W
Warszawa
ul. Marszałkowska Nr 3/5
wydanie
1021
Nr 240 z dn. 10-10-78

W salonie SARP-u István Kiss

Rzeźba Istvana Kissa

Monumentalna rzeźba Istvana Kissa symbolizująca pracę, ustawiona jest przed pawilonem SARP i już z daleka anonsuje wystawę prac węgierskiego artysty.

W salonie wystawowym SARP przy ul. Foksal 1/3 odbywa się wystawa rzeźby węgierskiego artysty, Istvana Kissa. W uroczystości otwarcia pokazu wziął udział autor, wielki przyjaciel Polski. Jego obecna wystawa, która gromadzi 50 prac, jest pierwszym indywidualnym pokazem twórczości artysty w naszym kraju.

Tym wszystkim, którzy odwiedzali Budapeszt, sztuka Kissa kojarzy się przede wszystkim z monumentalnym pomnikiem upamiętniającym Węgierską Republikę Rad, najpopularniejszym dziełem rzeźbiarza. W warszawskiej ekspozycji znajduje się niewielki model jednego z pierwszych projektów tego pomnika, jak również kilka innych modeli istniejących, lub projektowanych przez Kissa pomników, np.: „Pomnik męczeństwa", dwie wersje „Wyzwolenia" oraz rzeźbiarska figura poety Ady'ego z najbardziej ulubionego przez Kissa pomnika oraz pełna ekspresji, rzeźbiarska bryła głowy Dozsy.

Prawo realizacji pomnika poświęconego Dozsy otrzymał Kiss będąc jeszcze studentem akademii — zwyciężył wówczas w konkursie obsadzonym przez 150 uczestników. W dziele tym zawarte są, rozwinięte w dalszej twórczości, wszystkie cechy rzeźbiarstwa Kissa: dążenie do monumentalizowania formy realistycznej, poszukiwanie takich uogólnień, które czynią bryłę rzeźbiarską symbolem wydarzeń tkwiących głęboko w świadomości społecznej. Artysta ten bardzo często sięga do tematyki historycznej z dalszej lub bliższej przeszłości. Także język form stosowany przez Kissa ujawnia silne związki z tradycją rzeźby węgierskiej. Dotyczy to zwłaszcza powinowactwa ze sztuką ludową jego wczesnych prac.

W twórczości Istvana Kissa na pierwszy plan wysuwa się aktualna tematyka społeczna i polityczna, którą autor ujmuje w symboliczne formy rzeźbiarskie. Kompozycje takie charakteryzuje plakatowy skrót i rozmach przestrzennych rozwiązań. Dotyczy to takich pomników, jak wspomniany już monument na cześć Węgierskiej Republiki Rad oraz prac pn.: „Barykada" i „Pokój". Podobny charakter mają kompozycje inspirowane ruchami społecznymi w Afryce („Afryka" i „Za wolną Afrykę").

Kiss ma wyczucie architektonicznej skali swych pomników (co ilustrują plansze fotograficzne włączone do ekspozycji), umie wykorzystać istniejący układ urbanistyczny do pomnożenia ekspresji swych dzieł. Respektowanie przestrzeni architektonicznej i umiejętna współpraca z architektami prowadzą rzeźbiarza do nowoczesnych rozwiązań plenerowych, których najlepszym przykładem są pomniki: poety Petöfiego w Györ, „Proletariusz" w Debreczynie, a przede wszystkim 18-metrowej wysokości monument „Pest-Buda", zrealizowany z okazji stulecia zjednoczenia stolicy Węgier i ustawiony na wyspie Małgorzaty.

Warszawska wystawa ukazuje Istvana Kissa zarówno jako artystę mówiącego głosem trybuna ludowego jak też jako wrażliwego autora rzeźb kameralnych, nastrojowych. Do takich należą rzeźbiarskie, pełne lirycznego wyrazu wizerunki ojca i matki artysty oraz prace z cyklu „Ballada". Zwracają również uwagę kompozycje ukazujące — w metaforycznym geście rąk unoszących szklaną kulę — ideę twórcy.

Istvan Kiss jest w swoim kraju artystą wysoko cenionym za swą twórczość i za postawę społeczną. Uhonorowany został Nagroda im. Kossutha, jest członkiem KC WSPR oraz pełni funkcję przewodniczącego Związku Węgierskich Artystów Plastyków.

Wystawa w salonie wystawowym SARP czynna będzie do 23 października br. (wk)

Kiss István, szobrász

ÚJ SZOBROK

A felszabadulás 35. évfordulóján, Bartók Béla születésének centenáriumán *felavatandó alkotásokon*, és közterekre kerülő más szobrokon dolgozik a magyar képzőművészeti élet három neves képviselője.

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész *három tavaszt* — 1848, 1919 és 1945 tavaszát jelképező, közös medencébe tartó, három sziklából folyó forrást mintáz meg. A tervek szerint április 4-ére Jánoshalmára kerül a mű. Másik alkotása a kecskeméti Széchenyi lakótelepet díszíti majd, a szobor *Széchenyit* ábrázolja.

Vígh Tamás Kossuth-díjas szobrászművész téli napjait az Esztergomban felállítandó *millenniumi emlékmű* formálása tölti ki. Bronzból és kőből készíti a kompozíciót, amely az esztergomi vár területén áll majd. Győr új negyedének, az *Ady városrésznek* dísze lesz a költőt ábrázoló szoborkompozíció, a több darabos alkotást kőből formálja meg a művész.

Somogyi József Kossuth-díjas kiváló művész egyebek között *Bartók Béla* születésének 100. évfordulójára készülő szobrán dolgozik. Bronzból formált alkotással emlékezik a nagy zeneszerzőre. A szobrot Budapesten a Kosztolányi Dezső téren tervezik felállítani.

4.

Esti [illegible] n. 1980. jan. 28.

kajreszeket adja és a szivattyúk összeszerelését végzi.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PAJTÁS

1961 MÁJ 7.

1021

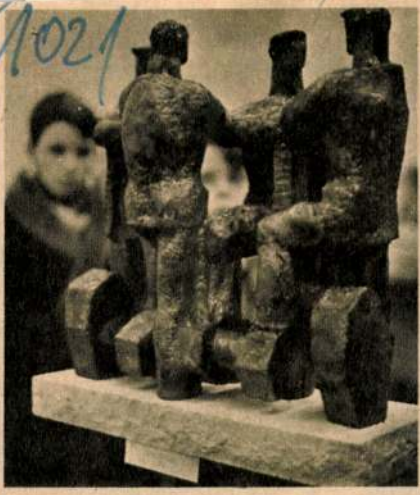

Képzőművészeti kiállítás a budapesti Ernst Múzeumban. A látogatók között szép számmal találhatók úttörők is. Amikor ott jártunk, a Mártonhegyi iskola rajz szakkörének tagjaival találkoztunk. Mészöly Gergely és Meszlényi Attila elmondta, hogy a szakkör tagjai sokszor ellátogatnak képzőművészeti tárlatokra, mert a szobrok és festmények kialakult formáinak vizsgálata közelebb segíti őket a modern művészet megértéséhez. Legtöbbet Kiss István: „Munka" című szobránál időztek.

A város társadalmi vezetői találtak megoldást, hogy a parlagon heverő területet hasznosíthassák az iskolások érdekében. Közel

A betonoszlopok sorfala már kirajzolja

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

ÚJ KÉPZŐMŰVÉSZETI ALKOTÁSOK

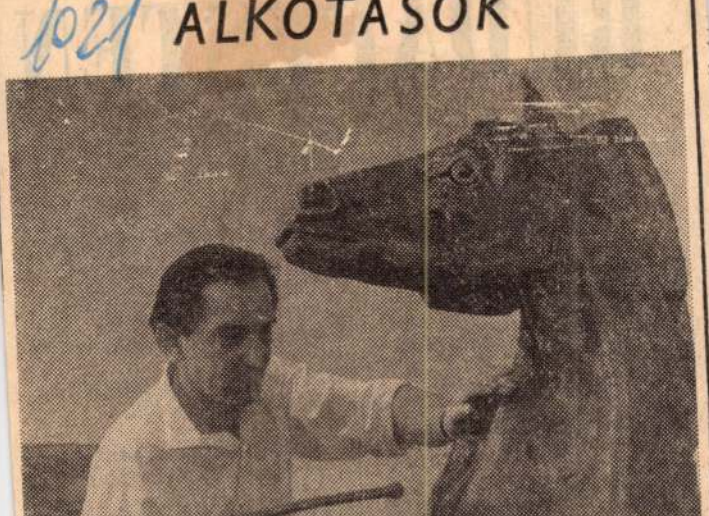

Kiss István szobrászművész a Debreceni Agrártudományi Egyetem részére ötalakos kompozíciót készít. A Lovak című kompozíció feszített vörösréz lemezből, hegesztett eljárással készül.

BU

MAURICE CAREME:

A zebra

Megpillantván a zebrát
A bozótos előtt;

— Be' gyászos szemet vet ránk!
— A tigris így nyögött.

— Ugyan már, hisz vidám!
— Vélte a pávián.

— Fehér szalagot árul
— Hangzott most elefántul.

S a sün felelt eképp:
— Csudákat! Feketét.

— Pardon, mindkettőt árul,' sz
Látni — közlé a párduc.

— Ez nem szalagvivő,
Nem is kereskedő

— Szólt az orángután, —
Egy festett ló csupán.

GUILLEVIC:

Ha volna hely...

Ha volna hely amely
Megnyílnék végül is
Annak ki egyre megy csak

Meglátni, hogy mit is rejt
A végső meredek,

Túl a láng és a kén
Orvényes förgetegjén,

Ha volna hely amely

Megadna néki mindent
Hős-volta díjaként,
Ki futna meg az áldozattól?

Timár György fordítása

Eugene Guillevic neve egyre otthonosabban cseng a magyar olvasóknak. Föld és víz című válogatott kötete nagy könyvsiker volt. Guillevic a mai francia líra kiemelkedő alakja, magyaroknak külön-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

FEJÉR MEGYEI
HÍRLAP

Kiss Gyula

1967 FEB 28.

kollégiumában jelmezbált
nagyobb sikert aratott a tava

1021

Ismét megnyílt a múzeum

Az István király Múzeum épületében befejeződtek a tatarozási s festési munkák és ismét megnyiltak kapui a közönség előtt. A múzeumban az állandó kiállítások anyaga mellett képzőművészeti alkotások bemutatására is sor kerül. Ez évben elsőnek Kis István festőművész kiállítása nyilik meg március 12-én. Kis István Hincz Gyula tanítványaként végezte el a képzőművészeti főiskolát és már számos kiállításon szerepelt. Mostani kiállítása figyelemre méltó alkotásokkal mutatja be munkásságát.

A Csók István Képtárban nemrégiben zárult az Alföldi festészet című kiállítás, amelyet több mint nyolcezer látogató tekintett meg. A képtár gyűjteménye a múlt esztendőben 126 műalkotással gyarapodott. A gyűjtemény egy részét sorozatban mutatják be az érdeklődők szá- Márciusban Csontvá- lbek című képe lesz

amelynek során a Bp. Előre a Vörös Meteor ellen diadalmaskodott 74:64 arányban.

VT VASAS—BAJAI FEHÉRNEMŰGYÁR 80:50 (39:21)

Baja, vezette: Mikuska — Puhr.

Vasas: Hegedüsné (22), Mohainé (2) — Csernák (2) — Tóth (18), Noficzer (2), Csere: Bekő (10), Bálványosiné (6), Kovacsik (9), Szombatfalvi (7), Palotás (2), Wagner. A Vasas végig folyamatos csapatjátékot nyújtott, s az I. félidőben különösen távoli dobásokból érte el pontjait. Szünet után jobbára a cserejátékosok jutottak szóhoz, s a fehérváriak előnye ekkor — meglepetésre — még növekedett. Jók: Hegedüsné, Tóth Mohainé, Szombatfalvi és Kovacsik.

---

x Betonútépítő Vállalat állandó munkára, változó munkahellyel felvesz: kőműves, ács, vasbetonszerelő, víz- és villanyszerelő, tetőszigetelő, magasépítő segédmunkásokat. Munkásszállást, napi egyszeri étkezést, munkaruhát, különdí... pótlékot Bi... lentkezés: ... Vállalat, B... Népköztársa...

x Jó állap... fekete PAN... adó. Szfvár, ... utca 20. sz.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI HÍRLAP

1967 ÁPR 22

60 ezer forint.

— **Kiss István: Végvári katonák** című, kilencszemélyes, nagyméretű, vörös márványból faragott szoborcsoportja a közeljövőben már a váci Géza király téri középiskola homlokzatát díszíti.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KÉPES ÚJSÁG

1967 FEB 25

1021

KOLUMBUS

Kiss István gyulai fafaragó népművész elkészíti Kolumbus Kristóf hajójának modelljét. Svájcból hozatott eredeti rajzok alapján lát hozzá a nagy munkához.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss Gyula
1937 FEB 25.
Magyar Ifjúság

1021

Egy iskola Ady-szobrot kér

A szobor

Kiss István szobrászművész már rég elkészítette azt az Ady-szobrát, amelyet köztérre szántak.

Hová került?

Sehova se került; a szobornak, amely rendkívüli erővel idézi fel Ady Endrét, a mai napig sem találtak helyet. Végülis akkora csend lett körülötte, hogy elmerült a feledés homályában.

Éppen ideje megtörni ezt a nagy csendet. Mégpedig azzal a levéllel, amely ma érkezett szerkesztőségünkbe. A levél: javaslat. Megfontolt javaslat, amelyből kiindulva pontot lehetne — kellene is — tenni a fel nem állított Ady-szobor ügyének végére.

A levél

Dr. Losonci Miklós, a ráckevei Ady Endre Gimnázium igazgatója írja:

„Nagyon szeretnénk, ha Kiss István Ady-szobrát Ráckevén az Ady Endre Gimnázium előtt állítanák fel. Ady Endrében intézetünk névadóját is tiszteljük. Ha szobra állna intézetünk előtt, abban nemcsak ez fejeződnék ki, hanem folytatná is, kiegészítené is tantestületünknek azt a törekvését, amely a tanulóknak a forradalmár Ady Endre szellemében való nevelésében ölt testet. Intézetünkben élénk Ady-kutatás folyik. Minden évben pályadíjakat adunk azoknak a tanulóknak, akik a legjobb tanulmányt írják nagy költőnkről. Diákjaink rendszeresen gyűjtik a járás területén található speciális Ady-anyagot, s a járási Árpád Múzeum rendelkezésére bocsátják. Mindez nem elég indok-e arra, hogy Kiss István Ady-szobra körünkbe kerüljön? Kérésünket megismételjük."

S a véleményünk

Még egyszer: a szobor kitűnő.

S a ráckeveiek javaslata is kitűnő.

A köztérre méltán szánt Ady-szobornak keresve sem találhatnánk jobb helyet annál, mint amit a ráckeveiek ajánlanak. Most itt az alkalom! Az Ady-szobrot méltó környezet várja Ráckevén: *az ifjúság.*

A fiatalok jogos és teljesíthető kérését — megvalósítása végett — a Pest megyei Tanács végrehajtó bizottsága művelődésügyi osztályának továbbítjuk.

S. GY. F.

vezetben

Diákszövetség költségvetés
ek 80 százalékát tették ki!
ew York Times szerint
ont a CIA *évente átlagos*
00 ezer dollárt juttatott a
iákszövetségnek, amely az
sszköltségvetésnek csupán
gynegyedét tette ki. Erről
isenhower, Kennedy és John-
on elnököt egyaránt tájékoz-
atták.

A CIA az egyetemeken

A CIA egyre több „szolgála-
t" követelt ezért cserébe az
gyetemistáktól. A kémügy-
ökség múlt év tavaszán pél-
ául száz toborzó ügynököt
üldött a különböző amerikai
gyetemekre, akik csábító ígé-
etekkel próbálták rávenni a
iákokat a CIA szolgálatára. A
anfordi Kaliforniai Egyetem
tkos szerződést kötött a CIA-
al különböző kutatásokra vo-
atkozóan, a Michigani Egye-
emmel aláírt megállapodás
edig Dél-Vietnamba külden-
ő rendőrök kiképzésére vonat-
ozott, akik között több CIA-
gynök is szerepelt.

Az amerikai Nemzeti Diák-
zövetségnek folyósított össze-
eken kívül a CIA évről évre
özel *ötezer dollárt juttatott*
gyes diákvezetőknek, amiért
ülföldi útjaik során hajlandók
oltak *hírszerző tevékenységet*
olytatni.

A Ramparts magazine által
lindított leleplezések máris
laposan megtépázták az NSA
s vezetőinek tekintélyét. Az
merikai egyetemek és kollé-
iumok több mint négy és fél-
illió diákja közül az NSA-
ak mintegy másfél millióra
an befolyása. Kérdés, hogyan
élekednek majd ezek után a
iákok, saját szervezetükről?...

Évente 500 millió „elszámolatlan"

netséges fényképészek számára. A két fotoriporter, Nebor és Hucek kiállítását ajánljuk mindazoknak, akik szeretnének többet tudni a baráti Csehszlovákiáról.

(st)

A képen: bratislavai diákok vidám jelmezes majálisa.

Ártatlan kacérkodás?

Manapság úgynevezett csiklandós jelenetek nélkül egyetlen film sem számíthat (kassza)-sikerre a nyugati világban. Az erotika mindenütt jelen van, a nemi életről annyit, s olyan otrombán beszélnek, mint még soha.

Jórészt az erotikus filmjelenetek hatására Nyugat-Európában egyre nagyobb a kiskorú prostituáltak száma. A Constanzé című nyugatnémet hetilap érdekes cikket közöl, néhány olyan esetet felsorolva, amikor nem idős férfiak csábítottak el kiskorú leányokat, hanem a leányok voltak a csábítók. Ezek az esetek gyakran kerülnek a bíróság elé. A riporter a tárgyalóteremben jegyezte fel az alábbi történeteket.

Egy kiskorú lány beperelt két fiatalembert, mert autójukban meztelenre vetkőztették és erőszakot akartak elkövetni rajta. A tilosban

Kiss István nobtász

Szörényben emlitve: öt vágtató lovat ábrázoló bronz rácskompozició a Debreceni Agrártudományi Egyetem számára

1966. márc. 8. Népszabadság

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1967 ÁPR 27.
DAILY NEWS

1021

„LIDICE SOLL LEBEN"

FOTO MTI — G. SZEBELÉDI

ISTVÁN KISS: „Lidice soll leben"

Unter dem Wahlspruch „Lidice soll leben" wurde auf englische Initiative eine internationale Kunstkommission geschaffen. Die Kommission wandte sich mit einem Aufruf an die Künstler der Welt, sich mit ihren Werken an der Schaffung eines Gedenkmuseums in dem vor 25 Jahren von den Hitlerfaschisten zertrümmerten tschechoslowakischen Lidice zu beteiligen.

Zehn ungarische Künstler, die Bildhauer Miklós Borsos und István Kiss, die Graphiker Károly Raszler und Ádám Würtz, die Maler Géza Fónyi, János Kmetty, Pál Miháltz, Simon Sarkantyú und János Szurcsik, leisteten dem Aufruf Folge und stellten je ein Werk der Kollektion zur Verfügung.

Auf einer festlichen Veranstaltung, bei der der Direktor der Nationalgalerie, Gábor Ö. Pogány, als Gastgeber fungierte, wurden die ungarischen Kunstwerke dem Botschafter der CSSR, Jozef Pucik, übergeben.

...erörtert, die für die Gewährleistung der Sicherheit in Europa notwendig sind — heißt es in der Verlautbarung. Die Erklärung unterstützt die Idee der Einberufung einer Konferenz aller europäischen Staaten zum Zwecke des Studiums der Probleme der Sicherheit und der Entwicklung der europäischen Zusammenarbeit sowie andere Initiativen, die sich in ...den beide... ...ten, Anerk... ...stenz beid... ...gleichbere... Staaten — ...Bundesrep... ...was von ... ...zicht auf ... ...tungsanspr... ...schluß der ... Zuganges ... ...blik zu At...; ...tigkeitserklärung des Münchener Abkommens.

Zielsetzungen der Konferenz

Die Konferenz setzt sich folgende Ziele, die in der neuen Lage erreicht werden können:

Abschluß eines Vertrages aller Staaten Europas über den Verzicht auf die Anwendung von Gewalt oder Gewaltandrohung in den gegenseitigen Beziehungen und auf Einmischung in die inneren Angelegenheiten; eines Vertrages der Nichteinmischung in die inneren Angelegenheiten; eines Vertrages, der im Einklang mit den Prinzipien der UNO-Charta die Lösung aller strittigen Probleme ausschließlich mit friedlichen Mitteln garantiert;

Normalisierung der Beziehungen zwischen allen Staaten und der DDR ebenso wie auch zwischen den beiden deutschen Staaten sowie zwischen der DDR und Westberlin als besondere politische Einheit;

Konsequenter Schutz und Entwicklung der Demokratie in der Bundesrepublik Deutschland — dies zu fordern geben den Völkern das Recht die historischen Erfahrungen und die internationalen Nachkriegsabkommen. Dies setzt voraus die allseitige Unterstützung des Kampfes der fortschrittlichen Kräfte der BRD für das Verbot der neonazistischen Organisationen und jeglicher Revanchepropaganda, die Aufhebung der Notstandsgesetzgebung, die Freiheit der Tätigkeit der demokratischen und Friedenskräfte, die Aufhebung des Verbots der Kommunistischen Partei Deutschlands;

Abschluß eines Kernwaffensperrvertrages als wichtiger Schritt auf dem Wege der Einstellung des Wettrüstens.

In der Erklärung wird betont, daß „das europäische Sicherheitssystem die Anerkennung des Prinzips der Neutralität und der vorbehaltlosen Achtung der Unverletzlichkeit der neutralen Länder enthalten muß".

„Besondere Bedeutung, heißt es in der Erklärung, hätte für alle Staaten die Beseitigung der künstlich aufgetürmten Barrieren in den wirtschaftlichen Beziehungen zwischen den sozialistischen und den kapitalistischen Ländern Europas."

Besonders aktuell betrachtet die Konferenz die Vorschläge, betreffend den Abzug der ausländischen Truppen aus dem Territorium europäischer Staaten, die Auflassung der ausländischen Militärstützpunkte, die Schaffung atomwaffenfreier Zonen in Zentraleuropa, auf dem Balkan, auf dem Territorium der Donau-Länder, im Mittelmeerraum und in Nordeuropa, sowie von Zonen verdünnter oder eingefrorener Rüstungen und überhaupt von Zonen des Friedens und der Zusammenarbeit in verschiedenen Räumen des Kontinents.

Die Konferenz unterstützt

Wetterbericht

Große Temperaturunterschiede kennzeichnen die Wetterlage in Ost- und Westeuropa. Während im europäischen Teil der So...

Moskau, 26. April (TASS) — Wladimir Komarow ist auf dem Roten Platz beigesetzt worden, wo er als zweifacher Kosmosheld geehrt werden sollte. Die Moskauer, die an einem herbstlichen Tag 1964 dem Kommandanten von „Woshod 1" Beifall geklatscht hatten, sind heute wieder zu der Kremlmauer gekommen. Die Freunde des Kosmonauten und jene, die ihn nur nach Fotoaufnahmen kannten, verneigten sich vor dem Mann, der sein Leben für die Wissenschaft, für das Glück aller Menschen hingegeben hat.

Die Asche Komarows wird in der Kreml-Mauer aufbewahrt.

Die Urne mit der Asche Komarows war am Vormittag im Haus der Sowjetarmee aufgebahrt. Tausende Menschen strömten bei Tagesanbruch zu dem altertümlichen Gebäude, an dessen Frontseite ein großes schwarzumrahmtes Bild des Kosmonauten zu sehen ist.

Ein Kilometer langer Trauerzug

Um 14 Uhr trugen die Mitglieder der Beisetzungskommission und sowjetische Kosmonauten unter den Klängen eines Trauermarsches die in Blumen gebettete Urne aus dem Haus der Sowjetarmee hinaus. Der eine Kilometer lange Trauerzug setzte sich zum Stadtzentrum hin in Bewegung, 36 Kraftwagen mit Kränzen fuhren voraus. Rund eine Stunde brauchte der Trauerzug, um die sechs Kilometer bis zum Gewerkschaftshaus

Kiss István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 NOV - 4

NÉPSZAVA

Kiss István

MŰVÉSZETI DÍJAK SZEGEDEN

Ünnepi ülést tartott Szeged város tanácsa. Dr. Biczó György vb-elnök mondott beszédet. Az ülésen felszólalt Apró Antal, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese, Szeged város országgyűlési képviselője is. Az ünnepi ülés határozata szerint jegyzőkönyvben rögzítették, hogy a jubileumi évforduló alkalmából a tanács szobrott állíttatott a forradalom lánglelkű vezérének, V. I. Leninnek. Kiss István alkotásának felavatására november 5-én kerül sor. Az ülésen átadták Szeged város tanácsának 1967. évi művészeti és műszaki díjait. Vántus István zeneszerzőt, Andrássy Lajos költőt, Kovács Sándor Iván kritikust, Tarnai Istvánt, az ÉM Szegedi Tervező Vállalat tervezőmérnökét tüntették ki.

nyújt a felszab
tal államoknak.
jetunió és az Sz
ponta bebizony
ternacionalizmus
kor sokrétű
nyújt az Egyesü
mok agresszió
harcoló vietnami
és segíti azokat a népeket is, amelyek a Közel-Keleten és a világ más

lett elpusztított amerikai gépek száma 2483-ra emelkedett.

1971 NOV 1.

1021

Az ünneplő Szeged

Lenin-szobor avatás, díszünnepség, koszorúzások, kiállítások a nagy évforduló alkalmából

Már hetekkel ezelőtt megkezdődtek Szegeden a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának ünnepségei. Most, elérkezvén *a jubileumi héthez*, egyre sűrűsödnek a rendezvények. *Az üzemekben, intézményekben, hivatalokban ünnepi gyűléseket, baráti találkozókat, előadásokat tartanak.*

Alább közöljük a nagy évforduló kiemelkedőbb eseményeit.

Lenin életéről és munkásságáról, a Szovjetunió fejlődéséről eddig megjelent bélyegekből kiállítás nyílik ma, szerdán 11 órakor a MÁV Igazgatóság kistanácstermében.

November 3-án, 10 órakor a Szeged megyei jogú városi tanács *ünnepi ülést tart* a városi tanácsháza dísztermében. A tanácsülésen részt vesz és felszólal *Apró* Antal elvtárs, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese is. A tanácsülés nyilvános.

Az ünnepségsorozat egyik kiemelkedő eseményére november 5-én délután 3 órakor kerül sor: *a Rákóczi téren, a megyei párt- és tanácsháza előtt felavatják Vlagyimir Iljics Lenin szobrát, Kiss* István szobrászművész alkotását. Avatóbeszédet mond *Szirmai* István elvtárs, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja.

Az MSZMP Csongrád megyei és Szeged városi bizottsága, Csongrád megye és Szeged megyei jogú város tanácsa, valamint a Hazafias Népfront Csongrád megyei és Szeged városi bizottsága november 5-én este 7 órakor *jubileumi díszünnepséget* rendez a Szegedi Nemzeti Színházban. Ünnepi beszédet mond *Győri* Imre elvtárs, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a Csongrád megyei pártbizottság első titkára. Az ünnepség második részében a színház művészei bemutatják *Gerencsér* Miklós *A parancs* című drámáját.

November 6-án 12 órakor Ötven éves a Nagy Októberi Szocialista Forradalom címmel kiállítás nyílik a Móra Ferenc Múzeum képtárában. Ezen a múzeum munkatársai a Szovjetunió fejlődésének összegyűjtött írott és kézi emlékeit mutatják be a jubileum alkalmából. Jelentős helyet kapnak itt Szeged szovjet testvérvárosának, *Odesszának* forradalmi emlékei, valamint a két testvérváros kapcsolatainak dokumentumai is. A kiállítást *Eitlerné Szilágyi* Júlia, az MSZMP Csongrád megyei végrehajtó bizottságának tagja, a megyei pártbizottság osztályvezetője nyitja meg.

November 7-én 11 órakor *koszorúzási ünnepséget* rendez az MSZMP Csongrád megyei és Szeged városi bizottsága, Csongrád megye és Szeged m. j. város tanácsa, valamint a Hazafias Népfront Csongrád megyei és Szeged városi bizottsága a Széchenyi téri és a Dugonics-temetőben levő szovjet hősi emlékműveknél.

Irodalom-forradalom címmel *irodalmi estet* rendez Szeged m. j. város tanácsának művelődésügyi osztálya november 10-én este 7 órakor a Tisza Szálló hangversenytermében. Megnyitót mond *Somlyó* György, József Attila-díjas költő.

A Talabor völgye

Végre a csúcson vagyunk. Balról elmarad a hegyfal, és teljes fenségével kitárulkozik a Talabor völgye. Megállunk. A döbbenetesen nagy katlan fenekén legalább 800 méternyire alattunk egy falu szétszórt házacskái gunnyasztanak a folyó szürke szalagja mentén: Szinevér. Felette selymesen vékony fehér pára úszik a mozdulatlan levegőben. Mintha egy gigász szórakozottságból pottyantotta volna ide ezt a települést, aztán elfeledkezett

dik a magyarországi viszonyokról. Kiderül: fiatal korában Pécsett katonáskodott, s ott ragadt rá a mi nyelvünk, szinte grammatikai hiba nélkül.

Bent az irodában adatokat írkálok a noteszembe. A Vörös Csillag 3038 hektár földön gazdálkodik, ebből azonban csak 164 hektárnyi a szántó. A többi legelő, kaszáló, csalitos-bokros terület, illetve erdő. Érthető, hogy a közös birtok fő jövedelmét az állattenyésztés adja: 650 szarvasmarhával és 2200 birkával bajlódnak, főleg az asszonyok. Nekik köszönhető, hogy az idei gyapjú- és tejeladási tervet nyolc hónap alatt teljesítették.

Komótosabb és haladósabb

A férfiak zömmel az erdészetben találnak megélhetést. Hajnalban, amikor még dús harmattól terhesek az örökzöld erdők, *Kuricza* Vaszil, *Kut* Jurij, *Mikulin* Iván és a többiek munkába indulnak. Naponta hallják, amint Fekete-patak nagy robajjal zúdul a Talaborba, de őket inkább az érdekli, amit csinálnak. Ma már nem az ínszaggató fejsze a szerszámuk, hanem a benzin- és villanyfűrész, amivel sokkal komótosabb és haladósabb a fadöntés. Ők megkeresnek havonta 110—150 rubelt is, aszerint, hogy jön ki a lépés. A kolhozban ennél kevesebbet lehet elérni: a borjúnevelők 100, a fejőnők 75—80, a juhászok szintén 75—80 rubelt szoktak

merí
pi v
hogy
szob
rozo
lula
állo
alat
lefe

Ne
Szinevérre

És ma? A tanácselnök meséli, hogy egy cseh finánc, aki innen nősült annakidején, két évvel ezelőtt ellátogatott Szinevérre. Csak a hegyeket találta a helyén, a községre nem ismert rá. A magyarázat: 480 lakóház teljesen új, 325-öt pedig újjá varázsoltak. Valamennyi olyan, hogy városi villanegyedben se kellene szégyenkezniök. A szobákba kivétel nélkül ízléses bútorok, csipkefüggönyök ékeskednek. Eltűnt a bocskor, s megjelent a nylonharisnya. A főtt krumpli utolsó helyre szorult a családi étlapon, az asztalokon kenyér hús, vaj, halkonzerv és egyéb jófzű ennivaló dominál. A művelődési ház és a mozi most olyan természetes, mint a könyvtár, vagy a három községi orvos. Van négy 8 osztályos általános iskola, és egy 10 osztályos középiskola — ezekben 40 tanár adagolja a tudományt a gyermekek fejébe. Van áruház, ahol minden kapható. Elszaporodtak a motorbicikli. Az autóbusz naponta négyszer indul Husztra és vissza.

F. Nagy István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
DELMAGYARORSZÁG

kül: eltávolítják helyéről a debreceni *Lenin-szobrot*, ugyanitt lerántják Kiss István hatalmas *Proletár* című, győzedelmeskedő munkásmozgalmi hősét, Csepelen raktárba vonul *Vlagyimir Iljics* egészalakos portréja, majd viharos történések színtere lesz a budapesti Néphadsereg tér: itt *Münnich Ferenc* alakja a szenvedő fél, reprezentatív emlékműve helyén csak furcsa lábszárcsonkok maradnak fenn, bizonyára azok is csak ideiglenesen. Egerben is eltűnik a közterről a proletárforradalom vezére, s a győri városháza előtti téren egyszerre szabadulnak meg a tanácsköztársasági-

og szakértője, az Európai Protestáns
könyvkiadását vezeti. A tanulmány
ázlatos áttekintésre vállalkozik. Úgy
er igen heves viták tárgya – nem árt
ık még igen csak nyitott kérdések jó

Másrészt készül a törvényjavaslat, mely „szabályos" törvénnyel rendelkezik majd az államnak járó ezen obulusról.

Általános megjegyzésként még annyit, hogy gazdasági és pénzügyi helyzetének köszönhetően Svájc nemzetközi összehasonlításban viszonylag alacsony adóterhű országnak számít. Így a magánszemélyek maximális jövedelemadóterhe kb. 40%, a jogi személyeké pedig kb. 35% körül mozog.

mára a kanto-

és a felszabadulási emlékműtől. Elhagyja őrhelyét a budapesti karhatalmista szobra – a Münnich Ferenc, ill. Nádor utcában –, s Szegeden, Vácott, Tatabányán is megmozdul, raktárba vándorol a *Lenin-monumentum*. A bányászvárosban tömör feliratot pin- álnak ismeretlen kezek az emlékmű gykori építészeti elemére: LENIN LT; A sir bizonyára hiányos, bővít- ető, s az idő múlásával szükségszerű- tovább bővül majd.

A szobordöntőket a történeti, a dokumentatív és a művészeti szempontok sem érdeklik. Szerencsére e „művek" már állításukkor is elsősorban csupán propagandisztikus, demonstratív funkciót és szerepet vállaltak, esztétikai értékeket nem hordoztak. A magyarországi *Lenin-szobrok* között – szerény becslések szerint ez a műcsoport mintegy száz darabból áll – nincs értékes, hibátlan, műalkotás-rangra emelkedő alkotás, s a kritika Budapest legrosszabb köztéri szobraként sorolta be a Kiss István-alkotta *Münnich Ferenc-portrészobrot*. Az 1950-es keltezésű budapesti karhatalmista-emlékmű – mellette a forgalomsegítő, domború tükörrel – csupán a belváros megmosolyogtató, dilettáns rekvizítuma volt...

A harsány, hazugsággal telített, értéktelen, megszületésükkor ugyan műalkotásokként állított, de a művészet tartományának határait meg sem közelítő szobrászati objektumok napjainkra megszelidültek: az eredeti jelentések elvesznek, a tartalmak letisztulnak és módosulnak, az agitatív szólamok tompulnak: csak szelíd dokumentumokként maradnak fenn. Egy korszak, a közelmúlt négy és fél évtizede kitörölhetetlen történelmünkből – jeleit, jelzéseit se próbáljuk, barbár módon elpusztítani. □

Kiss István: Münnich Ferenc. Budapest, 1986–1990.

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
1960 JAN 31

1021

A munkásélet ábrázolása

Kiállítás az Ernst-múzeumban

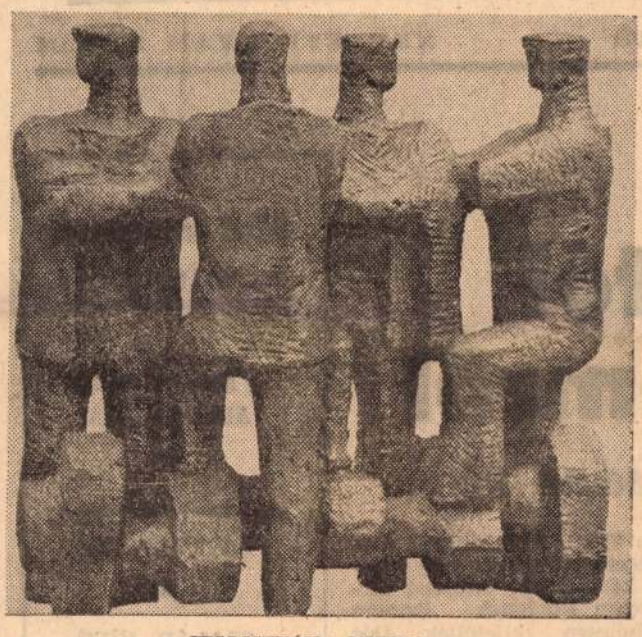

KISS ISTVÁN: MUNKA

Sok tárlatot lát az ember, s a képeken, szobrokon azt vizsgálja, mennyire tükröződik bennük a ma, a változó életből melyik művész, mit ragad meg. S amikor *egy ilyen tematikus kiállításon* együtt látja a képeket, megállapíthatja, hogy a munka, a termelő ember, az új emberi viszonylatok jelentős szerepet kapnak a mai piktúrában, szobrászatban. A budapesti Ernst-múzeumban közel háromszáz műalkotás tanúskodik erről, sugározza *a szocialista képzőművészetet* a maga bonyolult ellentmondásosságában. A Dolgozó Emberek Között című kiállítás e témában rendezett tárlatok között immár *az ötödik*, s három év szünet után tárja a nézők elé a magyar képzőművészet tengernyi alkotásaiból a legjobb műveket. Általánosítva nyomban megállapítható, hogy ezek az alkotók — akik az idősektől a legfiatalabbakig, de valamennyien a realizmus árnyalatainak valamely útját járják — *szolidárisak a munkásemberrel, a munkáselettel, a termelő-alkotással.* Nagy szakmai igényesség párosul e tokonszenv mellé és válik a vásznakon, vagy a szobrokban maradandó alkotássá, hogy egy-egy mozzanatot őrizzen meg a mai élet ritmusos ellentmondásosságából. S éppen e szakmai igényesség láttán mégis eltűnődik az ember...

●

Három év terméséből — feltételezhetően a legjobb alkotásokat válogatta nagy szeretettel tárlattá össze a gondos kéz, a műértő szem. Igaz, hogy e kiállításon sokan nem szerepelnek a mai rangos alkotók közül (hogy csak a vásárhelyiek egyikét-másikát: Németh Józsefet, Szalai Ferencet említsük!), de a távolmaradók ellenére bizton mondhatjuk, hogy *hűséges keresztmetszetét adja a mai szocialista művészetnek.* Higgadtságot, de kevés izgalmat. Pedig ez sem ártott volna! Nem szürkeségről van szó, hanem *a magasszínvonalú átlag között keresi a szem azt a néhány kiemelkedő alkotást*, amely szélesebb távlattal, mélyebb társadalmi-történelmi háttérrel fogná meg korunk maiságát. Egy-egy műalkotás részleteiben megragadja ugyan a valóságnak egy kisebb darabját, s ezt mélységében igyekszik tükrözni, de ezek a valóság-mozaikok végülis még kiállítási szinten sem állnak határozott egésszé össze. Nem valamiféle álheroizmust kérünk számon a képeken, szobrokon, de a heroizmusból több is lehetne. Kajári Gyula három dunaújvárosi szénrajza sugároz ebből valamit, de ezek a vázlatok végülis meglehetősen a felszínt ragadják meg.

A kiállítás gazdája a szakszervezet. Nem tudjuk, hogy a válogatás mennyire szűkítette le a tematikát, de alig jelennek meg a vásznakon az olyan tartalmak, amelyek azt sugároznák: *az ember nem magányos lény, hanem végülis kollektívember*, viszonyát szerszámhoz, környezethez e kollektivitás kapcsolja legmaradandóbban és legigazabban oda.

●

Örömmel fedeztük fel, hogy milyen szép számmal és milyen sok alkotással jelentek meg ezen a kiállításon a „vásárhelyi iskola" követői és rokonszenvezői. Bazsonyi Arany, Fontos Sándor, Gábor Móricz, Hézső Ferenc, Fejér Csaba, Kurucz D. István, Lelkes István, Szurcsik János, Vecsési Sándor —, hogy csak néhányat említsünk a festők közül; Lessenyei Márta; Ligeti Erika, Kamotsay István, Kiss István, Kucs Béla, Németh Mihály, Szabó Iván, Tóth Sándor és mások a szobrászok közül. Ha a jövőben a hasonló szándékkal megrendezendő ilyen tematikus kiállítás rendelt témákkal, erre az alkalomra kiírt pályaművekkel is gazdagodna, jobban megtalálhatnók azokat a még határozottabb szocialista jegyeket, amelyek e kiállításon ma még a legtöbbször csak áttételesen jelentkeznek.

RÁCZ LAJOS

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

VILÁG PROLETÁR

RLAP

MALISTA MUNKÁSPÁRT LAPJA

illér XXV. ÉVFOLYAM 25. SZÁM

tói emről

nács rb

és Tsz is kialakíthatja tég-égető üzemét, ugyanis e cél-a két holdnyi területet elő-etesen kijelöltek. Szintén lőzetesen kijelölték *Dóc özség* területén is az új te-hető kialakításához szüksé-es egy hold 800 négyszögöl-yi területet. A meglevő te-hető elhelyezkedésénél fog-a nem felel meg az előírt övetelményeknek, ezért kell jat kialakítani.

Mai számunk tartalmából:

A MUNKÁSÉLET ÁBRÁZOLÁSA

●

AZ ÁRELLENŐRZÉS ÚJ FUNKCIÓI

●

CSALÁD, JÖVŐ, SZEMINÁRIUM

●

BANDITAÜLDÖZÉS HELIKOPTERREL

Az igazságügy-miniszter látogatása Mindszenten

Január 30-án megyénkbe látogatott *dr. Korom* Mihály elvtárs, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, igazságügyminiszter. Délelőtt rövid megbeszélést folytatott Szer tesen, a járási pártbizottságon, majd délután *Nagy* Dániel országgyűlési képviselő, valamint *Kurucz* Márton, a szentesi járási pártbizottság első titkára, ugyancsak képviselő társaságában Mindszentre utazott. Megbeszélés kezdődött le a községi pártbizottságon, majd este nyilvános pártnap keretében dr. Korom Mihály beszélt a legidőszerűbb nemzetközi kérdésekről és hazánk gazdasági helyzetéről. Előadása után a miniszter válaszolt a község tanácsi által feltett kérdésekre.

Bővítik az almásfüzitői timföldgyárat

Nagy feladat vár az idén bővülő almásfüzitői timföldgyár építőire, szerelőire. *Ebben az évben 400 millió forintot költenek az üzem rekonstrukciójára és átadnak utolsó termelő berendezését.* Ezzel az 1962 óta tartó másfél milliárd forintos beruházás lényegében befejeződik. *Az idei program teljesítésével lehetővé válik, hogy 1970-re a rekonstrukció előtti termelés kétszeresét, évi 280 000 tonna timföldet gyártsanak.*

rcenként egy mosógép

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍREK
1967 NOV 23

Kiss István

1021

Szeged új Lenin-szoborral köszöntötte a forradalom ünnepét. A három méter magas bronzszobor Kiss István szobrászművész alkotása

sombreróban... Szivós István és Kozma István
bdás és birkozó olimpiai bajnok Ferihegyen

természetesen
is jelentkeztek.
ém, ha a film né-
pillanatra majd
a is gondolnának,
özpont öt nyelven
katársaként min-
get megteremtett
e — emlékezett
ke József, a film-
nérkezett rende-

Eugenio *Weissel*
tóval való kedves

találkozásokat elevenítik fel, és nem is akadt talán a csapatban senki, aki ne ült volna a *Stern*-család autóiban. A két háború között kivándorolt férfi magyarul már csak néhány szót tudó két fiával szinte egy hónapon át a szálló körül parkolt autóival. Boldog volt, ha felajánlott szolgálatait igénybe véve valahová elvihette bordómezes sportolóinkat.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1967 NOV 5

1021

Lenin-szobor avatás Szegeden

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója alkalmából Szeged város tanácsa szobrot állíttatott Vlagyimir Iljics *Leninnek*. A forradalom nagy vezérét ábrázoló szobrot — Kiss István művészi alkotását — a Kossuth Lajos sugárút mentén, a Csongrád megyei párt- és tanács-székház épülete előtt helyezték el.

Vasárnap délután Szeged sok ezer dolgozójának jelenlétében került sor az avató ünnepségre. A magyar és a szovjet himnusz elhangzása után *Szirmai* István, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja mondott ünnepi beszédet, majd a párt-, állami és társadalmi szervek képviselői koszorúkat helyeztek el a szobor talapzatán.

Kiss István

alapja és elteto ereje a szo
cialista világrendszer, a szo
cializmus további térhódítá
sa szempontjából is alapvet
fontosságú a szocialista o
országok gazdasági, tudom
nyos, kulturális fejlődése, á
landó erősödése, a kapitali
musénál nagyobb gazdasá
potenciáljának a megterem-
tése. Október győzelme után
alig néhány évvel Lenin
nagy nyomatékkal felhívta a
figyelmét arra, hogy az első
szocialista ország gazda-

mozgalom
biztosítja leginkább a be
kéért, demokráciáért és a
szocializmusért folyó nem-
zetközi harc sikerét. A pro-

(Folytatása a 2. oldalon.)

r 1021

WYCINKI PRASOWE GLOB RSW »PRASA«

BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 28-59-59

Kiss I.

GŁOS KOSZALIŃSKI
A
KOSZALIN, UL. LAMPEGO 20
wydanie .....

Nr 248 z dn. 16 X 67

Węgierski rzeźbiarz Istvan Kiss ukończył pracę nad statuą Lenina w brązie. Dnia 7 listopada — w dniu 50. rocznicy Rewolucji Październikowej — nastąpi odsłonięcie pomnika w Szeged (południowe Węgry).

CAF — MTI

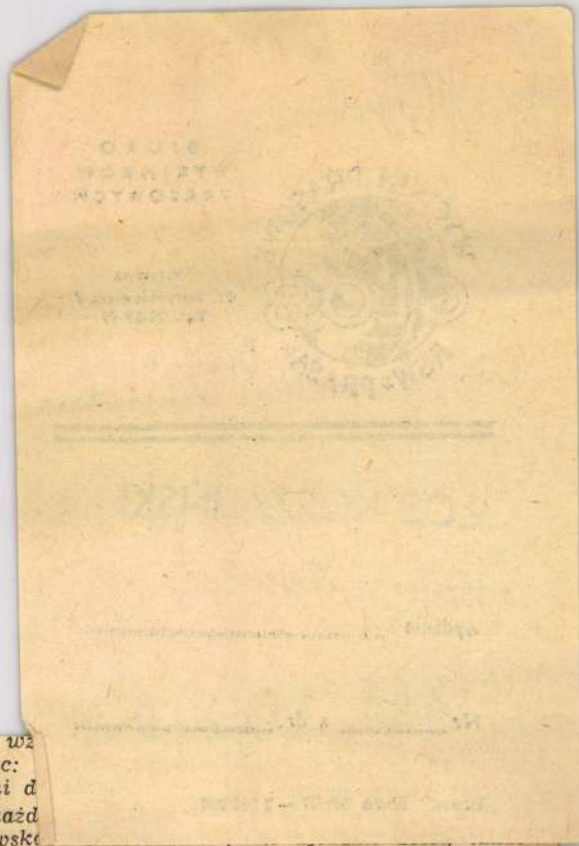

Kanclerz wś
nie, dodając:
prawne, ani d

Niemal każd
ważał za wsk
wać się przy tym również do Polski. Wypowiedź Brandta brzmiała:

„Rząd NRF ubolewa, że nie mogły być poprawione stosunki niemiecko-polskie. Wyrażone przez nas zrozumienie dla pragnienia narodu polskiego, by jego granice były zabezpieczone, jest podyktowane wolą pojednania. Tak samo otwarcie powiedzieliśmy, że problem granic może być rozstrzygnięty dopiero w traktacie pokojowym. Nie ma jednak żadnego rozsądnego powodu, który by przeszkadzał poprawie obopólnych stosunków i poważnych polsko-niemieckich rozmów".

Pan Brandt wyobraża sobie, że w traktacie pokojowym rola NRF nie ograniczy się do zaakceptowania dzisiejszych granic państw niemieckich, o których NRF chciałaby rozstrzygać!

dział delegacje bratnich orga
nizacji społecznych ze Związ
ku Radzieckiego, CSRS, NRD
Bułgarii i Węgier.

Obrady otwiera prezes Z
LOK — gen. dyw. **Francisze**
Księżarczyk.

Pozdrowienia i słowa uzna

Walki partyza

MEKSYK (PAP)

Korespondent agencji Reu
tera donosi z **La Paz**, że w p

Nagrodzeni

Nagrody rzeczowe, ufundowar
przez Oddział Wojewódzki PZU
Koszalinie za trafne rozwiązan
krzyżówki nr 354, wylosowali:

1. ZEGAREK NA RĘKĘ — St
fania Jaszewska, Darskowo, poc
ta Zielin Miastecki, powiat By
tów.

2. TECZKĘ SKÓRZANĄ — Ja
nusz Budzik, Kołobrzeg, ul. Ok

Kiss István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR IFJÚSÁG

1966 ÁPR 9

1021

A Magyar Ifjúság múlt heti számában örömmel láttuk Kiss István: Ady-szobrának reprodukcióját. A szobor annak idején első díjat nyert egy pályázaton.

Évekkel ezelőtt érlelődött meg az a terv, hogy fővárosunk II. kerületéhez tartozó Adyligeten állítsuk fel a városrész névadójának szobrát.

Tudomásunk szerint az elképzelést magukévá tették az illetékes szervek, és Schall József Munkácsy-díjas tervező társadalmi munkában el is készítette a szükséges építészeti tervet.

Mindez nemcsak a kerület és a városrész, hanem mindnyájunk ügye is.

Ady életében ez a terület grófi birtok volt: a gróf Tisza-családé. Azé a családé, amelyet — költeményében — a dúsgazdag, feudális földesurakat, Werbőczi utódait szimbolizálta az elkeseredett, elnyomással sújtott nép nevében beszélő és magát Dózsa György unokájának nevező Ady.

Eszmei jelentősége lenne, és a történelmi igazságszolgáltatást szimbolizálná, ha Adyligeten, az egykori grófi földön, melyet 1945. előtt Tisza István kertvárosnak neveztek, az új igéket hirdető és a magyar nép ügyéért harcoló Ady Endre szobra magasodnék.

Méltó lenne népünkhöz, és Ady Endréhez!

TATAY LÁSZLÓ
körzeti párttitkár

Kénytelen vagyok visszagondolni erre a régi gyűlésre,

— Az orvosi vélemény szerin egészséges.

— Az orvosi vélemény lehet f is. Én ismerem jobban.

— Mi hát a megoldás?

— Nem tudom. Talán az, hog jezek mindent. Ez a kettősség megöl. Hosszú éveken keresztül puszta tenyérrel próbáltam meg tani a hegyet. Irtózatosan fáj má denem. Látja, itt a székem. Mind gel elszorul a torkom, amikor lei megkezdem a tárgyalást.

— Úgy látom, Ön fél is.

— Igen, félek. Féltem a felesé a másik fiamat. És ezt, ezt a töb betörőt is. Ez is az én fiam.

Semmit sem tett, ma sem tesz megpróbálja befolyásolni fia Magát vádolja, mert már mást n het. A család szégyenben él. A b fiúnak hosszúra nyúlt az árnyéka

Magas, haja szőke, szeme világ mozgása könnyed; N. József kel benyomást kelt az emberben.

— Örülök, hogy újságíróval is kozom. Biztosan nagy stricinek ta

— Ha érdekli, akkor eléggé.

Mosolyog.

— Lehet, hogy nem téved. Maga stricinek tartom magam.

— Önkritikus hangulatban van. tetszik ez az állapot?

Elkomorodik, azt mondja:

Kiss István fajasági

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1966 MÁR 3.

1021

1966. március 3, csütörtök

A gyulai vár története domborműben

Az idén ünneplik a gyulai vár fennállásának négyszázadik évfordulóját. Erre az alkalomra Kiss István nyugdíjas tanár domborművet farag fából, amelyben bemutatja a vár történetét.

(Bajkor József felvétele — MTI Foto.)

LMJEI

hibáztassák őket, mert sze-
ésebb körülmények közé
tek, és saját gondjaik szá-
megértést követelnek. A
inoman érzékelteti a szere-
tettel teli tehetetlenséget, amely-
lyel a szülők nézik gyerekeik tá-
volodását. Kár, hogy a színészi
játék sokszor nehézkes és elfogó-
dott, a cselekménybonyolítás né-
hol túl egyszerű. Hiszen a komoly
és valóságos problémákat, me-
lyekről a film beszél, csak hosz-
szútávon lehet megoldani és fel-

kerülése végett mindent
A gyilkos egészséges és
gyermekként született,
me, anyja szemefénye.
hát az egészséges és
csecsemőt anyja keblén
látjuk apja örömét és
me fényét. A családi ké
és a valóban figyelen
gondolati építmény oly
ges módon kapcsolódi
hoz, a következtetése
leegyszerűsítettek, a
olyan bántóan tolaksz
hogy a nézőben önkén
merül az óhaj: bárcsa
lamügyészé lenne a sz
eseményeké.

Érdekes módon rím
az idősebb és a fiatal
dék ellentétén

beosztása megkövetéli a tisztelet. De a tisztelet, sajnos, kevés a művészethez, és akinek a filmrendező hivatalt ad, nem bizonyos, hogy elegendő észt is ad hozzá. Legalábbis nem annyit, hogy elvont meditációival csaknem két órán át lekösse a néző érdeklődését. A lengyel *Wlodzimierz Haupe* filmje (*Julian Kawalec* regénye nyomán) egy sze-
génypar

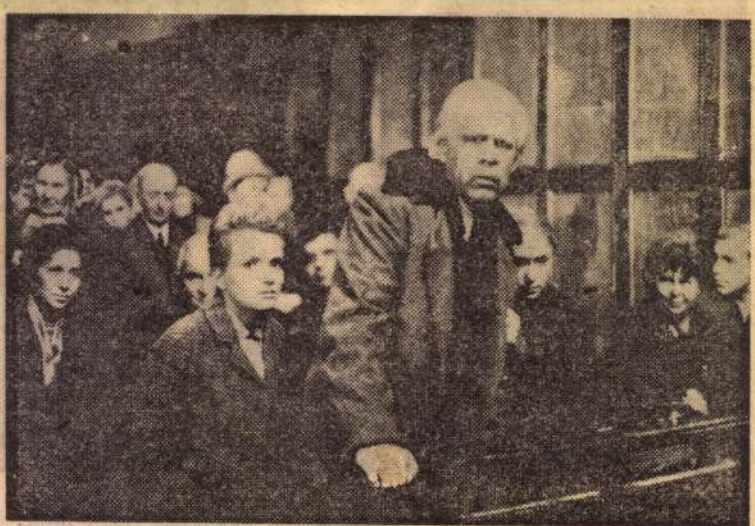

Jelenet Az államügyészé a szó című filmből.

oldani, nem pedig rögtön a kö-

Kiss István népművész

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1985 DEC 18

KÉPES UJSÁG

1021

LEGNAGYOBB

Élete legnagyobb alkotására készül Kiss István Gyulán élő népművész. Munkáról így beszélt:

– 500 alakos fafaragásos képen szeretném megörökíteni a gyulai vár történetét. Az első kép bemutatja majd a vár alapítását. A második képem a gyulai vár ostromát ábrázolja, ezen a fő alakom a legendás hírű Kerecsényi kapitány lesz. A harmadik képem a vár mai formáját örökíti meg. A két méter széles és egy méter magas alkotás munkálatait már megkezdtem.

Kiss István hosszabb ideig tanulmányozta a gyulai vár történetét. Az alkotásán szereplő főbb személyeket egykori képek alapján mintázza meg.

F. J.

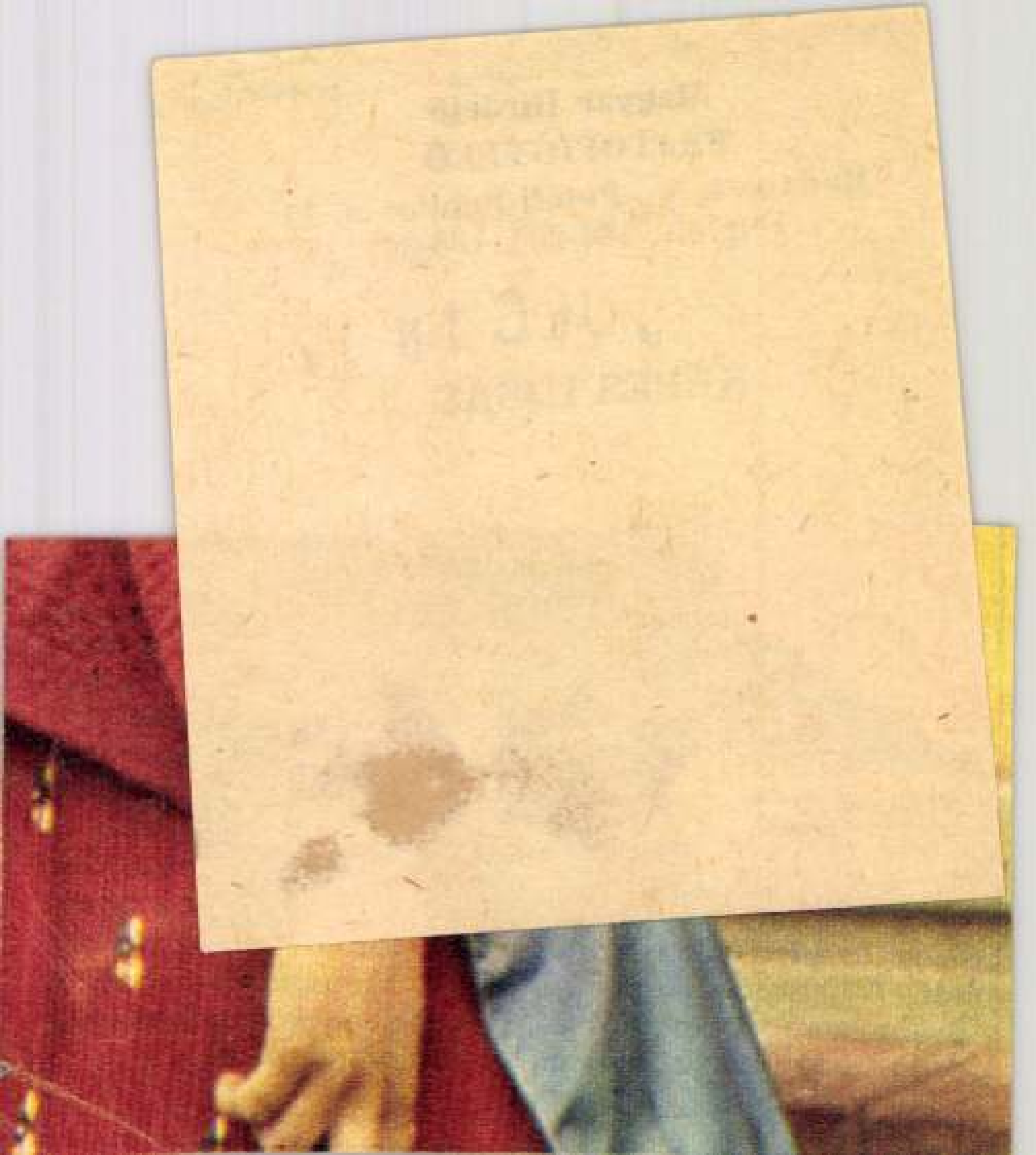

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 FEB 10

NÉPSZAVA

1021

Kiosztották a Pro Arte aranyérmeket

A fővárosi tanács végrehajtó bizottsága — mint hírül adtuk — Budapest kulturális fejlesztésében, építésében fáradozó művészek, építészek, írók tevékenységének elismerésére *Pro Arte* elnevezésű aranyérmet alapított, melyet első ízben szombaton, Budapest felszabadulásának 21. évfordulója alkalmából adtak át. Megjelent az átadási ünnepségen *Trautmann Rezső* építésügyi miniszter és *dr. Aczél György*, a művelődésügyi miniszter első helyettese is.

Sarlós István, a fővárosi tanács végrehajtó bizottságának elnöke hangsúlyozta: első alkalommal három, az irodalom, az építészet és a képzőművészet területén kimagasló eredményt elért művész munkásságát jutalmazták a kitüntetéssel, amely 15 000 forint pénzjutalommal jár együtt. Az irodalmi díjat *Grangeszói Pál* a Vallomás és búcsú című művével nyerte el. *Kiss István* szobrászművész Budapest című domborművéért — amelyet a Jubileumi Parkban helyeztek el — részesült kitüntetésben. *Mester Árpád* az építőművészet területén ért el kimagasló eredményeket. 1951-ben a Nagy Lajos király úti lakótelep első ütemét tervezte, 1953-ban nagy feladatot vállalt a Thälmann utcai új városrész építésével, és döntő feladat hárult rá a József Attila, az Árpád-hídfői, a Kacsóh Pongrác úti és az Eörs vezér téri lakótelepek tervezési munkáiban. *(m. t.)*

Kállai Gyula szombaton reggel a Dar es Salaam-i egyetemre látogatott, ahol megismerkedett az egyetem oktatóival és diákjaival. Kíséretében volt Bhoke Munanka, az elnöki hivatalban működő államminiszter, a magyar kormányfő mellé rendelt díszkíséret vezetője.

A magyar küldöttség más tagjai megbeszélést kezdtek tanzániai partnereikkel a két ország kulturális kapcsolatainak fejlesztéséről.

Kállai Gyuláné — Mu-nka államminiszter fe-ége kíséretében — jó- és kulturális intéz-nyeket keresett fel.

A magyar küldöttség

népeinek erejére is támaszkodhatnak. A szívünk együtt dobog a szabadságért, a népek jobb életének megteremtéséért, együtt harcolunk a népek közötti békéért.

— Kívánom, hogy érjenek el további nagy sikereket szabadságuk védelmében, szabad hazájuk erősítésében, gazdaságuk és kultúrájuk fölvirágoztatásában — mondotta végül Kállai Gyula, majd a hallgatóság lelkes tapsa közepette éltette a zanzibári forradalmat, a tanzániai nép szabadságát, a világbékét, a tanzániai és a magyar nép barátságát.

Kállai Gyula hétfőn ellátogat az Indiai-óceánon

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1966
NÉPMŰVELÉS
3

1021

Pro Arte, Budapest, 1966

Budapest felszabadulásának évfordulója alkalmából elsőízben osztották ki a Fővárosi Tanács által alapított művészeti aranyérmeket. A *Pro Arte* művészeti díjjal azokat a magas színvonalú egyedi alkotásokat jutalmazzák, amelyek a főváros életével, fejlődésével foglalkoznak, illetve jelentősebb szerepet játszanak Budapest kulturális életében. Az arany emlékérmet és a velejáró 15 000 forint pénzjutalmat február 12-én ünnepélyes külsőségek között adta át *Sarlós* István, a Fővárosi Tanács VB elnöke *Granasztói* Pál írónak (Vallomás és búcsú című művéért), *Kiss* István szobrászművésznek (Budapest című domborművéért, amelyet a Gellért-hegyi Jubileumi Parkban állítottak fel) és *Mester* Árpád építőművésznek (az új lakótelepek tervezéséért), aki 1951 óta vesz részt a főváros város-rendezési terveinek kidolgozásában. A díjakat a jövőben is a főváros felszabadulásának évfordulóján adják át.

Sarlós István átnyújtja az emlékérmet Granasztói Pál írónak

Granasztói Pál

Kiss István

Mester Árpád

(Fotó: MTI)

2 milliárd 627 millió forintot kitevő termelési és forgalmazási értéket is, akkor láthatjuk, hogy több mint 9,6 milliárd forint képezi a művelődésügyi intézmények és vállalatok együttes pénzügyi tervét.

A nagyságrendjükben is jelentős anyagi eszközök *megfontolt felhasználása, az előírt feladatok gazdasági feltételeinek megfelelő színvonalon történő biztosítása felelősségteljes munkát igényel.* A kulturális terület vezetőin és dolgozóin múlik, hogy az egyes szakterületek rendelkezésére bocsátott kereteket tervszerűen és körültekintően, az adott lehetőségekhez képest a *legnagyobb hatásfokkal* használják fel.

A művelődésügy legfontosabb feladatait a költségvetés tükrében — a teljesség igénye nélkül — a következőkben lehet összegezni.

Központi és tanácsi *könyvtáraink* 1966. évi működéséhez 149,5 millió Ft áll rendelkezésre. Ebből 114 millió Ft a közművelődési könyvtárak előirányzata, s ez 3,6%-kal több az előző évinél. A zalaegerszegi új megyei könyvtár építése a jóváhagyott beruházási előirányzatból és helyi erőforrásból befejeződik.

A társadalom általános műveltségi színvonalának emelkedését és a könyvtári munka gazdagodását jelzi az a tény, hogy jelentősen bővült a könyvtári olvasók száma és érdeklődési köre. A könyvállomány ezt figyelembe vevő folyamatos gyarapítása, az olvasók számának és a forgalomnak várható további növekedése fokozni fogja a könyvtárak elhelyezéséből, felszereltségének fogyatékosságaiból adódó gondokat. Ezen a nehézségen a helyi

ményes művek száma, az eddigiekhez képest nagyobb lehetőséget kívánunk biztosítani az alkalmazott tudományok ismertetésének és a tudománytörténeti munkáknak.

A lakosság és a közületi szervek vásárlásait figyelembe véve 1966-ban mintegy 280 millió Ft-os könyvforgalommal számolunk. Az illetékes külkereskedelmi szervekkel együttműködve 12 önálló és 17 tudományos kongresszussal egybekötött külföldi kiállításon mutatjuk be a magyar könyvkiadás termékeit.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

19tc FEB

MUNKA

Kiss István: Munka című krómacél szoborcsoportja, a kiállítás egyik jellegzetes alkotása

Ötödször: „Dolgozó emberek között"

Január 20-án az Ernst Múzeumban — a SZOT, a Magyar Képzőművészek Szövetsége és a Kiállítási Intézmények rendezésében — ünnepélyesen megnyílt a „Dolgozó emberek között" című képzőművészeti kiállítás. A magyar képzőművészek ilyen jellegű alkotásait bemutató tárlatra 1959 óta immár ötödik ízben került ezúttal sor — s most is, mint minden alkalommal, a szakszervezeti mozgalom kezdeményezésére, annak pártoló munkája eredményeként.

A megnyitó ünnepségen, amelyen megjelent Virizlay Gyula, a SZOT titkára, továbbá a szakszervezeti mozgalom és kulturális életünk számos vezető személyisége, Nemeslaki Tivadar, a SZOT elnökségének tagja, a vasasszakszervezet főtitkára mondott beszédet. — Ez a kiállítás — jelentette ki a többi között — csak egyik megnyilvánulása a szakszervezeti mozgalom képzőművészetet támogató törekvésének. A mozgalom igényelt, hogy a dolgozó emberről, az életünket szebbé formáló, átalakító munkáról korunk szellemét kifejező műalkotások szülessenek. Ezért azoknak az alkotóknak művei, akik ennek az igénynek igyekeznek megfelelni, méltóak a közönség érdeklődésére, népünk megbecsülésére.

A csaknem 300 művet — festményt grafikát és szobrot — bemutató kiállítás — február 10-ig tart nyitva; részletes méltatására visszatérünk.

Somogyi Soma László: Fiatal tervező (olaj)

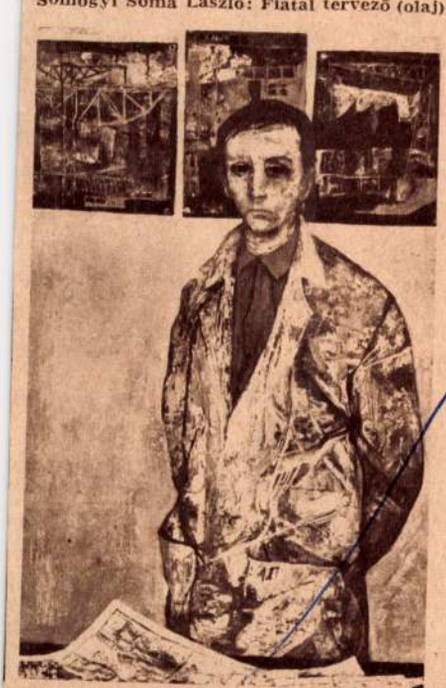

HÍREK

Az Egyesült Á
sztrájk zajlott le
ben együttesen.
bek és hosszab
lönösen figyeler
tanúbizonyságot.
volt, hogy 1967-
ágakban — az a
tási vállalatokná
iparban, a fémi
több mint 3 10
dése. A monopo
volt. A munkáso
szólították őket,
borúhoz szükség
tását, és ugyana
ták a kollektív
tandó tárgyalás
hogy sztrájkokat
dolják a dolgoz
háborús erőfesz
a munkaadók eg
szervezetekkel s
alapot azzal a
nyújtsanak azo
ket a sztrájkok

**A Dassault nyol
mének 3000 m
technikusa és
mérnöke garant
reket, szakszerve
gokat követel. I
fizethet — mo
CGT egyik röp**

**Egy párizsi tű
dolgozó nők kö
társadalombizto
fenyegető rend
érvénytelenít**

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1966 MÁR -1
MAGYAR HÍREK

1021

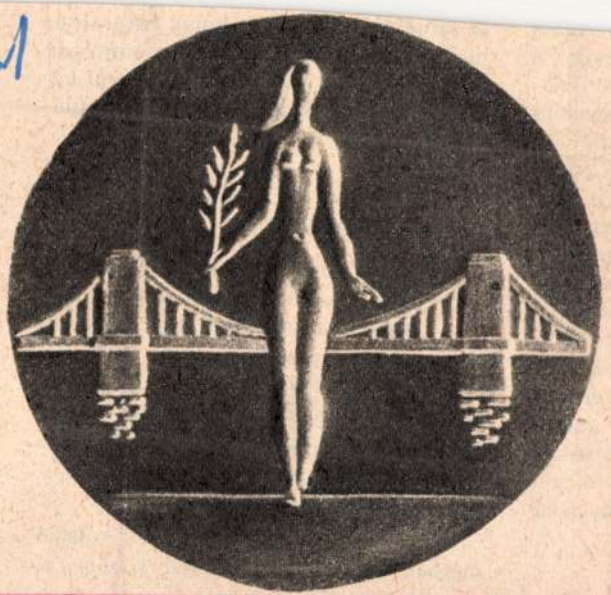

A Pro Arte művészeti díjat — Budapest felszabadulásának 21. évfordulója alkalmából — először osztották ki azoknak a színvonalas alkotásoknak jutalmaképpen, amelyek Budapest életével, kulturális fejlődésével foglalkoznak. Az aranyérem, mely Borsos Miklós szobrászművész terve alapján készült, egyik oldalán Budapest címerét, másik oldalán az Erzsébet-hidat és egy nőalakot ábrázol. A Pro Arte-t Granasztói Pál író »Vallomás és búcsú« című művéért, Kiss István szobrászművész a gellérthegyi Jubileumi parkban felállított »Budapest« című domborművéért és Mester Árpád építőművész a fővárosi új lakótelepek tervezéséért kapta

(MTI — Sziklás Mária felv.)

al, hogy a
rantó nyel-
nyelvként
zi sporttá-
bbi között
an. A ma-
nképpen a
Eszperantó
gyar szár-
zékely Ti-
téve szer-
gondolat
n terjedő,
az eszpe-
nő alkal-
na meg a
kapcsola-

zenötéves
nika Sza-
ztos köte-
s kürt fu-

at szülei elhagyott hazájának határait és nyelvünket mégis szép, tiszta kiejtéssel beszéli. Kedves mosollyal, magyarul köszönte meg szavazatunkat — és gratulációnkat.

Guszti bácsit köszöntötték

Bozsik, Hidegkuti, Grosics, Buzánszky, az egykori aranycsapat játékosai, barátok, pályatársak köszöntötték mesterüket, a harmincas évek nagy MTK tizenegyének fedezetét, Sebes Gusztávot. A kedves hangulatú, óbudai Tiroli csárdában tulajdonképpen hatvangyertyás, óriási tortát kellett volna az asztalra varázsolni.

Hát igen, a mai oly gyorsan robogó életben szinte észrevétlenül röppen el az idő felettünk. Sebes Guszti bácsi, akinek neve oly szorosan, szinte egybeforrt minden idők legjobb magyar válogatottjával, már hatvanéves. Élete hatvan évéből tulajdonképpen öt évtizedet töltött a futballpályán, a pálya közelé-

A la
kellem
Az élv
két cso
töttek
javuló
márciu
a Ferencváros, az Újpesti Dózsa és a Bp. Honvéd — nemzetközi kupa kötelezettségei révén már korábban bemutatkozott. Az újpestiek hátrányukat behozva remek játékkal 4:0-ra verték a kölnieket!

A mozgalmas idénykezdet után még eseménydúsabb időszak következik. Baróti kapitány már nyilvánosságra hozott felkészülési menetrendje szerint, a válogatott a három nemzetek közötti hivatalos mérkőzés — április 20. Lengyelország, május 8. Jugoszlávia és június 5. Svájc elleni találkozók — mellett közel harminc alkalommal lép pályára. A világbajnoki keret ugyancsak harminc játékosból áll. Visszakerült az átigazolás miatt kihagyott Szentmihályi kapus

1961 FEB 9.

1021

KIÁLLÍTÁS:

Kiss István: Munka (krómacél)

SZÁNDÉK ÉS TETT

Az Ernst Múzeumban kiállítás nyílt „Dolgozó emberek között" címmel. Most került sor rá ötödik alkalommal. A mostani bemutató viszont már némiképp eltér az előbbiektől. A korábbiakon a különböző üzemekben végzett tanulmányaik eredményeit mutatták be a művészek. Most azonban nemcsak a munkát ábrázoló művek kaptak helyet a kiállított anyagban, hanem az élet más területeinek élményeiből keletkezett alkotások is. A tárgykör kibővülésével a résztvevők száma is megnövekedett.

A bemutatott festmények nagy részének meglepő vonása a rezignált hangulat, a passzív magatartás. Ez jelentkezik a témaválasztásban, az emberábrázolásban és a képek színharmóniájában, kompozíciójában is.

Bensőségesebb érzelmi kapcsolatot kifejező művekre, reális emberábrázolásra aránylag kevés példát találunk a festői anyagban (Fejér Csaba, Garabuczi Ágnes, Gábor Marianne, Konfár Gyula, Mártha László, Somogyi Soma László, Szamosvári József, Szurcsik János, és Vecsési Sándor festményeit sorolhatjuk ide). A munkát tolmácsoló művek nagy részének bábszerű, sematikus emberábrázolásában nemcsak a dolgozó emberre nehéz ráismerni, hanem a cselekvő emberre is (legkirívóbb példái ennek Lóránt János, Pál Gyula, Somos Miklós enervált képei).

Egyelőre nemigen jártak sikerrel azok a törekvések sem, amelyek az úgynevezett „avantgarde" irányok kifejezésmódjával igyekeztek gazdagítani a hagyományosakat.

A munkaábrázolás témájával foglalkozó festők rendkívül nehéz feladat előtt állnak; részben el akarják kerülni az álheroizmus veszélyét, részben pedig új kifejezésmóddal kívánják gazdagítani a hagyományost. Az új kifejezésmód keresése gyakran, sajnos, nem a valóság keltette benyomások őszinte kifejezésére irányul.

A kiállított plasztikai anyag általában egységesebb. Emberábrázolása reális. Zöme arról tanúskodik, hogy alkotója ügyelt a szerkezetre, tiszta, világos formákra, s elmélyedéssel, szeretettel foglalkozott témájával (Kovács Ferenc, Konyorcsik János, Laczkovich Alice, Rátonyi József, Pató Róza, Simon Ferenc, Kucs Béla, Tóth Sándor portréi; a kisplasztikák közül — Bolgár Judit, Czinder Antal, Kalló Viktor, Kárpáty Anna, R. Kiss Lenke, Mészáros Mihály, Nemes József, Szabó Iván, ifj. Szabó István kompozíciói). Kiss István „Munka" című kompozícióvázlatának kemény csengésű, élénk ritmusú tér-, tömeg- és formaritmusa, valamint azonos ütemben változó áttörései jól idézik a gyári munka sajátos légkörét.

A grafikai munkák hasonlóképpen egységes magatartást tanúsítanak (Raszler Károly, Szurcsik János, Zala Tibor lapjai).

A szakszervezeti mozgalom a „Dolgozó emberek között" című rendszeres kiállítás pártolásával jó ügyet szolgál. De a megvalósítás már a művészeken múlik. Tőlük függ, hogy a kiállítás — a bemutatott anyag — felemelkedik-e a téma nagyságához vagy sem.

Ujvári Béla

Magyar Ifjúság
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

as

dió

ió és Televízió Új-
előre megjelent:
leges tudakozó...
ban Gárdos Miklós,
rország című heti-
jettes főszerkesztő-
as Ottóné, a Mun-
Minisztérium pá-
ztási csoportjának
és dr. Magyar Im-
emi tanár, az I.
Belgyógyászati Kli-
zgatója válaszol a
kérdéseire, a 130
telefonszámon. A
et 17.30-tól várja a
tőség..."
nyadik adás lesz ez

harmadik... — vá-
Kő András szer-
— Eddigi vendé-
ltak: Pálfy József,
András, Zsolt Ró-
tal Imre, Vitray
Földes István és
irty István. Olya-
yekszünk felkérni,
zeretnek a fiata-
érdekes foglalko-
közismert emberek,
utolsósorban: akik
„kapcsolnak" és
szélnek mikrofon
?

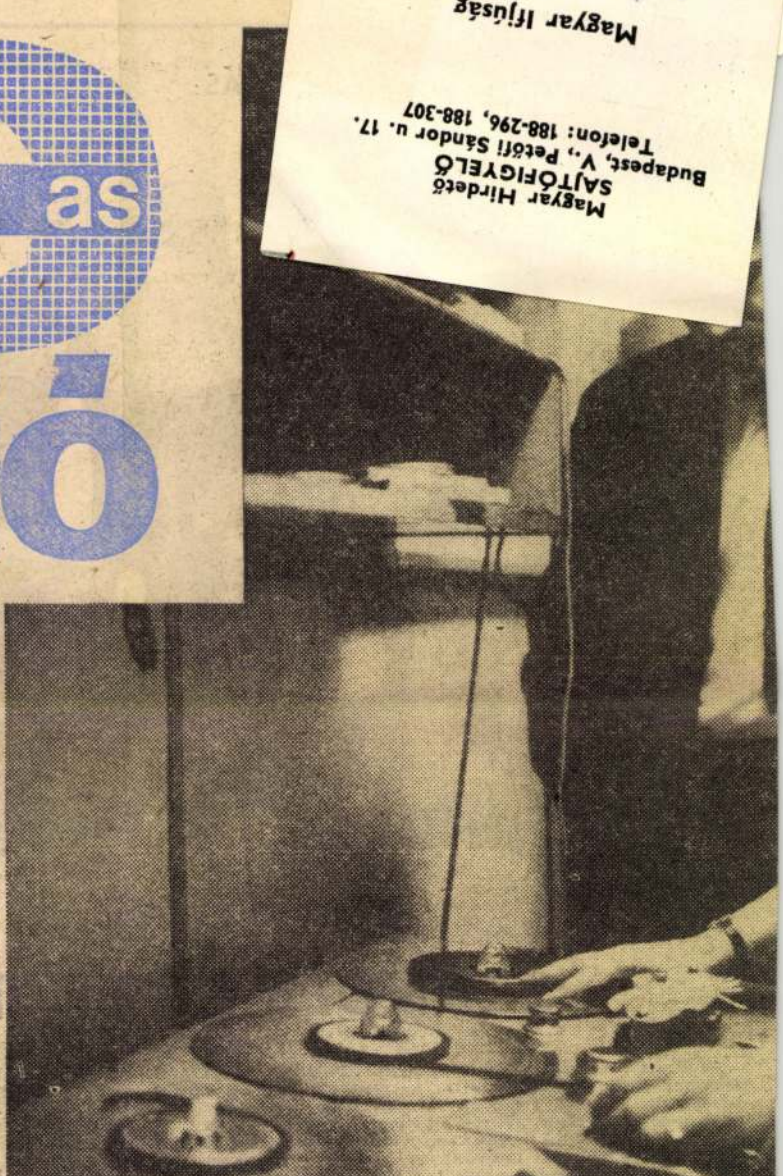

Kő András szerkesztő Marikával együtt vágja a teke

TE TÁBLÁN?

Szilágyi János ri-
zedelőzködik. Indul
lvégre": a Radnóti
ium IV/A osztályá-
kjai közé, akik már
„bezengték", hogy
g kérdést állítottak

A nyüzsgő „pago-
ik asztalánál Sipos

17.59: A keverős csendet int, s hüvelykujjával mutatja, hogy már csak egy perc van hátra!...

18.00: A zenetekercs forogni kezd: indul az adás! Idegölő hatvan perc következik. Staféta a magnók és az adó között... Vezényszavak röpködnek: *„Az 1-esről külpolitika jön! Hányason van zene? A Radnóti következik! Indítom a hármast..."*

február 26-án jelentkezünk..." — vígasztalja a kimaradottakat Sipos Tamás.

Ne kelljen azonban addig is várni! Hol vannak azok a legérdekesebb, kimaradt kérdések? Folytatjuk a Különleges tudakozót a „Magyar Ifjúság" hasábjain...

HELSINKI —

becsületes
nak eredm
da, amelyr
figyel!"

VAN MÁS SZERELŐ S

Munkaüg
121—770: H

— A Rad
diákjai sz
megkérdezn

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG
1961 JAN 26

DOLGOZÓ EMBEREK KÖZÖTT

1021

Kiállítás az Ernst Múzeumban

A SZOT rendezték meg a *Dolgozó emberek között* című kiállítást az *Ernst Múzeumban*, bemutatva képzőművészeink e témakörben készült legújabb alkotásait. A kiállítás megrendezése, a tematika körülhatárolása feltétlenül helyes, ráirányítja a figyelmet a képzőművészeti alkotások egy szűkebb területére, nyilvánvalóvá teszi: mit tudnak mondani művészeink napjaink dolgozó emberéről, milyennek látják a munkát, a munkások mindennapi környezetét.

A beküldött művek nagy számát tekintve sikeresnek kellene tartanunk a tárlatot. Igen sokan éltek a lehetőséggel, hogy számot adjanak munkájukról. A művek színvonalával azonban már sokkal kevésbé lehetünk elégedettek. Nem a kiállítás alapjául szolgáló téma jellegében kell a hibát keresnünk, ez a problémakör elég gazdag, sokrétű, a benne rejlő lehetőségeket meggyőzően bebizonyították már a legutóbbi évtizedekben keletkezett maradandó értékű műalkotások. E mostani kiállítás alacsony színvonalának más okai vannak: az élvonalbeli művészek egy része nem vesz részt a kiállításon, s a kiállítók sem mindig legerősebb oldalukról mutatkoznak be. (Több művész képe meg éppen messze elmarad a korábban elért színvonaltól.)

Meglepően visszaesett a falusi élet ábrázolása, különösen, ha arra gondolunk, hogy a közelmúltban — elsősorban a vásárhelyiektől — nemcsak általánosabb jellegű falusi táj- és életképeket, hanem egy sor, a mai falu életét és problémáit ábrázoló művet is láthattunk. A munka ábrázolásának igényével készült művek nagy része még a mozgások hiteles visszaadásáig sem jut el. Jól megfigyelt, jellemző mozdulatot, gesztust csak néhány szobornál láthatunk. *(Kiss István: Munka, Borics Pál: Kubikos).* Sajnos, a munkaábrázolások területén is mindinkább kialakulnak bizonyos sémák, amelyek egyhangúvá, önismétlővé teszik a műveket (olvasztárok, építők), sokszor a téma inkább csak ürügy geometrikus síkok, vonalak álkonstruktív, többé-kevésbé dekoratív egymás mellé helyezésére. Ilyen az építkezést, a gyárbelsőt ábrázoló képek többsége.

Gyárról, gépről egyetlen kép mond valami újat, *Galambos Tamás Szövőnője.* Itt a művész a gépek, a szerkezetek ridegségét, bonyolultságát játékosan egyszerűvé, meseszerű tarka ornamentikává stilizálja. S a problémák őszinte, mély átélését sugárzó meggyőző erővel is csupán néhány hangulatot vagy érzelmet megragadó képnél találhozhatunk. *(Vecsési Sándor: Őszi délután, Fejér Csaba: Ősz, Koch Vilmos: Hajnal, Garabuczi Ágnes. Anya gyermekkel.)* Feltűnő, hogy milyen kevés a színvonalas jellemábrázolás. Márpedig, hogy vannak e műfajban lehetőségek, hogy napjainkban is lehet érdekes jellemeket, típusokat találni, azt *Gábor Marianne Mela* című képe is bizonyítja.

A kiállításon egy sor, a meghirdetett témához szorosabban nem kapcsolódó, jó színvonalú alkotást láthatunk. Ide kell sorolnunk *Frank Frigyes, Szlávik Lajos* önarcképeit, *Zala Tibor* politikai lapjait, *Gálcsi Mihály* grafikáit és sok jó szoboralkotást is.

A munkaábrázolások hitelét, meggyőző erejét, a SZOT-kiállítások rangját csak a követelmények jelentős növelésével lehet helyreállítani, kiszorítva a tárlatról a tematikai feltételeket felszínesen teljesítő alkotásokat.

T. Á.

értek szerdán egy calcuttai gkocsmában. A mérgező ital ütörtök estig 40 emberrel végtt; java részük helyi kikötőunkás volt. Sokan súlyos tüetekkel kórházba kerültek és lapotuk válságos. A rendőrség árom embert letartóztatott.

Bélyegsorozat a téli olimpiára. A X. i olimpiai játékok alkalmából a sta január 29-én 0,30, 0,60, 1, 1,40, 0, 2, 3 és 4 plusz 1 forintos címtekből álló bélyegsorozatot hoz forlomba.

Öt évre ítéltek egy rablótámadót

A Fővárosi Bíróság ítéletet hirtett *Soós Ferenc* 24 éves rovott últú alkalmi munkás rablási inügyében. A fiatalember az gyik angyalföldi italboltban mutozott, majd megismerkedett gy gépkocsivezetővel, aki záraakor meginvitálta a lakására. t tovább italoztak. Soós észrette, hogy az egyik szekrénykéen karóra és készpénz is van. ávozáskor a házigazda nem zára be az ajtót, Soós a lépcsőházól visszament, azzal az ürügyvel, hogy cigarettát kér. A laásba belépve, *egy ökölcsapással ütötte a házigazdát, s elvitte a arórát és száz forintot.* A lopott pénzen egy eszpresszóban toább szórakozott.

A bíróság Soós Ferencet — em jogerősen — *ötévi szabadágvesztéssel* sújtotta.

A Posta-vezérigazgatóság a devizapótlékról január lépett rendelet következt változott a külföldre szól táviratok, telexlevelezések szélgetések díja, valamin re értéknyilvánítással fe mények biztosítási díja i Részletesebb tájékoztat désre a postahivatalok adnak.

CENTRUM CORVIN LEGNAGYOBB ÁRUHÁZ LEGNAGYOBB VÁLASZTÉK

MOST VÁSÁROLJON ÁGYNEMŰT

a

CORVIN ÁRUHÁZBAN

Krepp ágyneműgarnitúra 3½ széles dunnával	303,10 Ft
Damaszt garnitúra (paplanos) különleges minőségben	685,— Ft
Pannónia zefír ágynemű anyag nagy választékban, 80 cm széles	29,60 Ft

1021 Kiss István

A le-győz-hetetlenség szobra

A történelem egy-egy kiemelkedő mozzanatának ábrázolása mindig a leginspirálóbb s egyben a legmegoldhatatlanabbnak tünő feladat a képzőművész számára. Hiszen a művészetek e plasztikus ága is, formai kötöttségeinél fogva, absztrakcióra törekszik: az elvont, az általános kifejezésre — szubjektív meglátásokon keresztül. A művész a történelem eseményeit szembesíti önmagával s e belső polémia, kétségek közt született meggyőződés eredménye az anyagban testetöltő alkotás. S ahány művész, annyiféle egyéni újrafogalmazás.

Ezért is fordulhatott elő, hogy a magyar történelem első proletárállamának 50. évfordulójára kiírt emlékműpályázatra oly sok, megfogalmazásában egymástól elütő pályamű érkezett. A tíz év előtt meghirdetett pályázatot Kiss István, fiatal szobrászművész nyerte, s ma, az évfordulóhoz közeledve már öntödében várja a mű végső formáját.

A tanácsköztársasági emlékmű formai megfogalmazásában a naturalista mozdulat, a kubista darabosság és a Derkovitsra oly jellemző robosztusság megkapó és lenyügöző egysége. Az alkotó: Kiss István vallomása szerint elsősorban a plakátszerűség, az agitatív erő jellemzi. A művész, az alkotás folyamatában szubjektivitásán keresztül közelíti meg a függetlenül létezőt, az objektivet. Az emlékművek megmintázásánál mindez visszájára fordul: az alkotó egyéni meglátása a társadalom igényeinek elsődlegességén keresztül érvényesül. S vajon, az ezerkilencszáztizenkilences korszak sokszorosan megfogalmazott lényegét mi fejezné ki jobban, mint egy indulatokból feszített munkástest, egy, a

lehetetlent is letaposni készülő lábdobbanás, egy vörösászlót magasra emelő proletárököl.

S mégsem egészen a Tanácsköztársaság emlékműve ez. Talán éppen a derkovitsi robosztusság, s e képzőművészeti „forma" korszakos tartalma teszi kétségessé. Mert a Tanácsköztársaság lényegének megfogalmazásához hozzátartozik e forradalom bukása is. Ám az emlékmű figurája legyőzhetetlen. Több tehát. Az igazság legyőzhetetlenségét hirdeti, a „sohaelnembukást." Az igazságért való szakadatlan küzdelem emlékműve ez.

Agitatív erejű — vallja róla a művész. Az... Egy létfontosságú küzdelem, egy nemes törekvés mozgosító kifejezése. Pontosabban talán: eszménnyé magasztosítás.

t. t. a.

foto: Simay István

Műszakiak riadó!

Jelt adnak az óvóhelyen szorultaknak, hogy közeleg a segítség. Először, is a legfontosabbat: tiszta levegőt kell bejuttatni, hogy ez az éltető, nélkülözhetetlen feltétel biztosítva legyen.

Az óvóhelyen meghallották a jelzést. Visszaüzennek ugyanolyan kopogtatással. Kintről-bentről „közös hullámhosszon" megindul a mentés.

A falban sűrített levegővel működő véső tör utat. Szinte pillanatok alatt áttöri a falat és a nyíláson át tömlő „kígyózik" le... le az óvóhelyre és friss, tiszta levegő áramlik a bent rekedteknek. Most már könnyebb a várakozás.

Ha a romok miatt nem lehet az ajtókhoz, ablakokhoz férni, ideiglenes okna létesítése szükséges az épület közvetlen közelében, hogy ezen jussanak felszínre az óvóhely foglyai.

Préslég szerszámok dolgoznak... egyre mélyítik az aknát... A parancsnok váltásról is gondoskodik, mert normán túl nem lehet dolgozni gázálarcban, védőöltözetben.

Elkészült az akna, megkezdődhet az emberek kimentése az óvóhelyről.

Ha lehet, a falon nyitnak rést a műszakiak, akkorát, hogy ki tudják hozni a sérülteket.

Íme: a fronttá lett hátországi Egy újfajta helytállás színhelye.

A műszakiak mindenhol ott vannak, ahol az a cél, hogy megmentsék az embert, az anyagi javakat... az életet.

Ha megrongálódott a vasúti pálya, helyreállítják azt is. Lehet, hogy csak ideiglenes jelleggel... De a kisiklott vonat vágányra kerül, hogy újra az ember szolgálatába álljon.

Helyre kell állítani az elektromos vezetékeket is: villany kell az újrainduló üzemnek, az újra éledő otthonoknak.

Megrongálódott a gázhálózat is. A műszakiak máris ott vannak és szakmai hozzáértéssel megkezdik a javítást...

Először a tüzet oltják el, utána történik a gázömlés megakadályozása. Itt is a legegyszerűbb megoldást választják; egy közönséges futball-belső is megteszi. A törött cső kifúrt nyílásán begyömöszölik, majd felfújják a gumit.

A futball-belső most tömít; most védelmi célt szolgál.

Minden elő van készítve a helyreállításhoz.

A helyzet találékonyságot, fegyelmet követel. Ettől függhet a mentés sikere. Meg attól is, hogy a sikeres munka után mennyire gondoskodnak saját magukról, technikájukról; mentesítésről, utánpótlásról.

A fáradságos munka után jól esik a pihenő embernek, gépnek egyaránt. De ha újra elhangzik: „Műszakiak, riadó!" – máris indulnak, mert a fronton a harcosoknak riadó hallatán az „arcvonalban" a helyük.

Várják őket a bajbajutottak.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1968 JAN 27
POLGÁRI VÉDELEM

KERESZTREJTVÉNY

Szerkeszti: Hatos László

Vízszintes: 1. Kettősbetű. 3. **A nukleáris szerkezetek alkalmazása esetén a termelődő neutronok hatására következik be a foszfortartalmú élelmiszerekben.** 10. Horváth Tamás. 12. Vágógép fontos része (ford.). 14. Hasznára van valakinek. 16. Becézett női név. 17. Okmányát. 20. Tesz. 21. Betűhiánnyal a végén: csutkás dohány. 23. Megjavít (—'). 24. Ket szó: ismer, személyi névmás tárgyesete. 25. Növényi zsírok. 26. Orvosi cső. 28. Baranya megyei községbe való. 29. Házkörüli terület. 30. Előfizetett, bérelt — id. szóval. 33. Dal. 34. Abavári Mihály. 35. Nyers szín. 37. Tetejébe jegyez. 39. Tantál vegyjele. 40. Időjelzőm. 41. Angol számnév. 43. Az USA külügyminisztere. 45. **A biológiai harcanyagok által a termelőterületen levő, az élelmiszerekre gyakorolt veszélyeztetés egyik fajtája.** 50 Sporteszköz. 51. Béna betűi keverve. 52. Növényeik. 53. Király — olaszul. 54. Nap részei. 56. Kellemes, frissítő. 58. Kevert velő. 60. Közvetlen — ismert id. szóval (utolsó kockába két betű). 61. Kimélő étrend. 63. Itt van, fogd! 64. Ütőkártyák (+'). 65. Jellegzetes, éles. 67. Állat — németül. 68. Könnyezik. 69. Mezőgazdasági gép. 70. Anyag-parány. 72. Metél — a közepén! 73. **Az élelmiszerek szennyeződését idézi elő.**

Függőleges: 1. **A nukleáris szerkezetek robbanását követő hősugárzás által okozott károsodás egyes élelmiszereknél.** 2. Bántódás. 4. Női név. 5. Szintén. 6. Útlegel. 7. Nyílás-tájszólással. 8. Országos Tervhivatal. 9. Eljuttatta volna. 10. Tudósításodat. 11. **Bizonyos harcanyagok megfelelő arányú összekeverése hatásuk fokozása érdekében.** 13. Körmöl. 15. **Az élelmiszerek egyik fajtája, mely közvetlen biológiai támadási célpontot képez.** 16. Közeli ismerős. 18. **A biológiai támadás célpontjai közül nagyobb fertőzéseket okozhatnak ezek az élelmiszerekre.** 19. **Súlyos biológiai fertőzéseket eredményezhetnek olyan élelmiszerekre, melyek főként nyersen kerülnek felhasználásra.** 21. **Gőzei az élelmiszerek felületén olyan szennyeződést okozhatnak, hogy a mentesítés szellőztetés útján nem mindig hajtható végre.** 22. **Külső tényező, mely befolyásolja a vegyiharcanyagok élelmiszerekbe történő behatolási idejét.** 26. Menni — angolul. 27. Föléje. 31. Ilyen báj is van. 32. Légiriadó rövidítése. 36. Mekka szent köve. 38. Hónapnév fele. 40. Lisztjelzés. 41. Orosz folyó. 42. És — latinul. 44. Súlyrövidítés. 46. Indiai helység Bihar államban. 47. Sebszélek (!). 48. Betű — kiejtve. 49. Levélnek van. 55. Kereskedőnek van szüksége erre. 56. Kecskemét jelzője. 57. Állam — németül (+'). 59. Régiek. 61. Ford.: eljuttat. 62. Előtt — latinul. 65. Orvost ismert id. rövidítése. 66. Betűk meghatározott rendje. 69. Varga Alajos. 71. Római 2000.

Beküldendő a vastagon szedett sorok megfejtése, 1968. február 5-ig.

Az előző számban közölt keresztrejtvény helyes megfejtése:

Akik részt vesznek benne, elősegítik a fejlődés meggyorsítását, békés nyugalmunk biztosítását.

1968. évi 1. számú könyvutalvány nyertesei:

Németh Gyula Bpest, X., Jászberényi u. 39., László Aladár Bpest, V., Szemere u. 9. IV. 4., ifj. Hoffer János Bpest, XIII., Pozsonyi út 36. V. 2., Vásárhelyi Attila Bpest, XVI., (Mátyásföld) Széchenyi út 18., Kovács I. Oszkár Bpest, XII., Agancs út 18., Székács Mária Martfű (Szolnok m.) Üzemi orvosi rendelő, Szendrei Barna, Hernádnémeti Kossuth L. út 19., Rákóczy Károly, Csepreg (Vas m.), Réthy Andor Nagykovácsi, Kossuth L. u. 12., Wagner Ferencné Szombathely Derkovits Telep II. 1.

A „három-szobros"

Kevés szobrász mondhatja el magáról, hogy egy esztendőben három alkotását avatták. Kiss István ezek közé tartozik. Tinódi Szigetvárott, Lenin-Szegeden, végváriak megidézése Vácott — ez a művész idei mérlege. De — legyen bármily röpke is a műtermi interjú — Kiss István nem tudja, nem akarja művészetének egészét évekre bontani, sikeres vagy útkereső tizenkét hónapokra osztani.

Így hát most sem az avatóünnepségek meghitt pillanatait idézzük, nem a „művészi győtrelem" kiteljesedett végeredményéről libbentjük fel a leplet — márcsak azért sem, mert Kiss izig-vérig előretekintő alkat, a művészi nyugtalanság minden éltető türelmetlenségével.

— Leginkább a család, a generációs témák és a történelem érdekel.

A generációban ott van a jelen, még inkább a jövő, míg a történelem mindenképpen, akár közeli, akár távoli, de mégiscsak a múlt. Ilyenformán művészete az idő roppant széles skáláján játszik.

— Abban van — úgy érzem — minden szobromnak közös vonása, hogy amit mondani akarok velük, azt a mai embernek szánom. Itt van például Tinódi... Históriát lehelő környezetben áll, a vár maga a történelem, a szobornak azt a funkciót kellett adnom, hogy az autóbuszból, kocsiból kilépő szigetvári látogatót egy kicsit mai kalauzként fogadja, s átvezesse a várba, közvetlen kapcsolatot teremtsen a történelmi ereklye és a mai ember között. Vácott egészen más volt a dolgom: az alkotás itt maga a múlt, századokból szól vissza hozzánk.

Kérdés, hogy ebből a sajátos történelmi tolmácsolásból mennyit ért meg a néző, s megérti-e azonnal? Vagy tán olykor szavak, eligazító, magyarázó szavak kellenek hozzá? De a művész hogy vállalkozhatna erre?

Kimérten, átgondoltan, határozottan fogalmaz:

— A jó szobor maga végzi el ezt a munkát... Az ízlés nem állapot, hanem összetett, bonyolult folyamat. Hiszem, hogy akárhányszor elmegy egy alkotás mellett az ember — mindig más ember az, már többet érző, másképpen látó, tűnődő és elemző, összefüggéseket kereső, egyre nemesebb ízlésű ember...

Ő is visszajár szobraihoz — de ez már a művész nyugtalan, szenvedélyes, belső igénytől hajtott, különös zarándokútja. (k.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.
NÉPSZAVA
DEC 24

Ha valaki a lugasba lépet
ott volt, a csikótűzhely kiv
fából volt és azt mind az
apám faragta meg. Volt ott
la nélkül. Ezen ülni, de alu
erre került nagymosáskor a
kelábú asztalnak olyan vasta
»elbírta« volna bármelyik király címeres étkészletét is. Mellette állt a puha fából készült egy-deszka keskeny lóca, amelyik aránytalanul magas és könnyű volt, s ezért sokszor feldőlt. De le lehetett ülni még kis sámlira, hokkedlira, meg egy háromlábú székre is, melynek homorú ülőkéjére sokszor raktam gyermekkorom kincseit: gombokat, színes golyókat, ceruzavéget, kis szegeket, hogy el ne guruljanak. A fal mellett, a ház eresze alatt állt a sparherd — szintén kincstári tulajdon —, amelyben állandóan égett a tűz. Alatta volt a sok jó, száraz, munkában megfáradt fa meg a gyújtós, és egy ócska faládában a szén. A stelázsi is a falnak támasztotta nem létező hátát. Nehezen kopó, törő, a használatra türelmes edények voltak a polcokon. Nehéz, öntöttvas fazekak, lábasok, serpenyők ültek szép sorjában az ollóval kicifrázott újságpapíron. A lugas egyik sarkában, ahol az árnyék a legsötétebb volt, emberderékig ágaskodó fakupa állt, mindig tele hűs vízzel és az oldalára akasztva a szintén fából faragott, hosszú nyelű merítő edénnyel.

Ez volt nagyanyám birodalma.

Gyermekkoromban sok időt eltöltöttem itt. Ültem a kis sámlin és néztem a lapjára fektetett, földbe ágyazott téglákon futkározó hangyákat. Csak akkor kaptam fel a fejem, ha megsuhintott nagyanyám szoknyája, ahogy elrobogott mellettem. Ilyenkor felnéztem rá és megvártam, amíg ő is megkeres a szemével. Rendszerint visszalépett hozzám, lehajolt, megsimogatta a fejem és ezt mondta mosolytalan arccal:

»Nem vagy útban, virágom...« Ha a nagyapám otthon volt, ő is ugyanúgy félrehúzódott valahova a lugasban, mint én. Ebéd után megtömte a pipáját. Én vékony, fenyőfából hasított szilánkot tartottam a tűzbe és amikor ez meggyulladt, odavittem neki. Erről gyújtott rá. Kettőjüket ritkán hallottam beszélgetni. Ha mégis szót váltottak, akkor is röviden és minden esetben vagy a pálinka, vagy a pipadohány miatt. Nagyapám rendszerint kevesellte a napi adagot, nagyanyám azt mondta, hogy még ez is sok. Gondolom, minden maradt a régiben, mert nagyanyám igen erélyes asszony volt. Féltek tőle embernagy fiai is, és mindenki tisztelte őt a telepen. Ő tartotta össze és többször ő tartotta el a terebélyes rokonságot. Minden kérdésben övé volt az utolsó szó. De ennek ellenére mindenki azt mondta, így van jól. A sok unoka közül engem csak egyszer ütött meg. Máig is él emlékezetemben, ahogy megvillant a nap-

mélykupékat i

ták, amit az éj
tottak. A karbi
kis kampójú, b
szült fogasokon
kolt.

Szinte vidám

rait követve a k
ba, az emberek
rosba. Mi ott s
lamos keresztez
tunk fel a sárg
elindultunk a v
mossínek menté
tunk. Nem vett
ször a cipőnk a
revettem, hogy
eszembe, hogy n
Nem leptek me
forgalom és a s
sokaság. Némely
anyám apróléko
tapogatta az üve
egyik kirakath
Hosszú nézelődé
nagyanyám:

1021

Jubileumi park a Gellérthegyen

Az augusztus 20-i ünnepségek egyik jelentős eseménye lesz a fővárosi Jubileumi Park megnyitása. A Gellérthegy oldalán eddig elhanyagolt, kietlen részből gyönyörű és modern pihenő ligetet varázsoltak. A park szépségét emelik az ott elhelyezett szobrok és szökőkutak.

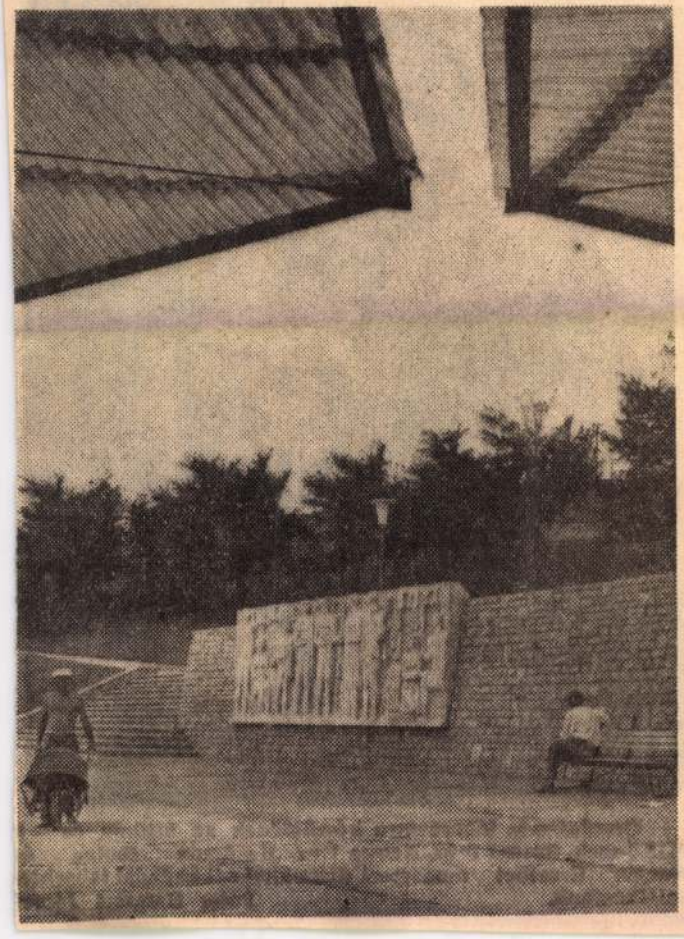

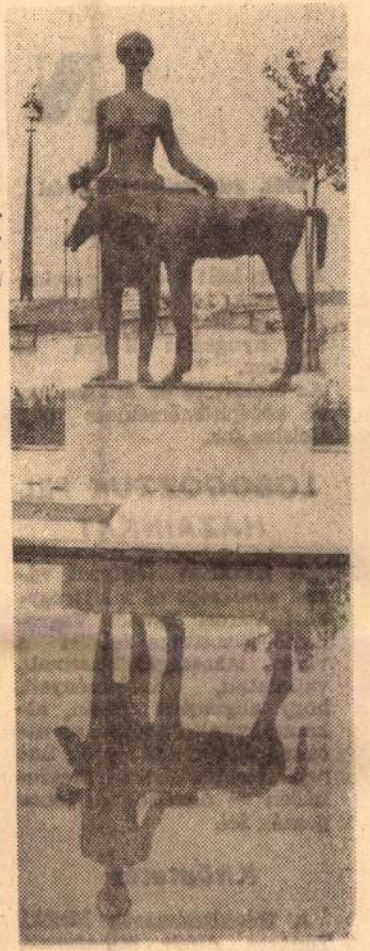

A terméskőfalba szépen illik Kiss István szobrászművész domborműve.

Már felállították Somogyi József „Lány a csikóval" című szobrát.

Wormser Antal felvételei

Magyar Hírlető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
KELET M
1965 AUG 4

Na

1965. augusztus 17. kedd

Névnap: JÁCINT

A Nap kel: 4 óra 41 perckor nyugszik: 18 óra 54 perckor. A Hold kel: 21 óra 15 perckor, nyugszik: 9 óra 42 perckor.
Az elmúlt 70 év átlagos napi középhőmérséklete 20,7 Celsius fok.

LOBOGÓZZUK FEL HÁZAINKAT

A Hazafias Népfront városi elnöksége és a Nyíregyházi Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága felkéri a város lakosságát, üzemeit, vállalatait, intézményeit, hogy augusztus 20-án, alkotmányunk ünnepén az utcákat, épületeket — az ünnep jelentőségének megfelelően — díszítsék és lobogózzák fel.

Kitüntetés

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa *Alpár Mihálynak*, az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottsága munkatársának több évtizedes munkásmozgalmi tevékenysége elismeréséül 60. születésnapja alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozta kitüntetést adományozta. A kitüntetést *Dobi István*, az Elnöki Tanács elnöke nyújtotta át. Jelen volt a kitüntetés átadásánál *Kiss Károly*, az Elnöki Tanács titkára és *Nógrádi Sándor*, az MSZMP Központi Ellen-

Országszerte táborozásra készülődnek az úttörők és a KISZ-esek. Szanyi Irén, Nemes Éva, Karácson Ibolya és Burján Erzsébet demecseri diákokkal a tiszadadai táborban találkoztunk. **Foto: Hammel József**

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

BERLINER ZEITUNG

1021

Sonnabend, 14. Oktober 1967

Zum Jubiläum

Dieses Lenin-Denkmal, entworfen von dem ungarischen Bildhauer Istvan Kiss, ist für die südungarische Stadt Szeged bestimmt. Foto: ZB-MTI

Lernen lebenslänglich?
Herr? ● „Knöpfchend
nügend Läden für den
„Roter Matrose" im
Wochenende lesen? ●

BZ-F

Brau
Nürnb

Eine Betrachtung zum

Kiss István
1021

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

DÉL-MAGYARORSZÁG

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT LAPJA

57. évfolyam, 263. szám — Ára: 80 fillér — Hétfő, 1967. november 6.

Párt- és kormány-küldöttségünk moszkvai látogatásai
(Tudósítás az 5. oldalon)

Felavatták a szegedi Lenin-szobrot

Szirmai István elvtárs beszéde az avatóünnepségen

Megyei díszünnepség a Szegedi Nemzeti Színházban

Ünnepi beszédet Győri Imre elvtárs mondott

Az Októberi Forradalom 50. évfordulójára emlékező szegedi ünnepségsorozat legkiemelkedőbb, legjelentősebb eseményeire tegnap, két nappal november 7 előtt került sor: *felavatták Lenin szegedi szobrát*, a Nemzeti Színházban pedig *díszünnepségen* emlékeztek a szegedi dolgozók a világtörténelmi jelentőségű jubileumra.

A szoboravatóünnepség tegnap délután néhány perccel 3 óra után kezdődött *a Rákóczi téren*. Akkorra az ünnepség színhelyén, a Csongrád megyei pártbizottság és tanács székháza előtt *több ezer* szegedi dolgozó gyűlt össze. Ott voltak a szegedi üzemek, vállalatok, intézmények dolgozóinak képviselői, igen sok egyetemista, középiskolás és úttörő. Az épület árkádos folyosóján helyezkedett el az ünnepségen közreműködő 300 tagú énekkar, a Zenebarátok Kórusából, a Szakszervezetek Szegedi Általános Munkáskórusából, a MÁV Hazánk énekkarából, a színház és a rókusi zenetagozatú általános iskola kórusából egyesített hatalmas énekkar, valamint a színház zenekara. A fehér lepellel bevont szobor előtt *munkásőrök álltak díszőrséget.*

Az MSZMP Csongrád megyei és Szeged városi bizottsága, a Csongrád megyei és a Szeged m. j. városi tanács, valamint a Hazafias Népfront Csongrád megyei és Szeged városi bizottsága által rendezett ünnepségen megjelent *Szirmai* István, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, *Győri* Imre, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a Csongrád megyei pártbizottság első titkára, *Török* László, a Csongrád megyei tanács vb elnöke, *dr. Komócsin* Mihály, *Rózsa* István, *Siklós* János, a Csongrád megyei pártbizottság titkárai, *Sipos* Géza, a Szeged városi pártbizottság titkára, *Papp* Gyula, a Szeged városi tanács vb elnökhelyettese, *Katona* Sándor országgyűlési képviselő, a Hazafias Népfront Csongrád megyei bizottságának titkára, *Hofgesang* Péter, a Hazafias Népfront Szeged városi bizottságának titkára, továbbá a Csongrád megyei és a Szeged városi párt-végrehajtóbizottság tagjai, valamint a megye és a város gazdasági, társadalmi és kulturális életének több vezetője. Részt vett az avatáson V. A. *Koroljov*, a Szovjetunió magyarországi nagykövetségének kulturális tanácsosa, s megjelent az ünnepségen Csongrád megyéből, Szegedről több veterán internacionalista, akik annak idején részt vettek az októberi forradalom és az intervenció harcaiban. Ott volt az új Lenin-szobor alkotója, *Kiss* István Munkácsy-díjas szobrászművész és az újjárendezett Rákóczi tér tervezője, *Dávid* Károly Kossuth-díjas építészmérnök is.

Az ünnepség első aktusaként a színház zenekara *Vaszy* Viktor érdemes művész vezényletével eljátszotta a magyar és a szovjet himnuszt, majd *Szirmai* István avatóbeszédet mondott és átadta a szobrot Szeged lakosságának. (A beszédet lapunk 2. oldalán ismertetjük.) Az ünnepi beszéd befejező mondatai közben hullott le a lepel *a monumentális új szoborról*. A dinamikus hatású, nagyerejű alkotást az ünnepség közössége *lelkes tapssal köszöntötte.*

Ezután az egyesített énekkar és a színház zenekara — ugyancsak Vaszy Viktor vezényletével — *András* Béla *Lenin-dal* című kompozícióját adta elő. A dal hangjai közben helyezték el a Lenin-szobor talapzatára az MSZMP Csongrád megyei és Szeged városi bizottságának, a megyei és a városi tanácsnak, valamint a tömegszervezeteknek a koszorúit.

Az avatóünnepség az Internacionálé hangjaival fejeződött be.

A forradalom óriása, Lenin szegedi bronzszobrának felavatása után Csongrád megye, Szeged dolgozóinak jubileumi ünnepségsorozata este 7 órakor a Szegedi Nemzeti Színházban folytatódott. A színház ez alkalommal különösen ünnepélyes. érzéseikben meghatott emberekkel telt meg: a munkásosztály, a dolgozó parasztság, az értelmiség kiváló képviselőivel. Valamennyien feltűzték kitüntetéseiket is, melyeket a forradalom eszméinek hazai megvalósításáért munkálkodva érdemeltek ki.

A színpadon, az elnökség széksorai mögött arany betűkkel hirdette az ünnepi dekoráció október dicsőségét, emlékét.

Az MSZMP Csongrád megyei és Szeged városi bizottsága, a Csongrád megyei és a Szeged megyei jogú városi tanács, a Hazafias Népfront Csongrád megyei és Szeged városi bizottsága által rendezett díszünnepség elnökségében helyet foglaltak párt- és állami szerveink képviselői, a társadalmi- és tömegszervezetek, kulturális intézmények vezetői, a felszabadulás előtti forradalmi mozgalom kiemelkedő harcosainak képviselői, kitüntetett munkások, szocialista brigádvezetők. Ott volt *Szirmai* István, az MSZMP

(Folytatás a 2. oldalon.)

A Lenin-szobor avatóünnepsége a Rákóczi téren

Somogyi Károlyné felvételei

A szegedi díszünnepség elnöksége

Díszünnepség a színházban

(Folytatás az 1. oldalról.)

Politikai Bizottságának tagja; *Győri* Imre, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a Csongrád megyei pártbizottság első titkára; *Török* László, a Csongrád megyei párt-végrehajtóbizottság tagja, a megyei tanács vb elnöke; *dr. Komócsin* Mihály, *Rózsa* István és *Siklós* János, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának titkárai; *Sipos* Géza, az MSZMP Szeged városi bizottságának titkára; *Csápenszki* István, az MSZMP szegedi járási bizottságának első titkára; *özv. Agócsi* Jánosné, a felszabadulás előtti forradalmi mozgalom kiemelkedő harcosa; *dr. Antalffy* György, a Csongrád megyei párt-végrehajtóbizottság tagja, egyetemi tanár; *Ágoston* József, a Csongrád megyei párt-végrehajtóbizottság tagja, a pártbizottság osztályvezetője; *Árendás* György, a Szeged városi párt-végrehajtóbizottság tagja, a szegedi Felszabadulás Tsz elnöke; *Balassy* Sándor, a Szeged városi pártbizottság tagja, a Kenderfonó és Szövőipari Vállalat pártbizottságának titkára; *Balog* István, a Szeged városi párt-végrehajtóbizottság tagja, a pártbizottság osztályvezetője; *dr. Bánfalvi* József, a Csongrád megyei pártbizottság tagja, a szegedi Radnóti Miklós gimnázium igazgatója; *dr. Berkes* Pál, a felszabadulás előtti forradalmi mozgalom kiemelkedő harcosa; *Bódi* László, a Szeged városi párt-végrehajtóbizottság tagja, szegedi országgyűlési képviselő, az Öntöde Vállalat szegedi üzemének igazgatója; *Bökönyi* János, a szeged-rókusi pártalapszervezet titkára, a felszabadulás előtti forradalmi mozgalom kiemelkedő harcosa; *Deák* Béla, a Szeged városi párt-végrehajtóbizottság tagja, a pártbizottság osztályvezetője; *Eitlerné Szilágyi* Júlia, a Csongrád megyei párt-végrehajtóbizottság tagja, a pártbizottság osztályvezetője; *Farkas* István, a szegedi járási párt-végrehajtóbizottság tagja, a szegedi járási tanács vb elnöke; *dr. Földi* Gábor, a Szeged városi pártbizottság tagja, a KISZ városi bizottságának titkára; *Fülöp* János, az MSZBT szegedi városi elnökségének titkára; *Katona* István, a felszabadulás előtti forradalmi mozgalom kiemelkedő harcosa; *Katona* Sándor, a Hazafias Népfront Csongrád megyei bizottságának titkára, megyei országgyűlési képviselő; *dr. Kelemen* Miklós, a Csongrád megyei párt-végrehajtóbizottság tagja, a megyei Rendőr-főkapitányság vezetője; *Kiss* Károly, a Szeged városi párt-végrehajtóbizottság tagja, a szegedi MÁV Igazgatóság vezetője; *Kovács* Antalné, a Minőségi Cipőgyár szegedi üzemének szocialista brigádvezetője; *Lacsán* Mihályné, a felszabadulás előtti forradalmi mozgalom kiemelkedő harcosa, szegedi országgyűlési képviselő; *László* Ferenc, olajipari munkás, szocialista brigádvezető; *dr. Márta* Ferenc, a Szeged városi párt-végrehajtóbizottság tagja, egyetemi tanár, a József Attila Tudományegyetem rektora; *Mákos* István, a Csongrád megyei pártbizottság tagja, a Munkásőrség megyei parancsnoka; *Miklós* Klára, a Szegedi Nemzeti Színház Jászai-díjas művésze; *Nagygyörgy* Mária, a Szeged városi párt-végrehajtóbizottság tagja, a felszabadulás előtti forradalmi mozgalom kiemelkedő harcosa; *dr. Németh* Lajos, a Csongrád megyei pártbizottság tagja, az SZMT mb. vezető titkára; *Ozvald* Imre, a Szeged városi párt-végrehajtóbizottság tagja, a pártbizottság osztályvezetője; *Papp* Gyula, a Szeged városi pártbizottság tagja, a városi tanács vb elnökhelyettese; *dr. Petri* Gábor egyetemi tanár, szegedi országgyűlési képviselő; *Szórád* János honvéd alezredes; *Tombácz* Imre, a Hazafias Népfront Szeged városi bizottságának alelnöke, a felszabadulás előtti forradalmi mozgalom kiemelkedő harcosa; *dr. Tóth* Károly egyetemi tanár, a Szegedi Orvostudományi Egyetem rektora és *Végvári* Istvánné, a Szegedi Ecset- és Seprűgyár igazgatója.

Az elnökségben foglalt helyet V. A *Koroljov*, a Szovjetunió budapesti nagykövetségének kulturális tanácsosa, továbbá a Szovjet Hadsereg ideiglenesen hazánkban tartózkodó alakulatának képviselője is.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmének 50. évfordulója alkalmából rendezett díszünnepségen a színház zenekara Vaszy Viktor érdemes művész vezényletével a magyar és a szovjet himnuszt játszotta, majd Török László mondott megnyitó beszédet, köszöntve a történelmi évfordulót. Üdvözlő szavai után *Szirmai István tolmácsolta a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a forradalmi munkás-paraszt kormány és Kádár János elvtárs személyes üdvözletét Csongrád megye, Szeged dolgozóinak a jubileum alkalmából.*

Ezután Győri Imre mondta el ünnepi beszédét. (A beszédet lapunk 3—4. oldalán közöljük.)

A forró tapssal fogadott ünnepi megemlékezés után V. A Koroljov nagykövetségi tanácsos köszöntötte a díszünnepség résztvevőit. (Felszólalását lapunk 4. oldalán ismertetjük.) Üdvözlő szavakat mondott a hazánkban ideiglenesen tartózkodó Szovjet Hadsereg alakulatának képviselője is és jelképes emléktárgyat nyújtott át Győri Imrének.

Az ünnepi esten Török László mondott zárszót, majd a program első része az Internacionáléval fejeződött be.

Szünet után a Szegedi Nemzeti Színház művészei díszelőadásként bemutatták *Gerencsér* Miklós *A parancs* című drámáját.

A díszünnepség résztvevőinek egy csoportja

Szirmai István elvtárs:

A szocializmus diadalmasan halad Lenin zászlaja alatt

Szirmai István elvtárs avatóbeszédét mondja

Tisztelt ünneplő közönség! Kedves elvtársak!

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulóján Szeged társadalma a megemlékezésnek szép formáját választotta: felavatják Leninnek, a szocializmus halhatatlan apostolának, a forradalom vezérének művészi kivitelű szobrát. Méltó a forma, mert az ötven év előtti történelmi események kimagasló alakja, a forradalom és a győzelem lelke Lenin volt.

Mire tanította Lenin a dolgozó embereket, mit bizonyított Október és a győzelmet követő fél évszázad? A XX. században, az imperializmus korában a munkásosztálynak új harci szervezetre, olyan forradalmi élcsapatra volt szüksége, amely zászlajára a fokozatos reformok követelése helyett, forradalomra érett helyzetben a tőkések uralmának megdöntését, a munkáshatalom megteremtését tűzi. Lenin szervezte meg az első ilyen pártot, az osztályharc vezérkarát, a munkásosztály forradalmi élcsapatát, a bolsevikok pártját.

A nemzetek élete a szocializmusban teljesedik ki

Lenintől tanultuk az osztályharc megújhódott, megalkuvástól megtisztított elméletét, a forradalom művészetét, felkészülést az óvatos haladás helyett, forradalmi lépésekre. Bátorságot a harcban, a megalkuvás megvetését. Lenin világította meg az emberiség jövőjének egyetlen járható útját, a szocializmus távlatát. A bolsevikok pártjának és harci programjának első próbatétele, Lenin igazának első bizonysága Október volt. Bizonysága annak, hogy a burzsoá diktatúra megdönthető, a munkáshatalom kivívható.

Tőle tanultuk meg igazán gyűlölni azt a rendet, amely a dolgozó embereket megalázza, az alkotó szellemet bilincsbe veri, és tőle tanultuk meg, hogy csak a proletariátus tud olyan társadalmat teremteni, amelyben az ember ember nem zsákmányolhatja ki, amely valóban szabadságot, egyenlőséget, alkotó, értelmes életet és békét biztosít az állam minden dolgozó polgárának. A munkásosztály önmagát felszabadítva, szabaddá tesz minden elnyomottat, igazságosan osztja el a megtermelt javakat és mindenki számára megnyitja a tudás, a kultúra kincsesbányáit.

Lenin tanította, hogy a nemzetek élete a szocializmusban kiteljesedik, csak a szocialista államok válnak igazán függetlenekké, csak a szocialista nemzetek szuverének. Tőle tanultuk, hogy a nemzetközi munkásosztály céljai azonosak, feladataik közösek, harcaikat át kell hogy itassa a munkás nemzetköziség eszméje, hogy a proletár internacionalizmus legyőzhetetlen erő.

Lenin tanításait igazolta az élet, az októberi győzelem és a szocializmus építésében ötven év óta elért hatalmas sikerek.

Mit munkált, mit érlelt ez a századokkal vetekedő 50 év azon a földön, amely a forradalom előtt az önkény, a reménytelen kiszolgáltatottság országa volt? A régi, cári Oroszország helyén felépítették az emberiség leghaladóbb, a dolgozó emberek számára igazán hazát, otthont, biztonságot nyújtó szocialista nagyhatalmát. A régi cári hatalom helyén, amely minden társadalmi fejlődés elvakult ellensége volt, most olyan munkás-paraszt hatalom magasodik, amely élharcosa az egyetemes emberi haladásnak, a nemzeti függetlenségnek, szuverenitásnak, a népek testvériségének, a nemzetek egyenlőségének. Fél évszázad alatt olyan szocialista országot építettek a Szovjetunió népei, amelynek élenjáró tudománya, virágzó kultúrája, gigászi eredményei a termelőmunkában az emberek javát, boldogságát szolgálja, amelynek legyőzhetetlen katonai, technikai ereje az emberiség békéjének legbiztosabb támasza.

Lenin eszméi meghódították a világ népeinek szívét

Lenin eszméi, Október tanulságai meghódították a világ népeinek szívét, agyát. Nincs olyan térsége a világnak, ahova Lenin eszméi ne jutottak volna el, ahol Október tanulságai, a Szovjetunió léte, segítsége, a szocializmus erőinek szolidaritása ne hatna az emberek életére és jövőjére. Ötven évvel ezelőtt még csak egy kommunista párt volt a világon, ma már 90 lenini párt tanítja, szervezi és vezeti a tömegek harcát az embertelen kizsákmányolás, a nemzetek elnyomása, a pusztító háborúk ellen. A Föld lakosságának több mint egyharmada már szocialista viszonyok között él. Ázsia, Afrika, Latin-Amerika népeinek egész sora kivívta nemzeti függetlenségét, vagy folytatja harcát a szabadságért.

Ez alatt a fél évszázad alatt a szocializmus, összefogva az imperializmus ellen harcoló nemzetekkel, a békéért és biztonságáért harcoló tömegekkel, a történelmi fejlődés meghatározó tényezője lett. Megváltozott a világ képe, megszűnt a tőke egyeduralma, a szocializmus diadalmasan halad Lenin zászlaja alatt.

Mit érlelt számunkra, magyarok számára ez az ötven év? A magyar munkásosztály már 1919-ben követte a bolsevikok példáját, Lenin tanításait, a magyar nép már akkor szavazott a szocializmusra. Az első Magyar Tanácsköztársaság a túlerővel szemben elbukott. A fehérterror évtizedei következtek, de a magyar munkásosztály lenini pártja folytatta a harcot. Bátorított bennünket a Szovjetunió növekvő hatalma, erősítette hitünket Lenin üzenete: „Az első után, amely elbukott, következik a győzelmes második".

Nem hiába reménykedtünk. Az a szovjet hadsereg, amely 22 évvel ezelőtt felszabadította hazánkat, az is Október, Lenin forradalmának szülötte. Mikor Lenin szobrát avatjuk, gondoljunk a győztes életre, de emlékezzünk azokra az áldozatokra, amelyeket a szovjet nép, a világ első proletárinternacionalista hadserege a magyar nép szabadságáért hozott.

Híven követtük Lenin tanításait és íme: az egykor elnyomott, nyomorban és szellemi sötétségbe taszított magyar nép kezében a hatalom. Hazánk szabad, független, a néphatalom szilárd, az elnyomásnak, a kizsákmányolásnak, a kiszolgáltatottságnak már csak emlékei élnek. Az ellenséges osztályerőket felszámoltuk, a munkásosztály történelmi küldetésének megfelelően felszabadított minden elnyomottat és ma szoros, testvéri szövetségben a parasztsággal, értelmiséggel, a dolgozó kispolgársággal, forradalmi harcban kovácsolt szocialista nemzeti egységben vágjuk a teljes szocializmus, a kommunizmus útját.

A magyar—szovjet barátság egyidős a Nagy Októberi Szocialista Forradalommal. A magyar nép történelme során Lenin hazájában talált először igaz barátra. Ez a barátság, amely védi hazánk függetlenségét, biztosítja szuverenitásunkat és békénket — közös elvekre, célokra, érdekekre épül. Népeink barátságát áthatja a proletár internacionalizmus eszméje. Ennek jegyében vállaljuk és segítjük mi, magyarok is a közös harcot a népek szabadságáért, a nemzetek egyenjogúságáért, az imperializmus ellen, az egyetemes emberi haladásért, a békéért.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom ötvenedik évfordulóján sok magyar testvéri üdvözlet és jókívánság száll Lenin hazájába. Innen is szálljon Lenin eszméi szegedi hordozóitól a baráti üzenet: újabb sikerek, győzelmek szolgálják a szovjet nép megérdemelt boldogságát, az emberiség javát.

Elvtársak!

Tiszteljük és szeretjük Lenint, századunk legnagyobb gondolkodóját, mert ő vértezte fel a nemzetközi munkásosztályt győzelmes harci programmal, a társadalmi fejlődés tudományos elméletével.

Tiszteljük és szeretjük Lenint, mert egész életében a dolgozó emberekért, boldogulásáért, az embert rabságba döntő tőkés rend megdöntéséért, egy új emberséges világ, a szocializmus megteremtéséért, a legnemesebb emberi célok megvalósításáért harcolt. Ő fogalmazta meg a dolgozó emberek legszebb vágyait, ő bizonyította be, hogy azok elérhetők, ő mutatta meg a vágyak beteljesedésének útját.

Vegyék át, kedves szegedi elvtársak, Kiss István szobrászművész kitűnő alkotását. A szobor magabiztos, igaza tudatában cselekvésre kész Lenint, a szocializmus fényes eszméjét diadalra vivő embert állítja elénk. Ápolják, védjék a szobrot. Hirdessék és valósítsák meg Lenin tanításait.

Örökké éljen Lenin a szegedi dolgozók szívében és tetteiben.

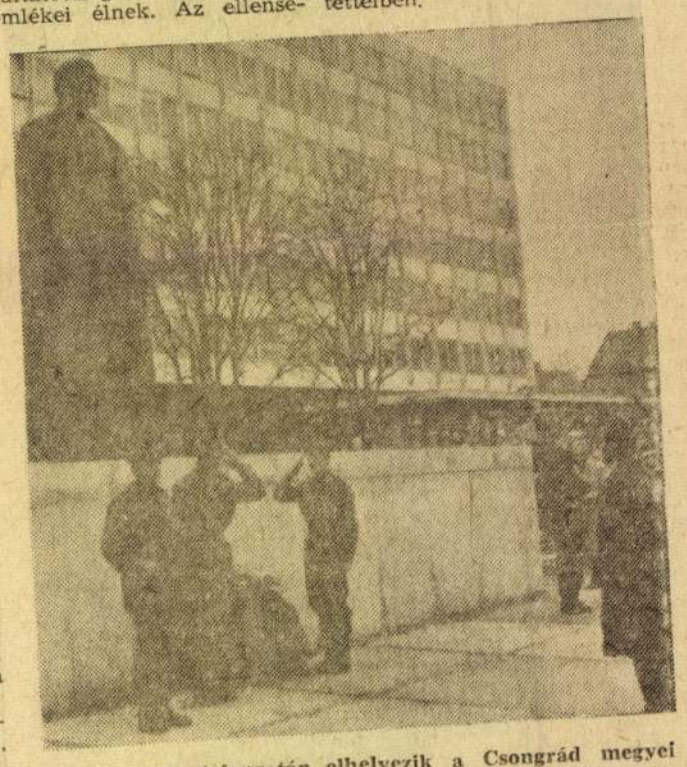

Az új szobor talapzatán elhelyezik a Csongrád megyei és a Szeged városi pártbizottság koszorúját

Győri Imre elvtárs ünnepi beszéde

Tisztelt ünnepi gyűlés!

Kedves Elvtársnők, Elvtársak!

Ezekben a napokban a Nagy Októberi Szocialista Forradalomra emlékezik a világ. 1917. november 7-én a kommunisták által vezetett oroszországi munkások és parasztok kezükbe vették az államhatalmat. Ötven évvel ezelőtt *vérből, szenvedésből, a polgári romlásból emelte magasra az egész emberiség reménységének csillagát Oroszország népe.*

Sok nagy jelentőségű, korszakos eseménye volt már az emberiségnek. De egy sem akadt közöttük, amely a népek sorsára olyan hatást gyakorolt volna, mint az Októberi Forradalom.

Az emberiség igazi történetének kezdete

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom azért jelent *minőségileg újat* és többet a történelmi események menetében, mert létrehozva a volt kizsákmányoltak hatalmát, a proletariátus diktatúráját, *megteremtette a kizsákmányolás nélküli társadalom feltételeit.* Elindította a kapitalizmusból a szocializmusba való áttérés történelmi folyamatát. *Megnyitotta* az emberiség előtörténete után *az emberiség igazi történetének korszakát.*

És hogy valóban az emberiség történelmének legnagyobb sorsfordulójáról van szó, azt bizonyítja az is, hogy minél jobban távolodunk a történelmi naptól, *mindinkább igazolódik történelmet formáló hatása és jelentősége.*

1917-ben Szovjet-Oroszország *az egyetlen ország volt, amely a szocialista társadalom építésének útját kezdte járni.* A sajátosan orosz forradalomnak minősített Októberi Szocialista Forradalomról a történelem hamar bebizonyította, hogy ez egyáltalán nem egy ország sajátja. A népi demokratikus forradalmak győzelme révén *a szocializmus már nem egyetlen elszigetelt ország rendje, hanem immár 14 országban győzött, és kontinensekre kiterjedő világrendszerré vált.* Amerika partjaitól alig száz kilométerre, Kubában is vörös zászlót lenget a szél, és *ma már több mint egymilliárd ember jelene a kizsákmányolástól mentes új társadalmi rend.* Bár az imperializmus dühödten ellenáll, a forradalmak csapásai alatt egyre másra összeomlanak a kapitalista világrend pillérei. Fokozatosan összeomlott és eltűnőben van az imperializmus sötét gyarmati rendszere. Több mint 70 volt gyarmati ország vívta ki függetlenségét csak a második világháború óta, s közülük mind többen nem kapitalista úton indult el.

Október győztes forradalma *meggyorsította a nemzetközi forradalmi munkásmozgalom fejlődését.* Napjainkban alig van a Földnek olyan országa, ahol legálisan, vagy illegálisan, de ne működne marxista—leninista forradalmi párt. A kommunizmust építő Szovjetunió világhatalommá válásával, a szocialista világrendszer létrejöttével és fejlődésével, az imperializmus gyarmati rendszere széthullásával *az erőviszonyok kedvezően, a szocializmus, a nemzeti függetlenség és a béke erői javára tolódtak el.* Megszűnt az imperializmusnak az a lehetősége, hogy kénye-kedve szerint büntetlenül játsszon az emberiség srsával.

Az elmúlt ötven év alatt számtalanszor megjósolták Október, a szovjet rendszer bukását. Napokat, heteket, aztán hónapokat jósoltak a szovjet hatalom fennállására. A jósok mind felsültek, a Szovjetunió pedig él, erősödik, soha nem látott eredményeket ér el.

Kétségtelen, hogy a Szovjetunió útjára és a nagy évfordulóra nem egyformán tekintünk. Az ellenség egyre szűkülő tábora gyűlölettel, bosszúvágytól fűtve, fél évszázados kudarcainak keserű tudatával emlékszik. *A jóhiszemű emberek, szerte a világon* — mind többet tudván a Szovjetunióról, a szocializmusról — *szimpátiával gondolnak Októberre.* Az ő tudatukban ez összeforott a béke eszméivel. Mindazokban az országokban, ahol már Október útját járják, a barátok elkötelezettségének melegével, büszkeséggel, mély optimizmussal emlékeznek az emberek 1917-re.

Hálával emlékezünk mi, magyarok is a győztes szocializmus úttörőire, a szovjet nép hősi útjára, emberfeletti erőfeszítéseire, küzdelmeire. *Tisztelettel tekintünk azokra, akik először rengették meg a kapitalista világot.* Ez a történelem első olyan földrengése volt, amelynek nyomán a régi világ romjain az emberi boldogulás és humánum épülete magasodik.

Győri Imre elvtárs ezután méltatta azt a hősi küzdelmet, melyet a szovjet nép, a forradalom hadserege vívott tizennégy kapitalista állam intervenciójának visszaverésére; a világ dolgozóinak együttérző támogatását e nagy harcban; majd a szovjet állam újjáépítő és gazdaságszervező tevékenységéről emlékezett meg.

A kommunizmus anyagi, technikai bázisának megteremtéséért

A szovjet állam az intervenciósok kiűzése után, viszonylag rövid idő alatt, *nemcsak helyreállította az ország gazdaságát, de szocialista ipart és mezőgazdaságot is teremtett.* A szovjet hatalom rövid idő alatt bebizonyította, hogy lehet vezetni és felépíteni gazdaságot kapitalisták nélkül. Mégpedig olyan gazdaságot, amely tervekre épül, amelyben nincsenek válságok, nincs munkanélküliség, s igen gyors ütemben fejlődik. De mire az élet kezdett szépülni és javulni, amikor ehh a szocialista gazdaság m jobb alapokat nyújtott, akkor zúdította a nemzetközi imperializmus a Szovjetunióra a német fasizmus mindenre elszánt hordáit. A Szovjetunió népeinek *ismét vizsgázniok kellett forradalmi elszántságból, szocialista hazafiságból és munkás nemzetköziségből.* A hitleri támadók elleni önvédelmi háború próbatétel elé állította a szovjet társadalmi rendszert, és ez mindenben *fényesen kiállta a próbát.* A szovjet nép példátlan hősiességgel zúzta szét a világ egyik leghatalmasabb hadseregét, és e tettével *elévülhetetlen szolgálatot tett az egész emberiségnek.*

A háború után ismét az újjáépítés nagy feladatát oldotta meg a szovjet nép, majd befejezte a szocializmus teljes felépítését. Most, az Októberi Szocialista Forradalom után öt évtizeddel *már a kommunizmus anyagi-technikai bázisa megteremtésén fáradoznak a szovjet emberek.* Közismertek a szovjet ipar, a szovjet mezőgazdaság, tudomány és kultúra eredményei. **Az ipari termelésben a Szovjetunió a világon a második helyet, Európában az első helyet foglalja el. 1966-ban a szovjet-ország hat nap alatt állított elő annyi ipari terméket, mint a cári Oroszország az 1913-as évben.** Az ipari termelés ütemét illetően a Szovjetunió fölénye óriási, és nem kétséges, hogy belátható időn belül nemcsak eléri, de túl is szárnyalja mind mennyiségben, mind termelékenységben a világ legfejlettebb kapitalista államát.

Ugyanezt mondhatjuk el mezőgazdasága fejlődéséről is. Jóllehet az Egyesült Államok egy sor területen még megelőzi a Szovjetuniót, s ennek mélyen fekvő történelmi okai vannak, de a Szovjetunió, a világ fejlődésére, jelenleg és a jövőben döntő befolyást gyakorló ágazatokban és területeken *nemcsak állja a versenyt, hanem már meg is előzte a legfejlettebb kapitalista országot. A tudományos képzésben, a fizikai kutatásokban, az űrkutatásban, a rakétatechnikában, nem utolsósorban a katonai technikában a Szovjetunió vezet.* Nem véletlen, hogy a Szovjetunió rakétái repítettek elsőnek embert a világűrbe. Olyan országban történt ez, ahol ötven esztendővel ezelőtt még a lakosságnak több mint fele írástudatlan volt. Ma ugyanitt a lakosság jó egyharmada tanul különféle fokon, itt van a legtöbb orvos a világon, és itt él a világ tudóstársadalmának jó egynegyede. Az sem véletlen, hogy az a hatalom, amelyik a legemberibb berendezkedésű társadalmat teremtette meg itt a Földön, *elsőnek juttatta el zászlaját és cimerét a Holdra és a Venusra,* és innét, az Esthajnalcsillagról küldött üzenetet az emberiségnek.

És amikor a szovjet népgazdaság, kultúra, tudomány, technika világra szóló eredményeiről beszélünk arról sem szabad megfeledkezni, honnét indult el, milyen mérhetetlenül mély szakadékot kellett leküzdenie ennek a társadalomnak *Fél évszázados harcából kereken tíz évet pusztító háborúk töltöttek ki, a másik tíz év az újjáépítéshez volt szükséges.* Közben eddig soha nem ismert méretű fegyverkezést erőszakoltak rá az imperialista fenyegetések.

A sikerek szervezője és irányítója: a párt

A szovjet nép sikereinek mindenkori szervezője és irányítója a Szovjetunió Kommunista Pártja volt. *Lenin pártja megőrizte a marxizmus tisztaságát, továbbfejlesztette az elméletet,* összeforrott a tömegekkel, s megfelelő vezérkarnak bizonyult minden időben. Ez a párt saját hibájával is mindenkor bátran szembenézett. A személyi kultusz torzításai leküzdésével, a lenini normák helyreállításával a párt életében hatalmas erőket szabadított fel a szovjet társadalomban, *helyreállította a tömegek teremtő kedvét.* Az SZKP XX. kongresszusa nagy szolgálatot tett a nemzetközi kommunista mozgalomnak, *megerősítette a népek bizalmát a kommunizmus ügye iránt.* Napjainkban a Szovjetunió Kommunista Pártja a kommunizmus építése gigászi munkájában vezeti és szervezi a szovjet népet.

A Szovjetunióban végbement gazdasági, társadalmi sikereknek leghatalmasabb tényezője maga a nép. A szovjet nép magas fokú politikai öntudatával, szocialista munkaerkölcsével, közösségi életszemléletével, proletár internacionalizmusával és szocialista hazafiságával *méltó hordozója a kommunista társadalomnak.*

A rövid történeti áttekintés is mutatja: az Októberi Forradalom óta eltelt idő *a Szovjetunió megerősödésének ideje, az imperializmussal, a fasizmussal szembeni harcának és győzelmének ideje, szocialista világhatalommá válásának évtizedei voltak.* A szovjet emberek minden akadályt leküzdve, *megnyitották a kommunizmus diadalmas térhódításának korszakát.* Mindezek együtt, méltán avatják századunkat, a XX. századot a Szovjetunió, a szocializmus, a kommunizmus évszázadává.

Innét, a mai ünnepségünkről is *forró elvtársi üdvözletünket küldjük a testvéri szovjet népnek. Kívánjuk, éljenek boldogan és munkájuk, harcuk eredményeképpen országukban a világon elsőként épüljön fel a kommunizmus.*

Barátságunk az élet természetes alkotóeleme

Elvtársnők! Elvtársak!

A Szovjetunió népeinek immár fél évszázados történelme, és a mi népünk legújabb történelme elválaszthatatlanul összeforrt. De nem 22 esztendeje találkozott először a magyar nép a dicsőséges Októberi Forradalommal és népével. Ma is *büszkén és hálával gondolunk arra a százezer magyarra, akik internacionalista elkötelezettséggel részesei voltak az első szocialista állam önvédelmi háborújának.* Ők szőtték a szovjet—magyar barátság első szálait. Népünk történetének dicső korszakaként tartjuk számon a Tanácsköztársaság 133 napját, amikor a magyar dolgozók a szovjet példát követve, hősiesen vállalták magukra a szocialista forradalom akkor gigászi kockázatát. Sohasem felejtjük el, hogy Leninnek jutott ideje és energiája, hogy a temérdek gond és nehézség közepette, ami akkor Szovjet-Oroszországra nehezedett, figyelemmel kísérje a szocialista Magyarország harcát, és tanácsokat, útmutatást adjon számára. *A szovjet—magyar szolidaritás ettől az időtől datálódik.*

A magyar tanácshatalom hősi harca a belső és külső ellenforradalmi támadás miatt elbukott. Hazánkra negyedszázados sötétség borult. A munkások szívében azonban a Horthy-fasizmus 25 esztendeje alatt is mindig ott élt az első magyar munkáshatalom emléke, és *reményt számukra Október szülötte, a Szovjetunió példája jelentett.* A szovjet nép, a szovjet hadsereg *hozzásegített bennünket nemzeti életünk legnagyszerűbb fordulatához; felszabadította hazánkat az országot romba döntő fasiszta uralom alól.* Október fiai hozták el számunkra a szabadságot. *Ezért vált őszinte nemzeti érzéssé népünk szívében a szeretet és a hála a szovjet nép iránt,* amelynek fiai vérüket hullatták hazánk felszabadításáért.

És éppen itt, megyénkben, Szegeden, 1944. november 7-én, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ünnepnapján hangzott el pártunk felhívása, az ország újjáépítésére, demokratikus átalakítására, hangoztatva: lesz magyar újjászületés. És lett újjászületés. Azóta is a Nagy Október fénye világítja meg a magyar történelem útját.

Az eltelt több mint húsz év *a magyar—szovjet barátság és a magyar—szovjet kapcsolatok erősítésének két évtizede volt.* A Szovjetunióhoz fűződő barátságunk az elmúlt 22 évben *életünk természetes alkotó elemévé vált.* A Szovjetunióval való elszakíthatatlan kapcsolatunk lehetővé tette, hogy a nép a maga kezébe vegye sorsa formálását, s hogy *önálló szuverén országgá váljon Magyarország* a nemzetek sorában.

Győri Imre elvtárs ünnepi beszédét mondja

A két ország kapcsolatai olyan új típusú viszonyt példáznak, amelyek kapitalista körülmények között elképzelhetetlenek. Nincs a gazdasági építésnek, a tudományos kutatásnak, a közoktatásnak, a kultúrának, a közegészségügynek, általában a társadalmi életnek olyan jelentős területe, ahol ne virágoznának a kölcsönös előnyös, gyümölcsöző szovjet—magyar kapcsolatok. *A magyar népgazdaság fejlődését immár több mint két évtizede segíti a Szovjetunió.*

Megemlékezett a szónok a továbbiakban a szovjet gazdasági segítség, kulturális és tudományos együttműködés jelentőségéről; hazánk gyors fejlődésére gyakorolt hatásáról, majd így folytatta:

Nemrégiben újítottuk meg a Szovjetunióval 1948-ban megkötött barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási egyezményünket. Ez az egyezmény, bár húsz esztendőre szól, valójában *az örök magyar—szovjet barátság dokumentuma.*

A Szovjetunióval egyek vagyunk a nemzetközi küzdőtéren, a békéért folyó harcban és a nemzetközi munkásmozgalom egységének helyreállításáért kifejtett erőfeszítésekben is.

Egységben az imperializmus ellen

Az elmúlt fél évszázad viharainak nemcsak az a tanulsága, hogy a társadalmi fejlődésben nincs megállás, és hogy a szocializmus térhódítását semmilyen erő nem tudja megállítani, hanem az is, hogy az imperializmus egy pillanatra sem adja fel a harcot, nem tanul és nem nyugszik bele vereségébe. Jóllehet, a szocialista világrendszer, a szocializmus és a béke megnövekedett erői miatt ma a világháborút az imperializmus nem könnyen zúdíthatja az

(Folytatás a 4. oldalon.)

Egy villanás az 50 évből

„Egyedülállóan megható és bizonyító"

Felnőttek nemzedékek, amelyeknek az ilyen szavak: forradalom, háború, béke — nagyobbrészt fogalmak. Nem látták, nem élték, történelemmé egyszerűsödik hát számukra. Közülük való Balogh Artúr, a szegedi XI. Autójavító Vállalat dolgozója is, aki a béke kellős közepéből egyszer gyanútlanul mégis csak besétált a „háború" utcájába. Moszkvában történt... Ez a legmarkánsabb emléke a Szovjetunióból.

— A ZIL autógyárban jártunk, s szabad időnkben nyakunkba vettük a roppant fővárost. Béke, idilli nyugalom, nevetés. S egyszercsak betértünk egy múzeumba, ahol a Nagy Honvédő Háború küzdelmei, hősi csatái elevenednek meg képeken, fegyverek és dokumentumok egész seregén. Valóságos döbbenet. Az iszonyat és a heroizmus képei úgy hatnak az emberre, hogy se szólni, se kérdezni nem mer, nem tud, s akaratlanul is csak lábujjhegyen jár. Én itt értettem meg, mi az, hogy háború, mi az hogy béke... itt gondoltam végig először, micsoda árat fizetett, milyen áldozatot hozott a szovjet nép puszta létéért, megmaradásáért és jövőjéért... Más a film és más az irodalom, mint szemtől szembe állni a döbbenettel, az elszántsággal, a hősiességgel... Itt senki sem vonhatja ki magát az eszmélés hatalmas terhe alól... Ha romok, keserű arcok közül lépne be oda az ember, talán nem sújtaná olyan erősen a felismerés villáma. De így, a futószalagok pompás rendje, a város ragyogása, az utcák, sétányok derűje után valósággal belemar az emlék az ember lelkiismeretébe.

— Láttam csodás dolgokat, technikai és építészeti szenzációkat, munkás kollektívát, üzleteket, színházat és képtárat — de az eszmélés az én legnagyobb élményem a Szovjetunióból. Most már, azóta, értem az új meg új, korszerű szovjet fegyvereket, amelyek minden ünnepen végig dörögnek a Vörös téren; érzem a szónok igazának mélységét, aki 1967-ben is békéről beszél; mérni tudom, mit jelent, hogy csak múzeumban lehet látni a háború nyomait.

— Abból az épületből mindenki fehér zászlóval jön ki: a meggyőződés fehér zászlajával. Egyedülállóan megható és bizonyító, hogy éppen az az állam ültet és táplál ilyen érzéseket polgáraiban és mindenkiben, amely ugyanakkor a legyőzhetetlenségig fokozta védelmi erejét.

— A békéről hozott dekrétumot legelőször a győztes szocialista forradalom. Ma is azt áhítja és óvja ott minden...

Győri Imre elvtárs ünnepi beszéde

(Folytatás a 3. oldalról.)

emberiségre — sőt, ha erőinket, s fegyvereinket készenlétben tartjuk és éberek vagyunk, a világháború el is kerülhető —, mégis számolnunk kell azzal, hogy az imperializmus még nagy erő és harcát a társadalmi haladással szemben egy percre sem szünteti meg.

A harc a két erő, a két rendszer között állandóan tart. Napjainkban a legkiélezettebb formában Vietnamban — mondotta Győri Imre, és kifejezte azt a meggyőződését, hogy *a vietnami nép megvédi igaz ügyét a szocialista országok, s mindenekelőtt a Szovjetunió erkölcsi, politikai, diplomáciai és fegyverekkel történő támogatásával.* A világ társadalmi haladásáért hozott áldozatok súlya léte óta mindenkor elsősorban a Szovjetunióra nehezedik, amelynek népe vállalta ezt. Éppen ezért *az általános társadalmi haladást gyengíti, aki szembeáll a kommunizmust építő Szovjetunióval.*

Az imperializmus elleni mai harcainkban *még nélkülözhetetlenebb a szocialista országok és a kommunista pártok egysége, mint korábban.* Erre figyelmeztet bennünket nemcsak Délkelet-Ázsia háborúja, de a közel-keleti izraeli agresszió, a görög puccs és az Európa békéjét és biztonságát fenyegető újraéledő fasizmus Nyugat-Németországban. *Súlyos felelősséget vállalnak magukra, óriási károkat okoznak a szocializmus, a béke ügyének az egység megbontói,* akik Október elsőszülöttjét, a Szovjetuniót, a Szovjetunió Kommunista Pártját rágalmazzák. Az ilyenek nemcsak híján vannak a bátorságnak, de felelőtlenek is. Ezek a rágalmazók — és az irányukba semleges álláspontra helyezkedő „mérlegelők" — valószínűleg jól tudják, hogy *saját hazájuk békéjét és biztonságát is mindenek előtt a Szovjetunió létének köszönhetik.* A Kínai Kommunista Párt mai vezetői, akik rágalmazzák a Szovjetuniót, az SZKP-t, régen felváltották a proletár internacionalizmus zászlaját a nacionalizmus, a sovinizmus tépett lobogójával, szembe kerültek a marxizmus-leninizmus eszméivel. Hiába állítják, hogy Október útján haladnak. A marxista-leninista elmélet és a forradalmi gyakorlat kizárja azt, hogy igent lehessen mondani a Nagy Októberi Szocialista Forradalomra és ugyanakkor nemet a Szovjetunióra.

Mi őszinte szeretettel és tisztelettel tartjuk barátunknak a nagy szovjet népet. Internacionalista elkötelezettséggel valljuk, hogy *korunkban a szocializmushoz való viszony elsősorban a Szovjetunióhoz való bensőséges barátságot jelenti. Szovjetellenes kommunizmus, szovjetellenes forradalmiság nincs és nem is lehet a jövőben sem.* Nem kétséges, hogy előbb, vagy utóbb erre rájönnek azok is, akik ma tévelygnek. Az egység helyre fog állni és az imperialisták elvesztik lehetőségüket, hogy Vietnamhoz hasonló tűzfészkeket tartsanak fenn és hozzanak létre. *Lehetővé válik, hogy a szocializmus és a béke erői győzedelmeskedjenek a háború és a reakció felett.*

Október örökérvényű tanulságai

Október szüntelenül tanított és tanít a világon minden népet, minden nemzetet. Tanítja a mi népünket is. *Mit mond október fél évszázada a magyar munkásosztálynak?* Azt, hogy a munkást emberré a Nagy Szocialista Forradalom tette. Olyanná, aki a történelem igazi alkotója. *1917 tudtul adta a világnak, hogy a munkásosztály olyan erőt jelent, amellyel mindenkinek számolnia kell.* Amely ugyan a munkájával a tőkések jómódjának forrása volt, de valójában egy új világ letéteményese. Hazánk szocialista fejlődésének is legfőbb hordozója nagyszerű munkásosztályunk.

Megyénkben éppúgy, mint az ország más részeiben az ipari üzemek munkásai, a nagy évfordulóra készülve *munkaversenyt kezdeményeztek, melyet követtek a termelőszövetkezetek és intézmények dolgozói.* Valamennyien *becsülettel helytálltak, teljesítették vállalásaikat. Minden tiszteletünk és elismerésünk azoknak, akik a munka frontján helytállva küldik üdvözletüket a testvéri szovjet népnek.*

Mit mond a magyar dolgozó parasztságnak 1917? Azt, hogy a parasztság csak a munkásosztállyal együtt haladva boldogulhat igazán. Azt, hogy *csak a szocialista mezőgazdaság útján emelkedhet a falu népe.* Napjaink kézzelfoghatóan bizonyítják, hogy helyes volt a lenini politika, amely szocialista útra vezette a dolgozó parasztságot. Bebizonyosodott, hogy a szövetkezetek létrehozása és megerősödése hallatlan nagy társadalmi erőket szabadított fel. *Dolgozó parasztságunk abban a biztos tudatban élhet és tevékenykedhet a jövőben, hogy a szocialista Magyarországon a falu, a mezőgazdaság felemelkedésének ügye már nem elszigetelt többé; az egész nép gondja és öröme.*

De milyen tanulsággal szolgál Október az értelmiség számára? Azzal, hogy *a néppel tartó értelmiség hazáját csak a szocializmusban leli meg.* Szabad alkotó tevékenységét itt bontakoztathatja ki. Az alkotó munka eredménye itt a nép anyagi és kulturális felemelkedését, a haza felvirágzását, nem pedig a tőkés hasznát, gazdagítását szolgálja. Hazánk szocialista fejlődésében, elért eredményeinkben mindenütt jelen van a magyar értelmiség tudása, felelőssége, áldozatkész munkája. Ezért megbecsüli a munkás és paraszt, s testvérének tekinti a kultúra, a tudomány dolgozóit.

Október példája a szocializmus építésében *mind egységesebbé váló népünk egésze számára azt tanítja, hogy kemény munkával, szorgalmas tevékenységgel a szocializmus magaslatait meg lehet hóditani.* Minden ember, aki munkáját, jóakaratát adja a hazának, boldogulását a szocializmusban megtalálja, és csakis az találja meg a helyét, boldogulását a felépült szocializmusban, aki erre becsületes munkával, szorgalommal rászolgál.

Október példáján haladva, *helyes úton járunk a cél, a szocializmus, a kommunizmus irányába.* Október fényénél világosan kirajzólódnak előttünk az emberi társadalom haladásának fő irányai, a szocializmus, a kommunizmus útjai.

Az emberi társadalom fejlődésében, így az új társadalmi rend építésében lehetnek — történelmileg nem számottevő — kitérők, esetenkénti kisebb visszaesések is. A forradalmi folyamatban nemcsak dagályok, esetenként apályok is vannak. De *a fél évszázadra való visszatekintés világosan mutatja, hogy fő vonalában e fejlődés szüntelenül előre tart.*

A mi sorsunk, jelenünk és jövőnk, hogy küzdjünk a szocializmusért, a kommunizmusért, a békéért, az ember diadaláért.

Nem kétséges, hogy a következő ötven év — ha követjük népünket szolgáló és vezető pártunkat, ha követjük Október eszméit és hű barátai maradunk a szovjet népnek — *a következő fél évszázad nemcsak a szovjet nép, hanem a mi számunkra is elhozza a kommunizmus győzelmét.*

Ezért köszönti minden magyar dolgozó ember őszinte, tiszta szívből ötvenedik évfordulóján Lenin nagy Októberét!

V. A. Koroljov elvtárs felszólalása

A Szovjetunió budapesti nagykövetségének tanácsosa meleg szeretettel köszöntötte hazájának dolgozó népe és a szovjet nagykövetség nevében az Októberi Forradalom jubileumát ünneplő Csongrád megyei, szegedi dolgozókat. A szovjet haza fejlődésének tükrében tekintett vissza a forradalom napjára, vázolta a gazdaság, a tudomány, a kultúra terén elért óriási eredményeket, majd rendkívül *meleg szavakkal beszélt a magyar és a szovjet nép kapcsolatairól, őszinte testvéri barátságáról.*

A Nagy Október ünnepén a szovjet emberek különös örömmel veszik tudomásul, hogy a magyar dolgozók a szovjet néppel, a szocialista országokkal együtt *határozottan harcolnak az emberiség magas ideáljaiért, a szocializmusért, a kommunizmusért.* Az országaink és népeink közötti *igazán testvéri barátság és szoros, sokoldalú együttműködés jegyében élünk, dolgozunk, egymást segítve, a proletár internacionalizmus jegyében.* Egyik legjobb bizonyítéka ennek a testvéri viszonynak a magyar—szovjet baráti, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés megújítása és maximális tiszteletben tartása.

Barátságainknak *mély gyökerei* vannak, nem felejtjük a magyar internacionalisták hősi tetteit, a Magyar Tanácsköztársaság történetének emlékezetes napjait és továbbra is szélesedő együttműködésre törekszünk.

Számunkra az ünnepen különösen örvendetes, hogy részt vehettünk ezen az emlékezetes nagygyűlésen és a hatalmas Lenin szegedi bronzszobrának felavatásán.

V. A. Koroljov befejezésként sok-sok új sikert kívánt a magyar népnek a szocializmus építésében.

Az ünneplő Leningrád

A Hős város ünnepi ülésén Brezsnyev elvtárs beszélt

Leningrád legnagyobb termében, a 4000 főt befogadó Október teremben, amelyet az ifjúság a jubileum alkalmából épített, vasárnap ünnepi ülést tartottak az októberi forradalom 50. évfordulójának tiszteletére.

Az ünnepi ülésen részt vettek: Leonyid Brezsnyev, Alekszej Koszigin, Nyikolaj Podgornij, valamint a forradalmi mozgalom veteránjai, a Téli Palota ostromának résztvevői, munkások, a tudomány és a kultúra művelői, a második világháború hősei. Jelen voltak a francia, a spanyol, a mexikói, a marokkói kommunista párt küldöttségei, a DNFF képviselői, Gdansk, Drezda és Turku városának küldöttei.

Brezsnyev, az SZKP Központi Bizottságának főtitkára az ülésen beszédet mondott. Utána felolvasta az üdvözletet, amelyet az SZKP Központi Bizottsága, a Szovjetunió Legfelső Tanácsának Elnöksége és a Minisztertanács intézett Lenin városának dolgozóihoz.

Az üdvözlet hangsúlyozza, hogy a szovjet nép nagy szeretettel az októberi forradalom bölcsőjének nevezi Leningrádot. Leningrádban gyúlt ki a szocialista forradalom el nem alvó lángja és sohasem merülnek feledésbe Leningrád lakosainak dicső tettei.

Nyikolaj Podgornij ismertette a Szovjetunió Legfelső Tanácsa Elnökségének törvényerejű rendeletét, amelynek értelmében Leningrádot kitüntették az október 31-én létesített Októberi Forradalom Érdemrenddel — amint ezt lapunk tegnapi számában közöltük. — Ez Leningrád ötödik kitüntetése.

Leonyid Brezsnyev, Nyikolaj Podgornij és Alekszej Koszigin vörös rózsákból álló koszorút helyezett el Leningrádban a forradalomban elesett hősök Marsmezőn létesített emlékművére.

Leningrád lakosai és a városban tartózkodó vendégek szintén koszorúkat helyeztek el. Az ünnepség során, amelyen több mint tízezer leningrádi lakos és vendég vett részt, tüzérségi díszsortűz dördült el.

Körülbelül egy óra hosszat tartott a zarándokút az emlékműhöz. A Francia, Spanyol, Marokkói, Mexikói Kommunista Párt küldöttségei, a DNFF képviselői egymás után rótták le kegyeletüket a hősök iránt, akik a világ proletariátusának ügyéért áldozták életüket. Lengyel és német nyelvű felirattal ellátott koszorúkat helyeztek el Gdansk és Drezda városának küldöttségei.

Az emlékmű előtt gárdazászlóaljak vonultak el díszmenetben.

A Leningrádban tartózkodó Leonyid Brezsnyev, Alekszej Koszigin és Nyikolaj Podgornij vasárnap látogatást tett a Szmolnijban, ahol 1917-ben az októberi forradalom főhadiszállása volt.

A szovjet vezetők rövid időre megálltak Lenin szobránál, amely a Szmolnij főbejárata előtt emelkedik, majd az épületben megtekintették az oszlopcsarnokot. A szovjetek országos kongresszusa itt kiáltotta ki a szovjet hatalmat, itt fogadta el a szovjet hatalom első dekrétumát: a békéről és a földről szóló dekrétumot.

A szovjet párt- és állami vezetők ezután felkeresték Lenin egykori szobáját, ahol a forradalom vezére 1917 novemberétől 1918. március 10-ig lakott.

A Kremlben szovjet kitüntetéseket nyújtottak át szocialista országok állampolgárainak

Mihail *Szuszlov*, az SZKP Központi Bizottságának titkára, a Politikai Bizottság tagja vasárnap a Kremlben *szovjet kitüntetéseket nyújtott át* szocialista országok azon állampolgárai csoportjának, akik tevékeny részt vettek az októberi forradalomban és a polgárháborúban. A kitüntetettek az SZKP Központi Bizottságának, a Szovjetunió Legfelső Tanácsa Elnökségének és a Szovjetunió Minisztertanácsának meghívására érkeztek a Nagy Október 50. évfordulójának megünneplésére.

A *Lenin-rendet* ezúttal több bolgár, NDK-beli, mongol, román, csehszlovák állampolgáron kívül a magyar *Garasin* Rudolfnak, *Kiss* Lajosnak és *László* Aladárnak nyújtották át.

Vörös Zászló Rendet és Vörös Csillag Rendet kapott több bolgár, NDK-beli, mongol, román, csehszlovák és jugoszláv állampolgár. (MTI)

Hatalomátvétel Jemenben

Szalalt megfosztották minden tisztségétől Abdel Rahman el-Iriani a köztársasági tanács elnöke

A jemeni köztársasági hadsereg vasárnap hajnalban átvette a hatalmat. A katonai hatalomátvétel Jemenben vérontás nélkül zajlott le, nem ütközött ellenállásba. Vasárnap délben a szanaai főútvonalakat és nagyobb tereket rendőrség és katonaság őrizte, lövések zaja azonban nem hallatszott — jelenti a UPI. A hadsereg főparancsnoksága ugyan elrendelte a kijárási tilalmat, de az emberek mégis kiözönlöttek az utcára és éljenezték az új rendszert. A város egyes pontjain tankok, páncélozott gépkocsik tűntek fel.

A katonai hatalomátvételről szóló közlemény így hangzik: „Mozgalmunk a reakció, az opportunizmus és az imperializmus ellen irányul. Tiszteletben tartjuk mindazokat a megállapodásokat, amelyeket korábban más államokkal kötöttek. Mozgalmunk úgy véli, hogy Jemen a harmadik világhoz tartozó államok része. A hadsereg és a nép által végrehajtott mozgalmunk — amelynek az a célja, hogy megjavítsa az ország helyzetét — arab megmozdulás. Kezet nyújtunk minden arab állam, különösen az Egyesült Arab Köztársaság felé, amely felejthetetlen áldozatokat hozott a jemeni forradalom ügyéért".

A szanaai rádió a nap folyamán a főparancsnokság közleményeit sugározta. Ezek szerint Szalalt megfosztották minden tisztségétől (elnök, miniszterelnök, külügyminiszter, a Jemeni Népi Forradalmi Unió főtitkára). Nemzeti kormányt alakítanak, amelynek két fő célja lesz: a gazdasági helyzet megjavítása és a jemeni egység megteremtése.

A katonai hatalomátvétellel egy időben Szalal húsz közismert hívét tartóztatták le. A republikánus gárdát — Szalal 1500 főnyi testőrségét — megfosztották kiváltságaitól és beolvasztották a hadseregbe.

Új jemeni kormány alakult. A szanaai rádió jelentése szerint a fegyveres erők főparancsnoksága néhány órával a hatalomátvétel után, közzétette a kormánylistát. A minisztertanács elnöke Mohszin Ahmed el-Aini. Helyettese Abdel Szalam Szabra. Külügyminiszter: Haszán el-Maki; hadügyminiszter: Abdel Kerim Szukkari; belügyminiszter: Mohamed al-Russzumi.

Egy másik közlemény szerint Jemenben köztársasági tanács alakult. Tagjai: Abdel Rahman el-Iriani kádi; Mohamed Ahmed Noman és Mohamed Ali Oszman. A tanács elnöke el-Iriani kádi, de az elnökséget időszakonként a tanács másik két tagja is átruházzák.

A köztársasági tanács elnöke, el-Iriani kádi, vasárnap táviratban köszöntötte Nyikolaj Podgornijt, a Szovjetunió Legfelső Tanácsa Elnökségének elnökét. Jemen köztársasági kormánya és népe nevében az Októberi Forradalom 50. évfordulója alkalmából.

Egy villanás az 50 évből

„Ott minden a barátságra ihlet"

Pocsai Gyulának, a szegedi Móra Ferenc Tsz bognárának az év elején azt mondták a vezetőségben: „Derék, nagyszerű munkát végzett itt sok-sok ember, a legjobbakat jutalomutázásra küldjük a Szovjetunióba. Velük leszel te is..." És nemsokára már Ukrajna széles, végtelen tájain robogott vele a vonat. Ugyan milyen lesz? Soha annyi egymásnak ellentmondó ítéletet nem hallott még semmiről, mint a Szovjetunióról. Olyannak találta, amilyennek a maga tiszta fantáziájával elképzelte — ha terjedhet a fantázia odáig: barátságos, meleg társadalom, egyenesen járó, nyílt szívű emberek, fantasztikus méretek és arányok, szédületes tempó...

— Egyszerű ember vagyok, hirtelen talán össze sem tudnám szedni az emlékeimet. Meg azt is tudom, akármerre utazik az ember, mindenütt talál csodálnivalót: gyönyörű tájakat, pompás új épületeket, remek műemlékeket. A Szovjetunióban azonban mindezen felül sohasem éreztem, hogy idegen földön vagyok. Ezen a földön, ebben az országban minden a barátságra, a barátkozásra ösztönzi az embert.

— Az utolsó esténket sohasem fogom elfelejteni. Leningrádban, a Barátság-szállóban — ahol ez az elnevezés valóban nem formaság — valóságos nemzetközi találkozóba csöppentünk. Volt ott japán, olasz, magyar, német, angol, jugoszláv, finn, szovjet, meg mindenféle náció. Egyszercsak a japánok énekelni kezdtek. Szép népdalt énekeltek, s bár nem értettük, a muzsika lelkét megsejtettük. Tessék, tessék, most ti következtek! — mondták, és egymás után hangzottak fel a népek dalai. Nem is igen beszélt ott senki, csak énekeltünk, énekeltünk késő éjszakáig. Valahogy nem akart vége szakadni. Ragaszkodtunk egymáshoz, ehhez az élményhez, s ahhoz a meggyőződéshez: mi értjük ott egymást valamennyien, és nagyra becsüljük azt az országot, amelynek földjén ilyen természetes és ilyen egyszerű egymásra találni.

— Jelvényeket, apró emléktárgyakat cseréltünk. Egy-egy csöpp figyelmesség volt ez, hogy ne feledjük el azt a közös estét. Hogy ezután is értsük egymást...

Vasárnap is bombáztak az amerikai kalózgépek

Vasárnap Hanoiban, a VDK fővárosában az amerikai kalózgépek támadásai közepette ünnepi nagygyűlést tartottak az Októberi Forradalom 50. évfordulója tiszteletére. Az amerikai repülőgépek vasárnap Hanoi térségét és a Vinh Phuc tartomány sűrűn lakott területeit bombázták. Miként a VNA jelenti, a légelhárító alakulatok Vinh Phuc tartomány fölött vasárnap délután három ellenséges repülőgépet semmisítettek meg. Néhány pilóta fogságba esett.

A főváros légvédelmi egységei ugyancsak a délutáni órákban a főváros fölött egy pilóta nélküli amerikai felderítő gépet lőttek le.

ni tiltakozás. *A meglesett vad*, a *Varjúévszak*, a *Sivatagi testamentum* áttételesen, a fenyegetettség atmoszférájával vallanak a szörnyűvé vált világról. A *Balassi* a „sehovase út" léthelyzetével kénytelen számot vetni, de vállalja önmagát: „te katonád voltam Uram / és az te seregedben jártam". A *Virágnyílásból földbe* nagy képsora azt tanúsítja, hogy „szemfényvesztés a derűs hegyoldal", hogy minden csupa hazugság, a költő idegenként szemléli a hazug világot.

A versek a kiszolgáltatottság, félelem, a rettegés, az erőszak világát mutatják be, melyben „törvényt sért, aki fázik" *(Fejem fölé...)*, amelytől a költő csak távolodni kíván (*Csak egy halottól...)*, ahol „következik virágok letiltása" *(Kétségbevonása...)*, ahol „akasztófakötelek tartják / az égve felejtett lámpásokat". Pedig a lélek ünnepre, szépségre vágyna. Ezért születik meg a gyönyörű *Varázslat karácsonyfára*, mely valósággá igézi a szépséget olyan időben is, amikor „jéghegy az égbolt".

A személyiség a veszteségek leltárát készíti, de kifosztottan is ragaszkodik értékeihez *(Csontig-haza)*. Ez a kemény belső tartás meghatározó vonása ennek a versvilágnak. Meg a konok ellenállás is minden romlással, méltatlan feledéssel szemben. Ágh István megrendítő nagy verset írt 1981-ben *Magyar Katalin* címmel. A gyönyörű tizenhat éves vöröskeresztes lányra emlékezik, első „lelőtt" szerelmére, a forradalom ártatlan áldozatára. Szinte életre kelti a gyönyörű lányt, akit kiégettek az őszből, de akit ő eleven emlékként őriz ma is. A forradalom tragédiáját is érzékelhető közelségbe hozza:

Mindenszentek napjának nem volt még annyi
halottja,
nem égett annyi gyertya az elsötétítésben:
vörösréz töltény a szívkamra-sötétben.

Egyszerre siratja szerelmét és a forradalmat. A vers belső szembesítései éles képekben érzékeltetik a tragédiát, az ártatlan fiatalok pusztulását és életre szóló megsérülését és a minderre rátelepülő közönyt, feledékenységet. Drámaian együtt van ebben a versben már ekkor a későbbi *Hulló levelek vére* című esszénovella minden lényeges motívuma. A lelőtt Magyar Katalin „mindétiglen a járdán" fekszik. Drámaian szembesíti Ágh István ezzel a ténnyel az azóta eltelt idő hétköznapi eseményeit. Felidézi saját sebesülésének emlékét is. Sebe bűnjel volt. Szülőanyává hamisították a nevét, hogy ápolhassák a kórházban. A vers záró soraiban egyszerre jelenik meg a szerelmi vallomás és a forradalom kitörölhetetlen emléke:

Gézből szivárgott sebem vallomása:
Ülj az ágyamra! hadd fessek túlnagy
köpenyedre
véremmel gyereket, pontosat, mint az iskolában.

Ágh István szemléletének fontos jegye az emlékezés és szembesítés. Sok-sok versében jelenik meg a múlt, de mindig oly módon, hogy az azóta eltelt időt is érzékelteti. Ma is visszajár sebesülésének színhelyére, mert neki nem a platán-avar tűnik szemébe *A Parlamentnél*, hanem a „földbe vájó fogsort és tenyeret" is látja ma is. Mindig vele van az az a tizennyolc éves fiú, aki ő a forradalom idején volt, s aki „véletlenül és mégis sors szerint" lett részese a forradalomnak.

Verseiben „az elveszett haza" fájdalma szól, a barbár világban magára maradó személyiség járja a közösséget kereső utakat a kifordított, meggyalázott világban. Nyomasztó élményei közepette a „létezés hideglelése" tör rá, de a fájdalom nem homályosítja el tekintetét, hanem pontosabbá teszi látását. Elemzi, átvilágítja a történelmi rettegést is (*Tóth Bálintnak Nagykovácsiba)*. Bátyját, Nagy Lászlót szólító és idéző verse *(Innen indulnak)* is döbbenetes szembesülés azzal a világgal, amelyikben „kizárólagos a gőg, a gúny, eszeveszett önérdek bandázik, virágéneket tapos". A Nagy László-i kérdést nyomatékos állítássá változtatta benne az idő: „Úristen, én nem vagyok itthon!" Száműzetéspróbát tart a magyarság állapotát látva. Ritka külföldi útjai sem nyújtanak

számára vigaszt, inkább keserűségét fokozzák *(Száműzetés-próba, Akkor Párizsban)*.

A kötet két utolsó verse külön figyelmet érdemel. Az *Összegyűjtött vallomások. Kossuth tér, 1956* 2001-ben, az *Októberi fogadalom* pedig 2002-ben keletkezett. Mindkét vers összegző visszatekintés Ágh István meghatározó élményére. Az *Összegyűjtött vallomások* egyes motívumaival korábbi verseiben és prózai írásaiban már találkozhattunk, mégis megrendítő hatású összegzés ez a vers. Annak az örök tűnődésnek, emlékezésnek a leltára, amelyik számtalanszor felmérette a költővel az 1956. október 25-ei vérengzés eseményeit, a gyilkosokat és a halottakat, saját megmenekülésének csodával határos eseményét. Mindig vállalta azt, ami vele történt („nem takargattam sebemet, a belém állt repeszt bárkinek megvallottam"). Úgy írt verset erről az őszről, „mintha az az egész természeti csapás lett volna". A kényszerűségek közepette is mindig tudta és vallotta a forradalmárok igazát. Leleplezi a forradalmat meggyalázó aljasságot, azt, ahogyan „összefog a hazugság a múló idővel", „viszonylagossá változtatnak minden bizonyosat". Bemutatja a diktatúra világát, melyben „a hazugság illetékes, és a vértanú nem tanú". Sorra veszi a gyáva bosszúállás módszereit, a kifordított világot, melyben az ártatlan tárgyak is terhelő bizonyítékká válnak („töltényhüvelynek vélik a szemetet"), ahol a „kideríthetetlen tettesek nyomán" elmaradt a büntetés. Olyan országos álság uralkodott, hogy az ártatlan áldozat is „kielégült szerető"-nek látszik a fotón „elhálva szemérmetlenül".

Keserű indulat formálja itt a szavakat. A történelem mindmáig nem szolgáltatott igazságot a legtisztább forradalom hőseinek és áldozatainak. Az *Októberi fogadalom* is nagyon keserű számvetés. Nem lehet megnyugodni a gyalázatban, a tények kiforgatásában, a sok-sok színeváltozásban, árulásban. A kényszerűen felvett álarcos mosolyok mögött „fegyver villan, a tél elvetemült hidege". Ágh István ezerkilencszázötvenhatról szóló ötvenhat verse nagyon keserű összegzéssel zárul: „hiába hegedt be a seb, a gyalázat helye fáj".

A kötetet záró két próza, az *Ezredesné, csillagokban* és a *Köd* a történelmi értékpusztulást drámai háttérként érzékelteti. Mindenkit kifordított ez a történelem a saját világából. Senki sem tudta kibontakoztatni a benne levő értékeket. Az ezredesné őrültségnek minősíthető cselekedetei mögött elviselhetetlen sors nyomása érezhető. A faluba érkezésétől az 1956-ban bekövetkezett halálági terjedő élettörténet évtizedek magyar történelmét fogja át. A *Köd* viszont az 1956-os forradalom néhány napjának és leverésének drámai feszültségű megidézése a hátország perspektívájából, a sebesült fiáért aggódó édesanya valóságot és rémálmokat keverő gyötrelmein keresztül.

Az *Októberi fogadalom* gazdag látásmódú, fél évszázadon keresztül vállalt és formált hiteles tanúságtétel az ezerkilencszázötvenhatos forradalom tisztasága és értéke mellett.

1956 fénylő arcai

Nagy Gáspár versei – Kiss Iván rajzai

Nagy Gáspár kisgyermek kora óta tudja, hogy mit jelent a magyarság számára az ezerkilencszázötvenhatos forradalom és szabadságharc. Alig múlt el hét éves, amikor maguktól a Nyugatra menekülő forradalmároktól hallotta a forradalom igaz történetét. 1958 júniusában szülei meggyá-

PÜSKI, 2006

szolták a forradalom kivégzett miniszterelnökét. Kitörölhetetlen emléke ez. Nagy Gáspár 1949. május 4-én született. 1958. június 16-a ezért lett számára *Öröknyár: elmúltam 9 éves.* A pannonhalmi bencés gimnázium is tudatosította benne történelmünk sebeit. Majd 1968 jegyezte el végképp a történelemmel.

Költészetében és esszéiben, prózai műveiben pályakezdése óta keres „egy felismerhetetlenre pofozott őszi hónapot", és képviseli a „legtisztább forradalom" eszméit. Ez az erkölcsi eltökéltség íratta meg vele rendszerváltó verseinek egész sorát. 2002-ben a Püski Kiadó *„...nem szabad feledNI...!"* címmel, „versek – *1956 láthatatlan emlékművének talapzatára"* alcímmel adta ki Nagy Gáspár hetvenhat versét. Ez a kötet a „legtisztább forradalom" leggazdagabb és legbátrabb szembesítése a magyar irodalomban a forradalom eszméit meggyalázó diktatúrával, majd a „békebeli kannibálok" és a „magyar abszurd" mai világával. Nagy Gáspárnak az árulásokat, történelmi hazugságokat leleplező indulatát a forradalom tisztasága motiválta. Verseiben eszményi példaként élnek az áldozatok, a forradalom hősei.

Az *1956 fénylő arcai* kötet költő és képzőművész különleges egymásra találásának eszményi példája. Kiss Iván egykori fényképek segítségével rajzok százaiban keltette életre a forradalom alakjait, azokat a hős fiatalokat, akik közül legtöbben a forradalom áldozatai vagy a forradalmat ellenforradalomnak minősítő kommunista diktatúra mártírjai lettek. A két művészi világ rokonsága, a forradalom eszméihez, hőseihez való hűsége egymást erősítő módon társul ebben a kötetben.

Nagy Gáspár *Október végi tiszta lángok* címmel a gyászmise rendjét követő hét részes „oratorikus emlékezés"-t írt „1956 vértanú hőseire". Kompozíciójának ezt a szakrális jellegét az egyes tételek címe is jelezte a vers folyóiratbeli közlésekor: 1. (REQUIEM), 2. (KYRIE), 3. (DIES IRAE), 4. (LIBERA ME), 5. (SANCTUS), 6. (AGNUS DEI), 7. (LUX AETERNA).

Kiss Iván rajzainak egyik része a végzetes leveretést örökíti meg. Ezek a képei szinte illusztrációként illeszkednek Nagy Gáspár „oratorikus emlékezés"-éhez.

Sok-sok rajzot készített a forradalom diadalmas tizenkét napjának örömteli pillanatairól is. Azokról az arcokról, amelyekről a megnyert szabadság öröme sugárzik. Ezek a rajzok ihlették Nagy Gáspár *Fénylő arcok és tükörképek* című kompozícióját, a diadalmas forradalom megidézését. A forradalom tisztasága, felszabadító öröme teremtette meg benne azt az eszményi belső tájat, amelyik erőforrásul szolgált neki a forradalom eszméiért folytatott több évtizedes küzdelmében.

Így jött létre az *1956 fénylő arcai* kötet, mely Nagy Gáspár két kompozícióját nem a versek keletkezése, hanem a történelem tragikus rendje szerint tartalmazza: a *Fénylő arcok és tükörképek* a kötetben az első kompozíció, ezt követi az itt alcímek nélkül szereplő *Október végi tiszta lángok.* A versszorokkal párhuzamosan pedig Kiss Iván képei mutatják meg ugyanazt a világot. A versek és a rajzok kölcsönösen tükörképei egymásnak.

A kötetet – mondhatjuk: csoda folytán életben maradt – két egykori forradalmár, Rácz Sándor és Wittner Mária írásai keretezik. Rövid üzenetük mellett ott van a Kiss Iván által megörökített fiatal arcuk és ott van mai fényképük. Az ötven esztendővel ezelőtti és a mai tekintetük egyaránt a forradalom iránti elkötelezettségüket, a forradalommal való azonosságukat tanúsítja. Rövid üzenetük is a forradalom iránti hűségre szólítja fel a mai nemzedékeket. Rácz Sándor arra ösztönzi a művészeket, hogy állítsanak örök emléket „a névtelen pesti srácoknak, akik a magyar szabadságot többre tartották életüknél". Mint élő '56-os örömmel üdvözöl minden tiszta szándékot, mely „közelebb hozza és megérteti az utókorral az emberiség történetének legtisztább forradalmát". Wittner Mária szavait a forradalom hőseinek meggyalázása és elpusztítása ma is keserű indulattal telíti.

Felháborodott szomorúság tölti el amiatt is, hogy a forradalom elárulói kiárusítják a Hazát. Nagy Gáspár és Kiss Iván kötetében viszont az igazságtevés bizonyosságát látja, mert a rajzokat nézve és a verseket olvasva elevenen jelenik meg előtte a forradalom heroikus küzdelme, felfénylenek a múltból a feledhetetlen arcok, nevek, „akik soha nem mentek el, mert lelkünkbe gyökeresedve tovább éltették bennünk a szabadság zsarátját".

Nagy Gáspár és Kiss Iván könyve egyszerre idézi meg történelmünk legnagyszerűbb néhány napját, a magyarság nemzetté emelkedését, a szabadságvágy forradalmi kifejezését, a megnyert szabadság örömét és mindennek a drasztikus eltiprását. Ezt a feloldhatatlan kettősséget a kötet katartikus felülemelkedéssel fejezi ki: sok-sok változatban tanúsítja, hogy azok, akik a szabadságért életüket áldozták, ma is élnek a nemzet emlékezetében:

Arcok
szemek
tekintetek

sorra nyílnak
mint az ablakok

barátaim
higgyétek el

ők mind élnek:
egy se halott!

Ezzel a tanúságtétellel indul Nagy Gáspár *Fénylő arcok és tükörképek* című verse, s ezt mutatja Kiss Iván rajzain az örömöt sugárzó sok-sok arc. A költő kozmikus távlatba is állítja az egykori csodát. Ezektől az arcoktól az egész Föld új dimenziókkal gazdagodik: „ilyenkor jobban világít / és gyorsabban forog!" Ez a hatalmas emberi tett örökre biztos pontot jelölt ki az időben, mindig éltető forrás marad az az októberi keddi nap, amikor a nemzet szabadságvágya diadalmasan megnyilatkozott. Megjelenik a versben és a képeken a forradalom ifjúsága, amelyik az egész nép helyett cselekedett „romolhatatlan / fénylő arccal / szinte már időtlenül". Nagy Gáspár verse érzékletesen idézi fel azt a szabadságmámort, amelyiknek hatása alatt az első vércseppeket nem sérülésként érzékelték a forradalmárok, hanem egy új vérszerződés tanúságtételének minősítették. Mintha a nép több évszázada készült volna erre a békés honfoglalásra, úgy jelenik meg az új vérszerződésben a magyar nép szabadságvágya. Aztán tovább erősödik a versben és a képeken a magyarság történelmi képzetekhez kapcsolódó szabadságakarata, mely szakrális történelmi és kulturális motívumokkal jeleníti meg a forradalom történetét. „Népvándorlást / idéző mámor / zúdul át / a lapító csöndre / szoktatott utcákon / száll magasan / annyi megszentelt / árva dallam." Ezek az árva dallamok a magyarság nemzeti énekei, a *Himnusz*, a *Szózat* és a *Nemzeti dal*.

A vers szakralizálja is ezt magyar történelemben oly ritka boldog pillanatot. Rajz és vers Petőfi megidézésével is összekapcsolja 1848-at és 1956-ot, a magyar történelem két kivételes pillanatát. Megjeleníti a forradalom eseményeit, a zászlókból kivágott címereket, a hulló vörös csillagokat. Körbejár „a címerét vesztett zászló". A felszabadultság játékos örömét fejezi ki az is, hogy a fiatalok kidugják fejüket „a kerek vászon-nyiladékon".

Újra visszanyerik értelmüket a szavak, újra ember lesz az ember, magyar a magyar:

És mennyi régtől várt varázs-szó
szabadság igazság… béke
és a másik serpenyőben
önkény… zsarnokság sötétje
aminek most már végre vége!

Vers és rajz egyaránt megjeleníti a gyönyörű lányokat és a „drága srácok"-at, a sugárzó arcú munkásokat, az értük szót emelő, mellettük kiálló „régi-új miniszterelnök"-öt. De az örömöt ellenpontozza a

versben a tragédia jelzése és előrejelzése: A gyönyörű lányt egy tankból lelőtték, a „szent süvölvény"-t pedig „(később mikor már felnőtt) / bitóra küldte az önkény!"

Az *(Utóirat)* már az októberi fényes napokat követő novemberi első vasárnappal kezdődő árulás és tragédia drámai képe. Ezt ellenpontozzák a záró sorok, amelyek fél évszázad múltán is a forradalom hőseit és mártírjait igazolják. Emellett azt a szándékot is szakrális hangvételben fogalmazzák meg, hogy a forradalom értékeit óvni és éltetni kell ma is és a jövőben is:

De az arcok velünk maradnak
de a szemek velünk maradnak
az idő ezüst orsóján a képek
visszahozott örök emlékek...
Fényeskedjenek az időben: Ámen!

A *Fénylő arcok és tükörképek* a forradalom krónikája: a kivívott szabadság mámorító örömétől a leveretésig követi az eseményeket. A kötet másik nagy kompozíciója, a hétrészes *Október végi tiszta lángok* a forradalom vértanú hőseire emlékezés révén emeli föl időtlen és szakrális fénybe a forradalmat. Ez a kompozíció a rekviem hangjaival indul, az értünk elesett legjobbjainkat siratja, a „sortüzek gyalázta Magyarország"-ot idézi meg. A gyász értelmét rendkívüli dimenziókkal telíti a forradalom. Az, hogy „március idusa lángolt / egy letiport nemzet szívében", hogy az egész világ csodálta a magyar forradalmárokat:

Mert elszoktak már
az ilyen csodáktól:
hogy Dávid ismét
legyőzi Góliátot!

A sok-sok „vértanú-Dávid" sorsát Krisztus halálával vonja párhuzamba: „a megtöretett test és a kiomló vér / misztériumát másolták le hányszor..." De legyőzhetetlenségüket vallja, hiszen holtan is a szabadság értékéről és legyőzhetetlenségéről tanúskodtak. Holtan is erősebbek maradtak, mint gyilkosaik, mert holtan is a szabadságakarat jelképei. A *kyrie*, a könyörgés így válik Nagy Gáspár versében az igazi hősök melletti tanúságtétellé. A harmadik rész az országot sújtó végítéletszerű állapot, a *dies irae* bemutatása, a „brutális csönd" és a „szorgos hóhér-idő" felidézése a versben és a képeken egyaránt. A verskompozíció és a képsor visszafelé halad az időben. A halálra ítéltek és a Nyugatra menekülők megidézése után eljutunk a forradalom kitöréséig, az első forradalmárokig, a szabadságért küzdő szent suhancokig.

Ezután a *sanctus*, a dicsőítő ének következik, az emberi szabadságakarat éneke. Az adott történelmi helyzetben annak az igazolása, hogy a halál több lehet az életnél, s „ezerszer szentebb a gyávaságnál". Nagy Gáspár verse és Kiss Iván képei az emberi szabadság pótolhatatlan értékéről vallanak, az emberi szabadság örök értékét tanúsítják. Ezt az eltökéltséget erősítik föl a kompozíció utolsó részei. Fél évszázad múltán tesznek tanúságot amellett, hogy nem volt hiábavaló a hősi küzdelem. Könyvük valóban fénybe emeli azokat, akik életüket áldozták a nemzet szabadságáért, és ezzel példát mutattak a nemesebb emberlét igényére. Azt sugallják, azt kérik, hogy a nemzet értse meg a hősök áldozatának értelmét, kövesse példájukat abban, hogy a szabadságigényét soha fel ne adja.

GÖRÖMBEI ANDRÁS

Kiss István

Csapongó idő

Karátson Gábor: *Ötvenhatos regény*

HELIKON KIADÓ, 2005

Karátson Gábor úgy ír, ahogyan a természet szervesül, ahogyan az elme és a lélek a maga kényszer nélküli, szabad működésmódját követi. Az időt úgy tiszteli, ahogyan ebben a belső világban megjelenni szeret. Az idő itt nem vonalszerű, az idő itt csapongó. A jelen, a kiválasztott múlt és a közbeeső történések ideje egymásra rétegződik. Előfordul, hogy egy-egy történés lényegi vázáról lefoszlanak a konkrétumok, ám e váz mégis tovább él, és mint álmokban, más konkrétumokat öltöz magára. A történetmesélés és a történetekhez fűzött értelmezések, értékelések kettős fonata tárul elénk e „regényben", melynek műfaja inkább emlékező elmélkedés. E kettős fonat igen szép arányt mutat, egyik kiegyensúlyozza a másik esetenkénti túlburjánzását, és fordítva. Mégis inkább az elmélkedés, a tűnődés, a szemlélés elsődleges. Hiszen, jelen esetben, tűnődő festőművész a szerző.

A „regényíró" Ötvenhat közös, magyar tüneményét kívánja újra jelenvalóvá tenni a maga vállaltan egyéni történetei révén. E sokrétegű történeti tény élményszerű lényege az a szinte tapintható légkör, mely akkor az egész országra szinte váratlanul rázuhant. A következő kulcsszavakkal jellemezném: mámoros *szabadság*, realitásoktól elrugaszkodó *hit* az emberhez méltó közösségi berendezkedés esélyében, az „együtt vagyunk" érzése a *szeretet* jegyében. E három kulcsérzésre utal a mindent átfogó *összetartó nép vagyunk* élménye. „Aki magyar, velünk tart." A szentség bármiféle fogalmának alkalmazása – „bejött ide az angyal" – Ötvenhat élménye kapcsán utólagos értelmezés. Egy efféle fogalom használója – akár tud róla, akár nem – Ötvenhatot a magyarság oly közös tényének tekinti, melyből örök időkre táplálkoznia illene, olyannak, melyet a többi nép számára közvetítenie kötelessége is volna. Ötvenhat egyén és nép, saját nép és másik nép, valamint saját nép és népek közössége számára rejt Isten-sugallta üzenetet. Az üzenet Ötvenhat tanúinak beszámolóit olvasva – e „regényt" például – vagy hallgatva élhető át. Csak az ily módon átélt üzenet érkezhet el a mába, az egyes embereken keresztül a néphez és a magyar népen keresztül Európához, valamint a világhoz. Az emlékezés ez esetben katartikus újraélést jelent, pontosabb hát rituális megidézésről beszélni. Hiszen a rítus újrajátszott és újraélt lényegi történést jelent. Karátson Gábor „regényét" olvasva egy sokrétegű személyiség élénk jelenlétén, valamint a regényírás tizenhárom éves „jelenének" nem kevésbé határozott jelenlétén keresztül részesülünk e rítusban.

Egy nép lehetnénk újra, hiszen volt úgy, hogy az voltunk. Akik átélik Ötvenhatot, egyek. Egységesen állnak ki életútjukat, sőt életüket is kockára téve az igazság, az igazságosság, a szabadság, az önrendelkezés, az önvédelem, a nemzet, a kultúra, az áldozat – egy szóval a szeretet – és a többi, ezekből kifejthető érték mellett. Egy nép vagyunk, ha az életalapozó és életátizzító értékekért hajlandóak és képesek vagyunk együtt harcolni, együtt szenvedni, még ha egyéb kérdésekben árnyalatokat képviselünk is. Egy nép vagyunk azokkal szemben, akik más elvek alapján akarnak életstratégiát vagy akár birodalmat feltornyozni. Az egy néppé – azaz néppé – válás lehetősége adott a mindenkori történelmi időben.

■ **127. Kiss István (sz. 1927): Proletár, 1959**
bronz, 600 cm / Debrecen

A debreceni tanácsköztársasági emlékmű a város sugárútjának középtengelyében áll. A felkiáltójelként magasodó alak nagy távolságról látható. Nem korabeli munkást vagy katona-munkást idéz fel, hanem a győztes munkáshatalmat jelképező, fegyverét leengedő, karját felemelő munkáshőst ábrázolva teremt emlékművet. Az alapgondolat tehát, minden lényegi-tartalmi rokonvonás ellenére, más, mint a művész budapesti tanácsköztársasági emlékművéé, amely az 1919-es plakát harcba hívó matrózalakját formázza szoborrá. Az 1956-os ellenforradalom leverése, a munkás-paraszt hatalom megszilárdulása azok a történeti-tudati tényezők, amelyek a debreceni emlékmű munkáshős-koncepcióját megérlelték. A motívum, a felületmintázás szűkszavúsága általában jellemző ennek az időszaknak a köztéri emlékműveire, az ötvenes évek végének biztonságérzetét kifejező művészi megnyilvánulásokra. És ekkor kezd mind fontosabbá válni az emlékművek tervezésében az elhelyezés, a városi vagy másfajta környezettel való térbeli együtthatás, a mű és a befogadó viszonyának figyelembe vétele.

Avadi Nóra: Munkásábrázolás a magyar legszínművészetben
Bp. Kossuth 1976.

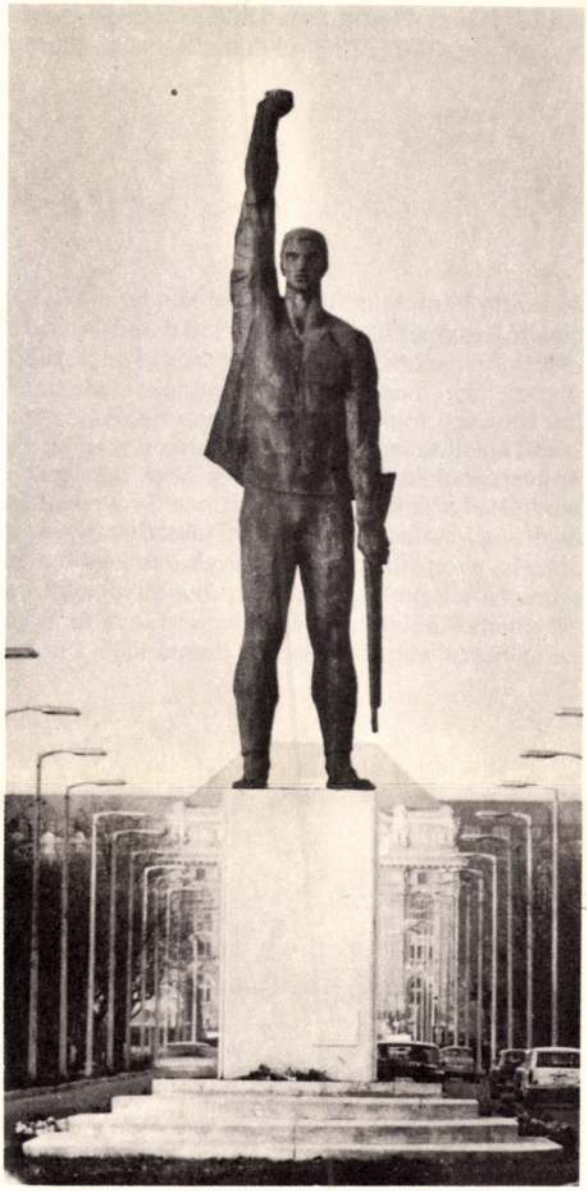

■ 128. Hincz Gyula (sz. 1904): Martinászok, 1959-1960
faliszőnyeg, 340X220 cm / Kulturális Minisztérium

Az eddig látott faliszőnyegeknél mindig említés történt a technikai adottságok forma-alakító szerepéről, a dekoratív funkcióból adódó síkszerűségről stb. Hincz Gyula alkotásán mégis úgy látszik, mintha a két munkásalak kilépne a keret adta síkból: mintegy szobrászi plaszticitású monumentummá nőnek. Elsősorban a színek, a vörösek, kékek, feketék harsánysága fogja össze két dimenziójúvá az elképzelt nagy térben mozduló két figurát. A mű keletkezésének ideje a jelenkori magyar faliszőnyeg megújhodásának kora, amely építészeknek is alkalmat ad arra, hogy mint épületdíszítő, állandó nyilvánosságra szánt alkotással számoljanak vele. Hincz Gyula alkotása azonban különös fontosságú az ötvenes évek végén született nagyszerű faliszőnyegek sorában is. Nemcsak a témája miatt, hanem azért is, ahogyan az ötvenes évek munkáshős-eszményét, a martinászt, a nehézipari munkást tartalmilag-formailag tovább fejleszti, tagadva-folytatva a korábbi hős-felfogást. Előzményekből indul ki és újítva lép tovább, nem portrét alkot, hanem a lendület és az összehangzó cselekvés harmóniáját ünnepli.

Kun Béláról iskolát, Münnich Ferencről utcát neveztek el

A KMP megalakulásának 50. évfordulója alkalmából szombaton a Belügyminisztérium Rőzsörményi úti tiszthelyettesképző iskolája a magyar és a nemzetközi kommunista mozgalom kiemelkedő alakjának, *Kun Bélának* nevét vette fel.

A névadó ünnepségen — amelyen részt vett *Kun Béla özvegye is* — *Benkei András* belügyminiszter mondott ünnepi beszédet.

A beszéd elhangzása után az iskola udvarán leleplezték Kun Béla mellszobrát, *Kiss István* szobrászművész alkotását.

*

Az egy évvel ezelőtt elhunyt *dr. Münnich Ferencről*, a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő harcosáról utcát nevezett el, s emlékére márványtáblát helyezett el a fővárosi tanács végrehajtó bizottsága. Az emléktáblát, amely a Münnich utca (volt Nádor utca) 2. számú épület falát díszíti, szombaton ünnepélyes külsőségek között avatták fel. A megemlékezésen részt vettek a Münnich család tagjai, a budapesti párt- és társadalmi szervek vezetői, ott volt a munkásmozgalom sok régi harcosa, az V. kerületi hivatalok és intézmények küldöttsége.

A Himnusz hangjai után a munkáskórus forradalmi dala hangzott, majd — Keres Emil színművész szavalata után — *Sarlós István*, a fővárosi tanács elnöke mondott beszédet.

Ezután a munkás gyászinduló hangjai közben a budapesti párt-, állami-, és tömegszervezetek képviselői elhelyezték a megemlékezés koszorúit.

A megemlékezés az Internacionálé hangjaival ért véget. **(MTI)**

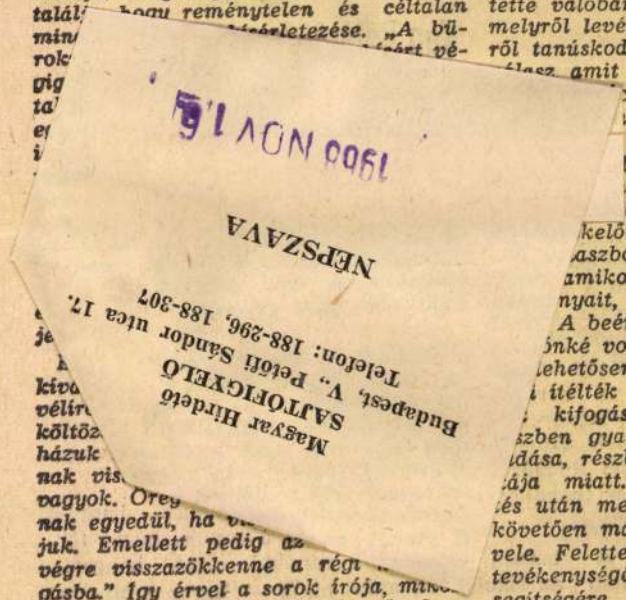

1968 NOV 16
NÉPSZAVA
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

talál... hogy reménytelen és céltalan
min... ...sérletezése. „A bü-
rok... ...sért vé-
gig...
ta...
e...
i...

...je...

...kívá...
vélír...
költöz...
házuk...
nak vis...
vagyok. Öreg...
nak egyedül, ha v...
juk. Emellett pedig az...
végre visszazökkenne a régi ...
gásba." Így érvel a sorok írója, mik...
ben arról sem feledkezik el, hogy szakképzettségére, eddigi jó munkájára és lelkiismeretes hivatali tevékenységére is utaljon levelében. Mindezek bizonyítására soraihoz mellékelte diplomájának fotokópiáját és eddigi tevékenységét igazoló hivatalos irat másolati példányát. Ezt már kissé soknak és enyhén szólva feleslegesnek tartottuk, de úgy véltük, hogy egy elkeseredett ember úgy harcol ügyéért, ahogy tud.

Amikor kivizsgálásra és a lehetőségek szerinti intézkedésre továbbítottuk az illetékes felsőbb hatósághoz levélírónk sorait, nem is gondoltunk arra, hogy az ügy milyen jelentős aktamenynyiséggel növeli irattárunkat. A pa-

tette valóban
melyről levélí
ről tanúskodi
...lasz amit e
...
...
...
...
...
...
...
...
...kelőtt
...aszból
...amikor
...nyait, ...
...A beér...
...önké vol...
...lehetősen
...ítélték
...kifogás
...szben gyak
...dása, részb
...ája miatt.
...és után meg
...követően má
...vele. Felettes
...tevékenységé
...segítségére
...menetele utá
...indulatot lev
Idén, a ny
...sét a szóban
...tesei, ismer
...hozzájárultak
...szony már ne
...beosztotti mu
...vezetőként ki
...kahelyre. Err
...lannak talált
...nem kívánták
...nyeges körü
...minket tájéko
...ha mindezek
...kevesebb akt

Volgográdi jelentés

A magyar párt- és kormányküldöttség a volgai erőműnél

Kiküldött munkatársunk, Kovács György írja:

A magyar párt- és kormányküldöttség gondosan elkészített, két nyelven kinyomtatott volgográdi programja vasárnapra szükszavúan ezt ígérte: *a központi síremlék megkoszorúzása az Elesett harcosok terén, a város történelmi nevezetességeinek megtekintése, látogatás a XXII. kongresszusról elnevezett volgai vízi erőműben, hajókirándulás a Volgán.* Az események, a színes, gazdag órák azonban sokkal többet mondanak ennél, sokáig emlékezetessé teszik minden részvevő számára ezt a napot.

Az elesett hősöknek kijáró tiszteletadás ebben a városban nem egyszerű kegyelet. Volgográd minden lakója újra és újra emlékezik, s minden köve: *memento.* A régi malomépület úgy áll ma is, ahogyan az 58 napos támadás során kiégett, romba dőlt. Az örökmécses előtt egymás mellett áll fegyveres őrséget katona és pionír. (A legjobb tanulóknak kijáró jutalom ez a gyerekeknél.) A Mamajev kurgánon emelt hatalmas emlékmű falain az eredetiekhez hű feliratok: *„Egy lépést se hátra", „Mindhalálig!"* A szobrot körülövező víz, a Szomorúság tengere partján mindig ülnek asszonyok, férfiak, gyerekek. A szovjet köztársaságokból és külföldről idelátogatók egy-egy fát ültetnek — most már hatalmas lombos erdő a *Barátság parkja.*

41 000 lakóház, 56 nagyüzem, 42 kórház, 146 bölcsőde — szinte az egész város elpusztult akkor. Most 5 millió négyzetméter beépített lakóterület van; a háború előttinek *két és félszerese.* Mondják, hogy *Afanaszjev* kapitány, aki a harcokban megvakult, s két éve az orvostudomány segítségével visszanyerte látását, nem akarta elhinni, hogy ez a város, ahol ő most él, ilyen nagy és szép lett.

Küldöttségünk a 80 méteres emlékszobor tövében kis pihenőt, cigarettaszünetet tartott. Egyik kedves vendéglátónk, *V. Kulicsenko,* az SZKP területi titkára papírt, ceruzát vett elő, s felvázolta — mutatva közben a város panorámáját —, hogy milyen lesz néhány évtized múlva Volgográd. „Ott lesz az erőmű, körben az üdülési zóna" — magyarázta, s Kádár János, aki már járt itt 7 esztendővel ezelőtt, megjegyezte: *„Pedig már most is alig ismerek a városra, annyit fejlődött."* Fock Jenő hozzátette: *„50 év múlva akkora lesz, mint Budapest."* Az őrségváltás vezényszavai, látványos formaságai szakították félbe a beszélgetést. A volgográdi katonák, a volgográdi emberek állandóan őrséget állnak itt.

Volzsszkij, az új város

A küldöttség ezután megtekintette a vízi erőművet, amely monumentalitásával minden látogatót lenyűgözött. A párt- és kormányküldöttség *Ivanov* igazgató vezetésével végigjárta ezt a hatalmas alkotást, ahol 10 kilowattóra áramot nem egészen egy kopejkáért állítanak elő. Rövid néhány esztendő alatt egy város is felépült az erőmű mellett, Volzsszkij, s már 130 ezer lakosa van, 32 ipari üzeme, 22 iskolája, és főiskolája. Pedig 10 esztendővel ezelőtt emelték be az utolsó turbinát, akkor kezdett áramot adni az erőmű.

A látogatás végén Kádár János a következőket írta a vendégkönyvbe: *„Örülünk, hogy programunk keretében meglátogathattuk az Önök híres erőművét. A magyar párt- és kormányküldöttség szocializmust építő népünk nevében köszönti az SZKP XXII. kongresszusáról elnevezett Volgai vízi erőmű dolgozóit és Volzsszkij város lakosságát. Minden jót, sok sikert kívánunk mindannyiuknak, nagy kommunista építőmunkájukhoz."* A bejegyzést a küldöttség minden tagja aláírta, végiglapozták a tekintélyes vastagságú vendégkönyvet, elolvasták a dicsérő szavakat, mosolyogva nézték egy dán karikaturista rajzát, aki így fejezte ki tetszését.

Irány: Tallinn

Szinte az egész város az utcán volt a küldöttség érkezésekor és távozásakor, s amikor hajóra szálltunk, a parton is mindenütt integető embereket láttunk. A vízi erőmű építésével kialakított vízgyűjtőn — amelynek felszíne körülbelül akkora mint a Balaton —, kellemes órákat töltött a küldöttség. Majd az erőmű zsilipjén áthaladva a Volga oly sokszor megénekelt partjai között haladtunk tovább. A magyar és szovjet zászlóval díszített hajó a vasárnapi pihenőt élvező, strandoló ezrek között úszott le a városig, ahol ismét üdvözlő tömeg várta a partra lépő magyar küldöttséget.

Egy sokat szenvedett, de hihetetlen gyorsasággal talpra álló város múltjával, jelenével és jövőjével ismerkedett meg a magyar küldöttség és minden bizonnyal a magyarokkal való találkozások után Volgográd lakói is szívesen, még nagyobb barátsággal gondolnak országunkra, népünkre.

Küldöttségünk hétfőn reggel folytatja utazását; a különgép ezúttal a várhatóan mintegy 15 fokkal hűvösebb északra, Tallinnba repül.

Ajándékul a „Haza-anya" szobor

Bajnok Zsolt, az MTI kiküldött munkatársa jelenti:

A volgográdi területi pártbizottság vasárnap este ünnepi vacsorát adott a magyar párt- és kormányküldöttség tiszteletére a „Volgográd" étteremben. A vacsora — amelyen részt vett *G. Voronov,* az SZKP Politikai Bizottságának tagja és *K. Katusev,* az SZKP Központi Bizottságának titkára, továbbá a volgográdi terület számos közéleti személyisége — szívélyes baráti légkörben zajlott le. Pohárköszöntőt mondott *V. Kulicsenko,* a területi pártbizottság első titkára és *Kádár János.*

A vacsora végén a volgográdi területi pártbizottság nevében V. Kulicsenko ajándékot nyújtott át Kádár Jánosnak: a Mamajev kurgánon álló „Haza-anya" szobor kicsinyített mását, amely — ugyanúgy, mint az eredeti — Vucsetics szobrászművész alkotása. Fock Jenő a Mamajev kurgánon levő Panteonban elhelyezett fáklyát tartó márványkéz modelljét kapta emlékül.

A magyar delegáció ajándékát — *Kiss István* szobrászművész egyik alkotását Kádár János nyújtotta át V. Kulicsenkónak.

Robert Kennedy meggyilkolása után újra napirendre került a probléma: azon a napon hoztak a kongresszus elé egy tilalmi javaslatot, amikor a néger vezetőt megölték, és Robert Kennedy halálának megrázó hatására el is fogadták. Ennek a törvénynek értelmében 18 éven aluli személy egyáltalán nem vásárolhat, felnőtt pedig nem rendelhet postán fegyvert. A napokban Johnson újabb törvényjavaslatot terjesztett a kongresszus elé a fegyverek nyilvántartásáról és a bejelentési kötelezettégről. Mindezek ellenére a megoldásnak csak az elején tartanak.

A nehézségeknek (mint arról nyugatnémet lapok washingtoni tudósítói beszámolnak) három fő oka van: *a fegyvereladás milliárdokat hozó üzlet — a National Rifle Association, a nemzeti lövészegylet, a kongresszus legerősebb lobbyja — s végül milliónyi amerikainak az a meggyőződése, hogy a fegyvertartás (még a honfoglaló, vadnyugati időkből származó) alkotmányos joga, és azt senki nem veheti el tőle.*

Sok szenátor és képviselő azért száll

[illegible]-jelentésnek) a puskát, amellyel Kennedy elnök ellen a merényletet elkövették, ugyancsak így szerezték be — az NRA elnöke a követelést annak tekinti, hogy *„le akarják fegyverezni az amerikai polgárt"*.

Az ellenőrzés híveinek frontja szervezetlen. Tucatnyi törvénytervezet fekszik a kongresszus előtt, de szinte valamennyi ellentmond a másiknak. Maga

A „szigetváros

Nyugat-Berlin (a „szigetváros a vörös tengerben" ahogyan nyugati újságírók szívesen nevezték) az egyetlen német terület ahol formálisan még fennáll a megszállási rendszer. Berlint eredetileg négyhatalmi státus alapján igazgatták, a megszállás első időszakában a Németország igazgatására alakított ellenőrző bizottság székhelyéül jelölték ki.

1945-ben három légi folyosót létesítettek a nyugati megszállási övezetek és Berlin között: Hamburgból, Bückeburgból és Majna-Frankfurtból. A négy nagyhatalom megállapodása eredetileg úgy szólt, hogy *a légi folyosókat mindkét irányban csak amerikai, angol vagy francia katonai repülőgépek használhatják Nyugat-Berlinben állomásozó katonai egységeik utánpótlására és ellátására. Később a nyugati hatalmak megindították a polgári légi forgalmi járatokat is.*

A három nyugati nagyhatalom 1948. június 23-án Nyugat-Berlinben bevezette a nyugatnémet márkát, s ezzel gazdaságilag is megosztotta a várost. A közigazgatásilag már korábban megtették: megosztották a telefonhálózatot, a közlekedést és a közműveket, sőt a városrendezési terveket sem voltak hajlandók összehangolni Kelet-Berlinnel. Háromhatalmi parancsnokságot hoztak létre Nyugat-Berlinben, külön berlini megszállási státus alapján.

A Szovjetunió és az NDK kormánya 1955. szeptember 20-án államszerződést

atlan kőolajforrás

Marsa el Brega kikötőig, amelyet teljesen újjá kellett építeni.

A feketearany-folyam egyre árad: Líbia ma már exportban az ötödik helyen áll a világon, Venezuela, Szaúd-Arábia, Kuwait és Irak után következik. A múlt hét év alatt bevétele is tetemesen növekedett. Két évvel az első forrás fölfedezése után a kormány megváltoztatta addigi részesedési politikáját: a jövedelem 50 százaléka az államot illette, 50 pedig a vállalatokat, ma viszont a jövedelem 56 százaléka az államé, 44 pedig a társulatoké.

Gázkorszak

Időközben pedig újabb kőolajlelőhelyekre bukkantak — a BP társulat északnyugaton, Kufra környékén, az ESSO pedig Algéria határa közelében. Becslések szerint Líbia kifogyhatatlan tárháza a kőolajnak. S az 1969-es év nemcsak tizedik évfordulója lesz a „kőolajkorszaknak", hanem a „gázkorszak" kezdete is. A közelmúltban még elégették a kőolajból nyert gázt: jövőre már üzemanyagként eladják.

A gáztermelés még inkább növeli Líbia nemzeti jövedelmét. De Ali Atiga tervezésügyi miniszter szavait idézve: „Messze vagyunk még attól, hogy ország-

ugyanis azt a *Montana államot* képviseli, amelynek területe nagyobb mint az NSZK és az NDK együtt, de csak 675 ezren lakják. *S Montanában minden fel-*

1968 JUL 4

MAGYAR HÍRLAP
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

gati nagyhatalom megszállva tartja Nyugat-Berlint, *az NDK kormánya ezért ideiglenesen a szovjet szervekre ruházta át mindazokat a funkciókat, amelyek a három nyugati nagyhatalom Nyugat-Berlinben állomásozó helyőrségei személyi és áruforgalmának ellenőrzésével kapcsolatosak az NSZK és Nyugat-Berlin közötti útvonalakon.*

Az NDK kormánya 1960. augusztus 30-án elrendelte, hogy 1960. szeptember 1-től nyugatnémet polgárok csak szabályos tartózkodási engedély birtokában látogathatnak az NDK fővárosába. Később intézkedést hoztak, amelynek értelmében nem fogadják el érvényesnek azokat az útleveleket, amelyeket az NSZK-ban állítottak ki nyugat-berlini polgároknak — *mert Nyugat-Berlin nem része Nyugat-Németországnak.* Elfogadható okmánynak csak a nyugat-berlini szenátus által kiállított személyi igazolványt tekintették.

Az NDK Népi Kamarája 1961. július 6-án határozatot hozott a német béketervről, s azt megvitatás végett a német nép elé terjesztette, egyben pedig megküldte a nyugatnémet kormánynak és a Bundestagnak is. E szerint *Nyugat-Berlin Németország újraegyesüléséig a semleges, szabad város státusát kapná. Nyugat-Berlin lakossága számára biztosítanák a semleges szabad város státusának sérthetetlenségét, a bel- és külügyekről való döntést.*

Az NDK Minisztertanácsa 1961. augusztus 13-án közzétette augusztus 12-i határozatát. E szerint az NDK kormánya lezárta Kelet- és Nyugat-Berlin között a határt és ezzel megszüntetett egy abnormális állapotot. Az államhatár védelmére a következő főbb intézkedéseket hozták: *1. a vasúti és közúti forgalom szabályozása Nyugat-Berlin és az NDK között; 2. Meghatározott átkelési pontok kijelölése az övezethatáron; 3. NDK állampolgároknak nyugat-berlini látogatásához és nyugat-berlini lakosoknak kelet-berlini tartózkodásához engedélyt kell kérniük az NDK hatóságoktól.*

A TASZSZ hivatalos felhatalmazás alapján 1962. július 12-én nyilatkozatot tett közzé, amely állást foglalt amellett, hogy Nyugat-Berlint az európai béke érdekében *demilitarizált, szabad várossá kell tenni.*

Ilyen történelmi előzmények után fogadta el 1968 május végén a nyugatnémet parlament a „szükségállapot-törvényt", holott a Szovjetunió, az NDK és más szocialista országok is felhívták a nyugatnémet kormány figyelmét a törvény elfogadásának várható következményeire.

1968. június 11-én Friedrich Dickel, az

1021

Megnyitás

JUBILEUMI

„A Magyar Népköztársaság különös gondot fordít az ifjúság fejlődésére és nevelésére; következetesen védi az ifjúság érdekeit"

(A Magyar Népköztársaság Alkotmánya 52. §.)

A Takács-brigád

A Gellérthegy oldalában az Alkotmány napján megnyíló park a fiataloké. Kérésükre tervezték, elkészítéséhez is hozzájárultak társadalmi munkával. Az új nyári szórakozóhely adatairól most az »illetékesek« beszélnek:

Dr. Tolnai Györgyné, a Fővárosi Kertészeti Vállalat előkészítési osztályának vezetője:

– 1963-tól társadalmi munkával, majd – vállalatunk részéről – szakmunkával épült a park. Majdnem tizenegy hektárnyi területet

Kiskatonák Somogyi József szobránál

X. ÉVFOLYAM, 33. SZÁM
1965. AUGUSZTUS 18.
ÁRA: 3 FORINT

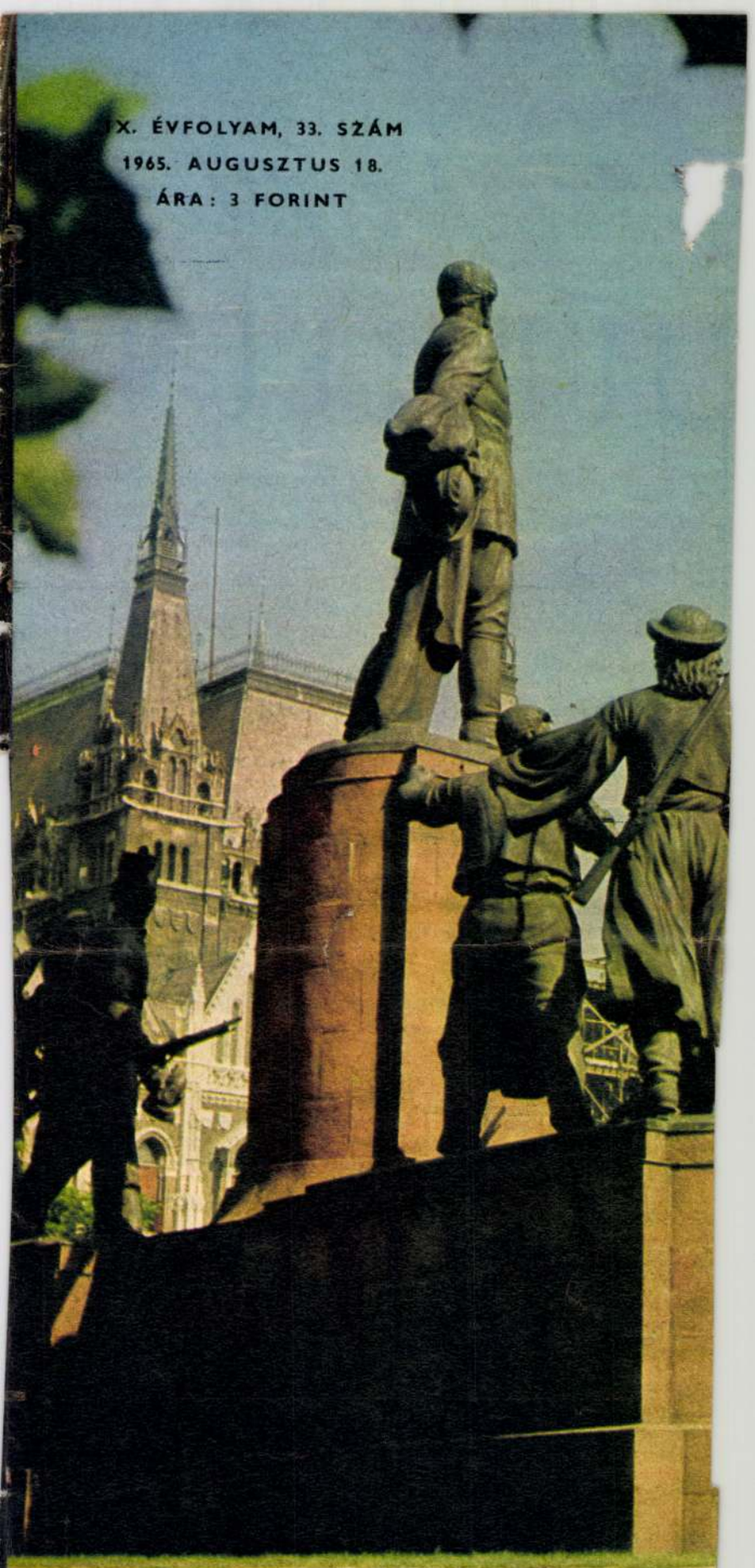

ORSZÁG VILÁG

A MA

... előtt a PARK

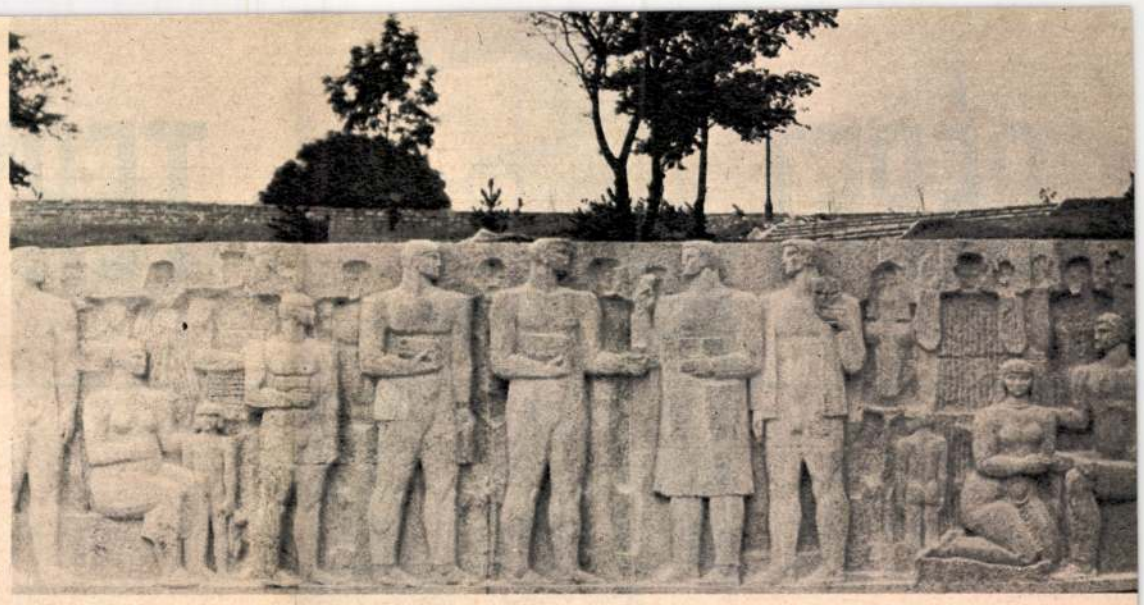

Kiss István dombormüve

rendeztünk és parkosítottunk. Az idén, Hajduk Ferenc építésvezető irányítása mellett 60–70 dolgozónk tevékenykedett a Gellérthegyen. A park képzőművészeti alkotásokban is gazdag lesz. Szobrokkal, amforákkal, öt, vizet sugárzó fejjel (Borsos Miklós alkotásai) találkozhatnak majd a sétálók. A füvesített területet virágágyásokkal tettük változatossá. Sárga műanyagfedelü esővédők alatt büféket helyeztünk el.

A Gellérthegyen Takács István brigádvezető ismertet meg munkatársaival. Ennek a brigádnak köszönhető, hogy a parkot, ha nem az évfordulóra készül, akár a kitüzött határidő előtt is felavathatták volna. És érthető is, hiszen vezetőjük nyolcszoros élmunkás, a brigád pedig a Kertészeti Vállalat legjobbja és versenyben van a szocialista címért.

1963 júniusa óta majd nyolcezer köbméter földet mozgattak meg!

Szemlélődés közben felbukkan három kiskatona. Udvariasan megkérdik:

– Tessék mondani, mikor nyilik meg a park?

Válasz helyett kérdőre fogom őket. Elmondják, hogy eddig is nagyon szerették a Gellérthegyet, de augusztus 20-a után, úgy gondolják, még gyakrabban járnak majd ide.

Három kislány érkezik, fiúkísérettel. Hamarosan kiderül, hogy mindnyájan végeztek itt társadalmi munkát a park felépítésén. Közülük Aranka és Jutka különben a Fővárosi Kertészeti Vállalatnál »politechnikázik«.

Talán bizony minőségi ellenőrzést tartanak?

Úgy látszik, mégsem, hiszen a sötétedő ég alatt hamarosan összeolvadnak a párok körvonalai.

Fiatalok parkja ...

Dr. Gárdos Zoltán képes riportja

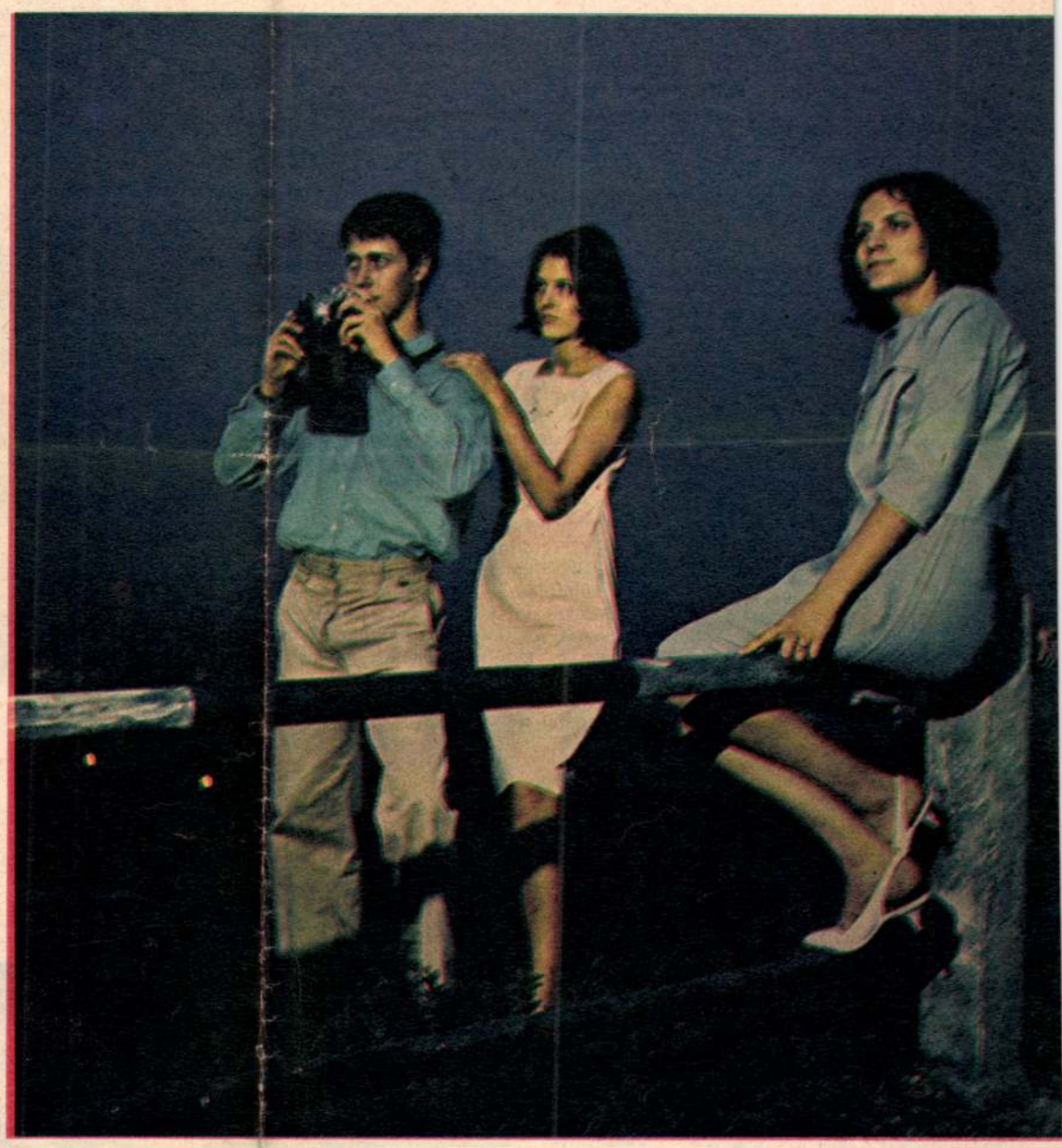

▲ Egy kis fényképezés

Takács István, a kiváló brigádvezető egy Borsos-fejnél

Parkrészlet

GÉPET TERV

1965 AUG 18
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
ORSZÁG VILÁG

Viktor Gluskov akadémikus, a Kibernetikai Intézet vezetője

A teremben a külső szemlélő egyszerű asztalokat lát. Viszont ezek az egyszerű asztalok valóban csodálatos dolgot művelhetnek. A MIM (a kis integráló gép orosz kezdőbetűi vannak e névben) a szovjet kibernetikai intézetben készült, s a világon az első olyan gép, amelyet kibernetikai számológép tervezett, gondolt ki. V. Gluskov akadémikus, az intézet vezetője úgy véli, hogy a későbbiekben az elektronikus gépezet a szó szoros értelmében maga tudja majd megtervezni a számológépeket, mégpedig néhány negyedóra alatt.

A kibernetikai gépeket óriási mértékben használják fel az űrhajózások alkalmával, a vaskohászatban, a matematikában, a tervezésben és más ágazatokban. A dnyeprodzerzsinszki vasműben a csapolást elektronikus robotgépek irányítják, Kievben a metro-építésnél segédkeznek, más helyeken vízierőmű generátorainak gyártását könnyítik meg.

A TASZSZ fotóriportere, Gende-Rote járt a Kibernetikai Intézetben, melynek munkáját már külföldön is jól ismerik a szakemberek. Érdekes tapasztalatokat szerzett. A dolgozók nagyon fiatalok, az átlagos életkor 27 év. Ez maga is jellemzi mennyire vonzódik a mai ifjúság ehhez a modern tudományhoz. Egyéb tapasztalatairól képekben számol be.

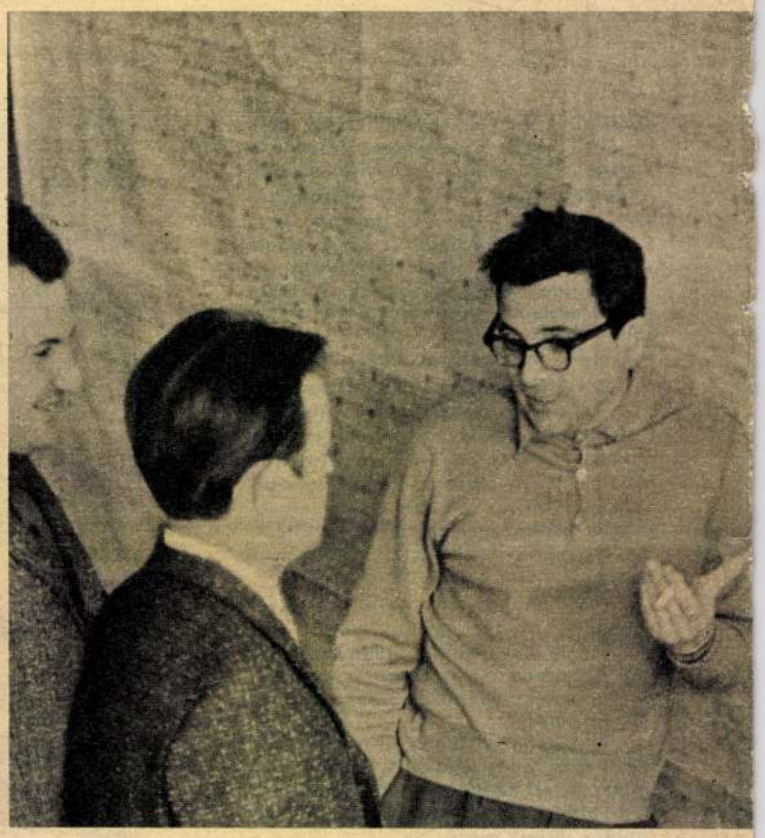

Zemfira Kuzmina irányítja a Promin nevű új elektronikus számológépet, amely mérnöki feladatokat lát el

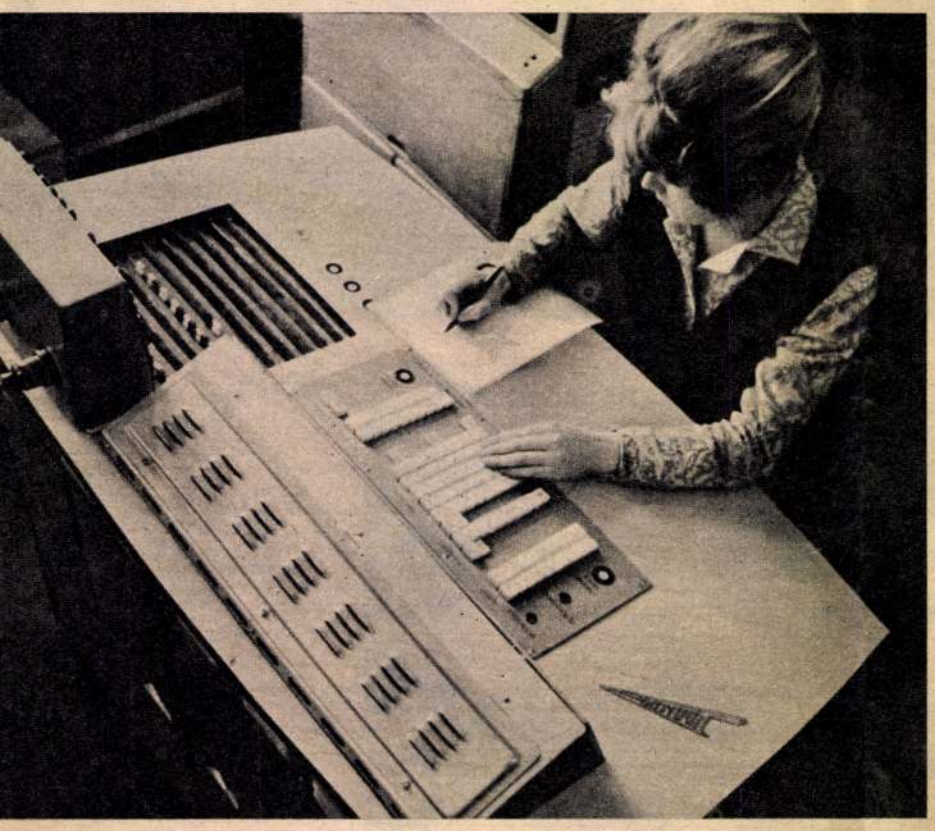

Helyére került az emlékmű

A hét végén két részletben szállították a Tanácsköztársaság hattonnás bronz emlékművét, Kiss István szobrászművész alkotását a Dózsa György út és Damjanich utca találkozásához. Hegesztését még a fagy beállta előtt befejezik. Megkezdték a betontalapzat márványburkolását is. A két és fél méteres talapzat úgy megemeli a szobrot, hogy annak óriási bronzfeje három emeletnyi magasságból tekint majd a térre.

(Simay István felv.)

döntsék el, alkalmas-e további munkára a traktor?

◆ *Az ausztráliai parlamentben a munkáspárti ellenzék javaslatot terjesztett be, amelyben követelte, hogy a kormány a legsürgősebben siessen a gyermekkocsigyárosok segítségére, mivel a fogamzásgátló pasztillák következtében iparágukat csőd fenyegeti. Válaszában Forbes egészségügyi miniszter kijelentette: „Boldog lennék, ha a pasztillák miatt maradhatnék ki a gyermekkocsigyárosok kliensei közül."*

◆ Roman O'Rahilly, aki korábban a hirhedt kalózrádió-hajó, a Caroline tulajdonosa volt, amely a nyílt tengerről sugárzott reklámműsorokat, Londonban bejelentette, hogy a tv-kalózkodásra tér át, méghozzá légi adóállomásokkal, amelyek egész Angliát és Írországot besugározhatják. A különös, de nyilván jövedelmező üzlet céljaira már meg is vásárolt két négymotoros Super-Constellation repülőgépet.

◆ A kora reggel érkező takarítónő hiába kopogtatott kitartóan a floridai 67 éves Mary Macmahon asszonynak, egy ügyvéd özvegyének az ajtaján. Hívására a rendőrség az ablakon hatolt be és a szobában holtan találta a magános özvegyet. A rendőrség megállapítása szerint az özvegy kétségtelenül természetes halállal halt meg, mivel a kutatás során a következő érintetlen értékeket találták a különböző fiókokban és ládikákban: 250 000 dollár készpénz, gyémántgyűrűk és karkötők több ezer dollár értékben és egy másfél millió dollár értékű részvénykötvénycsomag.

HETFÖI HÍREK
1969 DEC 2
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

◆ *Bemutatjuk a Mosoly Érdemrendet: a világ egyetlen kitüntetését, amelyet gyerekek „adományoznak" felnőtteknek, a lengyel televízió segítségével. A képünkön látható, mosolygó napfigura 44 000 pályamunka közül lett győztes; egy 10 éves falusi kislány, Éva Chrobak rajzolta. Az első 14 felnőtt a közelmúltban, az összes lengyelországi ifjúsági szervezetek szavazása alapján kapta meg a Mosoly Érdemrendet, elismerésül a gyermekek érdekében kifejtett tevékenységükért. Egyiküket Magyarországon is ismerik: Przyimanowski ezredes, a „Négy páncélos meg a kutya" című ifjúsági könyv szerzője, amelyből a nagy sikerű tévéfilmsorozat is készült.*

Kiss István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI HÍRLAP

Kiss István szobrászművész
Vak Bottyán-ról készített lovas
szobrát zsűrizte az elmúlt hé-
ten a Képzőművészeti Lekto-
rátus szakbizottsága. A szobrot
a múzeum előtti téren állítják
fel, az új épület megépítése
után.

(ki)

102

1021

Kiss István

KISS ISTVÁN
MUNKA

1969
1

LUKÁCS FERENC: Szocialista brigád — értelmiségiekből ... 16
Párbeszéd 17
VARGA JÁNOS: Egy vállalati bérrendszer súlypontjai 17

Kollektív szerződés

HÁMORI ANTAL: A munkások besorolási rendszere 19
NAGY PÁL: Kis- és középüzemek gondjai 20
HEVESI PÁL: Hogyan adunk jutalomszabadságot? 21
SZATMÁRI LÁSZLÓ: Gyáregységek, telephelyek lehetőségei 22
MARÓTI LÁSZLÓ: Kultúra és sport 23

Alapszervezeti választások

CSÁKI LÁSZLÓNÉ: Választási tanácsok 24
KISS EMIL: Választások előtt a SZIM-ben 25
VARGA IMRE: A vezetőségválasztás fontos ügy lett 26

Vélemények

Egy ember — tíz funkció 28
KALOCSAI TIBOR: Megjegyzések a jövedelmi vitához 29

Nemzetközi szakszervezeti mozgalom

Hírek 30
A Szakszervezeti Világszövetség sajátos vonásai, sajátos jellege 30

Kultúra-propaganda

BERNÁTH LÁSZLÓ: Új szellemi front a fasizmus ellen ... 32
LUKÁCSY ANDRÁS: Vita a színházak új közönségéről ... 34
SZABÓ FERENC: Szabad szombatok Tatabányán 35
GYIMESI GÁSPÁR: Munkahelyi testnevelés Baranyában ... 37
FODOR ENDRE: A tömegsport új formája: a tollaslabda ... 37
POLÓNYI PÉTER: Mit olvas a jövő munkásosztálya 38
G. SZABÓ LÁSZLÓ: A tehetséges munkásfiatalok tanulása ... 39
RÉVÉSZ LÁSZLÓ: Szocialista kórusművészet 40
SZALKAI SÁNDOR: A tv-riporter közéleti ember 41
Társadalmunk időszerű kérdései 42

Mindennapi gyakorlat

UNGÁR GYÖRGY: Üzemi biztosítási és önsegélyező csoportok 43
Elvi döntések a Munka Törvénykönyve alapján 44
Hasznos tanácsok 46
A vezető szervek üléseiről 48

bizottság vezetője)

MUNKA
1969 JAN
Magyar Hírlap
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Pesti Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

munka ro-
KIRÁLY MIHÁLY, a HVDSZ közgazd. biz. vez. KISS EMIL, a Szerszámgépipar szerkesztője. LUKÁCS FERENC újságíró. LUKÁCSY ANDRÁS kritikus. MARÓTI LÁSZLÓ, a SZOT kulturális o. munkatársa. NAGY PÁL, a Csongrád megyei SZMT tagja. POGÁNY RÓBERT, a Tanítóképző Intézet tanára. POLÓNYI PÉTER, a Szabó Ervin Könyvtár tud. munkatársa. PONGOR MAGDA, a Munka rovatvez. RÉVÉSZ LÁSZLÓ, a Magyar Rádió zenei főo. rovatvez. SZABÓ FERENC, a Tatabányai Szénbányák vszb. term. biz. vez. G. SZABÓ LÁSZLÓ, újságíró. SZALKAI SÁNDOR, a Magyar Televízió munkatársa. SZATMÁRI LÁSZLÓ, a Bőripari Szakszervezet közgazd. biz. vez. UNGÁR GYÖRGY, a SZOT Szervezési o. munkatársa. VARGA IMRE, a Szocialista Művészetért szerkesztője. VARGA JÁNOS, az Öntödei Vállalat kőbányai gyes. üzemgazdasági főo. vez.

*

Kiadja a Szakszervezetek Országos Tanácsa. Szerkesztőség: Budapest, VI., Dózsa György út 84/b. Telefon: 225-234.
Felelős kiadó: Gábor Márton.
Egyes szám ára 3,50 forint. A terjesztéssel kapcsolatos észrevételeket és az előfizetési díjakat kérjük a Népszava Lapkiadóhoz (Budapest, VII., Rákóczi út 54. Telefon: 224-817, csekkszámla szám: 75.915. 001—46.) eljuttatni.
Lapzárta: 1968. december 20.

68.1696 Egyetemi Nyomda mélynyomása, Budapest.
Felelős vezető: Janka Gyula igazgató

1969 FEB

1021

Kiss Istvan

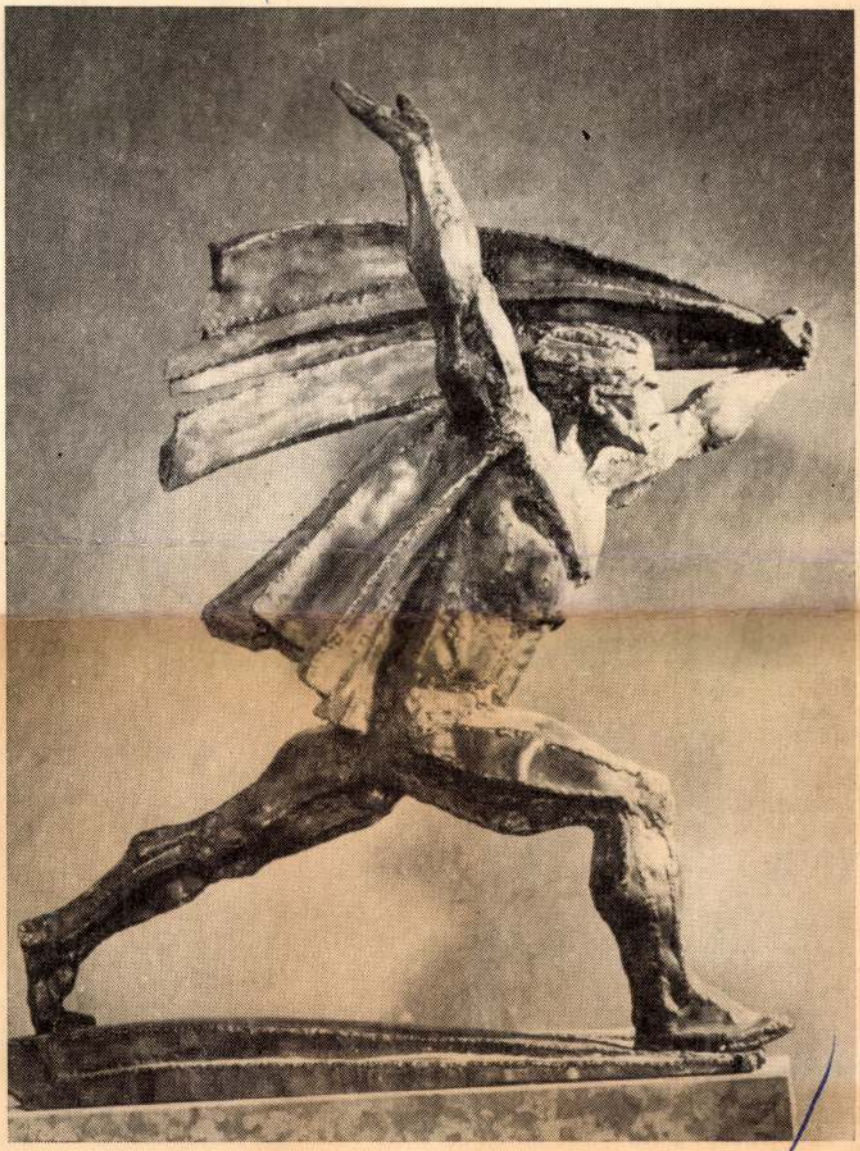

(A túlsó oldalon a Tanácsköztársaság emlékműve, Kiss István alkotása, amelyet a Felvonulási téren a Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulóján avatnak fel.)

Gobbi Hilda Kossuth-díjas színművésznő a budapesti VI. kerületi népfrontbizottság és a nőtanács vendége volt a két mozgalom aktivistáinak klubdélutánján.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188—296, 188—307

1968 DEC 11

NÉPSZAVA

Kiss István

1021

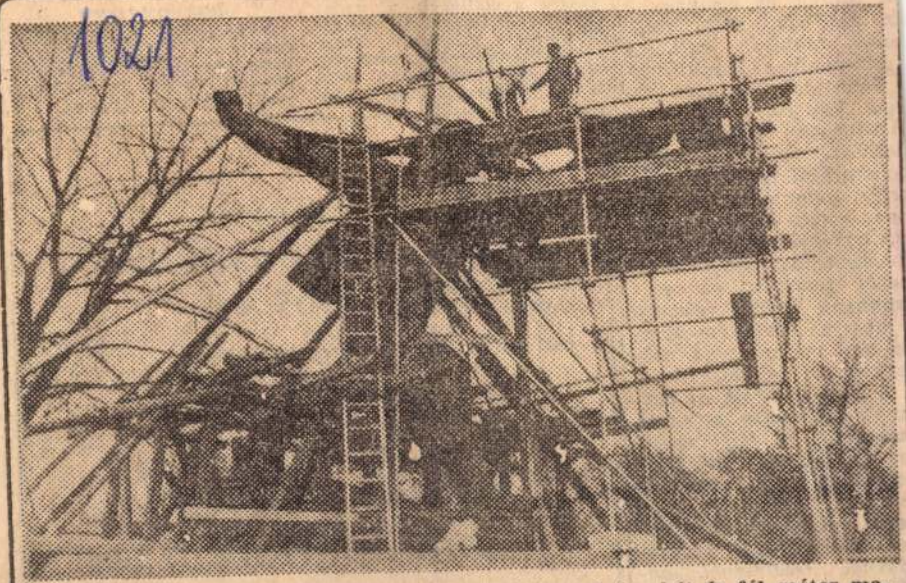

Elszállították az öntödéből Kiss István szobrászművész hét és fél méter magas, közel hét tonna súlyú Tanácsköztársaság emlékszobrát. A hatalmas mű leleplezése a Tanácsköztársaság ötvenedik évfordulóján, a Dózsa György úton történik

(Jentetics László felvétele)

ni falunk és én vagyok
z elnökük. Hét perce
an, mennünk kell. A
usz pontosan indul.
Sötét volt. A gyér fé-
yű lámpák alatt még
indig ott álldogáltak a
atalok. Szeretett volna
elekarolni az asszonyba,
ogy megvigasztalja, de
em jutott eszébe egyet-
n épkézláb mondat sem.
úcsúzáskor szó nélkül
ezet szorított az asz-
onnyal, aztán felszállt
buszra. Majdnem töm-
volt az éjszakai mű-
akra indulókkal.
A busz elindult, az asz-
ony felemelte a kezét,
tegetett. A férfi szinte
ablakhoz érintette
mlokát, úgy nézte az
szonyt, amint teljesen
sze nem zsugorodott,
le nem olvadt szoron-
sával, félelmével, ag-
dásával a sötétségbe és
on töprengett: meddig
etnek még így biza-
n nélkül, rettegések kö-
pette?

Bp. kult program
Válasz a hallgat
Mozart-versenymű
Gazdasági maga
Filmzene. 14.40: K
15: H. Nemzetk.
15.15: Zenés Al

kiváló áruk fóruma

KIVÁLÓ
ÁRUK FÓRUMA
1968. évi

őszi pályázatára beérkezett cikkek

KIÁLLÍTÁSA

december 12-től december 21-ig a

VI., Nagymező u. 20. sz. alatti

bemutatóteremben

NYITVA: délelőtt 10-től este 7-ig

VÁSÁRLÁS ELŐTT FELTÉTLENÜL
TEKINTSE MEG!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 NOV 17
BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1024

Leleplezték Kun Béla mellszobrát

A Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának 50. évfordulója alkalmából szombaton a Belügyminisztérium Böszörményi úti tiszthelyettesképző iskolája a magyar és a nemzetközi kommunista mozgalom kiemelkedő alakjának, Kun Bélának nevét vette fel.

A névadó ünnepségen részt vett Kun Béla özvegye, Borbándi János, az MSZMP KB osztályvezetője, a Belügyminisztérium több vezető beosztású munkatársa.

A Himnusz elhangzása után Benkei András belügyminiszter mondott ünnepi beszédet. A beszéd elhangzása után az iskola udvarán leleplezték Kun Béla mellszobrát, Kiss István szobrászművész alkotását. A névadó ünnepség az Internacionálé hangjaival ért véget.

Kiss István

mény, valamint a három arab jóbarátai fizették ki.

A börtönből távozó Namer reszkető hangon, könnyekkel a szemében kijelentette, hogy teljesen ártatlan és semmi oka sem volt egy Nixon elleni merényletre.

Detroitban letartóztatták Sufian Naura 18 éves jordániai arab származású cukorgyári munkást, mivel néhány társának feljelentése szerint Nixon megválasztott elnök ellen életveszélyes fenyegetést tartalmazó kijelentéseket tett. (Reuter, AFP)

éves

Kiss István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1968 DEC 17

NÉPSZABADSÁG

Készül a Tanácsköztársaság Emlékműve

1021

Budapesten, a Városligetben készül Kiss István szobrászművész alkotása, a Tanácsköztársaság Emlékműve. A szobor alapzatát a Kőfaragó- és Épületszobrászipari Vállalat készíti. A bronz emlékművet 1969-ben, az 50. évforduló ünnepségén avatják fel.

(Bánhalmi János felvétele.)

ölte egyik munkanapot a má-
után, jó néhány évtizeden át!
dig ilyen ember millió és mil-
van.
És volna néhány szavam a mű-
tségről, illetve a műveltekről
Úgy látszik, sokan megfeled-
znek arról, hogy a társadalom
pra és felépítményre tagozódik.
alap a mindenkori termelő-
unka. Nem gondolják a hozzá-
lók, hogy ez egy elhanyagol-
tatlan körülmény? Mit akar-

Ez is hozzátartozik a dologhoz. Várom a részletesebb kifejtést, akár Péter bácsitól, akár másoktól.

Mészáros Mihály

Budapest, XVI., Rákosszentmihály, Madách u. 32.

A Magyar Pen Club közgyűlése

Megtartotta évi rendes közgyű-
ét a Magyar Pen Club a Fészek
ubban. Sőtér István elnöki meg-
itójában foglalkozott a Magyar
nnek a nemzetközi írószerve-
ben elfoglalt helyével és fel-
ataival. Boldizsár Iván, a klub
yvezető elnöke az ez év április-
n Londonban, illetve október-
n Genfben tartott Nemzetközi
ró-találkozókról beszélt, Kéry
szló, a klub főtitkára a Magyar
n programját ismertette. A be-
ámolókat élénk vita követte.

Kodály-emlékest a Zeneakadémián

A Magyar Állami Hangversenyzenekar és a Budapesti Kórus hétfőn a Zeneakadémián *Kodály-esttel* emlékezett meg a zeneköltő születésének 86. évfordulójáról. Vezényelt Forrai Miklós, közreműködött László Margit, Barlay Zsuzsa, Simándy József, Bartha Alfonz, Antalffy Albert és Margittay Sándor. A nagy tetszéssel fogadott koncert műsorán a *Missa brevis*, a *Psalmus Hungaricus* és a *Budavári Te Deum* szerepelt.

seire keressük a választ

1021

Kiss I s-tue'n

KEDDTŐL LÁTHATJUK

Élő történelem a Várban

Fél évszázados riport magnón, maketten, képernyőn

Fél évszázada lesz március 21-én, pénteken, hogy megalakult a Magyar Tanácsköztársaság. Újkori történelmünk egyik legdicsőbb napja ez: a honi históriás könyv legfénylőbb aranylapjai közül való. A föllelkelt nép kezébe vette a hatalmat, hogy maga irányítsa a nemzet életét, s így a szovjet népek után a világon másodikként induljon el a szocializmus útján. Most a büszke emlékezés soraival idézzük az 50 év előtti eseményeket, azzal a nagyszerű érzéssel, hogy ama dicsőségesen szép napvetése a mi nemzedékünk számára érett be. Így emlékezünk az egykori hősökre, akiknek utódai ma váltják valóra az apák és nagyapák céljait, álmait.

Megnyomom a fehér gombot: megszólal a hangszóró:

- **1919. március 20., délelőtt 10 óra: Vyx alezredes átadja Károlyinak az antanthatalmak jegyzékét.**
- **Délután 5 óra: válaszul a Vyx-jegyzékre, a kormány lemond.**
- **Március 21, délután fél 3 óra: a két párt képviselői elhatározzák a munkáspártok egyesítését és a proletárdiktatúra megteremtését.**
- **Este 10 óra: megalakul a Forradalmi Kormányzótanács.**
- **Aznap éjjel: Kun Béla és Pogány József megfogalmazzák azt a kiáltványt, amely tudtára adja a világnak a proletárdiktatúra kikiáltását.**

Világháborús plakátok

...S míg a rejtett magnetofon a történelmi riportot közvetíti, előttem, *a fővárost ábrázoló hatalmas maketten, sorra fénybe borulnak azok az épületek, amelyek — fél évszázaddal ezelőtt — a lázas gyorsasággal egymást követő események színhelyei voltak:* a Sándor-palota, a Gyűjtőfogház, a Parlament, a toloncház, a KMP Visegrádi utcai központja és az SZDP Erzsébet körúti titkársága.

A makett fölött pedig *nagyméretű képernyőn* jelenik meg — egykorú fényképeken — *Károlyi Mihály szobája* a Sándor-palotában, ahol átadták a Vyx-jegyzéket, *Kun Béla cellája* a Gyűjtőfogházban, a két párt egyesülési jegyzőkönyve és a proletárdiktatúrát kikiáltó *„Mindenkihez!"* kezdetű plakát.

Az ötletes berendezés a Magyar Tanácsköztársaság 50. évfordulója alkalmából *kedden* megnyíló egyik különleges látnivalója lesz, akár csak a lassan forgó, hatalmas *hirdetőoszlop*, az első világháború eredeti plakátjaival.

Szövegük — tragikomikus. „Az özvegyekért és árvákért — 32-es muri a Nemzeti Parkban." „Hőseinkre emlékezünk, ha Hősök Söre idénysört iszunk!" „Polgári hadikonyha a középosztály számára..." „A hadikávé árának újabbi megállapítása." A Janina cigarettapapírgyár reklámfelhívása: „Hazafiúi kötelességtek csakis magyar cigarettapapírt és hüvelyt fogyasztani, mert aki a korántsem jobb francia gyártmányokat vásárolja ezután is, saját pénzével támogatja az ellenséget." S mellette egy hirdetmény: „Cselédtartó gazdák és földbirtokosok magukat kötelezték arra, hogy f. évben cselédeiknek nem adnak nagyobb fizetést, mint eddig volt. A hely és munkanélküli cselédet illetőségi helyére toloncoljuk!"

A legendás távíró

Egy állványon négy szürke *telefonkészülék* (ha a kagylót felemeljük, *Lenin szavait* hallhatjuk). Majd ismét egy *képernyő*, melyen a „Tegnap" című, 1919 nyarán készült film néhány jelenete világosodik ki — ugyancsak gombnyomásra.

Az utolsó simításokat végzik a Felvonulási téren álló Tanácsköztársasági Emlékművön. A hatalmas bronzalkotást Kiss István szobrászművész készítette. A Tanácsköztársaság 50. évfordulóján avatják fel.

A Várban, a Budapesti Történeti Múzeumban vasárnap délelőtt — ottjártunkkor — már az utolsó simításokat végezték a kiállítás rendezői.

A dokumentumok többsége most kerül *először* a nyilvánosság elé. Az egyik vitrinben *fekete, csuklyás, korpott köpeny*, elöl, a derektájon golyó ütötte, fillérnagyságú lyuk. *Rizner István* bádogossegédé, az 1918. október 28-i *lánchídi csata* egyik áldozatáé volt. A Munkásmozgalmi Múzeum munkatársai nemrég bukkantak rá: egy padláson hányódott ruháskosárban. A nagyterem egyik falán *80 direktóriumi tag fényképe*: ezek nagy része is csak nemrég került elő.

A következő terem közepén *repülőgépmotor*, Brandenburg-típusú. *Azt a repülőgépet emelte magasba, amely Szamuely Tibort vitte Moszkvába.* Néhány lépéssel arrébb, alacsony asztalkán, régi, elavult kristálydetektoros szikratávíró vevőkészülék. Lenin Kun Bélának küldött üzenetét vették rajta a csepeli távírászok Moszkvából.

Önarckép a plakáton

Fehér állvány, tetején rozsdamarta, ötven évig a Duna fenekén hevert *hajótöredék*: a *Bácska* aknarakó maradványa. A Bácskát az ellenforradalmárok süllyesztették el, a Tanácsköztársaság napjaiban. Épp az a darabja került felszínre, amelyen a hajó neve olvasható.

A következő terem falán 1919 egyik legismertebb plakátja. Szuronyos katona ezzel a szöveggel: „Te! Sötétben bújkáló ellenforradalmár, reszkess!" *Alkotója idáig ismeretlen volt, csak néhány héttel ezelőtt, a kiállítás előkészítése közben került elő a rajz eredetije, a művész nevével: Szinesi Szinner Gusztáv.* Azt is sikerült kideríteni: a katona arca — *önarckép*...

Újabb terem: a Tanácsköztársaság tragikus sorsú vezetőinek használati tárgyai: *Nyisztor György* földmívelésügyi népbiztos tajtékpipája, *Latinka Sándor* kormányzótanácsi biztos tollszára és kockás fedelű notesze. És megsárgult levelek, fényképek, igazolványok, börtönből kicsempészett üzenetek.

Amit keddtől kezdve itt láthatunk — nem kiállítás. Élő történelem.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1969 MÁR 17
HÉTFŐI HÍREK

Szikla-gát a lépcsőn

Átjárás: lehetetlen! A Vár Polipölő szobra mellett vezető lépcső egyik pihenőjét mázsás kődarabokkal szórták tele. Vajon kinek érhet meg ekkora munkát — néhány járókelő bosszantása?

(Simay felvétele)

Szerelik a Vá… az új telefonhálót

Négyszáz állomással bővítik a Vár távbeszélőközpontját, a Tanácsköztársaság 50. évfordulója tiszteletére. A Budapesti Távbeszélő Igazgatóságon elmondták:

a jövő héten megkezdik az új állomások szerelését.

Nagy erővel építik a *Sashalom—Mátyásföld—Rákosszentmihály* távbeszélőhálózatot, amely május végére készül el. Ezt követően csaknem *500 új állomás* szerelését kezdik meg.

Még az idén tíz új, 400 állomásos, úgynevezett PAM-központot helyeznek üzembe a főváros különböző pontjain.

Ebben az évben, saját erőből, összesen *5200-zal* növelik a főközponthálózat kapacitását.

Nők a rács mögött

Fél nap a tököli büntetőintézetben

A börtön vasrácsa bezárul mögöttem. Őr kísér a *szabálysértésért* elzártak zárkájához. Apró ablak, áporodott rúhaszag.

— Készüljön fel — mondja az őr —, *hetven* nem éppen finom modorú, gyűrött nő közé megyünk. Mindig kihasználják a lehetőséget fegyelembontásra, ha férfilátogató érkezik.

Huszonnyolcadszor

A helyiségben vágni lehet a füstöt. Emeletes vaságyak, pokrócok, kecskelábú asztal. Az ágyak előtt keskeny padok: ezeken kell ülniük az elzártaknak. Némelyikük azonban *hiányos öltözékben az ágyon hever.* A szabálysértésért elzártak saját ruhájukban töltik le büntetésüket. Egy-egy ruha tán csak akkor látott vizet, ha esett az eső. De akad *feltűnően elegáns* is. Általában közveszélyes munkakerülésért, csavargásért, garázdaságért ítélték el őket. S a kiszabott időt a *tököli* „szanatóriumban" — ez az alvilági családias neve az itteni büntetőintézetnek — kell eltölteniök.

Nagyon öreg, csupa ránc nő ül az egyik ágyon. Sandán pislog rám.

— *Maga huszonnyolcadszor van itt!* — mondom.

— Nem számoltam — vonja meg a vállát *D. Valéria.* — Ha kiengednek, általában *még aznap* vissza is hoznak. Ki érti ezt? *Ki vagyok tiltva Pestről.* De azért moziba csak kell néha járni! Kibírok még néhányszor harminc napot, *még csak harminckilenc éves* vagyok.

A zárkában *nagymamának* hívják.

Ha berúg...

J. Árpádné: 17 éves. Másfél éves kislánya van.

— Engem egy pályaudvari *hálókocsiból* hoztak be. Összeveszteni a férjemmel, a gyerek se tőle van. *Százért árult a barátnőm, de én sose kaptam a pénzből.* Lakással és koszttal fizetett. Borzalmas volt. Először büntettek meg most, de esküszöm, utoljára: nem akarom többé kerülni a munkát.

Csontos, vörös, dúrva arcú nő *B. Józsefné.* Ruhája sem volt, amikor rátalált a razzia. Huszonnyolc éves, de *ötvennek* látszik.

— Mit csináljak kérem? Ha berúgok, *mindig ledobom a ruháimat.* A „Jó étvágyat" étteremben buktam le.

— *Mikor dolgozott utoljára?*

— Pontosan nem tudom. De azért már dolgoztam életemben, *egyszer egy egész hónapig.*

Most jubilál: *harmincadszor* tért vissza Tökölre. Összesen *majd három évet* töltött el harmincnapos részletekben. Szinte büszkén mondja: — *Törzsvendég vagyok én ebben a szladiban.*

Az elegáns

Sz. Magda 18 éves, szőkére festett, élénk szemű, csinos lány.

— *Csavarogtam,* azért kerültem be. Már dolgoznék is, csak tudnám, hol találok majd lakást? Enni mindig ad valaki. Jó lenne, ha szabadulásom után segítenének legalább munkásszállást találn Haza már nem mehetek, *szüleim kitagadtak a csavargásaim miatt.* Örökbefogadtak egy másik kislányt...

S. Lászlóné 19 éves. Alacsony, „feltűnően teltkarcsú"

— Engem kérem *a férjem* juttatott ide. Egyszerűen el tűnt otthonról. *Február eleje óta keresem.* Naponta feljá rok Budapestre, de nem ta lálom. A Móricz Zsigmond téri Pingvinben éppen Hubertust ittam, amikor az igazolványomat kérték. A férjem tartott el eddig, *azt hittem dolgozik. Nemrég derült ki hogy „más úton" jutott a pénzhez.* Amíg a férjem keresésével voltam elfoglalva — teszi hozzá —, *magam sem értem rá* munkával pénzt keresni.

Elém vezetik az elegáns hölgyet. Eddig *magányosan* ült az ágya szélén, senkihez sem szólt. Mintha véletlenül került volna ide a 21 éves *S. Angéla.* Vidékről jött fel a fővárosba.

Tavaly dolgozott utoljára.

— Azóta elsősorban édesanyám támogatott, de... nem tagadom, *volt egy barátom is.* Először buktam le most az Astória bárban. Ha kikerülök innen — biztos, hogy munka után nézek.

A leány a vendéglátóiparban dolgozott, aztán „önállósította" a vendéglátást — *a férfivendéglátást.* Mindenki úgy véli, *Tököl jó iskola lesz a számára.*

★

Törvényeink értelmében minden *munkaképes embert aki egy hónapnál többet nem dolgozik,* és nem rendelkezik semmiféle legális jövedelemmel, *gyorsított szabálysértési eljárással 30 napig terjedő elzárásra ítélhetik.* A kereset tartós hiánya gyakran bűnözésre visz. Az őrizetben töltött idő lehetőséget ad a gondolkodásra, sokan visszaeretnek, és remélhető, hogy az új jövevények közül sokan nem válnak törzsvendéggé.

... Kitárul előttem a börtön ajtaja, mélyet lélegzem a friss levegőn. *Pedig csak látogatóban voltam.*

Regős István

Áradás. Vasárnapra megáradtak a nyugat-dunántúli folyók. A Duna, a Rába és a Marcal mentén több szivattyútelepet üzembe helyeztek.

VÁSÁRNAPTÁR

Március 17.: Mándok, Mátészalka, Mezőfalva, Mezőkövesd, Mezőszilas, Nagydorog, Nágocs, Putnok, Sárkeresztúr, Szikszó, Vasvár — oák; Mohács — ok. **Március 18.:** Felsőnyárád — oák; Szászvár — ok. **Március 19.:** Hajdúnánás, Jánosháza, Rudabánya oák; Becsehely, Vajszló — ok. **Március 20.:** Babócsa, Edelény, Pannonhalma, Tarpa, Tényő — oák. **Március 21.:** Zalaapáti — ok. **Március 22.:** Csanádpalota — ok **Március 23.:** Battonya, Gyoma, Tokaj — oák.

…én nyitnak …taházak

… ÉS HÉV-JÁRATOK …SZÁLLÓ A NAPHEGYRE …TTILA ÚTRA

…ványák átalakítani az *Attila úti* Mezőgazdasági Könyvtárat is, amelynek épülete eredetileg is vendéglátási célokat szolgált.

Így kezdődik

● TÖBB ESEMÉNY köszönti a Tanácsköztársaság ötvenedik születésnapját. A Tudományos Akadémián háromnapos tudományos ülésszak kezdődik a Párttörténeti Intézet, a Hadtörténeti Intézet és Múzeum s más hasonló intézmények tudósainak bevonásával. Kőbányán az 1919-es munkás- és katonatanács emléktábláját koszorúzzák meg, a XXII. kerületben pedig Varga Jenő — a nemzetközileg ismert vezető marxista közgazdász — emléktábláját avatják fel.

● KÉT szovjet—magyar vonatkozású esemény a hét első napján: a Corvin Áruházban megnyílik a szovjet kerékpár- és motorkerékpárkiállítás és vásár; az Óbudai Hajógyárban garanciális javí…

Kiss István

1021

Helyére került a tanácsköztársasági emlékmű a Dózsa György úton. A nyolc méter magas férfi alakot Kiss István szobrászművész készítette. A Tanácsköztársaság emlékművét március 21-én avatják fel.

(Wormser felv.)

1996 NOV 29

ESTI HIRLAP

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

● Mindi
szenves, h
elégszik m
zalommal,
lommal ig
különbözt
Fáklya ezt
ta, mint azt az egyre
közvetlenebb hangú műsorvezető, Baranyi Ferenc bevezetőjében őszintén közölte velünk. Összhatásában mégis kevésnek tűnt a Fáklya, s itt nem annyira az időre, mint inkább a tartalomra gondolunk. Pedig két új rovat is bemutatkozott, s mindkettőnek helye van az irodalmi folyóiratban. Az egyik az adás frisseségét növeli, s nagyon szép és hálás feladatot vállalt: pályakezdő költőknek nyit teret a milliós közönség előtt. A kritikai rovatnak már nehezebb — s természeténél fogva hálátlanabb — a feladata: meg kell találnia azokat a kellően konkrét és kellően általános témákat, amelyek időszerűek és a mai magyar irodalom lényeges kérdéseire nyitnak kaput. Jó választás és hibátlan megvalósítás révén Karinthy novellájának tévéváltozata színvonalasan képviselte a klasszikus irodalmat. Hosszadalmas volt a bevezető Rónay György egyfelvonásosa előtt, pedig az Éjszakai vendég megfejtése nem kívánt kimerítő magyarázatot. A biztos technikával, kitűnő dramaturgiai érzékkel felépített jelenet mindent félreérthetetlenül kimondott, a biztonság okáért többször, direktebben és didaktikusabban, mint ahogy szükség lett volna. Sinkó László és Somogyvári Rudolf — Horváth Ádám rendezésében — nagyszerű összjátékkal teremtették meg a realitás és irrealitás izgalmas atmoszféráját. Mégis, mi hiányzott a mindig bizalommal fogadott Fáklyából, ha rovatai egyenként megfelelnek a műsor igényes színvonalának? Talán az, hogy valami fontosat mondjon nekünk . . .

● A cím igazolja a szer-

művészi j
tával kopik, veszít erejéből,
annak rendszerint két oka
van. Vagy túlságosan sok
volt a sikerben a divatelem, vagy a megváltozott
kor éppen nem arra a bizonyos időszakra „érez rá"
— hiszen közismert, hogy a
mában élő ember mindig
azokat az időszakokat fedezi fel a múltjából, amelyek rokongondokkal küszködtek.

Strindberg Haláltáncánál is alighanem ez a két ok a domináns, amely elválasztja a nézőteret attól, hogy a színpad izgalmai átterjedjenek a széksorok közé is. Valahogy úgy érzi a néző, mintha furcsa kísérletet látna: azt vizsgálja a szerző, hogy félig kitépett szárnyú rovarok vajon tudnak-e repülni? Mint minden kísérlettől, ettől sem lehet megtagadni a spontán érdeklődést, de valójában az embert az érdekelné, hogy az egymással reménytelenül viaskodó kísérleti alanyok hol veszítették el a szárnyaikat. Mert a nézőtéren mindig ülnek számosan, akik a lélekölő, korunkbeli otthoni

1021

Leleplezték Kun Béla mellszobrát

A Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának 50. évfordulója alkalmából szombaton a Belügyminisztérium Böszörményi úti tiszthelyettesképző iskolája a magyar és a nemzetközi kommunista mozgalom kiemelkedő alakjának, Kun Bélának nevét vette fel.

A névadó ünnepségen részt vett Kun Béla özvegye, Borbándi János, az MSZMP KB osztályvezetője, a Belügyminisztérium több vezető beosztású munkatársa.

A Himnusz elhangzása után Benkei András belügyminiszter mondott ünnepi beszédet. A beszéd elhangzása után az iskola udvarán leleplezték Kun Béla mellszobrát, Kiss István szobrászművész alkotását. Az ünnepségen megjelent állami, párt- és társadalmi vezetők koszorúkat helyeztek el a szobor talapzatára.

Suga János, a MOM pártbizottságának titkára mondott beszédet az üzem pártbizottsága nevében és átnyújtotta az iskolának ajándékozott csapatzászlót, amelyre az első szalagot Kun Béláné kötötte fel. Az iskolát ért megtiszteltetésért Winkler János rendőralezredes, az intézet parancsnoka mondott köszönetet. A névadó ünnepség az Internacionalé hangjaival ért véget.

Római diákok a görög
junta ellen. Az
a tün

yugaton

y.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Komárom m. Dolgozók
Lapja

Kiss Istvánné

geláthatatlanul a görgőkön, s szinte minden üvegnek szeme nőtt, amint forgolódott a töltő, a címkéző, a dugaszoló, a csomagoló és a többi gép között. Az emberek csak sétáltak körülöttük. Mint a vendégek, akik egy-kettőre maguk is forogni kezdtek a látottaktól. Aztán amikor a boros palack végre kigördült az ajtón, hogy a raktárajtón visszagördüljön, a látogatónak ismét alkalma nyílt egy kis csodálkozásra.

Mert a raktár feltornyozott dobozait láthatta, cikornyás és szolidabb feliratokkal, címerekkel, rajzokkal, amelyek a bor eredeti hazáját vannak hivatva „fémjelezni". De hicsak,

is art. Ezért szívesen kötnének szerződést valamelyik nagy boros termelőszövetke

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Somogy megyei Néplap

1968 NOV 17

Kiss István

...pártunk politikáját, tanításait...

Szalai László

Leleplezték Kun Béla mellszobrát

A KMP megalakulásának 50. évfordulója alkalmából szombaton a Belügyminisztérium Böszörményi úti tiszthelyettesképző iskolája Kun Béla nevét vette fel. A névadó ünnepségen részt vett Kun Béla özvegye is.

A himnusz elhangzása után Benkei András belügyminiszter mondott ünnepi beszédet. Ezután leleplezték Kun Béla mellszobrát, Kiss István szobrászművész alkotását.

célforgalmat a fenti területekre zökkenőmentesen elvezeti. Ezt az útvonalat a Május 1. utca közelében (Beloiannisz vagy Damjanich utca) már a közeljövőben ki kell jelölni és építési tilalommal a területeket védeni. A Május 1. utcát ugyanis Kaposvár Váci utcájának kell a jövő városában felfogni, és kialakítani, ahol csak gyalogos forgalom lesz (sétáló utca).

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ
(VESZPRÉM)

1021

Bud

PLÓ

Tanácsköztársaság emlékmű az évfordu óra

Március 21-én — az 50. évforduló alkalmából — felavatják Budapesten a Tanácsköztársaság emlékművét *Kiss István* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását. Az emlékmű a Dózsa György út mentén húzódó felvonulási téren áll majd azon a ponton, ahol a Damjanich utca meghosszabbított vonala eléri a Városligetet. A tartalomhoz méltóan monumentális megformálású kompozíció: rohamléptű vöröskatona, kezében jelképes lobogóval szimbolizálja a forradalom gondolatát, a proletáriátus erejét — mondta a mű alkotója — bronzalak nagysága nyolc méter, körülbelül három méter magas talapzatra kerül. Az architekturát *Hofer Miklós* tervezte.

Javában dolgoznak már az építészeti és művészeti kivitelezők az emlékművön. A talapzat-kiképzés után a több mint 50 mázsás bronz-alakot óriásdarukkal a helyére emelték.

Kiss István az emlékmű elkészítésére a megbízást pályázaton nyerte el. A pályázat egyébként része volt az egész felvonulási tér és a mögötte levő ligetrész együttes rendezési tervének. Ismeretes, hogy az új Nemzeti Színház homlokzati része a térség ligeti oldalának közepén húzódik majd, szemközt a Gorkij fasorral. A színházépület sziluettjéhez szimetrikusan kapcsolódik majd Páczay Pál Lenin-szobra és a Tanácsköztársaság új emlékműve.

Új kikötők a Balaton-parton

Csak a nyári menetrend jó

A balatoni hajózás helyzetéről, fejlesztéséről tárgyalt keddi ülésén Kaposvárott a Somogy megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága. Az előterjesztett jelentés szerint a MAHART balatoni üzemigazgatósága jelenleg 33 személyhajóval és három komppal bonyolítja le a forgalmat. A múlt évben több mint egymillió 990 ezren vették igénybe a vízijárműveket. Megállapította a végrehajtó bizottság, hogy az igényeknek csupán a nyári menetrend felel meg. A nyári főszezonban ugyanis naponta száz személyhajó és 12 kompjárat közlekedik, az őszi-tavaszi időszakban viszont csak 12, illetve 20, így túlsá-

Kun Béla nevét vette fel a BM tiszthelyettesképző iskola

Benkei András belügyminiszter ünnepi beszéde — Leleplezték a Tanácsköztársaság kiemelkedő egyéniségének mellszobrát

A *Kommunisták Magyarországi Pártja* megalakulásának 50. évfordulója alkalmából szombaton a *Belügyminisztérium Böszörményi úti tiszthelyettesképző iskolája* a magyar és a nemzetközi kommunista mozgalom kiemelkedő alakjának, *Kun Bélának nevét vette fel.*

A névadó ünnepségen részt vett *Kun Béla özvegye, Borbándi János*, az MSZMP KB osztályvezetője, a Belügyminisztérium több vezető beosztású munkatársa, *dr. Tóth János*, a XII. kerületi pártbizottság első titkára, *Takács Jenő*, a XII. kerületi tanács vb-elnöke, *Posch Gyula*, a MOM vezérigazgatója.

A Himnusz elhangzása után *Benkei András* belügyminiszter mondott ünnepi beszédet:

— A Belügyminisztérium tiszthelyettesképző iskoláját érte az a megtiszteltetés, hogy az intézetet *Kun Béláról, az első magyar proletárdiktatúra kiemelkedő egyéniségéről nevezzük el.* Kun Bélának nagy szerepe volt abban, hogy 1918. november 24-én megalakult a Kommunisták Magyarországi Pártja, amely *mozgósította a munkásokat, a dolgozó tömegeket a szocialista forradalom kivívására, a proletárdiktatúra megteremtésére.*

A belügyminiszter beszéde további részében Kun Béla forradalmi életútjáról, a *Magyar Tanácsköztársaság* megteremtéséért a párt élén folytatott küzdelméről szólott, majd így folytatta:

— A *Magyar Szocialista Munkáspárt* folytatója és végrehajtója a Kommunisták Magyarországi Pártja által elindított forradalmi harcnak. Pártunk politikája helyes, a tömegek támogatják, s a marxizmus—leninizmus útmutatásai alapján oldjuk meg a szocialista fejlődéssel járó újabb és nagyobb követelményeket.

A beszéd elhangzása után az iskola udvarán leleplezték Kun Béla mellszobrát, *Kiss István* szobrászművész alkotását. Az ünnepségen megjelent állami, párt- és társadalmi vezetők koszorút helyeztek el a szobor talapzatára.

dekében.

— Ön, aki már annyi sikert könyvelhetett el, ezek sorából mit tart a legemlékezetesebbnek?

MAGYAR IMRE: Életem során rengeteg előadást tartottam. Ezeket azután többnyire elfelejtettem. Maradandónak egy egészen másfajta emlék bizonyult. Háború volt és november. Dideregtünk egy sátorban, s én néhány ember számára vitaminokról, hormonokról beszéltem. Egy órára elfeledtettem velük hideget, nyomorúságot, öldöklést, halálfélelmet. A sikerhez nem kell díszlet. Erre az előadásomra ma is büszke vagyok...

— Célkitűzései mindig voltak?

MAGYAR IMRE: Nem mindig. Pontosabban a háború alatt egyetlen célkitűzésem volt. Ez így hangzott: jó lenne életben maradni. Az akkori idők viszontagságain kicsit az is segített keresztüljutni, hogy írtam. Az életről írtam. Sok mindent levezetett indulatokból, keserűségből, amikor a papíron sikerült fölénybe kerülnöm azokkal szemben, akik a valóságban képviselték a mérhetetlen fölényt. Az írást azóta sem tudtam abbahagyni...

A szépség mint vezérmotívum

— Hogyan jut mindenre ideje? Ön, aki a tudománynak szentelte életét, hogyan tud időt szakítani arra, hogy általánosabb emberi gondolatoknak adjon kifejezést?

MAGYAR IMRE: Gyermekkoromban elhatároztam, hogy sohasem fogok többet

1963 NOV 12

MAGYAR HÍRLAP

Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

A dolgok logikája

— Tehát változatlanul vannak ambíciói?

MAGYAR IMRE: Természetesen. Mondok egy példát. Én 1947 óta írom a belgyógyászati tankönyveket, s egyre inkább arra törekszem, hogy összefüggésekre, a dolgok logikájára mutassak rá. Egyik könyvem elé írtam egy bevezetőt, ami — elismerem — közelebb áll a filozófiához, mint a betegségek leírásához. A lektorok azt mondták, erre a fejezetre nincsen szükség, én meg megvívtam harcomat a lektorokkal. Ambiciózusan. Ambíció nél-

---

Utcát neveztek el, m

Kun Béláról nevezték el a BM tiszthelyettesképző iskoláját

A KMP megalakulásának 50. évfordulója alkalmából szombaton a Belügyminisztérium Böszörményi úti tiszthelyettesképző iskolája a magyar és a nemzetközi kommunista mozgalom kiemelkedő alakjának, *Kun Bélának* nevét vette fel.

A névadó ünnepségen — amelyen részt vett *Kun Béla özvegye is* — *Benkei András* belügyminiszter mondott ünnepi beszédet.

A beszéd elhangzása után az iskola udvarán leleplezték Kun Béla mellszobrát, *Kiss István* szobrászművész alkotását.

(MTI)

lentmondást nem tűrően. ||„

Akkor aligha
az Izsányi Józse
nül felrótt előleg
zalmatlanságra,
írásgyűjtésre. A
gosságát a *salam*
tés utólag is iga

Az utolsó szó
még nem hangz
Belkereskedelmi
si Vállalat *szak*
tanácsa vétót
langyos fegyelm
ellen. A 2. szán
egységben dolg
delmében. A
munkaerkölcs
tése végett.

Lukács Mária

NÉPSZAVA
1963 NOV 16
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI HÍRLAP

1969 MÁR. 8

— Színesfémért — szobor. Kiss Istvánt kérték fel, hogy szobrot készítsen a gödöllői általános iskola előtti térre. A művész egy mázsa színesfémet kért a szoborért. Ezt az általános iskolások összegyűjtötték sőt a kérést túl is teljesítették: két mázsa színesfémet adva át Kiss Istvánnak.

1021

cimu,

Kiss István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

1969 MÁR 15

MAGYAR NEMZET

— **Könyves Kálmán mellszobrát,** Kiss István Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását március 19-én délelőtt leplezik le az újpesti Könyves Kálmán Gimnáziumban.

1021

1021

FEHÉR KLÁRA:

Éjszakai repülés

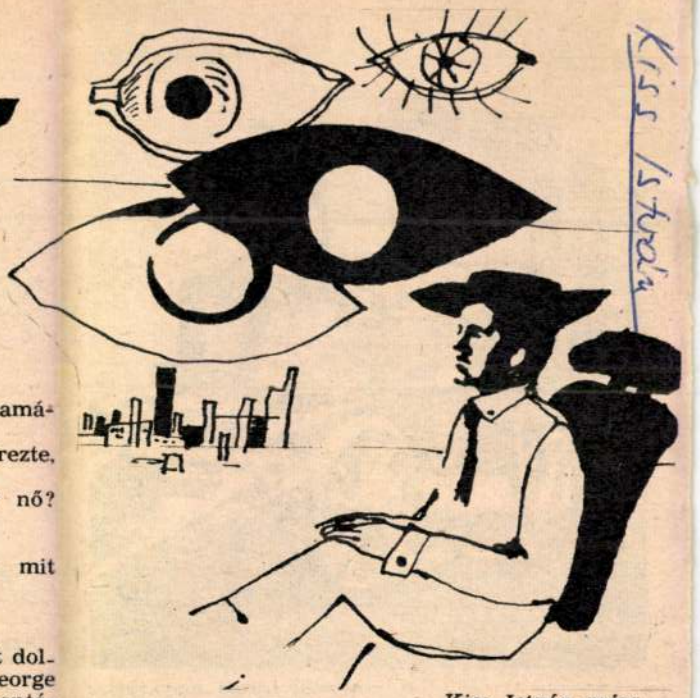

Kiss István rajza

— Komolyan vissza akarsz ma menni Torontóba? — kérdezte George, amikor az érvényesített jeggyel kimentek az autóhoz.

— Komolyan, George. Köszönöm a vendéglátást.

— Sajnálon. Ivy is rettenetesen fogja sajnálni. Semmit sem láttál még... az Expon se voltál.

— Amit láttam, köszönöm.

— Emerich... most nekem volna egy kérésem.

„No, most jön" — gondolta Fóth.

— Parancsolj.

— Kérlek, keresd meg az anyámat. Légy szíves, magyarázd meg neki, hogy ide nem hozathatom ki, semmi esetre sem. Mit csinálna itt? Angolul nem tud. Én nem lehetek vele egész nap. A rendelő. A szanatórium. Meg minden. Társadalmi kötelezettségek. Ivyvel nem tud beszélni. Az unokákkal nem tud beszélni. A mama folyton meghívólevélért gyötör. Mondd meg neki, hogy hazamegyek még a nyáron, meglátogatom. Elviszem Willyt is, hadd lássa az unokát. Otthon leszek egy hónapig. Befizetek a Balatonnál. Ne hivatkozzék arra, hogy más szülőket is kihoztak. Mind sírva menne vissza. A szomszédasszony kell neki, meg az ismerős cukrászda, meg a pesti rádió, mit tudom én! Itt a nóta vége az, hogy a szülőket berakják valami szeretetotthonba. Mondd, nincs igazam?

— A te dolgod, George. Én megmondom, amit üzensz.

— Hogy meglátogatom.

— Helyes.

— És ha valami apróságot vennék a mamának?

— Elviszem — mondta Fóth, és úgy érezte, kőszikla esett le a szívéről.

— Mit gondolsz? Minek örül egy öreg nő? Harisnya?

— Biztosan.

— Gyerünk be egy áruházba. És te mit akarsz?

— Köszönöm, semmit.

— Pénz kell?

— Nem kell — mondta. És megrémült: öt dollár volt már csak a zsebében. Mi lesz, ha George nem viszi ki a dorvali repülőtérre? És Torontóban hogyan jut vissza Lajos bácsihoz? Legfeljebb gyalog. Nem lehet több harminc kilométernél. Éjfélkor érkezik a gép, reggelre a Bloor Streetre ér.

— Ne vegyek neki egy kézitáskát? — kérdezte George az áruházban.

— Vehetnél — mondta Fóth.

— Akarsz te is egy légibőröndöt?

— Dehogy, köszönöm, van nekem.

— Hát mit akarsz?

— Semmit.

— Ide figyelj — mondta George —, veszek neked egy Polaroid fényképezőgépet.

— Dehogyis...

— Van Pesten olyan?

— Azt hiszem, nincs.

— Hát akkor veszek neked — erősködött George. — El fogsz kápráztatni mindenkit. Csak exponálsz, nyolcig számolsz, és kihúzod a kész képet.

— Nem is tudom átvinni a vámon.

— Megmondod, hogy ajándékba kaptad.

Fóth bosszankodott is, nevetett is. „Majd megmondod a vámon." Óriási! Pont olyan, mint a sógornője... Amikor bevonuló fiát elkísérte a kaszárnyáig s meglátta az őrtálló kiskatonát, akire csak úgy csurgott a novemberi hideg eső, ránézett a fiára, és azt mondta: „Tibi, ha téged is ki akarnak küldeni őrségre, megmondod az őrmesternek, hogy anyukám ezt nem engedi."

— És különben sem lehet Pesten filmet kapni a Polaroidhoz — jutott hirtelen Fóth eszébe.

A múlt század fényképésze — a kocsiban a felszerelés

Egy kis kirándulás a természetbe, „hordozható" masinával

Fénymérő a századfordulóról

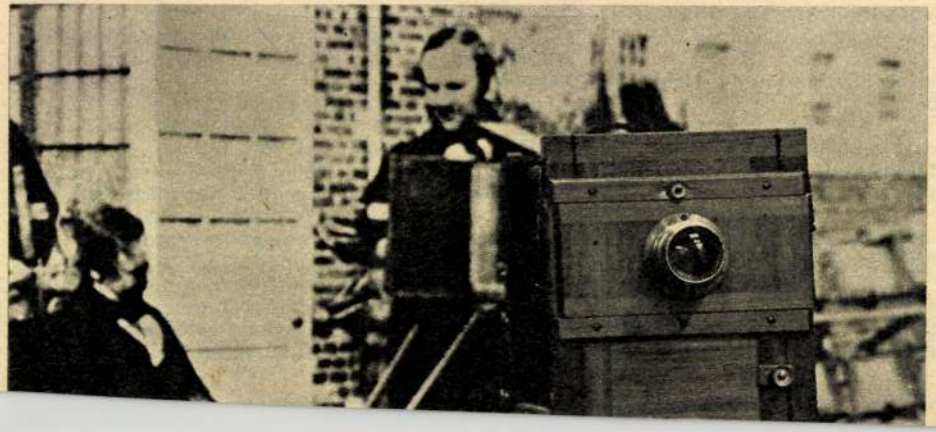

A híres Sinar kamera, amely szinte mindent tud

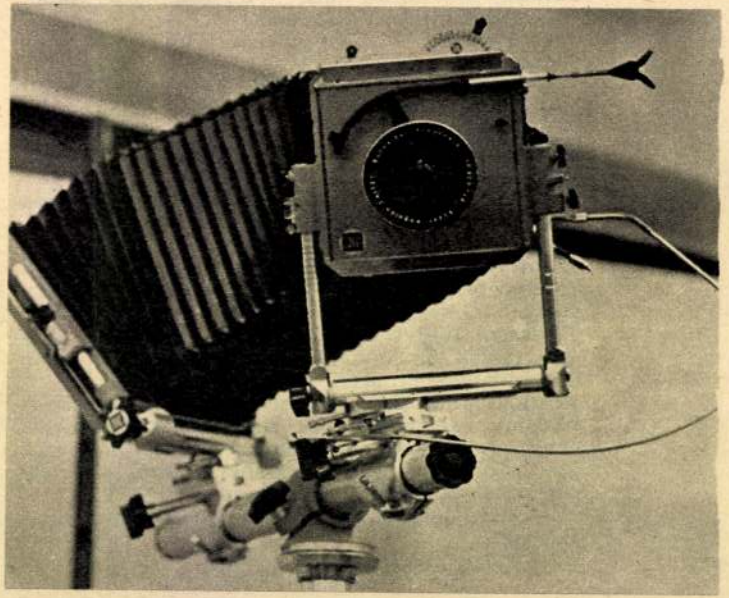

Talbot szabadtéri műterme — fényképen és egy valódi masina: a kiállításon

1964 MÁR 29

NŐK LAPJA

— Az más. Akarsz egy karórát?

— Köszönöm, George. Nem akarok semmit. Megvárlak itt a könyvosztályon, vegyél valamit az anyádnak, és gyerünk.

— Oké. És ha akarsz valami könyvet...

Jó fél óra múlva jött vissza George. Tele volt a keze csomagokkal. Fóth elhatározta, ha George újra megkérdi, hogy milyen könyvet szeretne, hát kiválasztja ezt a hematológiát, esetleg ezt a legújabb kiadású általános belgyógyászatot is. De George nem kérdezett semmit. „Késő van" — nézett az órájára, és csörtetett kifelé az áruházból.

Az autóból felhívta Ivyt.

— Képzeld, honey. Emerich ma este visszautazik. Majd ő megmondja neked. Nem szeret minket. Nem jól érezte magát nálunk, Montrealban.

— Pedig azt hittem, hogy ma a 737-ben vacsorázunk... Már fel is öltöztem a kedvetekért... Beszéld rá, hogy maradjon.

— Lehetetlen — mondta Fóth a telefonba. — Boldog volnék, de lehetetlen.

— Persze, hogy még együtt vacsorázunk. Tíz perc múlva felszólunk érted, honey. Máris foglalok asztalt a 737-ben. A te szavad parancs, honey.

Amerika. Felhőkarcolók, autófolyam, óriási hidak, ragyogás. És a száguldó autóban, menet közben George telefonon asztalt foglalt a 737-ben, a terasz vendéglőben, a felhőkarcoló tetején. A Cote des Neiges-ben odasuhan az autó a ház elé, ki se kell szállni, csak beleszólni egy dobozba, és Ivy máris leszól, hogy „jövök". Liftek suhannak. Ivyn álomszép vajszínű ruha van, aranyfényű hímzéssel. „Valódi aranyszállal varrattuk ki, ezer dollár volt csak a hímzés" — mondja George. Ivy belépője valódi nerc. Otthon Ilonkának műszőrme télikabátja van, kétezerháromszázért vették, és a szövetkezetben használati utasításként közölték, hogy esős időben nem szabad felvenni...

A 737 teraszán (nevét onnan kapta, hogy állítólag pontosan 737 láb magasságban van, de ki számol utána?) zene szól. Lenn, a mélyben a Szent Lőrinc folyó, az Expo szigeteinek ragyogása, a tavaszi égen csillagok. Ismeretlen ízű fűszerek az ételekben, ismeretlen ízű és illatú gyümölcsök, ismeretlen parfümök, szédület.

— A bébiről csinálok egy csomó fényképet, ugye, azt is elviszed a mamának?

Persze, hogy elviszi. Szívesen elviszi.

Ivy ránéz, és elmosolyodik. Talán sok egy kicsit az ital, de olyan jó. Maradhatott volna még egy napig?

Vacsora után kiderült, hogy már nincs idő a bébit lefényképezni. Semmire sincs idő. Éppen csak annyi időre szaladt fel a lakásba, hogy bedobálja a holmiját a bőröndbe. Nem is öltözött át, a sötétkék ruhájában utazott. És a fogkeféjét is ott felejtette a gyönyörű, fekete márvány fürdőszoba polcán.

Fóth egy faragott nyelű játékbicskát talált a zsebében. Búcsúzóul Ivy kisfiának adta. Ivy bőrének hűvösségét még egy pillanatra a tenyerében érzi.

George taxiért telefonált. Egyedül ő kísérte le Fóthot a földszintre. A taxi már ott állt, amikor George a fejéhez kapott. A csomagok! A csomagok benn vannak a garázsban, az autóban! Egy pillanat türelmet csak...

George besietett a garázsba, hozta is az áruházban összevásárolt csomagokat. Tessék, Emerich, három nyakkendő, ez a tied, három ing, ez is a tied, a pulóver is, hát persze, a borotválkozóvíz is, a nyakkendőtű is, a golyóstoll is, hát persze, hogy neked vettem! Hogy a mamának? Jaj, persze, a mamának is akartam venni valamit, te, egészen megfeledkeztem róla... Kérlek, vegyél valamit neki Torontóban. Mindegy, ami eszedbe jut, kézitáskát, csokoládét, és mondd, légy szíves, hogy én küldtem. Minden jót, Emerich, gyere el máskor is, de én is megyek Pestre, a családdal, have a good time, majd írok anyámnak, írok neked is, good luck. Ne szóljak át a Lajos bácsinak Torontóba, hogy most érkezel, várjon a repülőtéren?

George még búcsúzóul odament a taxisofőrhöz, megkérdezte, mennyi a viteldíj a dorvali repülőtérig? Bankjegyeket vett ki a zsebéből. „Nagyon köszönöm, uram" — mondja a sofőr.

Két perc múlva már nincs Cote des Neiges, egy óra múlva már Montreal sincs, Fóth nem tudta, örüljön-e vagy a szíve fájjon. Behunyta a szemét, elhatározta, hogy aludni fog. De tudta, hogy nem fog aludni, hogy Ákos bácsira fog gondolni. Mert mióta a Chateau Champlain-ban George kimondta azt, hogy „te voltál a mentőtanú", folyton Ákos bácsira gondolt. Ákos bácsi a nagybátyja, most már nagyon öreg, nyolcvan fölött van. És a történet, családi legenda ötven éve szerepel Ákos bácsi lemezei között. „Fiatal orvos voltam" — kezdi mindig Ákos bácsi. — „Fiatal orvos voltam és nagy marha. Egyszer tanúvallomást tettem a bíróságon, egy anyagyilkos ügyében. Ott voltam a faluban, amikor elfogták a legényt, és vallottam is a bíróságon, hogy a gyilkos igen felindult állapotban volt, amit onnan tudtam megállapítani, mert nagyon tág volt a pupillája. A vallomásomat figyelembe is vették, enyhítő körülmény lett belőle. Az erős felindulást a gazember javára írták. Holott, erre csak később jöttem rá, nem a felindulástól volt tág a pupillája, hanem mert egy pajtában fogtuk el, ablaktalan, sötét helyen, és tudvalevő, hogy a sötétben mindenkinek tágabb a pupillája."

„Mitől vált az én vallomásom mentő-vallomássá?" — töprengett Fóth. „Miben tévedtem? Mitől olyan hálás nekem az az ember?"

A stewardess megkérdezte, hogy milyen italt parancsol?

— Gint kérek — mondta.

Megitta a gint, azután elhúzta a kis, kerek ablak függönyét, és kibámult a sötétségbe. Felhők között szállt a gép — valahol a Hudson-öböl és az Ontario-tó között.

a NŐK LAPJA postája

SZÓVÁ TESSZÜK

Mi a hija egy jól készített csizmának? A párja! — mondja egy régi szatmári találós kérdés. Mivel a találóskérdések is korszerűsödnek, feltehetnénk a kérdést: mi kell a fürdéshez, ha már van GÁZ? Természetesen boyler! — hangzik a sürgető válasz.

Igaz, a Balaton az ország legnagyobb fürdőszobája — de csak nyáron. Télire a balatonkörnyékieknek is meg kell oldani valahogy a fürdést. A dunántúli gázszolgáltató vállalatok igyekeznek is megtermelni a gázt. De ez még csak egyik fele a csizmának...

„Egy éve kutatjuk, nyomozzuk három megyében, sőt Pesten is, hol lehet propán-bután gázboylert és fali melegítőt kapni. Több mint 300 forintot költöttünk utazásra, hogy a bevezetett gázhoz tízliteres

ÜGYEK-BAJOK

„A RENDELKEZÉSEKBEN JÁRATLAN lakosságot számtalanszor éri károsodás, önhibáján kívül. Saját esetemmel példázom, mennyire nincs ez rendben. Városunkban minden lépcsőházban kifüggesztették tájékoztatásul a tűzrendészet, az áramszolgáltató vállalat és a gázszerelők telefonszámát. Ezekben a tájékoztatókban azonban szó sincs, hogy például a gázkészülékek meghibásodásakor először a házkezelőséget kell értesíteni. Én a vízmelegítő elromlását az ügyeletes gázszerelőnek jelentettem be. Meg is javították, mégpedig 1218 forintért! Tanácsolták, vigyem be a számlát a Városgazdálkodási Vállalathoz, s a

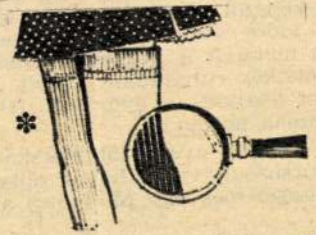

„NYLONHARISNYÁT a nők a ház körüli és a kerti munkáknál, sőt a mezőgazdasági munkában sem viselhetnek. Szükséges tehát patentharisnyák készítése és árusítása is. A csornai kötöttáru boltban azonban nem kapható. Azt állítják, hogy rendeltek, de a gyár nem szállít. A fizikai s főként a paraszti munka jó elvégzéséhez nem nélkülözhető a megfelelő harisnya és lábbeli." — írja Takács Erzsébet tanácstag, Csorna, Posta.

MAGÁNÜGYBEN

van, s mi ketten is elboldogulnánk nélkülük. Mit is akarnak tőlünk? Teljesen szétmarták a házasságomat, a feleségemet ellenem úsztják. Nem jó ez a családomnak sem, a feleségemmel is rosszul bánnak, de az anyjának nem mond ellent. Én meg csak tanulok, nem járok sehová, barátaim sincsenek, s mindig töprengek: miért nem jön velem, hiszen ő is szeret, rajtam kívül soha senkije nem volt."

Az idősebbek és a fiatalok együttélése mindig próbája nemcsak az értelemnek, hanem a tapintatnak és türelemnek is. Maguknál a helyzetet még nehezebbé teszi, hogy felesége — szülei ellenére — másféle társat választott, mint amilyet ők elképzeltek. Anyósának a szerzés, a vagyon gyarapítása a legfontosabb, szerinte a házasságnak is ez a fő célja és nem bocsátja meg a vejének, hogy más irányba vinné a lányát. Az anyagi biztonság persze nem megvetendő, helyes, ha a gyermekes családok jövedelmükhöz képest a holnapra is gondolnak, hiszen a szülők felelősek gyermekük anyagi biztonságáért is. Maguk, mindketten jó szakmával rendelkeznek és a feleségének el sem kellene mennie a gyermeke mellől, hogy pénzt keressen. A túlzott pénzhajhászás

alapján?" — kérdi V. I.-né, Zala megyei olvasónk.

Igen, kérheti. Kérésére munkahelye folyósítani fogja Önnek is a segélyt. Pénzt visszamenően nem kap, *ez év április 1-től* azonban megilleti Önt is gyermeke hároméves koráig a havi 600 forintos segély. Az új jogszabály egyik lényeges rendelkezése, hogy kiterjeszti a jogosultságot a hat órás munkaidővel dolgozó nőkre is.

„Másodéves ipari tanuló voltam, amikor terhes maradtam. Gyermekem apjával a baba megtartása és a házasságkötés mellett döntöttünk. Szerződésemet felbontva, munkaviszonyba léptem. Szülésig hét hónapos munkaviszonyom volt. Miután gyermekgondozási segélyt az egyéves munkaviszony hiánya miatt nem kaphattam, a szülési szabadság lejártakor visszatértem munkahelyemre. Azóta az egyéves munkaviszonyt is megszereztem. Jár-e a segély az új rendelkezések alapján?" — kérdi L. I.-né.

Nem, Önt, sajnos, a nagyon kedvező és a jogo-

Váci szobrok 1021 Kiss István

VÉGVÁRI VITÉZEK

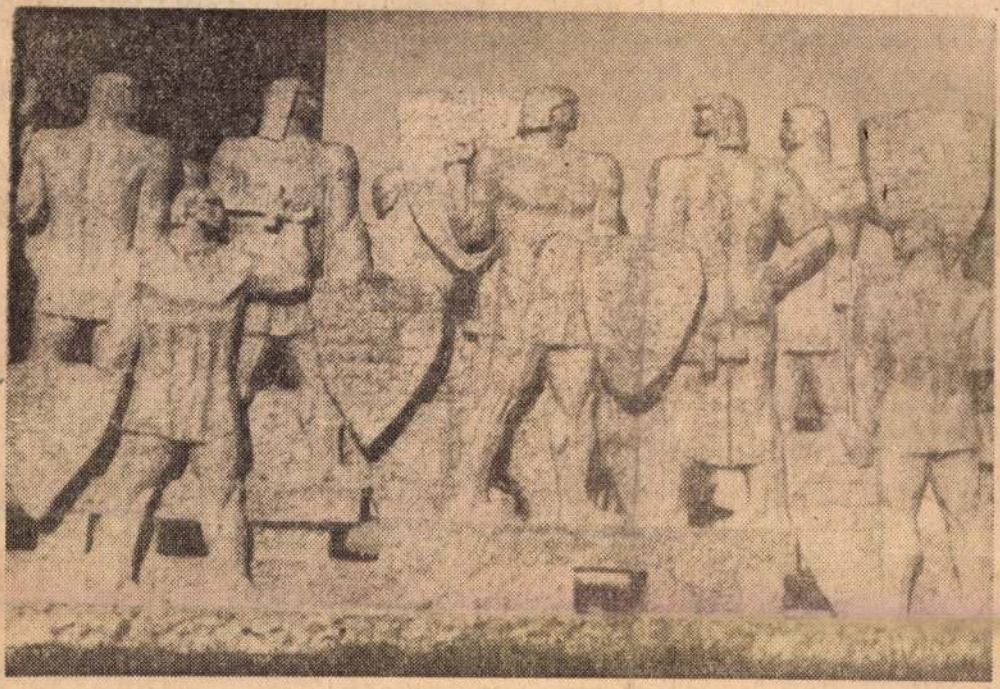

A Géza király téren, *Vácz remete szobrával* szemben, az új gimnázium épülete mellett áll *Kiss István* szobrászművész *Végvári vitézek* című csoportkompozíciója, vöröses színű kőből.

A szobrász igen nehéz feladat előtt állott. Olyan megadott tárgyú *csoportszobrot* kellett készítenie, amelynek *van első és hátsó nézete, oldalnézete azonban nincs*, ebben a vonatkozásban a szoborcsoport eléggé egyedülálló is a maga nemében. További nehézséget okozott az, hogy *a mű helye és méretei is meg voltak határozva*. A kerítés és az épület között sem stílusában, sem formájában nem térhetett el sokban sem az egyiktől, sem a másiktól, hiszen akkor egymás látványát rontották volna. Ezt a sokrétű problémát nagyjából-egészében jól oldotta meg. A kissé szándékosan elnagyolt csoportkompozíció a modern stílusú, városképet szervező, és nyugodtan mondhatjuk — *alkalmazott plasztikának* jó példája.

Nehéz elképzelni természetesen, hogy milyen volna más környezetben, vagy éppen egymagában, de *ott, ahol van, jó*. Nem harsogja túl a környezetét, de azért felhívja magára a figyelmet. Talán azt róhatjuk fel hibájául, hogy elnagyoltsága mellett van benne bizonyos — ma már szükségtelen — sematizmus is, ami például az idegen előtt nem teszi nyilvánvalóvá, hogy *kiket* ábrázol. Egészében véve azonban az épületen keresztül *vizuálisan jól kapcsolódik az ország egyik legrégibb magyar építésű várának műemléki falmaradványaihoz.*

Kép: Tomek
Szöveg: Stefaits

templomromok bizonyítják: sűrűn lakott volt már az Árpád-korban is a ceglédi járás.

— Az emberek régebben különböző állatoktól származtatták magukat: lótól, rókától, farkastól, sőt jelenleg is egyes afrikai törzsek, a zsiráftól.

idejűleg kir
hogy diákott
nek szünetel
szüntetéséhez
városi) taná
zottságának
járulása szül
A miniszt

1968 DEC 4
PESTMEGYEI
HÍRLAP
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

megfontoltan, köténye zsebéből papírt-ceruzát vesz elő, és felírja a számot:

„Húsz frank".

Hál' istennek külföldön mi magyarok, újságírók is szolidárisak vagyunk, öt perc alatt összeszedjük a pénzt. A lány arca kissé felderül. Zavartalanul felülünk a bárszékekre, rendelünk, s akkor a mama is bejön boldogan mosolyogva és kérdezi, ki kér még sült csirkét.

Iszogatunk, nótázgatunk, sült csirkét majszolunk, kibékültek velünk és mi kibékültünk a világgal. Akkor betéved egy fiatal spanyol, haja és a bajsza szőke, el sem akarjuk hinni, hogy madridi. Közénk ül, kézzel-lábbal magyaráz, Puskásról, a magyar futballról, és ki tudja, még miről. Közben azt is bejelenti, hogy a minisztériumban dolgozik, egyébként mérnök.

Magyarul válaszoltam, nem értette, ekkor oroszra fordítottam a szót, hiszen ő is természetesnek tartotta, hogy hozzánk spanyolul szóljon és mi azt meg is értsük.

Gyakran emeltük a poharakat, összebarátkoztunk, ekkor osztrigát rendelt. A penziós mama és kisleánya kivirult. Hozták a kért ínyencséget azonnal. Kissé idegenkedve néztük a nagy tányér osztrigát, igen furа jószágnak tüntek. A spanyol jókat röhögött és noszogatott: fogyasszuk.

A legszimplább vicc jutott az eszembe. Kihoztam a szobánkból e
fejlett cser
kezemmel,
gattam a d

— Duel!
pályán, itt
kihörpintem a kagylóból az osztrigát. Hazám, a Magyar Népköztársaság nevében, és te megeszed ezt a pici kis paprikát, Hispánia képviseletében. És fogyasztjuk mindezt népeink barátságára. Úgy leend.

Én kezdtem. Valami kapiskált az agyamban, hogy ehhez citrom is kéne, de nem volt kéznél. Késsel szétnyitottam, kihörpintettem, mondhatom, az osztriga borzalmas csúf dolog. Egy deci konyakot ittam rá, így sem volt könnyű.

A spanyol is térdrebukott a csatamezőn, cudarul csuklott, azért barátságos arcot igyekezett vágni. Kezet szorítottunk, megbocsátva egymás bűneit.

Az osztrigáról még csak annyit, hogy igen büszke voltam egész idő alatt Franciaországban: a delicatesse üzletek kirakataiban a magyar csigát drágábban hirdették, mint a francia osztrigát.

Most jut eszembe, hogy véglegesen, a miskolci főszerkesztő békítette ki a penziósékat néhány magyar csecsebecsével. Szegényt, idén éppen augusztus 20-a táján temettük. És a temetésén is szakadt az eső.

(suha)

(Folytatjuk)

valamint az
ferensek részére. A munkaértekezleten, amely a mezőgazdasági ismeretterjesztő filmekkel foglalkozott, hét megye — Komárom, Nógrád, Fejér, Szolnok, Bács, Heves és Pest — szakemberei vettek részt. A tanácskozáson *Pálffi Józsefné*, a Művelődésügyi Minisztérium közművelődési főosztályának főelőadója, valamint *Tóth Lászlóné*, a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium tájékoztatási osztályának főelőadója tartott referátumot. Ezt követően két most elkészült és jövőre bemutatásra kerülő mezőgazdasági ismeretterjesztő film vetítésére került sor. A tanácskozás hasznos tapasztalatcserével fejeződött be.

DISZES VASKAPU
tetszés szeri
A HELYSZINEN BEÉPITVE
ócsai és dabasi (Gyón)
OLAJKA
garanciális és azon
Dabasi Járási Javító
Dabas III., Ko
Telefo

Kiss István: Tanácsköztársasági emlékmű (hegesztett krómacél) — „Kilencek" kiállítása.

A Vas Népe galériája

Várkonyi György: Falu (monotípia)

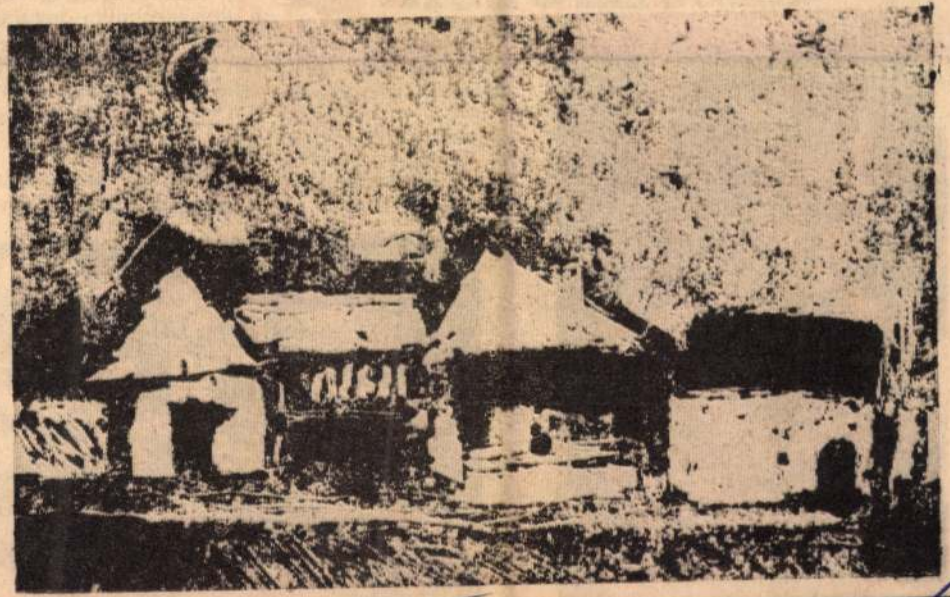

ők sem jutottak eredményre. Az egyik tudós szerint vagy üstökös, vagy kisbolygó robbant fel az űrben a föld felszíne felett 3—4 kilóméternyi magasságban, s ez okozta ezt a hatalmas pusztítást. A másik felfogás szerint olyan égési nyomokat találtak, amelyek valamilyen nukleáris energia felszabadulására adhat lehetőséget. A tudós Solotov azt mondta, hogy nem idegen űrhajó atomtöltete robbant fel, hanem az az energiasűrűség, ami ezzel a „meteor"-jelenséggel együtt lejátszódott, kiválthatott olyan nukle-

... amelyeket a fizika ma még nem ismer. A tudomány mai álláspontja szerint csupán arról volt szó, hogy vagy egy üstökös magja, vagy egy kisbolygó volt a jelenség oka, esetleg ezek kapcsán olyan fizikai jelenség, amelynek magyarázatát még nem ismerhetjük. A többi mind csak fantázia.

— A sajtó, rádió, televízió sokat foglalkozott mostanában az úgynevezett ismeretlen repülő égitestekkel, csészealjakkal. Hallhatnánk valamit ezek lehetőségeiről?

... hőmérséklet, a g... légösszetétel az ... alakult ki, amik... oxigénje, amik... csak a légköre. ... élet mindenkép... tött jelenség. ... milliárdnyi inf... lekula tudja ... Ezért mondju...

... meg, akikke... ...tot... ...olsc... ...t e... ...k a... ...sz... ...z... ...a... ...dé... ...er... ...űruta...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
VAS NÉPE
1980 NOV 17

RESZELŐZSÍR

Ki ne ismerné a vasipari szakmák tanulóival végrehajtott gyakori tréfát, amikor az idősebb szaktársak „reszelőzsírért" menesztik őket a raktárba. Ennek a tréfának úgy látszik befellegzett, mivel a kenéstechnika legújabb kutatásai olyan kolloid állapotú anyagokat fedeztek fel, amelyek a szerszámra rétegezve kifejezetten növelik a reszelés hatékonyságát.

Gyakorlati tény, hogy molibdénszulfiddal, vagy a kolloidgrafitos kenőanyaggal kezelt reszelők nem csúsznak meg a munkadarabon, mindamellett elkerülhetővé teszik, hogy a szerszám vágatai eltömődhessenek a finom reszelékkel.

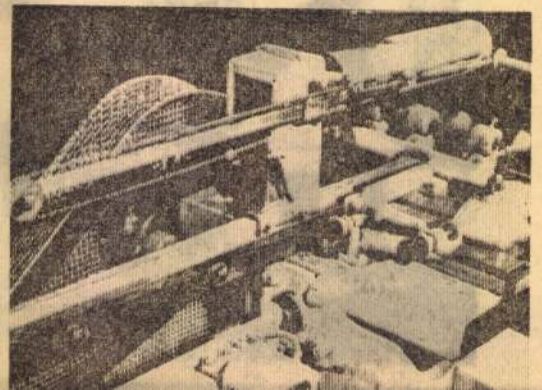

A kísérleti vizsgálatok bebizonyították, hogy a finom vágású reszelő — ellentétben a közhiedelemmel — nagyobb mennyiségű fém eltávolítására képes, mint a durva metszésű. Mindkét reszelőtípus forgácsleválasztása körülbelül 60 százalékkal növekszik, ha az említett vegyianyagokkal kezelik őket. Az egyik kép azt mutatja, amint a szerszámot a molibdénszulfid alkoholos oldatával éppen befújják, a másik kép pedig a laboratóriumi célokat szolgáló reszelővizsgáló gépet szemlélteti.

Drámai a lepra gy...

Egy gyógyszer, amely szörnyű mellékhatása miatt világhírre tett szert és amely családok ezreit döntötte gyászba: a thalidomid, (amely a Contergan nevű gyógyszer hatóanyaga, s amely oly sok torzszülést okozott) áldást hoz most százezrek számára. 1964-ben történt, hogy egy betegnek, aki a lepra legsúlyosabb formájában, az ún. lepra-reakció állapotában menthetetlennek látszott, a jeruzsálemi klinikán thalidemitot kapott altatónak, s az két nap alatt csodát művelt.

E szörnyű betegségben az Egészségügyi Világszervezet szerint ma még legalább 11 millió ember szenved. 1941

1969 MÁR 27
1021
Kiss István

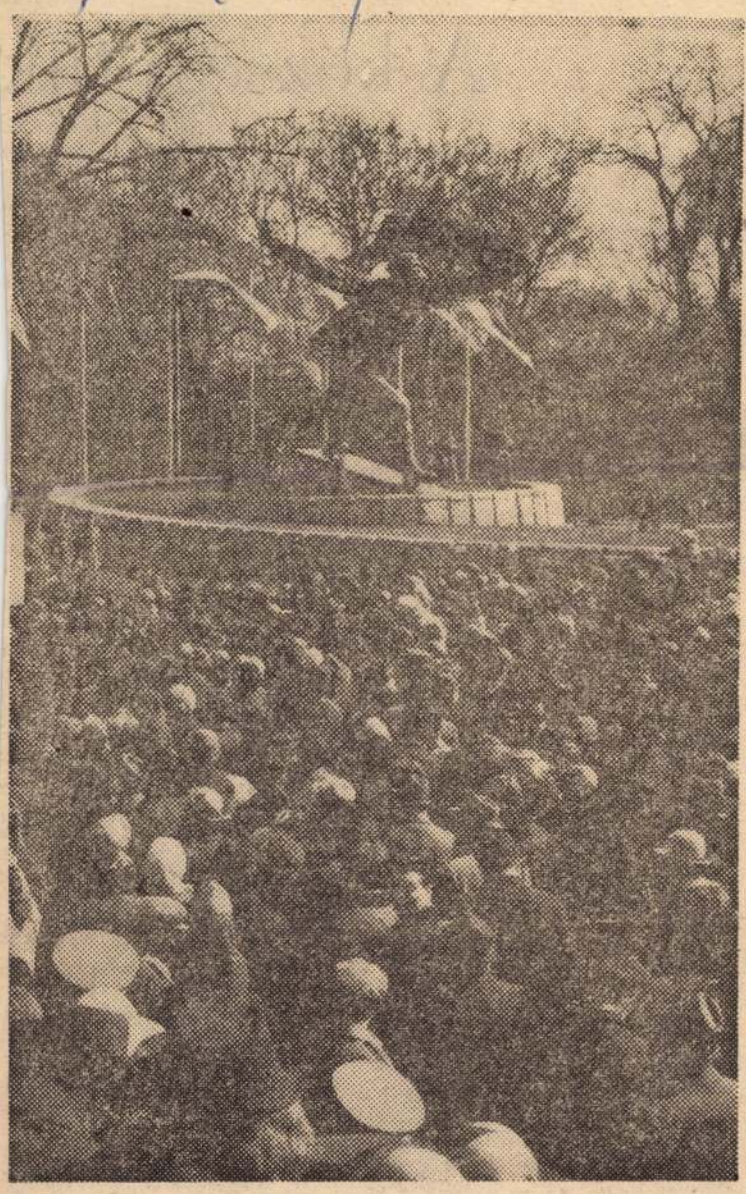

...amra induló vöröskatonát ábrázol a Dózsa György úti Ta...ácsköztársaság-emlékmű bronzalakja (alkotója: Kiss István szobrászművész).

...dos jubileum ünnepségei

...rsaság ...dos év... ...ünnepségso... ...meg minde...nu...

A M... ...ocialista Munkáspárt Kö... Bizottsága, a forradalmi ...munkás-paraszt kormány, a Szakszervezetek Országos Tanácsa és a Hazafias Népfront Országos Tanácsa március 20-án ünnepi ülést tartott a Parlament kongresszusi termében. Az ünnepségen —, amelyet *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke nyitott meg — *Kállai Gyula*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, az országgyűlés elnöke mondott ünnepi beszédet, majd a jubileum alkalmából a testvéri szocialista országokból hazánkba érkezett küldöttségek vezetői emlékeztek meg az első magyar proletárdiktatúráról.

A Városliget szegélyén március 21-én sok ezres tömeg jelenlétében avatták fel a Tanácsköztársaság emlékművét, *Kiss István* szobrászművész alkotását. Az ünnepségen — amelynek elnökségében a párt és a kormány vezetői mellett a munkásmozgalom veteránjai és a hazánkba érkezett külföldi küldöttségek tagjai is helyet foglaltak — *Ilku Pál*, az MSZMP Politikai Bizottságának póttagja, művelődésügyi miniszter mondott ünnepi beszédet, majd átadta a Fővárosi Tanács vb-elnökének az emlékművet. Ezt követően a párt- és állami szervek, a tömegszervezetek, valamint a külföldi küldöttségek képviselői helyezték el a megemlékezés koszorúit az emlékmű gránit talapzatán.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a Tanácsköztársaság idején kifejtett tevékenységük elismeréséül a munkásmozgalom 964 régi harcosának adományozott kormánykitüntetést, s mintegy 4 ezren kapták meg a Tanácsköztársasági Érdemérmet.

Az ország valamennyi megyéjében, városában, járásában ünnepi tanácsülések, díszünnepségek köszöntötték az évfordulót. A Tanácsköztársaság dokumentumaiból emlékkiállítást rendeztek az ország igen sok városában és községében, így például Kecskeméten, Debrecenben, Tatabányán, Győrött, Csongrádon. Salgótarjánban a Tanácsköztársaság plakátjait, Esztergomban az első magyar proletárdiktatúra művelődési politikájának dokumentumait, Mosonmagyaróvárott *Tallós P. István* festőművész 1919-es alkotásait mutatták be kiállítás keretében.

(Folytatás a 3. oldalon)

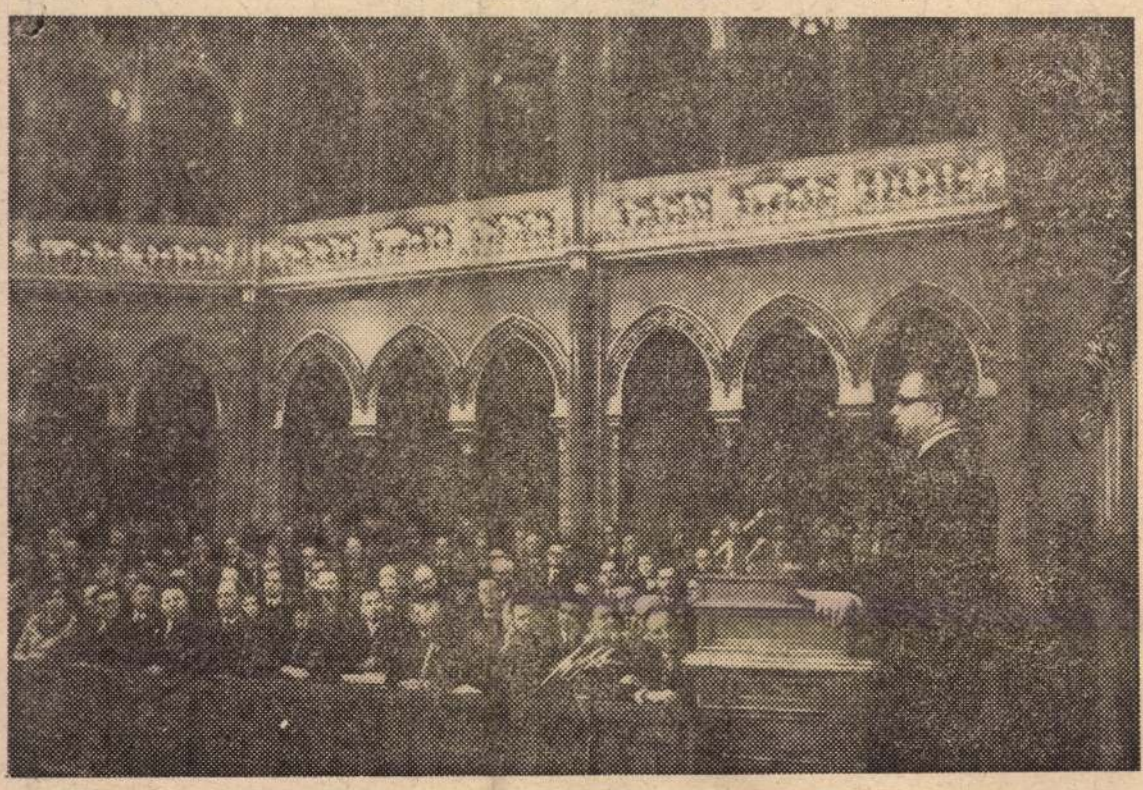

Kállai Gyula, az országgyűlés elnöke mondott ünnepi beszédet a Parlament kongresszusi termében a Tanácsköztársaság évfordulóján rendezett ünnepi ülésen.

A községi titk

A községek életében végbemenő társadalmi, gazdasági, kulturális fejlődés, a falusi lakosság életkörülményeinek változása, a lakosság igényesebb szükségletei az igazgatási munka további javításának igényét is felvetik. A községi tanácsok és szerveik törvényes, a népgazdaság és a lakosság érdekeinek egyaránt megfelelő tevékenységének egyik előfeltétele az igazgatás korszerűsítése. A további hatáskörök leadása a községekbe, az önállóság elemeinek fokozása a községi tanácsok és szerveik működésében és ezzel együtt az állami munka egyszerűsítése — mind a szocialista demokratizmus további erősítését, az állami feladatok eredményesebb ellátását szolgálja. E célok megvalósításához természetesen megfelelő igazgatási szervezetre is szükség van. Az egy évvel ezelőtt hozott 1010/1968. számú kormányhatározat nyomán létrejött és éppen ezeket a célokat szolgálni hivatott egységes szakigazgatási szervek működésének tapasztalatai máris kedvezőek.

A továbblépés feltétele

Tény azonban az is, hogy a községi hatáskörök növelésének lehetősége, a nagyobb fokú önállóság, amely nagyobb felelősséggel is jár, a községi szakigazgatási tevékenység színvonalának további emelését teszi szükségessé. Ennek egyik legjelentősebb eszköze a szakigazgatási szerv vezető jogállásának a jelenlegitől eltérő, végleges rendezése. A szakigazgatási szervet, a többi tanácsi szinthez hasonlóan, csakis politikailag képzett, széles körű szakmai ismerettel és megfelelő igazgatási gyakorlattal rendelkező — tehát képesített —, funkcióját élethivatásnak tekintő, stabil vezető tudja hatékonyan vezetni.

Választási rendszerünkből adódóan azonban a tanácstagok közül választott vb-titkár tisztségének betöltésénél nem lehet előírni képesítési feltételeket. Ez és a minden negyedik évben esedékes választás tehát kétségessé teszi a szakigazgatási szerv vezetőjének stabilitását is. Ezért merült fel a gondolat — mint a községi szakigazgatási munka fejlesztésének kulcskérdése —, hogy a községekben is képesített, stabil vezető álljon a szakigazgatási szerv élén. A kézenfekvő megoldás pedig e tekintetben az, hogy a községi tanács a szakigazgatási szerv vezetésére, határozatlan időre szóló munkaviszonnyal, községi titkárt válasszon. Ezzel egyidejűleg megszüntethető a tanács, illetőleg a végrehajtó bizottság tagjai sorából választott vb-titkári funkció.

Iskolai végzettség és szakmai gyakorlat

Az elképzelések szerint, a községi titkári tisztség betöltésének feltétele — a tanácsi munkakörbe történő alkalmazáshoz előírtakon túlmenően — felsőfokú iskolai végzettség (tanácsakadémia, főiskola, egyetem), továbbá 3 éves tanácsi államigazgatási gyakorlat lesz. Ez a képesítési előírás egyben magában foglalná a középiskolai érettségi szükségességét is, mivel ez követelmény a felsőfokú iskolába történő felvételnél. A főiskolai, illetőleg egyetemi végzettséggel nem rendelkező községi titkárok szervezett képzését, valamint az előírt végzettséggel rendelkezők továbbképzését a tanácsakadémiákon kellene megszervezni. A tanácsakadémiák oktatási tematikáját ennek megfelelően meg kell változtatni; pl. hosszabb oktatási időszakban (legalább 2 év), elmélyültebben kell az államigazgatási gyakorlatot érintő kérdéseket oktatni, illetőleg az egyes szakokon jelentkező munkát (a költségvetés összeállítását, az anyakönyvek vezetését stb.) gyakorlatilag is megtanítani.

Tekintettel arra, hogy a legutóbb megválasztott községi vb-titkárok nagy része alkalmas a feladatok ellátására, a folyam tosság biztosítása végett — kiv teles esetekben — lehetővé k tenni azt is, hogy a járási taná végrehajtó bizottságának elnö egyes képesítési feltételek megl alól mentesítést adjon. Fogadja a korábbi tanácsakadémiai ve zetséget is a képesítés meglé nek vizsgálatakor, illetőleg azo nál, akiknek az adottságaik m vannak, a hiányzó képesítés m szerzésére néhány éves határi engedélyezzen. A községi titk feladatköre egyébként — kivé a vb-titkári tisztségből szárm zott feladatait — változatlan m radna.

A községi titkár — mint mi den választójoggal rendelke állampolgár —, ha jelölik, t nácstaggá választható. Anna sines akadálya, hogy szakmai i mereteit a végrehajtó bizottsá ban tagként hasznosítsa. Amen nyiben azonban nem jelölnék t nácstagnak, illetőleg, ha mint t nácstagot a végrehajtó bizottsá nem választaná be tagjai soráb ez esetben is tanácskozási jog kellene számára biztosítani a te tületek ülésein. A községi titká — hasonlóan a felsőbb szint szakigazgatási szervek vezetőihe — a községi tanácsnak, végrehaj tó bizottságának, a vb elnöké nek, továbbá a hatósági ügyinté zés tekintetében a járási tanác végrehajtó bizottsága megfelel szakigazgatási szerve vezetőjéne alárendelten látná el munkáját.

A vb-elnök szerepe

A községi szakigazgatás[illegible] vezetésének ily módon [illegible] megoldása azonban nem azt, hogy a községi vb el[illegible]

Dunaújváros

Ezüst haj és pir

Ezüst és piros: ez a két szín tette olyan csodálatosan meghitté az évforduló ünnepségét Dunaújvárosban. Illett 1919 megünnepléséhez a dicsőséges 133 nap idős harcosainak ezüstös haja, az ezüst szép ünnepélyessége, illett hozzá azoknak az egy szál szegfűknek piros-vöröse, amelyeket az öregek kaptak az úttörőktől és a KISZ-istáktól. Az ezüst azt az örömöt jelentette, hogy ötven év múltán is sokan élnek még a nagy idők tanúi és áldozatos részvevői közül, a piros-vörös pedig jelképezte azt a győzelmet, amelyet ők, az úttörők és később is küzdők, harcolók segítettek elérni, jelképezte a megvalósulás örömét és a mai munka távlatát.

Az évforduló napja előtti délutánon az ünneplők a régi Dunapentele, a mai Óváros tanácskirendeltségének épülete előtt, az 1919-es tanácsháza előtt gyülekeztek. A kéményen ma is gólyafészek áll, mint akkor, mintha bizonyítaná a régi magyar mondást: amelyik házon gólyafészek van, oda nem csap be a villám. Az épület homlokzatát szép szürkére tatarozták.

Az emléktábla

A leleplezendő emléktábla két oldalán egy-egy munkásőr állt díszőrséget. Az ünneplők között a legmeghatottabb ember az öreg *Bánkuti János* volt, egyedül él az 1919-es dunapentelei vörös őrség tagjai közül. Szemében boldogság és büszkeség csillogott, mert láthatta, hogy a régi tetteket dicsfény övezi, a zászlók meghajlanak 1919 előtt. Hallhatta, hogy az ünnep alkalmából utcát neveztek el *Kallós Dezsőről*, annak a csapatnak a parancsnokáról, amelynek ő is végig hűséges tagja volt. Az ő emlékezése is segített megrajzolni ennek a bátor vörös tisztnek az arcképét, amelyre már rajta kívül talán senki sem emlékszik, hiszen Kallós Dezsőt — mint riportsorozatunkban megírtuk — megölték Horthy csendőrei.

Bánkuti János a fiatalokon tartotta a szemét, azok voltak a legtöbben az emléktábla körül, úttörőzenekar játszotta a Himnuszt és a régi indulókat, fiatalok emelték a zászlókat. A múlt, a jelen és a jövő olvadt egybe az ünnep forró hangulatában. *Sófalvi István*, a városi tanács elnökhelyettese emléktábla-avató beszédében ennek a hangulatnak az eszmei tartalmát mondta ki: 1919 időben egyre távolodik tőlünk, de lélekben egyre közelebb vagyunk hozzá.

Névtelen az emléktábla, mert nagyon sok a becsületes név, amelyet felsorolhatna. Ez áll a márványtáblán:

E házban alakult meg 1919. április 8-án a községi direktórium. — A Tanácsköztársaság megalakulásának 50. évfordulóján elhelyezte Dunaújváros tanácsa.

Ha csak egy él Dunapentele 1919-es eseményeinek részvevői közül, miképp történt, hogy harmincegy ezüsthajú veterán vett részt az ünnepségen? Amikor elhelyezték az emléktábla alatt a kerek zöld koszorúkat, egy sápadt arcú, botra támaszkodó bácsi is ott volt a koszorúzók között. Honnan az ő és a többiek illetékessége? Nos, büszkén írhatjuk le, hogy Dunaújvárosba nemcsak Dunapentele öreg harcosainak küzdelme épült bele, hanem azoké is, akik 1919-ben és később kommunistákként, a pártban vagy a párt oldalán harcoltak az ország különböző részein. Ma már ők is Dunaújváros lakói, a fiatal város nagy öregjei. Megérdemelt pihenést nyújt nekik az ifjú város, mert felépítésében életének megindításában, megszervezésében, a Vasmű létrehozásában ők is segítettek.

A nagy öregek

Az emléktábla-avatás után megnéztük a tanácsköztársasági kiállítást. A veteránok voltak a legjobb kalauzok, emlékeket ébresztgettek a régi acképek alapján. A 75 éves *Hamvai György*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kiss István
1965 AUG 23

A szabályos szabálytalan szerelmese

MILYEN legyen a zsebkendő?

Semmiképpen se feltűnő, kirívó, hivalkodó. A gazdájának legyen dekoratív kiegészítője. Legyen vonalritmusa, amit könnyedén követhet a színek üteme. Kellemes legyen a fogása is, hogy az ember jó érzéssel, a tisztaság és a jólápoltság megnyugtató érzésével vehesse a kezébe. Szerény legyen, mint bármelyik mindennapi használati tárgyunk. És mégis olyan, hogy embertársaink a zsebkendő használatakor ne azt lássák, mit csinálunk vele, hanem azt, hogy nicsak, milyen szép zsebkendő! Biztosan külföldön vette... Pedig itthon készült, a Győri Textilipari Vállalatnál.

Tervezője pedig:

— Kiss István — mutatkozik be a barna, mosolygós arcú fiatalember, és mondja is pontosan a beosztását: a gyár szövetminta-tervező iparművésze.

Kék munkásruhában, kockás ingben, egyszínű nyakkendővel és nagy-nagy közvetlenséggel fogadott. (Mindig ilyen, mondják, amiért is szeretik a munkatársai.)

— Hogyan lett mintatervező iparművész?

A szokványos kérdésre érdekes válasszal felelt:

— Valamivel nehezebben, mint a többi társam. Már az elején göröngyös volt az utam. Kezdődött azzal, hogy a főiskola egyik professzorának nem tetszett az a gimnázium, ahol érettségiztem. Nekem viszont igen, hisz' az ottani tanároknak köszönhetem, hogy idáig jutottam Mégis mikor haramdszor jelentkeztem az Iparművészeti Főiskolára, végre bekerültem. — Később a valamikori „harapós" tanárral igen jó barátságba kerültem, és még ma is nagyon tisztelem, szeretem őt. Egyebek között — ha nem is közvetlenül, de közvetve — akaratán kívül olyan kincshez juttatott, amit évfolyamtársaim még csak most szereznek meg maguknak.

Mi ez a kincs.

— Nem egyéb, mint az üzemi gyakorlat, az emberek, a gépek, a gyártási folyamatok megismerése. Amíg a felvételemre vártam, addig normásként, karbantartó géplakatosként dolgoztam szövőgyárakban. Közben szabad délutánjaimban el-eljártam a Dési Huber-stúdióba rajzolgatni. A főiskolai textil főtanszak szövő szakján megtanultam az alkotói módszert, a technológiát, tehát a gépismeretet, a nyersanyagismereteket, a szövetkonstrukciót a gyárban. Mi kell még a mi szakmánkhoz? Jó rajz- és festési készség, színérzék, és sajátos gondolkodásmód, olyan, amivel a környezet benyomásait, élményeimet ötletté változtatom.

A MŰVÉSZ vallomása következik.

— Nem elég a fogékonyság a szép iránt, az adottság, a rátermettség a mintatervezéshez. Tudatosan kell művelni a szakmát. Ugy, mint ahogy a gépkocsivezető a fékezést először megtanulja, és később, ha erre szükség van, akkor már ösztönösen fékez. Először váljék tudattá az emberben az ösztön, később pedig ösztönné a tudat.

— A művészember nem szereti a szabályosságot semmiben sem. A törvényekbe foglalt világ neki kényelmetlen, mindig ellenállásba ütközik. Ki szeretne törni belőle. Nekünk, mintatervező iparművészeknek mégis meg kell hajolnunk e rendszer és rend előtt, és annak törvényei szerint élni, tervezni a művészi szabadság és csapongás szabályos szabálytalanságának szeretetében.

— A technika véges, a művész fantáziája végtelen. Ezt a végtelenséget és olykor szertelenséget kell a technológia törvényeinek, a szövetek tulajdonságainak, színek és a festékek meg a fonalak egységének alárendelni.

Közben szövetmintákat mutat, zsebkendőtervezeteket, ágyneműmintákat. A sajátjait.

— **A MODERN LAKÁSBA**, a modern bútorhoz modern szövet illik. Az ágyneműnek igazodnia kell a lakás hangulatához, de nem hivalkodó módon, hanem a maga megnyugtató, álomba zsongító színeivel. A pasztell színek nyugtatják az embert. Ezekkel a színekkel keli operálni úgy, hogy a tisztaság érzetét és biztonságát adják a pihenő embernek. — Ime a legújabbak: a függönyminták. Uj terméke lesz gyárunknak, ha elfogadja a házi zsüri. Hányszor elképzeltem magamban egy-egy mintát! Milyen is az, ha elhúzzák a függönyt az ablak előtt, és milyen, ha kétoldalt lóg, és úgy díszíti a szobát... Nehéz ezt így, szavakban elmondani, látni kell!

Kulcsár László

... partszervezetben este 7—8 óráig. **Udvardy Gyuláné**, Tanácsköztársaság útja 47. alatt este 6—7 óráig. **Bányai György**, Egységtér 2. alatt este 6—7 óráig. **Szabó István** a szigeti könyvtárban délután 5—6 óráig.

Augusztus 24-én: Nemes Józsefné, Tarcsay V. utca 29. alatt délután 5—6 óráig.

Augusztus 25-én: Vass Ernő a Kossuth L. utcai Általános Iskolában este 6—7 óráig. **Dr. Novák László** a Kálvária úti Általános Iskolában este 6—7 óráig. **Dobai Dezső** a Liszt F. utcai Zeneiskolában este 6—7 óráig.

Köszönetnyilvánítás

Ezúton mondunk hálás köszönetet mindazoknak, akik szeretett feleségem, édesanyánk, nagyanyánk, testvérünk,

Venczkó Józsefné

temetésén részt vettek, sírjára virágot helyeztek, vagy fájdalmunkat bármily módon enyhíteni igyekeztek. Külön köszönetet mondunk a GYŐRI INGATLANKEZELŐ VÁLLALAT, a MÉRÉSÜGYI HIVATAL vezetőségének.

A GYÁSZOLÓ CSALÁD

dik utca 36.

Nagy Boconádi méhcsaládok sürgősen eladók. Marczali Kálmán, Győrszemere, Koroncói út 6.

Kifogástalan állapotban lévő hálószobabútor és egyéb bútordarabok eladók. Győr, Hermann Ottó utca 25. Érdeklődés: délután 3-tól.

Fonott cseh mélykocsi eladó. Győr, Rozália utca 16/b. Révfalu, Víztorony mellett.

62-es Skoda igényesnek eladó. Győr, Pápai út 11.

Kőrösi mély gyermekkocsi eladó. Győr, Csipkegyár utca 6.

445-ös kifogástalan állapotban lévő Skoda eladó. Győr, Liezen-Mayer u. 15., I.

Bontásból származó épületanyagok, tégla, cserép és faanyagok eladók. Győr, Bokányi Dezső utca 2., Vargáék.

Naposcsibe kapható. Győr, Révfalu, Ságvári út 5.

... Győr, Verseny utca 31.

Rekamié, bútor — vétel, eladás. Dunapartnál. Győr, Káposztás köz 6.

Gyermekkocsi készítését, javítását vállalom. Mély és sportkocsi olcsón eladó. Győr, Köztársaság tér 13., Drozd József.

Hálószobabútor, sezlon, ágybetét, jégszekrény eladók. Győr, Lukács Sándor utca 12.

Szétszerelhető víkendház, 8 m² alapterületű, eladó. Autójavító, Csopak.

INGATLAN

Révfülöpön jól termő szőlő eladó. Érdeklődés: Pupos Gyuláné, Kővágóörs, Jókai u. 57.

Beköltözhető öröklakást, szövetkezeti lakást vennék készpénzfizetéssel, Címeket „Sürgős 89937" jeligére a Hirdetőbe, Győr, Kazinczy utca 16.

Kétszobás új családi ház 800 n-öl kerttel eladó. Győr, IV. ker., Zichy Ottó utca 40.

Perczelné, Győr, Aradi vértanúk u. 2.

Budapesten dolgozó lány elhelyezkedne Győrben könnyűipari üzemben. Ajánlatokat „Textiles 89992" jeligére Hirdetőbe, Győr, Kazinczy utca 16.

ÁRAMSZÜNET ÉDÁSZ

Közöljük fogyasztóinkkal, hogy Magyaróváron a Károlyligetben, valamint Ivánfy Ede és Diófa utcában, AUGUSZTUS 23-TÓL SZEPTEMBER 15-IG reggel 7 ÓRÁTÓL 17 ÓRÁIG időszakosan áramszünet lesz.

...illá

...túr...

...na...

saruvásár a SZO...

rend...

kiállí...

(Győr, Széch...

Nyitva: auguszt...

minden n...

Papír, Írószer Értékesítő Vállalat

Nyárvégi HANGLEME...

Feleáron vásárolhatja meg kedvenc hanglemezeit *VIII. 23-tól IX. 11-ig* a ki...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP
1969 MÁR 14

KISS ISTVÁN
1021

SZOBORAVATÁS

Az újpesti Könyves Kálmán Gimnáziumban március 19-én délelőtt ünnepélyes külsőségek között leplezik le a tanintézet névadójának mellszobrát, amelyet Kiss István Munkácsy-díjas szobrászművész — a tanácsköztársasági emlékmű alkotója —, a gimnázium egykori növendéke készített. A szobor leleplezése után kerül sor az iskolai szavalóverseny döntőjére. Erre Major Tamás Kossuth-díjas színművészt is meghívták, aki ugyancsak a nagy múltú újpesti gimnázium diákja volt. (MTI)

közbelépése után, a szabadságharcosok itt is védett helyre vonultak vissza.

ERBEN?

A szabadidő-felhasználástól az egészségügyig

A szakmaközi bizottságok beváltották a hozzájuk fűzött reményeket

Alig fél év telt el a szakmaközi bizottságok megalakulása óta — s bár egy sor kezdeti nehézséggel kellett megbirkózniuk — máris számos tény, eredmény igazolja a SZOT elnöksége rájuk vonatkozó határozatának — létrehozásuknak helyességét. Eddigi működésük azt igazolja, hogy *a szakmaközi bizottságok sokrétű tevékenységének szinte nincs határa.* Olyan kérdésekkel is foglalkoznak, amelyek korábban csak elvétve merültek fel a szakszervezeti munka során.

A kulturált szórakozásért

Nagyon sok hasznos javaslatot tettek a lakóterületeken felmerülő problémák megoldására, így a többi között a tisztaság. A XXII. kerületben a lakosság kérésére felkérték a *Vízügyi Igazgatóságot*, hogy a *Csepel* és *Budafok* között közlekedő rév menetrendjét hangolják össze a dolgozók munkaidejével. A XIX. kerületben megkeresték a tanácsot egy új tejbolt létesítése ügyében stb.

Különösen nagy gondot fordítanak arra, hogy *a dolgozók kulturált szórakozással tölthessék szabad idejüket.* Különböző kulturális rendezvényeket, kiállításokat, politikai és természettudományos előadásokat szerveznek. Több helyütt megindították az idősebb dolgozók esti iskoláját, ahol az általános iskola hetedik és nyolcadik osztályának elsajátítását teszik lehetővé.

Gondoskodás a nyugdíjasokról, jogi tanácsadás

A szakmaközi bizottságok részéről meglátogatják a nyugdíjban levőket a lakásukon, érdeklődnek gondjaik, problémáik iránt. S ha szükséges, azonnal segítenek is. Arra is gondolnak, hogy a nyugdíjasokat különböző ünnepek alkalmából az üzemi vagy a tanácsi szervek megvendégeljék, megajándékozzák, illetve rendszeresen megemlékezzenek róluk. Külön bizottságot hoztak létre a nyugdíjasok segélykérelmeinek elbírálására. A nyugdíjasok ezeket a figyelmességeket azzal is viszonozzák, hogy *közülük sokan részt vesznek nagy odaadással — a szakmaközi bizottságok munkájában.*

Arról is gondoskodott számos szakmaközi bizottság a tanácsi szervekkel egyetértésben, hogy *a lakosság ingyenes jogi tanácsadásban részesüljön.* Szakképzett jogászok — mint szakszervezeti tagok — társadalmi munkában adnak felvilágosítást jogi ügyekben a hozzájuk fordulóknak. S ha olyan általános probléma merül fel, amely sok ember érdeklődését váltja ki, akkor *nagyobb gyűlést, értekezletet hívnak össze és itt adnak választ az érdeklődőknek.*

A politechnikai oktatásért...

Az utóbbi hónapokban a szakmaközi bizottságok egyre behatóbban foglalkoznak *az iskolában folyó politechnikai képzés segítségével is.* Felkeresik az iskolákat és érdeklődnek a politechnikai képzéssel kapcsolatban felmerülő problémák iránt. Ahol különféle gépek és szerszámok hiányát panaszolták, vagy szakképzett, a gépek és szerszámok helyes kezelését ismerő oktatókat hiányolták, ott a szakmaközi bizottságok megkeresték az illetékeseket.

A *KISZ-szel* és a *pedagógus-szakszervezettel* együttműködve felkeresték a kerület több üzemének igazgatóját és szakszervezeti bizottságát. A legtöbb esetben *sikerült kiselejtezett gépeket és felesleges szerszámokat szerezniük az iskolák számára.* Azt is elérték, hogy *az üzemek szervezett dolgozói vállalták: a gépeket a politechnikai képzésre alkalmassá teszik, a rossz szerszámokat kijavítják.* Megszervezték azt is — mint például a XX. kerületben is —, *hogy több nyugdíjas, kiváló szakmunkás ma már az iskolákban rendszeresen patronálja a fiatalok politechnikai képzését.*

...És az egészségügyi ellátás megjavításáért

A szakmaközi bizottságok sokrétű munkájuk közben nagy gondot fordítanak a kerületek lakóinak *egészségügyi ellátására* is.

Így került ki a XI. kerületben, hogy a nagyarányú lakásépítkezéssel nem halad párhuzamosan az egészségügyi intézmények fejlődése. Erre felhívták a tanácsi szervek figyelmét. Az V. kerületben javasolták a rendelőintézet bővítését és a körzeti orvosok telefonjának a háziápolás megszervezését. *A szakmaközi bizottság maga is segít felkutatni azokat a nyugdíjas nőket, akik ápolónői, vagy védőnői diplomával rendelkeznek.*

Bár fél esztendő rövid idő ahhoz, hogy egy új társadalmi szerv munkamódszerei megfelelően kialakuljanak, mégis elmondható, hogy a szakmaközi bizottságok *e rövid idő alatt is áldozatos, gyümölcsöző munkát végeztek.* Már eddigi munkájukkal is *kiérdemelték a dolgozók megbecsülését;* ha megfelelően tovább is segítjük, támogatjuk tevékenységüket, bizonyos, hogy hasznos munkájukkal még tovább erősítik a szakszervezetek iránti bizalmat, a szakszervezetek tömegkapcsolatainak elmélyítését — és sok segítséget nyújtanak a lakosságnak.

Tarai László

Két SZOT-díjas színmű az üzemek tanácsköztársasági ünnepségein

A kultúrházak, üzemek tanácsköztársasági emlékünnepségeire a legtöbb öntevékeny színjátszó csoport is színvonalas darabok bemutatásával készült. A választott művek között volt a SZOT ünnepi színmű-pályázatának I. és III. díjat nyert darabja, *Fábián Zoltán Utolsó este és Kárpáti Kamill Halhatatlan hadsereg* című egyfelvonásosa is.

Mindkét fiatal író ihletetten, tömör drámai szerkezetbe foglaltan ragadta meg 1919 egy-egy válságos pillanatát, illetve eseménysorozatát.

Fábián darabja Szentes környékén játszódik, a magyar vöröshadsereg egyik dandárparancsnokságán, közvetlenül a diktatúra bukása utáni napokban. *Néhány találóan jellemzett alakja, jól körülmotivált konfliktusa a bukás egyik fő okát: a vezetésbe befurakodott osztályellenség szerepét világítja meg.*

A Ganz Daru- és Kazángyár közönsége előtt nagy sikert aratott a darab.

A Pesterzsébeti Vasas Kultúrház nagytermét megtöltő közönség a proletár hősiességnek emléket állító, ötletesen szerkesztett *Halhatatlan hadseregnek* tapsolt. *Kárpátinak* ez a narrátort is felvonultató kis drámája *egy régi harcos emlékezésein keresztül eleveníti meg 1919 véres nyarát, maroknyi vöröskatona és egy leánynevelő intézet növendékeinek sorsát az események viharában.* Ha az akusztikai viszonyok jobbak, az árulásnak áldozatul esett és a fehérek által nyakig földbe ásott katonák haldoklási jelenete az előadás egyik legmegrázóbb része lehetett volna. A darabot a szakszervezetek Egressy Klubjának színjátszó stúdiója mutatta be. A jól összeforrt együttes valamennyi tagja dicséretet érdemel, úgyszintén *Földeák Róbert* kulturált, igényes rendezői munkája.

G. Sz. L.

Pályázati felhívás

A SZOT kultúrosztálya és a Népművelési Intézet pályázatot hirdetnek a szakmunkás avatás régi munkásmozgalmi hagyományainak leírására, külön-külön szakmánként, amely szakmákban ez a múltban szokásos volt. (Építők, vasasok, bőrösök, nyomdászok stb.) A pályázat foglalja magában az inasból segéddé való felavatás szokásait, ünnepélyeinek leírását akár személyes élmény, akár dokumentum alapján. Az utóbbi esetben a forrásmunka megjelölését kérjük.

A leírás terjedelme 10—20 gépelt oldal lehet. Beküldési határidő: 1959. május 30.

Pályadíjak: 1 db első díj 1000 Ft, 2 db második díj 600 Ft, 3 db harmadik díj 400 Ft.

A pályázatokat névvel és címmel ellátva a Népművelési Intézet elméleti—módszertani osztálya címére, Budapest, I., Corvin tér 8 kérjük megküldeni.

SZOT kultúrnevelési osztály
Népművelési Intézet

Munkástehetségeket várnak a művész-iskolák

A jelentkezés határideje: április 15!

Vékony füzetecske fekszik előttem. Egyetemeinkre, főiskoláinkra hívja a tehetséges fiatalokat. Képzőművésznek, iparművésznek, színésznek lehet jelentkezni, közli az ismertető. 15 000 példányban jelent meg, de százezrekhez kell eljuttatni a hírt — a munkásotthonok, az üzemek tehetséges színjátszóihoz, a gyárak képzőművészeti köreinek fiataljaihoz, *mindazokhoz a munkásfiatalokhoz, munkásszülők gyermekeihez, akik tehetségük ellenére talán még idegenkedve, félelemmel gondolnak ezekre az iskolákra, ezekre a lehetőségekre.*

Az idegenkedés indokolatlan: minden előítéletet megdöntöttek a példák. A többi között *Avar István* pécsi színész, a Vasvirág főszereplője, *Berek Kati, Garas Dezső*, a Nemzeti Színház művészei, *Kazimir Károly* rendező és *Fehér Imre* filmrendező művészi pályája bizonyítja — mennyi tehetség kerül ki a munkások soraiból. S a képzőművészek közül *Kiss István* Munkácsy-díjas szobrászművész, a budapesti Dózsa-emlékmű alkotója, *Blaski János* Munkácsy- és Derkovits-díjas festőművész, *Martsa István* Munkácsy-díjas szobrász szintén munkások voltak.

Hosszúra nyúlna a felsorolás — sokan vannak munkásszármazású fiatalok, akik néhány éve fejezték be tanulmányaikat, s ma már színház- és filmsikerek, Munkácsy- és Derkovits-díjak fűződnek a nevükhöz. *Kövessék őket az újak, a még fiatalabbak, akik ezekben a hetekben választanak élethivatást.*

A munkástehetségek fejlődését szolgálja *a Képzőművészeti Főiskola egyéves előkészítő tanfolyama* is. Elválik egy év alatt a tehetség, eldől, hogy érdemes-e elkezdeni a hatéves nagy munkát.

Sok esetben a tehetségen s a sikeres felvételin kívül kétségtelenül a szokásos főiskolai ösztöndíjnál nagyobb anyagi támogatására is szükség volna. *Egész művészeti fejlődésünkre kiható kezdeményezés lenne, ha a nagyüzemek, állami gazdaságok, termelőszövetkezetek és tanácsok nemcsak mérnököket és orvosokat, agronómusokat és közgazdászokat taníttatnának ki az egyetemeken, hanem társadalmi ösztöndíjakkal vállalnák néhány, a felvételi vizsgákon tehetségesnek bizonyult munkás- vagy parasztfiatal művészi képzésének költségeit is.*

Április 15-ig lehet jelentkezni a művészeti főiskolákra.

(barabás)

Nyereségrészesedés az Athenaeumban

Egész évi jó munka jutalmát, a nyereségrészesedést vették át szerdán az Athenaeum Nyomda dolgozói. Üzemrészenként röpgyűléseken értékelték az 1958-as esztendőt, amely eredményekben gazdagabb volt az előző évinél. Szintén ezt bizonyították a kövérebb borítékok. Ugyanis most *három nappal több — 15 napnak megfelelő — nyereségrészesedést kaptak,* mint az 1957. évi munkájuk után.

A gépszedők, a kéziszedők, a könyvkötők és valamennyi üzemrész dolgozóinak szorgalmas, odaadó munkája tette lehetővé, hogy *a tervet 110,7 százalékra teljesítették.* Ezzel jelentősen hozzájárultak, hogy több iskolakönyvvel, szépirodalmi és politikai könyvekkel, heti- és napilapokkal elégítsék ki a lakosság igényeit. Tervük növelése mellett nem feledkeztek meg a minőség állandó javításáról sem a munkaversenyben. Különösképpen nagy gondot fordítottak *a gazdaságos munkára.* Egy év alatt 558 000 forint értékű anyagot takarítottak meg. A gépek és egyéb eszközök helyes kezelése majdnem 200 000 forintot hozott a gyár kollektívájának. *Így az önköltséget 3,2 százalékkal csökkentették.*

Az Athenaeum dolgozói tehát rászolgáltak az 1 200 000 forintnyi nyereségrészesedésre. És minden bizonnyal teljesítik ígéretüket: ez évben úgy dolgoznak, hogy jövőre még több legyen a nyereségrészesedésük.

Kifizették a nyereségrészesedést a Csepel Művekben

A *Csepel Művek* gyáregységeiben szerda reggel műszakváltáskor röpgyűléseket tartottak, ahol bejelentették *az 1958-as nyereségrészesedés szétosztását.* A nap folyamán több mint *30 millió forintot* kaptak kézhez a gyár dolgozói a múlt évi *118 milliós többletnyereségből.* Gazdaságossági tervét mind a *18 gyáregység* túlteljesítette, ezért eredményének arányában kivétel nélkül valamennyi üzemrész kollektíváját megjutalmazták.

Guzmits Sándor, az Athenaeum gépszedője átveszi nyereségrészesedését Bokor László művezetőtől
(Gyulavári Béla felvétele)

Félévszázados titok a tajgán

Atomrobbanás 1908-ban? Meteor, Mars- vagy Venus-űrhajó?

Ötven évvel ezelőtt, 1908 június 30-án, kevéssel napkelte után szörnyű robbanás törte meg a szibériai őserdők csöndjét. Egy *óriás test* száguldott át a tajga fölött, majd süketítő robbanás után a földnek ütődött. A robbanás helye fölött hatalmas tüzes oszlop és gombaforma ködgomoly képződött. A robbanás előidézte földmozgást a világ több pontján észlelték. Később tudományos expedíciót küldtek ki a »Tunguz-meteor« felkutatására. A tudósok azonban *több száz négyzetkilométernyi területen csak gyökerestül kitépett fákat találtak, meteornyomokat egyáltalán nem.*

Se kráter, se meteor-szilánk...

Ettől az időtől mindig újabb tudományos expedíciók próbálták megoldani a szibériai, immár hivatalosan is Tunguz-meteornak ismert jelenség titkát. A legújabb megállapítást röviddel ezelőtt *Kazancev* szovjet szerző tette, aki *»Vendég a világűrből«* című, nemrég kiadott könyvében több érvvel bizonygatja: az égitest, amely 1908-ban a szibériai tajgára zuhant, *nem meteor volt.*

Kulik szovjet tudós, aki a titokzatos égitest felrobbanása után 19 évvel elsőként érkezett egy expedícióval a színhelyre, milliószámra találta a gyökerestül kitépett fákat. A központban, ahol az ember rendes körülmények között a legnagyobb pusztulást várta volna, ha *valóban* meteor zuhant volna a földre: *halott erdő,* csupasz fák. Kulik *sem* krátert, *sem* meteort nem talált. A világűrbeli vendég nyomtalanul eltűnt.

Ezüstgolyó, felhőgomba

Kulik második expedíciója (1937—39) sem derített új fényt a rejtélyre. Húsz évvel később, *1957-ben* Kulik által gyűjtött kis rétegmintákat vizsgáltak át, és azokban apró vasdarabkákat találtak. Egy ideig úgy tűnt, mintha ismét megalapozódott volna a meteor-becsapódás elmélete. Ám *Florenszkij* kandidátus 1959 februárjában kijelentette: *ezek a vasrészecskék nem meteorról származnak.*

Mi volt hát a titokzatos égitest? Több szovjet tudós hajlik Kazancev elmélete felé, aki szerint 1908. június 30-án a tunguz tajga felett *kozmikus atoműrhajó robbant fel.* Kazancev utal a hirosimai robbanás szemtanúinak és a tunguz katasztrófa szemtanúi elbeszélésének feltűnő összhangjára. Ezrek, akiket 1908-ban az irkucki földtani obszervatórium megkérdezett, egybehangzóan állították, hogy a tajga felett *először ezüstgolyó mutatkozott, mely azután magas oszloppá változott, ezután következett be a szörnyű robbanás, amelyet ezer kilométernyire is hallani lehetett.* Tunguzok, akik a robbanás után a környéken rénszarvascsordák után kutattak, idővel különös, addig ismeretlen betegségben haltak meg. Bár testrészeiken nem voltak égési sebek, arról panaszkodtak, hogy *állandóan égő fájdalmat éreznek testükben.* (A sámánok és más varázslók azon erősködtek, hogy elhitessék: a halottak és betegek a tűzisten áldozatai, aki személyesen szállt a földre.)

Kazancev feltételezéseit a legutolsó expedíció vezetője, *Florenszkij* aláhúzza. Mindenekelőtt az szól az érdekes feltevés mellett, hogy sem becsapódási kráter, sem meteorszilánk nem található. Ezért szinte teljesen bizonyos, hogy *a különös égitest a levegőben robbant fel.* Kazancev hangoztatja azt a tényt is, hogy az erdő közvetlenül a becsapódás helyén nem pusztult el, egy 30—60 kilométeres körben viszont igen. Rádióaktív meteor robbanása kizárt dolog, és csak egy megoldás lehetséges: *a kozmoszból érkezett titokzatos vendég űrhajó volt, amelyben kideríthetetlen okokból felrobbant a nukleáris hajtóanyag.*

Kedvező dátum a Venus naptárában

Honnan jött az űrhajó? Kazancev felkereste *Sternfeld* professzort, a híres szovjet csillagászt, s feltette a kérdést: a két bolygó akkori állása mellett lehet-e szó Marsból küldött űrhajóról? A professzor számításai után arra a végkövetkeztetésre jutott, hogy 1908 alkalmatlan volt egy Mars—Föld repülésre. Viszont kimutatta, hogy *olyan űrhajó számára, amely abban az időben a Venusból indult volna a Földre, 1908. június 30 lett volna a Földre érés legkedvezőbb dátuma.*

Kik voltak hát titokzatos látogatóink? Mars- vagy venuslakók? Kazancev továbbra is határozottan állítja, hogy *marslakók voltak, akik a Venuson útközben leszálltak és vízben gazdag bolygót kerestek,* miután a marsbeli vízkészletek szerinte kimerültek.

Kazancev feltevésével foglalkozik a tudós *Antonov,* ismert repülőgép-tervező tanítványa, *Monokov.* A tanúk leírásainak alapján azt a véleményét hangoztatja, hogy sem meteorról, sem a Földbe ütközött bolygóról nem lehet szó, mert a titokzatos test repülése utolsó szakaszában sebességét *mesterségesen csökkentette,* és a robbanás pillanatában körülbelül akkora sebessége volt, mint egy mai léglökéses repülőgépnek. Így tehát szerinte is *csak gondolkodó lények alkotta repülőgépről lehetett szó.*

A tunguz meteor titkával jelenleg is nagyszámú szovjet tudós foglalkozik. A múlt év nyarán új, tudományos expedíció indult a helyszínre, hogy a legmodernebb technikai eszközökkel folytasson sokoldalú kutatást. Egyre szűkebb lesz a kör századunk egyik legnagyobb természettudományos jelenségének titka körül.

(A Práce és a Tribüne cikke alapján.)

HÚSVÉTI
divatékszer és
AJÁNDÉK-BEMUTATÓ
AJÁNDÉKBOLT
Petőfi Sándor u.
Haris köz sarok.
Szeretettel várjuk kedves vevőinket.

?
Ferenc körút 38.

Elektromotor
135 db 0.135 KW 220 V 1400 ford.
65 db 0.35 KW 110/190 V 1400 f.
Autó- és motoralkatrészek
különféle gyártmányú kocsikhoz, profilváltozás miatt.
Állami vállalatnak, KTSZ-nek átadók.
Fővárosi Motor és Gépipari V.
Budapest, III., Bécsi út 259.
Telefon: 163—068, 363—171.
Anyagáruforg. oszt.

Világ proletárjai egyesüljetek!

NÉPSZAVA

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK KÖZPONTI LAPJA

87. ÉVFOLYAM, 72. SZÁM ÁRA 60 FILLÉR 1959. MÁRCIUS 26, CSÜTÖRTÖK

„Azonnali belépésre felveszünk...".

(Riport a 3. oldalon)

*

A dolgozók legifjabb nemzedéke

(Riport a 3. oldalon)

*

Százötven kilométer hosszúságban új vasútpályát épít a MÁV

(Tudósítás a 8. oldalon)

Hazautazott Budapestről a Kínai Népköztársaság és a Bolgár Népköztársaság párt- és kormányküldöttsége

Szerdán a Ferihegyi repülőtérről elutazott a Kínai Népköztársaság párt- és kormányküldöttsége, amely a Tanácsköztársaság 40. évfordulójának ünnepségein vett részt.

A küldöttség vezetőjét, *Csu Te* marsallt, a Kínai Kommunista Párt Központi Bizottságának alelnökét, a Kínai Népköztársaság alelnökét és *Hszi Csung-hszunt*, a Kínai Népköztársaság Államtanácsának főtitkárát *dr. Münnich Ferenc*, a Minisztertanács elnöke vezetésével *Biszku Béla, Fock Jenő, Kállai Gyula, Kiss Károly, Marosán György, Rónai Sándor* — az MSZMP Politikai Bizottságának tagjai — és a politikai élet számos más vezető személyisége búcsúztatta.

A magyar és kínai himnusz elhangzása után *Csu Te* marsall mondott beszédet. Hangoztatta: a kínai és a magyar nép céljai azonosak és eszményei közösek. A proletárinternacionalizmus szelleme szorosan összefűzi a két népet. *Biztosak vagyunk benne* — mondotta a többi között —, *hogy a Szovjetunió vezette szocialista tábor nagy családjában összeforrt népeink testvéri barátsága és együttműködése napról napra erősödik.*

Dr. Münnich Ferenc búcsúbeszédében arról beszélt, hogy népünk, amely az ellenforradalom leverése, az ellenforradalmi károk helyreállítása után, új feladatok megoldásán fáradozik, *nagy erőt merít a szocialista tábor sikereiből, a kínai kommunisták, a kínai nép sikereiből is.* Szerencsés utat és jó egészséget kíván a kínai elvtársaknak.

A búcsúztatási ünnepség az Internacionálé hangjaival ért véget.

Ugyancsak szerdán utazott el Budapestről az *Ivan Mihajlov*, a Bolgár Kommunista Párt Politikai Bizottsága tagja, nemzetvédelmi miniszter vezetésével hazánkban járt bolgár párt- és kormányküldöttség is. Bolgár vendégeinket *dr. Münnich Ferenc*, a Minisztertanács elnöke, *Biszku Béla* és *Rónai Sándor*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagjai és a politikai élet más vezetői búcsúztatták. *Ivan Mihajlov* búcsúbeszédében még nagyobb sikereket kívánt népünknek a szocializmus építésében. *Biszku Béla* válaszában kérte a bolgár párt- és kormányküldöttség tagjait, vigyék el hazájukba munkásosztályunk, dolgozó népünk testvéri üdvözletét, jókívánságait.

A csehszlovák párt- és kormányküldöttség is szerdán délután utazott vissza hazájába.

A küldöttség búcsúztatására a Ferihegyi repülőtéren megjelent *Kállai Gyula, Marosán György, Somogyi Miklós*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagjai, az MSZMP Központi Bizottsága, az Elnöki Tanács, a kormány több tagja, a politikai élet számos más vezető személyisége.

A KAPOSVÁRI TEXTILMŰVEKBEN közel hatvanmilliós beruházással 1960-ig 16 200 orsós műszaki fonalat készítő üzemrészt létesítenek. A Kaposvári Textilművek az iparágon belül kiváló eredményeket ért el. 1958-ban 1957-hez képest 16 százalékkal több fonalat termeltek s az idei 3 százalékkal megemelt első negyedéves tervet másfél százalékkal túlteljesítették; ez a fogyasztók számára 140 000 férfiinget jelent. Az üzem dolgozói jó munkájukkal 21 napi nyereségrészesedést értek el. Képünk: A kártoló teremben szünet nélkül dolgoznak a jól karbantartott gépek. A képen: Jakab Sándorné

(MTI Foto — Lajos György felvétele)

Elutazott az MSZMP képviselője a Nagy-Britannia Kommunista Pártja kongresszusára

Kiss Károly az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára szerdán elutazott a Nagy-Britannia Kommunista Pártja március 27-én kezdődő XXVI. kongresszusára. Kiss Károlyt a Ferihegyi repülőtéren *Somogyi Miklós*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja és *Szilágyi Dezső*, az MSZMP Központi Bizottsága külügyi osztályának vezetője búcsúztatta.

(MTI)

Magyar és külföldi veteránok baráti találkozója

A Magyar Partizán Szövetség szerdán este baráti találkozót rendezett a szövetség székházában a magyar és a hazánkban tartózkodó külföldi veteránok részére. A találkozón részt vett *dr. Münnich Ferenc*, a forradalmi munkás-paraszt kormány elnöke, *Somogyi Miklós*, a SZOT elnöke, a Politikai Bizottság tagjai.

Megjelent a találkozón a Német Kommunista Párt hazánkban tartózkodó küldöttsége *Max Reimann*, a párt főtitkárának vezetésével, továbbá a Tanácsköztársaság kikiáltása 40. évfordulójának ünnepségeire hazánkba érkezett szovjet, bolgár, csehszlovák, lengyel, német, osztrák és román veterán delegáció.

Az idős harcosok bensőséges hangulatú találkozóján *dr. Münnich Ferenc* mondott pohárköszöntőt. (MTI)

Harminc százalékkal növekszik idén a szovjet—magyar kereskedelmi forgalom

A szovjet hétéves terv több nyersanyagot biztosít iparunk számára

Népgazdaságunk nagyobb ütemű fejlesztéséhez, szocialista fejlődésünk meggyorsításához számottevő segítséget kapunk a Szovjetuniótól az SZKP XXI. kongresszusán elfogadott hétéves terv által is. Ennek jelei máris mutatkoznak. A szovjet—magyar kölcsönös árucsereforgalom ebben az évben mintegy *30 százalékkal nagyobb a tavalyinál s túlhaladja azt a színvonalat, amelyet 1960-ra terveztünk.*

Ez azért előnyös számunkra, mert nagymértékben csökkenti *a tőkés világpiac eladási és beszerzési lehetőségeinek népgazdaságunkra gyakorolt hatását. Behozatalunk* 79 százaléka különböző nyers- és alapanyagokból áll. A *legfontosabb anyagok* — így a vasérc, gyapot, nyersolaj, fenyőfűrészáru, kohókoksz, papírfa, ólom — *jelentős részét a Szovjetunió bocsátja rendelkezésünkre.*

Népgazdaságunk szempontjából nagy jelentőségű a szovjet hétéves terv nyersanyag- és energiatermelés nagyarányú emelkedésére vonatkozó előirányzata. Ez olyan állandó bővülő bázist jelent számunkra — mint *nyersanyagban igen szegény* ország számára —, amely létfontosságú.

A következő években például *kettős olajtávvezeték épül* a Szovjetunió és a népi demokráciák között. A távvezetéken keresztül mi is *nyersolajat kapunk.* Erőműveinkben ily módon a jóval olcsóbb olajjal tüzelhetünk majd, s *megszüntethetjük energiaellátásunk nehézségeit. A születőfélben levő magyar műanyagiparnak ugyancsak a szovjet olaj képezi bázisát.*

A magyar kivitelben a gépek és finommechanikai termékek képviselik a legnagyobb — 64 százalékos — hányadot. Ennek csaknem húsz százaléka komplett gyár- vagy egyéb berendezés. Ezek *a megrendelések jelentősen hozzájárulnak ipari struktúránk egészséges, a hazai adottságokhoz igazodó megváltoztatásához.* Lehetővé teszik, hogy iparunk olyan feladatokat hajtson végre — 1959-ben például húsz konzerv- és paradicsompürégyárat gyártunk és szállítunk a Szovjetuniónak — melyekre néhány évvel ezelőtt még képtelenek voltunk.

Könnyű- és vegyipari gyártmányaink is jelentős mennyiségben szerepelnek a Szovjetunióval folytatott kereskedelmünkben.

Népgazdaságunk számára megnyugtató, hogy a számottevő szovjet megrendelések — melyek *az üzemek folyamatos foglalkoztatottságát biztosítják* — évről évre megismétlődnek, s hogy szállításainkért *olyan cikkeket kapunk cserébe, melyek elősegítik a hazai szükségletek kielégítésének állandó javítását.*

Macsári Károly

Tízmillió tojás, sok ezer sonka, hetvenezer élő csirke az ünnepre készülő főváros asztalán

Országszerte megkezdődött a nagy vásárlás. Budapest fő »sonkalelőhelyei« bonyolítják a legnagyobb forgalmat. Az Éjjel-nappal KÖZÉRT mérlegei háromszázszor billennek naponta a rózsaszínűvé füstölt hús alatt. Áll a sonkavásár a Rákóczi téri csarnokban, csiklandó illatokkal ér haza a szatyor a Garay térről, ízes falatokkal futnak a kocsik a Hunyadi térre.

Ünnep előtti nagyüzem van a *budafoki »borbányában« is. Negyvenötezer palackot* töltenek naponta.

Mi újság az *édességfronton?* A Budapesti Csokoládégyár már túladott a sztaniolruhás nyulakon, elküldte bárányait és óriás tojásait.

— *420 000 csokoládényulat, tojást és bárányt* adtunk a kereskedelemnek. Szép húsvéti díszdobozokat is gyártottunk.

Az édességboltok állják az ostromot. Megjött már az »erősítés« *Szerencsről és Győrből* is.

A karácsony »halas«, a húsvét »tojásos« ünnep. A főváros *a tavalyi tojásmennyiség négyszeresét* kapja e héten: *tízmillió darabot* hoznak fel a falvakból. Megindult már a baromfivándorlás is. A vágott baromfi mellett *70 000 élő csirkét* kap az ünnepekre Budapest.

A halgazdaságok *600 mázsa pontyot* küldenek Pestre. Nagyobb mennyiségű hering és tőkehalfilé is kerül forgalomba. *Vajból 13, sajtból 10 vagonnal* kap az ünnepre készülő főváros.

A húsellátásról a következő tájékoztatást kaptuk az Élelmezésügyi Minisztérium húsipari igazgatóságától.

— Húsvét hetében az ország ellátására *több mint 650 vagon húst* osztunk szét. *A fővárosnak ebből 320 vagon* jut. A vidék 120, a főváros üzletei 130 vagon sertéshúst kapnak. Füstölt húsból is többet hozunk forgalomba, mint eddig. *(k—m.)*

Az algériai helyzetről, a munkásszolidaritásról, magyarországi utazása céljáról

nyilatkozott a Népszavának a hazánkba érkezett algériai szakszervezeti küldöttség vezetője

Az Algériai Dolgozók Általános Szövetsége végrehajtó tanácsának tagjai: Milud ben Ahmed és Sakhri Haddi, a küldöttség vezetője megérkezésük után a Ferihegyi repülőtéren Bugár Jánosné, a SZOT titkára és Karakas László, az ÉDOSZ főtitkára társaságában

(Gonda György felvétele)

Szerda délelőtt a SZOT meghívására hazánkba érkezett *az algériai szakszervezetek küldöttsége.* A küldöttség tagjai: *Sakhri Haddi* és *Milud ben Ahmed*, az Algériai Dolgozók Általános Szövetsége *(UGTA)* végrehajtó tanácsának tagjai.

A küldöttség fogadására a Ferihegyi repülőtéren megjelentek *Bugár Jánosné*, a SZOT titkára, *Gál László*, a Vegyipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára, *Karakas László*, az Élelmezési Dolgozók Szakszervezetének főtitkára és *Szilágyi Sándor*, a SZOT nemzetközi kapcsolatok osztályának vezetője.

A küldöttség megérkezésekor *Sakhri Haddi* rövid beszédében kifejezte az algériai szakszervezetek örömét, hogy megvalósul az algériai és magyar szakszervezetek hivatalos kapcsolatainak felvétele.

A SZOT elnöksége nevében *Bugár Jánosné* üdvözölte a küldöttséget, kifejezésre juttatva azt, hogy a magyar dolgozók nagy örömmel fogadnak ta-

(Folytatás az 5. oldalon)

Tavaszi látogatás a Hunniában

Pezsgő munkakedv, lázas készülődés fogadja a látogatót a Hunnia Filmstúdióban. Az »öregek« mellett új, fiatal, tehetséges forgatókönyvírók, filmrendezők, filmoperatőrök készülnek első, önálló munkájukra.

Két film felvételei már javában folynak. A *»Tűzvirág«* produkció tagjai »házon kívül« vannak — Kunszentmiklóson forgatják *Ranódy László* vezetésével, *Dayka Margit, Agárdy Gábor, Tordy Géza* és a fiatal *Papp Éva* közreműködésével a film legérdekesebb jeleneteit. A Pasaréti úti műtermekben *Bacsó Péter »Gyalog a mennyországba«* című filmje készül *Fehér Imre* rendezésében. A film operatőrje *Herczenik Miklós*, aki először forgat önállóan egész estét betöltő játékfilmet. A mai fiatalokról szóló történet főszereplői: *Törőcsik Mari, Krencsey Marianne, Básti Lajos* és *Latinovits Zoltán*, a debreceni színház ifjú művésze.

Keleti Márton április 14-én kezdi forgatni *Mesterházi Lajosnak* a közelmúltban nagy sikert aratott *»Pár lépés a határ«* című regénye filmváltozatát, *Hubay Miklós* forgatókönyve nyomán. A szélesvásznú film operatőrje *Hegyi Barnabás*, zeneszerzője *Ránky György* lesz.

Ezt követően a *»Szerelem csütörtök«* című film alkotói kezdenek munkához. Ez a film új forgatókönyvírókat avat: a fiatal *Gantner Jánost* és *Moldova Györgyöt.*

Fiatalokról, szerelemről, napjaink problémájáról szól a *»Szombattól hétfőig«* című új magyar filmvígjáték is, melyet *Hegedűs Zoltán* írt. Ez lesz a fiatal filmrendező, *Mészáros Gyula* első önálló alkotása.

(garai)

Kiss István

1021

Félévszázad távolából emlékezünk a Magyar Tanácsköztársaság alapításának lázas napjaira, forradalmi eseményeire. Ez a két emlékmű is örök jelképe a dicsőséges Tanácsköztársaság és hősei iránt érzett hálás tiszteletünknek. Képeinken: 1. Az ifjúgárdisták tisztelgése a Kun Béla téren felállított dombormű előtt. 2. A Dózsa György úti Tanácsköztársaság-emlékmű. (Kiss István szobrászművész alkotása.)

Bojár Sándor felvételei

2

1

Igen, barátaim, 133 napon
sztül lengtek a mi magyar
inkön a Tanácsköztársaság
s zászlói. A nemzetközi és
ő ellenforradalom elfojtot-
Sok elvtársunk elpusztult.
teljétek emléküket!... De
idő nekünk dolgozik... For-
almunk tanulsága nem múlt
nyom nélkül... Magyaror-
g egyszer újra a dolgozóké
nem a kizsákmányolóké lesz!

A néphatalomért

— A ti harcotok a néphatalo-
ért Oroszországban, Turkesz-
ban, Ukrajnában, a magyar
német dolgozók hatalmáért
vott harc is. Nincs már mesz-
e az az idő, amikor a Dnyepr-
hazatérhetünk veletek, kato-
elvtársaim, a Dunához. A
zafelé vezető út a Krímen, a
rangel felett aratandó győzel-
en keresztül vezet.

Kun Béla utolsó szavai több
áz orosz, magyar, német torok-
l felharsanó „Hurrá!", „Be-
sszük a Krímet!". „Halál a bá-
ra!" kiáltásokba vesztek el. A
szélgetés három órát tartott.
un Béla után az egyik magyar
tona kért szót. Helytelenítette,
gy szövetséget kötöttünk Mah-
atamánnal. A katonák han-
osan helyeseltek. Hirtelen a
volból énekszó hallatszott. Kun
éla felemelte a kezét és csön-
et kért. A beállott csendben
ontosan kivehetők voltak a
ahnoisták által betanult dal
avai:

„...A nincstelenekért és sze-
ncsétlenekért
A burzsujok ellen indulunk
csatába..."

— Ez a ti indulótok? — kér-
zte a mellettünk elhaladó mah-
ista katonát.

— Így van! — felelte a kato-
a. — Korábban, a szövetség-
tés előtt, még így énekeltük:
A vörösök ellen indulunk a
atába".

— Hogy megértsük — mond-
Kun Béla, amikor a katona
távozott —, miért kellett át-
akítaniuk a mahnoistáknak az
dulójukat, emlékezzetek arra,
it mondott Lenin: ahogyan
Iahno ellenségünkből szövetsé-
esünk lett, ugyanolyan gyorsan
smét ellenségünkké válhat. Le-
yetek éberek, katonák!

Nem telt bele még egy hónap
em a Krím felszabadítása után,
mikor szavai már beteljesed-
ek. Mahno megszegte az egyez-
éget, lázadást szított a Vörös
Hadsereg csapatai között, és
újult erővel támadt ellenünk...
Sok internacionalista és orosz
katona vérébe került, amíg si-
került felszámolnunk az ukraj-
nai banditizmust.

Kun Béla még többször meg-
látogatott bennünket. Ezek a lá-
togatások mindnyájunk számára
életünk legfényesebb lapjai kö-
zé tartoznak.

1969 MÁR 19
Magyar Hírlető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ORSZÁG VILÁG

Munkában az „Arany János" szocialista brigád

A „Lendület" ifjúsági brigád munkában és önművelésben is igyekszik, hogy elnyerje a szocialista brigád címet. Képünkön: a brigád egy csoportja a könyvtárban

MTI — Bereth Ferenc felv.

Találkozóra készülnek

A szocialista brigádmozgalom, amely a szocializmus építése közben bontakozott ki, kerek évfordulóhoz érkezett. Tíz esztendeje, hogy néhány bátor kezdeményező „szocialista módon dolgozni, élni, én tanulni" jelszó kíséretével útjára bocsájtott egy új mozgalmat, melynek célkitűzése messzemenően megegyezett mind a népgazdaság érdekeivel, mind a párt emberformáló, társadalomalakító feladataival. Azóta már kétszer is találkoztak az ország legjobb brigádjainak vezetői. Most a tízéves évforduló alkalmával ismételten megrendezik a szocialista brigádvezetők III. országos tanácskozását, melyre a hírek szerint nemcsak a brigádvezetők készülnek, hanem az üzemek dolgozói is.

A Budapesti Finomkötöttárugyár zuglói gyáregységében 1963-ban alakultak meg az első munkabrigádok. Azóta 14 kollektíva nyerte el a szocialista brigád címet. A munkaverseny során idei vállalásaikat kibővítették. Elsősorban a termékek minőségének további javítását, a hulladék csökkentését vállalták, valamint azt, hogy munkamódszerátadással segítik a 100 százalék alatt teljesítő dolgozókat. A szocialista brigádok tavaly 450 ezer forint értékű nyersanyagot takarítottak meg. Küldöttük a vállalat öt gyáregységét képviseli majd a szocialista brigádvezetők találkozóján.

1021

Tanácsköztársasági emlékmű

Kiss István

Március 21-én, a Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulóján ünnepélyes keretek között leplezik le a Dózsa György téren Kiss István Tanácsköztársasági emlékmű című szobrát.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1969 MÁR 15
KAPCSOLÓ

Vargek János, az öntöde művezetője minden fiatalnak megmutatja: — Akkor, 1919-ben, itt ezen a helyen volt a magkészítő műhely...

hajtották. Ismeretes, hogy jóval a rendelet megjelenése előtt, a helyi szakszervezet *Vámosi István* és *Gyur Aurél* vezetésével már március 3-án „őrizet alá" vette a Kaposvári Cukorgyárat.

Az alábbi jegyzőkönyv a Kaposvári Vasöntöde és Gépgyár üzemi biztosának és ellenőrző munkástanácsának megválasztását örökítette meg.

1919. március 29-én az üzem hi-ekezletről. Tárgy: A Forradalmi e értelmében az üzemi biztos és egválasztása.

hogy a Kerületi Termelési Bizottság saját kebelén belül — e kérdés megoldására — „Mezőgazdasági gépek és eszközök" osztályát szervezte meg. A koncepciót igazolta és sürgette az élet, az új gépgyárra annál inkább szükség volt, mivel csak egyetlen gyár, a vasgyár foglalkozott a megyében kisebb mezőgazdasági gépek és eszközök gyártásával, illetve javításával. Az üzem termelése azonban még megközelítő módon sem tudta fedezni a megyei szükségletet. Ezért fordított a Kerületi Termelési Bizottság [illegible]

1969

Kiss István

Rohamléptű vöröskatona

EMLÉKMŰ A VÁROSLIGETBEN

1021

Március 21-én — az 50. évfordulós alkalmából — felavatják Budapesten a Tanácsköztársaság emlékművét, *Kiss István* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását. Az emlékmű a Dózsa György út mentén húzódó felvonulási téren áll majd, azon a ponton, ahol a Damjanich utca meghosszabbított vonala eléri a Városligetet. A tartalomhoz méltóan monumentális megformálású kompozíció: rohamléptű vöröskatona, kezében jelképes lobogóval szimbolizálja a forradalom gondolatát. A bronzalak nyolc méter, s körülbelül három méter magas talapzatra kerül. Az architektúrát *Hofer Miklós* tervezte.

Javában dolgoznak már az építészeti és a művészeti kivitelezők az emlékművön. A talapzat kiképzése után a több mint 50 mázsás bronzalakot óriásdarukkal a helyére emelték.

1969 JAN 21

ESTI HIRLAP

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17
Telefon: 188-296, 188-307

„nagy ... érdekében". Lodge meleg szavakkal, „barátként" üdvözölte a fogadására megjelent délvietnami küldöttséget. Arra vonatkozólag, hogy mikor vehetik fel ismét a tárgyalások fonalát, az amerikai diplomata csak annyit válaszolt, hogy még nem tudja pontosan, de annyi bizonyos, hogy ma még nem folytathatják a Vietnammal foglalkozó párizsi konferen-

Csensz

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

1969 JAN 22

Tanácsköztársasági emlékmű a Városligetben

1021

Március 21-én — az 50. évforduló alkalmából — felavatják Budapesten a Tanácsköztársaság emlékművét, *Kiss István* Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását. Az emlékmű a Dózsa György út mentén húzódó Felvonulási téren áll majd, azon a ponton, ahol a Damjanich utca meghosszabított vonala eléri a Városligetet. Bronzalak nagysága nyolc méter, körülbelül három méter magas talpazatra kerül. Az architektúrát *Hofer Miklós* tervezte, s az emlékmű-műfajban merőben újszerűnek számít, hogy hatalmas alapterületén kirakott, spirálvonalban sorakozó gránittömbök nyúlnak fel a bronzrész alá. Az oszlopsorok közbülső terét pázsitszőnyeg borítja majd.

Dolgoznak már az építészeti és a művészeti kivitelezők az emlékművön.

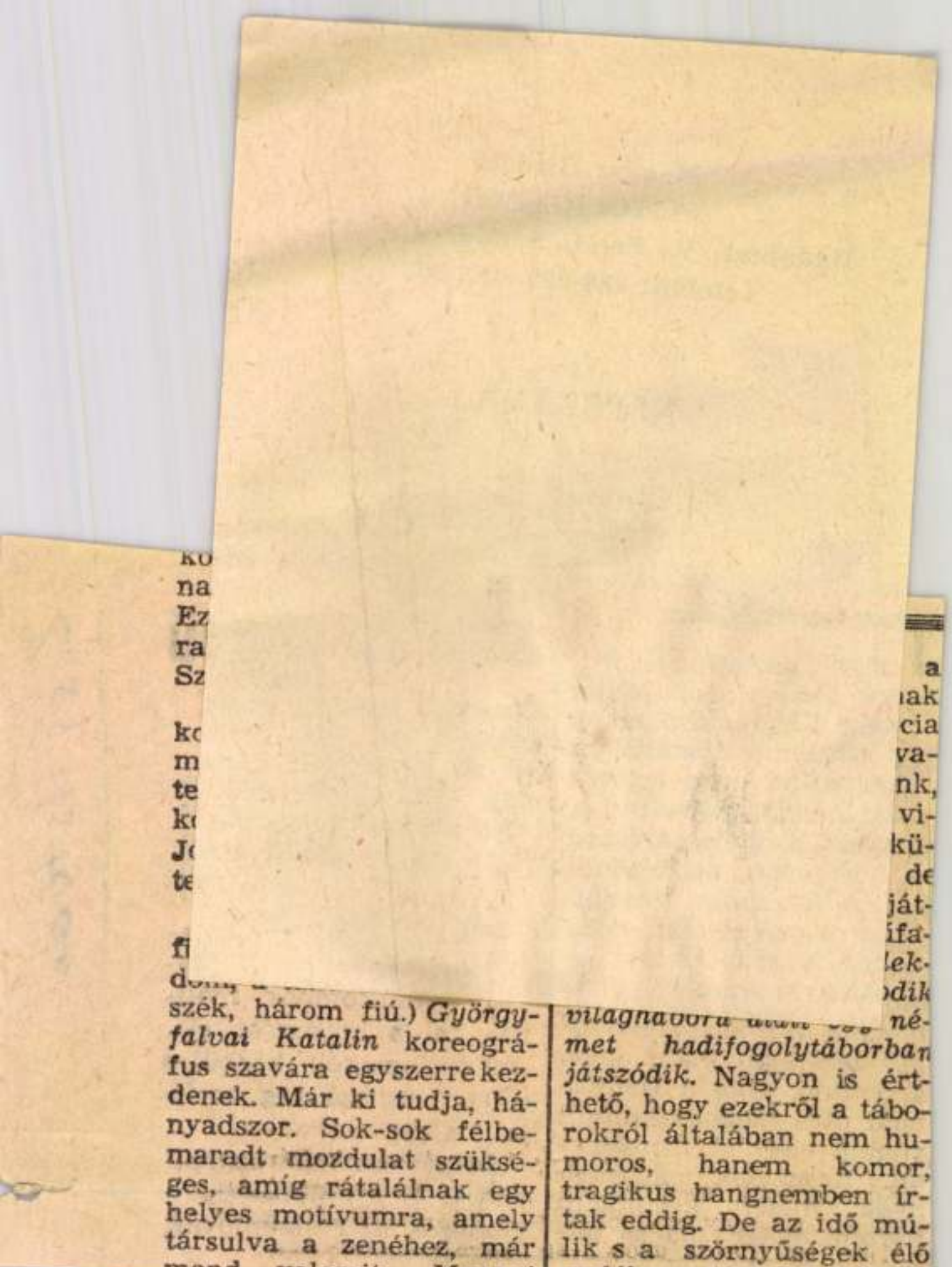

szék, három fiú.) *Györgyfalvai Katalin* koreográfus szavára egyszerre kezdenek. Már ki tudja, hányadszor. Sok-sok félbemaradt mozdulat szükséges, amíg rátalálnak egy helyes motívumra, amely társulva a zenéhez, már mond valamit. *Mennyi*

világnagyra [illegible] *német hadifogolytáborban játszódik.* Nagyon is érthető, hogy ezekről a táborokról általában nem humoros, hanem komor, tragikus hangnemben írtak eddig. De az idő múlik s a szörnyűségek élő

1021 Kiss István

rtv

RÁDIÓ- ÉS TELEVÍZIÓ-ÚJSÁG

A Tanácsköztársaság emlékműve

– Kiss István szobrászművész alkotása – a budapesti Felvonulási téren

(MTI Fotó – Friedmann)

14

XIV. évf.
1969. III. 31—IV. 6
Ára: 2 forint

HÉTFŐ MÁRCIUS 31

Kossuth

4.30: Hírek. Időjárás

4.33: HAJNALTÓL REGGELIG...
Zenei szerkesztő: Kiss Imre
Adásvezető bemondó: Pármay Éva
Hírolvasó bemondó: Dömök Gábor és Vadász Ágnes
Közben:
Kb. 6.40: Rádióreklám

8.00: Hírek. Időjárás

8.05: Műsorismertetés

8.15: Mit üzen a Rádió?
A műsort vezeti: Sipos Tamás
(A tegnapi adás ismétlése)

8.50: Nóták

9.25: A HÉT ELŐADÓMŰVÉSZE
Melis György
Molnár Antal előadása
(Ism. P. 22.01)
Melis-műsorok a héten:
Hétfő URH 20.23, kedd K. 9.25, 18.42, szerda K. 17.55, csüt. K. 15.10, 19.25, péntek K. 16.37, P. 19.07, szombat K. 16.05, P. 8.00, vas. K. 15.08, P. 16.40

10.00: Hírek. Időjárás

10.05: ELŐHANG
A jövő hónap magyar irodalmi műsoraiból

10.30: Zenekari muzsika
1. Respighi: Régi olasz táncok (Moszkvai kamarazkr, vez. Rudolf Barsaj), 2. Dohnányi: II. zongoraverseny (a szerző és a Royal filh. zkr, vez. Adrian Boult), 3. Debussy: Játék — táncköltemény (Párizsi Conservatoire zkr, vez. André Cluytens)

11.36: Gumicsapolók
Eseményjáték a brazíliai őserdőben. Írta: Molnár Gábor I. rész
Szereplők: Gabriel (Molnár Gábor) — Deák Sándor, Curtis Pringle — Keresztes Pál, Abilio — Versényi László, Beszélő — Hajnóczy Lívia
Rendező: Baksa Soós László
Az Ifjúsági Rádió műsora
(II. rész: szerda K. 11.07)

12.00: DÉLI KRÓNIKA

12.20: KI NYER MA?
Játék és muzsika tíz percben

12.30: Tánczenei koktél
(Ism. URH 18.10)

13.15: Sudi Farkas Pál népi zenekara játszik

13.45: Válaszolunk hallgatóinknak

14.00: Édes anyanyelvünk
Lőrincze Lajos műsora (Ism.)

14.05: Astrid Varnay és Jon Vickers énekel
1. Halévy: A zsidónő — Recha áriája (Varnay), 2. Ponchielli: Gioconda — Enzo románca, II. felv. (Vickers), 3. Puccini: Manon Lescaut — Ékszerária, II. felv. (Varnay), 4. Giordano: André Chénier — Chénier áriája, IV. felv. (Vickers), 5. Mascagni: Parasztbecsület — Santuzza áriája (Varnay), 6. Leoncavallo: Bajazzók — Canio áriája, I. felv. (Vickers)

14.28: Szent Péter esernyője
Mikszáth Kálmán regénye folytatásokban I. rész
Felolvassa: Mádi Szabó Gábor

14.48: Phil Ochs saját dalaiból énekel
1. Az ács balladája, 2. Az ember a fegyverek mögött, 3. Birminghami rumli

15.00: Hírek. Időjárás

15.10: HARSAN A KÜRTSZÓ!
A Gyermekrádió műsora
(Ism. holnap K. 8.50)

15.45: Szabó Ferenc: Nótaszó
(Melis György — ének, az MRT ének- és zkra, vez. Lehel György)

16.00: A világgazdaság hírei

16.05: ÚJ FELVÉTELEINKBŐL
Sári József: Hat zongoradarab — *bemutató* — a) Burlesca — b) Toccata — c) Elégia — d) Rondó — e) Intermezzo — f) Scherzino (Hambalkó Edit)

16.16: A mikrofon előtt: Hüvös Sándor a KPM légügyi főosztályának vezetője
Riporter: Szűcs Ferenc

16.36: A 101 Strings zenekar játszik
Loewe: My fair Lady — a) Megszoktam az ő arcát — b) Írás-olvasás — c) Csudajó — d) Egy valódi úrihölgy

16.50: KÓRUSPÓDIUM
A Duna Csokoládégyár vegyeskara énekel, vezényel Nagy Norbert, zongorán kísér: Szűcs Lajos
1. Kodály: A szép énekszó múzsájához, 2. Kjui: Nyári szél, 3. Liszt: A múzsák kara

16.58: Hallgatóink figyelmébe!

17.00: Hírek. Időjárás

17.05: Külpolitikai figyelő

17.20: Haydn: B-dúr szimfónia No. 102. New York-i Filharm. zkra, vez. Bruno Walter)

17.45: A KGST-országok integrációjának néhány problémájáról
Konzultáció dr. Ausch Sándorral

18.00: HÚSZAS STÚDIÓ
Nevetni jó!
A műsort írta és a riportokat készítette: Horváth Gyula
Zenei szerkesztő: Bolba Lajos
Szerkesztő: Erdős Mária
Rendező: Csajági János
Közreműködik: Bálint György, Berényi Ottó, Beszterczei Pál, Bőzsöny Ferenc, Buss Gyula, Deák B. Ferenc, Greguss Zoltán. Felföldi Anikó, Hacser Józsa, Rátonyi Róbert, Vadász Ágnes, Viola Mihály
(Ism. szombat P. 16.05)

18.58: Hallgatóink figyelmébe!

19.00: ESTI KRÓNIKA

19.
Hivatalnok — — — Kautzky József
Rab — — — — — Tándor Lajos
Őr — — — — — — Vándor József
Védő — — — — — Fenyő Aladár
Szomszédasszony — Gyarmati Anikó
Dramaturg: Kopányi György

20.37: Verdi-est
Nyilvános operahangverseny a 6-os stúdióban
Vezényel Oberfrank Géza
Közreműködik: Andor Éva, Dobránszky Zsuzsa, Szirmay Márta, Szőnyi Ferenc, Nagy Sándor, Ütő Endre, az MRT szimfonikus zenekara és a Magyar Állami Operaház énekkara
1. A végzet hatalma — nyitány, 2. A szicíliai vecsernye — Procida áriája (Ütő), 3. Rigoletto — Gilda és Rigoletto kettőse, II. felv. (Andor, Nagy), 4. Az álarcosbál — Ulrika áriája (Szirmay, kórus), 5. Otello — Otello és Jágo bosszúkettőse (Szőnyi, Nagy), 6. Aida — III. felvonás (Dobránszky, Szirmay, Szőnyi, Nagy, Ütő, kórus)
(A március 24-i hgv. felvétele)
Közben kb. 21.17—21.24 Hírek

Kb. 22.00: Hírek. Időjárás

Kb. 22.20: A hónap slágerei
A műsort vezeti: Bolba Lajos és Komjáthy György

22.55: Zenekari muzsika
1. Rossini: Hamupipőke — nyitány (Philharmonia zkr, vez. Alceo Galliera), 2. Beethoven: c-moll zongoraverseny (Szvjatoszlav Richter, a Bécsi szimf. zkr, vez. Kurt Sanderling), 3. Prokofjev: Rómeó és Júlia — III. szvit (Moszkvai Rádió szimf. zkra, vez. Borisz Sztaszevics)

24.00: Hírek. Időjárás

0.10—0.25: Verbunkosok

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
RÁDIÓ ÉS TV

Petőfi

6.20: Torna

6.30—8.05: Azonos a Kossuth-műsorral

8.05: Versenyművek
1. Mozart: B-dúr fagottverseny K. 191. (Gwydion Brooke és a Royal filh. zkr, vez. Thomas Beecham), 2. Liszt: Magyar fantázia (Shura Cherkassky — zongora, és a Berlini filh. zkr, vez. Herbert von Karajan), 3. Csajkovszkij: Variációk egy rokokótémára (Msztyiszlav Rosztropovics — gordonka, a Szovjet áll. szimf. zkr, vez. Jevgenyij Szvetlanov)

9.00—10.00: EZEREGY DÉLELŐTT...

9.00: Mai mesemondónk
Olty Magda
Diószemű királylány. Magyar népmese. Feldolgozta: Pákolitz István

9.10: Iskolai kórusok énekelnek
1. A siklósi ált. iskola kamarakórusa, vez. Horváth László — Schumann: Tavaszi üdvözlet, 2. A Váci úti zenei ált. iskola kamarakórusa, vez. Herboly Ildikó — Schubert: Májusi bordal, 3. A zalaapáti ált. iskola kórusa, vez. Gyarmati Júlia — Vajda János feld.: Két göcseji népdal, 4. A kalocsai zenei ált. iskola énekkara, vez. Lakatos Istvánné — Lóránd: Mint a mókus

9.17: Veszprémi kedvencek: Böbe, Virág, Szultán...

9.40: Itthon vagy-e, hidasmester?
Óvodások műsora

10.00—11.45: A ZENE HULLÁMHOSSZÁN
A Petőfi rádió délelőtti műsora
Közben 11.00—11.03: Hírek

11.45: Ének a magas rengetegben
Dél-vietnami költők versei
Fordította és bevezeti: Balássy László
Közreműködik: Kálmán György és Szakáts Miklós

12.00: Népdalexpedíció
Különleges énekstílusok a mongol népzenében
Dr. Vargyas Lajos műsora (Ism.)

12.19: Híres hegedűsök műsorából
1. Bach: d-moll partita (Jasha Heifetz), 2. Tartini: Ördögtrilla szonáta (Nathan Milstein, zong. kísér: Leon Pommers)

13.00: Hírek. Időjárás

13.05: Reggeltől estig — a művelődési autón
Nagy Izabella riportja

13.20: Ezio Pinza énekel
1. Mozart: Figaro házassága — a) Figaro F-dúr áriája, I. felv. — b) Figaro áriája, IV. felv., 2. Halévy: A zsidónő — Brogni bíboros áriája, I. felv., 3. Verdi: Simone Boccanegra — Fiesco áriája, 4. Muszorgszkij: Borisz Godunov — Borisz monológja, II. felv. 5. Puccini: Bohémélet — Kabátária

13.45: Időjárás- és vízállásjelentés

14.00—18.00: KETTŐTŐL HATIG
a Rádió- és Televízióújság hangos kiadása
A tartalomból:
A Pagoda-sarokból Szilágyi János, a Tv-büféből Rapcsányi László jelentkezik — Bemondójelöltek, jazzzenészek, ifjú énekesek a stúdióban. Mester Ákos riportja — Sánta Ferenc vallomása a rádióról — Novobáczky Sándor az ifjúsági hangjátékíró gyötrelmeiről — Zenés portrék, zenés nemzetközi hírek — Szilágyi György humoreszkje. Elmondja: a szerző — Sebestyén János zenei jegyzete — Műszaki szaktanácsadás — A sztereo-rádiózás új útja — Bemutatkozik: Lénárd Judit tévébemondó — Jól hallgatjuk-e a híreket? Tunkli László pszichológus egy érdekes kísérletről — Gábor Viktor párizsi élményeiről. II. — Szerkesztői üzenetek
A műsort vezeti: Lévai Béla főszerkesztő
Zenei szerkesztő: Horkai József
Szerkesztő: Benkő Tibor
Rendező: dr. Márkus Éva
Közben:
14.30, 15.30, 16.30, 17.30: Hírek

17.00: Ötórai tea
1. Alpert: Tijuana Claxon (Herb Alpert és a Tijuana Brass egy.), 2. Majláth—Kováts J.: Papírruha (Harangozó Teréz), 3. Varannai—S. Nagy: Néró (Echo egy.), 4. Schöck—S. Nagy: Boldog idők (Zalatnay Sarolta), 5. Szentkuti: Dal trombitára (Zsoldos Imre — trombita, MRT vonós tzkra), 6. Jannaci: Táncoljunk hullygullyt (Hully Gulliers egy.), 7. Blakeley—Poole: Az idők végezetéig (Brian Poole), 8. Denza—Laine feld.: Funiculi (Hazy Osterwald szextett), 9. Rosas: A hullámok felett (Stúdió 11), 10. Schmiedecke—Dieter: Csak most kezdődik minden (Rosemarie Ambé), 11. Gustin—Nisa: Kannibál úr (Sacha Distel), 12. Barra—Greenwich: Azt mondják az emberek (Dixie Cups egy.), 13. Körmendi—Szenes: Kapitány úr (Aradszky László), 14. Dobos—Szenes: Cseresznyeárus lány (Mary Zsuzsi), 15. Hoffmann—Klenner: Szívfájdalom (Conniff-egy.), 16. Majláth—Kalmár: Egyszerű melóslány (Fenyvesi Gabi), 17. Bacharach—David: Ne törd (Walker Brothers egy.), 18. Wertmüller—Rota: Éljen a paradicsomos tészta (Dalida), 19. Meek: Robot (Tornados egy.), 20. Molnár—Baronits: Hol volt, hol nem volt (Ambrus Kyri), 21. Lovas—S. Nagy: Úgy elmondanám (Záray Márta), 22. Burgess: Sombrero (Champs egy.)

18.00: Hírek. Időjárás

18.10: A XVII. század tánczenéjéből
1. Pezel: a) Allemande — b) Sarabande (MRT rézfúvósötöse), 2. Praetorius: Bransle (Berlini Rádió fúvósegyüttese), 3. Pezel: Gigue (MRT rézfúvósötöse)

18.20: KÖZKÍVÁNATRA!
Szerző, vagy szerkesztő?
Kaposy Miklós szerzői estje a 6-os stúdióban
Írta: a szerkesztő
Szerkesztette: a szerző
Zenéjét szerezte: Ullmann Ottó
A szerkesztőt dicséri: Fehér Klára, Mikes György, Somogyi Pál, Soós András, Tabi László
A szerzőt bemutatja: Agárdi Gábor, Bárdi György, Básti Lajos, Béres Ilona, Bodrogi Gyula, Csákányi László, Gálvölgyi János, Gobbi Hilda, Kabos László, Kállai Ilona, Kibédi Ervin, Kiss Manyi, Lorán Lenke, Major Tamás, Márkus László, Pálos Zsuzsa, Sinkovits Imre, Szendrő József, Viola Mihály, Zenthe Ferenc
Kísér: Wolf Péter és zenekara
Rendező: Bozó László
(A dec. 21-i adás ismétlése)

19.55: Jó éjszakát, gyerekek!

20.00: ESTI KRÓNIKA II.

20.25: Sporthíradó

20.35: Új könyvek

20.38: Jancsó Adrienne, Bolla Tibor és a Magyar Néphadsereg Központi Művészegyüttesének énekkara népdalokat énekel, Keszthelyi Pál furulyázik

21.10: NŐKRŐL NŐKNEK
Szerkesztő: Balyó Mária (Ism.)

21.40: Könnyűzene
1. Tical: Bi-a-bi-Chuca (Sciasciazkr), 2. Buday—Kristóf: A kenguru (Molnár Miklós), 3. Lecuona: Rumba negra (Harmónia és Jereb-egy.), 4. Dominguez: Chiapas (Marimba Chiapa de Corzo egy.), 5. Fáy—Halmágyi: Ezt kell szeretni (Szécsi Pál), 6. Paoll—Wilder: A főnix szerelmi dala (Connie Francis), 7. Kozma—Romhányi: A bajuszos pók (Horváth Tivadar), 8. Lengston: Eb Tide (Conniff-egy.)

22.01: A HÉT ELŐADÓMŰVÉSZE
Melis György
Molnár Antal előadása
(A reggeli adás ism.)

22.36: Szervánszky Endre: I. vonósnégyes (Tátrai-vonósnégyes)

23.00: Hírek. Időjárás

23.10: A mosoly országa
Részletek Lehár—Harsányi operettjéből
Közreműködik: Házy Erzsébet, Orosz Júlia, Bende Zsolt, Udvardy Tibor, a Fővárosi Operettszínház zenekara, vezényel Bródy Tamás

24.00—0.10: Hírek. Időjárás

Sztereo

műszaki kísérleti adás

(16.30—17.30 — 67.4 MHz)
Händel: Judás Makkabeus — részletek (Gundula Janowitz, Herta Töpper, Peter Schreier — ének, a Berlini Rádió szólista-együttese, énekkara és szimf. zkra, vez. Helmut Koch)

Győr 16.45—17.45 (223.88 m), ill. 18.00—19.00 (189 és 222.88 m): Napi krónika — Sport — Tánczenei koktél a hallgatók szerkesztésében

Miskolc 18.00—19.00: A hét első napján — Negyedév végén a Lenin Kohászati Művekben — Egy kisüzem nagy gondjai — Dolgoznak a kertészek — Zenekari muzsika — A társadalom erkölcse és ízlése — A munkaöröm forrásai — Sport — Slágerkoktél

Pécs 17.30: A pécsi helyőrség fúvószenekara játszik 17.45: Beszélgetés főiskolát végzett fiatal tisztekkel 17.50: Monori Magda és Wágner József népdalokat és nótákat énekel, Horváth Géza zenekara játszik 18.05: Levéltári látogatás 18.20: Régi kedvelt melódiák 18.40: Dél-dunántúli híradó 19.00: Szerb-horvát műsor 19.30—20.00: Német műsor

Nyíregyháza 18.00—19.00: Észak-Tiszántúl eseményei — Hangszerek tánca — Válaszolunk hallgatóinknak — A Vöröskereszt konferenciája előtt — Dalok

Szolnok 18.00—19.00: Alföldi krónika — Albert István zenekara játszik — Jó munkához idő kell... — ¾-es ütemben — Zenés autóstop

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HÉTFŐI HÍREK

1963 OKT 21.

Új emlékmű

Kicsi a műhelycsarnok az új tanácsköztársasági emlékmű főalakjának, ezért a Képzőművészeti és Kivitelező Iparvállalat Szoboröntödéjének udvarán végzik kiöntött darabjainak összeillesztését. A Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulójára készülő szobor Kiss István alkotása. Hét és fél méter magas alakja négy tonna bronzból és két tonna egyéb fémből készült, „lépéstávolsága" pedig hat méter.

(Simay felv.)

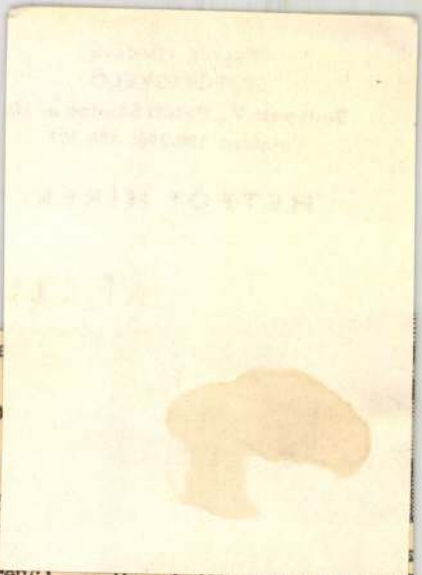

lével öthónapi szabadságve
tésre ítélték.

Művészek kitüntetése D
recen felszabadulásának
fordulóján. Október 19-én
adták a megyei és városi
nács 1967-ben alapított mű
szeti díjait Holló László fe
művésznek, Rubányi Vil
karmesternek, Taar Ferenc
írónak, dr. Bán Imre egyetemi
tanárnak, Schmidt Tibor ter-
vezőnek és dr. Veres József
filmesztétának.

MAGYAR HINTÓ LAS VEGASBA. A világhírű dél-amerikai lovaglóiskola a Füzesgyarmati Járműkészítő Ktsztől hintót rendelt. A legújabb készítménnyel egy új magyar áru „gördült be" az amerikai piacra.

Autósoknak. Osztrák és más nyugati érdekeltségű társaság üzemanyagtöltő és alkatrészeket árusító állomást épít Győr határában, a Bécsbe vezető főútvonal mellett. A megállapodást a hét végén írták alá a győri városházán.

HÓDÍT a CHARLESTON-

ták a halászcsárdát. A bud
nem árt a reklám! — „egzo
da előkertjébe kitettek egy
jen az arra járó vándor: u
hajócskát Cegléden és körn
nin

Garázdaság -

OKI-vizsgálat

A többség vi

A *garázdaság* bűntettének okait, motívumait vizsgálta és azokból vont le értékes következtetéseket *a megelőzés* lehetőségeiről az *Országos*

Tanácsköztársasági emlékmű az évfordulóra

Március 21-én — az 50. évforduló alkalmából — felavatják Budapesten a Tanácsköztársaság emlékművét, Kiss István Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását. Az emlékmű a Dózsa György út mentén húzódó felvonulási téren áll majd, azon a ponton, ahol a Damjanich utca meghosszabbított útvonala eléri a Városligetet. A tartalomhoz méltóan monumentális megformálású a kompozició: rohamléptű vöröskatona, kezében jelképes lobogóval szimbolizálja a forradalom gondolatát, a proletáriátus erejét — mondta a mű alkotója.

Javában dolgoznak már az építészeti és a művészeti kivitelezők az emlékművön. A talapzat-kiképzés után a több mint 50 mázsás bronz-alakot óriásdarukkal a helyére emelték.

Kiss István az emlékmű elkészítésére a megbízást pályázaton nyerte el. A pályázat egyébként része volt az egész Felvonulási tér és a mögötte levő ligetrész együttes rendezési tervének. Ismeretes, hogy az új Nemzeti Színház homlokzati része a térség ligeti oldalának közepén húzódik majd, szemközt a Gorkij fasorral. A színházépület sziluettjéhez szimetrikusan kapcsolódik majd Páczay Pál Lenin-szobra és a Tanácsköztársaság új emlékműve. (MTI).

ZALAI HÍRLAP

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1969 JAN 2

13—250/183-as te

ettséggel, leinformál

KRÁSZÜZEM-VEZ

/ÉTELRE

ermünkhöz.

ENDÉGLÁTÓ V.

15.

ÉDMUNKÁSOKAT

NKBE

Zünik

minden szombat szabad.
agy egyösszegű munkautal-

s nélkül. Munkásszállást,
g ételt térítés ellenében biz-
ltak különélési pótlékot és
apnak. Vidékieknek biztosít-
es utazási lehetőséget. Fize-
-os építőipari idénypótlékot.
elutazási költséget térítjük.

1021

Kiss István

Tanácsköztársasági emlékmű az évfordulóra

Március 21-én — az 50. évforduló alkalmából — felavatják Budapesten a Tanácsköztársaság emlékművét, Kiss István Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását. Az emlékmű a Dózsa György út mentén húzódó felvonulási téren áll majd, azon a ponton, ahol a Damjanich utca meghosszabbított vonala eléri a Városligetet. A tartalomhoz méltóan monumentális megformálású a kompozíció: rohamléptű vöröskatona, kezében jelképes lobogóval szimbolizálja a forradalom gondolatát, a proletáriátus erejét — mondta a mű alkotója. — A bronzalak nagysága nyolc méter, körülbelül három méter magas talapzatra kerül. Az architektúrát Hófer Miklós tervezte.

Javában dolgoznak már az építészeti és a művészeti kivitelezők az emlékművön. A talapzat-kiképzés után a több mint 50 mázsás bronz-alakot óriásdarukkal a helyére emelték.

Kiss István az emlékmű elkészítésére a megbízást pályázaton nyerte el. A pályázat egyébként része volt az egész felvonulási tér és a mögötte levő ligetrész együttes rendezési tervének. Ismeretes, hogy az új Nemzeti Színház homlokzati része a térség ligeti oldalának közepén húzódik majd, szemkzzt a Gorkij fasorral. A színházépület sziluettjéhez szimmetrikusan kapcsolódik majd Páczay Pál Lenin-szobra és a Tanácsköztársaság új emlékműve.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

1969 JAN 23

kor jelentkező következő sorokon: „Budán, a Rózsadombon vagy a Pasaréten hét—nyolc szobás, abszolút komfortos házat vennék készpénzért, nagy kerttel, gyümölcsfákkal, lehetőleg kisebb úszómedencével. Ajánlatokat Nyugodt otthonra vágyom 1,000.000 jeligére kérek a Kiadóba."

Mostanában, hogy kissé öregszem, hajlamos vagyok az elérzékenyülésre. Íme, ez az apróhirdetés is megindított s elősziyárgó könnycseppjeim prizmáján át akaratlanul is bepillantottam a derék apróhirdető emberi sorsába. Istenkém, milyen borzasztóan zaklatott élete lehetett ennek a szerencsétlen embertársnak, aki enynyire vágyik egy nyugodt otthon után, hogy az minden további nélkül megér neki egymilliót! Nem mon-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KELET MAGYARORSZÁG

1969 JAN 22

102/1

Tanácsköztársasági emlékmű az évfordulóra

Március 21-én — az 50. évforduló alkalmából — felavatják Budapesten a Tanácsköztársaság emlékművét, Kiss István Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását. Az emlékmű a Dózsa György út mentén húzódó felvonulási téren áll majd, azon a ponton, ahol a Damjanich utca meghosszabbított vonala eléri a Városligetet. A tartalomhoz méltóan monumentális megformálású a kompozíció: rohamléptű vöröskatona, kezében jelképes lobogóval szimbolizálja a forradalom gondolatát, a proletariátus erejét — mondta a mű alkotója. A bronzalak nagysága nyolc méter, körülbelül három méter magas talapzatra kerül. Az architekturát Hofer Miklós tervezte.

Kiss I.

Javában dolgoznak már az építészeti és a művészeti kivitelezők az emlékművön. A talapzatkiképzés után a több mint 50 mázsás bronzalakot óriásdarukkal a helyére emelték.

Kiss István az emlékmű elkészítésére a megbízást pályázaton nyerte el. A pályázat egyébként része volt az egész felvonulási tér és a mögötte levő ligetrész együttes rendezési tervének. Ismeretes, hogy az új Nemzeti Színház homlokzati része a térség ligeti oldalának közepén húzódik majd, szemközt a Gorkij fasorral. A színházépület sziluettjéhez szimmetrikusan kapcsolódik majd Páczay Pál Lenin-szobra és a Tanácsköztársaság új emlékműve.

problémák megoldására késztessék.

Az érettségi vizsga jelenlegi gyakorlatának esetleges kisebb változtatásáról — amelyekre a következő években sor kerül — legalább egy évvel előbb tájékoztatni fogjuk a pedagógusokat és diákokat egyaránt. Lényeges változtatást nem tervezünk. Változatlanul fenntartjuk: az érettségi vizsga jogilag nem kötelező, de minden középiskolás számára ajánlatos.

-tengertől

aránt. Megtekintik a lipcsei vásárt és az erfurti virágkiállítást. Csehszlovákiába Prágába és a Tátrába az év minden hónapjában utazhatnak. A különböző utak időtartama négy és fél naptól 14 napig terjed. Lengyelországban a tengerpart, Varsó és Krakkó, valamint Zakopane a fő úticél. Bulgáriában az Aranyparton üdülnek a magyar fiatalok. Jugoszláviába hajóutakat és dubrovniki

19.. JAN 22

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1021

Tanácsköztársasági emlékmű

Március 21-én — az 50. évforduló alkalmából — felavatják Budapesten a Tanácsköztársaság emlékművét. Kiss István Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását. Az emlékmű a Dózsa György úti metrón húzódó felvonulási téren áll majd, azon a ponton, ahol a Damjanich utca meghosszabbított vonala eléri a Városligetet. A tartalomhoz méltóan monumentális megformálású a kompozíció: rohamléptű vörös katona, kezében jelképes lobogóval szimbolizálja a forradalom gondolatát, a proletariátus erejét — mondta a mű alkotója. — A bronzalak nagysága nyolc méter, körülbelül három méter magas talapzatra kerül. Az architekturát Hofer Miklós tervezte.

...ztonsági Tanács 1967 no-
n alapuló bármilyen tervet.
n medencében kialakult,
Földközi-tengeren végrehaj-
Mint a Pravda szemleírója
ibb növekszik a feszültség
a Közel-Kelet létfontossá-

1969 JAN 26

KISS ISTVÁN

1021

Kiss István rajza:
Tanulmány Ady Endre szobrához

MAGYAR HIRLAP

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gacs Gábor rajza

— a szórakoztatást. (Ami min-
nyebb dió egy színház számára!)
gfelelően e színházi estének —
demes mű feltámasztásán túl —
egyik nagy élménye, hogy ra-
kkedvű és karakterizálóképes-
szek játékát nyújtotta.
nek a színre?

1021

133 HŐSIES NAP

Gyermekkoromban mint szenvedélyes bélyeggyűjtőnek, kezembe került egy bélyeg ezzel a felirattal: „Magyar Tanácsköztársaság". Osztálytársamhoz, az angyalföldi munkás fiához fordultam magyarázatért.

— *A Tanácsköztársaság* — halkította le hangját Jóska — *azt jelenti, hogy munkásokat költöztetnek be a gazdagok lakásaiba és a szegény gyerekek ingyenesen üdülnek a Balatonnál. Ezt titokban az édesapám mondta el nekem, de senkinek egy szót se erről, mert elvisznek a rendőrök . . .*

Barátom magyarázata, ha naiv volt is, az igazságnak megfelelt. Igen, a Horthy-rendszer idején az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság említése is bűnnek számított. A hivatalos propaganda mindent elkövetett, hogy a magyarországi munkás-paraszt hatalom rövid fennállásának még az emlékét is kiirtsa a népből.

A kommün mégis tovább élt a dolgozók emlékezetében és szívében. Nem felejtették el, hogy 1919 tavaszán a budapesti munkáscsaládok — összezsúfoltan, barakkokban laktak, egy szobában heten-nyolcan — úri villákba költöztek át. Nem felejtették el, hogy a Balaton elegáns üdülőhelyein először csengett fel a vézna munkásgyerekek nevetése, s vidáman énekelték az indulót: *„nem leszünk mi többé sose proletárok!"*

A magyar dolgozókban még élénken éltek a világproletariátus vezetőjének, Leninnek a magyar munkásokhoz 1919-ben intézett szavai: *„Az a háború, amelyet ti viseltek, az egyetlen jogos, igazságos, igazán forradalmi háború, az elnyomottak háborúja az elnyomók ellen, a dolgozók háborúja a kizsákmányolók ellen, háború a szocializmus győzelméért. Az egész világon a munkásosztály minden becsületes tagja a ti pártotokon áll".*

1919. március 21-én kiáltották ki a Magyar Tanácsköztársaságot, s még ugyanebben az évben, augusztus 1-én elbukott. A korabeli újságokat olvasgatva, vagy veteránok visszaemlékezését hallgatva, mégis csodálatos, mennyi mindent tett 133 nap alatt!

A szocialista állam, rövid fennállása alatt, államosította az ipart, a bankokat, a kereskedelmet. A gyárak vezetését tapasztalt szakmunkásokra, a legjobb mérnökökre bízták. A parasztok több helyen még a rendeletek kiadása előtt felosztották a földesúri földeket és fegyelmezetten elvégezték a tavaszi vetést. A legkiemelkedőbb szakemberek részvételével dolgozták ki a tudományos intézmények és tanintézetek, a színház- és filmművészet fejlesztésének tervét.

A négyéves világháború súlyos következményei ellenére is sikerült jelentősen megjavítani a dolgozók életkörülményeit. A vörösőrség erőfeszítéseinek köszönhető, hogy az egymillió lakosú Budapesten példás rend uralkodott. Az ország történetében először voltak általános titkos választások, melyekben a nők is résztvettek, akik a forradalom előtt politikai jogokkal nem rendelkeztek. Tanácsmagyarországon a nők a férfiakkal egyenlő munkabért kaptak. A szocialista állam a dolgozó anyák helyzetén is könnyített, ingyenes óvodákat és gyermektáborokat szervezett.

Tanácsmagyarország lakossága lelkesen, örömmel fogott az új élet építéséhez, amit rendre akadályozni próbáltak a földesurak, a gyárosok, a volt tisztek. Amikor a munkás-paraszt hatalom ellenségei szabotázst és összeesküvéseket szerveztek, jóformán nem volt szükség a központi hatóságok beavatkozására: rendszerint a munkások maguk számoltak le ezekkel az urakkal a tett színhelyén. S akkor a washingtoni, párizsi és londoni imperialisták, akik korábban a forradalom belső ellenségeire számítottak, ráuszították Tanácsmagyarországra a román bojárok és a cseh burzsoázia állig felfegyverzett intervenciós csapatait.

De a világ munkássága a Magyar Tanácsköztársaság oldalára állt. Európa-szerte széleskörű mozgalom bontakozott ki *„El a kezekkel Tanácsmagyarországtól!"* jelszóval. A magyar munkás-paraszt állam védelmezőihez önként csatlakoztak Lengyelország és Ausztria internacionalistái, a magyar Vörös Hadsereg soraiban szlovákok és németek, oroszok és horvátok harcoltak . . .

A magyar Vörös Hadsereg méltó választ adott az intervenciós csapatoknak. A hadseregnek fémmunkások, pékek, textilmunkások stb. voltak a tagjai, akik igaz ügyért, a szocialista társadalomért harcoltak, a dolgozó nép vívmányait védelmezték. Jellemző, hogy a Vörös Hadsereg vezérkarának élén a kitűnő katonai szakember, az osztrák-magyar hadsereg volt vezérkari ezredese, *Stromfeld Aurél* állt. Addig még nem került közel a marxizmus eszméjéhez (kommunista is csak később, a fasiszták börtönében lett), de mint igazi hazafi kötelességének tartotta, hogy hazáját megvédje az ellenség támadásaitól.

A munkásoknak és a parasztoknak az új életért vívott harcát a kommunisták pártja vezette. Még egészen fiatal párt volt ez, de a marxizmus-leninizmus tudományos elmélete irányította. A párt a magyar dolgozó nép évszázados reményeit fejezte ki, s az egyik, Októbert üdvözlő budapesti munkásgyűlésen kifejtett elv szerint működött: *„Követni fogjuk orosz testvéreinket".*

A magyar szocialista forradalom győzelmében nagy, sőt talán meghatározó szerepet játszott az orosz munkások és parasztok példája. A Kommunisták Magyarországi Pártjának vezetői, *Kun Béla*, *Szamuely Tibor* és mások a Nagy Októberi Szocialista Forradalom résztvevői voltak, s a lenini párt tapasztalataival gazdagon tértek vissza Magyarországra. Ugyanakkor a Magyar Tanácsköztársaság kétségtelenül nemzeti talajon érlelődött, a burzsoá-feudális társadalom kibékíthetetlen ellentmondásainak talaján győzött, a dolgozók érdekeit fejezte ki.

Nagyon jól fejtette ki ezt *Kádár János*, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára: *„Az első magyar szocialista forradalom tapasztalatai a magyar és a nemzetközi munkásosztály maradandó eszmei fegyvereivé váltak. A Magyar Tanácsköztársaság bebizonyította, hogy a proletárforradalom, a proletárdiktatúra sem speciálisan «orosz jelenség», hanem követhető és követendő példa más országok munkássága számára".*

A magyar nép, amely 1945-ben a Szovjet Hadsereg segítségével szabadult fel a fasiszta uralom alól, ismét a szocializmus építésének útját választotta. A felszabadulás óta eltelt 24 év alatt valóra váltotta az első magyar kommunárok eszméit. Magyarország napjainkban hatalmas gépeket és felszereléseket, hajókat és autóbuszokat szállít sok országba. A legfontosabb mezőgazdasági termékek terméshozama másfélszeresére, kétszeresére nőtt. A Parlamentben a nép küldöttei üléseznek: a gyárak és a bányák dolgozóinak, a termelőszövetkezeteknek, a szellemi munkásoknak a képviselői. . .

A magyar dolgozók állama kilépett a nemzetközi politika küzdőterére is. Mint a szocialista államok közösségének tagja, a tartós béke megvalósításáért harcol Európában csakúgy, mint az egész világon, támogatja a vietnami, az arab és minden más olyan ország népét, amely szabadságát és függetlenségét védelmezi az imperializmus cselszövényei ellen.

A Magyar Szocialista Munkáspárt, hiven 1919 és a proletár internacionalizmus eszméihez, síkraszáll a világ minden marxista-leninista pártjának egységéért, mert ez az imperialista erők elleni sikeres harc záloga. Az MSZMP egyik kezdeményezője volt a kommunista és munkáspártok moszkvai tanácskozása összehívásának, és a kommunisták küszöbönálló világfórumán öt világrész marxista-leninista pártjai egységének megszilárdítása mellett foglal majd állást.

Erre kötelez minket az első magyar proletárforradalom dicsőséges hagyománya, mely forradalom félévszázados jubileumát most velünk együtt ünneplik barátaink az egész világon.

T. Pesti István

A Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának ötvenedik évfordulója alkalmából a budapesti Felvonulás téren felavatták a Tanácsköztársaság-emlékművet. Képeinken: Kiss István szobrászművész és alkotásának egyik változata

Fotó: Bojár Sándor

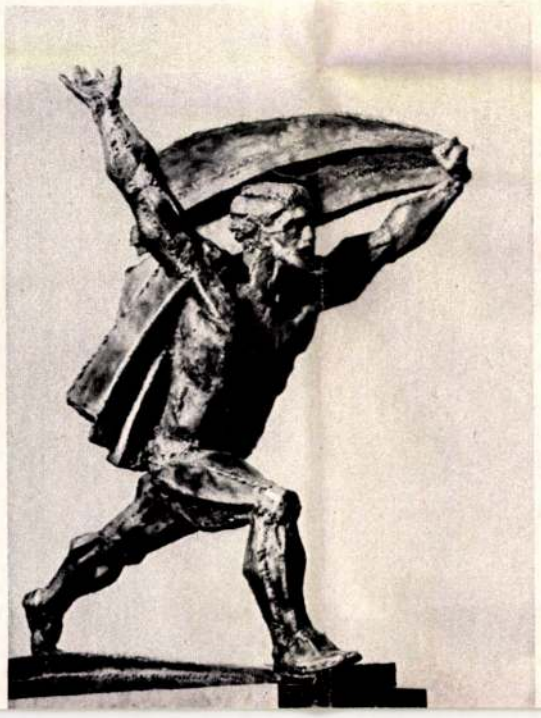

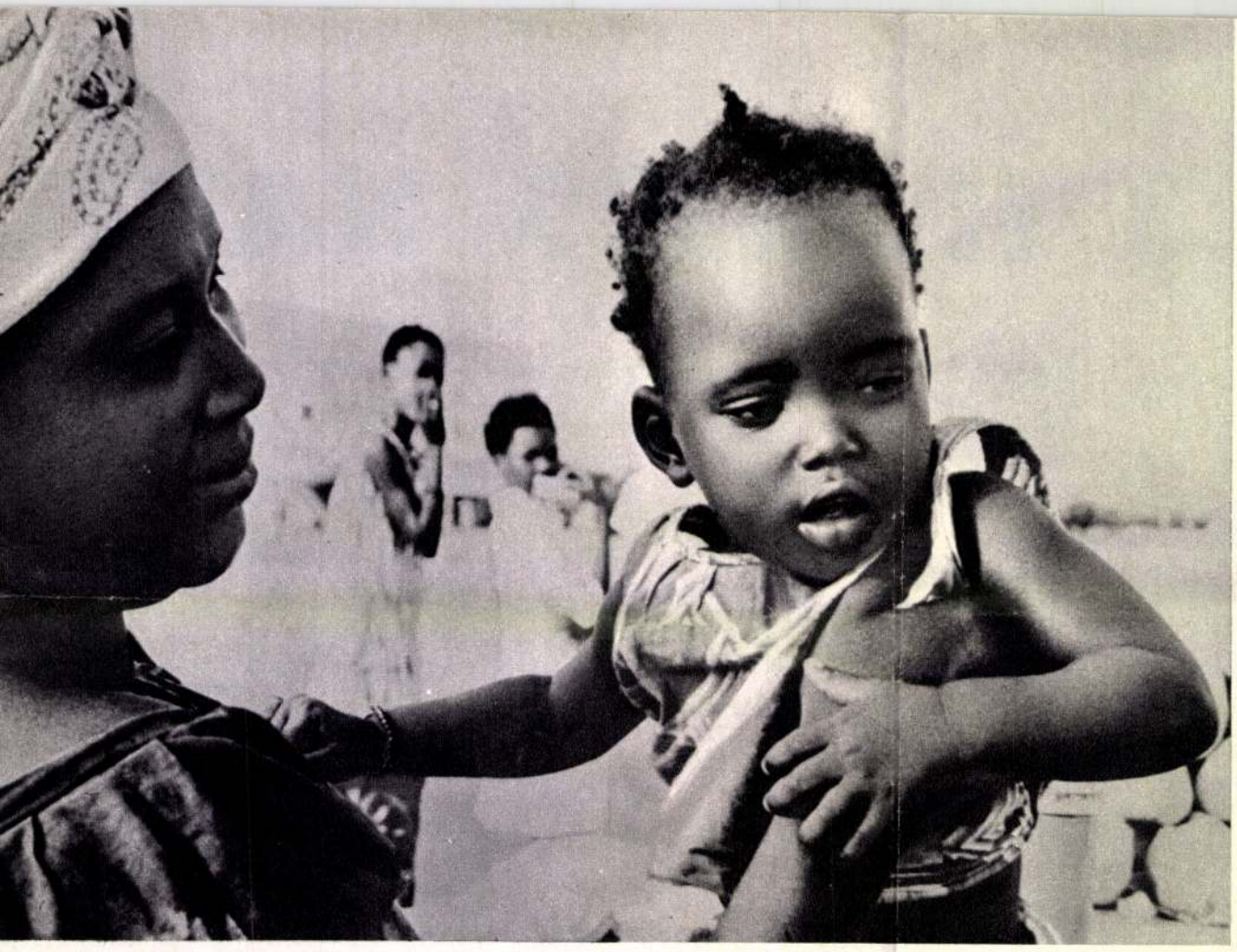

— Ugye, milyen stramm fiam van? — mondta Dakarban egy boldog mama. — Mérnök lesz belőle!

Szenegál, Marokkó, Algéria

ASSZONYOK

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Ragyogó emlékképet hagyott bennem Szenegál színeinek tarkasága. Elgyönyörködtem a szenegál nők méltóságteljes testtartásában: szinte lebegve járnak az utcán. Örvendetes, hogy orvosnőkkel, tanárnőkkel, tolmácsnőkkel találkoztunk köztük.

Marokkóban kevés nőt látni az utcán. Arcukat rendszerint fátyol takarja. Azt mondták nekem, hogy ezek háziasszonyok, mert a munkásnők, a tisztviselőnők már nem viselnek fátyolt.

Rabatban, az igazságügyi palotában fiatal lányokkal találkoztunk, akik tanfolyamokat, kollégiumokat végeztek. A munka a függetlenség büszke öntudatával övezi őket.

Különösen figyelemreméltók az új kor hajtásai Algériában. Az általános tankötelezettségről szóló törvényt következetesen végrehajtják.

Beszélgettem az állami konzervgyár egyik munkásnőjével. Ezt mondta:

— Most az egyenlő munkáért egyenlő bért kapunk. Önálló keresetem van, s így nem kell sietnem a férjhezmenéssel. Azelőtt férjhez adtak volna beleegyezésem nélkül.

Sok minden történt már a függetlenségüket elnyert országok fokozatos fejlődésének útján. Sok még a tennivaló is. De Algéria, Marokkó és Szenegál népei bizakodva tekintenek jövőjük elé.

V. Ponkin

Algír arab negyedében

Rabatban ritkán látni az utcán nőt fátyol nélkül

Nyolc méter magas bronzszobor

KISS ISTVÁN

Emlékmű a Tanácsköztársaság 50. évfordulójára

1021

Március 21-én — az 50. évforduló alkalmából — avatják majd fel Budapesten az új Tanácsköztársaság-emlékművet. Az emlékmű — *Kiss István* Munkácsy-díjas szobrász alkotása — a Városligetben, a Dózsa György út mentén húzódó felvonulási téren áll majd, szemben a Damjanich utca torkolatával. A kompozíció a tartalomhoz méltó monumentális formát kapott: a rohamléptű vöröskatona kezében a lobogóval a forradalom eszméjét szimbolizálja. A bronzalak nyolc méter magas, és körülbelül háromméteres talapzaton áll. Az emlékmű építészeti részét *Hofer Miklós* tervezte, s újszerű érdekes hatást teremtett azzal, hogy az alapterületen spirálvonalba sorakozó szögletes gránittömböket helyezett el, amelyek felnyúlnak az alapból a bronzrész alá. Az építészeti kivitelezésen már javában dolgoznak! A talapzat kiképzése után helyére emelték darukkal a több mint 50 mázsás bronzszobrot is.

Kiss István az emlékmű elkészítésére a megbízást pályázaton nyerte el, e pályázat egyébként része volt a felvonulási teret környező ligetrész egységes rendezési tervének. Az új Nemzeti Színház homlokzati része a térség közepén húzódik majd, szemközt a Gorkij fasorral, a színházépület sziluettjéhez kapcsolódik majd *Pátzay Pál* Lenin-szobra és a Tanácsköztársaság új emlékműve is.

1959 JAN 22

MAGYAR HIRLAP

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

corvi

étkezési szőlő

0,5 kg

KÉSZITÉSENEL IS.
ÉDESITŐ HATÁSA KB
1 KG RÉPACUKORRAL
AZONOS.

KISS ISTVÁN 1021

Hirdesse az emlékmű a Tanácsköztársaság dicsőségét

Ilku Pál beszéde a pénteki avatóünnepségen

Pénteken déltől két szobor áll a fővárosnak talán a legszebb terén, a Dózsa György úti felvonulási téren. Lenine az egyik, a másik pedig Kiss István újonnan felavatott alkotása, amely a Tanácsköztársaság emlékét hirdeti. A bronzharcos lendülete jelképezi azt a mindent elsöprő erőt, amivel 50 évvel ezelőtt létrejött a világ második proletárállama. *Ilku Pál* művelődésügyi miniszter beszédében szólt arról, hogy jelképes a két szobor találkozása itt a téren. Az ötven évvel ezelőtt élt magyarok — a munkások, parasztok és katonák — azért valósíthatták meg példamutató következetességgel a néptömegek diktatúráját, mert szívükkel és agyukkal magukévá tették a lenini tanítást: ***nincs más kivezető út a kizsákmányoló rendszerből, csak a forradalom útja.***

Az emlékművet avató ünnepi gyűlés elnökségében foglalt helyet *Kádár János*, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára, *Losonczi Pál*, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke, *Fock Jenő*, a Minisztertanács elnöke, *Apró Antal*, *Biszku Béla*, *Fehér Lajos*, *Gáspár Sándor*, *Kállai Gyula*, *Nyers Rezső*, *Szirmai István*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagjai, *dr. Ajtai Miklós*, *Czinege Lajos*, *Ilku Pál*, *Németh Károly*, a Politikai Bizottság póttagjai, *Aczél György* és *Pullai Árpád*, a Központi Bizottság titkárai. Az elnökség tagja volt *Benkei András* belügyminiszter, *Cseterki Lajos*, az Elnöki Tanács titkára, *dr. Erdei Ferenc*, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára, *Garasin Rudolf*, a munkásmozgalom régi harcosa, Lenin-renddel kitüntetett internacionalista, *Kisházi Ödön*, az Elnöki Tanács helyettes elnöke, *Kiss István* Munkácsy-díjas szobrászművész, *László Aladár*, a munkásmozgalom régi harcosa, Lenin-renddel kitüntetett internacionalista, *Méhes Lajos*, a KISZ központi bizottságának első titkára, *Nógrádi Sándor*, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, *Papp Árpád* vezérőrnagy, a munkásőrség országos parancsnoka, *Rónai Sándorné*, a munkásmozgalom régi harcosa, *Sarlós István*, Budapest Főváros Tanácsa Végrehajtó Bizottságának elnöke, *Somogyi Imre*, a KISZ budapesti bizottságának első titkára, *dr. Timár Mátyás*, a Minisztertanács elnökhelyettese, *Vas-Witteg Miklós*, a SZOT alelnöke. Az elnökségben foglalt helyet *D. Sz. Poljanszkij*, a Szovjetunió Kommunista Pártja Politikai Bizottságának tagja, a Szovjetunió Minisztertanácsának első elnökhelyettese, a szovjet párt- és kormányküldöttség vezetője, *Ivan Popov*, a Bolgár Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja, a Műszaki Tudományos Fejlesztési Bizottság elnöke, a bolgár párt- és kormányküldöttség vezetője; *dr. Samo Faltan*, a Szlovák Kommunista Párt Központi Bizottsága elnökségének tagja, a Csehszlovák Kommunista Párt Központi Bizottságának tagja, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság szövetségi kormányának elnökhelyettese, a csehszlovák párt- és kormányküldöttség vezetője; *Piotr Jaroszewicz*, a Lengyel Egyesült Munkáspárt Politikai Bizottságának póttagja, miniszterelnök-helyettes, a lengyel párt- és kormányküldöttség vezetője; *Friedrich Ebert*, a Német Szocialista Egységpárt Politikai Bizottságának tagja, a Német Demokratikus Köztársaság Államtanácsának tagja, az NDK párt- és kormányküldöttségének vezetője; *Gheorghe Apostol*, a Román Kommunista Párt Központi Bizottsága Végrehajtó Bizottságának és Állandó Elnökségének tagja, a Szakszervezetek Központi Tanácsának elnöke, a román párt- és kormányküldöttség vezetője; *dr. Milivoje Rukavina*, a Jugoszláv Szövetségi Végrehajtó Tanács (kormány) tagja, a jugoszláv kormányküldöttség vezetője. Az elnökség tagja volt *J. M. Tazselnyikov*, a Komszomol központi bizottságának első titkára és *Pavel Beljajev* űrhajós ezredes, a Szovjetunió hőse is.

Részt vett az ünnepségen a politikai, a társadalmi élet sok vezető személyisége, s ott voltak a külföldi párt- és kormányküldöttségek, valamint az évforduló alkalmából hazánkba érkezett többi küldöttségek tagjai is. Jelen volt az ünnepségen a budapesti diplomáciai képviseletek számos vezetője és tagja is.

Németh Károly, az MSZMP Politikai Bizottságának póttagja, a budapesti pártbizottság első titkára az ünnepség elnökeként köszöntötte az egybegyűlteket. Külön köszöntötte azokat a kommunista veteránokat, akik cselekvő részesei voltak a fél évszázaddal ezelőtti forradalmi harcoknak. Ezután az ünnepség szónokának, *Ilku Pál* művelődésügyi miniszternek adta át a szót.

Ilku Pál avatóbeszéde

— Emlékművet avatunk a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulóján, 133 emlékezetes és dicsőséges nap szimbólumát, a harcba hívó vörös zászlós munkás szobrát — mondotta avatóbeszédében Ilku Pál. — Budapest legnagyobb terének egyik oldalán *Lenin* a tanító, a mester szobra tekint ránk és mintha szólna hozzánk, és innen az új szobor alakjába mintázott magyar munkás forradalmi hittel és elszántsággal Leninre tekint. A tervezők és művészek csak szerény megfogalmazói annak, ami 50 évvel ezelőtt valóban megtörtént. Akkor a magyar munkásosztály, a dolgozó tömegek Lenin eszméit, a győzelmes orosz munkásosztály példáját követve, másodikként a történelemben, győzelemre vitték a szocialista forradalmat, megteremtették az első magyar proletárdiktatúrát.

— Ez a szobor nem véletlenül ábrázol Lenint és a forradalmat követelő, a forradalomra felhívó munkást. A láncaitól szabadulni akaró munkásosztály állt a forradalom élére, és vállalta egy új rend felépítésének, a nemzet védelmének felelősségét. Harcba hívta testvéreit: a parasztokat, értelmiségieket és a dolgozó polgárokat. A szobor szimbolizálja a munkásosztály vezető szerepét a szocialista forradalom megvívásában, az új, kizsákmányolástól mentes, emberhez méltó osztály nélküli társadalom felépítésében. De szimbolizálja a forradalomra hívó munkásosztály élcsapatát, a harc és a felelősség nagyobb részét viselő élenjáró kommunisták elszántságát, bátorságát és elhivatottságát.

Lenin tanítása: nemzetközi érvényű

— A Kommunisták Magyarországi Pártja a magyar tömegek agyában érlelődő törekvéseket, célkitűzéseket fogalmazta meg. A párt történelmi érdeme, hogy megértette Lenin híres üzenetét: *„Magyarország munkásai, parasztjai és katonái nem azért szabadították fel magukat a bécsi bürokrácia és a bécsi tőkések hatalma alól, hogy a magyar földbirtokosoktól, bankároktól és tőkésektől hagyják magukat kizsákmányolni. Szilárd hitünk, hogy a magyar munkások és parasztok leszámolnak a magyar tőkésekkel, hogy a magyar kormány munkások, katonák és parasztok kormánya lesz."*

— A magyar dolgozók kiforrták magukban a szocializmus eszméit, ez a ma-

(Folytatás a 4. oldalon)

IRAKI KULUGYMINISZTER

csolatban kialakult vitával összefüggésben a lap azt a véleményét juttatja kifejezésre, hogy Barzel, a CDU—CSU frakció szónoka, aki alkalmatlannak minősítette az időpontot az atomsorompószerződés aláírására, és Brandt külügyminiszter, aki a szerződésnek a Bundestag nyári szünete előtti aláírása mellett foglalt állást, „két szerepet visz ugyanabban a Strauss által rendezett színjátékban". A kommentár szerint a külügyminiszternek, ha eltér a véleménye a kormány álláspontjától egy ilyen súlyos kérdésben, akkor a parlamentáris államban uralkodó szokásoknak megfelelően be kell nyújtania lemondását. A lap úgy ítéli meg, hogy a valóságban nem is áll fenn ellentét, csupán Brandtnak az a szerep jutott, hogy szép szavakkal a világ előtt elfogadhatóvá tegye a bonni kormány atomfegyverkezésre törekvő és az atomsorompó-szerződés aláírását szabotáló politikáját. Végezetül arra a következtetésre jut, hogy Bonnt kényszeríteni kell — akár egyik vagy másik szövetségese oldaláról gyakorolt nyomás segítségével is — az atomsorompó-szerződés aláírására.

le nouvel OBSERVATEUR

„Szemben az elnökválasztással, amely már politikai életünk részévé vált, a népszavazás-redszert a közvélemény nem érti, s nem is fogadta el teljesen." Ezt a kiábrándult mondatot ismételgeti Couve de Murville azoknak, akik a közeli népszavazásról érdeklődnek. A francia miniszterelnök azért nyugtalan, mert a gaulle-isták ügye pillanatnyilag rosszul áll... A kétségtelenül nagyszámú „igen" szavazat mellett, jelenleg a szavazók 40 százalékának tartózkodására lehet számítani. Politikai megfigyelők szerint a következő hat hét alatt a tartózkodók aránya csökkeni fog, s valószínűleg 30 százalék alatt állapodik majd meg. De ki nyer ezen a százalékcsökkenésen: az „igen" vagy „nem" tábora? Ez a fő kérdés. A gaulle-ista párton belül egyesek törelmetlenül, mások félelemmel várják a szavazás napját. Sokan valószínűnek tartják, hogy ha a népszavazás a gaulle-istákra nézve negatív eredménnyel végződik, Pompidou kiprovokálja de Gaulle távozását... A tábornok tíz év óta mindig azzal a jelszóval vezeti választási harcait, hogy „Én vagy a káosz". De egyre több gaulle-istának van más véleménye: Ha az „öreg" elmegy — mondják —, ott lesz Pompidou. Tehát ez alkalommal nem lehet kijátszani a „nemzeti katasztrófa" kártyáját a választók meggyőződésére. Couve de Murville ezért most az ellenfél várható hibáira számít. A baloldal megosztott, képtelen egységes taktikára, gondolja, pontosabban óhajtja a francia kormányfő. De nem biztos, hogy a baloldal beleesik a neki állított csapdába. Az ellenteszi lehetővé egy igazi, demokratikus területi decentralizáció megvalósulását. (A régiók vezető testületét nem közszavazással választják, a prefektusrepe változatlan marad.) Másrészt vegtervezet hihetetlenül hosszú és zen érthető, így a szavazók nagy valószínűleg nem is olvassa el, tartnak ismerete nélkül fog dönteni.. a baloldal megfelelően csoportosítja nem lehetetlen, hogy április 27-„nem" győzedelmeskedik az „igen lött.

LA STAMPA

Ha az ember szabadítja a pr mát a taktikázás és a dogmatikus építés okozta kendőzettől, világosai derül: vagy felveszik Angliát a K Piacba, ahogy ezt mindenki, de G kivételével akarja, ebben az esetbe integrációs folyamat új lendületet vagy pedig megbékülünk a franciák véleményével, esetleg, ami még rosszabb, egyetértünk vele: akkor az a kevés is, amit eddig elértünk, kérdésessé válik. A politikában éppúgy nincs nyugalom, mint az életben. Vagy előremegyünk, vagy hátrafelé. Hála de Gaulle-nak, Európa már megosztottnak látszik. És holnap széthullhat.

A kairói Al Ahram főszerkesztője, Hejkal szokásos heti kommentárjában pénteken azt írta, hogy a Szuezi-csatorna mentén lezajlott legutóbbi tüzérségi párbajokkal, a szíriai és jordániai palesztinai kommandók ellen intézett izraeli létámadásokkal és az izraeli—jordániai tűzszüneti vonal mentén lezajlott, egyre hevesebb és egyre gyakoribb incidensekkel a közel-keleti válság új szakaszába lépett. Véleménye szerint az incidensek megakadályozzák, hogy a válság elveszítse elsőbbrendűségét a nemzetközi fórumokon, valamint azt, hogy a jelenlegi tűzszüneti vonalak állandó határokká váljanak.

Hejkal kifejti, hogy nincs ellentmondás a tűzszünet elfogadása és az izraeli—arab összetűzések folytatása között. Ily módon lehet megőrizni az ésszerű egyensúlyt az ellenségeskedések újrafelvétele és a harcok beszüntetése között — írja. Hejkal szerint ennek a leplezett háborúnak vannak bizonyos előnyei az arab országok számára:

1. Az izraeli fegyveres erőkkel való kontaktus fenntartása mozgósítja a lakosságot és növeli harci szellemét; 2. az incidensek állandó vészjelzést képviselnek a nemzetközi közvélemény számára. Ha a tűzszüneti vonalak biztos határokká alakulnának át, a közel-keleti válság vesztene fontosságából nemzetközi szinten; 3. az összetűzések sakkban tartják Izraelt, költséges éberségre kényszerítik és próbára teszik harci szellemét.

MAGYAR HIRLAP
1969 MAR 7 21
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-303

...tagjainak neve iránt. Meg-

Új sorozatunk:

Nyugtalan O

„Olaszország? Ugyan kérem. Másodrendű ország, provinciális fővárossal. A világpolitikában nem számít." Ezt szokták mondani azok, akik a külpolitika iránt aktívan érdeklődnek, de Olaszországot kevéssé ismerik. A jóindulatú lenézésben van valami igazságelem. Olaszország valóban nem nagyhatalom, még kevésbé világhatalom. De hogy provinciális lenne?

A nagyvonalú „skatulyázók" elfeledkeznek néhány dologról. Olaszországban tevékenykedik a világ legerősebb ellenzéki kommunista pártja — másképpen fogalmazva: *a kapitalista világ legerősebb kommunista pártja.* Az olasz gazdaság *a mai tőkésvilág leggyorsabban fejlődő, legdinamikusabb gazdasága* a nyugatnémet és a japán mellett. Olaszország volt az első fasiszta állam, amelyet két évtizeddel később a Nyugat-Európában legerősebb *nemzeti ellenállás* buktatott meg. Olaszországban ma is működik egy újfasiszta párt, és *a fasizmus iránti nosztalgia tovább él* a társadalom bizonyos rétegeiben.

Ezek a tények egymással is *ellentmondásban* vannak; de nyilvánvaló, hogy éppen ez teszi annyira bonyolulttá és sajátossá a mai olasz helyzetet. Tíz év óta módom volt többé-kevésbé rendszeresen fölkeresni Olaszországot, és nemcsak a sajtó és a könyvek, hanem *személyes tapasztalatok* alapján bővíteni ismereteimet.

Különösen előnyösnek tartom, hogy az utóbbi tíz hónapban háromszor járhattam Olaszországban: a belpolitikai élet három fontos eseménye és folyamata adta a rendkívüli alkalmat a problémák jobb megismeréséhez, a helyzet értékelé-

A Jugoszláv Kommunisták Szövetségének kongresszusa

Múlt szombaton fejeződött be a Jugoszláv Kommunisták Szövetségének IX. kongresszusa. Egy hét távlatából ugyan nem lehet még felmérni egy ilyen jelentős tanácskozás *összes* következményét, de az máris világos, hogy a JKSZ kongresszusa *csalódást okozott* azoknak a nyugati köröknek, amelyek valamiféle *látványos kenyértörésre* számítottak. Ju-

témához, s attól függően, hogy melyik köztársaságot képviselte, *követelte* avagy

ellen vívott ideológiai harcban. Kitérve a párt szociális összetételére, bírálta azt, hogy kevés benne a munkás. A szövetség új szervezeti szabályzata szakít azzal a gyakorlattal, hogy a kommunisták csakis vállalati vagy területi alapon szervezkednek. A demokratikus centralizmus elvét hangsúlyozva megállapítja: „A többség határozata — és a végrehajtásában való részvétel — kötelező minden tagra mindaddig, amíg a szabályzatban előírt demokratikus eljárás keretében nem változtatják meg. A tag azonban a határozat elfogadása után is fenntarthatja nézetét." A kongresszus új vezető szer-

A JUBILEUMI PARK

Nagyvárosok tervező mérnökei világszerte figyelemre méltó erőfeszítéseket tesznek, hogy növeljék a zöldterületeket. Erre elsősorban egészségügyi okokból kényszerülnek.

A mi fővárosunk szinte kivétel a többi világváros között. Még közvetlen Budapest határain belül is változatos, tájelemekben gazdag hegyek sorakoznak. Mindenekelőtt a budai hegyek egyik legismertebbikéről, a Gellérthegyről akarunk itt néhány szót szólni, mely sziklafalával egész a Dunáig hatolva szépen illeszkedik bele fővárosunk képébe.

Fölszabadulásunk húsz éves évfordulója tiszteletére, éppen itt, a Gellérthegyen, a Fölszabadulási Emlékmű szomszédságában Jubileumi parkot létesítettek. Tervezését a Budapesti Városépítési Tervező Vállalat munkatársai: *Jancsó Vilmos* és *dr. Krizsán Zoltánné* végezték. E park mint zöldterület nemcsak Budapest lakóinak üdülését szolgálja, hanem a város tagolásával esztétikai céljának is megfelel. Fontos szempont, hogy nagyforgalmú utaktól távol esik, csendes és békés lakóépületek és villák környezetében. Még a bejárata környékén sincsenek nagyforgalmú utak. Magas fekvése révén gyönyörű kilátás nyílik innen a városra. A kerttervezőknek jelen esetben alapvető feladatuk volt a lejtős környezet megfelelő téralakítása. A földtömegek mozgatását — külföldi szakemberek szerint is —, rendkívül célszerűen oldották meg. A Jubileumi park a főváros rozáriumának, rózsagyűjteményének céljára is készült és ennek kifejlesztése a közeljövőben meg is valósul. Díszfáit és díszcserjéit zömmel mediterrán jellegű növényanyagból válogatták össze, és az itt talált magányos fák, cserjék és sziklák a hozzájuk csatlakozó virágágyakkal is hozzájárulnak a tér szerencsés összhatásához.

Ilyen volt a terület a parkosítás előtt . ..

. . . és ilyen most

A parkot vagy gyalogosan, a Gellért Szállótól kiindulva közelíthetjük meg, vagy a 27-es autóbusszal a Kelenhegyi út felől. A Gellért tér felől fák, cserjék és zöld pázsit között kanyargó sétány visz föl az úgynevezett Verejték útra, amely néhány lépcsővel torkollik a Jubileumi parkba. Itt mindenekelőtt nagy zöld pázsit tárul elénk. A pázsit a kerti kompozíció legértékesebb eleme. Ez képezi az összefüggő egységes alapot, amelyen a fák, cserjék, virágok foltjai színesen kirajzolódnak. A hatalmas pázsittakarón elszórva mandulafákat látunk, melyek mind lombjukkal, mind korai virágzásukkal igen dekoratívan hatnak. A főúton fölfelé haladva három kővázát pillantunk meg. Ezek a kertművészeti kompozícióban a térformálás eszközei, a zöld pázsitból szép formáikkal kiemelkedve mintegy jelzik, hogy itt valami új, valami más kezdődik. Tovább haladva fölfelé, figyelmünk az utakra terelődik, melyek nemcsak vonalukkal vezetnek, s nemcsak szélességükkel utalnak fontosságukra, hanem megépítésük módjával, burkolatukkal is fontos kompozíciós és funkcionális elemet képeznek. A főforgalmi gyalogúton szemünk elé tárul a park egész keleti perspektívája, három nagy, különböző szintű teraszával, amelyek simán, zökkenő nélkül csatlakoznak a lejtős térszín azonos magasságú pontjaihoz. A terepalakításban általában a homorú térformák alkalmazása az előnyös. A kialakított park alapfelületét is homorú katlan alakúra formálták a tervezők, s így jó térhatást értek el.

A széles gyalogúton néhány lépcsőn fölfelé haladva elérjük az első teraszt, melynek aljában hatalmas, mintegy 70—80 méter hosszú, különböző színfoltokkal tarkálló virágágy terül el a pázsit szélében. A terasz szögletes nagy betonlapokkal van kikövezve, szegélyező támfalában *Kiss István* „Budapest" című domborművét látjuk. Ez a fölszabadulásunk 20. évfordulójára készült alkotás a múlt és jelen egybefonódásának jelképe, amelyért alkotóját a múlt évben a főváros Pro Arte aranyérmével tüntették ki. A terasz egyik oldalában nagy árnyékot adó műanyagernyők a téralakítás és súlypontképzés jó eszközei, a másik oldalon pedig gyermekjátszótér kapcsolódik a térszinthez. A játszótér oldalának rézsüjében az évelő sziklakert a harmónikus hatást még jobban fokozza.

Az alsó teraszt reprezentatív lépcső köti össze a középső szinttel, mely egész más képet nyújt a szemlélőnek, mint az előbbi. Itt a virágágyak színfoltjai magán a terasz betonlapján rajzolódnak ki, hatszögletű egységes méretű kőszegélyes virágágyakban. A fehér betonteraszon elhelyezett tarka virágágyak egyedülállóak a maguk nemében. Ezek rózsákkal, egynyári virágokkal, Canna indicákkal, évelő virágokkal vannak beültetve. Számuk meghaladja az ötvenet.

A harmadik terasz egyben a legmagasabb szint is,

Javaslat egy városképi probléma megoldására

(A Blaha Lujza téren építsék fel a Nemzeti Szalont!)

Amióta a Nemzeti Színházat lebontották, a Blaha Lujza tér — sajnos— jellegtelen térré vált. Elvesztette hangsúlyát, alakja szabálytalan, környező épületei között nincs stílusösszhang, s egyik sem dominál annyira, hogy a tér vezérdallamává, főszereplőjévé tudna válni. Ráadásul ez a tér nem elég kicsi ahhoz, hogy intim legyen, s nem elég nagy ahhoz, hogy monumentalitásával hathasson, illetve határozott jelleget kapjon. Mindezek következtében — naponta tapasztaljuk — súlyos esztétikai hiányérzetet kelt; „kong" ez a tér. Holott, mint a város egyik legforgalmasabb terének, méltó esztétikai, városképi tartalmat kellene sugallnia.

A Blaha Lujza térnek ezt a jellegtelenségét Antalffy Gyula és Granasztói Pál már szóvá tették a Magyar Nemzet hasábjain. Utóbbi javasolta, hogy — többek között — egy toronyház építésével próbáljunk segíteni a tér esztétikai összhatásán. Örömmel olvastuk, hogy a főváros — a probléma fontosságára való tekintettel — pályázatot tűzött ki a tervezőirodák között a tér esztétikai rendezésére, megoldására.

Mivel ez a kérdés nemcsak az építészek, hanem a közönség szívügye is, legyen szabad egy javaslatot tennem, mielőtt a végleges tervek megszületnek.

Csupán a környező épületek alakításával nem lehet megfelelően megoldani a Blaha Lujza tér problémáját, mert a tereknek fizikai és pszichológiai fókuszokkal kell rendelkezniük. Gondoljunk Róma vagy Párizs tereire, amelyek fókuszában rendszerint valamilyen kút, obeliszk vagy szobor áll. Nyilvánvaló, hogy leginkább egy monumentális szobor képes — szellemi kisugárzó ereje révén — eszmei tartalmat, jelleget adni egy térnek. A Blaha Lujza téren azonban sem szobor, sem kút nem jöhet számításba, mert a közlekedés rendje ezt nem teszi lehetővé. Itt csupán olyan megoldás lehetséges, mely a közlekedést, illetve a tér áttekinthetőségét nem zavarja. Ez szerintem csak egy levegőbe emelt hasáb lehet.

Javaslatom: A Nemzeti Színház helyén, a Rákóczi úttal párhuzamosan helyezzenek két betonlábra egy lapos hasáb alakú, hipermodern üveg-alumínium termet, mely kiállítási helyiségként szolgálna. Alatta át lehetne látni, a közlekedést nem zavarná, sőt, a villamosra várakozókat megvédené az esőtől. Mivel a Nagykörút és a Rákóczi út sarkán állna, a kereszteződést is jobban kihangsúlyozná; a Rákóczi úttal párhuzamos vonalával a Rákóczi út sodrását, irányát is jobban aláhúzná — sőt, lapos tömbjével mintegy ellenpólusa lenne (föld fölötti jelzőjévé válna) a földalattinak. Legfőbb előnye pedig az lenne, hogy olyan objektumot nyernénk benne, amely tömbjével fizikai fókusszá válna — szellemi fókuszszá pedig azáltal, hogy a Nemzeti Színház helyén állva, mint Nemzeti Szalon a nemzeti kultúrát szolgálná.

Korszerű kiállítóhelyiségre Budapestnek ugyis múlhatatlanul szüksége van. Az Engels téri Nemzeti Szalon kiesése nagy vesztesége művészeti életünknek. A képzőművészeti kultúra és az idegenforgalom is halaszthatatlanul követeli, hogy fővárosunkban végre felépüljön egy világvárosi igényeknek megfelelő, felülvilágításos kiállítóhelyiség. Az új Nemzeti Szalon megépítését tehát napirendre kell tűzni. Erre most megvan az alkalom.

S hogy éppen ide, a Blaha Lujza térre építsük a Nemzeti Szalont, arra több okunk van. Ezen a helyen a kultúra szolgálata nemzeti hagyomány. (A Nemzeti Színház helyét a földön egy mozaiktábla jelezhetné.) Maradjon ez a tér továbbra is a kultúra szolgálója! S azért éppen a képzőművészeté, mert a forgalommal járó zaj ezt a helyet csak e művészeti ág propagálására teszi alkalmassá. Meg azért is, mert képzőművészeti kultúránk ismertetése van a legmostohább helyzetben. Irodalmunkat, zenénket számtalan lap, valamint a rádió, a televízió kellően népszerűsíti. Képzőművészeti lapunk viszont csak egy van. Legyen az új Nemzeti Szalon is egyik fóruma képzőművészeti közízlésünk fejlesztésének!

Tapasztaljuk, hogy az állomásokon, átszállóhelyeken mindig sok a várakozó ember, aki nem tudja, mit csináljon az idejével. Részesítsük pozitív élményben őket! Tegyük lehetővé, hogy itt képzőművészeti alkotásokban gyönyörködhessenek. Nem hagyhatjuk kiaknázatlanul a nagy forgalmú pont kulturális lehetőségeit.

Szellemi góccá kell tennünk a Blaha Lujza tér sarkát azzal is, hogy olyan hipermodern üveghasábkölteményt építünk ide, mely már alakjával, újszerűségével is szenzációjává, városképi érdekességévé válhatna e térnek. Nyugati falán egy szobor vagy dombormű jelezhetné a tér névadójának jelentőségét. Az épület keleti falának sarkán, ott, ahol annak idején a nevezetes óra állt, egy órát kellene elhelyezni, alatta pedig egy falhoz simuló, várakozó mozdulatú, áhítatos női szoboralakot, mely kedvesen jelezné, hogy ez volt — s talán marad — a fiatalok találkozóhelye. (Így ez a „hagyomány" sem menne feledésbe.)

A Nemzeti Szalon tetejének egy részén (színes ernyők alatt) presszó működhetne, mely egyben a tér kilátójává, érdekes pontjává válhatna.

A Nemzeti Szalonnal kapcsolatos javaslatomat a Képzőművészek Szövetségében is előadtam. Ők örömmel támogatják. Kérem, hogy az illetékes szervek is vitassák meg, foglalkozzanak vele. Nemcsak a Blaha Lujza tér esztétikai rendezésének problémáját vinné közelebb a megoldáshoz, hanem képzőművészeti kultúránk ügyét is eredményesen szolgálná.

Dr. Maksay László

Budapest közlekedése

Júniusban a Fővárosi Tanács V. B. Közlekedési Igazgatósága szürke vászonkötésű ízléses könyvet adott ki. A négy nyelvű, tömör szövegezésű, kevés, de jellemző évszámmal, statisztikai adattal és grafikonnal, bőséges és választékos képanyaggal ellátott 140 oldalas album ismerteti Budapest közlekedését.

A városfejlesztés és a közlekedés kapcsolatát, fővárosunk hídjait, gyorsvasúti, a már kialakult egyéb közlekedési hálózatát és csomópontjait (Nagykörút, Kiskörút, Astoria, Blaha Lujza tér stb.), a városközpontot éppen úgy megismerhetjük, mint a létesítmények tervezését (Baross tér, Hungária körút átépítése). A lakótelepi és budai hegyi utak, a forgalomirányítás mellett a tömegközlekedés (villamos, trolibusz, autóbusz, helyi hajózás, fogaskerekű vasút, BHÉV stb.) fejlődését is módunkban van áttekinteni, továbbá az országos úthálózat csatlakozásait, a főváros idegenforgalmát, sőt ízelítőt kapunk a Budapestet érintő távolsági autóbuszközlekedésből, légiközlekedésből, a hajózásból és a vasúti közlekedésből is.

A könyv gondos összeállítói közül *Daczó József* igazgatóságvezető, *Nagy Rudolf* főmérnök, *Kiss Miklós* és *dr. Nagy Ervin* neveit emeljük ki. A szerkesztés a szakavatott *dr. techn. Szabó Dezső* munkáját dicséri. A tetszetős, mértéktartó grafikai munkát végző *Simon Károly* mellett a szebbnél szebb fényképek *Domonkos Endre, Katkó István* és a Magyar Távirati Iroda munkatársai nevéhez fűződnek.

Nagy kár, hogy ezt a szakemberek és a fővárost szerető nagyközönség részéről egyformán érdeklődésre számot tartó albumot a nagyközönség egyáltalán nem, sőt, a szakemberek közül is csak kevesen forgathatják.

A kiadvány sajtó alá rendezése a Panoráma kiadó, a nyomtatás az Athenaeum Nyomda kiváló munkája.

B. B.

Parkrészlet a Citadellával és a Felszabadulási Emlékművel (A Fővárosi Tanács VB Városrendezési és Építési Osztályának archívumából)

mely szobrokkal és emléktáblával van dekorálva, ez utóbbin a Jubileumi park létesítéséről szóló feliratal. E szinten négyszögletes kőkeretben ugyancsak festői színhatású virágágyak vannak. Teraszonkint váltakozik a burkolat, az alsó teraszon betonburkolat van, a középső szabálytalan kőlapokból van kikirakva, míg a felső szint kavicsos utakkal van kiképezve. A legfelső terasz képébe szépen belekomponálták az itt talált természetes sziklacsoportokat is. A legfelső teraszhoz két kisebb terasz kapcsolódik. A parkban padok nagy száma áll a pihenni vágyó sétálók rendelkezésére. A padokat két irányba helyezték el egyrészt Pest, illetőleg a Duna felé, másrészt a Sas-hegy irányába, a kétfelé táruló szép kilátásnak megfelelően.

Az a néhány szobor, amit e parkban felállítottak, ugyancsak jól érvényesül a park-kompozíció elemei között. A második terasz főlépcsőjén elhelyezett — a magasságból a városra tekintő — női alak felhívja a figyelmet a csodálatos panorámára, amely innen a városra nyílik. A második szobor a legfelső teraszon egy nőt ábrázol kis csikóval. A szobrász, *Somogyi József* ebben a művében az ember és a természet egységét formálta plasztikai valósággá.

A kővel burkolt teraszok egyik feladata: a nagy park mikroklímáját kedvezően befolyásolja azáltal, hogy nyári melegben a felszálló légáramlást még jobban elősegíti, s a déli gyárváros szennyes levegőjét távol tartja.

Mint általában a parkokban, a Jubileumi parkban is a növények minden más elemnél hangsúlyozottabban kapnak szerepet. Az egynyári és évelő virágok, a különböző színű verbénák, petúniák, begóniák, sedumok, muskátlik és a legújabb magyar Canna fajták a színek gazdag változatosságával élénkítik a parkot, teszik változatossá a virágágyak színeit. A fák és cserjék, mint a park legfőbb hangulatadó elemei egyesével és csoportosan vannak elültetve, főleg kőris, tölgy, hárs, berkenye és juharfák alkotják a fő növényanyagot. A park különlegességeit a legújabb magyar hárs és berkenyeújdonságok képezik.

A cserjék és fák ügyes összeválogatása és elrendezése a lombhabitusok és kontúrvonalak szép összhatását hangsúlyozza ki. Ezt nagyban elősegíti a jó háttér. A szabálytalan facsoportok körvonalába belejátszik a városkép, a Duna vagy éppen a Sas-hegy festői háttere. Meggyőződésünk szerint szebb ajándékot a Főváros Tanácsa felszabadulásunk huszadik évfordulójára nem is tudott volna felajánlani a város lakosságának, mint e tartalmi gazdagságával és különleges növényzetének gazdag változatosságával megalkotott reprezentatív parkot.

Jankovich Oszkár
Országos Mezőgazdasági Fajta és Termelés Technikai Minősítő Intézet

Az első teraszt szegélyező falon Kiss István „Budapest" című dombormüve (Müller Ferenc felvétele)

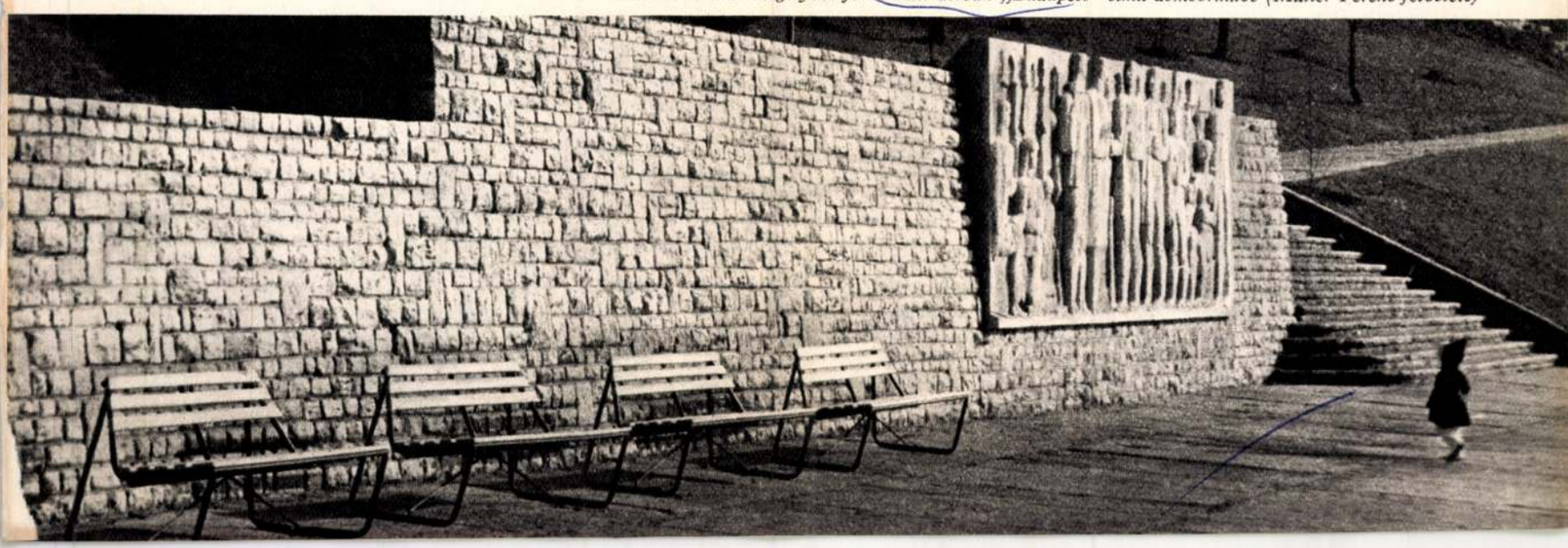

Kollár Mária

Az örökifjú várbarát

Neÿ Ákos a muzeális értékű tárgyakkal zsúfolt lakásában
(Bérczi Lóránt felvétele)

Éppen esztendeje, hogy három lelkes és értő várbarát, *Bokor Artúr* nyugdíjas közgazdász, a várbéli pártszervezet titkára, tanácstag, *Dr. Földmár György* orvos, tanácstag és *Neÿ Ákos*, gyémántdiplomás mérnök, nyugalmazott MÁV főigazgató, megalakította a Várbarátok Körét. Ebben a közösségben az emberek, pártállásra való tekintet nélkül, a Vár érdekeinek a szolgálatára szövetkeztek.

E nemes társadalmi összefogás tudós Nagyöregje a 86 éves Neÿ Ákos, a régi várlakó és várkutató, aki magát egyszerűen „a Vár vénjének" nevezi. De ez csak az éveit, tudását tekintve igaz, lelkesedése, szellemi frissessége örökifjú.

Elmélyültebb kutatásokkal 61 évvel ezelőtt kezdett foglalkozni, amikor az Úri utca *19*-be költöztek (a Budapest januári számában ő mutatta be ezt a nagymúltú, klasszicista műemlékházat), amely 130 éven át — anyai ágon, a Lenkeyek révén — tulajdonuk volt (az államosításig). Azóta vallatja a Vár házait, köveit. S fél évszázada, hogy szóban és írásban is a propagátorává szegődött.

1917-ben jelent meg az első írása a Várról az Építőművészet című folyóiratban. Azóta számtalan cikkben, előadásban hívta fel a figyelmet a a Vár műemlékeire, kincseire. Még ma is előadásokat tart a Várról, az Aranymérnökök és a Várbarátok körében. Pontosan ismeri a házak történetét, kuriózitásait, kik építették, kik lakták; az utcák régi nevét. És évtizedek óta, a mérnök pontosságával számtalan rajzon örökíti meg a Várat, felszabadulás előtti épületeit, utcáit, de régi fényképek, festmények után is kutatott, ezekről aztán másolatokat készített. Finom tusrajzain a Vár újjávarázsolt, gyönyörű műemlékházai, utcái és terei is szerepelnek. Neÿ Ákost minden érdekli, ami a Várral kapcsolatos: a múlt, a jelen, a jövő dolgai. Élő lexikona a Várnak. Nap mint nap árgus szemekkel figyeli, mit hogyan csinálnak, építenek. Volt idő, amikor kétségbeesett, mert tapasztalta, hogy egy-egy új épület „kilóg" a Vár pompás együtteséből.

— Ne gondolja, hogy a kákán is csomót keresek, de ha itt elrontanak valamit, azt nem lehet helyrehozni. És hogy lehet jól, szépen tervezni, bizonyítja nem egy új épület. A Vár ügyében leveleztem az egyik legjelesebb építésszel, Major Mátéval is. Azt írtam neki: „... Szinte érthetetlen, hogy ennyi kiváló ember adott esetekben nem tud dönteni ?!..." Ugye, mennyit vitáztak, kísérleteztek, milyen legyen a Vár világítása, milyen formát válasszanak? Mi a legegyszerűbb megoldást javasoltuk: külső formára ugyanolyan lámpatesteket készítsenek, mint a régi gázlámpák, csak higanygőz világítással. Javaslatunkat elfogadták. Más egyéb dologban is érvényesült már a Várbarátok közösségének szava, elképzelése. Jó érzés, hogy az illetékesek a Várat érintő kérdésekben, a döntéseknél figyelembe veszik javaslatainkat. Rögtön hozzáteszem: a fő érdem Bokor Artúr párttitkáré és Földmár doktor tanácstagé, akik a Vár lakóinak a megbecsülését is kivívták, olyan sokat és önzetlenül munkálkodnak. Biztató, hogy egyre több olyan közéleti személyiség is keresi velünk a kapcsolatot, akiknek hivatalból van beleszólási joguk a Vár ügyeibe. Így *Kékedi György*, az I. kerület tanácselnöke, *Keresztessy István*, kerületünk főmérnöke.

— Az érdeklődés a nagyközönség részéről is egyre fokozódik. Igen népesek a pártszervezet klubhelyiségében, a volt Forgách palotában (Úri utca 58) megtartott havi összejöveteleink, s az ezek keretén belül vetített képes vagy illusztrált előadásaink — esetenként színvonalas műsort ad az Állami Együttes huszonnégy tagú énekkara is! Az érdeklődők száma állandóan emelkedik, egy-egy alkalommal 120—150-en is eljönnek. Igaz, arra törekszünk, hogy érdekes tematikát állítsunk össze. Például bemutattuk, látogatással egybekötve, a Vár alatt húzódó tizenöt kilométeres mésztufa barlang-rendszert, ami páratlan a világon; aztán a Budapesti Történeti Múzeumot, a helyreállított Romkertet stb; a programunkban szerepel a Bartók Archívum megtekintése is.

Arról is beszélt aztán Neÿ Ákos, hogy a Várbarátok közösségében mi az, amivel nem értenek egyet a tervezett új házakkal kapcsolatban, vagy milyen köznapi hiányosságok bosszantják a Vár lakóit.

— Nem tartjuk jónak a volt Eszterházy hármas hercegi palota helyére az egytömbből építendő iskola terveit. Szerintünk oda egy jól tagolt épület lenne hatásos. Nem lehet eleget ismételni, hogy a legnagyobb körültekintéssel kell kiválasztani az új épületek terveit, mert megbontják a Vár harmóniáját. A Vár nemzeti kultúránk kincse! És mint lakott műemlék-váregyüttes, egész Európában csaknem egyedülálló! Reméljük, hogy az illetékesek a döntéseknél figyelembe veszik észrevételeinket, melyek nincsenek híján a hozzáértésnek, és melyeket szeretetünk, lelkiismeretünk sugall. Milyen jó lenne, ha például helyreállítanák a Siklót! Közlekedési eszköz lehetne, s azontúl értékes műszaki emlék is. Abban sem bővelkedünk! Hamar megtérülne a költség, a Sikló idegenforgalmi érdekességé válna. A hiányát főleg mi várbeliek érezzük, mert nincs megoldva a Vár gyors közlekedése. A Lánchídhoz csak nagy kerülővel tudunk lejutni. Úgy értesültünk, hogy a Várból az autóbuszt a híd felé lehetetlen közlekedtetni, mert a csúcsforgalomban nagy a torlódás. Azt viszont megígérték az illetékesek, hogy rövidesen beállítanak egy hatvanszemélyes autóbuszt és sűrítik a járatokat. Aztán szabályozni kellene a Szentháromság tér forgalmát, a Hunyadi János út Dísz téri betorkollása is veszélyes, ez is sürgős megoldást kíván.

— Ha már elkezdtem panaszkodni, hadd folytassam is. Itt fönt nagyon rossz a kereskedelmi ellátottság. Amióta az egyetlen háztartási boltban a tatarozáskor felfedezték hazánk első patikáját, a XV. századból, másikat nem létesítettek. Az egyik szemünk sír, a másik nevet. Mert patika-múzeumunk lesz, de hol lesz háztartási boltunk? Hírt kaptunk arról is, hogy a Tárnok utcában, a csemege volt helyén, egy ABC áruházat nyitnak. De mikor? Ne hallgassak a vendéglátóiparról sem. Nagyon szép dolog, hogy egymás után építik az előkelő, drága éttermeket, bár ez a mostani non stop Bécsikapu szórakozóhely nem szolgál a várbeliek lelki épülésére, a gyerekeinkére különösen nem, reggelente láthatjuk a sok részeg embert... Jó lenne, ha gondolnának a vendéglátóipar vezetői a kisebb pénzű kül- és belföldi polgárokra, idesorolom magunkat, várbelieket is. Nincs a zsebünkhöz mért, szolid, jó étterem, eszpresszó, cukrászda, a Russwurmot kinőttük, Bokor Artúr barátom találóan mondja: „Mi várbeliek megértjük, hogy múzeumban lakunk, de azért ne tekintsenek bennünket múzeumi tárgyaknak..."

— A Várbarátok Körében ezekkel a panaszokkal és egyéb, kisebb-nagyobb ügyekkel is foglalkozunk. Idegenforgalmi szempontból az se válik dicsőségünkre, hogy a műemlék kapualjakban ott sorakoznak a szemét-tároló kukák, vagy nincsenek nyilvános WC-ék. Hangsúlyozom azonban: azért teszem szóvá a hibákat, mert szeretjük a Várat és igen nagyra értékeljük a Vár újjáépítését, amely óriási áldozatot követel a mi kis népünktől. Egyébként még jó néhány év eltelik, amíg a Vár teljes

Kiss István

1021

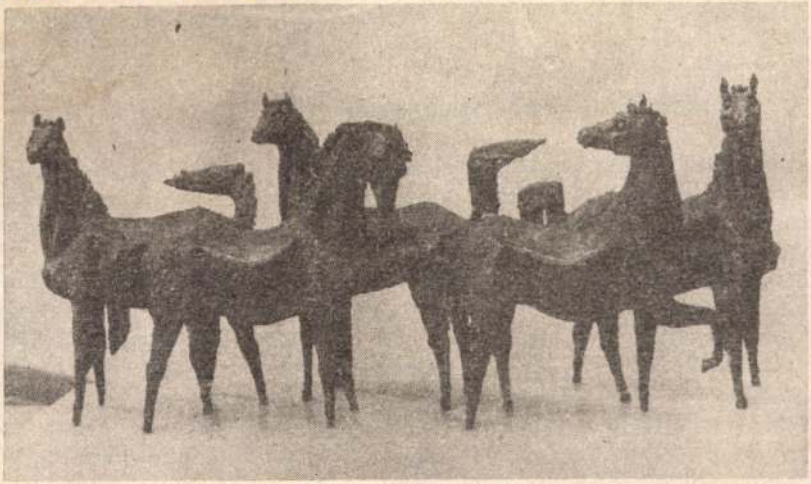

Kiss István: Lovak

…ország szövetkezeti mozgalmáról ítéljen, ar…
egy filmből (mondjuk az évi húsz magyar film
egyből), vagy *egy* képzőművész munkásságát bem
következtetnek. Ez pedig csak szubjektivizmusr…

TÁRSADALMI SZEMLE
19 DEC
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Értékeink, sajátunk védelmében

E cikk témáját már évekkel ezelőtt elkezdtül
Hiszen az eddig érintett gondok még töredéké
egyetlen beszélgetés közben feltett kérdések is
időnkénti vissza-visszatérés elkerülhetetlen.

Társadalmi érdek, hogy művészeti életünk különböző feszültségeit a maga természetességével szembesítsük a tágabb valósággal, hogy ne válhassanak életünk törvényeivel ellentétes — természetellenes — gócokká. E feszültségek kétségtelenül kevesebb kárt okozhatnak társadalmunknak, mintha hasonló intenzivitással, de más tartalommal politikánk, gazdaságpolitikánk útjait keresztezték. Ám félvállról kezelni őket megsem ajánlatos. Azért nem, mert ha a párton belül, és általában a marxista gondolkodású emberek körében mutatkozó félreértéseket nem tisztázzuk, akkor a kulturális élet ideológiai frontját mintegy mesterségesen szélesebbre húzzuk és gyengítjük állásainkat. Hiszen

Megemlékezés Budapesten és külföldön a Tanácsköztársaságról

Sokezres tömeg gyűlt össze a Tanácsköztársaság 50. évfordulójának napján a budapesti Felvonulási téren, ahol felavatták *Kiss István* szobrászművész alkotását, a Tanácsköztársaság emlékét hirdető, lendületes, bronz harcos szobrát. Az ünnepségen részt vettek az MSZMP és a forradalmi munkás-paraszt kormány vezetői, a munkásmozgalom régi harcosai, a tömegszervezetek vezetői, a fegyveres erők főparancsnokai, a külföldi párt- és kormányküldöttségek vezetői, valamint a magyar társadalmi, politikai, kulturális élet számos képviselője. Beszédet *Ilku Pál*, művelődésügyi miniszter mondott.

Az ünnepre számos külföldi párt- és kormányküldöttség látogatott el hazánkba. Küldöttségek érkeztek és részt vettek nagy ünnepünkön a Szovjetunióból, Lengyelországból, Csehszlovákiából, Romániából, az NDK-ból, Jugoszláviából, Bulgáriából. A küldöttségek tiszteletére az MSZMP Központi Bizottsága és a kormány az Országház Vadásztermében pénteken ebédet adott, melyen *Kádár János* elvtárs, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára és *Sz. Poljanszkij*, a szovjet küldöttség vezetője mondott pohárköszöntőt.

Az évfordulóról a baráti országokban ünnepségekkel, kiállításokkal, számos újságcikkel emlékeztek meg. Követségeink fogadásokat adtak az ünnep tiszteletére.

Moszkvában Ötvenesztendős a Magyar Tanácsköztársaság címmel nyílt kiállítás. A moszkvai lapok részletes tudósításokban számolnak be a magyar ünnepségekről, közlik a szovjet vezetőknek a magyar vezetőkhöz küldött táviratát. Az Ogonyok „magyar számot" adott ki, melynek vezércikkét Kádár János írta.

Varsóban A Magyar Tanácsköztársaság címmel nyílt kiállítás, melynek megnyitóján méltatások, ünnepi beszédek hangzottak el. Az évforduló alkalmából nagykövetünk koktélt adott, melv igen baráti légkörben zajlott le.

Prágában ünnepséget rendeztek az évforduló alkalmából, melven a CSKP Központi Bizottságának küldöttsége is megjelent. Cernik miniszterelnök vezetésével.

Bukarestben emlékkiállítást nyitottak. A román újságok terjedelmes cikkekben számolnak be a budapesti ünnepségről. A jugoszláv újságok ugyancsak bőséges terjedelemben foglalkoznak a Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulójával. A fél évszázaddal ezelőtti eseményekkel és a napjainkban rendezett budapesti emlékünnepségekkel is. Az NDK lapjai, a vietnami újságok ugyancsak megemlékeznek a Tanácsköztársaságról, méltatják hazánk nagy történelmi eseményét és beszámolnak az ünnepségekről.

Kun Béláról.

A baráti találkozó egyik kedves mozzanata volt, amikor hozzászólt a járás ifjú dolgozóinak nevében *Tóth György*, a Szerencsi Cukorgyár KISZ-titkára. Elhozta ugyanis brigádjának naplóját, s emléksorokat kért a vendégektől.

A nagygyűlés után a Tanácsköztársaság emlékének adózó műsorral lépett fel a Bocskai Gimnázium irodalmi színpada.

ramja

Tanácsköztársaság megalakulásának 50. évfordulójáról. Az ünnepségen *dr. Kovács Albert*, a városi tanács vb-elnöke méltatta a Tanácsköztársaság jelentőségét, köszöntötte a részvevők között helyet foglaló veteránokat. Az úttörők üdvö-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ESZAK
MAGYARORSZAG

törtökön került sor a művelődési házban. Az évfordulóra *Bujdos János*, a városi pártbizottság titkára emlékezett ünnepi beszédében. Részletesen ismertette az ötven évvel ezelőtti sárospataki eseményeket is.

A helyi események adták központi gondolatát azoknak a megemlékezéseknek is, amelyeket az iskolákban tartottak március 21-én délelőtt.

Ugyancsak március 21-én, a párt-, a tanács- és a társadalmi szervek képviselői elhelyezték a kegyelet és a hála koszorúit a szovjet hősök emlékművén, majd megkoszorúzták Czetner József vöröskatona, Szücsy Pál vöröshuszárhadnagy és bajtársainak sírját, akik valamennyien Sárospatakon áldozták életüket a tanácshatalom védelmében.

Emléktáblát avattak

A jubileumi ünnepségek során megyénkben több helyen avattak emléktáblát.

Putnokon március 20-án, csütörtökön került sor a községi tanács és pártszervezet által adományozott emléktábla felavatására a Mezőgazdasági Technikum épületében. *Soós Ottó*, az MSZMP Ózdi járási Bizottságának titkára mondott ünnepi beszédet. Felidézte az ötven évvel ezelőtti napokat, amikor a mai technikum épületében megalakult a Gömör megyei és putnoki direktórium.

Dédestapolcsányban március 21-én, pénteken Révész József tanító, a dédestapolcsányi direktórium elnökhelyettesének emlékére avattak táblát. *Fügedi Péter*, az Ózdi járási Tanács vb-elnökhelyettese mondott beszédet, majd megkoszorúzták Révész József sírját.

Hasonló ünnepség színhelye volt csütörtökön este Tiszaszederkény is, ahol Lőkai János, a mártírhalált halt ifjú kommunista emléktábláját a róla elnevezett utcában avatták fel.

SZOBROK, KÉPEK, TÁRLATOK

KISS ISTVÁN

Képzőművészetünk szocialista örökségével és legújabb alkotásaival ünnepli a Tanácsköztársaság jubileumi évfordulóját. A különböző tárlatok, képzőművészeti kiadványok, méltó helyükre került domborművek, szobrok *e történelmi eseményre magukkal „hozták" a magyar nép félévszázados haladó eszméit is — mintegy jelképül, hogy ezek az eszmék nemcsak új társadalmat teremtettek, hanem új művészetet is.*

A Tanácsköztársaság mozgalmas napjait, társadalmat átalakító, formálni akaró lendületét idézi az a 48 alkotásból álló album, amelybe a művészileg is értékes tanácsköztársasági plakátokat gyűjtötték össze. A nemzetközi rangra emelt plakátművészet alkotói között ott találjuk *Berényi Róbert, Biró Mihály, Pór Bertalan, Vértes Marcell* és *Uitz Béla* nevét.

A két világháború közötti évek életét „eleveníti" fel a Szocialista Képzőművészek Csoportjának kiállítása, amelyet a Fővárosi Művelődési Házban nyitottak meg. Alkotóik között nem kisebb nevek szerepelnek, mint *Derkovits Gyula, Dési Huber István, Goldmann György, Mészáros László* és *Sugár Andor.*

Szentendrén, a Ferenczy Károly Múzeum „Forradalmi művészet" című tárlatával várja a látogatókat. A tárlaton a Nemzeti Galéria, a Hadtörténeti Múzeum és magántulajdonban levő 52 alkotást állítottak ki, köztük *Uitz Béla, Kmetty János, Berényi Róbert, Ferenczy Noémi, Kerényi Jenő* és *Beck Ö. Fülöp* munkáit.

A Képzőművészeti Alap kiadásában 16 grafikából álló sorozat jelent meg, Fiatal március címmel. Az album többek között *Ék Sándor, Hincz Gyula, Borsos Miklós, Feledy Gyula* és *Gacs Gábor* munkáit tartalmazza.

Több vidéki városban nyílt kiállítás, amely 1919 eseményeit illusztrálja. Így Mosonmagyaróvárott *Tallós P. István* képeit láthatják az érdeklődők. Az idős alkotó személyes élményeit „vitte" vászonra — a Tanácsköztársaság évében kezdődött művészi pályafutása. Zalaegerszegen, a megyei Művelődési Házban *Uitz Béla* grafikáit és plakátjait állították ki.

Az anyag formálói közül is többen megörökítették a Tanácsköztársaság neves és névtelen hőseit. *Kiss István Munkácsy*-díjas szobrászművész tanácsköztársasági emlékművét ma avatják fel. *Marton László* és *Szöllősi Enikő* ugyancsak tanácsköztársasági emlékművet készített. *Marton László* alkotását Szentesen, *Szöllősi Enikőét* pedig Balassagyarmaton állították fel. *Kuthay Nándor* Albert Istvánról, az 1919-es pécsváradi direktórium vezetőjéről készített portrét. A szobor Pécsváradon kapott helyet. *Olcsovay Kiss Zoltán* egész alakos Szamuely-portréját Nyíregyházán avatták fel. A Pest megyei tanácsház egyik belső termében helyezték el *Rózsa Péter* domborművét, amely a Pest megyei direktórium tagjaira „emlékezik". Kiskunfélegyházán a múzeum homlokzatára került *Kovács Ferenc* mártír emléktáblája.

Tamás Menyhért

Kiss István új emlékműve a Dózsa György úton

m, hogy jobban fogjon, amikor a papírra
ja, hogy nagy, szálkás betűivel odakar-
a a nevét a nyilatkozat aljára.
gtörtént. Még tartotta a kezében az írást,
száradjon, de nem azt nézte, hanem a
y kis suszterinast, a vékony dongájú
öt, aki katonának készül, vöröskatoná-

No, mehetsz... lehet, hogy én is követ-
ár énrajtam már eljárt az idő régen...
yánk megsápadt, tiltakozni akart, de
sírás lett belőle, keserves sírás.
De hiszen gyerek még, gyámoltalan gye-
- hüppögte, az arcát a kezébe takarva —,
n bírja a fegyvert...
Én is gyerek voltam, amikor a császár
bőrbe bújtatott — mondta kurtán az
távozás közben —, most azt a császárt
megverni, asszony, hogy ne legyen töb-
edve kaszárnyákat építtetni...

állták az antantcsapatok. Egész ol
tem a fiatal kat
tűztem a legsze
Ragyogott a sze
szólni nem tudt
Szolnokra me
Eleinte írt vagy
hír nem jött fe
postást és megd
ruhás alak közel
apám is felöltött
dögbőrt" és hely
fenntartóknál szo
Végre jött a hí
menekülő katona
tört. Bujdosókkal
sókkal és sebesült
szatért, de a báty
veszett a kavarod
Anyánk szeme f

1969 MÁR 21

NÉPSZAVA

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Várnai Zseni:

Vörös tavasz

Már tudtam én, mikor orkán és szélvész
Vad hófúvás üzött és üldözött.
Már tudtam én, mikor mint zord vadonban
Úgy bujdostunk az emberek között.
Ó, tudtam én, hogy egyszer el kell jönnöd,
Vadonerdőbe egyszer be kell törni
A tavasznak.

És tudtam már, mikor fészkünkre lecsap
Mert férfi kellett, drága férfi kar,
Hogy öljön és ha kell halálra haljon
És zengett, zúgott, tombolt a vihar,
A testünket szöges csizmák törték,
A tavaszt benne mégis meg nem ölték,
Világra jött.

Világra jött, mert mérhetetlen lázban
Világra hoztuk, ó szent lázadás!
Szent tűz, amely tiprott szívekben érett,
S kiáradott, ó áldott áradás.
Kiáradott, mint vadvizek tavasszal,
Gátakat seprő haragos haraggal,
S tengerré nőtt.

Tengerré nőtt és hullámok taréján,
Roncsokban úszik a kevély hajó,
Amely egy tengert leigázni vágyott,
Ám él a tenger, él a lázadó!
Ám él a tenger, örök élet ágya:
Vizek tisztító nagy szent áradása:
Gáttördelő.

Nádass József:

Márciusi szé

Szél indult el,
valahonnan a hegyek mögül
Vagy talán az emberi szivekből támad
Vagy — mondjad jobban —
ajkak sóhajtása, szemek könnyének hi
volt a szél,
a márciusi szél!
Én megértettem jeladásodat,
rajongva, ragyogva köszöntöttelek!
Lobogó hajam, lobogó vérem üdvözölt
átadta magát ölelésednek,
gyönyörteli nász,
vedd teljesülő életem!

Ha láttátok volna:
Még a legszárazabb ágak is levéllel ga
Még a leggyengébb fűszálak is erőre k
A sápadt árvaleányka kivirult!
Zsendült a mező,
Pendült a rét,
Zengett az erdő!
És a roppant hangszerek,
A városok,
Sohanemhallott dallamba kezdenek!

Miként dicsérjelek,
Március!
Azoknak, akik nem találkoztak veled,
Amikor megszülettél!
Hogyan fessem fel ragyogó színeidet?!
Hiszen palettám nem szivárvány!
Miként furulyáljam, trombitáljam di
Jer hegedű, tilinkó, oboa, hárfa!

Honnan kél akkora erővel ez a szél

1021

Méltó emlék a Tanácsköztársaság hőseinek

Felavatták Budapesten Kiss István alkotását

Az MSZMP nevében Kádár János és Biszku Béla koszorúz.
(MTI-fotó — Friedmann E. felv.)

Az 50. évforduló egyik jelentős eseménye volt, hogy március 21-én, pénteken délben felavatták Budapesten a Dózsa György úti felvonulási téren Kiss István Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását, a Tanácsköztársaság emlékét hirdető harcost ábrázoló bronzszobrot. Az újonnan felavatott emlékmű Lenin szobra mellett áll, hirdetve, hogy egy fél évszázaddal ezelőtt a magyar munkások és parasztok hősi küzdelme teremtette meg a világ második proletárhatalmát.

Az emlékműavató ünnepség elnökségében foglaltak helyet: *Kádár János*, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára, *Losonczi Pál*, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke, *Fock Jenő*, a Minisztertanács elnöke, az MSZMP Politikai Bizottságának, Központi Bizottságának több tagja, a Minisztertanács tagjai, a társadalmi szervek vezetői, valamint az ünnepségekre a baráti szocialista országokból hazánkba érkezett delegációk tagjai. Sokan vettek részt az avatóünnepségen azok közül a harcosok közül is, akik ötven évvel ezelőtt maguk is részesei, katonái voltak a küzdelmeknek. Jelen voltak az ünnepségen a budapesti diplomáciai képviseletek vezetői és tagjai. Az utódok tiszteletével állták körül az új emlékművet a fiatalok, a KISZ-esek százai.

Németh Károly, az MSZMP Politikai Bizottságának póttagja, a Budapesti Pártbizottság első titkára köszöntötte az ünnepség részvevőit, majd *Ilku Pál*, a Politikai Bizottság póttagja, művelődésügyi miniszter mondott beszédet.

— Ez a szobor nem véletlenül ábrázolja Lenint és a forradalmat követelő, a forradalomra felhívó munkást — mondotta az ünnepi beszédben. — A láncaitól szabadulni akaró munkásosztály állt a forradalom élére, és vállalta egy új rend felépítésének, a nemzet védelmének felelősségét. Harcba hívta testvéreit: a parasztokat, értelmiségieket és a dolgozó polgárokat. A szobor szimbolizálja a munkásosztály vezető szerepét a szocialista forradalom megvívásában, az új, kizsákmányolástól mentes, emberhez méltó, osztály nélküli társadalom felépítésében. De szimbolizálja a forradalomra hívó munkásosztály élcsapatát, a harc és a felelősség nagyobb részét viselő élenjáró kommunisták elszántságát, bátorságát és elhivatottságát.

Ilku Pál méltatta a Tanácsköztársaság küzdelmeit, önvédelmi harcát s azt a megbonthatatlan kapcsolatot, amely már ötven évvel ezelőtt kovácsolódott a magyar vöröskatonák és a fiatal Szovjet-Oroszország harcosai között, s amely az évtizedek során csak erősebbé, gyümölcsözőbbé vált. Majd így folytatta:

— Igaza volt Kun Bélának, amikor a Tanácsköztársaság kikiáltása 10. évfordulóján azt mondta, hogy a magyarországi proletárforradalom történelmi jelentőségét csak akkor mérhetjük fel maid valójában, amikor az új szocialista tanácsköztársaság perspektíváiából fogunk reá visszapillantani. Az 50. évfordulón büszkén vallják magunkat az 1919-es Tanácsköztársaság hagyományai letéteményeseinek. A szocializmus építésében elért eredményeinkben ott vannak 1919 tanulságai is.

Az új emlékművet Budapest lakossága nevében *Sarlós István*, a Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke vette át. Ezután koszorút helyeztek az emlékmű talapzatára az MSZMP Központi Bizottsága, az Elnöki Tanács, a Minisztertanács, a testvéri országok delegációi, a társadalmi és tömegszervezetek nevében. Az ünnepség az Internacionálé hangjaival ért véget.

Jelentős igény mérhető az oktatók részéről a műveltségi szint emelésére. De önmagunkkal szemben sem vagyunk „kíméletesek". S ez igenis mérhető az eladott bérletek számával.

Meggyőződésem, hogy az önnevelés igényének felkeltése és a képesség továbbfejlesztésének lehetősége céltudatosan folyik az egyetemükön. Ennek kielégítésére viszont szinte minden lehetőség megvan már az egyetemen belül is (pl. a Kossuth Egyetem idei kulturális programja). S amire nincs mód házon belül, azt bérletes akcióink pótolják. Elméletileg tehát mindenre van lehetőség, de a gyakorlati nehézségek sokak kedvét szegik.

Ternai András anyagi és státusproblémákról beszélt nyilatkozatában. A támogatás összességében és megmozdulásokra lebontva is valóban kevés. Sőt! De a státushiányról azt hiszem, nem kellene beszélni, hanem inkább örülni a hosszan vajúdó s nehezen megszületett egynek is. Erre az egyre viszont feltétlenül szükség van, és kissé túlzónak tartom, hogy Bényei József állami gazdasággal hasonlította össze az egyetemet. Abban viszont feltétlenül igazgat kell adnom, hogy ezt a munkát magasabb szervezettségi fokon kell végezni.

Sokkal égetőbb a kulturális munka egyetemen belüli megbecsülésének kérdése. A hallgatóság aktívabb fele tudatosan vállalja a plusz terheket, de elengedhetetlenül szükségesnek tartom, hogy időnként az egyetemi vezetőség is erőteljesebb erkölcsi támogatást biztosítson részükre.

A szakmai publikáción kívül (szeminárium, folyóirat, tudományos diákkör stb.) a hallgatók egyik jelentős önálló megnyilvánulási

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

— fél; nem akar kockáztatni.

Már bocsánatot kérek, de *mitől* kell vagy lehetne félni? És *mit* nem akar kockáztatni? Meggyőződésem, ha valaki nálunk az egyetemen úgy érzi, hogy előbbre tudja vinni a vitát megjegyzéseivel, az meg is teszi, mert ha hibázik is, jó ügy érdekében teszi, s nincsen mitől félnie.

A másik a népművelő szakosok feladata és a falusi gyakorlat. Ez utóbbit rendelet hívta életre (mellékelten megküldöm a pontos szövegét és számát), melynek helyességéről saját tapasztalataim alapján győződtem meg. Igaz, van kulturális tennivaló az egyetemen is, s ennek igen jelentős részét végzik a népművelés szakosok, de senki sem kérheti számon tőlük, tőlünk, hogy az apparátusi munka „mechanikus" részét is ellássuk. Elvégre nem „kulizni" jöttünk az egyetemre, s ez is teljes értékű, önálló szak. S különben is, kinek jutott már eszébe egy harmadéves OH-st operálni küldeni? Először tanulni, asszisztálni kell.

Írásomban igyekeztem a magam s közvetlen kollégáim véleményét tükrözni, a már megjelent írásokra.

Sáfrán István
egyetemi hallgató

Érdemes-e vitatkozni?

Olvastam a Naplóban „A csend tartalmáról" szóló megjegyzést, amelyet Bényei József írt.

A cikk írója azon kesereg, hogy nem szóltak, illetve nem szóltunk hozzá dr. Tar Károly vitaindító cikkéhez. Ebből kifolyólag „tetemre hívja" az egyetem összes illetékeseit, ugyanis a város és az egyetemek kapcsolatairól szeretnének vitatkozni.

Én nem akarok a vitához konkrétan hozzászólni, nem is vagyok illetékes. Azonban valamit nem hagyhatok megjegyzés nélkül.

Először is kérdezem: mi értelme van a kierőszakolt hozzászólásnak, véleménynyilvánításnak? Szerintem annyi, mint az öncélú vitatkozásnak. Tehát semmi. Legfeljebb annyi, hogy megtölti esetenként a kulturális rovatot. Nem régen volt a Naplóban termékeny vita. Ha jól emlékszem, Pongrácz Zoltán zeneszerző indította, és dr. Tar Károly sommázta igen megelégedetten. Nem is lehet csodálkczni ezen, hiszen vagy harmincan szóltak hozzá, illetve tettek különféle javaslatokat Debrecen zenei életével kapcsolatosan. Mi lett a vita eredménye? Mi valósult meg a javaslatokból? Ezzel nem azt akarom mondani, hogy nem kell és nem szabad vitatkozni. Igenis kell. De csak akkor, ha értelme is van.

A csendűzés titka ebben rejlik.

Egy hallgató

A Debreceni Közlekedési Vállalat felvesz

útburkoló szakmunkásokat

és segédmunkásokat, jó kereseti lehetőséggel, 15 százalék ideénypótlék, 5 napos munkahét, munkaruha, villamos szabadjegy, vidékieknek kedvezményes havi menetjegy. Jelentkezés Blahánné u. 2.

Lemezhengerlő kapacitást keresünk

3200 mm széles, 12 mm vastag lemezhengerítésre. Mezőgazdasági gép-javító Vállalat Debrecen, Szoboszlói út 50. szám.

A DEBRECENI KÖZLEKEDÉSI VÁLLALAT

felvesz

lakatos, lemezlakatos, hegesztő, villanyszerelő, esztergályos, mechanikai elektroműszerészt, akkumulátortöltő és -kezelő, útburkoló szakmunkásokat, pályamunkásokat, útfenntartó segédmunkásokat és kocsitakarító nőket. Jelentkezés Blahánné u. 2.

Magánosok, közületek, figyelem! Minden mennyiségben

sóderszállítást vállalunk

Ugyanott helyi fuvarozáshoz Zetorra rakodómunkásokat felvesszünk.

Debrecen, Hatvan u. 48.
Telefon: 27-86.

Emlékműavatás

A jubileum napján ünnepi nagygyűléssel egybekötött ünnepélyen avatták fel Budapesten a Tanácsköztársaság új emlékművét – Kis István szobrászművész remekbe szabott alkotását – a Felvonulási téren.

Képünkön: harsonák jelzik a szoboravató ünnepség kezdetét.

1969 MAR 29

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPHADSEREG

13

XXII. évfolyam
1969. március 29.
Ára 2,– Ft

EP

olf felvétele

1021

Kiss István

EMLÉKMŰ. Március 21-én avatták fel Budapesten, a Felvonulási téren a Tanácsköztársaság emlékművét, Kiss István szobrászművész alkotását. Ünnepi avatóbeszédet Ilku Pál, az MSZMP Politikai Bizottságának póttagja, művelődésügyi miniszter mondott

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

A DÉ

Hétfő

KOSSUTH-ADÓ

8.15 A 66-os szám. Részletek Offenbach operettjéből
8.50 Albert István népi zenekara játszik, a László Kórház énekkara énekel
9.15 Az őserdők elefántjai. Előadás
9.25 A hét előadóművésze: Eduard van Beinum
10.05 Magyar Parnasszus. Emlékezés Arany László születésének 125. évfordulóján
10.35 Lengyel művészek operafelvételeiből

Kedd

KOSSUTH-ADÓ

8.20 Kedvelt régi melódiák
9.00 Harsan a kürtszó. A Gyermekrádió műsora
9.35 Tánczene
10.05 Barokk zene
11.00 Iskolarádió
11.35 Giacomo Lauri-Volpi énekel
12.20 Ki nyer ma?
12.30 Melódia-koktél
13.45 Mezőgazdaságtudomány: Az ember szerepe a termelésben
14.02 Kóruspódium
14.15 Szakmunkástanuló vagy segédmunkás? Riport
15.10 Rádióiskola
16.00 A világgazdaság hírei

március 24

11.00 Iskolarádió
11.35 Rahmaninov: Rapszódia egy Paganini témára
12.20 Ki nyer ma?
12.30 Tánczenei koktél
13.15 Mágó Károly népi zenekara muzsikál
13.45 Válaszolunk hallgatóinknak
14.02 Édes anyanyelvünk. Lőrincze Lajos műsora. (Ism.)
14.07 Eduard van Beinum vezényel
14.40 Valaki kopog. Török Sándor regénye folytatásokban. XXII. rész

március 25

16.38 Őrjárat... ezúttal a garanciális javítások ügyében
17.05 Tallózás a világsajtóban
17.20 Filmdalok
17.31 Interjú közügyben — a lakásépítkezésről
17.56 Bartók: Zene húros- ütőhangszerekre és cselesztára
18.23 Ma 50 éve történt... Rendelet a Vörös Hadseregről. I. rész
18.28 Könnyűzenei híradó
19.25 A Szabó család
19.55 Lemezek közt válogatva...
20.25 Járóka Sándor népi zenekara játszik
21.03 Kilátó. A Rádió kulturális világhíradója

1021

Kiss Istvan

NAGYON SZÉP, ÚJ SZOBORRAL GYARAPODOTT A VÁROSLIGET. MÁRCIUS 21-ÉN, A TANÁCSKÖZTÁRSASÁG MEGALAKULÁSÁNAK 50. ÉVFORDULÓJÁN ÜNNEPÉLYES KERETEK KÖZÖTT LEPLEZTÉK LE ÉS ADTÁK ÁT RENDELTETÉSÉNEK AZ ÚJ MÜVET. A HÁROM EMELET MAGASSÁGÚ BRONZSZOBOR KISS ISTVÁN, KÉTSZERES MUNKÁCSY-DÍJAS MÜVÉSZ ALKOTÁSA. A SZÜRKE GRÁNITBÓL KÉSZÜLT ALAPZAT FORMATERVEZŐJE, HOFER MIKLÓS ÉPITÉSZ.

A VIDÉKRŐL BUDAPESTRE LÁTOGATÓ ELZETT-ES KOLLÉGÁK, VÁROSNÉZŐ SÉTÁIK KÖZBEN BIZONYÁRA SZÍVESEN ELIDŐZNEK MAJD A GONDOLATÉBRESZTŐ, SZÉP MÜALKOTÁS KÖZELÉBEN, MELYNEK MÁRIS SOK LÁTOGATÓJA VAN.

Foto: Gyuris

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAN MEGV
ZETI VEZE

Sándor, titkár Krajcsik
zső, Halász Margit, Losc
Kálmán, Körmendi Lász
Kocsis János, Tatár Sánaor, Galla Jenőné, Somogyi Ferenc, Ivusza Ferenc, Székely István, Losonczy Kálmánné, Petró László, Gulyás Zoltán, Kővágó István, Kocsis István, Molnár László, Regdon István, Jánosi Albertné, Sipos Zoltán, Mennich József, Horváth Istvánné, Décsi József, Zrínyi Miklós, Szalai Pál. Rácz Endre.

Lemezárugyár: *elnök Ortutay Andor, titkár Fodor Lajosné, Kisdi Márton, Miskó László, Soós Gáspár, Kovács Lászlóné, Szabó Lajosné, Pálvölgyi Lajosné, Janoczky Sándor, Kiss Béláné, Baji Károlyné,* Kiss Edéné, Kaprinyák Istvánné, Molnár Béláné, Tropp Lászlóné, Tüske Lászlóné, Mayer Györgyné, Szabó Lajos, Minik Györgyné, Kiss Imréné, Legény Sándor, Siki [illegible] Vámos Lajos, Kőcse

nök Papp Gyula, titkár Kiska István, Patai István, Horváth László, Pieskó Antal, Simon Gyuláné, Klavora Józsefné, Fábián Sándor, Róth József, Kiss János, Kromes Ferenc, Benedek Magdolna, Szakáll Éva, Molnár Ferenc, Luksch Margit, Éliás Emil, Róla István, Szendrei Albert, Csizmadia Béla, Langer Gábor, Jolsvay Béláné, Bíró Gyula, Bujka Rezső, Tényi Tibor és Czinege Józsefné.

Sátoraljaújhelyi gyáregység: *elnök Praszna István, titkár Barna Gyula, Aczél Mária, Kelecsényi István, dr. Boros Jenő, Séra László, Hangácsi József,* Andó Lajos, Balogh Andor, Bartkó Józsefné, Buzás Sándor, Géresi István, Kontra István, Kővári József, Kurucz Józsefné, Kveck Tibor, Marschalkó Sándor, Matisz Józsefné, Pandák László, Si-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

PETŐFI NÉPE
Kecskemét

1972 JUL 20.
1041

Kiss István szobrászművész

Kiss István szobrászművész kapott megbízást, hogy készítse el Pest-Buda egyesítésének emlékművét. A Műalkotást a Margitszigeten, a szökőkút előtt állítják fel ebben az évben, Budapest centenáriuma alkalmából. Képünkön: Az emlékmű bronzból készült makettje és a művész.

Magazin
PETŐFI NÉPE
Magazin

A PETŐFI NÉPE MELLÉKLETE

Szerkesztette: Csató Károly
Foto: MTI—KS—Tóth S.

Meleg nyarunk lesz — a naptevékenység szerint

Ma már külföldön is ismerik a szakkörök Németh Tivadar meteorológus nevét, aki megállapította az összefüggéseket a Nap életjelenségei és a földi időjárás alakulása között. Az új feltevés természetesen arra nem tud választ adni, hogy adott helyen adott másodpercben hány fok lesz és hull-e csapadék, de arra igen, hogy a naptevékenység, pontosabban a Nap korpuszkuláris és ibolyántúli sugárzása milyen hatást gyakorol a földmágnesességre és a légtömegek mozgására, amitől függ az időjárás alakulása, természetesen nagy mértékben.

Jól bizonyították az elméletet a tavalyi időjárási adatok is. 1971. április 10 és 25., között erőteljes volt a naptevékenység, és ezalatt a sokéves átlagot a

A Nap „életében" a tudomány már számos törvényszerűséget ismert fel. Így azt is, hogy a naptevékenység jellege körülbelül 22 évenkint ismétlődik. Németh Tivadar részint magyar, részint külföldi feljegyzések alapján több évszázadra visszamenőleg a naptevékenység és a földi időjárás alakulását és meggyőző párhuzamosságokat talált. Legutóbb például az idei március, április és május időjárása nagy vonalaiban kísérletiesen hasonló volt a pontosan 22 évvel ezelőttihez.

Ugyanezen az alapon természetesen meg lehet ítélni az időjárás jövőbeli alakulását is. Eszerint az idén jó meleg nyárra készülhetünk fel. Részletesebben: május 20-tól kisebb lehűlés következett be, utána a 30 fokot is

1021

Kiss Istvan, Kossuth-
díjas szolgáltmüvész

1975. szept. 6. Kossuth 16.oo /11/ M.

168 óra.

- Fordul az esztendő és fordul az egyházi év, a zsinagógai naptár.
Az esztendő fejének előestéje van, a Tisli hónap első napja.

Ez a név is, mint a zsidó naptárban minden egyes hónap név babiloni eredetü, mert az 6-testamentum csak számokkal látta el a napot. Ma kezdődik az 5736. esztendő. Nyilván nagyon sokan kiváncsiak arra, hogy művelődéstörténetileg mégis mit jelent ez. A mostani naptár, amit a zsinagóga használ és amit a zsidóság használ szerte a világon a IV. században alakult ki. A rági századok hagyományából az 6-testamentumi számokból, meg egy III. századi világ-krónikából a IV. században II. Hillér pátriárka, annak a hires Juliánus apostatának a kortársa tudományos achribiával kiszámitotta, hogy mikor teremtették a világot. Pontosan 5736 esztendővel ezelőtt, hogy pontosabb legyek időszámitásunk előtt, tehát hagyományosan mondom Krisztus születése előtt 3761 esztendővel október 7-én hétfőn hajnali 5 órakor jött fel először a Hold sarlója. Igy szól a hagyomány és ez tulajdonképpen az ünnepnek az eredete. Meg kell mondanom, hogy minden ilyen új évnél sok gondolat ötlik fel azt hiszem világszerte a becsületes emberekben. Fölötlik pl. Magyarország 1944 is. Egy momentó. Egy könyv jelenik meg erről a Kossuth Kiadóban és a megrázó gyüjteményben tiszteletet érdemel Zsadányi Oszk r és valamennyi szerkesztő társa Vadász Ferenc, Palásti László, Kőmüves Imre, Gerencsér Miklós és Gáti Ödön,- mert nem szabad távolból szemlélni ezeket az eseményeket még akkor sem, ha távol vannak és összecseng ezzel a Nemzetközi Antifasiszta Kiállitás is, amelyet kedden nyitnak meg majd a Munkásmozgalmi Mizeumban, Kiss István Kossuth-dijas szobrászmüvész. Távol van, de nem érezzük távlatból, mert a távlat torzit. Ma szerte a világon igy köszöntik

egymást az ünnepiek: Irassál be a boldog élet könyvébe!
A boldogság vágya és a békéért való akarat a megvalósításai szándék teszi ezt az ünnepet minden egymást értő és egymást támogató ember közös társadalmi ünnepévé.

1021

KÉPZŐMŰVÉSZETI VILÁGHÉT

Mestermunkák és gyereкalkotások

Kiállítások Zánkán

Több kiállítást is nyitottak, illetve meghosszabbítottak a képzőművészeti világhétre Zánkán, a Balatoni Úttörővárosban, *Bernáth Elek* gondozásában. A legjelentősebb az a szobrászati bemutató, amely anyagának felét — 16 művét — a felszabadulás 30. évfordulójára rendezett műcsarnoki tárlatról hozták ide. Másik fele szintén élvonalbeli szobrászok mestermunkáiból áll. Jónéhány alkotás, remélhetően, hosszú ideig, vagy véglegesen itt marad. Hiszen az úttörőváros lakóin túl több mint kétezer csoport látogatott ide az elmúlt nyáron is...

A pajtások és a vendégek ízléskultúráját is fejleszti a gyermekalkotások galériájának örvendetesen gyarapodó anyaga. Közülük a legszebb rajzokból és plasztikai művekből, valamint külön a batik-remekekből látható most bemutató, ezek zöme itt készült.

Jól kiegészíti a tárlatokat a Képzőművészeti Főiskola hallgatóinak munkáiból rendezett bemutató, amelynek ismertetésére visszatérünk.

Kiss István: Galambok

Napló (Veszprém)
1975 OKT 1
MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SAJTÓFIGYELŐ

Edit konyhaasztal támlás székkel eladó, mogyi, Veszprém, Cser u. 1. 13-597.

Német baktói szárn törzskönyvezett újzél fehér süldőnyulak ela Botond, Várpalota, I csos.

Egy 5 éves, 9 hón vemhes tehén eladó. I rony, Petőfi utca 50.

1 pár ló eladó. Érdeklődni lehet: Veszprémi ÁFÉSZ, Jókai u. 5.

Újszerű szőlőművelő gépek eladók. Megtekinthető Urbán Gyula, Balatonfüred, Arácsi út 74.

Kettő darab gyermekágy, szivacs matraccal és egy íróasztal eladó. Veszprém, Viola u. 43.

Eladó új, modern konyhaszekrény és fehér női irhabunda. Érdeklődni 17,30 óra után Veszprém. Bolgár Mihály utca 22. alatt.

2—3 mázsa borszőlőt veszek. „Jó bor" jeligére a kiadóba.

Vegyesbolt vagy italbolt vezetését vállalnánk Pápa és környékén. Leveleket: „Házaspár" jeligére az ajkai hirdetőbe kérem.

Képesítés nélküli tanítói állást vállalnák. Leveleket: „Szeretnék tanítani" jeligére az ajkai hirdetőbe kérem.

Szőke paróka olcsón eladó. Érdeklődni: du. 5 órától Veszprém, Felszabadulás u. 85. I. em. 4.

HÁZASSÁG

Lakással rendelkező 42

A Veszprém megyei Vízés Csatornamű Vállalat Központi Műszaki Osztályára: beruházási és kivitelezési munkáihoz mélyépítési gyakorlattal rendelkező mérnököt, üzemmérnököt és technikust keres. Jelentkezés: Veszprém, Szeglethy Gy. u. 4/a Maros Árpád műszaki osztályvezetőnél.

Árukiadót, mérlegmestert, éjjeliőrt, takarítót, villanygépre tűzifa fűrészelőt vesz fel az ÉD. TÜZÉP Balatonfüredi Telepe. Jelentkezés: a telep vezetőjénél.

A kislődi Vörös Csillag Mg. Tsz, felvételt hirdet juhász munkakör betöltésére. Fizetés megegyezés szerint. Érdeklődni minden nap reggel 8 órától a tsz. központi irodájában.

A Veszprémi Vegyipari Egyetem felvesz gyorsgépírót, számítógéphez adatelőkészítő munkára gépírót, továbbá alkalmaz vízvezetékszerelő és villanyszerelő szakmunkásokat és takarítónőket. Jelentkezés a személyzeti osztályon.

Veszprémbe kihelyezett 5 tonnás tehergépkocsinkra tárgyalóképes, értékesítési feladatok ellátására is alkalmas gépkocsivezetőt

VEB
ZEITUNGSAUSSCHNITTDIENST GLOBUS

Lausitzer Rundschau
Cottbus 24. 10. 75

István Kiss

WSCA
1021

Diese Plastik von Istvan Kiss, Ungarische Volksrepublik, gehört zu den Exponaten der gegenwärtig in Berlin gezeigten Ausstellung „Dreißig siegreiche Jahre". Der ungarische Künstler schuf diesen Kommunarden für ein Denkmal der Ungarischen Räterepublik.

uzon

Die Philippinen — über 7100 tropische Inseln im Pazifischen Ozean südwestlich von Japan — sind ein Land mit reichen Naturschätzen. Dort leben gegenwärtig etwa 41 Millionen Menschen. Spanische Eroberer haben die Inseln schon vor über 400 Jahren zur Kolonie gemacht und die Reichtümer an Zucker, Kopra, Palmöl, Tabak, Gewürzen, Gold und Edelsteinen über Jahrhunderte geplündert — für Jesuitenpater und Kathedralen. Armut und Rückständigkeit waren die Gegenleistung. Als die Philippinen um die Jahrhundertwende amerikanische Kolonie wurden und schließlich der japanischen Okkupation im zweiten Weltkrieg zum Opfer fielen, ging die Räuberei weiter. Sie hörte auch nach dem Kriege nicht auf, denn nun gerieten die Naturschätze der Inseln in den Blickpunkt der multinationalen Konzerne.

So ist Manila, Sitz der meisten Regierungsämter, obwohl die eigentliche Hauptstadt Quezon heißt und nur einen Teil von Groß-Manila ausmacht, eine Stadt ausgeprägter Gegensätze. Da gibt es den kilometerlangen Roxa-Boulevard an der Manila-Bucht mit seinen Hotels, Banken und Nachtbars, gibt es den Rizal-Park, der an die Freiheitskämpfe gegen die spanischen Eroberer erinnert, und es gibt die übervölkerten Slums am Pasing-Fluß und anderswo, in denen die Masse der vier Millionen Einwohner Groß-Manilas lebt. Dort finden sich die engen Gassen mit den zweirädrigen Pferdekutschen vergangener Generationen, dort gibt es die nimmermüde Chinesenstadt und immer wieder die katholischen Kirchen und Kathedralen, vor denen Traktätchen und Heiligenbilder, Kerzen und Weihrauch gehandelt werden. Manila, das ist häufig zu hören, ist nicht typisch für das Land. Also sehen wir uns um auf den Inseln, fliegen von Banaue bis nach Bontoc hinziehen. Vor Hunderten Jahren schon in die harten Felsen geschlagen und immer wieder erneuert und mit Feldsteinen abgestützt, klettern die Terrassen immer steiler in die Höhe, bewässert mit Hilfe eines klug ausge-

zum Tauschhandel. Alle Fra des Dorfes werden vom Ältest rat beraten und entschieden, sich allabendlich vor der geme samen Schlafhütte der Alten u Witwer einfindet, die nicht m in der eigenen Hütte schlaf Aber auch hier in den Berg

Morgens, wenn sie erwachen, fünf Kinder und die Mutter, dann finden sie sich in diesem Raum: Der Putz blättert von Decke und Wänden. Die elektrische Anlage ist funktionsuntüchtig. Alt, naß und baufällig ist das Haus, in dem sie wohnen. Ein Haus in Bradford, Großbritannien. Ein Beispiel für mehr als zwei Millionen solcher Unterkünfte, die abgerissen werden müßten, aber dennoch vermietet werden in England. Die hier wohnen, sind die Stiefkinder der Gesellschaft. Ihre Zahl wächst, so wie die Krise des Kapitalismus fortschreitet.
(Foto: Zentralbild)

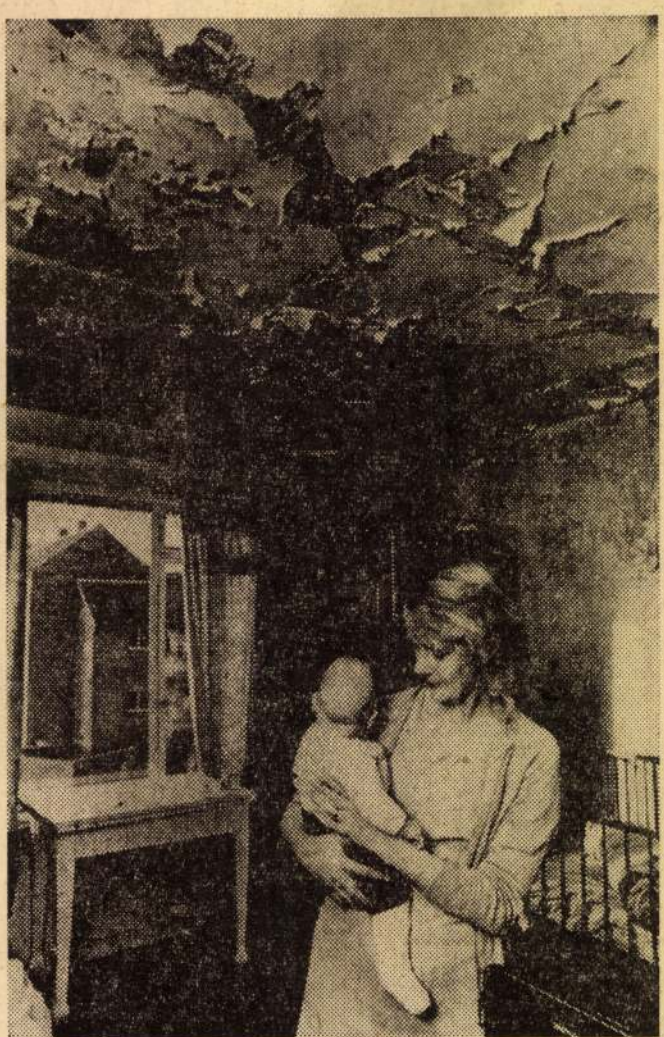

Kiss István

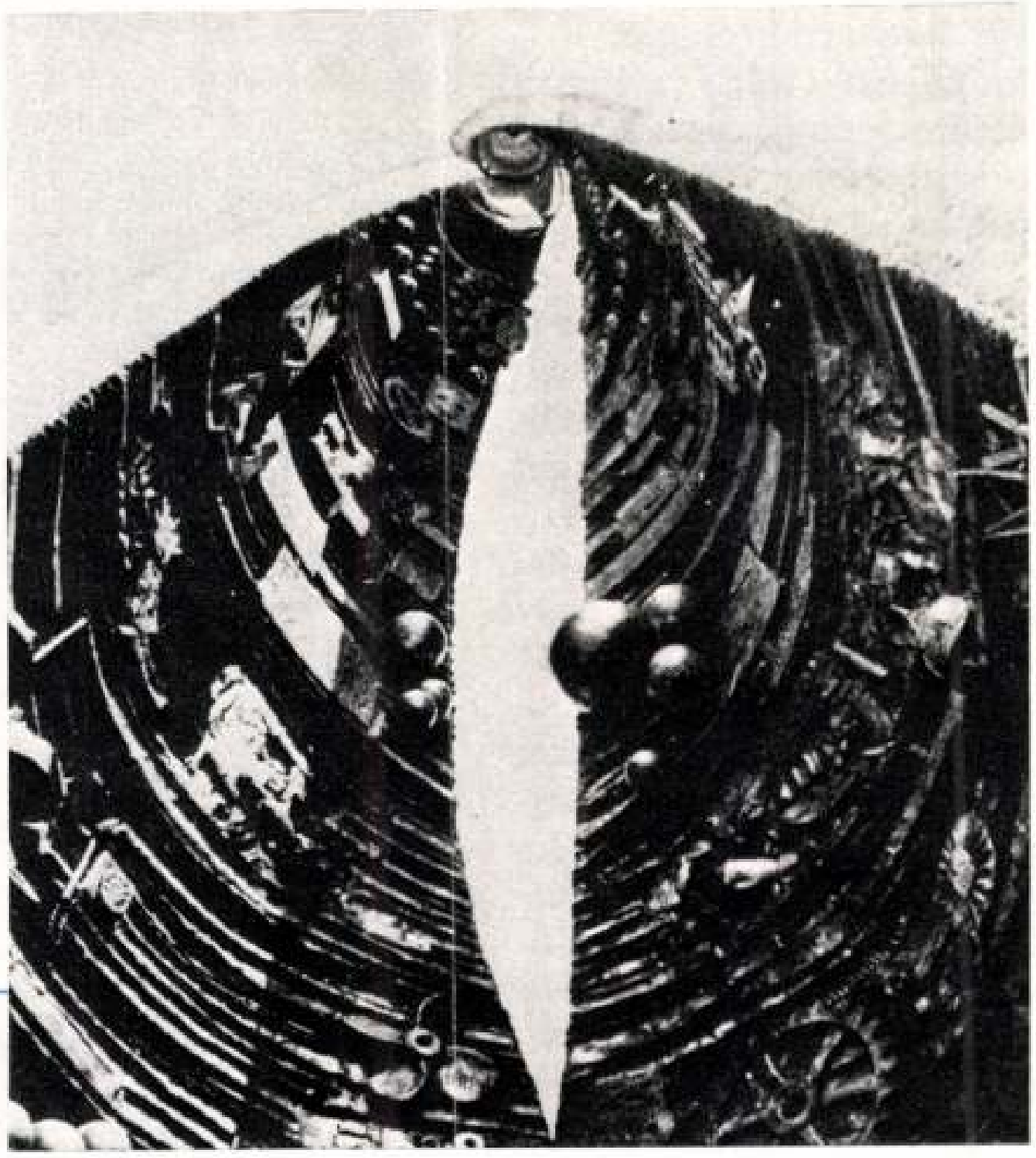

Kiss István:
Pest-Buda egyesítésének centenáriuma, emlékmű, részlet, 1972

Mőcsárt, 1975. 10.

számára az Abbaszid korszak három évszázadának festészeti örökségét.

A modern művészet tehát valójában három évtizedre tekinthet vissza, bár a század első évtizedeiben volt két-három olyan festő, mint például Abdul Kader Rassam is, akik már festettek táj- és életképeket. Néhány lengyel emigráns impresszionista, valamint egy Kenneth Wood nevű angol festő kezdett dolgozni Bagdadban és gyűjtött maga köré néhány fiatal művészt. A Képzőművészeti Főiskolát 1939-ben alapították. Különösen a háború után indult nagy fejlődésnek, szinte már nem tudtak elég nappali és esti tanfolyamot indítani, hogy az egyre növekvő igényeket kielégítse. A hatvanas évek elején alapították meg a Képzőművészeti Akadémiát, mely a Bagdadi Egyetemhez tartozik. A II. világháborút követő időszakban a kormány lehetővé tette a művészek számára, hogy tanulmányaikat Párizsban, Londonban és Rómában folytathassák.

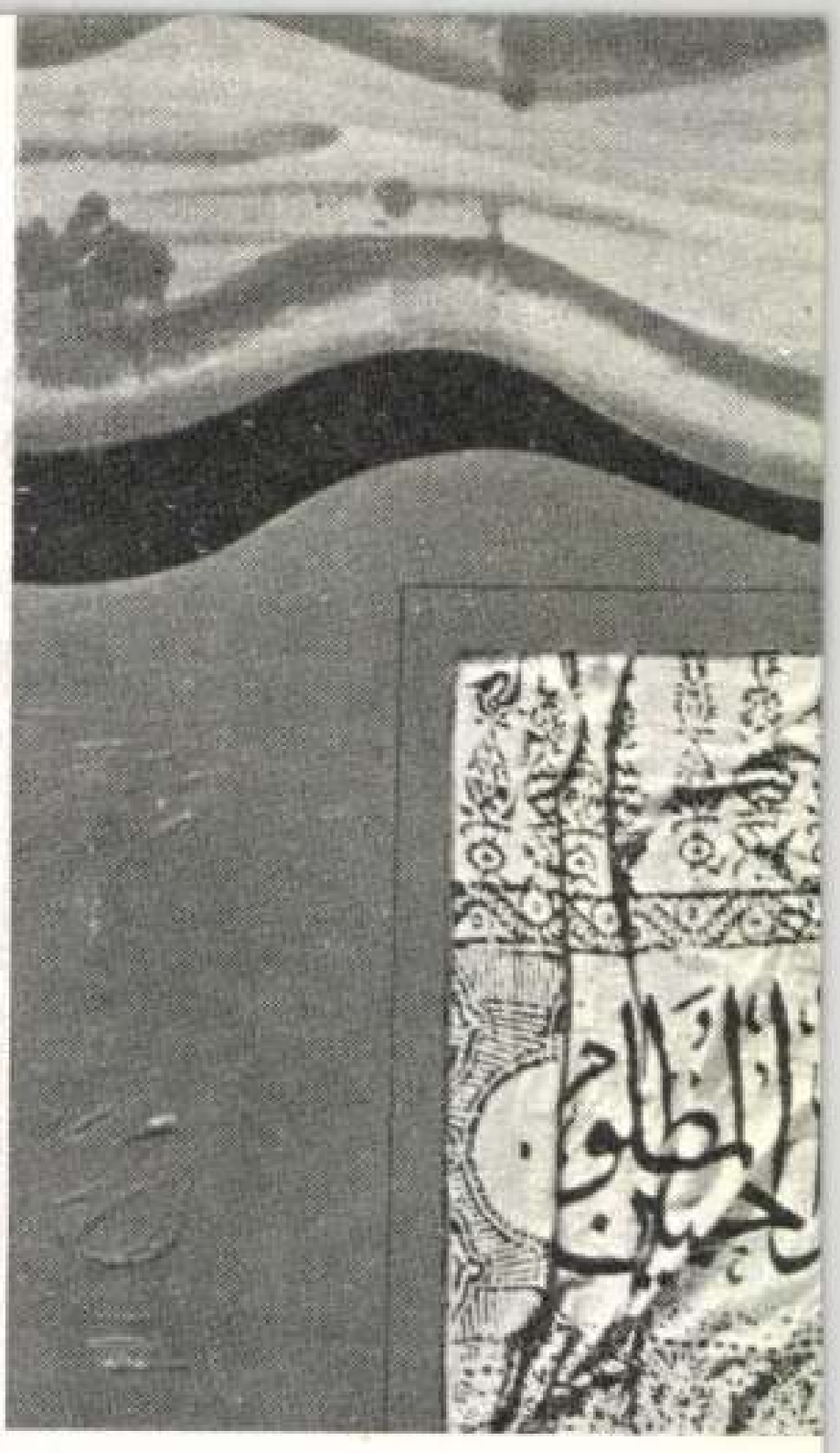

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

1975 JUN 3

Csongrád m. Hírlap

Kiss István szobrász művén

1021

● **SZOBRÁSZTÁBOR.** Somogy legfiatalabb városa, Nagyatád tanácsa kezdeményezésére hétfőn nemzetközi faszobrásztábor kezdődött Nagyatád-Simongáton. Az Intersymposium '75 néven induló tábort Kiss István szobrászművész nyitotta meg. A dél-somogyi ligetes tájon, a Rinya patak partján 16 hektárnyi területen két hónapon át a magyar és külföldi szobrászművészek dolgoznak itt. Az alkotások a helyszínen maradnak, szabadtéri szoborgyűjteményként.

levében például [illegible]
resett, valamint a paprika-
saláta, az őszibarack is. De
ezek gyártására még nem
állt rá a Szegedi Konzerv-
gyár, hiszen a szezon később
indul.

Az első negyedév elején

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 MÁJ 12
Kvety
István Kiss

1021

MAĎARSKÝ SOCHAŘ a výtvarník István Kiss je autorem neobvyklého pomníku, který byl umístěn na Margaretině ostrově v Budapešti. Umělec ho vytvořil u příležitosti stého výročí spojení Budy a Pešti v jedno město.

center pro příští rozhodující zápasy pak doklad své národní existence. ložení základního kamene byla pak aktivity našeho národa v šedesátých letí. Na fotografii je místo uložení ND.

HENRI BARBUSSE (1873 až 1935), francouzský pokrokový spisovatel a novinář, neunavný organizátor mezinárodních protiválečných kongresů, se samozřejmě hned nestal šéfredaktorem časopisu Je sais tout, nýbrž začínal kdysi u novin jako mladý adept zelenáč.

„Krátké, ale pregnatní vyjadřování je jedním z hlavních znaků dobré žurnalistiky," poučoval ho istého pařížského deníku, kam Bar-

nalistiky si vzal tuto radu k srdci. e objevila v novinách zpráva: škrtl zápalkou, aby zjistil, zda je . Pohřeb se koná 15. t. m."

vt — kresba L. Rada

'Y 17. V. 1843

powodnj hudebnjch zábaw, kterými ěkdy dost nemilosrdně zaplawily, a 13. května koncert p. Vieux- z neyprwněgšjch hauslistů ny- brawura — především ale pěkný, cit wyznamenává hru geho. Obe- geho zásluhy hlučnau pochwalau

(r)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972 AUG 27
Kiss Istvánné

Pest m. Hírlap

1021

Dózsa-szobrot állított a Dózsa Tsz

A Mecsek vidékén gazdálkodó *geresdlaki* Dózsa Tsz szobrot állított névadója emlékére. A termelőszövetkezet 1962-ben vette fel az 1514-es parasztfelkelés vezérének nevét, amikor a környékbeli kis közös gazdaságok egyesülésével létrejött a mai ötszáz holdas nagyüzem. A geresdlaki szövetkezeti gazdák így módon emlékeztek meg Dózsa születésének 500. és a termelőszövetkezetük fennállásának 10. évfordulójáról. A szobrot — *Kiss István* alkotását — egyelőre a művelődési házban helyezték el, később a 2300 lakosú község új központi parkjában állítják majd fel.

gad".

És azóta

dig ott marad,
próbálták lepuc
retném, ha hata
kon keresztül
Mennénk más
mint a tükörbe
lenne folt az üv

— Mit mondasz, Zsu?

— Mondd? Nem hülyéskedsz velem?... Ez a Lint éppen olyan, mintha te...

— Hallgass!

Keresem Lintet.

Észnél v

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 AUG 26

Déli Hírlap

Kiss István

1021

A NÉVADÓ SZOBRA. A Mecsek vidékén gazdálkodó deresdlaki Dózsa Tsz szobrot állított névadója emlékére. A termelőszövetkezet 1962-ben vette fel az 1514-es parasztfelkelés vezérének nevét. A szobrot — Kiss István alkotását a 2300 lakosú község új, központi parkjában állítják majd fel.

tot hatputtonyos aszú kép-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1973 OKT 17

EGYETEMI LAPOK
Budapest

Kiss István szobrász

1021

Budapesti Nemzetközi Kisplasztikai Biennálé

A Budapesti Nemzetközi Kisplasztikai Biennálé másodízben sorakoztatja fel a világ különféle nemzetiségű művészeinek alkotásait, hogy áttekintést nyújtson a szobrászat e speciális ágának jelenlegi helyzetéről és módot adjon a különböző országok törekvéseinek és eredményeinek összevetésére.

Az I. Kisplasztikai Biennáléra 22 ország szobrászai küldték el műveiket, amelyek zsúfolásig megtöltötték a Műcsarnok termeit. A mostani kiállításon — örvendetes fejlődés jeleit mutatva — 34 ország szerepel; s az öt világrész szobrászművészetéről rendkívül széles körű áttekintést nyújt.

Színben, formában, anyagban, törekvésben szinte minden megtalálható, amely a ma művészeit izgatja és az értő közönséget foglalkoztatja. A kiállítás rendkívül gazdag anyagát jól áttekinthető formában helyezték el; a zsúfoltságot — bár rontja az egyes alkotások hatását — szívesen elviseljük: minden „kiselejtezett" alkotásért kár lett volna. Hazánkat — számos művész között —, Kiss István szobrász képviseli, akinek közismert Pest—Buda vörösréz alkotása mellett az itt leközölt Galambok című kisplasztikája vonzotta a legtöbb látogatót.

— gk —

kezést, munkalehetőséget kérünk. Meg tudják-e ezt oldani?

Bárd András
táborparancsnok"

Válasz másnap:

„A szüretelési munkákkal kapcsolatban küldött táviratra válaszoljuk, hogy a dolog a leírt kérés szerint rendben

Dobsa főagronómus".

1973. szeptember 27.

A szüreti tábor szervezési, irányítási munkáinak megkönnyítésére gépkocsit igényeltünk, melyet a mai napon ülésező bizottság nem adott meg a tábor első két napjára. A bizottság értesítése szerint hétfő reggeltől egy GAZ terepjárót tud rendelkezésünkre bocsátani.

1973. szeptember 28.

Egyetemünk rektora átlátva a helyzet nehézségét — a tábor 25 km-re van a munkahelytől, és 9 km-re a községtől — hozzájárult ahhoz, hogy az első két napra bérkocsit béreljünk. Ezt azonnal megtettük.

1973. szeptember 29.

A táborvezetőség az ágynemű

1973. október 1.

A bérelt kocsi több mint 500 km megtétele után reggel 6-kor elindult Budapestre.

Reggel 9-kor telex Budapestre:

„Kérem üze
sürgős vissz

A telex é
vette észre.

„Szigeti Zoltán részére
A terepjáró még nem érkezett meg, nézz utána, választ kérek

Bárd András

R hívás Szentmártonkátáról:

„A kocsi még nem jött, mi van vele? Válasz: Utánanézek!"

elismerésért, amikor még annyira sem méltattam a tekintélyes korú egyesületet, hogy meghívására reagáljak. Működésem rövid ideje alatt a BEAC-nak — úgy érzem — eddig keveset segítettem. A funkcióért pedig önmagáért nem jár elismerés, csak az elvégzett munkáért. Végzett munkáról szó nem lévén e helyen is biztosíthatom a BEAC-ot, hogy igyekszem mindent megtenni, hogy a BEAC által vállalt nemes feladatok teljesítéséhez akár csak csekély mértékben is hozzájáruljak, hogy nyugodt lelkiismerettel gondolhassak a vitrinben díszelgő emlékplakettre.

Szigeti Zoltán
ELTE KISZ Biz. titkára

der Pressеagentur MTI
BUDAPEST

1021

PHOTO MTI — E. FRIEDMANN

Denkmal der Räterepublik enthüllt

Am Freitag und Samstag wurden im ganzen Land Feierlichkeiten aus Anlaß des 50. Jahrestages der Ungarischen Räterepublik abgehalten.

Im Beisein führender Persönlichkeiten des ungarischen politischen und gesellschaftlichen Lebens wurde am 21. März, dem Tag des Jubiläums, auf dem am Rande des Stadtwäldchens gelegenen Aufmarschgebiet das Denkmal der Räterepublik — ein Werk des Bildhauers István Kis — feierlich enthüllt. Die Festrede hielt Kulturminister Pál Ilku.

Auch im Ausland, vor allem in den Hauptstädten der befreundeten Länder, gedachte man in einer Reihe von festlichen Veranstaltungen des ungarischen Jubiläums. So wurden u. a. in Moskau eine Festsitzung abgehalten und eine großangelegte Gedenkausstellung eröffnet, ferner sendete das Sowjetische Fernsehen ein spezielles Programm zum ungarischen Festtag.

wonner mit den Tafelfreuden und der Musik der Ungarischen Tiefebene bekanntzumachen.

Die Ungarn kamen, sahen und siegten, — wie Direktor Müller versicherte. Nun wollen er und seine Mannen vom 22-30. März die verwöhnten Magen der Ungarn erobern. Tiroler Kost ist derb, rustikal, mit viel geräuchertem Fleisch, Wild und den verschiedensten Knödeln und natürlich mit viel Preiselbeeren. Zu allem wird Rotwein getrunken. Wer scharfe Getränke liebt, soll den „Obstler" versuchen, einen reinen Obstschnaps. Und wer sich eine richtige Tiroler Mahlzeit zu Gemüte führen will, dem empfehlen wir Tiroler Gerstlsuppe, Bauernschmaus (Selchfleisch, Schweinsbraten, Frankfurter, Sauerkraut und Knödel) und Tiroler Nockerln, eine wahre Soufflé-Hymne ...

Daß nicht nur Liebe sondern auch Völkerfreundschaft zuweilen durch den Magen geht, darauf verwies der Bürgermeister der Stadt Lienz, Herr Hubert Huber, in seiner kurzen Eröffnungsrede. Lienz sei stolz, als erste österreichische Stadt durch Veranstaltung einer nationalen Woche zum besseren Verständnis der Völker beizutragen.

Im Namen des Unternehmens Hungar-Hotels begrüßte Hoteldirektor Dr. György Dobos die Lienzer und wünschte ihnen viel Erfolg an der Donau.

L. M.

Tiroler „Dearndln" in Dirndln

Rationen omaten

in London an und erklärt ihnen, daß die Tage des unbeschränkten Kaufes steuerfreien Whiskys vorüber sind. Ab sofort wird der billige Trank nur noch rationiert abgegeben:

Botschafter und Hochkommissare der Commonwealth-Länder erhalten pro Jahr 20 Kästen steuerfreien schottischen Whisky mit je zwölf Flaschen. Das übrige diplomatische Personal vier Kästen pro Kopf und Jahr.

Es dürfte kaum eine populäre Entscheidung sein. Richard Grindle, der Sekretär des Verbandes der Hersteller schottischen Whiskys, nannte sie schlicht „lächerlich". Und die Londoner Zeitung „Daily Express" meinte, Kästen pro Jahr seien genug ausreichend. In der britischen Hauptstadt werde man befürchtet, daß die Gäste künf-

Wohin in Budapest?

25. MÄRZ

STAATSOPER (VI., Népköztársaság útja 22)
„Der Barbier von Sevilla" (19.00)

ERKEL-THEATER (VIII., Köztársaság tér 30)
„Don Carlos" (Neuinszenierung) (19.00)

OPERETTENTHEATER (VI., Nagymező utca 22-24)
„Maya" (19.00)

MUSIKAKADEMIE (VI., Liszt Ferenc tér 8)
Konzert der Schüler der „Liszt Ferenc"-Musikhochschule (18.30)

STADTBESICHTIGUNG:
Abfahrt der Autobusse vom Roosevelt tér um 11.00 Uhr.

Paris: 270 Autobusse werden „Souvenirs"

Paris (AP) — 270 Autobusse Baujahr 1930 will die Pariser Stadtverwaltung in Kürze ausrangieren. Es handelt sich dabei um jene kleinen, mehr lustigen als praktischen und komfortablen Fahrzeuge mit einer offenen Plattform.

Die Autobusse werden aber keineswegs verschrottet. Es haben sich nämlich dafür bereits zahlreiche Interessenten aus aller Welt gefunden. Die Fahrzeuge, die motorisch in bestem Zustand sind, werden für rund 5000 Dollar verkauft.

Kardinal König populärster Österreicher

ist mit 13 Prozent sehr ge-

Kiss István szobrászművész

1021

SODRÓ EREJŰ, KÖBE VÉSETT DÓZSA-EMLÉKMŰVE BUDÁN, A VÁR TÖVÉBEN ÁLL; A VÉGVÁRI VITÉZEK HADITETTEIT FELIDÉZŐ VÖRÖS MÁRVÁNY KOMPOZÍCIÓJA VÁCOTT LÁTHATÓ; BRONZBA ÖNTÖTT LENIN SZOBRÁT AZ ELMÚLT ÉVBEN AVATTÁK SZEGEDEN; A DEBRECENI AGRÁRTUDOMÁNYI EGYETEM NÖVENDÉKEINEK ÖTALAKOS, FESZÍTETT VÖRÖSRÉZ LEMEZBŐL HEGESZTETT LOVAS KOMPOZÍCIÓT KÉSZÍTETT; HAT ÉS FÉL MÉTER MAGAS, LENDÜLETES TANÁCSKÖZTÁRSASÁGI BRONZALAKJÁT AZ ÖTVENEDIK ÉVFORDULÓN AVATJÁK. E RÖVID, ÉS KORÁNTSEM TELJES FELSOROLÁS IS PÉLDÁZZA, HOGY KISS ISTVÁN SZOBRÁSZMŰVÉSZ LEGJOBB ÉS LEGTERMÉKENYEBB ALKOTÓINK EGYIKE. MÉG FŐISKOLÁS, MIKOR VIT-DÍJAT NYER; KÉTSZER KAPOTT MUNKÁCSY-DÍJAT; A PRO ARTE ARANYÉREM BIRTOKOSA; TAVALY PEDIG SZOT-DÍJJAL JUTALMAZTÁK MŰVÉSZI MUNKÁSSÁGÁT.

A SZOBRÁSZ MINDÍG A VILÁGRÓL ALKOTOTT VÉLEMÉNYÉT FOGALMAZZA A KÉPZŐMŰVÉSZET SAJÁTOS NYELVÉN

TÁRSAS LÉNY AZ EMBER. A MAGÁNY TAGADÁSA EZ A MAGÁNYOS FÉRFIT ÁBRÁZOLÓ, MODERN, HEGESZTETT KRÓMACÉL SZOBOR, A KIÁLTÁS

VALLOMÁSOK KŐBEN, BRONZBAN

BESZÉLGETÉS KISS ISTVÁN SZOBRÁSZMŰVÉSSZEL

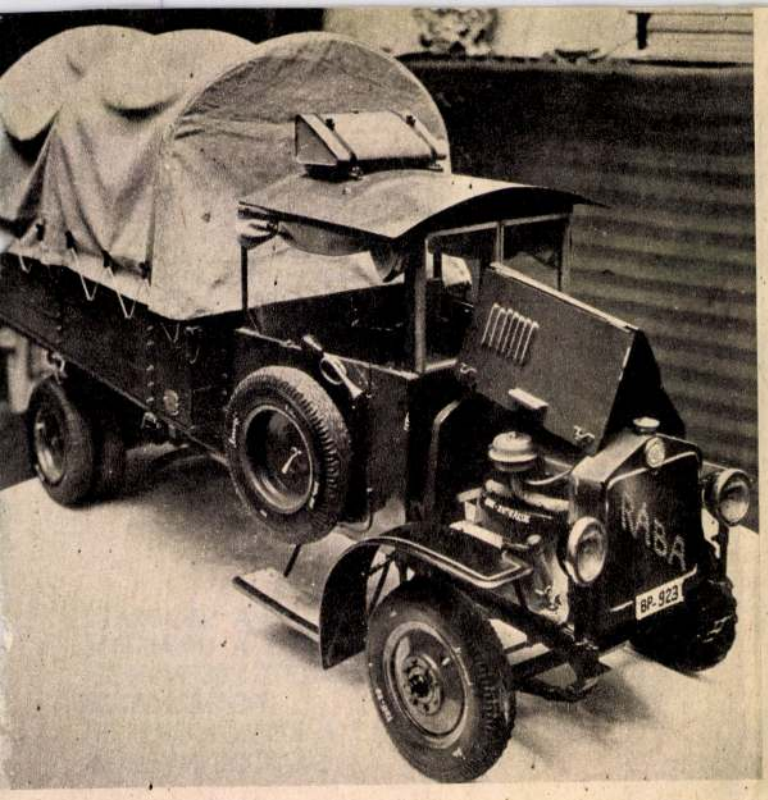

Budapest egyik bérházának hatodik emeletén piciny fúró harapja a vasat. Egy milliméter vastagságú csavarnak készít helyet. A háromtengely meghajtású, tízkerekű miniterepjáró alváza már készen áll, csak karosszéria és motor kell még hozzá.

A Haris testvérek tizenöt éve kezdték el ezt a nemes időtöltést, azóta felnőtt emberek lettek, de játékos kedvük nem hagyta el őket. Velük komolyodott játékuk is. Ez lesz a 102. modell, amelyet együtt készítettek. A kerék gumi, az alváz acél, a borítás bőr, a csavar is olyan, mint a többi, csak éppen hússzor kisebb a valóságnál.

A világ 2500 autómúzeuma között a Haris-múzeumot is nyilvántartja a katalógus. Ha valami új dolog történik ebben a különös mini-autós világban, őket is értesítik róla.

Hogyan válhat egy-egy kisdiák hobbyja nemzetközileg elismert, tudományos munkává? A testvérek így foglalják össze:

— Jó időbeosztás kell hozzá. Szükséges, hogy az ember fokozatosan megszerezzen egy rendkívül sokoldalú képzettséget, s ezután már magától kialakul, hogy az adott területen milyen típusú modellekkel foglalkozik. Így alakult ki a mi érdeklődési körünk is: Megkerestük és meghatároztuk a magyar szakemberek előkelő helyét a világ autógyártásában. Ennek a célnak szenteljük mind a kutató, mind pedig a modellező munkánkat.

Elmondták, hogy a magyar szakember keze nyomát az autó ősétől a legmodernebb Volkswagenig minden kocsin megtaláljuk. Kiegészítő kutatással is foglalkoznak: megismerték a magyar hajózás, a vasút, a tűzoltás, a KRESZ, sőt a rendszámtáblák történetét is.

Véleményük szerint az autógyártás történetéből néhány adatot minden úttörőnek tudnia kell:

1891-ben két magyar szakember: Bánki és Csonka találta fel a porlasztót.

Ganz és Jendrassik megalkották Magyarország dieselesítési programját, majd megtervezték és gyártották a Ganz—Jendrassik-féle Diesel-motorokat.

Galamb József tervezte 1907-ben a „T" Fordot. Ebből a típusból 15 millió darabot gyártottak és ezzel vált tömegessé a világon az autózás.

Szilvay Kornélt, mint a tűzoltóberendezések szakemberét tartjuk nyilván.

Magyar szakemberek tervezték az első négykerék meghajtású gépkocsikat, a győri Rába-Botondokat.

Végül magyar ember nevéhez fűződik az áramvonalas karosszériák kialakítása is. Először a Tatra és a Volkswagen gyárak alkalmazták a Járay-féle áramvonalas idomot.

A Haris testvérek munkássága több, mint hobby, tudományos kutató és muzeológus munkává nőtt. Egyet mégis kihangsúlyoztak: mindketten más jellegű „civil" munkakörben dolgoznak, ez a munkájuk csupán hasznos időtöltés.

Valóban hasznos, köszönetet érdemel serény munkálkodásuk!

GEBRI ANTAL

A WESSELY-ONJÁRÓKOCSI 1875-BŐL

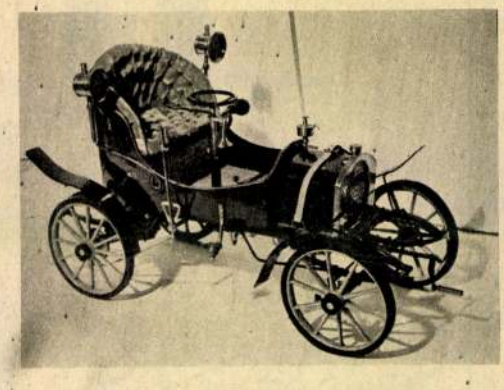

CSONKA JÁNOS GÉPKOCSIJA

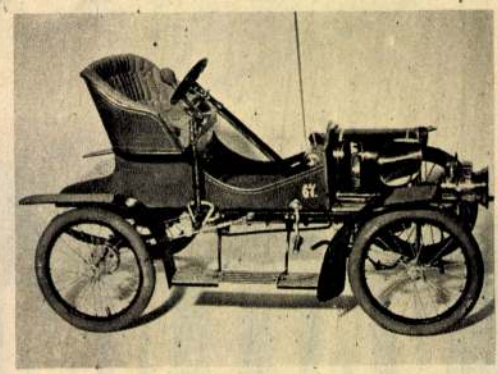

A BÓRY-KONSTRUKCIÓ 1907-BŐL

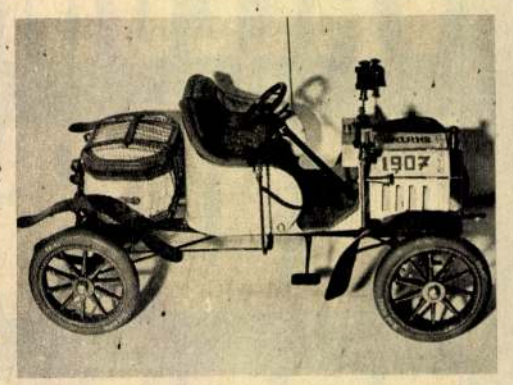

A HÍRES GALAMB-FÉLE „T" FORD

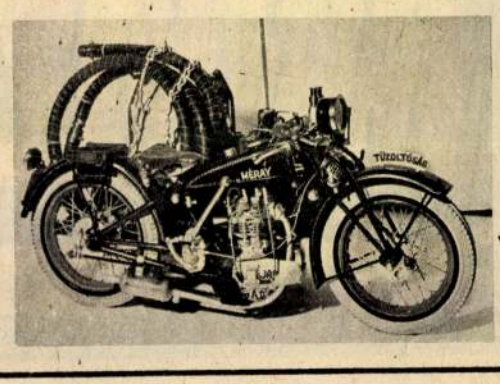

A MÉRAY-FÉLE „TŰZOLTÓKOCSI"

Ma már országosan elismert művész. Hogyan is kezdődött? Mikor vette észre tehetségét? Azonnal a szobrászat érdekelte?

— Korán kezdtem rajzolgatni, de őszintén szólva azt se tudtam, hogy egyáltalán van képzőművészet. Gépészlakatos volt az édesapám, amolyan kis eleven proligyerek voltam. A szobrászatról se hallottam ekkor még, de én azért „mintáztam". Anyagom a fekete szurok volt, a kenyérbél és a sziki sár, mely, ha megszárad olyan, mint a beton. Így azután némileg már akkor is „időálló" műveket alkottam. Mindez Nagyszalontán, szülővárosomban történt; később Pestre költöztünk és az újpesti Könyves Kálmán gimnázium tanulója lettem. Lényegében itt fedeztem föl magamnak a Képzőművészet világát.

— Mikor határozta el, hogy a szobrászművészetet választja élethivatásának? Könnyű volt a pályakezdés?

— Gimnáziumi rajztanárom hamar felfigyelt rám. Bizonyára látott „fantáziát" bennem, mert még kivételezett is velem! Míg mások a tanmenetnek megfelelően vázát, bögrét rajzolgattak, én bármit rajzlapomra rögzíthettem, ami eszembe jutott. Gondjaim onnan adódtak, hogy, habár jól tanultam... nem voltam könnyű gyerek. Tanáraim becsültek, de sokszor nehezteltek is rám. Megvallom, hogy teljes joggal, hiszen elég sok diákcsíny részese voltam. Hogy kiengeszteljem őket, igyekeztem bizonyítani, hogy nem vagyok olyan „semmirekellő" teremtés. Mikor megnyertem az iskolai rajzversenyt, egy kis riport is íródott rólam. Méltatóm csillagszeműnek nevezett. Ez a név aztán évekig elkísért. Sok társam persze irigykedő, csúfolódó hangsúllyal ejtette ki. Érettségi után valahogyan a legtermészetesebb cselekedetemnek éreztem, hogy jelentkezzem a képzőművészeti főiskolára. Állítólag a legjobb eredménnyel felvételiztem, Derkovits kollégista lettem. A sok munkát hozó főiskolai tanulóévek következtek.

— Még főiskolás, mikor elnyeri a Dózsa-emlékmű pályázat első díját és az óriási feladatot jelentő mű elkészítésére a megbízást. Hogyan sikerült?

— Őszintén mondom, hogy spekuláció és mérlegelés nélkül pályáztam. És nekem valahogyan ez is olyan természetes, magától értetődő feladat volt. De, hogy jobban megmagyarázzam, egy kicsit ismét gyermekkoromhoz kell visszatérnem. Nálunk Szalontán, Arany János városában Toldi Miklós volt az igazi Mese. Történeteiben minden megtalálható: virtus, romantika, kaland, igazságtevés, hősiesség. De ami engem legjobban megfogott és útravalóul szolgált, az a Toldiban munkáló fölemelkedési vágy. Meg akartam én is mutatni, hogy mit tudok. A Dózsa-pályázat jó alkalom volt, hogy országos „porondon" bizonyítsak.

— Hogyan született a Tanácsköztársasági Emlékmű és általában milyen alkotói módszerrel dolgozik?

Engem mindig az eszmei megközelítés, a mondanivaló tisztázása izgat, azután következik a megfogalmazás az anyag nyelvén. Megkeresek egy erős motívumot, melyet érdemes jelképpé, szimbólummá emelni. A Tanácsköztársaság időszakában a harc volt a fő motívum: a proletárhatalom kiharcolása, majd fegyveres védelme. A forradalom jelképei közül nemigen hiányozhat a csillag és a zászló — de én ezt kevésnek és szokványosnak éreztem. Többet akartam. Berény Róbert korabeli „Fegyverbe!" plakátja telitalálat, mint jelkép. Megfogott. Ezt érdemes továbbfejleszteni! A másik indíttatás a görög Niké, a győzelem hírnöke. De én nem vörös zászlós görög Nikét akartam mintázni. Darabosabb, nyersebb figurára gondoltam. Egyszerre legyen robbanó, nehézkes és elsöprő erejű.

— Milyen mestereket tekint példaképnek? Kik voltak művészi munkásságára legnagyobb hatással?

— Akiket itt felsorolok nem stílusjegyeikkel hatottak reám. Mélyebb, áttételesebb közöttünk a kapcsolat. Medgyessy Ferencet egyértelmű emberi és művészi magatartásáért, derűs szépségideálja miatt szeretem. Michelangelo óriási teljesítményét csodálom és szinte félek tőle. Megdöbbent, elkedvetlenít, majd felemel! Mert nagyon kicsinek érzem mellette magamat: sarkall,

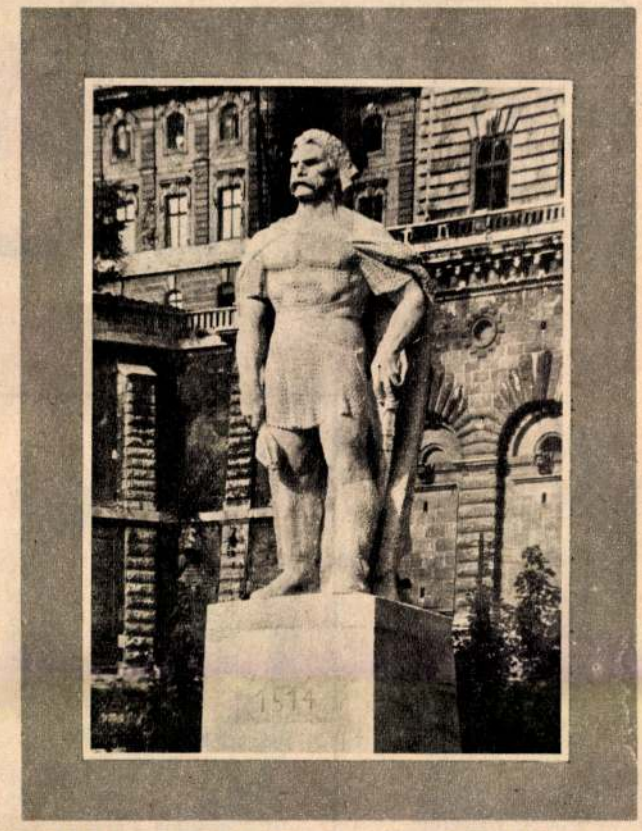

1919 PROLETÁRKATONÁJA ÉS A KISEMMIZETT, FÖLSZABADULNI VÁGYÓ JOBBÁGYOK FELKELÉSÉNEK EMLÉKET ÁLLÍTÓ SZOBORCSOPORT VEZÉRALAKJA: DÓZSA GYÖRGY – A NÉGY ÉVSZAZADDAL ELŐBBI IDŐKBŐL

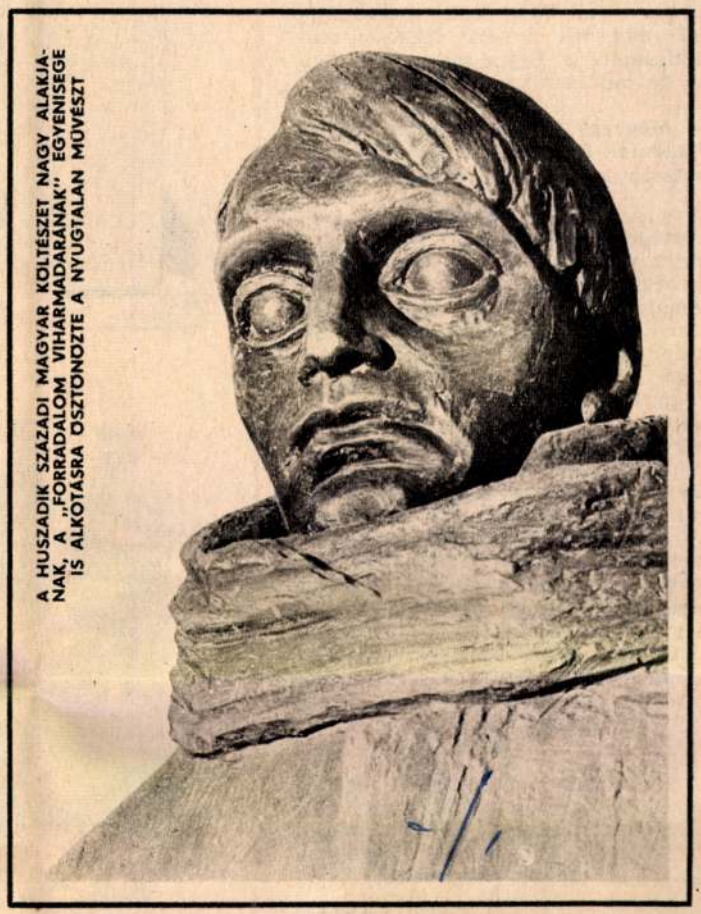

A HUSZADIK SZÁZADI MAGYAR KÖLTÉSZET NAGY ALAKJÁNAK, A „FORRADALOM VIHARMADARÁNAK" EGYENISEGE IS ALKOTÁSRA ÖSZTÖNÖZTE A NYUGTALAN MŰVÉSZT

ösztönöz újabb eredményekre. Ám festő is lehet egy szobrász példaképe! Számomra Rembrandt nagy tanítómester. Zseniális emberismerete szinte utolérhetetlen.

— Művei nagyfokú tudatosságról vallanak. Mondja el röviden művészi hitvallását olvasóinknak.

— A szobrász is, mint minden művész a világról alkotott elképzeléseit, véleményét fogalmazza. Hitem és meggyőződésem, hogy közösségi kötelezettség nélkül nincs igazán nagy művészet. Ez a mérték! S habár hiszem és vallom, hogy a mai életet nem lehet a régi, hagyományos eszközökkel kifejezni, az egészséges, logikus emberi arányokat nem vagyok hajlandó eltorzítani! A nagy görög mesterek értékrendje is mindig az emberhez igazodott. Ez nem zárja ki a kísérletezés, az újítás lehetőségét. Én is kísérletezem, kutatok állandóan. Sokszor a már fölállított szobraimat is tovább érlelem. Nem szabad megnyugodni soha. Meg kell szabadulnia az embernek a saját megcsontosodottságától is. Egyre tovább kell lépni, ha művész akarok maradni.

— Még egy kérdés: jelenleg milyen feladatok foglalkoztatják, milyen alkotások kerülnek ki műterméből?

— A Bolgár Képzőművészek Szövetsége azzal tisztelt meg, hogy részt vehetek egy nemzetközi meghívásos pályázaton. A bolgár államalapító Aszparuh Kán emlékműve a téma. Szófiában, a volt királyi palota helyén akarják felállítani a szobrot. Izgalmas feladat, nagy feladat — és már nagyon sürget a „beküldési határidő!" A másik munkámról már könnyebb beszélni, hiszen most kerül öntödébe. Egykori iskolám felkérésére megmintáztam Könyves Kálmán portréját. Ezt természetesen „pályadíj" nélkül készítettem. Hálából, szeretetből az útrabocsátásért. Érdekessége még az, hogy az öntéshez szükséges fémet, az ólmot a növendékek gyűjtötték össze. No és az, hogy itt tanul Gábor fiam is. Már csak ömiatta sem szerettem volna „leégni" volt iskolámban.

●

Befejezzük a beszélgetést. Hatalmas műtermében vázlatai közt rendezget. Elbúcsúzunk. Magára marad a kővel, a bronzzal, az agyaggal. Dolgozik tovább. Negyvenkét éves.

PAPP LÁSZLÓ

AMIKOR MÉG A JÓ RITMUSÚ, KULÖNÖS, DE MÉGIS NAGYSZERŰ ÉS EMLÉKEZETES LOVAK CÍMŰ KOMPOZÍCIÓJÁN DOLGOZOTT KISS ISTVÁN

A KÉT EURÓPAI HÍRŰ MATEMATIKUS, A KÉT BÓLYAI. APA ÉS FIÚ. A KEZEK ITT NAGY SZEREPET KAPTAK. A FIÚ EGY TÁGABB TUDOMÁNYOS VILÁGKÉP APOSTOLA

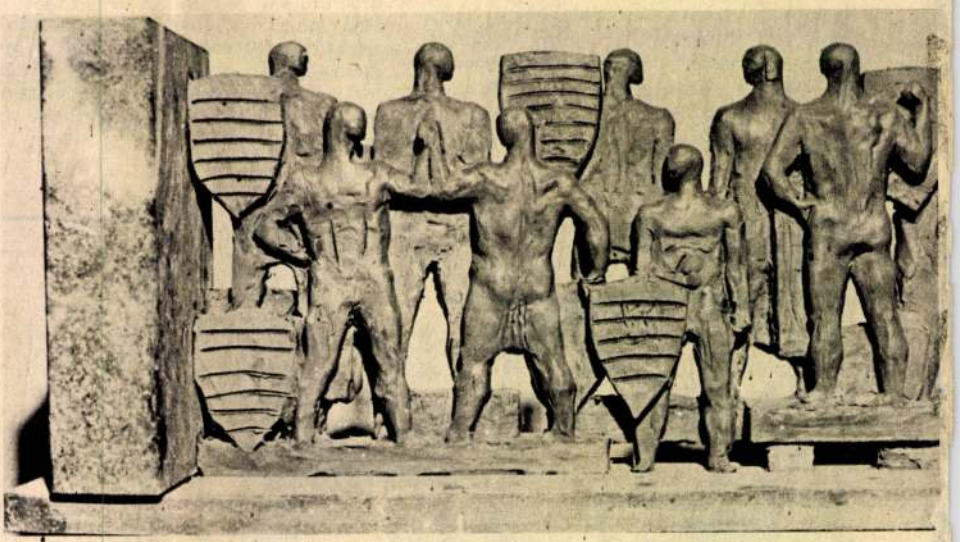

EZ AZ ERŐTELJES, TÖMÖR MEGFOGALMAZÁSÚ, SZÉP, NÉGYALAKOS KOMPOZÍCIÓ AZ IPARI MUNKA SZIMBÓLUMA

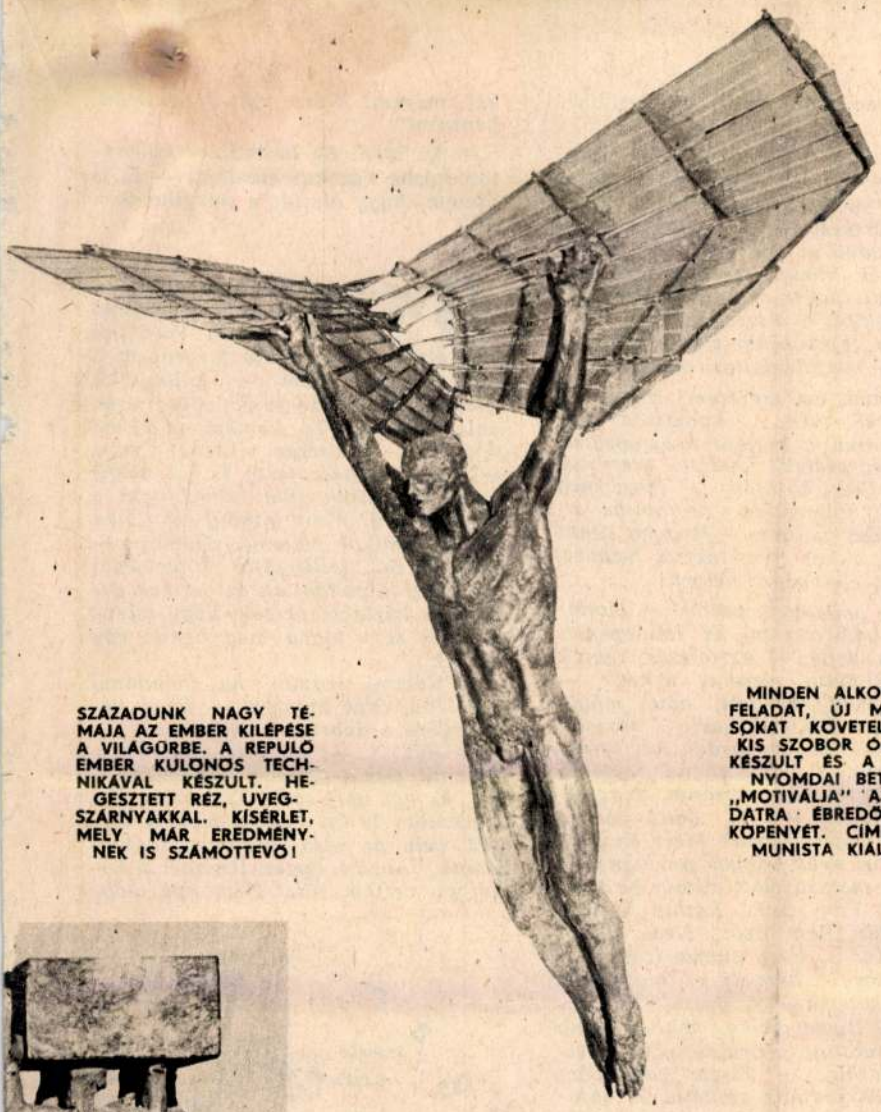

SZÁZADUNK NAGY TÉMÁJA AZ EMBER KILÉPÉSE A VILÁGŰRBE. A REPULŐ EMBER KULONOS TECHNIKÁVAL KÉSZULT. HEGESZTETT RÉZ, UVEGSZÁRNYAKKAL. KÍSÉRLET, MELY MÁR EREDMÉNYNEK IS SZÁMOTTEVŐ!

MINDEN ALKOTÁS ÚJ FELADAT, ÚJ MEGOLDÁSOKAT KÖVETEL. EZ A KIS SZOBOR ÓLOMBÓL KÉSZULT ÉS A MŰVÉSZ NYOMDAI BETŰKKEL „MOTIVÁLJA" AZ ÖNTUDATRA ÉBREDŐ EMBER KÖPENYÉT. CÍME: KOMMUNISTA KIÁLTVÁNY

VÁZLAT A VÁCOTT FELÁLLÍTÁSRA KERULT VÉGVÁRI VITÉZEK CÍMŰ ÉRDEKES MEGOLDÁSÚ TÉRRÁCSHOZ. A MŰVÉSZ EGYIK KEDVENC MUNKÁJA, MELYET MÉG MOST IS TOVÁBB ÉRLEL

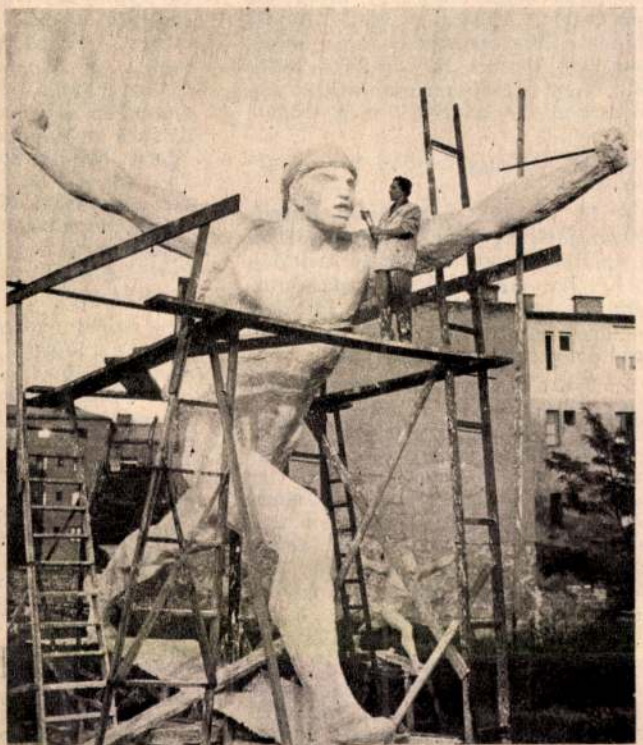

EGY SEJTSZERŰEN SZERKESZTETT KÖLTŐI MŰ: A CSALÁD; A TANÁCSKÖZTÁRSASÁGI EMLÉKMŰ EGYIK FRISS VÁLTOZATA; AMIKOR A MŰVÉSZ AZ ÖNTÉSHEZ SZÜKSÉGES GIPSZMODELLT MINTÁZTA; ITT MÁR „ÉL" A HATALMAS, HÁROMEMELETES FÉRFIALAK

PAJTÁS
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HUNYADY JÓZSEF:

BEM APÓ CSATÁI

Fazekas László, a debreceni Alföldi Hírlap ifjú tudósítója már korahajnalban Nagyszebenbe érkezett a gyors postajárattal. Sajnos, hiába próbált beszélni Bem apó segédtisztjeivel, mindenki egy-kettőre lerázta a kezdő fiatalembert. Elkeseredésében már majdnem úgy döntött, sarkon penderedik és elmegy, amikor váratlanul egy barátságos hang szólalt meg mögötte:

— Látom, nagy bajban van a tisztelt úr!

— De kérem! — ugrott föl haragra gerjedve Fazekas, ám mindjárt el is nyelte mérgét, mert véle szemben jó hét láb magas pirospozsgás honvédőrmester állott. Amikor Fazekas karjára tette óriási markát, a debreceni deák majdnem összeesett.

— Csak sose komédiázzon a tisztelt úr! Látom én, amit látok! — dördült rá fisztulázó hangon a góliát: — Laptudósító maga! Akkora iróntmeg noticot szorongat, hogy le se tagadhatná a mesterségét! — Ingerkedve tette hozzá: — Hanem azt meg kell hagyni, öröm volt nézni, milyen élhetetlenül viselkedett!... Nagyon megmossa majd azt a borzas kis fejét a fő-főredaktor úr, ha... üres tarisznyával tér meg haza innen Debrecenbe, ugye?

— Hát... mi tagadás: ez lett volna a legelső komoly, nagy tudósításom! — dünnyögte a zöldfülű újdondász őszinte, halk szomorúsággal:

— Dehát... a kisujjamból mégsem szophatom ki, hogyan zajlott le Bem apó dicsőségteljes téli hadjárata, igaz? — Hirtelen támadt reménységgel fordult az óriáshoz: — És Önben, ha szabad kérdeznem, kit tisztelhetek?

— A... a legilletékesebbet! Bem tábornok úr személyi kornétását és állandó kocsihajtóját! Barta Gida honvédőrmestert! — düllesztette ki fontoskodva az ifjú óriási boltozatos mellkasát, hanem szerencsétlenségére szavai végére olyan cérnavékonyra bicsaklott el a hangja, hogy zavarában a fejebúbjáig elveresedett. A tudósító felszabadultan nevetett:

— Látod, ezt szeretem! Hiszen... józserével még... kamaszok vagyunk mind a ketten! Megengeded, hogy tegezzelek? Akkor: szervusz, kedves Gida barátom! — Most meg ő csapott fölényesen a trombitás katona széles vállára: — Hogyha istent ismersz, akkor most töviről hegyire, mindent elmondasz nekem!

— Ne bolondozz, pajtás! — mondta az embertorony és letelepedett Fazekas mellé: — Azt hiszed, ráérek itt egy hétig mesélni neked? — Amint elhelyezkedett, háta mögül elővonta vakítófényesre dörzsölt trombitáját és gyengéden két térdére fektette, s úgy szemmel tartotta, mintha attól kéne tartania, hogy ellopják tőle. — No, hadd látom, mennyi papirod van? Mert én meg kolozsvári deák vagyok ám, úgy nézz meg! A matura előtt álltam be honvédnek! Várj csak? Láttad te már egyáltalán Bem apót? Nem, ugye? Hát akkor... hogy akarsz írni róla? No akkor... képzelj el magadnak egy... nagyon-nagyon csúf kis öregembert! Ilyen picike, nekem eddig ér! — mutatott az óriáskölyök a melle magasáig: — Tiszta galambősz férfiú. Torzonborz szakálla és bajusza meg kurtára nyírt haja valósággal egybefolyik. Magas homloka, arca, álla csupa fehér szélű sebheg, mert... Tudod, sokfele harcolt ám már a jó Bem apó, mielőtt idejött és... mindenik országban otthagyott emlékben a testéből egy darabkát. Amikor 1848. december 17-én megérkezett Szilágy-Somlyóra és kilépett a Fő térre a diszszemlére felsorakozott alakulatok elé, mindenki önkéntelenül vigyorogni kezdett, mint rongyos ruhán a folt. „Nini! Ez a kis kerti törpe hogyan kerül ide? Mit akar ez itt?"

— Miért nevettettek rajta? — kérdezte a tudósító felháborodva, noteszét az ölébe eresztve.

— Nono! Le ne nyelj keresztben! Akkor mulattunk rajta először és utoljára! Ránkdördült érces baritonján: „Uraim! Engem a Magyar Kormány az Önök teljhatalmú főparancsnokává kinevezett! Amit Önök eddig az erdélyi harctereken elértek, azzal nem dicsekedhetnek! Tudok róla, hogy a harcok csak ímmel-ámmal folytak! Lehet, hogy Önök nem látták tisztán a célt, amelyért küzdöttek? De ez most már édesmindegy! Hanem azt jól jegyezzék meg: lélektelenül nem lehet harcolni a szabadságért! Ezután minden másként lesz! Aki akar, most még büntetlenül elmehet! De aki marad, én attól feltétlen engedelmességet követelek! Aki nem teljesíti parancsomat, én azt a helyszínen főbelövetem! De... meg fogják látni, én a megérdemelt jutalmat is két marok-

Barta Gida elmosolyodott: — Egy pillanatig óriási csend volt, aztán akkora Vivát!-ot ordítottunk, hogy majd megrepedt a dobhártyám. Attól a pillanattól kezdve tűzbe mentünk volna érte, valamennyien! Te, komám, ez a Bem apó, ez... valóságos félisten! Csupa sebhely az egész teste és mi mégis azt híreszteljük róla: nem fogja a golyó, érted? Mert mindig ott rohan legelöl, amikor valahol rohamot vezényel! Bő, felleghajtó köpönyegét már úgy kilyukgatták az osztrák golyók és kartácsrepeszek, hogy kilenc macska sem fogna meg benne egy egeret!

— Valami számot, ha mondanál legalább, édes öregem! — fogta könyörgőre a debreceni újdondász.

— Hát... — ráncolta össze kelletlenül Barta Gida a homlokát. — No, jó, hát várj csak! Tán sikerül?... December 19-én, Csucsa mellett vívtuk vele az első, közös csatánkat! Azóta... azóta éppen tizenhét ütközetben vettem részt Bem apó olda-

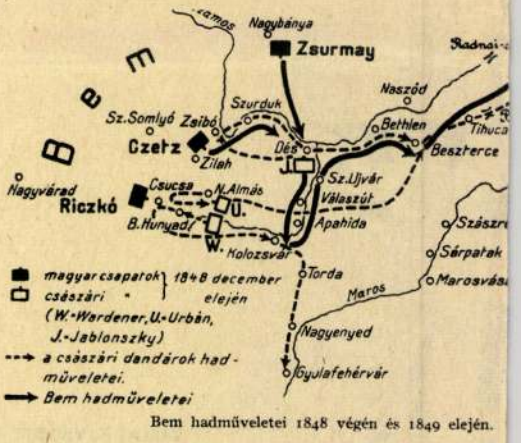

Bem hadműveletei 1848 végén és 1849 elején.

KIÁLLÍTÁS

Nyári kulturális életünk nagy eseménye a salgótarjáni, immár hagyományosnak mondható szabadtéri szoborkiállítás. A Tanácsköztársaság téren és a megyei művelődési központ bejárati csarnokában a nap minden órájában sokan csodálják meg az ország neves képzőművészeinek alkotásait. A szobrok és kisplasztikák mellett a kiállítás látogatói fényképekről megismerkedhetnek salgótarján 34 köztéri szobrával is. Képünkön: a kiállítás egyik részlete látható. (Kritikánk lapunk 4. oldalán.)

Kulcsár József felvétele

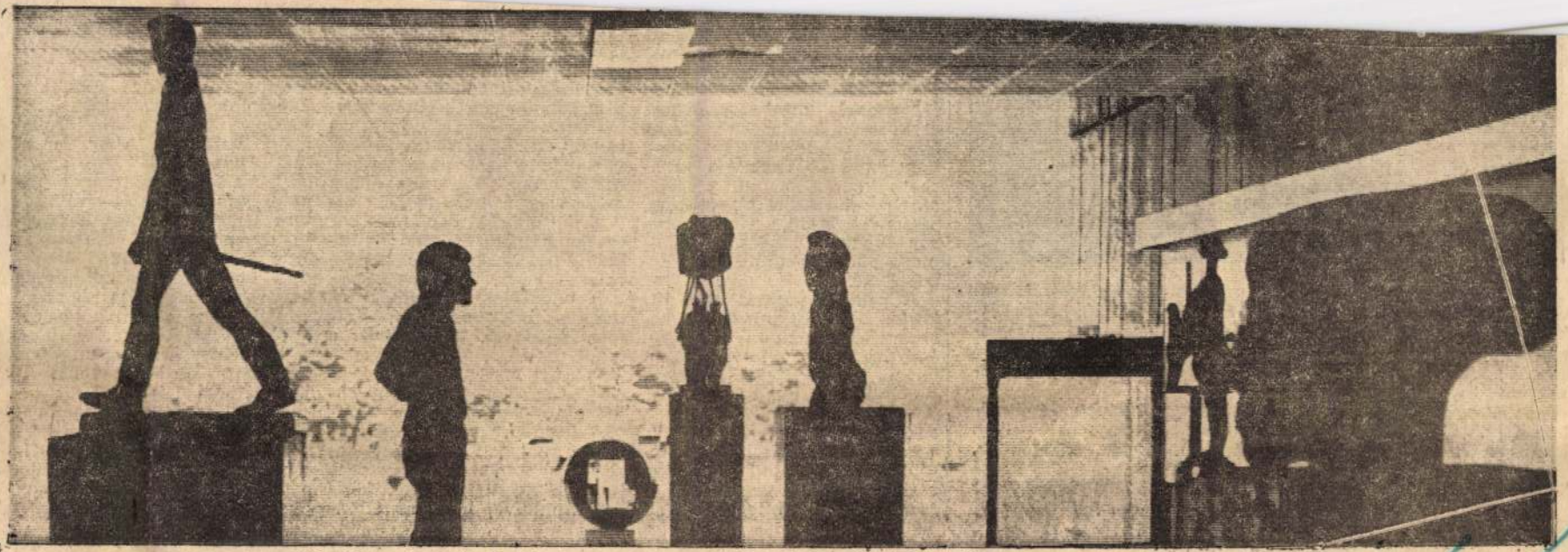

Dr. Michael Kohl, az NDK minisztertanácsának államtitkára és Egon Bahr, a nyugatnémet kancellári hivatal államtitkára augusztus 16-án és 17-én tárgyalásokat folytattak az NDK és az NSZK alapvető kapcsolatait rendező szerződésről és más, a feleket kölcsönösen érdeklő kérdésekről.

A tárgyalásokat az NDK minisztertanácsának épületében tartották, a folytatásra augusztus 30-án, és 31-én Bonnban kerül sor. Képünk: búcsúzik a két államtitkár.

[illegible]-laj és más hivatalos személyiségek kitartóan hangoztatták: a Liberális Demokrata Párt Szato irányításával a japán militarizmus és katonai fenyegetés megvalósításának eszköze, s különösen azzal, hogy ez a párt, illetve annak legjelentősebb frakciója a második világháború után békeszerződést fabrikált a kínai nacionalistákkal, végérvényesen lejáratta magát, s alkalmatlanná vált mindenféle közeledésre.

A pekingi vezetés nem titkolta, hogy bármiféle párbeszédre csak azután kerülhet sor, ha Szato, illetve a Tajvanon gazdaságilag érdekelt pártfrakció eltűnik a színről. A kínai diplomácia azonban sosem volt egyenes vonalú. Miközben kifogásolták a tokiói vezetés politikáját, keresték azt, illetve azokat a személyeket, aki leginkább al-

a Csang Kaj-sek-rendszert egyszerűen sztornírozza. Különösképpen látható volt ez azután, amikor Nixon Pekingbe látogatott. A vizitet követően Tanaka kerek perec kijelentette: Japánnak olyan határozottan kell lépnie Peking felé, ahogy azt az amerikai elnök tette. Az eltökéltség mellett ez a fogalmazás azt is jelenti, hogy Japán — bár az Amerikához fűződő politikai kapcsolatok nem változnak — gazdasági vonatkozásban nem akar másodhegedűs lenni az USA mellett, s önállóan igyekszik megszerezni a kínai piacot.

Peking viszont akkor kezdett legjobban odafigyelni Tokió szándékaira, amikor a japán kormány fokozott érdeklődést mutatott a szovjet—japán kapcsolatok rendezése iránt. S abból az okoskodásból kiindulva, hogy az ellen-

[illegible] Nem sokkal azután, hogy a KNK elfoglalta az őt megillető helyet az Egyesült Nemzetek Szervezetében, Csou Enlaj egy pohárköszöntő során kifejtette Peking Japánnal kapcsolatos álláspontját. Eszerint, amennyiben Tokió akar valamit, akkor most már lépnie kell. Az akkor még második sorban levő Tanaka és mai külügyminiszter Ohira, valamint a köréje csoportosulók odafigyeltek erre a virágnyelven kimondott biztatásra. A két ország kapcsolatainak rendezésére alakult társadalmi bizottságon keresztül kifejezésre juttatták a következőket: amennyiben hatalomra kerülnek, revideálják Tajvannal kapcsolatos korábbi álláspontjukat, semmisnek tekintik azt a békeszerződést, amit a nacionalista Kínával kötöttek, s új békeszerződés tető alá hozásáról tárgyalnak majd Pekinggel.

kettősságát körvonalai rajzolódnak fel, amely együttes gazdasági s politikai súlyánál fogva — társadalmi berendezkedésének különbözőségétől függetlenül — főként az ázsiai országok, illetve a harmadik világ nemzetei között akar vezető szerepet betölteni.

Következtetések [illegible] természetesen csak feltételezéseken alapszik. Olyan hipotézis azonban, amelynek felállítására éppen azok a fejlemények adtak okot, amelyek az utóbbi időben a két ország viszonyában bekövetkeztek. A továbbiakról az idő dönt. Sem a japán, sem pedig a kínai diplomácia nem vádolható gyors cselekvéssel. A közeledésben bekövetkezett látványos fordulat azonban azt mutatja, hogy mind Tokió, mind Peking a szokottnál gyorsabb ütemben próbálja megvalósítani céljait.

Szolnoki István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD

Kiss István szobrász-művész

1972 AUG 18

Szabadtéri szoborkiállítás

Lassan hagyománnyá válik *Salgótarjánban*, hogy a legnagyobb kánikulában, a szellemi élet viszonylagos eseménytelensége idején, tehát a *lehető legjobbkor* szobrok jelennek meg a város főterén. A *József Attila* Művelődési Központ idén is megrendezte a szabadtéri szoborkiállítást, ahol összesen harminc mű-tárgy látható szeptember közepéig.

Kicsik-nagyok csodálják a szobrokat

Ez a tárlat — s ez persze szabadtéri jellegéből is következik — nem csak egy szűkebb közönség számára jelent eseményt, itt szinte akarva, nem akarva *belebotlik a járókelő* a szobrokba, a városnak szinte minden társadalmi rétege visz magával valami képet róluk, s a képzőművészetről, ha elhagyja a teret. Nem egyforma és egységes képet, persze. Éppen itt teszünk szóvá egy szerintünk jelentős hiányosságot. Nevezetesen azt, hogy *a művelődési központban, akár annak portáján, semmiféle katalógushoz, vagy legalább ismertetőhöz nem jut hozzá az érdeklődő.*

„Lapokat, amelyeken a kiállítás rajta van, nem lehet kapni?" — kérdezték tőlem is a látogatók. *„Nem lehet! Majd készül"* — tájékoztattak a művelődési központban. Hát jó lenne mielőbb látni! Mert miről is van szó? Arról, hogy meglehetősen sokan bizonyára a legjobb szándékkal járják körül a szobrokat, de érthetően sok mindent nem értenek. A képzőművészeti kultúra térhódítása szempontjából sokat jelenthetnének ezek a bizonyos *„lapok"*, amelyek röviden ismertetnék az alkotók, alkotások helyét a mai magyar szobrászatban. Mert nem mindenki veszi elő aztán otthon a *Képzőművészeti Lexikont*, amely — bizton állíthatjuk — nem is mindenki könyvespolcán van ott. Bár ott lenne!

Igaz viszont, hogy a művelődési központ — nagyon helyesen — tárlatvezetéseket szervez, s bizonyára *a város ipari üzemeinek szocialista brigádtagjai* is sokan részt vesznek ezeken. Ez egyúttal kulturális vállalásaik teljesítéséhez is segíti őket. Ezért mondhatjuk tehát, hogy *esemény* ez a kiállítás.

Kicsit talán ünnepélyesebbé teszi az is, hogy jó építészeti környezetben kaptak helyet az alkotások, s a feszes architektúrából következő, esetenként érzékelhető keménységet is oldják, emberibb léptékűvé teszik a teret, ahol a forró szürkeségben kevés a zöld, s a legforróbb órákban — ha eltűnnek a sétálók, a babatolózhelyen — de önmagában hozzáértés, szakmai hozzá-kevés, megpedig szükségképes hozzá-tartozik, mivel összeállás bonyolult előtt állótetteik a vállalatok a művelődésre.

művelődési jelentőségéről, az ízlés formálásában, az esztétikai nevelésben betöltendő szerepéről. Beszéljünk ezek után a szobrokról, kisebb méretű plasztikákról! Természetesen, nem a szűkebben értendő szakmai értékelés igényével, még *kevésbé azzal a céllal, hogy valamiféle átfogó képet adjunk* a mai magyar köztéri szobrászati törekvésekről. Egyébként ez utóbbira a kiállítás nem is alkalmas, megrendezésével nem is ez volt a cél. Igen változatos felfogásban készült, *különböző stílusjegyeket, tartalmi és formai elemeket hordozó művek kerültek a kiállításra.*

Kiss István eredményes szobrászaink közé tartozik, 1949-től kiállító művész, sokat foglalkoztatott művész, Munkácsy-díjas. Kisebb méretű munkákkal lépett itt a közönség elé (*Madarak, Kiáltó, Lovak*, az előcsarnokban *Petőfi, Népmese*). Tiszta értékű, formai megoldásokat hordoznak e művek, jellemzőjük a korszerű szobrászi hang. Asszociációs lehetőségeik nem szigorúan *lehatároltak*, az egyjelentést ki-ki maga mélyítheti el (például *Kiáltó*). Nem „műhelymunkákról" van azonban szó, hanem egy alkotó lényegi megmutatkozási szándékáról és eredményéről.

Vasas Károly salgótarjáni születésű, köztéri alkotásait tömör összefogottság jellemzi. Több művével találkozunk (*Martinász, Három lány, Anya gyermekével, Lenin* stb.). A nógrádi megyeszékhelyen is van köztéri szobra. *Várady Sándor Könyöklő* című alkotását láthatjuk a téren, ábrázoló készségének könnyedsége itt is megfog, több köztéri alkotása ismeretes, például a Népstadionban a *Szuronyvívók*. Újabb nonfiguratív munkáiból most nem kapunk ízelítőt. *Segesdi György* Munkácsy-díjas, a magyar szobrászatban az elsők között foglalkozott hegesztett plasztikával, több ilyen eljárással készült műve ismeretes. Két térformáját (*Szimmetrikus kompozíció, Emlékmű terv*) látjuk.

Az előcsarnokban találkozunk *Somogyi József* Munkácsy- és Kossuth-díjas érdemes művész alkotásaival. *Felszabadulási emlékműve*, amely a főtéren áll, sokat fényképezett köztéri alkotása a városnak. *Álló nő* és *Békét Vietnamnak* című műveit is jellemzi mintázásának sokat hangoztatott érzékletességén túl az a dinamizmus, amely a művész sajátja. *Tar István* Munkácsy-díjas, ugyancsak készített Salgótarjánnak szobrokat (*1919-es emlékmű, Tereferélők*). *Vázlata*, s *Népdal* című kisplasztikája tiszta eszközeinek értékéről tanúskodik. *Kerényi Jenő* (Lovas solymász, Dózsa, Pajzsos) Munkácsy- és Kossuth-díjas érdemes művész a mai magyar szobrászat egyik legegyénibb alakja. Kisplasztikái biztos szerkezetűek, örömmel láttunk volna többet belőlük. Egyébként *Kerényi Jenő* Somogyi Józseffel együtt a brüsszeli világkiállításon 1958-ban *Grand Prix*-t nyert.

Salgótarján szobrait fényképek mutatják be, kísérőszöveggel. Eszerint jelenleg 34 köztéri szoborral rendelkezünk. *Kalló Viktor* Halak című kompozíciója — itt is olvassuk — *sajnálatos módon eltűnt a tóstrandról.* Valóban sajnálatos! Tegyük fel a kérdést: Miért tűnt el? S főleg: mikor láthatjuk újra? Úgy véljük, még nem vagyunk olyan gazdagok, hogy az efféle mélységes érdektelenségről, s érzéketlenségről tanúskodó luxust megengedhetnénk magunknak, bármi is a *„magyarázat"*.

Tóth Elemér

SZUTS DÉNES:

A jó munkaszervezés alapvető munkásérdek

Minden munkahelyen beszédtéma a munka- és üzemszervezés szerte-körbe ágazó problémája. Máskor is, de most, a Központi Bizottság múlt év decemberi határozata óta különösen az. Sok kérdés, vélemény hangzik el e témával kapcsolatban. A helyes feleletet megadni, a kételyeket és félreértéseket eloszlatni, az egységes szemléletet kialakítani — ez mindenekelőtt a pártszervezetekre, a kommunistákra vár.

A hatékonyság szolgálatában

A jelenlegi időszakban a legfontosabb a párthatározatnak azt a gondolatát megértenünk, hogy a szervezésnek a gazdasági hatékonyságot kell elősegítenie, szolgálnia. A hatékonyság, az egész gazdálkodás következménye, végeredménye. Az eredményesség a folyamat végén már aligha befolyásolható, de a kezdetén és menet közben, igen. Helyes tervezéssel, korszerű technológiával, ütemes termeléssel, a termelőkapacitások jó hatásfokú kihasználásával, a szakképzettség fokozásával, a veszteségidők csökkentésével, a minőség javításával. Mindez pedig — közvetlenül vagy közvetve — összefügg a munka- és üzemszervezés színvonalával.

A szervezés tehát nem kampányszerű feladat, nem lehet egy-egy intézkedéstől feltűnő változást várni. A szervezeti sémák lefektetése, a felelősség és a hatáskörök tisztázása önmagában nem elegendő, a munkaszervezésnek a termelőfolyamat dinamizmusában kell érvényesülnie. S ehhez sok-sok kisebb-nagyobb intézkedés, folyamatos munka szükséges.

Igaz, hogy a szervezés vezetői funkció — de egyetlen vezető sem lehet képes ezt ellátni a munkások részvétele, aktív támogatása, a pártszervezetektől kapott politikai segítés, bátorítás, erősítés nélkül. Különös hangsúlyt kap ez jelenlegi helyzetünkben. Hiszen akár a szervezettség színvonaláról, akár a veszteségforrásokból kiindulva nézzük teendőinket, azt kell érzékelnünk, hogy napjainkban elsőrendű helyen a mindennemű munkavégzésre kiterjedő ésszerűsítő jellegű szervezés áll. Minden üzemben dolgozó ember tudja: a szocialista építésben olyan belső tartalékokkal rendelkezünk, amelyek kihasználása már a jelenlegi gazdasági viszonyok között is számottevően javíthatná életés munkakörülményeinket. S lényegében éppen ez adja e feladat politikai súlyát, ezért tette most a párt az egész ország ügyévé a munka- és üzemszervezés megjavítását, fejlesztését.

Mindezt azért is szükséges a pártszervezeteknek megértetniük, mert sokan hajlamosak a látványos megoldásokra. Nem egy helyen azon mérik a korszerűséget, hogy van-e számítógépük. Ez a szemlélet az egyik legveszélyesebb felfogás, mivel lényegében passzivitásra kényszeríti az üzemi kollektívát. „A gép mindent megold" nézete ellen éppen ezért a leghatározottabb fellépés szükséges. E fellépésnek természetesen nem a gép ellen kell irányulnia, hanem azt az elképzelést szükséges bírálni, amely mindent tőle vár. Hiszen, ahol megérettek az optimális kihasználás feltételei, ott most már valóban a számítógép a szervezés következő lépcsőfoka. De a legkiválóbb gép is rontja az üzem eredményeit, ha alkalmazása nem gazdaságos. A feltételek megteremtéséhez pedig sokoldalú, gondos mérlegelés szükséges. A valóságot torzító elképzelések ellen a pártszervezetek úgy küzdhetnek, ha az adott viszonyok reális elemzésére késztetik a vezetőt és a munkást egyaránt.

A feladatokra építve

Arról van tehát szó, hogy a pártszervezeteknek a feladatokra épülő szervezést kell politikailag támogatniok, ösztönözniök. Különben ugyanis a szervezés óhatatlanul célt téveszt. S valljuk meg, elég nagy a múlt rossz „hagyományainak" kísértése. A szervezés bizony sokszor volt a könnyebb megoldások eszköze, a célnélküliség színtere — lejáratva ezzel a szervezést mint tudományt, s mint a hatékonyság elérésének egyik eszközét.

Az a követelmény, hogy a szervezésnek a termékek iránti piaci igényből, az üzem előtt álló feladatokból és a technológiai adottságokból kell kiindulnia — e munkában igen nagyfokú differenciáltságot jelent. Nemcsak iparágak között, hanem egy iparágon belül is igen eltérőek a vállalati, üzemi lehetőségek. A korszerűséget éppen ezért mindig az adott egység szintjén kell mérni. Ez látszatra a világ legtermészetesebb dolga. Nem így a valóságban. Hiszen vezetőtől és munkástól egyaránt azt igényli, hogy kellőképpen ismerjék vállalatuk valóságos gazdasági, műszaki, politikai helyzetét. Beletartozik ebbe a szervezés újfajta értékelése, a gyári szűklátókörűség elleni harc, az új stílusú szakemberképzés, és nem utolsósorban az, hogy felismerjék saját erőiket.

Az ilyen szemlélet érvényesítésében döntő szerepe van a pártszervezetek kezdeményezésének, segítésének, ellenőrző tevékenységének. Már csak azért is, mert minden szervezési intézkedés embereket érint. Akkor is, ha egy új gépet állítanak üzembe, akkor is, ha kiselejteznek egy gépet, akkor is, ha műszakilag megalapozott normákat vezetnek be. Ezek az intézkedések bármennyire is szükségesek, időlegesen kellemetlenségeket is okozhatnak. Szükséges tehát, hogy megértésre találjanak azok között, akiket érintenek. Elfogadtatni viszont csak azt lehet, ami ésszerű, s valóban könnyebb, gazdaságosabb lesz hatására a termelési folyamat.

A munkások régi és állandó kívánsága, hogy tegyék a munkát szervezetté. Nem véletlen ez. Hiszen a munka- és üzemszervezés összes gyengesége végső soron rajtuk csattan. Érzik, mint dolgozók (túlórák, hajrák, nehéz fizikai munka) és mint vásárlók (kicsi az áruválaszték, nem divatos a termék). A kulturált, becsületes munkát kedvelő többség ezért igényli a gondos szervezést. Vannak azonban szép számmal olyanok is, akik jól érzik magukat a kevésbé vagy rosszul szervezett munkahelyeken. Így ugyanis aligha derül ki, mit és mennyit tesznek a vállalat, az ország asztalára.

A dolgozók közreműködésével

Mindenkinek szervezik a munkáját, s mindenki maga is szervezi azt. Úgy tűnhet: nem kell hozzá más, mint a józan ész. Ez valóban nélkü-

Szobrok szólnak a Szigeten

A panteonok ritkán maradnak födetlenül. Legalább egy díszcsarnok illik hozzájuk. A margit-szigeti panteon tehát rendhagyó kissé — igaz, hivatalosan nem is nevezik annak. Művészsétány, inkább így emlegetik.

A háttérben a Margit-kolostor álmodozó romjai, szemközt a szigeti szálló százados falai, s a magasban Arany János nyugalmat suttogó hatalmas tölgykoronái. Harmincegy szobor áll a sétány mentén, harmincegy arc életre keltett, megőrzött vonásai. Arcukba tekinthet, aki erre jár: egy nép arcvonásait, fájdalmát, boldogságát találja ott. S ők is, e szoborfejek arcunkba néznek, mert rajtunk s utódainkon mérhetik minden vágyukat, küzdelmüket.

JANUS PANNONIUS (1434—1472)

KIS ISTVÁN SZOBRA

A jelképet önnön magáról rótta fel írótáblájára: virágzó mandulafa a pannon télben. Márványoszlopok, kőtornyok hűvösében egy püspök, aki szerette, hitte, megértette az életet. Az első nagy magyar poéta, bár latinul zengette lantját. Az első költő, aki uralkodója európai politikájához igazítva tehetségét, beleszólt a történelembe. Így érte utol a hívő poéták sorsa: a kegyvesztés, s menekülőben, Medve várában a halál.

ÉLŐ NÉPBALLADÁK

Szól a kakas virradtára,
Gyere házam ablakára,
Ki zörgeti az ajtómat
Talán meghallotta szómat.

A magyar népköltészet barátai ünnepi ajándékot kaptak. A Magyar Helikon Kiadó jelentette meg Kallós Zoltán erdélyi és moldvai magyar népballadákat tartalmazó Balladák könyve című gyűjteményét. Hatalmas a kötet alakra is. 877 oldalon 259 népballadát találunk (a változatokkal együtt), azonkívül a dallamaikat, az egyes balladákra vonatkozó legfontosabb irodalommal és jegyzetekkel, illusztrációkkal kiegészítve.

Mi a meglepetés ebben a kötetben még azok számára is, akik ismerték Kallós balladagyűjtő tevékenységét? Mindenekelőtt az, hogy e kötetben csupa élő népballadákat kap kézbe az olvasó. Olyanokat, amelyeket ma is énekel a moldvai falvak, a Gyimesvölgye, a Mezőség és a Kalotaszeg népe.

A második meglepetést a szövegek nyelvezete okozza. Ezen a hatalmas földrajzi területen szétszórtan vagy tömbökben élő magyar lakosság nyelve, illetve kiejtése között koránt sincs akkora különbség, mint amekkorára elkészült az ember, ismerve az elmúlt századok mostoha történelmének hatását. Sőt, egyenesen csodálnivaló az a nyelvi egység, ami e balladákból kibontakozik. Ki hinné, hogy ezt a szöveget a moldvai Lészped-en éneklik:

Három árva talpig gyászba
Elindulna hosszú útra,
Hosszú útra, szógálatra,
Hosszú útra, szógálatra.

Kallós Zoltán, a fáradhatatlan gyűjtő, évtizedek munkájával a balladák valamennyi megismert változatát lejegyezte. A Három árvá-nak például 15 féle változatát közli, s a lelőhelyek valóságos „turista-utat" tétetnek meg az olvasóval. Moldvában előfordul ez a ballada Lészpeden, Gerlén, két változata Bogdánfalván, három Klézsén, ettől nyugatabbra a Gyimesvölgyében Bükkhavaspatakán, Görbepatakán — micsoda érzékletes, kifejező helységnevek! Azután az erdélyi Mezőség falvai közül egy változata V[illegible]cén, kettő Visán, ettől nyugatabbra Kalotaszegen, Mákófalván, Mérán és Magyarvistán. Ugyanígy felvázolhatnánk a Fehér Anna balladájának útját.

A Balladák könyve 23 250 példányban jelent meg. (Ebből 3650 példányt nyl-kötésben és számozva adtak ki.) Ez valóban meglepően nagy példányszám, mégis kevésnek bizonyult. S máris készül az új kiadás, az ötödik. A könyv sikere bizonyítja, milyen mély érdeklődés él az olvasókban az igazi értékeket felmutató népköltészet iránt.

SZIJ REZSŐ

KALLÓS ZOLTÁN — BALRÓL A MÁSODIK — KALUGERI ÉNEKESEK KÖZÖTT (MOLDVA—BÁKÓ KÖRNYÉK)

KOTTA A BALLADÁK KÖNYVÉBŐL

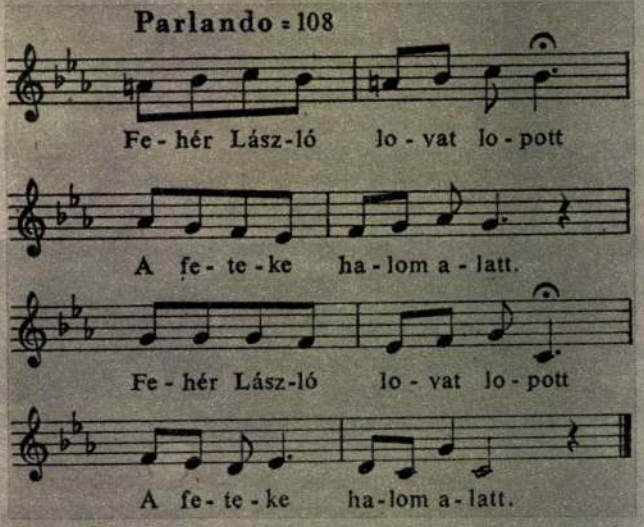

BALASSI BÁLINT (1554—1594)

TAR ISTVÁN SZOBRA

Veszélyesen élt. Önvesztőn, zabolátlanul, sorsa-verten. Portyák pihenőjén, lessek várakozó óráin a zord század végvári hadnagya elhasalt a magas fűben, s verset írt. Szerette Annát, Céliát, Juditot, Katát, Borbálát, Fulviát, feldúlta Patakot, egyszál kardra kiállt a felvidéki bányavárosokkal; volt nagyúr és hontalan, hódító és eltaszított, költészet teremtő és pörösködések bűnbakja. Esztergom alatt, a török ellen az életét adta.

BIHARI JÁNOS (1764—1827)

SÓVÁRI JÁNOS SZOBRA

Beethoven Bécsben hallgatta, Liszt Ferenc Pesten tapsolt a játékának. Híres öttagú bandájával meghódította az egész országot. A fényes pályát egy baleset törte ketté, egyik karja merevvé vált. A múlt század egyik legkiválóbb zeneszerzője is, akinek nevével összeforrott a verbunk. Utoljára, Erzsébet királyné koronázásán, Pozsonyban még felvette a vonót. Aztán, kitől elpártol a hírnév, elpártolnak a barátok is, maradt a szomorú öregkor.

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY (1773—1805)

ERDEI DEZSŐ SZOBRA

Messzire szállt a debreceni ó-kollégium faliharangjának hangja. Ébresztőkor, tűzvész idején, ellenséges betörés hírére . . . 1795 júniusában azért táncolt a harang nyelve, mert egy kicsapott diák hagyta el a vén falakat. Ez a nagybotos, himlőhelyes, lázas szemű diák a poétai osztály vezetője, Csokonai Vitéz volt. Vállán tarisznya, s már akkor az ország gondja. Lillája derekát csak percekre foghatja át — szívére mindvégig „e kis magyarságot" ölelte.

KATONA JÓZSEF (1791—1830)

PETRI LAJOS SZOBRA

Himnuszt írt ő is, de drámában. A nemzet azonban csak megkésve vett tudomást róla; mire Kassán bemutatták a Bánk bánt, a kecskeméti takácsmester ügyvédfia már nem élt. Ami részéül jutott – a tisztes pálya, az ügyészi állás Kecskeméten —, korában ezrek óhaja volt. Boldogtalan csak ő lett, aki Dérynét szerette reménytelenül, aki lovagregényeket dramatizált, történelmi drámákat írt. Talán ezért zokog Tiborc minden szava.

FERENCZY ISTVÁN (1792—1856)

MARTON LÁSZLÓ SZOBRA

Egy rimaszombati lakatossegédből a Tudományos Akadémia tagja, s mindez másfél századdal ezelőtt! Hosszú út vezetett idáig: Európa nagy országútjai. A lakatossegéd kezében vándorbot, a fő állomások: Bécs, Róma. Megkoplalva, félrehúzódva, kevéske művésznövendéki pénzéből vette meg Leonardo da Vinci lovasszobrát, amely ma legféltettebb kincseink közé tartozik. Szobrásziskolát nem nyithatott, de egy nemzetet tanított művészetre. Tetteivel.

DÉRYNÉ, SZÉPPATAKI RÓZA (1793—1872)

SCHAÁR ERZSÉBET SZOBRA

Eger, Miskolc, Kolozsvár, Kassa, Pozsony . . . És még száz meg száz város, falu, ahol fogadókban, báltermekben, szabad ég alatt szárnyal a magyar szó. Ponyvás szekér, fagy, tengelyszakasztó utak: a színészet hőskora tette őt Dérynévé, s Déryné fényesítette meg a magyar színjátszás hőskorát. Ő volt az első hazai operaénekesnő, aki Kolozsvárott útjára indította a magyar operát. Életét többen feldolgozták szépirodalmi művekben és filmben.

TÁNCSICS MIHÁLY (1799—1884)

PÁL MIHÁLY SZOBRA

Külön tízparancsolat szerint élt, amelyből soha egyetlen szót el nem engedett. Szabad sajtó. Független ország. A munkás igazsága — valahogy így sorakoztak a pontok. Író, néptribun, hajdúpofozta jobbágy, segédtanító, az ínség vendéglátó gazdája. Apja még csodalátó lányt hívott, hogy aranyat találjon — a kincsre mégis a fia talált rá. Meglelte: nem aranyban — a tudásnak, hitnek szentelt életben.

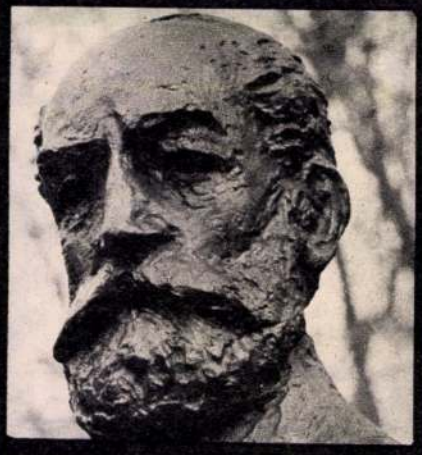

BARABÁS MIKLÓS (1810—1898)

BORSOS MIKLÓS SZOBRA

Festőállványa előtt ült Kossuth, Széchenyi, Petőfi, Bem. A kézdi szék szülötte, az enyedi kollégium falai között serdült ifjúvá. Kolozsvárott tanulta a litográfiát, s oroszlánrésze volt abban, hogy Pest az ország művészeti központjává vált. 48 után üldözték, de 1859-ben már kiharcolta a Képzőművészeti Társulat megteremtését. A hegyek közül jött, mégis kevesen akadtak, akik hozzá hasonlóan tudták megörökíteni az Alföldet.

ERKEL FERENC (1810—1893)

BOLDOGFAI FARKAS SÁNDOR SZOBRA

Ha sakkozásra szánja energiáját világbajnok lett volna. Más dolga volt, fontosabb: a nemzeti opera megteremtése. A Hunyadi László és a Bánk bán. A Himnusz megzenésítése. Az ifjú zongoraművészből a hangversenyélet fáradhatatlan szervezője, céltudatos zenepedagógus vált. Utolsó fellépése jelképpé szépült: nyolcvanadik születésnapján az általa alakított Filharmóniai Társaság hangversenyén búcsúzott a pódiumtól.

LISZT FERENC (1811—1886)

ERDEI DEZSŐ SZOBRA

Versengett érte Párizs, London, Szentpétervár, Berlin, Róma. Zeneszerzőként Bartók elődje. Csodagyermek, aki kilenc esztendősen hangversenyeket ad. Genfben konzervatóriumi tanár, Bonnban ő állíttatja föl Beethoven emlékművét. Hercegnők vetekednek szerelméért — mégis minden csillogó udvarból hazanézett. Megalapítja a Nemzeti Zenedét, hangversenyeket ad az árvízkárosultaknak, nagy bemutatóit sorra a Magyarhonba hozza.

TOMPA MIHÁLY (1817—1868)

PÁSZTOR JÁNOS SZOBRA

A rózsaültető, a szilvafák árnyékában írogató, a gömöri nemzetőr, a schwechati ütközet tábori papja akkor szólal meg messze csengő hangján, amikor mindenkit elnémítottak. Az önkény éjsötét éveiben Hanva község parókiájának lakója, feledve gyermekei halálát, valami rettenetes elszánással ragadja meg a tollat. Akit senki meg nem vigasztalhat, belekiált a csendbe, s biztatni kezd egy egész bénaságba hanyatlott országot.

ARANY JÁNOS (1817—1882)

STRÓBL ALAJOS SZOBRA

Kisfiú guggol a szalontai ház udvarán, s betűket ró a hamuba. Arany Jánoska tanulja az ábécét. Ide fut majd lélekszakadva Petőfi Sándor, hogy a szalontai aljegyző kezét forrón megrázza: azok a hamuba rajzoló ujjak jegyezték le a Toldit. S az a gyermeki hűségű szív őrizte mindvégig a nagy barát, a segesvári halott csillagfényét.

PETŐFI SÁNDOR (1823—1849)

VIGH TAMÁS SZOBRA

Többet utazott, mint más nyolcvan év alatt. Úgy járt Pozsony és Erdély között, mint aki a szomszéd faluba ugrik át. Nemcsak a kor lángelméje, a század távgyalogló bajnoka is. S mert neki, aki a történelmet fél kézzel lódította új pályára, annyi pénze sem volt, hogy lovat tartson, gyalogosan érkezett a fejéregyházi síkra. A vesztett csata után gyalogosan vágott a buni kaptatónak is: itt érte lóhátról a kozák pika.

MADÁCH IMRE (1823—1864)

VILT TIBOR SZOBRA

Öccsét a szabadságharcban szerzett betegség vitte el. Nővérét, Világos után, kóbor fegyveresek gyilkolták meg. Csesztvei kuriájában Kossuth titkárát bújtatja. Letartóztatás, a pesti Újépület. A Tragédia még csak fölsejlik benne, még újabb csapások várják. Szabadulása után egykori boldogsága romjai és Sztregova. Élete a magányé, de ez a magány csiholja életre nagy művét, amely azóta meghódította a világot.

ZICHY MIHÁLY (1827—1906)

KOCSIS ANDRÁS SZOBRA

Puskin-, Madách-, Arany-illusztrációi a magaslat, amelyet azóta sem haladtak túl. A szentpétervári udvar körülrajongott művésze, Párizs, Bécs, Nizza becses vendége. Élhetne hercegi módra, világfiként, kereshetne palotákra valókat. Helyette megfesti a mártír Batthyány arcképét, az inkvizició borzalmait, minden háború ellen kiállva a rombolás géniuszát. És megalapítja a nyomorgó festőket támogató társaságot.

IZSÓ MIKLÓS (1831—1875)

KISFALUDY STROBL ZSIGMOND SZOBRA

Szobrász aki a fonóházból vett témát. Aki megmintázta a furulyázó pásztort. Az arató nőt. Az ételhordó parasztasszonyt. A sikeres művész soha nem feledte a rimaszombati Izsó Miklóst, a kőfaragó legényt, aki írók, zenészek támogatásával mehetett külföldre tanulni. Nem feledte a 48-as szellemet sem, amelyért bujdosnia kellett: neki köszönhetjük Zrínyi Ilona, Rákóczi fejedelem mellszobrát s a budapesti Petőfi-szobrot.

MUNKÁCSY MIHÁLY (1844—1900)

MADARASSY VALTER SZOBRA

Az Országház elnöki fogadótermében van egy freskó, amely a honfoglaló magyarokat ábrázolja. Annak a békéscsabai asztalosinasnak a munkája, aki az Ásító inassal és a Siralomházzal meghódította a világot. A kritika levett kalappal tisztelgett előtte, egy amerikai kereskedő 10 évre lekötötte a műveit. Párizsban de Marches báró özvegye lett a felesége. Mindent legyőzött, meghódított. Csak a halálos kórral nem tudott megvívni.

MIKSZÁTH KÁLMÁN (1847—1910)

SÓVÁRY JÁNOS SZOBRA

Pesti nyomora szemtanúi szerint megesett, hogy téli éjszakákon szeméttárolókban húzta meg magát. Innen került a fejedelmi székbe, Jókai megüresedett trónusára. Otthonát tollával kereste meg: Palócföldön vett egy kúriát, ahová mindig vágyott. Lipicai lovai röpítették az imádott tájon. A régi ház mellé később újat épített: ennek falába egy kőbe vésett arcképet rakatott. Jókaiét.

STRÓBL ALAJOS (1866—1926)

SEGESDY GYÖRGY SZOBRA

Anyánk. Mindnyájunk anyja. Ül kőszékében, térdén a kinyitott biblia, arcán az anyák mindenen túli fájdalma és tudása. Talán a legszebb szobra. A párizsi világkiállításon nagydíjjal jutalmazták. Emlékszobrai — Erkelé, Liszté, Aranyé, Jókaié, István királyé — emlékművei — Széchenyié, Semmelweisé — minduntalan megállítják a Pesten vagy Szegeden sétálót. Kezе alól nemzedékek rajzottak ki művészeti életünkbe.

FERENCZY KÁROLY (1862—1917)

TAR ISTVÁN SZOBRA

A napfény festője. Nyári reggel, Nyár, Napos délelőtt, Nyári nap — mind híres képei. A fény varázsa Nagybányán ejtette meg, ahol társaival évekre megtelepedett, s megalakította a híres festőiskolát. Készült jogásznak, mezőgazdásznak — s nem csupán az impresszionizmus legnagyobb magyar festője lett: három remek művészt is ajándékozott az országnak. Három gyermekét: Bénit, Noémit és Valért.

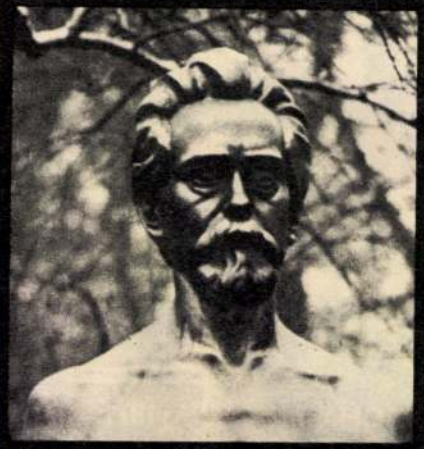

BECK Ö FÜLÖP (1873—1945)

ÖNPORTRÉ

Ötszáz érmet vert, a többi között Petőfi, Ady, Mikes Kelemen képmásával. Két évvel a századforduló előtt az ő műveiből rendezték az első hazai éremkiállítást. 1919-ben pénzmintákat készített a Tanácsköztársaságnak, s főiskolai tanárként működött. Minden háború, öldöklés elszánt ellenfelét az emberiség legnagyobb háborúja ölte meg: Budapest ostroma alatt veszítette életét.

ADY ENDRE (1877—1919)

CSORBA GÉZA SZOBRA

Debrecen, ahová a zilahi végzős jogot tanulni megy, „a maradandóság városa". Átsiet Nagyváradra, a Holnap városába. Ettől fogva vágtat, szárnyal Párizsba, Budapestre. Csatarendet vezényel: előre az új dalokkal, az igékért. Megpihenni, nagybetegen Csucsára vonul: a Boncza-kastély kertjébe hallgatja elszorult torokkal a katonavonatok csattogását, s a harctérre hajtott öregbakák énekét.

RUDNAY GYULA (1878—1956)

PÁSZTOR JÁNOS SZOBRA

A színekért tájat választott magának. Sajátos nemzeti stílus megteremtése: ez volt a célja, ezért költözött az Alföldre, Hódmezővásárhelyre, ahol meglelte meleg, barna színeit. E kibányászott színkincs éltette a kuruckor emlékeit idéző képeit, ez adott hitelt az Országház részére készített gobelinjének, amely a pusztaszeri országgyűlést ábrázolja. Így festhetett egyszerre mesét és valóságot.

MÓRICZ ZSIGMOND (1879—1942)

MAKRISZ AGAMEMNON SZOBRA

Amikor megjelent a pesti kávéházakban a csizmás, alföldi legény, már suttogták róla, hogy tarisznyájában a titok, amivel megorvosolja az életet. És ez az ifjú nekilátott fát ültetni, nyesni, szemezni; egy nagy kertet teremtett novellákból, drámákból, regényekből, hová bejáratos lett az igazi magyar paraszt. Ady a kezét nyújtotta és jósolt: aszúvá érik a kert minden szép gyümölcse. Úgy lett.

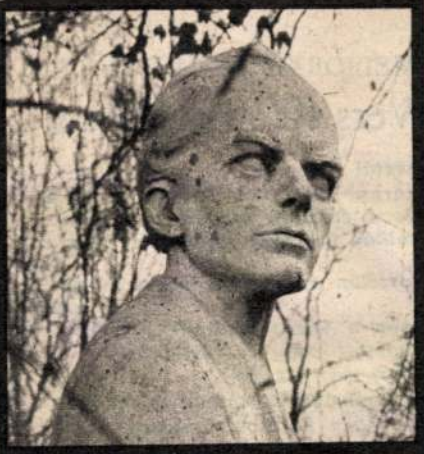

BARTÓK BÉLA (1881—1945)

BECK ANDRÁS SZOBRA

A Kárpátok lejtőin, a havasok hegyi rétjein élnek még az öregek, akik emlékeznek rá. Bérelt szekéren, nagy fonográfjával ment, ment, s kutatta az ősi dalokat. Amit megmentett, a Kárpát-medence minden népének mentette. Amit komponált, a világ elbűvölésére kiadott: az egyetemes kultúra értéke. Ahogy emberként élt, cselekedett Európa nehéz évszázadában: népének dicsősége.

MEDGYESSY FERENC (1881—1958)

MAKRISZ AGAMEMNON SZOBRA

Egyetlen parancsolatnak engedett: szobrot kell csinálni! Szobrot, miként a műfaj törvényei megkívánják. Szobrot, amely tanultat és analfabétát egyaránt a műélvezet gyönyörébe avat. Akár a szüreti menetet akarta megörökíteni, akár Jelky András emlékművét, ez a parancs igazgatta. Fölényes tudását, biztonságos emberábrázolását segítette orvosi végzettsége, humánumát az első világháború megjárt pokla.

KODÁLY ZOLTÁN (1882—1967)

PÁTZAY PÁL SZOBRA

A születés, vallotta, még senkit nem tesz magyarrá. Azért meg kell dolgozni. Zeneszerzőként, népzenekutatóként, zenetudósként, pedagógusként — de még figyelő nyelvészként is — építette hát a magyar kultúra fellegvárát. Közkincsé tette a néphagyományt, magyar zenei köztudatot teremtett. A világ tisztelettel figyelte minden mozdulatát. Ő egyszerre pillantott kifelé, s építette idebenn a fészket, amelyet szálanként hordott össze.

DERKOVITS GYULA (1894—1934)

PÁTZAY PÁL SZOBRA

A Kossuth-díjat már csak halála után kaphatta meg. Életében bőkezű hozzá a szenvedés és a nyomor volt. A világháborúban megbénult a karja: az asztalosmesterséget sem gyakorolhatta. Tüneményes rajzkészségét hiába fedezték föl Pesten, hiába sajátította el a festészet, a rézkarc ismeretét, éhség és betegség gyötörte, mert nem alkudott. Azokhoz maradt hű, akikről legszebb művét készítette: Dózsa talpasaihoz.

JÓZSEF ATTILA (1905—1937)

VARGA IMRE SZOBRA

Palota-penzió, Balatonszárszó. Mennyire nem illik ez a név hozzá, az öcsödi árvához, a meghajszolt inashoz, a kicsapott diákhoz, a külvárosi számkivetetthez! Az élet furcsa rendezése: Attila, akihez pénz, szerelem, elismerés mindig rideg volt, a Palota-penzióból indult a szárszói sínekhez. S mennyire a sorsához illő: a költőt Magyarország térképével takarták le; szíve fölött Dunántúl, jobb mellén az Alföld.

RADNÓTI MIKLÓS (1909—1944)

VIGH TAMÁS SZOBRA

Járkálj csak halálraítélt! — ezt a címet adta egyik korai verseskötetének. De a szerbiai hegyi tábor s a dunántúli Abda még messze volt. Hiszen 1938-ban megkapta a jelentős irodalmi elismerést, a Baumgarten-díjat, s 1941-ben még részt vett a Kossuth és Táncsics sírjánál rendezett függetlenségi tüntetésben. Három évre rá eldördült a tarkólövés, a költőt elnyelte a tömegsír. Utolsó versei kabátzsebében lapultak: ennyi volt minden vagyona.

KÓSA CSABA

A KISZ Győr-Sopron megyei Bizottsága harminchat fiatal ember irodalmi jelentkezését adta közre az ÉRLELŐ című antológiában.

„Nemcsak megyénkben dolgozó, tanuló fiúk és lányok, hanem olyanok is vannak köztük, akik nemrég költöztek el más vidékre, vagy éppen csak addig élnek itt, amíg katonaidejüket töltik. De mert közülük sokan nálunk jelentkeztek először verseikkel, novelláikkal, magunkénak valljuk őket" — írja Szakács Ferenc, a megyei KISZ-bizottság első titkára, a könyvecske bevezetőjében.

A kötetben néhány kisebb prózai írás mellett, figyelemre méltó versanyag gyűlt össze. Április havi irodalmi rovatunkban — a Költészet Napját ezzel is köszöntve — az ÉRLELŐ-ben megjelent versekből közlünk összeállítást.

BŐSZE BALÁZS:

Ásatások mentén

Boltívek vak fúgák zúgnak
fülemben
zajlik a tömeg az oszlopok alatt
Scarabancia — itt állok előtted
Most csak a Hold világol
fénye körüllengi lábom
ámulok — a Göncöl vadul vágtáz
csillag országúton — örökös vagyok
ős csodák elkésett birtokosa
Bámullak emberiség te örök
A fórumok szentelt kövein
hajtom le fejem
hová lábát nem tehette az idő.

MARAFKÓ LÁSZLÓ:

Képzeletbeli vonal

Kezdetben az ember elhiszi
az élet díszmenet
egy mésszel húzott csík mentén

vagy pityókások módján
a járdaszélre bandzsítás
vigyázva minden megingásra

holott az élet józanul is
megbocsáthatatlan kacskaringók
füzére
csak a képzeletbeli vonalra ügyelve
mely eligazít s vezérel.

Virágport hord a szél

Prófétáknak és mártírok korában
éltem,
de érdem-e, hogy nem borul
fölébem hant?
ifjúságom teli kaptárát föléltem,
sem ítélet sem önáltatás nem
menthet,
ha elherdálom, mi hátravan.
Virágport hord a szél, s veszedelmet.

SCHNEIDER LIPÓT:

Valahol

Most,
ha rám gondolsz,
akkor a fagyott hátú
villanyoszlopok
és álmos határok felett
összeölelkeznek szerelmeink.
Csak a vonat csattogása zavar,
a füst, a gőz,
a szikra melegíti
a furcsa csodát.

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-048, 337-748, 340-726
1974 APR
IFJÚSÁGI MAGAZIN
Budapest

És az alkony parazsában
fogak és fegyverek és békítő
szertelenségek.

VADERNA JÓZSEF:

Sopron

A fény írásjeleivel fújt át a szél
belédkaroltam sikátorok ölelkeztek
a galambok szürke terével
a hűség csigalépcsői kilátás
jelképek mélyéről felszínre
kapaszkodik
a házsor a valóság színeihez
egy árkád megtelt hangommal
kapuk rajzolódnak a várkerület
kéziratán
a lépcsőn ültél álmodozó hátadon
a fenyvesek tiszta ragyogásával
a tűztornyot kibontottam hajadból
emlékszel megetettük a madarakat
szavaidba tereltem a történelmet
mikor észrevétlenül hagytad
a kétoldalt utcára hajló köveket
íveken zongorázott a fény a
vékonyhangú
naplementében torony torony
torony torony torony
Liszt feltartott keze
csordultig a zenével szerelemszagú
füveken futottál
a város kizöldellt magából
vissza
kezed abrosz
a pohárban szőlősorok
piros rezonanciája
elhallgattak a dombok
végül a búcsúzás szertartásait
az utolsó vonatot
nem volt erőnk darabokra törni.

Kiss Gyula

1021

Szerda

A székely góbék fanyar humorát hordozza

Megfaragni azt a képet, amikor hősöket arat a halál

„Néhány mozaik egy emberről, akiben kora sajátos ötvözetté kovácsolta az alkotó tennivágyást, s az eleven fantáziát, a „lelkében lakozó" kézügyességet és a székely góbék — sajátos, kissé fanyar, de — élettel teli humorát."

Ha az utcán találkozik vele az ember, nem lát rajta semmi különöset. Hajlott testtartása, lassú léptei és messzenéző gunyoros pillantása olyanná teszi, mint minden mást ebben a korban.

(Meskó Anna rajza)

De ez az általános összkép mégis hord magában sajátos vonást, mert szinte mindenki felismeri és még a túlsó oldalról is megköszöntik.

Ha azonban munka közben látjuk, elfelejtjük korát. Ő is elfelejtkezik róla. Olyan tevékeny, mint kevés fiatal. Különösen kezei cáfolnak rá önmagukra. Reszketősek, ráncosak, és mégis ördöngősen ügyesek.

Ha beszél, az arcának minden eleme külön szól és ez ad sajátos összhangot mondanivalójának. A hangja nem erős orgánumú már, de ha szól, oda kell figyelni. Magyaros bajusza szinte hangról hangra követi szavait, mintegy pantomin mozgással húzza alá az elhangzottakat.

A szeme keskeny résen nézi a világot, de szélesen, mélyen, átfogóan és elemzően. Látja a nagyot és a parányokat is. Szeme megfogja az egészet, de nem bújhatnak el sugarából az apró részletek sem.

Ez az ember egy a sok közül, akik mögött mozgalmas élet húzódik meg. Olyan pergő, eseménydús, amelynek rezgései még ma sem hagyják nyugodni, még ma is élénken rezonál mindenre. Mindenre — sokszor rapszodikusan, rendszertelenül — amely összefér könnyű rezdülésű fantáziájával, amely találkozik egy nehéz történelmi kort átélt lelkületével.

Kiss Istvánt nem kell bemutatni. Annyit mégis el kell mondani róla, hogy azok közé a kevesek közé tartozott, akik 1919-ben az áruló székely hadosztályt otthagyva átvágták magukat, hogy ellenálljanak, védjék a proletár harcát. El kell mondani róla azt is, hogy a Magyar Tanácsköztársaság 1919. március 21-én, születése napján nevezte ki pedagógussá az elsők között. El kell mondani azt is, hogy mint nyugdíjas pedagógus aranydiplomát kapott. Hogy csak néhány lényeges epizódot említsünk eseménydús életének állomásaiból.

Hallottunk már róla a rádióban és láttuk őt a televízióban nemegyszer. Mert mint említettem, ma sem nyugszik. Farag, egyszerű kis zsebkéssel bonyolult figurákat, összetett, gigantikus kompozíciókat.

Munkáinak egy része külföldre is eljutott. Amikor kérdeztük, hová, mely országba, csak úgy elsorolt néhány országot. Nem is említjük meg őket.

Mit farag? Hát ez érdekes. Mindent. Virágpálcákat, sakkfigurákat, kazettákat, cigarettatartókat, reliefeket, szobrokat, sok alakos monumentális kompozíciókat. Alkotásai közül megemlítek egyet, amely sokáig volt kiállítva Gyulán, az Állami Biztosító kirakatában, és amely Gyula várának ostromát eleveníti meg.

Összhatásában gyönyörű, részleteiben megkapó mű.

A kis bicska sokat dolgozott ezen a mesterművön, amíg apró fadarabokból „összefaricskálta" ezt a történelmi képet, az alkotó elképzelése, gazdag fantáziája és történelmi dokumentumok alapján.

Hogy most mit farag? Mert mit is tehetne mást egy faragó művész? Persze hogy farag. Újabb munkája méltó korona lesz eddigi tevékenységére. Újabb állomás képzeletvilágában, borongós lelkének újabb vallomása.

A gyulai direktórium tagjainak a Veszely hídnál történt barbár kivégzését örökíti meg. Amikor a sortűz eldördült, azt a rettenetes pillanatot fogja meg.

Nem kívánom leírni a művet, amely még csak részleteiben bontakozott ki. De kezemben tartottam a mártírok parányokban is tragikus figuráit, a sortűzre összeroskadó emberek apró alakjait, és éreztem, hogy azok a figurák, azok az apró kis szobrok a valóságos tragédiának valóságos alakjai. Az arc, a mozdulat, a golyók ütötte résen elszálló élet borzalmas tragikuma. Háttérben a híd, a vad tekintetű marcona katonák...

Igen, azt mintázta meg a művész keze, ami ott a hídnál történt.

A faragott mű azt a szívbe markoló, jéggé dermedt hangulatot tükrözi, amikor hősöket aratott a halál. Méltó ez a mű a nagy jubileumhoz.

Kiss István merészen halad művészi útján. Korát meghazudtolva komponál és egyre igazabb dolgok kerülnek ki keze alól, egyre többet akar mondani.

Ezek a törekvések késztettek arra, hogy szóljak róla, hiszen köröngyös életútján akadt néhány kátyú, de faragóművészetének fejlődése töretlen, és ha vannak lépcsők ezen az úton, akkor ő a faragóművészet lépcsősorának legfelső fokait tapossa.

Most készülő jubileumi műve alapján talán eléri végre, hogy tevékenységének erkölcsi elismeréséül a „Népművészet mestere" cím birtokába jusson. Ennél többet nem kíván. Ennyit viszont, úgy érezzük, eddigi munkája alapján megérdemel.

Kollárik János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Na
1919-es dokumentum került elő

A Magyar Tanácsköztársaság dunántúli eseményeivel kapcsolatos nagy értékű dokumentum került elő a pécsi levéltárban: Megtalálták az egyetlen baranyai szocialista termelőszövetkezet megalakulási jegyzőkönyvét. Az eddig ismert történelmi adatok szerint Baranyában nem voltak 1919-ben földfoglaló mozgalmak, nem alakultak termelőszövetkezetek. A most fellelt érdekes irat módosítja a helytörténészek álláspontját.

Baranya északnyugati csücskében, amely ötven évvel ezelőtt nem került megszállás alá, fekszik Gödre falu, illetve a mai nevén: Gödrekeresztúr. Az itt működő Béke Tsz elnöke Weisz János amatőrtörténész már korábban tudomást szerzett arról, hogy 1919-ben szövetkezetet hoztak létre a Gödréhez tartozó Jeszenszky-uradalom cselédei. Hiteles bizonyítéka azonban nem volt az eseménynek. A járási művelődési ház igazgatójának, Banna Lajosnénak a segítségével kutatni kezdte a levéltári anyagot, s az a nem várt szerencse érte őket, hogy rábukkantak a gödrei „szocialista termelőszövetkezet" eredeti alakulási jegyzőkönyvére. A jegyzőkönyv tanúsága szerint 1919. március 27-én huszonnyolc cselédember birtokba vette az 1200 holdas Jeszenszky-uradalmat és megalakította a termelőszövetkezetet. Az 1919-es termelőszövetkezet mai utódja — a 6350 holdas gödrekeresztúri Béke Tsz — hagyományai közé iktatja az ötven évvel ezelőtt alakult forradalmár közösséget.

Emlékkiállítás

A Hazafias Népfront községi bizottsága Dévaványán a községi könyvtárban emlékkiállítást rendez a Tanácsköztársaság létrejöttének 50. évfordulója alkalmából. A kiállításon mintegy 50 tablón elevenítik fel a Tanácsköztársaság dicső napjait. A megnyitót március 20-án, csütörtökön délután 5 órakor tartják. Beszédet mond: Szűcs Lajos községi párttitkár. A kiállítást egy hétig tartják nyitva és vendégkönyvet is biztosítanak, hogy a látogatók ebben közölhessék véleményüket.

Idény előt
— fillé

Az elmúlt gazdasági év aszályos időjárása nem kedvezett a mezőgazdaságnak. Az öntözéses gazdálkodás a Körösvidéki Vízügyi Igazgatóság területén mintegy 269 millió forint bruttó jövedelmet hozott. Ha az öntözést terhelő kiadásokat a bevétel 50 százalékában állapítjuk meg (bőven számoltunk), akkor is a 135 millió forint tiszta jövedelem jó eredmény.

Bár az 1969. évi tavaszi időjárás csapadékosabb, mint az elmúlt két évi volt, a tavaszi öntözésekre való felkészülést még sem szabad elmulasztani. Ez évben is sor kerülhet a gabona öntözésére és a kelesztő öntözésekre.

Ha az ötven éves átlagos csapadékmennyiséget vizsgáljuk, az alábbiakat állapíthatjuk meg: területünkön október 1-től február 28-ig 50 év átlagában 199 millimé-

— Érdemes szabász, kisapám — dülleszti ki mellét Acél. — Méghozzá az alsónemű-gyárban... De a terveket, régen, nem én szabtam el.

— Az sem akármilyen meló — szól Molysán Lajos. — Ti is exportra dolgoztok, nem?

— Most. Azelőtt meg főleg raktárra.

És. te mi vagy, Lajos?

Molysán végignéz saját civilruháján. — Ezredes a BM-ben. Nem ismered a rangokat?

— Érdekes, így kívülről egy szürke ürgének nézhet bárki. Egyébként, Sanyi, te is az voltál, ugye?

Szegő Sándor kényszeredetten mosolyog: — Az. A Rajk-perig. Aztán, amikor Szalai Sándort letartóztatták, a kádereit is összeszedték. Most, tudod, hogy közgazdász vagyok.

— Szegény Ervin. Spóner főhadnagy perén, emlékeztek, még ő vezetett bennünket...

— Fiúk! Ez a Volga is odatart! Lassít mellettünk, kik ülnek benbe? Nézd csak, Anti!

Kihajolnak az ablakon, s Antal rögtön felismeri az utasokat. Ahogy integet, mondja is a többieknek.

— Ezek Kátiék. Káti egy nagy kiadó főnöke, a nő meg a felesége. [illegible] A. Roszik Beáta! Nem mondja: — No, ami azt illetia a szerb partizánok ezt meg is fogadták.

Antal elkomorodik.

— Mi is azt akartuk.. csak nem sikerült.

***

A börtön melletti szobornál már néhány perce beszél a szónok, amikor a tömeg háta mögött megáll a busz. Előtte, a járda szélén parkolnak a Volgák, a Zasztava és még néhány gépkocsi. Utasai már ott állnak valahol a sorban és az előadó szavai nyomán újra átélik a huszonöt évvel ezelőtt történteket.

— ...a párt információi alapján értesültek arról, hogy küszöbön áll hazánk fasiszta megszállása. Ez 1944. március 19-én be is következett. A börtön magyar, román és szlovák politikai foglyai a szerb partizánok kezdeményezésére hosszú viták után végül is úgy döntöttek, hogy nem várnak tovább. Jól látták: a fasiszta megszállás a lágereket, a gázkamrákat, a halált jelenti számukra. Nem volt sok fegyverük. Ami volt, azt a korábbi látogatásokkor csempészték be látogatóiktól; de a gyakorlatuk, főleg azoknak, akiket a délvidékről hurcoltak ide, már volt a partizánharcokhoz. Valamennyiük célja az volt, hogy a

Centenáriumi emlékmű a Margitszigeten

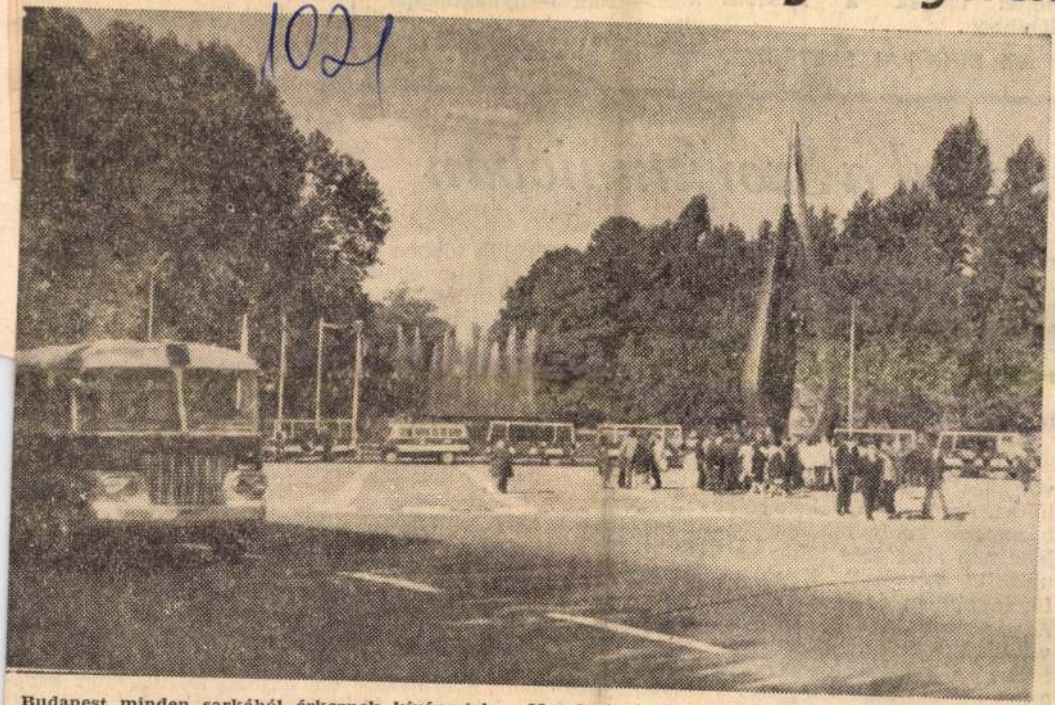

Budapest minden sarkából érkeznek kíváncsiak a Margitszigetre, megnézni Kiss Istvánnak, a főváros egyesítésének centenáriumára készített emlékművét

rozat előadója Szász István zenetörténész, az előadásokat minden kedden 18 órai kezdettel tartják a Kossuth Klubban.

AZ EURÓPAI FESTÉSZET

fergeteges c
tálal a nézők
olasz—francia
filmet a Pus
moziban játs

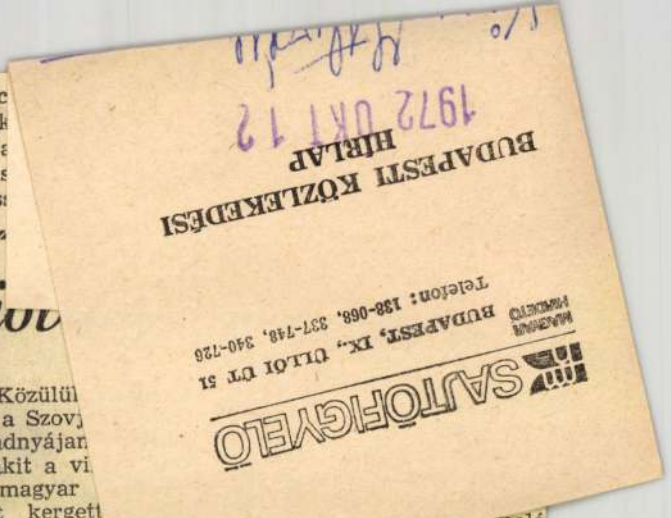

...nattal a Szovjetunió

rakkal fújta be — és az élmények rengetegével megtelt, a hosszú úttól megfáradt utazók ablaktól ablakig vándoroltak, csak el ne mulasszák az utolsó pillanatokat sem.

Aztán elkanyarodtunk és megszólalt egy hang:

— Jó hazamenni, de...

Hát igen. Nagyon szép út volt, és ez a befejezés illett hozzá. Az V. és a VII. kerület háromszáz kommunistája kilenc nap alatt 5600 kilométert utazott, szétnézett Kijevben, Leningrádban és Moszkvában. A pártbizottságok kiváló aktivistáikat jutalmazták egy jeggyel a Barátság-vonatra, és a két kerület küldöttségében a Budapesti Közlekedési Vállalat harminc pártmunkása kapott helyet. Közülü
járták már a Szov
de nem mindnyájan
ként: volt, akit a vi
alatt a II. magyar
katonájaként kergett
Don mellé, más ha
ként érkezett az orszá

(Most keresték az
zetben megmaradt kép
tijét, és nem találták.
„Amennyire a mi helyzetünk megváltozott, annyira megváltozott itt is minden" — mondta egyikőjük.)

A megtett út hatalmas volt — hazai mértékkel mérve mindenesetre az. A szerzett ismeretek, benyomások tömege viszont más nációk gyermekeinek is hatalmas lett volna. A beszámolóból több mindennek

malá
sem az almá
Kijevi srác, sem a Kirov
Színház katonás adminisztrátornője, sem G. I., az idegenvezetőnk, sem Évike, a kísérőnk, sem, sem, sem...

HOGY MINÉL TÖBBRE jusson idő, és jusson hely, induljunk is el rögtön. Szálljunk be a ház elé érkező taxiba, és érkezzünk meg gyorsan, 1972. szeptember 27-én hajnali fél négykor. Érdemes igyekezni, mert már itt jön az első érdekesség. **Sz. F.**

Kiss István szobrászművész

821

1972.IX.23.TV. 19.3o /6/ KJ

TV híradó

- A város amelyen élünk születésnapot ünnepel ezekben a hetekben, ünnepli azt a loo évvel ezelőtti eseményt, amikor egyesült Óbuda, Pest és Buda és megindult a világvárosi fejlődés utján.

A centenáriumot nagyszabásu jubileumi ünnepségek köszöntik, ezeknek egyik kiemelkedő eseménye volt ma délelőtt a Margitszigeten a centenáriumi emlékmü avatás. Az verőfényes szeptemberi napsütésben kezdődött ünnepségen megjelent Fehér Lajos a Minisztertanács elnökhelyettese, Németh Károly a Budapesti Pártbizottság első titkára, az MSZMP Politikai Bizottságának tagjai és a főváros több más vezetője. A több méter magas, vörösrézből készült emlékművet, mely Kiss István szobrászművész

alkotása Szépvölgyön adta át a fővéros lakosságának.
Az emlékmű mintegy
vet ábrázol, amelyek
jét akárcsak a
emlékeképpen.
tárgyi emléke

esként két egymásba fonódó lángnyel
t és Pestet szimbolizálja. Belse-
gyűrűk barázdák üvezik a loo év
pedig Budapest loo éves történetének
e el a művész.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Kiss István szobrászmű

Népszava — 1972. JUL 23.

8 1021

Jubileumi emlékmű

Egy világváros évgyűrűi

Mintha csak egy pihenő, szputnyikhordozó raféta lenne, úgy nyúlik el a Százados úti művésztelep egyik műteremháza mögött a készülő budapesti centenáriumi emlékmű tizenkét méteres kolosszusa. A formája valóban emlékeztet a rakétára, de teljes joggal sudár jegenyére vagy egy hatalmas nyíló vörösréz bimbóra is asszociálhatunk róla.

Kiss István szobrászművész segítőivel immáron harmadik hónapja dolgozik megfeszített tempóval, hiszen a szokásos szobrászi feladat mellett most a kivitelezés is az ő gondja, hogy szeptember 23-án az európai fővárosok budapesti értekezletének megnyitásán a Pest—Buda és Óbuda egyesülésének századik évfordulóját köszöntő emlékművet a Margitszigeten felavathassák.

A szobor, vagy inkább nevezzük térplasztikának, egy bakon nyugszik s egy ideiglenes tengely körül forgatható. Nem utolsósorban ennek a szellemes technikai megoldásnak köszönhető, hogy a korai avatásra sor kerülhet.

— *Ha hagyományos módon akartuk volna elkésziteni s felállványoztuk volna az épitményt, talán jövő ilyenkorra végeznénk csak a munkával* — magyarázza a művész, aki az újkori magyar szobrászatban szinte páratlan feladatra vállalkozott. — Nemcsak a szűk határidő, hanem a megoldás módja miatt is.

Emlékszem, néhány évvel ezelőtt Kiss István tanácsköztársasági emlékművének avatása után egyik beszélgetésünkkor merült fel talán először ennek a plasztikai megoldásnak a gondolata. A művész akkor arról beszélt, hogy véleménye szerint egy köztéri emlékmű legfontosabb feladata az egyértelműség, hogy világosan és meggyőzően szimbolizálja azt a gondolatot, eseményt, aminek emlékére állították. S hogy nem feltétlenül fontos a figurális megoldás, nemcsak ez lehet egyértelmű, hanem talán még szerencsésebben fejezheti ki a gondolatot egy áttételesen elvonatkoztatott plasztikai forma, mondjuk egy egymásba fonódó, felfelé törő spirál, egy szétnyíló héjszerkezet. Nos, ez az elképzelés, ez a gondolat öltött most művesen megfogalmazott testet.

Ebben az emlékműben a megragadó térforma mellett éppen *művessége, szobrászi, plasztikai „megcsináltsága" talán a legnagyobb érték.* A formát vörösréz lemezekkel borítja a művész, s a szétnyíló, összefonódó héjszerkezet jelentésben a Duna jobb partján és bal partján épült városok egyesülését, összefonódását is szimbolizálja. Szobrászi és mégis természeti forma, amelyet belül a motívumok szinte organikusan burjánzó, mégis valami különös szürrealisztikus kompozícióvá összeálló díszítése értelmez még tisztábban a városok egyesülését kifejező alkotássá.

Különös, plasztikus „városkép" ez a végtelen spirálban egymás feletti gyűrűkben megjelenő belső dombormű együttes. Tartalmilag a főváros legutolsó száz esztendejének történetét fejezi ki, szinte évgyűrűkre osztva az első világháború megpróbáltatásait, a Tanácsköztársaság hősi korszakát, a Horthy-terrort csendőrkardokkal és rendőri rohamsisakokkal, a második világháború pusztítását, majd a felszabadulást s jelen életünket szimbolizálja. A művész e plasztikai együttes megfogalmazásában eredeti tárgyi elemeket használ fel, ám ezek a motívumok kettős kötésben kelnek életre a kompozícióban. Egyrészt művességükben tökéletesen megfelelnek a tárgy tárgyszerűségének, másrészt a plasztikai újjáalkotás, a felhasznált anyag és eljárás törvényszerűségeinek.

Az emlékmű alsó gyűrűje másfél méteres átmérőjű lesz s felfelé bővülő, majd kónuszosan összeszűkülő teret zár be. Méretei azt is lehetővé teszik, hogy besétálva belsejébe, „testközelből", mintegy különös kiállítás „képeit" szemléljék meg a nézők. S minden bizonnyal a pestiek fizikálisan is birtokba veszik, felnőttek és gyerekek, öregek és fiatalok tapintható közelségbe kerülnek majd az emlékművel.

A jubileumi emlékmű makettje

— *Nem félek ettől a „testközelségtől". Sőt, a magam módján szeretném is kiprovokálni. — Olyan „előregyártott" feliratokkal, amelyeket a sziget padjain, fáiban is olvasni lehet: „Szeretlek Erzsike... Itt jártam 1972." Biztos vagyok benne, hogy idővel ezek a feliratok szaporodni fognak, hiszen a vörösréz lemezre minden különösebb erőfeszítés nélkül lehet bekarcolni ehhez hasonló emlékeket. Természetesen amennyire lehetséges, szeretném irányítani ezt a fajta „szoborrongálást"* — jegyzi meg Kiss István.

A szokatlan plasztikai megoldás gondolatának megszületéséhez magyarázatképpen régi középkori városkép metszetekre hívja fel figyelmemet, amelyeken a városfal gyűrűjében megelevenedtek a városi élet jelenetei. Az emlékmű megalkotásának folyamata is emlékeztet egy kicsit a középkori szobrászi, építészi műhelyek munkájára. Az alkotóművész egyúttal a munkálatok vezetője, irányítója is, s munka közben is alakul, formálódik a mű. S úgy hiszem, ennek az alakulási, gazdagodási folyamatnak felavatása után sem szakad vége, hiszen a pesti emberek bizonyára élnek is a művész által felkínált lehetőséggel s tovább gazdagítják a város múltját, jelenét szimbolizáló szobrászi városképet.

Rideg Gábor

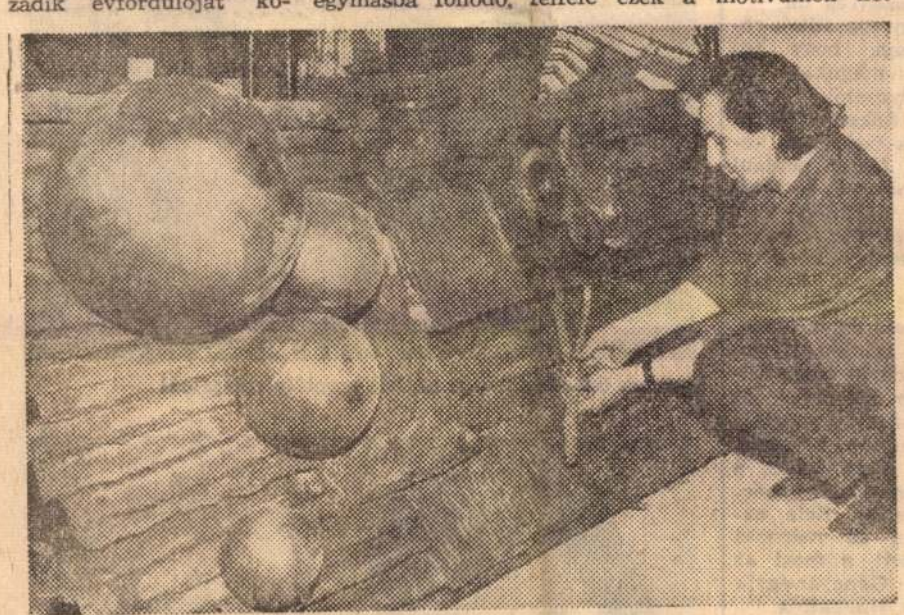

Kiss István a dombormű egy készülő részletével

zón

tanoncis-
n szak-
agy kom-
becsem-
zülődés a
kulturális

egy vonás-
letünknek,
lehetősé-
a, szerep-
sikerre is.
ndulásaink
púgy, mint
titkos po-
ink izgal-
ülönösen a
soport ál-
resteken. E
többi közt
munkások
y a tőkés
háborús ké-
a fasizmus
nemzetközi
dominált,
majd jele-
dalokkal,
újsággal

ervezetünk
vezette il-
fjúsági Bi-
felsőbb irá-
még sokan
Duna-par-
ös vitákból
ok meg ar-
ogy akkor
haladó ma-
nikor szak-
neghívására
látogatott
író, köztük
es Péter és

nevelőd-
iztünk" az
galom „kö-
mi ifics-
zgalmi raj-
tt munkás,
ti vezető és
a segítette.
álkozónkon
részt vesz-
nk idején.
yugdíjasok.
ehát most
zúttal mű-
tak egy né-
ghívásával.

mek
lok

acsorán kö-
közt, és
n arról be-
vitte cso-
én mond-
ék a fasiz-
klát, vala-
nunk érté-
i lettek, és

a mozgalomnak máig is hű katonái. Jó néhányan továbbra is a szakmájukban dolgoznak, és annak a legjobb szakemberei. A 15 évesen közénk került, de még 50 esztendősen is kamaszos vonású *Huber Henrik* például a *Fővárosi Mértékutáni Szabóság* szűcsüzemének tanműhelyében szakoktató. Találkozónkra elhozta másfél fejjel magasabbra nőtt, 22 éves fiát, aki vele egy munkahelyen dolgozik mint szűcs-szabász és divattervező.

— De nemcsak a szakmámra neveltem a fiamat — mondja Henrik dagadó kebellel —, hanem abban a szellemben is, ahogy minket nevelt a mi ificsoportunk. Jó iskolánk volt ez, és hatásából fiamnak is jutott, aki a munkahelyén már politikai előadó is...

— Én csak igazolhatom apám szavait — jegyezte meg szerény, rokonszenves fia.

Számosan úgy maradtak régi szakmájukban, hogy továbbképezték magukat, és most osztályvezetők vagy üzemvezetők. Sokan főiskoláik révén más szakmába kerültek. *Bimer József* például kereskedelmi posztra, és most a Józsefvárosi KÖZÉRT Vállalat igazgatóhelyettese, emellett szakszervezete központi vezetőségének tagja. Feleségét, az egykori filigrán, kedves bőrdíszműves lányt, a mai osztályvezetőt, szintén ificsoportunkban ismerte meg. Közösségünk szép szerelmek és tartós házasságok érlelője is lett. Ugyanilyen kiegyensúlyozottan él *Zala Lajos*, a volt szűcsifi és egykori bőrdíszműves felesége. Zala azóta közgazdász és mérnöki diplomát szerzett, s most az Élelmiszeripari Gépgyár egyik gyáregységének igazgatója.

Sok tanulással, munkával lett *Gergely Miklós* ifitársunk az acél- és fémáruk külkereskedelmével foglalkozó METALIMPEX vezérigazgatója.

Amikor *„érettségi"* találkozóinkra eljön valamelyikünk gyermeke, vagy élettársa, akkor gyakran úgy érzem: a mi elvtársi, baráti együttesünk is egyik saiátos társadalmi „sűrítménye" vagy tükörképe hazánk felszabadulás előtti és utáni küzdelmeinek, fejlődésének és eredményeinek. Egyúttal igazolása annak is, hogy a mi mozgalmi „érettségink" ma is felveszi a versenyt bármelvik gimnázium érettségijével.

Szenes Imre

Irány a természet!

Vonattal, kerékpáron és gyalog fiatalok tízezrei járják be a nyáron hazánk szép tájait. Ki a Balatont keresi fel, ki a hegyekbe megy. Fő az, hogy partner legyen, egy csinos lány, egy kedves fiú. De az is jó, ha a barátnő a társ a túrán, hiszen két lánynak is annyi, de annyi mondanivalója van — egymásnak!

Fiatalok Szombathelyen az Isis-szentély romjainál

r, tisztesség?"

Kiss István szobrászművész

1021

Felavatták a centenáriumi emlékművet

Pest, Buda és Óbuda egyesítésének 100. évfordulója alkalmából a Margitszigeten centenáriumi emlékművet avattak, Kiss István szobrászművész alkotását.

A meghívottak sorában ott volt Fehér Lajos, a kormány elnökhelyettese, és Németh Károly, az MSZMP budapesti bizottságának első titkára, az MSZMP Politikai Bizottságának tagjai, Cseterki Lajos, az Elnöki Tanács titkára, dr. Orbán László, a művelődésügyi miniszter első helyettese, dr. Trautmann Rezső, a budapesti népfrontbizottság elnöke, továbbá a főváros politikai és kulturális életének számos ismert személyisége. Az ünnepségen megjelentek a fegyveres testületek vezető beosztású tisztjei és tábornokai.

Képünkön: Pesti Endre vezérőrnagy, Budapest helyőrségparancsnoka gratulál Kiss István szobrászművésznek.

Kóbor–Székely

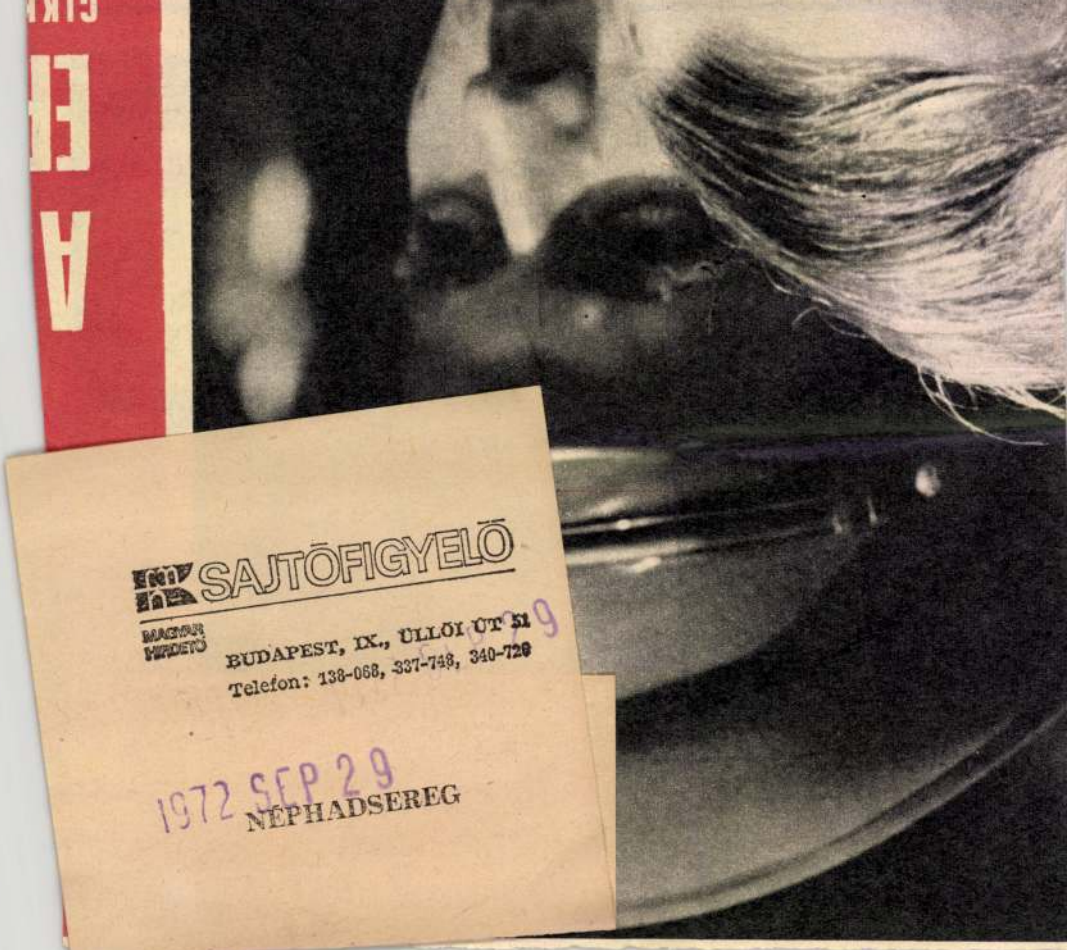

MAGYAR HÍRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1972 SEP 29
NÉPHADSEREG

1021

Pest és Buda egyesülése

Százéves Budapest. Az ünnepi esemény alkalmából emlékművet lepleztek le a napokban a Margitszigeten; Kiss István karcsú, mécslángként magasba nyúló szobrát. Szépvölgyi Zoltán, a Fővárosi Tanács elnöke pedig 26 európai főváros polgármesterét látta vendégül hazánkban, hogy részvételükkel többnapos előadássorozat és tapasztalatcsere kezdődjék korunk urbanisztikai kérdéseiről.

Az ünnepségek tehát már ebben az évben kezdetüket vették, s jövőre is folytatódnak. Jövőre is, mert Budapest születésének, létrejöttének pillanatát nehéz lenne egyetlen határozott időponthoz kötni. Magának az egyesülésnek a gondolata már a reformkorban felmerült. Tényleges lépésre azonban az ügyben csak a szabadságharc idején került sor. 1849. június 24-én Szemere Bertalan belügyminiszter, Kossuth Lajos jóváhagyásával rendeletet adott ki Pest és Buda egyesüléséről, s Óbuda bekebelezéséről. Döntését így indokolta; „A főváros csak úgy lesz hatalmas, ha benne egy igazgató hatalom lesz; csak úgy lesz létében virágzó, ha törekvésében egy lélek, egy hatalom által vezéreltetik; csak úgy lesz boldog, ha a külön érdekek egy érdekbe olvadnak." De bármennyire is szépen csengtek ezek a szavak, az egyesítést a szabadságharc bukása miatt már nem lehetett végrehajtani. Az abszolutizmus korában pedig — úgy tűnt fel —, hogy megfeledkeztek róla.

A kiegyezés korában újra napirendre került a kérdés. Egyes történetírók szerint az érdem Wahrmann Mór képviselőt illeti. (Wahrmann gazdag nagykereskedő volt, a Kereskedelmi és Ipari Kamara elnöke, s 1869-től 1892-ben bekövetkezett haláláig a Lipótváros országgyűlési képviselője. Sokáig utca is viselte nevét a XIII. kerületben — a mai Victor Hugo utca.) Ugyanis a képviselőház 1870. június 16-i ülésén ő indítványozta az egyesítést. Indítványát elfogadták, s ennek eredményeképpen 1871. márciusában tanácskozásokat kezdtek, majd 1871 novemberében Tóth Vilmos akkori belügyminiszter törvényjavaslatot nyújtott be az országgyűlésben.

A törvényjavaslat megvitatása egy évet váratott magára. Szentesítése nem zökkenőmentesen zajlott le. Sokan ellenezték a három város egyesítését. Közülük is leghevesebben Szentpétery Móric volt pesti főpolgármester, aki attól tartott, hogy a sok tekintetben elmaradt Buda szükségleteinek kielégítése Pestet terhelné. 1873 márciusára a Vigadóba Havas Ignác miniszteri biztos elnöklete alatt mégis közgyűlést hívtak egybe, amelyen a három város vezetői a szervezési előmunkálatokat vitatták meg. A legélesebb vita a városatyák jövőbeli választását illetően alakult ki. A konzervatívabb tábor a virilizmus mellett kardoskodott; amellett tehát, hogy az egyesített főváros törvényhatóságait mindenkor a legvagyonosabb polgárok közül válasszák meg. A virilisták szószólója Szapáry Gyula gróf volt. (Jellemzésül érdemes megjegyeznünk róla, hogy később, 1892-ben csak azért köszönt le a miniszterelnöki székből, mert a kormány által a kötelező polgári házasságra vonatkozó javaslatokat túlságosan liberálisnak tartotta.) A javaslattal az egybegyűltek közül többen — Jókai Mór, Podmaniczky Frigyes, Radocza János, Tisza Kálmán — szembeszálltak. Jókai azzal érvelt, hogy „Csak egy egészséges népképviselet az, amely Budapestet valóságos nagyvárossá, Magyarország nagy metropolisává képes tenni".

A törvényjavaslat 1872 decemberében törvényerőre emelkedett. I. Ferenc József Gödöllőn szentesítette a XXXVI. törvénycikket, amelynek első paragrafusa a következőket mondotta ki; Buda és Pest szabad királyi fővárosok, valamint Óbuda mezőváros és a Margitsziget, ez utóbbiak Pest vármegyéből kikebeleztetvén, Buda-Pest főváros néven egy törvényhatósággá egyesíttetsenek". Itt jegyezzük meg, hogy bár a törvényszöveg a városnév használatát kötőjellel írta elő, a sajtó az első időktől kezdve következetesen egybe írta Buda és Pest nevét.

Az egyesített Budapest alakuló közgyűlésére 1873. október 25-én került sor a Vigadóban. A király első helyen Havas Sándor honvédelmi miniszteri tanácsost, Házmán Ferenc budai főpolgármestert és harmadsorban Ráth Károly pesti ítélőtáblai alelnököt javasolta a főpolgármesteri székre. A szabadon választott városatyák — Ballagi Mór, Bródy Zsigmond publicista, Csengery Antal, Falk Miska, Deák Ferenc, Királyi Pál, Röck Szilárd, s az ifjú Wekerle Sándor is közöttük volt — 383 szavazata közül 209 Ráth Károlyra esett. Az újonnan beiktatott főpolgármester ünnepi beszédében így jelölte meg az egyesített Budapest előtt álló feladatokat; „Az egyesítésnek minden irányban való megvalósítása, a kor igényeinek megfelelő köz-

igazgatásnak s helyes háztartásnak berendezése s végre a főváros szellemi és anyagi érdekeinek emelése, főleg pedig a tudomány és művészet, az ipar és kereskedelem felvirágoztatása, mert csak ezeknek ápolása és felvirágoztatása mellett fogjuk elérni azo
mely után min
rekszünk, és ez
főváros mielőb
rosok sorába e
a hazának e
büszkesége s k

Az emlékmű

alára

visszaél

tével

ezektől a vállalat, amikor nem egy áfész megrendelése maradt reagálás nélkül, vagy a rendelt mennyiségnél kevesebb szalonnát küldtek? Nem egyszer az is előfordult, hogy az árut minőségi kifogások miatt vissza kellett küldeni. Számos panasz van arra, hogy a vállalat a keretes árut csak részben szállítja le megrendelésekre, s

tünk. A községben sok nyáron az üdülő vendég. Elengedhetetlenül szükség van erre az üzletre. A zalakarosi fürdő környékén nagy parcellázásokat hajtott végre a tanács és az OTP. A parcellákon gomba módra szaporodnak a hétvégi pihenőházak, kisebb nyaralók. A szövetkezet az építők gondjain is igyekszik könnyíteni. Megrendelésre a *telekre szállítja az építéshez szükséges téglát, sódert, ajtót és ablaktokokat.* A szállításon kívül vállalja a hétvégi házak építését is.

— Az építést előzetes árajánlat után saját kőműves brigádunk végzi. Segíteni tudunk az építkezőknek a villanyszerelési munkákban is.

A községben működő kisiparosokkal történő megállapodás alapján, a szövetkezet a tulajdonos megrendelésére, ezek az iparosok elvégzik nemcsak a villanyszerelést, hanem ha szükséges, akár az épület csatornázási munkáit is.

A zalakomári fogyasztási szövetkezet a *megye egész területéről vásárol babot.* Ennek emében válogatja, osztályozza. Megoldotta a lakosság fuvar igényeit. Segíti a kisiparosokat. Emberrel együtt kölcsön ad az építkezésekhez nemcsak darus autót, hanem *betonkeverőt és szállószalagot.* Ahol a lehetőségek megengedik, hasznos dolgok érdemes példájukat követni.

h—n

A szövetkezet teherautói szál-

A TOT és a SZÖ

Az újjász

A szövetkezeti bur
korszerűsítésének jel
feladatairól tárgyalt
kezetek Országos T
Szövetkezetek Orsz
ülése. Az ülésen az
Soós Gábor, a mez
első helyettese és
terhelyettes is. A
SZÖVOSZ elnöke
SZÖVÉRT elnöke
pasztalatait.

Mint közi udott,
tokat ellátó szöve
MÉK-ek — 1971-
zással társuló m
mint általános fogyasztá
mezőgazdasági szakszövetkezetek közös
az volt az újjászervezéssel, hogy a termelésre való
lenebb ráhatással elérjék: *a termelés és a forgalom mennyiségben, minőségben, összetételében az eddiginél jobban megfeleljen a piac igényeinek, a népgazdasági szükségleteknek, amellett, hogy fokozódjék a termelők, a közös vállalatok tagságának anyagi érdekeltsége.* Szükségessé tette mindezt a megfelelő üzletpolitika, a vertikális kooperáció kialakítása, a piaci verseny szélesítése, az áru- és pénzviszonyok aktívabb érvényesülése, valamint az, hogy a kereskedelmi tevékenység árszínvonala az életviszonyoknak, illetőleg a fogyasztói árpolitika célkitűzéseinek megfelelően alakuljon.

Egyebek között megállapították: a gyakorlat tapasztalatai bizonyítják a korszerűsített szövetkezeti közös vállalatok alkalmasságát az előbbiekben vázolt célok megvalósítására. *A korszerűsítés eredményeként kibontakozóban van a szövetkezeti demokrácia, megfelelően érvényesül a tagérdekeltség, szorosabbak a partneri kapcsolatok s mindez kedvezően befolyásolta a vállalati tevékenység eredményességét, a gazdálkodás hatékonyságát.* A felvásárlás a kedvezőtlen terméseredmények ellenére jelentősen emelkedett, burgonyából 8,3, zöldségből 14.8, gyümölcsből 4,9 százalékkal *összesen 10 százalékkal haladta meg az előző évit.*

A belföldi ellátásra a tervezettnél 1,9, az előző évi tényleges mennyiségnél pedig 5,3 százalékkal forgalmaztak többet. Mintegy 4000 vagonnal nagyobb mennyiségű árut tároltak, csaknem 11 ezer vagonnyi árut adtak át a feldolgozó vállalatoknak, s 46 százalékkal több zöldséget, 15 százalékkal több gyümölcsöt értékesítettek export célokra, mint 1970-ben.

A közös vállalatok és tagszövetkezeteik jó kapcsolatait mutatja, hogy árualapjukat lényegesen nagyobb hányadban biztosították saját tagjaik útján, mint bármely korábbi esztendőben. A megnövekedett bizalom alapján a tagok új értékesítési csatornák kutatása helyett a közös vállalatokat bízták meg piacszerzéssel. Az árbevétel 17,2 százalékkal haladta meg az 1970. évi 5067 millió forintot. *A költségek kisebb mértékben emelkedtek, mint a forgalom, ennek ellenére a közös vállalatok eredménye az összbevételnek csak 1,5 százaléka.*

Az együttes elnökségi ülés tárgyalt a közös vállalatok tevékenységét még nehezítő körülményekről is. Azokról a külső és belső tényezőkről, amelyek ma még nehezítik az együttműködésből adódó előnyök teljes hatékonyságú kibontakoztatását. Egyebek között megállapította: a fejlesztés-támogatás jelenlegi rendszerének kívánatos lenne olyan irányú megváltoztatása, amely figyelembe veszi a közös vállalat koordináló szerepét, gazdasági adottságait és differenciált támogatással nagyobb tőkekoncentrációra és nagyobb kapacitású fejlesztésekre juttatja az állami pénzeszközöket; szó volt a közös vállalatoknak, a MÉK-eknek, valamint a SZÖVÉRT-nek a helyi és az országos érdekképviseleti szervekkel kialakított kapcsolatairól.

1972 OKT 11

SZÖVETKEZET
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPÍRÓK
BUDAPEST, IX., ULLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-126

ezetek a kistermelés fejlesztéséért

lési kölcsönök Kunszigeten

Hasonló arányokkal találozhatunk a Győr megyei *unsziget körzeti takarék-* *szövetkezetnél is.* A négy takarékszövetkezet adni tud. Ismeretes, hogy a szövetkezet az összes betétállományának mindössze 40 százaléka

hítene, ha például nem adnának ki újabb termelési kölcsönöket, s a kintlevőket is mielőbb felszámolnák.

Ezt azonban nem tehetik és nem teszik, mert mint *Szigeti Vendel* ügyvezető elmondotta (de ugyanezt mondaná bármely más takarék-

nem

1021

PHOTO MTI — FÉNYES

CENTENARY MONUMENT: A crane Friday lifts into position a metal monument scheduled to be unveiled shortly in commemoration of the birth of Budapest 100 years ago. The 13-metre-tall brass composition—the work of sculptor István Kiss (inset)—represents two huge sheets of copper intertwining and merging at the top, symbolising both banks—Buda and Pest—of the capital. In point of fact, three cities—Óbuda and Buda on the hilly right bank of the Danube and Pest on the flat left bank—were merged under a single administration in 1872—73. The Budapest City Council is holding centenary celebrations that begin this autumn and will go on into 1973. Kiss's metal composition, erected on Margaret Island, will be unveiled during the first week of September

Daily News
1972 SEP 2
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

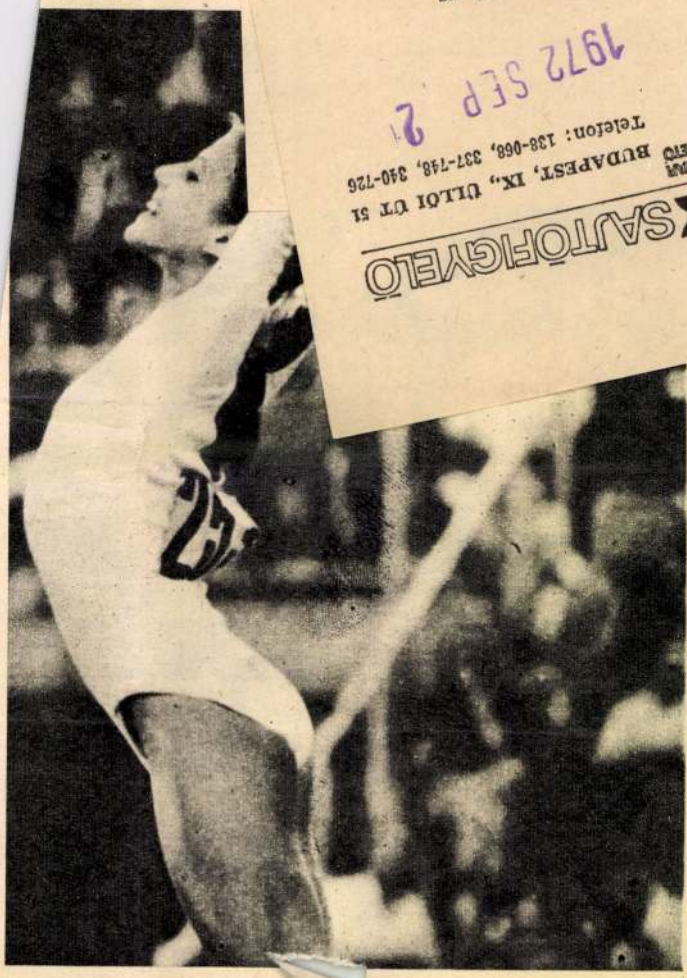

Horst
in the
clinche
third p
himself
other
ian bro
dallists
Károly
in th
middle
and Jó
tári,
heavy
section
INTERI
MTI —

After the sabre-fen-
idual finals,

ighligts and

the familiar winner's stand Thursday after winning the 100-meter butterfly in the world record time of 54.3 seconds, he was barefooted with his shoes nowhere in sight.

After a day's rest Friday,
returns to action on

Kiss István szobrászművész

1021

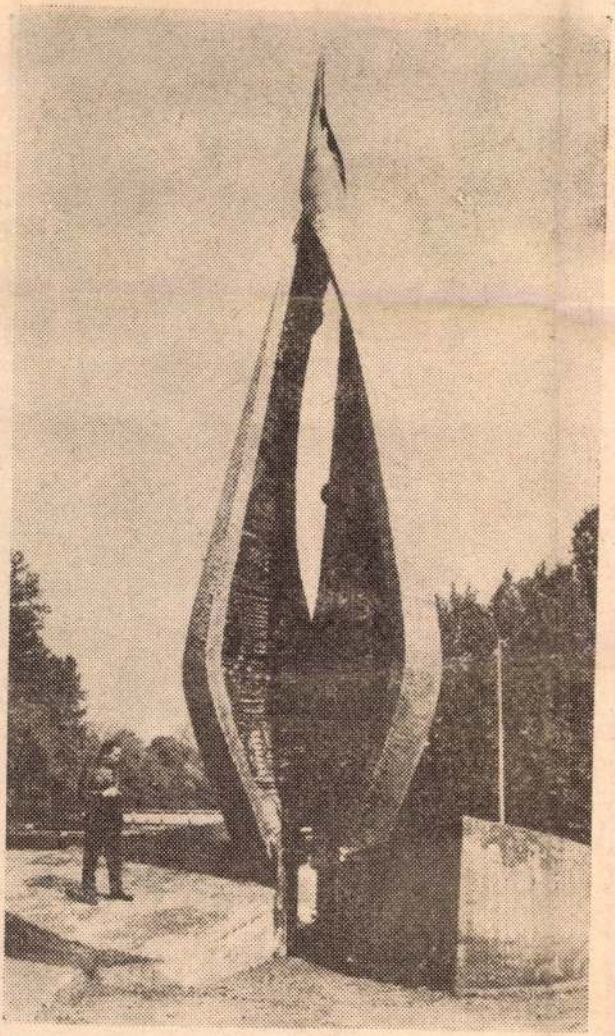

Pest, Buda, Óbuda egyesítésének századik évfordulója alkalmából emlékművet avattak, a Margitszigeten állították fel Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotását. A vöröses ragyogású, ég felé törő, hatalmas fémszirmok, belül a város életének eseményeit jelképező ábrákkal, a múltból a jövő felé tartó történelmi folyamatosságot érzékeltetik. A ma embere őrzője, gyarapítója elődei által hagyományozott értékeknek, eredményeknek.

1972 OKT 16

FÉKON HÍRLAP

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 33.
Telefon: 138-068, 337-138, 310-128

Segítség az édesanyáknak

A vállalati részesedési alapból minden évben jelentős összeget fordítanak az egyedülálló anyák és nagycsaládosok segélyezésére. Ebben az évben a budapesti gyárban 51 700 forintot osztottak fel közöttük, az szb, műhelybizottságok egyetértésével készült határozat alapján és a gyerekek számának figyelembevételével.

Az ünnepélyes összejövetelen Jandrok Endréné szb-titkár a gyár párt-, KISZ- és szakszervezete nevében köszöntötte nőtársait. Elmondta, hogy minél előnyösebb szociális juttatásokkal kívánnak segíteni az édesanyák gondjain, hiszen a gyereknevelés nem kis áldozattal jár. A szakszervezet figyel a dolgozók körülményeire, folyamatosan nyomon kíséri helyzetüket. A gyárban nőbizottság is alakult, Jandrok elvtársnő bemutatta Krepcsák Józsefnét, a nőbizottság elnökét, akihez ezentúl szintén fordulhatnak problémáikkal.

A továbbiakban kötetlen beszélgetés alakult ki. Ga-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1972 OKT 9

Kiss István

ZEITUNG FÜR POLITIK, ...

1021

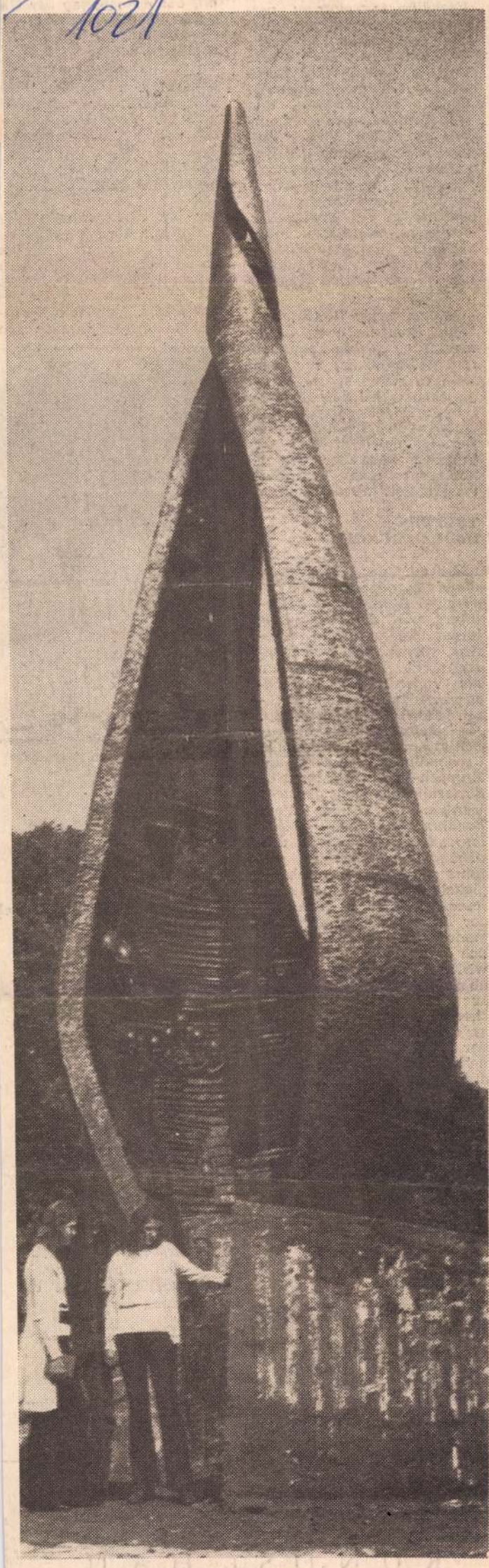

„Hundertjähriges Budapest"
Denkmal von István Kiss auf der Margareteninsel

die gege
chen und
Verhältnis
bessern, d
Sicherheit
tutionalisie
nicht nur
pas, sonder
überall a
günstigen
gen sämtli
nen. Die R
garischen Volksrepublik wünsche, in Zusammenarbeit mit den übrigen Mitgliedstaaten des Warschauer Vertrages, sämtliche Möglichkeiten wahrzunehmen, um günstigere Bedingungen des internationalen Lebens zu schaffen.

Népszabadság (1. Oktober) befaßt sich in dem Kommentar „Vorbedingungen und Bedingungen, mit dem Junktim zwischen der europäischen Sicherheitskonferenz und der gegenseitigen Truppen- und Rüstungsreduzierung. Obgleich auf der jüngsten Moskauer Gipfelkonferenz eine Vereinbarung erzielt wurde, die

TRUPPEN-REDUZIERUNGEN

nicht auf der Sicherheitskonferenz, sondern in getrennten Beratungen zu erörtern, wird die Behandlung dieses komplizierten Themas, vornehmlich von amerikanischer Seite, gleichsam als Vorbedingung der Sicherheitskonferenz betrachtet. Hierzu *Népszabadság: Die Sicherheit des Kontinents kann nicht von den Verhandlungen über die Truppen- und Rünstungsreduzierung abhängig gemacht werden. Die beiden Verhandlungen können gleichlaufend, müssen jedoch unabhängig voneinander geführt werden.* Eine Abhängigkeit besteht lediglich insofern, als die in Richtung der Entspannung unternommenen Schritte offensichtlich eine günstige Wechselwirkung aufeinander ausüben. Die Vorbedingungen zur Durchführung einer Sicherheitskonferenz sind herangereift. Die Einberufung der Konferenz darf mit keinerlei alten oder neuen Bedingungen verhindert werden.

In einem Redaktionsartikel befaßt sich *Népszabadság* (28. September) anläßlich der Gromyko-Rede vor der UNO-Vollversammlung mit der

SOWJETISCHEN FRIEDENSSTRATEGIE.

Während Rogers auf dem Forum der UNO einen internationalen Feldzug gegen die terroristischen Gruppen verkündete, nahm Gromyko — der auch selbst die Tätigkeit der terroristischen Gruppen verurteilte — den in seinen Dimensionen und Auswirkungen unvergleich-

CHINESISCHEN NATIONALFEIERTAGS.

der 23. Jahreswende der Gründung der Chinesischen Volksrepublik, an Tschou En-lai richtete. „Es ist mein aufrichtiger Wunsch", lautet das Telegramm des Regierungschefs, „daß die Beziehungen unserer Länder sich

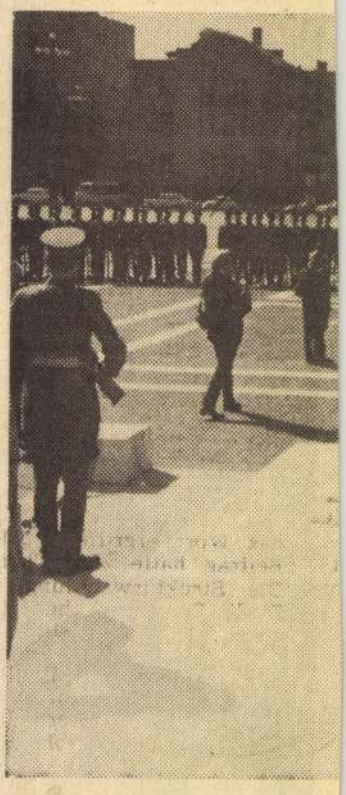

Ausländische Militärattachés eh

auf Grund der Prinzipien des proletarischen Internationalismus weiterentwikkeln. Es ist meine Überzeugung, daß dies die gemeinsame Sache des Sozialismus, des Friedens und des Fortschritts fördert." Anläßlich des Jahrestages sandte Außenminister *János Péter* ein Glückwunschtelegramm an *Tschi Peng-fei*, dem Außenminister der Chinesischen VR.

Im Zusammenhang mit den Pekinger Beratungen zwischen den Regierungschefs der beiden Länder befaßte sich die ungarische Presse ausführlich mit der Entwicklung der

CHINESISCH—JAPANISCHEN BEZIEHUNGEN.

Magyar Nemzet (1. Oktober) meint hierzu, dies sei zwar

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Chefredakteur: PÉTER BALÁZS
Stellvertreter: LAJOS KISS

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 136-068, 337-748, 340-776

PETŐFI NÉPE

Kecskemét

Kiss István szobrászművész

1972 SEP 23

gazdáinak állatait.

Ma avatják

Ma avatják fel a főváros centenáriumára készült szobrot, Kiss István szobrászművész alkotását. A margitszigeti szökőkút előtt felállított 12 méter magas, monumentális acél és vörösréz emlékmű összefonódó lángnyelveivel jelképezi a három egykori város: Buda, Pest és Óbuda egyesülését.

Budapest új dísze valóságos múzeum: acélfalainak „kapuján" belépve, a főváros száz évének történetét bemutató szimbólikus és valóságos tárgyak bronzmegmunkálásai vallanak az elmúlt időkről.

...alista Munkáspart Bács-Kiskun
...erkesztőség: Kecskemét, Városi
... Magyar Posta. — Előfizethető a h
pénzforgalmi je

vi
ki
46

1021
Kiss István szobrászművész

TÜKÖR

1972. OKT. 3. * IX. ÉVF. 40. SZ. ÁRA: 4,– FT

1972 OKT 3

SAJTÓHÍRVIVŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

HÍR

TANAKA PEKINGBEN. Kakuei Tanaka japán miniszterelnök tárgyalásokat folytatott Pekingben a Kínai Népköztársaság több vezetőjével. Képünkön: Tanaka és Csou En-laj

NORVÉG NEM. Széles nemzetközi visszhangot váltott ki a szeptember 24-én lezajlott norvég népszavazás eredménye. A szavazók többsége nemet mondott a közös piaci csatlakozásra. Ezzel érvénytelenítette az ország belépési nyilatkozatát és bukásra ítélte a szociáldemokrata kormányt. A szavazás végeredménye egyúttal a baloldal nagy sikere. Képünkön: örömükben táncoló norvég fiatalok a népszavazás eredményének ismertté válása után

ANGELA PRÁGÁBAN. Európai körútja során Csehszlovákiába érkezett Angela Davis, a híres kommunista tanárnő, polgárjogi harcos. A neves vendéget fogadta Gustav Husák, a Csehszlovák Kommunista Párt főtitkára
MTI KULFÖLDI KÉPSZOLGÁLAT

„A Gallup Intézettel közi
110 személyt kérdeztek
kormányzat eddigi tevék
csak azt mutatja, hogy
Nixonról alkotott véleme
vonatkozóan utalnak a
Az elnök új politikai póncélzata sem mentes néhány horpadástól. A Newsweek felmérése kimutatta, hogy vannak olyan gyenge pontjai, amelyek támadási felületet szolgáltathatnak a demokratáknak. Ami például a gazdasági politikát illeti, az elnök feltűnően rossz érdemjegyeket kapott és az amerikaiak jelentős része még mindig azt tartja róla, hogy kedvez a gazdagoknak és tisztességtelenül bánik a szegényekkel és középjövedelmű rétegekkel."
(Newsweek)

„Edward Kennedy szenátor színre lépése az izgalom korszakát és a remény sugarát hozta el George McGovern szenátor választási kampánya számára. A McGovern-gyűlések tömegei megszaporodtak szeptember 11-e óta, amióta Kennedy szenátor is csatlakozott a demokraták elnökjelöltjéhez és ketten közösen korteskedtek Minneapolisban, Chicagóban, Clevelandben, Pittsburgban, Philadelphiában, Albanyban és Waterburyben. Kennedy belépése a választási kampánykörútba fokozta a McGovern tábor lelki erejét. Néhány közös McGovern–Kennedy-nagygyűlés után McGovern szenátor kijelentette, úgy érzi, hogy vesztésben levő helyzete fordulópontot ért el."
(US News and World Report)

HELSINKI ÉS EURÓPA

„Kalevi Sorsa, a finn Szociáldemokrata Párt titkára többségi középbal kormányt alakított, s ezzel véget vetett a másfél hónappal ezelőtt kirobbant politikai válságnak, amely Rafael Paasio szociáldemokrata pártelnök kisebbségi kormányának lemondásával kezdődött. Finnországban szeretnék, ha ez a kormány legalább az 1974. évi elnökválasztásig a helyén maradna. Helsinki szemében legfőbb tét semleges státusának teljes elismertetése. A finn diplomácia végre tevékenyebben az európai biztonsági értekezletnek szentelheti figyelmét, amelyet Helsinkiben hívtak össze, s amelytől a finnek nyilván a lehető legkedvezőbb eredményeket várják."
(Le Monde)

ÉSZAKIAK ÉS A KÖZÖS PIAC

„Figyelemre méltó, hogy az izlandi halászháború Norvégiában mély benyomást keltett és a Közös Piachoz való csatlakozás ellenzőit arra a kijelentésre késztette: Nagy-Britannia és az NSZK szövetséget köthettek volna az izlandi halászok ellen és ugyanezt megtehették volna Norvégiával szemben is. Ez ugyan messzemenően érzelmi érv, de jellemző a csatlakozás-ellenes pártra: bizalmatlanság a nyugatnémetekkel szemben, rosszindulat a rendetlen latin népekkel szemben, félelem egy távoli, Brüsszelben székelő főhatóságtól és mindenekelőtt szkepticizmus . . ."
(The Financial Times)

EZ MÉG MOSZKVÁBAN IS RITKASÁG. Szeptember utolsó napjaiban kellemetlen meglepetéssel szolgált az idei furcsa időjárás. Sűrű hó lepte el a szovjet fővárost. Képünkön a moszkvai Sportpalota környéke látható behavazott autókkal, utakkal, fákkal

ÜNNEPLŐ BUDAPEST

Szeptember 23, szombat dél. Háttérben a szökőkút a Margitsziget lombos fáival, az előtérben, fővárosi lakosok gyűrűjében, Pest, Buda és Óbuda egyesülésének, a százesztendős Budapestnek ércbe öntött jelképe. A Himnusz hangjai közepette leplezik le az emlékművet, vöröses ragyogású, ég felé gyertyalángként törő fémszirmok köszöntik, állítanak maradandó emléket a fővárosnak és hirdetik gazdag múltját, reményteljes jövőjét.

Minden szem a domborműre szegeződik. Belső felére a múlt tárgyi emlékeit mintázta Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész: a város hajdani címereit, céhjelvényeket, petróleum- és gázlámpákat, az első telefonkészülékeket. És gázálarcokat, gránátokat, romok között elárvult játékmackót — a háborús szörnyűségek szimbólumait. Börtönrács mögött megkínzottakat, rendőrsisakot — a Horthy-rendszer jelképeit. S végül a győzelmes ötágú csillagot, a forradalmi Budapest kifejezőjét. — *A város történelmi értékei úgy kísérik majd gyermekeinket a jövőbe, ahogyan elődeinket vették körül századokon át... Ezt, a múltból a jövő felé tartó történelmi folyamatosságot jelképezi az emlékmű* — mondja az ünnepség szónoka, a Fővárosi Tanács elnöke.

SZÜLETÉSNAPRA ajándék dukál. S mert ezúttal egy város kétmillió lakosa az ünnepelt, mégsem lehet százgyertyás tortát készíttetni.

Hanem? A csepeliek például kétkezi munkájukat ajánlották fel Budapestnek. Méghozzá vasárnap. Szeptember 24., reggel 7 óra: ötezer üzemi munkás, ipari tanuló, tanácsi dolgozó, pedagógus, vállalati tisztviselő és további háromezer „egyszerű" lakos ragadott szerszámot s látott hozzá Csepel szépítéséhez, gazdagításához. A kétkilométeres Hollandi utca mindkét oldalán gyomot irtottak, útpadkát javítottak; a Kossuth utcában a vízelvezető árkot tisztították, a Duna Tsz nyolcszáz tagja a kerületi öregek szociális otthonának kertjét rendezte; a Petőfi téren sportudvart formáltak, a Kertvárosban az újonnan épült lakóházak környezetét csinosították a felbuzdult csepeliek, a gyorsvasút két oldalán gazt kaszáltak, a Királyerdő kilenc utcájában befedték a nemrég épült vízvezeték árkát.

Vörös Csepel ezúttal a társadalmi munkában mutatott példát, s felelt neki a főváros valamennyi kerülete. Egyetlen mozzanat a legutóbbi napok krónikájából: Újpesten ifjúsági napok vezették be a centenárium eseménysorozatát. A fiatalok egész héten át a Szilas patak partját fásították s az Árpád út—Váci út sarkán megkezdték Újpest első nyilvános sport- és játszóterének építését. A Derkovits Ifjúsági Klubban képzőművész kiállítást, a Szabadság téren haditechnikai bemutatót rendeztek, a hét közepén pedig megnyitották kapuikat a kerület nagyüzemei az általános iskolások előtt — pályaválasztási tanácsadás végett.

SZEPTEMBER 25. hétfő este. „Minden jegy elkelt" — hirdeti a tábla az Erkel Színház pénztárainál. A centenárium jegyében rendezett Budapesti Művészeti Hetek megnyitó díszhangversenyét néhány ezren a helyszínen, néhány millióan a tévékészülékek képernyőjén látták, hallgatták. Egyébként a kulturális eseménysorozat iránt lázas nemzetközi érdeklődés tapasztalható: Európából és a tengerentúlról érkeznek s kérnek tájékoztatást művészetbarátok, rádió- és televíziós társaságok jelentkeznek a műsorok átvételéért, világlapok tudósítói és kritikusai igényelnek jegyeket.

S még egy kulturális csemege: ezen a napon összegyűlt a jövő hónapban rendezendő fővárosi könyvaukció anyaga, lezárultak a „nevezések", s a héten megjelent az árverési katalógus is. Az eredmény: az antikvár ritkaságok között háromszáznál is több kiadvány található, amely a centenáriumához érkezett magyar fővárossal foglalkozik. Csak ízelítőül: kalapács alá kerül egy 1845-ben megjelent, két nyelvű Budapest-leírás, amelyet a szerző, Alt Rudolf, saját rajzaival illusztrált.

SZEPTEMBER 26. kedd. Páratlan találkozóval folytatódik a jubileumi eseménysorozat. *Európa ünnepli a százéves Budapestet*, huszonnyolc főváros polgármesterei érkeznek, hogy leróják tiszteletüket, ismerkedjenek fővárosunkkal és egymással. A névsor: Amszterdam, Andorra, Ankara, Athén, Bécs, Belgrád, Berlin, Bern, Bonn... s itt a hatalmas Moszkva, a kicsiny Monaco, a fényes Párizs, az antik Róma, a tekintélyes London, az északi Reykjavík, a szomszédos Prága, a messzi Madrid és a többi metropolis képviselője is.

Egy egész kontinens randevúzik Budapesten, de a háromnapos összejövetelnek — mai terminológiával — a munkaértekezlet nevet adnánk. A polgármesterek tájékoztatják egymást saját városaik gondjairól, fejlesztéséről, lakóik életkörülményeiről, az urbanizáció közös vonásairól, környezetvédelmi intézkedésekről, lakásépítkezésről, közlekedésről. Délután fél négykor az Akadémia kongresszusi dísztermében a Városligetbe teszik át székhelyüket az eszmecsere résztvevői. Itt mutatkozik be Európa — Európának.

„Pillantás Európa fővárosaira" s egy pillantás a terepasztalra épített Budapestre *(FOTÓ: KÉKESDY)*

A BNV egyik pavilonjában a kontinens fővárosainak illusztratív kiállítása nyílik, hatalmas tablók, pompás makettek, sokatmondó grafikonok, színes fotográfiák tárják fel a fővárosok s sok tízmilliónyi európai városlakó életét. A polgármesterek nyomában természetesen, ott a budapestiek elmaradhatatlan, kíváncsian gyönyörködő, figyelő serege.

Még egy kis közjáték erről a napról: a Bogdánffy utcai tévé-óvodában, az emlékezetes „Feketefehér, igen-nem" televíziós vetélkedő első díjas ajándéképületében, műsorral kedveskednek a gyermekek a vendégeknek — a Budapesten tartózkodó polgármester-feleségeknek. A látogatás ezúttal a magyar főváros oktatásügyének szól. Az asszonyok következő útiprogramja a Nemzeti Galéria, ahol a XIX. századbeli magyar festészet és szobrászat birodalmával ismerkednek. Azután — irány a Budapest Divatszalon, az őszi—téli kollekció „tárlata".

SZEPTEMBER 27. szerda. Áradnak a híradások az ünnepeltnek szánt, nem is csekély figyelmességekről, az ország minden részéből. A Szolnok megyeiek, a Vas megyeiek száz-száz személyes gyermekintézményhez ajánlanak fel építőkapacitást, a népfront „Együtt Budapestért" felhívása nyomán a komáromiak is három fővárosi óvoda és egy bölcsőde építését vállalják. Szabolcs és Zala egy-egy játszóteret épít és szerel fel Budapest ifjúságának. Ezen a napon megkezdődnek az előkészületek annak a reprezentatív emlékkiállításnak a rendezésére, amely a budavári palotában, 1973 januárjában tárja fel a három városrész egyesítésének dokumentumait, korhű okmányait.

„E liget fáit Európa fővárosainak vezetői ültették a Pest-Buda egyesítésének századik évfordulója tiszteletére rendezett budapesti találkozójuk alkalmával, 1972. szeptember 28-án. Budapest Főváros Tanácsa."

A budai vár oldalában, a Hunfalvy utcai parkban már ott a márványtábla, amely feljegyzi az eseményt. Délután 4 órakor a polgármesterek sorban elültetnek egy-egy, városukra, országukra emlékeztető jellegzetes facsemetét: Ankara törökmogyorót, Hága virágos kőrist, Monaco olajfát és így tovább. A ligetet benépesítő s a budapesti baráti találkozót megörökítő fácskák mellett mindenütt ott az ajándékozó városok neve. Meghatott csend, majd hangos tetszésnyilvánítás kíséri a bensőséges pillanatot.

A százéves Budapest ünnepel. Az egy esztendőn át tartó eseménysorozat premierjének lehettünk tanúi.

FEKETE GÁBOR

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728
Tükör
19/ OKT 3-

BUDAPESTI TALÁLKOZÓ
nyos Akadémia várne
resszusi termében t
polgármestereknek a
tenáriuma alkalmábó
napos találkozóját.
sainak történetében
rendeztek ilyen nemze
Képeink: 1. Szépvölgy
Főváros Tanácsának el
28 metropolis vezetőj
/Fotó: Vigovszky/

TERVEZÉS - NEGYED ÉVSZÁZADA. Az elmult héten több ünnepségen, tudományos ülésen emlékeztek meg a népgazdasági tervezés 25 éves magyarországi évfordulójáról. Kép: Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke a parlamentben kitüntette a kiváló szakembereket. /Fotó: Szebellédy/

3 perc

Utcán át – hogy ezt a szép kereskedelmi kifejezést használjam – árusítják a kapósabb gyümölcs egy részét számos gyümölcs- és zöldségboltban, egyebek között a szomszédságomban is. (Én ugyan nem állítanám ki ilyen hűvös időben a nyitott, huzatos kirakatba az eladókat, különösen a nőket, de hát erre biztosan azt mondják, akikre tartozik, hogy akkor még nagyobb lenne a boltokban a tumultus.) Tehát odamegyek a kirakathoz és kérek a bájos szőke leányzótól egy fél kiló szőlőt, meg egy kiló almát. „Ötnegyven – számolja fennhangon – és hatnyolcvan, az tizenegyhúsz." Sem a gyors számolni tudomásommal, még kevésbé a „tisztességemmel" nem szeretnék kérkedni, legfeljebb annyit ismerek be, hogy talán átsuhant rajtam valami olyan „ejnye, ejnye, hát ezt azért jobban illenék tudni"-gondolat, amikor azon nyomban kijavítottam a lányt, mondván: „nem, nem, az tizenkettőhúsz!" Hálás mosoly nyugtázta a jogos forintot, én pedig tiszta lelkiismerettel távoztam. Otthon szokás szerint borítottam ki a gyümölcsös tálba a zacskók tartalmát, amikor felfedeztem, hogy az utcán olyan vonzónak tűnt szőlőnek csaknem a fele penészes és rothadt. Bosszankodva, meg egy kicsit mulatva is az eseten, tisztogattam a romlott szemektől a fürtöket, és arra gondoltam: mi a fenének ajándékoztam még nekik azt a forintot, én balek! Pedig ez nem megoldás. Tisztában vagyok vele: az a forint kijárt a Zöldség-Gyümölcs Értékesítő Szövetkezeti Vállalatnak (elnézést, ez a neve). De vajon ők is ilyen bizonyosak benne, hogy nekem, a vevőnek, milyen gyümölcs jár?

Két telefonfülke a Krisztina körúti postán. Egyik a helyi, másik a távolsági beszélgetések lebonyolítására. A helyi foglalt. Várok. Aztán kiviharzik a telefonáló – középkorú asszony –, valami ideges rángás az arcán, én pedig belépek, és tárcsázok. Idegen hang jelentkezik, megkérdezem a számát, amely annyira távol esik az általam hívottól, mintha nem is lennének azonos számrendszerben. Van még egy tantuszom, megjátszom azt is. Ugyanez még egyszer. Illetve most egy másik ismeretlen szám jelentkezik. Érdeklődni próbálok az egyik ablaknál. Szegény postás kisasszony – legalább hat sorbanálló lesi minden mozdulatát – nem is hallja, mit kérdezek. A szomszéd ablaknál hasonló a helyzet. Közben egy honvédtiszt járja meg a fülkét, egy gondolatnyira megáll: szóljon?, majd legyint, és sietősen becsukja maga mögött a posta ajtaját. Én is követem a példát, egy csendes fohásszal: nem lehetne vajon legalább a postai telefonokat használható állapotban tartani?! Hiszen már a suszterek sem járnak lyukas cipőben.

Könyveket – kellemes regényeket, ismeretterjesztő műveket – hirdetett vagy fél oldalon a Tükör legutóbbi számában a „49. sz. Könyvesbolt". Nem akartuk elhinni magunk sem, akik írjuk, szerkesztjük a lapot, hiszen máig az áruházaktól az illatszerboltokon át a cukrászdákig, a legkülönbözőbb rendű és rangú kereskedelmi és szolgáltató „egységek" igyekeztek valamilyen nevet szerezni maguknak, közöttük jó néhány könyvesbolt is, különösen ha valamilyen közvetlenebb kapcsolatra törekedett a közönséggel. Egyszerűen azon felismeréstől vezettetve, hogy a Rózsavölgyihez, vagy az Erkel Könyvesboltba be lehet menni, le lehet ugrani, ha úgy tetszik, de ha azt mondom valakinek, hogy elmegyek a 49. sz. Könyvesboltba... Szóval, inkább nem is mondom. És akkor talán el sem megyek. A 49. sz. Könyvesbolt viszont nyilván azt akarja, hogy menjenek minél többen, rendeljenek minél többen, tehát hogy fellendüljön az üzlet. Azt akarja, hogy még jobban megismerjék és megkedveljék. Divatos szakkifejezéssel ezt úgy mondják: némi Public Relation-ra lenne szüksége. Magyarul: hírnévre. És talán – névre is.

Balog János

1972 SEP 23

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kiss István szobrászművész

Békés m. Népújság

— BUDAPEST CENTENÁRIUMI EMLÉKMŰVE 12 méter magas lesz — szobrot Kiss István szobrászművész alkotását, szeptember 23-án, ma avatják fel. A Margit-szigeti szökőkút előtt felállított monumentális acél és vörösréz emlékmű összefogódó lángnyelveivel jelképezi a három egykori város: Buda, Pest és Óbuda egyesülését.

és 16 évet betölt

1021

1972.IX.22. 6,00 N.

Reggeli krónika II.

- Szombaton avatják fel a főváros centenáriumára készült szobrot Kiss István szobrászművész alkotását. A margitszigdti szőkőkut előt felállitott 12 méter magas monumentális acél és vörösréz emléémü összefonódó lángnyelveivel jelképzei a három egykori város Buda, Pest és Óbuda egyesülését.

- Szerkesztette: Horváth Gyula.

1972.IX.22. 6,00 N.

Reggeli krónika II.

- Szombaton avatják fel a főváros centenáriumára készült azob rot Kiss István szobrászművész alkotását. A margitszigéti szökőkut előt felállított 12 méter magas monumentális acél és vörösréz emlékmű bazzefonódó lángnyelvivel jelképzei a három egykori város Buda, Pest és Óbuda egyesülését.

- Szerkesztette: Horváth Gyula.

1021

1972. IX. 1. 19.30 D.

Tv. Hiradó.

- Ma délelőtt a Margitsziget-i szőkőkut előtti téren hatalmas autódaruval emeltsk a helyére, a Pest-Buda egyesitésének centenáriumára tervezett emlékművet, Kiss István Kossuht-dijas szobrász, és Szabadics Antal épitőművész közös alkotását. A mü 7 tonna sulyu, és 12 méter magas, vörösrézből, bazaltból, és betonból készült. Két összefonodó lángnyelvet ábrázol. Belsejében fővárosunk történetét idé-

1972. IX. 1. 19.30 D.

Tv. Híradó.

- Ma délelőtt a Margitsziget-i szökőkut előtti téren hatalmas autódaruval emelték a hlyére, a Pest-Buda egyesítésének centenáriumára torvezett emlékművet, Kiss István Kossuht-díjas szobrász, és Szabadics Antal építőművész közös alkotását. A mű 7 tonna súlyu, és 12 méter magas, vörösrézből, bazaltból, és betonból készült. Két összefonodó lángnyelvet ábrázol. Belsejében fővárosunk történetét idé-

ző dombormüvek követik egymást. A centenáris emlékmü ünnepélyes felavatására előreláthatólag szeptember végén kerül sor.

- - - - - - - - -

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 SEP 6

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Kiss István

1021

SZÁG - 4.

Pest, Buda és Óbuda egyesítésének 100. évfordulójára centenáriumi emlékművet lepleznek le a Margitszigeten. Az érdekes kompozíciójú, rakéta alakú emlékművet Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotását, autódaru állította fel a nagy szökőkút előtti téren.

Újhelyi utcakép

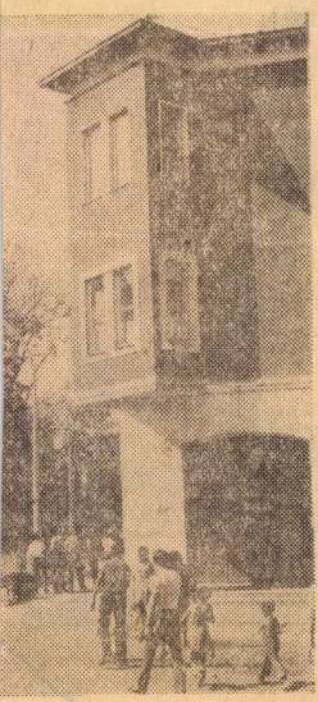

Fotó: Laczó József

Az eszmék h

A kapitalizmus és a szocializmus kibékíthetetlen ellentétben álló társadalmi rendszerek, egymással nem egyeztethetők össze. A szocializmus sohasem mondhat le végcéljáról, a kapitalizmus megsemmisiteséről, a szocializmus világméretű győzelmének kivívásáról, de a lenini békés egymás mellett élés politikája alapján a szocializmus erői olykor taktikai célú, időleges kompromisszumokat köthetnek, változtathatnak a kapitalizmus elleni harc formáin. Teljesen logikus dolog — Leninnek éppen ez volt kiinduló elve —, hogy nemcsak fegyveres úton lehet vitás problémákat megoldani. Lenin kizártnak tartotta, hogy ellentétes társadalmi rendszerek ne élhessenek békésen egymás mellett. Napjaink legjelentősebb nemzetközi politikai eseményei, az úgynevezett „tárgyalásos" politika eredményei nagyszerűen bizonyítják a békés egymás mellett élés lehetőségeit.

Az államközi együttműködéssel ellentétben azonban ami a szocializmus és a kapitalizmus ideológiáját illeti

MAGYAR NEMZET

1972 SEP 12

Kiss István

Kedd, 1972. szeptember 12.

Új szobrok Budapest centenáriumára

Pest-Buda egyesítésének századik évfordulójára állították fel a Margitsziget déli bejáratánál *Kiss István* centenáriumi emlékművét. Felavatása szeptember 21-én lesz. *Pátzay* Pál díszkútját a Hunyadi János út 10. alatti parkban, *Kerényi* Jenő szobrászművész és *Szabó* István építész díszkútját pedig a Városligetben helyezik el a centenáriumra.

Felújítják a centenáriumra a gellérthegyi felszabadulási emlékművet és a Szabadság téren a szovjet hősök emlékművét. Tatarozzák a Széchenyi-kilátót. Kammermayer Károly egykori polgármester szobrát bronzba öntik.

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Ünnepi

Hétfőn *Czinege* Lajos vezérezredes, honvédelmi miniszter vezetésével magyar katonai küldöttség utazott a Csehszlovák Szocialista Köztársaságba. A delegáció Martin *Dzur* hadseregtábornok, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság nemzetvédelmi minisztere, valamint Ivan *Jakubovszkij*, a Szovjetunió marsallja, az egyesített fegyveres erők főparancsnoka meghívására jelen lesz a Pajzs—72 elnevezésű hadgyakorlaton.

1021

1972. szept.23. Kossuth 19.oo /6/ M.

Esti krónika.

- Ma délben a Margitszigeten rövid ünnepség keretében fölavatták a Főváros centenáriumára készült szobrot, Kiss István szobrász művész alkotását. A szigeti szökőkút előtt felállitott 12 méter magas acél és vörösréz emlékmü összefonódó stilizált lángnyelveivel jelképezi a három egykori város Pest, Buda, és Óbuda egyesülését. Mint ünnepi beszédében Szépvölgyi ~~Zoltán~~ Zoltán a Főv. Tanács elnöke elmondta Budapestnek ez az uj disze valóságos múzeum, acélfalain belül, a kehelyben a Főváros loo évének történetét bemutató szimbólikus és valóságos tárgyak vallanak az elmúlt időkről. A háborúk borzalmainak a Horthy-korszak terrorjának kifejeződései, valamint az országépités lendületét, az ipari munkát példázó szerszámok épp úgy helyet kaptak a patinázott belső héjon, mint a század művészetének, ~~épiszák~~ építészeti stilusainak emlékei. A csúcson az atomkor tudományát jelképező lyukszalag és a Budapesti Művészeti Hetek szimbóluma a

páva látható. Az utóbbi napokban és főképp ma délután már bizonyára sok ezren láthatták ezt az uj szobrot, ami remekül illeszkedik környezetéhez és amelynek a mögötte sok szinben pompázó szökőkút tetszetős, látványos héttérként szolgál. Kiss István szobrászmüvész igy vallott alkotásáról. "Igyekeztem olyan formán megkomponálni, hogy a legkülönbözőbb érzelmi és gondolatszinten közelitő szemlélő számára is legyen mondanivalója." Ugy vélem ez sikerült a müvésznek és ezt a nézetem osztják mindazok, akik látták már a szobrot.

Kiss István szobrászművész 102

1972.szept.23.Kossuth 12.oo /6/ M

Téli krónika.

- A Pest- Buda- Óbuda egyesitésének 1oo. évfordulója alkalmából felállitott centenáriumi emlékmü avatásának szinhelyéről jelentkezik Radnóti László.

- Itt a Margitszigeten a Fővárosi Énekkar Kodály: Jelige cimü müvét adta elő éppen. Néhány perccel ezelőtt a Himnusz hangjaival kezdődött az ünnepség, amelyen felavatják és átadják a Főváros centenáriumára készült szobrot, Kiss István szobrász-művész alkotását. Ezt követően Mensáros László lépett a mikrofonhoz és Garay Gábor: Gyönyörüségem és gyötrelmem Budapest cimü müvét mondta el. Gazdagabbak lettünk tehát ujra egy érdekes alkotással. Az ünnepség előtt a Honvéd Helyőrség zenekara szórakoztatta a diákokat,

[illegible]

[illegible]

- A Pest- Buda- Óbuda egyesítésének ise. évfordulója alkalmából felállított centenáriumi emlékül avatásának azinkelyéről jelentkezik Rodaóti László.

- Itt a Margitszigeten a Fővárosi Énekkar Kodály: Jelige című művét adta elő éppen. Nőhárs perccel ezelőtt a Himnusz hangjaival kezdődött az ünnepség, amelyen felavatják és átadják a Fővárosi centenáriumára készült evokos, Kiss István szobrász-művész alkotását. Ezt követően Hanzágos László lépett a mikrofonhoz és Garay Gábor: Gyönyörűséges és gyötrelmes Budapest című művét mondta el. Gazdagabbak lettünk tehát újra egy érdekes alkotással. Az ünnepség előtt a Honvéd Helyőrség Szeszkara szórakoztatta a diákokat,

nyugdijasokat, érdeklődőket, a közönség soraiban sokan szabadjára engedték a fantáziájukat, a 12 méter magas acél és vörösréz emlékmüven összefonódó lángnyelveket láttak, vannak akik nyiló kagylónak vélik, mások kipattanni készülő bimbónak látják. Az alkotó, Kiss István szándéka tehát helyes volt, és főképp igazolást talált a szemlélőkben. Semmit sem erőltet rá a nézőre, szabad utat enged a legkülönbözőbb érzelmi és gondolati közelitésnek, igy mindenki számára van mondanivalója. Az kétségtelen, hogy a fölfelé egybecsavarodó kettős spirálforma az egyesülést szimbolizálja. A kifejezetten jó költői és müvészi érzéki pesti járó-kelők egybehangzóan állitják, hogy Budapest uj disze, ez a mindössze talán két szem személy belépésére lehetőséget adó ..... melynek belső falán a jelképek egész sora emlékeztet ennek a mi gyönyörü Fővárosunknak a történelmére. Csillog a napfény amég új vörösréz alkotás közepén. Most az énekkar befejezte Smetana: Ünnepi köszöntőjét. Ezt követően rögtön, néhány másodperc mulva Szépvölgyi Zoltán a Fővárosi Tanács elnöke mond ünnepi beszédet. Aki tehát már ma, délutáni programjukba iktatják a szigeti kirándulást, a szökőkútnál a környezetbe remekül illeszkedő szobrot látnak majd, érdemes megnézni. Hozzá tartozik ez a centenáriumát ünneplő Budapest ünnepi képéhez, hangulatához.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

Kiss István

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

1972 OKT

021

A Nemzeti Galéria kiállításából:
Kiss István: Dózsa-fej

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1965 MÁR 16

Kiss Ernő népművész

PEST MEGYEI Hírlap

1021

Tatárjárás dombormüvön

A híres népművész, a 71 éves Kiss Ernő befejezte legújabb munkáját, a Tatárjárás című dombormüvet. Képünkön az alkotó a 110x70 centiméteres, 70 alakos kompozícióval.

(MTI fotó — Hadas János felvétele)

PES
MI
AP

Egy világhírű kutatás krónikája

Megkezdték az ACTH emberi hormon gyártását

Sorra érkeznek a levelek a világ minden tájáról a Kőbányai Gyógyszerárugyár címére. Svéd, amerikai, csehszlovák, szovjet, ausztrál, lengyel, finn és dél-amerikai gyógyszerkutató-intézetek neves professzorai írják: „tudományos problémáink megoldására és kutatási célokra kérjük, küldjenek a szintetikus emberi ACTH hormonkészítményükből"... és válaszként útrakelnek a világ legkisebb csomagjai, 5 milligramm emberi ACTH-val, hogy az orvostudomány fejlődését szolgálják.

A világon első ízben Magyarországon előállított szintetikus ACTH-t terséges sertéshormont. Ez az anyag azonban azóta sincs forgalomban. Mi tovább folytattuk a kutatást és 1962-ben már nekünk is sikerült a sertéshormon rész-szintézise. Mesterséges anyagunk biológiai aktivitását azonban nem találtuk kielégítőnek, ezért újra kezdtük a kísérleteket. Négy évvel később — miután negyedszer kezdtük el — sikerült aminósavakból előállítanunk a teljes emberi hormont, és értékes részeit külön is. Kutatásaink eredménye világraszóló jelentőségű volt, mert a természetes emberi ACTH-hormont eddig csak néhány alkalommal, különleges enge-

ACTH és milyen betegségeket gyógyít?

Nincs káros mellékhatása

— Semmivel sem gyógyít több betegséget, mint az eddig használt ACTH-készít-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 NOV 7
Kiss István az

Somogyi Néplap

1021

Szobrok műhelyében

A Képzőművészeti Kivitelező Vállalat műhelyében öntik végső formába a különböző köztéri és kisebb méretű szobrokat; ugyanitt vésik ki — minta alapján — a kőszobrokat. Képünkön: Köröndi Ignác épp Kiss István alkotásán, a »Család« című szobron dolgozik.

(MTI-fotó — Balaton József felvétele — KS)

elépéssel f

és nő

ásokat

k személyesen lehet.

hetőség — munkahelytől

k 2300 Ft-tól 4000 Ft-ig,

1700 Ft-tól 2400 Ft-ig.

nák a felvétellel kapcsolatban
i és autóbuszköltségét a gyár
az esetben, ha az üzemben

et
s I
681

fel
ely
áso
Fú
yór
5273

elő
zak
munkás ... épés
sel. (439272

Az ÉPGÉP Vállalat Balatonszé
mesi üdülőjében téli, nyári fog
lalkoztatásra női felszolgálókat al
kalmaz. Jelentkezés levélben.
(439266

A mezőcsokonyai áfész igazga
tósága két vegyesboltjába boltveze
tőket alkalmaz, lehetőleg család
taggal. A boltok forgama kb 200 00
Ft havonta. Fizetés kollektív szer
ződés szerint. Jelentkezni lehet a
áfész ig. elnökénél Mezőcsokonyán
. (8405

A KÖGÁZ siófoki kirendeltség
gázszerelőket felvételre keres. Fi
zetés megegyezés szerint. Jelent
kezés a kirendeltség vezetőjéné
Siófok, Ipartelep. (439305

A Somogy megyei Tanács Gyer
mek Tüdőgyógyintézet igazgató
főorvosa 7257 Mosdós, pályázato
hirdet építész-tehcnikusi állásra
Az állás elnyeréséhez építész-tech
nikusi képesítés és 5 éves gya
kerlat szükséges. (8412

A Somogy megyei Víz- és Csa
tornamű Vállalat a Termálfürdő
höz takarítónőket vesz fel. Bére
zés a kollektív szerződés szerint
Jelentkezés: a Termálfürdő vezető

1969 MAR

1021

Kiss István

Kiss István: Tanácsköztársasági emlékmű (Zilahi István felvétele)

budapest

A FŐVÁROS
VII. ÉVFOL
1969 MÁRC

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
BUDAPEST

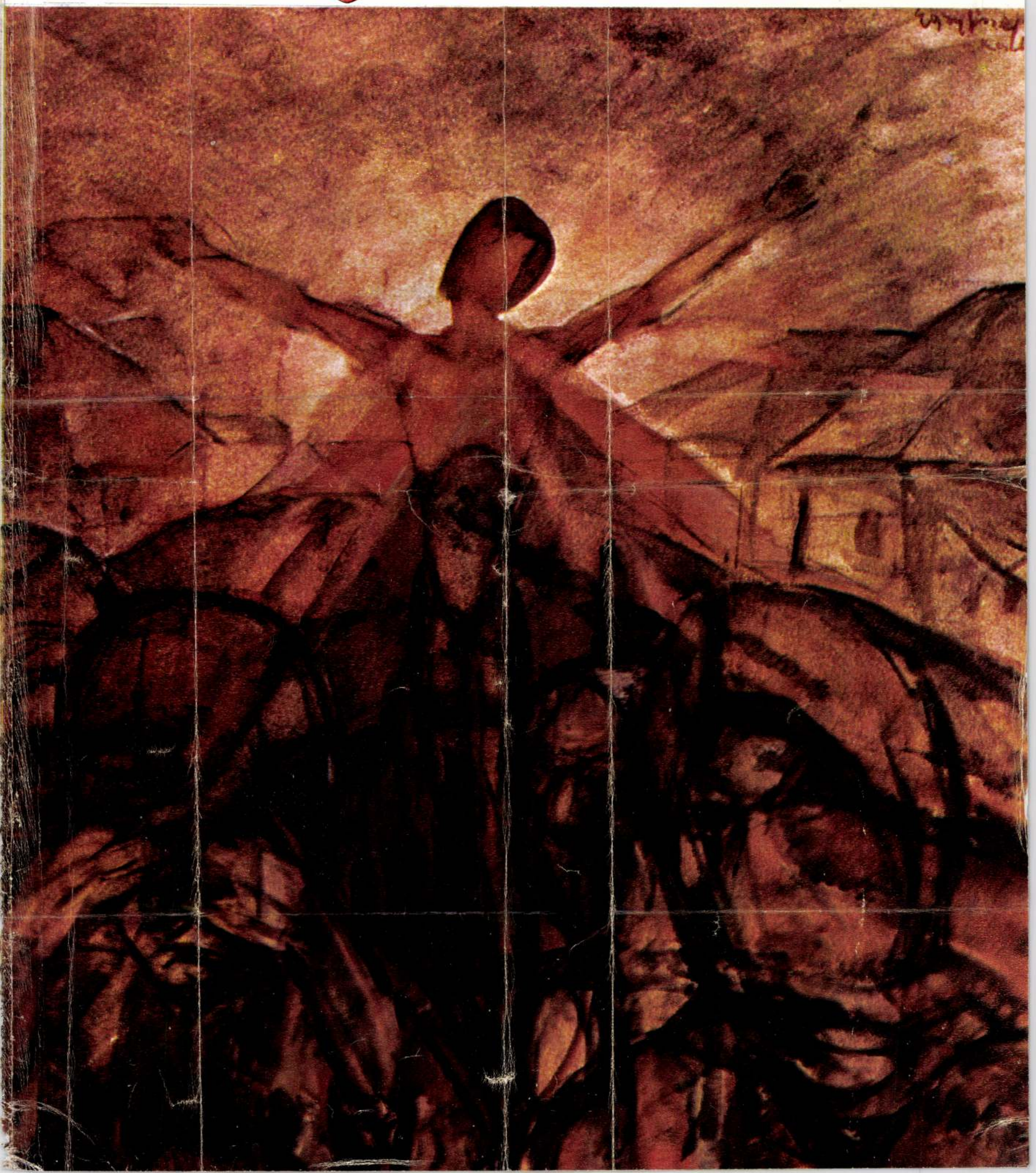

PAJTÁS
1969 MÁR 13

Pajtás

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK
KÖZPONTI LAPJA

1021

VALLOMÁSOK KŐBEN, BRONZBAN

LÁTOGATÁS KISS ISTVÁN MUNKÁCSY-DÍJAS SZOBRÁSZMŰVÉSZ MŰTERMÉBEN

(Riport a 12—13—14—15. oldalon)

FOTO: LENGYEL MIKLÓS

XXIV. ÉVFOLYAM 10. SZÁM
1969. MÁRCIUS 13.
ÁRA: 1,50 FT

a HÉT FOTÓJA

Az egri Krupszkája őrs hivatalos meghívást kapott a Magyar Tudományos Akadémia ülésszakára. Oda, ahol tudósok, tanárok, professzorok gyűltek össze, hogy megünnepeljék Lenin élettársának, a szocialista pedagógia egyik nagy megteremtőjének, Krupszkája születésének 100. évfordulóját. Az egri pajtások Krupszkája egy régi levelének dramatizált változatát adták elő az ünnep alkalmából. A levél arról szól: Hogyan bánjunk a kisebbekkel.

Rosszak a gyerekek!

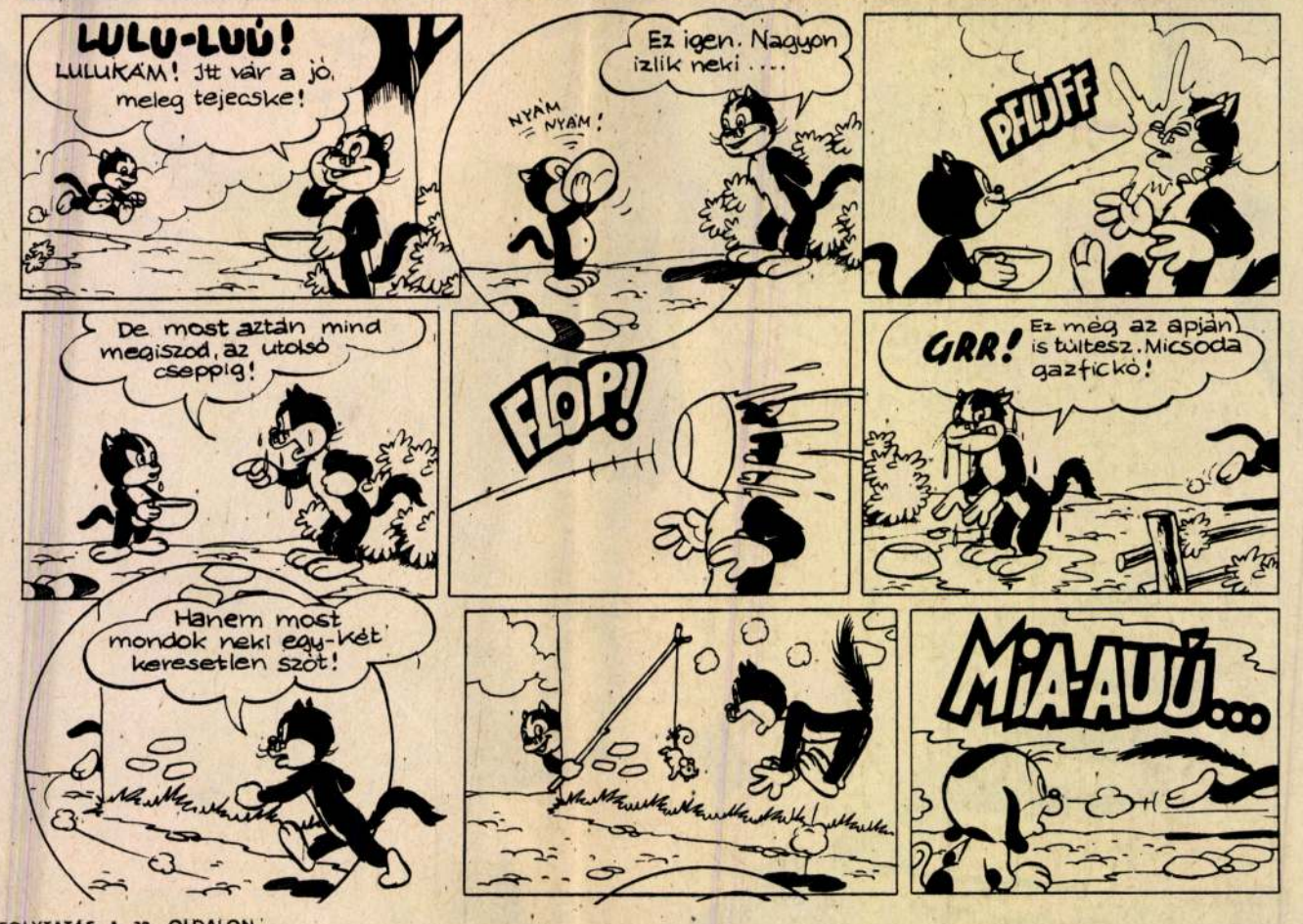

FOLYTATÁS A 32. OLDALON

Kiss István rajza lapunk számára: Vázlat a „Tanácsköztársasági Emlékmű”-höz.

bennünket a hírek, amelyeket a Magyar Tanácsköztársaság politikusaitól kapunk. Alig több mint két hó napja áll fenn Magyarországon a Tan szervezettség tekintetében a magyar pr látszik, már túlteit rajtunk. Ez érthető, országon a lakosság általános kulturáli magasabb, azonkívül az ipari munkáso egész lakossághoz képest (a mai Magy millió lakosa van, ebből Budapestnek 1 líthatatlanul nagyobb, végül a szovjetr proletárdiktatúrára való átmenet is has könnyebb és békésebb volt Magyarország

Magyar munkások! Elvtársak! Ti még j adtatok a világnak, mint Szovjet-Oroszors hogy az igazi proletárdiktatúra alapján e egyesíteni tudtatok valamennyi szocialistát. hálás és igen nehéz feladat áll előttetek, h álljátok a sarat az antant elleni súlyos hábor ... Legyetek szilárdak...

Az a háború, amelyet ti viseltek, az egyetlen jogos, igazságos, igazán forradalmi háború, az elnyomottak háborúja az elnyomók ellen, a dolgozók háborúja a kizsákmányolók ellen, háború a szocializmus győzelméért. Az egész világon a munkásosztály minden becsületes tagja a ti pártotokon áll. Minden hónap közelebb hozza a proletár világforradalmat.

Legyetek szilárdak! A győzelem a tietek lesz!

LENIN
1919. május 27.

nyítását, és elkezdődött az új, szocialista termelési rend alapjainak lerakása.

A Tanácsköztársaság számtalan intézkedést hozott *a dolgozók életének, munkakörülményeinek javításáért, a kulturális ellátottságért.* Igénybe vették a gazdagok nagyméretű lakásait, leszállították a lakbéreket. A Pest környéki előkelő villákban, a főúri kastélyokban és a balatoni üdülőkben munkásgyermekek élvezhették a pihenés, a nyaralás, a messzemenő szociális gondoskodás örömét...

A munkásság helyzetében alapvető változást hozott a nyolcórás munkaidő bevezetése és a munkabérek szabályozása. Kimondták, hogy egyenlő teljesítményért egyenlő munkabér jár, s erőteljesen hangsúlyozták *a nők egyenjogúságát.* Intézkedtek a munkások betegségi és balesetbiztosításának kiépítéséről. Kiterjesztették *a társadalombiztosítást.* A ma embere, miért alakulhatott ki a tömegek olyan óriási méretű aktivitása, amely a Magyar Tanácsköztársaság egyik fő erejét jelentette. A szervezett munkásság és a szegényparasztság milliós tömegei támogatták a Magyar Tanácsköztársaságot, mert érezték, hogy ez az ő államuk, itt minden őérettük történik.

1919 hősei közül már sokan nem élnek, de az élők, a nagy napok részesei, harcosai, akik ma jól megérdemelt pihenésüket élvezik, lelkes agitátorai, hirdetői az első magyar proletárdiktatúra eszméinek. Tanítják a fiatalokat, felidézik azoknak a nagy napoknak a történetét. Hiszen fiatalságunknak az ötven év előtti 133 nap már történelem, amelyet élettel, igazi tartalommal éppen ők, az életben levő tanúk, a veteránok töltenek meg.

Stupek József, a MÁV Északi Fűtőház dolgozója

tariátus vehet[illegible]z

[illegible]nsítésével.
[illegible] eszközt igénybe vettek, hogy megöljék a Magyar Kommün ragyogó emlékét. Hazugság, rágalom, történelemhamisítás jellemezte ezeket az éveket. A magyar uralkodó osztály nagyon félt — és joggal félt —, hogy 1919. március 21-e megismétlődik.

Ám minden üldözés és terror ellenére *élt az illegális Kommunista Párt és élt a Magyar Tanácsköztársaság emléke!*

A kommunisták az egyre jobban fasizálódó országban ismét példát mu-

PROLETÁR VÖRÖS

(1919. májusában megjelent

1. Védd meg a proletárd
2. Légy az előharcosa mottjai felszabadításá
3. Tiszteld a tanác denben teljesítsd par
4. Ne csüggedj!
5. Ne bonts rendet!
6. Tarts fegyelmet!
7. Ne feledd el, hogy kö gel!
8. Ne tűrd a bujtogatót s
9. Ne vedd el magad zút, ökrét, földjét, éks gozók tanácshatalma
10. Állj be a Vörös Hadse

Kiss István szobrász-
1021 művész

Pénteken, a Tanácsköztársaság 50. évfordulóján avatják a Dózsa György úton felállított tanácsköztársasági emlékművet, Kiss István szobrászművész alkotását.

(Bozsán felv.)

1989 MÁR 19
ESTI HÍRLAP
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

K

A

Színpadon

— *Ülünk a vízben, magnóról bejön a szép öblös, víz alatti hang: glu-glu-glu, majd elúszik, s akkor kezdhetjük a Godot-ra várva stílusát. Csak az kell, hogy a magnó fokozatosan halkuljon el. Így ...* — mutatja *Gobbi Hilda* egy úszó kézmozdulattal is elképzelését.

Már a nézőtéren, *Gál Péter* rendező társaságában rögzíti mégegyszer a különös, groteszk játék egyik jelenetét. Néhány perccel előbb ért véget *Gyárfás Endre A cseppek* című abszurd paródiájának próbája az *Irodalmi Színpadon.*

VÍZÁLLÁS PANTOMIMMAL

— Nagyon érdekes, jó játék ez a háromszereplős darab — mondja Gobbi Hilda —, és nehéz színészi feladat. Az abszurd szituáció az, hogy kispolgárék lakását fokozatosan megtölti a víz és mindvégig pantomimmal kell érzékeltetnünk a pillanatnyi „vízállást", míg végül ki nem nő az uszonyunk, amit ben játszanak. Igy szeret nénk tolmácsolni azt meggyőződésünket, hog Ionesco A lecke című ab szurdja Karinthy grotesz tréfája nyomán született Erre az áttételre utal *Fe leki László* előjátéka amelynek címe: *A kopas pénztáros,* és Ionesco vitá zik benne a Huchette pénz tárosával.

ABSZURD PARÓDIA

— A műsor szerzői?

— A magánszámokból é Selmeczi Elek szerkesztett jelenetekből összeállítot est szerzői között van a

Bernstein

Karmesternek is, zongo raművésznek is egyike a kevés kiválónak. Zeneszer zőként nagy meglepetést keltett, amikor a divatos könnyűzene sémáinak bravúros és igényes felhasználásával megkomponálta a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István, szobrászmunkás

MAGYAR NEMZET

díjai szobrászművész

1969 MÁR 20

Szerdán délelőtt leplezték le az újpesti Könyves Kálmán Gimnáziumban a névadó mellszobrát, Kiss István Munkácsy-díjas művész alkotását. Ezúttal első alkalommal adták át a Könyves Kálmán emlékplaketteket, amelyeket szintén ő készített az iskola számára. A gimnázium több öregdiákja kapta meg, közöttük ismert közéleti személyiségek neves művészek.

1921

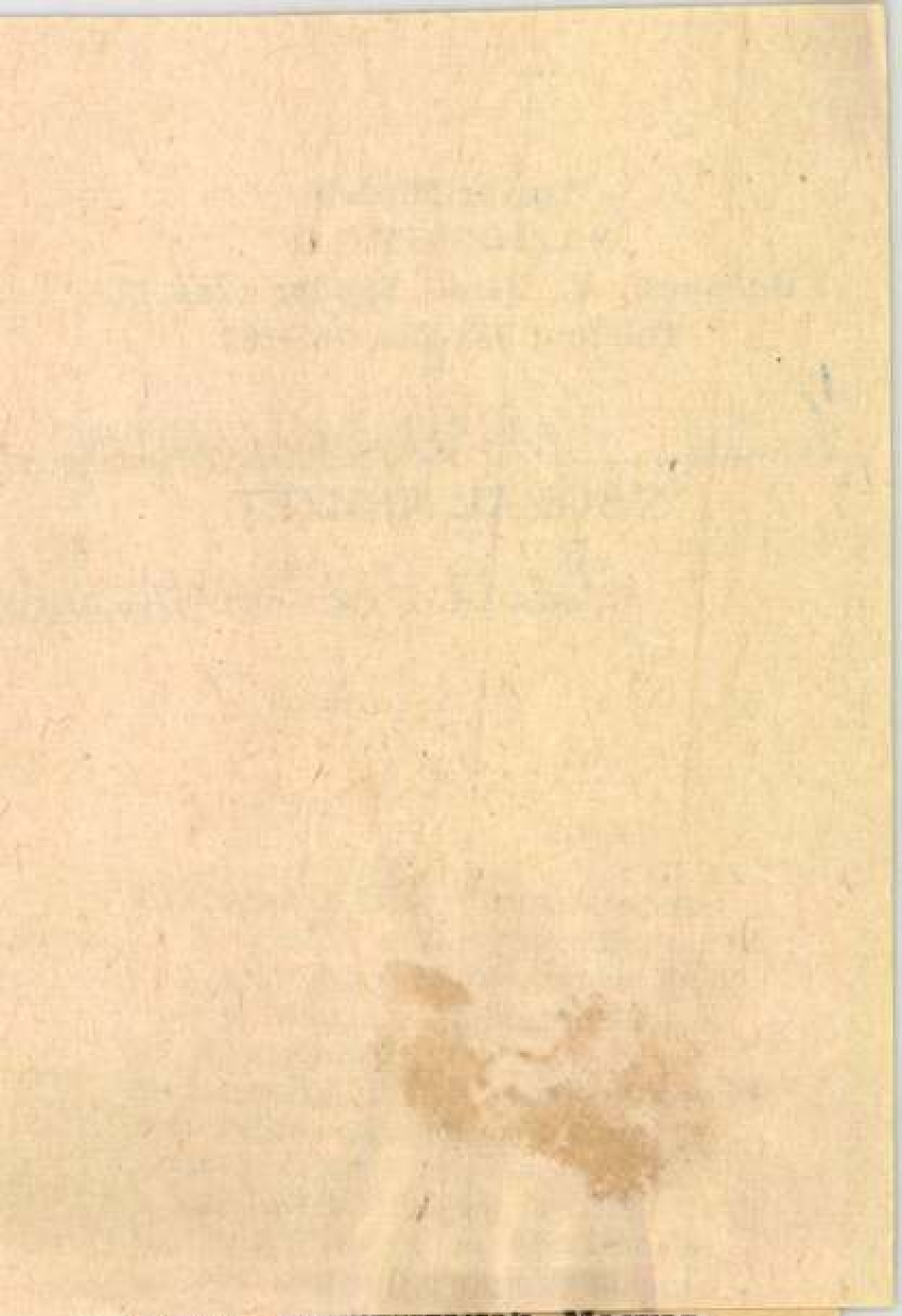

...helyek demonstráltak Magyar-
...s tömegei előtt az új rendszer
...gét.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss István szobrászművész

MAGYAR HÍRLAP
1980 DEC 6.

Budapest programja a Tanácsköztársaság 102/évfordulójának megünneplésére

A Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulójára készülve a fővárosi tanács népművelési osztályán elkészítették az ünnepi megemlékezések programját és arról részletesen tájékoztatták a Magyar Hírlap munkatársát.

— A Tanácsköztársaság 50. évfordulóján leplezik le *Kiss István* szobrászművész alkotását, 1919 dicső napjainak emlékművét. A Fővárosi Emlékmű Felügyelőség a Tanácsköztársaság hőseinek emlékére Budapest különböző részein emléktáblát állít.

A Magyar Munkásmozgalmi Múzeum a jövő év márciusában emlékkiállítást rendez a Budapesti Történeti Múzeumban. *A kiállítás számot ad a Tanácsköztársaság történeti előzményeiről, rövid, békés korszakáról, harcairól, hőseiről.*

A fővárosi tanács *Darvas Józsefnek* és *Dobozi Imrének* megbízást adott a Tanácsköztársaságot felelevenítő dráma megírására. A tervek szerint a Vígszínház *Károlyi Mihály Ravelszky* című színpadi szerzeményét mutatja be, s a Thália Színház Darvas József, a Madách Színház pedig Dobozi Imre új drámáját tűzi műsorra.

A budapesti mozikban a jubileumi évben három: a *Pokolrév*, az *Imposztorok*, a *Virágvasárnap* az évfordulóhoz kapcsolódó új magyar film bemutatására kerül sor.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár két érdekes bibliográfiát ad ki erre az alkalomra: *„Történelem — forradalom"* és *„Budapest a Tanácsköztársaság alatt, az egykori sajtó tükrében"* címmel.

F. J.

vetkezet lehetőségeivel és érdekeltségével összhangban. Mindebben természetesen fontos szerepük van a belkereskedelmi szervezeteknek.

A minisztérium feladatai

A Belkereskedelemi Minisztérium alapvető feladatai a következőkben foglalhatók össze:

már a termelésben kezdődik, olyan termékek gyártásának ösztönzésével, amelyeket a fogyasztók elsősorban keresnek. A fogyasztói érdekvédelem alapvető feladata, hogy a vásárlók *a keresett választékban, minőségben, áron, helyen és időben juthassanak az árukhoz.* A minisztérium a fogyasztói érdekek hatásos védelmére két jelentős szervezettel, az Állami Kereskedelemi Felügyelőséggel és a Kereskedelmi Minőségellenőrző Intézettel rendelkezik.

Tanácsok, fogyasztási szövetkezetek

A fogyasztási cikkek belkereskedelmének lebonyolításában sokféle kereskedelmi és vendéglátó szervezet vesz részt. E szerteágazó bonyolult szervezet ágazati irányítása sajátos megoldásokat követel. A minisztérium az ágazati irányítást általában a felügyeleti szervek közreműködésével valósítja meg. Ebből következik, hogy a minisztérium által meghatározott irányelvek és rendszer szerint *a tanácsok*

Kiss István: Tanácsköztársasági emlékmű
(Jánosi Ferenc felvétele)

népművelés

ÁRA: 4,— Ft

3

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NEPMŰVELÉS
1969 MÁR.

*

MEGNYÍLT A KISZ KÖZPONTI MŰVÉSZ-EGYÜTTES ÚJ SZÉKHÁZA

Képeink a megnyitó ünnepségen készültek

*

1. Rábai Miklós a táncosokkal
2. A művészegyüttes szimfonikus zenekara
3. Az úttörők táncegyüttese
4. Az ünnepélyes megnyitó vendégei az úttörők próbatermében
5. Próbál az egyetemista énekkar

(Jánosi felvételei)

Kiss István szobrászművész 1021

Interjú Kiss Istvánnal,

a tanácsköztársasági emlékmű alkotójával

— Hogyan indult művészi pályája?

— 15 éves koromban mintáztam meg első szobromat. Témája az volt, hogy egy kis gyerek megpróbál visszatartani egy nagy lovat, kötőfékjénél fogva. Egyébként 1948-ban kerültem a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Kisfaludy Stróbl Zsigmondnál, Mikus Sándornál és Pátzay Pálnál végeztem tanulmányaimat. Főiskolás koromban több pályázaton díjat nyertem.

— Kiállítások?

— Már főiskolás koromban szerepeltem kiállításokon. Önálló kiállításom csak egy volt 1953-ban, közvetlenül a főiskola elvégzése után. 1961-ben egyike voltam annak a 10 fiatal szobrásznak, akik kiállításon mutatták be alkotásaikat. Terveim között szerepel egy önálló kiállítás megrendezése, de ehhez idő kell. Magas mércét állítok magam elé.

— Kiss István szobrászművészt elsősorban mint a monumentális emlékművek, szobrok és portré-emlékművek alkotóját tartják számon. Nem alaptalanul. Ilyen művei — a teljesség igénye nélkül — a budapesti Dózsa-emlékmű, a diósgyőri és a szegedi Lenin-szobrok, a debreceni Munkásmozgalmi emlékmű, a tiszapalkonyai Generációk, a fonyódi Emberpár, a győri Petőfi-szobor, a szigetvári Tinódi-szobor, a szegedi Bólyaiak, a Janus Pannonius és az Apáczai Csere János-szobrok, domborművek a Gellért-hegyen és Pápán, a Fiatalok című szobor Fonyódon, a rézdomborítással készült Lovak című kompozíció Debrecenben, és a Beszélgetők című szobor Kaposvárott. S az emlékművek koronájaként néhány nap múlva leleplezik Budapesten a tanácsköztársasági emlékművet is. Azt jelenti-e ez esetleg, hogy véglegesen eljegyezte volna magát a monumentális emlékművek és szobrok alkotásával?

Kiss István szobrászművész

— Nem. Én úgy érzem, talán nem is ez az igazi teljesítményem. Az általam készített portré-emlékműveknél már valamivel több a sajátos hang. Ezeknél a szobroknál arra törekszem, hogy egészen jellegzetes formai motívumra „ültessem" a fejet. Ahol igazán eredetire, újra vagyok képes — úgy érzem —, az az épületplasztika. Nem tartom új műfajnak, hiszen művelték már a görögök és a rómaiak is, de a legkorszerűbbnek igen. Az épületklasszikai alkotások egyrészt emberi környezetté alakítják az építményeket, másrészt közvetlenül alakítják a környezetében élő embert azáltal, hogy szerkezeti elemként dekoratív funkciót is betöltenek. Korlátlan igények és lehetőségek egyengetik ennek a műfajnak az útját hazánkban is.

— Mióta foglalkoztatja a Tanácsköztársaság, mint téma? Hogyan született meg a tanácsköztársasági emlékmű?

— A Tanácsköztársaság emléke szinte gyerekkorom óta bennem él. Apám vöröskatona volt. Ezért örömmel vettem, amikor 1958-ban engem is meghívtak erre a pályázatra. 1961-re készültem el a 8 méter magas figurával a rohanó, harcra hívó, buzdító vöröskatonával. Ebbe az egy alakba próbáltam sűríteni az egész forradalmi népet. Ezután kezdett hozzá a Képzőművészeti Kivitelező Vállalat öntő üzeme a szobor egyes darabjainak bronzból való kiöntéséhez. A bronzöntőknek sem okozott kis problémát ez a munka. A talapzatnál a falvastagság néhány centis, míg felül alig néhány milliméte

— Többen felvetik, hogy az ötletet a Berény-féle „Fegyverbe!" című híres plakátjáról vette.

— Ez nem igaz, és azt hiszem, nem is lényeges. Az emlékmű eredetileg több alakos kompozíció volt, de közbe rájöttem, hogy csak a főalak a lényeges, a többi felesleges. Érzésem szerint a szobor formailag, de szellemi rokonság tekintetében is inkább Uitz plakátjaihoz hasonlít.

— Milyen talapzaton áll a szobor?

— Az építészeti tervet Hoffer Miklós készítette. Az elképzelés jól alkalmazkodik a környezethez. A spirális talapzaton álló figurához vezető, felfelé futó lejtő pázsitos. Az emlékmű így szervesen illeszkedik a Városliget természeti környezetéhez is.

— Itt, a műteremben hasonló figurát látok, persze egészen kis méretben, de acéllemezből hegesztve. Azt jelentené ez, hogy tovább izgatta az emlékmű problémája?

— Már régebben is foglalkoztatott az a gondolat, hogy a szobrot nem bronzból kellene kiönteni, hanem acéllemezből meghegeszteni. Úgy érzem, hogy a rohanó alak így sokkal rusztikusabb, és talán a mondanivalót is jobban kifejezi.

— Min dolgozik most?

— A Bolgár Képzőművészek Szövetsége nemzetközi pályázatot írt ki Aszparuk Kánnak, a bolgár államalapító emlékművének elkészítésére. Erre a pályázatra engem is meghívtak. Az emlékművet Szófiában, a volt királyi palota helyén akarják felállítani. A nép tömegéből kiemelkedő államalapító egyéniségét úgy próbálom kifejezni, hogy a több alakos kompozíció plasztikai hatásában a pravoszláv templomok sokkupolás tömegére emlékeztessen.

Az emlékmű acéllemezből hegesztett változata

Oravec János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ÉSZAK
MAGYARORSZÁG

A terv

— Halló! Kérem szépen, szeretnénk mi az újságban írni a csoportnak arról a vizsgálatáról, hogy . . .

— És miért éppen engem keres?

— Mert itt olvasom a munkatervükben, hogy a vizsgálatot ön irányítja és a határidő szerint február hónapban.

— Ez komoly?

— Hogyan, ön nem is tud róla?

— Nem. Jaj, de ne árulja már el senkinek. Mert tetszik tudni nálunk az úgy van, hogy a főnökség minden csoportnak készít éves munkatervet és ebben többnyire olyan ragyogó elképzeléseket írnak, amikkel lehet dicsekedni. El is küldik ezeket a munkatervet a felsőbb szerveknek. Lám, most még a sajtónak is jutott belőlük. Csak nekünk nem.

— Akkor hogyan valósítják meg a munkatervet?

— Ó, hát a megvalósítás nem kötelező. A terv az terv és nem parancs. És ugye, ember tervez... de mindig közbejöhet valami. Viszont tervet készíteni kötelező. Szinte parancs.

— Hm. Pedig a munkatervükben az a bizonyos vizsgálat igazán közérdekű téma lenne. Ezért gondoljuk, hogy az újságban ismertetnénk. Bevallom, már említettem is a főnökének, de ő azt mondta, amint a munkatervben szerepel, a vizsgálatért ön a felelős.

— Igazán? Hát nagyon köszönöm, hogy szólt. Akkor majd csinálok valamit. Hadd legyen témája az újságnak.

— Köszönöm én is. Már van.

(R.)

Bélyeggyűjtők sarka

Március 7-én forgalomba került a Magyar Postának a mexikói olimpia magyar győzteseit ünneplő bélyegsorozata és egy blokk. Az egyébként nagy sikert aratott bélyegekkel kapcsolatban többen kérdezték, hogy miért csak nyolc bélyegből áll a sorozat, mikor Mexikóban tíz aranyérmet szereztünk? A válasz az, hogy a tőrvívásban egyéni és csapatbajnokságot nyertünk, a birkózásban pedig két csoportban lettünk elsők, de a vívásról, illetve birkózásról csak egy-egy bélyeg jelent meg a sorozatban. A másik kérdés pedig az, hogy a blokkra miért került Hermész feje? Hermész a régi görögök egyik legnépszerűbb istene volt. Olimpia ógörög városban tartották meg az ókorban az olimpiai játékokat négyévenként. Az ásatások során itt találták meg az akkori stadiont, Zeusz templomát és számos szobrot, közöttük a Praxitelész által készített Hermész-szobrot is. Hermész főleg mint az ifjúság istene részesült nagy tiszteletben, az öklözők, birkózók és korongvetők esménye volt, azért e testgyakorló helyeken számos Hermész-oszlop volt felállítva. Így került tehát kapcsolatba Hermész az olimpiákkal.

—o—

Egyre több állam vezeti be a levelek gépi osztályozását, aminek előfeltétele a jelzőszámok alkalmazása. 1961-ben a Német Szövetségi Köztársaság vezette be, 1963-ban az Egyesült Államok, 1964-ben Svájc, Lichtenstein és a Német Demokratikus Köztársaság, 1965-ben Franciaország, 1966-ban Ausztria, 1967-ben Dánia, Ausztrália, 1968-ban Svédország, Norvégia, Olaszország. Legutóbb Japán tért rá a postai forgalomban a jelzőszámok használatára, mégpedig arab számokkal. Egyébként az országok 4-es vagy 5-ös számjegyből álló jelzőszámokat használnak a bélyegzőn a helységnév előtt.

—o—

Magyarországon a postai automaták az 1963-ban forgalomba került Közlekedés (I.) sor 20 filléres és 60 filléres bélyegeit árusították tekercs formájában 14-es fogazattal. E hónapban a posta az 1 forint névértékű bélyegek gépi kiszolgálására rendezkedik be. A kék színű 1 forintos bélyeg a Budapest-szálló kör alakú épületét ábrázolja és a közlekedési eszközöket bemutató sor kiegészítő értéke lesz.

—o—

A Filatéliai Szemle szervezési versenyében Borsod megye területén a legjobb eredményt a Miskolc, Borsodi Szénbányák igazgatóságának bélyegköre érte el és ezért 200 Ft-os vásárlási utalványt kaptak díjul. Bélyegjutalomban részesült még a Lenin Kohászati Művek középhengermű, 4. igazgatóság, kovácsoló bélyegköre, a DIGÉP meo-bélyegköre, a kazincbarcikai BVK, a legyesbényei Egyetértés Mg. Tsz, a sajóbábonyi ÉMV kutató labor és a tokaji községi bélyegkör ez irányú jó munkájáért.

—o—

Március 21-én 15 órakor kerül megnyitásra Miskolcon az úttörőházban a megyei úttörő bélyegkiállítás a Tanácsköztársasággal kapcsolatos ünnepségek keretében. A kiállítás március 26-ig lesz nyitva, s az első három napon alkalmi posta is fog működni a helyszínen.

Varró Gyula

Hasznosítani ak a sörgyár szenn

A Bőcs és Hernádnémeti között épülő Borsodi Sörgyár sok szempontból lesz hasznos a környék mezőgazdasága számára is. Nemcsak az itt termelt jó minőségű sörárpa lesz kapósabb, de a sörgyártás melléktermékeit nagyszerűen fel lehet majd használni az állatállomány takarmányozására. Arról is szó van, hogy a sörgyár szennyvizét ugyancsak hasznosíthatja majd a mezőgazdaság. Az ipari szennyvizet ugyanis csak teljesen megtisztítva bocsáthatnák vissza valamelyik közeli vízfolyásba. A szennyvíz teljes megtisztítása nagyon költséges lenne. A szakemberek szerint sokkal olcsóbbnak bizonyulna az az eljárás, ha az ülepített, derített szennyvizet öntözéssel hasznosítanák. Az évi mintegy másfél millió köbméternyi szennyvíz egy 700 holdas öntözőtelepet tudna ellátni. Gondot csupán az okoz, hogy hová vezessék a szennyvizet az öntözési idényen kívüli hónapokban és nagyobb nyári esőzések idején. A szakemberek azt a megoldást javasolják, hogy

Időjárás

Várható időjárás ma estig: erősen felhős idő, többfelé újabb esővel. Időnként élénk, átmenetileg erős szél. A hőmérséklet fokozatosan csökken. Éjszaka és nappal 5—1 fok között lesz.

A Magyar Rádió miskolci stúdiójának műsora

(a 186 m-es hullámhosszon, 18—19 óráig)

Vasárnap

Történelmi emlékek, nagy értékek Borsodban... Zenés riportműsor.
Megnyitották Uitz Béla térlatát Miskolcon.
A sportrovat jelenti.

Hétfő

A hét első napján.
Tudósítóink jelentik...
Vetőmag-beszerző körút után.
Ahol az üvegcsempe készül.
Balázs Árpád szerzői estjéről.
Kórusmuzsika.
Levelek, válaszok.
Megyei sporteredmények.
A társadalom erkölcse és ítélete.
— Időszerű jegyzet.
Slágerkoktél.

FEJTÖ

Rimszkij-Korszakov

125 éve született Rimszkij-Korszakov, a világhírű orosz zeneszerző. Ebből az alkalomból róla, illetve műveiről emlékezünk rejtvényünk vízszintes 1., 11., 79., valamint függőleges 1., 67. számú soraiban.

Vízszintes: 1. Rimszkij-Korszakov első operája. 11. A zeneszerző egyik dala. 12. Kettőzve: cukorka. 13. Érzékeli. 14. Burgonyafajta. 15. Rangjelző. 16. Útravaló. 17. Spanyolul, szent. 19. A máj választja ki. 21. Síkság. 23. Járom — névelővel. 25. Való. 27. Jugoszláv község a Tisza partján. 28. Személyes névmás. 29. Római 501. 31. Fizikai mértékegysége a din (ék. hiba). 32. A nátrium vegyjele. 33. Régi görög materialista filozófus. 37. Az argon vegyjele. 38. Régi hosszmérték. 39. Massenet-opera (ford.). 40. Tagadás. 42. Sivatagi utascsoport. 44. Szerzetesek. 46. Férfinév. 47. Indítéka. 49. Finn város (más néven Turku). 50. Kérdő névmás. 52. Körbe körbe jár. 55. Űrmérték röv. 56. Tromf. 58. Strázsa. 59. Kicsinyítő képző. 60. Utca — franciául. 61. Nyári rövid nadrág. 63. Balatoni üdülőhely. 66. Nem kielégítő a működése. 68. Sebhely. 70. Az Újpesti Dózsa elődje. 71. Somogy megyei község. 72. És — latinul. 74. Öltöget. 76. Termelési ág. 78. Tág. 79. Rimszkij-Korszakov átírt műve (1890—92).

Függőleges: 1. Operaházunk műsorán is szerepelt operája. 2. Ludolf-féle szám. 3. Görög betű latinosan írva. 4. Krim kezdete! 5. Mesefilm. 6. Cipel. 7. Tengelyen lógva ide-oda mozog. 8. Igekötő. 9. Angol sör (+'). 10. 24 órai. 11. Igen — oroszul. 16. Egy — olaszul. 1

Il mi főzzü

Hétfő: Lebbencsleves, zöldborsó dás alma.

Kedd: Csontleves (Delikát 8 é tött alma, párolt rizzsel.

Szerda: Szemesbab-leves csipet ségkockából), burgonyapürével,

Csütörtök: Kaszásleves, sajtg ből).

Péntek: Rántott leves piritott alma, cseresznyebefőtt.

Szombat: Árpagyöngy-krémlev dített burgonyával.

Vasárnap: Nyírségi gombócle (Albán paradicsompüré.) Farsa

Recept-technológ

Ketchupos tonhal-szeletek:

Hozzávalók: (4 személyre)

5 dkg citrom, 2 dkg olaj, 40 csipetnyi őrölt bors, 1 db húsl hal.

Az embert és világát ábrázolom

Beszélgetés Kiss István szobrászművésszel

A Dózsa György úton — a felvonulási téren állítják fel hamarosan a Tanácsköztársaság Emlékművét, Kiss István szobrászművész alkotását. A művész zuglóinak számít, itt a műterme a Telefongyár közelében.

A műterem magas, öblös helyiség — az üvegfalon függöny — a világítás felülről éri az állványokat, a készülő szobrokat, a sorakozó vázlatokat; s kéziszerszámokat láthatni a szobrász eszközök mellett, hiszen a szobrászathoz nemcsak műteremre — egy kicsit műhelyre is szükség van!

— Igen sokan felkeresnek — mondotta Kiss István, — szívesen „bemutatom" műtermemet, itt látható műveimet, elbeszélgetek a képzőművészetről, napi alkotói gondjaimról, diákok, úttörők és szocialista brigádok látogatnak meg a mindenkit szívesen is látok! Vallom, hogy ilyen közvetlen kapcsolatra is szüksége van a ma alkotóművészének. Naponta tizenhat órát dolgozom, ebből igen gyakran hat-nyolc órát is kitesz a társadalmi tevékenység, amelyet alkotómunkám szerves részének tartok! Érdekelnek az emberek, emberi problémák, hiszen magam is az embert ábrázolom, fogalmazom meg — az embert és világát — a magam eszközeivel s a ma emberét ismernem kell. Ismernem kell a társadalmat, a mozgást és fejlődést, a mi világunkat.

Kiss István tűzzel és meggyőződéssel beszél. Középtermetű nyugodt mozgású, fiatalos külsejű, negyven éves. Alkotó ereje teljében van.

— Nagyszalontán születtem, lakásom Rákospalotán van, de műtermem — ha úgy tetszik munkahelyem, műhelyem — Zuglóban van, az életem nagyobb felét itt töltöm, itt alkotom műveimet. Joggal nevezhetem magam zuglóinak — mondja mosolyogva a szobrászművész.

— Legfontosabb — ha úgy tetszik: — legkedvesebb művei?

Szavait kifejező mozdulatokkal kíséri:

— Minden művem kedves..., illetve, amelyen éppen dolgozom, azt tartom legfontosabbnak. Mégis, nagyon szeretem Ady Endrét ábrázoló szobromat — itt van a műterem sarkában, — azt hiszem eléggé ismert a debreceni egyetem előtti „Lovak" kompozícióm, közel áll hozzám a „Váci végvár", a „Hajnal". Mondtam, hogy tulajdonképpen minden művemet szeretem és fontosnak tartom.

— Az emberekkel s a társadalommal való kapcsolat szükségességéről már beszélt. Milyen témakör érdekli leginkább?

— Ismét és újra: az ember és világa! Mindezt szobrászattal, sajátos formanyelven kifejezni, keresni az új formai megoldásokat is. De mindig úgy, hogy társadalmi igény és művészi törekvés szinkronban legyen! Olyan keveset végeztem még el — úgy érzem — sok tennivalóm hátravan. Újra vissza kell térnem a legfontosabbra, hogy a művészetnek nemcsak ábrázolnia kell a világot — az embert és világát — hanem azt meg is változtatni! S itt van a dolog, a művészet értelmének leglényege is. Nos, el ne feledkezzünk a családról... A család, mint téma külön is érdekel. A család központi témaként és mint motívum egyre visszatér...

— Engetdelmet a köznapi kérdésért... Mit akart kifejezni legújabb művével a Tanácsköztársaság Emlékművével, amely Zugló egyik díszе, fővárosunk ékessége lesz, s őrzi a dicső Tanácshatalom emlékét számunkra az ifjúság számára, korunkon át a jövőbe ívelően?

A kérdés indokolt — mondja megfontoltan Kiss István. — A művészet így az én művemnek is, határozott mondanivalója kell legyen. Szimbólikus alak a szobrom, a proletár hőst ábrázolom, ha úgy tetszik a proletár harcost... Azt a proletár harcost, aki a dicső Tanácsköztársaságot — sokadmagával megvalósította és kifejezi és hordozza még átmeneti bukásán túl is a győzelmes, diadalmas jövőt! A dinamikus forradalmi erőt akartam ábrázolni és megmutatni, amely az új világot szimbólizálja... s az embereket, a társadalmat szocialistává változtatja. Szeretném, ha így néznék és értékelnék művemet! Ez volt a szándékom.

— Az elején említette, hogy alkotómunkája mellett, szakít időt társadalmi tevékenységre... s örül a közvetlen kapcsolatnak, s hogy szocialista brigádok látogatását készséggel fogadja és elbeszélget a betoppanókkal, a közönséggel, a mi embereinkkel. A telefongyári szocialista brigádok szívesen eljönnének műteremlátogatásra.

— Örömmel várom őket. S egyéb zuglói üzemekből is, az érdeklődőket. Megtiszteltetés, ha munkám s a művészet iránt érdeklődnek. Meggyőződésem, hogy ez művésznek — sokat ad! S az érdeklődőknek is hasznos, ízlés- és igényfejlesztés; a ma képzőművészetének megismerése és megértetése lévén a központi téma. S ha már itt tartunk... Ha ez nem szerénytelenség, szeretném e kapcsolatot a zuglói szocialista brigádokkal — a zuglóinkkal — kétoldalúvá tenni. Időnként szívesen részt vennék a szocialista brigádok rendezvényein, ha alkalmat kapnék, hogy közelebbről megismerhessem életüket, gondjaikat.

Sz. K.

A Tanácsköztársaság emlékműve — Kiss István szobrászművész alkotása —, amely kerületünkben a Dózsa György úton hirdeti a dicsőséges proletárforradalom emlékét

kooperációban egyszer már kiállított bizonylatot?

A kooperáció külső rendelést csak akkor indít, ha az anyagellátásról igénylő lapot („H"-lapot) kap.

Az anyagellátás nem tudja feladni az igénylést, mert nem kap impulzust. Hollerith-táblákból és darabjegyzékekről készíti a megrendeléseket, de itt nincs jelezve a művelet kihelyezése.

A központi technológia rendszeresen közli a kihelyezett műveletű rajzszámokat az anyagellátással.

Az anyagellátás a technológia megadásait nem használja fel, a „H"-lapokat a VPO, termelési osztály, gyáregységek igénybejelentései alapján készíti. (Miért nem közvetlenül a kooperáció?)

A VPO, a termelési osztály és a gyáregységek az igényfeladásokat rendszertelenül készítik, nincs rá ügymenet.

Megszakad a folyamat

Végső soron tehát a folyamat az anyagellátásnál szakad meg, amely nem használja fel saját adatait, a többi osztálytól pedig rendszertelen, ötletszerű feladásokat kap. Mielőtt azonban kimondanánk, hogy „itt a bűnös!" — nézzük meg, valójában anyagellátási tevékenységről van-e szó?

Azonnal el is dönthetjük, hogy nem, hiszen szerszám és kapacitáshiány miatti művelet kihelyezés történik, melynek adminisztrációs és szerződéskötési lebonyolítását a kooperáció végzi. Az ilyen jellegű alkatrészeken gyárunkon belül kezdik el a műveleteket (ehhez az anyagellátásnak csak anyagot kell biztosítania!), s ezekkel a belső gyártású termékekkel a gyek-ben történik a gazdálkodás. Itt döntik el, hogy — a raktárkészlet és az előretartások figyelembevételével — hány darabos gyártó üzemrendelés kiírására kerüljön sor, s

TELEFON

a Telefongyár dolgozóinak lapja
Felelős szerkesztő:
Bejczy Géza
Szerkesztőség: Bp., XIV., Hungária krt. 126—128
Telefon: 634—240 180-as mellék
Kiadja a Hirlapkiadó Vállalat Budapest, VIII. Blaha Lujza tér 3.
Telefon: 343—100
Felelős Kiadó: Csollány Ferenc
Megrendelhető az üzemi lapterjesztőknél
Előfizetési díj: ¼ évre 4.80 Ft
Szikra Lapnyomda, Budapest.

nak: *Andrea;* az 522-es műhelyben Lengyel Attilának: *Attila* és Molnár Imrének: *Imre;* a 612-es műhelyben Janocha Istvánnénak: *István* és Németh Ferencnének: *Erika;* a 614-es műhelyben Thar Istvánnénak: *Krisztina;* a 631-es műhelyben Breznai Lászlónéjudit, Jurácsik Pálnénak: *Erika*, Kiss Jánosné... nos, Móricz Béla... Rácz Lajosné... Rácz Lászlóné... Sallai Lászlóné... Szabó Bélánénak... Károlynénak: *A*... Benedeknének: ... gyermekéhez.

Taggyűlés és vezetőségválaszt

— Javult a Vöröskereszt tevékenysége —

A Vöröskereszt telefongyári szervezete február 20-án tartotta meg taggyűlését, amelyen *Veres Zsigmondné* titkár számolt be az eddig végzett munkáról és a szervezet előtt álló feladatokról.

A taggyűlésen megválasztották a telefongyári szervezet vezetőségét, valamint a Vöröskereszt III. kongresszusát megelőző kerületi küldöttértekezlet részvevőit; a küldöttértekezleten *dr. Koffler Sándor* és *Veres Zsigmondné* képviseli a Telefongyárat.

A beszámoló hangsúlyozta, hogy az elmúlt két esztendő fő feladatát az jelentette, hogy a helyi szervezet „rendezze sorait", vagyis : ki kellett alakítani az alapszervezeteket. 1967-ben mindössze három alapszervezet volt a Telefongyárban, jelenleg tizenkét alapszervezetünk van. Az 1967-es taglétszám 300 volt, most 500 telefongyári tagja a szervezetnek; ha figyelembe vesszük gyárunk dolgozóinak számát, nem lehetünk elégedettek a taglétszámmal, még akkor sem, ha a fejlődést elismerjük. El kell mondani azonban azt is — hangsúlyozta Veres Zsigmondné —, hogy a vállalatunknál meglevő fluktuáció a vöröskeresztes tagságban is megmutatkozik, ezért évről évre újjá kellett szervezni az alapszervezeteket.

A beszámoló után került sor a Vöröskereszt helyi szervezetének vezetőségválasztására. A csúcsvezetőség tagjai: *dr. Koffler Sándor* elnök, *Veres Zsigmondné* titkár; a csúcsvezetőség tagjai: *Takács Ferencné, Báder Zsuzsa, Barka Istvánné, Dunai József;* számellenőr: *Szűcs Lászlóné.*

A B-gyáregységben február 14-én tartották meg a Vöröskereszt szervezet vezetőségválasztását. Elnök: *dr. Jakab Dezső*, titkár *Sajti István*. A gyáregységben 120 tagja van a szervezetnek; az elkövetkezendő időben fokozni kívánják az egészségügyi felvilágosítómunkát, előadásokat és filmvetítéseket tartanak, ahol a gyáregység dolgozói tájékozódhatnak a legfontosabb — és mindenkit érdeklő — egészségügyi kérdésekről.

Veres Zsigmondné a beszámolóját tartja

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
TELEFON
1969 MÁR. 5

... a trónörökös is megjelent. Ekkor nők még nem korcsolyáztak, csak nézőként voltak jelen. Eötvös József volt az első, aki két lányának megengedte a korcsolyázást s erre „megtört a jég": hamarosan megtelt a pálya lányokkal és fiatalasszonyokkal. Már az első tél jövedelméből kifizették a berendezés költségeit és a következő évre két új szárnnyal bővítették a bódét.

... hogy már a század elején felmerült a Budapesti Nagy Stadion építésének terve? 1912-től 1921-ig hatféle elképzelés látott napvilágot, azonban csak a felszabadulás után vált lehetségessé a Népstadion felépítése. Az építkezés 1948-ban kezdődött és 1953-ban fejeződött be, a megnyitó augusztus 20-án zajlott le.

... hogy az idén ünnepli fennállásának 100 éves évfordulóját a Magyar Állami Földtani Intézet, amely a Népstadion út 14. szám alatti működik. Az intézet felállítását elrendelő okiratot Ferenc József írta alá 1869. július 18-án.

... hogy már 1865-ben rendeztek a ligetben gazdasági és gépkiállítást? Ez volt az első kiállítás ezen a területen. A legnevezetesebb azonban az 1885-ös, majd a millenniumi kiállítás volt. 1885-ben 108 új épületet emeltek, s ezek közül a későbbi időkre is megmaradt az Iparcsarnok és a későbbi Fővárosi Múzeum épülete.

... hogy 1930 óta megkétszereződött Zugló lakosainak száma? 1930-ban 67 ezer, 1946-ban 78 ezer, 1950-ben 90 ezer, 1960-ban 123 ezer, 1967-ben 135 ezer lakosa volt Zuglónak. Az emelkedés jórészt a kerületben épült új városrészeknek köszönhető.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Kiss István szobrászművéra

1969 MÁR 24

1021

Hétfő, 1969. március 24. — Magyar

Felavatták a Tanácsköztársaság budapesti emlékművét

Külföldön és országszerte megemlékeztek az első magyar munkáshatalom 50. évfordulójáról

Ünnepelt az ország: a Tanácsköztársaság 50. évfordulóján a hősi napokra emlékezett Magyarország népe. A fővárosban, megyeszékhelyeken és a legkisebb falvakban is rendezvénysorozatok követték egymást.

Hazai események

Az ünnepségsorozat kiemelkedő eseménye volt Budapesten, a Dózsa György úti Tanácsköztársasági emlékmű, *Kiss* István alkotásának felavatása. Az ünnepségen részt vettek a párt és a kormány vezetői, és a hazánkban tartózkodó külföldi küldöttségek. Az ünnepi beszédet *Ilku* Pál művelődésügyi miniszter tartotta, hosszan, meleg szavakkal méltatta az ötven év előtti hősi napok történetét, jelentőségét.

A vidéki ünnepségek közül *Salgótarjánból* több eseményről érkezett hír: az egykori hősi harcok színhelyén vörös katonák egy csoportjával találkozott a hazánkban tartózkodó tíztagú szovjet veteránküldöttség; kétnapos jubileumi művészeti szemlét rendeztek; felavatták a Tanácsköztársasági Rózsaligetet; megrendezték a nagy évfordulót köszöntő Vasas emléktúrát.

Miskolcon ünnepi tanácsülést tartottak, a megyei művelődési központ színháztermében díszhangversenyt rendeztek a városi tanács által kiírt kórusmű pályázat díjnyertes műveiből. És innen indult útra a legendás hírű páncélvonat megépített mása országos körútjára. Ágyúval felszerelt kocsijaiban 350 úttörő, a Miskolcon megtartott háromnapos országos úttörőtalálkozó részvevői foglaltak helyet.

Zalaegerszegen a zalaegerszegi városi direktórium megalakulása 50. évfordulóján ifjúsági nagygyűlést tartottak négyezer fiatal részvételével. „A nyersgesújfalui szabadiskola 1919-ben" címmel jubileumi kiállítás nyílt *Esztergomban.*

Kecskemét és *Kiskunfélegyháza* vidékéről fiatalok ezrei zarándokoltak Orgoványra, a hírhedt fehérterrorista különítmények tömegmészárlásainak színhelyére, hogy leróják kegyeletüket; a hősökre emlékezzenek.

Pécsett ünnepélyes keretek között kihirdették Baranya megye és Pécs város tanácsa jubileumi irodalmi, képző- és zeneművészeti pályázatának eredményét, ugyancsak jubileumi, képzőművészeti pályázat eredményhirdetésére került sor *Fejér megyében* is.

Kaposvárott az ünnepségen részt vett a Latinka-század egykori parancsnoka, a Moszkvában élő, s ötven év után hazalátogató *Pusztai Gazdag* Jenő; *Zala megyében* Landler Jenő szülőfalujában, Gelsén emléktáblát lepleztek le az iskola falán; *Nyíregyházán* felavatták Szamuely Tibor szobrát.

A vidékről érkező hírjelentések az ünnepségek hosszú soráról adnak hírt, s bizonyítják, március 21-ről, a hősi napokról az egész ország megemlékezett.

Külföldi jelentések

A külföldi jelentések száma sem kevesebb, mint a belföldi tudósításoké.

A Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulóján Moszkvában *Szipka* József, hazánk moszkvai nagykövete adott ünnepi fogadást. A moszkvai televízió az évforduló napján az 1919 harcairól szóló dokumentumfilmet sugározta. A szovjet lapok is nagy figyelmet szenteltek a Magyar Tanácsköztársaság évfordulójának, valamennyi moszkvai lap részletesen beszámolt a nevezetes évfordulóról és az ünnepségekről. A *Pravda „Az internacionalizmus zászlaja alatt"* címmel közölt egész oldalas tudósítást.

A *Csehszlovák Nemzeti Front* központi bizottsága a Magyar Tanácsköztársaság 50. évfordulója tiszteletére a prágai Waldstein palotában rendezett ünnepséget. A *Rudé Právo* a Magyarországon lezajlott eseményekről közöl részletes beszámolót, s közli *Mód* Aladár írását „A Tanácsköztársaság előzményei s főbb eseményei" címmel.

Varsóban a tanácsköztársasági évfordulóról a Kultúra és Tudomány Palotájában emlékeztek meg, s megnyitották a *„Magyar Tanácsköztársaság"* című dokumentum- és fényképkiállítást.

Részletesen foglalkozik a tanácshatalom 133 napjával a *bolgár*, a *jugoszláv*, a *román* sajtó is és megemlékezik az évfordulóról a *Nhan Dan* című, Hanoiban megjelenő vietnami lap is.

Berlinben, a berlini magyar nagykövetségen emlékeztek meg a nagy évfordulóról, *Párizsban Zorin*, a Szovjetunió párizsi nagykövete adott ebédet a Magyar Népköztársaság párizsi nagykövete és a követség több munkatársa tiszteletére a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulóján.

Nemzet

festőművész

az Ernst Múzeumban

éppenséggel „kis motívumot" választ, csak egy kaput, egy falat, egy fát, egy régi kálváriát visz fel a vászonra, vagy néhány régi bútort, napraforgót, egy-két egyszerű, köznapi tárgyat. Mintha mindez csak ürügy lenne számára, hogy színeket, tüzes pirosakat, puha barnákat, drámai feketéket rakjon fel a vászonra, s általuk beszéljen mindarról, ami érdekli — az életről és az elmúlásról, az idő hatalmáról, a szépségről, a munka és a gondolatok örömeről; hogy felfedezze és művészete tükrében megmutassa a világot.

Vörös fal című képén — a tavalyi esztendő termésének egyik legszebb darabján — is ez a sokatmondó szűkszavúság ragadja meg a nézőt. A fal, a templom barokk kapuja, két csupaszágú fa, s három lassan mozduló, feketébe öltözött idős asszonyalak — mindössze ennyi látható a képen. Redukált színskálája a vörös a fe-

Egy hét

BUDAPEST HANGVERSENYTERMEIBEN

LEHEL GYÖRGY vezényelte a *Rádiózenekart* kedden este a Zeneakadémián, közreműködött *Komlóssy* Erzsébet.

A *VIII. szimfónia* voltaképpen a leginkább összetett beethoveni alkotás e műfajban: szinte megfoghatatlan *heroikus humor* jellemzi. Nem véletlenül szokták volt az első tétel főtémáját a „Kis kutya, nagy kutya nem ugat hiába" dallamával rokonítani — anélkül természetesen, hogy valóságos azonosításról beszélhetnénk — és az sem véletlen, hogy éppen ebben a szimfóniában kapott helyet az a kánon, amelyet Beethoven humoros szöveggel külön is megkomponált, Mälzelt, a metronóm feltalálóját köszöntvén. (Utóbbi, az „Allegretto scherzando", a lassú tétel helyett és helyén áll!) A „Tempo di menuetto", tehát a mű harmadik tétele, a régen volt menüett-muzsikát már-már mosolyra

A BARTÓK-VONÓSNÉGYES (*Komlós* Péter, *Devich* Sándor, *Németh* Géza, *Botvay* Károly) három Mozart-estből álló sorozatának első koncertjét hallottuk a Zeneakadémia zsúfolásig telt kistermében. A műsoron *két vonósnégyes* (G-dúr, K. 387. és d-moll, K. 421.), valamint — Rados Ferenc közreműködésével — a *g-moll zongoranégyes* (K. 478.) szerepelt.

1785-ben, a bécsi Artaria-cégnél jelent meg az a hat vonósnégyes, amelynek eredeti címlapján Haydn és Mozart neve ugyanakkora betűkkel van egymás alatt kinyomtatva: a Haydnnek ajánlott hat mozarti remekmű. A Bartók-kvartett ezt a sorozatot játszsza el kettesével az előbb említett hangversenyeken — ezen kívül közreműködővel, egy-egy, nagyméretű kamaramű szerepel mindegyiken. Már a műsorválasztás szokatlan egysége, ízlése és logikája is dicséretet érdemel. Ez az együttes felismerte a közönségnek azt a természetes és minden ízében jogos igényét, hogy ha mód van rá, egyetlen est keretében egyanyagú zenét hallgasson.

A Bartók-kvartettet dicsérni ma már közhelyszámba megy, hiszen világhírük önmagáért beszél. Együttes játékuk hallatlan fegyelmének, abszolút biztonságuknak, virtuóz felkészültségüknek és tiszta intonációjuknak köszönhetik ezt a világhírt. Minden itthoni szereplésük újabb igazolása érényeiknek.

A lázas és zaklatott d-moll mű — itt-ott stiláris utalásokkal Haydn úgynevezett „Sturm und Drang"-alkotásaira — minden túlzás nélkül nevezhető preromantikusnak. A Mozartnál igen ritka moll-hangnem már önmagában véve is kölönös, sötét víziókra utal és ezt tovább erősíti a kottába beírt „sotto voce", azaz: „fojtott hangon" romantikus előadási utasítása. A Bartók-kvartett is ebben az értelemben nyúlt a műhöz, nem fukarkodott a Mozart utáni előadói eszközök alkalmazásával. Mindez nagyszerűen a helyére került a mű harmadik és negyedik tételében — az első kettőben azonban némileg hiányzott az a nyugalom, amely minden mozarti szaggatottság és moll-dráma mögött mint valami eleven háttér és élő közeg húzódik meg. Hangsúlyozni kell, hogy minden kifogás csupán a Bartók-vonósnégyes rendkívül magas színvonalán érvényesíthető és érthető meg — ám éppen az együttes jövője szempontjából döntő fontosságú a nyugalom szférájának meghódítása. Az effektusok gyakori alkalmazása egyfelől arra vezethet, hogy magát az effektust semmisítse meg, másfelől ritmikai tisztázatlanságot, sőt, hamis intonációt is eredményezhet. Ez utóbbiról természetesen szó sem lehet a kistermi koncerttel kapcsolatban, csupán mint jövőbeni veszélyre kell felhívni rá a figyelmet.

A „Menuetto" sötét szenvedélye, feszült drámája éppolyan jól sikerült, mint a középrész — D-dúrba kivilágosodó — hegedűszólója. Ugyanezt mondhatjuk a *d-moll kvartett* zárótételéről, a valóban schubertes hangulatú variációról, amely egyetlen tömbből faragott hangzásával nagy és mély zenei élményt jelentett.

RADOS FERENC, az est zongoraművész közreműködője a *g-moll zongorakvartettel* (zongora—hegedű—brácsa—cselló) szintúgy a tragikus és zaklatott mozarti muzsika világába vezetett el. Az ő művészetének lényege a változékonyságra való képességben rejlik, abban, ahogyan egyetlen ütemen belül előállítja és megoldásra vezeti a feszültséget, anélkül, hogy egyetlen pillanatra is kilépne a mű zárt világából. A *g-moll kvartett* zongoraszólama sok tekintetben versenyszerű, sőt, a zongoraversenyeknél is kényesebb feladat abban, hogy kisebb formafelületeket kell kamaraszerűen kibontani. Nos: Rados megvalósította a mű kamarazenei egységét, különleges szuggesztivitással fogta össze és irányította mind a hangzásképet, mindpedig a kvartett drámai történését.

Pernye András

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1969 MÁR 18
MŰANYAG

Kiss István szobrászművész

1021

Köszöntjük a Tanácsköztársaság évfordulóját

A Tanácsköztársasági emlékművet Kiss István szobrászművész alkotását március 21-én avatják fel a Felvonulás téren.

gy idézi emlékeit: „1919 ok újat hozott nekünk, munkásembereknek. A kommün alatt *Mahatta József* vezetésével leváltottuk a gyárban azokat a főmérnököket, „méltóságos urakat", akik embertelenül bántak a munkásokkal".

Asztalos József, az egykori Ganz-Danubius munkása és bizalmija, vörös katona, így idézi élete történetének egyik legjelentősebb epizódját: „1918. márciusában vonultam be katonának. Októberben jöttem haza az oroszországi Vladimir Volinkiból, ahol sok hadifogollyal voltam együtt. Mozgalmas napokban érkeztem Budapestre. Én is részt vettem a tüntetésekben. 1919. januárjában beléptem a KMP-be. Tudtam, hogy hol a helyem. Áprilistól június közepéig a 23-as Vörös Vadászezredben, majd a 11-es Vadászezred Ganz-Danubius Hajógyár zászlóaljában harcoltam a proletárhaza védelmében".

Az imperialisták, az anyanthatalmak természetesen vak gyűlölettel néztek a Tanácsköztársaság sikereit, de ellentámadásra készülődött a belső ellenakció is. *A Magyar Vörös Hadsereg*, amelynek fő erejét a munkásezredek alkották, elévülhetetlen érdemeket szerzett a többszörös túlerővel rendelkező intervenciósok és a belülről támadó fehérterroristák elleni harcban.

Emléke élt!

A külső és belső ellenség

tattak. Ha egymástól elszigetelten is, ők képezték azokat az ellenálló csoportokat, amelyek Újpesten, Csepelen, Angyalföldön, a bányavidékeken, a nemzet élő lelkiismeretét jelentették. A Gömbös szobor felrobbantása, a Városi Színház nyílas nagygyűlésén elhelyezett bomba felrobbantása, mind-mind jeladás volt arról, hogy nem lehet megölni a magyar nép szabadságvágyát, mert ébren őrködnek a Magyar Tanácsköztársaság eszméinek örökösei, a kommunisták...

Az új tavasz...

1945 tavasza beteljesítette 1919 tavaszának nagy ígéreteit. Ami huszonhat évvel ezelőtt csak gyorsan szálló 133 nap kísérlete lehetett, most valósággá, tartós, és megváltoztathatatlan ténnyé változott. A *Magyar Kommunista Párt* szívós harcban, lépésről lépésre teremtette meg az alapjait annak, hogy megvalósulhatott a proletárdiktatúra, hogy az új történelmi helyzetben valóra lehetett váltani az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság célkitűzéseit.

A nagy történelmi küzdelem, amelyet a dolgozó nép életéért, szabadságáért, függetlenségéért folytattak népünk legjobbjai, a maga teljességében a felszabadulás utan kiteljesedhetett. Az első parcellakarókat leverő földosztóbizottsági kommunisták és szegényparasztok 1919-re gondoltak 1945-ben; később a gyárak államosítása, a közoktatás demokra-

Kiss István szobrászművész

Tárlatjegyzet

A „Kilencek" második kiállítása Veszprémben

1021

Egyetemünk aulájában 1963 nyarán találkozhattunk először a Kilencek-kel. Most pedig — a Műcsarnok jóvoltából — az időközben tizennégy főre szaporodott művészcsoport újabb bemutatkozásának lehetünk tanúi. A szobrokkal, festményekkel és grafikákkal benépesített aula láttán valamelyest enyhül bennünk az elégedetlenség, hogy kiállítási termekben szegények vagyunk. Nemcsak vigasztaló, megnyugtató is, hogy a hagyományos Őszi Tárlat mellett, amely elsősorban az itthoni képzőművészeti fejlődésről tudósít, ezúttal a házunk tájától messzebbre nyíló kitekintés nyerhetünk.

A tizennégy művész közül egy is alig akad, akinek nevét az országban ne ismernék, aki ne kapott volna legalább egy-két igen komoly állami megbízatást, majd pedig díjat, kitüntető elismerést. A művészeti élet berkeiben kevésbé járatosak kedvéért említjük meg, hogy a „Kilencek" alapító tagjai közül egyesek a Munkácsy-díjat már többször is elnyerték; akad közöttük olyan is, aki más hazai vagy nemzetközi kitüntetést is kapott.

Megyénk felelős vezetői nemegyszer teremtették meg, mint most is, a lehetőséget, hogy a képzőművészeteket kedvelő, vagy azokban tájékozódni igyekvő közönség a legjobb befogadásra is alkalmas áfásfoglalásra késztető, szépérzéket növelő alkotásokkal találkozzék. Emlékeztetőül nemcsak a veszprémi, keszthelyi, tihanyi kiállításokra utalhatunk, hanem — mert jelentőségük igen nagy — azokra is, amelyeket megyénk más művelődési központjaiban — a korszerűbb művelődési házakban és otthonokban, klubokban rendeznek.

Az egyetem aulájában látható anyag annál lényegesen kevesebb, amennyit a katalógus fölsorol, vagy mellékletként bemutat, de számát, változatosságát tekintve meg így is odafeledkeztet a nézőt, aki órákat tölthet a művek előtt, ha a megörökített látványban el akar és el is tud mélyülni.

Ha a bejárattal egy síkban futó fal előtt kezdjük a tárlaton a sétát, akkor azonnal az „Örmény hegyek"-ben gyönyörködhetünk. *Stettner Béla* alkotásában, akinek a többi monotípiája is kiforrott alkotás. Stettner nemcsak jelenségeket, mozgósító hatású eseményeket is művészi kézzel, magabiztosan rögzít.

A tárlatvezetésben senkire sem támaszkodva, szakítva a képtől képig tájékozódással egyeseket azonnal a szobrok vonzanak. Ez a vonzás igen erősnek lenyűgözőnek nevezhető, amikor a kiállításon „reprospektív anyaggal" szereplő *Tar István* műveit nézzük, a képzőművészet és az építészet kapcsolatának kifejlesztésére törekvő művészét, aki csaknem valamennyi szobrával hasonló érzéseket ébreszt, mint az 1967-ben itt bemutatott Paraszt kofával kiváltott. Portréi megrendítő élményeket, életszeretetre utaló szimbólumokat is közvetítenek.

A másik szobrászművész, a csaknem minden jelentősebb országos kiállításon szereplő *Kiss István*, akinek Bolyai János és Bolyai Farkas című két kismértű bronzszobra, vagy a Testvérharc a legmélyebb gondolatokig visznek el, azonosulni segítenek. Kár, hogy a kitűnő szobrász egy magával ragadó művét (Kiáltás) Veszprém és Keszthely után harmadszor is kiállították. Az ismétlés a rendezők figyelmét elkerülhette, a nézőkét nem.

Kiss István: Munka

Kiss Sándor alkotásai közül kettőt emelünk ki: a népballadából diófakapura — meghökkentően eredeti ötlettel — föltámasztott, kinjait végigélő Kőműves Kelemenné-t és a Háborút. Ez az utóbbi az események, a történelem padjához odaszikkadtan, egyetlen se élő, se halott alakkal ábrázolja a maradék-emberiséget. Kevésbé tetszett viszont Kiss Sándornak a „Vízköpő" című vázlata.

Most találkoztunk először *Illés Gyula* műveivel. Ezek közül legnehezebb a „Kati" című bakfis-portrétól és az Orfeusztól megválni.

Nem jelent értékrendet a felsorolás: jegyzetünkben a művészek a hozzájuk érkezés szerint következnek. A festők közül *Iván Szilárdot* választjuk: Pihenő tehenek, Asszonyok a vonaton, Balaton-parti falu utcája, Sárga ház. Tihanyi belső tó című képei előtt merengünk legtovább. Azonos hőfokon váltják ki belőlünk az elismerést *Konfár Gyula* erősen eredeti, ötletszerű művészete. Találgatásra, csodálkozásra adnak alkalmat érdes felületen elmondott képei.

Plesnivi Károly néhány monotípiája, szőnyeg-terve csak úgy okoz a nézőnek gondot, hogy el kell döntenie a sok szép között melyik a szebb? Gobelin-vázlata előtt például meghódítottan állunk. Könnyen szerzi hódítja meg közönségét *Raszler Károly* is: filctollal megörökített útirajzai és néhány rézkarca avatott kezű alkotóra vallanak. Eszmei mondanivalóban biztos talajon áll *Ridovics László* művészete. Portréi közül az Öregasszonyt dicsérjük. Ő az, aki a csendéletek világából tekintetét a szenvedő Vietnamra is mindent meglátóan fordítja.

Háborúellenességet, szocialista humanizmust árasztó alkotást sokat mutat a veszprémi tárlat; ugyanakkor derűt, optimizmust sugárzó életképeket is. Ilyenekkel szolgál *Sarkantyu Simon* művészete, akinek portréiból (Olvasó lány) a békében élők nyugalma testesül meg. Főbb vonásaiban ez mondható *Szabó Zoltán* asszony-alakjairól is, vagy *Vati József* bizakodást kifejező „Leány olajággal" és mélyen lírai ihletésű „Pásztor" című kompozíciójáról.

A sort a látottakról *Zala Tibor* alkotásaival zárjuk, akinek színes rézkarcai, litográfiái — mint a Carmina profana — ugyancsak költészetet sugallnak. Két színes cinkkel (Nap és Hold I—II.) kitaláltatja velünk a szimbólumot.

A kiállítás rendezőivel és megnyitóival együtt nyugodtan mondhatjuk, hogy a „Kilencek" veszprémi kiállításán a rangos művészi teljesítményekből eddig talán a legtöbbet kaptuk.

Cserhát József

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Napló (Veszprém)
3 DEC 1968

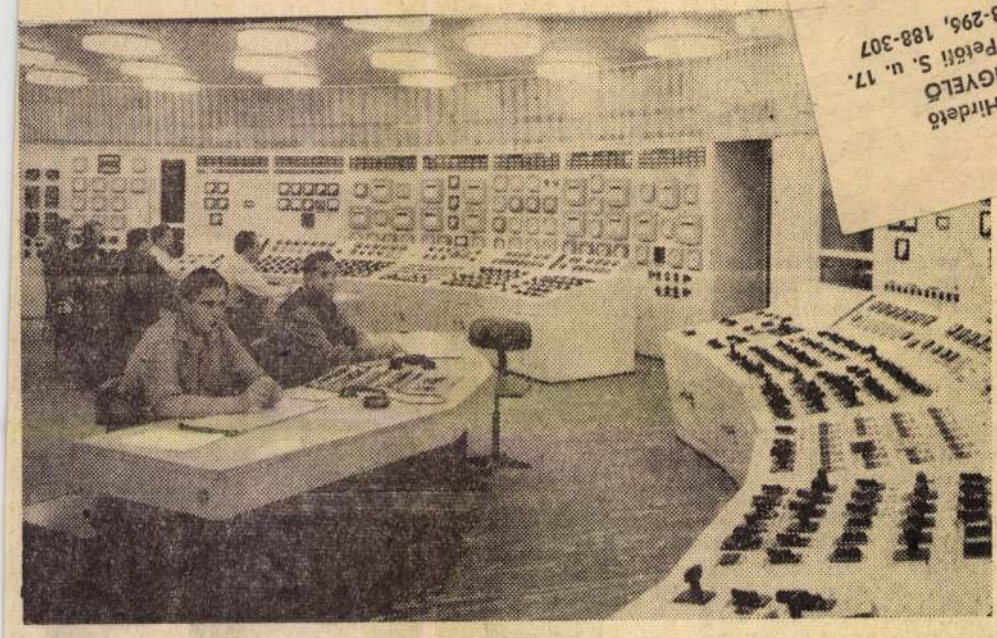

Az év végére már teljes kapacitással dolgozik az ország jelenlegi legnagyobb erőműve: a Dunai Hőerőmű. Most szerelik az óriási hőerőmű utolsó turbináját, amelynek üzembelépése után 600 megawatt villamos energiát ad az új százhalombattai létesítmény. Képünkön: az erőmű legkorszerűbb automatikával felszerelt vezénylőterme.

Meddig lehet ráfizetni?

TALÁLOMRA ÍGY FOGALMAZTA MEG A REFOM EDDIGI TAPASZTALATAIT egy gazdasági vezető: „A termelésben nincs lényeges változás, de azt már tudjuk, minek kell megváltoznia". És ez az új mechanizmus teremtette tisztánlátás egyáltalán nem lebecsülhető eredmény. Minden vállalatnál immár pontosan tudják, hogy melyik termékük gyártása, értékesítése gazdaságos a hazai és a külföldi piacon, s melyikre fizet rá az ország. (Vagy úgy, hogy az export igényel állami támogatást, vagy úgy, hogy az importcikk — esetleg a hazailag gyártott konkurens termék — kerül kevesebbe). És ez a tisztánlátás, amely a vállalat előremutató anyagi érdekeltségével is párosul, a céltudatos döntés és cselekvés, a holnapi gazdaságos termelés alapja.

Mindezzel nem kívánjuk a felismerés és a cselekvés között meglévő időkülönbséget feltétlenül igazolni, s a türelmetlenség jogosultságát tagadni. Messzebb járhatnánk a bátor elhatározásokban, a termelés szerkezetének átalakításában, akkor is, ha jól tudjuk, hogy nem lehet a régi, a hagyományos cikk gyártását beszüntetni, máról holnapra. A folyamatos ellátás, a gazdaságosabb hazai és import-források megszervezése is időt igényel. Más kedvezményt, engedményt a vállalatoknak. Ezek összege, mértéke jövőre és azután egyre csökken. Szükséges azonban itt megjegyezni, hogy a gazdálkodás idei feltételeit az indokoltnál kissé lazábbra szabták. Részben tapasztalatlanság miatt, részben a vállalatok „harcolták ki" a jogtalan előnyöket, állami kedvezményeket. Ezért jövőre a szigorítás mértéke is nagyobb lesz, több erőfeszítést igényelve a vállalatoktól.

VEGYÜNK KÉT SZEMLÉLTETŐ PÉLDÁT a hazai vasúti járműgyártásból. A 2000 lóerős szovjet import Diesel-mozdony egymillió forinttal olcsóbb, mint a hazai gyártású 1000 lóerős Diesel-mozdony. Vagy: a gépipar által gyártott vasúti személykocsi ára több mint kétszer annyi, mintha a MÁV saját javító üzemében készítteti el ugyanazt. Az arányok talán szemléltetik: nem kis összegekről, nem filléres ráfizetésekről van szó.

A probléma azonban meglehetősen összetett, mert ha például egyetlen cikk, vagy alkatrész ráfizetéses, annyi nagyvonalúságot elvárhatunk a vállalattól, hogy azt tovább gyártja, főként ha ehhez kimutatható népgazdasági érdek is fűződik. A gazdaságossági szemlélet nem jelenthet tehát kisstílű anyagiasságot az üzleti politikában. De ehhez nyomban tegyük hozzá: az üzleti nagyvonalúság is megengedhetetlen akkor, amikor a vállalat egésze ráfizetéses s állami támogatásból és dotációból tartja fenn magát. A türelmi idő senkit nem nyugtathat meg, s nem vezethet a gazdaságtalan termelés igazolására, tartósítására, hanem csakis az átalakulást, a változást szolgálhatja.

Előfordulhat, hogy a vállalat nem képes a meglévő ráfizetéses terméket sem gazdaságossá tenni, sem más nyereséges cikkel kicserélni. Ilyenkor célszerűnek bizonyulhat a termelés, a létszám csökkentése, átcsoportosítása más vállalathoz. Ilyen intézkedésre eddig még nem került sor — tudomásunk szerint sehol, ezt egyelőre nem is tervezik — noha köztudott, hogy sok vállalat dolgozik nagyobb állami támogatással s az igen gazdaságosan termelő üzemei pedig létszám (vagy ritkábban anyag) hiánya miatt képtelenek keresett cikkeik gyártását fokozni.

A másik érv, amelyet a veszteséges termelés, az állami támogatás fenntartása mellett hangoztatnak: nem tehetünk róla, hogy éppen mi gyártjuk azt a terméket, ne is sújtsanak miatta. Valóban a kialakult helyzet a régi mechanizmus objektív terméke. (S lehet, hogy a tavaly még nyereséges cikk lett egycsapásra veszteséges). De ahogy a vásárló, a fogyasztó nem hajlandó a vételárban megfizetni a vállalati veszteséget, ugyanígy az állam is csak feltételesen és átmenetileg vállalhatja ezt magára.

A reform kibontakozásának egyik jellegzetessége: növekszik a piaci mechanizmus szerepe és egyre kevésbé választhatók szét a munka, a gazdálkodás szubjektív és objektív körülményei. Ha növekszik a piaci konkurrencia és csökken az eladási ár, hiába nem tehet róla a vállalat, anyagilag mégis kénytelen viselni a következményeket. Fordított helyzetben pedig haszonélvezője lesz az egész kollektíva az előnyös piaci hatásoknak.

VAGYIS A VÁLLALATOK ELHATÁROZÁSAIKNÁL, INTÉZKEDÉSEIKNÉL figyelembe kell, hogy vegyék a piaci változásokat, a kereslet alakulását, a fejlődés irányát. Ezzel szembeszállni: szélmalomharc. A nagyobb előrelátást, az ésszerű gazdálkodást, a társadalmi szükségletek magasszinvonalú kielégítését csak átmenetileg pótolhatják az állami támogatások és kedvezmények.

Kovács József

Dolgozókat felvesznek

A Videoton Rádió- és Televíziógyár Ajkai Gyáregysége felvesz gyakorlattal rendelkező szerszámkészítő szakmunkásokat, valamint segédmunkásokat. Kedvező fizetési feltételek, 1969. jan. 1-től 44 órás munkahét. Jelentkezés a gyáregység személyzeti osztályán. (I)

Ajkai Városi Tanács VB Közületi Szolgáltató Üzeme felvesz egy fő érettségizett férfi, egy fő kőműves, valamint férfi segédmunkásokat. Fizetés megállapodás szerint. Jelentkezés személyesen Ajka, Vöröshadsereg u. 1/a. (18)

Kiss István

1021

Kiss István új Dózsa György szobrát a XV. kerületi Dózsa gimnázium előtti parkban állították fel (MTI)

SZOCIALISTA MŰVESZETÉRT
1972 MAJ
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ászló film-
társelnö-
egyei Ta-
zépiskolás,
fiatalok
tétikai né-
déseire. Ez
talok közt
szik kere-
sekre.

e kétszáz,
Azért rész-
rűen elbo-
ifejtési le-

FESTÉSZET NAPJÁT rendezett a VI. ker. népfrontbizottság ápr. 13-án. Derkovits Gyula egyik lakóháza előtt Somogyi József mondott ünnepi beszédet (MTI)

István Kiss

1021

Hungarian Review, 1973, dec. 1

István Kiss (Hungary):
Doves

Pong

Pongrác Gal
He is a journ
The theatre
and most of
he has publi
The short st
is part of a s
entitled "Me

ILLUSTRATIO

Kiss István

1021

Nádasdi Éva

Visszavárlak

Visszavárlak.
Minden közönyös mozdulatommal
vétek ellened,
elhaltak szavaim,
melyekkel köszönthetnélek,
mégis érted élek meg
minden meddő órát
és a várakozás festi meg
szomorú arcomat.
Nem beszélek rólad senkinek,
és hitetlen is vagyok
mert ki tudja:
köszöntesz-e még engem
sejtelmes számok bűvöletével,
vagy egy alig érthető mondat
rámvonatkozásával.
Szomorú, hogy elfogyok a verssel,
megváltás nélkül
dőlnek rám a napok
mert régóta nem tudom elképzelni
hogy valóban létezel
és tudnád-e mind
közös játékainkat
melyet csak
két szerelmes ismer?

Kiss István: GALAMBOK.
(A Nemzetközi Kisplasztikai Biennálé anyagából.)

SPORT

Labdarúgó t

A
Sió

Valójában a lab
leti bajnokság
csak az jelentett
idei bajnokságban
gyei labdarúgó s
lyett mostantól ké
továbbá Kaposvá

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-128
Somogyi Néplap
1973 NOV 25

NB I.

Videoton—Bp. Honvéd 2:1 (0:1)

Kispest, 5000 néző.

Vezette: Biróczky.

Góllövők: Szalmási (2), illetve Kozma.

A piros-fehérek kezdték a játékot, de 3 perccel később már zörgött a vendégek hálója: *Kocsis* a 16-os jobb sarkáról szabadrúgást ívelt be, *Kozma* jó ütemben ugrott fel a védők közül, és fejese a kapuba vágódott (1:0).

Fordulás után is a Videoton kezdeményezett többet. A vidéki csatárok azonban elég körülményesek voltak. A 66. percben *Karsai* ível középre egy szabadrúgást, *Szalmási* kirobbant a védők közül és fejese a bal alsó sarokban kötött ki, (1:1). Az utolsó negyedórában a Bp. Honvéd rákapcsolt, nagy fölénybe került, mégis a vendégek szereztek gólt: a 86. percben Szalmási egyedül elfutott a balszélen, kimozdította *Bicskeit* is kapujából és ballal a kapu közepébe lőtt. (2:1).

Siófoki Bányász Steinmetz SE 2:1 (0:0)

Pécs, 200 néző. Vezette: Rózsa E.

Siófok: Iszak — Riedl, Szilágyi, Babán, Kékesi, Horváth, Kótai (Bujtor), Bihari, Dróth, Johann (Kapitány), Vass. Edző: Papp Gyula. Steinmetz: Papp (Kovacsvics)

védhetetlenül fejelte a bal felső sarokba. *(0:1).*

64. perc: A szabálytalankodó Riedl (Siófok) is a kiállítás sorsára jutott.

75. perc: Bihari kicselezte Istókovicsot, és a kifutó kapus mellett a jobb sarokba lőtt

szer írtunk már például az if folyó járási bajnokságról, mindannyiszor megállapíthat tuk, hogy a járás labdarúg vezetői nagy gonddal és hoz záértéssel intézik a legnépsze rűbb sportág ügyeit. Éppen eg esztendeje azt is elmondottuk hogy a siófoki járás bajnoksá ga felveheti a versenyt az ak kori megyei II. osztállyal.

Dorogi Ferenc, a JLSZ egyi vezetője — amikor a járá szövetség megkapta a rende zés jogát — úgy mondotta: ő »csak annyit« tudnak tenni bajnokság sikeréért, mint szívükhöz változatlanul köze lebb álló járási bajnokságér Fél év elteltével megállapít hatjuk, hogy a siófokiak fel ajánlása a területi bajnoksá sikeréhez elegendőnek bizo nyult.

Eddig, ebben a csoportba volt a legkevesebb baj. Doro gi sporttárs elhárítja az elis merést. Úgy mondja, ők »mel lesleg« intézték az összevon bajnokság ügyét. Persze az a igazság, hogy a Balatoni cso

Magyar Nemzet

Kiss István szobrászművész

3

1021

Felavatták a centenáriumi emlékművet a Margitszigeten

Pest, Buda és Óbuda egyesítésének 100. évfordulója alkalmából szombaton délben a margitszigeti szökőkút előtti téren centenáriumi emlékművet avattak. A meghívottak sorában ott volt *Fehér* Lajos, a kormány elnökhelyettese és *Németh* Károly, az MSZMP budapesti bizottságának első titkára, az MSZMP Politikai Bizottságának tagjai, *Cseterki* Lajos, az Elnöki Tanács titkára, dr. *Orbán* László, a művelődésügyi miniszter első helyettese, dr. *Trautmann* Rezső, a budapesti népfrontbizottság elnöke, továbbá a főváros politikai és kulturális életének számos más ismert személyisége.

A Himnusz hangjai után *Mensáros* László színművész mondotta el *Garai* Gábor „Gyönyörűségem, s gyötrelmem, Budapest" című költeményét, majd *Szépvölgyi* Zoltán, a fővárosi tanács elnöke mondott ünnepi beszédet. Kiemelte: Kiss István szobrászművész alkotása városunk múltjára emlékezik. Azt az utat jelképezi, amelyen járva, az évezredes városrészek — Pest, Buda és Óbuda — egyesültek, s ezzel létrejöttek a modern világvárosi fejlődés, az egységes magyar főváros létének feltételei. *Így lett Budapest, a kontinens egyik legősibb települése együttal egyik legfiatalabb városa.*

Megemlékezett azután a város viharos történelméről, a háború kegyetlen pusztításáról, amikor emberi életek ezrei estek áldozatul a fasiszta őrületnek, és óriási anyagi értékek váltak a pusztulás martalékává. Mindezt a küzdelmet jelzi a felavatásra kerülő emlékmű is.

Kiemelte a tanácselnök, hogy százezrek érzését, a *Budapesthez kötődés erejét, a szocialista hazafiság hőfokát érzékelteti ezekben a hetekben a rendkívül gazdag, centenáriumi eseménysorozat iránti érdeklődés és a még ennél is jóval több tettrekészség, fokozott társadalmi aktivitás,* amely az egységes Budapest 100. születésnapját, a város lakosságát szolgáló új eredmények, új jelentős alkotások létrehozásának ünnepi alkalmává emeli. Kiemelkedik a felajánlások sorából a metró építőinek az a vállalása, hogy Pest, Buda és Óbuda egyesítését kimondó törvény elfogadásának 100. évfordulóján — egy évvel a határidő előtt — átadják a főváros lakóinak a kelet—nyugati vonalat teljessé tevő új metrószakaszt. A megyékkel közös munkában *centenáriumi park épül a Népligetben.* Városszerte széles körű fásítási tevékenység folyik. Sokan karolják fel és teszik magukévá a „Szép, tiszta Budapestért" mozgalom céljait. Csak a fiatalok a „6 órát Budapestért" mozgalomban való részvételükkel 500 ezer társadalmi munkaórát fordítanak a főváros építésére, szépítésére. Ígéretesen bontakozik ki a budapesti üzemekben a centenáriumi munkaverseny. Legkiválóbb művészeink új alkotásokkal köszöntik a centenáriumát ünneplő fővárost. A Budapest múltjával és jelenével foglalkozó tanulmányok, tudományos ülésszakok, ismeretterjesztő művek, a főváros és a megyék kapcsolatának, együttműködésének erősödése, mind megannyi jele annak hogy: Budapest 100. születésnapja az egész ország ünnepe.

— A jövő héten nemzetközileg is jelentős esemény színhelye lesz Budapest — mondotta. — A centenárium alkalmából rendezzük meg az európai fővárosok vezetőinek találkozóját. *Szíves vendégszeretettel várjuk a kontinens fővárosainak vezetőit,* akikkel időszerű városfejlesztési kérdésekről, s a hatékonyabb együttműködés új lehetőségeiről folytatunk majd eszmecserét.

— A centenáriumi emlékművet ezennel átadom a városát szerető, féltő és eredményeire méltán büszke Budapest lakosságának, hogy hirdesse a város gazdag múltját és reményteljes jövőjét — zárta ünnepi beszédét Szépvölgyi Zoltán.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Pieta

Nincs ott.

Megállunk a római Szent Péter templomban. Elképedve és meghökkenve. Hiszen tudtuk, hogy nincs ott, hogy nemrég egy elmebeteg nekirontott, kalapáccsal tönkreverte... tudjuk, de hihetetlen. Évszázadok óta ott volt, a főbejárat után kevéssel jobbra, a szobor, az Irgalom, a Könyörület, az Anyai Fájdalom michelangelói csodája... és most egy fehér, kifeszített lepedő takarja a fülkét, a pusztítást, a semmit.

Tízezer és tízezer turista néz oda meghökkenve; meghökkenve az értelmetlen gonoszságon, a céltalan pusztításon, a fékevesztett romboló indulatokon.

De hát csak itt? Csak ez? Nincs másutt földgolyónkon eszeveszett pusztítás? Gyilkosság? Terror? Mészárlás? Galádság? Iszonyat?

Abba kellene hagyni a Mű restaurálását. Így kellene hagyni a fülkét: fehér halotti lepellel takarva, vádolón, üresen, meghökkentően. Mindaddig, amíg az emberiség nem érett meg a Pietára.

(fehér)

— Vietnami műszakot tartottak szombaton a Mecseki Szénbányáknál. Három műszakban több mint négyezren vettek részt az akcióban. Egyidejűleg minden üzemnél önkéntes felajánlásokat tesznek a magyar szolidaritási alap egyszámlájára a Vietnamban megépítendő, ezerszemélyes szakmunkásképző iskola költségeinek fedezésére.

— Juhár Zoltán belkereskedelmi miniszterhelyettes nyitja meg szeptember 28-án a fővárosi tanács üléstermében az országos csomagolási konferenciát, amelyen több külföldi szakember is részt vesz.

— Az EGB nemzetközi vízgazdálkodási szemináriuma, amelyen egy héten át 27 ország és hat nemzetközi szervezet küldöttei vitatták meg a több éves munkával előkészített nemzetközi vízgazdálkodási kézikönyv kéziratát, szombaton befejezte munkáját a Duna Intercontinentál Szállóban. A vízgazdálkodási kézikönyvet hat ország — Anglia, Belgium, Franciaország, Magyarország, Románia és a Szovjetunió — vízügyi szakemberei állították össze.

— Magyar küldöttség utazott Bulgáriába szombaton Keserű Jánosné könnyűipari miniszter vezetésével. A delegáció megtekinti a ma megnyíló plovdivi nemzetközi vásárt, amelyen hazánk 18 külkereskedelmi vállalata 1700 négyzetméter területen mutatja be a magyar ipar exportkínálatát.

— A Koreai Demokratikus Nőszövetség háromtagú küldöttsége a nőszövetség főtitkárának és központi bizottsági tagjának, Kim Dük Rannak vezetésével egyhetes tartózkodásra hazánkba érkezett, hogy tanulmányozza a magyar nők élet- és munkakörülményeit.

— A kubai kereskedelmi küldöttség, amely Santiago Rieta Hernandeznek, a kubai belkereskedelmi miniszter első helyettesének vezetésével tartózkodott hazánkban, s a magyar belkereskedelem munkáját, irányításának módszereit tanulmányozta, szombaton elutazott Budapestről.

— A fegyveres erők XII. képzőművészeti, fotó- és barkácskiállítását Borbély Gábor, a KISZ KB titkára nyitotta meg szombaton a Magyar Néphadsereg Központi Klubjában. Az október 2-ig tartó és naponta kilenctől 21 óráig megtekinthető kiállítás anyagát több mint 300 pályázó 622 művéből választották ki.

— A Dunaújvárosi Papírgyár vezetői hazatértek a Szovjetunióból, ahol felkeresték az arhangelszki Cellulóz- és Papírkombinátot is. A szoviet gyár vezetőivel együttműködési megállapodást kötöttek, amely a tudományos-műszaki együttműködésre és az ilyen irányú tapasztalatok átadására vonatkozik.

— A ZENEMŰVÉSZETI FŐISKOLA Gyakorló Zeneiskolája felvételt hirdet ének és fúvós tanszakra. Jelentkezni az ének tanszakra szeptember 29-én, pénteken 15 órakor, a fúvós tanszakra pedig szeptember 27-én szerdán 16.30 órakor lehet a Zeneművészeti Főiskolán.

— Világrekorder trófeát zsákmányolt az idei őszi szarvasvadászaton, a lovászi olajbányász vadásztársaság területén egy külföldi vendégvadász. A 14 80 kilós, páratlan húszas trófea szakmai körökben is nagy feltűnést keltett. [illegible] — egyik felén ki-

1021

Kiss István szobrászművész

1972. IX.22. 19.00. Ka.

Esti krónika I.

- Különös nyelv a magyar, nem ismeri a nemeket. Más nyelvek ben a főnevekről sőt a városnevekről is tudjuk, hogy milyen nemüek. BElgrád pl. hímnemü, Berlin és London semleges. Moszkva, Szófia, Varsó nőnemü és mégis. Bár a magyar nyelv ben nincsenek nemek, azt hiszem, hogy Budapest is ide tarto zik, nőnemü. Miből gondolom? Ha városunk történetéről mesé lünk, bizonyára valamennyien Aquincummal kezdjük. H.ny éve is volt. És mégis fővárosunk fiatalitja, mindössze 100 éves nek vallja magát. És ezt is tipikus női hiusággal teszi. Már egy esztendeje, egy esztendővel korábban ünnepli és ünnepeltetti a centenáriumot. NEkem ez jutott e- szembe Szalmári Ilona riportjáról, mely Önökben bizonyára más gondolatokat ébreszt.

- Kis István Kossuth dijas szobrászmüvésszel délre beszéltük

1071

meg a találkozót a Margit szigeten, ahol 12 méter magasság ra tör a három ősi város, Pest-Buda és Óbuda egyesitését szimbolizáló vörösréz láng.

Őszi verőfény csillogtatja a centenáriumi emlékmü, karcsu, nerész formáját. A háttér a kongresszusi szökőkút vizfüg gönye. Máris itt vannak a budapestiek nagyon sokan és meg nézik az utolsó simitásokat.

- Önnek sok-sok laternativa eszébe juthatott, mégis mért választotta ezt a lángformát?

- Hát én nehezen tudnám elmondani tulajdonképpen, hogyan születik egy gondolat. Itt kettős volt eleve a feladat. A sziget egy olyan hely, ahol egyrészt egy távoli hatásra kell komponálni szobrot, másrészt mivel a szigetre az emberek pihenni, szórakozni járnak, kellett valami olyan közvetlen élményt adó, részletező módsuer, amivel az emberek elnézelőd hetnek, gondolkodhatnak, időt tölthetnek vele.

- És ne feledje,hogy ez a Sziget a Duna ő közepén Pest és Buda között van.

- A helye számomra a legtermészetesebb volt, mint egy közbe eső hely. Ő

- Én ugy nevezeten ezt, hogy egy vörösréz láng.

- Igen, emlékeztet egy lángnyelvre, emiatt van ennek az ösz szesodródó, föltörő formának eleven hatása. Ha pedig bemen nek a szoborba, t-i. ennek az a furcsasága, hogy a szoborba be lehet ő lépni. kissé olyan mintegy kápolnaő, vagy müzeum

ahol a tárgyakat szemlélve, a tárgyak önmaguk kezdik elmesélni, gondolatokat ébreszteni a város 100 évéről. A hiteles másolatai azoknak a tárgyaknak, amiket a múzeumok őriznek már a város történetéből, illetve hát a felső területen a mai életet ábrázoló tárgyak pl. a lakásépitkezésre utaló kilincsek kulcsok, ipariformák, aztán Picasso Békegalambja. Aztán a Budapesti Művészeti Hetek Pávája. Vagy a rádióantenna, de van benne, ami már kissé a jövőre utal, a computer programozó szalagja is.

- A mii, készen van, az utolsó simitásokat, az utolsó szépitéseket, csiszolásokat, fényesitéseket végzik. Ön itt még egy pillantást vet az emlékmüre és azután holnap délben 12 órakor az ünnepélyes avatásával, Budapesté, száz éves fővárosunké lett.

Kiss István szobrászmüvész

1973. II. 19. Petőfi 21.2 0 LA-né /6/

Vallomás az irodalomról

Kiss István szobrászmüvész müsora.

- Vallomás az irodalomról.
Uj sorozat első adása köszönti most a hallgatót. Vallomás az irodalomról cimü müsor mükrofonja zenészeket, képzőmüvészeket, szinészeket, épitőmüvészeket látogat sorra, hogy mondanák el, életükben, pályájukon mit jelent az irodalom?
Nem véletlen, hogy a sort Arany János városából, Nagyszalontáról elszármazott Kossuth-dijas szobrászmüvésszel, Kiss Istvánnal kezdjük.
Hiszen tucatnyi iró és költő portréja arról tanuskodik, hogy irodalomszerető ember. Talán nem tévedek, ha azt mondom, hogy ez a vonzalom régi keletü. Még a gyermekkor idejéből való.
- Irodalomról beszélni borzasztóan nehéz dolog, mert az az óceán. Szalontán a nyelv, az irodalom ott él az emberek között, a legegyszerübb emberek között is. Nyugodtan mondhatom, hogy én a történelmi hőseinkkel, különösen Toldival nőttem föl. Ő volt az eszményképem. Ezek voltak a gyerekmesék tulajdonképpen, amikkel először találkoztam.
Én még emlékszem gyerekkoromból a Tengerihántásra, a valóságban is. Lehet, hogy még ma is él Szalontán ez a szokás, kalákában fosztják a tollat, morzsolják a tengerit. Nem volt világitás, raktak a tüzre és az világitott, és ez olyan hangulatot teremtett,

1973. II. 19. Petőfi 21.2.0 La-né /6/

Vallomás az irodalomról

Kiss István szobrászművész műsora.

- Vallomás az irodalomról.

Uj sorozat első adása köszönti most a hallgatot. Vallomás az irodalomról cimü műsor mikrofonja zenészeket, képzőművészeket, szinészeket, épitőművészeket látogat sorra, hogy mondanák el, életükben, pályájukon mit jelent az irodalom?

Nem veletlen, hogy a sort arany János városából, Nagyszalontáról elszármazott Kossuth-dijas szobrászművésszel, Kiss Istvánnal kezdjük.

Hiszen tucetnyi iró és költő portréja arról tanuskodik, hogy irodalomszerető ember. Talán nem tévedek, ha azt mondom, hogy ez a vonzalom régi keletü. Még a gyermekkor idejéből való.

- Irodalomról beszélni borzasztóan nehéz dolog, mert az az óceán. Szalontán a nyelv, az irodalom ott el az emberek között, a legegyszerübb emberek között is. Nyugodtan mondhatom, hogy én a történelmi nőseinkkel, különösen Toldival nőttem fél. Ő volt az eszményképem. Ezek voltak a gyerekmesék tulajdonképpen, amikkel először találkoztam.

Én még emlékszem gyerekkoromból a Tengerihántásra, a valóságban is. Lehet, hogy még ma is el Szalontán ez a szokás, kalákában fosztják a tollat, morzsolják a tengerit. Nem volt világitás, raktak a tüzre és az világitott, és ez olyan hangulatot teremtett,

ahol valaki fölveszi a mese fonalát és mondja. Aztán kapcsolódik hozzá a másik, és itt tulajdonképpen ujabb balladák teremtődtek, gyerekfejjel is megéreztem, hogy itt valami nagyszerü dolog történik. Müvé válik a mese. És azt hiszem, hogy ennek a magyarázata, hogy kialakult bennem egy furcsa érdeklődés, az olyanfajta szimbólikus irodalmi ábrázolások iránt, mint a ballada, vagy pedig a mitosz világa.

Ez az érdeklődés késztetett, azt hiszem, arra, hogy még mielőtt iskolába jártam, megtanultam olvasni. Igy találkoztam én aztán tulajdonképpen az irodalommal, a már leirt irodalommal, elsősorban Arannyal természetesen, hiszen abban a körben Aranynak rendkivüli szerepe van és Petőfivel.

Talán ezekből a dolgokból, a Toldin kivül a ballada, ami legerősebben megmarad bennem.

Nagyon szeretném, hogy ha hallanék ezekből a balladákból, talán az idő rövidsége miatt is, meg azon kivül is különösen szeretem a Vörös Rébék-et.

/vers/

- Ugy tudom, hogy a szalontai gimnáziumban 8 éven keresztül tanult latint. Ez bizonyos fokig meghatározza az akkori irodalmi érdeklődését.

- Igen. A szalontai gimnáziumban első osztályban kezdődött a latin nyelv tanulása, bár én onnan elkerültem, följöttünk Pestre és az ujpesti Könyves Kálmán Gimnáziumban folytattam, de érdekes módon ott is folytatódott a latin nyelv.

Ugy hogy tulajdonképpen az én egész kitekintésem a világméretü

irodalomra, itt kezdődött. Homérosz Iliászát és Odüsszeáját harmadikos gimnazista koromban kezdtem el olvasni, Először csak ugy hatott természetesen, mint hősköltemény, de aztán valahogy kezdtem rájönni, hogy ez valami kontinens-méretü dolog, szóval tulajdonképpen az arányérzéket, a harmoniarendszerét, az európai embernek ez szinte méri, meghatározza. És igy kapcsolódtak aztán hozzá a többiek.

Aztán ahogy részben a gimnáziumi tanulmányaim, részben a főiskola és az azután következő időszakok egyre konkrétabbá tették az irodalomhoz való olyan kötődésemet, ami már pontosabban meg is fogalmazódott, már mérlegeltem, hogy mik azok, amik számomra fontosak, honnan kapok igazi élményeket? És itt had mondjam el, hogy mennyire egyetemes a kultura. Nagyon sokszor előfordult, hogy erőteljesebb hatása volt egy-egy irodalmi vagy zenei münek, annak ellenére, hogy képzőművész vagyok, mint egy képzőművészetinek irókat meg is mintáztam. Ilyenek voltak Tinódi, Janus Pannonius, Apáczai Csere János, Ady, Petőfi. Irodalom nélkül tulajdonképpen nem létezik sem ismeret, sem eligazodás, se arányérzék, se tájékozódás, de vállalkozás sem.

Én nagyon szeretném hallani Janus Pannonius egy kis versét!

/vers/

Nagyon sok olyan munkája van az embernek, ami kort rajzol. Például ilyen a végvári fal, ami Vácon áll. Akkor az ember keresi hozzá, vagy a Dózsa emlékmünél, keresi hozzá azokat az érzelmi alapokat, bázisokat, amik részben a történelmi igazságokból, részben pedig a földolgozott,

tehát művészek, alkotók által földolgozott hatások.
Igy volt, hogy például ennél a végvári falnál nagyon sokat foglalkoztam a végvári költészettel.

Balassi Bálint: Egy katonaének.

/vers/

- Emlitette, hogy Petőfit is nagyon szerette gyerekkorában. Van is egy szép Petőfi-szobra.
- Nagyon örülök neki, hogy ez a Petőfi évforduló - ugy gondolom - ujra helyére teszi ezt az óriást. Mert Petőfi nem zseniális kamasz, hanem a korának egyik legnagyobb gondolkodója volt. Szellemileg a legérettebb. Nyilván a körülményei miatt jutott el oda, hogy fölismerte a legfontosabb áramlatát a kornak, és ebben pontosan el tudott igazodni. De óriási dolog, hogy ha valaki ilyen abszolut tisztaságig el tud jutni. Petőfit én többször mintáztam meg, azt a ṕ Petőfit, amit én ugy hiszem, hogy meggyőződésem szerint legjobban fogalmaztam meg, Győrben áll. Azt a Petőfit akartam megfogalmazni, aki a fizikai gyengeségei ellenére a meggyőződés erejével mozog. Ez a Petőfi egy eléggé tördelt, kissé darabosan mozgó, leszegett fejü figura, aki megy, nagyon megy. Tulajdonképpen ez a Petőfi magatartása, azt hiszem. Minden körülmények között megy. Ez a Petőfi sokkal több és sokkal nagyobb, mint pusztán a szerelem és szabadság költője, még egyszer merem mondani, hogy a kor legnagyobb gondolkodója volt.

Föltámadott a tenger.
/vers/

- A müterem ajtaja előtt áll egy szép Ady-szobor.
- Igen, ezt tulajdonképpen már vagy 10 éve mintáztam. Ez egy furcsa szobor, zsebredugott kezü Ady. Kicsit szokatlan, azt hiszem, a megfogalmazása, egy felkiáltójel. Ezt a szobrot talán legjobban szeretem. Persze nehéz dolog ezt igy mondani, mert hiszen mindegyik az enyém.
Azért mintáztam, mert ez egyszerüen egy ilyen kényszeritő dolog volt.

Ady Endre: Dózsa György unokája
/vers/

- Adynak ezt a Dózsa versét ismerte akkor, amikor Dózsa mintázásához fogott?
- A Dózsa-szobor megmintázása a számomra egy óriási feladat volt. Különben azért is, mert nagyon fiatal ember voltam, hiszen alig a főiskola elvégzése után. Huszonöt éves koromban ilyen vállalkozásba kezdeni, tényleg óriási.
Természetes dolog, hogy minden féle módon megpróbáltam érzelmileg, ismeretanyagban megközeliteni a lehető legjobban.
Ady is, Petőfi is, Illyés Gyulának a ceglédi beszéde és még néhány ilyen irodalmi mü volt az, ami az érzelmi alapokat megadta.
- A szinháznak milyen szerepe van az életében?
- Meggyőződésem, hogy a szinház soha nem halhat el. Nem lehet

mással pótolni. Semmiféle eszköz nem elég erre. Az lehetséges, hogy megváltoznak a szinháznak a keretei, hát máskülönben ezt nem kell mondani,hiszen tele van állandó kisérletekkel ez a terület. Ez mind csak azt jelenti, hogy annyira életképes, hogy igyekszik keresnie az ujabb és ujabb eszközöket, a hatásokhoz. Nekem nagyon sok olyan szinházi élményem volt, ami rendkivül mély. Ilyen volt például egy Othello előadás, amit Bessenyeitől hallottam, megrázó volt számomra.
De ha szinházi élményt szeretnék itt visszahallani, akkor mégis legszivesebben most Tiborc panaszát szeretném hallani.

/részlet a Bánk bánból/

- Eddig nagyon sok iró és nagyon sok költő szóbakerült.
- Akit én közvetlen rokonomnak, sőt, még tovább merek mondani, akit azonosnak, példának tartok, az József Attila.
Természetes dolog, hiszen ebben van egy származási rokonság is. De nem ez a lényege a dolognak, hanem ahogyan József Attila gondolkodott, fogalmazott, ahogy vállalt, és ha itt beszélhetünk, megszólaltathatunk József Attila verseket, akkor szeretném, hogy ha a Város peremén cimü verset hallanám!

/vers/

- Tudom, hogy nagyon elfoglalt ember. Mennyi ideje jut arra, hogy a mai irodalmat, a mai magyar irodalmat figyelje?
- Ebben sajnos, egy kicsit el vagyok maradva. Nem tudom követni olyan mértékig, amilyen változások vannak. Én meg vagyok győződve róla, hogy a magyar irodalom rendkivül teljes.

Bár mostanában divat azt mondani, hogy a magyar irodalom mélyponton van.
Szerintem nem igaz az ilyen dolog, mert az irodalom folyamat. Pont olyan, mint az élet, Szóval annak vannak rendező, összegező időszaka, és mindig abból emelkedik ki egy-egy jellemző nagy teljesitmény.
Hogy lehet probléma azzal az irodalommal, amelyik olyan müveket hoz létre, és itt megint had kérjek valamit, Nagy László versét, ami ugy kezdődik: "De ki viszi át a szerelmet a tulsó partra?"

/vers/

- Elhangzott: Vallomás az irodalomról.
Kiss István szobrászmüvésszel beszélgetett Ungvári Ildikó.
Közremüködött: Bihari József, Bicskei Tibor, Fülöp Zsigmond, Lőte Attila, és Ronyecz Mária.

Bár mostanában divat azt mondani, hogy a magyar irodalom mély-
ponton van.

Szerintem nem igaz az ilyen dolog, mert az irodalom folyamat.
Pont olyan, mint az élet, Szóval annak vannak rendező, összegező időszaka, és mindig abból emelkedik ki egy-egy jellemző nagy teljesítmény.

Hogy lehet problémá azzal az irodalommal, amelyik olyan műveket hoz létre, és itt megint had kérjek valamit, Nagy László verset, ami ugy kezdődik: "De ki vissi át a szerelmet a tulsó partra?"

/vers/

- Elhangzott: Vallomás az irodalomról.
Kiss István szobrászművésszel beszélgetett Ungvári Ildikó.
Közremüködött: Bihari József, Bicskei Tibor, Fülöp Zsigmond, Lőte Attila, és Ronyecz Mária.

1021

Kiss István szobrászművész

1974.X.3.17.25.TV. -Hmé-
Müteremlátogatás Kiss István szobrászművésznél.

-Képzőművészeti témával folytatjuk müsorunkat.
A budapesti Városligetben van a Képzőművészeti Kivitelező Vállalat, ahol a szobrászok gipszből készült müveit nemes anyagba, söttői és bolványi kövekbe faragják. Az itt dolgozó kőszobrészok nagy szakmai tudással, alázattal és nem utolsó sorban komoly fizikai erővel szolgálják a magyar kulturát, valósitják még a szobrászmüvészek elképzeléseit. A kőbe faragott szobrok, amiket itt készitenek utcáinkat, tereinket diszitik, de hallgatnak ezek a szobrok azokról a munkáskezekről, melyek hosszú hónapokon keresztül dolgoztak rajtuk.
-Ebben a müteremben Kiss Istvánnak egyszerre két szobrát is faragják, lányalakja a Szigetvári Konzervgyár előterét, a Család cimü kompoziciójat pedig annak a háznak a belső udvarán állitják fel, hol a zuglói házasságkötő terem van. Erről a háromalakos szoborról mondja a müvész, Kiss István.

-Gyerekek, mikor egy müvész avlamit közölni akar, akkor egyrészt keresi azt a helyet, ahol a mondanivalója hangsulyosabb értelmet kap, másrészt keresi azt a formát, amivel a mondanivalóját a legjobban tudja közvetiteni az embereknek. A szobrász a mütermébe a szobor formáját, gondolatát, lényegében a munkáját készíti el gépszbe. Ezt a mintát aztán vagy maga viszi át abba az anyagba, amibe elképzelte, lehet ez az anyag bronz, vagy kő. Ez kőbe készül, méghozzá egy sajátos kőbe, eddig nem nagyon használtuk ezt a követ, egy andezit fajta ez, nagyon kemény kő. A szobor áttétele a gipszmintáról, amit itt láttok, úgy törtpnik, hogy van egy ilyen pontozógép, amivel a gépszmintáról ilyen fő pontokra helyezve apró pontokat vesznek föl, ezt az egész szerkezetet átviszik a kőre és azokat a pontokat befaragják a kövön, utána a fölvett pontokat összevonják. Amikor ezek a fő pontok összevonva megvannak, lényegében megkaptuk a szobor tömegét. Akkor kezdődik tulajdonképpen egy olyan formai átirás, átrendezés, ami a kő természetéből adódik, ott már nem követjük pontosan a gipsz mintáját. Lényeges különbség, hogy a kő tömegesebb, kevesebb részletezettségü összevontabb, lényegretörőbb rész.

X-X-X-X-X-X-X-X-X

FNYV 1.

Kiss Gyula, Kossuth-díjas
szobrászművész

30

A Szépművészeti Múzeum

A Magyar Képzőművészek Szövetsége és

A Kiállítási Intézmények

meghívja Önt a

JUBILEUMI PLAKÁTKIÁLLÍTÁS

megnyitására

1975. március 22.-én, szombaton déli 12 órakor

megnyitja:

KISS ISTVÁN

Kossuth-díjas szobrászművész

Szépművészeti Múzeum, Hősök tere

Kiss István szobrász

1021

A Képzőművészeti Kivitelező Vállalat műhelyében öntik végső formába a különböző közteri és kisebb méretű szobrokat. Ugyanitt vésik ki minta alapján a kőszobrokat. Horváth József cizellőr munka közben

Szobrok öntői, faragói

Köröndi Ignác, Kiss István alkotásán, a „Család" című szobrán dolgozik

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 OKT 24
Fejérmegyei Hirlap

rlap KBT-melléklete

etők felelősségéről

ra – nagy ívben

nyarodása esetén baleset nem fog bekövetkezni. Éppen ezért a baleset elhárítása érdekében erről meg kell győződnie.

A közúti közlekedésben viszont gyakori az az eset, hogy a szabályosan közlekedő jármű vezetője még kellő időben észleli, hogy más szabálytalanul vezetett jármű mozgása balesetet idézhet elő abban az esetben, ha a továbbhaladást mind a ketten folytatják. Természetes, hogy ilyenkor elsősorban a szabálytalanul haladó gépjármű vezetőjét terheli a felelősség.

Ennek az elhárítási kötelezettségnek ilyenkor az az indoka, hogy részére is megszűnik a biztonságos továbbhaladás lehetősége. Márpedig *a KRESZ 34. §-a (2) bekezdésének első fordulata kötelezően előírja, hogy a közúti forgalom minden résztvevőjének éberen, kellő figyelemmel és úgy kell közlekednie, hogy magatartása a személy- és vagyonbiztonságot ne veszélyeztesse."* Annak a körülménynek tehát, hogy más személy szabálytalan magatartása okozta a veszélyt, abban a keretben van jelentősége, hogy a szabályosan haladót elhárítási kötelezettség terheli, és ebben a keretben állhat fenn büntetőjogi felesabb rendű útvonal felé: egyik irányból egy személygépkocsi, a másik irányból egy motorkerékpár. A magasabb rendű útvonal a személygépkocsi menetiránya felől „elsőbbségadás kötelező" táblával, a motoros menetiránya felől „állj, elsőbbségadás kötelező" táblával volt védve. A magasabb rendű útvonal a személygépkocsi vezető menetiránya szerinti jobbkéz felőli irányból — tehát a motorvezető menetiránya szerint bal kéz felől le volt zárva, s mivel a magasabb rendű útvonalon egyébként csak egyirányú forgalom volt, így a lezárt rész felől egyik járművezető sem számított forgalomra. A személygépkocsi vezető a magasabb rendű útvonalon balra kanyarodva kívánt tovább haladni, míg az ellentétes irányból közeledő motorvezető egyenesen kívánt keresztülhaladni a védett útvonalon. A személygépkocsi vezető bár látta, hogy a szemközti irányból a motoros közeledik, annak mozgását nem figyelte, abban bízva, hogy a motoros a jelzőtábla előtt meg fog állni. Ezért amikor a védett útvonalhoz ért, megkezdte azon a balra kanyarodást, ugyanakkor a motoros is megkezdte egyenes irányban a keresztül haladást, így a motorral a

sőbbséget, csak azokra vonatkozóan rendelkezik. *E jelzőtáblák azonban semminemű rendelkezést nem tartalmaznak a védett útvonalra a kereszteződéseknél ráhajtani szándékozó járművek egymásközti viszonylatában, azaz az ilyen járművek továbbhaladásánál az elsőbbség tekintetében.* E járművekre tehát a továbbhaladásnál követendő magatartást a KRESZ egyéb rendelkezései szabályozzák. A KRESZ 53. § (5) bekezdésében foglalt az a kitétel; „ha az 55. § (1) bek. b) pontjából más nem következik," helyes értelmezéssel azt jelenti, hogy az útkereszteződéseknél a *védett útvonalakról balra nagyívben lekanyarodni szándékozó járműnek elsőbbsége van az útkereszteződéseknél várakozó és nem a védett útvonalon tartózkodó járművekkel szemben, függetlenül attól, hogy azok mely irányban kívánnak továbbhaladni.* Az adott esetben viszont az alacsonyabb rendű útvonalról a védett útvonalra felhaladó terheltre a KRESZ 53. § (5) bekezdésében foglalt rendelkezésében foglalt rendelkezés az irányadó, amely többek között előírja, hogy a balra kanyarodni kívánó járműnek áthaladási elsőbbséget kell biztosítania az úttesten vele szemben egyenes irány-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 OKT 30.

Nógrád

Kiss István szobrai

1021

A Képzőművészeti Kivitelező Vállalat műhelyében öntik végső formába a különböző köztéri és kisebb méretű szobrokat. Ugyanitt vésik ki minta alapján a kőszobrokat. Körröndi Ignác, Kiss István alkotásán, a „Család" című szobrán dolgozik.

A pusztító természet

A Cserhát hegység panorámáját Mátraszőllősnél

két években mutatták ki. Teste mindössze 9—11 centiméter hosszú, lábai gyengék, futás közben testéhez szorítja, s kígyószerű tekergéssel menekül. Az állatrendszertan a vakondgyík-félék családjába sorolja, érdekessége, hogy a többi gyíkfajunkkal ellentétben szemhéja összenőtt, s így tekintete a kígyókéhoz hasonlóan merev.

Évekkel ezelőtt a hegy csúcsán kicsiny rét terült el, rengeteg nőszirommal és sok más érdekes növényfajjal, ez nyomtalanul eltűnt, hiszen a keleti és nyugati sziklafal itt találkozott.

Ha a bánya fejtési munkálatait természetvédelmi érdekek miatt teljesen leállítani nem lehet, akkor legalább a sziklafal déli szakaszának további bontását be kellene szüntetni, ne pusztuljon oktalanul az, amit megbánni a

Ezt a gyíkfajunkat az Északi- száma erősen megcsappant.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kass János

1974 NOV 16

Magyar Nemzet

Könyvek karácsonyra

1021

Ötmillió kötet a téli könyvvásáron

Mindenki számára kínálkozik könyv az idei téli könyvvásáron: ez tetszett ki *Jovánovics* Miklósnak, az *Élet és Irodalom* főszerkesztőjének bevezető előadásából a könyvkiadók és terjesztők pénteki tájékoztatóján. Adatokat ismertetett: *165 könyv jelenik meg, ötmillió példányban.* A legtöbb az ifjúsági és a gyermekkönyv, a karácsonyi könyvpiac kiadványainak kereken negyedrésze. Nagyjából azonos arányban jelennek meg a magyar és a világirodalom művei; közöttük ugyan sok a második, sőt a többedik kiadás, de ez is örvendetes, mert keresett művek hiánya szűnik így meg, és sok értékes, sikeres könyv kapható újra a téli könyvvásáron. Ismertette Jovánovics Miklós a lexikonokat, politikai és ismeretterjesztő kiadványokat, a művészeti könyveket. Értékelő szavakkal szólt *Gudiasvili* grúz festő albumáról, a *Párizsi elégia* című gyűjteményről — amelyet harminc öt évvel ezelőtt javasolt kiadásra *Bölöni* György és *Gereblyés* László; méltatta *Kassák, Szabó* Lőrinc, *Vörösmarty, Illyés* Gyula, *Németh* László, *Devecseri* Gábor és mások könyveit, a szovjet drámák gyűjteményét. *Kass* János karikatúráit, a Gondolat *Szemtől szembe* sorozatát, *Bernstein* könyvét: *Hangverseny fiataloknak.* Vitába szállt azzal a nézettel, hogy csak az a könyv szórakoztató, amely ebbe a kiadói kategóriába sorolható. Megemlítette, hogy a karácsonyi könyvvásáron számos mű foglalkozik a csalá[d]dal, és felhívta a figy[el] *Így élt* sorozat ú[j]

LENT A

gyít

MA!

RÁDIÓK
ANTALLÓK
ONZERVEK

LSÚGYEK A LEGFELSŐBB

CSADÁS:
RÁZSOK

NYTK

együttműködési tárgyalás

November 11. és 15. között tartotta Koppenhágában IV. ülését a magyar—dán vegyes bizottság. Megvizsgálta a két ország vállalatai között kialakult kooperációs kapcsolatokat, s megállapította, hogy *eddig 21 kooperációs szerződés jött létre, elsősorban a mezőgazdaság, a mezőgazdasági gépgyártás, valamint a gépipar területén.* A vegyes bizottság elhatározta egy műszaki-tudományos munkacsoport létesítését és intézkedéseket tett a szakemberek között folyó tapasztalatcsere fokozása érdekében.

1021

FOTO MTI — J. BALATON

In den Werkstätten des Unternehmens für Bildende Kunst werden die verschiedensten für öffentliche Plätze bestimmten Bildhauerarbeiten in ihre endgültige Form gegossen. Hier werden ferner nach einem Muster Steinskulpturen gemeißelt. U. B. zeigt Ignác Köröndi bei der Arbeit an einer „Familie" genannten Skulptur von István Kiss.

Schah von Ira
aus Moskau abge

Moskau, 20. Nov. (TASS) — Der Schah von Iran, Mohammed Reza Pahlevi, hat am Mittwoch nach Beendigung seines freundschaftlichen Arbeitsbesuchs in der UdSSR Moskau auf dem Luftwege wieder verlassen. Er hatte im Verlauf seines zweitätigen Besuches Verhandlungen mit dem Generalsekretär des ZK der KPdSU, Leonid Breschnew, dem Vorsitzenden des Präsidiums des Obersten Sowjets der UdSSR, Nikolai Podgorny, den
den des Mini
UdSSR, Alex
und dem Auße
UdSSR, Andr
geführt.

Dabei wurd
sichten der sowjetis
schen Zusammenarbeit auf den verschiedenen Gebieten erörtert und aktuelle internationale Probleme, darunter Fragen der Ausdehnung der Entspannung auf den Nahen und mittleren Osten, behandelt.

Regierungskrise
in Italien scheint beendet

Rom, 20. Nov. (Reuter/ ADN) — Die seit fast sieben Wochen andauernde Regierungskrise in Italien ist offenbar beendet. Italiens designierter Ministerpräsident Aldo Moro hat am Mittwoch Staatspräsident Giovanni Leone über seine erfolgreichen Bemühungen zur Bildung eines Koalitionskabi-

der Christdemokraten eine Absage erteilt hatten.

Allgemein wird erwartet, daß der designierte Ministerpräsident seine Regierungsmannschaft am Donnerstag Leone und Anfang kommender Woche dem Parlament vorstellen werde.

Als eine Absage an die Politik der rechten Kräfte

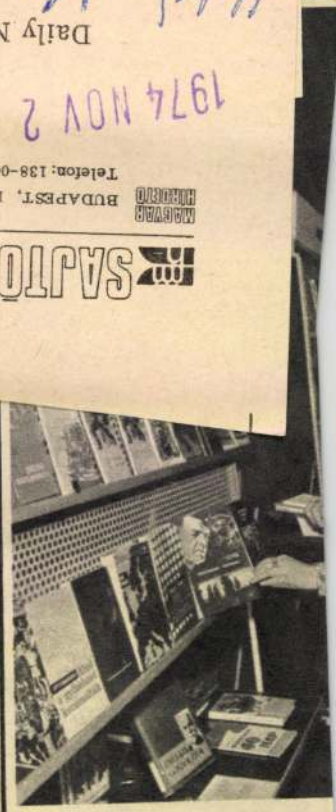

**Im Haus der Sowje
Kultur in Budapes
wjetische Buchausstellu
dazu berufen ist, die Edi
lages (USSR) und des u
suth zu repräsentieren.**

MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ
Daily News
1974 NOV 21

Kiss István, kossuth-díjas szobrászművész

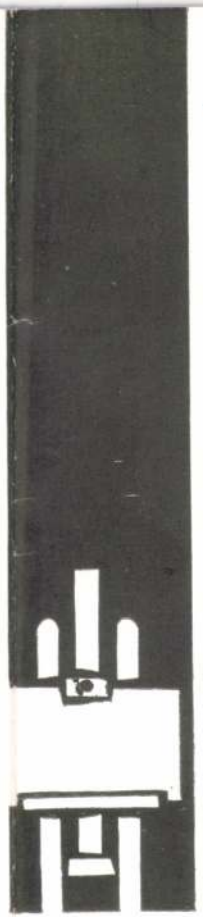

MEGHÍVÓ

A Magyar Néphadsereg
Politikai Főcsoportfőnöksége és a
Magyar Képzőművészek Szövetsége
meghívja Önt a

HONVÉDELMI KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS

megnyitására
1974. december 7-én, szombaton 12 órára

Megnyitót mond: **Kiss István**
Kossuth-díjas szobrászművész

A kiállítás a Magyar Néphadsereg Politikai Főcsoportfőnöksége és a Magyar Képzőművészek Szövetsége honvédelmi pályázatára készült alkotásokat mutatja be.

Magyar Néphadsereg Központi Klubja
Budapest V., Váci u. 38.

István Kiss

István Kiss: Fairy Tale (30×45×45 cm, bronze, 1969)

Photo: Károly Szelényi

TIBOR VILT: COMPOSITION III. (30×30 CM, METAL, 1973)

Photo: Károly Szelényi

Egyik legismertebb és legkifejezőbb műve: a sodrólendületű, mindenki által érthető és átélhető hatalmas, modern budapesti Tanácsköztársasági Emlékmű

A hires, régi Százados úti művésztelepen találjuk Kiss István műtermét. A Kossuth-díjas szobrászművész az 1935-ös endrődi gyilkos sortűz mártírjainak tiszteletére készülő emlékmű fő alakjának – egyelőre – kis méretű gipszváltozatán dolgozik

Alig nagyobb fél méternél ez a hegesztett krómacélból készült alkotása: a Kiáltás. És mégis! – a benne testet öltő ember ereje, következetessége és akarata óriásra növeli – növelheti – szemünkben

(Fotó: Dolezsál László)

MŰTEREMLÁTOGATÁS

KISS ISTVÁN

„Mindenki meg akarja érteni a művészetet. A madarak énekét miért nem próbálják megérteni?" (Picasso)
Kik? Az emberek? Egymás énekét a madarak, ugyanis, értik.

Értjük-e Kiss István szobrait?

Ez a kérdés talán kicsit furcsa, de manapság egyáltalán nem indokolatlan. Hiszen ezek a művek, ha rájuk nézünk, szinte mindent, de mindent elmondanak magukról. Szót értünk velük. Vagy inkább – ők értenek szót velünk?

Egyik leghíresebb alkotása a budapesti Tanácsköztársasági Emlékmű. Egyetlen, hatalmas ember, egyetlen óriás mozdulat. Maga a forradalom ez. Amely tömöríti harcosait, és felerősíti a lendítő aktivitást. Ezt mondja el a szobor. Vagyis, azt, amit mi magunk is gondolunk a harcról, harcosokról, tennivalókról: Forradalomról.

Leghíresebb alkotásai közül való az is, amelyik csaknem egy időben készült az előbbivel: a Kiáltás című. Az üres, rideg, riasztó – félrebillent – térben szintén egyetlen ember jelenik meg előttünk. Ő nem rohan. Ő áll. Még mindig áll. Ebben éppen az a nagyszerű – és emberi –, hogy meg tud állni a saját lábán a sivárságnak, a pusztulásnak e roppant víziójában, a veszélyeztetettségnek kegyetlenségében és kínlódásában. Az elidegenedett, az egyedül maradt ember rémképét látjuk. E korunkra s az emberiségre leselkedő veszély valóban rémséges. És korunk – a XX. század – művészetének ez az egyik fő mondanivalója. Csakhogy! – ez az ember nem vézna. Nem magába roskadt. Nem idegbeteg, nem hidegrázós. Nem halni készülő (vagy még arra sem képes). Ez az ember erős. Íme, izmai vannak. Izmos két lábát megveti. Izmos két karját felemeli. Mintegy tölcsért formál erős két tenyeréből, hogy – kiáltson! Az ember erős. És az erős ember tud igazán tiltakozni, – a pusztulás ellen! Szót emelni – az életért! – önmagáért! – mindnyájunkért!

Ilyen Kiss István művészete.

E két remekműve köré sok-sok szobra sereglik. Hiszen 1951 óta rendszeresen kiállít. Művei megtalálhatóak szerte az országban. Az életműve rendkívül gazdag; a legmagasabb művészeti kitüntetés, a Kossuth-díj apró babérkoszorú-jelvénye övezi érte. Meg a megbecsülés, ami mindenhonnan éri, – főként legegyszerűbb tisztelői, szobrainak igazi értői és legőszintébb barátai, a közönsége – a nagyközönség – részéről. Még az sem véletlen, hogy tizenkilenc éves kora óta, 1946-tól Kiss István részt vesz a munkásmozgalomban; folyamatosan tölt be fontos és magas társadalmi- és pártfunkciókat.

Gondolkodó, töprengő, akarni tudó és cselekedni kész művész. Modern ember.

Ugyanazt mondja élőszóban is, mint szobrai a maguk nyelvén:

– Végső célom ugyanaz, mint bárkié: az önálló gondolkodásra való törekvés, a közös gondolkodás kialakítása és szakadatlan megerősítése. Ezt kizárólag a civilizációs fejlődéssel elérni nem lehet, az önálló gondolkodást és a közös gondolkodást is csak a kultúra mindennapos fejlesztése segítheti. Ezért oly fontos a kulturális életünk fejlődése, a szüntelen előrelépés az ember teljesebbé tételében, kiteljesedésében. Ez már talán több is, mint egyéni elkötelezettség. Ez már emberi kötelesség. Nekünk, művészeknek: emberi és művészi kötelesség.

Egyszerre és mindenkorra.

Simon Gy. Ferenc

JUL 13
KÉPES ÚJSÁG
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

November

Felhők lépnek át
a dombok gerincein.
Házaink fölé
tornyok magasodnak.

Kéregarcú apám.
Anyám
imáraterített szőnyeg:
gesztenyefa-lomb.

Sovány a rét,
ősz zsarolja.
Hasítotthátú
parcellák fölött
suhog a mogyorófa.

Szél bölcsője
halott gyermeket
ringat.

Tétova üzenet

Gyászos hajnalok kísérnek.
Virrasztva élek
tűzfalak
otromba lapjai
között.

Utaimon lettem
a hazanemtalálók
elégedetlen követe,
távozók
tétova üzenete,
fehérbóbitájú tanyák
tompa fogsora,
lettem;
a mindenttudniakarók
egyetlen fia.

LUZSICZA LAJOS: Utcai beszélgetők (plexi

szél

kettőnk között létrejött érzelmi érdeklődés diszkriminánsát, vagy mondjuk magyarul, a megoldóját, miért a matematikai tudásomból akarod megismerni?

— Én meg azt nem értem, hogy miért sértő ez?

— Ne haragudj, de nem szeretem, ha egy lány lírai érzelmeket és hangulatokat ébreszt bennem, aztán elkezd matematikából vizsgáztatni, mégpedig úgy, hogy majdnem mindketten megbukunk.

— Megbukunk?

— Nézz körül ebben a festői környezetben és gondolkozz el: itt fekszünk egymással szemben, kettesben, egy fiú és egy lány, és neked rólam egy matematikai képlet jut az eszedbe. Hát természetes ez?

— Ó, hát ez a bajod? — nevetett fel megkönnyebbülten a lány. — Jópofa vagy! És ha szabad tudnom, ezzel szemben mi jut eszedbe rólam?

— Egy vers.

— Egy vers?

— Igen, Anna. Te az egész lényeddel, a szőkeségeddel és a szemed kékjével inkább a költészet és nem a matematika világát idézed fel bennem — felelte a fiú és minden további átmenet nélkül, mély átéléssel, lassan és egészen halkan idézett Juhász Gyula Anna-verséből.

Milyen volt szőkesége nem tudom már,
De azt tudom, hogy szőkék a mezők,
Ha dús kalásszal jő a sárguló nyár
S e szőkeségben újra érzem őt.

Hosszú, már-már megtörhetetlennek tűnő csend támadt közöttük.

— Azt hiszem értelek már. Csodálatos volt — szólalt meg végre a lány és miután nagy, kék szemével egy ideig merengve nézett maga elé, lassan kissé előrébb csúszott a pokrócon és könnyedén megcsókolta a fiú száját. Aztán zavartan félrefordította az arcát.

— Min tűnődsz? — kérdezte a fiú.

— Még mindig nem tudok megszabadulni az előbb hallott vers hatásától. A verstől — úgy, ahogyan a te szavaidban élt.

— Miért kellene megszabadulnod tőle? Inkább őrizd meg jól magadban. Vagy attól félsz talán, hogy az építészet és a költészet nem férhet össze a fejedben? Ne félj. Ha az ember nagyon akarja, minden emberi dolog szépen összecseng benne. Még a legbonyolultabb matematikai képletek és a legegyszerűbb dalocskák is...

— Ez szépen hangzott... Tudod, az anyám, aki gimnáziumi irodalom és zenetanár, azt remélte, hogy én is irodalmár és pedagógus leszek, mint ő. De én az apám példáját követve inkább az építészet felé indultam el...

— Mindkét hivatás nagyon szép. És hasonló. Hiszen átvitt értelemben a pedagógia is építészet. Az egyik épületeket, a másik embereket épít.

— A te szüleid mivel foglalkoznak?

— Az apám lakatos, az anyám fonónő... Én pedig Vas Andri vasmunkás vagyok a Vasműből — nevetett a fiú. — Vagyis nem technikus, se mérnökjelölt, hanem — mint az apám — lakatos.

— Hol végeztél? — állt fel meglepetten a lány.

— Szakközépben.

— Értem. És nem vettek fel egyetemre, ugye?

— Nézd Anna, én sohasem voltam kitűnő tanuló. Csak jó rendű. Így hát nem is próbálkoztam a felvételivel...

— A te fejeddel?

— Az én fejem jó helyen van. Szeretem a szakmámat. Vagy te azt hiszed, hogy az elektrokemencék és a hidraulikus berendezések szereléséhez és működtetéséhez nem kellenek a jó fejek? Ismerek jó néhány idősebb szakmunkást, akik nem tudják kiszámítani a gömb vagy a csonkagúla köbtartalmát, mégis — a gépek között — úgy nézek fel rájuk, mint te a professzoraidra. Mert ők is azok. A munka professzorai. Apámnak igaza van: az embereket abból kell megítélni, amit tudnak. Nem csak abból, amit nem tudnak. Az emberiség, a társadalom nagysága döntő mértékben a kisemberek nagyságán múlik... De bocsáss meg, hogy ilyesmikkel untatlak, ahelyett, hogy udvarolnék neked!...

— Untatsz? Még sohasem találkoztam érdekesebb és izgatóbb fiúval, mint te! — nevetett a lány. — Annyira tűzbe hoztál, hogy kénytelen vagyok úszni néhány kört a folyóban, hogy egy kicsit eloltsam magam. Úgy, hogy légy szíves fordulj el, amíg a kocsiban átöltözöm a fürdőruhámba!

Az ég alja egyre árnyékosabbá vált.

— Te, Anna — ugrott fel a fiú. — Mi lenne, ha a mai nap emlékére néhány nyaláb száraz nádból gyújtanánk itt egy kis máglyát?

— Nagyszerű! — ugrott fel a lány is. — Gyújtsunk!

Csakhamar jókora máglyarakás magasodott előttük.

— Melyikünk gyújtsa meg?

— Egyszerre mindketten. Te azt a felét, én ezt. Van gyufád?

— Kezdhetjük! — A két pici láng szinte egyszerre harapott bele a két alágyújtó papírba, amelyek fölött pillanatokon belül két nyurga füstbokor nőtt. Aztán a lángok is növekedni kezdtek és szikrázva, pattogva elindultak egymás felé, hogy mielőbb egymásba lobbanva egyetlen szép, nagy tiszta lángban egyesüljenek.

— Isteni, ugye? — kiáltott fel vidáman a lány és miután néhányszor könnyedén körbetáncolta a tüzet, a közeli pokrócról felkapta a fésűjét és hirtelen féltérdre ereszkedett a fiú mellett: — Tessék! — nyújtotta át a fésűt. — Ha jól emlékszem azt ígérted, hogy megfésülsz!

— Gyönyörű vagy — mondta parázsló arccal a fiú és szinte megbabonázva csodálta a lányt, akinek leeresztett, derékig érő haja úgy ragyogott a tűz fényében, mint a megolvadt arany.

— Ó, te, vigyázz... Csak nem nyirkos még?

A fiú — miután néhányszor gyengéden végigsimította a kissé átmelegedő piros fésűt a lány hajában — lassan előrehajolt és szenvedélyesen megcsókolta a lány nyakát:

— Nézd Anna, én azt ígértem neked, amikor idejöttünk ebbe a kis öbölbe, hogy hihetsz nekem. Igazán bántana ha azt hinnéd, hogy visszaélek a helyzettel, de úgy érzem menthetetlenül beléd szerettem...

— Nem jobban, mint én beléd, Andri — felelte zavarával küzdve a lány, akiben ugyanazok az érzelmek hullámzottak, mint a fiúban. Aztán némán hátrább húzódott a tűz fényköréből és nyílt, tiszta emberi asszonyi vágyakozással átengedte magát a fiú öleléseinek és csókjainak. Annak a megfejthetetlenül titokzatos gyönyörű csodának, mely a legteljesebb testi-lelki életérzéssel, a szerelem ősi és mégis új örömével árasztotta el mindkettőjüket.

Amikor visszatértek a városba, már elég későre járt. Az ég alján, a gyárkemencék felől sárgás-tüzes fényesség vibrált és valami sajátos, vas- és vadmézillatú szél kavargott köréjük.

— Én már itthon vagyok — mondta a fiú és búcsúzásul mégegyszer megcsókolta a lányt. — Akkor holnap reggel félkilenckor itt várok rád a tér sarkán. Rendben?

— Rendben.

Vas Andri és Szél Anna.

TEGNAP még semmit sem tudtunk egymásról, ma pedig úgy tűnt, mintha az Idő Kezdetei óta egymáshoz tartoznánk. Igen. Ez a nap a teljesség napja volt — gondolta a fiú és tűnődve nézett a lány után, aki nagyobbacska játékautójával már tovább is villant a fák közül szinte ki sem látszó városszéli ház elől, a folyó, a híd, a túlsó part irányába...

— Buda felé.

EMLÉKMŰ ÉS EMLÉKMŰVEK

Budapest legújabb emlékműve ott áll a margitszigeti fák előterében. Vöröses ragyogású, gyertyalángként az ég felé törő szirmok köszöntik az érkezőt és állítanak maradandó emléket a százéves fővárosnak, hirdetik múltját, reményteljes jövőjét.

A dombormű belső felére a múlt tárgyi emlékeit mintázta Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész: a város hajdani címereit, céhjelvényeket, petróleum- és gázlámpákat, az első telefonkészüléket. És gázálarcokat, gránátokat, romok között elárvult játékmackót — a háborús szörnyűségek szimbólumait. És börtönrácsot, mögötte megkinzottakat, rendőrsisakot — a Horthy-rendszer jelképeit. S végül a győzelmes ötágú csillagot — a forradalmi Budapest kifejezőjét. A város szoborba formált történelmi emlékei úgy kísérik majd gyermekeinket a jövőbe, ahogy elődeinket vették körül századokon át.

Ezt a múltból a jövő felé tartó történelmi folyamatosságot jelképezi az emlékmű. De épülnek más, a fővárost szépítő, napjaink igényeihez igazodó „emlékművek" is: egyszerűek, köznapi használatúak és büszkeségre jogosítóak. Csak a legfrissebbekről szólva.

A kerületi tanácsok az idén 10,7 milliárd forinttal gazdálkodnak, és a vállalatok 4 milliárd forintot fordítanak fenntartásra és fejlesztésre.

Legfontosabb feladat a lakásépítés. Az idén 15 ezer új otthon készül el, ebből 7950 tanácsi, illetve szövetkezeti lakás. A legtöbb, csaknem tizezer új lakás a III., XI., és a XV. kerületben épül. Az építési program meggyorsítása elsősorban a házgyáraknak köszönhető: a tanácsi lakások 85 százalékát ezzel a legkorszerűbb módszerrel építik. Kedvező változás, hogy az új otthonok 68 százaléka két-, illetve több szobás lesz.

Javul a közszolgáltatás. A vízművek csőhálózatát 70, a csatornahálózat hosszát 20 kilométerrel növelték. Az egyenletes gázellátás mellett az év végéig újabb 17 ezer család kényelmét szolgálja a gáztüzelés és közel 80 ezer otthont melegít távfűtés. De szólhatnánk arról is, hogy átadtak 30 játszóteret, 2400 óvodai férőhelyet és 110 iskolai osztálytermet. Listányi az adat, az új létesítmények sora. Persze legjelentősebb a metró lesz. A budapesti közlekedést megújító földalatti, föld feletti gyorsvasúti rendszer első nagy alkotása ugyanúgy korunk emlékműve lesz, mint Dél-Zugló, Óbuda, Újpalota, s mindaz a mész-, kő-, betonfoglalatú gyöngyszem, mely a százéves Budapest ékes diadémján ragyogni fog.

(kovács)

PE
40

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ORSZÁG VILÁG
Budapest

1972 NOV 22

A textiltervező remeke: a minta és a szín

A rotációs filmnyomógép hengerei 12 mintát nyomnak a textíliára

1021

KISS ISTVÁN: MUNKA (krómacél-domborítás)

MŰTEREMLÁTOGATÁS

KONFÁR GYULA

Konfár Gyula Munkácsy-díjas festőművész műtermében (ahol egykor Csók István dolgozott)

Ha Konfár Gyula készülő és nemrég k
szült, újabb festményeit nézegetjük, a szín
sajátos, kinek-kinek érdekes világába érk
zünk. E színek az egymáshoz való viszony
valamint a nagy formákban, az „érdesen" l
zelt felületekben kifejeződő kapcsolatrends
rük miatt válnak egyénivé és vonzóvá.

Honnan ered, miből támadt ez a színvilág? Hogyan építette fel a maga és valamennyiünk számára a művész?

Az első szín, amivel Konfár Gyula először találkozott és élt, a fekete volt. Ennek már huszonöt éve. Tizenöt éves korában ugyanis az angyalföldi fiú szenvedélyesen rajzolgatott: fekete vonalakat fehér papirosra. Akkor számára ez volt minden, ennyi volt a művészet, amiről keveset tudott ugyan, de már ekkor mindent meg akart tudni róla, mert elképzelhetetlen volt nélküle az élete. Fogta magát és beállított a Képzőművészeti Főiskolára. A portás, Józsi bácsi azonban feltartóztatta mindjárt a kapuban: „Hová gondolsz fiam! – mondta. – Ide csak tizennyolc évtől veszünk fel növendékeket!" Aztán Józsi bácsi megnézte a rajzokat és megenyhült: „Eredj át a szomszédba – biztatta –, az Epreskertbe, ott iratkozzál be Domanovszky mester stúdiójába, a dolgozók esti iskolájába! Biztosan felvesznek!" A tanács jónak bizonyult. Konfár Gyula három évig tanult Domanovszky Endrénél: színekről, formákról, rajzolásról és – festészetről.

Festőművész diplomát kapott a Képzőművészeti Főiskolán, ahol tanulmányait a stúdió után, 1950/51-ben kezdte és 1957-ben fejezte be. Majd kezdetét vette a művészpálya: az alkotás. Konfár Gyula abban az időben mindent le akart győzni, elsősorban a színeket. Ám azok kíméletlenül, kegyetlenül ellenálltak neki. Ez viszont a fiatal művészben fokozta az alkotási vágyat; és a félelmet is, hogy talán mégsem sikerül, amit akar. Indulatai nőttek, elég nyers és vad indulatok voltak ezek. Őrzik őket az akkori festményei, amelyeket a nagy, szinte túl nagy méretek, az indulatosan, vastagon felrakott színek és a szenvedélyes, nagy gondolatok jellemeztek. „Gigantomániás"! – mondták rá, amiből persze hiányzott a teljes igazság. Hiszen a képek, amiket

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 APR 28
KÉPES ÚJSÁG
Budapest

Harsányi Gábor – Bujtor Istvánnal

KAKUK MARCI

Tersánszky Józsi Jenő híres regényhőse, Kakuk Marci, a „piaci polgár, vagyis magyarán csavargó" kel életre a mozivásznon. Legújabb színes filmünk címszerepét a Thália Színház népszerű, fiatal művésze, a minap Jászai Mari-díjjal kitüntetett Harsányi Gábor alakítja.

Harsányi Gábor, miután 1968-ban elvégezte a Színház- és Filmművészeti Főiskolát, szokatlanul gyors karriert futott be. A Thália Színházban egymás után kapta a hálás feladatokat. Legutóbb Kosztya kapitány szerepében tapsolhattunk neki az Arisztokraták előadásán. A képernyőről és a mozivászonról pedig az egész ország megismerhette a tehetséges színészt, kivált Fejes Endre országos sikert aratott művében, a Jó estét nyár, jó estét szerelemben.

Ám lehet, hogy mindez csupán előjáték volt mostani alakításához, a Kakuk Marcihoz. A dologhoz az is hozzátartozik, hogy nálánál alkalmasabb színészt keresve sem találhattak volna Kakuk Marci megszemélyesítésére. Gondoljunk megjelenésére, színészi egyéniségére. S hogy mire még, azt hadd mondja el ő maga.

— Valóban — mondja Harsányi Gábor, rég vártam erre a szerepre. Gyerekkoromban sokat ácsorogtam a Városligetben a cirkusz és a mutatványosbódék körül. Otthon voltam a pesti grundokon is és közelről ismertem jó néhány Marci-gyereket. De a legnagyobb öröm az volt számomra, amikor Révész György rendező engem vá-

/1021 Kiss István

Kiss István:
Vietnami anya

TÁRSA
SA

VILÁG
PROLETÁRJAI,
EGYESÜLJETEK!

A MAGYAR S
ELMÉLETI ÉS
IRATA

TÁRSADALMI SZEMLE
1974 — 6
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Ülloi ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-125

6

XXIX. ÉVFOLYAM 1974 JÚNIUS

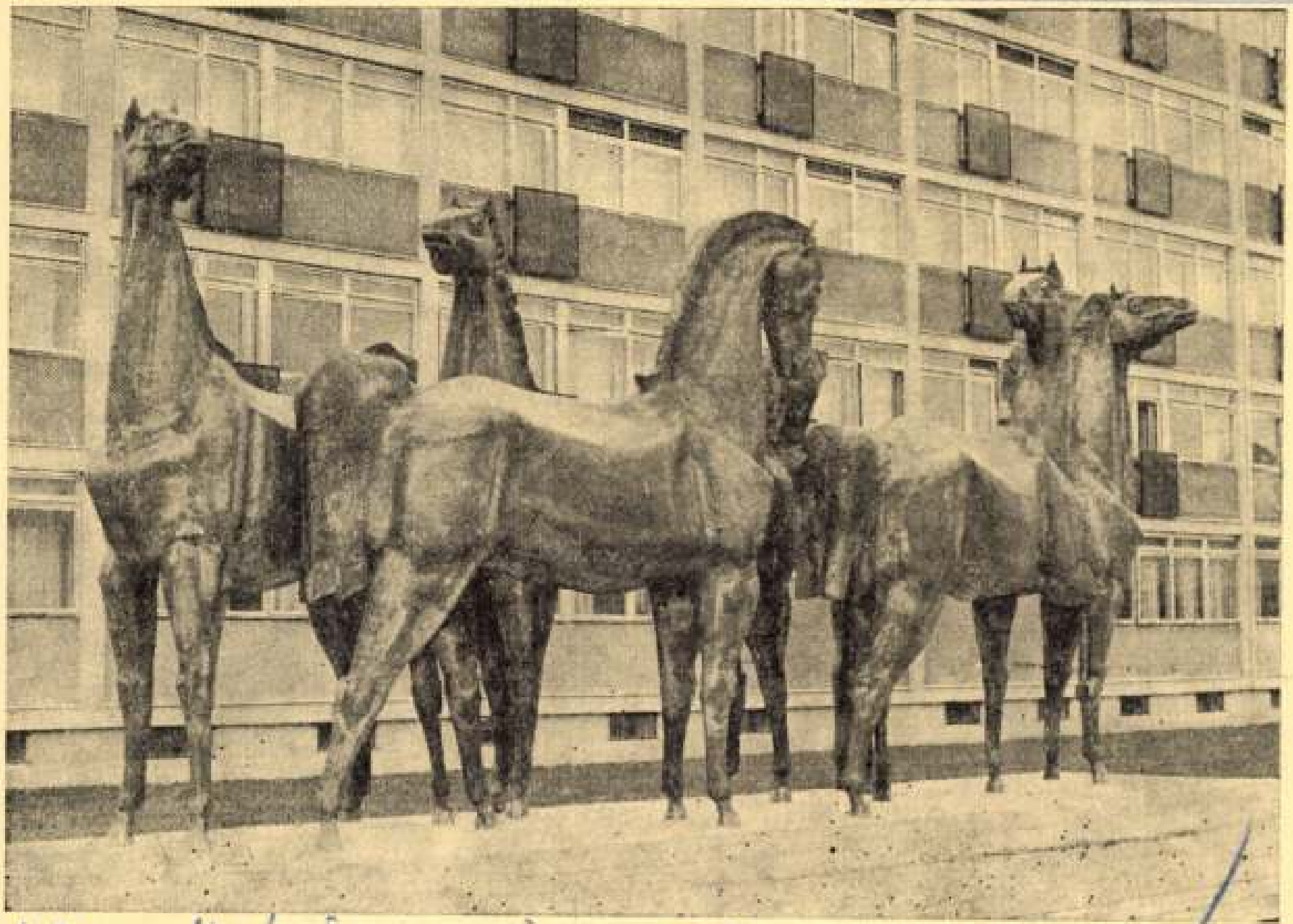

88

Kiss István: „Lovak".

Művészet, Budapest, 1974. ápr.

ciójukat, így: Düsseldorfban (1970), Kölnben (1970), New Yorkban (1972), Luzernben (1972) és Rómában.

Az első alkalommal tevékenységük mulattató, majd idővel nyomasztóvá válik. Erre utal a kifestett arc, a mechanikusan megismétlődő gesztusok, a kézben tartott gumikesztyű, egy asztalon állnak (kiemelés a valóságos környezetből) és ebben a helyzetben egy és ugyanazon melódia állandó ismétlése. Gilbert & George a „Human Sculpture"-on az élő szobrászatot érti. Mindennapjaikat és tevékenységüket a szobrászat részének tekintik. A „művészet és az élet" szétválasztását azzal szüntetik meg, hogy példaként sajátos helyzeteket teremtenek és élnek meg. Új kommunikációs folyamatot vezetnek be, melyben saját életüket a művészet fogalmával azonosítják.

Előadásukon Gilbert & George szinte abszurdumig vezet, azaz a két művész ilyen módon éri el, hogy az „éneklő szobrászat" eszméje az „éneklő szobrok" jelenséggel azonosul. A szüntelen ismétlés nemcsak a melódiát koptatja el, hanem a művészek tevékenysége is megfárad. Itt elsősorban nem az ismétlés folyamatának változásáról van szó, hanem az aktivitás csökkenéséről, amely ebben a kiemelt állapotban a szüntelen ismétlések közben végbemegy.

Gilbert & George tevékenysége ösztönözte Stjauby Tamást a Párizsi Biennálén szereplő munkájának megalkotásakor.

83. Gilbert & Georges: „Underneath the Arches" – Éneklő szobrok – előadták Luzernben. 1972

Kiss István

sem emberfelettinek, sem váteszinek, hanem olyan feladatnak, ami „erőszak nélkül befolyásolja a társadalmi igényeket". Keresi a „gondolkodási rendszerekben azokat a lehetőségeket, amik a környezetet humanizálják, tájékoztatási pontot adnak", s itt „nem elégségesek az útjelző táblák, ezeknél teljesebb emberi szintre kell törekednünk... A világot meg kell konstruálni."

Őt idéztem s most a tájékozódási pontokat keresem. „Medgyessy nem ismerte a napi politikát, de a vérbő nemzeti igényt megérezte, felismerte, s megtanított jó parasztosan szeretni az életet." Vagyis a művész, ha csak információkat kap, továbbít, fogalmaz meg – alapérzések nélkül –, semmivé lesz művészetében. Erről felől talán köny-

Kiss István: Az endrődi sortűz, 1930, Endrőd

Kiss István. Az endrődi sortűz, részlet (fotók Roboz)

1021

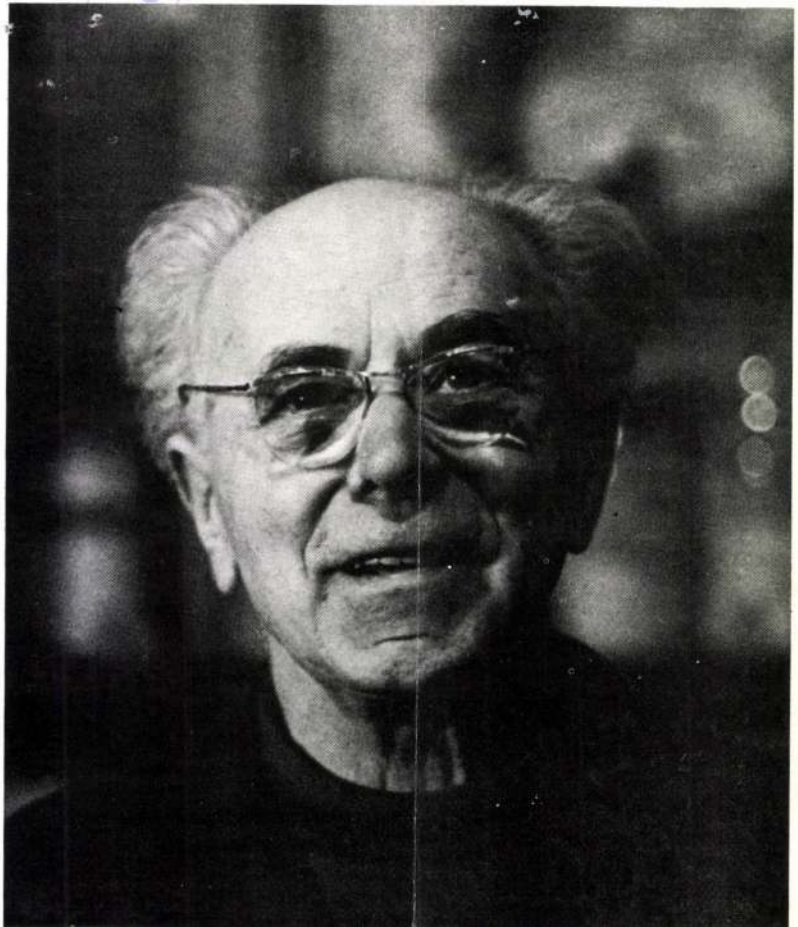

„Maga még nagyon fiatal, a főiskolára még nem mehet – mondta –, de javasolom, hogy menjen az Iparművészeti Iskolába."

Mikor elbúcsúztunk, azt mondta, hogy az első nyáron menjek hozzá nyári gyakorlatra.

Ősszel az Iparművészeti Iskolába mentem felvételizni. *Lóránfy Antal* osztályán jelentkeztem, és a felvétel jól sikerült. Egy kezet kellett mintázni, meg valami régi ornamentikát.

A munka nemsokára meg is kezdődött a kisplasztikai szakosztályon. Két szoba volt az osztály, nem is voltunk sokan. Az első szobában az első két év, a másikban a harmadévesek. Valahogy ment a munka, de mindig nagy lárma volt. Nagyon nagy korkülönbség volt a hallgatók között, és a sokféle ember sehogysem illett össze.

Döcögött a munka. Pedig Lóránfyt mindenki szerette, mert csendes, jómodorú ember volt. Az év végén azonban azt hallottam, hogy a szobrászszakra jövőre egy fiatal tanár jön, *Maróti Géza*. Ezért átmentem erre a szakra.

Az Iparművészeti Iskola szobrászszaka régebben azt a rossz utat követte, amit a kor szobrászata is: az épületek ízléstelen díszítését. Amikor ide kerültem, akkor kezdett valami megváltozni, az ízlés korszerűbb lett. Itt tanult akkor *Bohacsek Ede, Bokros Birman Dezső,*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 DEC 8

Magyar Hirlap

Kiss István, szobrászművész

Megnyílt a honvédelmi képzőművészeti kiállítás

A Magyar Néphadsereg Központi Klubjában szombaton *Kiss István szobrászművész* nyitotta meg a magyar néphadsereg politikai főcsoportfőnöksége és a Magyar Képzőművészek Szövetsége közös honvédelmi képzőművészeti kiállítását.

A megnyitón megjelent *dr. Nagy Gábor* vezérőrnagy, a magyar néphadsereg politikai főcsoportfőnökének helyettese, a Kulturális Minisztérium, a KISZ központi bizottsága, a Magyar Képzőművészek Szövetsége számos képviselője, továbbá politikai, társadalmi életünk több kiválósága.

Osvát u. 8.

személyzeti
és oktatási
osztályán.

»FŰTŐBER«
Épületgépészeti
Termékeket
Gyártó Vállalat
(Budapest, XIV.,
Gvadányi út 67.
szám)

FELVÉTELRE
KERESÜNK

Az Egyesült
Izzólámpa és
Villamossági Rt.
Gábor Áron
Öntöde és
Gépgyára
(Budapest, VIII.,
Asztalos Sándor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

TÁRSADALMI SZEMLE
1974 DEC

1021 Kiss István

Kiss István: Bólyai Farkas

val az egész ...
számára is? Sokkal is.

Nem ritka az a nézet, hogy mai életünket a tudományos-technikai fejlődés és az életszínvonal emelkedése következtében egyre inkább az anyagi javak utáni hajsza tölti be. Egészségtelen verseny ütötte fel a fejét, státusz-szimbólumok keletkeztek. S az emberek egy részét a mások utolérésének vágya értelmetlen erőfeszítésekre korbácsolja. Miközben az elmúlt 25 évben nőtt a tömegek életszínvonala, nőtt a differenciálódás is. Úgy tűnik, a technika és tudomány az egyes ember szerepét rész-szerepre redukálja és számos mai ember úgy véli, ma, nálunk so-

leme ...
sadalom tagj
portokra, eg
esett közösség
torzsalkodás
lesznek.

Hogyan leh
a tömegek pol
érzelmi kohé
sítése? Hogy
fenti — kétsé
levő, de ebbe
eltúlzott — te
állítani, hely
relni?

A közgazd
stb. szabályo
nek legfőbb
zösségteremté
ban csak úg
ményes, ha
az életünkb
gondokkal, f

Rózsa József: Szociálpolitikai rendszer főbb fejlesztési irányai

(Közgazdasági Szemle, 1974. 10. sz.)

Az elmúlt két pártkongresszus az életszínvonalpolitikai célok között aláhúzta *az egy főre jutó családi jövedelmek különbségeinek fokozatos csökken-*

tését. Szociá
mint társada
kedésünk fü
proletariátus
követi, de ez
valamennyi

Kiss István, szobrász

Szovjet–magyar képzőművészeti megállapodás

A magyar és a szovjet képzőművészek együttműködésére vonatkozó *egy- és ötéves munkatervet* írt alá pénteken Moszkvában *Kiss István*, szobrászművész, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke és *Somogyi János*, a szövetség pártbizottságának titkára, valamint *Tejmurovics Szalahov*, a Szovjet Képzőművészek Szövetségének első titkára és *Jurij Koroljov*, a szövetség titkára.

A munkatervek meghatározzák a két szövetség vezetőségei közötti kapcsolattartás és együttműködés továbbfejlesztésének formáit, előirányoznak cserelátogatásokat, kiállításcseréket.

— Szovjet–magyar képzőművészeti... 4.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. márc. 20.

Kiss István szobrán

— A CSEPEL GALÉRIÁBAN kiállítás nyílt Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész munkáiból; a tárlat május 16-ig lesz nyitva.

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. ápr. 28.

Kiss István, szobrász

ÚJ EMLÉKMŰ A HŰVÖSVÖLGYBEN

Az elmúlt három évtized társadalmi, politikai eredményeit szimbolizáló emlékművet avatnak vasárnap délelőtt 11 órakor a hűvösvölgyi Munkásmozgalmi sétányon. Az alkotó munkát, a tenniakarást jelképező alkotás Kiss István Kossuth-díjas érdemes művész munkája.

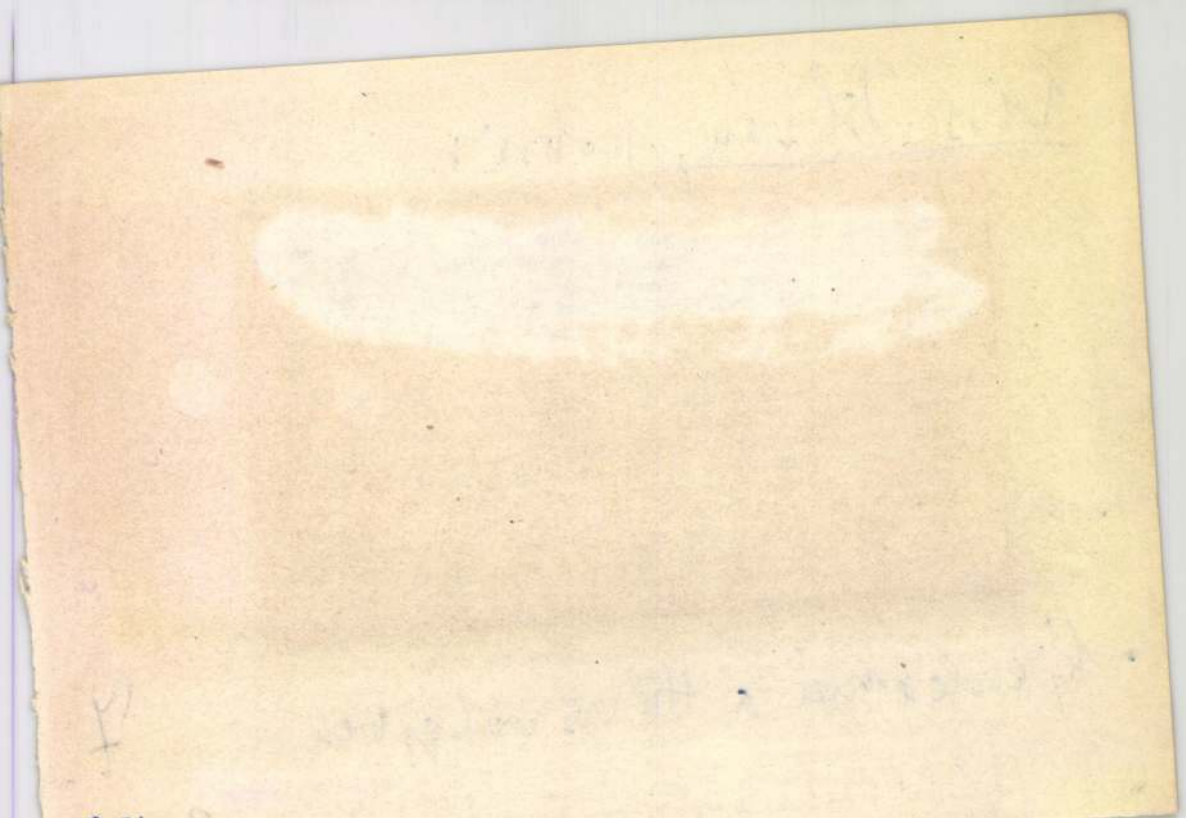

426

szakképzés, a műszaki fejlődés
s a struktúrapolitika hosszabb
ávú céljai és az ezeket hatéko-
yan szolgáló eszközök kialakítá-
ának kérdéseiben. Időszerű fel-
dat árrendszerünk, valamint a
érek és a személyi jövedelmek
ati alakulásának vizsgálata.

déseknek. Fontos összekötő lánc-
szeme a nemzetközi joggal a tíz
európai alapelv, amely kapcsoló-
dik az ENSZ-alapokmány elvei-
hez, illetve kibővíti azokat.

Felületesek és az okmány isme-
retének hiányára vallanak azok
a nyugati propaganda által te

Kiss István, szobrász

Vaskezek ölelik a vörös üveggolyót

Bazaltból épülő út a talapzata

Új szobor formálódik *Kiss István* szobrászművész keze nyomán. *A szobor, a két hatalmas kéz* — csaknem hússzorosa az eredetinek — mozdulata: a féltés, a gondoskodás szimbóluma.

A varrat: erő

Satupad, vaslemezek, kalapács, lemezvágó olló és hegesztőpisztoly, köszörű és védőszemüveg. A művész szerszámkészlete, ezzel formálja a tenyereket, a *hűvösvölgyi munkásmozgalmi emlékmű gótikus hatású szobrát.* A két kéz: burok, ölelésébe vörös üveggolyót álmodott a művész.

— *A két kéz: munkáskéz.* Ezt igyekszem az anyagkiválasztással és a megmunkálás módjával is kifejezni — mondja *Kiss István.* — A lemezek közötti varratok az erőt, a biztonságot, a természet realitását hangsúlyozzák.

— S az üveggolyó?

— *A vörös üveggolyó áttetsző fényével, légiességével gyermekkorunk legkedvesebb játékára emlékeztet, amit mindannyian féltve őriztünk. A hozzáfűződő érzelem határozza meg a további képzelettársításokat.*

— A most készülő mű, úgy tűnik, jellegében néhány rokonvonást hordoz a Margitszigeten felállított centenáriumi emlékművel.

— *Valóban: a befelé forduló külső héjak szerkezeti formáját nagyon fontos motívumnak tekintem. A héj a jelen védőburka,* amelyben a múlt is testet ölt: védi a jövőt.

Fiatal facsoportban

Gyakran választ vasszerkezeti megoldásokat. Mi készteti éppen a vas megmunkálására?

— Apám lakatos volt, a vas ízét szinte az anyatejével egyidőben ismertem meg.

— Április 4-ig, a szobor felavatásáig még sok munka van hátra...

— *A kézfejek, a hüvelykujjak még hiányoznak. Néhány hét múlva készül el az az üveggolyó, a Karcagi Üveggyár szállítja.* Az emlékmű rozsdaszínű lesz, talapzatul bazalt kockákból lejtős utat építenek. A Hűvösvölgy egyik fiatal facsoportja öleli majd félkörbe a szobrot.

— Mikor fogalmazta meg az emlékműnek ezt a formáját?

— *Körülbelül tíz-tizenkét éve magamról, gondolataimról készítettem el a szobor terveit.* Amikor szóba került a munkásmozgalmi emlékmű: eszembe jutott a régi terv. Portrét — magamról — soha nem csináltam. Most — *így* — megcsinálhatom.

P. J.

Kelendő a kelme: az idén hatmillió négy zetméter jerseyt gyártanak a Budapesti Finomkötöttárugyár kötőüzemében. A ter vezett mennyiség tíz százalékkal haladja meg a tavalyi termelést. A gyár termékei nek negyven százalékát exportálják, elsősorban a Szovjetunióba, Angliába, Svédor szágba, Norvégiába, Franciaországba, Líbiába. Képünkön: a kötőüzem részlete — munkában a körkötő gépek

HASZNOS, ÚJ

Csende

Tévéhez, rádi

— Valóban hallottad?

Kiss István, kohrán

□ KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrászművész munkáiból nyílik kiállítás április 27-én, kedden délután 6 órakor a Csepel Galériában. (XXI., Rákóczi Ferenc út 142.). Megnyitja Véghelyi Andor, az MSZMP XXI. kerületi Bizottságának első titkára.

2.

— : Halló Hak

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. ápr. 24.

Kiss Gábor anyakönyvi adatai.

1021

Kádár János hazaindult Varsóból

Győri Imre beszélt a magyar–lengyel baráti nagygyűlésen

A LEMP-kongresszus munkabizottságokban tanácskozik

Kádár János, az MSZMP KB első titkára, aki a magyar pártküldöttség vezetőjeként részt vett a LEMP VII. kongresszusán, szerdán reggel vonaton hazautazott Varsóból.

Kádár János búcsúztatására a központi pályaudvaron megjelent *Jozef Tejchma*, a LEMP PB tagja, miniszterelnök-helyettes és több más magas rangú személyiség. Ott voltak az MSZMP küldöttségének Varsóban maradt tagjai: *Győri Imre*, a párt KB titkára, *Sikula György*, a Hajdú-Bihar megyei Pártbizottság első titkára és *Németi József*, hazánk lengyelországi nagykövete.

Az MSZMP küldöttségének vezetését a LEMP kongresszusán Győri Imre vette át.

A „Párizsi Kommün" gyárban

A Lengyel Egyesült Munkáspárt VII. kongresszusán részvevő magyar pártküldöttség Győri Imre, az MSZMP KB titkára vezetésével szerdán, kora délelőtt Varsó nevezetességeivel ismerkedett, majd megtekintette a „Párizsi Kommün" telefonberendezések gyárát. A delegációt elkísérte Wladyslaw Kata, a LEMP Varsói fővárosi Bizottságának titkára.

A lengyel főváros úgynevezett Prága részében levő vállalat 1918 óta működik.

A gyár megtekintése után küldöttségünk kora délután nagygyűlésen találkozott a dolgozókkal.

A gyűlést Wladyslaw Troczynski, az üzemi pártbizottság titkára nyitotta meg. Ezután Győri Imre mondott beszédet.

Győri Imre, az MSZMP KB titkára a varsói „Párizsi Kommün" telefongyárban, szerdán megrendezett nagygyűlésen elhangzott beszédének bevezetőjében átadta a gyár dolgozóinak az MSZMP Központi Bizottsága és személy szerint Kádár János, a magyar kommunisták, munkások forró üdvözletét és tolmácsolta legjobb kívánságaikat: éljenek, dolgozzanak jó egészségben és érjenek el még szebb sikereket a termelőmunkában, gyáruk további fejlesztésében hazájuk, a szocialista Lengyelország felvirágoztatásában!

Az MSZMP KB titkára a következőképpen folytatta:

— A Lengyel Egyesült Munkáspárt kongresszusának eddigi munkáját, a magyar nép által is nagyrabecsült Edward Gierek elvtárs előadói beszédét és a felszólalásokat nagy figyelemmel követtük. S ez nem puszta udvarias megnyilatkozás részünkről. Minden, ami a varsói pártkongresszuson elhangzott, közelállt hozzánk is, hiszen mindannyian a szocialista népek közösségének tagjai vagyunk, elszakíthatatlanul összefűz bennünket a szocializmus építésének eszméje, érdeke, célja.

— Mi úgy tekintünk lengyel barátaink kiemelkedő munkateljesítményeire, mint a közös ügyünk sikeréhez való jelentős hozzájárulásra. De elégedettségünk nemcsak abból táplálkozott, amit a kongresszus a múltról mondott, hanem abból is, ahogyan előrevetítette Lengyelország jövőjét. A fejlett szocialista társadalom felépítése olyan cél, amelynek elérésével hazájuk a fejlődés új történelmi szakaszába lép, s ez a társadalmi igazságot megtestesítő. Szellemiekben és anyagiakban gazdag, az egyén alkotó lehetőségeit teljes mértékben kibontakoztató, országukat sokoldalúan felemelő társadalom lesz.

Győri Imre a továbbiakban ismertette a hazánkban folyó szocialista építőmunka eredményeit, majd így folytatta:

— Amikor így, barátok között mai helyzetünk, feladataink, terveink és távlataink közös dolgairól beszélgetünk, különösen jól érezzük, hogy történelmi barátságunk új tartalmának legfőbb jellemzője a proletár internacionalizmus, az együvétartozás a szocialista népek erős, nagy családjában.

Közös erővel

— Hagyománya van már annak is, hogy népeink közös erővel harcolnak minden nép szabadságáért, függetlenségéért, nemzeti és társadalmi felemelkedéséért. Azok a lengyel kommunisták, akik 1919-ben ott küzdöttek a magyar Vörös Hadseregben, azok a magyar partizánok, akik 1944-ben a kampinosi erdő harci osztagaiban harcoltak, nemzetközi küldetést is teljesítettek. Fegyvert fogtak a népeket leigázó burzsoá erőkkel, fasizmussal szemben. A magyarok és a lengyelek ma is vállvetve harcolnak az imperializmus ellen, a szocializmusért, a békéért. Egybefűz bennünket tehát az is, hogy külpolitikánk alapvető törekvése: szüntelenül erősíteni az egységet a Szovjetunióval, a Szovjetunió Kommunista Pártjával. Önök ismerik Magyarország történelmi útját, amelynek egyik legfőbb tapasztalata, hogy harcunkhoz, erőfeszítéseinkhez a világ első szocialista államának, a Szovjetuniónak a léte és internacionalista támogatása adott erőt, neki köszönhetjük felszabadulásunkat, vele szoros szövetségben tudjuk megoldani a szocializmus építésének feladatait. Múlt és jelen igazolja tehát pártunknak azt az elvi álláspontját, hogy szovjetellenes kommunista nincs és nem is lehet. A történelmi tények cáfolhatatlanul bizonyítják a Szovjetunió és az SZKP világtörténelmi szerepét, azt, hogy ez az ország és párt vállalja magára a legnagyobb felelősséget és terhet az egyetemes emberi haladásért, a békéért, a szocialista világ fejlődéséért vívott küzdelemben.

A barátság országútján

Befejezésül ezt mondta:

— Nagy öröm és megtiszteltetés volt számomra, hogy szólhattam önökhöz közös dolgainkról. Küldöttségünk a legszebb emlékekkel tér haza ebből a nagy hírű gyárból. Biztos vagyok abban, hogy magyar munkástestvéreik, akiknek beszámolunk majd lengyelországi tartózkodásunk tapasztalatairól, a legmelegebb baráti érzésekkel gondolnak majd önökre. Kérem, hogy önök is mindig emlékezzenek rá: földrajzilag se távol, de a barátság országútján járva, egészen közel élnek önökhöz a magyar kommunisták, a magyar dolgozók, és népeink magabiztosan együtt haladnak előre a legigazabb, a legemberibb társadalom, a kommunizmus felé!

A lengyel—magyar barátság bensőséges légkörében lezajlott nagygyűlés végén Győri Imre átadta a gyár kollektívájának az MSZMP KB ajándékát: Kiss István „Munkás"-szobrát.

A LEMP Varsóban ülésező VII. kongresszusa szerdán egész nap munkabizottságokban tanácskozott az előterjesztett beszámolók felett.

A bizottsági viták eredményét összefoglaló jelentésekben terjesztik a kongresszus plenáris ülése elé.

1975 DEC 11
ÉSZAK-MAGYARORSZÁG
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-148, 340-126

Tanácskozik

(Folytatás az 1. oldalról.)

munkájának színvonalát és erősíteni hatáskörét, valamint erős, demokratikus közösséggé fejleszteni a bizalmitanácskozást. A szakszervezeti csoport irányításában azonban az is fontos, hogy a bizalmi megfelelő hatáskörrel, jogkörrel rendelkezzen, és szükségesnek látszik, hogy a kialakulóban levő gyakorlat szerint a meggyőző és nevelő munkán túl meghatározott kérdésekben egyetértési joggal rendelkezzen.

A bizalmitanácskozás felelősségteljes munkája az a másik csomópont, ami a szakszervezeti mozgalom demokratizmusát gazdagabbá, eredményesebbé teheti. Erős, kezdeményező, demokratikus közösségé kell fejleszteni a bizalmitanácskozást, hogy minden lényeges kérdést sokoldalúan megvitasson, és állást foglaljon. Az új szervezeti forma, a bizalmitestület létrehozása nem valami csodaszer, de mindenképpen olyan lehetőség, aminek következetes kihasználása hozzájárul a szakszervezeti demokrácia kiszélesítéséhez.

A továbbiakban Gál László arról beszélt, hogy a szakszervezeti mozgalom akkor felel meg az eddigieknél is jobban a tagság igényeinek, a társadalom elvárásainak, ha a demokratizmus fejlesztésével egyidejűleg a centralizmus erősítését is szorgalmazza.

Gál László részletesen taglalta a szakszervezeti vezető testületek irányító munkáját, ami az utóbbi években minden szinten fejlődött.

A szakszervezetek jelentős számban vontak be különböző funkciókba munkásokat, fiatalokat, nőket, gondoskodtak oktatásukról, továbbképzésükről. A lehetőségeket azonban még korántsem merítették ki, sokkal bátrabban, következetesebben kell — ily módon is — erősíteni a munkásosztály vezető szerepét, segíteni a vezetők utánpótlását, hogy mind hatékonyabban jusson kifejezésre: a szakszervezetek a kommunizmus iskolái.

Dujmovits Ferenc, a Bányai Dolgozók Szakszervezetének főtitkára megállapította, hogy az üzemi demokrácia formái változatosak, sokszínűek, tartalmában pedig mind gazdagabban érvényesülnek a szocialista vonások.

A dolgozók, a munkások, a gyakorlatban naponta bizonyítják, hogy részt akarnak venni a gazdasági irányításban mindenütt, ahol igénylik tőlük. Ezt az aktivitást kell jobban felhasználni a gazdálkodás és az üzemi demokrácia fejlesztésében.

Ebédszünet után Besenyei Miklósnak, a Postás Szakszervezet főtitkárának elnökletével folytatódott a tanácskozás.

Virizlay Gyula, a SZOT titkára emelkedett szólásra.

A szakszervezetek nevelő munkájának eredményeit és feladatait elemezve kifejtette, hogy az ilyenirányú tevékenység eredménye mindig

Felépült egymillió lakás

Gyöngyösi István, az Építő-, Fa- és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára a lakásépítésben és a nagyberuházások megvalósításában elért eredményekről, gondokról beszélt. Utalt arra, hogy felépült a 15 éves programban meghatározott egymillió lakás, s ennek valóságos eredményét, a dolgozók életét befolyásoló hatását a számok ki sem tudják fejezni. Sok munka van e számok mögött.

Az V. ötéves tervben előirányzott 150—160 ezer állami lakás fölépülésében már nem a kivitelezői kapacitás, hanem a lakásköltségek alakulása lesz a kulcskérdés. Az állami pénzeszközök adottak, többet nem lehet elkölteni, ha drágábban építenek, akkor csökkenteni kell a lakások számát. Eszerint a lakásépítési költségnek a tervezetten felüli minden 1 százalékos növekedése 1500—1600 új otthonnal csökkentené az állami lakások számát, ami főként a fővárost és a nagyvárosokat sújtaná. Ez az új helyzet megköveteli, hogy a beruházók, a tervezők és a kivitelezők szigorúan tegyenek eleget az előírásoknak és gondosan hangolják össze munkájukat.

Gyöngyösi István hangsúlyozta, hogy fontos népgazdasági érdek a nagyberuházások határidőre történő átadása.

Előbbre léptünk a felnőttoktatásban

Dr. Voksán József, a Pedagógusok Szakszervezetének főtitkára kifejtette: a tartalmában korszerűsített köznevelési rendszer egyre közvetlenebb feltétele a politikai, gazdasági és kulturális előrehaladásnak.

Az oktatásügy támogatása elsőrendű társadalmi érdek. Ez kifejeződik a negyedik ötéves tervidőszak eredményeiben is. Az általános iskolai tantermek száma 223-mal bővül. Az alsó tagozatos gyerekek közül 100-ból 39 napközibe jár, a középiskolások csaknem egynegyedét kollégiumban helyezték el. Az óvodai ellátottság is javult. A fejlesztést jelentős társadalmi hozzájárulás tette lehetővé.

Beszámolt arról, hogy sikerült előbbre lépni a felnőttoktatásban. A szakmunkások továbbképzési rendszerének bevezetésével, az oktatás korszerűsítésével megújult az iskolarendszerű felnőttoktatás, amelyet a Pedagógus Szakszervezet három évtizede lankadatlanul támogat.

A pedagógusok életéről szólva rámutatott: ahhoz, hogy a pedagógusok megfelelően láthassák el feladataikat, magasabbra kell emelni e hivatás társadalmi rangját, fokozni kell a nevelői munka erkölcsi elismerését és tovább kell javítani az oktatásügyi dolgozók élet- és munkakörülményeit.

Üdvözletünk a portugál

A magyar szakszervezetek üdvözletét küldi a társadalmi vívmányok megszilárdításáért a demokratikus erőknek. A ismeréssel tekintenek arra a az Intersindicalban tömörülő gozók folytatnak az április 25- biztosításáért, a demokratiku ditásáért.

A kongresszus résztvevőit a tugália haladó erői és az Int jobboldali csoportok előretörés tetik a portugál nép demokr szakszervezetek ismételten tes ják Portugália demokratikus, ban tömörült szervezett dolgo a fasiszta erők törekvései ellen vivott küzdelmes harcukban.

Meggyőződésünk, hogy port demokratikus vívmányok meg a dolgozók egységéért és életl tatott következtes, igazságos h összefogása eredményeként vé

Támogatásunk spanyol munká

A magyar szakszervezetek X lidaritásáról biztosítja Spanyol haladásért küzdő erőit, dolgo Mélységes felháborodással lát országban mindent elkövet a a nemzetközi tiltakozás ellen kat semmibevéve, továbbra is dás hiveit és elutasítja a spa veteléseit. A világ haladó köz veteljük a demokratikus és sz a bebörtönzött politikai fogl azonnali szabadon bocsátását

Elismeréssel tekintünk azok a spanyol dolgozók és haladó a szakszervezeti jogokért, éle a dolgozók egységének erősít tek. Meggyőződésünk, hogy erőkkel szoros szövetségben elé

A magyar szervezett dolgoz sunkról biztosíthatjuk spanyol szenvedett spanyol dolgozó n országért folytatott harcukban.

Kiss István

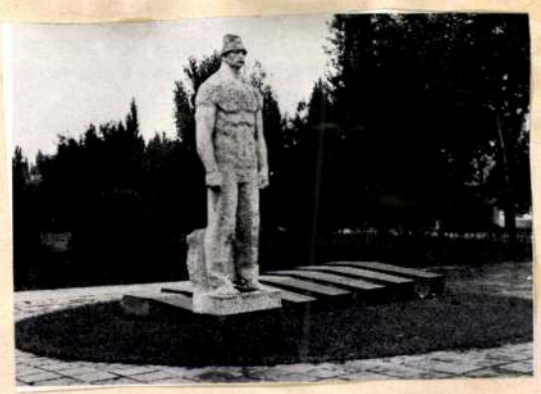

„Az endrődi sortűz"

(Endrőd.

Kocsogh Ákos: A politikus szobrász.

Művészet, 1975. november - 10 oldal.

Kiss István

Tasnádi Attila: Pályakerdés

Művészet, 1975. november - 1 oldal.

1/1

Kiss István

Kocsogh Ákos:
A pletikus szobász.
Művészet, 1975. november - 1 oldal.

Kiss István

„Az endrődi sortűz" (Részlet)
Endrőd

Kocogh Ákos: A politikus művész
Művészet, 1975. november - 1 oldal 1/c

ENDRÓD
1935

Kiss István

Társadi Á
Művészet, 19

Kiss István:
Vak Bottyán,
Vác

A kiállítást „Kunstschau Wien, 1908" címmel rendezték. Sok épületből állt, s a helye a Schwarzenberg-platzon volt. A kiállítás központjában a korszerű építészeti forma és a művészetek közti összefüggés állott. Az építészet szépsége, fegyelme és egyszerűsége *prof. Josef Hoffmann* szándékait ragyogóan mutatta. *Klimt* forma- és színkultúrájától el voltunk bűvölve. Csodálatos volt *Metzner* formakultúrája és az építészettel való kapcsolata.

De nagyon tetszett nekünk a kerámia

ekkor a kerámia-szakosztály
nak felkérte a bécsi *Schleich Vilmost*, de a szakosztály vezetésével *Gróh Istvánt* bízta meg. A szakosztály megnyitása előtt kihirdették, hogy szívesen vennék, ha a végző növendékek az iskolában maradnának, hogy a szakosztály ne induljon üresen. Két osztálytársam, *Fáry János* és *Gál Sándor* festők bent is maradtak. Mindkettő hódmezővásárhelyi volt. Engem is hívtak, de én akkor anyagi okok miatt nem mehettem. Pedig szerettem volna a kerámiával fog-

Kiss István

„Dózsa emlékmű"

Tasnádi Attila: Pályaverseny
Művészet, 1975. november - 1 oldal

Tasnádi Attila: Pályaker des
Művészet, 1975. november. — 1 oldal

lékezetes sikert arat: 1954-ben el-
eri a bukaresti Világifjúsági Talál-
ző művészeti versenyeinek egyik
rmadik díját, majd egy év múlva
ztéri felállításra kerül. Igaz, ekkor
ár valamelyest átdolgozva: a köztéri
ltozatban az anya korábban túlmo-
ált, s így kissé zaklatott benyomást
ltő habitusa higgadtabb, racionáli-
bb megformálást nyert.

Az ifjúkori oeuvre utolsó rétege a
rténelemmel kapcsolatos: az idetar-
ző művek a múlt népi oldalait, a hazai
abadságmozgalmak emlékezetes pil-
natait és egyéniségeit idézik elénk.
r a stílus szempontjából ez a réteg
utatja a legvégletesebb megoldáso-
t – az 1952-es datálású *Vágtató kuruc*
as például neobarokk, míg az ugyan-
-ztendőben készült *Hunyadi*

a ló és lovas együttmozgásának statikai megvalósítását illeti – sokat megcsillogtat már a későbbi köztéri szobrász konstruktív készségeiből is. A viszony kialakítása ugyanis tektonikus jellegű: a ló posztamentumként áll a figura alatt, inkább tömegével, mint lendületével befolyásolva a mozgást. A szobrok belső dinamikáját ilyetén nem a térbeli kimozdulások ellentéte, hanem „felépítésük" logikája teremti meg, ennek révén szerveződnek egységbe az egymástól elütő nagyságú tömegek, illetve a bennük munkáló erőhatások különbségei.

Az 1954–1963 közé eső időszakban, Kiss István szobrászi tevékenységét nagyjából három monumentális fel-

Kiss István

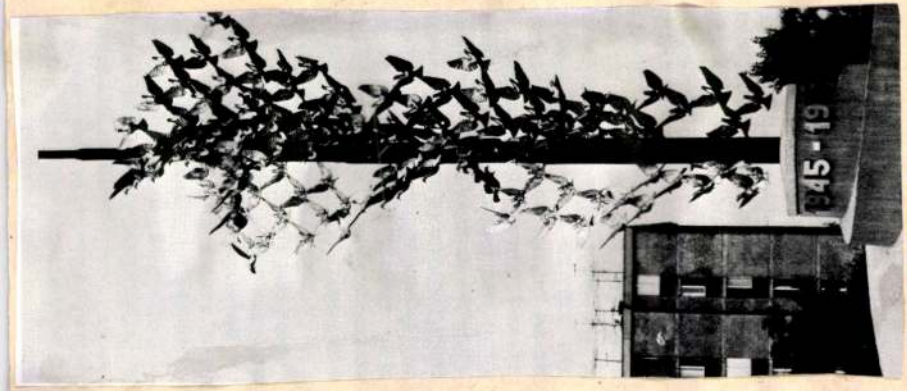

Galambok (Dunaújváros)

Tasnádi Attila: Pályaherdés
(Művészet, 1975. november - 1 oldal

Kiss Gitta

Tasnádi Attila: Pályakerülés

Művészet, 1975. november – 1 oldal

Kiss István

Kiss István: Dózsa-fej, vázlat (fotó Kónya)

Uccogh Ákos: A politikus szobrász
Művészet, 1975. november - 1 oldal.

Kiss István

1021

Képzőművészetünk jubiláris seregszemléje

Harminc esztendő magyar képzőművészete néz vissza ránk az utóbbi öt év alkotásaiba sűrítve a *Műcsarnok* jubileumi kiállításán. Cseppben látjuk a tengert, összetevőjében a nagyobb egységet, s ez részben többet, részben kevesebbet ad számunkra a tényleges valóságnál. Amit kapunk, az elsősorban *helyzetkép*, amelyben azonban az elmúlt évtizedek eredményei is summázódnak valamiképpen, hisz a jelenben mindig benne foglaltatik a múlt, a ma művészete nem létezik a hagyományok példája, tanulsága nélkül.

Mégis, ha tüzetesebben szemügyre vesszük a tárlatot, a művekből elénk bomló látvány *inkább* nyitány, semmint finálé az elmúlt harminc évet tekintve. A kiérleltségnél jobban érzékeljük benne az ígéretességet, a haladásnál a tétova egy helyben topogást. S amikor felemlítjük ezt, egyáltalán nem a kifejezés konzervativizmusára, egysíkúságára gondolunk, mert felfogás, ábrázolási módszer, iskola dolgában igazán változatos produkcióknak lehetünk szemtanúi, hanem arra a tartalmi élettelenségre, amely az egész anyagnak oly mértéktartó, ünnepélyes légkört kölcsönöz. Hiába, a sokféleség a művészetben nem azonos a gazdagsággal, egy tárlat ütőképességét nem a művészi érdeklődés sokrétűsége, hanem a *minősége* szabja meg.

Az ellentmondás oka nézetem szerint a kiállítás koncepciójában keresendő, pontosabban e koncepció félresiklásában. Mert mi is volt itt a rendezőség eredeti célja? Dokumentálása mindannak, ami jelenkori képzőművészetünkben értékes és tisztességes. Felsorjáztatása az olyan műveknek, amelyek pozitíve árnyalták az elmúlt harminc év művészi arculatát. Ez a program elfogadhatónak bizonyult annál is inkább, mert az élet meggyőzött afelől, hogy a kirekesztés, az egyszerűsítés elszegényíti a nagy történelmi dráma menetének megjelenítését, a szocializmus céljaiért folytatott harc krónikáját. Ám ezt a kaleidoszkópot, hogy mozaikká álljon össze, *súlyozni kellett* — azaz a dokumentációt, a személyes viszonylatokat alá kellett rendelni elvi megfontolásoknak. Ilyen pedig, mint valóban erős kötőanyag, csak egy jöhetett szóba: a *művészetpolitika:* — a művekben megbújó társadalmi igények felszínre hozása. Hogy a gyakorlat nyelvére fordítsuk a szót: ez a szóba jöhető irányzatok *legjobb* alkotóinak és alkotásainak az összegyűjtését követelte meg.

Ezzel szemben mi történt? Éppen az ellenkezője az elmondottaknak. A rendezők nem a meglevő és sok irányban mozgó törekvésekből vontak le következtetést, hanem egy *elképzelt összképhez* kerestek illusztrációt. A zsüri által elfogadott anyag ilyetén nem fejlesztve, hanem *kiegészítve* lett, ami végül is a kiállítás funkciójának *arányeltolódásához* vezetett. A társadalmi számadást háttérbe szorította a dokumentatív jelenlét; a szakmai önvizsgálat rátelepült a mondanivalóra.

Ezek után aligha csodálkozhatunk azon, hogy a jubileumi kiállítás problémafelvetéseit illetően meglehetősen *szerény programot* teljesít. Nincs izgalma az elaprózottság, a homogénitás hiánya miatt. Csak töredékeiben derül ki, hogy mi foglalkoztatja művészeinket a valóságból, hol történik az ellentmondások felizzítása, miben harmonikus a fejlődés, s mely témáknak van a legnagyobb társadalmi vonzása. A hiányok a tartalmi szféra *leszűkítésével* járnak; sok, a magyar művészet már kialakult elfogadott vonása egyáltalán nem, vagy rangján alul érvényesül.

A jelzett kifogások elsősorban a *festészetet* érintik, jól lehet, a legnagyobb kollekcióval ez a műfaj vonul fel. A bemutatott 183 képen belül hangulati indíttatású dekoratív megoldások dominálnak, amelyek csak egy része tud társadalmivá szélesedni a megfo-

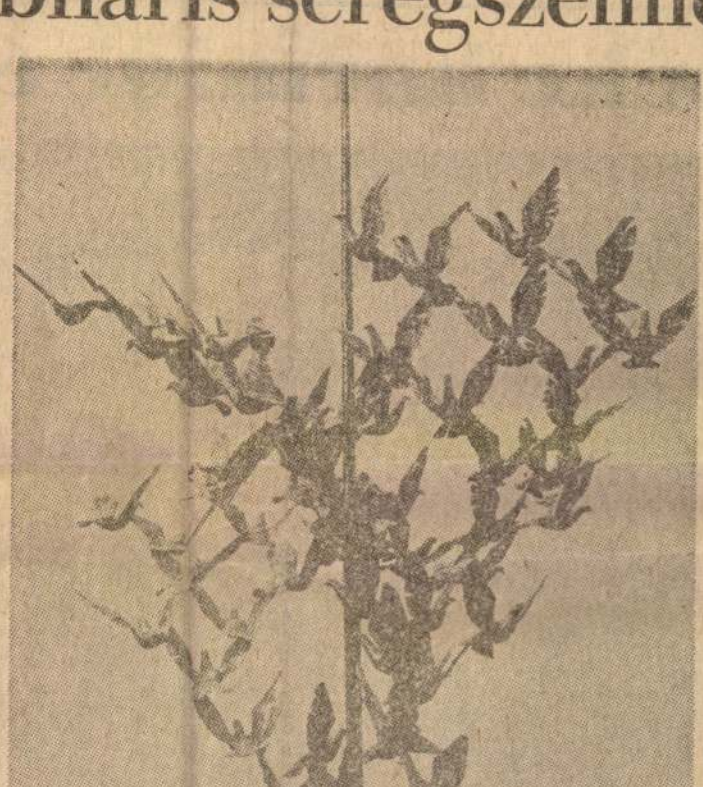

Kiss István: Galambok

galmazás során. Főként a szentendreiek okoznak csalódást ebben a tekintetben: egykori, vívódó magatartásuknak halvány visszfényei az itt kiállított artisztikus formajátékok. Formáikat iskolás bravúr, semmint valódi emóció duzzasztja. Erősen nehezményezem a vásárhelyi iskola szétszórt s nem a legjobb munkákkal képviselt bemutatását: ebben a tálalásban valahogy ereje vész ennek a ma is aktuális népi-realista irányzatnak. Még rosszabb a helyzet a realista szemléletű figurális expresszionizmussal, olyan mesterei, mint *Sarkantyu Simon, Vati József, Cs. Nagy András* nincsenek jelen, *Konfár Gyulát* pedig tényleges szintjén tájkép képviseli. Sok a monumentalizmus révületében festett áltáblakép, egyesek még az intimebb képformákban is murális felületet igénylő eszközökkel kísérleteznek. A legnagyobb hatást reám az életközeli, az ember, a munka és a táj *új viszonylatait* feszegető munkák gyakorolták, *Fejér Csaba, Vecsési Sándor, Lóránt János, Ridovics László, Pirk János, Kántor Lajos* képei, meg az érzelmi piktúra néhány olyan kvalitásos képviselője, akiknél a közösségi szándék — lett légyen ez akár csak gyönyörködtető jellegű is — mindig kitetszik.

A *szobrászatot* ezúttal főként a kisplasztika képviseli, hisz a köztéri momentumok korábban már bemutatásra kerültek. A hangsúlyozottabb anyagszerűség s a hagyományok elevenebb hatásának tudható be, hogy a reális szemlélet itt markánsabb összképet biztosít, amelynek elejében olyan kiváló alkotások állnak, mint *Vigh Tamás* felszabadulást szimbolizáló kompozíc*ván* gondolati dozó térplasztiká *László* jelképpé Pásztora, *Borsos rényi Jenő* aktív sal telített portr nerábrázolásai. tes a fiatalok *Gyurcsek Feren gyes, Szabó Gáb* legmagasabb szi romolják. A kö ból *Vasas Károl hály, Kiss Sánd Márta, Konyorcsi* pel még említés a túlhajtott for rébe kell utas *Nagy András* és *memnon* némely Jelentős teljesítm *József* kicsinyke többi dolgait vis nak éreztem. Mo *bó István* Petőfi mészetben most *Gyula, Czinder geti Erika* tudta szenvedélyeket a pozitív-negatív fo ni.

A *grafika* gond ga a kiállítás le bár bizonyos túl itt is megmutatk tók a témák és t les skáláján játs ber és a világ m latát feltárják, képformálás erős legjobbak azonb keretekben is k tuálisak képesek legfeltűnőbb *Wür* nya, a legbossza *Gyula és Stettn* lapos szerepelte *Maurer Dórának* jár ki, e két mes mat érdemel!

A gobelinek, f máncok többségi mes látványt, es gyelemre méltó k nak. Színesítik, látottakat, a azonban nem tud ni. *Jó szándékú, nyaiban elhibázo* láthatunk végre nokban, amelyn olyan fontosak mint amilyen ért számú erényei. T

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 MAJ. 4
Népszava

...ágbékéhez

...béke harminc é

Az első találkozások...

unió ellen. Azzal a Trumannal, aki a következőket nyilatkozta, amikor a hitleri Németország megtámadta a Szovjetuniót: *„Ha azt látjuk, hogy Németország győz, Oroszországot kell segítenünk, ha pedig azt látjuk, hogy Oroszország nyer, Németországot kell támogatnunk. Ilyen módon hadd pusztítsák egymást, amennyire csak lehet."*

Szovjetellenességében Truman, mint elnök sem változott, s így az Egyesült Államok — Angliával és másokkal együtt — szülőapja lett a Szovjetunió és a fiatal népi demokratikus államok elleni agressziós terveknek. Ezek a tervek sokféle nevet kaptak. Hívták *a szovjet fenyegetés elhárításának, a rab nemzetek felszabadításának, a szovjet expanzió egyensúlyozásának* —, végül is egy volt a céljuk, hogy *meggyöngítsék, megsemmisítsék a Szovjetuniót* —, amely a második világháborúban megmutatott legfontosabb célja *a szocialista országok elleni támadásra való felkészülés volt.*

Így funkcionált hát a sajátosan értelmezett „jóakarat", amely kézjegyekkel ugyan vállalta Potsdamban a fasizmus végleges felszámolását, de amely kezdettől fogva arra spekulált, hogy az NSZK-t felfegyverezve támadó éket hozzon létre a szocialista országok ellen.

Nem is kellett sokáig várni, hogy az újonnan felfegyverzett NSZK hivatalosan is tagja legyen a NATO-nak, s hogy az észak-atlanti tömb országainak agressziós politikája *ellenforradalmi kísérletekben* nyerjen mindennél világosabb igazolást. A mind világosabb támadó szándék ellenében hozták létre a Szovjetunió és a kelet-európai szocialista országok *a Varsói Szerződés Szervezetét*, amelynek együttes ereje lehűtötte a vérmes nyugati reményeket, s világossá tette egy

Bukarestből, majd 1969-ben Budapestről —, hogy Európa kormányai üljenek tárgyalóasztalhoz, és dolgozzák ki a békét mindenkorra megőrző európai biztonság rendszerét.

Abban, hogy végül is 1968—69-től felgyorsult a tempó a realitások politikájának elismerésében, elsőrendűen nagy része van *a Szovjetunió békeprogramjának, amely a konfrontáció helyett a valamennyi nép számára hasznos együttműködést ajánlotta fel.* És ezzel, a mindennél világosabb érvvel szemben — a folyamatok lassításán kívül — semmit sem tudtak kezdeni a NATO legagresszívebb körei sem. Nem tudták megakadályozni a *nyugat-berlini négyhatalmi szerződés aláírását*, a *szovjet—NSZK, lengyel—NSZK* szerződés létrejöttét, a két német állam közti *alapszerződés* aláírását, s azoknak a fontos *szovjet—amerikai, szovjet—francia, és szovjet—NSZK* csúcstalálkozásoknak a sorát, amelyek hozzákezdtek az együttműködés gyakorlati megvalósításához.

A NATO-körök végül kitalálták *a csapatok és fegyverzetek arányos csökkentésének elvét*, hogy megtorpedózzák az európai biztonsági értekezletet. Sikertelenül, mert a szocialista országok tárgyalási készségüket nyilvánították, csakhogy természetesen nem az „arányosság" nyugati elképzelései szerint. Az európai biztonsági értekezlet így eljutott második — genfi — szakaszába, s minden remény megvan rá, hogy még ebben az évben Helsinkiben felkerül a biztonság épületére a tető, *a harmadik szakasz magas szintű találkozóján.*

És ezzel eljutottunk a béke harminc évében napjainkhoz, eljutottunk egy kemény harcokkal teli folyamatban oda, amikor a legfontosabb így hangzik: *visszafordíthatatlanná kell tennünk a nemzetközi enyhülés, a béke óhajtásának folyamatát.*

Eljutottunk idáig, de nem jutottunk el *minden* nép békéjéhez. Erre figyelmeztetnek 1945 óta *Korea* halottai, *Szuez* 1956-os áldozatai, az *algériai* háború temetői, az *indokínai*, a *közelkeleti* háborúk, az *afrikai* és *latin-amerikai* harcok halott százezrei.

Mert milyen is az igazi béke?

Olyan, ahogyan erről egy felhőtlenül derűs szovjet gyermekdal szól: *„mindig meglesz a napocska, mindig meglesz a mama, és mindig megleszek én."* Mindig meglesz, akármelyik gyerek is énekelje a föld bármely részén.

Diósdi László

...pjaiban

Dunaújváros huszonöt éves. Negyedszázad a történelemben csak pillanat. Mégis ennyi idő alatt új város épült a Duna mentén vasból, acélból, betonból. Tervezői fantáziával, lelkesedéssel, munkásakarattal. Fiatal város: múltja kevés — jelene van és jövője. **(Összeállításunk a 3. oldalon.)**

(Széky Péter felvétele)

□ MIKES ISTVÁN JÓZSEF festőművész kiállítását holnap délután 5 órakor nyitja meg a nagymarosi Pártbizottság kiállítótermében (Váci út 11.) Szalai Árpád községi párttitkár és dr. Bodnár Éva művészettörténész.

hangzott az a kívánság is, ahogyan felmérték a nők helyzetét, *mérjék fel a nyugdíjasok helyzetét is.*

— Mit tart első, sürgős elintéznivaló feladatának, miután ismét képviselője lesz egy körzetnek?

— Új körzetemben, a Lágymányoson is *rohamosan fogy a zöld terület*, a szabad tér. Ezért is érintet-

Gyermekének
új ruhát a nyárra!

Még 3 napig
40%-kal olcsóbban

ajánlja a

NÉPMŰVÉSZETI ÉS HÁZIIPARI VÁLLALAT

Ízléses, varrott gyermekruhák
gazdag választékát találja
boltjainkban:

Budapest XIII., Szt. István krt. 26.
Budapest VIII., Rákóczi út 53.
Budapest VIII., József krt. 78.
Budapest XIX., Kispest, Vörös Hadsereg útja 144.

Népművészeti és Háziipari Vállalat

Szovjet siker a brüsszeli zongoraversenyen

Az Erzsébet királynéról elnevezett brüsszeli nemzetközi zenei verseny világszenzációja: *a zongoraverseny döntőjébe öten jutottak be a moszkvai konzervatórium növendékei közül!*

Az első díjat, 5000 dollárt (200 000 belga frankot) *Mihail Faerman* 20 esztendős zongoristának nyújtották át *Fabiola királynő* jelenlétében. A második díjat *Sztanyiszlav Igolinszkij*, a harmadikat pedig *Jurij Jegorov* nyerte.

Az atlétatermetű Mihail Faerman olyan csodálatos szépséggel játszotta *Csajkovszkij* b-moll zongoraversenyét és *Beethoven* Waldstein-szonátáját, hogy mind a közönség, mind a zsüri el volt ragadtatva. A belga hallgatók — bud pesti módszerrel — telefo hívással szavaztak. amerikai *Larry Graha* lett a negyedik a szov művészek után.

RÁNKI-ŐSBEMUTAT

A halászo

Ritka eset, hogy magy zeneszerző új színpadi m vének külföldön van az bemutatója. Ez történt múlt héten az NSZK-b Wiesbaden tavaszi ünn játékain. Ott játszották e ször *Ránki György* eg estét betöltő 90 percnyi ic tartamú legújabb táncjá kát.

Izolda halála

Nyolcvankét éves korában elhunyt *Frida Leider* operaénekesnő, aki nagyszerű Wagner-tolmácsolásairól volt nevezetes. A világhírű művésznő sokszor énekelt a *Bruno Walter* v zényelte előadásokon. K válóan alakította Izold Elzát, Erzsébetet, Sent Brünhildét. Emlékirat 1959-ben adta közre.

1975. febr. 9. Petőfi
11.50. M.
Láttuk, hallottuk

- Érdekes kiállitás nyilt meg a Mücsarnokban "Köztulajdon 1945- 1975" cimmel. Erről szól Sik Csaba:

- A legnaivabb kezdő kritikus tudja, hogy köztéri szoborról nem illik jót mondani. Nincs magányosabb és kiszolgáltatottabb teremtmény a bérházak közrefogta kőfaragványnál, bronzöntvénynél, nem számithat arra a védettségre amit minden múzeumi tárgy élvez, arra a kiegészitésre amit esz-

Kiss István szobrász

*/.

tétikai becséhez a környezet hozzáad, s a kritikus sznobizmusa nem utolsó sorban. Utcáinkon és tereinken legfeljebb 10- 15 éve fedezhető fel változás nemcsak épületeken, de szobrokon is, vidéken szembetünőbben mint Budapesten. Az időben tettenérhető változást meggyőzően mutatja Kiss István és Marcsa István Dózsa szobrának tartalmi és formai különbözősége. Az egyik a romantikus szinmü irodalomból a másik a történelemből vette hősét. Az előbbi a hagyományos emlékmü szoborászat, az utóbbi Derkovits metszeteinek rokona. Nehéz müfaj a köztéri szobrászat. Méretek és arányok szerencsés harmóniája, a plasztika és az épitészeti, természeti környezet pontos megfelelése, tehát a szorosan vett szobrászi feladat aminens megoldása kevés ahhoz. hogy egy szobor ne csak a városkép eleme, hanem az emberi közösség életének részese legyen.
Vesenyei Márta derecski, Makrisz Agamemnon pécsi felszabadulási emlékmüve, Somogyi Martinásza, Varga Imre Radnótija a hétköznapiban fedezi fel a kivételest, történelmében az emberit, nem kiáltja a járó-kelők fülébe, hogy minden másképpen van mint 2o vagy 4o évvel ezelőtt, hanem megmutatja, páthosztalan egyszerüséggel. Sár Erzsébetnek a tihanyi, Rózsa Bálintnak a szegedi Biológiai Kutatóintézetet, Vig Tamásnak a zuglói Telefonközpontot diszitő szobra a formakapcsolatokban, térviszonyokban kifejezett plasztikai gondolattal jellemzi a környezetet. Ezek a szobrok nemcsak a szabadtéri szobrászat hagyományosan naturalista, a mai élettől idegen szellemét üzik el városainkból, de idejét múlttá teszik a kritikus céh illemszabályait is. Ott a legjobbak ugyanis, ahová szánták őket. A szobrászati anyagban különben sokkal több jó mü található mint a festészetiben. Bálint Endrének a Palatinus strandra készitett kitünő munkáján kivül a fejképekben freskókban, mozaikokban több inditékot találhat a müvészet szociológiai kutatás, mint az esztétikai. Elgondolkodtató például, hogy az 5o-es években a decensben vélték felfedezni a forradalmit, a kellemesben a népit, a kiálkitott fraskó-tervek tanusága szerint. A Mücsarnokban rendezett kiállitás a felszabadulástól napjainkig válogat a köztéri és diszitő müvészet alkotásaiból. A cime: "Köztulajdon 1945-75" meglehetősen pontatlan, ugyanis ha Rembrandt öreg Rabbinusa a Szépmüvészeti Múzeum, Ergi Napfelkeltéje a Nemzeti Galéria állományjegyzékben szerepel is, azért a "köz" tulajdona. Ugylátszik a köztéri elnevezéstől féltek a kiállitás rendezői is. Indokolatlanul, mert a bemutató azt tanusitja, hogy a lenézett müfaj úgy hozzájárul városaink átalakulásához, mint az épitészet.

Kiss István szobrászművész

1021

1975. június 29., vasárnap

KÖZTULAJDON

Kiss István: „Dózsa" terv

Köztulajdon ... az enyém, a tiéd, az övé — tehát a miénk. Parkokba, terekre álmodja meg őket művész alkotójuk, s mi hol sietősen elmegyünk mellettük, hol pedig megállunk, hogy megcsodálhassuk őket. Környezetünket, emberi életterünket szépítik, gazdagítják ezek az alkotások. Harminc esztendő köztulajdonba vett művészi alkotásaiból láthatnak ízelítőt azok, akik a miskolci Kossuth Művelődési Házban megtekintik a Köztulajdon, 1945—1975. című kiállítást. E kiállításról mutatunk be két szép szobortervet.

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ

197

A v

Újsághir: „Mexikóvárosban egyes nyugati delegációk azon mesterkednek, hogy a nők világkonferenciáját, a vidám női találkozó irányába tolják el".

Mint ismeretes, a nők világkonferenciáját az ENSZ a nők nemzetközi éve alkalmából szervezte Mexikóvárosban. A konferencia munkájában száznál több ország küldöttei vesznek részt, s a fórum napirendjén tulajdonképpen a nők gazdasági, politikai és társadalmi egyenjogúságának kérdései, valamint a

...nyok is ...gyetlen poli... ...nőverről van szó! ...erletről, hogy a több mint száz ország nőtársadalmát és türekvéseit képviselő delegátusok figyelmét eltereljék a konferencia tulajdonképpeni céljáról, a nők igazi vidámságának, boldogságának ügyét előbbre vivő kérdésekről.

Mert nálunk, Magyarországon — hála az elmúlt három évtized nagy politikai, gazdasági, társadalmi vívmányainak! — ma már gyakorlatilag a nőtársadalom minden rétege, az asszonyok és lányok többsége tudja, hogy a valóságos „vidámságnak" minimálisan olyan „prózai" feltételei vannak, mint a nők felszabadítása az évezredes — és rájuk nézve nagyon is hátrányos — előítéletek súlya alól; a férfiakkal — a dolog lényegét tekintve — teljes politikai, gazdasági és társadalmi egyenjogúságuk megvalósítása; foglalkoztatásuk, képzésük, művelődésük, kulturált szórakozásuk feltételeinek megteremtése; „második műszakjuk" terheinek könnyítése, és — nem utolsósorban — az „anyasági" funkciókkal", a gyermekneveléssel együttjáró szociális gondoskodás. De folytathatnánk is: a háborús félelemtől, a háborúk következményeitől — a nőket különösen súlyosan érintő következményektől — való megszabadításuk, stb., stb.

És végeredményben attól sem lehet eltekinteni, amire már Engels is felhívta a figyelmet: ahhoz, hogy az emberek bármilyen társadalmi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 JUN 12
Petőfi Népe

Kiss István, Kossuth-díjas

1021 - szobrászművész

BALLAGÁS
A SZAKMUNKÁS-
KÉPZŐKBEN

Érettségiző dolgozók

A tablókkal, virágokkal díszített iskolafolyosókon, a tanműhely falai között — mint az már nagyomány — a szakmunkásképző intézetekben is ballagnak a végzősök. Az idén ötvenhétezren vesznek búcsút a tanintézetektől, kapnak szakmunkás-bizonyítványt az országban.

A Munkaügyi Minisztérium szakoktatási és továbbképzési főosztályán elmondták, hogy körülbelül kilencezren az építőiparban állnak majd munkába. Nyolcezer gépszerelő, csaknem négyezer villanyszerelő lép ki a szakmunkásképző intézetek kapuján. Az élelmiszeriparban több mint kétezren, a különféle mezőgazdasági szakmákban háromezernél is többen végeztek az idén.

Bács-Kiskun 16 tanintézetében már lezajlottak a ballagások. Az ipari szakmákban kétezren mondtak búcsút az osztálytermeknek és tanműhelyeknek. Körülbelül háromszázan a mezőgazdasági, négyszázhatvanan a kereskedelmi és vendéglátóipari tanulmányaikat fejezik be. Az írásbeli vizsgák a jövő hét közepén lesznek, majd a gyakorlati és szóbeli számadások következnek, hogy júliusban már munkába is állhassanak a fiatalok.

Több helyütt az idén érettségizhetnek először a dolgozók kétéves esti szakközépiskolájának tanulói. Összesen százhetvenen jelentkeztek érettségi vizsgára a kecskeméti 607-es és 623-as, a kiskunfélegyházi 608-as és a bajai 609-es számú szakmunkásképző intézetekben.

Emlékmű Dunaújvárosban

● **Fölállították Dunaújváros új felszabadulási emlékművét, Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotását. A 18 méter magas emlékmű 150 galambja krómacélból készült.**

(MTI-fotó — Fényes Tamás felvétele — KS)

minisztérium számos vezető munkatársa és Hamburger László, a Magyar Népköztársaság Bonni nagykövete.

A magyar külügyminiszter Walter Scheel 1974. évi magyarországi látogatását viszonozza. Scheel — külügyminiszteri minőségében — a két ország diplomáciai kapcsolatainak létrejötte alkalmából járt Budapesten és tárgyalásokat folytatott a magyar vezetőkkel.

A viszontlátogatás keretében Puja Frigyes kétszer — szerdán délután és csütörtökön délelőtt — tárgyal nyugatnémet kollégájával. Csütörtökön délután Helmut Schmidt kancellár fogadja.

Repülőtéri nyilatkozatában Puja Frigyes rámutatott, hogy a diplomáciai kapcsolatok felvétele óta Magyarország és az NSZK kapcsolatai jól fejlődtek minden területen. Most a feladat: áttekinteni a kapcsolatok fejlődését, és megtalálni a módot e kapcsolatok további bővítésére — mondotta.

Genscher szövetségi külügyminiszter válaszában igen szívélyesen üdvözölte magyar vendégét első hivatalos nyugat-németországi látogatása alkalmából, amelyet igen fontos eseménynek minősített. Egyetértett a magyar külügyminiszterrel abban, hogy ez a látogatás módot ad a kapcsolyiség jelent meg.

A szerdai nyugatnémet kiemelt helyen foglalkozik Frigyes külügyminiszter látogatásával.

A liberális Frankfurter Allgemeine Zeitung kéthasábos tudósítás arról biztosít, hogy az NSZK tozatlanul folytatni kí enyhülési politikát. En nyítására idézi a lap a bonni külügyminisztérium új szóvivőjének, Klaus Terflothnak azt a kijelentését, amely szerint a látogatás beleillik abba a „politikailag megenyhült helyzetbe", amelyben létrejöttek az NSZK és a szocialista országok szerződései.

A Kölner Stadt-Anzeiger ugyanezt a véleményt tolmácsolja és hangot ad várakozásának, hogy a magyar és a nyugatnémet külügyminiszter megbeszélésein, valamint Puja Frigyes és Helmut Schmidt találkozóján bőven lesz szó gazdasági kérdésekről. A lap ismerteti Puja Frigyes háromnapos látogatásának programját, amely pénteken kora délután zárul.

Külön cikkében a lap kiemeli, hogy első ízben tesz magyar külügyminiszter látogatást a Német Szövetségi Köztársaságban. Ebből az alkalomból bemutatja az olvasóknak Puja Frigyes személyét, tájékoztat életútjáról. (MTI)

ten, s hogy „a Cipruson élő k közösséget megosztó nehézségek és bizonytalanságot alapjáb nem sikerült felszámolni". ENSZ békefenntartó erői — fol tatódik a jelentés — nem tudn szabadon közlekedni a török ha

Változások a b

Kedden a késő esti órákba jelentették be, hogy a közös pia ci népszavazás nyomán — amely megerősítette Harold Wilson po zícióját — a miniszterelnök át szervezéseket hajt végre kormá nyában. Ezek közül a legfonto sabb az, hogy a nagyipar és jobboldal által dühödten támadot Tony Benn iparügyi miniszter he lyet cserél kollégájával, Eric Var ley-val, aki eddig energiagazdál kodási miniszter volt.

Átmeneti tábor az

Lélektani hadviselés Portugália ellen

Az európai szociáldemokraták aggódnak

LISSZABON

Az európai szociáldemokraták „nyugtalanok" a portugáliai fejlemények miatt, elsősorban amiatt, hogy a Portugál Kommunista Párt és a Fegyveres Erők Mozgalma „nem adja át a hatalmat" a Soares-féle szocialistáknak — derül ki Francois Leenhardt francia szocialista párti politikus nyilatkozatából, aki a Közös Piac Euró-

közvéleményét a portugáliai helyzetről. Ugyanerről a súlyos gondról beszélt párizsi sajtóértekezletén Costa Gomes tábornok, portugál köztársasági elnök is. Az államfő elmondta, hogy országának közvéleményét aggasztja az a lélektani agresszió, amelyet a tőkések által ellenőrzött sajtóorgánumokban követnek el Portugália ellen.

Alvaro Cunhal, a Portugál

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 AUG 23

KÉPES ÚJSÁG
Budapest

Kiss István

1021

Kiss István:
ÉLET
(hegesztett vörösréz)

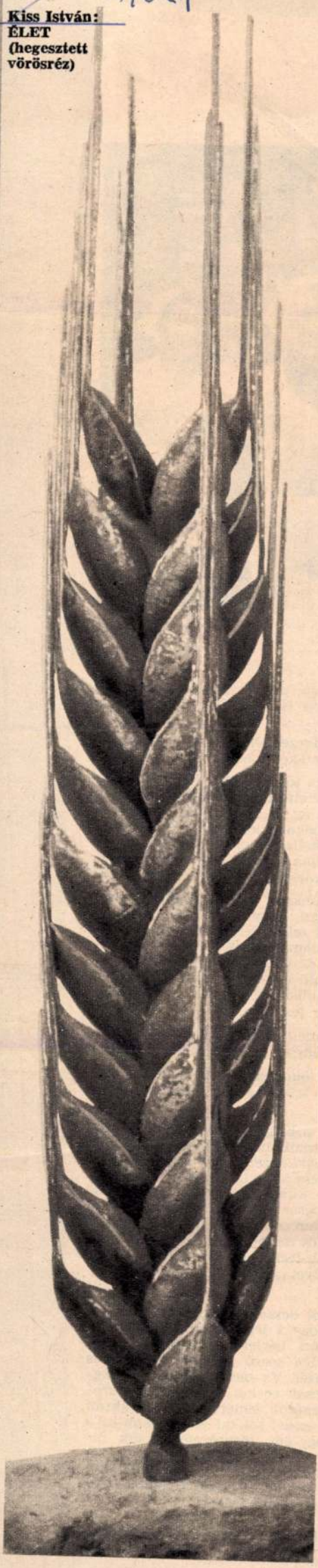

van, de a családon belüli ap-
kba is higgadt baráti tanács-

idvezető-helyettes a brigádba
tezőket mondta:

ra törekedtünk, hogy az újon-
szteltetésnek azt, hogy egy szo-
y ez így legyen, természetesen
boknak kellett viselkedésünk-
szellemet megteremteni.
lom brigád „házi alkotmányá-
következő érdekes részt idézi:

unknak egy év próbaidő alatt
rra, hogy köztünk legyen. Az
i felvételét a brigádba, amely
tomatikusan fel is vesszük. Er-
szavazással dönt. Ekkor az il-
aló viszonyát, ezen felül a tár-
núsított aktivitását, emberi—
e tesszük.

mellyel a Szorgalom brigád a
zösségi szellemet védi.

l önmagával szemben támasz-
solatban a következőket mond-

a brigádgyűlés olyan határo-
prémiumától tiltottunk el vala-
sökkentettük az összeget. Volt
em az említett eset miatt, ha-
– kilépett, s akit jelentéktelen
páson értünk. Ez a, tulajdon-
yon sokba került neki. Mert
tős részét letiltattuk. De azt hi-
ob lecke volt számára az, hogy
elyet a brigádgyűlés előtti ke-

ról beszélünk, sokszor talán le-
hogy a legtöbbjük a kalákában
ázi bérletvásárlásról, egy-egy
tlen sorsú gyermek vagy idős
szél. Tv-ben, rádióban, újság-
csak ezeket sorolják fel a szo-
legfőbb ismérveiként. Gyakran
ennél sokkal jelentősebb az a
egy-egy megtévedt társuk tu-
politikai, erkölcsi gondolkodá-
tesznek. Mert a jó munkahelyi
a családért érzett felelősség út-
szellemű brigád.

Kép és szöveg: **Gyenes András**

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1975 ~~VI~~ 11

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

1021

Felállították Dunaújváros új felszabadulási emlékművét, Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotását. A 18 méter magas emlékmű 150 galambja krómacélból készült.

ÉSZA

Könyvkiadó
i tervei

és társadalompolitikai kiadványokon kívül bőséges választék áll az olvasók rendelkezésére más műfajokban is. Irodalmi szociográfiák, riportok, publicisztikák, regényes életrajzok, dokumentum regények, népszerű történelmi sorozatok jelennek meg a jövő évben a Kossuth kiadásában. Az ilyen megbeszélések, találkozások, ahol a könyvkiadás irányítói, vezetői eszmecserét folytatnak az olvasókkal, a terjesztés irányítóival, igen hasznosnak bizonyulnak. Így találkoznak az igények és a lehetőségek, amelyek révén évről évre növekedhet politikai könyvkiadásunk színvonala, tartalma.

Ford sajtóko

(Folytatás az 1. oldalról)

csúcsértekezletet Helsinkiben."

Arra a kérdésre, hogy mikor számít Leonyid Brezsnyevnek, az SZKP főtitkárának ez évben esedékes USA-beli látogatására, Ford elnök így válaszolt: „A tárgyalások haladása alapján azt remélem, hogy erre 1975 ősze folyamán fog sor kerülni".

Szadat egyiptomi elnökkel múlt héten lezajlott salzburgi találkozójáról, illetve Rabin izraeli miniszterelnökkel e héten szerdán és csütörtökön esedékes washingtoni tárgyalásairól szólva, Ford hangsúlyozottan egyenlőségjelet tett az USA közel-keleti „helyzetfelméréséhez" való egyiptomi és izraeli „hozzájárulás" közé.

Kétértelmű választ adott Ford elnök arra a kérdésre, hogy „milyen tanulságokat vont le Vietnamból?" Egyfelől hangoztatta, hogy „bár az USA-nak továbbra is együtt kell működnie a szabadság

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Kiss István, Kossuth-díjas

1975 JUN 12

Pestmegyei Hirlap

szobrászművész

1021

Százötven galamb

Fölállították Dunaújváros új felszabadulási emlékművét, Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotását. A 18 méter magas emlékmű 150 galambja krómacélból készült.

Az állomás rendjének biztosítása nem egységünk feladata. A levélíró által említett fűszerüzletben nemcsak hűsítőt lehet kapni. Ezenkívül az állomás közvetlen szomszédságában egységünkkel azonos választékban értékesít szeszes italt az AFÉSZ presszója, s körülbelül 50 méternyire az AFÉSZ italboltja. Ezt figyelembe véve nyilvánvaló, hogy túlzás lenne az állomáson felelhető ittas embereket kizárólag egységünk számlájára írni.

Egységünk tevékenységét igyekszünk úgy irányítani, hogy mindinkább megfeleljen a korszerű utasellátás követelményeinek. Szeretnénk azonban azt is elérni, hogy a tevékenységünket bíráló észrevételek törekvéseinket is értékeljék, vegyék figyelembe a fentiekhez hasonló egyéb körülményeket is.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Daily News

1975 JUN 12

István Kiss

Befreiungsdenkmal für Dunaújváros... Aus rostfreiem Chromstahl schuf Kossuth-Preisträger István Kiss das 18 Meter hohe Denkmal mit 150 fliegenden Tauben anläßlich des 25. Geburtstages der Donau-Stadt.

1021

FOTO MTI — T. FÉNYES

MAGYAR ALLAM
(MÁV Ungarische Staatseisenbahnen)

Ungarische Fluglinien

Maschinen von BUDAPEST :

STADT
Budapes
Hotel D
Hotel R
Hotel G
Hotel S

	Mo	Di	Mi	Do	Fr	Sa
nach						21.05 X
DAMASKUS	—	—	—	—	—	23.05 □
DRESDEN	18.30	18.30	18.30	18.30	18.30	—
DUBROVNIK	—	—	—	18.00 △	—	20.40 △
FRANKFURT/M	10.45	10.45	10.45	—	10.45	—
HELSINKI	—	—	—	16.05	—	—
ISTANBUL	—	—	13.25	—	—	13.25
KIEW	—	06.20 ⊙	—	—	—	—
LEIPZIG	—	08.50	—	08.50	—	—
LENINGRAD	09.10	—	—	09.20 ●	—	09.10
LONDON	—	13.35	—	13.35	—	13.35
MADRID	—	11.50	—	—	11.50	11.50
MAILAND	—	16.45	—	—	16.45	—

—25. 9. □ ab 30. 4. △27. 5.— 2. 10. ⊙27. 5.—30. 9. ● 15. 5.—

Kiss István

Pest-Buda egyesítése-
nek centenáriuma,
emlékeni reszlet

Szilágyi Péter: Szovjet hőskép
Művészet, 1975. okt. 10 – 40 oldal

Újabb tervek készülnek az Elhurcoltak terére

Eredménytelen volt az első forduló

A váci új felszabadulásiemlékmű-pályázatra beérkezett alkotásokat közszemlére tették. Meghallgatták a közönség véleményét, vendégkönyvben rangsoroltatták a miniatűr szoborcsoportokat — azután jött a zsüri.

A Képzőművészeti Alap négytagú *bírálóbizottsága* jelen formájában *egyik alkotást sem találta megfelelőnek* arra, hogy az Elhurcoltak terén méltóképpen reprezentálja a város felszabadulásának történelmi eseményét.

Pál Mihályt, Kiss Istvánt és Kucs Bélát kérték fel, hogy *november 15-ig* készítsék el újabb pályaműveiket.

Több szem — többet l

Négyesben indul t
beszélgetés a kissé
pártirodán, de a „*létsz*
landóan változik. H
könyvelő szalad be,
valamit, hol egy-eg
gozó, hol pedig
KISZ-bizottság titkár

★

Ez a 14 ezer holdas
daság 1963-ban alaku
állami, két cukorgyá
egy kísérleti gazdaság
heterogén profilnál
csak a dolgozók össz
volt tarkább. Állatte
tők és traktorosok, cukor-
répa-termesztők és admi-
nisztrátorok, gépészek, ker-

lelősek az egyes alapszervezetek választási munkájáért, a vezetőségi beszámolók elkészítéséért, a taggyűlések lebonyo-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1966 SEP 17

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726
1971 FEB 23

MAGYAR NEMZET

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész és Csohány Kálmán grafikusművész kiállítása tegnap nyílt meg a kőbányai Pataky István Művelődési Központban. A kiállítás március 4-ig tekinthető meg.

Kiss István
1021

Ehrenerweisung einem Volkshelden

Gründung des Gedenkkomitees György Dózsa

Unlängst tagte das Dózsa-Gedenkkomitee, das einen Beschluß über die Feierlichkeiten aus Anlaß des 500. Jahrestages der Geburt des Bauernführers György Dózsa verabschiedete.

Dem Programm zufolge werden im Juni 1972 in Cegléd, einer Stadt im Zwischenstromgebiet Donau—Theiß, die repräsentativen Feierlichkeiten stattfinden. In der Stadt, wo seinerzeit György Dózsa seine berühmte Rede hielt, in der er die Zielsetzungen des von ihm geführten Bauernkrieges zusammenfaßte.

Im Herbst kommenden Jahres veranstalten das Institut der Ungarischen Akademie der Wissenschaften für Geschichtswissenschaften und die Ungarische Gesellschaft für Geschichtsforschung in Budapest, eine internationale wissenschaftliche Sitzungsperiode zum Thema: „Bauernkriege in Mittel- und Osteuropa". Neben den ungarischen Historikern nehmen an der Beratung 40 ausländische Fachexperten dieser historischen Periode teil.

Von den Ausstellungen ist die Dózsa-Ausstellung im Nationalmuseum hervorzuheben. Die Ungarische Nationalgalerie wird eine Ausstellung von Werken, die die Person von György Dózsa, den Bauernkrieg und das bäuerliche Leben zum Thema haben, veranstalten. Die berühmten Dózsa-Stiche des Malers Gyula Derkovits werden in einer repräsentativen Ausgabe erscheinen.

★

György Dózsa ist im Jahre 1472 im Szeklerland geboren. Die Jahre seiner frühen Jugend verliefen bereits auf dem Schlachtfeld. Im Jahre 1513 tauchte Dózsa als Reiterhauptmann unter Belgrad auf, wo er in einem Zweikampf einen Türkenbascha besiegte. Auf die Nachricht des Zweikampfes wird Dózsa nach Buda beordert und vom König mit einem Adelsbrief und einem kleinen Landgut belohnt.

Zu dieser Zeit hatte der in einer päpstlichen Bulle verkündete Kreuzzug, der die vom Süden angreifenden Türkenscharen aufhalten sollte, noch keinen Heeresführer. Da fiel die Wahl auf György Dózsa — mit der Überlegung, daß man einen so plötzlich in den Adelsstand erhobenen Menschen leichter in der Hand halten könne; wahrscheinlich wurde auch mit der Popularität des Türkenbezwingers gerechnet, als György Dózsa feierlich zum Heerführer des Kreuzzuges ernannt wurde.

György Dózsa organisierte sein Heer mit hervorragendem Instinkt. Bei den Kriegsübungen eigneten sich zwar die Leibeigenen an, wie man Axt, Hacke und Sense als Waffen führen kann, doch will Dózsa seine dürftig ausgerüsteten Bauern nicht als Kanonenfutter verrecken lassen. Daraufhin verordnen die Machthaber die Unterbrechung des Kreuzzuges. Dózsa wird es nun klar, daß sich die Herren nicht so sehr der Türken, sondern vielmehr ihrer widerspenstigen Leibeigenen entledigen möchten. In zwei Tagen marschierte Dózsas Bauernheer von Rákos nach Cegléd, unterdessen berieten die Bauernkapitäne ihre zögernd verfaßten Pläne mit Dózsa und als er sich auf dem Markt von Cegléd dem Volk präsentierte, war aus dem ehemaligen Berufssoldaten der zielbewußte Führer der gegen die Knechtschaft aufgestandenen Bauernschaft.

Zu Tausenden scharten sich die Bauern aus dem Oberland, aus Pannonien und Südungarn unter seinem Banner zusammen. Sie überquerten die Theiß, überfluteten die Komitate östlich des Flusses und gelangten nach einem siegreichen Feldzug, am Westrand Siebenbürgens kämpfend verstoßend, unter die befestigte südungarische Stadt Temesvár. Die Stadt wurde umzingelt, aber die Belagerung sollte den Glückstern des Bauernkrieges zum Verblassen bringen, obgleich alles was bisher geschah, von den Heerführerfähigkeiten Dózsas und dem ungebrochenen Mut seiner Leibeigenen zeugte.

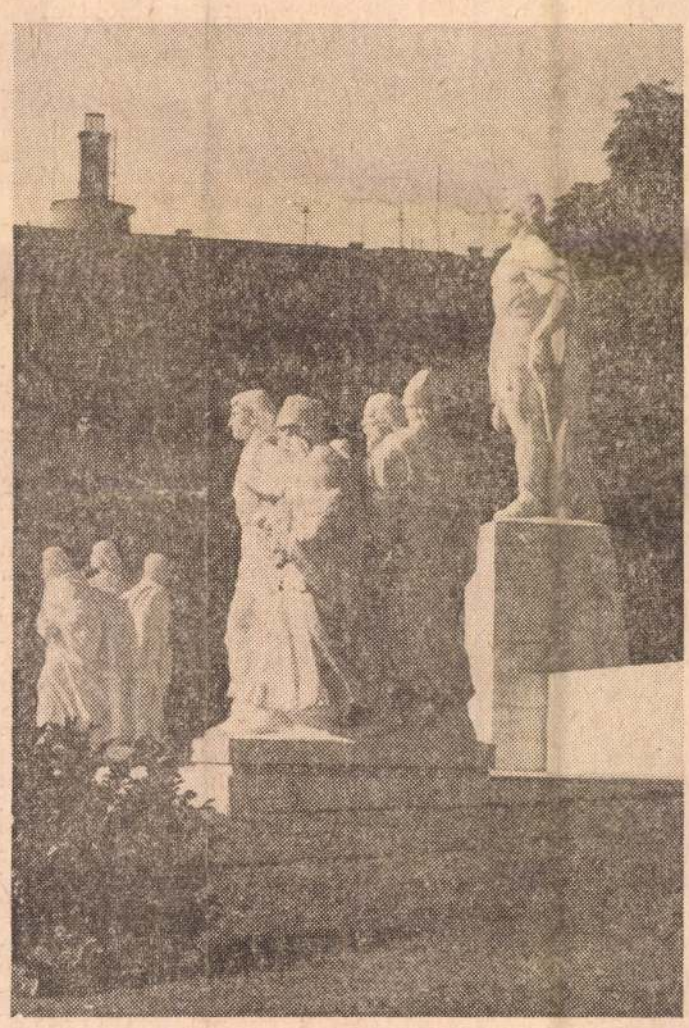

Dózsa-Denkmal in Budapest von István Kiss

Das Feuer des Aufstandes wurde von der Widerspenstigkeit und dem Verrat der wohlhabenden Bürger und Bauern abgeschwächt. Die aus verschiedenen Teilen des Landes herbeieilenden Bauernscharen konnten durch unwegsame Sümpfe und Wälder das Hauptheer nicht rechtzeitig erreichen. Dózsa vermochte die isoliert kämpfenden Verbände nicht unter Temesvár zu vereinen und konnte nur einen Bruchteil seines Heeres gegen die zur Niederschlagung der „Aufständischen" verbündeten Herren einsetzen.

Trotz der nahenden Gefahr verlor Dózsa nicht den Mut. Mit heldenhafter Todesverachtung kämpfe er, bis er von einem Lanzenstich getroffen, vom Pferd fiel und gefangen genommen wurde.

Seine Hinrichtung übertraf alle Greuel der mittelalterlichen Bauernkriege. Er wurde auf einen glühenden Thron gesetzt, mit einer glühenden eisernen Krone auf dem Haupte und einem glühenden Szepter in der Hand, Seine Haiducken, die man bis zum Wahnsinn hungern gelassen hatte, mußten unter der Drohung sofortiger Enthauptung den Bauernkönig bei lebendigem Leibe zerfleischen...

Der abscheulichen Untat der Reaktion stand die erhabene Standhaftigkeit Dózsas gegenüber. Ohne einen Klagelaut duldete er die übermenschlichen Qualen. Sein Körper war schon leblos, als er enthauptet, geviertelt und zur Abschreckung auf die Tore von Buda, Pest, Gyula und Várad genagelt wurde.

★

Doch nichts konnte das Volk daran verhindern, den zu Tode gepeinigten Helden in Legenden zu verewigen. Die Allerbesten unserer Dichter rühmten sein Leben und seine menschliche Größe, Denkmäler im ganzen Lande ehren die Taten des Helden der für die Freiheit des unterdrückten Volkes sein Leben gab.

Deshalb erinnern wir uns seiner heute, am 500. Jahrestages seiner Geburt mit der Ehrerbietung, die ihm gebührt.

János Tóth

1971 NOV 15

BUDAPESTER RUNDSCHAU

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-738, 340-726

SAJTÓFIGYELŐ

AUS DEM LEBEN DE

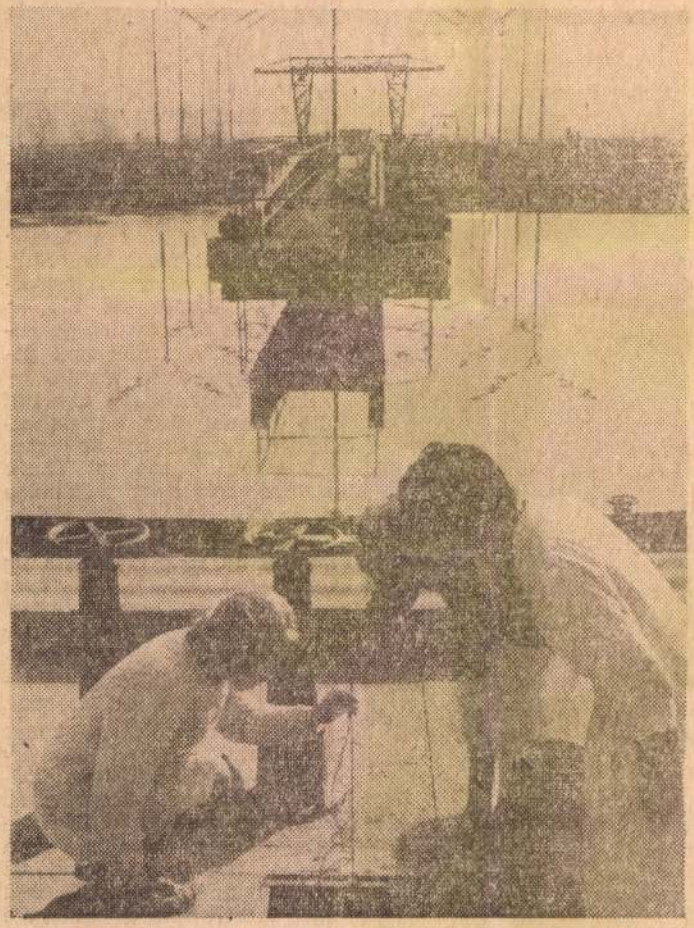

Kläranlage bei Budapest

Umweltschutz

Die Beziehung zwischen dem Menschen und seiner Umwelt rückt immer mehr in den Vordergrund des Interesses der wissenschaftlichen Kreise. In den vergangenen 50 Jahren entwickelten sich in der gesellschaftlichen Tätigkeit des Menschen so umfangreiche Veränderungen, für die es früher keine Beispiele gab. Die Industrie hat sich während des letzten Jahrhunderts in unvorstellbarem Maße entwickelt, die industrielle Produktion hat sich vervielfacht, gegenwärtig leben 40 Prozent der Weltbevölkerung in Städten. In rund 50 Jahren wird dagegen die entscheidende Mehrheit der Menschheit zu Stadtbewohnern geworden sein. All dies verändert grundlegend das Verhältnis zwischen dem Menschen und seiner Umwelt. Es entstehen neue Umweltprobleme, wie zum Beispiel die Schädlichkeit des Lärms, die Veränderung von Lebensart und Lebensrhythmus, die Wirkung der reichlich genossenen Genuß-

gramm auf Regierungsebene sein müsse. Zur Leitung eine solchen Regierungsprogramm würde sich das Ministerium für Bauwesen und Städteentwicklung am besten eignen, deren zuständige Organe bereits äußerst gründlich auf die für 1972 geplante Konferenz der UNO zum Umweltschutz vorbereiten.

Die verschiedenen Organe der Ungarischen Akademie der Wissenschaften schenken den wissenschaftlichen Fragen des Umweltschutzes sehr große Aufmerksamkeit. Auf der letzten wissenschaftlichen Sitzungsperiode der Akademie im November 1970 wurde zu dem Thema „Der Mensch und seine Umwelt" eine zweitägige Vortragsreihe organisiert, in deren Verlauf die Vertreter von neun akademischen wissenschaftlichen Abteilungen ihre Ansichten darlegten. Auf die Möglichkeit und Notwendigkeit der wirkungsvollen Zusammenarbeit mehrerer Wissenschaftsgebiete wiesen jene Vorträge hin, die sich mit den sanitären Erfordernissen den menschlichen Niederlassungen, den städtebaulichen Bedingungen der Umweltgestaltung, bzw. den soziologischen Problemen der Gesellschaftsplanung beschäftigten. Das große Interesse für die Vorlesungen sowie die lebhaften und fruchtbaren Diskussionen haben gezeigt, daß unsere Wissenschaftler und Experten bestens über die Proleme und Aufgaben unterrichtet sind. Auf zahlreichen Gebieten sind die Messungen über die Wirkung der schädlichen Faktoren bereits abgeschlossen und Vorschläge zur Verminderung, bzw, Verhütung der Gefahren ausgearbeitet worden. Gleichzeitig hat sich ganz klar ergeben, daß die Kräfte besser vereinigt werden müssen, da gegenwärtig gerade hier die grundlegende Zusammenarbeit zwischen den Vertretern der einzelnen Wissenschafts-

doch in
kommen...
r interes-
ngs Instru-
nische Zwek-
ich zu der
aß die Men-
er auf Unter-
teilung angewie-

rchten sich vor einem Unterricht mit Maschinen...", entgegnete ich.

„Diese Diskussionen kenne ich. Viele vergessen, daß das Lernen notwendigerweise aus diversen mechanischen Prozessen besteht, wenn wir nur an die Übungen denken, bei denen jeder Begriff zur Fertigkeit entwickelt werden muß. Was beim Lernen also mechanisch verrichtet wird, soll auch Aufgabe von Maschinen sein. So bleibt dem Pädagogen mehr Zeit und Kraft, sich mit höheren, anspruchsvolleren Aufgaben zu befassen, nicht zuletzt mit der

einen
dem zwei Do
gower Universität
maschine „Magnocorr
Budapester Werkes für Elek
troakustik vorstellten.

Der Artikel beginnt folgendermaßen: „Eines der eindrucksvollsten Produkte der Internavex (International Audiovisual Exhibition — internationale Audiovisuelle Ausstellung) in der Olympia Hall ist die Lehr- und Rückkoppelungs-Anlage aus Ungarn."

Anschließend macht der Artikel mit Magnocorr bekannt und stellt schließlich fest, daß diese Anlage zu den entwikkeltesten gehört, die nach Großbritannien eingeführt werden können.

Heutzutage ist immer öfter

Maschinen für den Unterricht

Mechanisiert — nicht mechanisc

von Schulmaschinen die Rede... Obwohl József Fürjes lieber den Ausdruck Lehrmaschinen benutzt. „Schulen erinnert zu sehr an schulmeistern!" In der Tat, bleiben wir doch beim Lehren...

„Schon seit 1959 beschäftige ich mich mit den Lehrmaschinen", erzählt József Fürjes. „Anfangs nur aus Hobby. Im Jahre 1967 stellten

eigenen Weiterbildung. Das aber ist lediglich nur ein Vorteil der Maschine. Zweitens schafft sie auch eine zweiseitige Beziehung zwischen Lehrer und Schüler, durch die der Lehrer nicht erst am Rande der Stunde, sondern in jeder beliebigen Phase des Unterrichts das Ergebnis seiner Arbeit überprüfen kann. Überlegen wir nur,

Kiss István

1972 APR 15

1021

Dózsa emlékünnepség

Dózsa György születésének ötszázadik évfordulója alkalmából emlékünnepséget tartottak a rákospalotai Dózsa György Gimnáziumban. Az iskola tanulói és öregdiákjai műsorban emlékeztek meg a mártírhalált halt parasztvezérről, majd *Takó Tibor*, a gimnázium igazgatója leleplezte fővárosunk legújabb szobrát, *Kiss István* Kossuth-díjas művész Dózsa portréját.

T. Sz.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

NÉPHADSEREG

Kiss István

Kiss István grafikus gyermekkönyv illusztrációiból kiállítás nyílt pénteken Budapesten a Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó Hétvégi Galériájában (XIV., Május 1. út 57—59.). A tárlaton láthatók — többek között — a Most szeretnék gyerek lenni, a Borsószem emberke, a Liliompalota, a Mézesváros és a Zebratánc című kötetekhez készített rajzai. A kiállítás október 19-ig, pénteken, szombaton és vasárnap 10-től 18 óráig tart nyitva.

Magyar Nemzet 1986. IX. 27.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 438-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG
Budapest

1971 MÁR 23.

Petőfi-szobor Bulgáriában

A bulgáriai Razgradban bensőséges ünnepség keretében leplezték le szombaton Petőfi Sándor mellszobrát — Kiss István szobrászművész alkotását —, amelyet Ilku Pál művelődésügyi miniszter ajándékozott a város Petőfi Sándor nevét viselő technikumának. A szobrot Boncso Mitev, a Razgrad megyei pártbizottság első titkára leplezte le. A szófiai magyar nagykövetség nevében Szabó István, nagykövetségünk első titkára méltatta a magyar—bolgár barátságot. Este a megyei és a városi pártbizottság és népi tanács rendezésében barátsági gyűlést tartottak a szabadságharc 123., és felszabadulásunk közelgő, 26. évfordulója alkalmából. A népes gyűlésen, amelyen szintén részt vettek a megye és a város vezetői, Sipos István kulturális tanácsos, a szófiai Magyar Intézet igazgatója mondott beszédet.

A tavasz első napján,
gatóit a budapesti Vid
vendégeknek a játékau
nyitás napján több ezre
rakozóhelyét. Ké

Lavinaszerencsé

A gleccsereket olvasztó sirokkó
avinaszerencsétlenségek soroza-
át okozta az *olasz Alpokban.*

A lavinaomlás tömegszerencsét-
enségeket is okozott: Suss

olasz Alpokban

méteren át sodorta a szerencsét-
leneket. A mentőosztagoknak csu-
pán négy embert sikerült kiás-
niuk. Két fiatal lánynak a ko-
csiját sodorta

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET
1971 MÁR 23

Kiss István

— Petőfi Sándor mellszobrát, Kiss István szobrászművész alkotását, szombaton ünnepség keretében leplezték le a bulgáriai Razgradban. A szobrot Ilku Pál művelődésügyi miniszter ajándékozta a város Petőfi nevét viselő technikumának. Este a megyei és a városi pártbizottság és népi tanács rendezésében baráti gyűlést tartottak a magyar szabadságharc 123., és felszabadulásunk közelgő 26. évfordulója alkalmából.

— A M.

más döntésre készül: hajlan-
dó kiadni azokat a kommü-
nardokat, akiket a francia el-
lenforradalmi kormány „kö-
zönséges bűntetteseknek" mi-
nősít.

A munkásgyűlést és a tünte-
tést, a proletár nemzetkö-

Kiss István

Dózsa György emlékbizottság

Nagyszabású ünnepségsorozat történelmünk nagy alakja születésének ötszázadik évfordulója alkalmából

Az 1970-es évek első felében — hiteles adatokkal pontosan meg nem határozható időpontban — esedékes *Dózsa György születésének 500. évfordulója.* Ebből az alkalomból pénteken, a Parlament delegációstermében politikai, társadalmi, tudományos és kulturális életünk kiemelkedő képviselői értekezletet tartottak, amelyen megvitatták az évfordulóval kapcsolatos tennivalókat.

Kállai Gyula, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke bevezető szavaiban hangoztatta, hogy Dózsa György alakja, történelmi tettei, s az 1514-es magyarországi parasztháború a későbbi évszázadokban *elválaszthatatlanul egybeforrt a haladásért vivott társadalmi és osztályküzdelmekkel, a Dunavölgyi népek összefogásának nemes ügyével.* Dózsa nevét és szellemét egyaránt idézték történelmünk nemzeti, polgári-demokratikus és szocialista mozgalmai. Neve zászló volt a fasizmus és a háború ellen vívott harcban is. *A szocialista Magyarország a társadalmi haladás egyik nagyszerű hősét tiszteli benne.* Születése 500. évfordulójának méltó megünneplése növeli népünk szocialista hitét és meggyőződését, erősíti egységünket és szövetségünket a szocialista országok közösségével, s a világ haladó társadalmi erőivel.

Az értekezleten széles körű társadalmi bizottság alakult a következő években esedékes ünnepségek előkészítésére. A megemlékezéssorozat fő rendezvényeire 1972-ben kerül sor. A bizottság elnöke: *Kállai Gyula.* Alelnöke: *Erdei Ferenc* akadémikus, az MTA főtitkára, titkára: *Berend T. Iván* egyetemi tanár, a Magyar Történeti Társulat főtitkára. Tagjai: *Bencsik István*, a Hazafias Népfront főtitkára, *Bessenyei Ferenc* színművész, *Dobozy Imre* író, az írószövetség főtitkára, *Ember Győző*, a történelmi társulat elnöke, *Elekes Lajos* tanszékvezető egyetemi tanár, *Gombár József*, a KISZ KB titkára, *Horváth Richárd* templomigazgató, *Hunya István*, a MEDOSZ elnöke, *Illyés Gyula* író, *Kiss István* szobrászművész, *Klaniczay Tibor*, az MTA Irodalomtudományi Intézetének igazgatóhelyettese, *Klaukó Mátyás*, a Békés megyei Tanács vb-elnöke, *Kürti András*, a Ceglédi Városi Tanács vb-elnöke, *Liptai Ervin* ezredes, a Hadtörténeti Intézet igazgatója, *Nagy Dániel* országgyűlési képviselő, *Nánási László*, a SZÖVOSZ felügyelő bizottságának elnöke, *Ognyenovics Milán*, a Magyarországi Délszlávok Demokratikus Szövetségének főtitkára, *Pach Zsigmond Pál*, az MTA Történettudományi Intézetének igazgatója, *Rácz Gyula* veterán, *Simó Jenő* művelődésügyi miniszterhelyettes, *Simon Antal*, a Bányaipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára, *Such János*, a Magyarországi Szlovákok Demokratikus Szövetségének főtitkára, *Szabó Imre*, az MTA alelnöke, *Szabó István*, a TOT elnöke, *Szebényi Ferenc* esperesplébános, *Székely György* tanszékvezető egyetemi tanár, *Szilágyi Péter*, a Magyarországi Románok Demokratikus Szövetségének főtitkára, *Takó Tibor*, a Dózsa György gimnázium igazgatója, *Tolnai Gábor* akadémikus, *Tóth Dezső*, az MSZMP KB osztályvezető-helyettese, *Wild Frigyes*, a Magyarországi Német Dolgozók Demokratikus Szövetségének főtitkára.

A vitában számos érdekes és hasznos javaslat hangzott el központi és helyi ünnepségek, történeti, irodalmi és művészeti kiállítások, tudományos ülésszakok, kulturális rendezvények tartására. A javaslatokat a bizottság összegyűjti és a közeljövőben kidolgozza az ünnepségsorozat részletes programját.

és jóvanagytuk azt. Ezzel az országgyűlés munkaszabályainak egyaránt eleget tett a minisztérium is, meg a bizottság is azonban alapvetően megváltozott szággyűlési bizottságok szerepe. A eken részt vevő képviselők jobb nek alkotmány biztosította jogaik minden bizottsági ülés elsősorban fórum, ahol a különböző javaslato lemények alapján kristályosodik végleges állásfoglalás. Ez a vitalel természetesen alaposabb felkés serkenti a képviselőket, hiszen he nem szolgáltat kész anyagot a térium."

A patkó alakú asztal mellett, a G teremben, vagy másutt, jó mag megfigyelhettem sok parlamenti sági ülést, s ennek alapján joggal hatom: a miniszterhelyettesek és niszterek *nemcsak szavaikban* tiszteletteljesen udvariasak — „j a tisztelt bizottságnak..." — de *tartalma* is tükrözte: jól tudják, l most *beszámolnak*. Számot adnak azoknak a képviselőknek, akiknek mindegyikét harmincezer választópolgár küldött oda a Gobelin-terembe.

Egyebek között kitűnő példa a bizottságok magasabb szintű munkájának érzékeltetésében az *állami költségvetés* előkészítésében elért fejlődés. A képviselők kezdeményezésére ugyanis a Pénzügyminisztériumban kidolgozott és az országgyűlés terv- és költségvetési bizottsága által jóváhagyott új eljárás sze-

helyzetének, valamint a tegyveres tes- let tagjai élet- és munkakörülményeinek vizsgálata. A bizottságok egyes esetek-

MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ

len, sőt törvényszerű, hogy ... ősödik majd a parlament szerepe a kormányzati szervek működésének ellenőrzésében és munkájuk támogatásában.

Várkonyi András

A nyomdászszakszer

(Folytatás az 1. oldalról)

galmazzák. Hangsúlyozta: ez is gazdaságpolitikai kérdés. Egyetért azzal a szakszervezeti céllal, hogy a papíriparban az országos ipari átlagra emelkedjenek, *a nyomdaiparban pedig az átlagot is* meghaladják a *bérek*. Pontosan meg kell azonban határozni, hogy az egy főre jutó átlagbérről vagy az egy óra alatt elért teljesítmény szerinti bérről van-e szó; s az ipari átlagot fel kell bontani szakmunkások és segédmunkások bérére, mert ezek figyelembevételével más a kiindulási alap.

A szakszervezetek feladatait elemezve a Központi Bizottság titkára kifejtette, hogy a társadalom, az egész népgazdaság gyorsabb fejlődéséhez elengedhetetlen *a munka és a befektetett eszközök hatékonyabb felhasználása*. A dolgozók érdekvédelme mellett a szakszervezetek másik feladata, hogy erre ösztönözzön, meggyorsítsa népgazdaságunk egészének fejlődését, mert ez a feltétele a lakosság életviszonyai javításának. Gazdasági hatékonyság szempontjából hazánk közepesen fejlett ország és döntő gazdaságpolitikai kérdés, hogyan tudjuk ezt a fejlődést meggyorsítani. Az iparfejlesztés meggyorsításának szükségessége érvényes a nyomdaiparra is. A papíripart a megkezdett ütemben kell továbbfejleszteni. Hazánkban dinamikusan nő az egy lakosra jutó papírfelhasználás. Öt évvel ezelőtt ez a mennyiség évi 30 kiló volt, jelenleg 43 kiló és öt év múlva az ország minden lakosára 60 kiló jut. A nemzetközi adatokat vizsgálva megállapítható hogy sok országot ebben megelőzünk, a legfejlettebbektől sem vagyunk tú messze. Negyedik ötéves tervünk tartal-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 SEP 9

Csongrád m. Hírlap

Kiss István

1021

KISS ISTVÁN:
PETŐFI

könyv a terem felelős vezetőjénél található."

„Első osztályú üzemegység."

„A legközelebbi rendőrszoba: Próféta utca 8."

„Előre az új győzelmek felé."

RÉGI N

— Nem lehet örökké csak elkésni — mondta az anyám. — Ülj le, kihűl az ebéded.

— Egyenesen ülj, ne görnyedj. Hányszor ismételjem? — ismételte a nagyanyám, amikor leültem az asztalhoz.

— Asztalnál ne olvass könyvet — jelentette ki szokásos módon a nővérem.

— Talán ennél még egy húspogácsát? — kérdezte az apám.

— Apa-a-aa!!! — harsant a re belőlem. — Hát nem unjátok? Mindennap a régi nóta! Hisz már nem vagyok kisgyerek...

---

egész munkásságát — phoklész nerése mellett — a dezuri törekvések megtestartiák.

zar szín séről.

A fasi

Kiss István szobrászművész

ESTI HÍRLAP

AUG 7

Új emlékmű Zuglóban

1971

Augusztus 20-án, az alkotmány ünnepén, új emlékművel gazdagodik Zuglló. Az új emlékmű *Kiss István*, Munkácsy-díjas szobrászművész alkotása és a felszabadulás, valamint a zuglói munkásmozgalom emlékére készült. A Thököly út és Szitakötő utca keresztezésénél levő kis téren állítják fel, s már készítik az alapot.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT
Telefon: 138-068, 337-748, 340-

Tízéves az ország egyik legd
nát. Tíz esztendeje, 1961 jan
lakkfesték- és műgyantagyá
ruházással bővítették ezt a l
tonna mennyiségben állítják

Kiss István
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Rabe 1964 XI 21.

1021

1964. november 21., szombat

Felszabadulási vetélkedő

II. Képzőművészetek

1. Ki alkotta és mikor a szovjet parlamenter szobrát, amelyet Budapesten, a Balatoni úton állítottak fel? (2)

2. Ki volt az a festőművész, aki a két világháború közötti magyar képzőművészetben a szocialista irányzatot a legerőteljesebben képviselte? (1)

3. Festészetet tanult Párizsban, ahol szobrásszá lett. (1881—1958) Táncoló nő c. szobra Budapesten az Izabella-téren található. Mi a neve a művésznek, és melyik szobrát állították fel Győrött? (2)

4. Ki a gellérthegyi Szabadságszobor alkotója? (1)

5. Munkás-paraszt szövetség c. freskóját 1955-ben állították fel. Ki volt a festőművész és hol a freskója? (2)

6. Győr-Sopron megyében élő festőművészünk Munkácsy-díjat kapott munkássága elismeréséül. Ki a festőművész? (1)

7. Soroljon fel a felszabadulás után felállított győri szobrok közül négyet. Hol vannak felállítva? (2)

8. Kiss István szobrászművész alkotta a budapesti tanácsköztársasági emlékmű tervét 1958-ban. Hol található? (1)

9. 1954-ben húnyt el 90 éves korában az alföld festője. Parasztudvar, Kukoricitörés c. ismert képei sok más mellett a Nemzeti Galéria tulajdonában vannak. Mi a neve a művésznek és hol élt? (2)

10. A Győri Városi Tanácsház nagytermében állították fel az 1954-es árvízről készült freskót, amely győri festőművész alkotása. Ki az alkotója? (1)

Irodalom: Aradi Nóra: Képzőművészet és közönség. A kultúra világa III. kötet.

A javasolt irodalom rendelkezésére áll a szakszervezeti könyvtárban.

*

A Felszabadulási vetélkedő szervező bizottság, — tekintettel arra, hogy a szocialista brigádok csak megkésve kapcsolódtak be a lényegében részükre indított versenybe, — úgy döntött, hogy az első heti megfejtések beküldésének határidejét a következő hét szombatjáig meghosszabbítja. Így az első két forduló eredményét együtt tesszük közzé a harmadik forduló kérdéseinek közlésekor.

582 hozzászólás har
a termelési tanácsko

Nemrégiben fejeződtek be ez év utolsó negyedév termelési tanácskozásai. A szakszervezeti bizottság közgazdasági bizottsága az ellenőrzések és a jegyzőkönyvek alapján értékelte a tanácskozások eredményeit. Megállapította, hogy a szakszervezet és a vállalat vezetés által kiadott irányelveknek megfelelően készítették elő.

Az egész vállalat területén 121 helyen tartottak termelési tanácskozást, amelyen összesen 7132 személy vett részt. A beszámolókhoz 582-ten szóltak hozzá.

A hozzászólások legnagyobb része, majdnem 100, a szerszámhiányokkal foglalkozott. *Megközelítőleg 70—70 személy munkás és egészségvédelmi problémát vetett fel, illetve a szervezést bírálta. Több mint 40—40 személy anyaghiányról panaszkodott a szerszám minőségét bírálta és munkásvédelemmel kapcsolatos észrevételeket tett.* A munkaverseny kérdéseivel az anyag minőségével különböző személyek bírálatával és bér-reklamációval hozzávetőlegesen 30—30 személy foglalkozott. Gazdasági vezetőket 14-en, műszaki szerveket 16-an bírálták. Foglalkoztak ezenkívül még a közlekedési eszközök hiányával, illetve késésével, bírálták a MEO-t, anyagtakarékosságra hívták fel a figyelmet és beszéltek létszámhiányról is. Különböző javaslatot 112-en tettek.

A termelési tanácskozások megszervezésében és a hozzászólások előkészítésében a vagon-gyáregység, a forgóváz-gyáregység, az autó I. és II. a híd-gyáregység és a szállító-gyáregység járt az élen. Az elvi osztályok közül pedig a munkaügyi főosztály. A termelő üzemeknél a beszámolók általában megfeleltek és a dolgozók aktivitása is jónak mondható.

Nem lehet ugyanezt elmondani az elvi osztályokról,

A társadalmi bír

Kiss István

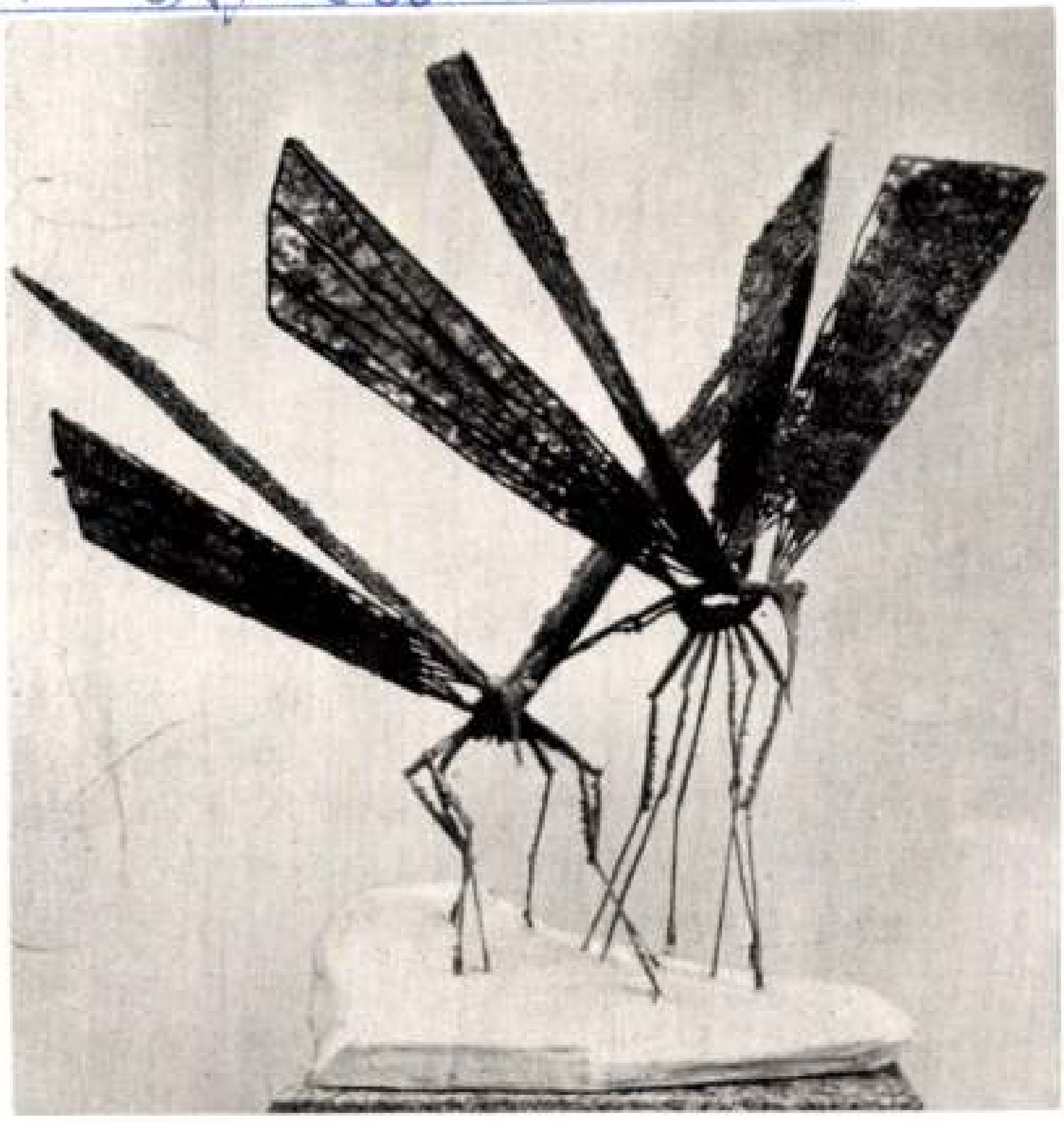

Kiss István: Szitakötő

Mérnöknet, 1993. jún.

érlelődött tovább, majd az amerikai, Bauhaus-mintát követő műhelyekben, és ezeken a közvetítő csatornákon át visszajutva hozzánk, egészen napjainkig megőrizte érvényességét.

De ti konkrétumokat is kértek, saját munkásságomból, és azt hiszem, joggal. Egy próbálkozásomat említeném meg: a váci Városi és Járási MSZMP Székház tanácstermében elhelyezett pannó 1969-ben készült. Társadalmi munkában festettem. Akkor éppen Derkovits-ösztöndíjas voltam. Ha számításba vettem, hogy az ország voltaképpen előleget biztosít nekem ezzel az ösztöndíjjal arra, hogy a képességeimet fejleszthessem, akkor természetesnek tűnt, hogy a magam eszközeivel igyekezzem valamit törleszteni. Ha szabadtéren állna ez a munkám, közvetlenül hatna az emberekre, így közvetetten hat, és talán lassabban, de mindenképpen mélyebb a nyoma: a Párt az ország vezető ereje — nem mindegy, hogy a saját mindennapi munka-környezetét hogyan formálja, mert ez a környezet végső soron visszahat rá, és a tevékenységére is!

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 AUG - 1
Pajtás

Kiss István szobrászművész
1021

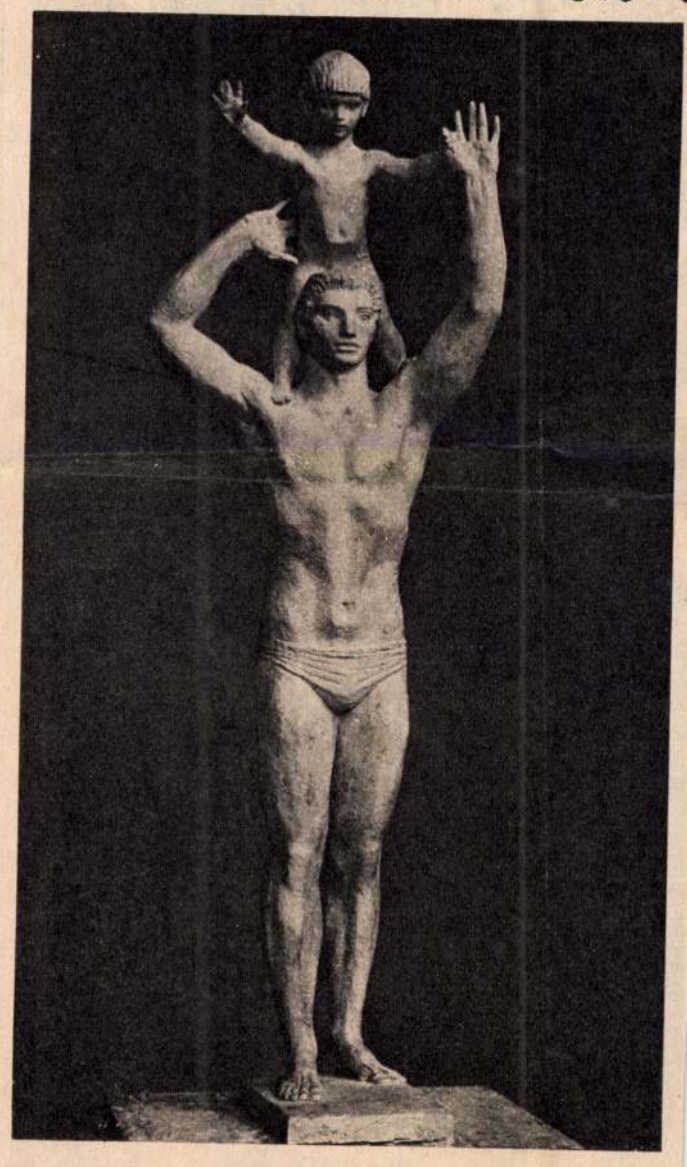

Strandolók

Még tombol a nyár, hétágra süt a Nap, legfeljebb egy kis zápor zúdul ránk az időjárás szeszélyéből fakadóan. Van tehát aktualitása e hangulatos, kitűnő szobornak, melyet Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész készített, a Tanácsköztársasági Emlékmű alkotója, kit nagy képes riportban egyszer már bemutattunk Nektek.

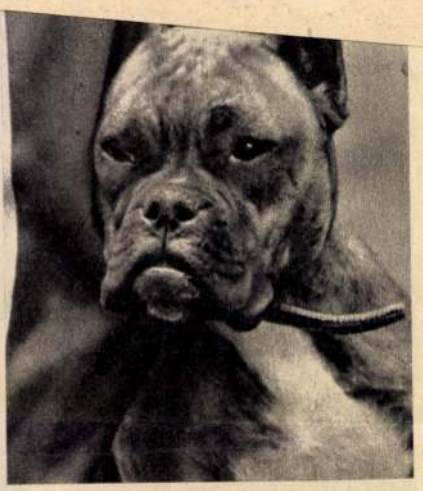

et juhász, puli, sőt
ről" úgy nyilatko-
, hogy „van az én
agy baja: soh'sem
Néhány nap alatt
ást valamennyien.
éves pulijáról már

A tábor szigorú programot tart. Elméleti képzés a gazdiknak, vezetési és fegyelmezési gyakorlat a kutyákkal, hivatalos, közös játék, kirándulás, hadijáték, járőrözés csibészeléssel, nyomkövetéssel egybekötve. És természetesen ezer kutyás

Portré bronzkoronával

1021

Látogatóban Kis István szobrászművésznél

Újpalotán, a Dózsa gimnázium előtt az elmúlt tavaszon a FŐKERT dolgozói új parkot építettek. Alföldi tájegységekre jellemző szúrós fenyőkkel, harsány gyeppel, kunhalommal. Magasodó domb ez, tetején dolomitoszlopon egyetlen hatalmas bronzfej. Lefejezett, csak bronzkoronájával, „élő" szemeivel világító Dózsa-portré.

Kemény, biztos kézzel, gondolati szilárdsággal alkotott mű. Nincs egyetlen felesleges részlete. Az oszlop felkiáltójel, de nem magasodik elérhetetlenül. Jelentése: köztünk él ma is, akit súlyos, darabos testén hordoz. A kunhalom, a frissen zsendülő fűvel reményt kelt, Dózsa bronzarcán csendes tűzzel égnek a tavaszi fénysugarak.

A kétszeres emberfej nagyságú szobor Kis István szobrászművész alkotása.

Az első Dózsa kompozícióját, Budán, sokan ismerik. Kővezérek között kőember.

Az újpalotai szobor még ismeretlen. Először ötletként tudtam róla, s ezért érdekelt a mű, még a születése előtt.

Budapest, XIV. kerület, Népstadion út 1/a. A hátsó udvarban van a műterem, a folyosón hatalmas szobrok. Méltóságteljes, összefont karú Ady.

A művész festékes köpenyben nyit ajtót. Arcát mintha önmaga mintázta volna. Hajlott, erős orr, kemény, szögletes áll, mélyen ülő szemek, szabadon lengő haj. Munkás, vékonyujjú kéz. Egy kőműves és egy sebész tenyere együtt.

Bevezet, s pillanatokra egyedül hagy.

A műterem: akár egy kisebb templomhajó. Szürke por üli meg a mennyezet közelében az ablakokat. Gázkályha sustorgása hallik, s százfelé kalandozhat a tekintet. Daliás lovasszobor, temérdek polc, rengeteg alkotás. A háttérben sirályraj repül a mennyezet felé. Végre!

Meglátható a készülő mű. Fehér gipszből mintázzák, faállványról néz velem farkasszemet a szobor. Illetve — nézne. Metszett járomcsontjai már élnek, de két szeme helyén még gödör sötétlik. A művész megérkezik.

— *A szemét nézi? Gondolkozom, hogy nem mintázom meg jobban. Ha így hagynám, sejtetné, hogy befelé forduló, magában és népe erejében bízó férfi volt.*

— De ez így rettenetes!

— *Talán éppen azért lesz jó!* — töpreng fennhangon. — *Ne feledjük, hogy ez már a halott Dózsa. Az arc gödreinek jellemeznie kell a testben rejlő erőt, nagyságot. A letisztult, hőssé nemesült paraszt-vezért.*

— Nem értem, hogyan különbözhet ennyire egy alkotó két szobra! Az első Dózsára még anyagában sem emlékeztet ez a mű.

Elmosolyodik. Rágyújt.

— *Főiskolás voltam, mikor az első szobrot mintáztam. Több kompozícióm közül választották azt. Nem egészen sikerült megvalósítani eredeti elképzeléseimet. Ez a mostani feladat kedvemre való.*

— Kár, hogy olyan messze kerül a város központjától!

Elkomorodik.

— *Miért?! A külterületek lakóinak épp olyan szükségük van a művészi élményre, mint a belvárosiaknak! Örülök, hogy Csorba Vera parktervező is rugalmasan követte a terveimet. A szobor köré lépegetőt raktak, kockaköveket, hogy akik közelebbről akarják látni, megnézhessék. Stílusos a kunhalom is.*

Végigjárjuk a műtermet. A művész elmondja, hogy az égnek röppenő ezüstös sirályhad egy balatoni szálló homlokzatát ékíti majd. Közelebbről megvilágítja egy anyaszobor belső szerkezeti összefüggéseit. Beszélgetünk arról, hogy minden új mű „csontos gondolatként" már a születése előtt él a képzeletben, mégis mennyit vívódik, mennyi belső bizonytalansággal küzd az alkotó, amíg megvalósítja.

Öröm volt a találkozás. De nagyobb öröm, hogy a műveivel akár mindennap „összefuthatok" a város utcáin. A szigeten is az ő „Centenáriumi emlékmű"-ve világít az alkotó gondolatnak.

Moldován Ibolya

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 MÁJ 13
Zalai Hírlap

— Hozott-e változást a filmgyári rendszer felállítása, amelynek eredményeként létrejött a már jólismert fővárostérkép-emblémával bevezetett filmeket kibocsátó Budapest Filmvállalat? Egyes rendezők nyilatkozataiból olykor az csendül ki, mintha egyedül éreznék magukat ebben a szervezetben.

— Feltétlenül hasznos volt az átszervezés, most a vállalatok nagyobb függetlenséget élveznek. S egyben — ez a döntő — felelősségünk is nagyobb, mint régen. Felelősségünk a jelent tükröző alkotások létrejöttéért, és természetesen a közönségért. Jó filmeket kell a mozikba vinnünk, mai igényű, rangú alkotásokat. Ami az említett rendezőket illeti, csak annyit, hogy a magyar művészek szeretik magukat mártírnak képzelni.

— Milyen közeli bemutatókat, érdekes rendezői terveket említene a Budapest Filmvállalat részéről?

— Az idei évre tervezett tíz filmünkből nyolc már elké-

viszonyokból következ
avagy talán másból is?
az utóbbi áll fent, ki a f
ezekért a tragédiákért
könyveimben feldol
sorsfordulók mind ol
hogy az események mög
lehet és fel is kell ism
felelősséget. Ahogy
előtt, a II. világháború
is saját érdekeihez ké
színvonalon alul szerepe
magyar uralkodó osztály. S
osztályküldetését sem tel
tette történelmünk során.
a Dózsa-féle felkelés leve
a tragikus, hiszen a parasz
dak bukása elkerülhete
volt, hanem az a tény,
ezután még rosszabb hely
be került az urak bűnéb
magyar jobbágyság. Megr
az út Mohács felé.

— Egyes történészek olykor nem értenek egyet elemzéseivel a Mohács és a Dózsa-könyv kapcsán. Mi erről a véleménye? Annál is inkább kérdezzük ezt, hiszen nem a szakemberek, hanem a nagyközönség számára ír.

— Nem vagyok történész, nincsenek históriai felfedezéseim, a nagyközönség számára írok történelmünkről. Ami szigorúan tudományos munkám az irodalomtörténet középkori alakjairól, az tényszerűségében támadhatatlan. De ezek csak néhány szakember érdeklődésére számíthatnak. Számomra ennél fontosabb, hogy az igaz történelmi önismeretért tegyek a tömegek körében, s hogy megmutassam a tragédiák okát a felelősség fényében. Példáim ebben az igazi, a nép szellemi nagykorúságáért cselekvő igehirde-

Dózsa és a Mohács könyv harmadik részén dolgozom: az 1541—1552 közötti magyar világot ábrázolja majd, és benne Fráter György sorsát. Azt szeretném megmutatni, hogy még Buda török kézre kerülése után is voltak lehetőségei a magyar uralkodó osztálynak. Fráter György változó alakját akarom megmutatni: nagyon kevés ilyen államférfink volt! 1541 előtt gőgös, zabolátlan, saját hatalmát építő reneszánszfejedelem, aki ha ekkor hal meg, semmit se jelentene számunkra, azonban később képes volt politikája kudarcát felismerni. Képes volt átértékelni céljait, tetteit és utat tudott változtatni, országa érdekében. Izgalmas, nehéz kor, érdemes megismernie a mai embernek!

— Köszönjük a beszélgetést!

T. A.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 SEP 10

Tolnamegyei Népújság

Kiss István szobrászművész

1021

Nemzetközi antifasiszta plakátkiállítás

Käthe Kollwitz 1924-es keltezésű alkotásaitól az európai béke és biztonság eszméje mellett síkraszálló plakátok megszületéséig fél évszázad telt el. Az elmúlt öt évtized antifasiszta plakátművészetének legjobb, legkifejezőbb darabjaiból nyílt kedden kiállítás a Munkásmozgalmi Múzeumban, a II. világháború befejezésének 30. évfordulója alkalmából. A budavári palota körfolyosóján megrendezett tárlat — amelyet Kiss István Kossuth-díjás szobrászművész nyitott meg — 22 ország művészeinek mintegy három és fél száz alkotását tárja az érdeklődők elé.

TMN 2
1975. szeptember 10.

éppen közös feladatainkkében nem halasztható.

Különösen jól támasztaná alá az új nemzetközi gazdasági kapcsolatok felépítését, ha a politikai enyhülés katonai enyhüléssel egészülne ki. A leszerelési intézkedések óriási anyagi eszközöket szabadítanának fel, amelyeknek egy részét a fejlődő országok megsegítésére lehetne fordítani. Éppen ezért fontosnak tartjuk a Biztonsági Tanács állandó tagjai katonai költségvetésének 10 százalékos

egyen
latok
nyeit
ben
a
egyen
nyök
puló
désün

Poli
minde
ezeket az országokat: segítjük őket az imperializmus, a neokolonializmus elleni harcukban, a teljes politikai és gazdasági függetlenség kivívásában.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 JÚN 3

Kiss István szobrász

Népszava

— Somogy legfiatalabb városa, Nagyatád tanácsa kezdeményezésére hétfőn nemzetközi kőszobrász tábor kezdődött Nagyatád—Simongáton. Az „Inter-symposium '75" néven induló tábort Kiss István szobrászművész nyitotta meg.

75-8 fnyv 14 3654

Klas Gyözö, Kossuth-díjas
szobrászművész

NEMZETKÖZI ANTIFASISZTA PLAKÁTKIÁLLÍTÁS 1975

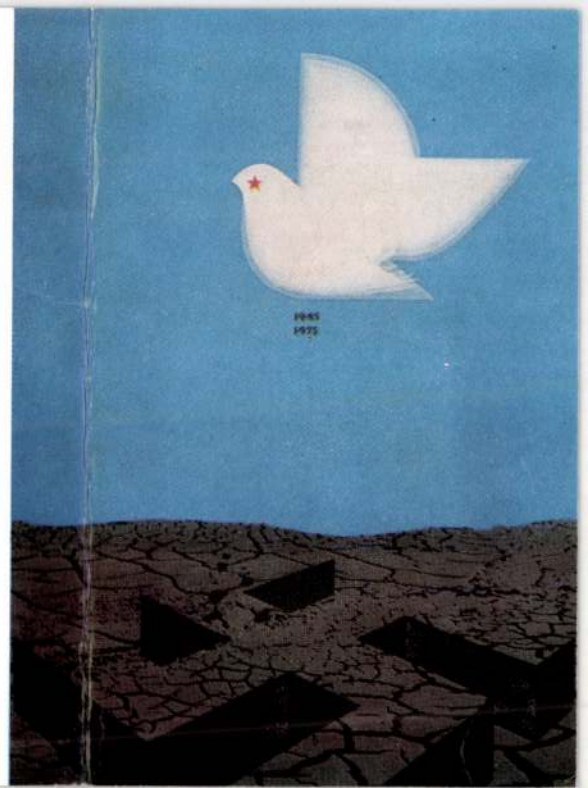

MEGHÍVÓ

A NEMZETKÖZI ANTIFASISZTA PLAKÁTKIÁLLÍTÁS

MEGNYITÁSÁRA

A TÁRLATOT 1975. SZEPTEMBER 9-ÉN, KEDDEN DU. 4 ÓRAKOR

NYITJA MEG

KISS ISTVÁN

KOSSUTH-DÍJAS SZOBRÁSZMŰVÉSZ,

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK

TAGJA

A MUNKÁSMOZGALMI MÚZEUMBAN,

A BUDAVÁRI PALOTA „A" ÉPÜLETÉBEN

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

1975. május 20., kedd

DUNAÚJVÁR

1021

Készül a felszabadulási emlékmű

A tanácsháza melletti téren különös formájú betonalapot építettek. A járókelők közül sokan csodálkozva nézik a spirálisan, körbe futó beton tömböt. Kevesen tudják még, hogy miért készült ez a betonalap. *Pifkó József*, a városi tanács elnökhelyettese elmondja olvasóink számára a park közepén álló alapzat rendeltetését.

— Itt helyezzük el azt a felszabadulási emlékművet — mondotta az elnökhelyettes —, amelyet *Kiss István* Kossuth-díjas szobrászművész alkotott. A magasba repülő és a felszabadulást jelképező galambsereg speciális alakú alapot kívánt. A szobor kompozíciójának megfelelő alapot *Baranyi Ferenc*, a Dunaújvárosi Tervező Iroda mérnöke tervezte meg. Az ő tervei alapján a 26. Építőipari Vállalat dolgozói készítették a beton talapzatot, amelyre majd a kompozíció kerül.

És milyen lesz maga az emlékmű?

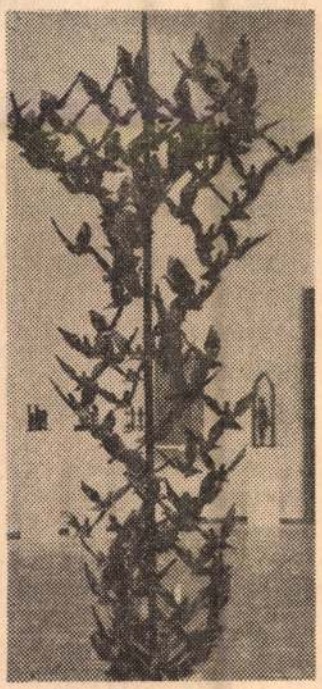

— Egy tizenhat méter magasba nyúló acéloszlop körül spirálisan magasba röppenő galambsereg lesz az emlékmű. Ez jelképezi nemcsak a szabadságot, de azt is, hogy ezen a felszabadított földön, az egykori Dunapentelén is élni tudott a magyar nép a szabadsággal. És ennek a szabad életnek egyik gyöngyszeme a mi első szocialista városunk, Dunaújváros. Ezt jelképezi az a galambfelhő, száznál is több galamb, amely a tartóoszlop körül a magasba tör.

A felszabadulási emlékmű alkotásával kapcsolatos előzményekről megtudtuk, hogy a szakmai zsüri ez év elején elfogadta az emlékmű kicsinyített mását, amelynek alapján a nagy elkészült. A galambsereg rozsdamentes acélból készült, s mindegyike másfélszeres életnagyságú. Az emlékmű elkészült, s rövidesen a betonalapra kerül.

A dunaújvárosi felszabadulási emlékművet a városalapítás 25. évfordulójának ünnepségei során júniusban avatják fel.

Az emlékmű kicsinyített mását a Műcsarnokban rendezett felszabadulási jubileumi tárlaton is kiállították.

SI HIRLAP

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726
Dunaújvárosi Hírlap
1975 MAJ 20

A Dunaújvárosi Ingatlankezelő és Városgazdálkodási Vállalat felvételre keres

takarítónőket

állandó nappalra, délutános, vagy éjszakás műszakra, valamint

lakás-takarításra

Főfoglalkozásban

részmunka-idősök is jelentkezhetnek!

(Naponta 4, illetve 6 órás munkaidő!)

Jelentkezés:
Vöröshadsereg út 71.
(Muskátli cukrászda mellett)

(2121)

Az NME Kohó- és Fémipari Főiskolai Kara
felvesz
TAKARÍTÓNŐKET, ÁLTALÁNOS SEGÉDMUNKÁSOKAT
és egy fő
hosszabb gyakorlattal rendelkező
VILLANYSZERELŐ SZAKMUNKÁST
Jelentkezés:
Táncsics Mihály utca 1., földszint 148. szobában

(2371)

GÉPÉSZTECHNIKUST
tmk előadónak, és
GÉPLAKATOS, VILLANYSZERELŐ
szakmunkásokat felvesz

A Dunaújvárosi Sütőipari Vállalat műszaki osztálya

(2310)

VILLANYSZERELŐ, MOTORSZERELŐ SZAKMUNKÁST, KÉPESÍTÉSSEL RENDELKEZŐ HÍDDARUKEZELŐT, HEGESZTŐT, TARGONCAVEZETŐT,
valamint
VASVÁZKÖTÖZŐT
(nő) és
ÁLTALÁNOS SEGÉDMUNKÁSOKAT
Jogosultaknak korszerű munkásszállást biztosítunk!
Jelentkezés:
a gyár üzemgazdasági osztályán, Duanújváros, Papírgyári út 18—22.

(2337)

A Munkásszövetkezet pályázatot hirdet NÉGYSZEMÉLYES ÖNELSZÁMOLÓ VENDÉGLÁTÓIPARI EGYSÉGE VEZETÉSÉRE
Pályázati feltételek:

A kecskeméti „Hordó" borozó

megnyílt

a Sörkert kerthelyiségében

Termelői borok nagy választékban!

Azonnali felvételre keresünk több éves gyakorlattal rendelkező érettségizett, gyakorlott
ANYAGKEZELŐ, ANYAGKÖNYVELŐ
(nő vagy férfi)
dolgozót
Jelentkezés telefonon: 15-252/24-90 mellék,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 FEB 26

Hétfői Hirek

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

1021

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotása ez a bronzból készült, két és fél méteres búzakalász: az élet szimbóluma. A művet a Műcsarnok jubileumi kiállításán mutatják be. Az alkotó elképzelése szerint, 16—20 méter magas lesz, ha köztérre kerül. Egy-egy búzaszem mérete az egy métert is eléri majd. Végleges magasságát a helyszínen állapítják meg, attól függően, milyen magasak a környező épületek.

(Dolezsál felv.)

nyhomok
ban

nyezésre készülnek: Leonard Bernsteinnek a televízióból jól ismert hangverseny-magyarázatai példájára *dráma-keresztmetszeteket kívánnak előadni a középiskolai tantervhez alkalmazkodva.* Elsőnek — március elején — *Shakespeare* drámáját: a „Romeó és Júliá"-t mutatják be, az egyes jelenetek között röviden ismertetve a mű értékét, szépségeit.

A hétvégen már megnyílt *az első kiállítás is:* a Központi Fizikai Kutatóintézet és a TIT rendezésében. A legkorszerűbb technikai berendezéseket, illetve azok kicsinyített másait láthatja itt működés közben a közönség.

Garai Tamás

dapesten
ergyőztes
Ken-Ichiro Kobayashi

Kiss István, szobrász

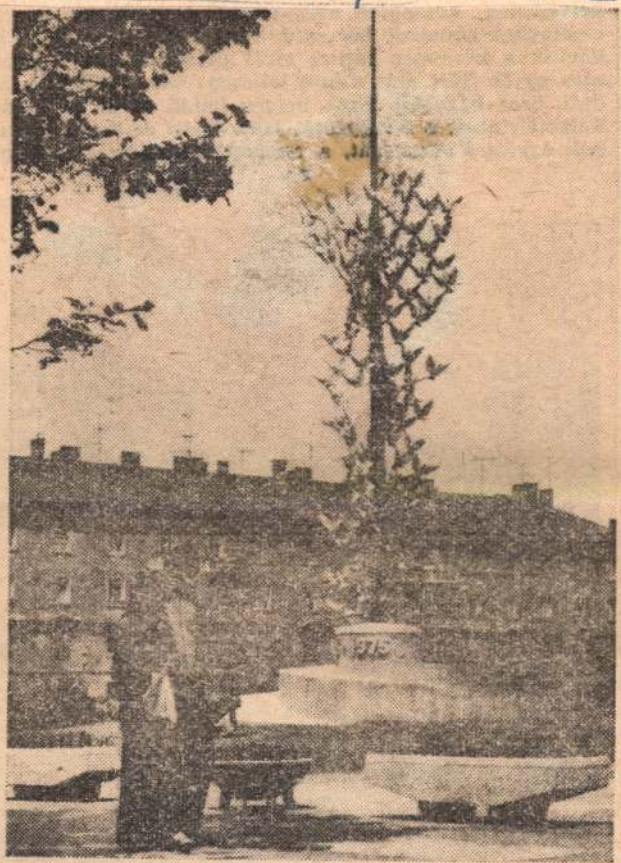

Tizennyolc méter magas oszlop, 150 — fémből mintázott — felröppenő galamb... Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész felszabadulási emlékművét ma avatták fel Dunaújvárosban

lap —) 3.

75. jún. 12.

Kis István szobrászművész.

1021

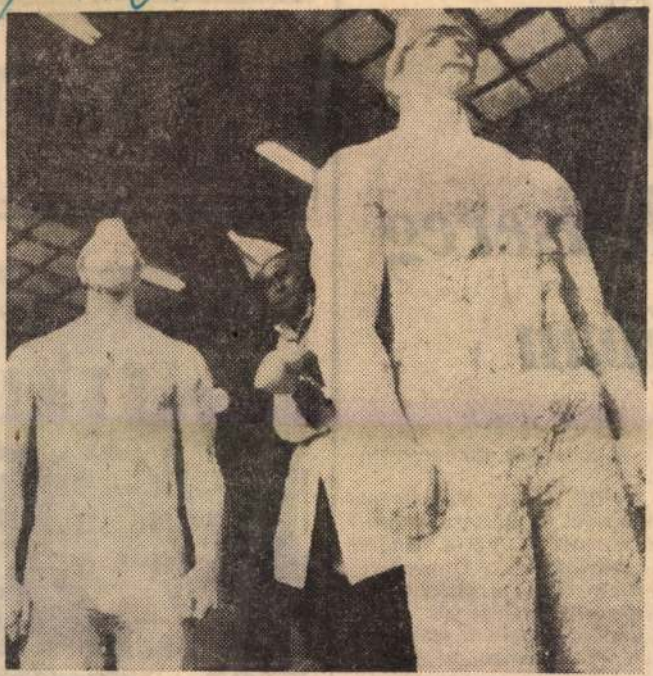

✶ *A Képzőművészeti Kivitelező és Iparvállalat műtermeiben több alkotás készül hazánk felszabadulásának 30. évfordulójára. Képünkön: Kis István szobrászművész alkotása, amelyet Érdrodon állítanak fel.*

ncs

nenet
Hadsereg
ában

szítette ajándékkal köszöntik lakóhelyük kommunistáit.

Április 4-én Vasasszentmihályról és Rátótról indul a békemenet a Vörös Hadsereg nyomában. Ünnepélyesen elhangzik a Magyar Úttörők Szövetségének díszparancsa, amely a szabadság tüzének őrzésére, az úttörőmozgalom 30. születésnapjának köszöntésére szólítja fel a pajtásokat. A megyék küldöttei ekkor adják át a szovjet úttörők képviselőinek az

* *Hejőcsabai panoráma*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 MÁR 13
Déli Hírlap (Miskolc)

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész

1021

1975. IV. 2. Kossuth 5. 4c Gné

Falurádió

Jó reggelt kívánok kedves hallgatóink. Felszabadulásunk 3c éves évfordulójára rendezett ünnepségek keretében emlékművet avattak Endrődön.

– A múlt héten agrármozgalmi emlékművet avattak Endrődön, ahol 4c évvel ezelőtt 1935 márciusában a tüntető Viharsarki parasztok közé lőttek a csendőrök. És 7 ember lelte halálát. Sokan súlyosan megsebesültek. Az emlékmű Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotása, ott áll a volt piacon, ahol a tüntetők jogukat követelték. Mi most két egykori résztvevőt idézünk emlékül a történtekről.

– Amikor én időértem akkor a tömeg már itt volt kint a piactéren voltunk már itt jó pár ezren, olyan 3500-4500 körül, megálltam a szobornál, amikor időért Andaházy a kocsival, akkor én följöttem ide, a csendőrök intentől kezdve arra balra álltak sorfalat. Arról jött két lovas csendőr, amikor időértek jelzett a karddal és akkor itt nindjárt eldördültek a fegyverek. Abba a pillanatba csapott felém a csendőr, a lovas csendőr a karddal nem ért el, mert visszadobtam magam, de már a tömeg azt ment arra végig, itt egy nő feküdt nindjárt itten az út szélinél, aztán a sorba voltak a hullák.

– Itt éltem amikor a csendőrök itt voltak kb innen a saroktól négy lépésre. De hát én nem is gondoltam aztat, hogy élessel lőnek a csendőrök. Még eszünkbe sem volt, csak nikor majd a nép kicsit szaladt, akkor láttuk, hogy ott már egy-egy el van esve, meg amott is el van esve, mink azt szaladtunk erre, ebbe az irányba.

– Hunya István Endrőd szülötte, régebbi Viharsarki megmozdulásokat is felidézn

– Ez olyan, hogy nehezet beszéljünk róla, a választást azt nagyon jól megszervezték, ugyhogy a legtöbbet a Vági kapta, ennek az lett a következménye, hogy másnap négyünket összevasaltak névszerint az Uhrin Gyurka, Gellai Pista bácsi, az a kisgazda, az pedig 4c holdas kisgazda volt az is velünk tartott, azután Uhrin Gyurka, meg azt hiszem a Giricz Pali bácsi. Végigkisértek bennünket így összevasalva a községen, a pótválasztáson Endrődöt megszállta a gyorsi szervasi csendőrség, a községbe vezető utakat elállták, és aki volt olyan bátor paraszt, hogy megmondta Vágira szavazott, arra szavazzanak, lekentek egy pár pofont, vagy puskatus mellbenyomás és visszaküldték. Tehát ilyen volt az a kis történet.

- És ilyenre emlékezik Pista bácsi, hogyha most visszajön Endrődre szülőfalujába a régi harcai színhelyére, amikor mondja, hogy lekentek egy pofont, vagy puskatussal oda ütöttek, már most mosolyogva gondol arra az időre, mert a győztes végül mégis ez a mozgalom lett.

- Világos dolog.

Kiss István szobrász – 1021 említve

Befejeződött az MSZMP XI. kongresszusa

Szombaton a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának küldöttei zárt ülésen megválasztották a párt vezető testületeit: a 125 tagú Központi Bizottságot és a 25 tagú Központi Ellenőrző Bizottságot.

A Központi Bizottság tagjai

Aczél György
munkás, a Minisztertanács elnökhelyettese;

Ajtai Miklós dr.
mérnök, nyugdíjas, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke;

Apró Antal
munkás, az országgyűlés elnöke;

Balogh Mihályné
tisztviselő, a Debreceni Ruhagyár pb-titkára;

Bálint József
munkás, államtitkár, a KSH elnöke;

Benke Valéria
tanár, a Társadalmi Szemle szerkesztő bizottságának vezetője;

Benkei András
munkás, belügyminiszter;

Bíró József dr.
munkás, külkereskedelmi miniszter;

Biszku Béla
munkás, az MSZMP KB titkára;

Bodnár Ferenc dr.
mezőgazdasági munkás, az MSZMP Borsod megyei Bizottságának első titkára;

Bondor József
kőműves, építésügyi és városfejlesztési miniszter;

Borbándi János
munkás, a Minisztertanács elnökhelyettese;

Borbély Sándor
munkás, a Csepel Vas- és Fémművek pb első titkára;

Bugár Jánosné
munkás, nyugdíjas, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának alelnöke;

Burgert Róbert dr.
agronómus, a Bábolnai Mezőgazdasági Kombinát vezérigazgatója;

Csergő János
munkás, a Ganz-Mávag vezérigazgatója;

Cservenka Ferencné
munkás, az MSZMP Pest megyei Bizottságának első titkára;

Cseterki Lajos
tanító, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának titkára;

Csémi Károly
munkás, honvédelmi minisztériumi államtitkár;

Csépányi Sándor
munkás, a Lenin Kohászati Művek vezérigazgatója;

Czinege Lajos
munkás, honvédelmi miniszter;

Dabrónaki Gyula dr.
munkás, a KNEB elnöke, államtitkár;

Deák Lívia
munkás, az MSZMP VII. kerületi Bizottságának első titkára;

Dienes Béla
munkás, az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt. vezérigazgatója;

Dobozy Imre
író, a Magyar Írók Szövetségének főtitkára;

Duschek Lajosné
munkás, a SZOT titkára;

Erdei Lászlóné
munkás, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke;

Faluvégi Lajos
köztisztviselő, pénzügyminiszter;

Fehér Lajos
tanár, nyugdíjas, a Magyar Partizán Szövetség elnöke;

Fock Jenő
munkás, a Minisztertanács elnöke;

Friss István
közgazdász, tudományos tanácsadó az MTA Közgazdaságtudományi Intézetében;

Frank Ferenc
munkás, az MSZMP Békés megyei Bizottságának első titkára;

Garai Gábor
költő, a Magyar Írók Szövetségének főtitkárhelyettese;

Gáspár Sándor
munkás, a SZOT főtitkára;

Gergely István
agronómus, az MSZMP Szolnok megyei Bizottságának első titkára;

Géczi János
tanár, az MSZMP Nógrád megyei Bizottságának első titkára;

Gosztonyi János dr.
tanár, oktatási minisztériumi államtitkár;

Gyenes András
munkás, nagykövet;

Gyöngyösi István
munkás, az Építők Szakszervezetének főtitkára;

Győri Imre
munkás, az MSZMP KB titkára;

Hart Jánosné
munkás, az MSZMP III. kerületi Bizottságának első titkára;

Havasi Ferenc
munkás, az MSZMP Komárom megyei Bizottságának első titkára;

Hárs István
munkás, a Magyar Rádió elnöke;

Hegymegi István
mezőgazdasági munkás, a Mátészalkai Állami Tangazdaság igazgatója;

Herczeg Károly
munkás, a SZOT titkára;

Hollán Zsuzsa dr.
orvos, az Országos Vérellátó Szolgálat igazgatója;

Horák Pálné
munkás, a Május 1. Ruhagyár pb-titkára;

Horváth Ede
munkás, a Magyar Vagon- és Gépgyár vezérigazgatója;

Horváth István dr.
jogász, az MSZMP Bács-Kiskun megyei Bizottságának első titkára;

Horváth László dr.
munkás, a Taurus Gumigyár vezérigazgatója;

Huszár István
közgazdász, a Minisztertanács elnökhelyettese;

Jakab Sándor dr.
tanár, az MSZMP KB párt- és tömegszervezetek osztályának vezetője;

Jánossy Lajos dr.
fizikus, egyetemi tanár;

Karakas László
munkás, munkaügyi miniszter;

Katona Imre
munkás, az MSZMP Budapesti Bizottságának első titkára;

Katona István
újságíró, a Népszabadság főszerkesztője;

Kádár János
munkás, az MSZMP KB első titkára;

Kállai Gyula
újságíró, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke;

Keserü Jánosné
tisztviselő, könnyűipari miniszter;

Kisgergely Lajos
mérnök, a Péti Nitrogén Művek igazgatója;

Kiss István
szobrászművész;

Kiss Károly
munkás, nyugdíjas, a SZOT alelnöke;

Kisházi Ödön
munkás, nyugdíjas, az Elnöki Tanács helyettes elnöke;

Kónyi Gyula
munkás, belügyminiszter-helyettes;

Korom Mihály dr.
mezőgazdasági munkás, igazságügyminiszter;

Kovács Antal
munkás, az MSZMP Vas megyei Bizottságának első titkára;

Lakos Sándor
munkás, az MSZMP KB Társadalomtudományi Intézetének igazgatója;

Lázár György
tisztviselő, a Minisztertanács elnökhelyettese.

Losonczi Pál
mezőgazdasági munkás, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke;

Maróthy László dr.
agrármérnök, a KISZ KB első titkára;

Márta Ferenc dr.
vegyész, a szegedi József Attila Tudományegyetem Kémiai Intézetének igazgatója;

Méhes Lajos
munkás, a Vas-, Fém- és Villamosenergiaipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára;

Mód Péter
tanár, nyugdíjas;

Nagy Dezső
munkás, a Mecseki Szénbányák Vállalat vájára;

Nagy József
munkás, az MSZMP Baranya megyei Bizottságának első titkára;

Nagy Richárd
munkás, a Magyar Televízió elnöke;

Nemes Dezső
történész, az MSZMP KB Politikai Főiskolájának rektora;

Nemeslaki Tivadar
munkás, a SZOT főtitkárhelyettese;

Németh Károly
munkás, az MSZMP KB titkára;

Nyers Rezső
munkás, az MTA Közgazdaságtudományi Intézetének igazgatója;

Oláh István
tanító, honvédelmi miniszterhelyettes;

Orbán László dr.
jogász, kulturális miniszter;

Óvári Miklós
tanár, az MSZMP KB titkára;

Pap János
technikus, az MSZMP Veszprém megyei Bizottságának első titkára;

Papp Árpád
munkás, a munkásőrség országos parancsnoka;

Papp György
mérnök, a Ganz Villamossági Művek vezérigazgatója;

Pataki József
munkás, a Dunai Vasmű kohászati gyárrészlegének pb-titkára;

Pál Lénárd dr.
fizikus, a Központi Fizikai Kutató Intézet igazgatója;

Párdi Imre
munkás, az MSZMP KB gazdaságpolitikai osztályának vezetője;

Péter János
tisztviselő, nyugdíjas, az országgyűlés alelnöke;

Pothornik József
bányász, nyugdíjas;

Puja Frigyes
munkás, külügyminiszter;

Pullai Árpád
munkás, az MSZMP KB titkára;

Rapai Gyula
mezőgazdasági munkás, nagykövet;

Rácz Pál
tisztviselő, külügyminiszter-helyettes;

Rácz Sándor
munkás, az MSZMP KB közigazgatási és adminisztratív osztályának vezetője;

Rév Lajos
kereskedősegéd, az OKISZ elnöke;

Révész Ferenc
munkás, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár igazgatója;

Révész Géza
munkás, nyugdíjas;

Réti Lajosné
munkás, a budapesti Habselyem Kötöttárugyár igazgatója;

Romány Pál dr.
agrármérnök, az MSZMP KB területi gazdaságfejlesztési osztályának vezetője;

Rumph Károly
munkás, a Csepeli Vas- és Acélöntödék mintakészítője;

Sarlós István
tanár, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára;

Sándor József
munkás, az MSZMP KB Irodájának vezetője;

Soltész István
bányász, a Borsodi Szénbányák frontbrigádvezetője;

Somogyi Miklós
munkás, nyugdíjas, a SZOT számvizsgáló bizottság elnöke;

Somogyi Sándor
munkás, az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára;

Szabó Borbála
munkás, a Martfűi Cipőgyár művezetője;

Szabó István
földmunkás, a nádudvari Vörös Csillag Tsz elnöke, a TOT elnöke;

Szakali József
munkás, az MSZMP X. kerületi Bizottságának első titkára;

Szekér Gyula dr.
mérnök, nehézipari miniszter;

Szentistványi Gyuláné
tanár, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának titkára;

Szépvölgyi Zoltán
munkás, a fővárosi tanács elnöke;

Szlávics Imre
munkás, az ELZETT Művek soproni gyárának szerszámlakatosa;

Szurdi István
technikus, belkereskedelmi miniszter;

Szücs Istvánné
tanársegéd, a Magyar Úttörők Szövetségének főtitkára;

Timár Mátyás dr.
munkás, a Minisztertanács elnökhelyettese;

Tóth Szilveszterné
mezőgazdasági munkás, a zákányszéki községi tanács elnöke;

Tolnai József
munkás, a tótújfalui Drávamenti Egyetértés Tsz gépszerelője;

Tömpe István
munkás, államtitkár, az Állami Rádió- és Televízió Bizottság elnöke;

Varga Gyula
munkás, az MSZMP Zala megyei Bizottságának első titkára;

Varga Péter
munkás, az MSZMP Somogy megyei Bizottságának első titkára;

Vass Henrik
munkás, az MSZMP KB Párttörténeti Intézetének igazgatója;

Várkonyi Péter
köztisztviselő, államtitkár, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke;

Veres József
munkás, nyugdíjas.

A Központi Ellenőrző Bizottság tagjai

Barinkai Oszkár
munkás, a KNEB elnökhelyettese;

Brutyó János
munkás, az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának elnöke;

Csikesz Józsefné
munkás, a fővárosi tanács elnökhelyettese;

Farkas Lajosné
munkás, a Vas-, Fém- és Villamosenergiaipari Dolgozók Szakszervezetének titkára;

Kárpáti Ferenc
munkás, a Honvédelmi Minisztérium politikai főcsoportfőnöke;

Kovács Árpád
agronómus, a fóti Vörösmarty Tsz elnöke;

Kimmel Emil
munkás, a Nyomda-, a Papíripar- és a Sajtó Dolgozói Szakszervezetének főtitkára;

Klaukó Mátyás
mezőgazdasági munkás, a Békés megyei tanács elnöke;

Lantos Zoltán
munkás, nyugdíjas;

Molnár Frigyes
tanító, a SZÖVOSZ elnöke;

Nagy Józsefné
munkás, nyugdíjas;

Németh Lászlóné
technikus, a Kender Jutagyár pb-titkára;

K. Papp József
munkás, az MSZMP Tolna megyei Bizottságának első titkára;

Papp Lajos dr.
közgazdász, államtitkár, a Minisztertanács Tanácsi Hivatalának elnöke;

Petrák Ferenc
munkás, az MSZMP VIII. kerületi Bizottságának első titkára;

Sebes Sándor
tisztviselő, nyugdíjas;

Somogyi Imre
tanár, az MSZMP IV. kerületi Bizottságának első titkára;

Suhajda József
munkás, a VIII. kerületi tanács elnöke;

Szerényi Sándor
munkás, nyugdíjas;

Tausz János
tisztviselő, az IBUSZ vezérigazgatója;

Tóth István
munkás, a Közlekedési és Szállítási Dolgozók Szakszervezetének főtitkára;

Uszta Gyula
mezőgazdasági munkás, a Magyar Partizán Szövetség főtitkára;

Vaskó Mihály
mezőgazdasági munkás, az MSZMP Heves megyei Bizottságának első titkára;

Vágvölgyi Tibor
tisztviselő, nyugdíjas;

Venéczi János
munkás, az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának titkára.

A KB és a KEB ülése

A Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság — megválasztását követően — megtartotta első ülését. A Központi Bizottság ülésén megválasztották a Politikai Bizottság tagjait, valamint a Központi Bizottság titkárait. A Központi Bizottság megválasztotta ezenkívül a KB mellett működő bizottságokat és munkaközösségeket; megerősítette, illetve kinevezte a Központi Bizottság apparátusának osztályvezetőit. Kinevezte a párt központi lapjainak főszerkesztőjét, illetve a szerkesztő bizottságok vezetőit. A Központi Ellenőrző Bizottság ülésén megválasztották a bizottság elnökét és titkárát, illetve a bizottság titkárságának tagjait.

A Központi Bizottság a Politikai Bizottság tagjainak a következőket választotta meg: *Aczél György, Apró Antal, Benke Valéria, Biszku Béla, Fock Jenő, Gáspár Sándor, Kádár János, Lázár György, Maróthy László, Nemes Dezső, Németh Károly, Óvári Miklós, Sarlós István.*

A Központi Bizottság megválasztotta a KB titkárságát.

Első titkár: *Kádár János*, a Központi Bizottság titkárai: *Biszku Béla, Gyenes András, Győri Imre, Németh Károly, Óvári Miklós, Pullai Árpád.*

(Folytatás a 4. oldalon)

1975 MAR 24
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-148, 340-728

Fejlődő Zalaegerszeg

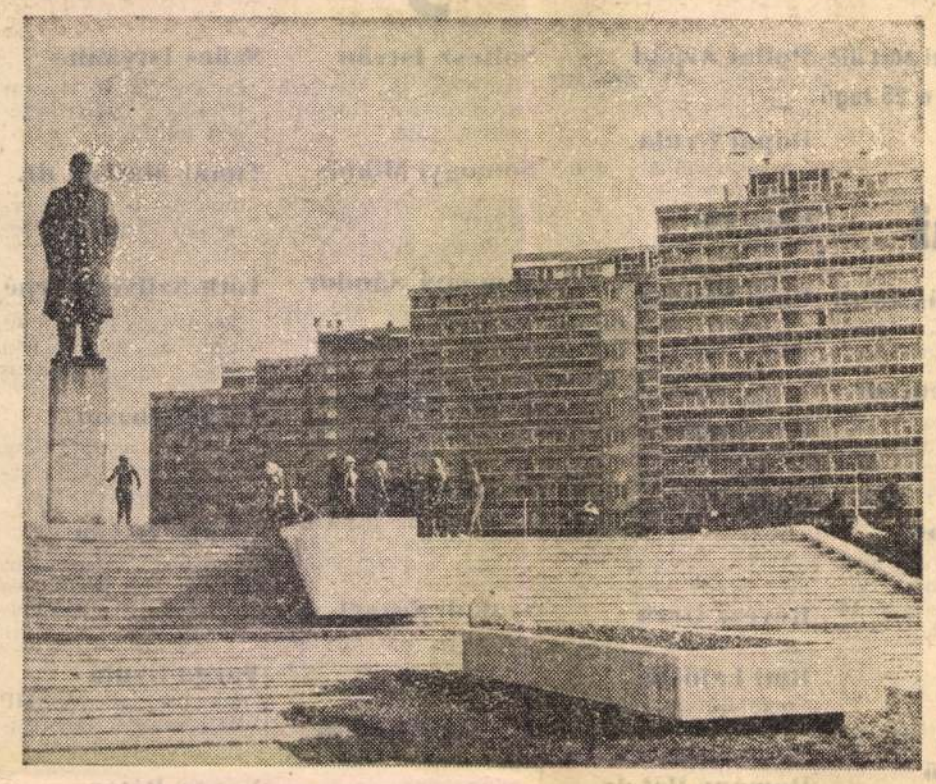

Lakásépítő szövetkezet

Szombathelyen, a Nyugat-magyarországi Fagazdasági Kombinátnál lakásépítő szövetkezet alakult, s ezzel harminc lakás építésének kedvező feltételeit teremtették meg. A kombinát dolgozói, lakásépítő szövetkezet tagjai *ingyen kapják a házhelyet* és az összes építési költség húsz százalékának erejéig *kamatmentes kölcsönt* élveznek. A támogatás ezzel azonban még nem merül ki. A kombinátnál gyártott mindennemű építési anyagot — válaszfalakat, a tetőszerkezethez faanyagot, parkettát, továbbá a régi épületek bontási anyagát — *önköltségi áron* vásárolhatják meg az építkezők. Ezenkívül szállító- és építőgépekkel, valamint szakmunkával is segíti a kombinát a lakásépítési akciót. (MTI)

A K
és a Központi Ellenőrző Bizottság ülése

(Folytatás a 3. oldalról)

A Központi Ellenőrző Bizottság első ülésén elnökének *Brutyó Jánost*, titkárának *Venéczi Jánost* választotta meg. A Központi Ellenőrző Bizottság titkársága tagjainak megválasztotta: *Brutyó Jánost, Venéczi Jánost, Barinkai Oszkárt, Lantos Zoltánt, Németh Lászlónét, Petrák Ferencet, Sebes Sándort, Suhajda Józsefet* és *Szerényi Sándort.*

A Központi Bizottság megválasztotta a KB mellett működő gazdaságpolitikai bizottságot. Vezetője: *Németh Károly;* tagjai: *Faluvégi Lajos, Huszár István, Lázár György, Nemeslaki Tivadar, Párdi Imre, Romány Pál, Timár Mátyás.*

A Központi Bizottság megválasztotta a KB mellett működő agitációs és propagandabizottságot. Vezetője: *Óvári Miklós;* tagjai: *Aczél György, Barabás János, Grósz Károly, Győri Imre, Hárs István, Kornidesz Mihály, Lakos Sándor, Nagy Richárd, Nemes Dezső, Orbán László, Tömpe István, Várkonyi Péter, Virizlay Gyula.*

A Központi Bizottság kinevezte a KB mellett működő munkaközösségek vezetőit. A 15 tagú pártépítési munkaközösség vezetője: *Biszku Béla;* a 35 tagú közgazdasági munkaközösség vezetője: *Németh Károly;* a 15 tagú szövetkezetpolitikai munkaközösség vezetője: *Romány Pál;* a 27 tagú kultúrpolitikai munkaközösség vezetője: *Óvári Miklós;* a 15 tagú ifjúsági bizottság vezetője: *Pullai Árpád.*

A Központi Bizottság kinevezte a KB osztályvezetőit. Párt- és tömegszervezetek osztálya: *Jakab Sándor;* agitációs és propagandaosztály: *Grósz Károly;* tudományos, közoktatási és kulturális osztály: *Kornidesz Mihály;* külügyi osztály: *Berecz János;* gazdaságpolitikai osztály: *Párdi Imre;* területi gazdaságfejlesztési osztály: *Romány Pál;* közigazgatási és adminisztratív osztály: *Rácz Sándor;* pártgazdasági osztály: *Kozári József;* KB-iroda: *Sándor József.*

A Központi Bizottság intézményeinek vezetőivé a KB elfogadta: *Nemes Dezsőt* a Politikai Főiskola rektorának; *Lakos Sándort* a Társadalomtudományi Intézet igazgatójának; *Vass Henriket* a Párttörténeti Intézet igazgatójának.

A Központi Bizottság a központi pártsajtó vezetőivé elfogadta: a Népszabadság főszerkesztőjévé *Katona Istvánt;* a Társadalmi Szemle szerkesztő bizottságának vezetőjévé *Benke Valériát;* a Pártélet felelős szerkesztőjévé *Lajtai Verát.*

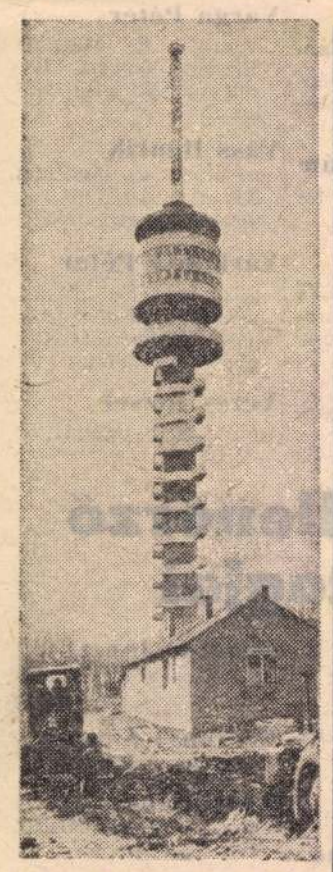

A legdinamikusabban fejlődő magyar városok egyike Zalaegerszeg. 1945 tavaszán lakóinak száma alig érte el a 12 ezret. Ma Göcsej fővárosában ennél több diák tanul. Az igazi növekedés az iparosodással kezdődött. A legutóbbi adatok szerint Zalaegerszegnek csaknem 50 ezer lakosa van. A múlt 30 év alatt 30 ezerrel nőtt a lélekszám. De nemcsak a lakóinak száma mutatja a változást. Egerszegnek 1959-ig még vízvezetéke sem volt, most már a vele egybeépült falvakban is vízhálózat van. A dombokra teraszosan épült lakótelepek magasházai takarják el a régi városközpont barokk tornyát. Bazita hajdani kis település, most a város egyik kiránduló- és üdülőnegyede, itt, a dombtetőn áll az új tv-torony. Környékét most csinosítják, hamarosan nemcsak az új parkot adják át a városnak, hanem a torony övgallérjában megnyíló presszó-vendéglőt is.

(Bozsán Endre felvételei)

TAVASZ, HÚSVÉT, FARSANG

Hosszabbak a nappalok

Égi egyenlítő • Csillagászat, meteorológia

1. Emlékszünk rá: március első felében az évszakhoz képest szokatlanul enyhe volt az idő. Ez ismét a *gyakorlati meteorológiának* juttatta a pálmát, hiszen a meteorológiai tavasz március elsején kezdődik. Pedig a Nap látszólagos útja *március 21-én* 6 óra 57 perckor metszi a képzeletbeli égi egyenlítőt. Ez a pillanat a Földön élő embereknek nem sokat mond, s merő véletlennek tekinthető, hogy ilyenkor hűvös, enyhe vagy éppen meleg az idő. A *csillagászatban* és főleg a Föld keringésében az ilyenféle matematikai metszéspontokon való áthaladás lemérése azonban igen fontos.

Március 20. vagy 21. és szeptember 23. a tavaszi, illetve az őszi napéjegyenlőség kezdete. A közbeeső időben a Nap magasan jár az északi félteke, illetve Közép-Európa látóhatára fölött. Most, március végén, a Nap reggel háromnegyed hatkor kel és 18 óra tájban nyugszik. Ez az időszak a hajnali szürkülettel és a napnyugta utáni alkonnyal együtt már *13—14 órás világosságot* jelent, és mindössze 10 óra a sötétség időtartama.

2. Az idei húsvét vasárnapja március 30-ra esik. Ez a régi ünnepnap március 25-től akár április 25-ig is eltolódhat. Ennek az az oka, hogy húsvét a Gergely-naptár szerint nem rögzített, hanem *mozgó ünnep*, igaz: mindig *vasárnapra* esik. A húsvét kiszámítására vonatkozó szabály nem túl egyszerű. Mindig a tavaszi napéjegyenlőséget, március 20-át vagy 21-ét vesszük alapul. Keressük meg az említett napok után az első tavaszi holdtöltét, ez az idén *március 27., csütörtök.* A szabály szerint a tavaszi napéjegyenlőség utáni első holdtöltét követő vasárnapon van húsvét. Ez tehát az idén március 30.

Mi történik, ha például a holdtölte mondjuk március 19-re esik? Ez még a napéjegyenlőség *előtti* nap. Ilyenkor tehát meg kell várni a következő holdtöltét, ez *29 és fél naponként* ismétlődik. Így előfordulhat, hogy április 17—18-ra esik a napéjegyenlőséget követő első holdtöltét, s ezután az első vasárnap (az idén április 20.). Az ilyen egyhónapos eltolódás a Gauss-féle húsvétszabály szerint periodikusan ismétlődik.

3. A farsang szó a német *Fasching* szóból származik: mulatozás, tréfálás, tréfaűzés. A húsvéttal kapcsolatos szabály szerint húsvéttól viszszafelé számolunk körülbelül 46 napot, s ezután vagy keddi, vagy szerdai napra bukkanunk. A keddi nap az úgynevezett húshagyókedd, a szerdai a hamvazószerda. *Vízkereszttől húshagyókeddig* tart a farsang. Ez az idén január 6-tól február közepéig tartott, s így az évszázad egyik legrövidebb farsangja volt: mindössze körülbelül negyvennapos.

Gauser Károly

HORVÁTH ISTVÁN ÉS SZÉKY PÉTER RIPORTSOROZATA

Házgyári házak

Évente 120 ezer lakás

Speciális tervezőiroda

Változatos, korszerű

875 négyzetkilométeren csaknem nyolcmillió ember: ez Moszkva. S összesen: *2 millió 167 ezer lakás.* Elegendő? A társbérlet gyakorlatilag *megszűnt.* És mégis: *nem elég.* Növekednek az igények. Gyarapodik a család, nősülnek, férjhez mennek a gyerekek, unokák születnek: az egy otthon szűk lesz. Az új nemzedék — akárcsak idehaza — saját alapokon akarja építeni a saját életét. Joga van hozzá s mindinkább lehetősége is. Az eddigi eredmények alapján.

A több mint kétmillió lakás mindegyikében van villany és gáz. Négy század százalék híján mindegyikben vízvezeték és csatorna. Csaknem 99 százalékában távfűtés és központi fűtés, 91,5 százalékában fürdőszoba. *Moszkvában 120 ezer lakás épül évente.* Többségében házgyári lakások.

Modern város

— *Korábban öttípusú házat építettünk* — tájékoztat *L. I. Grekov*, a moszkvai pártbizottság titkára. — Ezt az öt típust próbáltuk variálni, új és minél változatosabb városképet kialakítani. Nem mindig sikerült; *az öt típus kevés volt.* Új módszerre tértünk át: típuselemeket készítünk, s ezekből már — akár a játékkockából — húszféle házat tudunk készíteni.

— Terv vagy gyakorlat?

— Az új építkezések csaknem negyede már ma is ilyen. Elhatározni könnyebb, mint megvalósítani, hiszen *ehhez az egész építőipart is át kell építeni.* Terveink szerint a mostani a döntő év: teljesen áttérünk erre a házépítési módszerre.

A Vernadszkij proszpekten — sugárúton — a Troparevo-negyed felé halad a gépkocsink. Kísérőnk, *L. Sz. Bruszilovszkij* főkonstruktőr mutatja a kísérleti negyed lakóházait. Tizenhat-huszonhat emelet, sorházak, toronyházak, változatos, játékos formák és színek. A házgyári „kényszerpálya" egyhangúságát

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1977 AUG 13

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Kiss G. István

1021

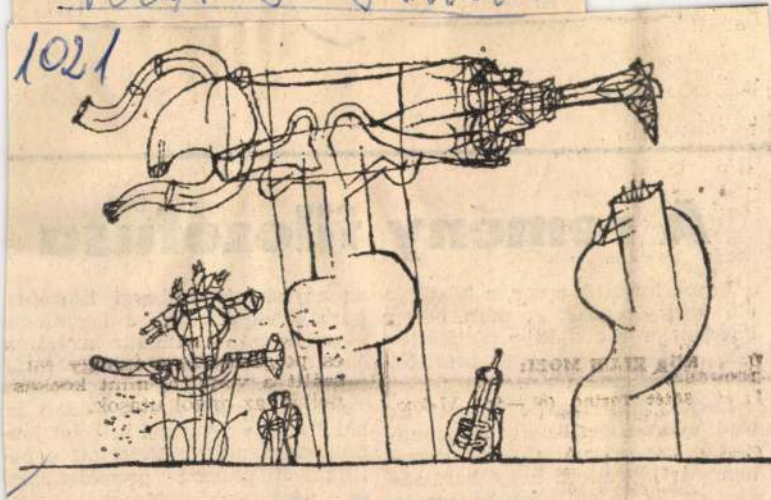

Kiss G. István rajza

A remény filozófusa

Egyre kurtább a sor, a köztünk élő nagy öregeké. A múlt héten érkezett a hír a kilencvenkettedik életévét nemrég betöltött Érnst Bloch haláláról.

Ludwigshafenben született; az első világháború előtt Münchenben, a háború alatt jórészt Bernben élt; köztudott, hogy barátsága, szellemi együttműködése a fiatal Lukács Györggyel milyen

az egykori heidelbergi filozófus barát, vagy akár a harminca évek irodalmi vitáiban a Hann Eisler és Bertolt Brecht oldalá fellépő hajdani opponens. Akinek szavaira mindig is sokat adott az aki komolyan vette a kritikai gondolkodást, akár egyetértett a politikai-világnézeti premisszákka és végkövetkeztetésekkel, aká tovább vitatta azokat.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1977 JUN 18

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Kiss G. István

1021

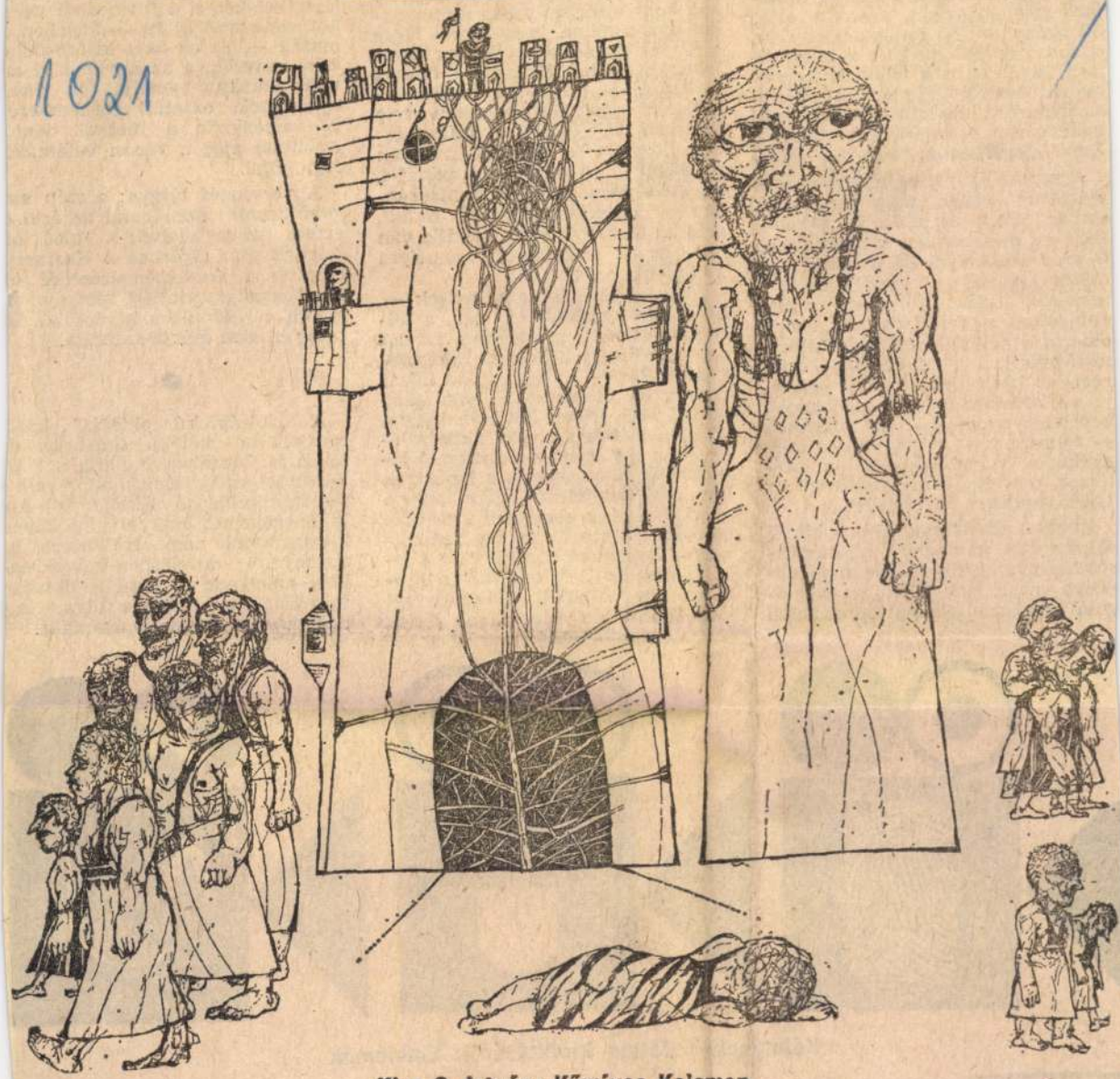

Kiss G. István: Kőmíves Kelemen

tak. Akárcsak fiaik a Stadio Olimpico gyepszőnyegén, szerdán este, 3:1 arányban; de gondolom, ez már odahaza is látható volt a televízió jóvoltából. Én is a televízió képernyőjén néztem a remek meccset s az angol fiúk diadalmámorát a bajnokcsapatok számára kiírt Európa Kupa megérdemelt elnyerése után.

A szurkolók várost elöntő örömmámorát viszont már újra „natúrban" éltem át: a Via Veneto előkelő és méregdrága luxuséttermei és szórakozóhelyei elé a széles járdákra kikerült e vendéglátóipari egységek összes föllelhető széke (gondolom, a személyzet hazulról is elhozta a nélkülözhető ülőalkalmatosságokat), s a környékbeli éttrem- és bártulajdonosok aznap éjjel valószínűleg az évad legnagyobb bevételét nyugtázhatták. Akárcsak — fölteszem — a Via Veneto környékének szépei, akik külön kiöltöztek, pontosabban kivetkőztek az angol vendégek tiszteletére.

Keveset alhatván ez éjjel a közeli zajok miatt, az angolok közmondásos hidegvérét illető hiedelmem alaposan megingott. Illetőleg (a magam számára) ekképp summázom

forrásává lép elő. N
hát, hogy az egyetemi
zal sem törődve, hog
bezárják emiatt orra
temet s esetleg elves
— legföljebb pár évv
tanak a tanulmányok
veszíteni valója, sőt.
dés, hogy ez a ford
másképp érinti a „figl
a pénzes papa gyerek
pen a munkásszárm
még ha történetesen ö
is — de ez már az
kommentárom.)

Ááá — mondják erre mások —, korábban kezdődik ez már, a középiskolákban: az egyetem rendezett méhkaptár a liceumi darázsfészekhez képest... Ez nyilván túlzás persze, de megintcsak nem alap nélkül való. (Nincs két hete, hogy a középiskolások politikai aktivizálódásának egy igencsak elrettentő kinövéséről olvashattunk a lapokban. Egy középiskolai tanárnőre fasiszta diákjai — akik elenyésző töredékét alkotják persze az iskola tanulóinak — benzinnel rágyújtották a lakást. Mert az illető tanárnő az iskolában egy baloldali diákszervezet kiépítésén fáradozott. Elébb jöttek

miatt országos kiejtési versenymozgalom évi döntői, a középfokú oktatás minden diákja számára.

●

A „középfokú oktatás" közö megjelölése kétélű. Emel is, d nyom is. Magában foglalja a gim náziumot-szakközépiskolát, s vele szakmunkásképző iskolát is. Án különbségeiket csak elfedni képes kiegyenlíteni nem. Különösen a anyanyelvi nevelésben-műveltségben, amelynek a kétféle oktatás formában igen eltérő a súlya, s ennek vetületeként az óraszáma is.

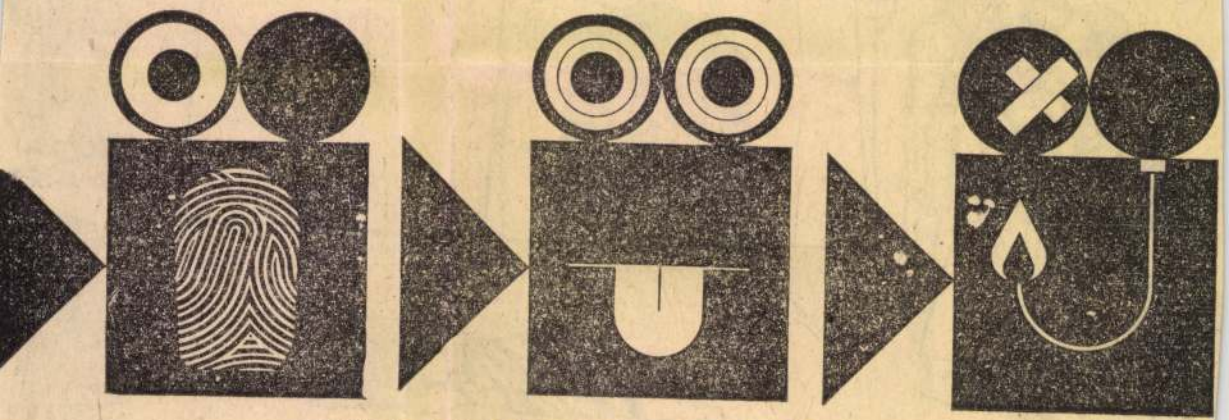

Kálmánchey Zoltán kiállításáról: Emblémák

KISS ISTVÁN 1

Kiss István

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész, a *Magyar Képzőművészek Szövetségének* elnöke nyitotta meg a sort egyéni tárlatával, egy évvel ezelőtt. Moszkvában, a Szovjet Képzőművészek Szövetségének Kuznyeckij moszt 20. sz. alatti kiállítótermében lényegében ugyanaz az anyag került a szovjet közönség elé, amelyet utóbb itthon is láthattunk a Műcsarnokban, ez év októberében. Meggyőződhettünk róla, jó választás volt ez, hiszen Kiss István negyedszázados művészi pályafutá-

Magyar Hir

Wagner: vában

Kiss István

KISS ISTVÁN KOSSUTH-DÍJAS SZOBRÁSZMŰVÉSZ alkotásaiból nyílt kiállítás vasárnap Szegeden, a Horváth Mihály utcai képtárban. A művész köztéri szobrainak kicsinyített másait állította ki. A tárlat május 14-ig fogadja látogatóit. W 16

Magyar Hirlap 1978-9o-9

KISS ISTVÁN 2

sa során következetesen arra törekedett, hogy a hazai hagyományt egyeztesse a korszerűséggel, az esztétikumot az eszmei elkötelezettséggel. Szobrokban, monumentális köztéri alkotásokban fogalmazva meg mindazt, amit szavakban felelősségteljesen így vet fel a maga és a mások számára: *„Lehet-e szebb és teljesebb kibontakozása az egyénnek, mint éppen a szocialista fejlődés folyamatában való aktív — önkifejező — részvétel? ... Hiszen ki mást nevezhetünk szocialista embernek? — ha éppen azt nem, aki felismeri helyét, szerepét és következésképpen feladatait is a szocialista társadalom mindennapi életében, építésében?"*

Magyar Hi

Wagner: kváben

KISS ISTVÁN 4

— Moszkvában a *Békét!* című kompozíció maradt, ezt a fővárosi tanács dísztermében helyezték el. Az azerbajdzsánok a rokontartalmú *Galambokat* érezték magukhoz legközelebb állónak — folytatja a szobrász most a felsorolást. — Ennek négy és fél méteres változata *Bakuban* köztéri plasztika lesz. *Tbilisziben* a *Népmesét* hagytam, mert az ottaniak grúz motívumot véltek felismerni benne. Az igazság az, hogy ez annyira ősi jelkép, hogy már az asszír—babiloni kultúrában is ismeretes. A *jerevániak Levitáció* című művemet a háborúban elesett örmény művészek emléktáblája fölé függesztették. Ez az akrilszárnyú figurám — úgy érzem — hősies és tragikus is egyben. Kicsit feszület, kicsit Ikarusz. Azért használtam a fém mellett üveget, hogy a törékenységet érzékeltessem. Bár a repülést a technika megoldotta, a szárnyalás továbbra is az ember örök vágyálma marad...: Számomra máig

Mohacsi Kegos Ferenc rajza

KISS ISTVÁN 1

Nos, a szovjet közönség, — a látogatók sokasága és szakmabeliek egyaránt — épp erre a *közéleti töltésre* érzett rá a legélénkebben, és mindez a vendégkönyvi bejegyzésekből, a kritikák sorából, a tévéhíradókból, és rádióinterjúkból is kiderült. Hosszasan elnézem most a tárlatlátogatók arcát a kiállítási pillanatfelvételeken. Idősek, fiatalok, elmélyültek és vitatkozók, elégikusak és mosolygók. Egyvalami közös vonás van valamennyin: az őszinte, szinte már szenvedélyes érdeklődés a művészet iránt. Ezt az új típusú műértést viszonozta ősi, szép gesztussal hazánk „kulturális követe". Ugyanis valamennyi szovjet városnak, ahol tárlatával járt, odaajándékozta egy-egy alkotását. Mivel teljesen rájuk bízta a választás jogát, önmaga számára is érdekes tanulmány volt megfigyelni, melyik fővárosban mely művét kérték.

Magyar Hi

Wagner:

kvában

Kiss István

KISS ISTVÁN SZOBRASZMUVESZT, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnökét, az MSZMP KB tagját, a Szovjetunió Képzőművészeti Akadémiája közgyűlésének 35. ülésszakán pénteken Moszkvában az akadémia tiszteletbeli tagjává választották.

Magyar Hirlap 1978-94-6

Kiss István

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrász alkotásaiból kiállítás nyílt pénteken Dunaújvárosban. A művésznek két köztéri szobra áll a kohász városban: mostani gyűjteményes tárlatán kisplasztikáit, szoborterveit mutatja be. A kiállítást április 4-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

Magyar Hirlap 1978-54-1o

Kiss István, szobrász

KISS ISTVÁN szobrászművészt, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnökét, az MSZMP Központi Bizottsága tagját a Szovjetunió Képzőművészeti Akadémiájának közgyűlésén pénteken Moszkvában az akadémia tiszteletbeli tagjává választották.

– : Hír

8.

Nepszabadság, Bp. 1978 ápr. 22.

Kiss István

Szerepelt a Budavári Palotában a Magyar Képző-
művészek Bulgáriáról c. tárlaton.

Mazsaroff Miklóst pedig az aranyparti fák. *Kiss István* egy bolgár énekesnőt örökített meg érzékenyen mintázott szoborportréjával.

Magyar Hirlap 1978-86--6

Wagner: Jubilárie tárlat a Várban

Munkácsy-díjas szobrász művész
1021

„Mindent, ami emberi — emberalakkal fejezhetek ki a leghívebben"

Kiss István szobrai

Kiss István, Kossuth- és Munkácsy-díjas szobrászművész az idén többszörös jubileus: 50 esztendős, 25 éve óta szobrász, és ötven köztéri műve látható az ország különböző tájain.

Aki műtermében körülnéz, meg sem kérdezi, mivel ünnepli ezt a sok kerek számot. A képzőművész nemcsak a maga gyönyörűségére dolgozik, hanem azért is, hogy minél többen láthassák alkotásait. Kiss István számára a munka ünnep is, pihenés is.

A Százados úti műteremben fázisonként nyomon követhető egy-egy szobor születése. Egy emelvényen kétarasznyi szoborcsoport, mellette ugyanennek a még kisebb fémmodellje, egy csupaüveg, modern épülettömb makettja elé helyezve. Odébb a szeptemberben megrendezett Műcsarnok-beli gyűjteményes kiállításának egyik legérdekesebb darabja: a *Munkástrón*. A fal mentén sokasodó, nagyobb méretű fémelemek szemléltetik, hogy a kiállításon látott változat: egy nagyobb méretű szoborhoz készült tanulmány. A Munkástrón krómacélból készül, hegesztéssel, 4,80-szor 3,50-es méretben állítják fel *Miskolcon*, a Vasas Művelődési Központ előtt. Az épületet tavaly decemberben avatták fel, a szobrot idén december 3-án, a város felszabadulásának évfordulóján adják át.

— A Műcsarnokban kiállított változat ott volt az intézmény felavatásán, — mondja a művész —, hogy láthassák azok, akiknek készül; láttam: sajátjuknak érzik, mert — ha áttételesen fogalmaztam is — mondanivalóját mindenki érti.

A kicsinyített formájában is impozáns épületről, és az eléje szánt szoborról kérdezem.

— Az épület a Népstadion úton már majdnem elkészült; ez a foncsorozott üvegpalota a honvédség kulturális központja lesz. A nyugodt architektúrájú tömb ellenpontjaként csipkeszerű szobrot képzeltem elé; egyelőre csak annyi bizonyos, hogy a többalakú kompozíció emeletnyi magasságú, és tíz méter szélességű lesz.

— Sokféle anyagból dolgozik. Most mintha beleszeretett volna a krómacélba.

— Minden jó anyagot szeretek; és nem föltétlenül az a jó anyag, amelyet könnyebb megmunkálni. Jobban bízom az ellenállóbb anyagban. Dehát megdönthetetlen szabályok nincsenek: a mű határozza meg, miből akar megszületni. Nincs olyan anyag, amellyel szemben ellenőrzéseim lennének. Dolgozom bronzzal, kővel, agyaggal, krómacéllal, színes üveggel; még Hungarocellel is — igaz, hogy csak segédanyagként: egy kiállítási szobrom váza volt.

— Fel tudná sorolni, mikor, hol, melyik szobrát állították fel?

— Nehezen. Azt megmondhatom, melyik a legnagyobb

Kiáltás

méretű munkám, mert az egyben Közép-Európa legnagyobb egykőből-faragott szobra is. Tízalakos *Dózsa szoborcsoportom* ötméteres főalakjához Süttőn akadtak egy remek, repedésmentes monolitra — azaz szikladarabra. A szobrot gipszmodell alapján készítette el a Kőfaragó Vállalat — négy évig dolgoztak rajta.

— Tekintélyes méretű a margitszigeti Pest-Buda szobor is, amelynek érdekessége, hogy az összekötő vörösréz-héjazat belsejében bontakozik ki a bronz plasztika.

— Ezt a szobrot Pest-Buda egyesülésének jubileumára, annak szimbólumaként készítettem.

— Hogyan vált a monumentális köztéri szobrok alkotójává?

— 1953-ban végeztem el a Képzőművészeti Főiskolát; ugyanakkor nyertem el az országos Dózsa-pályázat első díját, — ennek nyomán készült el az imént említett Dózsa-szoborcsoport, amely a Tabánban látható. Aztán — feszített tempót diktáltam magamnak. Vagy nekem diktálta a természetem, a szerencsém, a követelmények? Akárhogyan fogalmazok: ötven nagyméretű szobor — kemény fizikai munka is.

A „Béke" — a budapesti kiállításon

— Talán összefügg ezzel is, hogy a legsikeresebb köztéri szobrász első önálló kiállítását csak tavaly láthattuk?

— Hiányzott a kezdő lendület, mert sok mellékes tevékenységgel, adminisztrációval, nem-szobrász munkával jár egy ilyen kiállítás. Ennek nehezebben rugaszkodtam neki, mint egy tízméteres szobornak. Úgy kezdődött, hogy *meghívtak Moszkvába*. Eredetileg csak ottani kiállításról volt szó. Aztán a *Pravda* cikke, a moszkvai rádió interjúja, a kiállítás sikere nyomán meghívtak *Jerevánba*, *Tbiliszibe*, *Bakuba* is. Egy-egy város: egy-egy hónap. Nyolcvan szobrom vándorolt. Meghatott az ottaniak érdeklődése, és türelme: sorba álltak a kiállítások előtt. A moszkvai *Puskin Múzeum* megvásárolta *Felszabadulás-emlékművemet*, amelynek hétméteres változatát a Műcsarnok főhelyén mutatták be ősszel; s Mátészalka főterén állítják fel, a terv szerint jövőre. A szovjetunióbeli vándorkiállítás folyamán mindenütt volt egy kedvenc szobor — ahol ami a legjobban tetszett, oda ajándékoztam. A jerevániak szívéhez legközelebb állt a *Népmese*, Tbilisziben az *Ikaruszt* találták a legszebbnek, a *Galambokat* Bakuban állítják fel, az ottani hatalmas építkezések egyik nagy közterén.

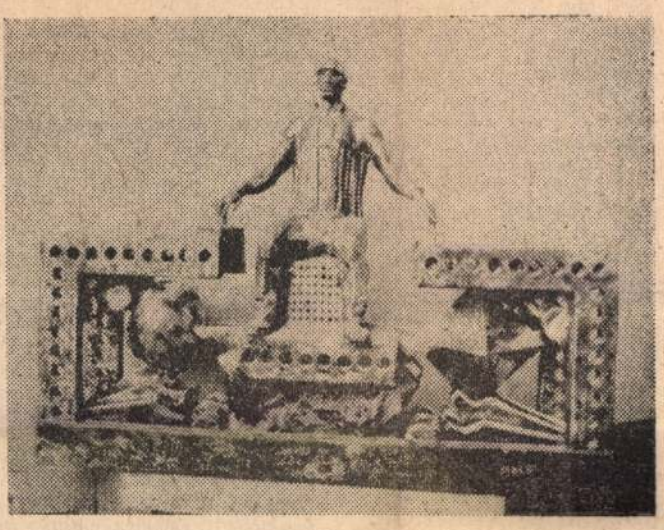

Munkástrón

— A szovjetunióbeli és a Műcsarnokban látott kiállítását folytatja-e másutt?

— *Dunaújváros*, *Szeged*, *Berlin*, *Varsó*, *Szófia*: az idei kiállításaim színhelyei.

Péreli Gabriella

DOLGOZÓK LAPJA
1978 MAR 12
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-148, 340-726

Szomszédol

Közvetlenül a megyehatárunkon található község, Vérteskozma. Lakói elsősorban néme közeli bányavidéken, Gánton, és Oroszlányban kát. De igen sokan eljárnak Székesfehérvárr szépségű kis községből azonban egyre többen k zeli nagyobb településekre. Házaikat elszeretet a Vértes természeti szépségét szerető budapest kétszáz-háromszáz éves házat alakítottak át hé ká, megőrizve az idillikus paraszti építészet n legzetességét. *(Kép — szöve*

Faragott kapu díszíti az egyik legszebb parasztház bejáratát

Ebben a házban még az eredeti tulajdonosok laknak

A rakott kőfal már az új tulajdonos keze munkáját dicséri

Mózes Lájos:

Vasárnap ki

SEJ, HAJ, ROZI. vasárnap kirándulunk! — valahogy úgy, ahogy apáink is annak idején. Meglásd Rozi, mi ott nem unatkozunk, ahogy ők sem unatkoztak annak idején.

Sej, haj, Rozi, valahol találkozunk az utcán, egy sarkon randevúzunk, mindkettőnknél csomag lesz, te több kaját hozol, én pedig labdát és takarót, lehet, hogy könyvet is, de az nem biztos, de labdát és takarót mindenképpen, hogy legyen min heverésznünk a bokrok hűvösében, hiszen látható, ma meleg lesz mindkettőnknek nagyon. (Magyarország felett az ég felhőtlen, ahogy ez szokás is) mondta a bemondó reggel, hogy ideális a kiránduló idő, és mindkettőnknek jó szórakozást kívánt, mert rendes, és gondol mindenkire, tehát valahol az utcán találkozunk, egyikünk sem késik egy percet sem, hiszen vasárnap van, és kirándulunk, sárga villamoson a Hűvösvölgybe kirándulunk.

Sej, haj, Rozi, olyan jó a kedvem, utazunk a sárga villamoson, vasárnap van, ilyenkor ellenőrök is ritkán járnak, látszik minden ember arcán, hogy vasárnap van, mind kirándulunk, talán a vezető is, hiszen jópofákat mond minden megállónál, néha kinézünk az ablakon, és jót mulatunk a dugóba került autósokon, akik igyekeznek a Balatonra, és hasonló helyek felé, hiába, más csillagállás, de azért nem irigyeljük őket, és nem haragszunk rájuk, még akkor sem, ha sárga villamosunk nem tud tőlük továbbmenni, mert elállják az utat, és sűrű a benzingőztől a levegő, hisz ez mind hozzátartozik az élethez, és bizonyára másként nem is lehetne, de nem is baj az egész, hiszen innen már látni a természetet, ahol véget érnek a kerítések, ott.

Sej, haj, Rozi, a hegy tetején levő betonbunkeren túl már nincsenek kerítések, ott már a természet van maga, de mi nem ott fogunk heverészni, hanem az út másik oldalán, amit most nem láthatsz, mert eltakarja a kiscserkész arcú pasas, a hátizsákjával, képzeld, milyen csodálatos lehet, ott jön be a távvezeték a városba, arra megyünk, a távvezetékek olyan csodálatosak, némelyik fej nélküli óriásra, más pedig szomorú bohócra emlékeztet.

Sej, haj, Rozi, kapsz majd a végállomáson törökmézet, ha még árulja a bácsika, látod, vasárnap van és kirándulunk, mint apáink is annak idején, hiszen olyan kevés új dolog történik a nap alatt, mert az emberi természet örök, talán te is egy ilyen kopott kirándulópléden fogantál annak idején, a természet lágy ölén, vasárnap van, és kirándulunk, olyan zöld a világ, mint egy hatalmas salátástál, csak az a baj, hogy behálózzák a távvezetékek, hiába próbálnánk ar-

... neve által fémjelzett polgári hagyományokat, *Nietzschének* a magyar szellemi életre gyakorolt sajátos hatását, *Jászy Oszkár* és köre polgári radikalizmusát, *Szabó Ervin* és *Varga Jenő* úttörő marxista kezdeményezéseit, s felvázolja *Lukács György, Fogarasi Béla, Balázs Béla* pályakezdését. Érdekes kiadvánnyal bővült az egyre gazdagabb magyar memoárirodalom: Horthy egykori követe, *Andorka Rudolf* naplóját jelentette meg a kiadó *A madridi követségtől Mauthausenig* címmel. A naplótöredék a magyar nép XX. századi történetének kétségkívül legkritikusabb éveiben íródott; sajnos csak két füzet maradt hátra, az 1936. november 19-től 1939. december 31-ig és az 1941. november 16-tól 1943. április 17-ig terjedő időszak feljegyzéseivel. Újabb kiadásban jelent meg *N. N. Jakovlev* könyve, a *Pearl Harbor rejtélye* (Népszerű történelem sorozat).

A *Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó* a Diákkönyvtár-sorozatban jelentette meg *Illyés Gyula* Petőfi Sándorát; s *Hincz Gyula* illusztrációival *Weöres Sándor* gyermekverseinek kötetét, a *Bóbitát*. A legkisebbeknek szerez örömet a párgai *Artia* kiadóval közösen gondozott *Tréfavasút* című *plasztikus képeskönyv*, amelynek *Vojtech Kubasta* írta a szövegét és festette pompás képeit.

A *Szépirodalmi Könyvkiadó* újdonságai közül említést érdemel *József Attila* műveinek kétkötetes gyűjteménye. *Takáts Gyula* régi és új verseinek kötetét, *Vulkánok, fügefák* címmel, *Szántó Piroska illusztrációival;* és a nemrég elhunyt *Zilahy Lajos A lélek kialszik* című regénye.

A *Közgazdasági és Jogi Kiadótól* is említsünk meg néhány szakkönyvet: *Vállalati munkajogi kézikönyv* (Bogyay Géza szerkesztésében. Földi Katalin: *A reklám lélektana.* A népművészet mesterei sorozat új kötete Lengyel Györgyinek Király Ilust és a kalocsai népművészet mestereit pompás illusztrációk kíséretében bemutató ízléses munká-

Kiss István szobrán

Zamercev tábornok baráti találkozója Újpesten

Ivan Zamercev tábornok, a felszabadult Budapest első városparancsnoka — aki hazánk felszabadulásának 33. évfordulója alkalmából tartózkodik budapesten — vasárnap baráti összejövetelen találkozott a IV. kerületi pártbizottság székházában Újpest párt- és állami vezetőivel. *Somogyi Imre*, a kerületi pártbizottság első titkára és *Kovács Ferenc*, a IV. kerületi tanács elnöke ismertette a kedves vendéggel a városrész fejlődését, majd baráti találkozón átnyújtották Zamercev tábornoknak a Szocialista Újpestért — munkáskezet ábrázoló, *Kiss István* Kossuth-díjas szobrászművész alkotta — kisplasztikát.

—: Zamercev Tábornok :—

8.

Népszabadság, 1978. ápr. 3.

KISS ISTVÁN 1

AZ UTÓBBI ESZTENDŐKBEN szép és hasznos szokássá vált, hogy a *Műcsarnok* reprezentatív, kortárs szobrászati tárlatai alkalmával szabad téren is felállítanak egy-egy alkotást. Ezzel már messziről felhívják a figyelmet, érdeklődést keltenek a közeledőben, betérésre késztetik a járókelőt. Így van ez most is, amikor *Kiss István* Kossuth-díjas érdemes művész visszatekintő kiállítását kereshetik fel itt a látogatók. Hárommétéres bronz búzakalász áll az épületsarok előterében, a lépcsősor kiugró mellvédjéről pedig közismert békegalambjainak raja röppen fel, miközben ezüst szárnyaikon megcsillan az őszi napsugár.

M

W

tmüre

Kiss István, szobrász

□ KISS ISVÁN szobrászművész munkáiból tárlatot nyitottak tegnap délelőtt Szegeden, a Horváth Mihály utcai képtárban.

-: □ Kiss István 2.

Esti Hírlap Bp. 1978. ápr. 17.

KISS ISTVÁN 7

AKAD PÉLDA a sikerült, érthető szemléltetésre is. Ezek közt említhetjük a Pest és Buda egyesítésének centenáriumi emlékművét. Ugyanígy dícsérhető az *Endrőd* 1974-es bronz-kő-acél makettje, és a katalógusban is látható főtéri felvétel. De a figyelmes szemlélő észreveszi, hogy a *Kiáltás* 1965-ös, krómacélból való, térdelő férfialakja más, mint a katalógus illusztrációja. Ugyanezt mondhatjuk a *Felszabadulás* háromméteres gipszfigurájáról, amely a felvételen tárt karokkal közelít, de a teremben már virágcserepet tart bal kezében. S az *Ady* bemutatott, nagyméretű alakja valójában 1960-ból való, szemben a címke 1971-es jelzésével, amely egy — csupán a katalógusban jelzett, de a tárlaton jelen sem levő — kisméretű bronz készítési éve.

MA -6

Wag életmüre

1977. VII. 27.
TV. 21.30. Kinó
Művészeti Magazin

Kiss István
szobrászművész

A szobrászat jelen van azonban másutt is a Balaton partján, sokan észre sem veszik elmennek mellette akár kiállitás formájában, akár pedig mint a környezetet diszitő elem és amikor ezt a helyszint választottuk és a sokféle kortárs müvészeti anyagból éppen ezt gondoltuk érdemesnek bemutatni egy kicsit az is volt a célunk, hogy ez is olyan ismert, tényleg országosan ismert legyen, mert megérdemli ez a hely, mint a Balaton sok más pontja, mint pl. Tihany, akova mindenki ellátogat és a Balaton partjának néhány szobrához, valamint a Tihany-i muzueumhoz egy film segitségével mi is ellátogatunk most.

- A 60-as évek közepe táján, amikor a Balaton part nagymértékü rekonstrukciójára sor került megszaporodtak a szobrok is a fás ligetekben, a kikötőkben, mint ahogy most is látják itt a fonyódi kikötőnél, ahol Kiss Istvánnak távolba néző két figuráját láthatják.
Ezek a viz ihlette szobrok, ezek a nagy távolságok legtöbb szoborba kifejezésre juttatják azt az atmoszférát is, amit ez a páratlan látvány éreszt fel a nézőben a sétányoknál.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Kiss István, Kossuth
MAGYAR HÍREK
díjas szobrászművész
1971 NOV 19

KISS ISTVÁN KIÁLLÍTÁSA

A Budapesti Művészeti Hetek egyik legrangosabb eseménye volt a Műcsarnokban Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész gyűjteményes kiállítása. Kiss Istvánt jól ismeri a magyar közönség, hatalmas köztéri szobrai, Budapesten és vidéken egyaránt megtalálhatók. Ez a kiállítás, amely több, mint másfél évtized távlatából 52 művet nyújt át a műélvező látogatóknak, egyrészében a már ismert, híres alkotásokat tartalmazza, másrészt új oldaláról mutatja be a művészt: monumentális alkotásai mellett ezúttal a kisplasztikák, a bájos és könnyed leányalakok, portrék is helyet kaptak.

A munkásból szobrásszá lett művész elsősorban munkásokat formál meg. A „Munkástrón" a gép fölött uralkodó embert állítja elénk, a lángot kezében tartó „Prométheuszok kohászcsoportja" az emberi haladást szimbolizálja. A történelmi portrék, „Dózsa", „Könyves Kálmán" mellett megtalálhatók az ismeretlen munkások ábrázolása is. A „Kiáltás" című szobor, mintegy felhívásként szól az emberekhez, a Dunát ábrázoló erőteljes és mégis lebegő kompozíció a művész legsikeresebb alkotásai közé tartozik.

A kiállítást Kátai György, az Egyesült Izzó fiatal géplakatosa nyitotta meg. A kiállítás méltóan mutatja be az ötven éves művész szinte teljes életművét, amely a hazai nagy siker után több európai fővárosban is bemutatásra kerül.

Kiáltás. Jobbra Tinódi Lantos Sebestyén

Kép és szöveg: Németh Katalin

Mégegyszer a magyar—amerikai tanács üléséről

Röviden beszámoltunk már a magyar—amerikai gazdasági tanács legutóbbi budapesti találkozójáról. Érdemes azonban visszakanyarodni a kapcsolattartás e fontos fórumához, amelyen 24 amerikai cég, köztük az International Harvester, a Data-Products, a General Motors, a Dow Chemical, a Corning, továbbá az Egyesült Államok bankéletét képviselő City Bank vezetői találkozhattak 35 magyar külkereskedelmi, ipari és mezőgazdasági vállalat igazgatójával.

A háromnapos tanácskozáson nem írtak alá látványos szerződéseket, de annál több sokat ígérő üzleti tárgyalást tartottak a konferencia gyógyászati, mezőgazdasági és elektronikai munkacsoportjaiban. E három munkacsoport azokat a területeket tekintette át, ahol a jövőben különösen fellendülhet a kétoldalú áruforgalom. Napirenden volt a gyógyászatban a gyógyszeripari együttműködés erősítése, a gyógyszerek licenc-kereskedelmének bővítése. A Budapesten alakult véranalizáló műszereket gyártó közös magyar—amerikai cég eredményei nyomán újabb kooperációs szerződéseket kötöttek a magyar röntgenkészülékeknek az Egyesült Államokba irányuló exportjáról, ami elválaszthatatlan az ottani — akár az amerikai partnerrel közös — szervizhálózat kiépítésétől.

Ugyanilyen sokoldalúan foglalkoztak a mezőgazdasági, élelmiszeripari együttműködés kérdéseivel. A két ország állattenyésztésében, kukoricatermesztésében, mezőgépeinek gyártásában, a magyar élelmiszereknek, elsősorban a sonka- és lapockakonzervek amerikai receptúra szerinti előállításában már eddig is számos együttműködési szerződés jött létre. A kooperációk köre azonban tágítható, éppúgy mint az elektronikában és a híradástechnikában.

A magyar és amerikai üzletemberek felszólalásainak refrénje volt, hogy meggyorsítaná a kapcsolatok fejlődését, ha a magyar—amerikai áruforgalomban érvényesülne végre a legnagyobb kedvezmény elve

CEMENTGYÁR A BÖRÖKBEN

Reggel hat óra. Megrakott teherautók dübörögnek az úton. A felkavart por mögött —, amely az egész panorámát eltakarja, magasba emelkednek a betonsilók, a toronydaruk, meg a forgókemence épülete. Aki most jár itt először, az nehezen tudja elképzelni az áttekinthetetlen látvány helyén az ország majdan elkészülő legmodernebb cementgyárát, a Bélapátfalvai Cementgyárat. Óriás betoncölöpök, traverzek, fémállványok erdeje borítja az építési területet. Lentről az állványokon nyüzsgő emberek kezében a hegesztőpisztolyok fénye apró kis szikrának látszik. Két és félezer ember dolgozik itt. A legtöbben három éve érkeztek, amikor az építkezés helyét még lágyan hullámzó, füves dombok borították. Azóta az építkezés hatalmas lendülettel halad előre. Sok felől érkeztek ide munkások, szerelők és mérnökök, még az országhatáron túlról is — a Német Demokratikus Köztársaságból, Csehszlovákiából és a Szovjetunióból. A közös cél — újat alkotni. Az új

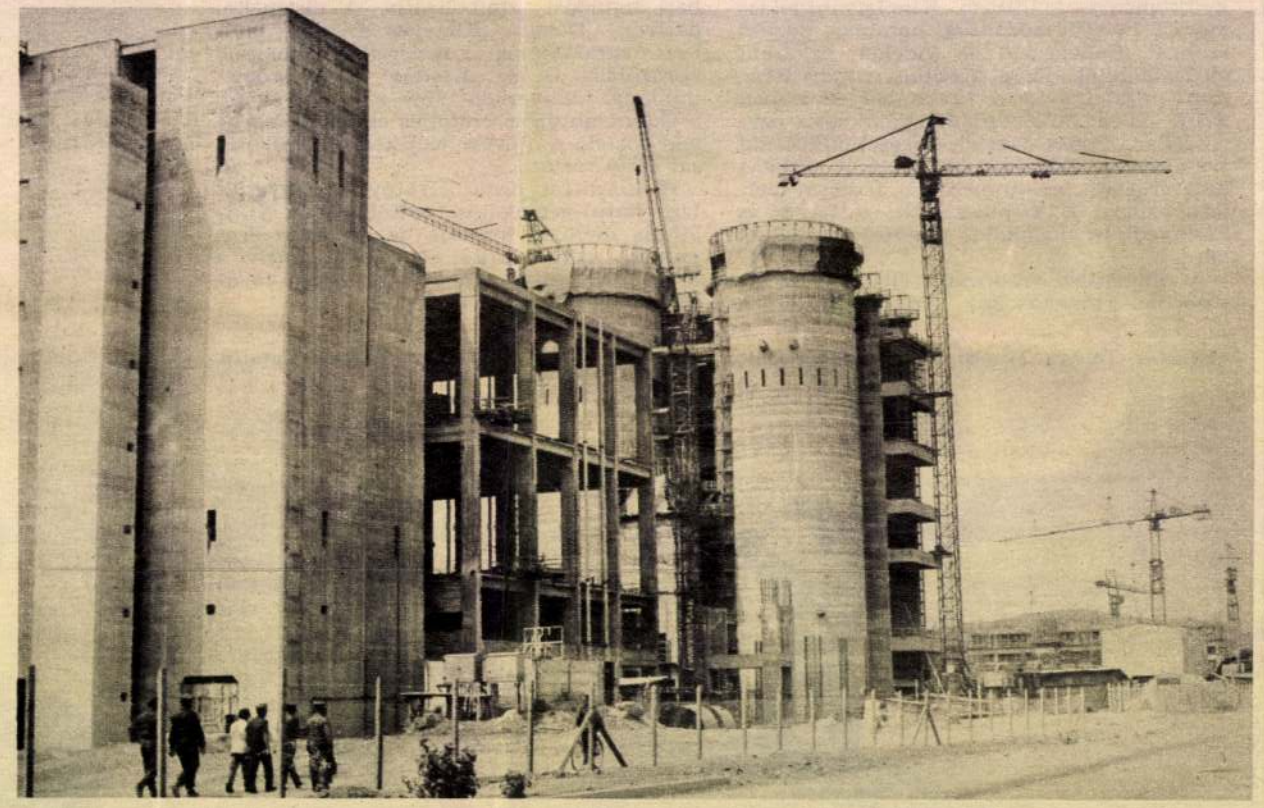

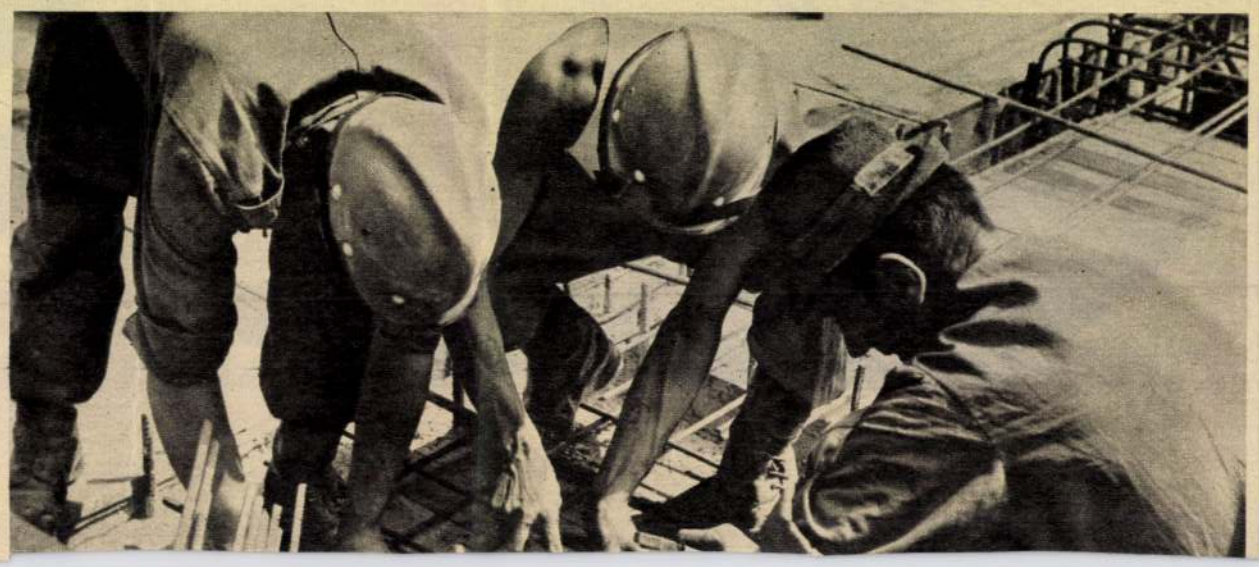

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

PEST MEGYEI HIRLAP

1977 OKT 2 3

Kiss István, szobrászművész

1021

Hírlap

1977. OKTÓBER 23

Fa és környezet

PLASZTIKÁK A CEGLÉDI MÚZEUMBAN

A Fa és környezet című kiállítás Cegléden, a Kossuth Múzeumban tekinthető meg november 13-ig, hétfő kivételével naponta 10 és 18 óra között.

A kisebb-nagyobb terekre osztott természet olykor tökéletes, máskor esztétikai értelemben hiányos. A Dunakanyarban a művészetnek nincs teendője, az új lakótelepeknél annál inkább. Ismerjük a paksi kísérletet, ahol op-art felülettel próbálták enyhíteni a hagyományos építészeti formák egyhangúságát. A ceglédi kísérlet izgalmasabb. Miről van szó tulajdonképpen?

Mindenekelőtt arról, hogy *Kovács Károly* ceglédi tanácselnök levélben jelentette be *Kiss Istvánnak*, a Magyar Képzőművészek Szövetsége elnökének, hogy a Ceglédi ősz keretében most először, s utána rendszeresen a város vállalja a *Fa és környezet* című kiállítás rendezését kétévenként.

ER 23., VASARNAP

ntés az ezrek szombatjáról

sülő felajánlások, gyarapodó települések

lunakeszi iskolabővítésnél

KISS ISTVÁN J

szívet melengető, mennyire magáénak érzett egy-egy távoli város egy magyar földön született gondolatot.

— Még most is kapok leveleket szovjet múzeumoktól, amelyekben egy-egy alkotásomat kérik. Szívesen küldenék nekik szobrot, ha valaki vállalná a hivatalos levelezés, a szállítás lebonyolítását — zárja emlékezését Százados úti műtermében a szobrász.

Magyar Hirlap 1977-30-16

Wagner: Képzőművészein Moszkvában

Kiss István, kohász

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrászművész alkotásaiból kiállítás nyílt pénteken Dunaújvárosban. A művésznek két köztéri szobra áll a kohászvárosban: mostani gyűjteményes tárlatán kisplasztikáit, szoborterveit mutatja be. A kiállítást április 4-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

– Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1978. ápr. 4.

KISS ISTVÁN 6

Tanakodhat tehát a tárlat krónikása is, kizárólag a jelen kiállításon szereplő alkotásokról írjon-e, avagy vesse össze mindezeket *a köztereken* elhelyezettekkel. Hiszen mindjárt a pályakezdésnél (az első terem bejárata mellett) olyan korszakmeghatározó szoborcsoportra bukkan, mint a sok éven át sokszor átdolgozott *Dózsa*-emlékműterv „katalóguson kívüli", 1953-as kisméretű bronzváltozata. Ezt a plasztikus felszínű, összefogott kompozíciót ott helyben összevetheti egy sokkal későbbi (1973-as) nagyméretű Dózsa-fejjel, meg *gondolatban* az 1959-ben haraszti mészkőből kivitelezett, és 1961-ben a Budavári Palota déli oldalán felállított — lényegesen széttagolt — végleges emlékművel is. (Ez utóbbira viszont sem a tárlaton, sem a katalógusban, sem szöveges, sem pedig képes utalás nem történik.)

KISS ISTVÁN †

érdekes párhuzamokra késztetik, de az avatatlan látogatót megtéveszthetik. Olykor a rendezés is belezavarodott a variációkba, ezért mást tüntet fel a műtárgy címkéje, mint a katalógus. Több olyan alkotás szerepel a szoborjegyzékben, amely a tárlaton nem látható, ugyanakkor felfedezhetünk több olyan plasztikát, amelyet nem is említ a katalógus.)

MAGYAR HIRLAP 1978-246-6

Wagner: Változatok egy életműre

KISS ISTVÁN 2

A csarnok központi teremsorában félszáznyi alkotás képviseli a fél évszázados életutat, és a negyedszázados művészi pályafutást. A tárlatrendezés szemmel láthatóan az egyszerűségre törekedett. Megnyilvánul ez a sima talapzatokban, a szimmetrikus szoborelhelyezésben, a mértékkel alkalmazott, de nélkülözhetetlen kiegészítő háttérfalakban. És nem utolsósorban ezt hangsúlyozta az a jelképes mozzanat, hogy az ünnepélyes tárlatmegnyitót — rendhagyó módon, a művész határozott kérésére — egy munkás tartotta (*Kátai György*, az Egyesült Izzó géplakatosa)

·6

életműre

KISS ISTVÁN ?

Amikor az épület előtt álló, nagyméretű alkotásokról szóltunk, egyben azt is jelezni kívántuk, hogy *köztereink közismert alkotójáról van szó, akinek soksok monumentális plasztikáját láthatjuk lépten-nyomon nemcsak Budapesten, hanem országszerte.* És már elöljáróban el kell mondanunk: ilyenkor nem könnyű a tárlatrendező dolga, de a kiállítási krónikásé sem. Mert egyes esetekben sikerül ugyan az eredeti művet bemutatni, de többnyire csupán az előzetes változatokra, kisebb méretű tervekre szorítkozhat a seregszemle. Olykor mellőzni kell főműveket, máskor műtermi gyakorlatokkal, intim kamaradarabokkal helyettesíteni őket. De még ilyenkor is feltolul minduntalan a monumentális alkotás *emlékképe*, annak szabadtéri (építészeti avagy zöldövezeti) környezetével.

6

életműre

KISS ISTVÁN 4

Erezhette ezt a megoldásra váró dilemmát a rendezés is. Legalábbis ezt bizonyítják a próbálkozások a végleges formában, méretben, és végleges helyén felállított alkotás, valamint a kiállításon látható művek között feszülő távolság áthidalására. Sajnos, nem sikerült ezt eléggé következetesen, és minden esetben világosan keresztülvinni. (Olykor falméretű fotó próbálja a helyszínt és a nagyságrendet egyaránt reprodukálni. Máskor sikerült az eredeti darabot beszállítani. Egyes esetekben egyetlen részletet mutatnak be eredeti anyagban és léptékben, máskor viszont csupán a kisméretű tervek, az előtanulmányok jelennek meg, amelyek a bennfenteseket

1021 Kiss István

Kiss István:
Olajmunkás-prométheuszok

TÁRSAD
SZ

VILÁG
PROLETÁRJAI,
EGYESÜLJETEK!

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
ELMÉLETI ÉS POLITIKAI FOLYÓIRATA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 DEC
Társadalmi Szemle

12

XXXII. ÉVFOLYAM 1977 DECEMBER

Szeptember 27-én a Műcsarnok termeiben *Kiss István Kossuth-díjas szobrászművésznek, a Képzőművészek Szövetsége elnökének nyílt reprezentatív kiállítása.* A sajtó nem mulasztotta el közölni azt sem, hogy *az anyag legnagyobb részét egy, a Szovjetunió több nagyvárosában megrendezett szoborkiállítás munkái szolgáltatták. A kiállítást — rendhagyó módon — egy munkás nyitotta meg.* Az adott gesztust azért érdemes hangsúlyozni, mert a *kiállított munkákban letapintható törekvés egyenes folyományának tekinthetjük.* A művek (mintegy félszáz munka látható a termekben) a főiskola elvégzésétől napjainkig kísérik végig Kiss István pályáját. Ami a tárlatból egyértelmű: Kiss István *jól felkészült szakmaisággal egész eddigi munkásságában a népről a népnek érthető módon (a párt XI. kongresszusán ismét leszögezett elvárás szellemében) dolgozik.* Számos köztéri szobormegbízása mutatja: sikerrel. Ám *elgondolkodtató volt a kongó termekben járni,* ahol szinte csak néhány szakmabelivel futottam össze. Mást igényelne ezek szerint a kiállításra járó közönség, és mást az utca embere? Vagy amit az utcán „közérthetően" lát a közönség, azt vizuálisan annyira magáévá teszi, hogy a kiállítóteremben már közhelyszerűen hat, s ezért közömbös vele szemben a látogató? Úgy vélem, e kérdésre elég cáfolat a nemrégiben rendezett Varga Imre kiállítás nagyfokú ér-

lékeztetni. Talán inkább a monumentalitás kérdése felől közelíthetnénk: *Kiss István alkata, szobrászi vénája inkább nagyléptékű munkák esetén magávalragadó, s kis méretekben nem olyan meggyőzőek alkotásai.* E gondolat tartalmának konzekvenciáiról engedtessék meg nekem nem beszélni, illetve nem kifejteni azt. Inkább (befejezésképpen) egy negyedik szobrászati kiállítás kapcsán áttételesen pergetem tovább a gondolatokat.

Kiss István, szobrász

A múzeumokban, kiállítótermekben *több tárlatot* nyitnak. A budapesti Történeti Múzeumban szeptember 26-tól tekinthetik meg az érdeklődők az *Így élnek a budapestiek a XVIII. századtól napjainkig* című kiállítást. A Műcsarnokban *Kiss István* szobrászművész gyűjteményes kiállítását rendezik meg. Az Iparművészeti Múzeumban szeptember 30-tól francia és flamand kárpitokat mutatnak be. A 175 éves Magyar Nemzeti Múzeum és az Országos Széchényi Könyvtár dokumentumaiból bemutató nyílik a Nemzeti Múzeumban.

7.

–: Budapesti művészeti hetek

Népszabadság, Bp., 1977 szept. 10.

Kiss István szobrász

KISS ISTVÁN *gyűjteményes kiállításáról*

Támadt egyszer egy bizarr ötletem. Mi lenne, ha a kiállításom bejáratához egy tükröt szereltetnék? Akit csak saját maga érdekel, az kukkantson bele, és azután el is mehet. Azok, akik előre kialakított véleménnyel, mondjam úgy, előítélettel jönnek — ne jöjjenek. Persze mindenkinek lehet és legyen is önálló ízlése, de nem előre gyártot, melynek igazolását mindenáron megkeresi...

Az én mostani gyűjteményes kiállításomat egy munkás nyitotta meg. Kátai György, az Egyesült Izzó géplakatosa. Nagyon téved az, aki azt hiszi, hogy ez valamiféle gesztus, provokáció! Szó sincs róla — ennek így kell lennie! Hiszen jómagam is dolgozó ember vagyok. Csakhogy nekem a szobrászat a munkám.

Mindenkit szeretettel várok, akik nem vendégségbe jönnek, akikben fogékony nyitottság van, akik nem egy művészt kívánnak megismerni, hanem a minket körülvevő világot, napjaink emberének nagy problémáit. Ha valaki kíváncsi az életre, történelmünk sorsfordulóira — az, remélem, örömét leli szobraimban.

Kiss István gyűjteményes ... — 13

Népszabadság, Bp. 1977. okt. 2.

Kiss István, szobász

Kiss István szobrászművész kiállítása

Kedden a Műcsarnokban megnyílt a budapesti művészeti hetek egyik legjelentősebb képzőművészeti rendezvénye: *Kiss István* Kossuth-díjas szobrászművész első budapesti gyűjteményes kiállítása.

A több mint félszáz művet bemutató tárlat áttekintést ad Kiss Istvánnak az ötvenes évektől napjainkig terjedő munkásságáról. A kiállítás legtöbb darabja az elmúlt hónapokban bejárta a Szovjetunió négy nagyvárosát, Moszkvát, Bakut, Jerevánt és Tbiliszit. A kiállítás — melyet *Kátai György*, az Egyesült Izzó géplakatosa nyitott meg — október 23-ig látható.

– Kiss István szobrászművész kiállítása 7.

Népszabadság, Bp. 1977. szept. 28.

Kiss István, szobrász

A megnyitóünnepségen részt vett *Kiss István* Kossuth-díjas szobrászművész, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke.

–: Megnyílt hazánkban a képzőművészeti világhét. 4.
Népszabadság, Bp. 1977 szept. 18.

Kiss István, szobrász

Az Óbudai Pincegalériában déli 12-től: Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész kiállítása.

–: A hétvégi kulturprogramból.

Népszabadság, Bp. 1977 nov. 4.

9.

1021

Kiss István szobrai

Szeptember 27-én nyílt meg a Műcsarnokban és az előtte levő szabad területen Kiss István szobrászművész kiállítása.

Annak ellenére, hogy minden nagyobb tárlaton részt vett, ez az első önálló magyarországi bemutatkozása. Köztéri szobrász, monumentális alkotásokat készít. Anyagai között megtalálhatjuk a klasszikus márványt és bronzot éppúgy, mint napjaink anyagait, a műanyagot és a rozsdamentes acélt.

Szobraira a letisztult, lényegretörő megfogalmazás a jellemző. Nem az a szándéka, hogy szobrai valamiféle tiszteletet parancsoló emlékművek legyenek, hanem olyan emberi alkotások, melyek közel állnak mindenkihez és a környezettel együtt élve, annak szerves részét képezik.

Igen jó példa erre a törekvésre a debreceni Agrártudományi Egyetem előtt felállított *Tavasz* című kompozíciója is. A fiatal csikókon érződik a karámból való kiszabadulás, a tavasz feszültsége. Lovai nem hasonlítanak semmilyen valóságban létező fajtához. A kubisztikus jellegű főtömegekre redukált arányok mégis a valóság teljes illúzióját keltik, a lényegre irányítják a figyelmünket.

Nem természettanulmánynak szánja az állatábrázolásokat, hanem valamely érzés vagy mondanivaló szolgálatába állítja őket. *Népmese* című kompozíciójában az égitesteket hordozó három bika az egyiptomi Ápisz-bika ábrázolások hagyományait tükrözi. *Hajnal* című szobra is közel áll ehhez a témához. A bivalyháton lovagló kisfiú derűs nyugalma, az ember és a természet harmonikus kapcsolatát, ugyanakkor az ember fölényét sugallja.

Emberábrázolása újszerű. Munkásfiguráit mindig valamilyen munkaszituációban ábrázolja. Nem a munkafolyamat realista ábrázolását tartja fontosnak, hanem a modern gépekkel alkotó embert hozza közel a *Trón* című szobrán. Érezteti, hogy hagyományos, nagy erőkifejtést igénylő munka a múlté, és

az ember megtanul bánni a rendelkezésre álló gépi erővel.

A kiállításon betekinthetünk egy mű születésének alkotói folyamatába is. Megfigyelhetjük, hogy a budai vár alatt álló *Dózsa-emlékmű* hogyan változott az első tervtől a végleges alkotásig. Az első változatban még nem volt kiemelt szereplő, Dózsa a nép között, a nép gyermekeként harcolt, a végleges művön Dózsa figurája kiemelve, fontosabb szerepet kapott.

A kívánt hatás elérésére néha attraktív eszközöket használ. *Dózsa fejének* megmintázásakor úgy idézi fel a hős emlékét, hogy a szobrot — sajátos felfüggesztés segítségével — harangnak képezi ki.

Portréi két nagy stíluscsoportot képviselnek. Középkori személyeket ábrázoló szobrai közelítenek a reneszánsz portré jellegéhez. Ehhez hagyományos anyagként márványt használ, mint *Janus Pannonius* szobránál, vagy kissé szokatlanul *Könyves Kálmán* alakját például ólomból alkotja meg. Századunkban élt, vagy élő személyek megmintázásánál modern technikákat alkalmaz. *Ady Endre* alakját hegesztett rézlemezből készítette.

Kiss István kiállítása október 23-ig tekinthető meg a Műcsarnokban.

Kis János

TIT-PROG

A TIT TERMÉSZETTUDOMÁNYI STÚDIÓJÁNAK ELŐADÁSAI

A Természettudományi Stúdió előadásaira gyek a stúdió pénztáránál válthatók. Elővél naponta 8—17.30 óráig. Belépődíj az egyes őadásokra általában felnőtteknek 8,— Ft, ifsági jegy (18 éves korig) 5,— Ft. Iskoláknak, zemi szakszervezeti kollektíváknak kedvezényt biztosítanak. Egyes sorozatokra bérlet ltható.

A Természettudományi Stúdió címe: Budaest XI., Bocskai út 37. Telefon: 667—622.

sütörtökön, 6-án, du. 6-kor: Afrika különleges növényei dísznövényeink között. Előadó: Szücs Lajos ny. kertészeti vezető technikus. Színes diavetítés. — A Szovjetunió ezer arca c. sorozat: Képek Szovjet-Közép-Ázsiából, III. rész. Előadó: dr. Priszter Szaniszló egyetemi docens. Eredeti színes diaképek. — Olajkutak a sivatagban (Líbia). Előadó: dr. Szurovy Géza. Eredeti színes diaképek.

énteken, 7-én, du. 6-kor: Száhib voltam Indiában IV. rész. Benares, a szent város. Erotika a templomok falán, Khadzsurahóban. A szerelem emlékműve, a Tadzs-Mahal Agrában. Előadó: Schönviszky László tudományos munkatárs. Eredeti színes diaképek. — Új utak a mezőgazdaságban című sorozat: Új technikai megoldások az állattenyésztésben. Előadó: Antal András tudományos munkatárs. Filmvetítés. — Dévénytől a Kazán szorosig (végig a Kárpátokon) című sorozat: Zergék nyomában. Előadó: Óvári Árpád mérnök. Eredeti színes diaképek. — Matematikai előkészítő. — Algebrai zárt kifejezések és a velük való műveletek. Előadó: Laczkovich János gépészmérnök-tanár.

Hétfőn, 10-én, du. 6-kor: Tejelő gombák. Előadó: dr. Urai Pál. — A Szovjetunió ezer arca c. sorozat: Kutatóúton a világ legnagyobb gipszbarlangjában. Előadó: dr. Jakucs László egyetemi tanár. Színes diaképek.

Kedden, 11-én, du. 6-kor: Néphit és tudományos világkép című sorozat. Lesz-e világvége? Előadók és vitavezetők: dr. Berecz György tudományos főmunkatárs és dr. Makra Zsigmond kandidátus. — Hellasz című sorozat Nauszikaá hazája. Az ősi jóshely: Dódóné-Korfu, a zöld sziget. Előadó: Végh László mérnök. — Feltalálók klubja. Klubvezető: dr. Sükösd Csaba egyetemi tanársegéd.

Szerdán, 12-én, du. 6-kor: Kísérleti fizikai estek. Hidrosztatika. Előadók: dr. Sas Elemér és dr. Tasnády Péter egyetemi adjunktusok. — Képek a majmok életéből című sorozat. Majmok játéka. Előadó: dr. Kasza László igazgató.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 ÓKT 7 2
PESTI MŰSOR

Hétfő ... (TÉ... mész... Előad... domá... (Ter... Bocskai út 37.) ... Frigyes, a fizikai tu... ...ra, egyetemi tanár.

Kedden, 11-én, este 6-kor: A CSODASZARVAS KELETI ÉS NYUGATI ROKONAI. RÍTUSKÖLTÉSZETÜNK TÖRTÉNETI KAPCSOLATAI. Előadó: dr. Dömötör Tekla, a történelemtudományok doktora, egyetemi tanár.

Szerdán, 12-én, este f6-kor: A KÖZÉPKORI FASZOBROK FAFARAGÁSA ÉS FESTÉSE. Előadó: dr. Török György művészettörténész. — Du. 6-kor: ERICH KLEIBER. Előadó: Meixner Mihály, a Magyar Rádió osztályvezetője.

A KOSSUTH KLUB PROGRAMJA

(VIII., Múzeum u. 7., tel.: 330—367)

Kedden, 11-én, este 6-kor: „200 ÉVE SZÜLETETT C. F. GAUSS" A Bolyai János Matematikai Társulattal közös rendezésben. Előadó: Császár Ákos akadémikus.

Szerdán, 12-én, este 6-kor: IRODALMI EST A NEMZETKÖZI KÖLTŐTALÁLKOZÓ VENDÉGEIVEL. A Magyar Írók Szövetségével közös rendezésben.

TÁRLATVEZETÉSEK

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

Vasárnap, 9-én, de. ½10-kor: NAGYBÁNYAI FESTÉSZET. — ½11-kor: BAROKK MŰVÉSZET MAGYARORSZÁGON. Vezető: Katona Andrásné muzeológus.

HOPP FERENC KELET-ÁZSIAI MŰVÉSZETI MÚZEUM

Vasárnap, 9-én, de. 11-kor: A MÚZEUM LEGSZEBB MŰTÁRGYAI. Vezető: Bánpataki Vilma muzeológus.

NÉPRAJZI MÚZEUM

Vasárnap, 9-én, de. 10 és 11-kor: MUNKÁCSY MIHÁLY ÉS PAÁL LÁSZLÓ FESTÉSZETE. Vezető: Mezei Ottó művészettörténész.

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM

Vasárnap, 9-én, de. 10, 11, 12 és du. 15, 16, 17 órakor: A KÖZÉPKORI BUDA KIRÁLYI VÁRPALOTÁJA ÉS GÓTIKUS SZOBRAI c. kiállításon a múzeum tudományos munkatársai tartanak vezetést.

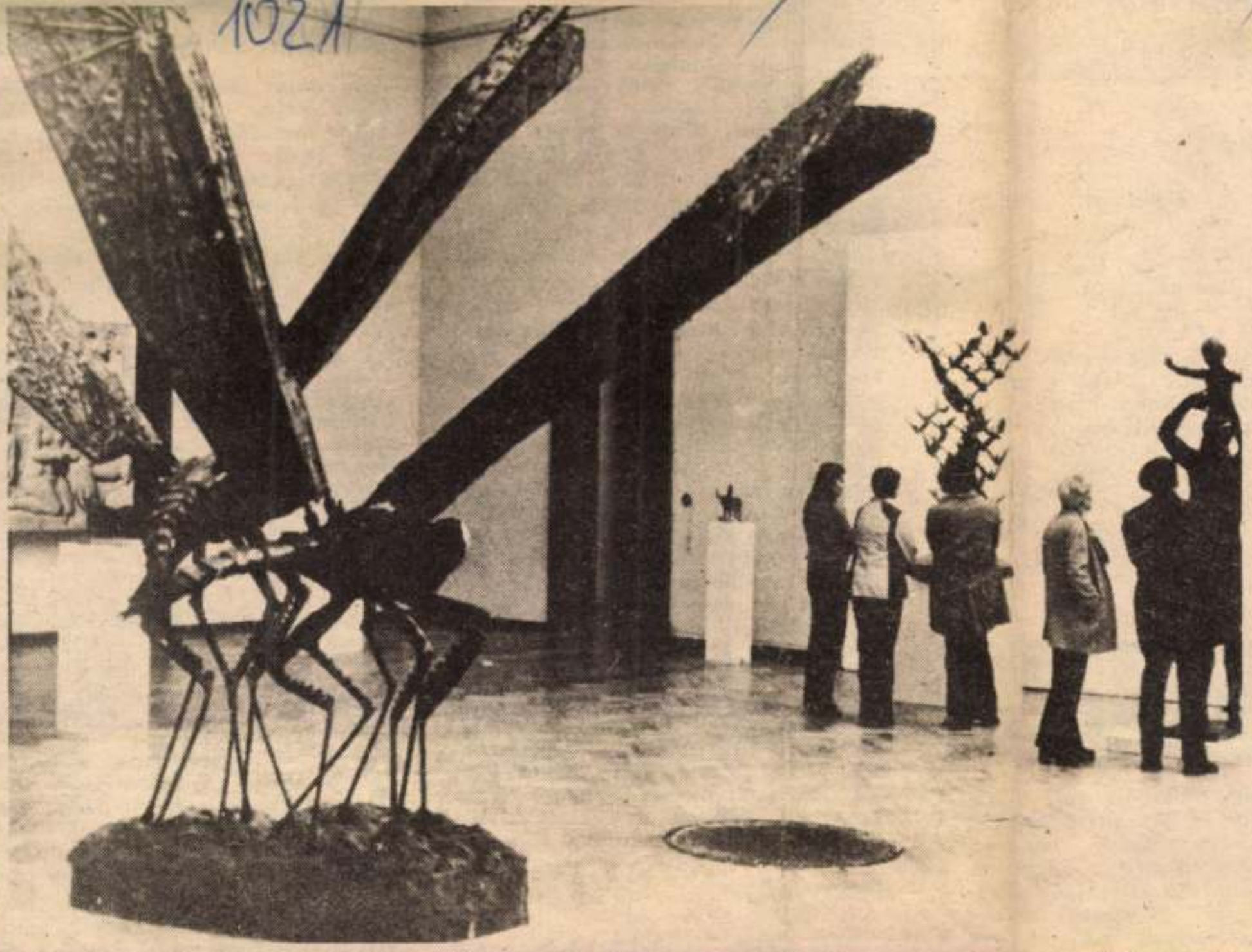

A budapesti művészeti hetek egyik kiemelkedő képzőművészeti rendezvénye a Műcsarnokban megnyílt tárlat: Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész első budapesti gyűjteményes kiállítása. A tárlaton több mint félszáz mű ad áttekintést a szobrászművész mintegy kétévtizedes munkásságáról.

ÍNHÁZ

zeti Színház: Testvérek
7 órakor) József A. bér-

DZI

A „Saturnus" csapdá-
(f4, f7)

i: Sherlock Holmes leg-
sebb bátyjának kalandja
7, f9)

th: A „Saturnus" csap-
an (10) A két aranyású
f5) Babaház (hn7, hn9)
zi: A hegyi barlang
(5) Gyilkosság az Orient
sszen (7) **Komló, Május**
oglalkozása: riporter (f5,
Komló, Zrínyi: Center az
(4) Pillangó (6) **Mo-**
Gyilkos szenvedély (6)
acere (8)

időjárás

ható időjárás szerda es-
az északi országrészben
megnövekvő felhőzet,
nem valószínű. Több al-
mal megélénkülő, időn-
erős lökésekkel kisért
délnyugati szél. Várható
acsonyabb éjszakai hő-
klet: általában 1—6 fok
, néhány helyen még
e fagy, legmagasabb
ali hőmérséklet szerdán:
fok között

KOSSUTH

8.27: Sz
miája. 8.5
Válaszolun
Francia m
Kisiskolás
kari muz
kete har
író elbe
muzsika
koktél. 1
13.40:
énekel,
váth Já
Százszor
Fekete
ság da
szire.
zatosoknak. 15.50:
Theo Adam énekel. 16.44: Mina
iskolája. 17.07: Hasznos és haszontalan mulatságok. II. rész. A tömegkommunikáció. 17.32: Kórusművek Ady Endre verseire. 18.02: Daljátékokból. 18.15: Császár István: Én voltam az. Könyvszemle. 19.15: Remekírók — remekművek. Tücsökzene. Szabó Lőrinc költeményei színpadra alkalmazva. 20.32: Richard Strauss: Symphonia domestica. 21.16: Joe Carr zongorázik. 21.25: Kis magyar néprajz. 21.30: Háttérbeszélgetés. 22.30: Könnyűzene — hangszerszólók. 22.45: Vadászat és emberréválás. 23.00: Verbunkos muzsika. 23.25: Tamássy Zdenko szerzeményeiből. 0.10: Éji zene.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Szatirikus dalok. 8.20: Tíz perc külpolitika. 8.33: Slágermúzeum. 9.23: Az élő népdal. 9.33: Szántás. Wladislaw Stanislaw Reymont elbeszélése rádióra alkalmazva. 10.00: A zene hullámhosszán.

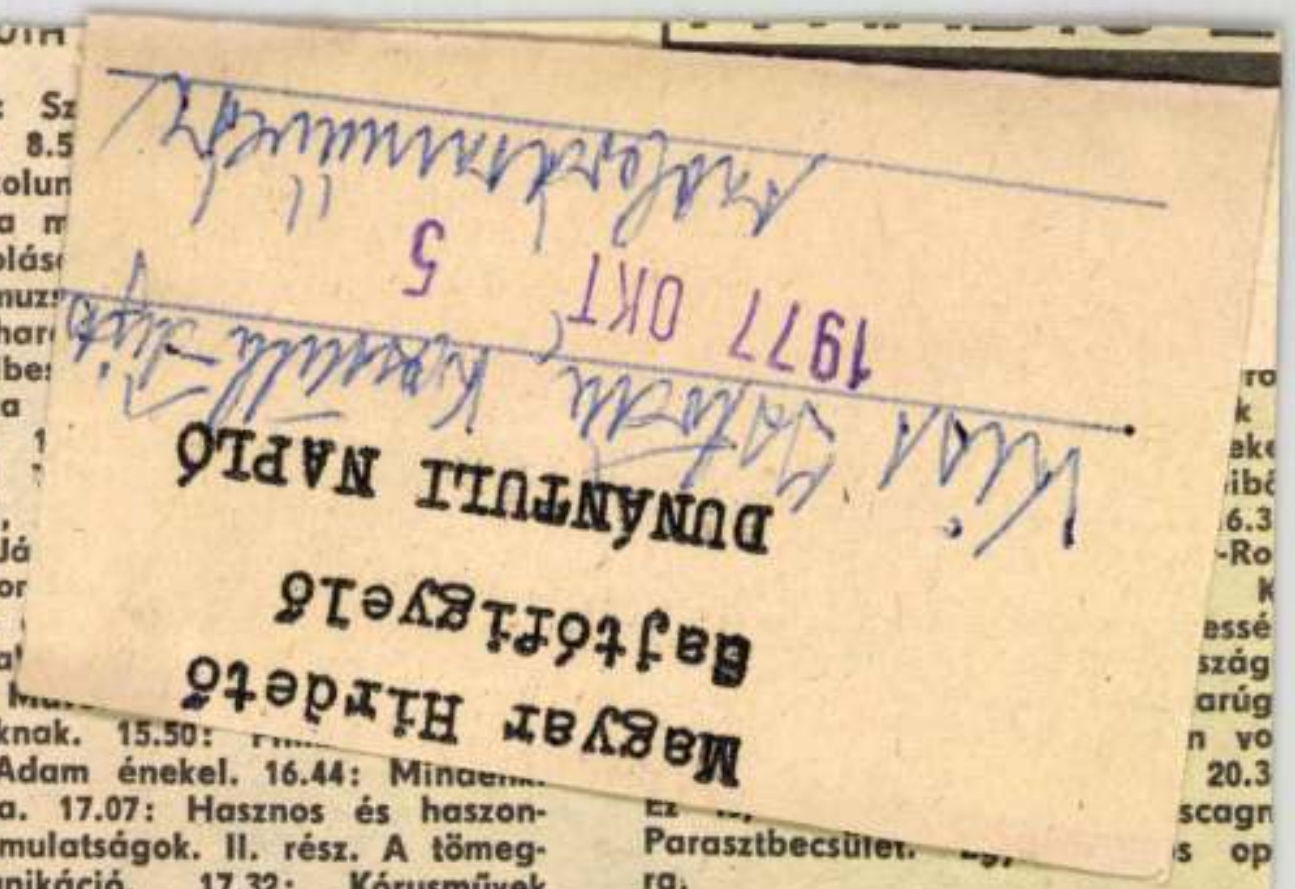

Parasztbecsület.
ra.

HARMADIK MŰSOR

14.05: Sherrill Milnes és Rai
Kabaivanszka énekel. 14.35: Zen
kari muzsika. 16.03: Kettős portr
József Attiláról — Rónay Györg
16.43: XX. századi kórusmuzsik
17.00: Új lemezeinkből. 17.50: M
ditáció — a munkahelyi közérzetr
és az üzemi demokráciáról. 18.0
A világgazdaság hírei. 18.05: Ne
zetközi rádióműsor-verseny. 18.2
Zenekari muzsika. 19.15: Iskolarádi
19.33: Tip-top parádé. 20.03: Ka
csoljuk a Zeneakadémia nagyterm
Kamarazene-est századunk zenéj
ből a budapesti zenei heteken. Kö
ben: kb. 20.50: Külföldi tudósol
a szó. Kb. 21.05: Jövendölés. Pet
Sándor versei. Kb. 21.10: A han
versenyközvetítés folytatása. K
21.50: Operakettősök. 22.30: Irod

1021

Galambok — krómacélból. Kiss István szobrászművész dekoratív műve a Műcsarnok lépcsőjén áll a múzeumi hónap kiállításának idején. Mindig akad nézője a hatásos szabadtéri alkotásnak

(Esztergály Keve felvétele)

HETFŐI HÍREK

SAJTÓIGAZGATÓSÁG
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

OKT 17 1977

AZ 1.

band
ajland
en lev
ket é

Egy
ósága
ták fe
utaso
ül fá
kedő
„kü
ára
szállt, de

et továbbították az irányi-
oronyba: *„A nyugatnémet
rmánynak hatvan órája volt
döntésre. Az idő lejárt, et-
a perctől a fejleményekért
nnt terheli a felelősség!"*

Az NSZK öt börtönében,
ol az ultimátumban kijelölt
Baader-Meinhof-terroristát
rtják őrizetben, *délutánig
mmi jel sem mutatott* uta-
si előkészületekre. A terro-
ták követelése szerint raj-
k kívül ki kellett volna en-
dni két *török* börtönben le-
palesztin terroristát is.

**Az NSZK börtönéből sza-
badulókat — mint isme-
retes — fejenként 100 ezer
márkával, a török börtön-
ben levő palesztin terro-
ristákat 15 millió dollárral
kellett volna ellátni.**

gépeltérítő banditák kije-
ntették: amennyiben a két
időközben egyesített — cso-

◆ 38 millió 300 ezer au
gyártottak a múlt évben a
lágon. Az USA-ban készült
gépkocsik 30 százaléka, Jap
részesedése 20, az NSZK
10, Franciaországé 9 száza
volt. Egész más képet m
tat az export. Tavaly össz
sen 11 millió 300 ezer gépk
csi került kivitelre a világ
s Japán vezetett 33 százalé
kal az NSZK (18 százalé
Franciaország (15 százalék)
az USA előtt, amely kivit
részesedésével csak a negy
dik helyre került.

◆ *„Nagy fák, csökönéne
ben" néven, szellemes, új
járást szabadalmaztattak
drezdai műszaki egyetem k
tatói. Mindenütt nagy gon
hogy a kiültetett facsemet
igen gyakran lassan nőnek
jó részük el is pusztul. Az
eljárás: a törzsről metsz
ágakat speciális hatóanya

Szobrászművész

Tárlap 1021

1977. OKTÓBER 5., SZERDA

A MŰCSARNOKBAN

Kiss István gyűjteményes tárlata

Kiss István Kossuth-díjas Érdemes művész kicsit Pest megyei alkotónak is számít, hiszen két műve — a Végvári vitézek és a Vak Botyyánról komponált lovasszobra Vácott lelte meg végleges otthonát, Éneklő munkásai pedig a Pest megyei pártszékház előtt fogadják naponta az érkezőket a szépség harmóniájával. A Budapesti Művészeti Hetek keretében nyílt kiállítása a Műcsarnokban tekinthető meg október 23-ig, hétfő kivételével naponta 11-től 19 óráig.

Részlet a kiállításról. Előtérben a Szitakötő

Izig-vérig plebejus művész Kiss István. Minden szobra a mi társadalmunk igazságát hirdeti, eszménkkel elkötelezett. Ez a gondolat testesül minden alkotásában, melyek köztereinket díszítik. Sőt, többek ezek az alkotások, mint díszek —, századot jelző monumentális emblémák a Dózsáról, Tanácsköztársaságról, Vak Bottyánról, végvári vitézekről melyek Vácott és Budapesten egyaránt alakítják a gondolkodást.

Eszmevilága

Minden érdekli, az emberi, ami kedves, ami valaha fájt, ami jövő lesz; Ady, kiállítás, munka, szitakötő, Afrika, Tinódi Lantos Sebestyén, mártíremlék, Prometheus, Lenin — hazánk, eszme, nagyvilág. Képes a váltásokra, az árnyalásokra, a mozgalmasságra, mert termékeny és nyílt. Ebből adódik alkotó módszerének mélységes demokratizmusa, *közérthető formáival mindenkit gyönyörködtet.* Elmélyül az *Ipari szakoktatás* fontos társadalmi teendőivel, szoborral bizonyítja, hogy korunk Prometheusai a tüzet diadalmasan fejük fölé emelő munkások, Időzik a népmesék idilli hangulatainál, megkeresi Bolyai Farkas és Bolyai János sudár alakjában a rendíthetetlen magatartást, a begombolkozott Adyban egy nagy ember sorvasztó magányát. Csak olykor kerül felszínre soraiban a személyes líra, amikor édesapjá síremlékét mintázza egy merengő munkás ülő alakjával. Ekkor és itt csöndes, — máskor hangosak szobrászi gesztusai, jelrendszere nagy ívű, Törekszik a hatásra, mert politikus alkat, — Kiss István *megörökíti és alakítja a valóságot.*

Motívumai

Kiss István művészi vallomása: a szobrász felnő a múlt a jelen, és a jövő egymással ölelkező rétegeinek eszmei értékrendjéhez, — szenvedést hősiességet ábrázol. Ez tükröződik a lidicei emlékmű kitárt karjaiban, a Lenin-fej frontális méltóságában, az endrődi mártír egyenes tartásában, a mártír emlékművek fejre szegeződő szuronyaiban, zuhanó alakjában, Vak Bottyán nyeregből kiemelkedő szálfa mozdulatában, Dózsa népének kaszáiban, a Proletár felemelt karjában és leszegezett puskájában. Ez a szobrászi kiáltás, figyelmeztetés valamennyi művének állandó motívuma, Kiss István egyénisége: *az ember korszakainak drámai tetőpontjait elemzi és összegezi.* Ezen az egységen belül eszközei, sokfélék, változatosak.

Kiáltás

Galambok

Alkotó eszme

Távlatai

Sebes tempóban dolgozik, mert sok a mondanivalója. A madárrajban közösségigénye, a közös szárnyalás lendülete és a béke tárulkozik fel; az *1514* menetoszlopa a rodini, meunier-i tanulságokat egyezteti történelmünk e dübörgő évtizedével és saját hitvallásával. Kiss Isván, mindig a jellemző változatot fogadja el szobornak. A *Munka* négy figurája olyan sűrített rendszer, hogy az maga a munkásosztály, mely a gépeket kezes állattá szelidítette. Realizmusának lényege, hogy *mindig egybevágó korunk igazságával;* harcos humanizmus ez, cselekvő emberség, mely a művészet termő szépségeivel építi az egyetemes társadalmi boldogságot. *Minden szobra a holnap harmóniájának ígérete.*

Losonci Miklós

PEST MEGYEI HIRLAP
1977 OKT 5
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ

Hol épüljön az üze

Nemzetközi szeminárium az iparte

A Magyar Tudományos Akadémia kongresszusi termében kedden megkezdte háromnapos tanácskozását az Építészek Nemzetközi Szövetségének szemináriuma, amelyen *a városi környezetbe telepített ipari üzemek*, építészeti, környezetvédelmi és telepítési tapasztalatait vitatják meg és összegezik hazai és külföldi építészek — *11 országból több mint 100 szakember. Szabó János* építésügyi és városfejlesztési minisztériumi államtitkár köszöntötte a szeminárium résztvevőit. Hangsúlyozta, hogy a városépítés és az ipartelepítés sokoldalú összefüggésének feltárása, helyes arányainak kialakítása, leghasznosabb módszereinek érvényesítése az építészet egyik alapvető problémája, amelynek megoldásához sok *segítséget nyújthat e budapesti tapasztalatcsere.*

Az első vitaindító előadásokban *Jacques Pietri*, a Párizs Régio Területrendezési és Városfejlesztési Intézete előirányzati és telepítési főosztályának igazgatója és *Kőszegfalvi György*, a Városépítési Tudományos és Tervező Intézet adott áttekintést *a városi környezetbe kerülő ipari üzemek telepítésének tapasztalatairól*, a fejlesztés lehetőségeiről. Többek között rámutattak arra, hogy az ipari létesítmények helyének kiválasztásában alapvető követelmény a természeti *környezet tudatos védelme.* A környezeti hatás jellege szabja meg, milyen közel kerülhet a városhoz az ipari üzem.

Ugyanakkor megfontolandó, hogy a környezeti veszélyeket nem okozó munkahelyek közelebb kerüljenek a lakóhelyhez, s így *csökkenjen az utazási távolság*, valamint a telepítési költség. Fontos követelmény az is, hogy ne csak az ipari létesítmények fogadására alkalmas területeket jelöljék ki a városrendezési tervekben, hanem egyúttal *gondoskodjanak e területek előkészítéséről*, előközművesítéséről is.

A háromnapos tanácskozáson több mint húsz előadás alapján összegezik tapasztalataikat a szeminárium résztvevői.

vizsgálja az alkalmazási területeket

A 14. kolorisztikai szimpozion kedden kezdődött meg Sopronban. A négynapos eseményre 200 hazai és 20 külföldi szakember érkezett szocialista és a nyugati országokból.

A nagyszabású nemzetközi tanácskozáson feltérképezik azokat a kutatási és gyakorlati alkalmazási területeket, amelyek *a legkülönfélébb színezett termékek* és tárgyak, textíliák, műanyagok, bőr- és papíráruk, továbbá fal- és fémfelületek előállítását lehetővé teszik. A kolorisztikai kutatások a színezett késztermékek előállításához *a legmegfelelőbb technológiai művelet* kidolgozására irányulnak a lakkipar, a papíripar és a műanyagipar területén egyaránt.

A hazai és a külföldi előadók több mint fél száz előadásban ismertetik a kutatások legújabb eredményeit.

Ez is része a termelésnek

A vállalatok szociálpolitikai tervei Pest megyében

A termelés két alapvető összetevője a termelőeszköz és az ember. Az első tényezőt régóta tervezzük, magától értetődő, hogy a vállalatok készítenek anyaggazdálkodási, áruforgalmi, beruházási és még számtalan egyéb tervet. Ám az a közelmúltig korántsem volt ilyen természetes, hogy az emberi tényezőket is alaposabban vizsgálják. Az ötödik ötéves tervidőszakot megelőző évben hozta az Országos Tervhivatal azt a határozatot, hogy a vállalatoknak *szociális tervet* is kell készíteniük. Ez nem azt jelenti, hogy a gazdálkodó egységek korábban nem vették figyelembe a szociálpolitika-szempontokat. Ezeket saját, jól felfogott érdekükben sem hanyagolhatták el, hiszen a béren kívüli juttatások mind jelentősebb részét alkotják a jövedelmeknek. Hogy ez a hányad mekkora, arról az SZMT közgazdasági osztályának egyik felmérése ad képet. E szerint *a szociális ráfordítások a bérszínvonal 25—30 százalékát is elérik.*

Kívánságlisták

De mit jelent tulajdonképpen a vállalati szociálpolitika? A szakemberek megfogalmazása szerint „az a vállalati tevékenység, amely az állami intézkedések kiegészítéseként arra irányul, hogy csökkentse a különböző képességek vagy a családnagyság követelményeiből adódó elosztási egyenlőtlenségeket". Ezeknek az általános elveknek mindennapi tettekre váltása pedig a szociális terv.

Amilyen természetes azonban az, hogy egy-egy műszaki-gazdasági előirányzat komplex és számszakilag megalapozott, annyira nem áll ez szociális tervekre. Az első év tapasztalatai alapján inkább hasonlítanak valamiféle kívánságlistához, mint a lehetőségekkel és adottságokkal számoló megalapozott előirányzathoz. Az intézkedési tervek (a megyében működő vállalatoknak, üzemeknek mindössze felében készültek csupán ilyenek), sokszor még akkor sem tartalmaznak konkrétumokat, ahol ez lehetséges lenne. Így a szakmunkásképzést meghatározzák, mint feladatot, de nem jelölik meg, hány embert kívánnak továbbképezni, milyen téren és mindez mennyibe kerül majd. Nem is beszélve arról, hogy egy tervnek nem elhanyagolható fejezete a pénzügyi fedezet meghatározása, a határ-

Szétaprózódás

Mi az oka annak, hogy ilyen kívánságlisták készültek? Elsősorban az, hogy a vállalatok nem hangolják össze az összes „emberügyi", vagyis személyzeti, munkaügyi, üzemegészségügyi, munkavédelmi tevékenységet, az igények és ezek fedezete ezért szétaprózódik, nem tervezhető átfogóan.

A megyében a szociális tervezés még egy furcsa sajátosságára figyeltek fel az SZMT munkatársai. A vállalati központtól távoleső gyáraknak, gyáregységeknek nincs lehetőségük, nemhogy önálló szociális terv készítésére, de még arra sem, hogy beleszóljanak a vállalati tervekbe. Dunakeszin a *Mechanikai Labor* szakszervezeti bizottságának arra sincs joga, hogy egy segélypapírt aláírjon. A DCM-ben egyáltalán nem készült szociális terv —, hogy csak a legkirívóbb példákat említsük.

Vállalati érdek is

Alig egy év telt el az első szociális tervek elkészítése óta. És az első év tapasztalatai azt támasztják alá, hogy hatékony szociálpolitikát egy-egy vállalat csak gondos és átfogó tervezéssel folytathat. Mert a dolgozók élet- és munkakörülményeinek javítása nemcsak társadalompolitikai célkitűzés, hanem vállalati érdek is.

Hámor Szilvia

1021

Kiss István szobrászművész kiállítása a műcsarnokban

A budapesti művészeti hetek egyik kiemelkedő képzőművészeti rendezvénye a Műcsarnokban megnyílt tárlat: Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész első budapesti gyűjteményes kiállítása. A tárlaton több mint félszáz mű ad áttekintést a szobrászművész mintegy két évtizedes munkásságáról, melyet az október 23-ig látható kiállításon megismerhet a közönség.

(Németh Ernő felvételei — KS)

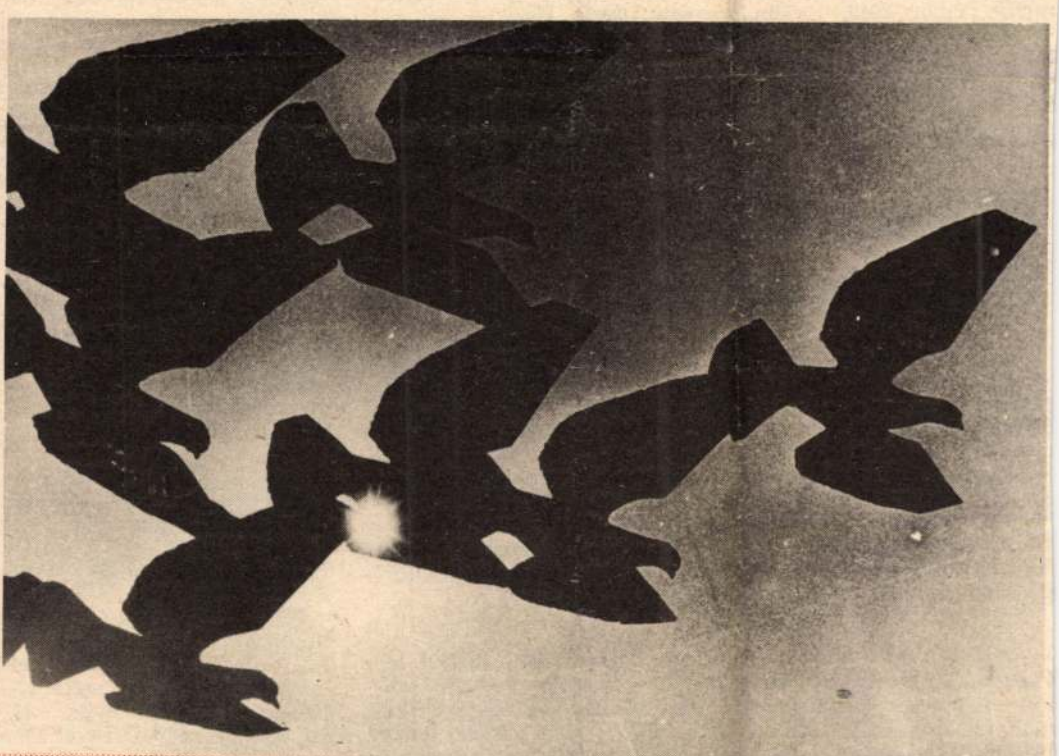

Részlet a madaras kompozícióból.

Részlet az Óvó kezek című alkotásból.

Emberi szó — Földünkért...

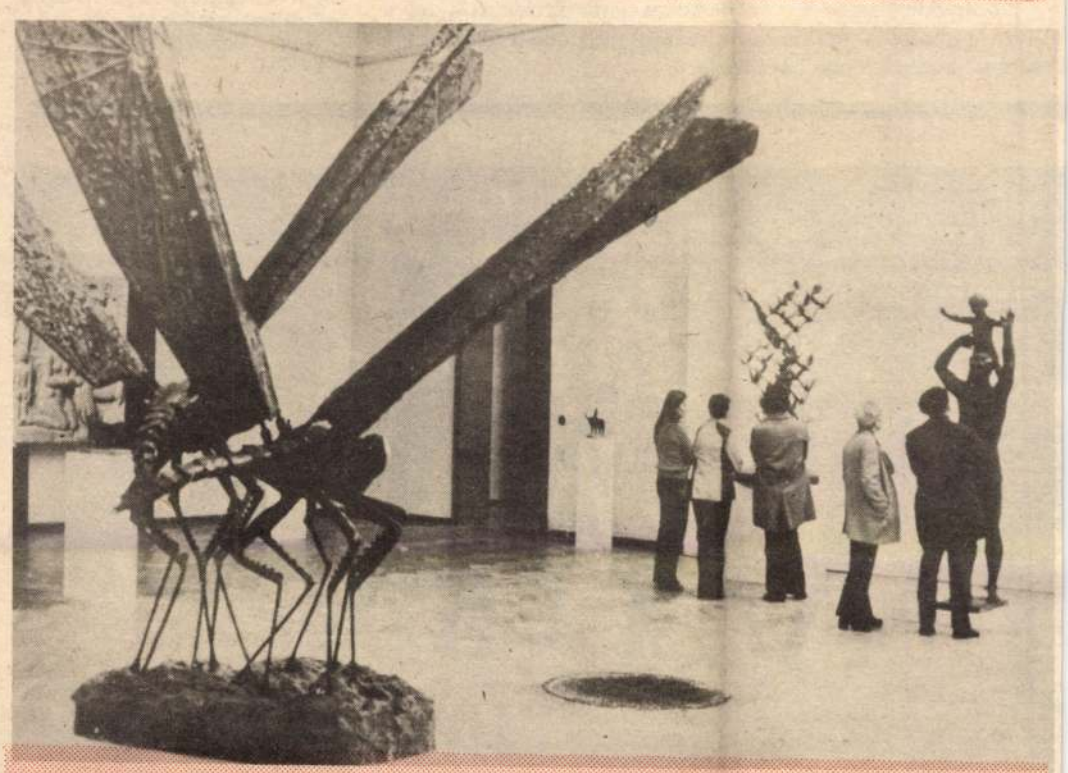

Látogatók a kiállításon

VAS NÉPE
1977 OKT (5
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 287-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ

Peciak és Lengyelország

A vártnál gyengébben sikerült vívás után a lövészet sem javított a magyar öttusa válogatott helyzetén a San Antonio-i világbajnokságon. Sőt, azt lehet mondani, még rontott is. A célzás ezúttal rosszabbul ment mint az év korábbi nemzetközi erőpróbáin, egyedül Bakó nyújtott elfogadható teljesítményt — 1000 ponttal, Horváth 912, Maracskó pedig 890 pontot ért el. Ez pedig csapatban csupán a 9. hely megszerzéséhez volt elegendő.

Az összetett verseny állása három szám után: 1. Peciak (lengyel) 3091 pont, 2. Lednyev (szovjet) 3070, 3. Adam (csehszlovák) 3055, 4. Rotkiewicz (lengyel) 3052, 5. Masala olasz) 3023, 6. Pelli (finn) 3022, 7. Bakó Pál 3001, 8. Spirlea (román) 2999, 9. Kühn (NSZK) 2973, 10. Lager (svéd) 2954, 11. Maracskó Tibor 2919, ...16. Horváth László 2860.

Csapatban: 1. Lengyelország 8989 pont, 2. Szovjetunió 8897, 3. Magyarország 8780, 4. Svédország 8635, 5. Csehszlovákia 8634, 6. NSZK 8409, 7. Egyesült Államok 8317, 8. Olaszország 8309, 9. Nagy-Britannia 8139, 10. Japán 7944.

Második hely Sopronban

Sopronban négy NB I-es csapat részvételével kosárlabdatornát rendeztek, melyen ott volt megyénk férfi I. osztályú gárdája a Körmendi Dózsa-FMTE is. A körmendiek a SMAFC ellen 82:81 (44:34)-re, a Székesfehérvári Építők ellen 90:63 (40:35)-re győztek, a Vasas Izzótól viszont 85:77 (52:43) arányú vereséget szenvedtek. Ez azt jelentette, hogy a Körmend a második helyen végzett. A torna legeredményesebb játékosa Lipták (Sopron) lett.

— Most már kezd formába lendülni a csapat — mondotta **Kristóf László** edző. A dobóforma viszont még további javításra szorul, remélem a héten ez sikerül.

★

NB II. női: Sabaria—Fonyódi Petőfi 66:45 (33:30). — Fonyód, 200 néző, jv.: Mihályfalvi. — Sabaria: Puskás, Szőllősi (8), Bocsor (6), Hajdinák (10), Hérincs (15). **Csere:** Molnár (2), Mihályfi, Németh (23), Fónyi (2), Sziffer. **Edző:** Hajdinák Zoltán. A hideg, erős szélben nehezen melegedett be a Sabaria, majd fokozatosan elhúzott ellenfelétől és látványos kosarakkal biztosan győzött. **Jó:** Hérincs, Németh, Szőllősi, Hajdinák.

Universitas SzTSE—Pécsi Sportiskola 62:60 (18:35). — Pécs. — SzTSE: Szabó (10), Szelényi (10), Gyurcsák (5), Miszori (4), Kovács (31). — **Csere:** Ringhofer (2), Bokor, Pataki, Csuka, Gaál. **Edző:** Polgár Béla. **Kovács** eredményessége, **Szabó** irányítókészsége és a II. félideji határtalan lelkesedés a „sírból" hozta vissza a két pontot.

NB II. férfi: Táncsics SE—Sabaria 134:54 (69:25). — Kaposvár, 100 néző, jv.: Fülöp és Páli. — Sabaria: Major (9), Kiss (8), Németh (28), Komondi (4), Kajdi (2). Csere: Fischl, Papp, Óri (3). **Edző:** Hollósi Tibor. A jól játszó hazaiak ilyen arányban is megérdemelten nyertek a sok hibával játszó Sabaria ellen. — **Jó:** Németh.

EXPRESS Kupa
Tájfutásban: Hevesi

Balatonföldváron rendezték meg idén a tájékozódási futók EXPRESS Kupa versenyét. Az ország minden megyéjéből érkeztek indulók, a serdülők, ifik és felnőttek tizennégy kategóriájában háromszázan álltak rajthoz vasárnap.

Vas megyét a Hevesi Ákos Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet képviselte, s az iskola természetesen felnőtt versenyzőkkel nem rendelkezik. Így két korcsoportban indulva, a megyék közötti összesítésben az ötödik helyet vívta ki az ügyes gárda, sok megye komplett csapatát utasítva maga mögé. Az ezek után természetes, hogy az iskolák összesített versenyét toronymagasan nyerte meg a szombathelyi és oladi diákok együttese.

Körmendi Tamás és Végh Ádám tanárok készítik fel a tájfutó csapatot a tavasszal Kőszegen megrendezésre kerülő országos középiskolás bajnokságra.

Gábor Tamás Szombathelyen

A magyar vívó válogatott szövetségi kapitánya ma Szombathelyre érkezik. Gábor Tamás Rábe Gusztáv szakfelügyelővel érkezik, megtekintik a Haladás vívó szakosztályánál folyó munkát, majd elbeszélgetnek az egyesület vezetőivel és az edzőkkel.

Ökölvívás

A szakmunkástanulók harmadik nemzetközi bajnokságán első ízben vettek részt a 405. ITSK és az Orlay Fürst Károly iskola tanulói. Szolnokról Zámbó Gábor ezüstéremmel tért haza, Pintér Ferenc pedig egy ötödik hellyel. A versenyen 42 egyesület 324 ökölvívója lépett szorítóba. A két fiú a Haladás versenyzője.

Kispályás labdarúgás

Téglagyár—REMIX 1:1, Népfront SC—Tanép KISZ 5:2, Villamossági Szövetkezet—Vasi Volán 1:1, Csuka Ifjúsági Klub—Derkovits II. 1:3, Röntgen SC—Megyei Tanács 1:7, Szerelvénygyár—Savaria Domus 1:8, Téglagyár—Vasi Volán 4:0, Vízmű—Styl 1:4, Fémipar—Fakombinát 2:0, AFIT—Tipográfia 3:5, Fakombinát—Tejipar 3:2, FC Campari—MG. Vasas 3:4, KPM Köz. Ig.—Elektromos 3:1, Lengyár—Ingatlankezelő 5:1, Vegyesipar—Gázmű 1:0, Rákóczi—Derkovits Lakóterületi SE 3:4, REMIX—Orvos SC 0:2, RÁBA KISZ—Pamutipar 2:2, Vendéglátó—Csuka Ifjúsági Klub 4:1, Városgazdálkodás—Villamossági Szövetkezet 1:0, Derkovits II.—Röntgen SC 1:3, MG. Vasas—Számítástechnikai ÜV 3:0, Ferrovill—Távhő 0:0, Élgép 4.—Honvéd Előre 3:4, Számítástechnikai ÜV—Tanácsakadémia 2:4, Videoton—Népfront SC 5:4, (!), Styl KISZ—Tanép KISZ 1:5, Vasi Volán—Vízmű 4:2, Savaria Domus—Savaria Lakóterületi SE 9:5, Pamutipar—Vasi Volán 1:2, Lengyár—Gépjavító 0:0, AFIT—Szerelvénygyár 6:4, Gépjavító—KPM Közúti Igazgatóság 3:1, Volán Ipari Üzemek—MÁV Igazgatóság 0:4, LATEX—RÁBA KISZ 5:3, Styl—Téglagyár 5:2, Villamossági Szövetkezet—Sabaria Cipőgyár 5:5, Csuka Ifjúsági Klub—Rákóczi 1:4, Röntgen SC—Vendéglátó 2:1, Vízmű—Városgazdálkodás 3:1 (!).

Nők: Vendéglátó—Mélyépterv 3:1.

Az Orlay Fürst Károly Kereskedelmi Szakközépiskola első osztályos lányai a gránátdobást gyakorolják

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 OKT 5
NAPLÓ /VESZPRÉM/
Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész
1021

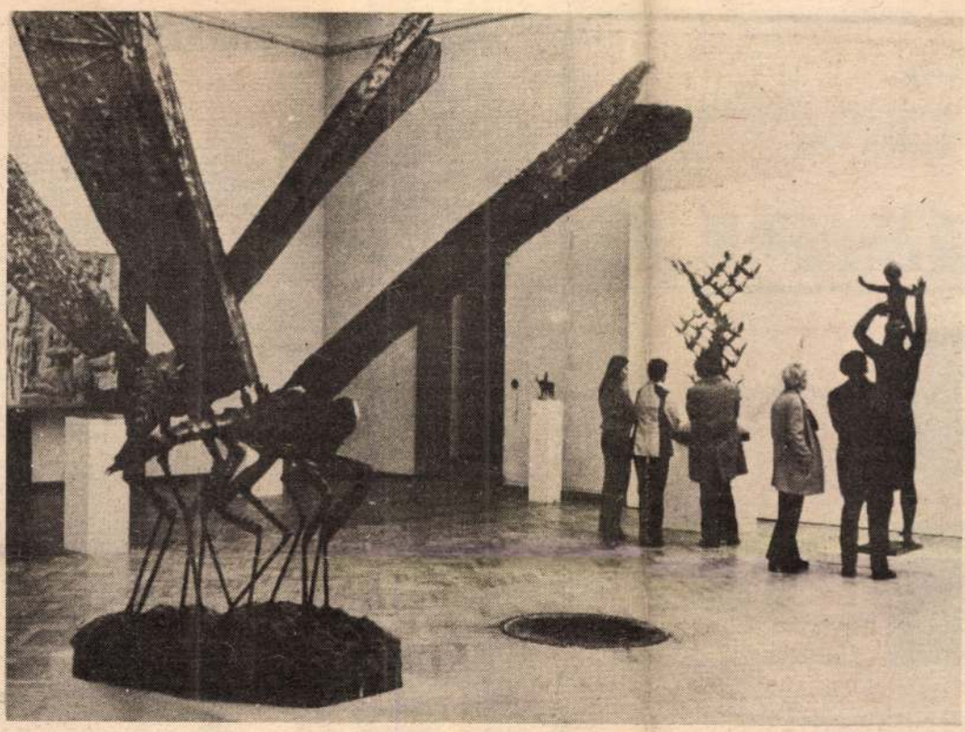

Kiss István szobrászművész kiállítása a műcsarnokban

A budapesti művészeti hetek egyik kiemelkedő képzőművészeti rendezvénye a Műcsarnokban megnyílt tárlat: Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész első budapesti gyűjteményes kiállítása. A tárlaton több mint félszáz mű ad áttekintést a szobrászművész mintegy két évtizedes munkásságáról, melyet az október 23-ig látható kiállításon megismerhet a közönség. Itt a művész négy alkotását mutatjuk be ízelítőül olvasóinknak.

(Németh Ernő felvétele — KS)

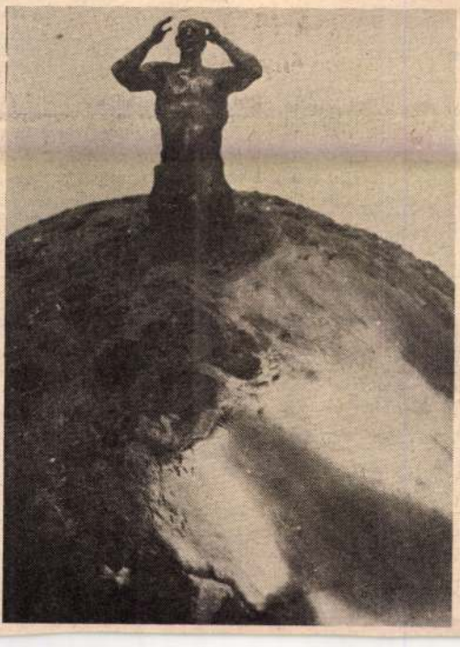

MÁR
NAGYOBB TERJEDELEMBEN
JELENIK MEG

NAPLÓ

DEN
3
DAL

ebből két oldal sport.

ATON
6
DAL

Két oldalon a rádiók, televízió adóállomások műsorával. Szabad szombat melléklet.

FIZESSE ELŐ!

ELŐFIZETÉSI DÍJ EGY HÓRA VÁLTOZATLANUL 20 FORINT

terjedelem, gazdagabb tartalom!
(V)

Olcsóbban kapható

A CSEHSZLOVÁK IMPORT

FIKO
sztali tűzhely

2300 Ft helyett 1840-ért

ye szakboltjaiban és áruházaiban

Amíg a készlet tart

FERROMIX

(89)

s Vásárlónk!

AFÉSZ

Megnyílt
műszaki
üzletünk

Táncsics u. 1.
Dózsavárosban.)

UNK
ton magnók, Optima-Erika
bek, Bim-Bam és kovácsoltvas
ák,
yel:
n Moped, ETA porszívó,

Apr

INGA

Vörösoktóber mú romos há deklődni: Tá Veszprém, Cser u. 43/D.

Balatonfűzfőn (Tobruk) 220 négyszögöles telek eladó. Érdeklődni ugyanott Radnóti M. u. 43. sz. alatt.

160 öl kert eladó. Ajka, Ady E. u. 21. (Csikólegelő).

Pápán szoba-konyhás ház beköltözhetően eladó. Érdeklődni: Pápa, Galamb u. 3. sz.

Gyenesdiáson 145 négyszögöl üdülőtelek közművesítve bekerítve eladó. Érdeklődni: Pajor, Szombathely, Semmelweis u. 21. Tel: 12—803.

Raposka-hegyen 300 négyszögöl szőlő áron alul eladó. Érdeklődni: Raposka, Fő u. 46.

Balatonfüreden Tamási Áron utcában eladó 9-es társasházban 3 szoba összkomfortos, központi fűtéses lakás kp. + OTP átvállalással. Érdeklődni: Lóczy L. u. 7. délután.

Berhidán 450 négyszögöl szőlő pincével, présházzal, eladó. Érdeklődni lehet: Berhida, Dankó u. 4.

Pince, présház felszereléssel, 600 négyszögöl jól termő szőlő zártkertben Balatonudvarinál eladó. Veszprém, Arany J. u. 24.

LAKÁS

Ajka központi zöldövezetében eladó távfűtéses, melegvizes társasházban 3 szoba étkezőkonyhás, erkélyes öröklakás mellékhelyiségekkel és nagy garázzsal. Dr. Molnár Ajka, Móricz Zs. u. 1/a. II. 5. OTP mellett.

Egyedül álló személy megbízható hölgynek bútorozott lakást kiad. Leveleket: „Bizalom" jeligére a Napló hirdetésfelvételéhez Ajkára kérek.

Közületek, kisiparosok figyelem! Raktárnak, műhelynek kiadó kettő 150 négyzetméter és kettő 60 négyzetméter alapterületű helyiség. Érdeklődni: Ajka, Verseny u. 9. 1/4. 17 órától.

AUTÓ—MOTOR

Nagyon jó állapotban lévő IE-es Trabant Lim. eladó. Cím: Pőör József, Veszprém, Rákóczi u. 4.

CP 601-es Trabant 1980-ig műszaki vizsgázott eladó. Érdeklődni egész nap Veszprém, Munkácsy M. u. 1/E. 6. em. 18.

Skoda MB 1000 alkatrészként eladó. Lukács Károly, Balatonfüred, Siske u. 5/D.

M—21-es Volga alkatrészek eladók. Veszprém, Aranyoskút u. 7. Érdeklődni: 14 óra után.

IR-s Zsiguli személygépkocsi eladó. Tóth Béla, Padragkút Béke u. 32.

2 éves 1200-as Zsiguli eladó. Érdeklődni: Révfülöp Hullám Étterem telefon 114.

Fiat 500-as IC 1944 frsz. 80-ig műszakizva olcsón eladó. Bakonyszentkirály, Győzelem u. 1.

Vennék jókarban lévő Raj-Gazt. Leveleket „Érvényes műszakival" jeligére a pápai Magyar Hirdetőbe.

Peugeot 304-es kitűnő állapotban igényesnek eladó. 120 000-t. Rauch Valér, Keszthely, Arany J. u. 13.

1200-as Volkswagen alkatrészek eladók. Németh Dezső, Keszthely, Stromfeld utca 2.

CS frsz. Trabant 601-es 80-ig műszaki vizsgázott

alkatrésznek is. Cím: Úzsabánya, Lenin krt. 14. Ángyán.

VEGYES

1 db. 4 éves tehén 2 db 3 hetes borjúval eladó. Nagyvázsony, Petőfi u. 11.

Középiskolások korrepetálását vállalom. Veszprém, Nárcisz u. 16. fdsz. 1.

Fehér sport gyermekkocsi eladó. Veszprém, Budapest utca 39.

9 darab választási malac eladó. Veszprémfajsz, Fő u. 32. Steininger.

Hordozható olajtüzelésű cserépkályha olcsón eladó. Érdeklődni lehet: Gyulafirátót Kisáruházban.

Matador orgona olcsón eladó. Érdeklődni: MÁFKI-klub Veszprém, hétfő, szerda, péntek, 18 órától.

5 hetes bikaborjú eladó. Ajka II. Dózsa u. 49.

Komplett szobabútor eladó, Ajka, Csokonai u. 13. fsz. 1.

Bika borjú eladó. Kádárta, Győri út 23.

1 db. 8 hónapos vemhes üsző, kijáró, eladó. Adászteved, József Attila u. 20. Szabó.

4 éves tehén 8 hónapos vemhes eladó. Érdeklődni: Farner, Ugod, Kossuth u. 89.

NDK cserépkályhát vásárolnék. Détár Antal, cserépkályhás, kisiparos Tótvázsony.

100 W-os Sound City énekberendezés eladó. Eisler, Pápa, Aradi u. 14.

Fodrászati, kozmetikai cikkek, fejmosótál, búra, szerszámok, ollók, vegyiáruk, hajcsavarók, dauervíz, szemfestékek, hajlakkok nagy választékban, kitűnő minőségben kaphatók. Walcz fodrászcikk kereskedés Szombathely, Bajcsy u. 15. I. emelet.

Gáztűzhely palackkal, reduktorral eladó. Veszprém, Május 1. u. 31. 17 óra után.

Zukra szerelt 600-as szalagfűrész eladó, villany és benzinmotorral üzemel. Feith, villanyszerelő, Kislőd.

Új, kék színű fürdőszoba berendezés csaptelepekkel eladó. Érdeklődni: 16-tól 17 óra között, Veszprém, Füredi u. 3. Cseh, de. 8-tól 16-ig 12—550/372 mellék.

Tulipánhagyma tűzpiros, paprikapiros, sárga, nagyvirágú korai, megrendelhető utánvéttel, 3,—· Ft. darabja. Negyven darabnál kevesebbet nem szállítok. Joó Sándor, 2941 Ács, Toldi u. 6.

Vadonatúj franciaágy két fotellal, vagy anélkül eladó. Szabó Károlyné, Fűzfőgyártelep, Gagarin 16. 1/2.

HÁZASSÁG

30 éves, 164 cm. magas önhibáján kívül elvált fiatalember keresi házasság céljából azt a lányt, vagy elvált asszonyt, aki 2 éves kisfiának szerető anyukája és jó feleség lenne. Leveleket: „Fáj a magány" jeligére a Lapkiadóba Veszprém, Szabadság tér 15.

Értesítjük pértfürdői gázfogyasztóinkat, hogy a gázszállító vállalat karbantartási munkái miatt

1021

1

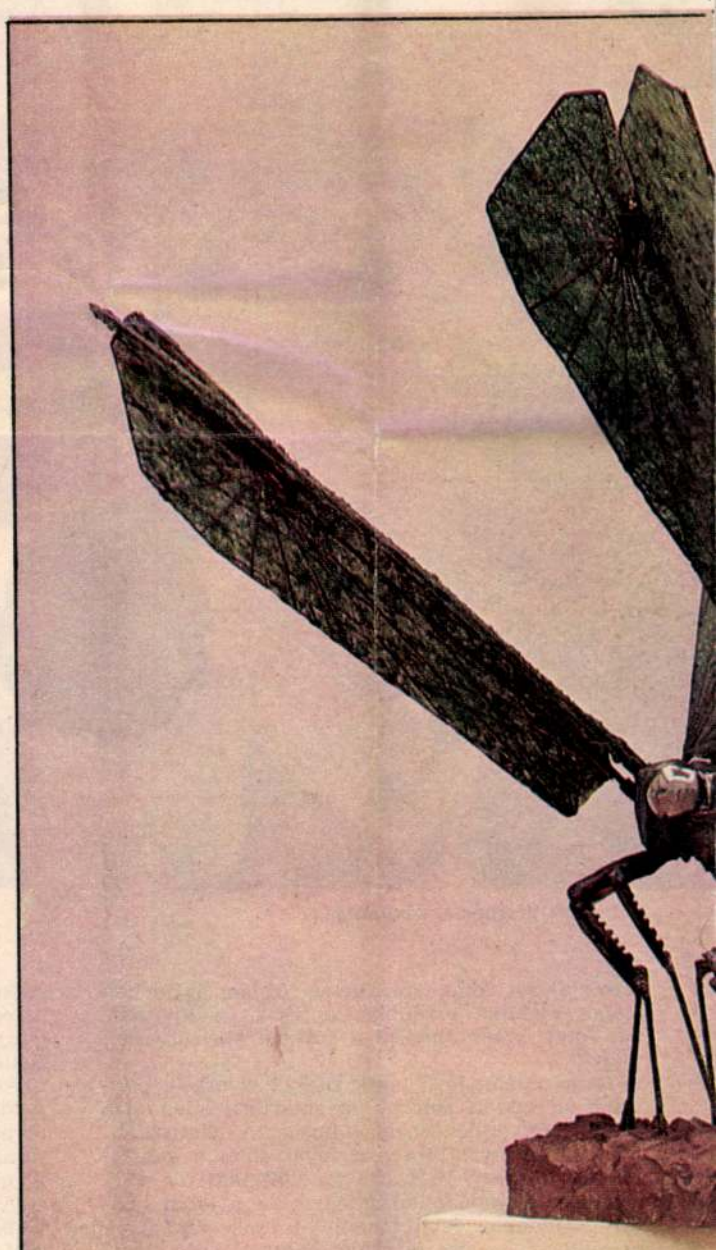

3

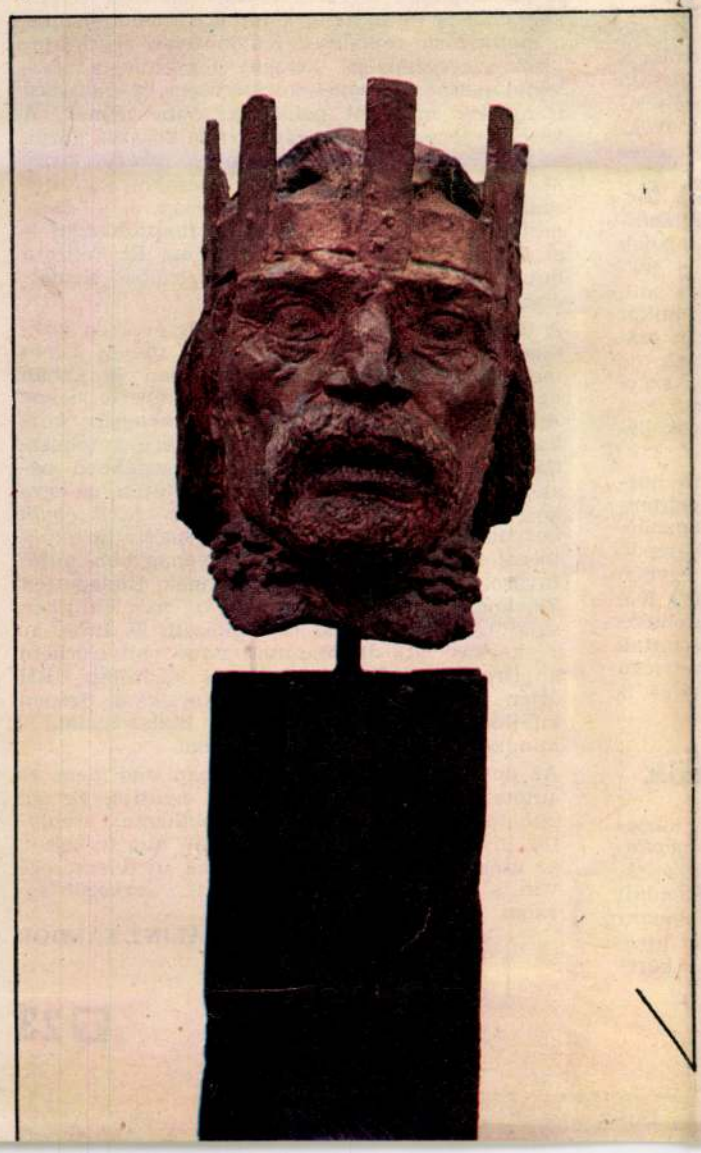

2

KISS ISTVÁN

5

A Főtaxi diszpécserközpontja...

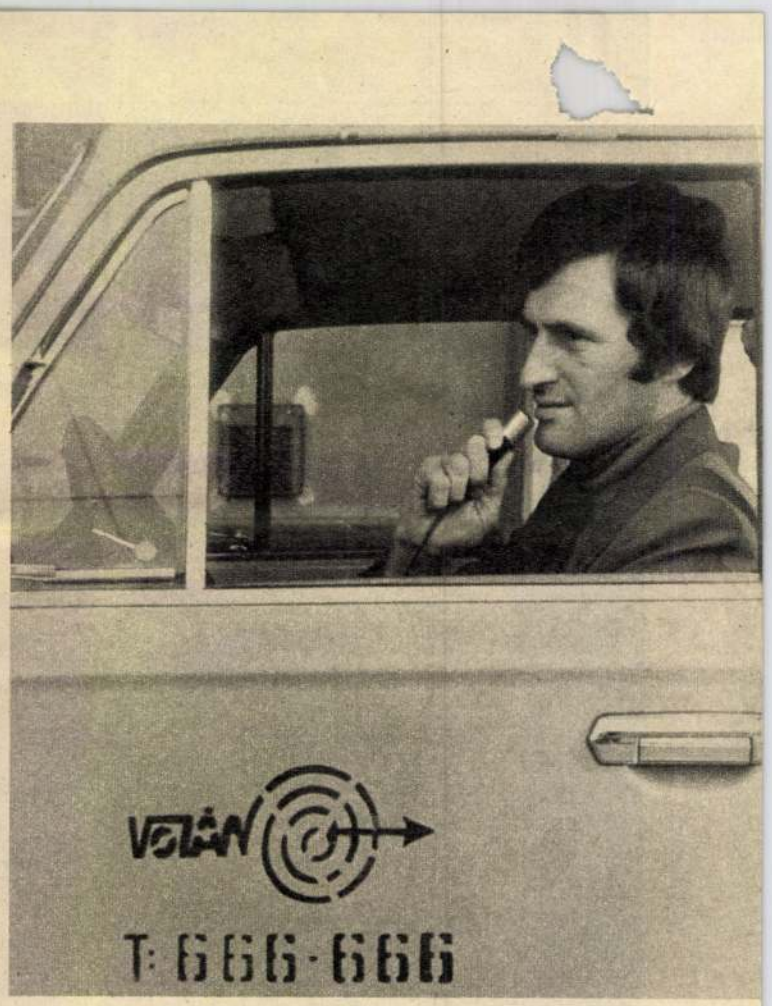

...és az URH-val irányított Volán

lalkoztatását tette szükségessé. Abban az időben alapos szakmai továbbképzés csak az autótaxinál folyt; *szakmunkásai a szakma elitjéhez tartoztak.*

A forgalomban levő taxik tiszták, gyorsak, pontosak voltak, a sofőrök magatartása ellen sem merült fel különösebb kifogás. A statisztikai adatok szerint 1914-ben a fővárosban a gépjárművek mintegy 10 százaléka volt taxi, de ezek a kocsik állandóan közlekedtek — a többi, magántulajdonban levő automobil csak ritkábban, esetenként —, ami *jótékony hatással volt az általános közlekedési szokásokra.*

A taxizás, illetve a taxi nem „demokratizálta" az automobilt, bár sokak számára lehetővé tette kipróbálását, az autózást. De csak egy-két utas számára nyújtott gyors és kényelmes utazást, tömegek szállítására természetesen nem lehetett alkalmas. A taxit fenntartó részvénytársaság, tapasztalataira hivatkozva, felajánlotta a fővárosnak az *autóbuszközlekedés* megszervezésére, illetve engedélyt kért rendszeres autóbuszjáratok fenntartására. A hatóság azonban más megoldást keresett. A főváros tulajdonában levő vállalat *1912-ben kipróbált* hat külföldi (köztük angol gyártmányú, emeletes) autóbuszt, majd *1915-ben három autóbusszal* megindította az első buszjáratot a Városliget és a Kiskörút között.

Az autóbuszok megjelenése elvileg újabb társadalmi rétegeket vonhatott volna a gépjárművet használók táborába: a kisebb jövedelműeknek is módjuk lett volna gépkocsin utazni. De 1915-ben Európa már lángokban állott. A háborús viszonyok miatt, főként gumiabroncs és benzin hiányában, a buszokat 1917 áprilisától kivonták a forgalomból. Taxi is egyre kevesebb közlekedett, majd ez a szolgáltatás is megszűnt és csak 1920 júniusában indultak el ismét a taxik.

Autóbusz vidékre is

Az első világháború alatt az automobilizmus megtorpant és szétzilálódott, szervezését újra kellett kezdeni. *A taxi részvénytársaság* néhány évnyi tapasztalatát felhasználva nemcsak saját üzemét szervezte újjá, hanem közreműködött más vállalkozások életre keltésében is. A 20-as évek közepén felvette az „Autótaxi — Budapesti Automobil Közlekedési Rt." nevet, érdekkörébe vont több kisebb vállalatot, így a Budapesti Autóbusz-közlekedési Rt.-t is és *1936-ig „BART" néven* buszjáratokat is fenntartott a fővárosban és 1948-ig annak környékén. Segítette a Magyar Vasutak Autóközlekedési Vállalat Rt. *(MAVART) megalapítását*, amelynek működési köre az egész országra kiterjedt. (Belőle lett a MÁVAUT.) A MAVART először a taxi Kerepesi úti telephelyén székelt, később felépült ugyan a saját garázsa, helyileg szétváltak, de kapcsolatuk a 30-as évek gazdasági válságáig nem szűnt meg.

Belterületen kifejlődött a *Fővárosi Autóbusz-üzem;* 1923-ban 16 busszal kezdte (ebből 9 volt üzmképes), majd 1937-ben, a BSZKRT-ba beolvadva már 157 kocsival (és 25 tartalékkal) 19 járatot tartott fenn.

A taxikocsik gyártása a 20-as években is kifizetődő üzletnek bizonyult. A *Magyar Általános Gépgyár* hosszú éveken át gyártotta a MÁG, a MAGOMOBIL, majd az évtized utolsó harmadában a MAGOSIX és a MAGOTAX típusú *személyautókat,* elsősorban az Autótaxi szürkére festett kocsijainak pótlására.

A hazai gyártású kocsikból jutott a *piros taxisok* számára is. A bérkocsiiparosok visszaadott fiáker- és konflisengedélyeinek fejében kiadott taxiengedélyekkel, 1925-ben kerültek forgalomba a piros színűre festett magántaxik. (A gazdasági válság évei alatt a piros színt *kékre* cserélték.) A bérkocsisokból lett piros taxisok az első években általában alig értettek az autó szerkezetéhez s az esetleges motorhibákkal, gumidefektekkel valamelyik szerelő, vagy karosszériajavító kisiparoshoz fordultak segítségért. Ezzel fellendítették a budapesti autójavító ipart. A taxisnak érdekében állt, hogy kocsija állandóan a forgalomban legyen. Más bevételi forrása nem volt, az adókat pedig akkor is fizetnie kellett, amikor a kocsija nem fuvarozott. A több száz piros taxi állandó elfoglaltságot adott a kisiparosoknak, de a benzinkutasoknak is. (Abban az időben a szürke taxik már a saját kútjukból tankoltak.) Sok egyéb mellett feliendült az alkatrész-kereskedelem és a gumiabroncsok eladása is.

A taxik számának növekedése újra felszínre hozta *a karosszériaipar* fejletlenségét. Ezen segítendő, a szürke taxi telepén a Kerepesi úton bognárműhelyt létesítettek, amely a 20-as évek közepén az ország legkorszerűbben felszerelt és egyben legnagyobb karosszériagyártó üzeme volt. Később nemcsak személyautó-, hanem autóbusz-karosszériákkal is foglalkoztak, újat gyártottak és régieket javítottak. A különleges képzettségű karosszérialakatosok képzésére saját iskolát is szerveztek.

„Szürke" és „piros" sofőrök

Budapesten a 20-as évek második felében közlekedő mintegy ezer autótaxi kétszer annyi *gépkocsivezetőnek* nyújtott megélhetést. Ezek kiképzését nem győzte az állami sofőriskola, fellendült a magániskolák látogatottsága. A taxizás romantikája, a szüntelen mozgás, az érdekes, híres emberekkel való találkozás varázsa és a kereseti lehetőség sokakat vonzott erre a pályára. Akik azonban nem vették komolyan tanulmányaikat, nem kerülhettek a szürke taxihoz.

A bérkocsisokból lett *pirostaxi-engedélyesek* esetében a rendőrség eltekintett attól az előírástól, hogy taxivezetéshez két év vezetői gyakorlat kell. Ezek az emberek — vagy sofőrjeik — a jogosítvány kézhez vétele után akár azonnal munkába állhattak. Esetleges hiányos felkészülésük azonban hamar megmutatkozott. Nemcsak a balesetekben, hanem méginkább abban, hogy ügyetlenebbek, lassúbbak voltak társaiknál s kevesebb fuvart végeztek. A taxiengedélyes az ilyen sofőrtől sietett megszabadulni, hogy ügyesebbet vegyen fel helyette.

A taxiforgalom terebélyesedése sok más vonatkozásban is serkentette a hazai automobilizmus, a motorizáció fejlődését. Különösen a szürke taxisok szervezettsége, kemény fegyelme, a részvénytársaság üzemének korszerűsége és szakszerű irányítása mutatott példát a többi cégnek. A később szerveződött országos vállalkozások közül, a MÁVAUT-on kívül, például a *teherfuvarozó MATEOSZ* is feihasználta alakulásakor az Autótaxi Rt. tapasztalatait. Hosszú éveken át a *városnéző* autóbuszokat és az IBUSZ *turistabuszait* is a „szürkék" adták, sőt az Autótaxi Rt. feliratú buszok már Olaszországba, Ausztriába, Németországba is elvitték a turistákat.

A taxik szerepe a gazdasági válság éveiben visszaesett, a háborús konjunktúra idején ismét megnőtt, de az automobilizmusban korábban betöltött jelentős szerepét már nem nyerte vissza. *A mindenki számára elérhető, csakugyan közhasználatú* autótaxiról — és korszerű autóbusz-hálózatról — csak az elmúlt évtizedekben beszélhetünk. Budapesten a Kerepesi úton, az egykori „szürke taxi" helyén a *„kockás" taxik egyik központja* van ők 1976-ban 2234 kocsit tartottak forgalomban, míg az ország legnagyobb autófuvarozó vállalatának, a Volánnak Budapesten 576 kocsija volt. A „szürke taxi" már 1915-ben saját telefonhálózattal rendelkezett, és 1976-ban a „kockás" 215 állomásának zöme volt elérhető a *„Droszt"-telefonnal.* A Volán kizárólag URH útján teremt összeköttetést a kocsikkal. Szépen kifejlődött vidéken is a Volán taxiszolgálata s mindkét vállalat *túraautó* üzletága.

Az autózás igazi örömeit azonban már nem az autótaxi, hanem a saját kocsi nyújtja. Ez jól láthatóan átrajzolja az automobilizmus arculatát, hiszen bizonyos napszakokban alig férnek el az utakon a járművek. A taxinak új jelentősége van, s belépett a *tömegközlekedési eszközök* sorába.

BÁLINT SÁNDOR

(Folytatjuk)

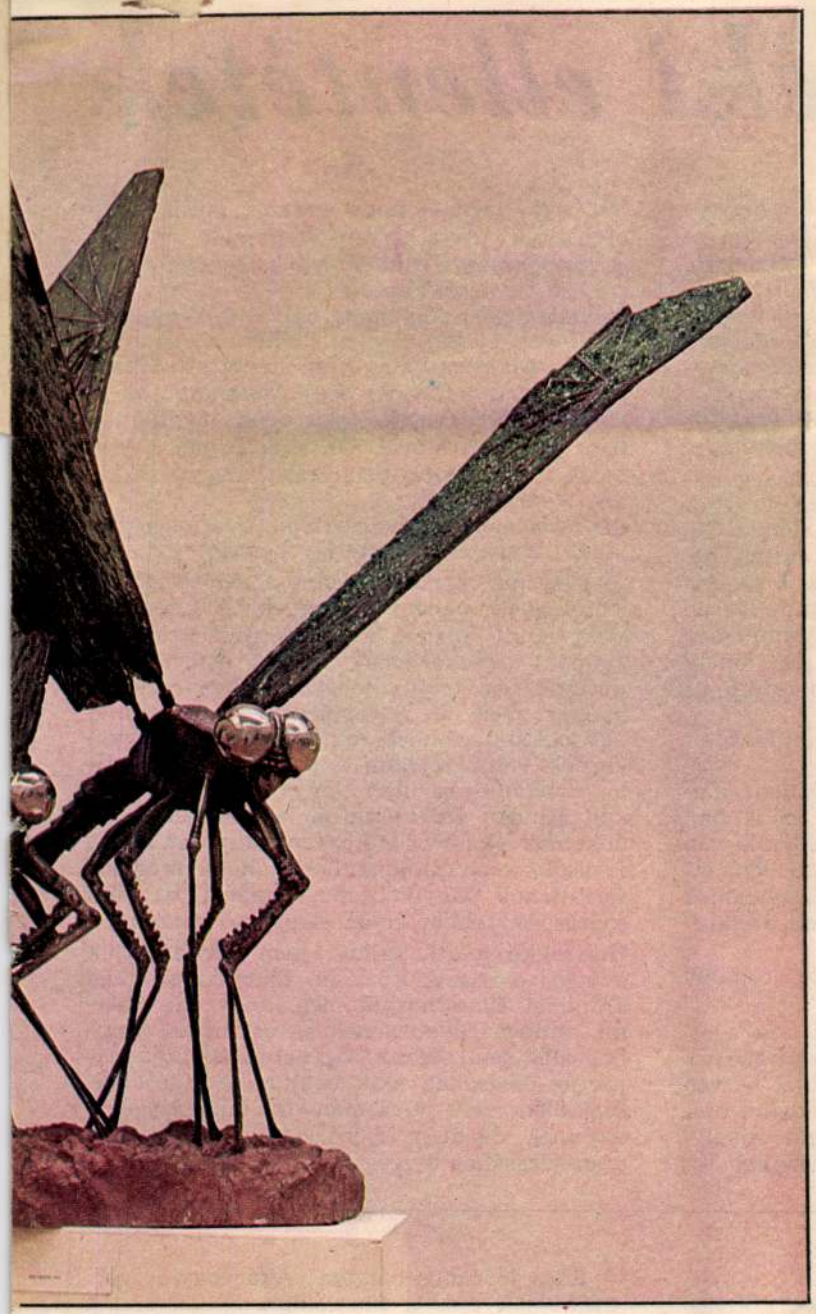

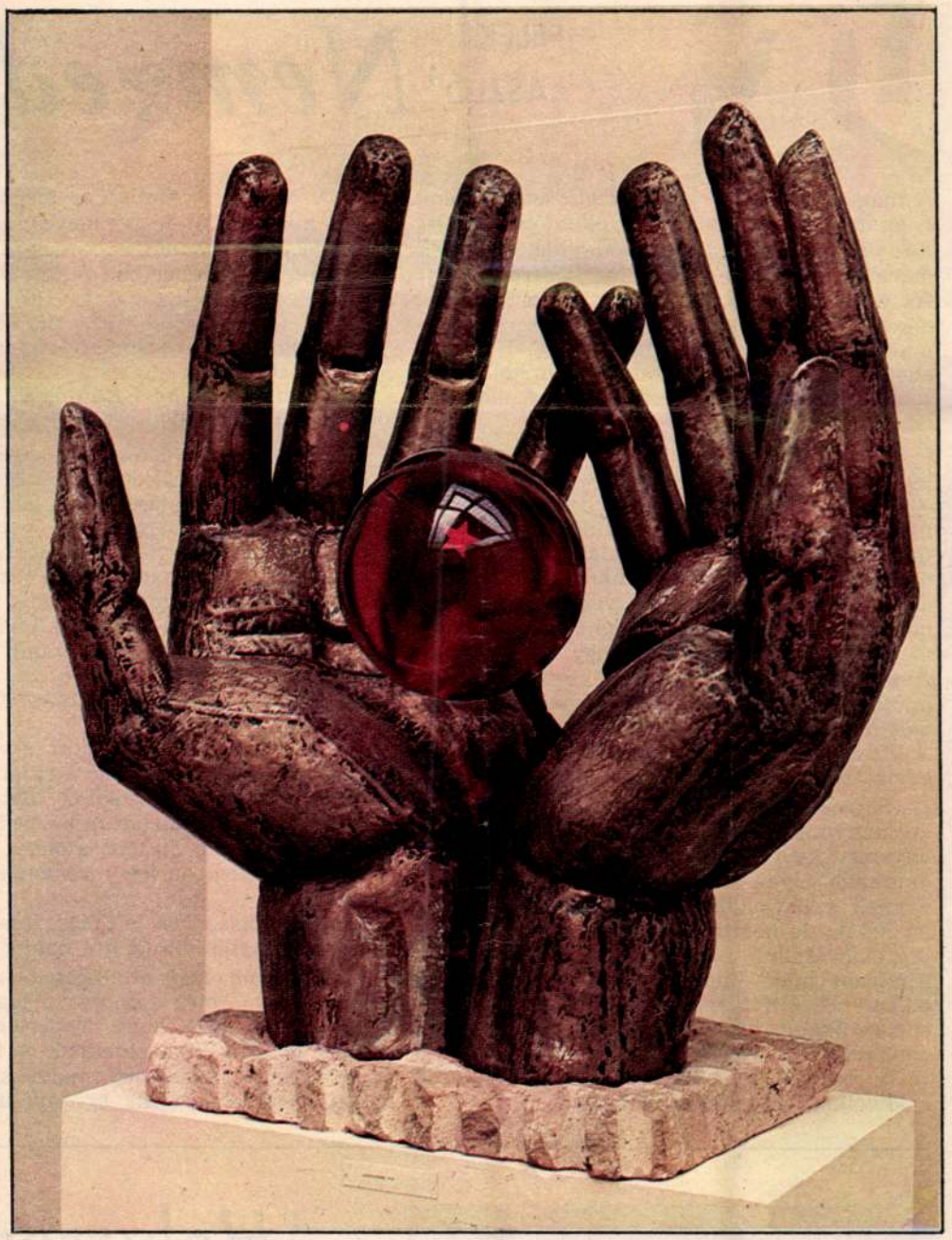

4

KIÁLLÍTÁSÁHOZ

Kiss István szobrászművész kiállítását egyaránt érdemes megnézni a kortárs művészetben foglalkozó kritikusnak és a művészet iránt általában érdeklődő közönségnek. Az utóbbin azokat az embereket értem, akik észrevesznek egy új szobrot. Tetszik nekik vagy felháborodnak rajta; de nem közömbösek a köztéri szobrászattal szemben. Azoknak a hajdani athéniaknak az utódai ők, akik úgy vélték, hogy a szép szobrokat látó asszonyok szép gyerekeket fognak majd szülni, s akik — amikor a perzsa hódítók magukkal hurcolták az egyik szeretett szobrot, a Zsarnokölőket — újra bronzba öntötték hőseik emlékművét.

Egy szobor nem önmagában hat: térre és háttérre van szüksége. Kiss Istvánnak nem volt szerencséje két legnagyobb vállalkozásával. Sem a budai *Dózsa-szobor*, sem a ligeti *Tanácsköztársasági Emlékmű* nem áll jó helyen. Közlekedési utak mellett áll, közömbös területek ezek a város életében — egy szobornak pedig eleven környezet kell, hogy érvényesüljön. Ráadásul a Dózsa szinte beleolvad semleges kő-színével, a várfal kő-színébe, a Tanácsköztársasági emlékmű rohanó tengerészénél pedig nem érvényesül az alulnézet. Vannak művek, amelyek meghatározzák egy város képzőművészeti arculatát — ezek a szobrok nem tartoznak közéjük, könyveltem el magamban, „elkönyvelve" némileg Kiss Istvánt is.

Egy-két évvel ezelőtti műteremlátogatás óta sejtem, és a kiállítás óta tudom, hogy — elnézést a Kossuth-díjasokról szólva talán szokatlan fogalmazásért — Kiss István *sokkal jobb szobrász, mint amilyennek látszik*. Szerencsétlen időpontokban zsüriztek műveit; kevésbé érett munkáira kapott megbízást; és azután sokkal jobb terveit nem fogadták el. Mert igaz ugyan, hogy minden zsüri igyekszik csak a minőség alapján ítélni, de az is igaz, hogy döntésüket befolyásolja az állami mecenatúra rendszere: most X. csinál egy szobrot, most Y., de ezt már Z.-nek kell adni, mert fiatal, mert öreg, mert rég nem kapott... Emberi dolog ez; ha zsüritag lennék, én se tudnék szabadulni ettől a lelkiállapottól. Másal azonban nem tudom megmagyarázni, miért nem fogadták el Kiss István — részleteiben vitatható, de sok felállított szobránál izgalmasabb — szolnoki emlékműtervét? Mert a Szolnokon emelt dombormű-rakás aligha jobb nála — az Gyurcsek Ferencet mutatja kevésbé tehetségesnek, mint amilyen...

Summa summarum — a patetikus és „hivatalos" szobrászként tudomásul vett Kiss István helyett egy másik művészt ismertünk meg a kiállításon. Fémekkel, márványokkal, formákkal játszó; a betűképet plasztikai eszközzé formáló; a témához illő anyagot pontosan megtaláló, költői fantáziájú szobrászt a *Kiáltás*, a *Népmese*, a *Szitakötő*, a *Galambok* alkotóját. Olyan művészt, aki az antik Athén vagy a reneszánsz Firenze nagyjainak példáját követve *vállalta egy közösség szolgálatát.*

SZÉKELY ANDRÁS

1 Mártíremlékmű-terv

2 Dózsa

3 Szitakötő

4 Alkotó eszme

5 Népmese

SZALAY ZOLTÁN felvételei

FELEKI LÁSZLÓ

Nemzedéki

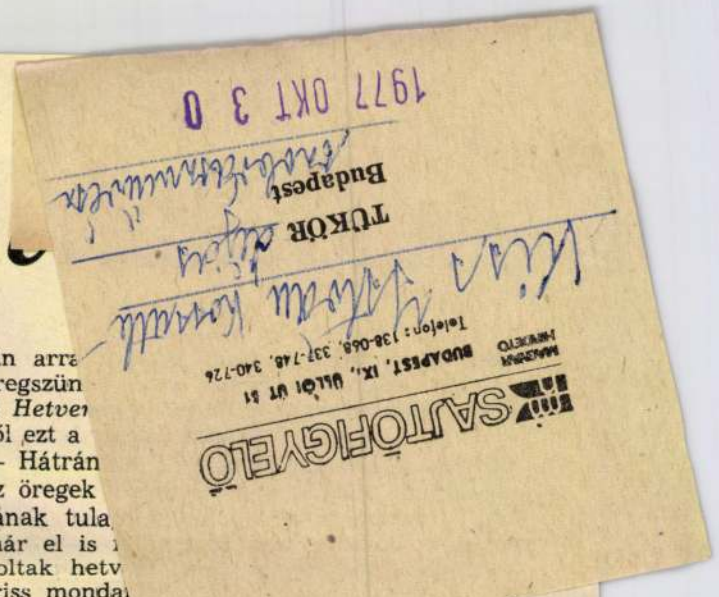

A magyar irodalom légkörét elsősorban nem is az urbánus és a népi írók ellentétei kavarják fel, hanem a nemzedéki ellentétek, ismertebb néven: a generációs konfrontációk. Az egyes korcsoportok közötti ellenségeskedések feloldhatatlansága joggal keseríthet el minden jóérzésű irodalompolitikust. Hogy az ellentétek gyökere tulajdonképpen hol keresendő, azt az alábbi vélemények némileg talán megvilágítják.

A Tizenévesek Irodalmi Társasága részéről a következő nyilatkozatot kaptuk:

— Publikációs lehetőségeink nagyon korlátoltak, mivel úgyszólván mindenütt ott pöffeszkednek a húsz és a halál közötti irigy öregek, akik elszívják előlünk a levegőt. Ezek a szenilis, fejlődésképtelen vén szamarak — néhányan már egészen közel a harminchoz — nem képesek elviselni, hogy mi újat hozunk. Köszvényes lábukkal ott taposnak minket, ahol csak tudnak. Számukra az irodalom merő gerontológia.

A Huszonévesek Írószövetsége elnökségének egyik tagja a következőket mondotta:

— Sajnos, nehéz a helyzetünk. Pártunk és kormányunk szociálpolitikája jóvoltából ugyanis még javában vegetálnak irodalmunknak olyan nagy öregjei, akik már túl vannak a harmadik ikszen. Tisztelet, becsület nekik, de nem gondolják, hogy végre ideje volna átadni a helyüket a fiataloknak? Rimbaud miért tudta, hogy mikor kell abbahagyni? Miért rontják a levegőt asztmás lélegzetükkel ezek a gonosz, fiatalellenes vénemberek?

A Harmincon Túli Írók Szövetsége részéről a következő nyilatkozatot kaptuk:

— A megfelelő embert a megfelelő helyre! Aki már elmúlt negyvenéves, az foglalja el díszhelyét valamelyik szociális otthonban, nyugodjék békében, de rutinjával, összeköttetéseivel és szánalmat kiváltó megjelenésével ne lopja el a helyet a fiatalok elől. Nem érzik, hogy az irodalomtörténet szemétdombján a helyük?

„Az Élet Negyvennél Kezdődik" Irodalmi Kör ügyvezető alelnöke az alábbiakat mondta:

— A magyar irodalom fejlődésének legvisszataszítóbb kerékkötője az ötvenen felüli vén trottyok lázadása. Azok, akik már a Camus-t Hamu-nak mondják, nem látják be, hogy már eleget írtak, eleget éltek, s ha lottószelvényt árusítanának, a szabad levegő még jót is tenne nekik. Meddig várjunk még annak a nemzedéknek a kihalására, amely nem képes elviselni a bennünk pezsdülő ifjúi vér pezsegését?

Az Ifjú Ötvenévesek Irodalmi Klubjának elnöke így kesergett:

— Nem lehet érvényesülni a mindent magukhoz ragadó hatvanévesektől. Az is baj, hogy mint nyugdíjasoknak több idejük van dolgozni, mint valaha, miközben mi, ifjú ötvenévesek nem jutunk szóhoz. Kénytelenek vagyunk tűrni az irigy vénemberek diktatúráját.

A „Hatvanas Évek Varázsa" nevű irodalmi társaság nyilatkozata így hangzik:

— Fájdalom, még mindig nem nőtt be a fejünk lágya, még mindig túlságosan naivak vagyunk ahhoz, hogy megértsük a hetven éven felüli íróknak, ezeknek az irodalmi műemlékeknek kártékony makacsságát, amelyiyel megakadályozzák érvényesülésünket. Ta-

lán arra
öregszün
A Hetve
ről ezt a
— Hátrán
az öregek
sának tula
már el is
voltak hetv
friss monda
nótát, és len
tott zöldfülűe

A Nyolcvané Irodalmi Rohamgárdájának ügyvezető elnöke így beszélt:

— Nem mi vagyunk az okai a nemzedéki ellentéteknek, hanem az öregek. A kilencven éven felüli írók és költők ugyan krokodilkönnyes verseket írnak a vissza nem térő ifjúságról, azokról a viharos, tüzes időkről, amikor még ők is nyolcvanévesek voltak, ugyanakkor azonban minden erejükkel igyekeznek visszaszorítani a pályájuk elején álló, nyilvánosság után vágyó nyolcvanéveseket. Minden érvényesülési lehetőséget elhaldokolnak előlünk, miközben gúnyosan cuclit javasolnak a szánkba. Lehet, hogy még kiforratlanok vagyunk, megengedem, de ifjúi sodrásunk többet ér az elaggott rutinnál.

Helyszűke miatt, sajnos, nem folytathatjuk a jogos panaszok közlését. Ehelyett azonban örömmel állapíthatjuk meg, hogy van valami, amiben egyetértenek az egymással szemben álló nemzedékek. Egyhangúlag hibáztatják az olvasókat, akik cinikus nemtörődömségükben csak olvasmányuk milyenségével törődnek, de hogy az író hány éves, annak utánajárásához bezzeg nem fűlik a foguk.

BERTOLT BRECHT

Szerelmi lecke

Visíts, lányom, ámde kérlek,
Csábosan tedd mindig ezt.
Testesen ízlik a lélek,
Lelkesen ízlik a test.

Kéjt növel a nő szemérme,
Éhest vonz a lakoma.
Legyen a farnak erénye,
És az erénynek fara.

Hattyún ült az Ég vezére,
És most sok lány gondteli –
Súlyát tűrnék – csak ne kéne
Hattyúdal is őneki.

EÖRSI ISTVÁN fordítása

Helycsere

— Hová megy, János bácsi?! — szörnyedtem el hétfőn reggel, amikor meglátttam az öreget piros táskával a hátán, tornazsákkal a kezében.

— Vége a világnak — motyogta kókadt bajusszal.

— Az lehetetlen! — kapaszkodtam a karjába. — Nem mondta be a rádió.

— Bemondta. „Középiskolások, főiskolások, egyetemisták szedik az almát, a szőlőt, a burgonyát, a paradicsomot és az andaxint Szabolcsban.

— És?

— Az ÉS még nem írt róla, de igaz. Átvették a hatalmat...

— Nono!

— ...a földeken. Tudod, édes öcsém, harminc évvel ezelőtt, amikor betakarítás idején nem engedtem iskolába a fiamat, az állam megbüntetett.

— Igaza volt.

— No, fiam, akkor a kormány most jön nekem egy huszassal. Ennyire büntetem.

— Ejnye, ejnye. Ez népgazdasági érdek János bácsi. És a diákok munkára neveléséhez is hozzá tartozik.

— Látom, fiam, te még egy marxista általános iskolát sem végeztél el. Hát neked a tanulás még mindig nem munka? Nem népgazdasági érdek? Egyébként a munka megszerettetéséről csak annyit, hogy a nyíregyházi főiskolások egy csoportja húsz kilométert gyalogolt hazafelé, mert nem küldtek értük autóbuszt. Gondolom, ezek után aztán úgy megszerették a munkát, hogy reszketnek a gyönyörtől, ha eszükbe jut.

— Édes jó János bátyám! Akárhogy is van, megkapják érte a fizetésüket.

Az öreg összecsippentett szemmel végignézett.

— Hát öcsém, nem kívánok neked annyi munkáért annyi fizetést, mert ismerem a feleséged. És úgysem ennék abból a marhapörköltből, ami belőled készül.

— Látom, nem tudom meggyőzni. De tulajdonképpen hova megy most?

— Egyet találhatsz.

— Csak nem az iskolába?!

— Valakinek tanulnia is kell Magyarországon.

NÓGRÁDI GÁBOR

A giliszta és a tyúk

Biotóp mese

A giliszta és a tyúk találkozott az udvar sarkában.

— Nézze, kérem — mondta a giliszta —, ön bizonyára tudja, hogy a Természetnek mind globálisan, mind egy-egy adott területen egyensúlyban kell lennie. Ha a harmónia megbomlik, az végzetes lehet a világra. Bátorkodom szíves tudomására hozni, hogy ezen az udvaron, amelyet bizvást nevezhetünk mindketten a magunk élőhelyének, jelen pillanatban a giliszták, valamint a tyúkok száma egészséges arányban áll egymással. Nem akarok didaktikus lenni, ezért önre bízom, hogy vonja le a helyes következtetést. Sajnos, a tyúknak tyúkesze volt...

Tanulság. legyünk inkább didaktikusak. Vagy ne legyünk giliszták.

GYÁRFÁS ENDRE

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

a rendező szervek a salgótarjáni tavaszi tárlat bevezető köszöntés írására kérték fel a művészt.

Táth Elemér: Néhány gondolat a tavaszi tárlatról.
Nógrád, 1977. ápr. 10.

Kiss István, szobrász

L.:Gacs Gábor

-:A hétvégi kult. proramból 9.

Népszabadság, Bp. 1977. okt. 1.

Kiss István, szobrászművész

Megnyílt a Hatvani Galériában az első portrékiállítás, melyen a művész műve: Lumumba-feje az elnyomott népek igazságát testesíti. (említve)

Losonci Miklós: Arcok és sorsok.
Pest Megyei Hírlap, 1977. nov. 22.

Kiss István

Reich és Csohány alkotásaiból nyitl
tárlat Szófiában

Magyar Hirlap 1978-2oo-8

Kiss István

„Lovak" 1966 Rézlemez 220 cm

Debrecen 60. Rép.

Kiss Ishón, építész

a sportcsarnok főtervezője.

16-

—: Széles körű összefogás az új sportcsarnokért

Népszabadság, Bp. 1977 dec. 1

Kiss István, építész

megemlítve.

p.j: Ilyen lesz a Sportcsarnok

Esti Hirlap, Bp. 1977 nov. 30.

4.

Kiss István szobrászművész

Dósa-szobra a Várhegy mögött van felállítva. (emlitve)

Sobs Magda: Képsőművészetünkről.
Magyar Hírek, 1945. jan. 4. 9. old.

Kiss István, Kossuth- és Munkácsy-díjas szobrászművész a Minisztertanács határunk felszabadulásának 30. évfordulója alkalmából a művészt „a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze" címmel tüntette ki.

Szolnok Hírlap, 1975. ápr. 3.

Kiss István szobrászművész

a gödöllői Petőfi Sándor ált. Iskolában gyermekrajz-kiállítás nyílt meg, melyen a művész szobrait is látjuk.

Losonci Miklós: Kiállítótermekben.

Pestmegyei Hírlap, 1945. febr. 11.

Kiss István (szobrász)

Neve említve.

Népszava, 1975. febr. 7. 103. erf. 32 sz. 4 p.

Kiss István, nobrák

Szerepel a Műcsarnok ban.

Harangozó Márta: Számvetés harcmint
évről

2.

EST I HIRLAP Bp. 1975. ápr. 21.

Kiss István
festőművész

Kiss István - Szabadics Antal a
XI. Goldmann György téri emlékmű
pályázaton részt vesz.

----:Pályázatok és megbizások.
Művészet, 1975. április - 45. oldal

Kiss István
szobrász

A Münchben rendezett Szovjet Tudományos Akadémia konferenciáján részt vett Kiss István is.

—: A kiprőmüvészeti Szövetségben.
Művészet, 1975. május - 48 oldal.

Kiss István
Szobász

„Galambok" című műviet
„mutatta be a tárlaton.

Brestyánszky Ilona: Körkép
Nők Lapja, 1975. május 17-15 oldal

Kiss István

Neve emlitve.

Nápravna, 1974. aug. 14. 10 l. elf. 189 m. 5 p

Kiss István, Kolozsvár

A központi Bizottság tagja.

— : A kongresszus szombati ülése. 3–4.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 23.

Kiss István, Szolnok

az elnökség tagja.

– : Megkezdődött a Magyar Szocialista Munkáspárt XIth kongresszusa 1.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1975. március 18.

Kiss István, szobrász

Az endrődi új emlék művet
kénilette.

↓

— Emlékezés az endrődi csendőr-
sortűz mártírjaira 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 11

Kiss István, szobrász

A vitában felszólalt.

↓

–: Befejezte munkáját a budapesti pártértekezlet 3.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 4.

Kiss István, szobrász

Az elnökségben foglalt helyet.

— : Tanáskozik a budapesti pártértekezlet 3.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 2.

Kiss István, szobrász

A budapesti Pártbizottság

tagja.

— : Budapest kommunistái egységben valóra váltják a párt politikáját

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. márc. 3.

Kiss István, szobrász

Jelszólalt.

– : Befejezte munkáját a budapesti pártértekezlet 1.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. márc. 3.

Kiss István, szobrász

A központi bizottság tagja.

– Befejeződött az MSZMP XI. kongresszusa

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. márc. 24.

Kiss István, szobrász

Az elnökség tagja volt.

– : Megkezdte munkáját a budapesti pártértekezlet 1.

ESTI HIRLAP, Bn. 1975. márc. 1,

Kiss István, szobrász

Kiállítva:

1

– : A Magyar Népköztársaság érdemes művésze 4,

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. ápr. 2.

Kiss István, szobrász

a emlékmű alkotója.

↓

— : Agrármunkásmozgalmi emlékművet leplez-
tek le Endrődön 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. március 28.

Kiss István, szobrász

felavatták emlékművét Endrődön

↓

— : Negyven esztendeje dördült el az Endrődi csendőrsortűz 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 26.

Kiss István, szobrász

+ kisplasztika tervezője.

↓

— : „A szocialista Újpestért"

4.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 29.

Kiss István, kobrán

A felvétel előterében egy alkotása. (Salamtok!)
(témakép.)

— Megnyílt a Műcsarnokban a jubileumi Képzőművészeti Kiállítás 9,

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. ápr. 20.

Kiss István, szobrász

Dózsa-szobra megemlítve.

Rádi Péter: Egy néző jegyzetei 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. ápr. 23.

Kiss István, szobrász

L: Varga Imre

–: Harmine ....

2.

EST I HIRLAP, Bp. 1975. szept. 12.

Kiss István, szobrász

Szerdán az Ernst Múzeumban a szovjet kultúra napjai alkalmából *Mai szovjet akvarell* címmel nyílt meg kiállítás. Az ünnepélyes megnyitón *Kiss István*, Kossuth-díjas szobrászművész és *Boris Jefimovics Jefimov*, a Szovjetunió kiváló művésze mondott beszédet.

— Mai akvarellek kiállítása ... 4.

NÉPSZABADSÁG,

Bp. 1975. nov. 6.

Kiss István, építész

Cikke jelent meg.

↓

– : Kis bibliográfiák 535-537

KÖNYVTÁROS, Bp. 1970. sept. XX/9.

Kiss István, ejtőlen

Vita.

l.: Haraszty Pál

Dr. Tombor T.: Ejtőlének is .... 397-398.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1970. júl. XX/7.

Kiss István, építész

Az iskolaépítési kutatások végrehajtásra létesített csoport tagja.

Sallai István: A jövő iskolaépítése és az iskolai könyvtár 127–131.

Könyvtáros, Bp. 1970. március

XX
3.

Kiss István

Népmese repr.

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul–Szept.

Kiss István

Galambok vas 118 cm
Népmese hr. 33 cm

Vásárhelyi Tàlat
M. N. G. 1974. Jul-Sept.

Kiss István

A legnyílt irányzat kiemelkedő képviselőjeként mutatja be S. Szvetlov Kiss István munkásságát.

Szilágyi Péter: Szovjetkörkép a magyar .....
Művészet, 1975. október - 40. oldal

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-718, 340-726
1975 JUN 3

DOLGOZÓK LAPJA
(KOMÁROM)

Kiss István szobrász-
művész

SOMOGY
LEGFIATALABB
VÁROSA

1021

Nagyatád tanácsa kezdeményezésére hétfőn nemzetközi faszobrász-tábor kezdődött Nagyatád-Simongáton. Az Intersymposium 75 néven induló tábort Kiss István szobrászművész nyitotta meg.

Kiss István, Kossuth- és Munkácsy-díjas szobrászművész, Felszabadulásunk 30. évfordulója alkalmából a Miniszter tanács a művészet a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze ámmel tünteti ki.

Magyar Nemzet, 1945. ápr. 3.

Kiss István (molnár)

1975-ben megkapta A Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze kitüntetést.

Népszava, 1975. dec. 3. 103. ef. 78 n. 4p.

Kiss István, szobrász

Lázd: Kerényi Jenő

— : Mély részvéttel ... (7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. júl. 15.

Kiss István (szobrász)

Neve említve.

Népszava, 1975. jan. 21. 103. erf. 17 sz. 5 p.

Kiss István (szobszám)

1975. márc. 27-én anatják fel Erdőhdön emlékművét.

Népszava, 1975. márc. 11. 103. évf. 59 sz. 5 p.

Kiss István (nobrán)

Tanon (fotó)

Népszava, 1975. márc. 15. 103. evf. 63 n. 5 p.

Kiss István (szobrász)

1975-ben állítják fel Endrődön az 1935-ös csendőrsor-tűz áldozatainak emlékére készített szobrát.

Népszava, 1975. márc. 6. 103. erf. 55 sz. 4 p.

Kiss István, kobrán

Antifasisztaplakát-kiállítás a Budavári Palotában

(Tudósítónktól.)

Kedd délután a Budavári Palotában *Kiss István* Kossuth-díjas szobrászművész nyitotta meg a nemzetközi antifasisztaplakát-kiállítást. A hatalmas gyűjtemény mintegy ötven intézmény anyagát foglalja magában. A plakátok mellett kisgrafikák, röpcédulák, bélyegek is emlékeztetnek arra az 50 éve folyó nemzetközi küzdelemre, amely a fasiszta imperialista, neokolonialista barbárság ellen világszerte folyik.

A rajzok, festmények tárgya, mondanivalója egy és ugyanaz. A plakátok tömör és világos nyelvén mutatja meg a XX. század kapitalizmusának embertelenségét, az imperialista háború borzalmait, a hitleri koncentrációs táborok látványa, a kiéheztetett fekete emberek bemutatása, a megkínzott vietnami gyerekek ábrázolása önmagában is tettre serkentő. De a plakátok többsége ennél többet kíván a nézőjétől. Megmutatja, hogy aki békét kíván, aki élni akar, annak a maga módján küzdenie kell az élet ellenségeivel.

Ebből a szempontból különösen a szovjet plakátművészek alkotásai jelentősek. *Viktor Deni* és *Nyikolaj Dolgorukov:* „Sztálingrád" (1942), *Leonyid Golovanov:* „Eljutunk Berlinig" (1944), *Viktor Koreckij:* „Vörös katona, ments meg!" (1942) szövegű műve jó három évtizeddel az elkészülte után is igen hatásos alkotás. Megkapó a fasizmus ellen harcoló német kommunista művészek *(John Heartfield, Käthe Kollwitz, Max Pechstein* és mások) alkotásaiból itt látható összeállítás. Ők ismerték meg először a hitlerizmus igazi arcát, s elkeseredett tiltakozásukkal riadóztatták a nemzetközi közvéleményt a világot fenyegető veszedelemmel szemben.

A Horthy-reakció, a magyar fasizmus ellen küzdő magyar grafikusok (a sok között: *Ék Sándor, Háy Károly László, Szilágyi Jolán)* és a felszabadult ország antiimperialista harcát segítő plakátművészek *(Kemény György, Filó, Hincz Gyula* és sokan mások) méltó részt vállaltak ebben a nagyszerű együttesben. Több magyar művész plakátja világsikert aratott; sok millió ember szemléletét alakította itthon és távoli országokban is.

Világhírű művészek (a többi között *Erni, Manzu, Manessier, Picasso)* és ismeretlen antifasiszták (gyermekrajzolók, fotomontázskészítők) álltak sorompóba, hogy munkájukkal a fasiszta métely ellen mozgósítsanak. Vannak a kiállításon felejthetetlen műalkotások (például a chilei antifasiszták hatalmas festménye) és kisebb értékű plakátok is. Így, együtt azonban mindenképpen nagyszerű élményt nyújtanak: olyan emberek közösségébe vezetik el a látogatót, akik óhajtják az emberhez méltó életet és tesznek is érte, hogy annak feltételeit megteremtsék.

...ítás a
...an 6.
5. szept. 10.

[illegible] is [illegible]

pósan megsértette és sérti a nagyra tartott polgári szabadságjogokat. Csak éppen „államérdekből", „nemzetbiztonsági okokból" nem hozzák nyilvánosságra, hol, melyik országban és mit művelt ez a szervezet. Feltolul a kérdés: ugyan miféle rendszer és állam az, amely professzionista bérgyilkosokkal elteszi láb alól azokat, akik nem tetszenek neki, és hallgatásba burkolja a bűnösöket?

Ezzel eljutottunk az erőszakkultusz tenyésztőinek leggyöngébb pontjához, a propagandához. Amiszak!

Erőnek erejével védjük — ez igazán nem szégyelljük — azt rendet, amely fenntartja a ren det. Ez a mi erőszakunk.

Mellesleg eszembe jut: sem tévé, sem a filmhíradó nem örö kítette meg a futballistának é cimboráinak randalírozását. É hogy, hogy nem, mégis tudomás szereztünk róla. Pedig a mi tévénk, lám, az erőszakkultusz terjesztésében elmarad a „világszín vonaltól".

Szántó Jenő

Kiss István, szobrász

L.: Mihály Gábor

– : Hallottuk 2,

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. jul. 28.

Kiss István szobrász

a Műcsarnokban rendezett jubileumi kiállításon szerepelt a művész „Búza" és „Galambok" c. szobra (említve).

D. I.: Jubiláris kiállítás a Műcsarnokban. Vigilia, Budapest, 1975. 7. 496. old.

Kiss István

Vadas József a Művészek Szabad Szakszervezetének 1948-ban rendezett, -"A közösségi művészet felé" cimü- kiállitásáról ir és felsorolja az akkor, ott szereplő művészeket: Kerényi Jenő, Domanovszky Endre, Somogyi József, Makrisz Agamemnon, Barcsay Jenő, Bernáth Aurél, Varga Imre, ~~Bernáth-Aurél,~~ Kondor Béla, Hincz Gyula, Vilt Tibor, Kiss István, Segesdi György. Majd valamennyiük munkájával kapcsolatban felteszi a kérdést, hogy elég volt-e pusztán azt elmondani, hogy Kiss István "centenáriumi emlékmüve miképpen birkózik meg a korszerü kifejezéssel."

Élet és Irodalom, Bp. 1975. febr. 15.
XIX. évf. 7. sz. 13. lap.

Kiss István (sokrás)

Neve emlitve.

Népszava, 1975. júl. 15. 103. evf. 164 sz. 5 p.

Kiss István (szobrán)

Kiss István: Galambok

Napnaua,

8p.

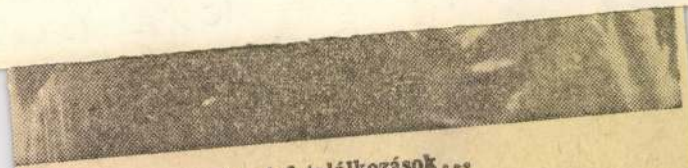

Az első találkozások...

ió ellen. Azzal a Trumannal, legfontosabb célja a *szocialista*

Kiss István (robrán)

A Műcsarnokban 1975. máj-ban rendezett jubileumi kiállításon részt vett.

Népszava, 1975. máj. 4. 103. erf. 103 r. 8p.

Kiss István szobrásszművész

1972. májusban pályázatot hirdetett a 900 éves Szolnok emlékmű felállításra. A pályázat jeligés volt. A terveket 1973. szept. 7.-én bírálták el. Díjazták „Jászkun" jeligés tervet, Kiss István szobrásszművész és Vellay István építész tervét.

Szolnok Megyei Hírlap, 1975. aug. 19.

Kiss István

Természetjáró és fedett uszoda, Kaposvár. /Kiss István építész, Kocsis Tiborné, Hornicsek Klára belsőépítész, Kiss Nagy András , Hetky Ödön, Nyíró Gyula szobrász, Majoros Hédi, Simó József, Simon János kerámikus, Németh Györgyné kertterv. - Ism: Győrfi Endre, Műszaki Tervezés, 1968.5.sz.26-29.l. - Mueller Éva P., Magyar Építőművészet, 1968. 5.sz.53-57. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-182.l.
155.l.

Kiss István

Mináry Olga - Kiss István: Az 1968. évi Ybl Miklós dijak. -Epitésügyi Szemle, 1968. 5-6, 179-184. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz. 149-162. l.

153. l.

Kiss István

Fábián Gyula: Két művészportré: Szervátiusz Jenő - Kiss István. - Mortárs, 1968.2.sz.268-272.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Írt. 1971.2.sz. 149-162.l.

158.l.

Kiss István

Kisplasztikaái szerepelnek a
X.miskolci Országos Képzőművészeti
Kiállitáson

Napjaink 1968 december
4.old.

Kiss István, szobrász

Az emlékmű alkotója.

— : felszabadulási és munkásmozgalmi emlékművet avattak Zuglóban 18.

Népszabadság, Bp. 1971. aug. 20.

Kiss István
nobrán

Bronz Népmuséjét mutatták be a
tanaton.

Berecz Miklós: Magyar Univetsum:.
Müvészet, 1971. julius - 24.oldal

Kiss István

Szerepelt a Fejér és Veszprém megyei képzőművészeinek önálló kiállításán.

(-gy): Két megyei képzőművészetének találkozója.

NAPLÓ(VESZPRÉM) 1964 máj. 20.

Kiss István MDK

Szerepelt az inotai Béka Művelődési Otthon előcsarnokában rendezett tárlaton.

Sobor Antal: Fejér- és Veszprém megyei képzőművészek kiállitása Inotán.
FEJÉR MEGYEI HIRLAP 1964 máj. 17.

Kiss István Dávid Károly MDK

szobrász - épitész pár

résztvett a tervpályázaton.

--: 14 szobrász és épitész elkészitette a budapesti Lenin-szobor tervét.

MAGYAR NEMZT 1964. jul. 3 .

Kiss István Dávid Károly MDK

szobrász - épitész pár

résztvett a tervpályázaton.

--: 14 szobrász és épitész elkészitette a budapesti Lenin-szobor tervét.

MAGYAR NEMZET 1964. jul. 3 .

Kiss István MDK

szerepelt a kiállitásón.

Szelesi Zoltán: Szegedi Országos Képzőművészeti Kiállitáso

Tiszatáj. 1964. szept.

Kiss István MDK

a győri Műcsarnok kiállitásán szerepelt

a Berény plakát inspirációja alapján készült "Tanácsköztársaság" c. szobrával.

Barabás László : Szobrok emlékmű-tervek.
Kisalföld 1964 jun. 17.

Kiss István

MDK

a győri Műcsarnok kiállitásán szerepelt

Dózsa emlékművével

"Tanácsköztársaság" szobrával.

Barabás László : Szobrok emlékmű-tervek.
Kisalföld 1964 jun. 17.

MDK

Kis István

Nov. 5-én vendégszerepelt a Dunaujváros Őszi tárlaton.

"Szobarészlet"
"Eső után"
"Város széle"

S.A. : Őszi tárlat Dunaujvárosban

FEJÉRMEGYEI HIRLAP 1964 nov. 19.

Kiss István szobrászmüvész

A Tornyai János Muzeumban rendezett kiállitáson vesz részt alkotásaival a müvész.
A tárlatról Vadas József: "Vásárhelyi tárlatok" cimmel ir.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. nov. 27.
XV. évf. 48. sz. 12. lap

Kiss István, szobrász

Szentendrén eddig nem volt eredeti műve.

— . Eredeti alkotások a szobor parban 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. máj. 22.

Kiss István, szobrász

k. aug. 20-án felavatásra kerülő emlékmű alkotója.

— : Új emlékmű Zuglóban 2.

ESTI HIRLAP, B. ., 1971. aug. 7.

Kiss István

V.S.: Hotel Körös, Békéscsaba. Épitész: Verebi Sándor, belsőépitészek: Verebi Sándor, Szörényi Béla, statikus dr. Fésüs János, gépészterveződ: Kiss István, n.Papp Lukács, Lovag Viktor, Ujhelyi Béla. - Ismertetés, Juhos Katalin fotóival.

Magyar Ép.müv. 1971.3.sz. 32-33.l.

Kiss István

Rajztanulmány a Tanácsköztársasági emlékműhöz (repro)

(Látogatás Kiss Istvánnál ... – Rideg Gábor)

Magyar Hírlap, 1969 február 2. 9. l

Kiss István

szobrászszal részitett interjút Ridey Gábor a készülő tanácsköztársasági emlékműről. A szobrász alig részült el az emlékmű szobrával, mázis egy bulgár pályázatra koncentrál. (Aszparuk kán bolgár államalapító emlékműve). A Bolgár képzőművések szövetsége rárta fel.

Látogatás Kiss Istvánnál a tanácsköztársasági emlékmű alkotójánál (Ridey Gábor)

Magyar Hírlap, 1969. február 2. 9. l.

Kiss István

Munkácsy-díjas szobrász Tanácsköztársaság emlékművét március 21-én avatják fel az 50. évfordulón. Az emlékmű a Dózsa György út melletti felvonulás téren, a Damjanich utca torkolatánál áll.

8 méteres bronzalak 3 méteres alapzaton. Az emlékmű építészeti részét Hofer Miklós tervezte. Kiss István pályázaton nyerte el ezt a megbízást.

Emlékmű a Tanácsköztársaság 50. évfordulójára.

Magyar Hírlap, 1969. január 22. 5. l.

Kiss István

Dózsa György uti Tanácsköztársasági emlékmüvet pénteken délben avatta fel Ilku Pál.

Hirdesse az emlékmü a Tanácsköztársaság dicsőségét.

Magyar Hírlap, 1969. március 22. 1. l.

Kiss István

szobrász művészetének rövid méltatása a Tanács-köztársasági emlékmű (Dózsa György ut) delelőtti leleplezésének alkalmából. Művei közül a Dózsa-kompozíciót említi.

A két szobrászra: Kiss István.

Magyar Hírlap, 1969. március 21. 9. l.

Kiss István

Szabrai szerepelnek a Galéria új szerzeményei között.

Kádár Márta: Új szerzemények a múzeumokban.

Velet Magyarország, 1971. júl. 25.

Kiss István

Munkácsy-díjas szobrász Könyves Kálmán mellszobrát március 19-én leplezik le a könyves Kálmán gimnáziumban. (A művész valaha az intézet diákja volt.)

Krónika.

Magyar Hírlap, 1969. március 15. 9. l.

Kiss István

rendezte a kaposvári megyei könyvtárat. 1964. 418. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1388

Kiss István szobrászművész

Nemzetközi képzőművészeti kiállítás nyílt meg Moszkvában „Harminc győzelmes év" címen. A magyar részen szerepel a művész alkotása: a Magyar Tanácsköztársaság emlékműve. (emlitve)

Esti Hírlap, 1975. szept. 12.

Kis István

Részt vett a Műcsarnokban rendezett
II. nemzetközi kisplasztikai biennálén.

Benedek Miklós: Ünnepi tárlatok a fővárosban

Észak-Magyarország 1973/241 4 old.

Kiss István

Szombathelyen a Forradalmi Múzeumban képzőművészeti kiállítás nyílt, melyen szerepelnek művei.

Népszava, 1973. júl. 14.

Kiss István

a Műcsarnokban szept. 22-én nyílik meg a II. nemzetközi képzőművészeti biennálé, melyen művei szerepelnek.

Magyar Hírlap, 1973. szept. 12.

KISS ISTVÁN, szobrász

1955. júl. 9-én nyilt meg Miskolcon az első vidéki orsz. képzőmüv. kiállitás a Herman Ottó Múz-ban a bpesti Műcsarnok rendezésében. Ezen Kiss is szerepelt müveivel. 60. old

HAJDU BÉLA: Két országos képzőművészeti kiállitás Miskolcon 58. old.

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MUZEUM KÖZLEMÉNYEI, 1956. dec. MISKOLC

Kiss István

A tárlaton bemutatott művei:

„Sovak", vörösréz, 60 x 100 cm,

„Hajnal", bronz, 40 cm.

„Tanácskőzársadag", bronz, 48 cm.

Kovács Béla: Miskolci téli tárlat 70.

Miskolc, 1970.

Kiss István, szobrász

A pályatársak nevében búcsúztatta az elhúnytat.

— : Mély részvéttel búcsúztatták el Nitz Bélát

5.

Népszabadság, Bp. 1972. febr. 1.

Kiss István, nobrász

Az újpalotai (?) Dózsa Gimnázium parkjában ápr. 5-én avatják fel Kiss István Dózsa-nobrát.

— :o Dózsa-emlékünnepséget ... 8

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. ápr. 5.

Kiss István

alkotása a XIII. Margitpegeten felállított Centenáriumi emlékmű. (1972)

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

2011

Kiss István

Képitette a Dózsa György úton felállított Tanácsköztársasági emlékmüvet.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc

stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973

1335 l

2501

Kiss István, kobrán

Kiskunhalason nyílik meg tárlata. (V. 18.)

— : o Kiss István 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. máj. 18.

Kiss István

„Pest és Buda egyesítése centennáriumának emlékműve"

(1972) XIII. Margitsziget

A gyáséves Budapest szobrai-ból

Bp. 1972 Corvina 72. lép

Kiss István

„A Tanácsköztársaság emlékmüve"

(1969) XIV. Dorsa György út.

– fotó

A nyáréves Budapest nyomaiból

Bp. 1972 Korvina J.J. Zép

Kiss István

Dózsa György emlékműve

(1961) I. Attila út – fotó

A tárnéves Budapest szobraiból

Bp. Corvina 1972 34. Zép

Kiss István

„Janus Pannonius" (1967) szobra

XIII. Margitsziget – fotó

A szárnyas Budapest szobraiból

Bp.-Corvina 1972

45. Zip

Kiss István

Népmese repr.

XII. Szeged Nyár Tárlat

Kiss István, nobrán

Megemlítve Tanácskörtársasági Emlékműve. A nolov: Rep

Polgár Tanács: Holnap reggel vár, hív a tér 5,

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. ápr. 30.

Kis István

Neve említve.

Aradi Nóra: Képzőművészet és munkásmozgalom - Bp. 1974. 155p.

Kis István

Dózsa-emlékművek Budapesten a királyi várpalota
Zövében található. (1953.)

Aradi Nóra: Képzőművészet és munkásmozgalom - Bp. 1974. 153p.

Kiss István:

Szobra „100 éve egesült Pest, Buda, Óbuda"
a Margitszigeten.
Bontó 1.

Népművelés. 1972. 12. szám

Kiss István

dombormive

Orszaig Világ 1965/33 3 old.

Kiss István

„Dózsa fejé" (plasztika)

szerepelt a Dózsa emlékére rendezett kiállításon a Nemzeti Galériában

Népszava 1972 augusztus 27
9-old.

Kiss István

Centennáriumi emlékművének
fotója az 5. oldalon

Népszava 1972 szeptember 30

Kiss István

szobrász

Kiss István Dózsa emlékműve a királyi palota tövében van elhelyezve.

Aradi Nóra: A Dózsa téma

Művészet, 1972. augusztus - 8 oldal

Kiss István
nobrán

„Dórsa fej" (repro)

Rideg Gábor: Dórsa György emlékezetére.
MÜVÉSZET, 1972.október-november - 54.oldal

Kiss István
szobász

Kiss István szobászművész alkotása
a Pest-Buda és Óbuda 1873-ban
történt egyesülésének száz éves évfordulójára a Margitszigeten felállítottak fel
a centenáriumi emlékművét.

Kovács Gyula: Emlékmü a szigeten.
Müvészet, 1972.október-november - 24.oldal

Kiss István
szobrász

„Pest-Buda egyesítésének centenáriuma"
„Emlékmű" (repro)

Kovács Gyula: Emlékmű a szigeten.
Művészet, 1972. október – november – 24 oldal.

Kiss István

szobrász

„Pest-Buda egyesítésének centenáriuma".

Emlékmű (repro)

A borító hátlapján,

Művészet, 1972. október - november.

Kiss István

(ha nem tévedünk ~~[illegible]~~ Kiss István
müve) Marx és Engels hatalmas mé-
retü sikokból szerkesztett gipszfigurája
a Studio 58-68 kiállitásán.

Péter Imre: Kiállitásról kiállitásra

Népmüvelés 1969/2 31 old.

Kiss István

Hajnal

Népművelés 1969/10 42 old

Kiss István

A x. szegedi tárlaton kapott díjal, akinek díjazásában a kétségkívül kiemelkedő teljesítmény mellett a szegedi kiállításokon való rendszeres jelentkezés is szempont lehetett.

B. Varga József A. x. szegedi nyári tárlat tanulságai.

Népművelés 1969/10 41 old.

Kiss István
Debrecen

Lovak és népmese című alkotásai
szerepelnek a tárlaton.

Kovács Gyula: A 18. vásárhelyi tárlatról.
Művészet, 1972. március - 29 oldal

Kiss István
építész

Kiss István terverte Gyulan a SzOT
Gyógyüdülőt.

Losonci Miklós: Óvári László gyulai fantazziája.
Művészet, 1971. felmar - 30 oldal

Kis István szobrászművész

a Műcsarnokban rendezett Jubileumi Képzőművészeti Kiállításon szerepelnek a művész művei.

Aradi Nóra: Jubileumi Képzőművészeti Kiállítás.

Kritika, Budapest, 1975. 6.

Kiss István

A Nemzeti Galériában rendezték meg a Vásárhelyi Tárlatot – az elmúlt tíz év anyagából. Vendégként érkezett Budapestről a művész

Losonci Miklós: Kiállítótermekben.

Pestmegyei Hírlap, 1974. júl. 24.

Kiss István

A tárlaton bemutatott művei: „Galambok", vas, 118 cm; „Sovak", v. réz lemez, 47 cm.; „Népmese", bronz, 33 cm.

Rozványi Márta: Vásárhelyi őszi tárlat, Hódmezővásárhely, 1971

Kiss István

Tanácsközlársasági emlékmű

Népművelés 1969/3 borítólap 1.

Miss Ishrain

A valósághoz jobban közelítő, természetelvű szobrászt képviseli legmagasabban.

Veres János: X. Miskolci országos képzőművészeti kiállítás

Népművelés 1969/2 29 old.

Kiss István

Munka

Népművelés 1968/3 borítólap 48 old.

Kiss István, szobrász

A centenáriumi emlékmű elkészítésére kapott megbízást.

Ak: Madách-szobor a Margitszigeten

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. nov. 10.

Kiss István, szobrász

Pest-Buda egyesítésének jubileumi
emlékművét készíti.

F. Gy.: 1972-ben új képzőművészeti alkotásokat
helyeznek el a főváros-ban 9.

Népszabadság, Bp. 1971. nov. 18.

Kiss István, szobrász

„Vendéghiállító" a vásárhelyi
őszi tárlaton.

Rózsa Gyula: Egy katalógus és egy kiállítás 7.

Népszabadság, Bp. 1971. okt. 15.

Kiss István, szobrász

A zsűri tagja.

— Ma nyílik meg az I. nemzetközi kisplasztikai biennale 7.

Népszabadság, Bp. 1971. ápr. 16.

Kiss István, szobrász

Kiállításának „tragikuma", hogy szobrai kamarakiállításon, kis termekben kerültek elhelyezésre, holott szabadtérre tervezett művek. Megemlített művei: Petőfi-szobor, Bolyaiak, Ady, Tanácsköztársaság, Lenin, Duna, Család, Nővérek, Munka.

P. Szücs Julianna: Kiss István szobrai Hódmezővásárhelyen 7.

Népszabadság, Bp. 1971. okt. 5.

Kiss István

A csoport uj tagjaként szerepelt az 1967-es veszprémi tárlaton.

Székely András; A K. lencekről Kiálltás a Mücsarnokban; Képzőművészeti Almanach 2; Corvina 197o; 17.l.

Kiss István

Kiemeli a szerző K. I. szép formáju lovait, beszélgető munkásait.

Székely András; A Kilencekről Kiállitás a Műcsarnokban; Képzőművészeti Almanach 2; Corvina 1970, 17.l.

MDK

Kiss István

Felkérés emlékműtervre

Pestmegyei Hirlap 1968 szept.17.

Ügyiratszám:

Ügyintézőnk:

Budapest, 196

ORSZÁGOS TERMÉSZ
BUDAPEST, V., E
TELEFON

4081 66. - FNYV. 9. t. - (N)

Kiss István

Pátzay Pál tanitványa volt
a Főiskolán

Magyar Nemzet 1971 szept.17
5.old.

Kiss István szobrász

A nódmasővásárhelyi Medgyessy Teremben nyílt kiállítása.

Magyar Nemzet 1971 szeptember 12
12. old.

Kiss István

műve szerepel az I.Miskolci
Téli Tárlaton

Napjaink 1971 január
5.old.

Kiss István

1

„Tanácsköztársasági emlékmű"
c. szobrának fotója a 12. oldalon

Nagyjaink 1969 március

Kiss István

2

A művészről készült fotó a

12. oldalon

Nagykanizsa 1969 március

Kiss István

3

1927 nyarán egy Szabonta melletti malomban született, egy lakatos mester harmadik gyerekeként.

Napjaink 1969 március

12. old.

Kiss István

4

1941-ben apja a fővárosba
Zerül, a művész itt folytatja Szalan-
tán megkezdett gimnáziumi tanulmányait.

Napjaink 1969 március
12. old.

Kiss István

5

1946 - ban Rákospalotán lesz

a párt tagja

Napjaink 1969 március

12. old.

Kiss István

6

1948-ban az érettségi után felvesz

a főiskolára.

Napjaink 1969. március

12. old.

Kiss. István

7

1953-ban önállá Ziállítást

rendez.

Napjaink 1969 március

12. old.

Kiss István 8

budapesti „Pórsa emlékmű"

debreceni „Munkásmozgalmi emlékmű"

tiszapalkonyai „Generációk" a szobrai emlékve

Napjaink - 1969 március
12. old.

Kiss István 9

Emberpár (Fonyód)
„ Petőfi (Győr)
„ Tinódi (Szigetvár) c. szobrai
emlékére

Napjaink 1969 március
17. old.

Kiss István

10

„Bólyaiak" (Szeged)

„Janus Pannonius"

„Apáczai Csere János" a szobrai

emlétve

Nappaink 1969 március

12. old.

Kiss István

11

Domborművei (Gellérthegy, Pápa)

emlékére

Nappalok 1969 március

17. old.

12

Kiss István

„Lovak" (Debrecen)

„Fiatalok" (Fonyód)

„Berzelgetők" (Kaposvár) c. szobrai említve

Napjaink 1969 március

12. old.

Kiss István

13

Lenin szobrai Diósgyőrött és

Szegeden, – emlétve

Napjaink 1969 március

12. oldal

Kiss István szobrászművész

a centenáriumi emlékmű elkészítésére kapott megbízást.

Esti Hírlap, 1941. máj. 10.

Kiss István

Szobra a Nemzeti Galériába került

Kádár háttér: Új szerzemények a Múzeumokban

Napló 1971 III. 5

Kiss István szobrász

Népmese c. lázomfigurás műve (ehd)

Szerepel az „Új művek" c.
táslaton az Műcsarnokban

Horváth György: Elkötelezett
alkotások az „Új művek" között

Magyar Nemzet 1971 III. 9

Kiss István

Szerepel a Mistolci Téli Tárlaton

Láttuk, hallottuk ...

Petőfi Rádió

1970 XII. 11

Kiss István szobrászművész

Pest-Buda egyesítésének centenáriumára alkalmából készíti el emlékművét, melyet a Margitszigeten állítanak fel.

Magyar Hírlap, 1941. nov. 11.

Kiss István szobrászművész

Dóra György szobrának alkotója. (1966.)

(sepr.)

Salgótarján, 1991. jún. 2.

KISS ISTVÁN

A szentendrei szoborparkban látható egyik műve gipsz másolatról.

Szoborpark.

FEJÉRMEGYEI HÍRLAP, 1971. máj. 5.

Kiss István szobrázművész

A centenáris emlékmű tervezésére kapott megbízást. Az alkotást a Margitsziget déli részén helyezik majd el.

(m.): 7.5 millió ft. közterületi képzőművészeti alkotásokra.

Népszava, 1971. nov. 23,

Kiss István, szobrász

A Margitszigeten állítják fel
művét
↓

—: Gazdag program a főváros centenáriumán
9.

Népszabadság, Bp. 1972. jún. 16.

Kiss István

Mérvei szerepelnek a Fónyi Klubban

rendezett szolidaritási Zamara Ziállitásban

– az indokínai szolidaritási hét keretében

Magyar Hanszet 1972 szeptember 5

kold.

Kiss István szobrász

A szegedi nyári tárlaton „Népmese" c. kompoziciója szerepel. (említve)

Láttuk, hallottuk.

1971. VII. 23. Kossuth 21.03/6/K j

Kiss István

szobrász művész alkotását Dózsa György születésének 500. évfordulóján a XV. kerületi Dózsa György téren állították fel.

Népművelés 1972/4 borítólap 1.

Kiss István.

Moszkvában megnyílt a Magyar és a Szovjet Képzőművészeti Szövetség titkárságának együttes ülése. A találkozón a művész részt vesz.

Dalgozók Lapja | Komárom | 1972. jan. 12

Kiss István, grafikus

L.: Tsolnay

–: Most jelent meg

8

Népszabadság, Bp. 1980. júl. 17.

Kiss István (grafikus)

KISS ISTVÁN GRAFIKUS
gyermekkönyv-illusztrációiból kiállítás nyílt pénteken Budapesten a Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó Hétvégi Galériájában (XIV., Május 1. út 57—59.).

Magyar Hírlap 1986. IX. 24.

Kiss István

grafikái szerepeltek a miskolci képző-művészeti tábor kiállításán, a tornyai János Múzeumban.

Csongrád Megyei Hírlap, 1971. dec. 9.

Kiss István grafikusművész

Nagy Imre: A rajz Tr. Orr. Alkalmazott Grafikai Biennálé, Békéscsaba, Munkácsy Mihály Múzeum.

7 Kiss István: Mézeskalács maszk, tus, ecoline, 39 × 27 cm (fotók: Dömötör Mihály)

Művészet, 1988. szept., 49-old,

Kiss István grafikus
(Bp. 1951 -

címe: 1105 Bp. Salamon u. 16.

Az iparművészeti Főiskolán végzett, könyvgrafikával és illusztrációval foglalkozik.

Békéscsabai Alakalmazottgrafikai Biennálé
Plakátkiállitás, Munkácsy Muzeum, 1978. IV. 2-V. 2o.
* -katalógus a könyvtárban-

Kiss István grafikus

A tatai várban rendezett őszi-téli tárlaton szerepelnek a művész grafikái, melyben népi motívumokat épít be. (emlitve)

Jenkei János: Jegyzetek az őszi-téli tárlatról. Dalgozók Lapja (Komárom) 1975. dec. 21.

Kiss István

a tatai szakköri tag kompozíciói szerepeltek a Tatán megrendezett megyei amatőr képzőművészeti szakkör kiállításán. (említve)

(j): Az idei megyei tárlatról.

Dalgozók Lapja, Tatabánya, 1972. ápr. 21.

Kiss István

Az ötvenes években pályázatot hirdettek Dózsa alakjának szoborba öntésére. A pályázatot a főiskoláról alig kikerült művész nyerte meg. 1961. aug. 20-án – nyolc évi munka után – lepleztték le a süttői mészkőből faragott emlékművet a Krisztina és a Tabán találkozásánál, a Vár aljában. (repr.) A mellékalakok egy csapertja, (repr.)

Ábrán László: Dózsa képben és szoborban.

Szövetkezet, Bpest, 1972. ápr. 12.

Kiss István

A 18. Vásárhelyi Őszi Tárlaton
három kompozícióját állította
ki.

A Vásárhelyi Őszi Tárlat.

1971. X. 17. 22. 20 Petőfi /11/V.

Kiss István

a Vásárhelyi Őszi Tárlaton
három szobra szerepel.

Tandi Lajos: Őszi Tárlat Vásárhelyen.

Dél Magyarország, 1941. okt. 12.

Kiss István

Galambok, cos, 118 cm
Lovak, v. vezlemez, 47 cm
Népmese, br. 33 cm

Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely '71.

Kiss István

Illusztráció

Gerelyes Endre: Nagy volt a hőség.
Nők Lapja, 1969. szept - 37 szám

Kiss István
grafikus

Illusztráció.

Fehér Klára: Éjszakai repülés
Nők Lapja, 1969. március - 13 szám.

Kiss István

Grafikus

Illusztráció

Gyurkovics Tibor: Sötétedik.

Nők Lapja, 1969. december – 50. szám

Kiss István

12 tanulócsoportos gimnázium, Vác /P.Mueller Éva építész, Kiss István szobrász, Schrenk Ágnes kertterv./ - Müszaki Tervezés, 1968.11.sz.33.l.

Az 1968.évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája - Müvtört.Ért. 1971.2.sz.149-182.l. 156.l.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész
Ék Sándor festőművész temetésén a
Képzőművészeti Szövetség búcsúját
mondta el.

TV-híradó
1945. I. 21. Tv. 19.30 Ka.

Kiss István szobrászművész

Ék Sándor festőművész temetésén a képzőművészek nevében Kiss István, – tanítványai nevében Csohány Kálmán búcsúzott az elhunyttól.

Esti Krónika

1975. I, 20. Kossuth 19.00 h.

Kiss István szobrász

A Szegedi ünnepi hetek keretében a Képcsarnokban kisplasztikák, érmék kiállításán szerepelt műve.

T.L.: Három kiállítás.
Délmagyarország (Szeged) 1974. aug. 6.

Kiss István szobrászművész

a Jubileumi Képzőművészeti Kiállítás megnyílt a Műcsarnokban, melyen szerepel műve „Galambok" c. szobor (említve)

Művészeti Magazin 75/4

1975. ápr. 19. TV. 17.5 r K Gyné.

Kiss István festőművésznek
a Jubileumi Képzőművészeti Kiállításon
szerzett három műve.

Horváth György: Jubileumi Képzőművészeti
Kiállítás a Műcsarnokban.
Magyar Nemzet, 1971. ápr. 27.

1

Kiss István

„Loval" c. Legerstett Gronz

Lisplasztikája szerepel a „Kilencek" dabasi

tárlatán

Pestmegyei Hírlap 1971 szeptember 5

4. old.

Kiss István

2

„Család" c. drama szerepel

a „Kilencek" dabasi kiállításán

Pestmegyei Hírlap 1971 szeptember 5
4. old.

Kiss István szobrászművész
a Műcsarnokban rendezett jubileumi
kiállításon szerepelnek alkotásai
„Búza" – „Galambok" c. (említve)

Haraugozó Márta: Jubileumi képzőművészeti
kiállítás a Műcsarnokban.

Napló (Veszprém), 1975. máj. 3.

Kiss István szobrászművész

a Műcsarnokban rendezett Jubileumi Képzőművészeti Kiállításon szerepelnek művei: „Bivaz" – „Galambok" c. (aulítva)

H. M.: Jubileumi Képzőművészeti Kiállítás a Műcsarnokban.
Keletmagyarország, 1975. máj. 11.

Kis István szobrász

A 30.-ik évfordulón a Műcsarnokban rendezett képzőművészeti kiállításon szerepel műve „Galambok" c.
(~~rep~~ emlitve)

Brestyánszky Ilona: Körkép,
Nők Lapja, Budapest, 1945. máj. 17.

Kiss István szobrászművész

a holnap nyíló Jubileumi Kiállításon a Műcsarnokban szerepel a művész alkotása: „Galambok" c. krónacél kompozíciója, mely meghaladja a 2. mtr.-t. (emlitve)

Esti Kronika I.

1975. IV. 18. Kossuth, 19.00 / 8/2.

Kiss István szobrászművész

A Jubileumi kiállítás megnyílt a Műcsarnakban. A szobrászati anyag lényegében a Köztulajdonban v. kiállítás folytatása. A művész alkotását látjuk: „Bríza" – Galambok" c. (szulitue)

Harangozó Márta: Jubileumi képzőművészeti kiállítás a Műcsarnakban.
Somogyi Néplap, 1975. máj. 4.

Kiss István szobrászművész.

A Képzőművészeti Alap Kiadó Vall.-nak legutóbbi négy kötete a mai magyar művészettel foglalkozik. Kovács Gyula tanulmánya ismerteti a művész munkásságát. Ismerteti műveit: a felröppenő galambcsapartot ábrázoló kisplasztika. A centenáriumi emlékműve (említve).

Képes Kónika

1974. XII. 21. Televízió 16.30. V.

Kiss István szobrászművész a Műcsarnok Jubileumi Képzőművészeti kiállításán szerepelnek művei: „Búza" – „Galambok" c. (említve)

Harangozó Márta: Jubileumi Képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban.
Szolnok Megyei Néplap, Szolnok, 1975. máj. 4.

Kiss István szobrászművész

„Köztulajdon ... 1945–1975" címmel nyílt meg a Műcsarnokban az a kiállítás, melyen ma élő művészek jobbára fényképeken összegyűjtött alkotásai láthatók. A fővárosban a Felvonulási téren álló „Vörös katona"-ja szerepel a tárlaton. (említve). Lenin-szobrát is látjuk. (említve) Pest-Buda entenáriumát jelképező alkotása (említve)

K.M.: Közös kincseink.

Chinoin, 1975. ápr. 16.

Kiss István színművész

Vörös Katona, Budapest (repr.)

Pogány Gábor: Köztudatjelen 1945–1945.
Magyar Hírlap, 1945. márc. 21.

Kiss István

Dózsa György/terv/

Népmüvelés 1975/3/24

Kiss István szobrászművész

Dózsa emlékműépítményének tömören fogalmazott kis terve a formai és eszmei közösséget jobban kifejezi, mint az építészeti környezet miatt szétbúzott kompozíció. (emlétve)

Felszabadult művészet II.

1975. X. 12. 17.10 TV (11) - Vné -

Kiss István

Székely András kiállításismertetésének /"Kilencek"/
a fenti művészre vonatkozó megjegyzéseit bírálja

Ujvári Béla recenziója /Képzőműv.Almanach 2., 197o/
Művtört.Ért.1972.2.sz.156-16o.l.
157-158.l.

Kiss István

A művészek csakúgy fél-
száz szobra áll szerte az ország-
ba. Tudatosságának igen fon-
tos eleme a határozott esmei-
zeg.

Tasnádi Attila: Kiss István
Művészet, 1975. november – 1 oldal.

Kiss István

Jellemző, hogy művészetében is az új időt, a változást korok alakjai ihlelik meg, mint Dózsa, Petőfi, Ady, a Bolyaiak.

Tasnádi Attila: Kiss István

Művészet, 1975. november – 1 oldal.

Kiss István

A hős lényegét a társadalom
forradalmiságában látja, a meg-
valósuló szocializmusban, a-
melyet elősegíteni legfőbb köteles-
ségének érez.

Tasnádi Attila: Kiss István
Művészet, 1975. november – 1 oldal.

Kiss István

1927 június 8-án született Kiss István a Nagyszalontához tartozó Bihavilbjen, nincstelen agrár proletár családból.

Tasnádi Attila: Kiss István

Művészet, 1975. november - 1 oldal.

Kiss István

Alig 8 éves Kiss István mikor már rendszeresen dolgozik. Az iskola után apja műhelyében segédkezik. Szünetben napszámba jár.

Tasnádi Attila: Kiss István
Művészet, 1975. november – 1 oldal.

Kiss István

1941-ben Kiss Istvánek Pestre
költözik. Itt gyárba jár. Bár
sokat beteges hedik, de hedélye
és szorgalma ép. Az elemi után
gém mariumba kerül.

Tasnádi Attila: Kiss István
Művészet, 1975. november - 1 oldal

Kiss István

Kossuth dijas és Munkácsy dijas szobrászmüvészt köztéri szoborkompoziciciért a Magyar Népköztársaság Érdemes Müvésze cimmel tüntették ki 1975-ben.

Magyar Hirlap 1975 92/4

Kiss István

készitette a Tanácsköztársasági Emlékmüvet.

Rajztanitás 1975/1/1

Dr Maksay: Képzőmüvészetünk 30 éve

Kiss István

Kiss István szobász mű vészt bízták meg az elnöki teendők ellátásával a Magyar Képző-mű-vészek.

—— : ——

Művészet, 1976. március – 48 oldal

Kiss István, nobrán

L.: Váró Márton

–: Megmyílt ... 7.

Népszabadság, Bp. 1976. júl. 27.

Kiss István, szobrász

Ma a Pataky István téren a Képzőművészeti Kiadó könyvsátránál du. 4—5 óráig Kovács Gyula író és Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész dedikál. A Váci utcai Képzőművészeti könyvsátornál Reich Károly grafikusművész dedikál du. 4—5 óráig. (x)

—. Közlemény 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. jún. 1.

Kiss István, szobrász

Képzőművészeti világhét

Az ember és művészeti környezete jegyében rendezik meg az idén szeptember 18. és 26. között immár második alkalommal a *képzőművészeti világhetet*. A magyarországi eseménysorozat központi megnyitóját szeptember 18-án délután Szentendrén tartják. *Kiss István* szobrászművész, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke nyitja meg az országos rajzkiállítást. A központi rendezvények kiemelkedő eseményének ígérkezik a Nemzeti Galériában szeptember 24-én megnyíló textilgrafikai kiállítás. A Képzőművészeti Főiskola hallgatói a Rákóczi-pályázat anyagát mutatják be a II. kerületi Tanács Marcibányi téri művelődési központjában, az Iparművészeti Főiskola hallgatóinak diplomamunkáiból a FIM bemutatótermében, a Magyar Képzőművészek Szövetsége textiltervezőinek munkáiból pedig Kőbányán nyílik kiállítás.

A Műcsarnokban szeptemberben *Varga Imre*, illetve *Veszprémi Imre* szobrászművészek, *Parcz János* ötvösművész munkáiban, és a bolgár képzőművészeti kiállítás anyagában gyönyörködhetnek a látogatók. Szeptember 22-én nyílik meg a BNV területén a Műcsarnok és a HUNGEXPO közös rendezésében a szobor- és kerámiaplasztikai szabadtéri tárlat.

A világhéten ingyenesek lesznek a képző- és iparművészeti múzeumok és az egyéb, e hétre rendezett budapesti és vidéki kiállítások. (MTI)

Kiss István, szobrász

↳ -: Völgyesi István

— : □ Völgyesi - - - - -

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. jul. 10.

Kiss István, nobrás

A emlékmű készítője.

Két részlet a műből:

Repr.

— :... felavatták a centenárium emlékművét 1.

EST I HIRLAP Bp. 1972. szept. 23.

Kiss István, szobrász

A margitszigeti szökőkút előtt felállított emlékmű, – Kiss István alkotása – 12 m magas kompozíció acélból és vörösrézből.

Kombatore szobrazatás
— Lyukszalag és pára 3.

EST / HIRLAP, Bp. 1972. szept. 22

Kiss István, szobrász

Szept. 23-án avatják föl centenáriumi emlékművét. (Margitsziget.)

—: Egy világváros születése 4.

EST / HIRLAP, Bp. 1972. szept. 11.

Kiss István, szobrász

felállítottak Pest, Buda, Óbuda
egyesítésének centenáriumára kés-
zített emlékművet

—: (— szöveg — fényképe —) 7.

EST / HIRLAP, Bp. 1972. szept. 2.

Kiss István, szobrász

Szerepel a fények klubban.

↓

— : Kamaratárlat

2.

EST I HIRLAP, Bp. 1972. szept. 6.

Kiss István, szobrász

Kiállít Moszkvában.

—: Mai magyar szobrászat 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. aug. 28.

Kiss István

Munka repr.

Dolgozó emberek között
Képzőművészeti kiállítás
Ernst Múzeum 1968.

Kiss István

Munka — krómacél — 50 × 50
Lenin — bronz — 40 cm

Dolgozó emberek között
Képzőművészeti kiállítás
Ernst Múzeum 1965.

Kiss István

Munka, kiómacél

50 x 50

Lenin, bronz, 40 cm

Dolgozó emberek között králi

Ernst muzeum 1968. jan

Kiss István szobrász

Marx és Engels hatalmas meretű sikokból szerkesztett gipszfigurája szerepel a Studió 58-68 c. kiállításon. (említve).

Péter Imre: Studió 58-68

Népművelés, 1969. febr. 30-31 old.

Kiss István szobrász

A X. Miskolci Orsz. ~~kiállítás~~ Képzőművészeti kiállításon művei szerepelnek.

Szeres János: X. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállítás.

Népművelés, 1969. febr. 28–29. old.

Kiss István

Eger, Klapka utcai irodaház. Építész Kiss István, konstruktőr Osztie György, statikus Horváth László, kert: Schrenk Ágnes. - Képes ismertetés. foto Heltay László.

38-39.1.

Mogy.Ép.ip. 1971. 1.sz.

Kiss István

Dózsa-nobrát emléti

Nyilas Márta: Dózsa és hadai a fővárosban

Budapest, 1972. 1o. sz. 16-19. l.

Kiss István

készítette a Kvérits utcai „Klára Gyermek-menhely (ma Gépipari Technikum és Leány-gimnázium) épületét 1896-ban

Bálay István: Az első lelenchár Budapesten.
Budapest, 1972. 5. sz. 36–38. l.

Kiss István

A dunyvárosi Tanácsház melletti téren áll a 10 méteres szobor, három felfelé csavarodó sikrendszerben röpülő galambokhat ábrázolva.

Kocsogh Ákos: A politikus szobrász.
Művészet, 1975. november - 4 oldal.

Kiss István

Kiss István motivumai mindig realis indításuak, de olyanformán, hogy ez a motivumrendszer erőszak nélkül nőjjön egyetemessé a tér lépéhei szerint.

Kocsogh Ákos: A politikus szobrász.
Művészet, 1975. november - 4 oldal.

Kiss István

Kiss István Derkovits munkásságának tanulságát kasmialta fel Dózsa szobrának megmintázásához

Tasnádi Attila: Kiss István
Művészet, 1975, november - 1 oldal.

Kiss István

Kiss István aktív résztvevője politikai és művészeti közéletünknek. Számára a szocialista társadalom a biztonság.

Kocsogh Ákos: A politikus művész.
Művészet, 1975. november – 4 oldal.

Kiss István

Kiss István a messzi Biharból
jött. Édesapja kovács volt. Népi
kollégium közösségiben nevelkedett.

Lacsogh Ákos: A poldikus szobrász
Művészet, 1975. november - 4 oldal.

Kiss István

1953-ban a VIT díjat eidemelte ki Kiss István, 1955-ben először Munkácsy díjat, majd SZOT díjat kapott és később Kossuth-díjat.

Kocsogh Ákos: A poldikus szobrász Művészet, 1975. november - 4 oldal.

Kiss István

Nevét ismertté tette a Dózsa szolor, továbbá a debreceni Tanácshőrtár-saságé úti emlekmű, a margitszi-geti Janus Pannonius szolor stb.

Kocsogh Ákos: A politikus szobrász
Művészet, 1975. november - 4 oldal.

Kiss István

Návet is mutté lette a Jubileumi Parkbeli „Mult és Jelen", a Tanácsköztársasági Emlékmű, a győri Petőfi szobor stb.

Kocsogh Ákos: A politikus szobrász
Művészet, 1975. november - 4 oldal.

Kiss István

Nevét ismertté-lette a debreceni
A grárcegyetem „Lovai", a margit-
szigeti centenáriumi emlékmű,
a dunaujvárosi „Galambok" stb.

Kocsogh Ákos: A politikus szobrász
Művészet, 1975. november – 4 oldal

Kiss István

A művész nevet ismertté tettek a munkái éspedig, a váci „Vak Bottyán" a róla neveretl Múzeum előtt elhelyezve.

Kocsogh Ákos: A politikus szobrász
Művészet, 1975. november – 4 oldal

Kiss István

Kiss István abból a tételből indul ki, hogy a szobor legyen híd a gondolkodás és társadalom között.

Kocsogh Ákos: A politikus szobrász
Művészet, 1975. november – 4 oldal.

Kiss István

Kiss István jó érzékkel ismerte fel hogy 1945-től nemcsak a társadalom, de a hagyományos eddigi rendje is átértékelődött.

Tasnádi Attila: Kiss István
Művészet, 1975. november - 1 oldal.

Kiss István

A Dózsa emlékműre (1953-1960) a megbízást mégfőiskoláskéntkapta és utolsó éves korában megnyerte a szobornak kiírt pályázatot.

Tasnádi Attila: Kiss István
Művészet, 1975 november-1 oldal.

Kiss István

Kiss István „Dózsa kompozíció"-
ja a budai Palota téren, arról a
Dózsa György térre került.

Tasnádi Attila: Kiss István
Művészet, 1975. november-1 oldal.

Kiss István

1954–1963 között hivó időszak-
ban Kiss István szobrászi tevé-
kenységét 3 monumentalis
feladat köre csoportosítjuk: a
„Dózsa kompozíció", a „Proletár"
„cimen ismert mű és a „Tanács-
köztársaszi emlékmű".

Tasnádi Attila: Kiss István
Művészet, 1975. november – 1 oldal

Kiss István

Kiss István munkásságában az
újszerűségakban rejlik, hogy nem az
egyes figurák sokoldalú jellemzésére
helyezte a hangsúlyt, hanem a
pszihologiai kontrádiciókra.

Tasnádi Attila: Kiss István
Művészet, 1975. november - 1 oldal

Kiss István

Kiss István „Dózsa"-ja masszív beállítású sajátos kezdeszdot alkot a mellékcsoportok mozgalmasságával. Higgadt, harcra-kész A forradalmar méltoságat példázza.

Tasnádi Attila: Kiss István
Művészet, 1975. november - 1 oldal

Kiss Istvánné

Kiss Istvánné 1953-ban diplomázik a Képzőművészeti Főiskolán. Mikus Sándorhoz fűző bensőséges kapcsolat.

Tasnádi Attila: Kiss Istvánné
Művészet, 1975. november – 1 oldal

Kiss István

Művészi magatartását a hagyományok elmélyült tanulmányozása és közéleti érdeklődése segítik elő.

Tasnádi Attila: Kiss István
Művészet, 1975. november-1 oldal

Kiss István

Munka és munkásábrázolásai nem tejak művészetünkben. De Kiss István művei korszakos jelentőségüek ilyen az 1950-ben készült Spari szalaktás stb.

Tasmádi Attila: Kiss István

Művészet, 1975. november - 1 oldal

Kiss István

Kiss István munka és munkásábrázolásai között van a „Tengelyhovács ifilbrigád", az 1951-es „Versenyzászló", az 1952-es „Olvasztár" stb.

Tasnádi Attila: Kiss István

Művészet, 1975. november - 1 oldal.

Kiss István

A sport tárgyú művében fel-
szabadultabban tudja a dni
ömnagat. 1952-ben készült
a „Gránátvető fiú", az „Uszónő".

Tasnádi Attila: Kiss István
Művészet, 1975. november - 1 oldal.

Kiss István

A sportoló ember alakjában Kiss István a természetes szépséget ünneplő. 1953-ban alkotta a „Nyíjtorhódó-t", a „Vit-plahettehet", stb.

Tasnádi Attila: Kiss István

Művészet, 1975: november-1 oldal.

Kiss István

A művész első közvetlenül politikai kompozíciója a „Beke". A szobor – egy öntudatos felépítés gyermekét gyengéden magához "ölelő" anyát ábrázol.

Tasnádi Attila: Kiss István
Művészet, 1975. november – 1 oldal.

Kiss István

A „Béke" 1954-ben elnyerte a bukaresti Világifjúsági Találkozó művészeti versenyének egyik harmadik díját.

Tasnádi Attila: Kiss István
Művészet, 1975. november – 1 oldal.

Kiss István

A „Béke" eredetileg diplomamunkaként készült, spirális kompozíciós elhatás a bukaresti siker után 1955-ben köztéri felállításra került.

Tasnádi Attila: Kiss István
Művészet, 1975. november – 1 oldal.

Kiss István

1952-es datálású a „Vágtató kusuc lovas" motarokk, az ugyancsak az esztendőben készült Hunyadi klasszicista felfogású. Ezek a fiatal, művész ideológiai tisztánlátásáról tanuskodnak.

Tasnádi Attila: Kiss István

Művészet, 1975. november - 1 oldal

Kiss István

Méltalai

Kocsogh Ákos: Kiss István
Művészet, 1975. november – 4 oldal

Kiss Iván

Tanulmány Ady Endre szobrához (rajz)

Magyar Hírlap, 1969. január 26. 10. l.

Kiss István

Szerelő a kaposvári termálfürdőt és fedett uszodát.

/rövid képes ismertetés/

Magyar építőművészet, 1972.3.sz.
/Építészet és szabadidő/
43.l.

Kiss István

Dózsa-emlékműveinek eredeti terve is a harcra kelt tömeget ábrázolja. Részt vett a Mai magyar grafika és kisplasztika Dózsa György emlékére kiállításon (Nemzeti Galéria).

Lovas Sándor: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/239 6 old.

Kiss Ishvan
új Dózsa-szobra, melyet április 5-én
avatnak fel a XV. kerületi Dózsa
György téren.

Magyar Hírlap 1972/93 Old.

Kiss István 1.

szoborcsoportja bizonyos értelemben újromantikus alkotás. A főhős középen látható, a jobbágynépet jelképező csoportok tőle elkülönítve állnak. Kifejezi ez a hős elárultatását, elhagyatottságát, magányosságát. Nevés a bátor ember s a bátorság sem mindig társul okossággal, áttekintő képességgel, előrelátó bölcsességgel.

Szíj Rezső: Dózsa-ábrázolások a magyar képzőművészetben.

Magyar Hírlap 1972/174 11 old.

Kiss István 2.

A nép a megtorlástól való félelmében az ellen fordítható, ha bukásra fordul a vállalkozás, aki érte küzdott. Maga mentésében az ellen támad, aki nem tudta szenvedésétől megváltani. De a küzdelemben a hős magára maradtan is a történelem fölé magasodik.

Szij Rezső: Dózsa-ábrázolások a magyar képzőművészetben

Magyar Hírlap 1972/174 11 old.

Kiss István 3

Ha maga elbukott is, él az eszme, amely-
nek érvényesüléséért újra indul a küzdelem.
Dózsa magányos alakja jelkép volt száza do-
kon át s a budai vár alatt látható, hagyo-
mányos eszközökkel formált szoborcsopor~~za~~-
tozaton is így áll Dózsa, maga köré gyűjtve
a népet.

Szij Rezső: Dózsa-ábrázolások a magyar
képzőművészetben.

Magyar Hírlap 1972/174 11 old.

Kiss István, szobrász

A MÚZEUMI ÉS MŰEMLÉKI HÓNAP Somogy megyei rendezvényeinek sorában a kaposvári Rippl-Rónai Múzeumban állandó kiállítás nyílt október 2-án „Képek a somogyi föld és a somogyi ember történetéből" címmel. — A Somogyi Képtárban október 12-én a somogyi képzőművészek őszi tárlatát nyitotta meg Kiss István szobrászművész. A csurgói művelődési központban „Csokonai a képzőművészetben" címmel rendeztek kiállítást.

*

—: A Jelenkor krónikája — 1056.

JELENKOR, Pécs, 1975. november XVIII/11.

Kiss István, szobrász

↓

l.: Nyerges Ferenc

Gy. f.: Tanulmány 74–77

JÁSZKUNSÁG, Szolnok, 1975. nov. XXI. ö. 4.

Kiss István

1948 szeptemberében ir athozik be a Képzőművészeti Főiskolára Kiss István, aki Kisfaludi Stróbl Zsigmond, majd Mikus Sándor végül Pátray Pál osztályába kerül

Tasnádi Attila: Kiss István

Művészet, 1975. november – 1 oldal.

Kiss István

A kecskeméti újlakótelep 9 épületének
főutvonalra néző végfalát díszítő al-
kotásra ötlet-tervek készítésére kiírt pá-
lyázaton részt vett a művész.

-------: Képzőművészeti pályázatok.

Művészet, 1976. január - 42. oldal.

Kiss István

Az anyagalakítás csodáját
apjától tanulta Kiss István.
Rapidni kezd, majd minta-
zásszal probálkozik, lovakat,
figurákat gyúr, agyagból, szé-
nszőrből.

Tasmádi Attila: Kiss István

Művészet, 1975. november - 1. oldal.

Kiss István

Vizuális tehetséget a művész apjától örökölte, aki gonddal tervezte és ha tehete, ipar művészeteg is megmunkálta lakatos munkáit.

Tasnádi Attila: Kiss István

Művészet, 1975. november – 1 oldal

Kiss István, nobrán

L.: Vigh Tamás

– : Új szobrok – . 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. márc. 26

Kiss István, szobrász

Ápr. 4-én avatják fel a Hűvös-völgyben munkásmozgalmi emlékművét.

–: Budapest készül április 4-re 1.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. márc. 27.

Kiss István, szobrász

L.: Czóbel Béla

– : Mély, részvéttel . . . 7,

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976 febr. 12,

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

Huszonkettedik Őszi tárlatukat nyitottak meg Hódmező vásárhelyen a művészek.
Kiss István szobrászművész, az MSZMP KB tagja nyitotta meg a kiállítást.

Kőműves Gyula: Őszi tárlat Vásárhelyen.

Szabad Föld, 1975. okt. 19.

Kiss István

A Magyar Tanácsköztársaság emlékműve

Rajztanitás 1969/3 címlap

Kiss István, szobrász

L.: Vígh Tamás

—: Új emlékművek 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. márc. 25.

bb

Kiss István, szobrász

Megnyitotta a KISZ IX. kongr. tinteletére rendezett kiállítást

— : Az ülésterem kívül 6.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. máj. 8.

Kiss István szobrász

Emlékműavatás a Hűvösvölgyben

Újabb emlékművel gyarapodott a hűvösvölgyi munkásmozgalmi sétány: vasárnap felavatták *Kiss István* Kossuth-díjas szobrászművész alkotását.

A három méter magas emlékmű ezüstös fémlemezekből hegesztett két kezet ábrázol, amely a szocializmust szimbolizáló üveggolyót fogja közre, védelmezi. A szobrot kőépítmény veszi körül; egy-egy domborműve az utóbbi három évtized társadalmi-politikai eseményeit hirdető plakát fémből készült mása.

– Emlékműavatás ... 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. máj. 4.

Kiss István szobrászművész

„Vak Bottyán", vác. (repr.)

Művészet, 1975. 11. 5. old.

Kiss István

neve emlitve

Müvészettörténeti Értesitő 1972

301. old.

Kiss István, szobrász

A készülő endrődi

emlékmű → fényképe.

— : Új szobrok készülnek 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. febr. 19.

Kiss István, szobrász

az új Lárasszaghető terem kertjébe

kerül egik kompozíciója.

M. Szántó Judit. Szalád, Hárfás lány 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. jan. 21.

Kiss István, szobrász

felszabadulási emlékművet
kézít Dunaújvárosnak.

– Emlékművet állítanak fel
Dunaújvárosban 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975 jan. 25

Kiss István, szobrán

Megnyitotta a Kiállítást.

↓

– : Képzőművészeti Kiállítás a Néphadsereg Központi Klubjában

12.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 8.

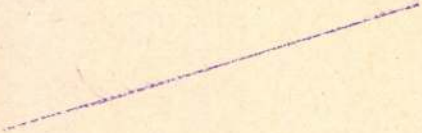

Kiss István, szobrász

Beszélt az ünnepségen.

— :Koszorúzás Goldman György emlékére 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 22.

Kiss István, szobrász

Kovács Gyula: Kiss István c.
kötete
↓

—: Most jelent meg 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 5.

Kiss István, szobrász

Megjelent Kovács Gyula
róla írt könyve.

– : Új képzőművészeti könyvek 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 17.

Kiss István, szobrász

Érdemes Művész.

Átadták ...

— : Kiváló és érdemes művész

6/B-C.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. ápr. 3.

Kiss István, szobrász

Konzorút Lelyezett el.

↓

— : Megkonzorúztak Dési Huber István
síremlékét 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 7

Kiss István, szobrász.

Szerepel a Műcsarnokban.

↓

– : Kisplasztikai biennálé

2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973 aug. 15.

Kiss István, nobrán

Kiállít Lombathelyen.

— : Hír 8.

Népszabadság, Bp 1973. júl. 14.

Kiss István, szobrász

Részt vesz a biennálén.

—: Szeptember 22-én nyílik a II. nemzetközi kisplasztikai biennálé 7.

Népszabadság, Bp 1973. aug. 22.

Kiss István
szobrász

A Képzőművészeti Szövetség határozata alapján a szobrászok választmányának tagja.

---: Határozat.

Művészet, 1973. május - 44. oldal

Kiss Liliána
szobrász

Miltalálás

I.Szvetlov: Mai magyar szobrászati kiállitás Moszkvában.
Művészet, 1973. május - 11.oldal

Kiss István
szobrász

„Szibahiötö"
(repro)

----: Körkérdés.

Müvészet, 1973. junius - 13.oldal

Kiss István
szobrász

Kiss István „Szikahőtő" című szobra a Balaton mellett lesz felállítva. A kompozíción nagy üvegfelületek vannak.

-----: Körkérdés

Művészet, 1973. junius - 13.oldal

Kiss István
Molnár

Kiss István magára nézve így értel-
mezi a társadalmi elkötelezettséget
hogy arra törekszik, hogy munkái a
főmegye hasson.

------: Körkérdés

Művészet, 1973. junius - 13.oldal

Kiss István
szobrász

A Magyar Képzőművészek
Szövetsége Titkárságának
MSZMP alapszervi titkára.

---:A Magyar Képzőművészek Szövetsége Titkársága.
Művészet, 1973. julius 45. oldal

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész.

Ápr. 4.-én nyílik meg Gyurcsek Ferenc szobrászművész kiállítása, a megnyitót Kiss István szobrászművész mondja.

Pestmegyei Hírlap, 1973. márc. 27.

Kiss István szobrászművész.

A nemvég megnyílt magyar szobrászművészeti kiállításon – Moszkvában szerepelt alkotása. A Szovjetunióban is mert a művész munkássága.

Igor Szvetlov: Magyar szobrászművészet – Moszkvában.

Tolna m. Népújság, 1973. ápr. 3.

Kiss István

Három méter magas, rézlemez-szobrát készíti Leninnek Dunaújvárosba (kétméteres gránit posztamenssel).

Magyar Hírlap, 1970. jan. 20. 6. l.

Vass István

Tanulmányrajz a Lenin-szoborhoz

Magyar Hírlap 1970. 11. 23. 6. l.

Vass István

1.

A Lenin-szobor első másolata elkészült (3 méteres gipsz), a végleges rézlemezekből most készítik össze. Dunaújvárosban kerül felállításra. A másolat első Lenin-szobra Diósgyőrbe került, a második Szegedre.

F.L.: Lenin-szobor Dunaújvárosnak; Magyar Hírlap 1970.II.23. 6.p.

2.

Kiss István

Tanácsköztársasági emlékmű ne nemrég került felavatásra. Kb. 50 szobra áll az országban. Mostani szobrában a gondolkodó Lenint, a terradalom vezérét akarja ábrázolni. A tejen sokat dolgozik.

F.L.: Lenin-szobor Dunaújváros mala; Magyar Hírlap 1970.11.23. 6.l.

Kiss István

Kiss István/Lovak c. bronzkompozicio/,Tóth Sándor ,Szabó Iván/Korus/,Laborcz Ferenc/Kétalakos Badacsony/ Cs. Kovács László/Hawai lány c, faszobor/,Varga Imre/Asszony leányával c. bronzszobor/ kiállitottak a X szegedi tárlaton

Magyar Hirlap 2.évf.215/9

Kiss István

A Kun Béla téren felállított
dombormű

A Dózsa György úti Tanácsköz-
taisaság emlékmű

Ország-Világ 1969/12 3 old.

Kis István

A Szegedi Nyári Tár aton Asszonyi Tamás,
V. Bazsonyi Arany,Kádár János Miklós,Kisz István,
Zoltánfia István kapták a városi tanács dijait.

Magyar Hirlap 2.évf. 213.sz-

Kiss István

---

műve:

„Pest és Buda egyesítése centenáriumá-
nak emlékműve", 1972. XIII. Margitsziget.

Székely András: A százéves Budapest
kobrajból, Budapest, 1972

30 p

Kiss István

Zola szóló cik a 8. oldalon

Népszava 1972 julius 23

Kiss István

müve:

„Dózsa György emlékmüve" 1961 I.
Attila út. 34. sz. reprodukció.

Székely András: A százéves Budapest
szobraiból, Budapest, 1974.

281

Kiss István

---

műve:

„Janus Pannonius", 1967. XIII. Margit-
sziget. 45. sz. reprodukció.

Székely András: A százéves Budapest
szobraiból, Budapest, 1972

Kiss István

---

műve:

„A Tanácsköztársaság emlékműve",

1969. XIV. Dózsa György út. 57. sz. reprodukció.

Székely András: A száféves Budapest, szobrai ból, Budapest, 1972.

Kiss István szobrászművész

Ma nyílik a budapesti nemzetközi kisplasztikai biennálé, melyen alkotása szerepel.

Népszabadság, 1973. szept. 22.

Kiss István szobrászművész

Budapesten a Műcsarnokban szept. 22-én nyílik meg a Második Nemzetközi Kisplasztikai Biennálé, melyen alkotása szerepel.

Tóka

1993. IX. 13. M. 40/11 / Hué-

Kiss István

Tanácskörtársaság bronz
48 cm

Kiskoli Téli Tárlat 1970

Kiss István

1. Lovak vörösréz 40×100
2. Hajnal bronz 40 cm

Miskolci Téli Tárlat 1970

Kiss István

Lovak repr.

Kuskolai Tárlat 1970

Kiss István

Lenin bronzrél 50 cm

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Kiss István

1. Kiáltás rozsdamacél 55 cm

2. Népmese bronz 40 cm

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Kiss István

Munkácsy dijas / / 1956 és 1962 /. Biharillye, 1927. junius 8. A Képzőmüvészèti Főiskolán 1953-ban végzett. 1952. óta kiállitó müvész. Tanulmányuton járt a Szovjetunióban, Törökországban, Libanonban.

Romváry Ferenc: II. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, 1969.

Kiss István

Járt továbbá Cipruson, Egyiptomban, Görögországban Bulgáriában, Romáhiában, Lengyelországban , Itáliában, az NDK-ban, és Csehszlovákiában. Köztéri szobrai közül Szigetvárott áll Tinódi Lantos Seb.

Romváry Ferenc: II. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, 1969.

Kiss István

Több művét a Nemzeti Galéria őrzi. Bemutatott műve: Fázó, 1958. bronz 30 cm; Kiáltás, 1966. krómacél 52 cm; Hajnal, 1967 bronz 30 cm.

Romváry Ferenc: II. Országos Kisplasztikai Biennáló, Pécs, 1969.

Kiss István

Bemutatott műve:

„Mnyka," krómacél," 50 x 50 cm.

Zala Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállítás, Budapest, 1968.

Kiss István
szobrász

„Dózsa"
" (repro)

(földes): Dózsár.
Nők Lapja, 1970. május – 19 szám

Kiss István

1966-ban kapta a Pro Arte díjat.

Benza László, Bernolák Gyögy, Erdei Ferenc stb.: Budapest lexikon, Budapest 1973. 1335 l

970 l

Kiss István

Centenáriumi emlékművét 1972-ben állították fel a Margitszigeten.

Bezzo László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest lexikon, Budapest 1973. 133. o.

7270

Kiss István

Janus Pannonius, "szobra a margitszigeti" művészsétányon.

Bezza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

8141

Kiss István szobrászművész

A Bpesti Műcsarnokban rendezték meg a II. Nemzetközi Kisplasztikai Biennálét, melyen alkotásai szerepelnek.

Leskó László: Stílusirányzatok „kézfogása".

Somogyi Néplap, 1973, okt. 14.

1.

Kiss István

Budapest legnyabb emlékműve ott áll a margitszigeti fák előtérében. Vöröses ragyogásu, gyertyalángként az ég felé törő szirmok köszöntik az érkezőt és állítanak maradandó emléket a százéves fővárosnak, hirdetik múltját, reménytelyes jövőjét.

(kovács) Emlékmű és emlékművek

Ország - Világ 1972/47 13 old.

Kiss István 2

A dombormű belső felére a múlt tár-
gyi emlékeit mintázta Kiss István Kos-
suth-díjas szobrászművész: a város hajda-
ni címereit, céhjelvényeket, petroleum- és gáz-
lámpákat, az első telefonfülkéket. És gáz-
álarcokat, gránátokat, romok között el-
árvult játékmackót – a háborús szörnyű-
ségek szimbolumait.

(kovács) Emlékmű és emlékművek.

Országi-Világ- 1972/47 13 old.

Kiss István 3

és börtönvacsot, mögötte megkínzottakat, rendorsisakot, – a Horthy rendszer jelképeit. S végül a győzelmes ötágú csillagot – a forradalmi Budapest kifejezőjét. A város szoborba formált történelmi emlékei úgy kísérik majd gyermekeinket a jövőbe, ahogy elődeinket vették körül századokon át.

(kovács) Emlékmű és emlékművek.

Országi-Világ 1972/47 13 old.

Kiss István

Az emlékmű belseje: Pest és Buda múltjára utaló tárgyak bronzba öntött másával.
Kiss István az emlékmű kétféle nagyságban elkészült modelljével.

Ország - Világ 1972/11 20 old.

Kiss István 1

Pest és Buda egyesülésének századik évfordulóját a főváros sokféle módon ünnepli meg. A széptervek közül a leglátványosabb és legmaradandóbb az a szobor lesz, amelyet a Margit sziget déli sarkában, a szökőkút előtti nagyszabad térségen állítanak fel. A főváros tanácsa Kiss István szobrászművészt kérte fel, az emlékmű elkészítésére.

(sz. d.) Két város szobra.

Ország - Világ 1972/11 20 old

Kiss István 2

Első ötletem kissé fantasztikus volt. – mondja Kiss István –. A Duna medrében szerettem volna felállítani egy szobrot, de hát erről persze le kellett mondanom, mert csak olyan pillérre lehetet volna állítani, amely egy hidat is elbír. A mostani megoldás olcsóbb. Kilenc méter magas kompozíciót terveztem, amelynek lényege két egymáshoz sűrűlő, fent összehajló felület.

(sz. d) Két város szobra

Ország-Világ 1972/11 20 old.

Kiss István 3

A kettő között néhány méternyi
térség üres marad, ahová belehet lépni
s erre szükség is lesz, mert bár az emlék-
mű lényege a karcsú, magas megjelené-
si forma, de belső falán több olyan kisebb
nagyobb díszt helyezek el, amelyek mind (a két
(sőt Óbudával együtt három) város múlt-
jának egy-egy epizódjára utalnak.
(sz. d.) Két város szobra.

Országa-Világ - 1972/11 20 old.

Kiss István 4

Az emlékmű anyaga vörösréz, ez a gyönyö-
rű fém, amelynek részeit ujfajta techni-
kával, villanyhegesztéssel illesztik egymás-
hoz. Az egész köröndöt homorúan leszüllyesz-
tik, ennek a süllyesztett résznek a közepébe ke-
rül az emlékmű - asszimetrikus betonalap-
ra. Az alapra kerülnek a városok régi címe-
rei, valamint a főváros új címere, bronzból.
(sz. d.) Két város szobra.

1972/11 20 old.

Ország - Világ

Kiss István 5

Nagy, kerek, szeszélyesen elhelyezett bazalt-kockákon lehet majd az emlékmühöz közel kerülni. Nem heroikus, patetikus szobrot terveztem - folyhatja Kiss István-hanem egy kertbe illő emlékmüvet.

(sz. d.) Két vaios szobra.

Orszaig-Világ 1972/11 20 old.

Kiss István

A margitszigeti „Budapest emlékmű"-ről szóló cikk a 24. oldalon

– Timár Árpád: A margitszigeti emlékmű –

Kritika 1973 január

Kiss István

róla és magitszigeti emlékművénd részletéről készült fotó a 24. oldalon

– A mű és a szobrász –

Kritika 1973 január

Kiss István

Dózsa fej (repr.)

Művészet, Budapest, 1972. Nov.

Kiss István, szobrász

Kovács Gyula: Kiss István c. kötetének ismertetése.

F. R.: Könyvszemle 7

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974 nov. 29.

Kiss István, nobrán

Búcsúcsatta.

↓

– : Nagy rénvéttel temették el Ék Sándort

5.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jan. 21.

Kiss István, szobrai

Dunaújvárosban állítják
fel felszabadulási emlékművét.

— Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jan. 26.

Kiss István, nobrán

Dóssa - kompozíciója nerepel.

↓

— : Bemutatták a jövő évi művészeti naptárakat

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. nov. 12.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrásznűvész.

a Magyar Képzőművészek Szövetsége 9. közgyűlésén a Pártszervezet titkáraként szólt az ideológiai és kultúrpolitikai munkáról.

Esti Krónika II.

1973. III. 29. Petőfi | 20.00 | 7 | 7.

Kiss István, szobrok

Vagyon letheltek művei.

J. P.: Szobrászművészetünk sikere
Monkában 7.

Népszabadság, Bp. 1973. márc. 13.

Kiss István, nobrán

Az ideológiai és kultúrpolitikai munkáról tartott beszámolót.

– : A Magyar Képzőművének Szövetségének 9. közgyűlése 7.

Népszabadság, Bp. 1973. m. árc. 30.

Kiss István, szobrász

Részt vett a megnyitáson.

J. P.: Magyar szoborkiállítás a moszkvai Puskin Múzeumban

Népszabadság, Bp. 1973. febr. 16.

Kiss István, szobrász

Centenáriumi emlékműve kiemelkedő.

—: Milyen új szobrokat állítanak fel Budapest terein? 9.

Népszabadság, Bp. 1972. nov. 23.

Kiss István

Munkái szerepelnek a szeptember 22-én megnyíló II. Nemzetközi Kisplasztikai Biennálén a Műcsarnokban.

Magyar Nemzet 1973 szeptember 12.

4. old.

Kiss István

Petőfi bronz 50 cm

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. júl. 22 – szept. 16.

Kiss István

1. Tomi bronz 25 cm

2. Ady -"- 30 cm

XIV. Szegedi Nyári Tárlat

1973. jul. 22 - szept. 16.

Kiss István

Az indókinai szolidaritási hét keretében szept. 7-én kamarakiállítás nyílik a Férzek Klubban, melyen művei szerepelni fognak.

Magyar Nemzet, 1942. szept. 5.

Kiss István

a mártélyi képzőművészeti táborba ez idén a KISZ a tizenháromnapos táborba küldte, a tatai fiatalt, aki a Timföld munkása.

(gjörke): Mártély, 1972.

Dalgozók Lapja, Komárom, 1972. szept. 6.

Kiss István

A Magyar Nemzeti Galériában, Dózsa György emlékére nyílt kiállításon a hadra kelt tömeget ábrázoló Dózsa-emlékművének eredeti terve szerepett. (említve)

Láncz Sándor: Kiállításról kiállítás-ra
Magyar Nemzet, 1972. aug. 29.

Kiss István, szobrász

Szerepel

↓

—: Nemzetközi kisplasztikai biennálé
a Műcsarnok ben 7.

Népszabadság, Bp 1973. szept. 12.

Kiss István, grafikus

Kiállít a Műcsarnokban.

J

—: Ma nyílik a nemzetközi kisplasztikai biennálé 7.

Népszabadság, Bp. 1973. szept. 22.

Kiss István, szobrász

Pest-Buda-plasztikája van a
II. bpi bienmálé középpontjában.

Rózsa Gyula: Kisplasztika nagy tételben 7.

Népszabadság, Bp 1973. okt. 10.

Kiss István, szobrász

Szerepel.

↓

— : Kisplasztikai biennálé

2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. szept. 18.

Kiss István, kolván

Szerepel a biennálén.

Harangozó Márta: Kisplasztikák szereg-
nemléje 2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. okt. 1.

Kiss István, Japaragó

Somogyi juhász. Szár évvel ezelőtt Jaragott borokvatartójának fedelét rajzolták rá a kiállítás plakátjára és a katalógus címlapjára. (Nemzeti Galéria)

Tamás István: A megyék Budapesten M. 8.

Népszabadság, Bp 1973. szept. 30.

Kiss István, Japaragó

1873-ban készült Jaragásának sajra lett a Népmű vészeti kiállítás plakátja.

Harangozó Márta: Negyvenkét múzeum kincse

2.

ESTI HIRLAP, [Bp 1973. szept.] 24.

Kiss István szobrászmüvész

A Magyar Népköztársaság Érdemes Müvésze cimmel tüntettek ki a müvészt,-mint a lap közli, "Dijak, kitüntetések -1975" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. ápr. 5.
XIX. évf. 14. sz. 2. lap.

Kiss István, szobrász

Emlékműve: (fényképpel)
(Sept. 23-án avatják fel.)

—: Megkezdődött Budapest centenáriumának ünnepségsorozata 4

Népszabadság, Bp. 1972. szept. 19.

Kiss István, szobrász

Centenáriumi emlékművét
szept. 23-án avatják fel.

—: Kerületi Pest – Buda egyesítésének
Centenáriumára

4.

Népszabadság, Bp. 1972. szept. 12.

Kiss István

Rest - Buda repr.

II. Nemzetközi Kisplasztikai
Biennálé Bp. 1973.

Kiss István

Galambok repr.

II. Nemzetközi kisplasztikai
Biennálé Pécs 1973.

Kiss István

78. Lovak vörösréz 50x100x20

79. Népmese bronz 30x45x45

II. Nemzetközi kisplasztikai
Biennálé Pap. 1973.

Kiss István

Galambok vas 80x43 cm

II. Nemzetkö i kisplasztikai
Biennálé Pap. 1973.

Kiss István

80. Pest-Buda v. réz 170x45

81. Alba régia al. bronz 100x50

II. Nemzetközi kisplasztikai Biennálé Pap-1973.

Kis István

Dózsa-emlékműve a budai Vár tövében került elhelyezésre.

Kradi Nóra: A szocialista képzőművészte jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974

187.o.

Kis István

1969 -ben Budapesten felállitott tanácsköztársasági emlékműve a Bérény motivum plasztikai átfogalmazása.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina kiadó 1974 141.o.

Kiss István

A Magyar Nmezeti Galériában megnyilt Hódmező-
vásárhelyi tárlatom kiállit Barcsay Jenő,
Czinke Ferenc,Csohány Kálmán,Kiss István.

Magyar Hirlap 1974/19o 8.o.

Kiss István

cikke: Szabad idő és épületei Magyarországon

Magyar Építőművészet, 1972.3.sz. 63-64.l.

Kiss István szobrász

A megnyílt 10. miskolci országos kiállításon szerepelnek érmei.

Rózsa Gyula: Harmincévesek művészete a miskolci országos kiállításon.

Népszabadság, 1968. dec. 13.

Kiss István szobrász

A X. miskolci országos tárlaton szerepelnek művei

Kovács A. Béla: Képzőművészetünk X. miskolci országos tárlata.

Napjaink, 1968. dec.

Kiss István szobrász

a Műcsarnokban rendezett Fiatalok Stúdiójának jubileumi kiállításán szerepelnek művei.

(b. a.): „Stúdió 58-68"
Magyar Nemzet, 1969. jan. 7.

Kiss István népnüvész.

a Művelődési Ház egyik termében a megjében élő népnüvészek adtak randevút egymásnak, ahol megjelent szintén.

Brackó István: Vasárnap délelőtt a Megjei Művelődési Házban.

Békésmegjei Népújság, 1969. febr. 25.

Kiss István

A „Kilencek" nevű képzőművészeti csoport kiállítása megnyílt Veszprémben, melyen művei szerepelnek.

Napló /Veszprém/, 1968. dec. 1.

Kiss István szobrászművész

Dec. 5.-én, három hét múlva nyílik meg a Műcsarnok összes termeiben a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége rendezésében a magyar képzőművészek jubileumi kiállítása. A művész a rendezőbizottság tagja.

Jubileumi kiállítás.

1970. XI. 14. Petőfi, 20.52/6/Ár.

Kiss István

A Nemzeti Galériában Dózsa György emlékezetére rendezett kiállításon szobor-alkotása szerepelt.

Lasonci Miklós: Augusztusi körkép. Pest m. Hírlap, 1942. aug. 31.

Kiss István

a Magyar Nemzeti Galériában Dózsa születésének 500 évfordulója alkalmából rendezett kiállítás son alkotásai szerepelnek.

Láttuk, hallottuk.
1972. aug. 25. Kossuth 20.40 | 11 | KGyné

Kiss István
szobrász

Kiss István bemutatkozó centenáriumi emlékmű vázlatait a Biennálén.

Rideg Gábor: Biennálé után - Biennálé előtt.
Művészet, 1974. január - 1 oldal.

Kiss István
szobrász

A kiskörei Vízlépcső területén elhelyezendő szobrászati elhatásra kiírt pályázaton vett részt.

N.Dvorszky Hedvig: Képzőmüvészetipályázatok.
Müvészet, 1974. február - 48.oldal

Kiss Sebán
nohán

szolnok, a város 900 éves történetének
emlékére felállítandó nobránzati, épiészeti
emlékmű-terv pályázatán vett részt.

–: képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1974. március – 48 oldal.

Kiss István szobrász

Részt vesz a "Kilencek" Műcsarnokban rendezett kiállitásán 1968-ban.

Kortárs 1968/9 1498. old.

Kiss István szobrász

Részt vett a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson a Mücsarnokban, 1968-ban.

Kortárs 1968/1o 1673. old.

Kiss István szobrász

Tasnádi Attila " A Kilencek és a Studió" c.
cikkében elemzi.

Kortárs 1969/4 666. old.

Kiss István

Lenin alakjának térbeli helyzetével – leemelve a posztamensről – a hétköznapi ember és a vezető kapcsolatát igyekezett érzéltetni. Bronzvázlata szerepelt a Lenin alakja a magyar szobrászatban c. kiállításon. A szegedi szobor sokat vesztett erejéből.

Magyar Hírlap, 1970. 11. 6. 9. 1. (Bojár Iván: Kiállításról – kiállításra)

Kiss István

Szobrászati alkotásaiért, különösen a tanácsköztársasági emlékműiért a Kossuth-díj III. fokozatát kapta.

Magyar Hírlap, 1970. IV. 2. 5. l.

Kiss István

Szobrai szerepelni fognak a II. Nemzetközi Kisplasztikai Biennálén.

Hírek; Művészet, 1973/3. 32. 61. l.

Kiss István

műve a vári „Végvári vitézek" című
szborkompozíció.

Csehe László: Danakonyer, Budapest.

1973. 139 l

1078

Kiss István
szobrász

A II. Nemzetközi Kisplasztikai Bien-
nalen a művész a magyar kis-
plasztikát képvisette.

------: Kiállitási naptár.

Müvészet, 1973. november - 46.oldal

Ifj. Kiss István

Lenin alakja a magyar szobrászatban címmel kiállítás nyílt a MNG-ban. A 11 szobrairól fotó is szerepel.

Magyar Hírlap, 1970. IV. 26. 9. l.

Kiss István szobra

Lukács

Kortárs 1970/4 577. old.

Kiss István

Részt vett a Kilencek szombathelyi tárlatán a Savária Muzeumban.

Kortárs 1970/5 837. old.

Kiss István szobra

Kortárs 1970/5 836. old.

Kiss István szobrászmüvész

Részt vett a Képzőmüvészek Szövetsége által rendezett "Uj müvek" kiállitáson a Mücsarnokban.

c. Népmese.

Kortárs 1971/6 1000.old.

Kiss István

Nyíregyházi Tanárképző Főiskola, I-III.szakasz.
Felelős építész Kiss István, ép.társtervező Osztie Gy
György, építész konstruktőrök Balla Gyula, Csecseriss
Imréné, Szép László. - Ism.

Magy.Ép.Ip. 1972.1.sz. 24-26.l.

Kiss I.

Takács János vitaindító referátumát közli /röviditve/ "Szeged város rekonstrukciójának aktuális kérdései", Szeged belváros rendezési tervének képével /tervező Takács Máté és Kiss I./:

62-63.l.

Magyar Építőművészet, 1971. 6.sz.

Kiss István, nobrán

A geresdlaki Dózsa tn megbírásából Dózsa-nobrot kénített. Művét a művelődési házban helyezték el.

— : Dózsa Tn — Dózsa-nobor 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. aug. 26.

Kiss István, nobrák

A Margitszigeten a szökőkút

előtt

↓

–: Felavatták a centenáriumi emlékművet

1.

Népszabadság, Bp. 1972. szept. 24.

Kiss István

szobrász

„Dózsa-emlékmű lesvének részlete"

(repro)

Quadi Nova: A Dózsa-téma

Művészet, 1972. augusztus - 8 oldal

Kiss István

Főiskolai szobrásznövendék diplomamunkáját "Béke" cimmel bemutatja a lap.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1953. május 21.
IV. évf. 11. sz. cimlap.

Kiss István, nobrán

Szerepel a Nemzeti Galériában.
(Dózsa-fej.)

Harangozó Márta: Dózsa-nobrok és grafikák
2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. aug. 24.

Kiss István.

Szalvai a Galéria új szerzeményei.

Kádár Ilona: Új szerzemények a múzeumokban.

Nógrád, Salgótarján, 1941. jún. 2.

Kiss István szabrász

Hódmezővásárhelyen a Medgyesy-teremben rendezték meg kiállítását.

Szocialista Művészetért, 1971. okt. (?)

Kiss István szobrászművész

Nitz Béla festőművész temetésén a hazai képzőművészek nevében vett végső búcsút a művésztől.

Esti Kronika I. 1942. I. 31. 19.00 Ka.

Kiss István

Nobrász

Kiss István „Lovak" című
kompozíciója a debreceni
Agrártudományi Egyetem
parkjában van elhelyezve.

Sz.Kürti Katalin: Monumentális képzőművészeti alkotások.
Művészet, 1974. április - 4.oldal

Kiss István
szobrán

Kiss István „Lovak" című
kompozíciójának egyik kis
plasztikai variációja a „Ta-
vasz" ~~[illegible]~~ címet viseli.

Sz.Kürti Katalin: Monumentális képzőművészeti alkotások.
Művészet, 1974. április - 4.oldal.

Kiss István

Zobrász, Munkácsy díjas, Pro Arte díjas, Kossuth díjas, jelentős műveh alkotója.

Berza Lánló, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

5661

Kiss István

„Budapest" című domborműve a Jubileumi Parkban látható.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335

5081

Lipp István

A Budapesten 1973. őszén megrendezett Kisplasztikai Biennálé 2-ik nemzetközi kiállításán mutatta be műveit.

Németh Lajos: The Second International Biennale of Small Sculpture. The New Hungarian Quarterly, Budapest 1974. 54. p. 121

Kiss István

A bemutatott műnek ama benyomást keltenek, minthe azok monumentális alkotások kicsinyített másai lennének.

Németh Lajos: The Second International Biennale of Small Sculpture. The New Hungarian Quarterly, Budapest 1974. 54. p. 1721

Kiss István

Közölt müve, reprodukció fehete-fehéren:

„Tündérmese", 30 x 45 x 45 cm. bronz, 1969.

Németh Lajos: The Second International Biennale of Small Sculpture. The New Hungarian Quarterly, Budapest 1974.

54 p.

1891

Kiss Istvánné

a „Mai magyar művészet" c. sorozat eddig megjelent kötetében a művész munkásságát mutatta be.

Magyar Hírlap, 1975. júl. 25.

Kiss István

Asszonyi Tamás centenáriumi emlékérméhez hasonló témáju emlékművét emliti meg Vadas József: "Hány szobor van Budapesten?" c. beszámolójában, mely a Corvina kiadásában megjelent -"A százéves Budapest szobraiból" c.- jubileumi album ismertetése mellett ir a főváros közterein látható szobrokkal kapcsolatban arról, hogy mind multbeli, mind mai képzőművészeink legjelesebb alkotásai közül kevés, vagy egy sem szerepel a főváros területén. A művész emlékművét a Margitszigeten helyezték el.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. juli. 14.
XVII. évf. 28. sz. 13. lap.

Kiss István

Dobó István tumbája körül elhelyezett hat sobor alkotója. /: Eger :/

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II. köt

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

1771

Kiss István
szobrász

Mai Magyar szobrászat eminens kiállítás
nyílt a moszkvai Puskin Múzeumban. Ezre-
az alkalomra szobrász delegáció utazott
Moszkvába, Kiss István és részt vett a dele-
gációban.

. - . A szövetség életéből.
Müvészet, 1973. február - 45. oldal

Kiss István

szobrász

Balatonelle, Belügyminisztérium
Üdülője. Galambok c. krómacél
szobor, 500 cm x 200 cm. befoglaló
forma. (repro)

-.-: Nivódijas müvek.

Müvészet, április - 35.oldal

Kiss István
szobrai

A budai vár alatt áll Kiss István Dózsa kompozíciója.

P.Szücs Jianna: Somogyi József ceglédi Dózsa szobra.
MÜVÉSZET, 1972.szeptember - 24.oldal

KISS ISTVÁN, szobrász

Mig Megyeri Barna bikája, az "Europa elrablása"-nál elemi mentárisabb erejével hat, Kiss lovai könnyedségükkel kapnak meg. Annak ellentétes tömeg-és dinamikai felfogás az eszköze, a "Lovak-nak/Kiis műve/a harmonikus összehangoltság. 470.old.

SZ. KÜRTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 453 .old

A Debreceni Déri Muz. Évkönyve, 1971. Debrecen 1972

KISS ISTVÁN, szobrász

A szobor diszitő és téralkotó szerepet tölt be. Tagolja a hatalmas teret, hangsulyozza, sőt megadja a park végtelen egyszerüségének értelmét. -9/a, 9/b. képek. Kiss István: Lovak. /domboritás/. Fekete repr. 468-469. old.

SZ. KÜRTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 453. old

A Debreceni Déri Muz. Évkönyve. 1971. Debrecen, 1972

KISS ISTVÁN, szobrász

"Lovak"c. térelválasztó rácsa részben dekoratív szándékkal készült. Rendeltetése gyönyörködtetés, téralakitás, felületkitöltés és mert igazán jó mü, izlésnevelés, egy modern szépségideál közvetitése. 472.old.

SZ. KÜRTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolan 455.old

A Debreceni Déri Muz. Évkönyve, 1971. Debrecen, 1972

KISS ISTVÁN, szobrász

Öt lóból álló kompozíciója, a "Lovak" egyik kisplasztikai megformálása, variációja a "Tavasz" címet viseli.
470.old.

SZ. KORTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotása a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 455.old

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve, 1971. Debrecen 1972

KISS ISTVÁN, szobrász

Öt lóból álló kompozíciója minden nézetben tökéletes. Kifejezett főnézete nincs. A felhorkanó fejek, a dobogó paták, a felcsapódó farkak, a fiatal csikó és kancatestek játékos, harmonikusan összehangolt együttest alkotnak. A tavaszi rétnek örülő állatok megformálása ez. 470.ol

SZ. KURTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 465.old

A Debreceni Déri Múz. Évkönyve, 1971, Debrecen 1972

KISS ISTVÁN, szobrász

Több debreceni alkotás felhivja a figyelmet arra, hogy
körültekintőbben kell megválasztani a művészeket. Kiss,
Vigh Tamás, stb. újbóli megbizásával egyre jobb alkotás
sokkal gazdagithatjuk köztereinket, középületeinket.
472.old.

SZ. KURTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások
a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 453 .old

A Debreceni Déri Muz. Évkönyve, 1971. Debrecen 1972

KISS ISTVÁN, szobrász

A "Lovak" c. szobra díszítő és téralkotó szerepet tölt be. Tagolja a hatalmas teret, hangsúlyozza, sőt megadja a park végtelen egyszerűségének értelmét. Az építész-Vellay István-és a szobrász közös munkájaként a természet egy eredeti darabja került egy beépített, urbánus környezetbe.
470. old.

SZ. KUNTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások A Debreceni Agrártudományi Főiskolán 483. old

A Debreceni Déri Mun. Évkönyve, 1971. Debrecen 1972

KISS ISTVÁN, szobrász

"Lovak"c.művével a tér monumentalitásához és szükszavu, szépségéhez méltót alkotott. Kompoziciója azon ritka müvek közé tartozik, mely köztéren állva elsősorban diszitő, szerepet tölt be. Őt ugyanis, mint történelmi, politikai emlékmüvek készitőjét, tematikus érzékenységü alkotót ismerjük. /Pl. debreceni munkásmozgalmi emlékműve, 1961/. 470.old.

SZ. KURTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 453.old

A Debreceni Déri Muz. Évkönyve, 1971. Debrecen, 1972

KISS ISTVÁN, szobrász

"Lovak" c. kompozíciójának elhelyezése az épülethez, a térhez, parkhoz való viszonya ugyanolyan tökéletes, mint Megyeri Barna "Europa Elrabásá"-é. A ritkás fák közt pillantjuk meg először a "széljárta", tágas, zöld "réten," "Hidon "álló összehorkanó öt lovat. Diszitő jellegéből adódóan monumentális térelválasztó rácsnak is felfogható. 470. old.

SZ. KURTI KATALIN: Monumentális képzőművészeti alkotások a Debreceni Agrártudományi Főiskolán 453. old

A Debreceni Déri Muz. Évkönyve, 1971. Debrecen, 1972

KISS ISTVÁN, szobrász

Miskolc új és helyreállitott létesitményei 1945-1970.
1.-Szobrok, kutak, emléktáblák.
20.-Lenin szobor, III.ker. Vasgyár, Lenin tér.-Kiss István müve. 200.old. 4.jegyz.

ifj. HORVÁTH BÉLA: A miskolci városkép változása 189.old

A Herman Ottó Muz. Évkönyve, XI. Miskolc, 1972

Kiss István
nobán

„Lovak" (repr)

Sz.Kürti Katalin: Monumentális képzőművészeti alkotások.
Művészet, 1974. április - 4.oldal.

Kiss István

Galambot — XVIII. vas 118 cm
Népmese — XVIII. br. 33 cm

Vásárhelyi Tárlat
Retrospektív Miállítás 1964-73.

Kiss István, szobrász

Több emlékműve került
budapesti köztérre.

Boros Miklós: Vízzel, homokkal dolgják
a szobrokat 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. szept. 9.

Kiss Iván

Népmese — XVIII., rep.

Vásárhelyi Találat
Retrospektív kiállítás, 1964-73.

Kiss István

Részt vett 1973-ban a Műcsarnokban rendezett

II. nemzetközi szobrászati biennálén.

Velence, 1973. szept. 30. 101. szf. 229 sz. S. P.

Kiss István

Részt vett a LL. nemzetközi Kisplasztikai Biennálén, a Mücsarnokban.

Rózsa Gyula: Kisplasztika nagy tételben.

Látóhatár 73/ dec. 188. old.

Kiss István

Szombathelyen, a Forradalmi Múzeumban megnyílt kiállításon köztéri szobrának bronz kismintája szerepel.

Magyar Hírlap, 1973. júl. 14.

Kiss István

Az egyesítési emlékmű

Bp. Föv. tört. (Corvino-73) 90.t.

Kiss István

Neve említve

Vadas József: Hány szobor van Budapesten?

Látóhatár 73/szept 195. o.

Kiss István

szobrászművész alkotását Petőfi Sándor mellszobrát bensőséges ünnepség keretében leplezték le szombaton a bulgariai Razgradban.

Petőfi-szobrot avattak a bulgariai Razgradban

Magyar Hírlap 1971/81 8 old.

MDK

Kiss István szobrász

Szerepel a miskolci kiállításon.

Rózsa Gyula: Harmincéves művészete

7

Népszabadság. Bp. 1968. dec. 13.

M.D.K.

Kiss István, ecri ács

1834-ben szerepel a városi adóösszeírásokban.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemlékei topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 350. old.

KISS István / Székesfehérvár

1. Este az erkélyen olaj 100 x 80
2. Bányában olaj 100 x 120
3. Fehérvári utca olaj 100 x 120
4. Patakpart akvarell 21 x 25
5. Utcasarok akvarell 25 x 30

Dunántuli Képzőművészek Kiállitása 1958.

Kat. bev.: Cseh Miklós

/Székesfehérvár, István király Muzeum
körlemények D sor 14./

MDK

Kiss István, nobrász

Márc. 21-én mutják fel
művét: a Tanácsköztársasági
Emlékművet.

(fényképp).

— : (— szöveg — fényképp —) 1

ESTI HIRLAP Bp. 1969. márc. 19.

Kiss István rozvász

Szerepel az alábbi tárlaton

Iván Bojár: Alle „Neune"

Budapesti Rundschau 1968 X. 1

Kiss István szobrász

munkásy díjas Dózsa nobis;
Lenin; Dobó; Tinódi (ewl.)
Tanácskörtársasági emlékmű (kepkó)

Nyíladszeg 1968 XII-7.

Kiss István

Szerepel az alábbi tárlaton

Torday Aliz: Fejérmegyei
képzőművészek kiállítása

Fejérmegyei Hirlap 1968 XI. 10

Ba'

Kiss István

„Szúnyogok" és „Nővérek" c. műve (ecsl.)
szerepel a „Kilencek" távlatok

Gyuris: 9-ek távlata

Szerszámgépipar 1968 X. 23

MDK

Kiss István, szobrász

Márc. 21-én avatják fel új művét, a nyolc méter magas, vöröskatonát ábrázoló bronzszobrot.

–: Tanácsköztársasági emlékmű a fővárosban az évfordulóra 8.

Népszabadság | Bp. 1959. jan. 22.

Kiss István, szobrán

MDK

Márc. 21-én leplezik le szobrát a Városligetben.
A mű architektúráját Hoffer Miklós építén tervezte.

–: Rohamléptű vöröskatona 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. jan. 21.

Kiss István

részt vett az Ernst Múzeumban rendezett
Dalgozó emberek körök c. kiállításon.

R. Cs. Dalgozó emberek körök
Pest megyei Hírlap 1968. jan. 28. 9.o.

Kiss István

Lovak a műve (eml.)

szerepel a „Kilencek" kiállításán

Szabó György: A „Kilencek" új kiállítása a Műcsarnokban

Társadalmi Szemle 1968 XII. n.

MDK

[Kiss István], nobrán

Tanácskörtársasági emlékmüve:
[Név s' jelzet nélkül]

fém, kép

A cím lapon

— : Ünnepi ..... 1.1.

NÉPSZABADSÁG, Bp, 1969. márc. 21.

Kiss István

nobrával Rácz József kenített filcrajzot
„Dózsa-fej a Parkmúzeumban"
Kepr.

Pestmegyei Hírlap, 1967. febr. 18 (hentendre)

Kiss István

Hajnal c. lisplasztikája (ecl.)
szerepel az alábbi Tárlaton

Somos Miklós: A X. miskolci országos
képzőművészeti kiállításról

Észak-Magyarország 1968 XII. 15

Kiss István

Lenin szobrát avatják fel az 50. évfordulón.

Magyar Nemzet, 1967. VII. 29. 4. o. napló

MDK

Kiss István

Kiállitási hir

Müvészet 1968 okt.p.26.

Kiss István

kiállított művei:

Ülő lány, fa, 170 cm.
Ady, gipsz, 250 cm.
Tanács köztársasági emlékmű - terv, bronz, 50 cm.
Kanthauseni emlékmű - terv, ólom, 50 cm.

Tíz fiatal szobrászművész kiállítása, Műcsarnok, 1961. Kat. bev.: Rozványi Márta. Bp. 1961. 28 l., ill.

10. l.

MDK

Kiss István

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 okt.p.23.

MDK

Kiss István

Kiállitási kritika

Esti hirlap 1968 okt.14.

MDK

Kiss István

"iállitási kritika

Esti hirlap 1968 szept.25.

Kiss István

M.D.K

Részét vett a tárlaton.

Pernecky Géza: Csoportok és művészek
Élet és Irodalom, 1968. okt. 12 – 8 lap.

MDK

Kiss István

Kiállitási hir

Esti hirlap 1968 aug.13.

Ügyiratszám:

Ügyintézőnk:

Budapest, 196

ORSZÁGOS TE
BUDAPEST,
TEL

4081 66. FNYV. 9. t. (N)

Kiss István

Békét akarunk, 1953, gipsz, 210 cm magas, fekete-fehér reprodukció

E. Gádor - G. Ö. Pogány: Ungarische Bildhauerkunst, Bpest, 1955. 128 l.

Kiss István

éremművészeti alkotói tevékenységével kapcsolatban képekről pótolhat be.

E. Gádor - G. Ö. Pogány: Ungarische Bildhauerkunst, Budapest, 1956. 14 l.

Kiss István szobrász

Szerepel a IX. negedi Nyári Tárlatos

Szelesi Zoltán: A IX. negedi Nyári Tárlat

Tiszatáj 1968 IX. n. 824 old.

Kiss István

Tanácsköztársasági emlékmű terve, 1958, fekete-fehér táblám reprodukció.

A felszabadult Budapest művészete. Budapest, 1960. kiállítás, katalógus

Kiss István szobrász, munkácsy díjos

Tinódi Lantos Sebestyén szobrát
nagy 10-én avatták fel Szigetvárott/
szepkó/

Jelenkor 1967 X. n. 959 old.

Kiss István

munka c. mobra (emb.)

szerepel a „Dolgozó emberek körött c. kiállításon az Ernst Museumban

Varga Imre: Kiállítás a Dolgozó emberről ~~körött~~

Tiszatáj 1968 VI. n. 534 old.

Kiss István

Munka a nobra (szerző)

szerepel a „Dolgozó emberek között" .. kiállításon

Népművelés 1968 III. n 48 old.

Kiss István szobrán

Szerepel a „Kilencek" kiállításan

Galambok (szepró)

Nagyművelés 1968 XI. n. 42 old.

Kiss István szobrász

3 nabrat Lenintett 1967-ben:
Tinódi (Fügetvár) Lenin (Szeged)
Végvariak (Vác)

Négyszava 1967 XII. 24 11 old.

MDK

Kiss István

repr.:

Lenin

9. szegedi nyári tárlat. Móra F. Muz.

1968. aug.

MDK

Kiss István, szobrász

1969. márc. 21-én avatják fel
a Dózsa György úton Kiss István
Tanácskörtársnő művét.

–: Dicső napok, 1919 1

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. dec. 5.

Kiss István sobrini

Réntvett a Bukaresti képzőmen
vénelsi pályázatom 1953.
aug. 2-6-ig. Belőt alarunk
c. komp.-ést III. díjat kapott.

Textil Élet, 1968, júl. d. „Egy a
jelnónk: a béke!" A Világifjusági
talál kód kiónitájából.

Kiss Istvánt

Lenepelt a Kilencet kiállítás-
ban a Műcsarnokban,
Megjelő 968, ott. 5,

Meghívó

MDK

Kiss István, szobrász

Helyére tették a Dózsa György, úton a tanácsköztársasági emlék mű 8 méter magas bronz férfialakját, Kiss István művét.

fénykép → Repr

— : (— szövege — fénykép —) 1.

ESTI HIRLAP. Bp. 1968. nov. 29.

MDK

Kiss István szobrász

Bolyai János, br.

Bolyai Farkas, "

Nővérek, br.

Gilencek kiáll. Műcs. 1968. okt.

MDK

Kiss István szobrász

Szunyogok, heg. réz üveg

Lovak, " "

Lenin, br.

Kilencek kiáll. Mücs. 1968. okt.

MDK

Kiss István szobrász

Tanácsköztársasági emlékmü, heg.krómacél

Kiáltás, " "

Munka, br.

Kilencek kiáll. Mücs. 1968. okt.

Kiss István

Munka c. kisplasztikája szerepel az Ernst Múzeumban a Dolgozó emberek között c. kiállításon.

Delmacher Anna: Dolgozó emberek között
Magyar Nemzet 1968. jan. 30. 4. o.

Kiss István
szobrász

M.D.K

A Magyar Képzőművészek Szövetségének közgyűlése a szobrász szakosztály választmányi tagjává választotta.

A Magyar Képzőművészek Szövetségének közgyűlése
Művészet, 1969. március – 18 lap.

M.D.i

Kis István
szobrász

A dy szobra régebbről is mert
mű.

Kovács Gyula: Stúdió 1958-68.
Művészet, 1969. április - 3 lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somogy megyei Néplap

Kiss Gyula

1969 AUG 11

— SZOBORJUBILEUM. Öt évvel ezelőtt állították fel az SZMT székháza előtt Kiss István Munkácsy-díjas szobrászművész Tanácskozó munkások című szoborcsoportját.

1969

Kiss István faragó

Gyula vár eleste (dombosmű) intarziás falirépek, sakktábla, hegedű, székelykapuk (eml.) szerepel az alábbi tárlaton

L. J.: Fafaragók kiállítása Békéscsabán

Békésmegyei Népujság 1969 III. 30

MDK

Kiss István szobrász

Végváriak /térrács/, br.

Testvérharc, br.

Kilencek kiáll. Műcs. 1968. okt.

MDK

Kiss István szobrász

Végvár /térrács/, ólom

Galambok, réz

Budapest /dombormü/, gipsz

Siluettek kiáll. Mücs. 1968. okt.

MDK

Kiss István szobrász

Fázó, br.

Repülő ember, heg. r z üveg

Ady, ólom

Kilencek kiáll. Műcs. 1968. okt.

MDK

Kiss István szobrász

Sejt, br.

Virradat, ólom

Hajnal, br.

Szilencek kiáll. Műcs. 1968. okt.

MDK

Kiss István

Munka krómacél

11. M. Képzőm. kiáll. Műcs. 1968.

MDK

Kiss István

Bolyai János, br.

Lenin, br.

Bolyai Farkas, br.

9. szegedi nyári tárlat. Móra F.Muz.

1968. aug.

Kiss István szobrász

Szerepel a Kilencek tárlatán a műcsarnokban

Kolosi Tamás: Idősek és fiatalok

Itju Kommunista 1968 X.

Kiss István szobrász

Résztvett a Március 15. tér
terspályázatan

N.N.: Legyen nyilvános vita
a Március 15. tér rendezéséről

Magyar Nemzet 1969 III. 15

MDK

Kiss István

Kiállitási hir

Pestmegyei hirlap 1968 máj.3.

MDK

Kiss István

Kiállitási hir

Kortárs 1968 szept.p.1498.

Kiss István szobrász

MDK

A Városligetben már készül
óriási bronzszobrának alapzata.

-: Készül a Tanácsköztársaság
Emlékműve

5.

Népszabadság. Bp. 1968. dec. 17.

Kiss István
nohrán

M.D.K

„Hajnal"
(repro)

Ujvári Béla: Kilencek
Művészet, 1968. október - 21 kep

Kiss István
szobrász

M.D.K.

A „Lovak" elevenen hullámzó
tömeg és forma ritmus ábrá-
zolása

Ujvári Béla: Állami képzőművészeti vásárlasok...
Művészet, 1968. október - 25 lap

Kis István

Festőművén a Sárosfelkérvári István Király Múzeumban 1967. márciusában kiállítottam műveit.

Műemlékvédelem, 1967/4. 252. o.

Kiss Sztván
notrán

MDK

„Ady" notrát mutatta be.

Losonci Miklós: Három hiálletás
Művészet, 1968. oktober - 46 lap.

Kiss István
szobrász

MDV

Ujabb művei köze tartozik a „Nővirek", a „Sejt", a „Család" című kompozíciór, ezek is szerepelnek a tartalom.

Ujvári Béla: Kilencek
Művészet, 1968. október – 21 lap

Iliss Szloán

szobrász

M.D.K.

A kiállítás bemutatta a Szegedi Egyetem előcsarnokat díszítő két Bolyai szobrot, a Lenin szobrának várlatot, a „Munka" című művet.

Ujvári Béla Szlencsek

Művészet, 1968. október – 21 lap

KISS István egri ács. 1834-ben szerepel az egri adóösszeirásban.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Kiss István

„Lovak" és „Kiállítás" c. szobra (eml.)

nezepel a Kilencek kiállításán

ujvári: A „Kilencek" Veszprémben

Magyar Ifjúság 1968 XII. 13

Kiss István

szobrónművén a Debreceni Agrártudományi Egyetem szénére ötoldalas kompozíciót készít. A „Lovak" kompozíció futott vörös rét lemezből, hegesztett eljárással készült. Fotó a művéről és a műről

Pestmegyei Hírlap 1966. nov. 6. 9.o

MDK

Kiss István

Üzemi megbizatásáról

Esti Hirlap 1968 ápr.25.

Kiss István festő

Őszi vonzák c. képe (eml.) 5000 ft-os II. díjat kapott a Fejér megyei tanácskörtársaság pályázaton

N. N.: Kiállítása Tanácskörtársaság 50. évfordulója tiszteletére

Fejér megyei Hírlap 1969 III. 24

Kiss István

kiállitott nobai:

Kunic, bronz, 50 cm.

Fiú gyerekkel (Tinapalkonyai óvodához), gipsz, 240 cm.

Parant-fei, terrakotta,

Portré, terrakotta

Portré, — " —

Dózia nobor terve

Tiz fiatal szobrászmüvész kiállitása, Mücsarnok, 1961. Kat. bev.: Rozványi Márta, Bp. 1961. 26 l., ill.

10. l.

MDK

Kiss István

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 okt.p.46.

4.

Kiss István

Lőrinc pap (repr.)

Tiz fiatal szobrászmüvész kiállitása, Mücsarnok, 1961. Kat. bev.: Rozványi Márta, Bp. 1961. 26 l., ill.

11-l.

Kiss István

kiállított művei:

Debreceni emlékmű terve, gipsz, 100 cm.

„Emberpár" (Fonyódi üdülőhöz), gipsz, 260 cm.

Janus Pannonius, portré, gipsz, 70 cm.

Tíz fiatal szobrászművész kiállítása, Műcsarnok, 1961. Kat. bev.: Rozványi Márta. Bp. 1961. 26 l., ill.

10. l.

Kiss István

Szerepelt a „Kilencek" nevű akrotóczopost László.

Népszabadság 1968, okt. 6.
„Tizennégy akrotóművész tár-
lata a Műcsarnokban,

MDK

Kiss István, szobrász

Márc. 19-én leplezik le az újpesti gimnáziumban Kiss István szobrászművész (egykori növendéke az iskolának) alkotását: a névadó könyves kálmánnak mellszobrát.

— : Szobrazatás 2

ESTI HIRLAP, Bn. 1969 márc. 14.

MKD

Kiss István, k obrán

Szerepel a Fének klubb kiállításán.

– : Ezt ajánljuk 6.

ESTI HIRLAP, Bp, 1967, nov. 5

MDK

Kiss István, szobrászművész

Alkotása a Tanácsköztársaság Emlékmű. fénykép a felavatásról. → Repr.

— : Felavatták a Tanácsköztársaság emlékművét

2

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1969. márc. 24.

Kiss István
Nobrán

M.D.V

Méltatás.

Bolgár Kálmán: Tiréves a Fiatalok Képzőművészeti Studúja
Művészet, 1969. január — 14 hep.

Kiss István

Felállítottak reliefjét a gellértbegyi

fubileumi Parkban.

Kiss István

Lenin nehrol kászi

Szeged vázára, melyet

novemberben állítanak fel

(emlitve)

Nagyvaca 1967 IX. 9 hold

MDK

Kiss István

Kritika

Béksmegyei Hirlap 1968 jan21.

MDK

Kiss István

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1968 jan.31.

MDK

Kiss István

Kiállítási kritika

Magyar Nemzet 196 8 jan.31.

MDK

Kiss István

Kiállitási kritika

Kisalföld 1968 jan.28.

MDK

Kiss István

Bolyai János, pat.gipsz

Bolyai Farkas, " "

Végvári katonák, " "

12. Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J.Muz.

1965.okt.

Kiss István

Lovak c. szobra (említve)

szerepel a X. hagy. Kép hův.

kiállításon

Nagyművelés 1965 11 n. 31 old.

Kiss István

Kezdet a Balaton-Nyári-Tárlaton Keszthelyen

Jelenkor 1966 VIII. n. 741 old.

MDK

Kiss István

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1968 jan.26

KISS István, pesti könyvkötő

Stephan K., Buchhändler und Buchbinder in Pest, üzlete a pesti fötéren, könyvket ajánl megvételre. (1802, 208, 304, 396 l)

Preuburger Zeitung

(Genthon)

M.D.K.

Kiss István épitész

KÖZTI

1967-ben Ybl-dijjal kitüntetve

II. fok

A kaposvári uszoda és könyvtár tervéért, létesitmények tipizálásáért elősegitő elméleti tevékenységért

Magyar Épitőművészet 1967/3. 7.1.

MDK.

Kiss István

Pro Arte kitüntetéséről

Tanácsok Lapja 19 66 febr.

MDK.

Kiss István

Rácskompozíciója a Debreceni Agrárfőiskolán

Hajdubiharmegyei Népujság 1965 márc.8.

MDK

Kiss István, szobrász

Kiállít

– : Gyűjteményes Kiállítás Veszprémben

2

ESTI HIRLAP, Bp., 1967. aug. 12.

Kiss István szobrász

„Budapest" c. domborműcékt.
(gelérthegyi Jubileumi park)
„Pro Arte" díjat kapott

Nagymaros 1966 III n. hold

Kiss István

„Kiáltó" i mobsa-prepráj

Szerepel a Balatoni Nyári Táslatou Keszthelyen

Jelenkor 1966 VIII. n. 741 old.

M.D.K.

Miss Istvánn
Szobrász

Öt művéből egy sem szerepelt a tárlaton, pedig Munka című kompozícióját a katalógus is közölte.

Kelter László: 14 művész kiállítása Veszprémben
Művészet, 1968. február – 37 lap.

M.D.K.

Kiss István, szobrász

Jubileumi parkban felállított nagméretű, húsz pozitiven és negativen mintázott domborművét ismerteti a lap a művész és a mű egy-egy fényzi-pével, mint a főváros 1966. évi „Pro Arte" aranyérmesei egyikével.

"BUDAPEST", Bp. 1966. IV.évf. ápr.sz.

8. old.

Kiss István

Új albotását a Margit-
szigeten állítják fel.

Esti Hírlap 1966. jún. 22.

Kiss István

Alkotásai nagy részét a zsennyei művéntelepen készíti.

Magyarország 1966. jún. 26.

Kiss István

Janus Pannonius sobrát a Margitszigeten állítják fel.

Magyar Nemzet 1965. dec. 28.

Kiss István

Kiállításon szerepelt Székesfehérvárott.

Bildende Kunst 1965. dec.

MDK

Kiss István

Képzőművészetünk a felszabadulás után, MNG 1960. 9. old.

Kiss István

MDK

1956. okt., gipsz

Leány, gipsz
Janus
Janus Pannonius, márv.

Proletár, gipsz

VIII. M. Képzőművészeti Kiáll. Műcs. 1960. ápr.

Kiss István, szobrász

MDG

Dombormüve szép, okos, jól szerkesztett, a helyhez, az új parkhoz illő.

A Dombormü: Reger

Rózsa Gyula: Kompozíció a Gellérthegyen 8-9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. szept. 11.

MDK.

Kiss István

Csók István dijat kapott

Magyar Nemzet 1965 aug.3. lap -

MDK.

Kiss István

Riport a müvészről

Csepel 1965 juli.3o.lap -

Kiss István

Szerepel az alábbi Táslaton szepeden

Tóth Sándor: Fiatalok a téli Táslaton

Dél-Magyarország 1970 XII. 30

Kiss István

Két műve

Szerepel az alábbi Táslatou

Borbély László: Az első miskolci Téli Táslat

Napjaink 1971 I.

Kiss István

Végvár. tasonál c. mázvány
dombos műve
nézepel a X. nagy. Kép.
mús. kiállításon (emlitve)

Kostács 1965 XII. n. 200 hold.

Kiss István

Kovák i szobra (emlj)

Szekeres az alábbi táslatan

Fekete Judit: Téli Táslat
Miskolcon

magyar Nemzet 1970 XII. 16

M.D.K.

Kiss István szobrász

Még főiskolai diplomamunkaként tevezte meg Dózsa György alakját,

ő kapta a megbizást a Vár tabáni oldalán elhelyezett emlékmü elkészitésére.

A mult és jelen c. relief-szerü kompozició a Gellért-hegyi szoborparkban.

Több jelentős szobra vidéken / Debrecen, Győr.

Németh Lajos: Korunk szobrászati alkotásai és ma élő jelentős szobrászok fővárosunkban, Bp. 1967.

74-75.l.

Kiss István
notrán

M.D.K

Művert az első teremben helyezték
el.

Miklós Pál: A XI. Magyar Képző művészeti Kiállítás
Művészet 1968. szórlás 20 - 7 lap

Kiss István rovása

Lenin nobrát kapadan állították fel (Szepró)

Nagyművelés 1967 XII n. 44 old.

Kiss István

Munkásmozgalmi emlékmü

/repr./

A képzőművészetek Debrecenben/szerk.Bőgel József/ 1961.Debrecen Képjegyzék 162.

Kiss István szobrász

A csenyei hűvéntelepen
tartózkodik ezen a télen

Vasnépe, 1967 XII. 31

Kiss István

Munkásmozgalmi emlékműve a debreceni Tanácsköztársaság útja a központjában áll.

A képzőművészetek Debrecenben /szerk. Bőgel József/
1961. Debrecen 105.l

MDK

Kiss István

Kiállitási hir

Békésmegyei Népujság 1968 jan.4.

Kiss István

Szerepel az alábbi Tárlatok

(r. i.): Fejér és Veszprém megyei Képzőművészek) III. Tárlata Mnotán

Fejér megyei Hírlap 1970 XII. 6

Kiss István

Rohamra induló kunic lovasa kiállítva a II. miskolci országos kiállításon.

Hajdu Béla: A II. miskolci országos képzőművészeti kiállitás

Északmagyarország 1956. szept.9

MDK

Kiss István, szobrász

Munka c. szobra látható az Ernst Múzeumban.

T. Á.: Dolgozó emberek körött 7

Népszabadság, Bp. 1968. jan. 26.

MDK

Kiss István, szobrász

Megnyitotta Frank Magda szobortár-Catát. (K. Kapus. Intézete)

— : Hír

12

Népszabadság, Bp. 1967. dec. 16

C01

MDK

Kiss István

Béke, g.

Tanácsk.i emlékmüterv, br.

M. képzőművészek a fasizmus ellen.

N.Gal. 1965.

Kiss István szobrász M.D ;K.

Pro Arte dijjal kitüntetve M.D.K.

Dombormü a gellérthegyi Jubileumi Parkban.

Po Arte B udapest, 1966.

Sárvári Márta: Kiss István

Magyar nemzet 1966. febr. 13. 9.1.

Kiss István szobrász M.D ;K.

Pro Arte díjjal kitüntetve

Dombormú a gellérthegyi Jubileumi Parkban.

Po Arte B udapest, 1966.

Sárvári Márta; Kiss István

Magyar nemzet 1966. febr. 13. 9.1.

Kiss István festő

Repr.: „Kiáltó" (vázlat)

Bodnár Éva:
„A Balaton a képző-
művészetben"

Selenkor, 1966 – 8

Kiss István notsász

Reps: Budapest / Dombosmű a gellértheggi
rjutilenni pashlan /

1966. ápr. 15. Magyar kisek

MDK.

Kiss István

Apácai Csere szobráról

Esti Hirlap 1966 máj.3.

Kiss István nebrász

Repr: Lovak

L'Abeille, Luzern 1966 feb. 26

M.D.K.

Kiss István
szobrász

A Magyar Képzőművészek Szövetségének választmányi tagja lett

— A Magyar Képzőművészek Szövetségének választmánya
Művészet, 1966. június – 12 lap

MDK.

Kiss István

Pro arte dijat kapott

Népszava 1966 febr.lo.

MDK.

Kiss István

Pro Arte -kitüntetéséről

Magyar Nemzet 1966 febr.13.

MDh

Kiss István, szobrai

Apáczai Cseri János szobrát
készíti el.

– : Új szobrok, emléktáblák a fővárosban 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. ápr. 26.

Kiss István, szobrász

MDk

J. V. Schwarz csehszlovák szobrász kiállítását nyitották meg.

–: A Bolgár Kultúra és a Csehszlovák Kultúra kiállítása 9

NÉPSZABADSÁG, hn. 1966. okt. 2.

Kiss István MDK

Koreaiak, gipsz

Stadionban, gipszTáncolók, gipsz

Győzelem, gipsz

Műcsarnok 1955. Képzőművészetünk tiz éve

Kiss István MDK

érmék
Utazás, gipsz

Staféta, gipsz

Pavlov, bronz

Zenélők, gipsz

Mücsarnok 1955. Képzőművészetünk tiz éve

Kiss István [redacted]

Dózsa emlékmű 1954 gipsz

[redacted] 1955 Képzőművészetünk tíz éve

Z.Kiss István

Érmeket állitott ki a "Fiatal Művészek Kiállitá-
tásá"-n a Műcsarnokban.

M.933.IX.10.

Weiss István
építész

M.D.K

Az Ybl Miklós díj II. fokozatát
kapta

— : 1967 kiváló és érdemes művészeté...
Élet és Irodalom, 1967. április 8 - 4 kép

Kiss István, szobrász

MDK

Szegeden állítják fel három méteres Lenin-szobrát.

D. M.: Új emlékművek, szobrok készülnek a Képzőművészeti Kivitelező Vállalatnál 7. Bp. 1967. jan. 18.

NÉPSZABADSÁG

Kiss István MDK

Tengelykovács ifibrigád, gipsz

Békét, gipsz

Mücsarnok 1951.II. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kiss István
szobrász

M.D.L.

„Kiáltó" című szobra és a
„hovak" szérepelnek a tár-
laton.

Heitler László: III. Balatoni Tárlat, 1966.
Művészet, 1967. február - 46 kep

M.D.K.

Kiss István, szobrász

Dózsa-szobrán dolgozik

Gárdonyi Jenő: Budapesti szobrokról
Művelt Nép, 1956. jul. 22.

MDK

Kiss István

Kiállitási kritika

Nógrád 1968 febr.8.

MDK.

Kiss István

Az Ybl dij II. fokozatát kapta

Népszava 1967 ápr. 2.

Kiss István MDK

Apa fiuval, bronz

A Tanácsköztársasági emlékmü, gipsz

Ady Endre, gipsz

A Köztársaság téri mártiremlékmü terve, gipsz

Mücsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Kiss István, szobrász

A legifjabb szobrásznemzedék jeles tagja. 550.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, A szinház és a film. Minerva. 1960. Bpest

Kiss István
szobrat

M.D.

„Kiáltás" cimű szobra
kiprisli a művészet a
tárlaton.

Bodnár Éva: Balatoni Tárlat. 1966.
Művészet, 1967. február - 45 kep.

Kiss István szobrász M.D.K.

Tanácsköztársaság emlékmü / dijnyertes bronzalkot
A Dózsa György utra kerül 1969-ben

G.J.: Milyen uj szobrokat kap három év alatt Budapes
magyar Nemzet 1967. jan. 14. 4.1.

Kiss István MDK

Dózsa emlékmü, gipsz

Mücsarnok 1954.V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kiss István

MDK

Dózsa-emlékmü, részlet, repr.

Mücsarnok 1954. V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kiss István MDK

Békét, 1953. repr.

Mücsarnok 1955 Képzőművészetünk tiz éve

Kiss István

MDK

Szerepelt a kiállításon.

"Bányában"

---: A dunántuli képzőművészek első közös kiállításáról.

FEJÉRMEGYEI HIRLAP. 1958. szept. 24.

Illis István

M.D.K.

Méltatás.

Aradi Nóra: A fiatalok második párizsi bemutatója
Művészet, 1962. február. – 16 l.

Kiss István

MDK

Részt vett a Fejér megye Képzőművészeinek Tavaszi Kiállitásán, mely ..... jun 9-én nyilt meg.

"Fa alatt"

Sz.L.: A Megyei képzőművészeinek Tavaszi Kiállitása. FEJÉRMEGYEI HIRLAP. .... jun.18.

/A Sajtófigyelő anyagában az évszám hiányzik. valószinüleg 1957-59/.

Kiss István, szobrász

MDk

Az egyik szobor alkotója.

(acél): Szoborliget a hegyeten

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1966. jún. 22.

Kiss István, építész MDG

Iskolatervező építész. Társával, Szrogh Györgyel most tért hazu külföldi tanulmányútjáról. A korszerű iskolaépítési módszereket tanulmányozták az UNESCO megbízásából.

Szőke Sándor: Iskola – folyosó nélkül 3.

ESTI HIRLAP

, Dp. 1966. jún. 29.

Kiss István, faparagó MDK
népművész

Nemrég fejezte be a gyulai vár történetét ábrázoló 500 figurás dombormű vének faragását.
Most Kolumbusz hajójának modelljét kéniti el, faragja fára.

– : Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1967. febr. 7.

Kiss István

MDK

Parasztfej I-II, terrakotta

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Kiss István, építész

Az Ybl M.-díj II.-f.-t kapta.

-: Az idei ivad. és műveneti díjazok 6

Népszabadság, Bp. 1967 ápr. 2.

Kiss István
nobrán

M.D.Y

Ülő leánya" tavaszi
"restaurálásalött áll.

F.Á: Tavaszi noborkozmelika
Nőt Kapja, 1967. ápr. 29 - 10 kup.

MDK

Kiss István, szobrász

Egy művét felajánlotta.

– : Magyar művészek alkotásai Lidicének 7.

Népszabadság, Bp, 1967 ápr. 26.

MDK.

Kiss István

Szegedi Lenin szobor pályázatáról

Csongrádmegyei Hirlap 1967 ápr.3.

Kiss István, szobrász

Apáczai Csere Jánosról kénült szobrát a légymányosi új iskola előtt helyezik el.

—: Új szobrok Budapesten

3.

ESTI HIRLAP, bp. 1966. máj. 3.

MDK.

Kiss István

Képvásárlási hirek

Fejérmegyei Hirlap 1966 dec.8.

Kiss István

Szerepelt a székesfehérvári őszi tárlaton.

Fejér Megyei Hírlap 1965. nov. 12.

Kis István

A varsói magyar képzőművészeti kiállításon
„Ipari szakoktatás" c. festménye szerepelt.
(emlékezés)

Szabad Nép, 1951. Júl. 14.

Kiss István M.D.K.

Müvei a Veszprémi Vegyipari Egyetemben rendezett kiállitáson

R. Kiss Lenke, Kiss István, és Csizmadia Zoltán kiállitása

Napló / Veszprém / 1965. márc. 9.

MDK.

Kiss István

Gyulán diákrajzkiállitáson dijat nyert.

Délmagyarország 1965 máj.23.lap -

MDK

Kiss István

Dózsa György

j.j: cikke készülő emlékművekről. Népszava, 1959. febr. 5. 5.l.

MDK

Pécsi és baranyai munkásfestők és szobrászok kiáll.
Pécs, 1948. dec.

MDK

Kiss István

Dutka M.: Tavaszi Tárlat. Magyar Nemzet 1952. máj. 24.

Kiss István

MDK

rohamra induló kuruc ~~l~~ lovasa.

Hajdu Béla: A. II. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitás.

ÉSZAKMAGYARORSZÁG, Miskolc. 1956. szept. 9.

Kiss István

H.D.K.

Emberábrázoldsáirol

Pogány Ö. Gábor: Emberábrázolás, erőmenykep
Művészet, 1961 november – 3 l.

Ю. Н. К.

Ю. Н. К.

Ю. Н. К.

Kiss István MDK

Dózsa György szoborcsoport, gipsz

Éremsorozat a VIT-ről 7 db. ólom

Békét akarunk!, gipsz

Mücsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

KISS ISTVÁN SZOBRAI

Hatvani Galéria

Egységes szellemű kisplasztika és köztéri szobor, ez munkásságának egyik ismertetőjegye. A másik a szimbólumteremtésre való hajlam,

a sokak által érthető, mégis árnyalt jelentés megszólaltatása. Mindezek megvalósítása letisztult világnézeti alapra és határozott plasztikai elképzelésekre építő szobrászt feltételez, sőt, a „van" és „kell" kérdéseit felelősséggel mérlegelő művészetpolitikust kíván. Nem véletlen, hogy Kiss István szobrai a közösségi gondolkodás tükrei. Mindegy, hogy a jelen reménye vetül ki bennük óriásra nőtt búzakalász képében *(Élet)*, vagy a múlt, Magyarország térképe fölé hajló Széchenyi alakjában, a gondolatok a közösségi lét talajából fakadnak. Talán az sem véletlen, hogy a *Széchenyi*hez hasonló szobrok érnek köztéri munkává, s állnak a lakótelepek központjában. Így „az én házam az én váram" elvét naponta gyakorló egyén saját életritmusába ágyazva találkozhat Kiss István szobraiban a *többes* szám jelentőségével.

Hatvanban egy tekintélyes életmű határkövei láthatók: a kétszer is feldolgozott Dózsa-téma (amit itt most portré jelez) a kezdeteket idézi, míg a szobrász szűkebb pátriája, Szalonta fia előtt tisztelgő *Arany János* a pálya szintézisét nyújtja. *(Képünkön Arany János szobra)*

Fecske András

83. 4

ZŐDÉS
yéb jogviszony létesitéséhez

zettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri

sorolás

resznye töltényt jelent) erényei ellenére sem sikerült igazán. Herz ugyanis nem bírja végig a saját maga diktálta hatalmas iramot. Ötletei szép lassan ellaposodnak, erőltetetté válnak, egyre több az üresjárat. Filmjéből éppen az a bizarr, kesernyés, fekete-humor és kegyetlen szatíra hiányzik, amit korábbi. kiemelkedő alkotásában, *A hullaégetőben* megcsodálhattunk. **Hollós László**

KISS ISTVÁN

ARANY JÁNOS ÚJ SZOBRA

Az Arany János halálának 100 évfordulója alkalmából rendezett emlékkiállításon látható a költő új szobra, Kiss István alkotása. A jelenleg a Petőfi Irodalmi Múzeum előcsarnokában elhelyezett szobrot Nagyszalontán, a költő szülőhelyén állítják majd föl.

45. sz. 43. o.

kulcsszám, megnevezés:

havi törv. munkaidőnek meg

3. A dijazás számitásánál alapulvett mu

4. A jogviszony tartama:

5. A feladat irányitója:

6. A szerződéshez szükséges előzetes e

A kifizetésre kerülő dijból progressziv j
levonásra.

Budapest, 197.....

.....

megbizott

KISS ISTVÁN

„... A tervet olyan jelentőségűnek és példaadónak tartom, hogy a magam és a szövetség minden lehetséges támogatását, segítését felajánlom. Különösen fontosnak érzem, hogy az elkötelezett kortárs művészet gyűjteményét kívánják létrehozni... Felajánlom három tetszés szerint kiválasztott kisplasztikámat a képtár felépítésére.

Kiss István szobrászművész,
a Magyar Képzőművészek
Szövetségének elnöke."

ÓNODY ÉVA: KÉPTÁR, ~~1982~~
Közadakozásból

ÚJ TÜKÖR 1982. XIX. évf. 13. sz. 6.
o.

munkakör betöltési havi.

4. A jogviszony időtartama:

Engedélyük esetén a szerződés másolat

KISS ISTVÁN

ÚJ SZÉCHENYI SZOBOR

Kecskemét legfiatalabb városrészében az alkotmánynapi ünnepségek keretében fölavatták Széchenyi István új szobrát, Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotását. A mészkő asztallapon Magyarország bronzba öntött térképe látható.

kulcsszám, megnevezés:

havi törv. munkaidőnek megfelelő sz

3. A dijazás számitásánál alapulvett munkaidő:

4. A jogviszony tartama:

5. A feladat irányitója:

6. A szerződéshez szükséges előzetes engedély l

A kifizetésre kerülő dijból progressziv jöv.adó é
levonásra.

Budapest, 197.....

....

megbizott

1982. OKTÓBER 17.
XIX. ÉVFOLYAM
42. SZÁM
48 OLDAL
ÁRA: 8,50 FT
ÚJ
TÜKÖR
KISS ISTVÁN
Széchenyi szobra Kecskeméten

Heti ajánlat

Könyv

FŐ AZ ILLÚZIÓ – A TANÍTVÁNY
A Nagy Lajos művei sorozat új kötete

Néhány éve lehetőségem volt belepillantani Nagy Lajos hagyatékába. Láthattam számos műve gépiratát, levelezése tanulmányozásával is hosszabb időt tölthettem. Ekkor ismerhettem meg Jankovich Bésán Endre kézírását is: érdekes volt így is találkozni Nagy Lajos mesteri regényének, *A tanítvány*nak a főszereplőjével. Jankovich Bésán volt ugyanis az a terezováci gróf, akit a fiatal Nagy Lajosnak jogi vizsgáira kellett volna előkészítenie, s akit számos novellájában és önéletrajza első kötetében, *A lázadó ember*ben is megörökített. A Terezovácon töltött két hónap eseményei mindvégig

fontos élményanyagot jelentettek számára (szó szerint mindvégig: élete utolsó napjaiban *A tanítvány* színpadi változatának megformálásán dolgozott).

Már csak azért is érdemes volt megindítani Nagy Lajos életműsorozatát, hogy alkalmunk legyen olyan remekművek újraolvasására, mint *A tanítvány*. Az ember emlékszik a regény minden fordulatára, mégis átjárja az izgalom: hogy is van ez megírva? S Nagy Lajos zseniális művésze a nyelvnek, szüntelenül új árnyalatokkal gazdagítja munkáját, ezért olyan érdeklődéssel fedezzük fel újra a kastély világát, mintha most olvasnánk először róla.

A kötetben tizenkét kisregény is helyet kapott, ezek többsége most jelenik meg először a felszabadulás óta. Kedves, kellemes olvasmányok, némelyiken kevésbé, másokon erőteljesebben érződik, hogy a legszélesebben értelmezett olvasóközönségnek íródtak. Remekmű is akad köztük: a *Két fiú ült egy padon* . . . Nagy Lajos legkimagaslóbb értékű munkái közül való. *(Szépirodalmi)*

Csontos Sándor

KÖTÉLEN A NIAGARA FELETT
Mai latin-amerikai drámák

Marquez, Cortazar, Carpentier és társai megjelenése és meghökkentő sikere az európai irodalomban már annyira sokat emlegetett, hogy összefoglaló elemzések hiányában szinte gyanús is lehetne. Nem tudunk olyan vizsgálódásról, ami azzal foglalkozna, hogy például csupán az egzotikum vonzásáról beszélhetünk ebben az esetben, vagy új stílusról, regénytechnikáról, világképről. A formát illetően ismert közhely, hogy: „barokkos", de világos, hogy egy földrésznyi, soknemzetiségű közösség egész irodalmára, sőt egész művészetére vonatkozóan renyhén leegyszerűsítő egyetlen, általánosságában semmitmondó jelző örökös ismételgetése. Talán közelebb visz bennünket majd a világosabb meghatározáshoz ez a gyűjtemény, ami bemutatja a már ismert prózaírók kortársaként alkotó drámaírókat. Mindenekelőtt figyelembe kell vennünk azt a kulturális-társadalmi tényt, hogy a latin-amerikai regény olyan időben aratott elsöprő sikert, amikor Európában és itt nálunk is eluralkodott valami maszatoló érdektelenség: aktualitásokat keresgélő dokumentarizmus, vagy olyan hamvábaholt formai kísérletezés, mint a nouveu-roman. Közismert, hogy a modern latin-amerikai prózát Európa fedezte fel és tette sikeressé. Drámák esetében ez legalábbis nehezen elképzelhető, mert azoknak először a maguk közegében kell hatékonyan megvalósulniuk. Nem értékminősítés, de tény, hogy a kötetben olvasható drámák színpadi sikeréről semmilyen hírünk nincs, annak ellenére, hogy szinte valamennyi a dél-amerikai színház húsz évvel ezelőtti korszakából való. A jól összeválogatott gyűjtemény — Dés Mihály munkája — így elsősorban tájékoztat, eligazít; a dráma igazi felfedezéséhez ugyanis nélkülözhetetlen a színházi közönség. Stílszerűen azt mondhatjuk tehát: nyolc színmű keres egy színházat. *(Európa)*

Császár István

MAGÁNRECEPT
Kiss Irén lírakönyve

A költő és regényíró Kiss Irén új könyvében párhuzamosan műveli mindkét műfaját. Írástechnikája a kollázs, ami a képzőművészet után rég polgárjogot nyert a költészetben. E művészi eljárással szövegek és oldalak keletkeznek. Tartalmuk s külső képük is hat szépérzékünkre. A szövegét értelmező képanyaggal, illusztrációval, tipográfiával az író azt jelzi, hogy rokonságot vállal korunk összművészetével, az audiovizualitással.

A „hozott anyagokat" beolvasztó szövegek előbb meghökkentenek, majd felkeltik a gyanút: szerkesztőjük csak pukkasztja olvasóját, ahelyett, hogy hozzá szóló mondanivalóját minél világosabban és eredetibben közölné. Kiss Irénnél szó sincs elidegenítésről, személytelenségről. Kezén nem válik lírátlanná a költészet, nem satnyul csinálmánnyá a próza. Velencei központú olaszországi tartózkodásának mozaikjait, kultúrtörténeti és szociográfikus érvényű megfigyeléseit éppen az ő érzékenyen okos, nyitott személyessége fogja egybe. „Szabályos" útinaplónál vagy esszénél ezért nyújt többet, s az élményért csupán kevéske figyelmet, odaadást kíván. Mint minden jó írásnak, ennek is vannak hatásos részletei és rétegei. Rokonszenves vándorokkal ismerkedünk meg benne, és tartunk velük útjukon egy-egy darabig. Életképek tükrözik a fiatalok nemzetközi találkozásait. Falfirkák, padvésetek adják vissza a politikai, szellemi hangulatot. Évődő régi és mai jó tanácsok keretezik a finom útijeleneteket. Képzettársítások és tűnődések teszik emlékezetessé a külső eseményekre reagáló (női) lélek rezdüléseit.

A szerző elegáns tollrajzaival is ékes könyvet boldognak, boldogtalannak ajánlja a fülszövegben Kiss Irén. Még pontosabb lett volna azoknak adresszálnia, kikben *még* megvan a képesség, hogy türelmesen befogadják, őszintén élvezzék a világ sokszínűségét. *(Magvető)*

Iszlai Zoltán

A KÖNYVESBOLT – A PART MENTÉN
Penelope Fitzgerald két kisregénye

Talán az első a jobb. A tengerparti, nagyon pici angol falu, ahol a megözvegyült Florence Green könyvesboltot alapítva próbál megtelepedni, gyanútlanul szembekerülve sokféle apróbb és nagyobb helyi érdekkel — azonos az angol irodalomban oly

sokszor leírottal. Penelope Fitzgeraldnak azonban sikerült az ismerős helyszínt és figuráka' derűs, meghitt bensőségességgel és iróniával ábrázolnia. Tudom, hogy igen magas a mérce, de nekem az angolszász irodalom egy másik ágából Steinbeck kis remeklése, *A kék öböl* jutott olykor eszembe. — Pikareszk vonásokban gazdag a második kisregény is, amely a Temzére visz, a londoni, battersea-i folyószakaszon, félig roncs öreg hajók és félig vagy egészen hajótörött egzisztenciájú emberek közé, akik szükségből, kényszerből vagy különcségből e hajókon élnek. Mindkét kisregényben a férfiakkal és önmagukkal nem boldoguló, szeretetre kiéhezett, önsorsrontó nők és a koraöreg, naivan gátlástalan és bölcs kisgyerekek ábrázolása a legjobb; ez Penelope Fitzgerald két specialitása. *(Magvető)*

Lázár István

NÉPISMERETI DOLGOZATOK, 1981
Tanulmányok

A kétévenként megjelenő sorozat negyedik kötete önmagában is bizonyíték: tanúsítja, hogy a romániai magyar tudományosság a tágabb értelemben vett népismereti tárgyakban is nem szűnő szorgalommal tevékenykedik. Mostani számában Egyed Ákos például a tájtörténeti írás szerepét hangsúlyozva, arról is

ír, hogy: „a feltárt örökség beépülése mai valóságunkba, a múlttal való kapcsolatteremtés előmozdíthatja egy-egy tájegység, vidék gazdasági-társadalmi és kulturális arculatának, életének a kívánt mederbe való terelését. S ami nem mellékes szempont, óvhatja a tájakat az egyhangúvá válás nagyon is belátható veszélyétől". Tizennyolc tanulmányt s egy néprajzi bibliográfiát tartalmaz a kötet. Utóbbi a *Falvak Népe*, illetve *Falvak Dolgozó Népe* című hetilap hasábjain 1945 és 1980 között megjelent néprajzi vonatkozású cikkeket rendszerezi. A kötetben közölt írások változatos gondolatvilágát már a tartalomjegyzék is elárulja: a népi növényismerettől kezdve, például a népies bányászkodás, szőlészet. mézeskalácsos-mesterség, népi gyógyászat, étkezési rend és vásározás tárgyi valóságával is foglalkozik; érdekes cikkeket közöl a párválasztás és a téli legényünnepek hagyományáról; gyermekjátékokat ismertet, de itt olvashatjuk a kibédi szolgálók óesztendei búcsújának leírását is. A folklórkutatás körébe tartozik Demény István Pál *Kísérlet László király kerlési kalandjának összehasonlító vizsgálatára* című kiváló tanulmánya, amely a nemzetközi anyag ismeretében új szemlélettel közelíti meg a motívum vándorlását és elterjedését. Ugyancsak a folklórkutatás körébe tartozik Seres András *Erdők, vizek csodás lényei Háromszéken és a környező vidéken* című írása. Megkapó, hogy a Népismereti Dolgozatok mostani kötetében közölt írások hányféle tájra vezetnek el! Az Érmelléktől a Székelyföldig, s fölidézi a Mezőség és Kalotaszeg népi világát is. A sorozat újabb kötete is tanúsítja a Népismereti Dolgozatok elvi és gyakorlati fontosságát, nyilván nemcsak a kutatók forgatják haszonnal, élvezetes leírásai Magyarországon is szélesebb érdeklődésre számíthatnak. *(Kriterion)*

Kiss Károly

József Attilára emlékeztünk

Hetvenöt éve született József Attila, a magyar líra, a magyar szocialista költészet nemzetközi jelentőségű klasszikusa. Az évfordulóról országszerte megemlékeztek. Budapesten, a József Attila Emlékbizottság díszünnepséget rendezett a József Attila Színházban. Az ünnepséget Benjámin László Kossuth-díjas költő nyitotta meg. Ünnepi beszédet Aczél György, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese mondott. Ezután műsor következett neves színművészek közreműködésével.

Aczél György

Benjámin László

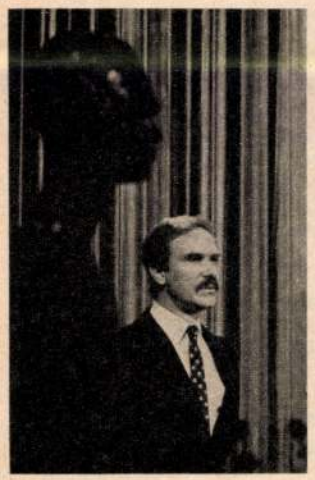

Tordy Géza,
a műsor egyik résztvevője

A Petőfi Irodalmi Múzeum jubileumi kiállításán
Juhász Ferenc Kossuth-díjas költő
mondott ünnepi beszédet
Baloldalt Major Tamás,
jobboldalt Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész

A bajnoknő asztala

Makray Katalint — a tévéből — kislányaival együtt az egész ország személyesen is jól ismeri. Én magam még sosem találkoztam vele, csupán képzeletemben láttam a lepkeszárnyú magyar leánykát, a tokiói olimpia tornacsarnokában, amikor a dobogón állva az ünneplő tapsvihar kíséretében átvette az olimpiai ezüstérmet.

— Ha ez számít — szól nagyon szerényen —, Porto Alegrében, a főiskolai világbajnokságon aranyérmet nyertem.

— Már miért ne számítana — gondolom magamban —, hiszen azon a versenyen is akadt még néhány világhírű versenyző, aki elől Makray Katalin az aranyat elvitte. De most nem erről van szó. Katiból időközben Smitt Pálné lett, három gyönyörű kislány édesanyja. Ők négyen a képernyőn egész tornászcsapatot alkotnak. S mint édesanya — a lányai e szép szólítással illetik — barkácsolásra adta a fejét.

Erről a tevékenységéről az óbudai Ezermester Barkácsműhelyben értesültem: Makray Kati — dicsekedett el Chovalecz Károly, a műhely vezetője — egy hármas íróasztalt csinált nálunk.

— Hol látható ez a nevezetes asztal?

— Ez az — mutatja a mű mestere —, a lakás halljában. Persze nem ide szántuk, itt nem kap elég fényt, de ha az új lakásunk elkészül, az asztal az ablak elé kerül.

Nem igazi író-, hanem tanulóasztalról van szó. Háromrészes, hogy mindegyik kislánynak jusson legalább egyméternyi felület.

— Hogy adta a fejét a barkácsolásra?

— Nem ez az első próbálkozásom. Gyerekkoromban én is nagyon vágytam egy babaházra. De sem akkoriban, sem később, amikor már a lányaimnak szerettem volna karácsonyra, nem lehetett kapni. Bababútor volt a játékkereskedésben, de ház sehol. Akkor jutott az eszembe, hogy magam csinálok egyet. De hol csinálhatnám meg? A lakás szűk, csak teleszemetelném. Ekkor hallottam, hogy a Vöröskereszt utcában megnyílt egy barkácsműhely. Körülnéztem, no — gondoltam — itt megcsinálom a babaházat, szép meglepetés lesz a lányoknak karácsonyra. Igaz, még sosem csináltam ilyes-

— Ezt talán az édesapámtól örököltem. Ő is ilyen tevékeny ember volt, bármiféle munka, legyen az gyümölcsfaszemzés vagy barkácsolás, mindent jól megcsinált. Ezt a kifejezést: ehhez nem értek! — ő nem ismerte. Én magam is mindig vágytam arra, hogy a munkámnak kézzelfogható eredménye legyen. A Trefort utcai gyakorló gimnáziumban érettségiztem, a politechnikaórákon reszeltünk, esztergályoztunk, párhuzamszorítót, kalapácsot készítettünk. Gyerekkoromban sokat varrogattam, a lányaimat is így nevelem: a szülő csak hagyja rájuk, olyan lesz, amilyen, az a fontos, hogy ügyesedjenek.

— S hogyan sikerült a babaszoba?

— A teteje lapos, az ablakokon függönyök, nagy volt a meglepetés, a gyerekek nagyon boldogok voltak. Persze, már régen kinőtték, el is veszett a hurcolkodás közben.

— És a tanulóasztal?

— Ahogy a lányok egymás után iskolába kerültek, a családban egyre gyakrabban került szóba a tanulóasztal. Egyre többet festettek, ragasztottak, írtak, valami megoldást kellett találni. Három lánynak három asztal — egy kicsit sok lenne. Egyszerűbb, ha magam csinálok egy nagy asztalt. Megvásároltam a selejtes pozdorja lemezeket, kis hiba nem számít! Megrajzoltam, milyennek képzelem, elmentem a műhelybe, méretre vágtuk a fűrészgéppel, csináltunk egy lyukasztó sablont, s Chovalecz Károly segítségével összeállítottuk. Körülöttem csupa férfi dolgozott, volt, aki mosolygott rajtam: Mi lesz ebből — kérdezgették. — Nyúlketrec? Aztán a kész lapokat kocsival hazavittem, és összeállítottam.

— S mit szólt hozzá a férje, a másik világbajnok?

— A gyerekek tudtak a dologról, így csak a férjem lepődött meg. Nagyon büszke volt rám, és nekem nagyon jólesett az elismerés. Nem is nagyon hitt benne, csak annyit tudott, hogy naponta rohanok a műhelybe, onnan meg haza. S végül jól jártunk az asztallal, nem került sokba, a célnak megfelel, s nem kell reszketni érte, hogy a gyerekek összepiszkítják, egyszerűen lemossuk, és kész.

— S hogyan fogadták ők?

— Gréta rögtön fölavatta, jól összefirkálta.

A három kislány közül jelenleg csak kettő van itthon. Gréta egymaga is kettőt tesz ki. Nehogy elfelejtsem — már ő is első osztályos —, szép, gömbölyű betűkkel leírja nekem a nevét. Eleven, barna boszorka. A szöszke Petra más másodikos,

A kert l

A legszebb ta
ság föltekinte
miképpen vé
és az éppen
szú és kemé
össze néhány
két hóvihar
megrakodva
amelyek az
genedtek a
szomszédos
s onnét né
történik a k

A ház hűs
res havak n
és becsülete
lakban, han
tót, és belé
megrekedt h
fokot mutat
lepkék ízlel
tést, odaben
hér falak
meredtek a
ből rakták
Ajtót tártun
ve begyújtot
megrakva
amelyeket
anyagból bá
vadult akác
mölcsfákat

A fiatal
nélkül vész
fagytak ki
kis rügykez
föl az ágak
kéreg alatt
keringés. M
nedvességtől
gya az őszi

Kiss István szobrai

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrászművész alkotásaiból nyílt meg kiállítás tegnap a bonyhádi művelődési házban. A január végéig látogatható tárlaton a művész történelmi tárgyú szobrait, kisplasztikáit tekinthetik meg az érdeklődők.

Népszabadság, 1986.1.10

Kiss István szobrai

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrász alkotásaiból nyílt meg kiállítás tegnap a császártöltési művelődési házban. A művész — több mint félszáz emlékmű, köztéri szobor alkotója — ezúttal bronzból, márványból készült kisplasztikáival, szoborterveivel mutatkozik be. A kiállítást március 14-ig tekintheti meg a közönség.

Népszabadság, 1986. III. 3

Kiss István szobrász

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrászművész alkotásaiból nyitottak kiállítást tegnap a Pest megyei Pártbizottság Székházában. Több mint félszáz műve látható, közöttük a magyar történelem és irodalomtörténet kiemelkedő alakjait ábrázoló érmei. A tárlat április 20-ig várja a látogatókat.

Magyar Hírlap, 1985. III. 30

Kiss István

Nemzet

Magyar Nemzet

Szerda, 1986. március 26.

Megkezdődött a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének közgyűlése

Megkezdődött a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének XII. közgyűlése kedden a Budapest Kongresszusi Központban. Az elnökségben helyet foglalt politikai, társadalmi és művészeti életünk több vezető tisztségviselője is.

Kiss István, a szövetség elnöke referátumában többek között elmondta: társadalmunkban egyre nagyobb a műveltség és a kultúra szerepe, s a képző- és iparművészeknek az a feladatuk, hogy a változó helyzethez alkalmazkodva, megfeleljenek a növekvő feladatoknak. Mindehhez arra is szükség van, hogy erősödjék az alkotói tevékenység és a minőségi munka differenciált anyagi és erkölcsi elismerése. Növelni kell a vállalkozás és a tehetség becsületét.

A szövetség ötéves tevékenységét ismertető beszámoló megállapítja: az utóbbi években a szervezet a korábbinál aktívabban és folyamatosabban vett részt a művészeti közéletben. Az eredmények mellett azonban számos kedvezőtlen tendencia is megfigyelhető. Ezek jórészt összefüggenek a hazai vizuális kultúra általános helyzetével és e művészeti ágazat anyagi lehetőségeivel.

Kevés a műterem

Az elnöki beszámolót sokoldalúan kiegészítő, gazdagító vitában elsőként felszólaló *Hézső* Ferenc festőművész a decentralizáció tapasztalatait elemezte. Mint mondta, a szövetség területi szerveinek kialakítása azt a célt szolgálta, hogy *a döntések ott szülessenek, ahol az események is történnek.* A korábban a Képző- és Iparművészeti Lektorátus hatáskörébe tartozó feladatok egy része a megyei tanácsokhoz került át, s a kétségtelen előnyök mellett néhány hiányosságra is fény derült a gyakorlat során. A többi közt az, hogy az ezekkel a kérdésekkel foglalkozó államigazgatási apparátusból *hiányzanak a menedzser típusú, egyszersmind vizuális kultúrával rendelkező emberek.*

— Igaz — fűzte hozzá az elmondottakhoz —, ez a fázis a képzésből is kimaradt. Mindent egybevetve, a Csongrád megyei kísérlet mégis eredményes volt, amit az is jelez, hogy 1982 és 1985 között százöt képzőművészeti beruházással foglalkoztak a megyében.

Kovács Péter, a székesfehérvári István király Múzeum művészettörténésze hangoztatta: arra kell törekedni, hogy a szövetség *az eleven művészet fóruma* legyen. Saját tekintélyének megteremtéséhez az a legbiztosabb módszer. Némiképp ezekre a gondolatokra rímeltek a *Tamás* Ervin festőművész által felvetett kérdések, melyek egyúttal a művészek és a művészet felelősségét is firtatták.

— Miért van az, hogy az egyre jobban szaporodó ismeretlen helyzetek, melyekbe a szövetség kerül, nem teremtenek igazi közösséget? Miért kapnak kisebb méltánylást a művészek közt a kiemelkedő eredmények? — kérdezte egyebek közt.

Ifjú *Szabó* István szobrászművész a Művészeti Alap elmúlt időszakban kifejtett tevékenységét, továbbá a szövetség és az alap kapcsolatait elemezte. Szóvá tette a többi közt a *kedvezőtlen munkakörülményeket*, melyek különösen a fiatalabb nemzedéket sújtják. 1118 harmincöt év alatti művész közül csak 283-nak van szolgálati, kollektív, illetve önálló műterme. Ismét fel kellene eleveníteni azt a régi ígéretet, hogy minden ezer állami lakás után egy műtermet is építenek.

Hegedüs József az Ipari Formatervezési Tanács irodája körül csoportosult művészek munkásságát méltatta. Az utóbbi évek jelentős felismeréseként szólt arról, hogy *tevékenységük mindinkább része a termelési, a műszaki fejlesztési folyamatoknak.*

Értékvédelem

— A termék minőségének nemcsak gazdasági, hanem politikai jelentősége is van, mind a munkahelyi, mind a környezeti kultúrát tekintve — mondta egyebek közt, majd a szakember-, mindenekelőtt a középfokú szakemberképzés fontosságáról beszélt. — A kérdés, sajnos, mindmáig megoldatlan, holott az ő munkájuk nélkülözhetetlen a termelési folyamatokban. A továbbiakban azt fejtegette, hogy a továbbhaladáshoz nagy szükség van a *menedzser típusú formatervezőkre* és az úgynevezett másoddiplomás, tehát orvosi, közgazdasági, mérnöki képzettségű formatervezőkre is.

Korga György festőművész *a minőség és az alkotói közérzet összefüggéseit* boncolgatta. Felemelte szavát a mindjobban eluralkodó dilettantizmus ellen. Más szemszögből vizsgálta ugyanezt a kérdést *Pusztai* Gabriella, a Képző- és Iparművészeti Lektorátus vezetője, felhívta a figyelmet azokra a *kényszerű megalkuvásokra*, melyek gyakran egyformán sújtják a művészt, a bírálót, mind pedig magát az intézményt.

— Ez már csak azért sem lehet közömbös — hangoztatta —, mert annak ellenére, hogy a művészeti alkotásokban nem tapasztalható számszerű csökkenés, az *értékcsökkenés nyilvánvaló.* A művek elbírálásánál elsősorban korunk képzőművészetének szempontjait és nem a gazdasági tényezőket kell érvényesíteni, ellenkező esetben nem készülnek el olyan alkotások, melyeknek el kellene készülniük, és nem azok pályáznak, akiknek művészi kvalitásuknál fogva pályázniuk kellene. Igényes, szakmai szempontú bírálatra és az értékek védelmére van szükség. Enélkül nincs mód a társadalom és az alkotók által is mind jobban igényelt *komplex környezetalakításra.*

Humánus küldetés

A vitában felszólalt *Pál* Lénárd, az MSZMP Központi Bizottságának titkára is. Hangsúlyozta: minden országnak — így hazánknak is — az adja a nemzetközi tekintélyét, hogy milyen eredményeket tud felmutatni a gazdaság, a tudomány, a kultúra és a társadalom egészének fejlesztésében. A döntően gazdasági jellegű feladatok sikeres megoldása elképzelhetetlen a gazdasági szférát körülvevő humán környezet és az annak minőségi jegyeit meghatározó kultúra fejlesztése nélkül.

Nem vitatható, hogy a gazdaság fellendítésének az egyik legmeghatározóbb eleme maga az ember. Az ember érdekeinek, tudatának, hangulatának és viselkedésének alakításáért sokat tehetnek a művészetek.

Hangsúlyozni kell azonban — mondotta Pál Lénárd —, hogy a politika nem azt várja a művészettől, hogy rövid távú döntéseihez igazodjék — vagy azokat igazolja —, hanem azt: vállalja alapvető humánus küldetését és ennek megfelelően a szocializmus eszményeit. A szocializmus és minden igazán értékes művészeti törekvés lényegi rokonsága azonban nem zárja ki, hogy konkrét kérdésekben, taktikai lépésekben véleményeltérés, vita alakuljon ki a művész vagy a művészek egy csoportja és a politika képviselői között.

A szövetség feladatairól szólva hangoztatta: arra van szükség, hogy a szervezet erősítse a hazai közéletben a társadalmi önbizalmat, az értelmes tenniakarást, a küzdelem vállalását. Legyen stratégiája és harcoljon a szocialista művészetpolitikát segítő célok megvalósításáért. A szövetségnek képviselnie kell mindent, ami a képző- és iparművészetben érték; ne közösítsen ki semmit, ami új, s ne engedjen értékrendjéből; válassza tagjai sorába a legjobb alkotókat és vállalja nehezebb és jobb időkben egyaránt a szocialista társadalom építésének programját.

A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének munkája szerdán a beszámoló megvitatásával, majd a szövetség tisztségviselőinek megválasztásával folytatódik.

A körzeti orvosnak háziorvos kell működnie – mondta a mi

Halaszthatatlan a főváros fürdői a helyreállítás folytatása

KÖZÉLETI HÍREK

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke a Bangladesi Népi Köztársaság nemzeti ünnepe alkalmából táviratban üdvözölte Hoszain Mohammad *Ersad* bangladesi államfő.

Köpeczi Béla művelődési miniszter, aki hivatalos látogatáson tartózkodik Jugoszláviában, kedden Mijat *Sukoviccsal*, a szövetségi kormány alelnökével, majd pedig a szerb köztársasági kormány képviselőivel folytatott megbeszélést Magyarország és Jugoszlávia, s ezen belül Szerbia kulturális, tudományos és művelődési együttműködéséről, az együttműködés további fejlesztésének kérdéseiről.

Pantelis *Economou*, a Görög Köztársaság budapesti nagykövete hazája nemzeti ünnepe alkalmából kedden fogadást adott a nagykövetségen. Részt vett a fogadáson *Juhár* Zoltán belkereskedelmi miniszter, *Kapolyi* László ipari miniszter, *Bányász* Rezső államtitkár, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke, *Esztergályos* Ferenc külügyminiszter-helyettes, *Melega* Tibor külkereskedelmi miniszterhelyettes, valamint a politikai, a társadalmi, a gazdasági és a kulturális élet több más vezető személyisége.

Simai Mihály akadémikus, az MTA Világgazdasági Kutató Intézetének igazgatóhelyettese Ausztráliában — a kormány vendégeként — megbeszéléseket folytatott az ausztrál tudományos akadémia és több egyetem vezetőivel a világgazdaság kérdéseiről, valamint a magyar—ausztrál tudományos kapcsolatok fejlesztésének lehetőségeiről. Simai Mihályt fogadta William *Hayden* ausztrál külügyminiszter.

Osztrák képviselők látogatása

A Magyar Országgyűlés meghívására kedden Budapestre érkezett az Osztrák Köztársaság Nemzeti Tanácsának küldöttsége. A delegációt Anton *Benya*, a nemzeti tanács elnöke vezeti.

A küldöttség délután a Hősök terén megkoszorúzta a Magyar Hősök emlékművét. Ezt követően a Parlamentben megkezdődtek a hivatalos megbeszélések. A magyar tárgyaló delegációt *Sarlós* István, az Országgyűlés elnöke vezette. Részt vett a tárgyaláson Arthur *Agstner*, az Osztrák Köztársaság budapesti nagykövete is.

Sarlós István és Anton Benya egyaránt megelégedéssel szólt a két ország minden területen rendezett kapcsolatairól, külön kitérve a törvényhozó testületek küldöttségeinek kölcsönös, eredményes látogatásaira. Az osztrák képviselők érdeklődésére a magyar tárgyalócsoport tagjai hazánk fejlődésének, a két ország közötti együttműködésének számos területéről fejtették ki véleményüket. Szóltak az új választási törvény rendelkezéseiről, a tavalyi választások tapasztalatairól, az Országgyűlés összetételéről, tevékenységéről, az állandó bizottságokban folyó munkáról.

A megbeszélésen érintették a környezetvédelmi problémák megoldásáért folytatott együttműködés lehetőségeit. A mezőgazdasági termelésről szólva rámutattak, hogy a világpiaci ártendenciák mindkét országban gondot okoznak a termelés jövedelmezőségében. Szóba kerültek a növényvédelem környezeti hatásai, az e területen kívánatos kétoldalú, határ menti együttműködés lehetőségei. Az osztrák vendégek tájékoztatást kaptak a Hazafias Népfront társadalmi szerepéről, valamint a magyar gazdaságirányítási rendszer törekvéseiről is.

Anton Benya hivatalos ausztriai látogatásra hívta meg a Magyar Országgyűlés küldöttségét. A meghívást Sarlós István köszönettel elfogadta.

Az egészségügy vállalkozása: a megelőzés az érdekeltek részvételével

Dr. *Medve* László egészségügyi miniszter, dr. *Bányász* Rezső államtitkár elnökletével az egészségügy VII. ötéves tervéről tartott sajtókonferenciát az Országházban. A tájékoztatót dr. *Hutás* Imre államtitkár, *Juszt* Lajos és *Horváth* Ottó miniszterhelyettesek egészítették ki. Elöljáróban a miniszter elmondta, hogy nemcsak az egészségügyi ágazatot érintik a társadalomban megnyilvánuló előrevivő és visszahúzó tendenciák, miként a lakosság egészségének megóvása sem csupán a tárca feladata. A környezetvédelem konkrét intézkedései, az ivóvízellátás javítása, a humanizált munkakörülmények megteremtése az iparban és a mezőgazdaságban, a feszültségeket oldó társadalmi programok is javíthatják a lakosság egészségi állapotát. Az egészségügyi szolgálat is hozzájárul a társadalmi-gazdasági célok megvalósításához. Ellátja a népesedéspolitikai határozatból ráháruló feladatokat, szociális gondozást végez. Igyekszik megválaszolni a kérdést, hogy *miért van-*

A prevenció azonban nem kizárólagosan tárcafeladat. Nyugati vizsgálatok szerint tizenhárom betegségcsoportban a halálozások 40 százalékának az egészségtelen életmód az oka. Mindenkit mozgósítani kell tehát, akinek szerepe lehet a kockázati tényezők: az egészségtelen táplálkozás, a kevés mozgás, az alkoholizmus, a dohányzás leküzdésében, az életmód alakításában: az egyes embert, a családot, az iskolát, a munkahelyet, a közművelődést és a társadalmi szervezeteket.

Dr. Hutás Imre az orvosképzés fejlesztéséről szólt. *Harminc év alatt megháromszorozódott az or-*

utánpótlás tehát egészségesebbnek ígérkezik.

Fordulatot akarnak elérni az egészségügyi szolgálat munkájában, *a megelőzés felé* fordítva azt. Ideje, hogy a prevenciót a gyógyító munkával egyenértékűnek tekintsék. Ez most már nem jelszó csupán, megteremtik szervezeti, személyi feltételeit is. Az egészségügy e nagy vállalkozásáról szólva, a miniszter kijelentette: a megelőzésben kiemelt szerepe az *alapellátásnak van. A körzeti orvos vállaljon teljes felelősséget a lakosság egészségi állapotáért. Háziorvosként kell működnie.* Úgy tetszik, van ideje a gondozó munkára az ügyeleti rendszer életbeléptetése óta; számos helyen a napi kétórai délelőtti rendelés és a beteglátogatás nem tölti ki a munkaidejét. A rendelést még délutáni két órával kiegészíthetik, ami szintén bevált gyakorlat, és ilyenkor berendelheti a gondozandókat. Az alapellátásban a gondozás a gyerekeknél kezdődik, az óvodában és az iskolában kell felfedezni a később esetleg elfajuló

Kiss István

Hétalakos szoborkompozíciót állítanak fel Hajdúböszörményben. A tanács által meghirdetett pályázat alapján Kiss István szobrászművész készítette el a Hajdútánc című, másfélszeres életnagyságú alkotást. A szobrot a város főterén, a nemrégiben átadott Sillye Gábor Művelődési Központ előtt, a Bocskai-szobor és a felszabadulási emlékmű mellett állítják fel. A szoboravatás a tervek szerint augusztus 20-án lesz.

⊙

Magyar Nemzet 1986. 07. 24.

Kiss István

SZERDA, 1985. NOVEMBER 27. NÉPSZAVA

A Képzőművészek, Iparművészek és Művészeti Dolgozók Szakszervezetének küldöttközgyűlése

Tegnap tartotta küldöttközgyűlését a Fészek Klubban a *Képzőművészek, Iparművészek és Művészeti Dolgozók Szakszervezete.* A tanácskozáson a kulturális kormányzat és a művészeti intézmények képviselői mellett megjelent *Vass Imre* és *Simó Tibor*, a Művészeti Szakszervezetek szövetségének elnöke, illetve főtitkára; ott volt *Kiss István* Kossuth-díjas szobrászművész, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke, *Kecsmár Ilona*, az MSZMP VI. kerületi bizottságának titkára, valamint *Szabó Iván* szobrászművész, a szakszervezet elnöke. *Csavlek András* festőművész, közgyűlési elnök megnyitó szavai után *Orosz Sándor*, a szakszervezet titkára fűzött szóbeli tájékoztatást az elnökség írásos jelentéséhez, amely értékelte a IX. kongresszus óta eltelt időszak munkáját, illetve vázolta az elkövetkezendő öt esztendő főbb feladatait.

Mint a szakszervezet tevékenységét önkritikus szemmel vizsgáló expozéjából kiderült, a gyakorló művészek érdekvédelmét ellátó szakmai szervezetnek az elmúlt években bonyolult körülmények között kellett dolgoznia, mert a jelzett időszakban a kulturális irányítás korszerűsítésének, illetve újraszabályozásának nyomán jelentős változások történtek a művészeti szakmák területén. Elmondta, hogy a szakmai szervezet elnöksége általában egyetértett a bekövetkezett változásokkal, mert elvileg helyesnek tartotta azokat, de több esetben vitatta — és vitatja a mai napig is — a döntések nyomán kialakult gyakorlat bizonyos szélsőségeit, és esetenkénti rossz közérzetet szülő következményeit.

Úgy vélekedett, hogy a korszerűsítési intézkedések csak akkor számíthatnak valódi sikerre, ha együttesen vizsgálják, illetve oldják meg a művészetet érintő erkölcsi és anyagi kérdések mindegyikét. A szakszervezet — szögezte le — kész megfelelő javaslatokkal, véleményekkel és programtervekkel elmélyültebbé tenni az állami szervek döntéseit, és számít rá, hogy észrevételei a jövőben nyomatékosabban beépülnek a kulturális irányítás és gazdálkodás rendszerébe.

A jelentés vitájában többen szóvá tették az új jogszabályok ellentmondásait, amelyek nyilvánvalóan abból adódnak, hogy az elgondolások kevéssé számolnak a művészi munka sajátosságaival.

Utolsó napirendi pontként a közgyűlés 94 küldötte újraválasztotta a szakmai szervezet vezetőségét. Elnök ismét *Szabó Iván*, alelnök *Gera Éva*, titkár pedig *Orosz Sándor* lett.

T. A.

Államok, Törökország, Olaszország, Bulgária, Dánia, Norvégia, Hollandia, Svédország, Szovjetunió és Kanada képviselője szólalt fel.

A delegátusok méltatták a fórum jelentőségét a helsinki folyamatban, hangoztatták azt az óhajukat, hogy a fórum eredményei, a kulturális együttműködést szolgáló javaslatok a tanácskozás befejeztével ne merüljenek feledésbe. *Elismerésüket fejezték ki a vendéglátó ország kormányának és a magyar népnek, valamint a fórum*

ről a kultúra területén, a kulturális jogokról és értékekről, az állam, illetve az egyén szerepéről — mutatott rá.

Ugyanakkor hangsúlyozta, hogy nemcsak az elválasztó vonások jellemzik a mai európai helyzetet. Vannak olyan *közös sajátosságaink*, amelyek nem csupán az európai kulturális örökségből származnak, hanem azokból a leghumánusabb törekvésekből is, amelyek ma az irodalomban, a művészetekben és a tudományban Európa

lyek közös sorsunkat, Európát és a békét szolgálják.

A továbbiakban kijelentette: a Magyar Népköztársaság delegációja megelégedéssel állapíthatja meg, hogy a konferencia *jó munkalégkörben* zajlott le. Hazánk mindent megtett annak érdekében, hogy teljesítsük szervezői feladatainkat és hozzájáruljunk a fórum sikeréhez.

Köpeczi Béla végezetül hangsúlyozta:

— A kulturális fórum *valami újnak a kezdete* az eu-

Kiss István

— Hol álljon Hunyadi János szobra Kecskeméten? Erről rendeztek nyilvános vitát szerdán az alkotó, Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész részvételével a városi ifjúsági és úttörőházban. Az elhangzottak alapján a városi tanács elállt eredeti döntésétől és úgy foglalt állást, hogy a városszépítőkkel együtt új és méltó helyet keresnek a Hunyadi-szobornak.

Népszava 1985. V. 9.

Kiss István

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotásaiból nyílt meg kiállítás csütörtökön a bonyhádi művelődési házban.

ő

Magyar Nemzet 1986. 1.10.

Kiss István

Népszava
1985. 11. 18.

Fényes szelek nemzedéke

Kiss István

Áll Budán, a Csörsz utca és a Nagy Jenő utca kereszteződésében, egy köztéri kompozíció, amely három fiatalembert ábrázol, egy leányt és két ifjút, akikben ruházatuk jellegzetességei alapján nem nehéz felismerni egy paraszt-, egy munkás- és egy értelmiségi fiatal típusát.

A három ifjú ember szorosan egymáshoz tapad, csoporttá forr össze, s felemelt fejjel, száját énekre nyitva, mintegy eleven falként előrelép. A figuraegyüttes, beépítve egy kis előkert üde természeti közegébe, a főváros egyik legvonzóbb parkszobra, a címét azonban — *Fényes szelek* — csak kevesen ismerik.

Fényes szelek... — ez a két szó (de nevezhetnénk fogalomnak is) viszont majd mindenki előtt ismert, aki 1945 tájt kezdett el eszmélkedni, különösen ha népi sorból származott, tehát a korábban elnyomott osztályok, a munkásság és a parasztság köréből jött. Ez volt az a réteg ugyanis, az akkori tizen- és huszonévesek, amely számára a felszabadulás a szó szoros értelmében perspektívát nyitott; ők lettek az „államalapító" ifjúság, akikkel és akik révén első ízben tört meg a korábbi uralkodó osztályok művelődési monopóliuma. A szociológia, az irodalom- és művészettudomány egy korabeli népszerű mozgalmi dal nyomán „fényes szelek nemzedékének" nevezi ezt a generációt, amelynek soraiból a fiatal népi demokrácia első értelmiségi emberfői kikerültek, s amelynek tagjai napjainkban ötvenes éveikben járnak. A „fényes szelek nemzedék" többségének a *népi kollégiumok* biztosították a tanulás és a felemelkedés lehetőségét. A népi kollégium egyszerre volt osztálytámogatással létrejött diákjóléti intézmény és sajátos nevelési feladatokat ellátó közösségi szervezet. Az egykori kollégisták ma is köztünk élnek, kortárs művészetünk értékes derékhadát alkotják. *Úgy gondoltuk, hogy felszabadulásunk 40. évfordulója kapcsán érdemes néhányukat felkeresni, és egykori élményeikről, további pályafutásukról kérdezni.*

Legelőbb a fent említett — és mottóul választott — szobor alkotójához, *Kiss István* szobrászművészhez látogattunk el.

A Kossuth-díjas mester, aki egyébiránt a képzőművész-szövetség elnöki tisztét is betölti, éppen nagy munkában van Százados úti műtermében: Hunyadi János lovas szobrát mintázza Kecskemét számára. A munka sürgető, a téma kedvéért azonban természetesen kész letenni a mintázófát.

— A szobor, a Fényes szelek? Persze hogy emlékszem rá, bár tizenöt éve annak, hogy egy *hatalmas haraszti mészkőtömbből* kifaragtam. 1969-ben állították fel a Pest megyei pártbizottság akkor elkészült épülete elé. Kedvenc munkáim egyike, hisz magam is részese voltam ennek a várakozásokkal teli, tavaszias időszaknak, s engem is, akárcsak kortársaimat, szinte a teljes lehetetlenségből kaptak fel azok a „fényes szelek". Sokakkal együtt én is bizonyosra vettem, hogy valóban megforgatjuk a világot...

— A szó szoros értelmében nem voltam népi kollégista, hisz pesti lakos lévén, nem volt szükségem internátusra, meg aztán néhány évvel fiatalabb is voltam a többieknél — csak 1948-ban kerültem be a főiskolára, s ekkorra a kollégista mozgalom már túl volt a zenitjén. *A szelleme, az atmoszférája azonban még eleven volt*, és én, mint politikus érdeklődésű ember, ambicionáltam, hogy kivegyem a részem az országépítő munkából.

— A főiskola tele volt lelkesedéssel; fiatal, nagy tehetségű tanárok, istenáldotta képességű növendékek. Szabálytalan tanítvány voltam, már főiskolásként beadtam a pályázatokra, kerestem a feladatokat, a megbízást. Ez rendbontásnak számított, s bizony sokszor előfordult, hogy Bortnyik főigazgató behívatott és megszidott egy-egy szereplésemért, de ami igaz, igaz: sokszor gratulált is a művészi kivitelezésért.

— Említett szobrom, a Fényes szelek ekkori élményeimet és lelkiállapotomat reprezentálja, annak a *kollektivista magatartásnak* állít emléket, amit azóta is a legtöbbre becsülök.

T. A.

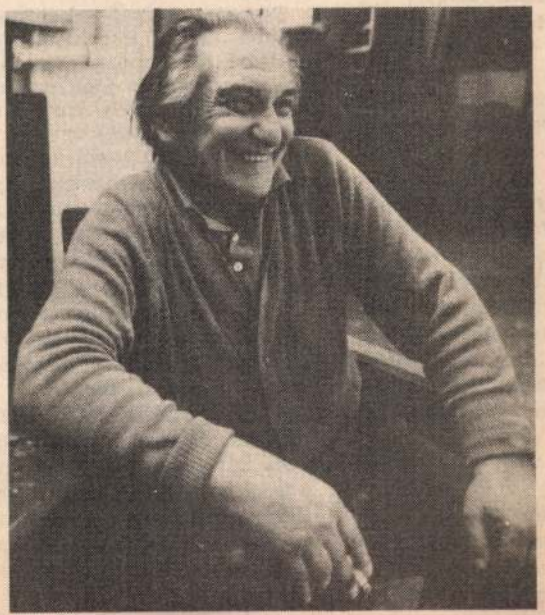

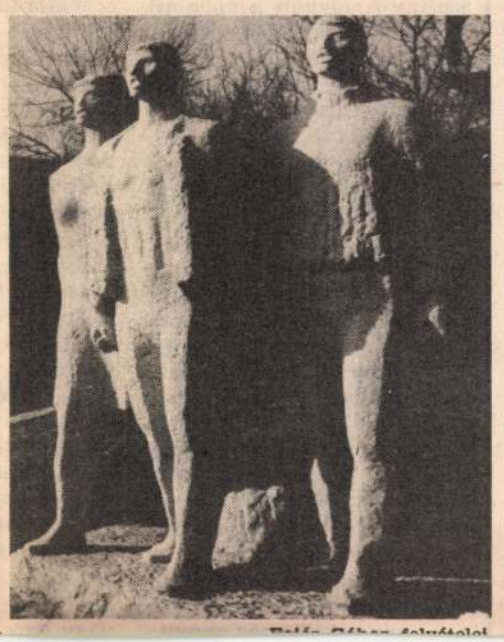

Hétfőtől

rendet adományozta. A tüntetést szombaton a kerületi pártértekezleten *Grósz Károly*, a budapesti pártbizottság első titkára adta át.

(MTI)

eseményeiből

hoz. Hogy: otthon; kellemes, elegáns hangulat fogadja mindenütt az érkezőket.

A természetes anyagok, a kő, a fa, a sok-sok üveg, a fémcsövek hozzájárulnak e hangulat hatásához. A Pátria teremben páratlan mértékű hangminőséget sikerült elérni. Sőt: a teremnek saját szignálja is van, *Rusznák Iván* állította össze, mely éppúgy hozzátartozik a kongresszusi központhoz, mint a védett és stilizált embléma: a BKK-kontúr. A rádiónak és televíziónak nem kell kábeleznie, mert fixen kiépített elektromos rendszer áll rendelkezésükre, mely a meglevő antenna révén egyenesen az adóra sugározhat, adhatja a hangot, illetve a képet. A tolmácsberendezések infrarendszerűek, nyugodtan lehet sétálni velük, nincsenek helyhez kötve.

Nemcsak a főváros, hanem az ország is gyarapodott e nagyszabású, kivételesen szép épülettel, melyet *Finta József* tervezett. A kongresszusi központ szerdán (20-án) este vizsgázik. Fővárosunk új hangversenytermében az avatókoncerten a Magyar Rádió és Televízió Szimfonikus Zenekara és Énekkara — Lehel György vezényletével — Kodály Zoltán Psalmus Hungaricusát, illetve Beethoven IX. szimfóniáját adja elő — Simándi József, Csavlek Etelka, Takács Tamara, Molnár András és Sólyom Nagy Sándor közreműködésével, melyet a Kossuth rádió 19.36-tól közvetít; a televízióban pedig (20.10-től, a 2-es csatornán) Beethoven IX. szimfóniáját hallhatjuk, láthatjuk a központból.

Madi Mária

többségének *jogalma* ... *volt* decemberben arról, mi az a plusz pénz, amit adtak. Pénz és kész. Van annak helye mindig, hát még karácsony előtt.

Ez a vezetőknek ígért-is, nem-is pénz végül aztán csak meglett. Listát kért a miniszteri biztos. Az el is készült. Rajta 20 fizikai és 13 főnök neve. *A nevek mellett forintösszeg.* Először a javasolt listán az igazgatónak 18 ezer, a műszaki helyettesének 15 ezer, a főépítés-vezetőnek 14 ezer, a munkásoknak, akik ugye hajtottak, 1000, 1500 forint jutott, de legfeljebb 2500, vagy 3000. Egyszóval a pénz 25 százalékát javasolták a vezetők a munkásoknak, 75 százalékát pedig maguknak. (Végül ezek az összegek módosultak, de arányaikban nem változtak!)

Fodor István műszaki igazgatóhelyettes, *dr. Sarkadi Imre* főépítésvezető és *Mihály Mátyás* építésvezető kérdéseimre azt mondták, megtehették volna, hogy *egyetlen fizikait sem részesítenek a kapott pénzből*, no de ők azt gondolták, nem lenne tisztességes kihagyni a munkásokat. A jelzett összeg szerintük ugyanis a vállalati *irányítók* premizálását, jutalmazását szolgálta.

Az állítás szépséghibája mindössze annyi, hogy *a miniszteri biztos mást mond.* Nevezetesen azt, hogy a plusz pénzt a plusz teljesítményt nyújtó *munkásoknak* és annak a *néhány* vezetőnek szánták, akik nyilvánvaló módon hozzájárultak a feszes határidő betartásához. Ebből pedig az következik, hogy *sem kegyet nem gyakoroltak, sem le nem mondtak a nekik dukáló pénz egy részéről a vállalat vezetői,* akkor, amikor a javaslati listára a hatvan fizikai közül felírták 20 dolgozó nevét. Nagylelkűségről tehát szó sincs.

A listáról, vagy amihez a főépítés-vezető ragaszkodik — a „nagyról" még annyit:

ilyolo kulol
osztották
hogy *a sza*
zésével. Sz
főbizalmi u
jogkörét
miakkal ka
korolhatja.

Vizsgála
külön n

A százez
még nem v
kor már let
József szb-
a gazdaság
előbb szem
sel, majd sz
váltással pr
zás körüln
Erre tett k
ván műszak
tes a már er
val, amikor
külön megb
vállalati jo
szb-titkár
egyenként meghallgassa a jutalmazottakat. Tudták-e, miért kapják a pénzt? Hogyan vették azt fel? A maratoni megbeszélésre jómagam is elmentem.

Impressziók.

Fodor István felfújt léggömbnek nevezi az ügyet. A jogtanácsos az előzményeket jogszerűnek tartja, mondván, a pénz *se nem prémium, se nem jutalom, hanem megbízási díj.* A miniszteri biztos *prémiumot,* az építők szakszervezete *jutalmat* emleget.

Lengyel József lakatos brigádvezetővel két meghatalmazást írattak alá, de nem nézte, ki voltak-e azok töltve. (Egyébként akik a kollégáiknak járó jutalmat felvették, *dolgozóként két meghatalmazást* adtak le a főépítésvezetőnek.

Mandela Mihály villanyszerelő két üres nyomtatványra emlékszik.

Szőcs József villanyszerelő szerint az egyik pénzre szólt, a másikra mellékfoglalkozás, vagy gmk volt írva.

dor István műszaki igazgatóhelyettesét például, aki a szakszervezeti jogok emlegetését személyes sértésnek, a vállalat lejáratásának fogja fel. Holott ők a szakszervezeti jogok megsértéséért bírálják azokat, akik semmibe vették.

Csorvási József erkölcstelennek tartja, hogy most a vállalat arra mozgósítja az erőit, hogy *olyan jogi formulát keressen, amely kizárja a szakszervezeti jogok érvényesítését.* Hangsúlyozza, a pénz megérdemelt. A szakszervezet kifogása tehát csak az, hogy a megérdemelt pénzt *méltatlan módon, elfogadhatatlan arányokkal* osztották el. Ez az arány erkölcstelen. Az pedig sértő, hogy *az érdekvédelmet szembe akarják állítani a jogszerűvel!*

A főépítés-vezető azt mondta, telik a jutalomból, vesz hát majd egy féltéglát, s azzal veri a mellét az szb-titkár, vagy akár a bizalmi testület előtt. Be is mutatta, miképpen szól a mea maxima culpa.

Szabó Iréne

Kiss István

— **Kiss István szobrászművész** alkotásaiból nyílt kiállítás hétfőn Szentendrén, a Pest megyei Művelődési Központban. A tárlaton a Kossuth-díjas érdemes művész 36 munkája — nagyméretű szobra, kisplasztikája és érme — látható.

Népszava 1985. 01. 4.

Kiss István

Jubileumi kiállítás

Szerdán a Műcsarnokban sajtótájékoztatón ismertették a jubileumi képzőművészeti kiállítás előkészületeit. A tárlat március 22-én nyílik *40 alkotó év* címmel.

Kiss István szobrászművész a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke többek között elmondta, hogy a bemutató az egész hazai művésztársadalmat megmozgatta: a pályázati felhívásra 1300 művész 1834 alkotása érkezett be. A 21 tagú zsüri végül 427 alkotó 693 munkáját fogadta el. Olyan bemutatót kívántak szervezni, amely *műveken keresztül mutatja be a magyar társadalom történelmi átalakulásának négy évtizedét.*

A kiállítás időtartama alatt — március 22., és május 5. között — több kiegészítő program várja a Műcsarnok vendégeit. A kamarateremben művészettörténeti előadások lesznek, amelyeken áttekintik képzőművészetünk felszabadulásunk utáni történetét. Ugyanitt a látogatók válogatást láthatnak az elmúlt 40 év legsikeresebb magyar játékfilmjeiből.

Népszava
1985. III. 21.

Kiss István

A Központi Bizottság tagjai

KISS ISTVÁN szobrászművész;

Népszava 1985. III. 29.

Kiss István

— **Hunyadi-szobor Kecskeméten.** Kecskemét Hunyadi városrészében felavatták Hunyadi János szobrát, Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotását. Az impozáns szobrot, amelynek talpazatát, terét Rácz Zoltán építész tervezte, déli tizenkét órakor, harangzúgással avatták fel. Az ünnepségen Köpeczi Béla, művelődésügyi Miniszter mondott beszédet.

Népszava 1985. XI. 18.

Kiss István

Születésének hetvenötödik évfordulója alkalmából vasárnap felavatták Darvas József bronzból készült mellszobrát — Kiss István alkotását — Kiskunfélegyházán, az író nevét viselő általános iskola előtti téren. Darvas József munkásságát, közéleti szerepét az ünnepségen Rátkai Ferenc művelődésügyi miniszterhelyettes méltatta.

Magyar Nemzet 1987 - 11. 9.

Kiss István

Magyar

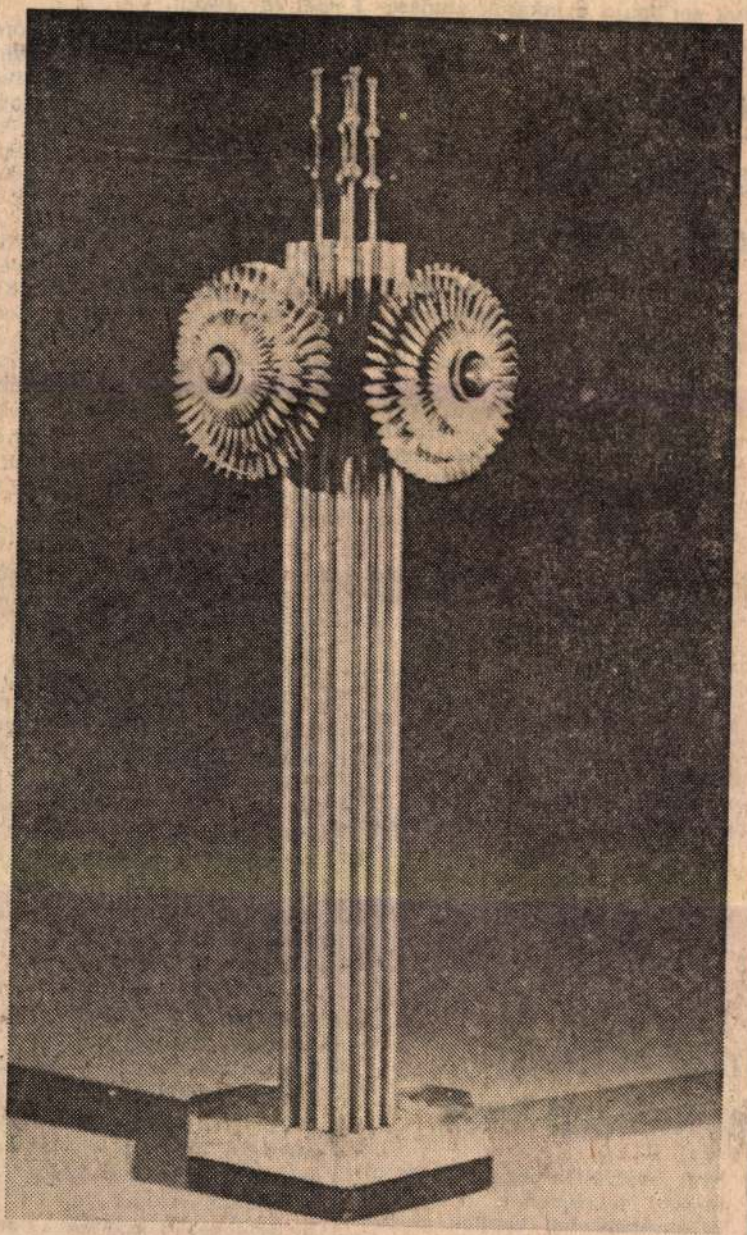

Kiss István: Magyar atomerőmű című kompozíciója

A Gagarin Hőerőmű ... tartott munkásgyűlésen *Bódi Béla* vezérigazgató adott számot az eredményekről és szólt a következő év tennivalóiról. A hőerőmű berendezéseinek teljes rekonstrukciója megfelelő ütemben halad. Ennek keretében 1991-ig valamennyi blokk gépeit — mivel az elmúlt 15 év alatt erősen elhasználódtak — újakkal cserélik fel. Ebben az évben két és fél milliárd forintot költöttek karbantartási és felújítási munkákra.

özökkel irányít, yar Nemzeti Bank

nyei. Szétvált a jegybanki és hitelezési tevékenység, a létrejött új kereskedelmi bankok alapvető feladata az, hogy üzleti alapon hitelezzenek.

A kereskedelmi bankok ténylegesen január 5-én kezdik meg működésüket. Korábban a hazai

főtitkár köszöntötte. A mag... történelemben szilárdan hel... állók egyikének munkájáról e... lékezünk meg — mondotta. ... amikor múlt- és nemzettudatu... megtartása érdekében oly sol... teszünk, hajlamosak vagyu... csak a vezetők tetteit emleget... Most a magyar nemzeti történ... lem és az egyetemes kultú... egyik olyan alakjának szentelj... figyelmünket, aki azonos sorb... állt és azonosult népünkkel ... máig ható tudományos eredm... nyeket ért el. *Julianus barát út... a Kárpát-medence népeinek az... nosságtudata nevében is fon... esemény*, hozzátartozik mai é... tünkhöz, eredménye pedig ... pünk történetéhez — fejezte ... szavait a főtitkár.

Györffy György történész ... mertette Julianus és társai k... leti útját kiemelve: olyan fizik... követelményeknek feleltek m... a domokos szerzetesek, mely... mellett a mai sportteljesítmény... eltörpülnek. Mezítláb, éhezv... gyalog haladtak céljuk felé. Tö... ténelmünk során mindig volt...

Kiss István

Pál Lénárd felszólalása

Képző- és iparművészek közgyűlése

Megkezdődött a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének XII. közgyűlése kedden a Budapest Kongresszusi Központban. Az elnökségben helyet foglalt politikai, társadalmi és művészeti életünk több vezető tisztségviselője is.

Kiss István, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke referátumában többek között elmondotta: társadalmunkban egyre nagyobb a műveltség és a kultúra szerepe, s a képző- és iparművészeknek az a feladata, hogy a változó helyzethez alkalmazkodva, megfeleljenek a növekvő feladatoknak. Mindehhez arra is szükség van, hogy erősödjék az alkotói tevékenység és a minőségi munka differenciált anyagi és erkölcsi elismerése. Növelni kell a vállalkozás és a tehetség becsületét, hogy a művészeti, szellemi tevékenység valódi társadalmi értéke szerint érvényesülhessen. A művészeti munka kereteit adó és azt szolgáló intézmények mellett a szövetségnek is hatékonyabban kell részt vennie ebben a folyamatban, képessé válva a megújulásra — mondotta.

A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének ötéves tevékenységét ismertető beszámoló megállapítja: az utóbbi években a szervezet a korábbinál aktívabban és folyamatosabban vett részt a művészeti közéletben. A szövetség állandóan tevékeny szerepet vállal a művészeti életet érintő kérdések megvitatásában, s bővült a magyar művészet, az alkotók nemzetközi kapcsolatrendszere. Az eredmények mellett azonban számos kedvezőtlen tendencia is megfigyelhető a magyar képző- és iparművészetben. Ezek jórészt összefüggnek a hazai vizuális kultúra általános helyzetével és e művészeti ágazat anyagi lehetőségeivel.

A vitában felszólalt *Pál Lénárd*, az MSZMP Központi Bizottságának titkára is. Hangsúlyozta: minden országnak — így hazánknak is — az adja a nemzetközi tekintélyét, hogy milyen eredményeket tud felmutatni a gazdaság, a tudomány, a kultúra és a társadalom egészének fejlesztésében. Napjainkban különösen fontos, hogy figyelmünket azokra a feladatokra összpontosítsunk, amelyek megoldása nélkülözhetetlen a társadalmi fejlődés gyorsabbá tételéhez.

E feladatok döntően gazdasági jellegűek, de sikeres megoldásuk elképzelhetetlen a gazdasági szférát körülvevő humán környezet és az annak minőségi jegyeit meghatározó kultúra fejlesztése nélkül. Sokat kell tenni tehát a gazdasági élettől látszólag távolabb fekvő területeken is: az oktatásban, a nevelésben, a szakképzésben, a műveltség terjesztésében, az ízlés formálásában — mutatott rá a Központi Bizottság titkára. Ha például az iskolában nagyobb hangsúlyt kap a konkret tudásra, a munkaszeretetre, a fegyelmezettségre, a jó ízlésre és a hazafiasságra való nevelés, ha fellépnek az úgynevezett „szabad nevelés" vadhajtásai ellen, akkor ezzel jelentősen elősegíthető a társadalmi értéktermelésben oly fontos emberi tényező kibontakoztatása.

A gazdaság fellendítésének sok más feltétele is van, az viszont nem vitatható, hogy az egyik legmeghatározóbb elemet magában az emberben, az ember érdekeit, tudatát, hangulatát és viselkedését alakító tényezőkben kell keresni. Ebben az összefüggésben is sokat tehetnek a művészetek alapvető társadalmi-gazdasági feladatainak megoldásáért. Újból hangsúlyozni kell azonban — mondotta Pál Lénárd —, hogy a politika nem azt várja a művészettől, hogy rövid távú döntéseihez igazodjék — vagy azokat igazolja —, hanem azt: vállalja alapvető humánus küldetését és ennek megfelelően a szocializmus eszményeit. A szocializmus és minden igazán értékes művészeti törekvés lényegi rokonsága azonban nem zárja ki, hogy konkrét kérdésekben, taktikai lépésekben véleményeltérés, vita alakuljon ki a művész vagy a művészek egy csoportja és a politika képviselői között. Ugyanakkor teljesen világossá kell tenni, hogy a szocializmus céljait szolgáló politika a művészet területén is fellép minden emberellenes, a szocializmus eszményeit, értékrendjét és erkölcsiségét romboló törekvéssel szemben.

A Központi Bizottság titkára a továbbiakban utalt arra, hogy a szövetség tagjai jól ismerik a művelődéspolitikai munkaközösség 1984-es állásfoglalását, amely megfogalmazza napjaink művészetpolitikai feladatait. Az ebben foglaltak olyan megállapításokat tartalmaznak, amelyek hosszabb időre érvényesek, és számos vonatkozásban megalapozzák a képző- és iparművészek törekvéseit a vizuális kultúra, a tárgyformálás, az esztétikus környezetépítés fejlesztésében, s nem utolsósorban az ehhez szükséges műszaki feltételek megteremtésében.

A szövetség feladatairól szólva hangoztatta: arra van szükség, hogy a szervezet erősítse a hazai közéletben a társadalmi önbizalmat, az értelmes tenniakarást, a küzdelem vállalását. Legyen stratégiája és harcoljon a szocialista művészetpolitikát segítő célok megvalósításáért. A szövetségnek képviselnie kell mindent, ami a képző- és iparművészetben érték; ne közösítsen ki semmit, ami új, s ne engedjen értékrendjéből; válassza tagjai sorába a legjobb alkotókat és vállalja nehezebb és jobb időkben egyaránt a szocialista társadalom építésének programját.

A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének munkája szerdán a beszámoló megvitatásával, majd a szövetség tisztségviselőinek megválasztásával folytatódik.

(MTI)

...mivel óvodások és tu...

A já...

Ilyen sem volt még M... országon! *A Szórakaténu... kmúzeum* az elmúlt h... én megrendezte az *I. Or... áték-szimpóziumot.* (K... nét negatív kulturális szenzá... lója éveken át a színház helyze... e volt. Arról meg közben szíve... en elfeledkeztünk, hogy a di... namikus ütemben fejlődő város öbb országos hatáskörű intéz... ménynek ad otthont, mint me... gyeközpontjaink általában. Ve... gyük csak a világhírű *Kodály ntézetet, a Naiv Művészek Mú... eumát,* s végül a fenti ugyan... csak különös nevű játékműhelyt és múzeumot.)

Felmerülhet a kérdés, mi szükség van egy olyan peri... férikusnak tűnő területen, mint amilyen a játszás és a játék, *országos* találkozást tartani. Nos, vegyük csak a gyerekek... kel való kapcsolatát, a kisba... bák első mozgatható és hangot adó csörgőit és „mobiljait", s szerepüket a csecsemő és a kül... világ kapcsolatának kialakítá... sában. Vagy az óvodások élet... re nevelését a játék segítségé... vel. Vagy a felsőbb korosztá... lyok kreatív és személyiségfej... lesztő játékainak helyét a *pe... dagógiában.* Vagy éppen magá... nak a *tanításnak* és a játékos... ságnak kapcsolatát. A *játszó... teret,* mint tevékenységi körzet... tet és esztétikai, városszépítő elemet. (Nagy témakör és ak... tuális, sok előadó foglalkozott vele.)

De nem kell magyarázni a játék *néprajzi* jelentőségét, akár mint a nemzeti kultúrkincs részét, akár mint az ősiségre utaló szuverén vizsgálati objek... tumot. (Ez a kapcsolat vonzott oda olyan szaktekintélyeket, mint *Balassa Iván,* a Néprajzi Társaság elnöke, vagy *Gonda Béla,* a debreceni egyetem Herder-díjas professzora.) De menjünk tovább. A játéktárgy, mint kiállítási objektum *a mu... zeológusok* gyűjtőkörébe tarto... zik. Mint a történelemben vál... tozó szerepű tevékenység a já... ték*funkció* a *kultúrtörténészek* vizsgálati anyaga. Mint társa... dalmi életünkben — és ... hobbi, *a szabadidőkitöltés ré... sze.* Mint *a gyógypedagógia eszköze,* a gyermekgyógyászat egy lehetséges *diagnosztikai módja.* A játék*ipar,* mint gazdasági ágazat a maga gyártóival és ke... reskedőivel. (Gondoljunk csak ebben az összefüggésben a bű... vös kockára, majd arra a fias... kóra, amelyet ma már közkelet... űen *Rubik-szindrómának* ne... veznek.) Vagy: a játék mint *a vizuális nevelés eszköze,* mint *művészeti tárgy.* A szerepjáték, mint kiélési forma. Az úgyne... vezett *szimulációs játékok,* esz... közül különféle gazdasági és egyéb döntési és előkészítési fo... lyamatok imitálására. Korunk ... *játékai* (és itt nem-

soke. (... *zetnek,* mint egy előadásból megtudtuk, tizenötezer tételből álló játékgyűjteménye van. Összehasonlításul: a *Bartók*-kezdeményezte *Magyar Népzene* Tára első kötetébe még csak ezer került bele annak idején.)

Soroljam-e? A játék mint

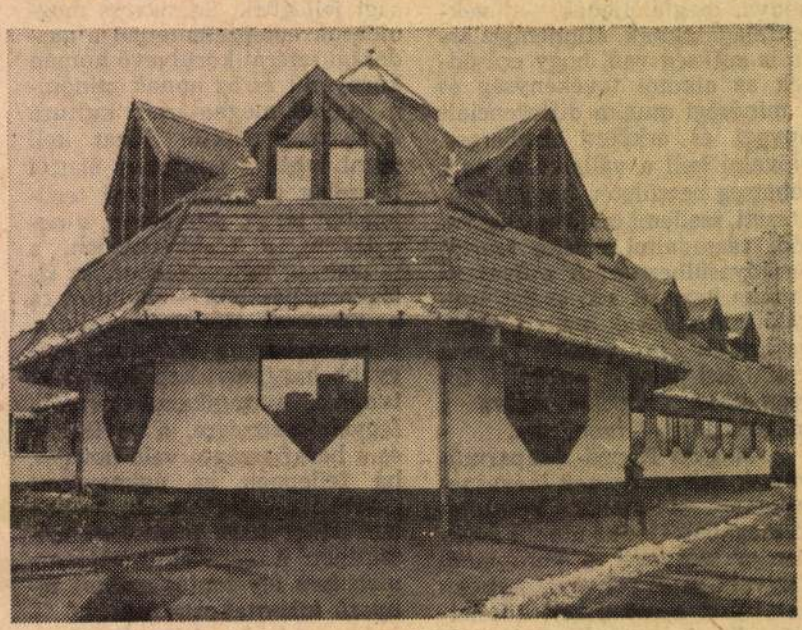

A Szórakaténusz Játékmúzeum és Játékház
MTI Fotó: Karáth Imre felvétele

már „vitazárat" kellett bevezet... ni a soros elnököknek, annyi volt a közel száz szakember és érdeklődő hozzászólnivalója. Az éjszakába nyúló spontán beszél... getések során vetette fel *Szent... iványi Tibor* számítógépes mér... nök, a technikai játékok ország... os hírű szakembere, és egy... ben a magyar játékterület hi... vatalos és nem-hivatalos „min... denese", hogy ennek a szerte... ágazó, több diszciplinát és több államigazgatási szektort is érin... tő területnek nincs megfelelő szintű koordinációja és képvi... selete. Ez azonban már külön téma, ha mégoly égető is, amely... re alkalmilag visszatérünk.

L. A.

és így tovább.

Hadd ne folytassam. A Bács-Kiskun megyei múzeumok igaz... gatója, *dr. Bánszky Pál* meg... nyitotta háromnapos és három helyszínen (szekciókban) lezaj... ló rendezvénysorozat közel fél... száz előadásával kapcsolatban

Kiss István

SZOBORAVATÁS. *Szombaton ünnepélyes keretek között avatták fel Hajdúböszörményben a Táncoló hajdúk című szoborcsoportot, Kiss István Kossuth-díjas művész alkotását. A legnagyobb hajdúváros főterén álló, a természetes életnagyság másfélszeresére tervezett hét szoboralak a Bocskai István fejedelemtől szabadságot nyert és később a hajdúkerületbe tartozó hét település: Hajdúböszörmény, Hajdúszoboszló, Hajdúdorog, Hajdúnánás, Hajdúhadház, Vámospércs és Polgár hajdúit jelképezi.*

Magyar Hirlap 1986. X. 20

Kiss István

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrász alkotásaiból nyílt kiállítás vasárnap a császártöltési művelődési házban. A művész — több mint félszáz emlékmű, köztéri szobor alkotója — ezúttal bronzból, márványból készült kisplasztikáival, szoborterveivel mutatkozik be. A kiállítást március 14-ig tekintheti meg a közönség.

Magyar Hírlap 1986. III. 3.

Kiss István

— **Kiss István** Kossuth-díjas szobrászművész munkáiból állandó kiállítás nyílt kedden a tengelici volt Benyovszky-kúriában. A Tolna megyei tanács támogatásával felújított kúria alkotóháza volt a művésznek, és most mintegy 300 négyzetméter alapterületen rendezték be kiállítását. Kiss István egész életművét reprezentálja a bemutató.

Magyar Nemzet 1987. VIII. 19.

Kiss István

Festmények Grúziából

(MTI) Grúz tájak, városok láthatók azokon a festményeken, amelyekből kiállítás nyílt szerdán Budapesten, a Szovjet Kultúra és Tudomány Házában.

A tárlatot *Kiss* István Kossuth-díjas szobrászművész, a Képzőművészeti Főiskola rektora nyitotta meg. Az ünnepségen részt vett Borisz *Sztukalin*, a Szovjetunió budapesti nagykövete.

A kiállítás június 14-ig tekinthető meg.

Magyar Nemzet 1987. VI. 11.

Kiss István

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrász alkotásaiból nyílt kiállítás vasárnap a császártöltési művelődési házban. A művész — több mint félszáz emlékmű, köztéri szobor alkotója — ezúttal bronzból, márványból készült kisplasztikaival, szoborterveivel mutatkozik be. A kiállítást március 14-ig tekintheti meg a közönség.

Magyar Hírlap 1987. III. 6.

Kiss István

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrászművész munkáiból állandó kiállítás nyílt tegnap a tengelici volt Benyovszky-kúriában. A Tolna Megyei Tanács támogatásával felújított kúria a művész alkotóháza volt, ahol most hatvan kisméretű szobrot, valamint vázlatokat, maketteket és fotókat láthatnak az érdeklődők.

Népszabadság, 1987. VIII. 19

Kiss István

◇ *Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotásaiból nyílt meg kiállítás hétfőn Budapesten, a Kaesz Gyula Faipari Szakmunkásképző Intézet aulájában. A Szabadfoglalkozású Képző- és Iparművészek pártszervezetével kialakított, immár hagyományosan jó kapcsolat eredményeként több mint egy évtizede rendeznek képzőművészeti bemutatókat az Egressy úti intézményben.*

Népszabadság, 1987. 11. 24

Kiss István szobrai

1071

1984.I.14.Kossuth 4.25.

Jó reggelt

- Arcok a közéletből. Sorozatunk mai szereplője Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész, velo beszélget munkatársunk Fodor János.

- Előttem van egy cikk, amit Önnel, Önről készitettek. Idéznén: 26 éves volt, amikor még főiskolásként pályadijat nyert a Dózsa című szobor-csoportjával. Támadásba lendülő kaszás parasztok a páncélinges vezérrel, aki egy fejjel ugyan kimagaslik közülük, de a mozdulat iránya egyetlen hatalmas hullámba olvadása bizonyitja, hogy test a testükből, vér a vérükből. A művet a zsüri elfogadta, csupán azt az apróságot kértek öntől, hogy a vezért sziveskodjék külön talpazatra állitani. Jó magasra a derék tömog fülé. Megtette. Most ezt azért olvastam fel én ilyen hangosan, mert nem is ez érdekes annyira, hanem inkább az, amit Ön erre mondott. Nyugtasson: A szobrász nem arra tartja a követ, hogy a fejét verje bele.

- A mentségre. Én közvetlenül Rákositól kaptam egy ilyen kérést, ezért kiemeltették, kiemeltettük a figurát.

- Most akkor hogy érezte Ön, ez egy megalkuvás volt, nehéz volt eleget tenni a kérésnek?

- Ma már sokkal élesebben harcolnék az eredeti elképzelésemért, azzal, hogy ezt a figurát kiemeltük, lényegében ebből egy klasszicizáló kompozició jött létre, márpedig forradalmi zudulás klasszicizáló egyensullyal ez reménytelen. Szóval nemcsak

az volt itt a nagy baj, hogy a vezér kiemelkedett, hanem, hogy a kompizició, és a tartalma ellentmondásba került.

- Ön évek óta a Magyar Képzőművészek Országos Szövetségének elnöke. Tagja a Párt Központi Bizottságának.

- Hát én a fényes szelek generációjához tartozom, hogy mit jelentett az? Hát egy nagy csomó energiával, tele fantáziával, ember került a történelmi lehetőségekhez, és ez az energia érvényesült is. Na most ennek volt egy alapvető gondolati tartalma, teljesen mindegy volt, hogy Dokosz nékosz, vagy bármelyik csoport szervez, vagy szerveződött, a kollektivitás, a közösségi szándék, a közösségi tudat, ez rendkívül erőtdjes volt, és ez szerintem ennek az egész generációnak, különösen azok, akik ebből aztán hosszu ideig, talán még ma is tudnak táplálkozni, a legnagyobb erejük...

- Megmarad ez a lendület, megmaradhat?

- Na most az elmult időszak során rendkivül sok dolog zavarta, akadályozta ezt.Szóval nagyon sok emberből kiveszett. Azért mondtam el ezt a kollektivitás tudatot, és a kollektivitás szándékot, mert itt most van egy folyamat, amit én majdnem biztosra veszek, hogy a történelmi fejlődésnek, és a természetes demokratizálódásnak is egy egészséges folyamata, ez viszont egy hamis jelleget kapott. Nagyon felerősödött ma Magyarországon privatizálás...

- Ön nemcsak a művészetre gondol most?

- Nem bizony. A művészetben ez nagyon határozottan jelentkezik, hát ezt nem kell elmondanom, nézze meg. Akármelyik művészeti águnkat, az irodalomtól a képzőművészetig, nagyon erős ez a folyamat. Ezt én hibának tartom, na ezeket előzménynek kellett mind ahhoz mondanom, hogy érthetővé váljon, hogy közéleti tevékenységek folytatók, ami egyuttal természetesen politizáló is, különösen ma.

- Időben?

- Időben ez különösen nagy veszteség., de ismeretben óriási előny. Egy művész számára különösen, tudniillik korszerüségi kérdés ez. Korszerü ember csak az lehet, - nem az aki divatokat talál ki, vagy ujszerü, vagy különleges kifejezési formákat, - hanem aki a lehető legpontosabban érzi a kor mozgását, a kor összefüggéseit.

Kiss István: Arany János

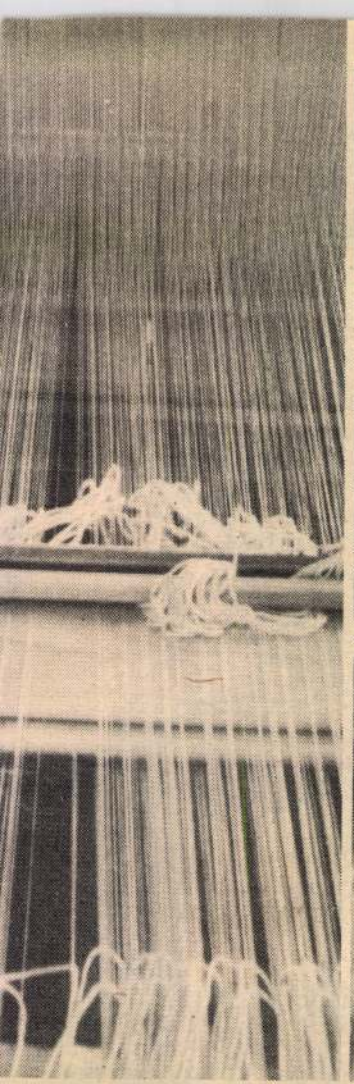

Fonalh

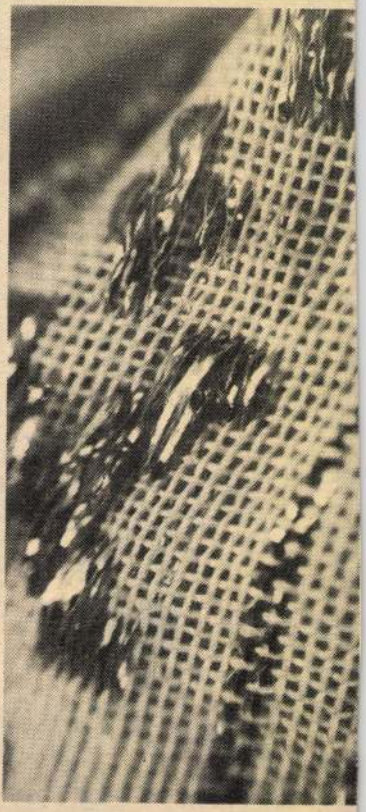

1021

1984.III.16.Tv.1. 19.30.

Tv-Híradó

- A filmek K[illegible]n, a sajtó-fotók Amsztardamban versengenek. A rangos seregszemlére benevezett 4-5.000 fotó közül szakmai zsüri válogatja a z t a 300 képet, amely azután a volt fotó alapitvány Utazó tárlatává lesz. A fotóriporterek 1983-as seregszemléje is a vásárváros területén látható. Köztük az év, sajtófotója. A 25-ös pav ilon em eletén az idegenforgalmi sajtó-fotópályázat képeit állitották ki. Az országok képzőművészeti kiállitásnak a műcsarnok ad pthont. 500 műalkotás látható a nagy hazai tárlaton, amelyet dálben nyitott meg Kiss István szobrászmüvész, a Magyar Képző, és Iparművészet Szövetsége elnöke.

1021

1981. VIII. 29./FE

Tv-hiradó 2.

- A szatmári vidék központja, Mátészalka, ma ujabb köztéri szoborral gyarapodott. Hegymegi István, a Központi Bizottság tagja, a Szamosmenti Állami Gazdaság igazgatója, avatta fel és leplezte le a Kossuth dijas szobrászmüvész, Kis István Felszabadult cimü alkotását. Amely 5 esztendei vándorlás után került végleges helyére. A néhány kiállitáson és 12 fővárosban, pl. Moszkvában, Varsóban, Prágában, Berlinben aratott elismerést. A munka egyik kisplasztikai változatát a leningrádi Ermitázs is megvásárolta gyüjteménye számára. Az erőszakot, a pusztitást, a pusztulás romjait jelképezi a figura mögötti 8 m. magas betonszerkezet. Az abból kilépő bronzalak pedig a kiszolgáltatottak életigényeit fogalmazza meg. Öbennük és a legerősebben az élet iránti vágy, az élethez való ragaszkodás. E gondolatot csak hangsulyozza a kézben tartott virág, az élet jelképe. A mai szoboravatással kivánt Mátészalka emléket állitani 750 esztendős multjának, történetének és közelgő felszabadulási évfordulójának.

KISS István (szobrász)

Fotóművészet, 1985/3.sz. 8.p.

Kiss István vázlatot készít az Acélolvasztár című kompozíciójához a csepeli Martinban (1960)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

NÉPMŰVELÉS

1984 MÁJ

1021

Országos képzőművészeti kiállítás '84 – Műcsarnok

Kiss István: Arany János
Barabás Márton: Belső tér
König Róbert: Xenophon méneséből
Szöllőssy Enikő: Konfrontáció
(Turóczi Tamás felvételei)

5 népművelés
ÁRA: 11,– Ft

dolgozó munkaviszonya

megváltozott munkaképességű dolgozó-

jelölés szerint: csökkent munkaképes-
átásának feltételeit a 8/1983. (VI. 29.)
áltozott munkaképességű dolgozó az a

épesség-változás miatt eredeti munka-
ékű munkára tartósan alkalmatlan, de
ékban nem részesül;
ban részesül, és eredeti munkakörében
alkalmatlanná vált;
ilalom folytán nem foglalkoztathatja;
(1) bekezdése alapján a munkáltatóval

munkáltató köteles újból alkalmazni azt
baleset folytán megrokkant, és munkavi-
sára tekintettel – korábban megszűnt.
munkáltató elsősorban *eredeti munkakö-*
ez nem lehetséges, akkor az intézmény-
melyben munkaképességét egészsége to-

unkáltató tartozik megvizsgálni *a más*
részmunkaidőben való alkalmazás lehető-
.
koztatása, illetve átképzése nem oldható
szervet köteles haladéktalanul írásban
litációs intézkedéseket (áthelyezés másik
stb.).
ó foglalkoztatását sem a munkáltatója,
a rendeletben meghatározott feltételek-
t kell megállapítani.
kaképességű dolgozó *felmondási védelem*
özül
ha munkaképesség-változásának mérté-

baleseti járadékban részesül,
g, amíg foglalkoztatási tilalmat okozó

vonatkozik arra a megváltozott munka-

en látja el, illetve a munka elvégzésére
a vagy alkalmatlansága a megváltozott

ül vagy azonos helységben más munkál-
ttségének megfelelő új munkahelyet ajánl
javaslatot tesz, és azt a dolgozó nem

sági nyugdíjra, öregségi vagy munkaké-

áltató, sem a telephelye szerint illetékes
n tud adni.

Ferencz Győző

1021

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész

1984. II. 2. Kossuth 4.25

Jó reggelt!

- Kiss István szobrászművész legujabb kiállitását ma délután nyitják meg a salgótarjáni Kohász Művelődési Központban. Hogy miért éppen ott, hogy a szobrász miért is kötődik Tarjánhoz, ez kiderül abból az interjuból, amelyet Szatmári Ilona készitett vele.

- Tudom, hogy ebben a korszerüen szépen megtervezett Nógrád megyei központban, modern ipari városban Kiss Istbán mindig is örömmel, szivesen mutatta be és mutatja be szobrait, vázlatait, terveit. A salgótarjániak is kedvelik bemutatott alkotásait. Háromszor nyerte már el a város közönség diját. Most mi mindent láthatnak Kiss István szobrászművésztől a tarjániak?

- Szerepelnek küstóri munkák vázlatai, történelmi vonatkozásu és a mai élettel foglalkozó szobrok, kisplasztitkák. Tulajdonképpen egy eléggé széles áttekintése annak, amit csináltok.

- Most is bemutatja a Balladák sorozatát.

- Igen. Ezek nem konkrét balladáknak az illusztrációi, hanem inkább a nagy sorspróbálnákat fogalmazó szobrok. Van egy csomó játékos dolog is, Akt, Szitakötő. Természetes dolog, hogy egy ember nemcsak egyféle dolgot csinál, hát nemcsak küstóri szobrot csinálok én sem, mint mindenki más, portrékat is. És hát ilyen játékos szobrokat is. Szerepel a kiállitáson vázlat is. A Szabadságfa körü tervezett emlékpark, emléktór, ami sziklák menetelésóból áll. Lényegében itt arról van szó, hogy megindulnak a sziklák.

- A sziklák emberekre, embertömegekre utalnak.

- Két zászló, zománcozott zászló, mert hiszen Tarjánba a zománcgyár is jellegzetes. Egy Mária Rákóczi zászló és egy 19-es vörösszászló az, ami konkrétabbá teszi ezt az egész sziklamenetelést.

- Bemutatja a város számára tervezett diszkutjának kis modelljót is.

- Tarjánnak vagy egy szovjet testvérvárosa, Kemerovo. És van egy lakótelepe, amit Kemerovo lakótelepnek neveznek. Az idevezető út elején lesz ez a diszkut, aminek a motivuma tulajdonképpen egy gyermekláncfü csillagokból, két ekból is használtam ezt a motivumot. Az egyik a szocialista eszmének a terjedését jelenti. Mint a gyermekláncfünek

a magjait, ahogyan a szél hordja szót. A másik az, hogy a motivum maga egy ilyen aktraktiv piros golyó, abba a környezetbe meghatározó szerepük tud lenni formailag. A két város útburkolatának fölhasználásával csinálok egy vizlépcsőt. Tarjánt a bazaltkövek, Kemerovót pedig ilyen nagyobb kőlapok jelzik a medencébe.

- És mikor lesz kész?

- Salgótarján felszabadulásának 40. évfordulóján átadható, avatható lesz a diszkut.

---ooo---

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726
Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész
NAPLÓ (VESZPRÉM)
1983 OKT 22
1021

Bortnyik Sándor: Vörös május.

MAGYAR MŰVÉSZEK A SZOVJETUNIÓRÓL

Kiállítás Budapesten

Az épület, ahová egy kiállítás ünnepélyes megnyitójára tértünk be, egyszerre bensőséges és reprezentatív. A burkolatok, a bútorok, a berendezés, a helyiségek harmóniája, szépsége a magyar belsőépítészek alkotó fantáziáját dicséri. Az épület: a Szovjet Tudomány és Kultúra Háza, amelyet száz- és százezrek ismernek országszerte. A kiállítás: Magyar művészek a Szovjetunióról. A megnyitón Ivan Ivanovics Bagyul, a szovjet nagykövetség tanácsosa mondta el, hogy a ház belső terének kialakítása magyar alkotók munkája, vagyis a ház kezdettől fogva közös tevékenységet folytat velünk, magyarokkal.

A kiállítást a Szovjet Tudomány és Kultúra Házának tízéves évfordulója alkalmából nyílt meg a két ország képzőművészeti szövetségének és a Magyar–Szovjet Baráti Társaság közös rendezésében. Ez a kiállítás, amelyen ötven magyar képzőművész kétszáz alkotása szerepel, sorban a százhetvenhetedik. Kiss István, a Magyar Képzőművészek Szövetségének főtitkára a kiállítás lényegét úgy fogalmazta meg nyitó szavaiban, hogy az a Szovjetunió iránti tisztelgés, vallomás a két nép emberi, érzelmi kapcsolatairól. Nem hivalkodó, ám reprezentatív, intim és bensőséges.

Az alkotások műfaja a legkülönbözőbb: festmények, szobrok, grafikák, érmék, plakátok láthatók a ház kiállítótermében, s az előterek falain. A művészek több nemzedéke van jelen Uitz Bélától, Mészáros Lászlótól, Bortnyik Sándortól a legfiatalabbakig: Pusztai Ágostonig, Szemethy Imréig. A kiállítás nem deklarál, nem tematikus: magyar tájakat, parasztházakat is láthatunk vologdai, moszkvai városképek mellett. A kiállítás rendezője, Sós László, a nehezebb utat választotta: olyan alkotásokat gyűjtött össze, amelyek rejtetten sugallják a két nép barátságát, sőt azon túl azt a hitet is, hogy az emberiség legnagyobb értéke a humánum; az ember képes a létét megvédeni, ha barátságban, egyetértésben él társaival.

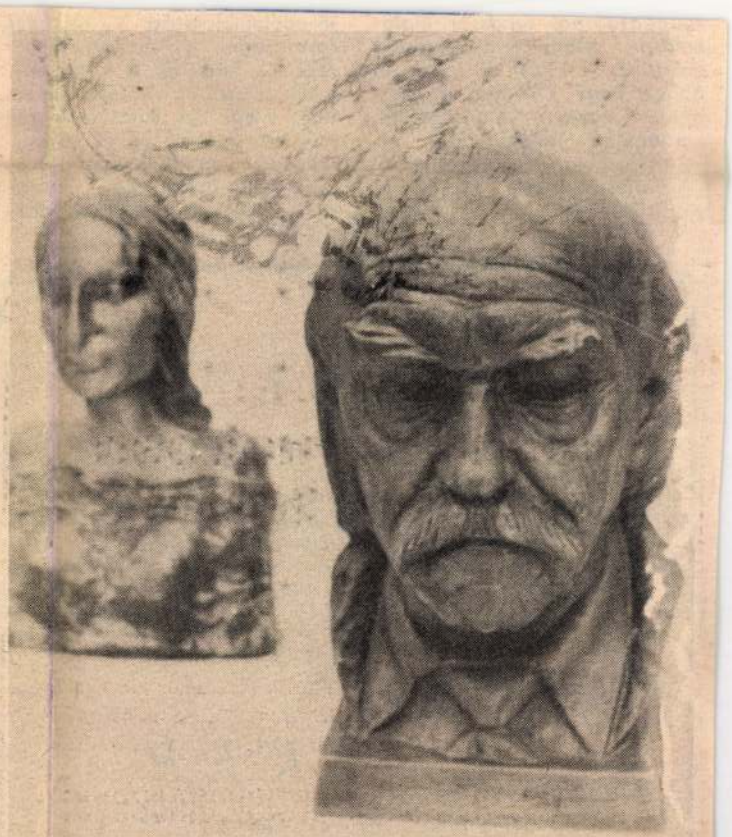

Pusztai Ágoston és Kelemen Kristóf plasztikái.

Gy. L.

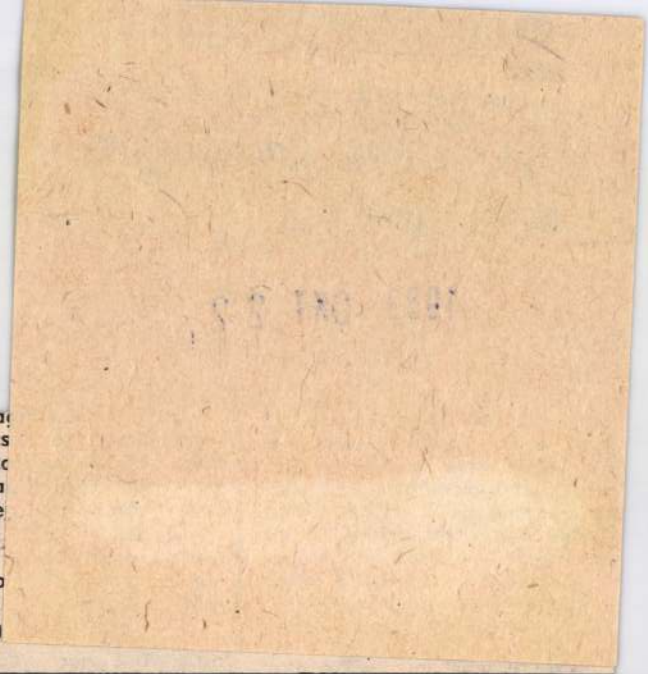

...lalkozási a...
Ha már cs...
tó táblázo...
is megálla...
szességébe...
vagyunk
Sőt... A
lő országa...
szlovákia,
gyarország

világgazdasági rendszer kialakulása. Wallerstein rengeteg empirikus adatot dolgozott fel ahhoz, hogy a világot egységben – egyes jelenségektől. kultúráktól, ideológiáktól elvonatkoztatva – tárgyalhassa. „A változás örök. Sohasem változik semmi sem. Mindkét

jövedelemelosztási rendszer feszültségei, az értelmiség szerepe és funkciói. A kötet második részében Kolosi Tamás négy empirikus kutatásról számol be. Egyenlőség és teljesítményelv, Kerületi döntés és munkamegosztás, Egy budapesti termelőszövetkezet tár-

Káldi János:

ELVONULNAK

Jön a gyászjelentés nap-nap után.
Itt a tizedelés csúf évada.
Elvonulnak, akiket szeretek.
Senkit sem ment meg semmilyen csoda.
Sötétül, s elveszik az ének
az ősz letarolt ormai felett.
Virít egy sárga virág a parton,
akár a súlyosodó őrület.

Katona Judit:

FÉNYKÉP

Nem látok mást, csak két kezet,
hajamból kihullt meleget,
kőszemű, kis gyikgyereket
s fölötte sárga réznapot.
Még most is süt reám, ragyog.

Átég időn és éjszakán,
fűtesten, gyökéren, csigán,
virágok szétroncsolt agyán,
a késői őszi kert egén,
karok, tenyerek melegén.

Sárgult a kép. A nap ragyog.
Ez itt anya s ez én vagyok.

Árkot ástak valahol a közelben, s a kotró elvágott egy vezetéket. Onnan tudtuk meg, mert leállt a mosógép. Nézem az automatát – rendben. Kicsavarom a dugós biztosítékokat, semmi bajuk. Akkor jutott eszembe az árok, mert kis hazánkban ritkán fordul elő, hogy ha valahol árkot ásnak, el ne vágjanak valamit. Úgy is van. – Tudunk róla, – mondja az áramszolgáltató vállalat a telefonba. Elindultunk megjavítani.

Alkonyodik. Egy ilyen javítás nem egy-két óra. Elő kell venni a lámpát. Szép barna porcelán lámpa, valamikor a mennyezeten függött és súlyzó ellenében lehetett lehúzni, ha meg akartuk gyújtani. Télen korán sötétedett, mire a tyúkok elültek, mi is előkerültünk a szánkázásból, csavargásból s leültünk a tűzhely elé, hogy megmelegedjünk. A tűz pattogott, fénye kivilágított a két lyukon, ami olyan volt, mint két villogó szem. (Orra is volt a tűzhely ajtajának: a nagy fehér zománcos gombja, amivel kinyitottuk.) Nyagyapám az asztalnál ült, előtte fél üveg kadarka, nagyanyám a fásládán bóbiskolt s időnként fölneszelt, hogy tegyen a tűzre.

– Hát a Toldit tudjátok-e, suhancok?

Megmelegedtünk már, s lángot leső szemünk körül ott felhőzött az álom, amikor elkezdte mondani nagyapám: „Mintha pásztortűz ég őszi éjszakákon. Messziről lobogva tenger pusztaságon..." S lobogott valóban. Ott táncoltak a fénykarikák a padlón és a meszelt fagerendás mennyezeten. Nagyapám végig tudta a Toldit. A nagyszalontai iskolában, hajdan ahova járt, csak az első éneket kellett kívülről megtanulni, de ő anynyiszor elolvasta, hogy megtanulta végig és mondta nekünk esténként. Így ismertem meg Arany János balladáit is, lámpagyújtás előtt. Máig fülembe cseng a „hűs cseppet, hű csehem" meg a „Kont, a kemény vitéz."

Leveszem hát a lámpát a szekrény tetejéről, a múltkor sikerült ötös belet szereznem bele, petróleum is van itthon, motormosáshoz. Meggyújtom a kis lángot, lehúzom, óvatosan ráteszem az üveget, s valami régen, nagyon régen látott meleg fény önti el a szobát.

– Büdös – mondja kisfiam és duzzogva kotorászik a játékai között. Tudom, hogy a Petrocellire gondol, amit ma nem tudunk megnézni, ezért

röpködnek a várvédő katonák a padlón szanaszét, akik voltaképpen semmiről sem tehetnek. Feleségem a mosógép miatt zsörtölődik, hogy ott a sok ruha a vízben, s még jobban beléjük ázik a piszok.

– Hej – te cseh vitéz, te cseh vitéz, aki Toldi vasmarkába adtad a kezed! Hova tűntél az időben?

*

Falura mentünk a múltkor, feleségem szüleihez, mint a kirándulók. Két napja állt el az eső, s a Tisza-ártéri öntéstalaj minden lépésnél leszedte gyermekeim lábáról a divatos félcipőt s a fűzött sarut. Gumicsizma kell ilyenkor ide, de ki tart ma már városi lakásában gumicsizmát? Legfeljebb a horgászok. Az öregek nem voltak otthon, elmentek valamelyik asszony-lányukhoz Szőlősre, Szalókra ki tudja. Fáradtak voltunk az utazástól és a koránkeléstől. Hol lehet a kulcs? Valamikor itt nem zárták kulcsra az ajtót akkor sem, ha hosszabb időre mentek. Bözsi néni nézett át napjában többször is a szomszédból, krumplit fő-

Kiss István nobrák

Dunatáj, 1985. 1. szám

TÜSKÉS TIBOR

Janus Pannonius mai képmásai

Janus Pannoniusról – köztudott – nem maradt ránk minden kétséget kizáróan hitelesnek mondható és egykorú ábrázolás (1). Az a kettős arckép, amelyet Andrea Mantegna festett róla és barátjáról, Galeotto Marzióról, s amelynek létéről a költőnek a páduai mester dicséretére 1458-ban írt elégiájából értesülünk, elveszett. Csak valószínű hitelességű képeket ismerünk. Így a Janus Pannonius ikonográfia részletesen foglalkozott Mantegna egy másik festményével, a padovai Eremitaniban látható Szent Kristóf-freskóval, s a szent mártiriumát ábrázoló jelenet egyik mellékalakjában, abban az ifjúban, *„aki a mártír szent lábát emelve társa felé fordul"*, több-kevesebb valószínűséggel fölfedezni vélte az ifjú Janus alakját. Tudunk a költő még egy föltételezett képmásáról: ez a bécsi Plautus-kódex címlapján található. Az arany alapra festett címlap indafonatos keretdíszében négy arckép látható. Lent, a címertől jobbra egy ifjú könyvet nyújt a vele szemben elhelyezett idősebb társának. A jelenlegi adatok nem mondanak ellent annak, de nem is bizonyítják egyértelműen, hogy a két miniatúra közül a jobbra tekintő alakban Vitéz Jánost, a balra tekintő finom vonalú profil arcképben pedig Janus Pannoniust lássuk. Az 1930-as években amerikai magántulajdonban fölbukkant, majd az 1972-es Janus-évforduló alkalmával ismét szóba került egy arckép, amelyről azonban Balogh Jolán, a régi Janus-ikonográfia szakértője valamint Kovács Sándor Iván (2) egyaránt azt mondja, hogy alaptalanul tartanak a költő képmásának és Mantegna művének. Végül – az előzmények között – említsük meg azt az ezüst plakettet, amely kutásás közben Pécsett került elő, s amelyről 1846-ban Haas Mihály adott először hírt, és közölte a dombormű *„hív rajzát"* (3). A bajúszos-szakállas, püspöksüveges-pásztorbotos arckép azonban nem egykorú, hanem nyilvánvalóan későbbi, barokk alkotás.

A Janus Pannonius arcmásának tulajdonított képek a későbbi korokban különböző intenzitással hatottak és éltek tovább. Korábban a költő arcmásaként a különféle irodalomtörténeti munkák, lexikonok a Haas Mihály-féle ezüst plakett rajzát használták föl, és közölték a leggyakrabban. Újabban a paduai Capella de Eremitaniban látható Mantegna-freskó mellékalakját használják föl nyomtatásban Janus Pannonius arcmásaként. A freskórészlet színes reprodukciója díszíti például a *Janus Pannonius válogatott munkái* (Kozmosz, 1982) című kötet borítólapját, egyszínű másolatát találjuk az 1972-es Pécsi Janus Pannonius-ülésszak előadásait magába foglaló kötet (Akadémiai K. 1975) burkolóján, s e kép felhasználásával született az 1972-es Janus Pannonius-jubileum alkalmával kibocsátott Bokros Ferenc tervezte egyforintos ofszetnyomatú postabélyegen látható arckép. De arra is találunk példát, hogy mai grafikusművész a Haas Mihály-féle barokk plakett arcmásához fordul, s azt fejleszti tovább mai képzőművészeti alkotássá. A kolozsvári Cseh Gusztáv hatvan lapból álló, az erdélyi történe-

lem nagy alakjait bemutató rézkarc-sorozatában található Janus Pannonius-portré például a Haas-féle ábrázolást veszi alapul, s stílusában is kapcsolódik az eredeti rajz technikájához, de az ovális formát téglalap alakúra tágítja, az alakot levéldíszes fülkébe állítja, a képet új felirattal látja el, s a rajzot talán az eredeti metszetnél is határozottabbá, vonalasabb hatásúvá teszi.

A költő mai ábrázolása számára forrásul szolgálhatnának az írott szövegek is: a kortársak beszámolója Janus Pannonius külső alakjáról, megjelenéséről, valamint a költő önjellemzése, személyes vallomásai, lírai önportréi. E közvetett források azonban oly gyér számúak, bizonytalanok és ellentmondásosak, hogy éppen költőnk esetében vajmi kevés fogozót kínálnak a későbbi korok képzőművészei számára.

Ennyit az előzményekről.

De egyáltalán fontosak-e ezek a források a mai portréművészet számára? A későbbi korok ábrázolását döntően az előképek határozzák-e meg? Hiszen azt látjuk, hogy még abban az esetben is, ahol fotografikus hűségű ábrázolás van a kezünkben, a későbbi évtizedek művészei a forrásoktól is alaposan eltérő és egymástól is jócskán különböző fölfogásban, megközelítésben ábrázolják hősüket. (Gondoljunk a különböző Ady-, József Attila- és Radnóti-szobrokra!) S ha az igazi alkotóművész akkor sem éri be a naturális hűséggel, a külső hasonlósággal, ha akár gipszmásolat, halotti maszk van birtokában az ábrázolt alakról, hogyan kívánhajtuk meg az „eredetihez" való ragaszkodást, a fényképszerű hűséget, ha ilyen forrás hiányzik?

Ez a helyzet egyszerre kínál az alkotónak nagyobb szabadságot és egyszerre jelent nagyobb kötöttséget, nehezebb feladatot, igényesebb megoldást. Súlyos ellentmondást kell feloldania: legyen hű az ábrázolt személy belső világához, az életmű törvényeihez, a köztudatban élő korszerű képhez, és legyen hű önmagához, saját művészi elképzeléseihez, belső látomásához, egyéni fölismeréseihez. Gyanítható, ha festő vagy szobrász olyan témát választ, ahol hiányoznak a hiteles források, nagyobb mértékben merít önmagából, tágabb tere van személyes véleménye érvényesítésének, belső látomása kivetítésének, mint abban az esetben, ha az előképek befolyásolják, megkötik a kezét.

Mi ad fölmentést azoknak, akik efféle feladatok megoldására vállalkoznak? A művészet alaptörvénye: az alkotó elsősorban önmagából merít. Shakespeare sohasem járt Velencében, Veronában és Helsingőrben, e városokban mégis ott érezzük Otellót, Júliát és Hamletet. Vagy idézhetjük az ismert Michelangelo-anekdotát: Amikor a művész elkészült a Medici-hercegek szobraival, valaki azt mondta neki: – De hiszen ezek a szobrok nem hasonlítanak a hercegekre! A szobrász azt felelte: – Majd kétszáz év múlva hasonlítani fognak. Medgyessy Ferencről is följegyezték, hogy amikor valaki szóvá tette egyik lovas-szobrának a valóságtól eltérő „hibáját", azt válaszolta: – Ez nem ló, hanem szobor.

A művészettörténet többféle megoldást ismer arra, hogyan oldja föl a portrékészítő a hiteles arcmás hiányából adódó ellentmondást. Ligeti Miklós például csuklyával takarja el Anonymus, a névtelen krónikás arcát a városligeti szobron. Gy. Szabó Béla nyitott könyvet ad Apáczai Csere János kezébe, s ez a nyitott könyv födi el az író félarcát azon a fametszeten, ami kicsinyítve a kolozsvári Korunk című folyóirat emblémája lett.

Janus Pannonius arcmásának mai megragadására három jelentősebb magyar vállalkozást ismerünk. (4)

Kiss István szobrászművész alkotása mellszobor, Budapesten a margitszigeti szobor-panteonban, a Szent Mihály kápolna mellett áll. 1960 táján készült, a szoborról fényképet először 1961-ben az Élet és Irodalom egyik száma közölt. (5) Az 1949 óta tárlatokon szereplő és főleg köztéri szobrairól, monumentális emlékműveiről ismert művész (Dózsa, Tanácsköztársasági emlékmű Budapesten, Lenin-szobor Szegeden stb.) úttörő feladatra vállalkozott, amikor elsőként formálta meg Janus Pannonius szoboralakját. A fehér mészkőből faragott, szemcsés felületű mellszobor embermagas, a vállnál keskenyebb testszélességű alapzaton, zöld repkénnyel befuttatott kőfal előtt áll. A posztamensen a költő neve olvasható két sorban, a szobrász vezetéknevét a mellszobor bal karján, a szobor alsó szegélyén találjuk. A szobor kemény tekintetű, izmos nyakú, kiálló arccsontú, mandula vágású szemű fiatalembert ábrázol. Fejét elől rövidre vágott, hátul hosszúra eresztett dús haj koszorúzza. Különösen elölnézetben erőteljes az előre tekintő arc hatása, oldalnézetben az éles profil és a nyakba omló hajkorona érvényesül. Az alak nyitott, magas gallérú ruhát visel, mind a sűrű gombok, mind a gomblyukak erőteljesen mintázottak. A gallér ívesen kétfelé hajló, tölcsérszerűen kinyíló vonala a néző tekintetét az arc felé viszi. A szobrászt szemmelláthatóan az a gondolat, irodalomtörténeti adalék ragadta meg, hogy Janus Pannoniust itáliai iskolatársai „hun"-nak, idegennek, hegyen túlinak látták. A szobrász nem a humanista költőt, nem a reneszánsz főpapot, nem az udvari politika szereplőjét állítja elénk, hanem az idegen, a keleti etnikai jellegű arcot hangsúlyozza. Némi archaizáló, reneszánsz vonást csupán a hajviseletben, az ún. apród-frizurában fedezhetünk föl. Az alak inkább Attila vagy Batu kán fia, vagy egy kemény kötésű végvári katona lehetne, mint Janus Pannonius verseinek a szerzője. Kiss István szobra egyéni kísérlet, lehetséges művészi megoldás, de tagadhatatlan, hogy egyoldalú, inkább az arc külső-etnikai jellegzetességét, mint a személyiség belső tulajdonságait hangsúlyozó megközelítés.

Janus Pannonius halálának közeledő ötszázadik évfordulója két jelentős művészi vállalkozást indított el. Az egyiket a portrészobrászat, a másikat a grafika műfajában.

Janus Pannonius pécsi szobrának elkészítésére Borsos Miklós kapott megbízást. A szobrász a fölkérés után azonnal, még 1970-ben gyors vázlatrajzot készít. Tussal és tollal néhány vonalat húz, a jövendő szobor körvonalait. A vázlat, mint annyi Borsos-rajz, egyszerre grafikus és szoborszerű, vonalas és tömör, tömeget éreztető. A vázlat először a kecskeméti Forrás egyik 1971-es számának hátoldalán jelent meg. (6) Meglepő, hogy a végső kidolgozásban a művész mennyire hű maradt ehhez az első rajzhoz. A vázlaton is ugyanaz az alacsony talapzat, ugyanaz a lépő mozdulat, a kalapnak és a testet fedő köpenynek ugyanaz a vonala látható, mint a kész szobron.

A vázlatrajz után először a modellt, a szobor kicsinyített mását készítette el Borsos, majd ennek elfogadása után látott az életnagyságú gipszminta megformálásához. Ha a legelső, grafikus elképzelés fölvázolásától lényegesen nem tér is el a kész szobor, azért munka közben alakult-változott a figura. Így az első szoborváltozaton még más az alak kéztartása, s a széles, egyenes karimájú olasz kalapról két bojt lóg az alak vállára. (Az Ifjúsági Magazin-ban közölt riport mellett még ez a változat látható.) (7) A forma idővel egyszerűsödött, lényegre mutatóbb, tömörebb lett. Eltűntek a fölöslegesnek vélt részletek, a hangsúly egyre jobban az alak egészére, a lépő mozdulatra és a két kézre tevődött.

Az elkészült szobor a belső és a külső hitelesség egynesúlyát valósítja meg. Borsos Miklós karcsú, fiatal férfialakot formál, inkább beteges, vékonydongájú, mint kicsattanó, erőtől duzzadó férfit. Két karját teste előtt összefogja, kezében könyvet tart, a könyvön – ez talán kissé didaktikus megoldás – az ábrázolt személy nevének kezdőbetűi olvashatók. Jobb lábával előre lép. Borsos ügyel a ruházat hitelességére, s az arcot is megmintázza. Ugyanakkor ebben az arcban sokkal inkább a szobrászművész fiatalkori vonásait ismerjük föl, mint bármelyik korábbi, kétes hitelű, de mégis csak Janus arcképének tulajdonított kép jellegzetességét. Borsos a feltételezés ellen nem tiltakozott. *„Az egész testtartásával akartam jelezni, hogy ki volt ő. A maga értékével tisztában levő költő. Én fiatal koromban nagyon hasonló magatartást kellett hogy tanúsítsak. Ilyen volt a természetem, a jellemem, ebből fakadt a munkám...”* A szobrász azzal fokozza az arc „bizonytalanságát”, hogy széles karimájú, papi kalapot tesz az alak fejére, ami minden napszakban árnyékot vet az arcra, s ezáltal a kidolgozatlanul hagyott vonások még bizonytalanabbakká válnak. A lépő alak egyszerre határozott és sejtelmes, céltudatos és révedező, tiszta és homályos.

Borsos Miklós így vallott kérésemre a munka előzményéről: (8) *„Janus Pannoniusról nem tudok érdemlegeset írni, mert alig tudtam, tudok róla többet, mint amit az átlagos irodalomtörténeti följegyzésekből tudhat az, aki nem foglalkozik külön érdeklődéssel személyével vagy művével... Itáliai magyar diák, szerzetes, majd püspök, aki nagyon fiatalon halt meg. Ebből a kevés anyagból kellett alindulnom... Azt hinnék most, hogy kutató munkához láttam, és minden föllelhetőt összegyűjtve, buzgó hitelességet várva készültem föl e munkára. Nem. Ez a módszer nem a művész, hanem a tudós munkamenete. Én már fiatalon megtanultam Shakespeare-től, hogy a beleélés nem helyszíni, hanem belső hallás, látás alapján a legerősebb és leghitelesebb...”* Céljáról és a megvalósult műről így vallott: *„Janus Pannonius egyénisége, költő és szerzetes, itáliai humanista neveltsége külső megjelenésében is feltétlenül érzékelhető, látható kell legyen. Ezzel a gondolattal firkáltam tollal egy kis vázlatot. Ez a forma véglegesnek bizonyult. Hosszú ideig nem nyúltam a modell elkészítéséhez, csak később már sürgetett az idő, akkor fogtam hozzá, és az első kis rajz nem változott. A modell elfogadása után készítettem el az életnagyságú gipszmintát, ami még egyszerűbbé tömörített, nagyon kevés részlettel mintázott alak lett.”* Borsos gondolt a szobor jövendő helyére is: *„A szobor a Püspökvár alatti szép parkban, a Barbakán hatalmas kőfalai közelében lesz elhelyezve. Sétáló, megálló jelenség alacsony talapzaton. Köpenye fölött vékony arcát széles, egyenes karimájú olasz kalap fedi, ami az arcot mindig árnyékban tartja. Ezáltal derengő, távoli idézetté válik. Fény esik a kezekre. A két kézre helyeztem a fő hangsúlyt. A kezekkel igyekeztem jellemezni a humanista intelligenciát, a könyv, a költészettel való egységét és erejét is.”*

A bronz szobrot 1972 tavaszán állították föl, a gipszminta a pécsi Janus Pannonius Gimnáziumba került. (9) A szobor mintázásával párhuzamosan Borsos Miklós Janus Pannonius emlékplakettet is készített. Az egyoldalas, 9 cm átmérőjű bronz érem alapján nagyobb, 12 cm átmérőjű, de az előzővel tökéletesen megegyező mintázatú eozinmázas érem is készült a pécsi Zsolnay porcelángyárban. Mindkét éremből adományozásra több példányt öntöttek. Borsos Miklós a költő arcvonásainak anonimitását ezúttal úgy oldotta meg, hogy az érmen egy, az arcát elfordító, reneszánsz sapkát, lehajtott csuklyát viselő fej látható – hátulról. A profil nélküli arc előtt babérág, az érem külső szegélyén a költő körbefutó neve. Amikor Borsos Miklós néhány kísérőrajzot adott

Pannóniai változatok című tanulmánykötetemhez, az egyik lapon ugyanezt a felfogást követte grafikus és egészalakos megoldásban: a tollrajzon egy háttal álló, szerzetesi ruhába öltözött alak látható a korán kivirágzott, de zúzmara lepte *„dunántúli mandulafácska"* előtt. (10)

Martyn Ferenc életművében külön, kiemelt hely illeti meg irodalmi kísérőrajzait, a magyar és a világirodalom nagy alkotásait illusztráló – a szó eredeti jelentésében: átvilágító – lapjait. (11) Ramon Lull könyvének, Petőfi *Apostol*-ának, a *Don Quijoté*-nek, a *Bovaryné*-nek, Mallarmé költeményeinek, Joyce *Ullysses*-ének, Berzsenyi verseinek illusztrálása után, 1971-ben készült el a mintegy negyven lapból álló Janus Pannonius rajzsorozat. A lapok először Pécsett, a költő halála félezredik évfordulója alkalmából rendezett kiállításon szerepeltek; a sorozat nyolc rajzát a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata mappaszerű levelezőlap-sorozaton jelentette meg.

Bár Martyn pályája kezdetén számos portrét festett, s később sem fordított teljesen hátat a műfajnak, egyre jobban eltávolodott az arcképfestészettől és a történelmi téma megörökítésének hagyományos formáitól. Fölismerte, hogy a történelmi táblaképfestészet eszközei már nem alkalmasak a múlt megidézésére. A történelmet nem a historikus, hanem a mai ember szemével, mozgásában és változásában akarja láttatni. A rajzsorozat – vallja – alkalmasabb az életet és a jellemet, egy elmúlt kor gondolkodásmódját és szokásait folyamatában és sokoldalúan bemutatni, mint a hagyományos történeti- és portréfestészet. Ebből az elgondolásból születtek korábbi irodalmi kísérőrajzai, s ez a fölismerés indította arra, hogy a humanista költő jubileumára nem egyetlen olajképet vagy freskót készített, hanem több lapból álló rajzsorozat megalkotásába fogott.

Janus Pannonius költészetéből indult ki, de nem a verseket illusztrálta. Janus verseivel korábban nem foglalkozott, most kézbe vette Janus köteteit, és a kor tudós ismerőivel, a költő fordítóival, Kardos Tiborral, Csorba Győzővel és másokkal beszélgetett, *„meséltetett"* magának. A Janus-rajzok korábbi irodalmi rajzsorozatai közül leginkább a Berzsenyi-rajzokkal mutatnak rokonságot. A lapok itt is – akárcsak a Berzsenyi-rajzok esetében – a művek, az egyes versek helyett a költő életének egy-egy mozzanatához kapcsolódnak szorosabban, jeleneteket, helyzeteket, arcokat örökítenek meg. A rajzokon végigkísérhetjük a mindössze harmincnyolc évet élt költő életútjának főbb állomásait. Látjuk emberek és épületek között, ferrarai és páduai diáktársai körében, mesterével, Guarinóval, ott van Mátyás udvarában, tagja a Rómába induló követségnek, részt vesz vadászaton és hadi eseményekben, tárgyal a királlyal, a pápával, a humanista gondolkodókkal, Bonfinivel, Galeottóval, találkozik anyjával, látjuk az udvari élet pompájában, Budán, és látjuk pécsi bevonulását, majd a hadi élet viszontagságai közepette, és végül a halálos ágyon...

A mellékalakok megrajzolásában Martyn többnyire ismert adatokra, sőt hiteles képi ábrázolásokra támaszkodhatott. II. Pál pápa, Mátyás, Galeotto, Guarino arcvonásait kortárs művészek örökítették meg. Csak éppen a rajzsorozatot összekötő, a lapokon minduntalan fölbukkanó Janus vizuális megjelenítését kellett *„kitalálnia"*. Martyn gyakran idézett gondolata: *„Kitalálni csak azt tudom, amit ismerek"* – ezúttal is érvényesült: az ismert forrás ezúttal Janus költészete, a művekből, a korból sugárzó erő volt számára. A rajzsorozat elemzésének és értékelésének alapkérdése tehát nem az, hogy valóban olyan volt-e Janus, amilyennek Martyn ábrázolja, hanem az: milyennek ismer-

te meg Martyn a versek alapján Janust, és milyen képet alkothatunk mi magunk a rajzok alapján Janusról?

Martyn Janus Pannoniusa egy kivételes kor kivételes embere. Micsoda kortársai vannak! Három évvel később születik, mint Villon, és amikor meghal, Leonardo már húszéves. A kor legkiválóbb iskoláiban és a legkiválóbb tanárok keze alatt tanul. Csodagyereknek számít. Tizenhat éves korában nemzetközi politikai eseményekhez szól hozzá. Pályája hihetetlen gyorsasággal ível fölfelé. A királyi kancellária – a külügyminisztérium – vezetője. Politikus, püspök, művelt, európai látókörű ember. Diplomáciai szolgálatot teljesít, politikai akciókat szervez, a nemzetközi élet eseményein tartja rajt a szemét.

S mindemellett érzékeny ember és érzékeny költő. Aktív, cselekvő egyéniség, állandó belső tűz hajtja. Finom, érzékeny, sovány arcát hosszú haj keretezi. Tágranyílt, beszédes szemében a tüdőbetegek életének korán ellobbanó fénye vibrál. Ember, aki szereti az életet, a természetet, az egészséget, a vadászatot, a testi örömöket. És költő, aki benne él az akkori világ nagy kérdéseinek az áramában, és átéli az egyéni sors problémáit. Az élet és a halál éppúgy izgatja, mint a béke és a háború gondja. Politikával, filozófiával, csillagászattal foglalkozik, és gyengéd verset ír anyjáról. A pápával tárgyal, és csípős epigrammában szólja meg az olcsó költőket, akiknek léha meséit *„korgó gyomrukból súgta a Múzsa"*. Nagy, reneszánsz szellem, de van mozdulata arra is, hogy megsimogassa egy kutya fejét. Tudatában van képességeinek, de amikor úgy érzi, hogy nem lehet teljes értékű ember, amikor a közgondok elnyomják benne a költőt, amikor nem tud író lenni, a betegség és a halál torkába menekül.

A rajzok álló téglalap alakúak, méretük 35x26 cm. A fehér papírra Martyn fekete golyóstollal, máskor éles rajzolótollal húzza rácssűrűségű vonalait. Helyenként egy-egy rozsdabarna vagy kék akvarell-folttal színezi a lapokat. A rajzok többnyire alakokat, arcokat örökítenek meg. Martyn minden korábbi rajzsorozatánál jobban koncentrál az emberi fejre. A szem, a tekintet, az arc vonásai érdeklik, s a test többi részét általában homályban hagyja. Meg tudja őrizni, hogy ugyanaz a személy más-más lapon ugyanazokkal a vonásokkal térjen vissza. A rajzok vagy egyetlen fejet mutatnak be, vagy két-három, egymással szembenéző arc feszültségében érzékeltetik a jellemek különbözőségét. Martyn szívesen él a reneszánsz művészetben honos háromszög alakú kompozícióval, három alak szimmetrikus elhelyezésével. Arcai sosem ikonszerűen merevek; mindig élnek és mozgékonyak. A változó fejtartással, a tekintet némi elmozdításával, a száj elé emelt ujjal alakjait érzékletessé, emberivé teszi. Hőseit nemcsak emberi személyiségükben ábrázolja, hanem hiteles környezetbe is helyezi. Ha csak jelzésszerűen, de azt a történeti és természeti világot is érzékelteti, amelyben Janus élt. Egy gyík, egy kutya, egy horoszkóp a képen, a pécsi székesegyháznak az ablak négyszögében sejlő tömbje, a ruházat szabása és mintázata mind arra hivatott, hogy a reneszánsz költő környezetét hitelesítse.

Martyn egyik lapján Janus Pannonius sokat tudó szemmel néz a távolba. Hosszú haj födi fejét. Érzékeny, finom arcán a betegség jelei ütköznek ki... Ilyen volt Janus Pannonius? Nem tudjuk. De Janus Pannonius ilyen is lehetett. Martyn Ferencnek sikerült hihetően megidézni és a mai ember szemével láttatni a rég halott költő szellemét és emberi alakját.

Amikor Vespasiano da Bisticci először meglátta Janust, állítólag azonnal fölismerte, és önkéntelenül fölkiáltott: – *Voi siete gia uno Ungero!* – Nézzétek, itt egy magyar! A mai emberben, amikor Martyn Ferenc Janus Pannonius-rajzait szemléli, valamiféle hasonló fölismerés támad: – *Nézzétek, itt van Janus!*

JEGYZETEK

1. *Balogh Jolán:* Janus Pannonius képmásai. = Janus Pannonius. (Tanulmányok.) Szer.: Kardos Tibor és V. Kovács Sándor. Akadémiai K. Bp. 1975. 83–92. p.
2. *Kovács Sándor Iván:* Tények és kétyelyek a Janus Pannonius ikonográfiában. = Új Tükör, 1978. 22. sz. 10–11. p.
3. *Haas Mihály:* Baranyának római, magyar és török régiségeiről. = A magyar orvosok és természetvizsgálók Pécsett tartott nagygyűlésének történeti vázlata és munkálatai. Kiad. Hölbling Miksa. Pécs, 1846. 221. p. és II. tábla 1. sz. rajz.
4. Az itt részletesen tárgyalt alkotásokon kívül megemlítjük Palkovics Lajos két munkáját. Mindkettő gipsz szobor. Az egészalakos, 1954 táján készült, kb. 70 cm magas mű Harcos Ottó tulajdonában van Pécsett. A szobor fejrészének felhasználásával Palkovics Lajos 1960 táján mellszobrot is mintázott, mely 1972-ig a pécsi Janus Pannonius Gimnáziumban volt látható. Palkovics Lajos Janus-ábrázolása – a magabiztosan előretekintő, harcsabajuszú alak – Kiss István alább részletesen ismertetett portréjával rokon. – A Janus Pannonius emlékének megörökítésére vonatkozó régebbi pécsi tervekről lásd Romváry Ferenc: Pécs szobrai. 1982. 94. p. – Janus Pannonius alakjának szobrászi megmintázása először 1943-ban került szóba Pécsett. A mű elkészítésére Nagy Zoltánné Kovács Mária (1910–) szobrász kapott megbízást, de a szobor elkészültéről illetve Pécsre kerüléséről nincs tudomásunk. Lásd Dunántúl, 1943. febr. 11. 6. p., 1943. okt. 2. 4. p., 1944. ápr. 15. 4. p. Az utóbbi adatra Mendöl Zsuzsa hívta föl a figyelmemet.
9. *Tüskés Tibor:* Borsos Miklós a pécsi Janus Pannonius Gimnáziumban. = Baranyai Művelődés, 1972. 3. sz. 11–16. p. – Timár Irma – Várady Géza: Janus Pannonius ünnepségek Pécs, 1972. = Baranyai Művelődés, 1972. 3. sz. 36–54. p.
10. *Tüskés Tibor:* Pannóniai változatok. Szépirodalmi K. Bp. 1977. 243. p.
11. *Hárs Éva kiállítás-megnyitója.* = Baranyai Művelődés, 1972, 3. sz. 40–42. p. – Hárs Éva: Janus Pannonius arcképéhez. = Jelenkor, 1972. 4. sz. 313–316. p. – Tüskés Tibor: Martyn Ferenc Janus Pannonius-rajzai. = Kortárs, 1972. 3. sz. 482–483. p.

VADAS FERENC

Egy preludium variánsai

– Illyés Gyula: Koldusok –

Gyermekkori élményeit előbb írta meg Illyés Gyula versben, mint prózában: a *Három öreg,* az *Ifjúság,* a *Hősökről beszélek* és a *Koldusok* is korábbi, de ugyanolyan szociográfiai hitelességű alkotás, mint a *Puszták népe.*

A *Hősökről beszélek* 1945. évi kiadásának előszavában maga a szerző írja, hogy a vers egy későbbi mű *előjátéka és magva.* Ez utóbbi, a forradalmi mag – a joggal, törvénnyel, uralkodó erkölccsel szembenálló mondanivaló miatt – nem jelenhetett meg a Nyugatban, emiatt kellett a magyarországi megjelenésre a felszabadulásig várnia.

A *Hősökről beszélek* írásának éve 1932. Ugyanebben az évben írja a *Koldusok* c. verset is. Mindkettő a *Puszták népe* preludiuma; s ha a címében Vergiliust idéző elbeszélő költemény a maga nemében páratlan szépségű prózai alkotás *magva,* akkor a *Koldusok*-ban kifejezett látomás inkább csak epizód, politikai mércével mérve is olyan periférikus esemény, amely a társadalom talapzatát nem veszélyeztette. A *Koldusok*-at a Nyugat is közölheti, közli is a decemberi számban.

A koldusok a társadalom alján élő emberek. Azért is mindennaposak a pusztákon, mert felismerték, hogy a cseléd a maga szegénységét szívesebben megosztja velük, mint a jobbmódú a gazdagságot. Paradox helyzet: ez a szinte társadalomkívüliségben élő rút, torzonborz népség nemcsak kérni, hanem még adni is tud: az iszonyat mellett lelki vigaszt, bizonyos megnyugvást, ami azt a meggyőződést erősíti, hogy a cselédeknél szánalomra méltóbbak is élnek. Fura egy filozófia..., de a kilátástalanság hierarchiájában – ahol urak és szolgák közt fényévnyi távolságok vannak – szükség van a békére, a lélek nyugalmára. A léleknek ezt a különös nyugalmát az érkezők adják, a távozók pusztán azzal, hogy odébbállnak, nyugtalanságot okoznak, hiszen a szabadság vagy inkább a szabadulás vágya ősidők óta él a pusztaiakban. El innen! Meggyökerezni valamelyik faluban, mert *„akit gyalogbéresnek szegődtettek, az és annak minden ivadéka, ha nem vetődött tova... magvaszakadtáig gyalogbéres maradt".* E féltve őrzött titkos vágy szunnyad a költőben is, és tör fel elemi erővel a továbbálló koldusok láttán; e lélek mélyéről lobbanó érzés miatt festi rá magát a képre, s indulna máris „próba-szerencse csatára".

A *Koldusok* és a *Puszták népé*-nek közös élmény- és emlékezetalapját misem bizonyítja jobban, mint hogy a 14. fejezet megismétli – a próza nyelvén – a költemény vízióját. A vers szuggesztiója – Domokos Mátyás szerint – Brueghel és Goya világát idézi, Baudelaire „nyüzsgő Párizsának" szegényeit, Blok „hajszolt kárhozottainak vert seregét", a próza pedig „egy lehetséges Tersánszky-regény pikareszkjét" kínálja az olvasónak.

A *Koldusok*-nak több variánsa van. E változatokból is kitűnik, hogy Illyés Gyula az örök elégedetlen alkotók közé tartozik, azok közé, akik a jobb, a tökéletesebb vagy éppen a többoldalúság érdekében hajlandók átalakítani elkészült műveiket. A harmincas évek elején írt alkotásokat olvasva már Sárközi György észreveszi, hogy a versek nem

Kiss István

SZOBORAVATÁS. Ünnepélyesen avatták fel Hajdúböszörményben a Táncoló hajdúk című szoborcsoportot, Kiss István Kossuth-díjas művész alkotását.

MOST JELENT MEG: Visszaemlé-

Népszabadság, 1986. X. 20

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész, kiváló-művész

1984. V. 28. Kossuth 12.00 /Némethné/

Déli krónika

Alapitványt létesitettek a Deák téri általános iskola javára. Kiss István Kossuth dijas szobrász művész 10 ezer forintot ajánlott fel azzal a céllal, hogy mások hozzájárulásával megujitsák a 200 éves iskolaépületet. És, hogy ott uj oktatási módszereket vezessenek be. Az alapitvány Szeidfrid Antalról nevezték el. Arról a tanárról aki 1787- ben az egyik alapitója volt az akkor épitett Deák téri evangélikus gimnáziumnak.

Déli Krónika

1984. V. 28. Kossuth 12.00 /Némethné/

Kiss István

Lőrinc feje a Dózsa-csoportból

Aradi Nóra: A magyar művészet története 1945 után.
Művészet, 1981. március - Tanulmány

Kiss István, szobrász

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas érdemes művész krómacélból és bazaltból készült, mintegy hét méter magas Béke című alkotását szombaton leplezték le a zánkai Úttörőváros diszterén.

– : Hl

21.

Népszabadság, Bp. 1980 jún. 29.

Kiss István, Berlin

Kiss István kiállítása

A berlini televíziótorony reprezentatív kiállítási csarnokában — mint Kocsis Tamás, az MTI tudósítója jelenti — tegnap nagyszabású kiállítás nyílt *Kiss István* Kossuth-díjas Érdemes Művész műveiből. A 85 kisplasztikából, köztéri szobor-előtervekből, több köztéri szoborból, fotódokumentumokból és diaanyagokból álló gyűjtemény keresztmetszetét adja az NDK-ban is jól ismert magyar szobrászművész eddigi életművének. A július 18-ig látható kiállítással egy olyan tárlatsorozat kezdődött, amelynek keretében a következő években Berlinben bemutatkoznak a szocialista országok képzőművészeti szövetségeinek elnökei.

– Kiss István kiállítása. 2

Esti Hírlap, Bp. 1978. jún. 28

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 OKT 24

BUDAPESTER RUNDSCHAU

István Kiss

1021

István Kiss: Märtyrerdenkmal (1969)

ann

Foto Barna Danis

Die Beziehungen fördern

Gewerkschaftsdelegation in Nordeuropa

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-548, 340-726
1977 OKT 2 4

BUDAPESTER RUNDSCHAU

István Kiss

1021

István Kiss: Der Proletarier (1966)

net wurde, wo aber die schw
extremisten gehört.

Gerade deshalb muß heute
daß sich die politische Ratio
derer Sache und anderer Sit
scheelen Absichten die Reci
Kabinetts anstrebte, erklärte
te über das konstruktive Miß
heit ließe sich zu allem vers
objektive Wahrheit sei, ents
zahl.

In einem bestimmten emot
noch weiter stimulieren läßt,
auf der Straße sehr leicht ein
Justiz erhalten. Sich dem Dr
— im Interesse der Straße
schwer. Gerade dies ist einr
des gutgläubigen Beobachters
BRD.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 OKT 24
BUDAPESTER RUNDSCHAU
István Kiss
1021

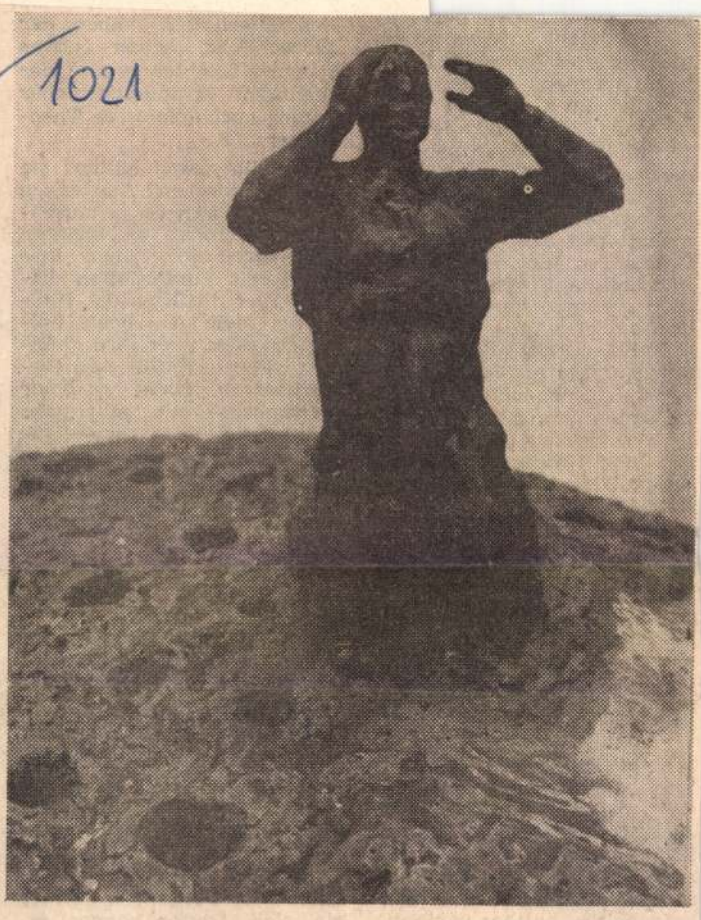

In ihrer vorliegenden Ausgabe stellt die BR den Bildhauer István Kiss vor. Dazu s. Beitrag S. 11 und Reproduktionen einiger Werke S. 2, 4, 7 und 11. Bild oben: Der Schrei (Detail, 1965)

chen Umgang. Aber hier gab es zwischen keine trennend Grenz Zimmer im Germania ten nach Bildern aus d geräumiger gewesen se die im „Jäger", wahrs lich waren sie auch ei nig teurer, doch das hatte nichts mit dem Status des Gastes zu tun, sondern damit, daß die Freunde, die ihn hier einquartiert hatten, hofften, er würde an einem so soliden Platze den Behörden weniger ins Auge fallen (was sich, nebenbei bemerkt, im ersten Jahr auch bewährte; erst im zweiten und dritten Jahr, 1875 und 1876, ging die polizeiliche Meldung über sein Auftauchen in Karlsbad nach Wien und von dort nach Berlin). Es bestand somit kein Unterschied im Vermögensstand der beiden Herren. Sie waren beide das, was man heute Intelligenzler zu nennen pflegt, und zwar von der Sorte, die sich nicht besonders um Äußerlichkeiten kümmert.

Und schließlich gelang es mir zu erfahren, daß sich die beiden im August der Jahre 1875 und 1876 — wenn auch nur für zwei Tage in jedem Jahre — an den gleichen Tagen hier aufgehalten hatten; zweihundert Schritte, sieben Häuser voneinander entfernt. Soweit kann man also auch das nebenstehende Foto als authentisch betrachten, das am

derlei Themen; sie könnten sich, sagen wir, über ihre Krankheit unterhalten haben, über die Kur, das Heilwasser, dem sie beide huldigten; oder über ihre Familien, die zu Hause gebliebene Ehefrau, zumal es beide bedrückte — das geht aus ihren Briefen hervor —, die Gattin nicht mitgebracht zu haben, der eine Kur ebenfalls gutgetan hätte. Sie hätten auch über Weltliteratur sprechen können, in der sie beide gleich bewandert waren und sogar dieselben Dichter bevorzugten. Arany zerstreute sich die Zeit mit der Übertragung des Aristophanes, für den auch Marx schwärmte. Shakespeares Werke kannte der eine besser, als der andere, und Robert Burns, den volkstümlichen, zählten beide zu ihren liebsten Dichtern. Und Dante und Goethe und Puschkin und Gogol und Heine... Aber auch bei Turgenjew hätten sie sich treffen können, ja, sie hätten ihn auch in persona treffen können, wohnte er doch zur selben Zeit auf dem Schloßplatz im „König von England", schräg

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

István Kiss

43/1977

1021

BR stellt vor

István Kiss, Bildhauer

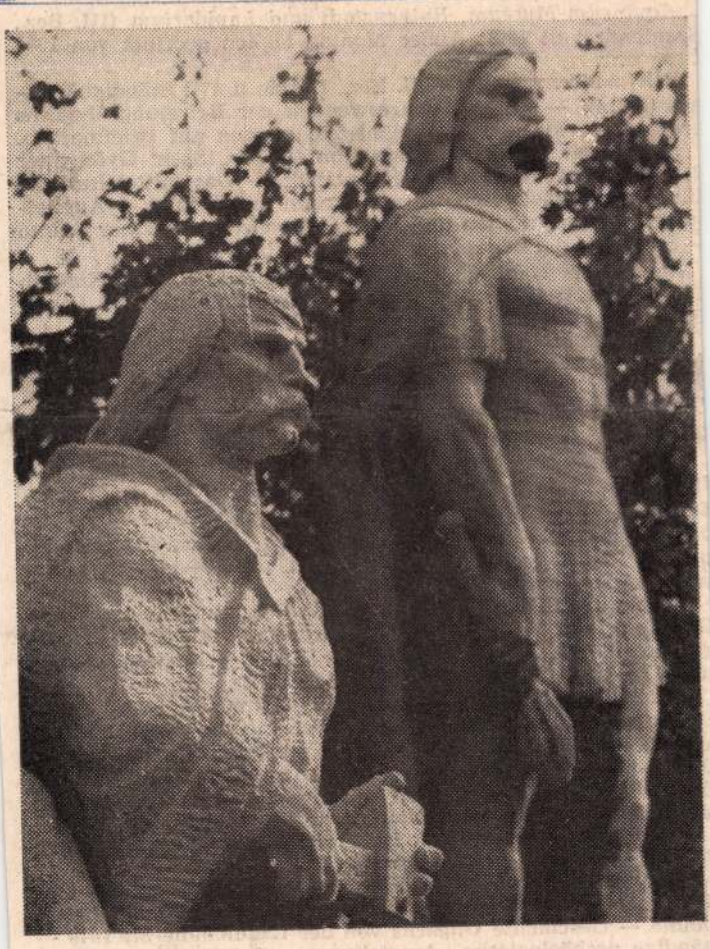

István Kiss formt diesen feurigen Mythos der Volkspoesie zur rustikalen Wirklichkeit. Bei seiner in der Kunstgalerie unlängst eröffneten Ausstellung stellen die Statuen *Volksmärchen, Der Proletarier, Die Arbeit, Die Prometheen, Der Arbeiterthron* und die anderen, etwa wie in Erz gegossene Nachdichtungen Attila Józsefs, „die reale Welt" über der „Milch der Märchen" mit

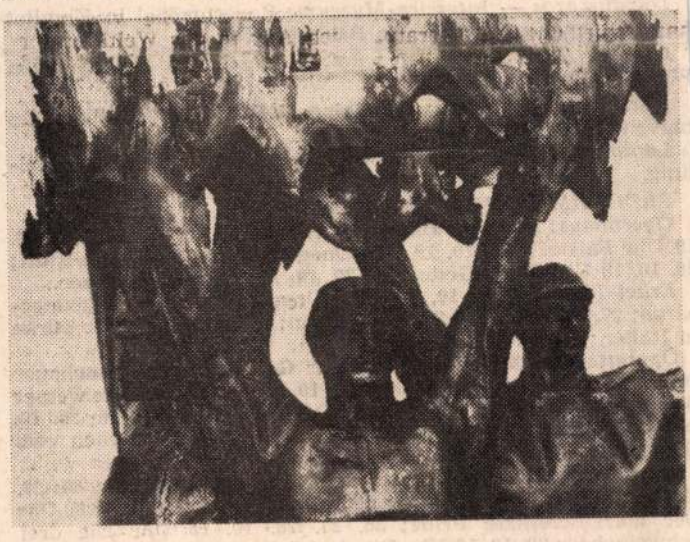

Die Prometheen (Detail, 1963)

„schäumendem Himmel auf dem Dach" dar.

Der 1927 in Biharillye geborene Künstler stammte vom Lande. Das Grabmal, das der Künstler seinem Vater, dem Dorfschmiedemeister aufstellte, verschwindet auf den ersten Blick mit seinen Dimensionen von kaum 45 cm neben den Statuen auf öffentlichen Plätzen. Der am Amboß mit gebücktem Rükken müde und abgespannt ruhende Mann wird gerade durch die Winzigkeit der Figur monumental.

Seinen Statuen begegnen wir nicht nur in Hauptstadt, sondern b[illegible] in allen größeren [illegible] Ungarns, von G[illegible] recen, von [illegible] kolc. Die [illegible] Kunst[illegible] n[illegible] inse[illegible] mals [illegible] Symbol [illegible] gewählte [illegible] eigentlich [illegible] sche Struktur [illegible] d.h. der Desoxirib[illegible] säure, die das Geheim[illegible]

Vererbung in sich birgt. Die glitzernde, glasgeflügelte, mit dem Licht plänkelnde *Libelle* wird auf einem Sockel in den Wellen des Balaton aufgestellt. Die Gruppe der sensiblen *Pferde*, eine Statue vibrierender Spannung, ziert den Park der Debrecener Agraruniversität.

Im Jahre 1953 wurde für den Entwurf eines bildhauerischen Werks zur Erinnerung an den Bauernaufstand unter Dózsa (1514) ein Landeswettbewerb ausgeschrieben. Unter den eingereichten über 150 Werken gewann der Entwurf des Studenten István Kiss den ersten Preis. Im Jahre 1961 wurde die Statue an der Südseite der Budaer Burg enthüllt. In der Gestalt von Lőrinc Mészáros, dem Ideologen des Aufstandes, der zur rechten Seite Dózsas steht, hat István Kiss sich selbst geformt (Bild oben).

—hüs—

Veranstaltungskalender

23—29. OKTOBER 1977

MUSEEN IN BUDAPEST

Die meisten Museen sind täglich von 10—18.00 Uhr geöffnet. Montag ist Ruhetag. Samstag ist der Eintritt frei.

Aquincum-Museum, Bad (III. Bez., Flórián tér 4—5): Außer Montag täglich geöffnet von 10—14, samstags und sonntags von 10—16.30 Uhr.

Aquincum-Museum, Ruinenstadt und Lapidarium (III. Bez., Szentendrei út 139): Außer Montag täglich geöffnet von 10—16.30 Uhr.

Briefmarkenmuseum (VII. Bez., Hársfa u. 47): Ständige Weltausstellung — Zu den Jahreswenden der Befreiung Ungarns erschienene Marken — Zivilauszeichnungen auf Briefmarken.

Budapester Historisches Museum (I. Bez., Szent György tér 2): 1000 Jahre ungarische Hauptstadt — Das mittelalterliche Buda — Archäologische Ausgrabungen in Budapest — Ausstellung des Typographen und Munkácsypreisträgers Tibor Szántó — So lebten die Budapester vom 18. Jh. bis Heute.

Ehemaliges Gebäude der Nationalgalerie (V. Bez., Kossuth Lajos tér 12): Werke der Maler Mihály Munkácsy und László Paál.

Ethnographisches Museum (V. Bez., Kossuth Lajos tér 12): Aus der Ethnographie der Gemeinde Tótkomlós — Ausstellung der volkstümlichen figuralen Keramik von Bálint Butella und Örzse Pörsö — Ungarische Hirtenkunst — Ungarische Volkstrachten — Keramikkunst des Komitats Békés

Kunstgewerbemuseum (IX. Bez., Üllői út 33—37): Design — Industrieformen in der Wohnung — Meisterwerke des Kunstgewerbes in Europa — Europäische Keramikkunst.

Mittelalterliche Synagoge (in der Burg, I. Bez., Táncsics M. u. 26): Täglich außer Montag geöffnet von 10—14 Uhr, samstags und sonntags von 10—16.30 Uhr.

Musem der Bildenden Künste (XIV. Bez., Heldenplatz, Dózsa György út 41): Europäische Skulpturen (11—18. Jh.) — Bildergalerie (14—18. Jh.) — Malerei des 19. Jh. — Moderne Skulpturen (19—20. Jh.) — Kunst des 20. Jh.

Nationalgalerie (Budaer Burg): Barockkunst im 18. Jh. — Ungarische Numismatik- und Kleinplastikausstellung — Malerei des 19. Jh. — Internationale Numismatikausstellung FIDEM — Ausstellung aus den Werken von Attila Csáji und der Emailkünstlerin Piroska Jávor — Naive Kunst — Grafiken von Mihály Zichy — „20 Jahre Ungarische Nationalgalerie".

U-Bahn-Museum (V. Bez., Deák tér, Metrostation): Ständige Verkehrsausstellung.

Ungarisches Nationalmuseum (VII. Múzeum krt. 14—16.): Geschichte der Völker Ungarns von der Urzeit bis zur Landnahme — Geschichte Ungarns von der Landnahme bis 1849 — Ständige archäologische Ausstellung — Jubiläumsausstellung anläßlich des 175jährigen Bestehens des Nationalmuseums und der Landesbibliothek Széchényi.

AUSSTELLUNGEN IN BUDAPEST

István-Csók Galerie (V. Bez., Váci u. 25): Werke des Grafikers János Kass.

Kunsthalle (Heldenplatz): Skulpturen des Kossuthpreisträgers István Kiss — Ausstellung aus Werken der Maler József Litkei und Erik Scholz sowie der Keramikerin Mária Szilágyi.

MUSEEN IN DER PROVINZ

Balassagyarmat — Paloczenmuseum: Lapidarium — Zsolnay Porzellan-Ausstellung.

Csorna — Ortsgeschichtliches Museum: Neue ständige Ausstellung.

Dunaújváros — Intersica-Museum: Bauernmöbel im Komitat Fejér — Awarenfriedhof von Bakonycsertő.

Győr — János-Xantus-Museum: Gegenstände der ehemaligen Böttcher-Handwerkerzünfte.

Kecskemét — Muzeum der naiven Künstler: Ausstellung des naiven Holzschnitzers János Csordás.

Leninváros — Kulturzentrum: Béla-Kondor-Gedenkausstellung.

PROGRAMME IN BUDAPEST

Opernhaus: 23. 10. 11 Uhr Zauberflöte, 19 Uhr Falstaff; 25. 10. 19 Uhr Falstaff; 26. 10. 19 Uhr Onegin; 27. 10. 19 Uhr Falstaff; 28. 10. 18 Uhr Boris Godunow; 29. 10. 19 Uhr Schwanensee.

Erkel-Theater: 23. 10. 11 Uhr Coppelia, 19 Uhr Zigeunerbaron; 27. 10. 17.30 Uhr Zigeunerbaron; 28. 10. 19 Uhr Der Türke in Italien; 19. 10. 19 Uhr Rigoletto.

Operetten Theater: 24. 10. 19 Uhr Gastspiel der Warschauer Oper: La serva padrona; 26. 10. 19 Uhr Gastspiel des Pécser Ballett-Ensemble; 27. 10. 19 Uhr Der entführte Kurier; 28. 10. 19 Uhr Kabarett; 29. 10. 14.30 und 19 Uhr Das Veilchen vom Montmartre.

Puppenspieltheater: Haus in der Népköztársaság útja 69: 23. 10. 11 und 16 Uhr Das verzauberte Mausmädchen; 24. 10. 19.30 Uhr Der holzgeschnitzte Prinz; 26, 27. 28. 10. 15 Uhr Die drei Schweinchen; 29. 10. 16 Uhr Die drei Schweinchen.

Beginn der Konzerte: 19.30 Uhr.

Musikakademie: 23. 10. Tokyo Metropolitan Simphony Orchestra; 24. 10. Sinfonieorchester der Post unter Ádám Medveczky, Solisten Kornél Kovács, István Lantos; 24. 10. Orgelkonzert Sándor Margittay; 26. 10. Orgelkonzert István Ella; 27. 10. Sinfonieorchester des Gymnasiums I. István unter Ervin Lukács; 28. 10. Streichquartett Tátrai;

Haus am Jókai tér 10: 23. 10. 9.30 und 11.30 Uhr Das feige Tigerlein; 25, 26, 27, 28. 10. 10 Uhr Hänsel und Gretel; 29. 10. 14.30 Uhr Hänsel und Gretel.

BRIEFMARKENECKE

KISS ISTVÁN 11

Nena mintha nem bízna önmaga jól bevált, a szó eredeti és átvitt értelmében vett tömegformáló erejében, s a főmotívum mellé kiegészítő kellékeket, gyakran konkrét feliratokat társít. Pedig ezek csak túlbonyolítják a mondanivalót, és formailag is felesleges tehertételek. Hiszen galambvariációinak bármelyik példánya közérthető üzenet hordozója, a *Békét* című változat talapzatán szereplő, soknyelvű bevésés nélkül is. Ugyanezt mondhatnánk a végváriaknak, avagy a mártíroknak szentelt emlékművszövegeiről. A *Prométheusok* hármasa is túlbeszélt a rokon tartalmú és formátumú *Munka* egy tömbből öntött lényegretöréséhez képest. A legfrissebb szobortermésből, az *Alkotó eszméről*, meg a *Munkástrónról* mondhatnánk el hasonlókat, éppen az alapötlet teljesértékűségének elismerésével.

KISS ISTVÁN

MAGOK SZEMLÉLTETŐ RAJZA

1951-ben születtem. Tanulmányaimat az Iparművészeti Főiskola Typografika Tanszékén kezdtem 1972-ben. 1977 januárjában diplomáztam.
A kétéves általános képzés után a könyvművészeti szakot választottam. Tanáraim Haiman György és Kass János voltak. Irányításukkal tipográfiai és illusztrációs feladatokat oldottam meg. Diplomamunkám fontos része az a kiadvány, amelynek kéziratát Weöres Sándor bocsátotta rendelkezésre. Az általa felfedezett Kalmár György 18. századi tudós verses nyelvészeti munkájának egy részletét dolgoztam fel. A főiskola házinyomdájában nyomtatott, fametszetekkel illusztrált könyvhöz plakátokat is készítettem.
Diplomamunkám során a Kertészeti Egyetem Növénytani Tanszéke vezetőjének, dr. Terpó Andrásnak irányításával növénytani, biológiai illusztrációkat rajzoltam. Ez az együttműködés tanulmányaim befejezése után sem szűnt meg.
A könyvtervezés és a didaktikai illusztráció mellett szívesen készítek önálló grafikai lapokat is.
Jelenleg a Főiskola Továbbképző Intézetének hallgatója vagyok.

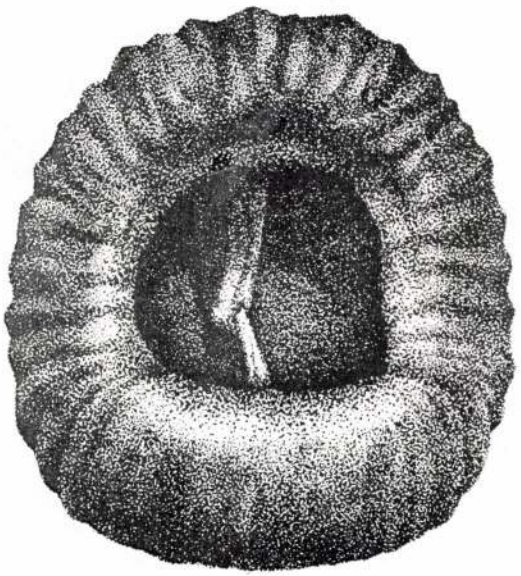

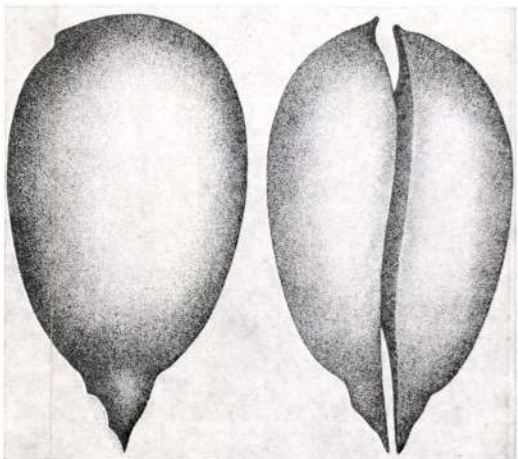

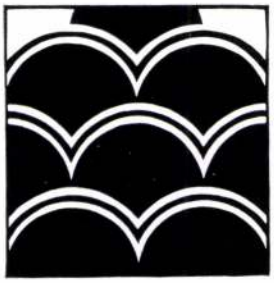

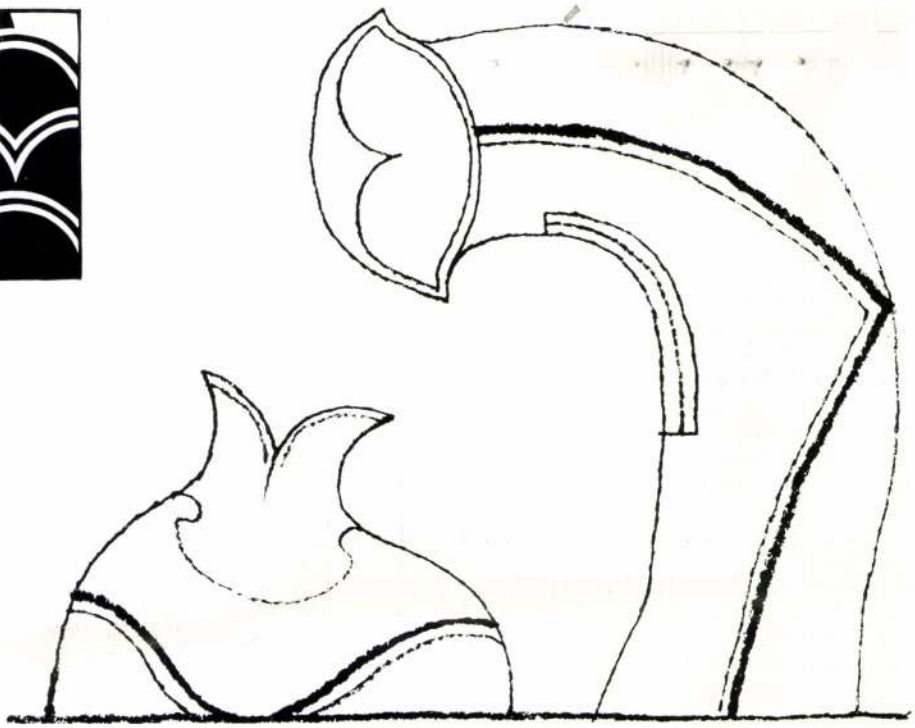

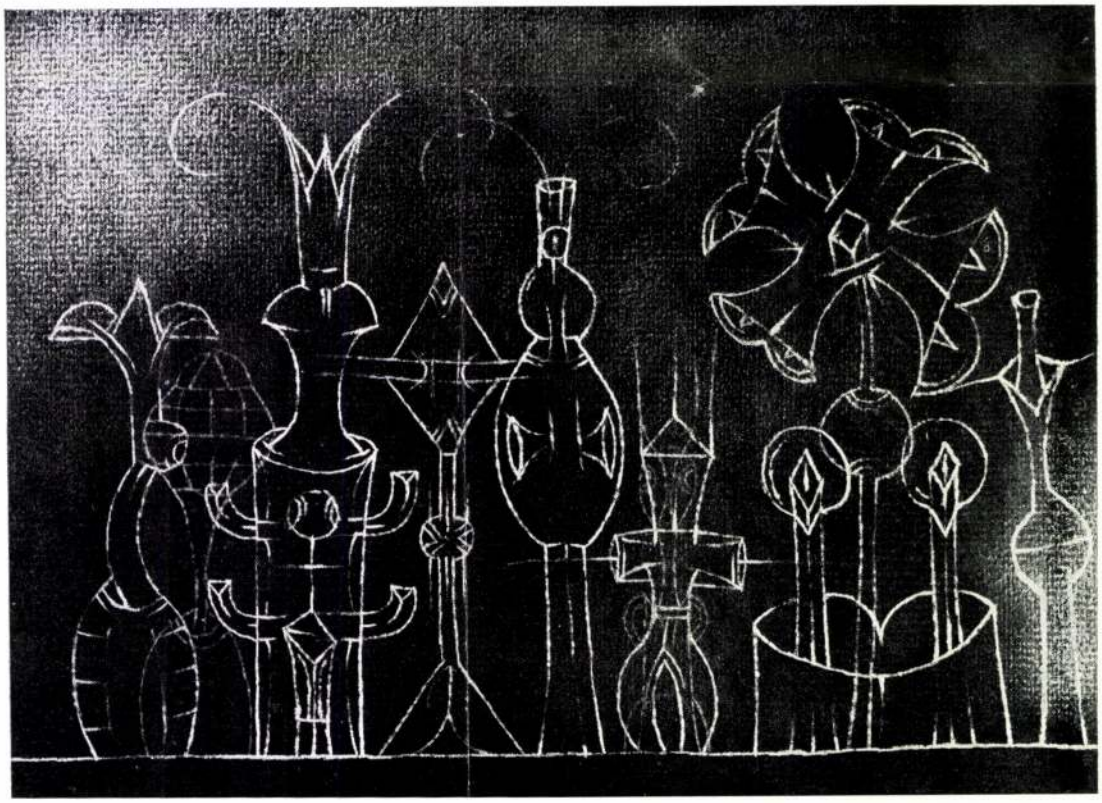

KELETI EMBLÉMÁK
CERUZARAJZOK
SZÍNES RÉZKARCA SI KINGHEZ

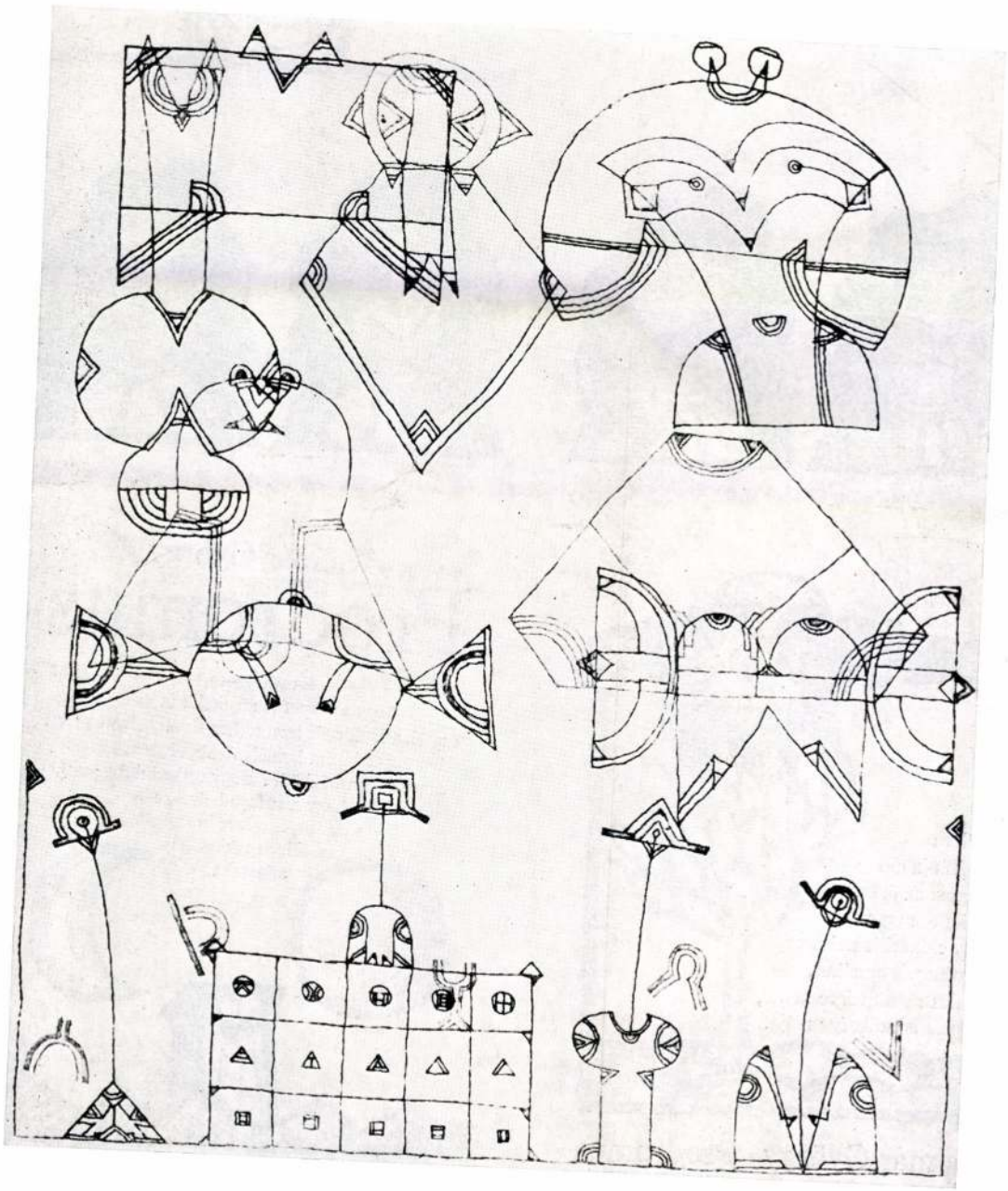

FAMETSZETES ILLUSZTRÁCIÓK
KALMÁR PRODROMUSÁHOZ
PLAKÁTOK A KÖNYVHÖZ

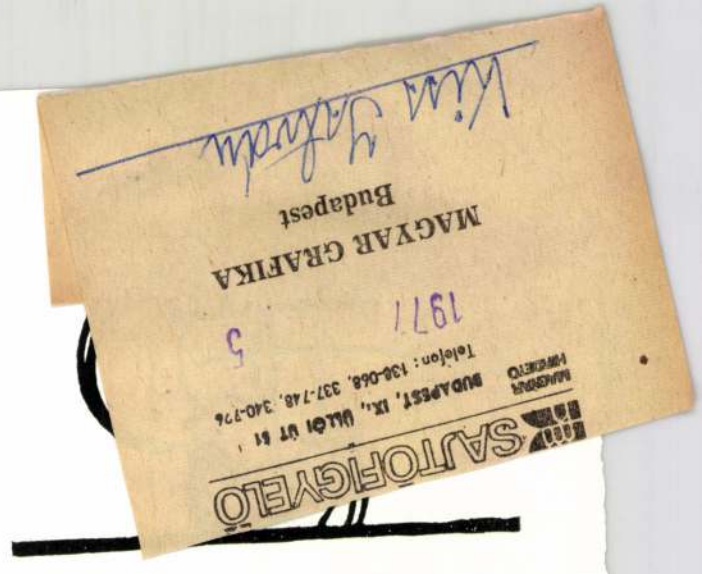

Kalmár György · Prodromus

Kalmár György

Prodromus

Ez van hátra,
hogy a Napot is megitélik utólján
s tőlök a Holdra 's igen terhes szentencia megy ki:
hogy ama lészen homályosabb, elveszti világát,
ez pedig ám büzhödni avagy rothadni fog attól,
hogy a rusnya helyekre
s az árnyékszékre beszolgál.
Ők igen is tiszták!
s igazak!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 OKT 24

BUDAPESTER RUNDSCHAU

István Kiss

1021

István Kiss: Volksmärchen (1971)

Dänemark:
Munksgaar
Norregade
KOPENHA

Finnland:
Rautatieki
Kolvuvaari
SF-02670 H

Schweden:
ALMQVIST ET WIKSELL
Subscription Agency
26, Gamla Brogatan
S-101 20 STOCKHOLM 1
Wennergren-
Williams AB
Nordenflychtsvägen 70
D 104 25
STOCKHOLM 20

Bulgarien, Deutsche

Demokratische Republik, Polen, Rumänien und Tschechoslowakei:
Bestellungsannahme bei allen Postämtern

sie stattgefunden, vielleicht nicht ohne Einfluß auf ihre Gegenwart geblieben wären.

Aus einer Aufzeichnung von Bertalan Szemere aus dem Jahre 1859 wissen wir, daß Kossuth und Marx sich — mutmaßlich in London — nur darum nicht trafen, weil beide vom anderen erwarteten, er werde ihn besuchen, dabei war Kossuth vom 18. Brumaire sehr beeindruckt und hätte sich gerne mit dem Verfasser unterhalten.

Eine solche erfolgte oder nicht erfolgte Begegnung be-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 227-748, 340-726
1977 OKT 24

BUDAPESTER RUNDSCHAU

István Kiss

BUDAPESTER RUNDSCHAU 7

1021

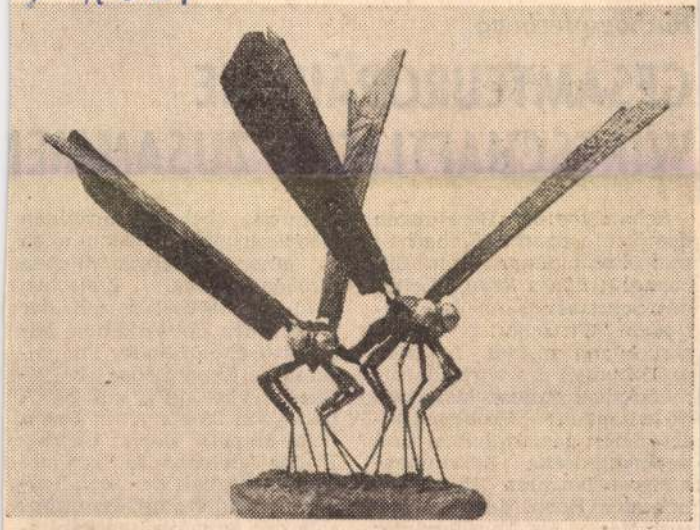

István Kiss: Libelle

Buchbesprechung

GESAMTEUROPÄISCHE WIRTSCHAFTLICHE ZUSAMMEN

Schon vor den Beratungen der Konferenz für Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa hat *János Szita*, Leiter des Sekretariats für Internationale Wirtschaftsbeziehungen, in zahlreichen Artikeln und Studien die wirtschaftlichen Aspekte dieses historisch bedeutenden Problemkreises, deren gegenwärtige und perspektivische Zusammenhänge beleuchtet. In seinem neuesten Buch, das im Kossuth Verlag am Vorabend der Belgrader Konferenz erschienen ist, gibt er einen Überblick darüber, wie sich die Handels bei den einzelnen Ländergruppen, wenn auch in einer unterschiedlichen Größenordnung. Zwischen 1970 und 1976 stieg z. B. der Anteil der entwickelten kapitalistischen Länder im gesamten Export der RGW-Länder von 21,6% auf 26,3% und von 25,6% auf 35,6% beim Import dieser Länder. In der gleichen Zeit erhöhte sich der Anteil der sozialistischen Länder am Gesamtumsatz der entwickelten kapitalistischen Länder von 3,5% auf fast 5%.

Der Autor analysiert die

Kiss István szobrászművész
2. Folytatás

Kiss István: Vak Bottyán

Közgazdász, 1977. okt. 5.

lesz, mint a korábbi magyar-
ádár János utazásai, sajtónyi-
zve, e téren is tartós változás

kérdéseinek ezen tényezőit
onalas, érdekes előadás volt,
ket hiányoltunk, s amit úgy
övebben tárgyalni, mert több
nosságoknál. Ilyen kérdés pél-
k politikájukban hogyan igye-
arságképet, s az egyes általuk
engedélyezett „ideológiai tá-
ozzá a rólunk, illetve közvet-
és kialakulóban levő véleme-
ló fontosságú kérdésekről az
illásfoglalást hallottunk. Úgy
gyelmet érdemelnek, s remél-
mód visszatérni rájuk!

Molnár Erzsébet Mária

s rajza

magyarázhatják, hogy egy hadsereg adott állapotban miért úgy viselkedett, ahogyan. Nagyon is komplex megközelítést igényel a mi munkánk, ha stabil eredményeket akarunk elérni.

— *Nyomatéka volt a „stabil" szónak. Vannak akik másfajta eredményre törekszenek?*

— A második világháború olyan téma, melyhez mindenki ért, hozzá tud szólni, van véleménye róla. Több olyan irodalmi alkotást lehetne említeni, melyek hallatlanul tetszetősek, tartalmazhatnak részigazságokat, de egészében félreorientálnak. Mi az ilyesmitől nagyon óvakodunk. Nem véletlen, hogy Magyarország második világháborús szerepéről katonai munka eddig nem született, mert nem láttunk még eleget. Ez nem azt jelenti, hogy 25—30 évvel ezelőtt nem tudtuk volna helyesen értékelni 1944. március 19-ét. De csak most jutottunk el ahhoz, hogy feltárjuk azokat a bonyolult okokat és körülményeket, melyek odáig elvezettek.

Írók, publicisták — akik hallatlanul érzékenyen reagálnak főleg a közelmúlt eseményeire — hamarabb nyúlnak történeti sorskérdésekhez, mint ahogy a szaktudomány a maga megállapításait meg

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1976 AUG 24

SOMOGYI NÉPLAP

Kiss László René szobrászművész

1021

A Balaton szerelmese

A badacsonyi hegy innen úgy látszik, mintha a felhőkbe kapaszkodna, a Balaton pedig lejtene a fonyódi hegy lábáig. A szemlélődő szinte várja, hogy a hatalmas víztömeg egyszer csak a déli partra zúdul. Pazar kép — a panorámát Keszthelytől Tihanyig fogja be a szem. Ott áll a félköríves emlékoszlop, melyet először 1934-ben avattak fel. A rajta elhelyezett, bronzból domborított arcmás nap nap után gyönyörködhetett e tájban. A háború viharában azután eltűnt, senki sem tudja, hova.

Harminc év mulasztását pótolta most a Fonyódi Nagyközségi Tanács V. B. és a Hazafias Népfront helyi bizottsága.

Augusztus huszadikán délután sokan gyülekeztek Fonyód—Bélatelepen, a Szaplonczay-emlékműnél, hogy tanúi legyenek az új, bronz arckép leleplezésének, melyet *Kiss László René* budapesti szobrászművész ajándékozott a nagyközségnek. *Dr. Frankl József főorvos*, az orvostudományok kandidátusa emlékezett meg dr. Szaplonczay Manóról, Somogy vármegye egykori tiszti főorvosáról, aki munkásságával kivívta az utókor tiszteletét.

Dr. Szaplonczai Szaplonczay Manót orvosdoktorrá avatása után Marcaliba helyezték, ahol előbb körorvos, majd az újonnan épült helyi kórház első igazgatója lett. Itt rövid ideig tevékenykedhetett, mert Somogy megye tiszti főorvosává nevezték ki. Ebben a beosztásában sokat tett a megye egészségügyéért. Az ő kezdeményezésére indult be Somogyban hazánk első úgynevezett másodrendű bábaképző tanfolyama, ahol néhány év alatt több mint száz bábát képeztek a megye községeinek. A viszonylag magas csecsemőhalandóság korszakában ennek nagy jelentősége volt — országszerte visszhangra és követésre talált.

Négyéves harc és kilincselés után — újabb javaslatát elfogadva — 1897-ben felépült Kaposváron egy százhúsz ágyas — elmebetegek befogadására és ápolására alkalmas — épület. Kezdeményezője és egyik megalapítója volt az 1906-ban életre kelt *Somogyvármegyei Tüdővész Ellen Védekező Egyesületnek*, melyet rövidesen az országban az elsők közé tartozó tüdőbeteggondozó megnyitása is követett. Négy évvel később ennek az egyesületnek aktív támogatásával megkezdhette gyógyító tevékenységét a kaposvári kórház tüdőbetegeket fogadó pavilonja a kornak megfelelő modern felszerelésel, negyven ággyal.

Szaplonczay doktor szerelmese volt a Balatonnak. Különösen Fonyódon időzött sokat. Itt fogalmazódott meg benne a gondolat egy üdülőtelep létesítéséről. A kezdeményezésben társakra lelt *Berzsenyi Sándor* lengyeltóti körorvosban (Berzsenyi Dániel unokaöccsében) és Zichy Béla grófban, aki a tulajdonát képező mintegy másfél száz holdra kiterjedő, erdős fonyódi domboldalt kedvezményes áron bocsátotta a köz rendelkezésére.

»A fonyódhegyi telep nem egyszerű balatoni fürdőhely, hanem klimatikus gyógyhely is, melynek tiszta levegője, enyhe éghajlata, nagy erdeje és sétaútjai nemcsak az elgyengült szervezetűeknek, hanem a tüdőbajos betegeknek is kiválóan alkalmas... Fonyód lesz a somogyi parton a legszebb és legtökéletesebb nyaraló és fürdőhely...« — írta akkoriban Szaplonczay.

A jeles férfinak ez a vágya még életében megvalósult, 1916-ban halt meg. Kívánságának megfelelően a fonyód—bélatelepi hegyoldalban temették el, síremléke ma is ott áll. Az utókor sem feledkezett meg róla — ez csendült ki az avatóbeszédből, és ezt példázza az emlékmű pótlása is.

Jutasi Róbert

kupából

ánya boldog örömmel emeli

udunk készülni, mint a töb-
i csapat, akkor talán nem-
sak a bolgárok ellen sikerült
volna a pontszerzés. Jól vizs-
gáztak tehát a somogyi fiúk,
s szakvezetőik is, akiknek
em volt könnyű kiválogatni
megye legjobbjait. A győz-
es A válogatott, meg a vidé-
ki fiatalokból álló B csapat
nutatja, hogy ebben a kor-
sztályban nem olyan könnyű
válogatás, mint a későbbiek
orán. (Bár akkor sem köny-
yű ám!)

Természetesen szólni kell

HÍREK

AUGUSZTUS

24

KEDD

Bertalan

A várható időjárás:

Időnként megnövekvő felhőzet, eső nem lesz. Mérsékelt, változó irányú szélre számíthatunk. A legmagasabb nappali hőmérséklet ma, kedden 19—23 fok között alakul.

A Balaton vizének hőmérséklete Siófoknál tegnap 11 órakor 18 fok volt.

— Az internacionalizmus ma címen jelenteti meg a Kossuth Kiadó Kádár Jánosnak az októberi forradalomról és a Szovjetunió szerepéről szóló beszédeit.

— A tanácsi vezetők tartottak értekezletet tegnap a Pénzügyminisztériumban. Az 1977. évi költségvetés előkészítésével kapcsolatos tennivalókat vitatták meg.

— Kőröshegyen pénteken lesz az idei utolsó hangverseny. A műsorban a Magyar

60 évvel ezelőtt,

1896. augusztus 24-én született és 66 éves korában, 1962-ben halt meg Bakó József költő, író.

Szegény zsellércsaládból származott, s a cipészszakmát tanulta ki. A Tanácsköztársaság vérbe fojtása után hét hónapi fogházbüntetésre ítélték; ezt követően sokáig hányódott, amíg elvégezte a tanítóképzőt. Több helyen tanított, nyaranta pedig bebarangolta egész Európát. Később tanítói állásából felfüggesztették, mert kiállt a háború ellen és a földosztást hirdette.

A felszabadulás után dolgozott a közoktatási minisztériumban, a Köznevelés szer-

1977.X.7.Kossuth, 5o.55/Kjné/

Láttuk, hallottuk

- A Mücsarnokban látható Kiss István szobrász müvész tárlata, amelyről Sik Csaba mondja el kritikáját.

- 194o.november 14.-ének éjszakáján a Luftwaffe zuhanó bombázói megtámadták Cowentrit. A város ősi székesegyházából alig maradt több néhány üszkös falnál.
A háboru multán renoválhatatlan romok helyén uj templomot épitettek a legjobb angol épitészek és képzőművészek közremüködésével.
Az uj templomban áll egy szobor, madárszárnyat imitáló absztrakt elemekből összeforrasztott kup jelképezve a legyőzhetetlen emberi ösztönt, a felemelkedést a felszállást.
Mintha ennek távoli rokonával találkoznánk mostanában a Mücsarnok előtt amelynek különbözősége, koncepcióját és szerkezetét egyaránt érintő különbözősége plakátnál meggyőzőbben csalogatja a nézőt Kiss István kiállitására.

Az ő szobra szépen formált galambok együttese, amelyek nem elvont geometriai idomban rendeződnek egységes csoporttá, hanem Petőfi verse vándormadarainak V-betüjében.
A szobor alkotó elemeinek jelentése olyan költői szimbólummal találkozik, amely az általánost a speciálissal egyesiti, az internacionálist a nemzetivel.
Ezzel Kiss István müvészetének legfontosabb jellemzőjére mutattunk rá. Politikus müvész, aki a politika nemzetiségét, a nemzeti történelem mindenki által ismert, mindenki számára azonosat jelentő képeivel jelképpé emelt képzeteivel idézi meg, teszi érthetővé.
Mert minél szélesebb közönséghez akar szólni,azokhoz is, akik csak véletlenül tévednek be egy muzeumba, egy kiállitásra, azokhoz is, akik most ismerkednek a szobrászat sajátos jelentős világával, kifejezés kincsével, az ugynevezett elit nem érdekli. Erről tanuskodik müfajai is, nem sem az emlékmü, sem a portré, sem az állat ábrázolás hogy is mondjam udvariasan nem tartozik a divatosak közé.

Emlékművei közül nekem legjobban Buda és Pest egyesülésének centenáriumára készült munkája tetszett, a két egymás felé hajló kuppalást finom megcsavarásával elkerüli azt, hogy a forma tul szabályos, azaz unalmas legyen, a benső ornamentikával pedig minden anekdótikus elem mellőzésével pusztán plasztikai jelekkel történelmi képzeteket kelt.

Legkevésbé pedig trónra ültetett munkásfigurája tetszett, ugy érzem a munkásság forradalma nemcsak a trónon ülőket taszitotta le, de a trónust is felboritotta egyszer s mindenkorra. A szobor nem plasztikai gondolatból, hanem agitativ meggondolásból indul ki, s mivel az utóbbi győz tartalom és forma küzdelmében a szobor tulságosan is direkté válik és jelentését a kelleténél egy fokkal nagyobb hangerővel mondja ki.

Portréin szerencsésen elegyiti az elvonatkoztatást a csak személyestől és a karakter senki máshoz nem hasonlitható egyéniségét, egyediségét. Örröm látni, hogy ezzel a nagymultu müfajjal ilyen eltökélten és átgondoltan foglalkozik egy kortárs müvész.

Állat figuráiról elegendő hires Medgyesi anakdótát idézni, aki egy debreceni atyafi fitymálló megjegyzésére csupán annyit válaszolt nem lú az, hanem szobor. Az a tény, hogy ezt az anekdótát idézhettük dicséretnek, elismerésnek is elegendő.

1. szeptember 27. Televizió 19,3o VGné

TV-híradó

- Ma délután a Mücsarnokban Kiss István Kossuth-dijas szobrászmüvész kiállitásával megkezdődött a Budapesti Müvészeti Hetek Képzőmüvészeti rendezvényei. A kiállitást Kátai György, az Egyesült Izzó géplakatosa nyitotta meg.

- Megtisztelő feladat számomra, hogy a mai kiállitást megnyithatom. Munkás vagyok és fiatal. A felszabadulást követően születtem, azokat képviselem, akikről Kiss István müvészete első-

sorban szól, a munkásokat. Számomra a szereplés szokatlan, hiszen az én munkámmal ez nem függ össze. A szerszámok, a vas nyelvezete, az más. Én ahhoz értek jobban. De azért sem könnyü a helyzetem, mert ma itt az Egyesült Izzó 36 ezres közösségét is képviselem, nevükben is beszélek. Kérem, ne várjanak tőlem müelemzést, vagy a szobrok bemutatását, mert nem vagyok szakavatott értője a képzőmüvészetnek. Bár a Műcsarnok és a kommunista müvészek, köztük Kiss István is, már többször elhozták hozzánk a gyárba a népről, a népnek érthető en szóló képzőmüvészetet. Amikor a kiállitást megelőzően Kiss István mütermében jártam, láttam ott egy szobrot, amely talán a mai kiállitás egyik fő darabja. Ez is egy munkást ábrázol, de nem a huszas, a harmincas évek munkását, hanem azt, aki munkájával létrehozott gépeknek okos, szakavatott irányitója. Kiss István ezért is áll közel hozzánk, hiszen pontosan azt a világot ábrázolja, amiben élünk, dolgozunk, és azokat az embereket idézi elénk, akik közöttünk élnek.

Kiss István szobrász

Lázár György, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács elnöke kedden Budapest VI. kerületébe látogatott. Részt vettek a látogatáson *Katona Imre*, a budapesti pártbizottság első titkára és *Kiss István* szobrászművész, a Központi Bizottság tagjai.

A kerületi pártbizottság székházában *Móró István* első titkár, *Füredi László* tanácselnök és a kerület más vezetői fogadták. Móró István tájékoztatta a vendéget a kerület helyzetéről, fejlődéséről, a pártmunka tapasztalatairól. Ezt követően Lázár György ellátogatott a Képzőművészeti Főiskolára: itt *Somogyi József* rektor és *Nemes László*, a pártszervezet titkára adott tájékoztatást az intézmény tevékenységéről, majd a kormány elnöke megtekintette a hallgatók munkáiból készült kiállítást és néhány műtermet. Lázár György ezután az újonnan épült MÁV Központi Rendelőintézetet tekintette meg. Itt *Vajda György* igazgató főorvos és *Molnár Imréné*, az intézet párttitkára fogadta. Végezetül a pártbizottság székházában aktívaértekezleten Lázár György tájékoztatót tartott időszerű politikai kérdésekről.

3.

–: Lázár György látogatása a VI. kerületben

Népszabadság, Bp. 1978. febr. 1.

Kiss István, szobrász

A tanácskozás vendégei között ott voltak a szocialista országokbeli testvérszervezetek küldöttségei is; a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségét Kiss István elnök és Buzás Árpád alelnök képviselte.

6.

– A Csehszlovák Képzőmův. szöv. alakuló kongr.

Nepszabadság, Bp. 1978 febr. 17

Kiss István, szobrász

VÉGET ÉRT a szocialista országok képzőművészeti szövetségei vezetőinek NDK-beli találkozója. Berlinben és Drezdában tapasztalatcserét folytattak a szocialista művészi alkotómunkáról, s megvitatták a szövetségek együttműködésének továbbfejlesztését. A találkozón a magyar művészeket Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész, a Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke és Kovács Péter művészettörténész, alelnök képviselte.

–: Hír

8.

Ninszabadság, Bp. 1978 jan. 28.

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 9

NÉPMŰVELÉS

1021 Kiss István, szobrászművész, 1/.

1977

TARTALOM

KORNIDESZ MIHÁLY: Eligazítani napjaink kérdéseiben 3
BLAHÓ PÁL: Új feladatok – új működési rend 6
KITÜNTETETTJEINK 9
VERSEGHI GYÖRGY: Fejér megye kulturális életéből 10
VENESZ ERNŐ: Művelődéspolitika Vácott 13
ARADI NÓRA: Kép, képzelet, valóság 14
SZILAS ZOLTÁN: Falusi gondok 16
ZÖLEI GYULA: Egy tanácselnök a közművelődés irányításáról 17
Volt egy klub Balástyán (rádióriport) 18
KOVÁCS GÉZA: A Ratio Educationistól a közművelődési törvényig 20
NYÁRY LÁSZLÓ: Képesítő után 22
JÁNOSI FERENC képriportja: Október fényei 23
Új bérrendszer 26
IMRE ISTVÁN: V. nemzetközi bábfesztivál 28
Műgyűjtők és műbarátok köre (gál) 32
Amíg egy musical eljut odáig (Ambrus Sándor) 33
Népművelési nyelvőr (sz. e.) 34
Múzeumi mánia? (szabó) 34
MÁTÉ LAJOS: TIP '77 35
Figyelő (Sárkány Klára) 36
Ezt olvastuk 37
Amatőrképek (Rp.) 39
Tudósítóinktól 40
Hírek 41
Válogatás a tévé műsorából 44
Zenei tanácsadó (Feuer Mária) 46
Munkajog (Ferencz Győző) 47

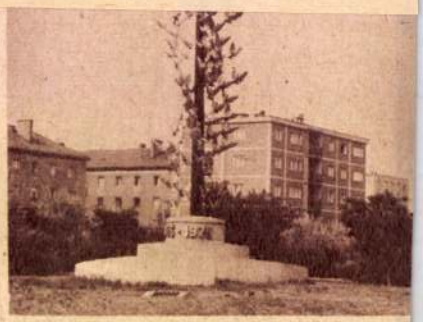

CÍMKÉPÜNK: Kiss István Galambok cím alkotása Dunaújvárosban

(Jánosi Ferenc felvétel

Felelős szerkesztő: ÁCS FERENCNÉ
A szerkesztőség címe: Bp., 1073 Lenin krt. 9–11. Telefon: 221-033
Kiadja: a Lapkiadó Vállalat 1073 Budapest, Lenin krt. 9–11. Telefon: 221-285
Levélcím: 1906 Budapest, Pf. 223
Felelős kiadó: SIKLÓSI NORBERT
77.1777 Egyetemi Nyomda Budapest
Felelős vezető: SÜMEGHI ZOLTÁN igazgató
Készült az Egyetemi Nyomda fennállásának 400. évében
A szöveg fényszedéssel készült

Megjelenik havonta egyszer. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta Központi Hírlapirodájánál (KHI, 1900 Budapest V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215–96 162 pénzforgalmi jelzőszámára. Előfizetési díj: egy évre 48,– Ft. Egyes számok 4 Ft-ért kaphatók a Budapest, V., Bajcsy-Zsilinszky út 76. sz. alatti hírlapboltban.

SZERZŐINK

Ambrus Sándor népművelő, Seregélyes – **Aradi Nóra dr.**, az MTA művészettörténeti kutatócsoportjának igazgatója – **Blahó Pál dr.** főosztályvezető, Kulturális Minisztérium – **Ferencz Győző dr.** minisztériumi tanácsos, Oktatási Minisztérium – **Feuer Mária**, a Muzsika felelős

Kiss István
szobrászmüvész

Kiss István szobrászművész gyűjteményes kiállítása

Kedden, a Műcsarnokban megnyílt a budapesti művészeti hetek egyik legjelentősebb képzőművészeti rendezvénye: Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész első budapesti gyűjteményes kiállítása. A több, mint félszáz művet bemutató tárlat áttekintést ad köztéri szobrászatunk egyik legjelesebb képviselőjének az ötvenes évektől napjainkig terjedő munkásságáról.

A müvésznek kiállitása nyilt a
Mücsarnokban.

Népszava, 1977. szeptember 28.
5. odal.

1021

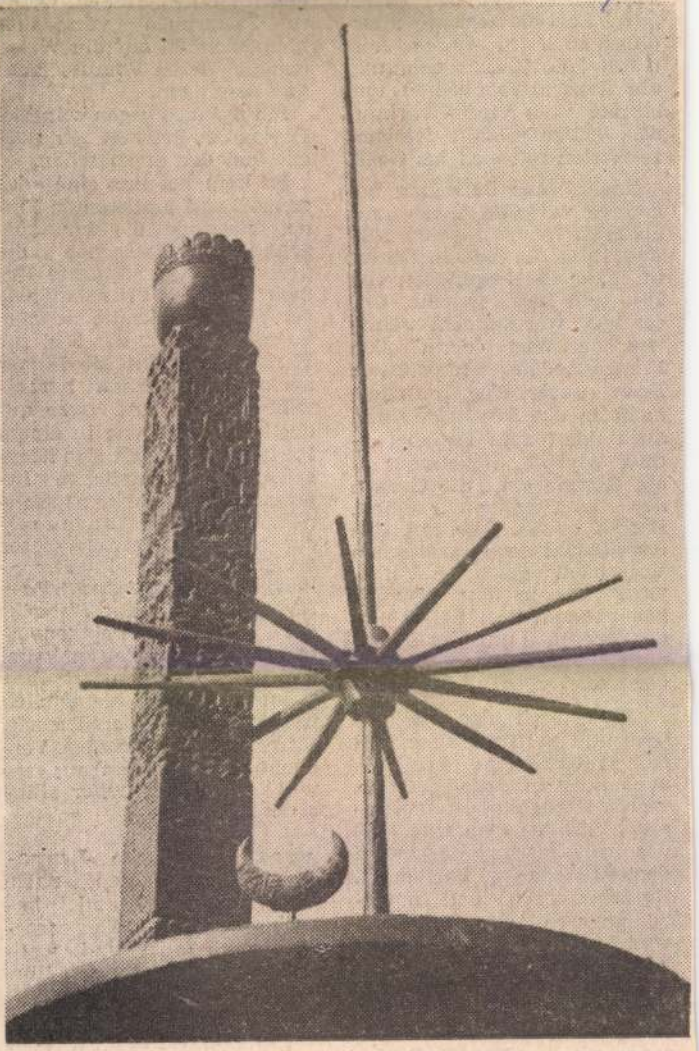

In der vorliegenden Ausgabe informieren wir über eine Ausstellung von Kunstwerken in Siófok, die im Laufe des vergangenen Jahres in der Zeitschrift Művészet (Kunst) vorgestellt wurden. Siehe Beitrag Seite 11 und Reproduktionen auf den Seiten 1, 2, 6 und 11. Bild oben: Denkmalentwurf von István Kiss (1976)

Bajonetten, zu den U
ging. Ebenda zertrat
dings noch im selben
(1919) die Konterrevol
die ungarische Freiheit
stürzte ein Vierteljah
dert später beinahe die
ze Nation mit sich ins

Nach der Befreiur
gannen wir also etwa
anderes. Im Geiste vo
und 1919, der beiden
in denen die Inspirati
1848 und 1849 fortlebt
ser Weg war seitdem
wie der Weg der
Französischen Rev
Doch unser Weg n
nicht in ein *Directoire* und
auch nicht zum Bonapartis-
mus, wir bogen vielmehr in
die Gerade ein, die Gerade
der Ungarischen Freiheit.
Darauf achtet die aus den
Kandidaten der Patriotischen
Volksfront gewählte Volks-
vertretung in dem gewaltig-
gen neugotischen Palast an
der Donau, und der Präsi-
dialrat verkündet dort ihre
Gesetze.

1926 erlosch das italieni-
sche und portugiesische, 1933
das deutsche (das obendrein
auch noch in Brand gesteckt
wurde); 1934 das österreichi-
sche, 1939 das spanische, 1940
das französische bürgerlich
demokratische Parlament.
Zwischendurch und hinter-
her noch einige andere. Eben
weil freie Wahlen diese Par-
lamente hervorgebracht hat-
ten, paßten deren Verfügun-
gen den wirtschaftlichen
und militärischen Machtfak-
toren nicht, die die Parla-
mente vernichteten. Diese
Länder kehrten alle, zum
Teil auch Deutschland, neu-
erdings auch Portugal und
Spanien zu den alten For-
men des bürgerlichen Par-
laments zurück, wenn auch
da und dort mit einigen
vorübergehenden Korrektu-

BUDAPESTER RUNDSCHAU
19 77 JUL 4
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ

der höchsten Le
Parlament, in dem sich Klas-
sen mit gegensätzlichen In-
teressen nicht mehr abzeich-
nen, weil es im Lande sol-
che nicht gibt. Gerade dieser
erfreuliche Mangel ermög-
licht es, daß gegensätzliche
Meinungen, die der Verdacht
der Klassenvoreingenom-
menheit nicht treffen kann,
frei und in gutem Glauben
geäußert werden können. Ich
nähere mich einer Theorie,
setze mich also dem Ver-
dacht der Agitation aus, so
will ich denn lieber „illu-
strieren".

Westeuropäische Journa-
listen kamen nach
Budapest und be-
suchten mich. Sie frag-
ten mich aus und woll-
ten mich sogar, die sich Bür-
gerlich-Liberale, zuweilen
sogar Sozialisten Nennenden,
mit der Bitte in die Enge
treiben, ich solle sie in die
Kirche führen, damit sie
sehen, ob Gläubige dahin ge-
hen können; ich solle ihnen
private Handwerker, private
Einzelhändler, Einzelbauern
usw. zeigen, damit sie sehen,
ob es solche bei uns gibt.
Und meine vortrefflichen Kol-
legen liberale Publizisten

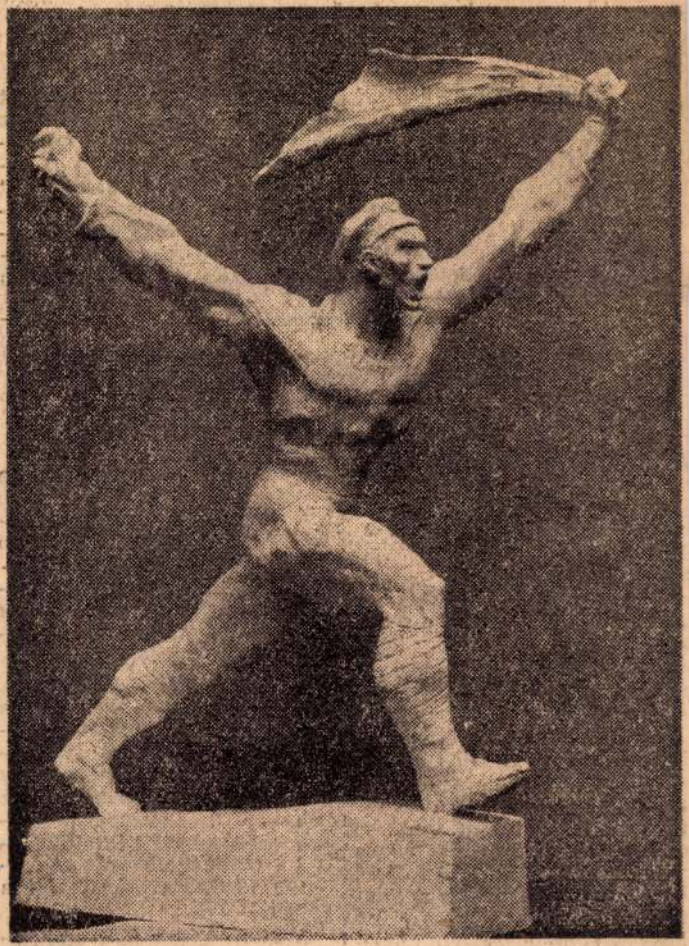

Kiss István első díjat nyert Tanácsköztársaság-emlékműve

Fogadás Szófiában a magyar párt- és kormányküldöttség tiszteletére

Péntek este *Anton Jugov*, a Bolgár Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke, fogadást adott a magyar párt- és kormányküldöttség tiszteletére. A fogadáson megjelentek *Kádár János* vezetésével a magyar párt- és kormányküldöttség tagjai, *Todor Zsivkov* vezetésével a bolgár párt- és kormányküldöttség tagjai. Ott voltak a bolgár politikai és kulturális élet vezető személyiségei, továbbá a baráti országok Szófiába akkreditált diplomatái. A fogadáson *Anton Jugov* és *Kiss Károly* pohárköszöntőt mondott. A fogadás meleg, baráti légkörben folyt le.

250 millió forint évi megtakarítás érhető el

A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság közleménye

A népi ellenőrzés az állományonkívüli béralap felhasználásával és a célprémiumok juttatásával kapcsolatban országos vizsgálatot folytatott. Az ellenőrzés a nehézipar, a kohó- és a gépipar területén, valamint a szociális és kulturalis szerveknél összesen mintegy 400 egységre terjedt ki.

A vizsgálat megállapította, hogy az állományonkívüli béralapot egyes vállalatok és szervek *olyan rejtett tartaléknak tekintették, amelyet szükség esetén rendeltetésének meg nem felelő célra is fel lehet használni.* A szocialista szektoron belül gyakran megtörtént, hogy különféle jellegű szellemi vagy fizikai munkát »magánvállalkozásban« végeztettek

A széleskörű vizsgálat alapján megállapítható, a fennálló hibák kiküszöbölésével, takarékos gazdálkodással népgazdasági szinten *az egy év alatt elérhető megtakarítás meghaladja a 250 millió forintot.*

Az ellenőrzés megállapította, hogy a nehézipari, valamint a kohó- és gépipari vállalatok elfogadnak egymástól célprémiumot annak ellenére, hogy ezt a fennálló rendelkezések tiltják. A most ellenőrzött egységeknél 1,3 millió forint rendeletellenes célprémium juttatást tártak fel a vizsgálatok.

A visszaélések és a szabálytalanságok elkövetését megkönnyítette egyes gazdasági

1021 [illegible] István

MAGYAR HÍRLAP

KULTÚRA

Látogatás Kiss Istvánnál,

a tanácsköztársasági emlékmű alkotójánál

Az alkotóműhelyekben valahogy telítettebb vibrálása van a levegőnek, talán a művész és az anyag közötti örök küzdelem láthatatlan tanújeleként.

A polcokon egy-egy gondolat, forma, kompozíciós rend változata. A megkezdett vagy esetleg félbehagyott mű többet elmondhat alkotójáról, mint amennyit a legszabályosabb mederben hömpölygő beszélgetésben is megtudhat az ember róla.

Kiss István, az új tanácsköztársasági emlékmű alkotója az a fajta szobrász, akiben tovább rezonál a felvetett művészi probléma, nem fejeződik be a mű megalkotásával. A nyolc és fél méter magas, bronzba öntött figura már a helyszínen magasodik, de a műteremben az egyik állványon itt áll egy hegesztett változata is.

— Tovább izgatott, érlelődött bennem a szobor problémája — mondja. — Már régebben is foglalkoztam azzal a gondolattal, hogy acéllemezből kellene meghegeszteni. Így hát őszintén szólva amolyan lelkiismereti tartozás ez. Úgy érzem, hogy így sokkal rusztikusabb, sőt talán a gondolatot jobban is kifejezi. Az is igaz viszont, hogy akkor, amikor az emlékmű tervét elfogadták, korai lett volna egy hegesztett szoborral előállni, s valószínűleg nem is értették volna meg, mit akarok — mondja.

Ülve folytatjuk a beszélgetést. Egy kicsit el is kalandoztunk a tanácsköztársasági emlékműtől. Beszélgetünk művészi irányzatokról, általános, esztétikai és etikai problémákról. Ám ez a kitérő csak látszólagos. Hiszen közben szobrászművészi szándékáról vall, amelynek egyik megtestesült kifejezője éppen a tanácsköztársasági szobor. A modern szobrászati törekvéseket érintve Kiss István arról beszél, hogy szerinte az emberi tartalmat, ami a művészet lényege, egy elvonatkoztatottabb formarend is hordozhatja, nemcsak a figurális szobrászat.

— A figurákon kívül lehetnek általános formai jelképek. Az igazi művész alkotásaiban azonban mindig ott érződik az emberi tartalom. *Henri Moore* első pillanatban talán különösnek ható, elvonatkoztatott formái mögött is egyértelműen érzékelhető az emberi tartalom. Vagy vannak szobrászok, akik egy-egy jelképet akarnak a térben megfogalmazni, mint például *Tóth Imre*, azaz *Amerigo Tot*.

— Róla jut eszembe, amit egyszer Kilowatt őrlensége című kompozíciója kapcsán Rómában mondott. Hogy egy szobor akkor jó, ha képes önmagának értelmes teret lehatárolni környezetében. Tóth Imre akkor többek között a görögök példájára hivatkozott.

— Valóban, egy szobor csak a maga környezetében teljes. Ha méreteivel, formájával alkalmazkodik a körülvevő légtérhez. De még visszatérve az úgynevezett absztrakt formákhoz, be kell vallanom, hogy amikor hozzákezdek egy-egy kompozíciómhoz, a figurát előbb én is mértani formákra bontom, s így próbálom meghatározni viszonyát a térben.

Ez az alkotói módszer nem véletlen. Ezért lesznek olyan monumentális hatásúak Kiss István köztéri szobrai, mert visszavezethetőek a legegyszerűbb téri idomokra. S hogy ezekre terelődik a szó, indokolttá válik egy kérdés.

— Hogyan is állunk e szobroknál a közérthetőség követelményével?

— Egy köztéri szobornál elengedhetetlen követelmény a *közérthetőség*, még pontosabban az *egyértelműség*. E kettő nem pontosan azonos. Az utóbbi több is, kevesebb is amannál. Mert egyértelműen kifejezhet egy gondolatot például egy elvonatkoztatott forma is, míg egy úgynevezett közérthető figurális ábrázolás is sokszor zavaros, sőt félreérthető lehet.

Az asztalon vázlatok, papírlapok között fényképek fekszenek. A tanácsköztársasági emlékmű beemelésének munkáját ábrázolják a felvételek.

— Így érzékelhető igazán a figura nagysága, hiszen egy-egy darabja mellett szinte elveszünek az emberek.

— Azt hiszem, a bronzöntőnek sem okozott kis problémát, míg kiöntötték. A talpazatnál a falvastagság néhány centis, míg fölül alig néhány milliméteres. Ezt a különbséget statikai meggondolások indokolják, hiszen meglehetősen merész a kompozíció. Az egész nagy tömeg tulajdonképpen két ponton nyugszik. Az egyik láb sarkán és a másik láb ujjhegyein.

— Úgy tudom, *Hoffer Miklós* készítette el az építészeti tervet. Milyen talpazaton áll majd az alak?

— Az elképzelés nagyon szellemes. Alkalmazkodik a környezethez is, hiszen a

Kiss István rajza:
Tanulmány
a tanácsköztársasági emlékműhöz

területet alapvetően a Városliget határozza meg. Hoffer Miklós spirális talpazatot készített. A hozzá vezető, fölfelé futó lejtő pázsitos. Az emlékmű így lendületesen, szervesen illeszkedik a természeti környezetbe.

Amikor először körülnéztem Kiss István műtermében, a készülő munkák között szemembe ötlött egy plasztilin vázlat. Először arra gondoltam, hogy a tanácsköztársasági emlékmű tervének egyik kísérlete. Most azonban rákérdezek.

Tagadólag rázza a fejét. — Nem. Ez még nagyon kezdetleges terv. Egy új munka. Mégpedig nem is akármilyen. A Bolgár Képzőművészek Szövetsége nemzetközi pályázatot írt ki *Aszparuk Kánnak*, a bolgár államalapító emlékművének elkészítésére. Engem is meghívtak. A szíves felkérésnek, a megtiszteltetésnek nem tudtam nemet mondani, de kezdetben, bevallom, csak olyan becsületbeli feladatnak tekintettem. Most azonban már egyre jobban kezd izgatni. Az emlékművet Szófiában, a volt királyi palota helyén akarják felállítani. Valami olyan elképzelésen gondolkozom, ami plasztikai hatásában némileg a pravoszláv templomok sokkupolás tömegére emlékeztetne. Először pusztán ez a formai játék izgatott, aztán rádöbbentem, hogy híven tükrözi magát a gondolatot is. A nép tömegéből kiemelkedő államszervező nagy egyéniségének emlékét valóban hűen fejezheti ki.

Kiss István művészi termékenységére, munkabírására jellemző, hogy már egy újabb nagy feladat megoldására koncentrál. Hogy is mondtam? Az a fajta szobrász ő, akiben egy-egy művészi probléma tovább rezonál. Nem fejeződik be a mű megalkotásával. Aszparuk Kán emlékművének formai gondolata is ott kísértett már a Dózsa-emlékmű eredeti terveiben. Akkor ez az emlékmű nem teljesen ezeknek az elképzeléseknek alapján valósult meg, s lám, ez a probléma talán most újabb alkotásra inspirálhatja őt.

Rideg Gábor

1969 FEB 2

MAGYAR HIRLAP
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Budapest

nem merte
bor kedvenc,
nás mondá-
tattam, hogy
n sem köte-

ocsiba, meg-
az Üllői út
zör hozok be
art a repülő-
, hogy ilyen-
kell. Azt is
minden fő-
bb része azok
, amelyek a
a valódi vá-
, de a haza-
gis hangosab-

Üllői út és a
eresztéződésé-
negszólalt Jú-
ietnélek vala-
olna, ha én
ék..."
kicsit körül,
rlak", mond-

n ez az. Arra
kérni, hogy
és a csomago-
en Janka né-
án intézd a
másfél óra
ott leszek. Ad-
icsit csatango-

i aggodalmas-
ogsz tévedni,
Tizenhat év

tett. „Álmom-
sétálok Pes-

libegett. Elvit-
ménit, intéztem
, másfél óra
entem az öre-
. Janka néni
gott, a többi
i, mind köze-
vanhoz, mint a
opánkodott és
el nézett rám:
em el Júliát.
itt lesz", vála-
nem mondott
sokra.

Eltelt egy félóra, azután még egy. Júliának se híre, se hamva. Én is ide-geskedtem. Mi történhetett vele? Hol keressem? Még húsz percig feszített ben-nünket keresztre, aztán végre csöngettek.

„Hol voltál, az istenért?"

„Sétáltam, ne haragudja-tok", mondta az öreg roko-noknak, sorra végigcsókolta valamennyit, a bőröndökből előkerültek az ajándékok, hamar elpárolgott mindnek a nehezelése. Tea után fél-re vont.

„Te, az előbb nem mond-tam igazat. Eltévedtem."

„Pesten?" — kérdeztem. „Hiszen azt mondtad, ál-modban itt jársz."

„Gyere, ülj ide a sarokba, hallgass végig. Nincs arról szó, hogy minden éjjel itt-hon járnék álmomban. Aki ezt mondja neked, az nem is tudja, mi az igazi hon-vágy. De amikor az ember már hetek vagy hónapok óta úgy érzi, hogy megta-lálta helyét az új városban, akkor egyszerre éjszaka az álom hazaviszi Budapestre. Tizenhat év alatt sűrűn jár-tam haza, kóboroltam a pesti utcákon, bekukkantot-tam a volt Horváth-kertbe, labdáztam a Vérmezőn, tu-dod, hogy tabáni gyerekek voltunk. Átmentem az Alagúton, rászaladtam a Lánchídra, bementem a pesti Belvárosba, a régibe és a József nádor korabeli-be. Az álomutcák idővel más terekbe torkolltak, szé-lesebbek vagy keskenyeb-bek voltak a valóságnál. Az igazi utcákat elfelejtet-tem, de az álombeliek ele-venen éltek a képzeletem-ben."

Kicsit hallgattunk. „Te", tört ki hirtelen Júlia —, „mielőtt idejöttünk, voltam Párizsban és Firenzében is. Ott egyszer sem tévedtem el."

megint nem vette észre, hogy mit mondtak neki. Nem vették észre az olvasók — és a közsors intézői! — a legfontosabb, legeredetibb gondolatokat, felfedezéseket, és nem vették észre a szép kifejezéseket.

Eddig van. Aztán: „vezess új útra — vagy más útra — Lucifer!", és egy másik gon-dolat vagy másik írás megszállottja lesz ugyanígy, kisebb vagy hosszabb ideig. Mind-addig, amíg el nem érkezik a korai halál vagy a tehetetlen öregkor. Esetleg, ha nagyon erős az író, vagy nagyon szenilis, így lesz a sírig.

Miért mondom én ezt az egyébként is közismert igazságot újra el?

Azért, hogy hangsúlyozzam: milyen jó volna, ha ezt már végre minden szerkesztők, kiadók, lektorok és irodalompolitikai illetékesek — sőt a nyomdák is! — megszívlel-nék. És megpróbálnák az egyes írások „gondidejét" megrövidíteni. Az emberekkel való bánnitudás ma már — szerencsére — népgazdasági s így kormányzati program, és — elvégre is — az írók is emberek. (Igaz, hogy „nehéz emberek".) Mert az írónak a fent-írt természete könnyen defektust kap és vagy elhallgat egy időre, vagy ami még rosz-szabb, „deformálódik". Esetleg kitérő utat keres (mint egy hajdani versemben írtam: „... a célhoz sok út vezet, de egy se egyenes"). Vagy a könnyebb ellenállás irányába fordul, ami a „halhatatlanságra" veszedelem, vagy a konokság erősödik benne, és a fejét csak azért is a falba veri, akkor is, ha tudja, hogy nem a fal törik be, hanem az ő feje. Legfeljebb annyi történt, hogy néhány tizedmikronnyi kötőanyagot meglazított ő is. Romlandó váraknál persze ez is valami, épülő váraknál azonban mit se számít, mert beleépül ugyanakkor milliomannyi. Az emberi szellem azonban, s ezúton, maga az emberi közösség, szegényebb lett azzal is, ami benne elveszett.

Jó, jó, látom a legyintést: „ez csak opportunus körmönfontság", és azt is tudom, hogy hiába írtam valahol, valamikor, hogy „nemcsak harcolni kell, hanem harcolni-tudni is kell", mert azt is tudom, hogy minden író csak a saját természetét követheti, e nélkül a szubjektivitás nélkül talán nem is tudna élni... Igaz, de én azt is írtam, hogy „az író sára is képes, ha nagyon akarja" — de hagy-

természetét, éppen ezért csak még a magam ikáció, nem kioktatás, és ehhez jogom is van, k, aki még az ágybeli élményeit is első sze-és — hatásosabb.
elég jól bírtam, mert kezdettől fogva érez-i, aki vagyok, akkor sok vita lesz köztem és özött, akiknek koncepcióik vannak (vagy azt k, céljaik vannak, tehát tudni kell tárgyalni; erint, ahogyan a helyzet parancsolja. (Ez egy ia gondolkozni is tud —, mint egy ifjúkorban inek, mert a paraszt a viszonyulások törvé-

na bízok önmagamban, egészen a monománia gyon jó, ha az ember, mármint az író, még rábban észre tudja venni, mint a világ, hogy özhetetlen égő szenvedély, a majdnem meg-zött.
esztőnek (a múltban is ezt mondtam, de ak-, mert a várfalak kötőanyagának a lazítása-ütések is): nincs itt baj, ha nem tetszik, vagy elyet én tudomásul veszek akkor is, ha nem mondjátok meg, de mennél hamarabb, hogy ségét érzitek, de az kevésbé fontos, mert tu-tőnknek nagyon kínos volna. Csak hazudni)
bálkozom, vagy beteszem a fiókomba, a ho-ilenc hónapokra, mert mostanában sűrűbben kétségbeesés partjára, sem a saját tehetsé-dalmi állapotok miatt sem. (Könnyű nekem,

Jéke

Gyön
esszék
újsüte
mások

Miket tük
vívmányai
főként miatta
a jóvátehetetlen kínja áthat,
s elherdált ifjúságom átkozom!

Bizony, múzsák helyett halakra lestem,
könyvek helyett szoknyák között
lapoztam!

Könyvtárak hűse helyett bokrokét,
vízparti berkek sátorát kerestem..

Késő bánat! Közeleg a Sötét,
időmből nem telik már semmire;
Tudatlan állok s eleve bukottan
legutolsó vizsgám elibe.

Parancs János:

A kamasz vallomása

Dúslombú fák biccentenek,
inganak a szélben, mint óriás harangok.
Nélküled én nem lehetek boldog.
A tárgyakból szivárgó szomorúság,
foglyul ejt a vegetatív világ.
Mint fejbevert ló, úgy zuhanok a földre.
Nélküled a csillagos ég se tündöklöne.
Nélküled én alábukom az éjszakába.

Csanády János:

Versek, dalok

Versek a tűzfalak tövén
az égetett mész illatában,
arany rezet olvaszt a nap,
lángszalagok a délutánban —

dalok zümmögő aranya
méztől csillogó méhek árnyán.
süveges, sárga szalma-kaptár.
spirál-fonatok futama —

szőlőlugas, eres levélkék
alatt szín-gyűjtögető fürtök,
illó-olajat rejtő sejtek
tulipántok, rózsák húsában —

szív-alakú vasak, kapák,
fényes nyelek, tükrös famárvány;
repedt-ujjú, bütykös kezek,
s alkonyra festett, vig szivárvány.

A Lenin-kertektől a Tanú térig

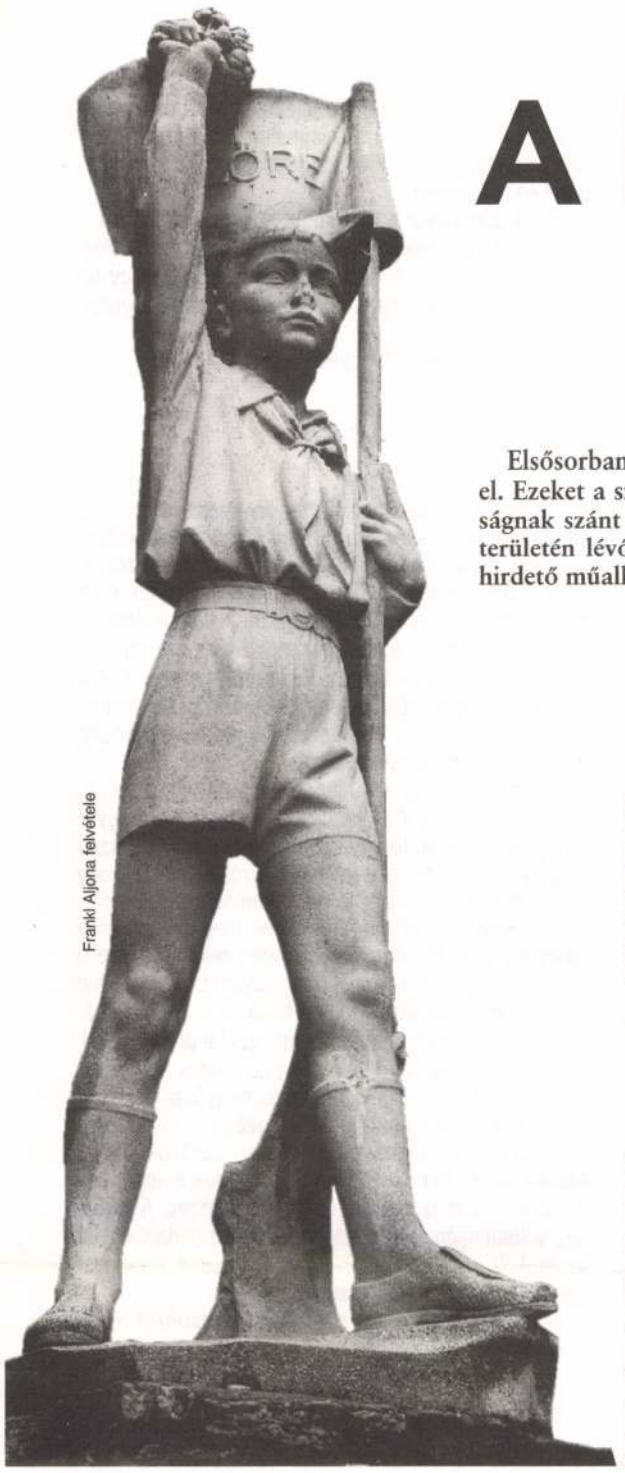

Franki Aljona felvétele

Elsősorban a politikailag kirívó, ellenforradalmi s egyéb reakciós szellemet hordozó emlékeket távolítjuk el. Ezeket a szobrokat külön e célra létesített kő-, illetve bronztelepen helyezzük el. Így válnak a halhatatlanságnak szánt álnagyságok nyersanyaggá! A főváros kultúrpolitikai osztálya mindent elkövet, hogy a főváros területén lévő ízléstelen és ideológiailag ártalmas emlékeket kiváló minőségű és a népi demokrácia eszméit hirdető műalkotásokkal helyettesítse.

(*Pogány Ö. Gábor*, a Fővárosi Múzeumok igazgatója 1949.)

Végül is paradox, abszurd módon a hazugság emlékműveiből rajzolódhat ki előttünk az igazság.

(Wehner Tibor 1990)

Mit csináljunk velük?

Előbb-utóbb kényelmetlenné fognak válni. Nem hiszem, hogy be kéne őket olvasztani, mint Görgey szobrát a Sztálinéba. Harangöntésre sem javaslom bronzukat, nem gondolok a Gábor Áron-féle ötletre sem. Viszont van egy hely az országban, ahol nem lehet tagadni, hogy hozzátartoznak a genius locihoz. Ez Csepel, ahol egyrészt a gyár előtt álló Lenin markába annak idején zsíros kenyeret nyomtak, másrészt ott áll Lenin és Kun Béla szikratávirat-váltásának megörökítésére egy adótorony küllemű emlékmű. Csinos élősövénnyel övezve, labirintus-ösvények mentén elrendezve, ott kellene fölállítani az összeset. Az 1995-ös világkiállítás látogatói tolonganának, hogy megnézhessék a világ első Lenin-kertjét. Fizetnének. Akár kemény valutában is. (Szörényi László: **Leninkert.** Hitel, 1989. júl. 5.).

Sajátos módon emlékezett meg a Tanácsköztársaság kikiáltásáról a furcsa módszereiről ismert Magyar Október Párt. Az aktivisták a Markó utcában gyülekeztek, majd Marx és Engels szobrához indultak. Útba esett azonban a Münnich Ferenc-emlékmű, amely megállásra késztette a kicsi, de fölbuzdult csapatot. Hamar döntöttek, azaz közösen elhatározták, nem hagyják érintetlenül a volt belügyminisztert. Festékkel mázolták, maszatolták vörösre az elmúlt korszak jelképét. De nem elégedtek meg ennyivel. Néhányan, köztük Bodrogi Tibor, kötelekkel és fűrésszel a szobor ledöntésén fáradoztak. Még utoljára meg kellett küzdeni a masszív lábakon álló politikussal. A rendőrség sokáig nem tudta, mitévő legyen. Aztán, amikor a szobor feje úgy egy méterre lehetett a talajtól, hirtelen közbeléptek. Fölszólították Krassó György pártelnököt, vessen véget a rongálásnak. Krassó ezt megtagadta, s a kékruhások ekkor léptek akcióba (...). Krassó szerint a rendőrök a szükségesnél durvábban jártak el, s végig határozatlanok, döntésképtelenek voltak.

(**Ledöntötték Münnich Ferenc szobrát,** Mai Nap, 1990. márc. 22.)

A szobordöntések, emlékműbontások eleven bizonyítékai a hazugság felismerésének és leleplezésének, ám e forradalmi korszakok csak a leszámolással törődnek – művészeti, történeti, dokumentatív szempontok nem érdeklik. Pedig e ma ledöntött, eltüntetésre ítélt monumentumok hallgatag tanúi csupán egy korszaknak, immár dokumentumai egy letűnt periódusnak, már csak eredeti jelentésüket elvesztett, szelíd karikatúrák. (...) A kemény, gyilkos hazugságok helyett hirtelen kedvesen hazudozóvá váltak ezek a szobrok. Kompromisszumos megoldásra lenne tehát szükség: a központokban álló, a hatalmas, valóban környezetidegen művek szakszerű el-, illetve áthelyezése mellett a legtöbb művet a helyén kellene hagyni; lepje be őket a por, nője be a gaz, elhagyatottan, eredeti funkciójukat elveszítve, de eredeti helyükön őrizzék meg történetét, emlékét egy hazug, művészetpótlékokat gyártó korszaknak.

(Wehner Tibor: **A hazugság emlékművei.** Előadás a debreceni Déri Múzeumban rendezett „Emlékművek Magyarországon" konferencián, 1990. márc. 29.)

Az „Emlékművek Magyarországon" konferencia résztvevői felhívással fordulnak az ország közvéleményéhez, az elmúlt évtizedek emlékműveinek történeti dokumentum mivoltukban indokolatlan megsemmisítése ellen.

Megőrzésüket művészi értéküktől függetlenül kordokumentumként fontosnak tartjuk a közönség számára hozzáférhető helyen és formában.

Javasoljuk, hogy az elmúlt időszak köztéri szobrainak megtartásáról vagy eltávolításáról az önkormányzatok döntsenek független szakértői bizottságok bevonásával.

Debrecen, 1990. márc. 29.

A Fidesz javasolta, hogy Békéscsaba mellett skanzen állíttassék, ahol is elhelyezhető lenne valamennyi Lenin-szobor.

Nem rossz ötlet. A múlt eme relikviáit jobb skanzenben mutogatni az unokáknak vagy a turistáknak, mint döntögetni. S kiváltképp jobb, mint az összes Lenint ott hagyni, ahol volt, mert tájékozatlanabbak még azt hihetnék: az ország a skanzen.

Tulajdonképpen a Fidesz javaslata túllicitálhatatlanul ötletes. Legfeljebb azzal egészíthető ki, hogy igazán semmi nagy baj nem származhatnék abból, ha a felállítandó skanzen hiányos lenne. Például azon egyszerű oknál fogva, hogy – mondjuk – valamelyik Lenin ott maradna, ahol volt eddig. Persze erre azt lehetne felelni, hogy íme egy újabb átmentési kísérlet! (...) Nem tudom, hogy a (...) több mint évszázados orosz megszállás idején hány cárnak állítottak szobrot, s mi lett ezeknek a sorsuk. Ám tény, hogy Helsinkiben, az államtanács palotája előtti téren ma is ott áll Walter Runebert II. Sándor cárt ábrázoló, hankógránit talpazatra helyezett szobra. (...)

A finneket II. Sándor cár módfelett zavarta. A szobra nem. Persze ettől a Fidesz skanzenötlete még egyáltalán nem elvetendő. De talán érdemes megfontolás tárgyává tenni, hogy egy skanzennek nem kell totálisnak lennie. Mondjuk egy üres talpazat is jelezhetné a Békéscsaba melletti múzeumban, hogy a finn mentalitás nem áll távol tőlünk.

(Fodor Gábor: **Lenin-skanzen?** Népszabadság, 1990. ápr. 2.)

A „Lenin-panoptikum" (terve Szörényi László ötlete) jó gondolat, extrémebb lesz, mint Madame Tussaud gyűjteménye. (...) Azt ugyan nem hiszem, hogy az ötletgazdák várakozásának megfelelően a világkiállítás nézőközönségét feltétlenül a Viharsarokba vonzaná eme unikális gyűjtemény, mégis szép gondolat ez. Nem is kellene megállni a tervezgetésben. A park díszе lehetne a Parlamentet a közelmúltig elrondító vörös csillag is, és legfőképpen az a szobor, mely gyermekkorom óta a legtaszítóbb számomra. A Gellért-hegy ormán hóval és széllel, esővel és napsütéssel, és az én – belátom, nem túl hatékony – gyűlöletemmel dacoló monstrumra gondolok. Eredeti neve, a „Szabadság-szobor", már önmagában vérlázító. Hogyan lehetséges az ország megszállását – megengedem, ezt megelőzte egy másik megszálló, korántsem önös érdekek nélküli kiűzése – a szabadság fogalmával jelölni? Miként történhet olyasmi egy magára valamit is adó európai országban (?), hogy az előző rezsim számára megrendelt és megkezdett ideologikus tartalmú szobrot apróbb alakításokkal az új rendszer nemcsak átveszi, hanem fővárosa egyik szimbólumává is emeli? Miféle cinizmus, hogy egy elvont fogalmat megjelenítő, esztétikailag is gyalázatos szobor mellékfiguráit a szovjet hadsereg tagjairól mintázzák meg, nagyon is konkrét célzattal? (...) Kedves békéscsabai fideszes ismeretlen fiatal barátaimat (...) kérem, fogadják be panoptikumukba a hölgyet. Gondolják meg! Szegény Leninek, milyen lenne nekik éveken át csak egymást – magukat – nézni, nő nélkül.

(Kresalek Gábor: **Hölgyet Leninnek!** Magyar Napló, 1990. máj. 3.)

Kiss Istán emlékére

Felhívást tett közzé nemrég a Recski Szövetség: óvják meg és helyezzék el az egykori recski megsemmisítő tábor helyén mindazokat a szobrokat (Lenin-szobrokat és felszabadulás-emlékműveket), amelyeknek eltávolítását sokan igénylik. A volt recskiek a békéscsabai és a győri fideszesek ötletét gondolták tovább, de a jelek szerint a recski „Szocializmus" szoborpark gondolata másoknak is tetszik. (...)

Csütörtökön a szövetség és a Képzőművészeti Lektorátus szakértői Recsken tanulmányozták az elhelyezés lehetőségeit. A volt recski foglyok úgy vélik, hogy a hely azért ideális egy ilyen szoborpark számára, mert így ott pihenhetnek békés egymás mellett élésben a szobrok, ahol ihletőik eszméi gyakorlati megvalósításának következményeként megsemmisítő tábor állt. Ez a helycsere, mondta Zimányi Tibor, kifejezi és jelképezi a Magyarországon végbement változást. Recsken terveznek egyébként emlékművet a rabok emlékére is, akik ott dolgoztak, illetve pusztultak el. Ez a tábor bejáratánál áll majd. A szoborpark a bányában lenne, egy negyvenméteres kőfal előtt. A kialakítás költségeiről pontos számítások még nem készültek, de a várhatóan nem csekély összeg miatt három évre nyújtanák el a szabadtéri múzeum végleges kialakítását. A falvaktól, városoktól azt kérik, hogy jelezzék a szövetségnek, ha területükön ilyen, eltávolításra szánt szobor található. A szervezők szeretnék, ha az érintett települések a szállítás költségeit magukra vállalnák. Úgy gondolják, hogy idegenforgalmi látványosság volna, és sok külföldit vonzana egy ilyen, egyedülálló hősi szoborlerakat. A park gazdája terveik szerint a megyei múzeumigazgatóság lenne.

Huszonnégy szobor van egyelőre a berendezők birtokában, akik kérik a lakosokat, hogy vigyázzanak a még helyükön lévő műalkotásokra. Recsken egyébként nem tüntetnék fel a szobrok készítőinek nevét, és mindenképpen szeretnék elkerülni, hogy a kiállítás az alkotók elmarasztalásának tűnjék.

(J. I.: **Szoborpark a megsemmisítő tábor helyén.** Magyar Nemzet, 1990. ápr. 27.)

Frankl Aljona felvétele

A békéscsabai Fidesz azt javasolta, állítsanak fel Békéscsabán egy Lenin-szoborparkot a lefűrészelt Leninekből. Ez enyhén szólva is felelőtlen, dilettáns gondolat. Nagyon poénos, de társadalomellenes. Antihigiénikus, antiesztétikus gondolatok hatnak. Beteggé tesznek, alattomosan félrevisznek, elnevelnek.

Ezeket a szobrokat, egypár kivétellel be kell olvasztani. Az elkövetkező hatalom pedig menjen elébe a szoborfűrészeléseknek. Egy korszak lezárult, hozzáértő emberek nézzék meg, mi az, ami ezekből a politikai szobrokból megmaradhat, és mi az, amit el kell távolítani. (...)

A legfontosabb, amit én javasolni tudok, hogy az új politikai hatalom rendeljen el emlékmű-szobrászati stopot! S ha egy szobrász mégsem tud ellenállni ilyen irányú vágyainak, hát állítson fel emlékművet a saját házában, a saját pénzén.

(Dárdai Zsuzsa: **Bontsa le, aki felépítette!** Indulatos interjú Fajó Jánossal. Magyar Nemzet, 1990. ápr. 30.)

Európai hírű szobordöntögetők vagyunk mi, magyarok. Erre nem most, az utóbbi hónapok szobordöntési hírei kapcsán derült fény, hanem abból a katalógusból, melyet az 1984-ben Hamburgban megrendezett „Luther és a művészeti következmények" című kiállítás kapcsán adtak ki. A katalógus belső címlapján a különböző korszakok képrombolási aktusainak képei sorakoznak a reformációtól a francia forradalmon keresztül egészen a budapesti Sztálin-szobor ledöntéséig. Az évszázadok során a módszer is szinte azonos. (...) A napjainkban zajló emlékműrombolások kapcsán két ellentétes szándék feszül egymásnak: az egyik a ritualizált politikai cselekedet, mely a korábbi funkció logikáját követve kultusz tárgyának tekinti az emlékművet, a másik a muzealizálás, a kollektív megőrzés igénye. (...)

Ezentúl miként döntsünk szobrokat?

Ha a rítus logikája szerint cselekszünk, tudnunk kell, hogy vannak, akik számára a régi rítus még ma is élő dolog. Ha a szobrok eltávolításának demokratikus módját választjuk – például azzal, hogy a város polgárait megszavaztatjuk, maradjon vagy tűnjön el az emlékmű –, kiderülhet, van olyan közösség, amely igényt tart a régi emlékszobrokra. Ez esetben persze le kell mondanunk a megszégyenítés, a letaszítás aktusáról, a szobrokkal kapcsolatos happeningekről is, továbbá arról is, hogy Lunacsarszkij ötletét felmelegítve valamiféle hazai „ízléstelenségek múzeumába" hordjuk össze a korábbi emlékműveket.

Önmérsékletünknek haszna is lesz, *ha mi nem emelünk kezet a más hitűek kultusztárgyaira, a miénkre sem emelhet senki.* Vajon elég meggondoltak vagyunk-e, amikor kultuszok szimbólumainak szembeállításával akarjuk politikai szándékainkat kifejezni? Vajon miért vállalják jelképek lerombolásának kockázatát azok, akik maguk is hisznek a jelképek erejében? Miért sürgetjük, hívjuk – hogy a képes beszédnél maradjunk – ismét Amnézia úrnő eljöttét, amikor még több évtizedes uralmának sincs vége? Nem inkább Memória úrnőt kellene végre trónjára emelnünk?

(Sinkó Katalin: **Oh, Amnézia úrnő (ne) jöjj el!** Gondolatok a szobordöntögetésről. Magyar Narancs, 1990. máj. 3.)

Az 1991. évi XX. törvényből:

109.§

(1) Művészeti alkotás közterületen, valamint önkormányzati tulajdonú épületen való elhelyezéséről, áthelyezéséről, lebontásáról a település önkormányzatának képviselő-testülete, Budapesten a fővárosi önkormányzat közgyűlése dönt, és gondoskodik a fenntartásáról és felújításáról.

(2) A döntéshez a műalkotás művészi értékére vonatkozóan szakvéleményt kell beszerezni. A fővárosban szobor, illetve emlékmű elhelyezéséhez vagy lebontásához az érintett kerületi önkormányzat egyetértése szükséges.

(Hatályba lépett 1991. jún. 23-án.)

Boross Péter belügyminiszter körlevelet adott ki az önkormányzatok számára. Ebben leszögezi: a közvélemény joggal kifogásolja, hogy több köztéri szobor, emlékmű és utcanév hirdeti még ma is egy olyan rendszer emlékét, mely tetteiben tagadta a demokráciát, s idegen hatalmat szolgált. Egyben kérte az önkormányzati képviselő-testületeket, kezdeményezzék a régi rendet jelképező műalkotások eltávolítását. Levelében egyben utalt arra is, hogy számos információt kapott „spontán akciók" szervezéséről.

Zsigmond Attila, a Budapest Galéria főigazgatója, az MDF országgyűlési képviselője elmondta, hogy a belügyminiszter körlevelét csodálkozva olvasta. Hiszen október 10-én keltezett levélben arról beszélni, hogy 23-ig lehetőleg bontsák le az inkriminált emlékműveket, mindezt az európai normáknak megfelelően és a lakosság véleményének figyelembevételével, szinte a lehetetlenséggel határos – hangsúlyozta. Boross urat nem tájékoztatták arról, hogy a fővárosi közgyűlés már egy éve több ízben is foglalkozott ezzel a problémával, s ennek a munkának éppen azért nem értek még a végére, mert a lakossági vélemények begyűjtése, az európai szintű végrehajtás kidolgozása nagyon időigényes. Az emlékművek, a köztéri szobrok sorsát semmi esetre sem esztétikai szempontok alapján kell mérlegelni, ehhez politikai döntés szükséges. A lakosság véleményének ismeretében ki kell mondani egyes szobrokról vagy emlékművekről, hogy azok a magyar népet sértik, az állampolgárokat irritálják.

(**Át akarják alakítani a Szabadság-szobrot.** Népszabadság, 1991. okt. 16.)

Dr. Dajka József volt kerületi önkormányzati képviselő (SZDSZ) visszaemlékezése (1991 júniusában ő javasolta, hogy a tervezett szoborpark Nagytétényben legyen):

Mint a kerületi művelődési bizottság elnöke a fővárosi önkormányzat kulturális bizottságában hallottam először a budapesti szoborpark tervéről. A dologban rögtön fantáziát láttam, hiszen itt dokumentum értékű művek megőrzéséről és bemutatásáról van szó, mely az utókor számára érdekes lehet. Akár történelemórákat is tarthatnak majd itt. Harmadrészt talán üzletileg is profitálhat valamit a kerület egy ilyen „nevezetességből". Egyszer a finn közlekedési múzeumban horogkeresztes repülőgépeket láttam kiállítva – miért kellene pont nekünk letagadni a múltunkat?

Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága

Tárgy: javaslat a politikai tartalmú köztéri képzőművészeti alkotások sorsának rendezésére.

Az 1990. évi helyhatósági választások után széles körű társadalmi igényként merült fel a politikai tartalmú köztéri szobrok és emlékművek helyzetének rendezése. A Kulturális Bizottság több hónapos, a kerületi önkormányzatokat is megkérdező előkészítő munka eredményeként az alábbi javaslatokat terjeszti a Tisztelt Közgyűlés elé megvitatásra:

1. A Fővárosi Önkormányzat döntsön a mellékelt jegyzékben szereplő politikai tartalmú emlékművek, emléktáblák Budapest közterületeiről történő eltávolításáról.

2. A XXII. kerületi Önkormányzattal történt előzetes egyeztetés alapján a 239901, valamint a 2399004/1 helyrajzi számú területen létesítsen a Fővárosi Önkormányzat szoborparkot, amelyben a lebontott dokumentumértékű alkotások elhelyezhetők.

3. A szovjet hősi emlékművek alatt nyugvó holttestek köztemetőben kapjanak elhelyezést. Ezáltal ugyanúgy lehetne egy nemzeti sírkertjük, mint ahogy más nemzetek is kaptak már ilyet Budapesten. Ennek kialakításában fel lehet használni a lebontott hősi emlékműveket. Tervpályázat keretében meg kell keresni az erre megfelelő megoldást.

4. A mellékelt jegyzékben szereplő művek lebontására a Fővárosi Önkormányzat írjon ki pályázatot, és a legkedvezőbb ajánlatot adó vállalkozót bízza meg a munka elvégzésével, a Budapest Galéria szakmai felügyelete mellett.

Bp., 1991. nov. 14. Aláírás: Dr. Baán László elnök.

Kivonat a Bp. XXII. kerületben kialakítandó szoborkert tervezésére kiírt meghívásos pályázat 1992. máj. 28-i értékelésének jegyzőkönyvéből:

A Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága megbízásából a Budapest Galéria pályázatot írt ki, melyre Boross Zoltán, Jánossy György, Jeney Lajos, Rajk László, Tokár György és Vadász György építészeket hívta meg. Az 1992. máj. 25-i beadási határidőre Jeney Lajos, Tokár György és Vadász György építészek nyújtottak be tervet. A tervek elbírálását végzők többsége egyetértett abban, hogy – bár a köztérre kerülő képzőművészeti alkotások sorsa a mindenkori politikai koncepció függvénye – a lebontásra kerülő művek autonóm művészeti alkotások, tehát áthelyezésük során, egykori funkciójuktól függetlenül, a lehető legtárgyilagosabban, a kordokumentumnak kijáró objektív szemlélet kell hogy a bemutatás vezérlő elve legyen. A művek egykor épített környezetbe, térbe komponálva jelentek meg, illúzió lenne ezt a hatást a funkcióvesztéses helyzetben az újraelhelyezés alkalmával számon kérni. A terület fekvéséből és földtani felépítéséből adódó természeti adottságokat, a kertészeti környezet kialakításának korlátozott lehetőségét és a művek újszerű együttesének látványmechanizmusát figyelembe véve mind a szakértők, mind a bírálóbizottság tagjai megegyeztek abban, hogy Vadász György és Eleőd Ákos tervét javasolják megvalósításra.

Az adott műveket a rendelkezésre bocsátott területen úgy helyeztük el, hogy a beépítés, a zöldterületi alakítás a művek által képviselt kor fizikai (berlini fal) és szellemi (győzelmi, űrhajózási stb emlékművek) jelképrendszerét tükrözze.

(Jeney Lajos és Fehér Gábor pályázati műleírásából.)

Ötágú csillag alakú földvár – A bejárati épület után kétoldalt betonfalakkal határolt dromoszon lehet a kiállítási térbe jutni. A betonfalakon elhelyezhetők a falitáblák, közöttük a mellszobrok. A megtört ötágú csillag alaprajzú kompozíció szimbolikus jelentésén túl a csillag ágai között jól lehatárolható terek képződnek, így a kedvezőtlen látványegyüttesek kiküszöbölhetők. A földrézsű belső oldalán a szobrok az eredeti magassági viszonyuknak megfelelően helyezhetők el. További újszerű látványt nyújt a rézsűk tetején körbefutó sétányról feltárulkozó kép.

A szobrok elhelyezésénél egyetlen tematikus szempont jelentkezik, Marx és Engels szobrának központba való helyezésével, mely a kompozíció középpontjában, az ötágú, vörös virágcsillag közepén helyezkedik el.

A földrézsű külső, belső oldala vadfűvel és természetes mezei zöldnövényzettel magától benövő felület, melyet időnként kaszálni kell.

Az egész együttes kettős szögesdrót kerítést kap.
(Tokár György pályázati műleírásából.)

Bármilyen hangosan küzdenek is egyes csoportok az elmúlt rendszer szimbólumainak köztéri jelenléte ellen, a társadalom többségét ezek az ügyek nem hozzák tűzbe, sőt az utcanév-változtatásokat már megelégelték az emberek, a köztéri szobrok, emlékművek nagyobb részét pedig inkább megőrizni, mint eltávolítani szeretnék. Ez a fő tanulsága a Medián közvéleménykutatásának, melyre szeptember második felében került sor a felnőtt lakosság összetételét tükröző 1200 ember személyes megkérdezésével. A közvéleménykutatók kilenc köztéri szobortípusról és egy konkrét emlékműről kértek véleményt a következő kérdéssel: „Manapság sokat vitatkoznak a kommunista időszakban felállított szobrokról, emlékművekről. Ön hogyan döntene ezekről?" A megkérdezettek mindegyik esetben négy válaszlehetőség közül választhattak (megsemmisítené – zárt raktárban tárolná – szoborparkba szállítaná – helyén hagyná). A válaszokból az látható, hogy az egyes szobrok eltérő mértékű ellenérzést váltanak ki.

(**A múltat végképp eltörölni?** Népszabadság, 1992. okt. 16.)

Az emlékhely egy óriási, antik arányokat figyelembe vevő díszletfallal indul, melyet két falfülke tagol: az egyikben Lenin, a másikban Marx és Engels áll. Szándékosan vettem ki a szoborparkból ezeket az alkotásokat és helyeztem őket ide, mintegy nyitányként. A homlokzat lényege, hogy ha szemből ránézek: monumentális és nagyszabású. Úgy tűnik, mintha egy hatalmas épület része lenne. De ha kilépek ebből a nézetből, a homlokzat hatalmas pengefalként áll a puszta közepén, hasonlóan egy Potemkin-faluhoz. (...) Az egész park, a szobrok úgy állnak (...) hogy idézőjelbe vannak téve, ugyanakkor – ezt egyébként minden alkotó igazolhatja: minden szobor elhelyezése az eredeti architektúraarányokat tükrözi. (...) Az útról kétoldalt három-három ovális alakú lágy ösvény indul. Ezek önmagukba visszatérőek, és így a sétát az „egy és oszthatatlan úton" kell folytatni tovább.

A park felülnézetből egy virágmotívumot mintáz. Az ösvényeket tematikailag rendeztem el. Az első ösvénypár a kezdetekről szól: itt találhatóak a felszabadulási, hősi emlékművek. A második, önmagába visszatérő végtelen jel a személyeké. Az utolsó sétányon azok a szobrok kaptak helyet, melyek fogalomszinten jelenítették meg az eszmét. Ide került a tanácsköztársaság „Fegyverbe" szobra, a „Néphatalom" vagy a „Budai önkéntes ezred". Amikor ebből kilépünk, az út megy tovább, és int zászlójával Steinmetz és Osztapenko kapitány. Az út elhalad köztük és belemegy egy hatvanöt méter hosszú, három és fél méter magas, öntörvényűen a terepviszonyokat figyelmen kívül hagyó téglafalba. Ez az „út" vége. (...) A park közepére virág dukál. Ide került a Clark Ádám téri virágcsillag pontos kertészeti rekonstrukciója. Az egész parkot erdősáv veszi körül.

Nagyon remélem, hogy akik indulattal a szívükben és spray-vel a zsebükben szeretnének a megnyitóra jönni vagy csak meglátogatni a parkot, azokat is meg fogja hökkenteni, el fogja gondolkodtatni, hogy egyszerűen másról van szó. Itt sem kommunistamagasztalás, sem indulatot keltő gúnyos megtaposás nem történik. (...) Itt egy olyan európai szintű emlékhelyet kell kialakítani, hogy ha egy külföldi idejön, ne pironkodva, mi több, szemlesütve kelljen körbevezetni. Ennek az emlékhelynek arról kell szólnia, hogy egy gondolat megvalósul az elejétől a végéig. Féltem attól, hogy itt is ugyanaz történik, ami szokott: nemsokára ideiglenes engedélyekkel működő bódéváros alakul ki a szoborpark előtt. Ezért a szerzői jogvédő hivatallal levédettem az egész tervet, amelynek most már koherens része a park elé tervezett Tanú tér. Itt két olyan épületet fogalmaztam meg, amelynek karaktere szervesen illeszkedik a parkhoz. Az egyikben művészeti centrum kapna helyet, artshoppal, videoteremmel, galériával. A másik tömeg- és elitigényeket egyaránt kielégítő vendégház lenne. Mert kérdezem én, hol máshol ehetne meg a fáradt látogató egy „habos tortát à la Virág elvtárs". (Szarvas Zsolt: **Tanú tér lesz a szoborpark előtt.** Interjú Eleőd Ákos építésszel. Magyar Hírlap, 1993. máj. 29.)

Frankl Aljona felvételei

Maga Bástya elvtárs vágta át – többszöri sikertelen próbálkozás után – az ideiglenesen egy napra megnyíló nagytétényi szoborpark avatószalagját. Előbb azonban egy szürke öltönyös, piros nyakkendős elvtárs üdvözölte megrendülten a Szocialista Szobrok I. Országos Találkozójára összegyűlt „szobor elvtársakat" és a közönséget. „Fel a fejekkel, elvtársak, amíg van!" – tanácsolta a szobroknak, az érdeklődőket pedig figyelmeztette: belőlük is lehet bármikor szobor. Végül a néhány száz fős közönség nagy derültsége közepette a hangtani hasonulást kiiktatva (él-jen...) éltette a pártot és nagyjait. A Bacsó Péter által rendezett műsor különleges színfoltja volt az itt debütáló Bunkócska dalkör és az előszavalóvá átminősült Illetékes elvtárs (Koltai Róbert). A piros kendős traktorista lányok, az overallos ifjúkommunisták az ötvenes években gyakran felcsendülő mozgalmi dalokat énekelték.

(V. Zs.: **Szobor elvtársak találkozója.** Magyar Hírlap, 1993. jún. 28.)

A szoborpark kapuján ez áll: „Egy mondat a zsarnokságról".

Összeállította:
BOROS GÉZA

Irodalmi prole

Mesterházi Lajos elaborátuma

A közölt dokumentum érdekes adalék az 1956 novembere és 1957 ősze közötti hónapok irodalmi életének megismeréséhez. Az időszak kulturális életének politikai szempontból is fontos eseményei közismertek: az Írószövetséget föloszlatták, az Újságíró Szövetség önkormányzatát fölfüggesztették, élére kormánybiztost neveztek ki, Háy Gyulát és Zelk Zoltánt 57 januárjában, Déry Tibort áprilisban tartóztatták le. Perükre 57 novemberében került sor.

A szovjet csapatok segítségével újra berendezkedő hatalomnak – túljutva a rendcsinálás és megfélemlítés legsürgetőbb teendőin – figyelméből futotta már az irodalompolitika halaszthatatlan tennivalóira is. Így az MSZMP legfelsőbb fóruma, a Politikai Bizottság 1957. augusztus 7-én[1] megtárgyalta a Kállai Gyula[2] nevével jegyzett írásbeli előterjesztést „irodalmunk helyzetéről". Az előterjesztés szövegét az ülést megelőzően eljuttatták a résztvevőkhöz.

A kérdés előadója, Aczél György[3] elsőként szólalt meg, néhány megjegyzést fűzve az írásbeli anyag mondandójához.

A téma aktualitását illetően teljes volt a nézetazonosság a résztvevők között. Hiszen, mint ezt a meghívottként jelen lévő Orbán László, az MSZMP Tudományos és Kulturális Osztályának vezetője beismerte: „Lényegében nincs irodalmi életünk", s úgy vélte „[...] eljött az ideje, hogy próbáljunk bizonyos bázist találni, mert a mai helyzet nemcsak kultúrpolitikánk, hanem országos politikánk szempontjából sem jó és nem egészséges".

Az előterjesztésnek azonban az irodalmi életben kialakult helyzetre, annak történelmi előzményeire vonatkozó, s az MSZMP irodalompolitikai alapelveit tartalmazó részét tárgyalásra alkalmatlannak ítélték. Ezért úgy döntöttek, hogy az elvi-stratégiai kérdésekről egy későbbi időpontban határoznak, néhány fontos, aktuális, „égetően praktikus" kérdésben azonban már most kialakítják álláspontjukat. Hiszen – mint ezt Kállai Gyula kiemelte: „[...] irodalmi helyzetünk kérdése nagyon erősen összefügg más értelmiségi kategóriák politikai állásfoglalásával". Éppen ezért „[...] ezt nekünk napirendre kell tűzni és meg kell nézni, jelenleg mit tudunk tenni ezen a területen".

A legfontosabbnak a kommunista írók egységének megteremtése mellett a túlnyomó többségükben még mindig hallgató írók megszólaltatását ítélték. Szórabírásukkal egyidejűleg vagy azt megelőzően azonban rá akarták bírni őket, hogy a „[...] fő kérdésekben tegyenek állásfoglalást". Ez utóbbit „égetően" sürgőssé az tette, hogy fenyegetően közelgett az ENSZ XI. rendkívüli ülése[4], melynek napirendjén ismét a „magyar ügy" szerepelt, az ún. ötös bizottság jelentésének megtárgyalása. Erre Orbán László figyelmeztette a résztvevőket: „[...] Amíg a mi íróink hallgatnak, addig a nyugati disszidensek úgy tudnak fellépni, mint a magyar írók képviselői. [...] Ha mi elő tudjuk segíteni a mi platformunk alapján, hogy megszólaljanak az írók, akkor szétverjük a nyugati disszidens írók ilyen próbálkozását. Ha sikerül az ENSZ közgyűlése előtt megszólaltatni a mi platformunknak megfelelően, vagy ahhoz közelítően az írókat, akkor vége a mesének, hogy a disszidens írók a magyar irodalom képviselői [...] ne mi mondjuk – tette hozzá –, hogy Méray vagy Zilahy csirkefogó, hanem mondják a magyar írók."

A „színvallatásnak" – a testület tagjai szerint – megértek az előfeltételei. A „hogyan"-ról kellett dönteni, meg a publikálásra fölajánlott írások pártellenőrzésének biztosításáról az álláspontok egyeztetését követően. Az így kialakított határozatok aztán 1957. szeptember 12-i dátummal jelentek meg „[...] az irodalommal kapcsolatos intézkedésekről" címmel. (Az MSZMP határozatai és dokumentumai, 1956–1962. Bp. 1964. Kossuth Kiadó.)

(A PB ekkor hozott határozatainak azonban csak egy része jelent meg nyomtatásban. A nyilvánosságra nem tartozó, ún. belső határozatokat – tudomásunk szerint – azóta sem tették közzé. A titkosan kezelt döntések többsége az ENSZ rendkívüli közgyűlésének bel- és külpolitikai előkészítését szolgálták. Ezekről a jegyzetekben tájékoztatjuk az olvasót.)

A Politikai Bizottság tagjai végezetül abban állapodtak meg, hogy az irodalmi életben kialakult helyzet, a történelmi előzmények elemzésére, az irodalompolitikai alapelvek kidolgozására bizottságot hoznak létre[5]. „Az előterjesztésnek az a baja – világította meg e döntés hátterét Kádár János a vitazáró szerepét betöltő hozzászólásában –, hogy tulajdonképpen az szülte, hogy néhány konkrét kérdésben intézkedni kell(ett), aztán adtunk neki nagy keretet és hangzatos címet: irodalmunk helyzetéről. Ezt mi nem tudjuk megtárgyalni és jóváhagyni. Október óta ez az első határozat, hogy a párt valamilyen szerve irodalmi kérdésben állást foglal, ez az előterjesztés pedig ezt az igényt nem elégíti ki." Ezért a PB „Szükségesnek tartja, hogy munkaközösséget hozzunk létre, amely kidolgozza a párt állásfoglalását néhány fő irodalompolitikai kérdésben. A munkaközösség tagjai hozzáértő pártfunkcionáriusok és 4-5 párttag író legyenek. A munkaközösség összetételére vonatkozóan a Központi Bizottság Tudományos és Kulturális Osztálya tegyen javaslatot a Titkársághoz".

A feladattal megbízott osztály szeptember 6-án terjesztette elő a bizottságra vonatkozó javaslatát. Szeptember 13-ra elkészítette a kidolgozandó témák listáját, a kimunkálásokkal megbízott írók, irodalomtörténészek és funkcionáriusok névsorát, megállapította a feladat végrehajtásának ütemezését, s jelezte, hogy az egyes „anyagok" elkészülte és megvitatása után egy szerkesztőbizottság készíti majd el, 1958. január 15-re a Politikai Bizottság elé kerülő tanulmányok végleges szövegét. Az e testület által szentesített szöveg szolgál majd – a bábák szándéka szerint – a nyilvánosság tájékoztatására és a későbbiekben újjáalakuló írószövetség közgyűlésének politikai előkészítése gyanánt, valamint a közgyűlés munkájának alapjául.[6]

A nyolc, kidolgozásra kiadott téma közül az irodalmi élet közelmúltjával, az 1956 novembere és 1957 ősze közötti periódus elemzésével, az irodalmi élet kibontakoztatását szolgáló politikai irányelvek fölvázolásával Mesterházi Lajost (1916–1979) bízták meg. A írók „derékhadának" e másodvonalbeli tagja, aki 1956 előtt a méltatlanul háttérbe szorítottak közé sorolta magát, 1957-ben az Élet és Irodalom felelős szerkesztője lett és az irodalmi konszolidáció egyik főszereplője és szervezője. Megrendelt – s az alábbiakban közölt, sok szempontból szubjektív – dolgozata annál is érdekesebb, mivel gondolatmenetében sok olyan mozzanatot fedezhetünk föl, amelyek a későbbiek során az MSZMP irodalompolitikájában érvényre jutottak.

CSEH GERGŐ–PÓR EDIT

November 4. után

Az utcai harcok megszűntétől a feloszlatásig[8] az Írószövetségben mozgalmas szervezeti élet folyt. A Bajza utca képe sok tekintetben egy ellenkormány főhadiszállására hasonlított. A szövetség akkori politikai koncepcióját leginkább a „Gond és hitvallás"[9] című nyilatkozat tárja fel. E szerint az írókat képviselő választott személyek továbbra is kitartottak az októberi események Nagy Imre-féle értékelése mellett; a szovjet csapatok fellépését elítélték; a Munkás-Paraszt Kormányt lényegében „törvénytelennek" tekintették, és az egész kialakulóban lévő helyzetet olyan átmenetnek tartották, amely elhúzódhatik talán egy-két évig, de amelyben végül is feltétlenül teljes fordulatnak kell beállnia. Ebből a koncepcióból folyt a program: átvészelni a nehéz időket, erkölcsi és lehetőleg anyagi kár nélkül. (Szerződésdömping a Magvetőnél és más kiadóknál.) Kimondott „írósztrájk" nem szerepelt a programjukban. Az írói munkáról hozott határozat azt mondja: „Az Írószövetség tagjai tiszta fórumon csak az igazat írhatják". Lapengedélykérésekkel ostromolták a Minisztertanácsot, hogy megteremthessék az elnökség égisze alatt azt a tiszta fórumot, amely az ellenforradalom „igazát" hirdeti.

Határozatait az elnökség a tagok véleményének meghallgatása nélkül hozta és rendkívül türelmetlen, szinte már terrorpolitikával valósította meg. A december 28-ára összehívott közgyűlésen ilyen hangulatban emeltették szövetségi határozattá a „Gond és hitvallás"-t, azzal a többséggel, amely akkor már kezdte látni a politika kalandor voltát és szeretett volna legalább vitát nyitni a javaslat fölött. A közgyűlés a tagság nagy részében elégedetlenséget és csalódást okozott. Maga az elnökség is érezte ezt és nem sokkal utána új, „reálisabb" határozatot hozott, amelynek kihirdetésére azonban már nem került sor. Az Írószövetséget az ellenforradalmi tevékenység miatt feloszlatták.

A régi „balszárny" az elnökséggel szemben továbbra is fenntartotta szeptember óta elfoglalt ellenzéki álláspontját. Ez az ellenzékiség elsősorban a szövetségi élet bojkottálásában nyilvánult meg. A baj ott volt, hogy ez a tábor akkoriban az ellenforradalom pozícióját nemhogy megrendítette volna, hanem inkább bizonyos fokig erősítette. Sok helytelen állásfoglalást védelmezett ez a néhány író az utóbbi években. S részben egyesek szektás balossága, részben a „fordulatosdi" éveiből maradt tragikus lejáratottságuk most is taszította azt a régi „közép"-tábort, amely pedig ekkor már talán nyíltan is fellépett volna az elnökséggel szemben.

A jórészt fiatalokból álló „közép" – a „derékhad" – elégedetlenkedett az elnökség diktatórikus magatartása miatt, és állásfoglalását „jobboldali szektásnak" tartotta. December folyamán történt is kísérlet részükről, hogy az elnökséggel szemben lapot indítsanak. Néhány alapvető kérdésben azonban akkor már ez a tábor is meghasonlott és főként a későbbi, „pártból kimaradt csoport" magatartása miatt a lapkísérlet kudarcba fulladt.

Az „íróegység" tehát, amelyet egyre inkább csak az elnökség „kemény keze" tartott össze, eresztékeiben recsegett-ropogott. A bomlás nagyobb arányban akkor indult meg, amikor világ-

1071

A Generációk című alkotás

SZOBOR BAKUBAN

A Galambok – Baku főterét díszíti

Kiss István előbb rendezett önálló kiállítást a Szovjetunióban, mint Budapesten. Ő az egyik legsikeresebb magyar köztéri szobrász. Szerencsés kézzel nyúl a legkülönfélébb témákhoz. Világnézete, elkötelezettsége felől sosem hagy kétséget a nézőben.

A Műcsarnokban rendezett gyűjteményes kiállításán Kátai György, a 36 ezer dolgozót foglalkoztató Egyesült Izzó lakatosa mondott megnyitó beszédet.

— A felszabadulás után születtem. Azokat képviselem, akikhez Kiss István művészete szól: a mai munkásokat. Az ő nevükben is beszélek — bár első élményem személyes jellegű. A rákospalotai temetőben jártam, apám sírjánál. Nem messze egy szobrot láttam; ülő alak, egy középkorú, megfáradt munkás. Megtudtam, hogy Kiss István műve. Édesapját ábrázolja, aki géplakatos volt, akárcsak én, s ugyanott élt és dolgozott, ahol én: Újpesten, Palotán. Azóta gyakran megnézem alkotásait. A munkások évszázados vágyait, gondolatait fejezik ki. A *Galambok:* vágy a békére. A *Dózsa,* a *Végvári vitézek,* a *Lumumba-portré:* vágy a szabadságra. A *Búzakalász:* a nyugalmas élet vágya. Számomra a *Munkás a trónon* a legmegkapóbb. Mert a mi világunkat látom benne . . .

A Kossuth-díjas művész ötvennél több szobra szerepelt a tárlaton. Köztük voltak olyanok is, amelyeket a szovjet embereknek ajándékozott.

— Szereplésem Moszkvában kezdődött. Eredetileg másról nem is volt szó. Aztán oly sok, és oly sokoldalú elismerésben volt részem: a Pravdában nagy cikk jelent meg, a moszkvai rádió interjút készített, és meghívtak más városokba is. Egy-egy hónapig láthatták szobraimat — 80 darabot — Tbilisziben, Bakuban, Jerevánban. A látogatók hosszú sorban, türelmesen vártak, hogy megnézhessék a kiállítást. Ez nem engem dicsér, hanem őket. Kérdéseiktől sugárzott a sznobizmustól mentes, őszinte érdeklődés, a művészet szeretete. Adni: öröm. Boldogan ajándékoztam oda, amit közel éreztek magukhoz. A *Felszabadulás emlékmű* — amelynek 7 méteres változatát Mátészalka főterén állítják fel — embernagyságú változatban a moszkvai Puskin Muzeumé lett. A krómacélból készült *Galambokat* a bakui nagyszabású építkezések reprezentatív terén állították fel. Jereváné lett — mint mondták, az ő népmeséikkel rokon — a *Népmese;* három bika, fejük felett az égitestek. Az *Ikarusz* — a három ponton felfüggesztett bronz- és műanyag-figura — Tbiliszié.

A Pravda-cikkben ez áll: „Kiss István szobrai — a forradalom szimbólumai." Ezt érti, érzi mindenki, a művész hazájában és másutt, az egyszerű és a kevésbé egyszerű emberek. Műcsarnokbeli kiállítása után vidéki városok következnek; majd Bulgária, NDK.

Szobrainak eszmei tartalma — a nemzetköziség.

Péreli Gabriella

BAGI KLÁRA FELVÉTELEI

A Moszkvai Divatház őszi-téli ajánlatából

A. Knyazev és B. Kaufman felvételei

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ULLOI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 NOV 8 10
FÁKLYA

1024

1977. aug. 1. Kossuth 7.oo /11/ M.

Reggeli krónika III.

- Egy kultúrális hir Nógrádból.

- Ma nyilik meg a 7. salgótarjáni szabadtéri szoborkiállitás.

11 mai szobrászmüvész munkái kerülnek közszemlére a város főterén.

Köztük Kiss István, Veszprémi Imre, Vigh Tamás alkotásai.

1577. sug. 1. Kossuth 7.oc /11/ E.

Kossuth Kréuika III.

- Egy kultúrális hír Négrádból.

- Ma nyílik meg a 7. selgotarjási szabadtéri szoborkiállítás.

11 mai szobrászművész munkát kerülnek kiszemelésre a véres főterén.

Köztük Kiss István, Veszprémi Lare, Vigh Tamás alkotásai.

Kiss István

Csepel 1977. szept. 12.

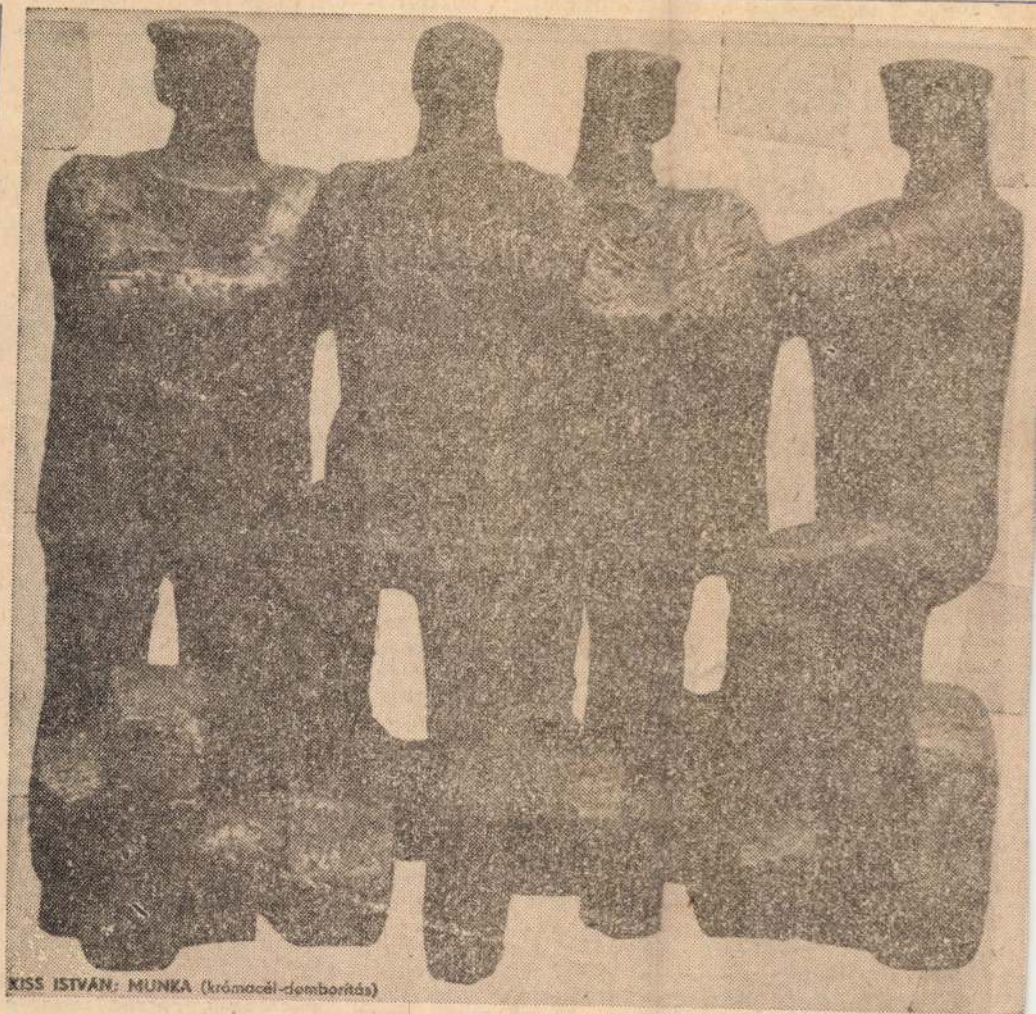

Kiss István: *Munka (krómacél-domborítás)*

t is. Végre is tudom, hogy a mutatta és nézte: a húsaprító- tott vas és fütyül a golyó.

ERENCSÉR FERENC:

Éhség

k. Proletárasszony volt, bí- tt a felszabadítókban. A burgonyát fazékba tette felment a ház földszintjére, ol az egyik konyha tűzhe- én lehetett főzni. Már körül- ták a tűzhelyet s az ő fazék- csak a szélén fért el. Az szonyok azt vitatták éppen, va lettek a németek a ház- ól, sőt az egész környékről. „Az előbb a körúton voltam zért — mondja az egyik —, t hallottam, hogy már itt annak a Práter utcában az oszok, azért nem látni egy ácit sem., „Mi az? Már nácik ttek? Tegnap még német stvérek voltak!" — replikáz k rá a másik. „Na, maga ne óljon egy szót sem, hisz a a SS-katona!" — szól a har- adik. Repülőgépzúgás hallat- ik. Futva menekülnek az óhely felé. Az asszony már sszaszaladt, rakott a tűzre és fazekát középre tolta. A gép ház fölé ért, de nem dobott mbát. Azután sok gép jött, ajd megreszketett a föld. fiúcska fölébredt, enni kért. agyranőtt pupillái lázas nyt tükröztek. Apjára me- dt. — „Kapsz enni nem- xára, anyukád már főzi ne- a burgonyát" — vigasztal- ja az apa. Az asszony visszajött. Nem lehet fönn tartózkodni, egyre jönnek a gépek.

Kicsapódott az óvóhely ajtaja. Itt vannak az oroszok! Az arcok még sápadtabbak lettek, sírás hallatszott, lepisszegték. Előkerült az óvóhely parancsnoka, csendre intette az embereket. Megkérdezte, kik beszélnek oroszul, senki nem jelentkezett. Pár nappal ezelőtt többen kérkedtek az orosztudományukkal, na mindegy. Lábak dobogása hallatszott a korhadt falépcsőkön. A nyitvahagyott ajtóban egy szovjet tiszt jelent meg, vállravetett géppisztollyal. Belépett. Utána egy másik, majd egy harmadik jött be, s mintha csak otthon lennének, nyugodtan körülsétáltak az óvóhelyen, egy kislány haját megsimogatta az egyik, aztán belecsípett az arcába. Többször megkérdezték: „Germánszky nyet?" Felmentek.

Telt az idő, s mivel a fiúcska sírva könyörgött ennivalóért, az asszony elhatározta, hogy fölmegy. Az udvarban orosz katonába ütközött. „Stoj!" — hallatszott, s az asszony megállt, majd a szembelevő konyhára mutatott és a szájára, s a katona megértette, intett, kövesse. Az asszony boldogan ment vele együtt a konyhába. A tűzhelyen már nem égett a tűz, levette a fedőt. A fazék fenekén szénné égett bugonya. Sírvafakadt. Könnyei beleperegtek a fazékba. Istenem! A gyerek! Mit mondjon neki? Az orosz katona közönye a síró asszony láttán felengedett, belenézett a fazékba és megnyugtatta az asszonyt. Kisietett a konyhából s kisvártatva visszatért egy kilós húskonzervvel és egy fél kenyérrel s az asszonynak nyújtotta. Az boldogan kapott utána és mint a fergeteg, rohant a pince felé. A gyermek arcán az elégedettség mosolya derengett. Az asszony is evett férjével együtt. Reménykedtek.

Az udvarban mind több és több orosz katona érkezett. A gyermekek közéjük vegyültek. A kisfiú estefelé boldogan szaladt anyjához, megint egy kenyérrel. „Hol vetted?" — „A ruszki bácsi adta — és ezt is adta" — s egy zacskó kockacukrot mutatott.

A keletről jött ember adott. A háború vihara távoli dörrenésekben nyilvánult meg, a nyugati ég alja sötétbe borult. Elmúlt egy nap.

(Gerencsér Ferenc írása, a Fogaskerék 1945. november 3-i számában jelent meg.)

Kiss István

Carpel, 1977. sept. 12.

Kiss István:

Tanácsköztársasági emlékmű

...lőjárás teljesen leverte őt a ...báról... De azt hiszem, hogy ...ma esti jó hírek hamarosan ...lpra állítják őt!... Ön még ...arad?

— Igen, még egy kicsit.

— Akkor hát jó éjt és a mi...őbbi viszontlátásra uram!

A szemközt pislogó kisven...glőből — mintha már várta ...lna a szólítást — bozontos ...csmájú, birkabőrbe bújt ko...is ballagott elő.

— No, fiú, csapj rá arra a ...ra, hadd röpítse ezt a hin...t!

mai színes kibontakozását látta.

Ha minden jól megy, legkésőbb tavasszal elkezdhetjük az építkezést a szigeten — nézett maga elé elégedetten és éles, kemény, szögletes kis mosoly jelent meg az arcán.

---

*Weiss Berthold és Manfréd 1892. december 10-én nyújtották be gyárépítés iránti kérelmüket Szilágyi Lajos ráckevei főszolgabíróhoz, akitől az építési engedélyt 1893. január 12-i keltezéssel kapták meg.

**A W. M. családba később még két lány született: Margit (Daisy) és Edit.

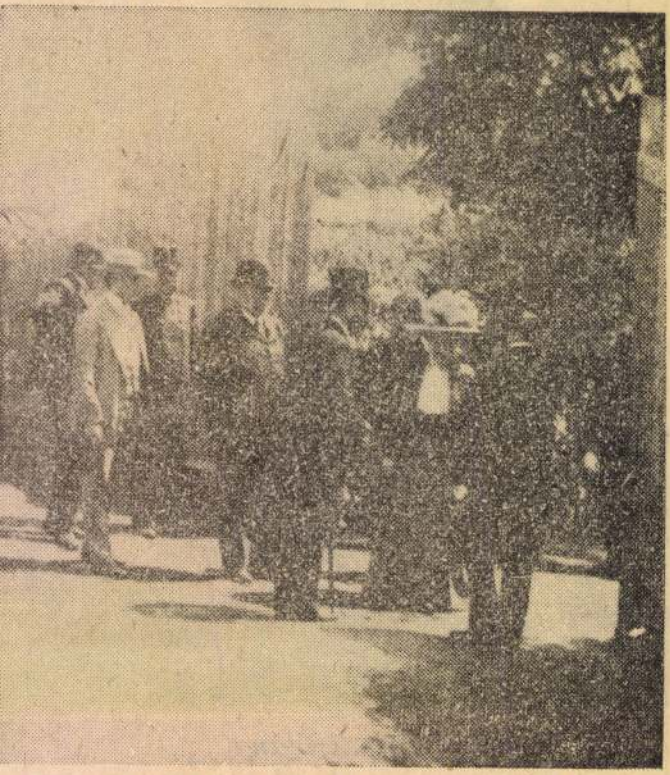

Weiss Manfréd és felesége Csepelen

KISS ISTVÁN

Sok felesleges keresgéléstől kíméljük meg a tárlatlátogatót, ha elmondjuk, hogy a meghirdetett *Ipari szakoktatás*, a *Fürdőző*, a *Tükör*, a *Szemérmes*, a *Nomád kapu*, vagy a *Kozmonauta*, sőt a *Fényes szelek* sem szerepel a jelen tárlaton. Kaptunk viszont cserében ezek helyett jó néhány kisméretű tervet, mint amilyen a *zuglói* vagy a *tanácsköztársasági emlékmű*, a *Szakocák*, meg a *Szarvas*, a *Petőfi*, a *Nővérek*, végül pedig egy teljesen felirat nélküli, fából faragott, nagyméretű ülő nő.

MAG 6

Wagn Letmüre

KISS ISTVÁN 9

A TÁRLATOT JÁRVA, felfedezhetjük a pusztán született művész számára életre szóló élményt jelentő, *szabadságot, békét jelképező gyermekkori* motívumokat, amelyeket gyakorta megörökít, nemritkán variáció-

MAGYAR HIRLAP 1978-246-6

Wagner: Változatok egy életműre

KISS ISTVÁN 12

KÖZTÉRI PLASZTIKÁINK jeles alkotója kevésbé ismert oldaláról is bemutatkozik — éspedig sikeresen — jelen kiállításán. Egyrészt portréira gondolunk itt. Ezúttal azonban nem híres emberekről, közéleti személyiségekről készített, és jórészt szintén szabadtéren elhelyezett mellszobrait idéznénk — habár ezek is megérdemelnék a méltatást —, hanem magánemberi, családi körről érzékeny kézzel, részletező szeretettel mintázott fejeit. És azonos erényekben — lírai felületkezelésben, hajlékony formázásban — bővelkednek változatos kisplasztikái, ember- és állatalakjai egyaránt.

A tárlatról kimaradt — szerencsére azonban közismert — alkotásokat hiányolva, a váratlan ráadásnak őszintén örülve, járhatják az érdeklődők Kiss István életműkiállítását, melynek anyagát a közelmúltban mutatták be a szovjet főváros művészetszerető közönségének is.

Wagner István

nekai, a Megyei
Ifjúsági Központ kiszélesítette
szolgáltatásait e cél érdekében. A
jövőben megszüntetik a párhuza-
mos fejlesztéseket.

A széles körű társadalmi mun-

KISS ISTVÁN 10

sorozatokban. Ilyenek a pompás paripák, a súlyos léptű bikák rajokban röpködő gerlék, áttetsző szárnyú szitakötők, a lovas figurák. Másik, immár ifjúkori tapasztalás a negyvenes években a *budapesti munkásmozgalom* bontakozása. Ezekből a benyomásokból eredhet a munkáskezek sokszor, mindmáig visszatérő szép szimbóluma, meg az egy emberként sorakozó figurák megbonthatatlan térráccsá szerveződő fala, avagy csoportja. És áttételesében: ezek a gyökerei a mindenkori társadalmi feladatvállalásnak, a következetes eszmei elkötelezettségnek, úgyszintén a romantikus áradású, de realista szemléletű ábrázolásmódnak,

Kiss István, szobrász

MAGYAR MŰVÉSZEK BULGÁRIÁBAN. Kiss István szobraiból, valamint Csohány Kálmán és Reich Károly grafikáiból Szófia egyik legnagyobb kiállítótermében kiállítás nyílt meg csütörtökön.

8.

– : Hír

Népszabadság, Bp. 1978 aug. 25.

1021

Kiss István szegedi kiállítása

Kiss István mostani szegedi kiállításán mindenekelőtt három alkotása jelent maradandó élményt a szemlélőnek. „Békét" című fémszobra, valamint a „Munkástrón" és a „Dózsa-emlékmű" kompozíció.

Mindhárom mű meghatározó tényezője a nagyszerű művészi ötlet, amely a témában rejtőzik. Ám túl az ötleten, a művek mondanivalója húzza alá hatványozottan a művész és művek fontos szándékát. A galambokból készült bokor azt az olthatatlan békevágyat fejezi ki, amely Kiss István egy másik kitűnő alkotásával harmonizál. A „Kiáltás" című alkotása ugyanis az emberiség jövőjét féltő emberi magatartás pontosan körülhatárolt megfogalmazása, képi megragadása. Ugyanakkor újszerű térábrázolás és konstrukció is, hiszen sajátos szobrászi megoldás végeredménye.

A „Munkástrón" egyszerre idézi az emlékezetes és megalázó „Dózsa-trónt" és mutatja meg a ma munkását trónján, irányító szerepében. A pontos kompozíció így tehát két egymástól elkülönülő, de mégis egymással harmonizáló egységre bomlik. Egyrészt idézi a múltat, a megaláztatást, az úri Magyarország megtorlásainak időszakát, másfelől szemünk elé villantja azt a képzett munkást, aki már gépeket irányít egyetlen mozdulattal és magabiztosan ül trónján és fölényesen uralkodik a gépeken és a fémeken.

„Dózsa" emlékműve pedig éppen annak a Dózsa Györgynek állít emléket, akiről Ady is szólott versében, akinek a neve mindenkor félelmetesen hatott az urak országában.

Kiss István művészete ötletgazdag, dinamikusan erőteljes művészet. Mondanivalója a ma igazságát és a történelmi hűséget egyesíti szobraiban. A katarzist sugalló alkotások Kiss István közérthető, kitűnő szobrai.

POLNER ZOLTÁN

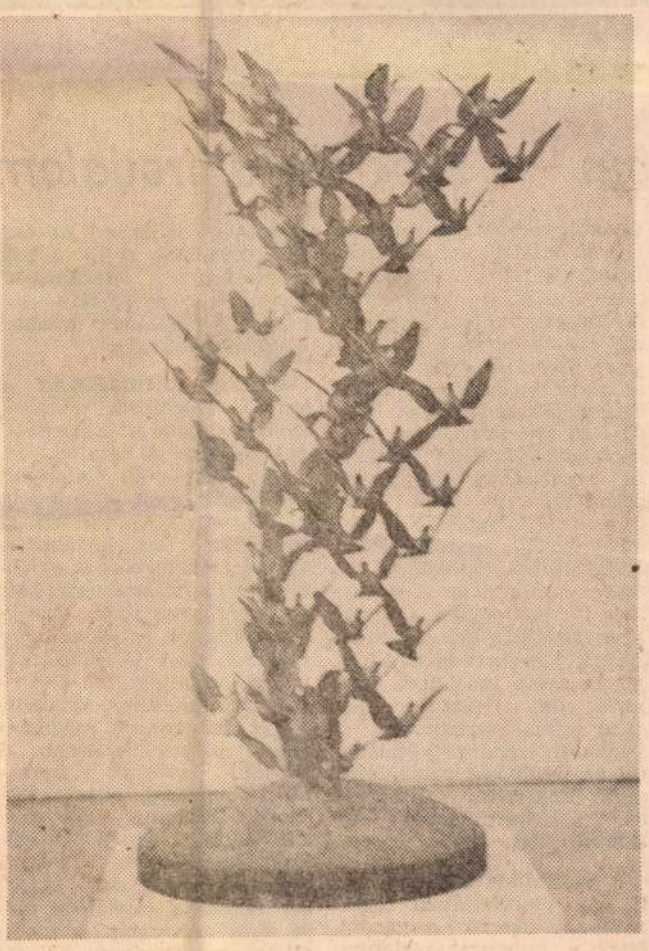

GALAMBOK

MUNKÁSTRÓN

1514

1978 APR 3 0

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

SZÁTÓFGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ALFÖLDI „MÜH
tudomány ✱ Közművelődés ✱ Irodalo

lom — szocialista irodalo

összefüggésben: milyen módon nyilatkozik meg ez a folyamat a mai világban. A Szovjetunióban több mint fél évszázada létezik a szocialista rendszer, s ezen idő alatt kialakult egy sajátos arculatú kulturális modell; míg ugyanezen időben Nyugat- és Dél-Európában és a harmadik világban váltakozó intenzitással folyik az osztályharc, és ezen osztályharc szükségleteinek megfelelően formálódik a mozgalomhoz kapcsolódó irodalom arculata is. A szocialista társadalomban a vezető munkásosztály kultúrateremtő funkciója szervezi és áthatja az egész szocialista kultúrát; de ugyanakkor magába szívja a tradíció és a jelenkori kultúra (közelebbről az irodalom) valamennyi más, progresszív teljesítményét, s lényegében ***népi kultúrává*** alakul át.

A szocialista országok kulturális politikájában többnyire az okozza a gondot, hogy a művészet tartalmában egyre inkább az ún. általános emberi kérdések, az etikai problémák felvetése felé vonzódik, és osztálymeghatározottsága nem közvetlen. Az emberi egzisztencia övezeteiben felvetett és megválaszolt kérdések is természetesen a szocialista társadalmi élet viszonylataiban jelentkeznek. Feltűnő azonban, hogy miközben a munkásosztály, a szocialista építés vezető ereje nálunk, *az irodalomban, művészetben mégis aránytalanul csekély mértékben fejeződik ki tematikailag az a szerep,* s e helyzetnek a szélesebb művészeti szférában is kedvezőtlen következményei lehetnek. (Erről folytatott vitát nálunk a szakszervezetek lapja, a Népszava emlékezetes, 1969. évi cikksorozata.) A kérdésre vonatkozó lenini tanításokból tudjuk, hogy ***mivel a proletariátus a kizsákmányolás és egyáltalán az osztálytársadalom megszüntetésére tör, és így alapvető érdekei összeesnek valamennyi dolgozó osztály érdekeivel, az irodalomban és művészetben sem törekszik a proletárjelleg konzerválására, hanem a munkásosztály érdekeit világnézeti szinten kifejező marxizmus—leninizmus jelenlétét követeli meg a művészetben, ebben látván a szocialista irodalom pártossága kritériumát is.***

Ugyanakkor tudnunk kell, hogy az osztálykülönbségek teljes felszámolása, a nemzeti egységben történő feloldódásuk hosszantartó, bonyolult folyamat, s ennek alakításában változatlanul vezető szerepet játszik a szocialista viszonyok közt, létszámban is nagymértékben megerősödött munkásság. A munkásosztály kultúrateremtő energiái a társadalmi lét valamennyi területére kiterjednek, s áthatják azt, s természetes, hogy különös igényt támasztanak a művészet eszmei befolyásolásán túlmenően is, mind az osztály soraiban rejlő alkotóképességek „felhozására", mind pedig az osztály létre tartalmi elemeinek műalkotásokba emelésére.

KÜLÖN PROBLÉMÁT jelent a szocialista országok irodalma eszmei minősítésének kérdése. A hatalom átvétele előtt még viszonylag egyszerűbb volt annak meghatározása: hova tartozik az író, hiszen ezt legtöbbször egyéni magatartása is eldöntötte. Ha írásművészetében a dolgozó osztályok kizsákmányolásáról és felszabadulásukról szólt — szocialista írónak számított. Ma az irodalom és művészet szocialista kritériumainak meghatározása sokkal nehezebb. A korábbi időszak humanista polgári, és parasztí irodalma sok jeles képviselője éppen korszakunkban teljesíti ki életművét, amelyre nagy hatással vannak a szocialista társadalmi viszonyok. A szocialista rendszerben felnőtt írói nemzedékeket is természetesen a legkülönbözőbb hatások érhetik. Így a különböző tradíciók és áramlatok integrációja rendkívül bonyolult képletet eredményez.

Időnként még az a kérdés is felmerült: vajon szükséges-e, hogy ideológiai-eszmei kritériumok alapján minősítsük az irodalmat? — nem érkezett-e el az ideje, hogy csupán a humanitás általános problematikáját fejezze ki az író, s csak ezt értékelje az irodalomkritika. Ezzel a kérdésfeltevéssel nem lehet egyetértenünk, ellenben egyre sürgetőbbnek tetszik az az igény, hogy a fejlett szocialista társadalmak nemzeti irodalmában pontosabban jelöljük meg: mi a realizmus, a szocialista realizmus, a pártosság, a népiség, az eszmeiség s a szocialista irodalomelmélet más alapvető fogalmainak mai pontos értelme.

Vannak olyan problémák is, hogy miképpen illeszkedik be a szocialista irodalom szerves folyamatába az az irodalmi produkció, amely az ún. személyi kultusz megrázkódtatásaival való szembenézést transzponálja művészi síkra. E témával például a magyar irodalomban rendkívül jelentős írók magas színvonalú művei foglalkoznak; elég talán Illyés Gyula, Déry Tibor, Lengyel József, Benjámin László nevét említenünk. Úgy vélem, amennyiben a súlyos megrázkódtatás ellenére képes az író a hatalom és erkölcs problematikáját megtartani a szocialista perspektívák vonalában, vagyis a relativizmus elkerülésével a szocialista távlatok a feloldás ígéretét nyújtják, ez esetben az irodalmi mű a munkásosztály érdekeit fejezi ki, és ezért a szocialista irodalom részét is képezi.

országról

lomásokon felállított, önkiszolgáló standokon terjesztik. Sokoldalú tevékenységre hivatott a lap közönségszolgálata is; mind több idegenforgalmi fontosságú helyen talál az ideutazó Magyar Hét kirendeltséget — nemrég a Sopron 700 éves jubileumára korhűen helyreállított Lábasházban — amely kulturális események, kiállítások színhelye — rendezett be a lap reprezentatív közönségszolgálati irodát, ahol információt és újságot kaphat a turista. S mindemellett szól az újság a Magyarországon élő nemzetiségekről — és hozzájuk is.

— p. g. —

szervezeti székház ez, amelyet kilenc évvel ezelőtt építettek, jórészt társadalmi munkával, alig fél esztendő alatt. Mint a név jelzi, helyet ad az V. kerületi pártszervezetnek és népfrontbizottságnak, gyűléseknek, politikai rendezvényeknek, tanácstagi beszámolóknak. Emellett közművelődési szerepe is van: a lakóterület kulturális hasznú intézménye.

Mendei Mihály, a kerületi népfrontbizottság elnöke, a székház ügyvezetője mondja:

— Részben a városi művelődési központ fiókintézményeként folytatunk kulturális munkát, anyagi segítséget nyújtanak az ismeretterjesztő előadásokhoz. A programok nagy részét ezek teszik ki.

— A hallgatóság elsősorban idősebbekből áll, ötven év fölöttiekből. Ehhez kell tehát igazodni, hogy mi áll közel hozzájuk, mi érdekli őket...

— Az előadások keresztmetszete, változatosságot mutat. Hogyan sikerül sokszínűvé tenni a programot, igényt kelteni?

— A mindennapi életből kell kiindulni, az embereket közelről érintő dolgokból. Az orvosi témákat szívesen fogadják, koruknál fogva eléggé középponti téma az egészség és betegség. A jogi ismeretbővítés ugyancsak érdeklődéssel számot tartó kérdésekből indul: ilyen például a földtulajdon, vagy az öröklés. Ezt tovább lehet bővíteni állampolgári jogokra, kötelességekre, magasabb szintre emelve az érdeklődést. A szakember rövid bevezetője után választ kaphatnak saját gondjaikra, s eközben összetettebb képhez jutnak. Ugyanez vonatkozik a kertbarátok köre és a méhészek előadásaira. Pár éve próbaképpen elkezdtük a színes diavetítéses útibeszámolókat, amely megtetszett az embereknek és azóta is folyik. Pedig a környékbeli parasztembereket ilyesmi nem nagyon foglalkoztatta.

— Részben tehát közvetlen segítséget, részben pedig élményt kell adni...

— Így van, mert ezáltal érdeklődnek az előzően kevesebb figyelemre méltatott kérdések iránt; mint például a világ energiagondjai, vagy a környezetszennyeződés. A politikai ismeretbővítéshez jó kiindulópontot jelentenek a fórumok: a város vezetőivel beszélgetve, vitatkozva megismerik saját kerületük fejlesztési gondjait, arról esik szó, amit saját maguk tapasztalnak. A beszélgetés kibővül a város egészének terveivel, gazdasági célkitűzésekkel, településfejlesztéssel. Tudja, nagy öröm látni, hogy a kerület lakóinak jó része szívesen jön a tömegszervezeti székházba.

Mendei Mihály, amit csak lehet, nem bíz a véletlenre. Megalapozottan tervez, jól ismerve a városrész lakóit, hisz maga is itt él közel hüsz esztendeje. Népfrontbizottsági titkár, és már mint nyugdíjas lett Újváros közművelődésének szervezője. Előtte a székházzal szomszédos általános iskola igazgatója volt.

A tömegszervezeti székházban, ahol fiókkönyvtár is működik, évente két és fél, háromezer ember fordul meg művelődési céllal. A kerületet tán jó ötezren lakják.

BECSEI PÉTER

1978.V.16.Kossuth 18.3o
Esti Magazin

- A részletes jelentésekkel folytatjuk az Esti Magazint. Mint már elmondtuk az Usztyinov marsall szovjet honvédelmi miniszter vezetésével hazánkban tartózkodó szovjet katonai küldöttség ma vidéki katonai alakulatokat létogatott meg. Erről szól Földvári Géza tudósitása.

- A vendég hadmérnök, sokáig tervezője volt a szovjet fegyvereknek, elsősorban müszaki dolgok iránt érdeklődik. Érthető hát, hogy a vendéglátó Czinege Lajos honvédelmi miniszter, egyik dunántuli harckocsizó alakulatunkhoz vitte látogatóba szovjet kollégáját. Az Usztyinov marsall vezette katonai küldöttséget diszszázad köszöntötte. Elhangzott a szovjet és a magyar himnusz, majd a vendégeket a parancsnokok megismertették az alakulat felépitésével, felszereltségével, harckészültségével. Utána a delegáció tagjai megnézték a harckocsizók ifjusági klubját, étkezdéjét, hálótermeit és elismeréssel szóltak a katonák felkészültségéről. A bemutató utána delegáció tagjai és a vendéglátó magyar főtisztek nagygyülésen találkoztak az alakulat katonáival. Czinege Lajos vezérezredes, honvédelmi miniszter beszédében méltatta azt a nagy segitséget, amelyet a szovjet hadsereg nyujt a magyar haderőnek. Fegyver barátságunkról egyebek között a következőket mondta.

- Beszéd. -

- A nagygyülésen fölszólalt Usztyinov marsall, a Szovjetunió honvédelmi minisztere. Hangsulyozta, hogy a Szovjetunió és a Varsói Szerződés többi tagországa, a fegyveres erők kiépitése során sohasem lépi tul azt a határt, amely elengedhetetlenül szükséges sajat biztonsága érdekében. Ha az enyhülés folytatódik és ha a többi állam készen áll a leszerelésre, mi sem késlekedünk. Addig azonban gondoskodnunk kell forradalmi vivmányaink, a szocializmus és a kommunizmus épitésének védelméről. E felelősségteljes feladat megoldásában fontos szerep hárul a Varsói Szerződés katonáira, mondta a szovjet honvédelmi miniszter majd igy folytatta.

- Beszéd. -

- A Varsói Szerződés katonai szervezetének, szilárd láncszeme a szovjet hadsereg, és a magyar néphadsereg. Fegyverbarátságunk állandóan fejlődik és erősödik. Hadseregeink megosztják mindazt, amivel rendelkeznek, a fegyverzetet, a kiképzést, nevelési tapasztalatokat, a tudományos katonai kutatás eredményeit. Kölcsönösen segitik egymást a haditechnika és a fegyverzet ismeretének elsajátitásában, egyenrangu igaz barátokként és harcostásakként. A nagygyülést követően Czinege Lajos honvédelmi miniszter átadta Usztyinov marsallnak a Magyar Néphadsereg ajándékát. Kiss István Kossuth dijas szobrászmüvész alkotását, a Tanácsköztársaság emlékére alkotott Néphatalom védelmében cimü plasztikát. Usztyinov marsall az ajándékot egy festménnyel viszonozta, amely Budapest fölszabaditását örökiti meg. A vendégek a délutáni órákban ujabb meghivásnak tettek eleget, és meglátogattak egy dunántuli repülő alakulatot.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP
Kiss István,
szobrászművész

1978. szeptember 8., péntek

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

Rózsa

A terek szobrai, szobraink tere

Sétáink közben, egy-egy téren szobrot, szobrokat látunk. A szobor magára vonja figyelmünket, s önkéntelenül a szobor hatása alá kerülünk. Lehet, hogy csak valamilyen felfoghatatlan állapotba. De ha tovább nézzük, körüljárjuk s mélyebben elgondolkodunk a szoborról, környezetéről, a kettő viszonyáról s mindarról, ami bennünk végbemegy, e hatás jellege világosabb, jelentése érthetőbb lesz számunkra. A szemlélődés nyomokat hagy bennünk. Ha jó a szobor és azt kellően alátámasztja a környezete is, emberformáló nyomokat.

A szobor áthangolja egy tér atmoszféráját, a tér jellege viszont módosító erővel hat az abban elhelyezkedő szobor formai megjelenésére, tartalmi lényegének kisugárzására. Az említett hatás elérése érdekében tehát nélkülözhetetlen, hogy *szobor és környezete egymással harmonizáljanak.* Ezért a szobor környezetébe való kihelyezése a szobrászi és városrendezői alkotómunka szerves része.

Ideális esetben ez a „kihelyezés" már a tervezőasztalon megtörténik. Napjainkban ennek már csak azért is nagy a jelentősége, mert az építésznek nem fokozatos lebontással kell átrendezni egy-egy város(rész) terét, hanem teljesen parlagon álló, vagy parlaggá szanált területeket építhet be. Így tehát már a tervezés stádiumában foglalkozni tud az építészeti és természeti tér tagolásával, alakításával a társművészetek szempontjából is. Ez egyrészt azt jelenti, hogy a társművet (szobrot) egy direkt környezeti előkép esztétikai funkcionális követelményeinek figyelembevételével készíttetheti el, másrészt a készülő, vagy kész mű ismeretében módosíthatja a környezet kialakítását.

Mondom, ez az ideális eset. Az esztétikai szempontokon túl ugyanis a gyakorlatban gyakran más (gazdasági, szociálpolitikai, építéstechnológiai) tényezőket is figyelembe kell venni. A kényszerítő körülmények közepette olyan városrészek is létrejönnek, amelyekben a „foghíj-nak *sem* nevezhető területekből kell tereket, parkokat képezni. Szerencsés esetben ezekbe konkrét megrendelésre készülnek műalkotások. Gyakran azonban azokat a szobrokat is kénytelenek ide helyezni, amelyek nem az adott helyszínre készültek. Így például olyanokat, amelyeket vagy kiutaltak, vagy a városnak ajándékoztak. Ilyenkor a városrendezőre hárul az a nehéz feladat, hogy e szobroknak „megfelelő" környezetet találjon, illetőleg próbálja azt a szobrot esztétikai követelményeihez igazítani. Eközben az is, előfordulhat, hogy a már kihelyezett szobrot más helyre kell „átköltöztetni".

Ezek után „nézzünk meg együtt" néhányat városunk szobrai közül, környezetükhöz való viszonyukat illetően is!

*

Kiss István Béke című szobra a tanácsház mögötti tágas téren áll. Ez több irányból megközelíthető úgy, hogy a szobor már messziről az arra járó szemébe ötlik. Távolról áttört, hármasspirálban szélesedő, sűrűsödő-fellazuló tömegek absztrakt rendszerének látszik, amely az emelkedés érzetét kelti a nézőben. A spirális lépcsőzetté kiképzett betonalapzat és a függőleges tartóoszlop elindítója, hangsúlyozója (mintegy ellenpontja) a spirálmozgásnak. A szoborhoz közeledve az előbb még absztrakt tömegek galambformákká konkretizálódnak, ám nem veszítik el absztrakt jellegüket sem. Közben elindul bennünk az „érzéki" és „tudati" sajátos változása is. A repülő galambokhoz kötődő jelképi asszociációk (amelyeket az oszlop tetejénél lebegő galamb felerősít) keverednek a légiessé könnyülő spirálmozgás érzéki élményével. A szobor körüljárásával az érzéki-tudati élményegyüttes tovább finomodik és érzelmi állapotunk is fokozódik. A Vasmű út felől nézve a környező épületek, fák csak látszatra nehezítik el a felfelé-mozgást, mert a teret lehatároló, tagoló jellegüknél fogva a közülük kiemelkedés kap nagyobb hangsúlyt. Az épületek, fák nemcsak ellenpontul szolgálnak, hanem az „ábrázolt", konkrét formavilághoz kötődő valós téri helyszínül is. A Tanács út és Mező Imre út derékszögében megkerülve a szobrot, a tér a Vasmű út és Vöröshadsereg út felé kitágul, s az égbolt nagyobb darabja kerül a szobor mögé. A közelség következtében az alálátás megnő. A tekintet nekilendülten szalad fel a hármasspirálon, amelynek tetején a szabálytalanságig bomló galambtömeg összeolvad a végtelen égbolttal. A fém ezüstös csillogása csak fokozza ezt a hatást. A szobor belső (mikro) terének és a külső (makro) térnek egymásbaszervülése ez. A szűk (zártabb) és a tág (nyitottabb) tér átmenetének olyan lehetősége, amely egyúttal az érzéki és asszociatív ingerek váltakozásával bontja ki az absztrakt (tömeges) és konkrét (ábrázoló) forma egységét, s vele együtt érzel (végtelenség, akadálytala ság) és a gondolati (szaba ság, tágabb értelemb béke) mondandóját.

*

Akad még néhány jól helyezett szobor a városb Elég, ha csak Kiss Ist Lenin-szobrát említ amely a róla elnevezett ren, posztamensre helye annak fókuszában áll. Le alakját embergesztust mégis eszméivé magasító leggel formálta meg a vész. Uralja a teret, s útjával az azt határoló ép tek, a város és egész tá dalmi rendszerünk szelle ségének jelképe is.

*

Megemlítem *Czyrá Mária* „Sellő"-jét, amely harmonizál az uszoda szürke falsíkjával és alatta megcsillanó víztü rel. Az erősen kontrapo „vízbemozdulás" az é funkciójára utal, mi ráhangolt, előzetes inge kelt bennünk a bennta kodáshoz.

*

Borbás Tibor Ady Lé című szobrának látt költő sorai jutnak esze „Karollak, vonlak s m érlek el, /Itt a fehér c a fehér lepel. /Nem ilyen nagy csönd még tán, /Siko lé, mert járt elvesz Állu várunk, csüggedt a k /A csókok és kő nyán..." Két ember d

ja játszódik le szemünk előtt. Egészen közelről leshetjük el kettőjük viszonyának átalakulását, vehetjük észre érzékiségük pusztulásának a testhelyzetre is kicsapódó pillanatfelvételét. Az esetlenségig megtört, hajdan büszke férfi — testi-lelki összeomlásának óráján — a mindig biztos támasszal szolgálónak, ihletőnek, „női én"-jének, a Nő-nek a vállára nehézkedik. S az asszony áll szánalom utáni pózba feszülten, szinte szenvtelenül, fizikai ottléte szükségessége tudatában, önmagáért való érzékiségébe visszavonultan. Rájuk borul s eggyé fonja őket a megsemmisülés előtti „fehér csöndlepel". Szó sem lehet fölé- 's alárendeltségről. Ezt hangsúlyozza a szobor körüljárásra invitáló, tökéletességig finomított kompozíciója is. Az Ady Endre úton felfelé jövet a lepellel összefont két alakot látjuk, amint „elvánszorognak" a melankóliát idéző parkerdő felé. Amint továbbhaladunk, eltűnnek a közeli fák között, majd újra előbukkannak. Mellékük kerülve, a dráma kibontakozásának szemtanúi leszünk. Ott áll előttünk a lehúnyt szemű, megroggyant „óriás". De miért áll még egyáltalán? Még néhány lépés és választ kapunk erre is. Kibukkan a költő mögül a feszesen karcsú asszony fél arca, kalapja, teste. *De rögtön össze is omlik bennünk az illúzió.* A „kép"-be erőszakoskodik a *víztorony.* Gyorsan igyekszünk továbbkerülni, hogy mentsük a menthetőt. Megéri az igyekezet, mert amint csaknem szembekerülünk a szoborral, a látvány leplező erővel hat. A dráma tetőfokára hág. Állnak az alakok egymásrautaltan, mégis egymástól elidegenülöben, az ágaikat „bús"-an lógató fák között. *S ismét sérül az eddig bennünk épülő állapot.* A háttérben modern kockaházat látunk. Gyorsulóra veszszük a járást, hogy — más szemszögből — az előbbi állapot részesei lehessünk. Az Építők útjára fordulva a támaszalak végképp hangsúlyossá válik a támaszt kereső profil-sziluettje előtt. Aztán ugyanez játszódik le visszafelé. Mennyire „mai", bennünket is érintő e két ember drámája! Milyen kár a kétszeres környezetlátványsérülésért, amelyek megzavarták megindítóan szép élménysorozatunkat.

*

Somogyi József Martinászának megnézésekor is kielégületlenség-érzet keletkezik bennünk. A fáktól, bokroktól körülnőtten „fuldoklik" a szobor. A szívóssá edző, kemény férfimunka dicsőítője a kohász alakja. Jelképe a város gazdasági, politikai karakterének. Tehát olyan környezetet igényelne, ahol „találkozhatna" a benne testet öltő munkásemberek ezreivel. Tágas térre, a munka színhelyéül szolgáló épületegyüttes elé kívánkozik.

*

A szobor környezet- — és ezzel együtt — emberformáló és kommunikációs eszköz is. Nem mindegy tehát, hogy tartalmi lényegével, megformáltságával mennyire azonosul az emberalkotta építészeti és természeti környezet, mennyire azonosulnak a funkcionális, szimbolikus, hangulati és térdinamikai sajátságok.

Érdemes erre jól odafigyelni.

Gáspár Aladár

orna:

A címeres mezben

Szeptember 6-án, 7-én rendezték meg Győrben a Magyarország—Olaszország válogatott felnőtt tornászviadalt. Az olaszok öttagú csapat indítását javasolták, s így a magyar válogatott is öt versenyzőt indított. Ezen a tornaadalon, amelynek végeredménye csak lapzárta után született meg, Magyaron, Sidón, Donáton és Vámoson kívül a Kohász tornásza Kovács Péter is részt vett.

sport

Sportműsor

SZOMBAT:

Labdarúgás: D. Kohász—Szfv. MÁV Előre NB I-es bajnoki mérkőzés 15.30 órakor a központi sporttelepen. Előtte D. Kohász—Szfv. MÁV Előre NB-s tartalékbajnoki mérkőzés 13.30 órakor.

Röplabda: D. Kohász—KÖZGÁZ NB II-es férfi bajnoki mérkőzés 6.00 órakor a Sportcsarnokban.

VASÁRNAP:

Kézilabda: D. Kohász—Csepel SC NB I. B. női bajnoki mérkőzés 10.00 órakor, utána D. Kohász—Környei MEDOSZ NB II. férfi bajnoki mérkőzés 11.00 órakor a központi sporttelepen.

Labdarúgás: D. Építők II.—D. Volán 11.00 óra, előtte 9.30 órakor az ifjúságiak mérkőzése a kertvárosi sporttelepen. D. Kohász ifi III.—Ivánesa 15.30 óra, Tömegsporttelep. Körzeti bajnoki mérkőzések: D. Kohász ifi II.—Szfv. Alba Regia megyei ifi bajnoki mérkőzés 13.30 órakor a Tömegsporttelepen.

HÉTFŐ:

Tömegsport: 26-os AÉV vállalati kispályás bajnokság mérkőzései Főép.—GÖE, Gép. ép-vez.—1. Főép. II. 16.30 órakor a kertvárosban.

Kézilabda:

Rossz főbróba után...

D. Kohász—Bakony Vegyész 12:14

Kerékpárral a moszkvai olimpiára

Egyvégtében kétezer kilométert azért nem kell az „Aranyjelvényesek az olimpiára" akcióban benevezett fiataloknak kerékpározni, de a fiúk számára a hatvan, a lányoknak pedig a negyven kilométeres távolság egyvégtében való leküzdése kötelező. Fejér megye olimpiára utazni akaró fiataljainak vasárnap nyílik módjuk az aranyjelvényes akció egyik fontos követelményét teljesíteni. Délelőtt tíz órakor, a dunaújvárosi vasútállomás elől indul majd az a két kerékpáros konvoj, amely ha fiúkból áll a Perkáta, Szabadegyháza, Sárosd, Mezőfalva községek érintésével, ha pedig lányokból áll, akkor a Szabadegyházáig való út megtételével ér vissza Dunaújvárosba.

Röplabda:

Két vereség

A D. Építők NB I-es női csapata az elmúlt hét végén két bajnoki mérkőzést is játszott — egyiket idehaza, a másikat idegenben — és mind a kétszer vereséget szenvedett.

Eredmények:

BVSC—D. Építők 3:0 (6, 9, 4)

Dunaújváros. Bánki D. Szakközépiskola. V.: Ribizsár, Papp.

Szombathelyi Haladás—D. Építők 3:1 (12, 10, —9, 12)

Szombathely. V.: Bodor, Fonyódi.

D. Építők: Kitczák, Szelei, Rózsa, Hörcsög, Dorn, Somoráczné, csere: Meskál, Tóth.

A fiatal dunaújvárosi csapat az utóbbi mérkőzésen 90 perces nagy csatában csak nagyon szoros mérkőzésen maradt alul a rutinos vasutas-lányok ellen.

Jók: Dorn, Hörcsög.

A bajnokság állása:

7. BVSC	16	14	2	44:13	30
8. Almásfüzitő	16	14	2	43:13	30
9. Közg. Egy.	17	13	4	44:19	30
10. MVSC	17	7	10	8:37	24
11. Lehel SC	17	7	10	24:36	24
12. H. VSE	16	6	10	20:35	22
13. MTK-VM	16	4	12	25:37	20
14. D.-újv. Ép.	17	1	16	6:48	18

Tömegsport:

Ökölvívás:

A Duna Kupa végeredménye

Az elmúlt hét végén a városunkban rendezett országos ökölvívó-verseny jelentette a sportág egyik legrangosabb versenyét. A BVM SK által kiírt kupára évek óta növekszik a résztvevő egyesületek és versenyzőik száma, és a MÖSZ a DUNA KUPÁT felvette a kiemelt versenyek közé. A háromnapos versenyen 37 egyesület mintegy 200 versenyzője küzdött.

Eredmények:

„A" kategóriás kiemelt ifjúsági verseny: Papírsúly: Benke (Dombóvári Sp.). **Légsúly:** Kozák (SSE). **Harmatsúly:** Csókás (Ú. Dózsa). **Pehelysúly:** Millender (Veszpr. D.). **Könnyűsúly. A-csop.:** Maróti (EVIG SE). **B-csop.:** Nagy T. (Óbuda Mg. TSZ SK). **Kisváltósúly. A-csop.:** Tánczos (FTC). **B-csop.:** Csathó (MAFC). **Váltósúly:** Balogh L. (Ú. Dózsa). **Nagyváltósúly:** Hranek (STC). **Középsúly:** Magyar L. (CVSE). **Félnehézsúly:** Rimóczi (Szolnoki MTE). **Nehézsúly:** Alvics (PVSK). **A pontversenyben:** 1. Ú. Dózsa 17.

Felnőttek. Győztesek. Papírsúly: Tóth (NYVSSC). **Légsúly:** Papp T. (Honvéd Kun B. SE). **Harmatsúly:** Simon (Mezőtúri AFC). **Pehelysúly:** Szulyó (Bonyhádi Sp.). **Könnyűsúly. A-csop.:** Standi (Ajkai A.). **B-csop.:** Szwercsek (FTC). **Kisváltósúly:** Magyar I. (PVSK). **Váltósúly. A-csop.:** Szalff (PVSK). **B-csop.:** Kertész (SSE). **Nagyváltósúly. A-csop.:** Horváth (Ajkai A.). **B-csop.:** Nagy K. (FTC). **Középsúly. A-csop.:** Kocska (PVSK). **B-csop.:** Boross (DMTE). **Félnehézsúly:** Nagy A. (Borsodi B.). **Nehézsúly:** Czifra (Ú. Dózsa). **Pontversenyben:** 1. Honvéd Kun B. SE 26. **Összetett pontversenyben:** 1. PVSK 28, 2. H. Kun Béla SE 27, 3. Ú. Dózsa 23.

Jégkorong:

Felkészülés Csehszlovákiában

Augusztus utolsó hetében a Kohász jégkorong-csapata Csehszlovákiában készült a téli idényre. A csapatot Magyar János szakosztályvezető, Szilágyi János és Böröndi Károly edzők kísérték el. A csapat kitűnő körülmények között végezhette a munkát, három üttörő és két serdülő együttessel is játszott edzőmérkőzést. Jelenleg a jégkorongozók idehaza száraz-edzésekkel folytatják a bajnokság előtti felkészülést.

EGY KIS TORNA

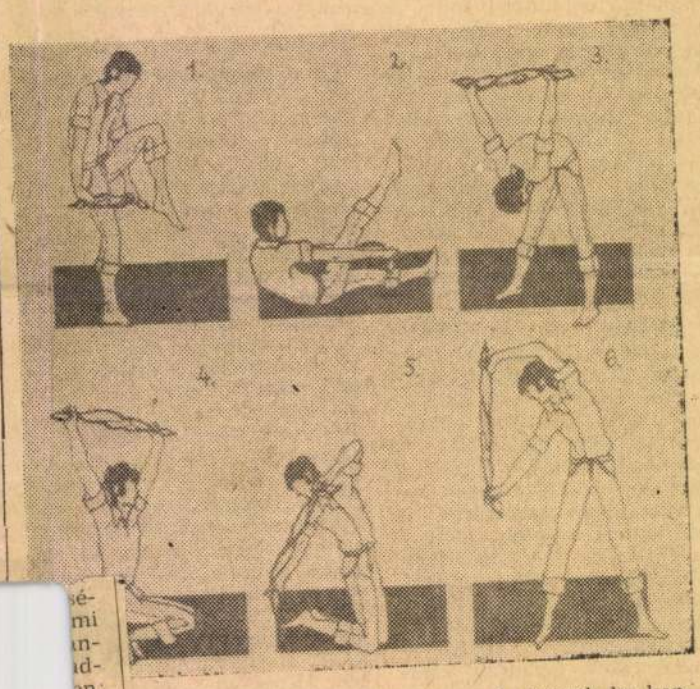

k naponta 10—15
y kis frissítő, kar-
estmozgásra.

k meg a kendő két
agasra emelt térd
lyen távolra csak
zzuk jobbra-balra
majd lábcserével
meg.

: le a földre, a
igasba emelt lá-
fogjuk meg. Las-
k fel a lábunkat,
öt, s dőljünk hát-
yzetbe, a lábunk
n legyen. Lassan
s alaphelyzetbe.
ismétlés.

terpeszbe, a
nk mögött fog-
va, lassan hajoljunk le, kendő a magasban.

4. Guggoljunk le, a kendőt emeljük magasba, s ezzel együtt hirtelen álljunk fel.

5. Térdeljünk le, a kifeszített kendő egyik sarkával érintsük meg előbb a jobb, majd a bal talpunkat háromszor.

6. Terpeszbe állva, a kifeszített kendővel végezzünk törzshajlítást háromszor jobbra, majd balra.

BK.

sen izgatott
rkaszakadtából
„Lőj már, mit
szád! Lőj, te
ól van, jól tu-
barátocskám,
nit csináljak!
in leeresztet-
kámat, eszem
em volt lőni...
megint nem
ncsém: ahe-
ny magasabb
a kerültem
váltottak. De
csak hagyján
n valószínű-
ik, hogy még
ágnak..
n: majdnem
em mondani,
tal vadkanra
k.
szky László
fordítása

KEDVES VENDÉGEINK!

Hóvirág presszónk

átépítés miatt

szeptember 11-től előreláthatólag december 11-ig

zárva tart

Cukrászsütemény a KOHÁSZ ÉTTEREMBEN a főbejárattal szemben értékesítünk: 11—18 óráig

A vasárnapi te és kenyér megvásárolható a BISZTRÓBAN

Kérjük kedves vendégeink szíves türelmét és megértését

Dunavidéki Vendéglátó Vállalat

(86991)

102

1978.IX.18.Kossuth 18.3o
Esti Magazin

- Mielőtt a Képzőművészeti Világhét mai fővárosi eseményéről beszámolnánk, közreadjuk a pesti humor legujabb termését, amely ugyancsak a képzőművészeti világhéttel kapcsolatos. Két ember beszélget ma reggel a Bródy Sándor és a Szentkirályi utca sarkán lévő közért előtt, ahová valaki egy törött WC-kagylót állitott ki. Igy szól azegyik. Ime utcák terek müvészete. Mire a másik. Ugyan ez egy absztrakt szobor csak te nem értesz hozzá. És most folytassuk komolyan. Szobor park nyilt a Városligetben a Közlekedési muzeummal szemközt. A szabadtéri tárlaton Szatmári Ilona járt.

- 25 müvész szobrát helyezték el lazán szellősen a smaragd zöld pázsiton. A szobor park a Képzőművészeti Kivitelező Vállalat mögötti térséget foglalja el,

- Valamikor a századforduló elején, amikor még a hölgyek és az úrak

gumirádlis fiákkeren kocsiztak végig, a Stefánián, ezen a területen volt a kocsiknak a parkolójuk.

- Maguk 1960-ban költöztek ide.

- És ezt követően alakult ki az a gondolat, hogy azok az alkotások, amelyeket a vállalatunk kőbefarag, vagy bronzba önt, mielőtt a végleges felállitási helyükre kerülnének, bemutathassuk a budapestieknek is.

- A szobor park első bemutatkozása tiz évvel ezelőtt 1968-ban volt. És azután időről időre cserélték itt az alkotásokat.

- DE a sorozat megszakadt a mult évben, a Városligetnek a felujitása ujjáépitése az épületünk körülötti részt is utolérte, de ebből óriási hasznunk lett, mert az alapterület kétszeresére nőtt és kinyithattuk a szobor parkot a trolibusz vonala felé.

- A Városligeti szobor park felállitásának egyik kezdeményezője Füleki Miklós, a Képzőművészeti Kivitelező Vállalat osztályvezetője volt. És most vele sétálunk itt szobortól szoborig az őszi napfényben.

- A mostani megnyitásra 27 szobrot helyeztük el. A pázsit közepén látható Kiss István szobrászmüvész Munkás trón cimü alkotása, melyet Miskolcon a Vasas kulturközpont előtt fognak felállitani, és tudni kell róla, hogy ez a szobor most járta mega berlini Alexander placcot, ahol hatalmas sikert aratott. Most készült el Medgyesi Ferenc bronzba öntött Radnay siremléke, melyet Hódmezővásárhelyen fogunk felállitani. Ha egy kicsit tovább nézünk, akkor Kerényi Jenő Faon cimü alkotását láthatjuk, melyet a müvész közeljövőben meggyiló szentendrei muzeumába lehet majd látni.

- És az a kőkompozició, amelyik a park szélén áll,

- Kovács Ferenc alkotása, és Barcsra kerül végleges helyére.

- Azután Kölcsey Ferenc ülő szobra is látható. Debrecenbe kerül?

- Igen Rátonyi József szobrászmüvész alkotásáról van szó, melyet a Városi Tanács megbizásából készitett.

- Kecses női alak, egy hatalmas sziklatömbön. A szép leányzó nagyon mélyen elgondolkodik.

- Szolnokra a Rendőrkapitányság elé kerül, Marton László szobrász müvész alkotása. Többi között itt láthatják Brém Ferenc Törülköző nőjét, mely Balatongyörökre kerül, és Kutas László evezős bronzfiguráját, melyet a zánkai Uttörőváros strandján fogunk felállitani. Ezek a szobrok addig maradnak a szobor parkban, amig a végleges felállitási helyükre kerülnek. Ez lehet egy hét, esetleg több hét, vagy hónap is, attól függően, hogy a helyszint hogyan lehet előkésziteni. Az elvittek helyébe minden esetben a mütermeinkből kikerült kész munkákat tesszük. Korábban ezt a parkot

május 1-re nyitottuk meg és november végén a szobrokat bevittük raktárba. Az idén függetlenül a téli időjárástól, a szobrok a szabadban maradnak.

- Hogyne, hiszen a szobrok többsége tereket, utcákat diszit majd és amugy is kell állniok mind a bronznak, mind a kőnek az időjárás viszontagságait.

- Amikor az elmult napokban a parkot rendeztük már nagyon sok érdeklődőnk volt, megtörtént például, hogy székeket és padokat hoztak egy egy szobor tövébe, és ott hosszan elidőztek, mert egy szobrász müvészeti alkotást igazán értékelni és szeretni csak hpsszabb szemlélődés után lehet.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 JÚN 4
CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Kiss István

[illegible] az az álláspont, mely szerint „adtunk

1021

KISS ISTVÁN: GENERÁCIÓK

blások

ttek-e kísérletet a sí-
ablására?

legenda, hogy ezek-
halmokban kincsek
, ma is él, miután
ket a közhit a hunok-
ttilához köti. Nem
5 tehát, ha csaknem
yikben találunk rab-
. Ez egy kútszerű fú-
erencsére — több ok-
a rablók becsapódtak.
azért, mert a szél
a halmokat egy ki-
ébb tolta — vagyis:
ldalon lehordja, a má-
eltölti. Tehát központ-
ódott. A másik: nem
hogy az alapsír már
pontosan centrálisan

⊙ ÚJ LAKÓHÁZ
tízemeletes lakóh
tatja. A lakások á
majd a p

Ki adhat erre feleletet?

Kiss István szobrászművész kiállítása az Uitz-teremben

„...egész-létemmel tudom, hogy a művészet: küldetés. Küldetés a szó léttörténeti és bibliai értelmében, olyan törvény, amelyet be kell töltenünk, mindenáron meg kell valósítanunk, mindenképpen ki kell teljesítenünk: ... a művészet próba is, önmagunk és földadatunk próbája, a művészet a vállalás is, a folytatás, az abbahagyhatatlanság vállalása ... a művészet küldetés, próba és vállalás és így állandóság, de, hogy mikor ér a küldetés, próba és vállalás csúcsára a művész: ki adhat erre feleleteket? Nincs ember, aki erre felelni tudna!...”

(Juhász Ferenc)

Kiss István politikus szobrász. Aktív résztvevője politikai és művészeti közéletünknek. Hiszen ki mást nevezhetünk szocialista embernek? — ha éppen azt nem, aki felismeri helyét és szerepét és következésképpen feladatait is a szocialista társadalom mindennapi életében, építésében, akiben ez a felismerés a gondolkodásban, magatartásban, egész életében ki is fejeződik. A vállalt eszmék hirdetése, a tartalom minden művében az elsődlegesen szem előtt tartott, minden ennek szolgálatában nyeri el a maga értelmét.

Az első igazi nagy szobor, a Dózsa-emlékmű megmintázására még főiskolásként kapott megbízást 1953-ban. Hogy a budai várpalota alatt fölállított kompozícióban csak részben lelhetjük fel az eredeti elgondolást, az döntően a szobor körül felhullámzó, a művészt befolyásoló széles körű társadalmi nyomás számlájára írható. Dózsa alakját mely kezdetben — az itt látható emlékműterven is — a fellázadt népet szimbolizáló mellékfigurák szoros gyűrűjében állott, a korabeli dogmatizmus egyoldalú hőskultusza emeltette a tömegek fölé. A mellékcsoportozatok tömegábrázolása szakítást jelent a múlt archaizáló, vagy népieskedő, lazán vagy mesterkélten komponált hősi emlékműveivel. Az itt látható emlékmű-terv mellékfiguráinak fejei típusokat formáznak (Lőrinc pap; hegyi pásztor; román paraszt; tót paraszt; kovácslegény; stb.) ezeket a kor etnikai viszonyait tanulmányozva készítette.

A sikert hozó első emlékmű tapasztalatai a jelteremtés fontosságára hívták föl figyelmét („Tanácsköztársaság emlékmű”; „Munka”; „Galambok”; „Centenáriumi emlékmű”.)

Itt áll a dunaújvárosi tanácsház melletti téren a tízméteres felszabadulási emlékmű. Elemrendszerek logikájával felépítve, az egész egy tengely körül lebegő könnyű konstrukció, három felfelé csavarodó síkrendszerben röpülő galambok. Sajátos lebegés, romantikus, festői kép. Minden galamb az egész rendszernek szerves része. A siker mégsem teljes. A szobor jelentéstartalmát és tiszta szerkezetét megzavarja a középre állított pózna, amely, sajnos érezhetően a szobor statikáját hivatott megerősíteni. A terv — amit a kiállításon láthatunk — szerencsésebb megoldás, érdemes lett volna ezt a technikai problémát megoldani. Talán teljesebb lett volna a galambok elvontabb, a repülést jobban imitáló megfogalmazása, tisztábban fogalmazódott volna meg az egyed és a tömeg, a rész és egész kapcsolata és egysége.

Lukács György írja: „...a műalkotás egész tartalmának formává kell változnia, hogy igazi tartalma művészi hatást tehessen. A forma nem más, mint a legmagasabb absztrakció, a tartalom sűrítésének legmagasabb formája...”

Az „Iszonyú játék” című szobor tartalma és formája szerencsésen egymásra talált. Agresszív megjelenésével, racionális komponáltságával, a megmunkálás tiszta egyszerűségével és anyagszerűségével vonzza és taszítja a tekintetet, kényszerít a szobor körbejárására, folyamatában tárja fel szörnyű titkait, rádöbbent az emberi tudás és annak pusztító lehetőségeinek sötét árnyékára, egyszerre emlékeztet és figyelmeztet, katartikus hatást idéz elő. A Kiáltás című kisplasztika két évvel korábban született, tartalmi azonossága ellenére más módon fejti ki hatását. Egy magányos ember elhalkuló jajszavát halljuk, talán a pusztába kiáltott szó hangzik el a lágyan és aprólékosan megfogalmazott figura szájából. Míg az „Iszonyú játék” János próféta apokaliptikus látomását idézi, addig a „Kiáltás” Jób szánalmas panaszait, jajkiáltását juttatja eszünkbe.

„Imé kiáltozom az erőszak miatt, de meg nem hallgattatom, segélyért kiáltok, de nincsen igazság...”

„Oh, vajha az én beszédeim leíratnának, oh, vajha könyvbe feljegyeztetnének!...”

A „Nomád kapu” című kompozíció nem más, mint a Szolnokra tervezett, a 900 éves évfordulóra készített emlékmű makettje, egy pózna tűzött kerék és egy totemoszlop vagy kopjafa motívumaiból összerakott kompozíció. A kerékmotívum magyar vonatkozása a kunok XIII. századi né[illegible]lása, betelepedése idejéhez kötődik. A kerékmozgást, előrehaladást, a nomádok világfáját vagy világoszlopát, a ránk maradt népmeséink, hiedelmeink, szokásaink felpántlikázott kerekes májusfáit idézi.

Kellemes, megnyugtató élményt jelent, a kevésbé filozófáló, líraian megfogalmazott Tinódi Lantos Sebestyén szobra, amely nem egy kor embertípusának illusztrálása, nemcsak egy vándorló históriaénekes felidézése, hanem az alkotó, gondolkodó és megfáradt ember meditálása, talán rezignációja.

Nagy szerepet játszik Kiss István szobrai alakulásában az anyaggal való manipulálás, a megszokott mintázás helyett hegesztett acélt, sőt különféle más anyagokat alkalmazó eljárásokkal, néha a pop art-tal kacérkodó megoldásokkal próbálkozik, fémekkel, márványokkal, műanyagokkal játszik, a betűképet plasztikai eszközzé formálja.

A „Munkástrón”-ban egy konstruktív, geometrizáló, az emberi kéz által géppé megmunkált, a munka produktumára átalakított anyagot építi össze egy hagyományos értelemben megfogalmazott munkásfigurával. A szobor e két különböző módon megfogalmazott része mellérendelt viszonyban áll egymással.

Ismerünk egy népmesét, amely három bikáról szól, az egyik bika a napot, a másik a holdat, a harmadik a csillagokat hordja szarvai között. A Népmese című szobor a földi és égi valóság képzeletbeli összekapcsolásainak azokra az alapélményeire utal, amelyekből a népmesék keletkeztek. Kiss István ezt az élményt megkapóan, a népmesékre jellemző tiszta megfogalmazásban, egyszerű és világos plasztikai nyelvvel adja elő.

Kiss István szobrászművész kiállítását egyaránt érdemes megnézni a kortárs művészettel foglalkozó kritikusnak és a művészet iránt általában érdeklődő közönségnek is. **Palotás József**

*

(Kiss István szobrászművésszel készített interjúnkat a következő számunkban közöljük.)

te a Csepel kapuját. Egy Bódi—Fajkusz—Kuti támadás végén a szélső begurított labdáját Mártha elől nehezen vágták ki a védők. A másik oldalon egy ellentámadás után Vad szakadt el a védőktől, és már gólhelyzetben volt, amikor Timár szögletre szerelte. Néhány rossz átadás hozta fel a Csepelt, s a Kohász gépezete egyre jobban akadozott. Staller passzolt pontatlanul, s máris Ozsváth—Vad—Csordás volt a labda útja, de a szélső szerencsénkre túlvezette a labdát az alapvonalon. Az első negyedóra végén Bódi labdájával Mártha lépett ki a védők közül, az alapvonalról jól adott középre, de a labda elsuhant az érkező Sajó előtt. Később Sajó lőtt fordulásból kapu mellé.

Ebben az időszakban semmi tervszerűség nem volt felfedezhető a Kohász játékában, nem lehetett tudni például, hogy Fajkusz negyedik csatárt játszik-e, avagy Tóth B. őrzése-e a feladata. Néha úgy tűnt, hogy kifejezetten Tóth B.-t őrzi, s a csepeli középpályás a ballábas Fajkuszt rendre „átcipelte" a jobb oldalra, s így Fajkusz jobbról, Bódi pedig balról próbált támadásokat indítani kevés eredménnyel. Egy ilyen alkalommal kaptunk gólt. *Fajkusz a jobb oldali szögletzászlónál megsérült, a csepeli védők által elővágott labdával Vad iramodott meg, röviden mentett előle a Kohász-védelem, a labda az akciót őrizet nélkül kísérő Tóth B.-hez pattant, aki a tétovázó védők közül kilépő Ozsváthhoz játszott, s a szél-*

Ismét sikerrel hú… kapus ezeset…

ső védhete… alsó sarokb…

Erőtlen … követően a… váth hagyt… lert, majd … mögé. Va… azonban … labdát, kis… szögletre szerelte… percel később Cs… zette a labdát a K… zenhatosán belülre, … szöktette magát, maj… rogyott. A nyilvánval… szi alakítást az akciót … követő Mohácsi játék… büntetővel honorálta. *Te… büntetőjét Holló kapus… mek vetődéssel kiütötte!*

A második félidőben vá… mivel veszélyesebbek lettek a hazai támadások, Sajó csúsztatott fejesét védte vetődve Hajdu, majd Kuti bal oldali hatalmas partdobása után Bartók előtt megpattant a labda, de még visszahúzva a védők közül, s az megmentette a helyzetet, s az érkező Timár jó helyzetben kapu mellé lőtt. A feljavult Kuti által vezetett támadásokat rendszerint szabálytalanul akasztották meg a csepeli védők (elsősorban Godán). Ekkor Sajó balról, a befutó Timár jobbról, Mártha pedig a védők közé ékelődve veszélyeztetett. Timár egyik felfutása után szereztük meg az egyenlítő gólt is. *A beívelt labdát Bartók az ötös vonalán lefejelte, és Mártha estében, félfordulattal, a dermedt kapus mellett a hálóba helyezett.* 1:1.

Megérdemelt vereség

Láng Vasas—D. Építők 2:1 (0:0)

Bp. Rózsnyay út. 100 néző. V.: Gerendeli.

D. Építők: *Zsorda — Zsifkó, Kalmár, Bozsik, Tatár — Simon G., Miklós I., Szakács (Kecskeméti) — Hrych, Miklós II., Balajti (Debreceni).*

A D. Építők vasárnap újra idegenben játszott. A szurkolók pontokra vagy legalábbis pontra számítottak az utolsó előtti csapat elleni mérkőzésen, de nem így történt!

A 2. percben a jó ütemben kiugró középcsatár a kifutó, szöget jól záró Zsordánba lőtte a labdát. A 10. percben majdnem megszerezte az Építők a vezetést. Egy bal oldali beadást a felugró védők között Miklós I. a labdát Hrych elé fejelte, aki egyből kapura lőtte, de az elsuhant a hosszú sarok mellett! Ezután mezőnyjáték alakult ki. A 40. percben a hazai középcsatár jól ugrott ki, a kifutó Zsorda megzavarta, és így lövése elkerülte a kaput. Három perc múlva egy beívelt szöglet nyomán Miklós II. kapáslövése süvített el a felső léc felett.

Szünet után a Láng Vasas csapata lépett fel támadólag, sorra vezette támadásait és a 65. percben gólt ért el. *Egy partdobás után az elővágott labdát Czanka szerezte meg, és a kifutó Zsorda mellett a hálóba lőtt. 1:0.*

Ezután két helyzetet is teremtett az Építők a hazai kapu előtt, először Hrych beadását Miklós II. bombázta kapu fölé, majd Miklós I. közeli fejesét védte a kapus. A 75. percben újabb gólt értek el a vasasok. *Egy szögletrúgás után a beívelt labdát, Rohonczi senkitől sem zavartatva fejelte a kapuba 2:0.*

A 77. percben újabb gyors hazai támadás végén a labda a kapufán csattant, majd öt perc múlva Zsorda védte a kitörő középcsatár közeli lövését. A 87. percben szépített az Építők. *Hrych jó ütemben futott el, beadását Miklós II. a kapu közepébe bombázta 2:1.*

Ezzel 2:1-re nyerte a nagyobb elszántsággal küzdő hazai csapat a mérkőzést a nagyon gyenge napot kifogó, enerváltan játszó D. Építők ellen.

A bajnokság állása:

1. Ganz-M.	23	14	4	5	58:28	32
2. B.-gyarm.	23	12	7	4	38:20	31
3. KSC	22	12	4	6	43:29	28
4. D.-keszi	23	11	6	6	33:25	28
5. Építők	23	10	7	6	45:31	27
6. 22. Volán	23	11	5	7	36:26	27
7. Pénzügy.	23	10	6	7	35:25	26
8. Perbál	23	10	6	7	33:26	26
9. KTE	23	10	6	7	35:32	26
10. Bp. Spart.	23	8	8	7	23:25	24
11. Bem SE	23	8	6	9	27:26	22
12. ESMTK	23	10	2	11	42:48	22
13. EGSZÖV	23	6	9	8	27:26	21
14. Gyöngyös	23	9	2	12	36:38	20
15. Ikarus	23	6	8	9	26:30	20
16. D.-újv. É.	23	8	4	11	36:41	20
17. Auras	22	5	8	9	22:37	18
18. Cegléd	23	6	6	11	24:43	18
19. Láng	23	5	2	16	17:44	12
20. Enying	23	2	6	15	21:55	10

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 118-238, 340-126
DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP
1978 MÁR 7

	24	7	7	10	38:42	22
	24	7	7	10	33:44	21
	24	8	2	14	33:56	18
16. Rába E.	24	4	9	11	26:49	17
17. Kaposvár	24	3	10	11	24:37	16
18. SZEOL	24	4	5	14	24:53	13
	24	5	3	16	28:58	13

A Kohász nemcsak az első tavaszi győzelemmel, hanem a tavaly megszokott jó játékkal is adós maradt. A mérkőzés első felében szétesően, kevés elképzeléssel és pontatlanul játszott a csapat. A második félidőben már valamit javult az összjáték, a hajrában már a lelkesedés sem hiányzott, mégsem érdemeltünk volna győzelmet ebben a fordulóban. *Holló* bravúros teljesítménye külön is dicséretet érdemel, lényegében neki köszönhető, hogy egy pont itthon maradt. A hátvédsorban *Timár* játszott a legjobban, *Judik* közepes teljesítményt nyújtott, *Tóth* szintén, *Staller* nem bírt Ozsváthtal, és a megszerzett labdákat sem tudta pontosan megjátszani. A középpályássor kevés labdához juttatta a csatárokat, *Bódi* jól kezdett, de kifáradt. *Sajó* a második félidőben talált magára, ekkor azonban már csak a csatár *Kutiban* talált társat, akinek szintén a második félidei teljesítménye dicséretes. *Bartók* kevés labdát kapott, ő maga keveset szerzett. Az egyetlen Kohász-gól *Mártha* helyzetfelismerését dicséri.

Csapatunk következő ellenfele a Rába ETO. Játékban és eredményességben is sokat kell javulni ahhoz, hogy eséllyel lépjünk pályára

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 MÁR 7
DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

„...egy kicsit magunkénak is érezzük..."

Tárlatmegnyitó

Számunkra, dunaújvárosiak számára kétszeresen is vonzó e tárlat: túl Kiss István maradandó művekben objektiválódott művészetén, mi egy kicsit magunkénak is érezzük őt két, városunk közereit díszítő alkotása révén... — ezekkel a szavakkal nyitotta meg *Kiss István* Kossuth-díjas szobrászművész önálló tárlatát *Sófalvi István* tanácselnök, március 3-án, este 6 órakor.

A rövid méltatás hangsúlyozta: Kiss István szobrászművészi tevékenysége az elmúlt néhány évben ismertté és népszerűvé vált az ország határain túl is. Ennek a megérdemelt sikernek egyik bizonyítékaként idézte Sófalvi István az egyik neves szovjet kritikust: *„Kiss István művei arról tanúskodnak, hogy a művész útkeresése akkor a legeredményesebb, amikor a hazafiaságot, a társadalmi és politikai aktivitást szimbolizáló műveket alkot."*

A megnyitó után *Jobba Gabi* Jászai-díjas színésznő nagysikerű fellépése következett: Radnóti Miklós Elégia egy monodrámához című művét adta elő.

A tárlat április 4-ig tekinthető meg. Március 7-én, este hat órakor tárlatvezetést tartanak.

Labdarúgás.

Nyeretlenek mara

Két tavasszal nyeretlen csapat találkozott szombaton délután a Központi Sporttelepen négyezer néző előtt, és mindketten nyeretlenek is maradtak.

D. Kohász—Csepel 1:1 (0:1)

D. Kohász: *Holló — Timár, Judik, Toth, Staller — Bódi, Fajkusz, Sajó — Bartók, Mártha, Kuti.*

Csepel: *Hajdu — Godán, Mészöly, Kovács — Bartha, Somogyi, Tóth B. — Ozsváth, Vad, Csordás.*

Mohácsi játékvezető sípjelére nagy irammal kezdett a Kohász, s főként Bódi révén veszélyeztet-

tú
m
na
rú
lö
si
je
e
da
F
és
vi
hu
zö
K
he
pö
he
R
há
er
ös
re
al

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

1978 MÁR 3

Kiss István, kossuth-díjas szobrászművész

OSI HÍRLAP

1021

Kiss István tárlata

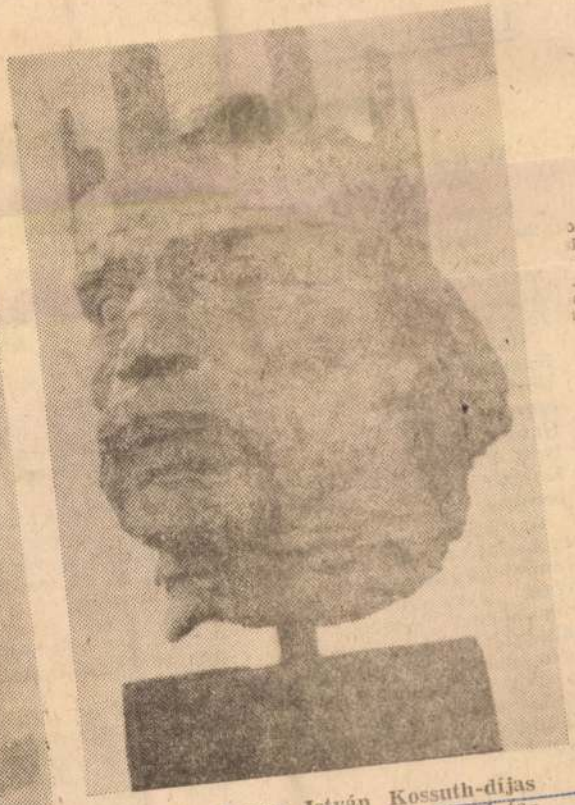

Ma este hat órakor az Uitz teremben megnyílik Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész önálló tárlata. A megnyitó beszédet Sólyalvi István, a városi tanács elnöke mondja, ezt követően Jobba Gabi Jászai-díjas színésznő irodalmi összeállítást mutat be. A tárlat április 4-ig tekinthető meg. Március 7-én este hat órakor tárlatvezetést tartanak. Képeinken a művész Munkások és Dózsa című alkotásai láthatók.

(Cseh Tibor felvételei)

DUNAÚJVÁR

Labdarúgás:

Fegyelmezett játék: egy pont

D. Kohász—Szombathely 1:1 (0:0)

Szombathely, nyolcezer néző. Vezette: Ruzsa.

Dunaújváros: *Holló — Timár, Judik, Tóth, Staller — Repka, Bódi, Fajkusz — Bartók, Mártha, Kuti.*

Haladás: *Hegedüs P. — Kovács, Horváth Á., Kereki, Vörös — Halmosi, Tar, Kulcsár — Horváth Z., Holdosi, Hauzer.* Csere: Holdosi helyett *Viszked* a 46. percben, Kulcsár helyett *Király* a 85. percben.

A hirtelen bekövetkezett tavaszias idő következtében rendkívül mély, sáros pálya várta a csapatokat. Hazai rohamokkal kezdődött a találkozó, de igazi gólhelyzet nem alakult ki Holló kapuja előtt. Csapatunk követő emberfogással védekezett, az ellenfél középpályásai is kaptak őrzőt, a felfutó és főleg jól fejelő Kerekit Mártha kísérte, ha kellett a saját kapunk elé is.

A 8. percben Halmosi 20 méteres nagy lövése csúszott kapu mellé.

A zárt védekezésből indí- gyors ellentámadásaink szerepkörét. Érthetően nagyobb sebességre kapcsolt a hazai együttes. Tar 18 méteres lövését védte Holló, majd az 53. percben Horváth Z. nagy lövését ütötte Hauzer elé, aki 10 méterről fölé vágta a labdát.

Beszorult a Kohász. A 63. percben Hauzer ugrott ki a bal oldalon, de lövését Holló lábbal hárította, majd két perc múlva Kereki közeli fejesét csípte el. A sorozatos szombathelyi támadások közben egy ellentámadás után megszerezte a vezetést csapatunk. *A 75. percben Kuti ívelt be szögletet a jobb oldalról, s az elalvó védők mellett hat méterről fejjel a bal sarokba csúsztatta a labdát. 1:0.*

Már-már úgy látszott, hogy sikerül megismételni a tavalyi bravúrt, győzni Szombathelyen, amikor védelmünk egyetlen megingása gólt eredményezett. *Kulcsár verekedte be magát a 16-oson belülre, lövése védőinkről lepattant Tar elé, aki egy csel után nyolc méterről a bal sarokba lőtt. 1:1.*

A hátralévő időben nagy erővel támadtak a hazaiak, kot okosan lassítva meg tudtuk akadályozni a Haladást a gólszerzésben. Rajtaütésszerű támadásainkból pedig veszélyes helyzetek alakultak ki a szombathelyi kapu előtt. A többet támadó hazaiak ellen a döntetlen eredmény teljesen megérdemelt.

Holló magabiztosan, nagyon jól védett. Védelmünk egyetlen megingást kivéve kitűnően állt a lábán. Középpályásaink védőfeladatukat jól látták el, az első félidőben támogatták jobban a csatársort. Elöl Mártha gólja dicséri, két gyors szélsőnknek nem ízlett a csúszós, sáros talaj.

Szombaton idehaza láthatunk NB I-es mérkőzést. A Kohász ellenfele a Csepel együttese lesz. Csapatunk vezetői és a játékosok is nagyon bíznak a sikerben: az első tavaszi két pont megszerzésében. Bódi és Fajkusz játékára lehet számítani, sérülésük nem súlyos.

Szepessy egy ideig még nem játszhat, de már elkezdte az edzéseket.

—ly

Tartalékosaink

MHIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG

1978 JUN 1 1

Kiss István

1021

KISS ISTVÁN: ALKOTÓ ESZME

indenki más szá
thetetlen. Amik
lkoztam, rájött
lényegében te
valaki elhivat
dományának, és
n keresztül egy
igazságkeresés
ltató, de sok le
rögös útjait, akkor olyan vi-
gba érkezik, amelybe csak az
dja követni, és azt, amit mond
ak az tudja megérteni, aki ma-
is ezt az utat járja. Ezt érez-
m mint egyetemi tanár is, ami-
t ritkán ugyan, de hangot ad-
m annak, hogy ezért vagyok
yetemi tanár, hogy csak a ma-
m mesterségéhez értsek. Mind-
eket azért mondom, mert a mai
lágban kizárt, mert lehetetlen,
gy valaki a tudománynak több
lönböző területén a problémák-
k, vagy akár csak egynek is
ljesen ura lehessen. Ezért szük-
gtelennek és kétes értékűnek
rtok minden anyáskodást, és
ynevezett irányítást, amelyet
kan olyan sokat és véleményem
erint feleslegesen osztogatnak.

Az idei akadémiai közgyűlés
erőben más képet mutatott mint
ok, amelyek az elmúlt idők so-
n megrendezésre kerültek. Az,
i itt elhangzott az előadások-
n és a hozzájuk fűződő hozzá-
lásokban, az a maga egészében
ekelt mindenkit, hiszen a leg-
tőbb problémákkal, az élet-
kségletekkel és ezeken túl az
zágos szükségletekkel foglal-

om
he-
tul
ár-
eg
ál
ki
ijr
asz
ed

mény az volt, hogy a cementfa
másik oldalán élő hatalmas jege
nyék egytől egyig kiszáradtak,
gyom pedig tovább virult, amí
újra meg nem tépték. Ez és más
hasonló esetek csak sikertelenség
ről és elviselhető veszteségről ta
núskodnak. Azok a pusztítások
azonban, amelyeket a peszticidek
vízszennyezéssel, halpusztítással,
madártojások terméketlenné téte
lével és általában az állatvilágra
gyakorolt mérgező hatásukkal
előidéznek, már fájdalmasabban
érintik az emberi társadalmat.
Emellett arról is tudomásunk van,
hogy azokban az országokban,
ahol a tenger közelsége miatt nagy
a halfogyasztás, hogy az újszülött
eket az anyatej útján átvihető
peszticidmérgezésektől megóvják,
táplálásukra anyatej helyett más
tápanyagokat javasolnak.

Szó esett arról is, hogy laboratóriumban idegen növényfajok összeolvasztott sejtjeiből tovább élő növényt lehet kialakítani, és sejttenyészetből is lehet tovább növő növényeket fejleszteni. Ahogy ezeket hallottam, eszembe jutott

1021

1

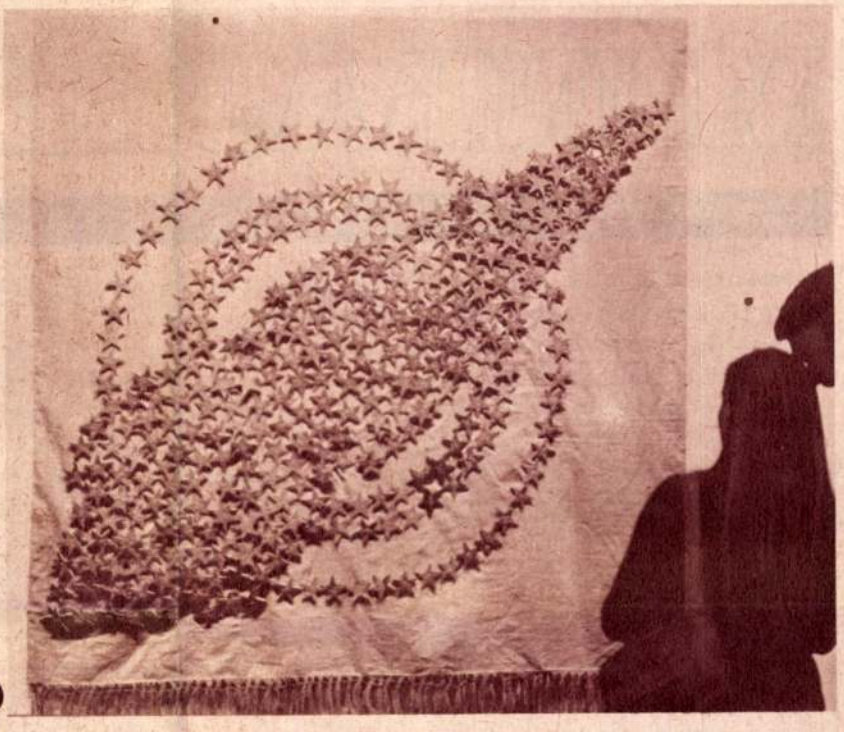

2

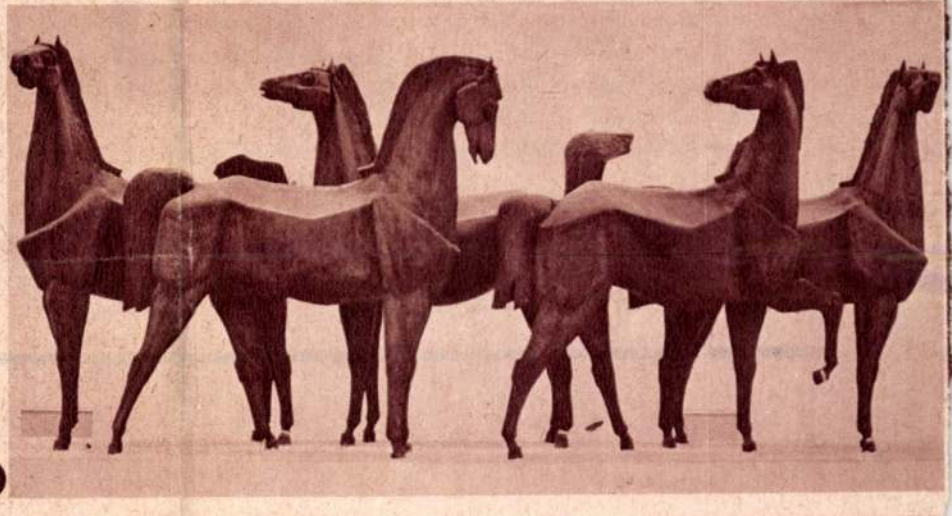

3

4

Két kiállítás
a Műcsarnokban

Kiss István és Szilágyi Mária alkotásaiból

1. Kiss István: Ady
2. Szilágyi Mária: In memoriam Gagarin
3. Kiss István: Livák
4. Szilágyi Mária: Éva — A Kezdet — Ádám

(Fotó: Jánosi)

11 népművelés

ÁRA: 4,– Ft

MUNKAJOG

BÉRKÉRDÉSEK

Többen kérdezték, hogy jár-e háromévenkénti kötelező béremelés azoknak a közművelődési dolgozóknak, akiket részfoglalkozásban alkalmaztak, illetve határozott időre szóló a munkaviszonyuk. Továbbá: mely esetekben kellett az 1977. szeptember 1-i béremelés folytán személyi fizetést megállapítani a felső bérhatár túllépése miatt?

Válasz

1. A közművelődési intézmények dolgozóinak munkabéréről szóló 4/1977. (VII. 27.) KM–MüM számú együttes rendelet hatálya kiterjed a felsorolt intézmények valamennyi *munkaviszony*ban lévő dolgozójára, ideértve a határozott időre, valamint a részfoglalkozásban, másodállásban, mellékfoglalkozásban a törvényesnél rövidebb munkaidővel alkalmazottakat is.

Valamennyiük bérét háromévenként kötelezően emelni kell.

Ha pl. egy ügyintézőt a művelődési otthonban 1977. október 1-től 1978. június 30-ig alkalmaztak, de munkaviszonyban eltöltött idejének kezdete 1975. december 5., akkor őt 1978. január 1-én – háromévi szolgálat után – a képesítési fokozatának megfelelő összegű ún. kötelező alapbéremelésben kell részesíteni. A kezdő év ugyanis a három év figyelembevétele szempontjából teljesnek számít. Ha nem teljes munkaidőben foglalkoztatnak valakit, a kötelező béremelés összegét *időarányosan* kell megállapítani.

Példa: egy mellékfoglalkozású előadót a törvényes munkaidő egyharmadára (havi 64 órára) és ennek megfelelő személyi alapbérrel szerződtettek. Ha a munkaköre és képesítési fokozata szerint járó háromévenkénti kötelező emelés összege havi 250 Ft, ő ennek egyharmadára (83 Ft-ra) jogosult.

2. A kötelező béremelés a dolgozót akkor is megilleti, ha ezzel személyi alapbére meghaladja bértételének felső határát. Ez a szabály egyaránt vonatkozik az 1977. szeptember 1-től járó egyszeri kötelező béremelésre és a háromévenkéntire is.

– a felső [illegible] *nősül személyi fizetésnek.* Ha viszont egy dolgozó alapbére az 1977. szeptember 1-i béremelés alkalmával *differenciált béremelés folytán* haladta meg a munkakörére előírt bértétel felső határát, akkor ez csak *személyi fizetés* formájában állapítható meg, mégpedig a Munka Törvénykönyve végrehajtási rendelete (Mt. V.) 61. §-ának (2) bekezdésében és a 7/1967. (X. 8.) MüM számú rendelet 3–4. §-ában foglalt feltételek szerint. Fontos tudnivaló, hogy a munkaviszony, illetve a munkakör alapján megállapított pótlék *a személyi fizetésen felül* jár a dolgozónak.

A rendelet hatálybalépését követően munkaviszonyt létesítő dolgozó részére szintén csak személyi fizetésként állapítható meg a munkakörére előírt bértétel felső határánál nagyobb alapbér.

Ferencz Győző

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977
NÉPMŰVELÉS

ÜZENJÜK

S. G., CSORNA:

„Gyermekklubot tervezünk általános iskolás cigánytanulóknak. Szeretnénk felvenni a kapcsolatot olyan közművelődési intézménnyel (lehetőleg dunántúlival), amelyben már működik ilyen klub. Olyan intézménnyel is szeretnénk kapcsolatba kerülni, amely hosszabb ideje eredményesen foglalkozik a felnőtt cigánylakosság művelődésével. Kérjük a t. Szerkesztőséget, hogy a kért címeket juttassa el hozzánk. Városi-Járási Művelődési Központ 9300 Csorna, Szabadság tér 14."

Fölösleges a közvetítés. Levelét közzétesszük, s bizonyosak vagyunk benne, hogy a téma iránt érdeklődő intézmények keresni fogják Önökkel a kapcsolatot.

G. G., OROSHÁZA:

A Népművészet Ifjú Mestere címmel kitüntetett fiatalok névsorát minden októberben közölni szoktuk. Címüket az illetékes megyei művelődési központtól vagy a Népművelési Intézettől kérheti.

J. P., ÁCS, BARTÓK BÉLA MŰVELŐDÉSI HÁZ:

Helyes törekvés, hogy az értelmiségi klub megalakítása előtt tájékozódni kívánnak. Módszertani segítséget elsősorban a megyei művelődési központtól kérhetnek, függetlenül attól, hogy ott működik-e ilyen klub. Bízhatnak abban is, hogy problémájukat megismerve jól működő értelmiségi klubok ajánlják fel segítségüket.

1978 MÁR 2 6

1021

„Minden, ami emberi — emberalakkal fejezhetek ki a leghívebben"

KISS ISTVÁN SZOBRAI

A Százados úti Művész-telepen

Kiss István Kossuth- és Munkácsy-díjas szobrászművész az idén többszörös jubiláns: 50 esztendős, 25 év óta szobrász, és ötven köztéri műve látható az ország különböző tájain.

Aki műtermében körülnéz, meg sem kérdezi, mivel ünnepeli ezt a sok kerek számot. A képzőművész nemcsak a maga gyönyörűségére dolgozik, hanem azért is, hogy minél többen láthassák alkotásait. Kiss István számára a munka ünnep is, pihenés is.

A Százados úti műteremben fázisonként nyomon követhető egy-egy szobor születése. Egy emelvényen kétarasznyi szoborcsoport, mellette ugyanennek a még kisebb fémmodellje, egy csupaüveg, modern épülettömb makettje elé helyezve. Odébb a szeptemberben megrendezett Műcsarnokbeli gyűjteményes kiállításának egyik legérdekesebb darabja: a Munkástrón. A fal mentén sokasodó, nagyobb méretű fémelemek szemléltetik, hogy a kiállításon látott változat: egy nagyobb méretű szoborhoz készült tanulmány. A Munkástrón krómacélból készül, hegesztéssel, 4.80-szor 3.50-es méretben állítják fel Miskolcon, a Vasas Művelődési Központ előtt. Az épületet tavaly decemberben avatták fel, a szobrot idén december 3-án, a város felszabadulásának évfordulóján adják át.

— A Műcsarnokban kiállított változat ott volt az intézmény felavatásán, — mondja a művész —, hogy láthassák azok, akiknek készül; láttam: sajátjuknak érzik, mert — ha áttételesen fogalmaztam is — mondanivalóját mindenki érti.

A kicsinyített formájában is impozáns épületről, és az eléje szánt szoborról kérdezem.

— Az épület a Népstadion úton már majdnem elkészült; ez a foncsorozott üvegpalota a honvédség kulturális központja lesz. A nyugodt architektúrájú tömb ellenpontjaként csipkeszerű szobrot képzeltem elé; egyelőre csak annyi bizonyos, hogy a többalakú kompozíció emeletnyi magasságú, és tíz méter szélességű lesz.

— Sokféle anyagból dolgozik. Most mintha beleszeretett volna a krómacélba.

— Minden jó anyagot szeretek; és nem föltétlenül az a jó anyag, amelyet könnyebb megmunkálni. Jobban bízom az ellenállóbb anyagban. De hát megdönthetetlen szabályok nincsenek: a mű határozza meg, miből akar megszületni. Nincs olyan anyag, amellyel szemben ellenérzéseim lennének. Dolgozom bronzzal, kővel, agyaggal, krómacéllal, színes üveggel; még hungarocellel is — igaz, hogy csak segédanyagként: egy kiállítási szobrom váza volt.

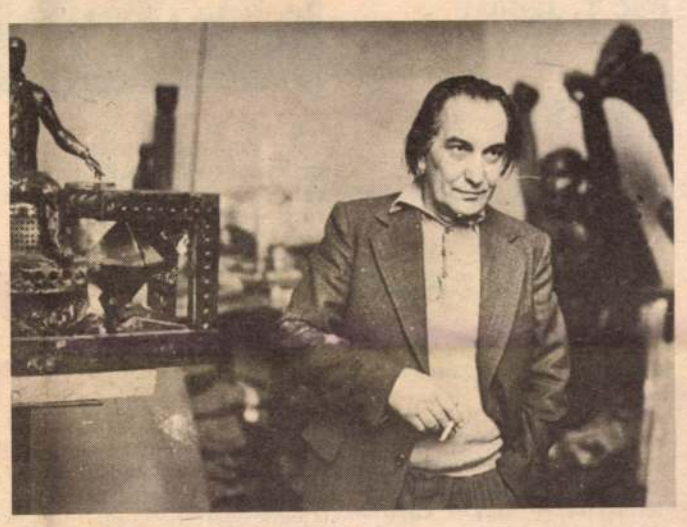

Kiss István portréja

— Fel tudná sorolni, mikor, hol, melyik szobrát állították fel?

— Nehezen. Azt megmondhatom, melyik a legnagyobb méretű munkám, mert az egyben Közép-Európa legnagyobb egykőből-faragott szobra is. Tízalakos Dózsa-szoborcsoportom ötméteres főalakjához Süttőn akadtak egy remek, repedésmentes monolitra — azaz szikladarabra. A szobrot gipszmodell alapján készítette el a Kőfaragó Vállalat — négy évig dolgoztak rajta.

Munkástrón

— Tekintélyes méretű a margitszigeti Pest-Buda szobor is, amelynek érdekessége, hogy az összekötő vörösréz héjazat belsejében bontakozik ki a bronz plasztika.

— Ezt a szobrot Pest-Buda egyesülésének jubileumára, annak szimbólumaként készítettem.

— Hogyan vált a monumentális köztéri szobrok alkotójává?

— 1953-ban végeztem el a Képzőművészeti Főiskolát; ugyanakkor nyertem el az országos Dózsa-pályázat első díját, ennek nyomán készült el az imént említett Dózsa-szoborcsoport, amely a Tabánban látható. Aztán feszített tempót diktáltam magamnak. Vagy nekem diktálta a természetem, a szerencsém, a követelmények? Akárhogyan fogalmazok: ötven nagyméretű szobor — kemény fizikai munka is.

— Talán összefügg ezzel is, hogy a legsikeresebb köztéri szobrász első önálló kiállítását csak tavaly láthattuk?

— Hiányzott a kezdő lendület, mert sok mellékes tevékenységgel, adminisztrációval, nem-szobrász munkával jár egy ilyen kiállítás. Ennek nehezebben rugaszkodtam neki, mint egy tízméteres szobornak. Úgy kezdődött, hogy meghívtak Moszkvába. Eredetileg csak ottani kiállításról volt szó. Aztán a Pravda cikke, a moszkvai rádió interjúja, a kiállítás sikere nyomán meghívtak Jerevánba, Tbiliszibe, Bakuba is. Egy-egy város: egy-egy hónap. Nyolcvan szobrom vándorolt. Meghatott az ottaniak érdeklődése és türelme: sorbaálltak a kiállítások előtt. A moszkvai Puskin Múzeum megvásárolta Felszabadulás-emlékművemet, amelynek hétméteres változatát a Műcsarnok fő helyén mutatták be ősszel; s Mátészalka főterén állítják fel, a terv szerint jövőre. A szovjetunióbeli vándorkiállítás folyamán mindenütt volt egy kedvenc szobor — ahol ami a legjobban tetszett, oda-ajándékoztam. A jerevániak szívéhez legközelebb állt a Népmese, Tbilisziben az Ikaruszt találták a legszebbnek, a Galambokat Bakuban állítják fel, az ottani hatalmas építkezések egyik nagy közterén.

— A szovjetunióbeli és a Műcsarnokban látott kiállítást folytatja-e másutt?

— Dunaújváros, Szeged, Berlin, Varsó, Szófia: az idei kiállításaim színhelyei.

Péreli Gabriella

(Bagi Klára és Németh Ernő felvételei — Ks)

Műteremsarok — előtérben a „Béke" című röpülő galambokat ábrázoló kompozíció

A „Béke" — a budapesti kiállításon

KIVIRÁGZOTT A DIÓFA

Rác T. János:

Úgyis eltanjedue...

Népszokás

Fejlődésünk jelenlegi szakaszának egyik sorskérdésére hívja fel a figyelmet az országos napilap glosszaírója, elpanaszolván, hogy fél tucat üzletben kereste hiába a piros tojásfestéket, mert mindenütt csak sárgát kínáltak neki. Nem veszi észre, hogy a tojás halványulása tervszerű fejlődés részeredménye, ahonnét már csak egy lépés lesz a fehérre bemeszelt húsvéti tojás. Erről pedig ki tagadhatná majd, hogy a legtöbb fehérjét tartalmazza?

Vagyis az egészséges táplálkozásra, életmódra serkentő intelmek még a tojásfestékgyártás népgazdasági ágazatát sem hagyták rezzenetlenül. Nemkülönben áll a helyzet a nyuszival, amely avítt bundáját mind inkább levetkőzvén, immár gyorsfagyasztott fazonban is a kedves húsvétvárók rendelkezésére áll. Aki netán azzal hozakodna elő, hogy csak a fagyasztás gyors, a nyúl viszont nem, lévén ketrecben ellustult házi fajta, míg fürge lábú mezei rokona értékes exportcikk, az ne csodálkozzék, ha kötözködőnek, maximalistának nevezik. Vagy egyenesen olyan nyúlnak, amely fölöslegesen ugrál, miközben még azt sem tudja, hogy akkor szép a tapsifüles, ha konvertibilis.

Szokásaink gyökeres átalakulását mindazonáltal a locsolószer változása fejezi ki leginkább. Hol van már a hajdani lánysikongtató vizes öntözködés! E folyadékkal napjainkban legfeljebb a köztisztasági szervek locsolkodnak, nemcsak húsvétkor. Igaz: a még nem mindennapos művelet láttán manapság is okkal kapkod naptár után az ember, megnézendő, vajon milyen ünnepre virradt.

A szappanos víz ugyancsak régóta a múlt kelléktárában párolog. Emlékszem, sráckoromban összeverődtünk a sarkon, majd némi vita után csoportalakzatokba fejlődvén, zsebünkben az áttetsző lével, indultunk el a lakótelepnek a legutolsó garzonig felparcellázott részei felé.

Az csak afféle apró üzemi balesetnek számított, amikor a lapockáig érő hajú festő bácsi szappanlétől csorogva és fennhangon háborogván a gyanúsításért rázta öklét utánunk, miközben váltig hangoztatta, hogy ő mindig agglegény volt és az is marad.

De félre a léha anekdotázással, mert a húsvét apropóján káros népszokások is kialakultak. Érthetetlen türelmetlenségünkben egyesek már e márciusi alkalmakkor úgy vélik, hogy itt van május 19-e, amikor, mint köztudomású, Ivó napját üljük. Ez idáig nagyrészt magán-

Húsvéti locsogás

A *Vadember* elég sokat iszik, ázik és fürdik szerepében. Bár az élet maga is tele van nedves meglepetésekkel, a nézőnek mégis az a gyanúja, ez az ember valamit titkol előlünk a nagyhéten. Szerencsére kiderül, hogy korunk (helyesebben az alkotók szerinti kor) Robinsonja csupán álfarmeros gyermeke a virágoknak, valójában a rétek, lankák vámszedője ő, a zseniális „kölnikonstruktőr", az illatok utánozhatatlan keverője, egy meglazult csavar a világot parfümmel ellátó nagy monopólium szagos gépezetében. Hurrá, húsvét van! Végre egy pontosan időzített mese, térjünk be két emésztés közt, s szórakozzunk lazán, könnyedén.

De nem! A modern világtól elrugaszkodott hős vidám története olyan képtelen unalommá válik az üldögélés második félidejétől, hogy igazán csak az elázottaknak ajánlhatjuk jó szívvel, bóbiskolásra hajló kedvüket édes sziruppal ízesíti a látvány. A távolról mindent irányító, számító feleség, a „női hölgykém" bárgyú „leleményessége", az őrült olasz feleségüldöző féktelen randalírozásai, maffiozós asszonyszöktetés egy bugyuta festménylopás, és mi jön még, jaj mi jön még? Leég a mesebeli kunyhó, elviszik a gyönyörű asszonyt, inkább a börtönt választja a szuper szigetről a civilizációba visszamentett vadember. Nem lesz ő már kölnigyáros, de lesz neki tiszta lelkiismerete! Nesze neked számító feleség, pfuj dologiasult emberi kapcsolatok!

Megnyugodva a változtathatatlan sors elrendelésén, nyugodt lélekkel, lehajtott fővel emelkedtünk fel a hallgatag ülőkékről, midőn a fenti végkifejlethez jutott a nem kis türelemmel viselt vígjáték sztorija. És ekkor csoda történt. Egy hang, a beavatottak fölényével visszaparancsolt bennünket. A jegyszedő néni közölte: *Még nincs vége a filmnek!* Áldassék a jóságáért, igaza volt. Majdnem lemaradtunk az igazi katarzisról. Nyolc év dutyi után is változatlan kondícióban boldogan öleli magához a sokat szenvedett hős a változatlanul ifjú legendás nőt, akit az az álszent olasz elhagyott, gazdagabb lány szoknyája után dobva szerelme gyeplőit.

És mégis, telnek az órák, a napok a Vadember két főszereplője állandóan eszembe jut. Yves Montand és Catherine Deneuve találkoztatása jobb filmet érdemelt volna. Előbbi hálátlan szerepében minduntalan korábbi filmjeit, felkavaró nagy alakításait juttatja eszembe. Utóbbinál szebbet — természetesen ez egészen szubjektív vélemény — e sorok írója nem sokat látott még filmen sem. Ezúttal csak arcuk maradt meg bennünk a filmből. Igaz, így könnyebben feledjük a többit. Ez is a mozi varázsához tartozik. Vagy a szépségéhez?

Dankó István

ÖRKÉNY ISTVÁN:

Üzenet a színhá

A mai estén kerek e világon, ah gyulladnak a rivaldalámpák, a s lágnapot ünneplik. A mi köszön ron inneni nézőkön és művé hadd szóljon a határon túli színhá köztük a magyarul és szlovákul, magya románul, magyarul és szerbül játszó társu latoknak; szívünkben együtt ünneplünk ve lük, és kívánunk nekik sok örömet a munkában és munkájuk sikerében.

Sok évezredes intézmény a színház, de úgy látszott, és épp a mi évszázadunkban, hogy három halálos sebet kapott. Megkondult fölötte a lélekharang, amikor a filmet, aztán a rádiót és végül a televíziót föltalálták. Most aztán nincs tovább, hirdették a bajt látók, de jóslataikra rácáfolt az idő. A színház ma éppoly életeleven és fontos, mint amilyen eleink korában volt. Sőt, talán még előbb és fontosabb, mert az egyetlen ma is élő közös ünnepe az emberiségnek. A régi világok kalendáriuma tele volt jeles napokkal, amikor az emberek elindultak, hogy másokkal találkozzanak, az együttlétben föloldódjanak, közösen vigadjanak vagy búsuljanak, és aztán — mások jóvoltából maguk is mássá válva — hazatérjenek.

A mi korunk ezt az egymással találkozást alaposan megnehezítette; ritka lett a közös

órára föladjuk és így megse... kal együtt, nevei... vekkel azonosuljunk, ... jünk át, s ebben a közö... tisztulást találjunk, és másokká váljunk, mint amilyenek voltunk, két vagy három órával ezelőtt.

Nincs, ami ezzel versenyezni tudna, nem is lesz, nem is lehet soha, amíg szükségét érezzük a jelenlétnek, a találkozásnak, a föloldódásnak és annak, hogy az életről élő emberek szóljanak élő emberekhez. Hogy élni tudjunk tovább, testközelben, hogy egy új jégkorszak ránk ne törjön, és hogy el ne némuljon az emberi szó: köszöntsük ezt a napot, és ünnepeljük — együtt! — ezt az ünnepet.

(Elhangzik március 27-én, minden magyar színházban.)

Szobor és épület

Egyre több szó esik — itthon, külföldön is — a modern építészetről. A lakótelepekről és középületekről, a tömegtervezésről és az egyedi alkotásokról. Ha a hazai gyakorlatot nézzük, elsősorban a mennyiségi kérdések dominálnak s ezt, ha a tervezőkkel sok részletkérdésben vitatkozhatunk is, el kell fogadnunk.

De éppen ebben a helyzetben érdekesek azok a törekvések, amelyek a mai épülettervezés feladatait és egyféle szerves formavilág összeegyeztetését kísérelik meg. E törekvések közül az egyik Szabó László szobrászművészé, aki Párizsban él, de az utóbbi években egyre több időt tölt abban a városban, amely útjára bocsátotta, s ahol az elmúlt évben felállították Napisten című köztéri szobrát: Hajdúszoboszlón.

Szabó László (életéről, szobrászi törekvéseiről 1977. március 13-i számunkban számoltunk be részletesen) a legutóbbi hónapokban ismét hosszabb ideig tartózkodott Hajdúszoboszlón. Munkatársaival — Nagy Lajossal, a városi strand főmérnökével és Tar Attila fényképészszel — ekkor készítette el azokat a terveket, amelyek ihletője az említett, felállított szobor, de amelyek megvalósulásuk esetén nemcsak szobrokkal, hanem egy szállodával és egy formaesztétikai kutatóműhellyel is gyarapítanák a várost.

A Szabó László-plasztikák alapvető ihletője a természet — annak formaviszonyai, mozgásfolyamatai stb. A strandon tavaly felállított szoborra is ez jellemző. Az építészeti tervek azután a plasztika víztükrön változó formavilága, illetve az ezt rögzítő felvételek inspiráló hatására keletkeztek. Egy (senki által meg nem rendelt) szálloda és formakutató intézet terve a papíron: az épületek a geometrikus és az oldott, természeti formák szintetizálásával hívják fel magukra a figyelmet. „Ilyen épületeket eddig nem építettek — mondja a szobrász — de szükség lenne rájuk, nemcsak a növekvő idegenforgalom miatt, hanem azért is, mert formaviláguk a legalapvetőbb, a természeti környezetre irányuló emberi vágyakat elégíti ki".

A Napisten című plasztika két új szobor megvalósítására is ösztönözte a művészt. Az egyik — felállítása esetén négy méter magas lenne — a Forrás II. A természeti formákat idéző, tömbökből építkező mű egyik oldalán vízmedencét, a másikon süllyesztett parkot, pihenőhelyet lehetne kialakítani. A szobor belseje üreges: a gyerekek ebből az üregből, védett helyről figyelhetnék a szobor oldalán aláhulló vízsugarat. A másik plasztika — tervezője által Életfának nevezett — a Hortobágyra, a csárdától távol eső, vizes, zsombékos részre kerülne: a tájat, az itteni emberek életét szimbolizáló mű (fehér mészkőszobor) környezetéből kiemelkedve, mintegy gyújtópontként vonzaná a tekintetet.

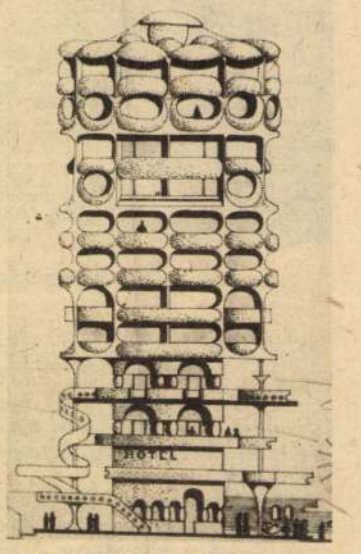

Az elképzelt szálloda

miért érdemes beszélni ezekről — a valóban megbízatás nélküli — elképzelésekről? Először, mert nem egy ötletet jelentenek, hanem egy alkotó hosszú kísérletező munkája újabb állomását. (Szabó László külföldön lakásoknál, belső tereknél hozott létre a természeti formákból táplálkozó környezetet. Körplasztikái, domborművei hatása is ez: oldják a geometrikus téralakítás hidegségét, dehumanizáló hatását.) Másodszor: mert a fenti elképzelések — igazoltan — mozgósító hatásúak, s a munkatársakon kívül másokat is megnyerhetnek a belső és külső tér egyre tudatosabb, emberközpontúbb alakításának. Harmadszor: mert az építészettel kapcsolatos társadalmi elvárások a mennyiség után és mellett egyre inkább a minőségre, milyenségre irányulnak.

Azok az építészeti formák, amelyek Szabó László és munkatársai műteremasztalán alakultak, alakulnak, nem kívánnak az átlagosnál nagyobb befektetést. „Munka közben nem a külföldi turistákra gondoltunk — mondják — hanem elsősorban a hazai pihenni, kikap-

Új tanfolyamokat indít az Autóközlekedési Tanintézet

Tárcaszintű feladatából eredően a KPM Autóközlekedési Főosztálya — mint felügyeleti szerv — kezdeményezésére az ATI iskolái a gépjárművezetőképzésen túl különös gondot fordítanak a gépjárművezetők továbbképzésére, illetve új típusú szaktanfolyamok indítására.

Több éves szünet után átdolgozott és korszerűsített tananyaggal ismét folyamatosan indítanak gépjármű-ügyintézői tanfolyamot, melynek elvégzése a munkakör szakszerű ellátásához feltétlenül szükséges. Sikeres vizsga után bizonyítványt adnak, amely a munkakör betöltéséhez szükséges, így az állás vállalására jogosít.

A gépjármű-üzemeltetők részére rendelet írja elő a hivatásos gépkocsivezetők rendszeres továbbképzését. A debreceni intézet minden gazdálkodó egység részére vállalja a rendszeres továbbképzéseket.

Népgazdaságunk számára döntő jelentőségű, hogy a közületben és közhasználatban üzemeltetett diesel-, illetve benzinüzemű gépjárműnek fogyasztása a lehetőségekhez mérten a legkedvezőbb szinten maradjon. A magasabb színvonalú karbantartás legdöntőbb előfeltétele a szakismeret. Ezért az üzemeltetők által foglalkoztatott szakemberek részére az alábbi továbbképző tanfolyamokat szervezik: benzinmotorok beszabályozása és hibafeltárása; személygépjármű porlasztók üzeme és beszabályozása; diesel-motorok beszabályozása és hibafeltárása.

Az alapképző gépjárművezetői tanfolyamokat illetően változatlanul hetenként indítanak — a lakosság igényeinek megfelelően a megye területén bárhol, lakóhelyeken, üzemekben, intézményekben — személygépkocsi-vezetői tanfolyamokat, valamint hivatásos személy-, teher-, és autóbuszvezetői tanfolyamokat is.

A megyei Közlekedés Biztonsági Tanáccsal együttműködve 18 középiskolával kötöttek megállapodást a megyében. Cél, hogy a középiskolai tanulmányokkal együtt minél több fiatal végezze el a személygépkocsi-vezetői tanfolyamot és az érettségi bizonyítvánnyal együtt szerezze meg a gépjármű-vezetői engedélyt is; az általános iskolákban a fiatalok lehetőség szerint a KRESZ-ismeretek elsajátítása után vizsgázzanak segédmotorkerékpár-vezetésből és szerezzék meg a vezetői engedélyt.

A tanintézet felkészült a feladatok ellátására: szakképzett oktatói állománnyal, korszerű oktatási eszközökkel és kifogástalan műszaki állapotú gépkocsikkal rendelkezik.

Ez évben a Monostorpályi úton 7 millió forintos költséggel felépül az ATI minden igényt kielégítő, korszerű tan- és vizsgapályája, amely a legkorszerűbb oktatási módszerek alkalmazását is lehetővé teszi.

Minden tanfolyamra vonatkozóan részletes felvilágosítást adnak az ATI-nál (Debrecen, Széchenyi utca 47.).

Megjelent az Új Írás repertóriuma

A közismert és közkedvelt Új Írás című irodalmi, kritikai folyóirat 1961 márciusában indult. Beköszöntőjében olvashatjuk, hogy „megszületése az élő magyar irodalom egészséges, biztató fellendülésének és az olvasóközönség növekvő érdeklődésének eredményeként vált szükségessé". Az elmúlt tizenhat év alatt a folyóirat valóban betöltötte hivatását, a magyar irodalom egyik legfontosabb fórumává vált. Ezt a tizenhat évet, a folyóirat anyagát feltárja olyan rendszerezésben, amely a legnagyobb információs hatásfokot képes biztosítani.

Az „Új Írás repertóriuma, 1961—1973" minden vonatkozásban megfelel a követelményeknek. Szerkesztője, Kalocsai Károly

Kiss István: szobrász

KIÁLLÍTÁS NYÍLT Kiss István, Kossuth-díjas érdemes művész, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége elnökének műveiből Berlin központjában, a tv-torony reprezentatív kiállítási csarnokában a két ország képzőművészeti szövetségének együttműködése keretében.

—: Hl.

8.

Népszabadság, Bp. 1978. jún. 29.

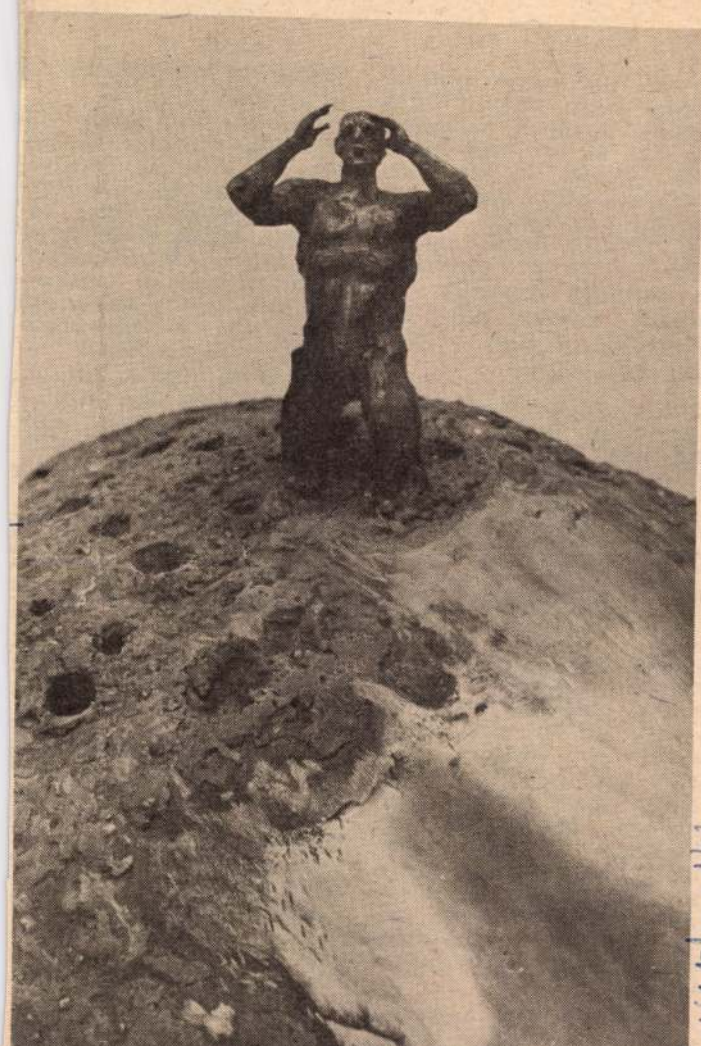

Kiss István: Kiáltás (szobor)

Aki látni akarja, gyönyörködni kíván benne, vendégeinek szeretné mutogatni, az úgy tartja, hogy kevés. Aki viszont a ráfordított pénzre gondol, vagy éppen az afelől szállongó hírekre, az mindjárt soknak találja. Akkor is, ha néha ugyanazok a személyek képviselik — a maguk szűkebb vagy nagyobb társaságában — a kétféle álláspontot.

Nem találós kérdés a fenti. Amiről szó van: a műemlékek ügye. Értékeinkre büszkén szeretünk hivatkozni, újra meg újra elnézegetjük őket, ám adófizető állampolgárként sokszor úgy gondoljuk: sokba kerülnek. Mi hát az igazság?

Összesen 8500 körül van országosan azoknak az épületeknek a száma, amelyeket műemlékként, műemlékjellegű épületként vagy városképi építményként tartanak nyilván. Évszázadok viharos történelmét okolhatjuk csak azért, hogy az első kategóriába — más országokkal összehasonlítva — igen kevés épület tartozik. Ezekre viszont úgy vigyáz a törvény, hogy előírja: csak az építésügyi és városfejlesztési, meg a kulturális miniszter közös engedélyével lehet épületet törölni a műemlékek sorából.

Központban az ember

Korszerűtlen volna az olyan műemlékvédelem, amely csak a puszta falak — ha még oly régiek is! — megőrzésére törekszik. Már csak azért is, mert az épületek nem is tudnak megmaradni önmagukban, lakatlanul. No meg az sem utolsó szempont, hogy a mai nagy épülethiány idején igazán indokolatlan luxus volna a csupán falainak szépségéért megcsodált műemlék.

Nem kell messzire menni a példákért: Székesfehérvár, Sopron évszázaddal ezelőtt épült házaiban ma is lakások vagy hivatalok vannak. A külső jelleg változatlan ség munkájának vezérelve, hogy a régi épület többet tudjon adni, mint az új. Például — rossznéven ne vegye Mátyás király építészeitől, vagy akár Pollack Mihálytól, a két Hildtől valamelyik mai tervező — az öreg falaknak jobb a hő- és hangszigetelésük, mint a maiak legtöbbjének.

Széchenyi István hajdanában minden áldozatra kész volt a nemzetért. Most az ő nagycenki kastélya is a közszolgálatába áll. A középső szárnyban múzeum van, a gazdasági épület a magyar lótenyésztési felügyelőség bázisa. A teljes helyreállítás után az Országos Vízügyi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1973 JUN 29

DAILY NEWS

István Kiss

Am Berliner Fernsehturm

Plastiken von István Kiss

1021

Berlin (MTI) — In der repräsentativen Ausstellungshalle am Berliner Fernsehturm wurde am Dienstag eine große Ausstellung mit Werken des ungarischen Bildhauers István Kiss, Kossuth-Preisträger und Verdienter Künstler, Präsident des Ungarischen Verbandes der Bildenden Künstler und Kunsthandwerker, eröffnet.

Die Ausstellung umfaßt 85 Kleinplastiken, Entwürfe zu Plastiken für öffentliche Plätze, mehrere Denkmäler sowie dokumentatives Material wie Fotos und Diapositive. Der ungarische Bildhauer ist auch in der DDR gut bekannt. Die Fotos zeigen so populäre Werke des Künstlers wie das György-Dózsa-Denkmal am Fuße des Budapester Burgberges oder das Pest-Buda-Denkmal auf der Margareteninsel. Auch im Rahmen der traditionellen internationalen Plastik- und Blumenschau im Treptower Park, die am Donnerstag eröffnet wird, werden Werke von István Kiss gezeigt.

Der Künstler schenkte seine jetzt in Berlin ausgestellte Plastik „Erdölarbeiter" dem Künstlerverband der DDR.

seriöser Finanzgeschäf
bes Jahr vor Ende
benjährigen Amtszeit
schied nahm, war an
Abend 1971 erst im
gang an die Spitze d
berufen worden. Das
der 1011 Wahlmänner
aus den Abgeordneten beider
Kammern des Parlaments sowie

konzentrieren sich auf den 81-jährigen Alessandro Pertini, einen Sozialisten, der sich als Widerstandskämpfer gegen den Faschismus ausgezeichnet hat und zwei Legislaturperioden lang den Vorsitz in der Abgeordnetenkammer führte.

Sollte die Wahl unter den Nicht-Sozialisten getroffen werden, fällt die Auswahl nicht leicht. Prominente Veteranen sind der christdemokratische Senatspräsident Amintore Fanfani, der seit dem Rücktritt Leones am 15. Juni bereits kommissarisch das höchste Amt im Staat verwaltet, sowie der Führer der kleinen Republikanischen Partei, der ehemalige stellvertretende Ministerpräsident Ugo La Malfa. Bei der Entscheidung über seinen Nachfolger wird Leone übrigens trotz aller gegen ihn erhobenen Vorwürfe mitreden dürfen: Er ist Senator auf Lebenszeit.

„Auf der Lawine schwimmen" sollen künftig verunglückte Skifahrer! In München wurde ein neuartiges Lawinenrettungsgerät vorgestellt, bei dem ein mit Luft gefüllter Ballon aufgrund

Kiss István, Kossuth-díjas

● SZOBORAVATÁS. Kárpáti Ferenc vezérőrnagy, a magyar néphadsereg politikai főcsoportfőnöke, miniszterhelyettes, ma délelőtt ünnepélyesen felavatta Kiss István, Kossuth-díjas érdemes művész „A béke védelmében" című nagyméretű szoborkompozícióját a magyar néphadsereg művelődési háza előtt.

– : Szoboravatás

19.

Esti Hírlap, Bp. 1979. márc. 16.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 340-748, 340-726

1978 III 1 n

BUDAPESTER RUNDSCHAU

István Kiss

István-Kiss-Ausstellung in Berlin

1978

Im Zentrum Berlins, in der repräsentativen Ausstellungshalle des Fernsehturms, wurde im Rahmen der Zusammenarbeit der Verbände Bildender Künstler beider Länder eine großangelegte Ausstellung des Kossuth-Preisträgers *István Kiss*, verdienter Künstler und Vorsitzender des ungarischen Verbandes bildender Künstler und des Kunstgewerbes, eröffnet.

Die aus 85 Kleinplastiken, Denkmalsentwürfen, mehreren Denkmälern öffentlicher Plätze, die Werke ergänzen-

rem *Dr. Werner Rackwitz*, stellvertretender Kulturminister der DDR, sowie andere bedeutende Persönlichkeiten des kulturellen Lebens teil, darunter Nationalpreisträger. Auch der Botschafter der VR Ungarn in der DDR, József Kádár, war anwesend.

István Kiss übergab dem Verband der bildenden Künstler der DDR sein auf der Berliner Kunstausstellung zur Schau gestelltes Werk Die Ölbohrer.

den Fotodokumenten und Dias bestehende Sammlung gibt einen guten Überblick über die Werke des in der DDR schon gut bekannten Bildhauers. Als Ergänzung einer unlängst im Treptower Park veranstalteten traditionellen Berliner internationalen Denkmal- und Blumenausstellung dienen einige Kunstwerke von István Kiss.

An der Eröffnung der Ausstellung nahmen unter ande-

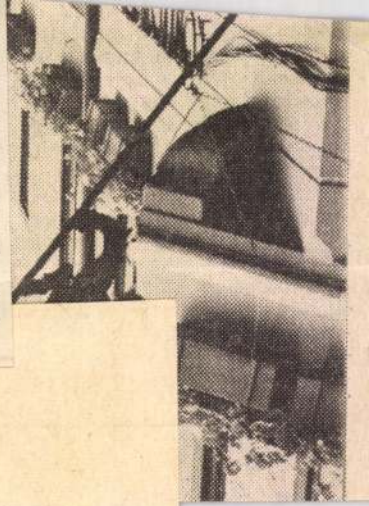

1021
VEB
ZEITUNGSAUSSCHNITTDIENST GLOBUS
István Kiss

Bauernecho
5. Juli 1978
Organ der demokratischen Bauernpartei Deutschlands

Die Suche nach Neuem

Plastiken von Istvan Kiss in Berlin ausgestellt

Plastiken, Medaillen und Dokumentationen stehen im Mittelpunkt der Ausstellung des ungarischen Bildhauers István Kiss – zur Zeit im Ausstellungszentrum am Fernsehturm zu besichtigen. Als Präsident des ungarischen Künstlerverbandes leitet er mit dieser Exposition eine Reihe von Ausstellungen ein, die in den nächsten Jahren Werke der Präsidenten sozialistischer Künstlerverbände in der DDR vorstellen werden.

Sein umfassend und großräumig dargestelltes Werk – ein Querschnitt durch sein Schaffen – umfaßt 85 Exponate. Darunter so bekannte wie das Denkmal „Pest Buda" auf der Margarethen-Insel und die bekannte Großplastik Budapests – das „Denkmal der Räterepublik".

István Kiss, seit Jahren „Pionier" in der Entwicklung des zeitgenössischen plastischen Schaffens, greift in seiner Formensprache hauptsächlich auf Traditionen der ungarischen Bildhauerkunst zurück. Traditionen, die sich im vollendeten Werk durch Einfachheit, Klarheit und einheitlicher Sicht ausdrücken.

Dem Betrachter werden beim Besuch der Ausstellung besonders die Modelle von Werken, der Monumentalkunst ins Auge fallen. Die insgesamt fünfzig, für öffentliche Plätze geschaffenen und in enger Zusammenarbeit mit den Architekten entstandenen Kunstwerke zeugen von der großen Rolle des Künstlers bei der Herausbildung dieser Kunstgattung.

Durch die Vielfalt in der Themenwahl und der Gestaltungsmöglichkeiten wirkt die Ausstellung keineswegs nur reizvoll und interessant auf den Kenner. Sie zeigt eine Kunst, in der Mensch und Wirklichkeit gestaltet werden. Unser Foto stellt die Plastik „Befreiung" vor (85×40 cm), 1976 entstanden. Interessant ist hierbei die Komposition von Beton und Bronze, ebenfalls ein Weg auf der Suche nach Neuem.

Über die weitere

der Landwirtsch

Aus der Rede Leonid Breshnews auf dem Ple

In seiner Rede auf dem Plenum des Zentralkomitees der KPdSU „Zur weiteren Entwicklung der Landwirtschaft der UdSSR" erklärte der Generalsekretär des Zentralkomitees der KPdSU, Leonid Breshnew, unter anderem:

Die Partei Lenins hat erstmals in der jahrhundertealten Geschichte die Bauernschaft wirklich von Ausbeutung und Armut befreit, sie hat sie an den Sozialismus herangeführt. Unsere Feinde haben eine Vielzahl aller möglichen Märchen über Vergangenheit und Gegenwart des sowjetischen Dorfes verfaßt. Was sie aber auch immer sagen und schreiben mögen — die Geschichte des 20. Jahrhunderts, der heldenhafte Weg der sowjetischen Bauern ebenso wie der Weg der Bauern der anderen sozialistischen Länder haben überzeugend bewiesen: Für die richtige und gerechte Lösung der Bauernfrage gibt es nur einen zuverlässigen Weg — den Weg des Aufbaus des Sozialismus auf dem Lande, gibt es nur eine wahre Wissenschaft

strie zu erreichen — sah die Partei in erster Linie ihre Verpflichtung in der bedeutenden Festigung der materiell-technischen Basis der Landwirtschaft durch die beschleunigte Mechanisierung, Chemisierung und die Melioration der Böden sowie die komplexe Lösung der Fragen, die mit der Entwicklung dieses Zweiges zusammenhängen.

Es wurde alles nur Mögliche für die Intensivierung der landwirtschaftlichen Produktion unternommen. In erster Linie haben wir das Problem der Investitionen für die Landwirtschaft auf neue Weise in Angriff genommen.

Die Produktionsgrundfonds im gesellschaftlichen Sektor der Landwirtschaft haben 183 Milliarden Rubel erreicht, das übersteigt den Stand von 1965 um das 2,8fache. Der Maschinen- und Traktorenpark der Kolchosen und Sowchosen wurde fast vollständig erneuert.

Die Partei hat der Chemisierung und Boden-Melioration große Bedeutung beigemessen.

6

Kiss István:
„Szonyú játék".

Magyar Zérek,
1978. jún. 17.

Tényes Tamás: Snobrak a Mikszarnakban.

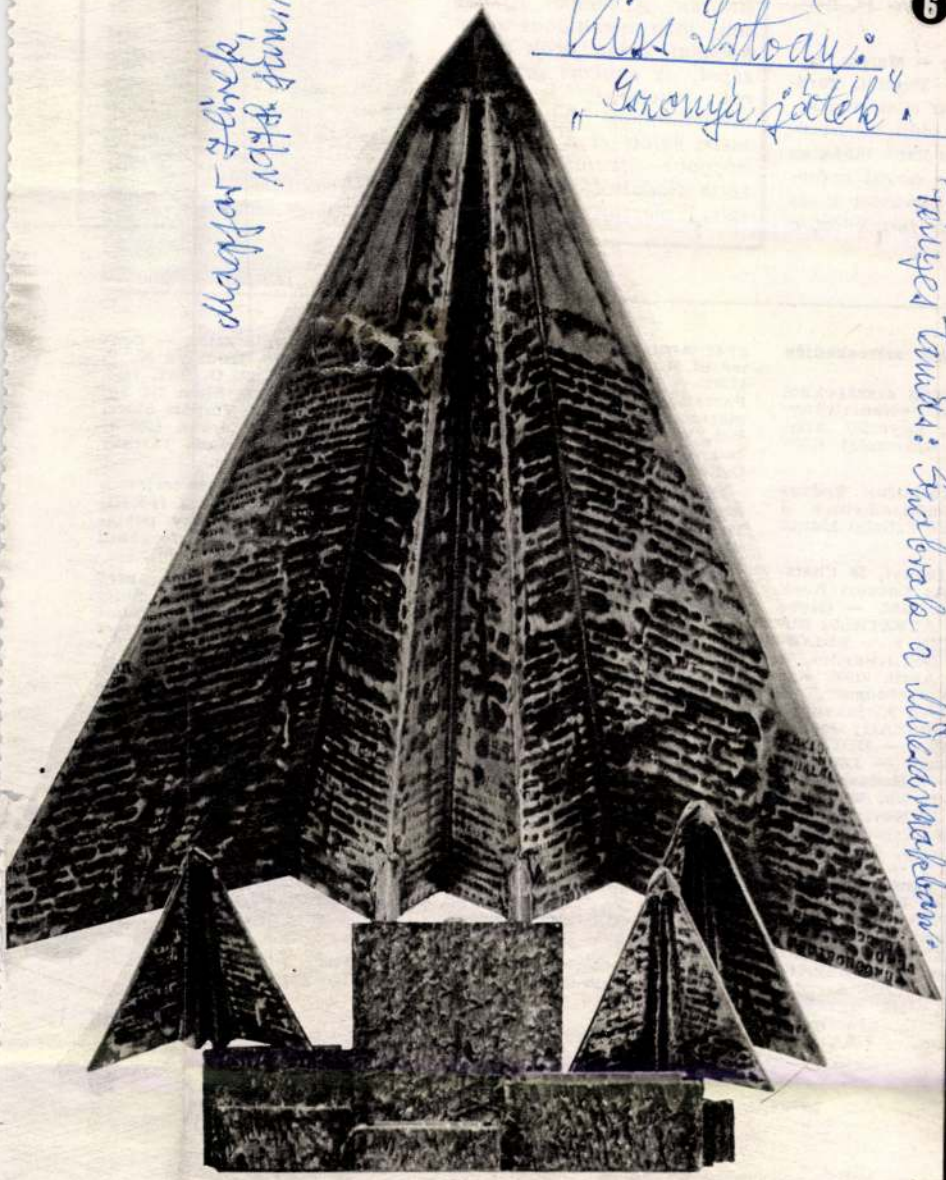

o (brazil).
Zombori 42. perc,
dár — Martos, Bá-
ri — Pusztai, Törő-
ített játékossal ki-
en tudta kérdéses-
i és kapushibák az
yar csapat győze-
a közelíteni a se-
ítés, formaldőzítés

zsik volt, a kedves, szerény Cucu, ahogyan barátai szólították. A focival Kispesten, még mezítlábas gyerkőcként kötött örök barátságot, az egykori grundokról tehetségét rendkívüli szorgalommal kibontakoztatva jutott el a világ legnagyobb stadionjaiba, vezette diadalról diadalra társait. Százszoros válogatott-

eggel szíveskedjék

lsorolt országokból
közi postautalvány-
nia, Egyesült Álla-
et Szövetségi Köz-

jékoztatjuk kedves
s előfizethetnek a
elmi Vállalat alábbi

I. Iványi, 58 Chats-
LIA: Cosmos Book
Vic. 3182. — Globe
— AUSZTRIA: Ru-
WIEN I. — BELGI-
82. 1000/Bruxelles. —
de Abril. 01000. Sao
, Norrebrogade 182.
minen Kirjakauppa
IAORSZÁG: Société
s IXe. — HOLLAN-
erdam. — IZRAEL:
a — „Hadash" Köl-
Kod. No. 63904). —
j 1. Novi Sad. —
19. Prince Arthur
Books, P. O. Box.
2T8. — Hungarian
et Vancouver B. C.
gary 6. Alberta. —
P. O. Box 6140 Et-
chen 81. Tituretstr.
. Köln 1. — Musica
— OLASZORSZÁG:
— SVÁJC: Szerday
CH—4142 München-
Viksell Subscription
holm. — USA: Ma-

gyar Áruház, 11802 Buckeye Road, Cleveland, Ohio 44120. — Center of Hungarian Literature [illegible] Avenue Brooklyn N. Y. 11204. — Hungarian Bookshop. 42. Monroe Street. P. O. Box. 1455. Passaisc, N. J. 07055. — Hungarian Books and Gifts Shon 216 Somerset Street, Ney Brunswick, N. J. 08901. — Otto's Import Store, 2320, W. Clark Ave-Burbank, Ca. 91506. — Püski—Corvin, 1590 — 2nd Ave, New York, N. Y. 10028. — VENEZUELA: Luis Tarcsay Calle Iglesia Ed Villoria. Apt. 21—105. C. 24. Caracas.

Magyarországon a MAGYAR HÍREK-et a Magyar Posta terjeszti. Belföldön előfizethető a Posta Központi Hírlap Irodáinál (PKHI) 1900 Budapest V., József nádor tér 1. közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96162 pénzforgalmi jelzőszámlára. Belföldön az éves előfizetési díj 150,— forint.

Kedves Olvasónk, amikor az előfizetési díjat megküldi, arra kérjük, hogy — a pontos címzés érdekében — nevét és címét NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL írja meg. Ha címe megváltozásáról értesít minket, vagy a rosszul leírt címzés helyesbítését kéri, ugyancsak használjon nyomtatott nagybetűket.

A MAGYAR HÍREK szerkesztősége (H—1905 Budapest 62, 292. postafiók) a jövőben is örömmel áll olvasói rendelkezésére, és bármely kérdésben szívesen ad felvilágosítást.

MAGYAR HÍREK

Hungarian News, Nouvelles Hongroises, Ungarische Nachrichten. A Magyarok Világszövetsége lapja. P. O. B. 292. Budapest 62.
Főszerkesztő: SZÁNTÓ MIKLÓS.
Főszerkesztő-helyettes: APOSTOL ANDRÁS.
Szerkesztőség: 1905 BUDAPEST, Benczúr u. 15. Telefon: 225-405.
Kiadja a Lapkiadó Vállalat, 1073 BUDAPEST, Lenin krt. 9—11. Telefon: 221-285. Levélcím: 1906 Budapest, PF. 223. Felelős kiadó: SIKLÓSI NORBERT igazgató.

78.2876 Egyetemi Nyomda, Budapest
Felelős vezető: Sümeghi Zoltán igazgató

HU ISSN 0133—090X

INDEX: 26 506

...ladatokon nőnek az emberek,

...s az intézmények is

1021

Beszélgetés Kiss István szobrászművésszel

Ötvenegy éves. Energikus, szókimondó. Tavaly a nagyközönség is láthatta a Műcsarnokban a Kossuth- és Munkácsy-díjas szobrász életművét bemutató nagyszabású kiállítást. Elkötelezett művész, amit nemcsak köztéri szobrai, monumentális alkotásai, hanem egész élete, közéleti tevékenysége is bizonyít. Mint a MSZMP Központi Bizottságának tagja, s a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke, kultúrpolitikánk egyik felelős vezetője. Ilyen minőségében járt a napokban Zalaegerszegen is, ahol az újjászervezett faszobrász és belsőépítész művésztelepet nyitotta meg, majd közel kétórás beszélgetést folytatott a résztvevőkkel. Az alábbi nyilatkozatra ezt követően került sor.

— Bár előzőleg nem szerepelt a kérdések között, de a megnyitót követő nyílt őszinte vitát hallva önként kínálkozott a kérdés: Mindig és mindenhol ilyen bátran mond véleményt a leglényegesebb kérdésekről is?

— Nemcsak másokat, hanem önmagunkat is becsapnánk, ha hallgatnánk a hibákról, ha nem az igazságnak megfelelően tájékoztatnánk az embereket. Ma már nyugodtan mondhatjuk, hogy *nálunk a kultúrpolitikai irányítás elvi szintű, sem ebben, sem a gyakorlati megvalósításban nincsenek titkaink.* Lehet, hogy ez itt-ott még szokatlan, de ezt kell általánossá tennünk. Így tudunk csak előbbre lépni.

— A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elmúlt évi közgyűlésén az egyik legfontosabb határozat, az egész országot átfogó kiállításpolitika kialakítása volt. Hallhatnánk erről bővebben valamit?

— Nálunk fantasztikus igény van — nem találok jobb szót erre a fogalomra — a vizuális kultúrára. S ez már önmagában is kultúrpolitikánk nagy eredménye. Az viszont, hogy az országban évente 3 400—3 600 kiállítást rendeznek, alapvetően rossz jelenség. *Ez már az értékek devalválódását jelenti. Ennyi színvonalas kiállítást ugyanis nem lehet rendezni, itt már a bármi áron történő bemutatás* lett a cél. A valós igényt pedig rosszul igénytelenül nem szabad kielégíteni, de nyilvánvalóan elit kultúrával sem. *Meg kell tehát reformálni kiállításpolitikánkat, rendet kell teremteni,* mégpedig oly módon, hogy ne megint a központi irányítást állítsuk vissza. A mi feladatunk itt is csak a tanácsadás, az orientálás lehet.

— Tudjuk, hogy a központi intézmény-rendszer is átalakulóban van...

— Igen, államunk a művészi tevékenység, a társadalmi igények megfogalmazása és kielégítése érdekében intézmények sorát hozta létre. Munkánkhoz, tevékenységünkhöz voltaképpen ezek adják a megfelelő keretet, illetve adnák, mert meg kell mondani, hogy ezek a tanácsok, művészeti szervek néhány kivételtől eltekintve a megváltozott körülményekhez, a megnövekedett feladatokhoz nem tudtak felnőni. Úgy gondolom, az egész ország érdeke, hogy ezekről a gondokról is nyíltan, őszintén beszéljünk. *Az intézményi rendszer átalakítása már elodázhatatlan feladat. A Képzőművészeti Alap megmarad, de a többi intézmény funkciója, szerepe megváltozik. 1980-ra már egy új, az igényeknek megfelelő, korszerű rendszert kell létrehozni.* Itt jegyzem meg, hogy szövetségünk nem intézmény, hanem társadalmi szervezet. Ebből adódóan csak tanácsadó, ellenőrző szerepe lehet.

— A központi oldal, az intézmény-rendszer átalakítását megelőzően megindult egy decentralizálási folyamat is. A központosítás fokozatos megszüntetése országos igényként jelentkezett. Eredményei máris megmutatkoznak, de gondokról is hallhattunk.

— A decentralizálással lényegében egy hamis arányt próbáltunk megszüntetni. Tudvalevő, hogy a művészek 80 százaléka Pesten él, s az ország legnagyobb részét kitevő vidéken csak a 20 százalékuk. *Ezt az aránytalanságot — a tanácsokkal karöltve — művészek letelepítésével, alkotótelepek létrehozásával stb., jó tempóban próbáljuk felszámolni.* Ebből a szempontból előnyösebb helyzetben is vagyunk, mint teszem azt egy objektumhoz, épülethez kötött színház. Viszont nálunk sem megy ez zökkenőmentesen, hisz a tanácsok nem voltak erre a változásra felkészülve. Az egész országban hiányoztak a megfelelő szakemberek, szervezők, kiállításrendezők, jogászok stb. De hát feladatokon nőnek az emberek, s az intézmények is. Az utóbbi években teljesen új kapcsolatrendszert alakítottunk ki a helyi tanácsokkal. S ez a kapcsolat, elmondhatjuk, többé kevésbé kielégítő. *A tanácsok többsége ráébred, hogy nem kegy a művészet, a művészek támogatása, hanem felelősségteljes feladatuk. Mi azt szeretnénk, ha helyi mecenatura már a hivatása magaslatán állna, s nem kellene alkalomadtán a tiltás eszközével is élnünk, mert — itt sincs titok — komoly összeütközéseink is vannak.* Például a Baranya megyei tanács — éppen az elmúlt évi eredmények fedezékében — visszaélt a bizalommal. Az országos kritikát itt sem lehet kizárni.

— A múlt év júniusában Siklóson, az egyik nemzetközi rangra emelkedett művésztelepen rendezték meg az alkotótelepek nemzetközi tanácskozását. Ezen Ön is részt vett. A nemzetközi tapasztalatokat is megismerve, hogyan ítéli meg a művésztelepek munkáját?

— A kollektív alkotómunkának az a hallatlanul nagy je-

(Folytatás a 8. oldalon.)

Hírlap
Tasnádmegyei melléklet

A kulturális élet hírei

A zalakarosi szabadtéri színpadon ma este hatkor, megyénkbeli népi együttesek és szólisták adnak műsort. A közönség megismerheti nóvai és a szemenyecsörnyei pávakört, a tótszerdahelyi gyermekcsoportot, a rédicsi citerazenekart, a lenti regősöket és a zalakomári táncosokat.

★

A budafoki kamarakórus nyerte a lengyelországi Miedzydreje nemzetközi kórusfesztiválján a lengyel rádió és tv nagydíját.

★

Az Egervári esték programja keretében 27-én, csütörtökön este fél kilenckor a várkastély lovagtermében rendezik meg Berek Katalin, Érdemes-művész előadóestjét. Augusztus 4-étől komédiákkal folytatódik az eseménysorozat: Bartsai László A jártos-költes vőlegény és Csokonai Vitéz Mihály; Özvegy Karnyóné és a két szeleburdiak című művét láthatja a publikum több előadásban.

★

Tizennégy országból 120 zenepedagógus érkezett a héten kezdődött kecskeméti nemzetközi Kodály-szemináriumra. A 140 magyar résztvevő augusztus elején kapcsolódik be a szeminárium munkájába.

★

A Kaposvári Csiky Gergely Színház a jövő évadban bemutatja Shakespeare Szeget szeggel, továbbá Jarry A leláncolt Übü, Brecht Szecsuáni jólélek, Bulgakov Bibor-sziget, Hrubin Augusztusi vasárnap, Prsybyszewska Danton-ügy. Arden Úgy élnek, mint a disznók című színművét, a stúdiószínpad újdonsága pedig Koretz, Ahol a vad jár című színjátéka lesz. Előadják még Bernstein Candide című musical-jét, a Nebáncsvirág című operettet és mai magyar bemutatót is terveznek.

★

Lengyel műkincsek magyar gyűjteményekben címmel nyílt pénteken új bemutató az Iparművészeti Múzeumban.

★

A szombathelyi Isis-szentély hagyományos nyári operaelőadásainak sorában az idén, augusztus 5—6-án Mozart művét, a Varázsfuvolát, 10—11-én pedig Händel Theseus című operáját láthatja a közönség.

★

Augusztus 11-én nyílik a mezőkövesdi művelődési központban a Kis Jankó Bori emlékpályázati kiállítás, amelyre mintegy ezer hímzést küldtek be az ország minden tájáról.

★

A Serpico című amerikai filmet vetíti a jövő hét első felében a megyeszékhelyi Ady filmszínház, míg 27-től a népszerű együttes nevét viselő, Abba című svéd—ausztrál revüfilm kerül a könnyű műfaj hívei elé. A kanizsai Béke-moziban 24—26-a között a Száguldás gyilkosságokkal című amerikai történetet láthatja a közönség, 27—29-e között itt is a Serpico — a címszerepben Al Pacino — következik, míg 30—31-én a Police Python című, többek közt Simone Signoret és Yves Montand főszereplésével készült francia filmdrámát tekintheti meg a krimikedvelők.

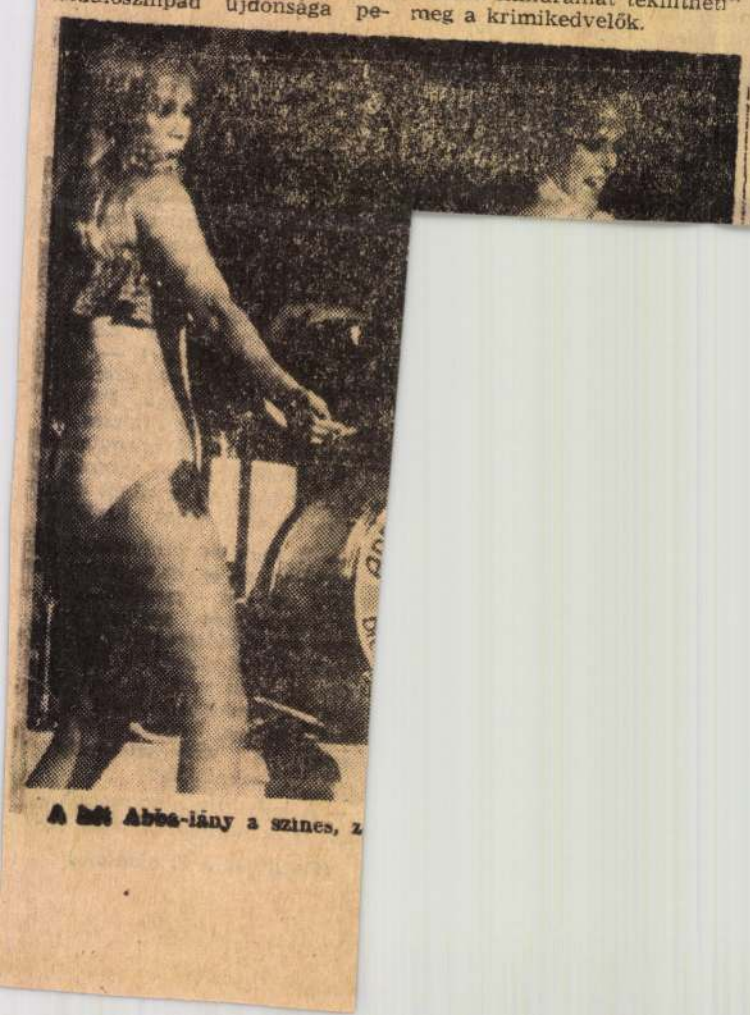

A hét Abba-lány a szines, z

Feladatokon nőnek az emberek s az intézmények is

(Folytatás a 7. oldalról.)

lentősége, hogy az eredményeknek azonnal, országos, sőt nemzetközi visszhangja is van. De nagyon fontosnak tartom azt is, hogy a művésztelepeken egy sajátos helyzet alakul ki. Amíg ugyanis a művészeti tevékenység egyéni gyakorlatában megbízó (vagy mecénás), és alkotó egymással szemben áll, az alkotótelepeken egy pontról, egy sínen indulnak.

— Bizonyára megkülönböztetett figyelmet szentel a zalaegerszegi alkotótelepnek, ha számos elfoglaltsága mellett szakított időt arra, hogy ellátogasson ide.

— Feltétlen. Nálunk kb. 8 éve kezdték meg működésüket az első művésztelepek, s az évek során néhány ezek közül nemzetközi rangra emelkedett. Minden alkotótábor egy-egy helyileg adott ipari bázisra épült, és egy-egy művészeti ág — kerámia, textil, zománc stb. — problémáira, feladataira koncentrált. Azzal, hogy az itteni munkába a belsőépítészeket is bevonták, egy új jelenséggel állunk szemben. A belsőépítész munka ugyanis összegező, a külön-külön megjelenő művészeti ágak eredményeit, produktumait összefogja. *Ezért érdemel megkülönböztetett figyelmet a zalaegerszegi alkotótelep, ami nemcsak lezáró, összegező, hanem újító is lehet.* Hisz itt az eddigi részeredményekkel szemben olyan összetett teljesítmények is születhetnek, amiket már máshol is érvényesíteni lehet, s kell is. Tehát itt már nemcsak egy szakma, a belsőépítész nverhet. Éppen ezért most nem is az a cél, hogy mindenki itthagyja a kézjegyét. *A gondolatok találkoztatása, ütköztetése, a legfontosabb feladat. A gondokat, a feladatokat kell felvetni, a célokat kell tisztázni. Ez most a legfontosabb.* S tévedni is szabad. Ezt azért kívánom hangsúlyozni, hogy a feladatok fontossága, nagysága és jelentősége senkiben sem okozzon görcsöt, ne kösse meg a résztvevők kezét, gondolkodását. Persze az sem lebecsülendő, hogy idővel az itteni konkrét, gyakorlati eredmények azonnal gyártási szinten is jelentkezhetnek, s végre elérhetjük, hogy lesz jó székünk, bútorunk. Végezetül még csak annyit szeretnék mondani, hogy mi szakmailag és erkölcsileg is csak a társadalmunkat szolgáló alkotótelepeket támogathatjuk.

— Köszönöm a beszélgetést.

Szelestey László

Ahol a légiók mene

A Zalalövőről induló, vagy a megyeszékhelyről a községbe igyekvő vonat utasai mostanában ritkán mulasztják el, hogy legalább egy pillantást ne vessenek a patika kertjére. Talán még a helyi ügyekben jártas masiniszta is lassít, hogy kinézhessen a Piroskákat, s a mocsaras tájon nádasok hullámzottak a földbesüppedt ókori falak maradványain. Néha az ásó kövekbe ütközött, szekérderéknyi kőbálványokat bontottak ki. Z meg jókora téglákat. De hát errefelé tömésházakat épített a nép, nem is

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss Gáborra, Kossuth- és Munkácsy-díjas szobrászra

ZALAI HÍRLAP

1978 JUL 23

eladatokon nőnek az emberek, s az intézmények is

(Folytatás a 7. oldalról.)

lentősége, hogy az eredményeknek azonnal, országos, sőt nemzetközi visszhangja is van. De nagyon fontosnak tartom azt is, hogy a művésztelepeken egy sajátos helyzet alakul ki. Amíg ugyanis a művészeti tevékenység egyéni gyakorlatában megbízó (vagy mecénás), és alkotó egymással szemben áll, az alkotótelepeken egy pontról, egy síkon indulnak.

— Bizonyára megkülönböztetett figyelmet szentel a zalaegerszegi alkotótelepnek, ha számos elfoglaltsága mellett szakított időt arra, hogy ellátogasson ide.

— Feltétlen. Nálunk kb. 8 éve kezdték meg működésüket az első művésztelepek, s az évek során néhány ezek közül nemzetközi rangra emelkedett. Minden alkotótábor egy-egy helyileg adott ipari bázisra épült, és egy-egy művészeti ág — kerámia, textil, zománc stb. — problémáira, feladataira koncentrált. Azzal, hogy az itteni munkába a belsőépítészeket is bevonták, egy új jelenséggel állunk szemben. A belsőépítész munka ugyanis összegező, a külön-külön megjelenő művészeti ágak eredményeit, produktumait összefogja. *Ezért érdemel megkülönböztetett figyelmet a zalaegerszegi alkotótelep, ami nemcsak lezáró, összegező, hanem újító is lehet.* Hisz itt az eddigi részeredményekkel szemben olyan összetett teljesítmények is születhetnek, amiket már máshol is érvényesíteni lehet, s kell is. Tehát itt már nemcsak egy szakma, a belsőépítész nyerhet. Éppen ezért most nem is az a cél, hogy mindenki itthagyja a kézjegyét. *A gondolatok találkoztatása, ütköztetése, a legfontosabb feladat. A gondokat, a feladatokat kell felvetni, a célokat kell tisztázni. Ez most a legfontosabb.* S tévedni is szabad. Ezt azért kívánom hangsúlyozni, hogy a feladatok fontossága, nagysága és jelentősége senkiben sem okozzon görcsöt, ne kösse meg a résztvevők kezét, gondolkodását. Persze az sem lebecsülendő, hogy idővel az itteni konkrét, gyakorlati eredmények azonnal gyártási szinten is jelentkezhetnek, s végre elérhetjük, hogy lesz jó székünk, bútorunk. Végezetül még csak annyit szeretnék mondani, hogy mi szakmailag és erkölcsileg is csak a társadalmunkat szolgáló alkotótelepeket támogathatjuk.

— Köszönöm a beszélgetést.

Szelestey László

Felad

Beszélget

Ötvenegy éves. Energikus, szókimondó. Tavaly a nagyközönség is láthatta a Műcsarnokban a Kossuth- és Munkácsy-díjas szobrász életművét bemutató nagyszabású kiállítást. Elkötelezett művész, amit nemcsak köztéri szobrai, monumentális alkotásai, hanem egész élete, közéleti tevékenysége is bizonyít. Mint a MSZMP Központi Bizottságának tagja, s a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke, kultúrpolitikánk egyik felelős vezetője. Ilyen minőségében járt a napokban Zalaegerszegen is, ahol az újjászervezett faszobrász és belsőépítész művésztelepet nyitotta meg, majd közel kétórás beszélgetést folytatott a résztvevőkkel. Az alábbi nyilatkozatra ezt követően került sor.

— Bár előzőleg nem szerepelt a kérdések között, de a megnyitót követő nyílt őszinte vitát hallva önként kínálkozott a kérdés: Mindig és mindenhol ilyen bátran mond véleményt a leglényegesebb kérdésekről is?

— Nemcsak másokat, hanem önmagunkat is becsapnánk, ha hallgatnánk a hibákról, ha nem az igazságnak megfelelően tájékoztatnánk az embereket. Ma már nyugodtan mondhatjuk, hogy *nálunk a kultúrpolitikai irányítás elvi szintű, sem ebben, sem a gyakorlati megvalósításban nincsenek titkaink.* Lehet, hogy ez itt-ott még szokatlan, de ezt kell általánossá tennünk. Így tu-

van — nem találok jobb szót erre a fogalomra — a vizuális

Kiss István, szobrász

Ajándék az épülő lengyel gyermekkórháznak

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművésznek, a Magyar Képzőművészek Szövetsége elnökének ajándékát adta át *Garamvölgyi József* varsói nagykövet *Janusz Wiczorek* miniszternek, a gyermekegészségügyi központ építését patronáló társadalmi bizottság elnökének. A Galambok című mű a második világháborúban elhunyt gyermekeknek lengyel és nemzetközi adakozásból emléket állító kórházkomplexumot fogja díszíteni.

A központ több részlege már működik, és egy év alatt 20 ezer beteg gyermeket kezeltek e falak között; a lengyelek mellett 14 országból érkezett pácienseket.

– : Ajándék ..... 4.

Népszabadság, Bp. 1978. nov. 2.

1021

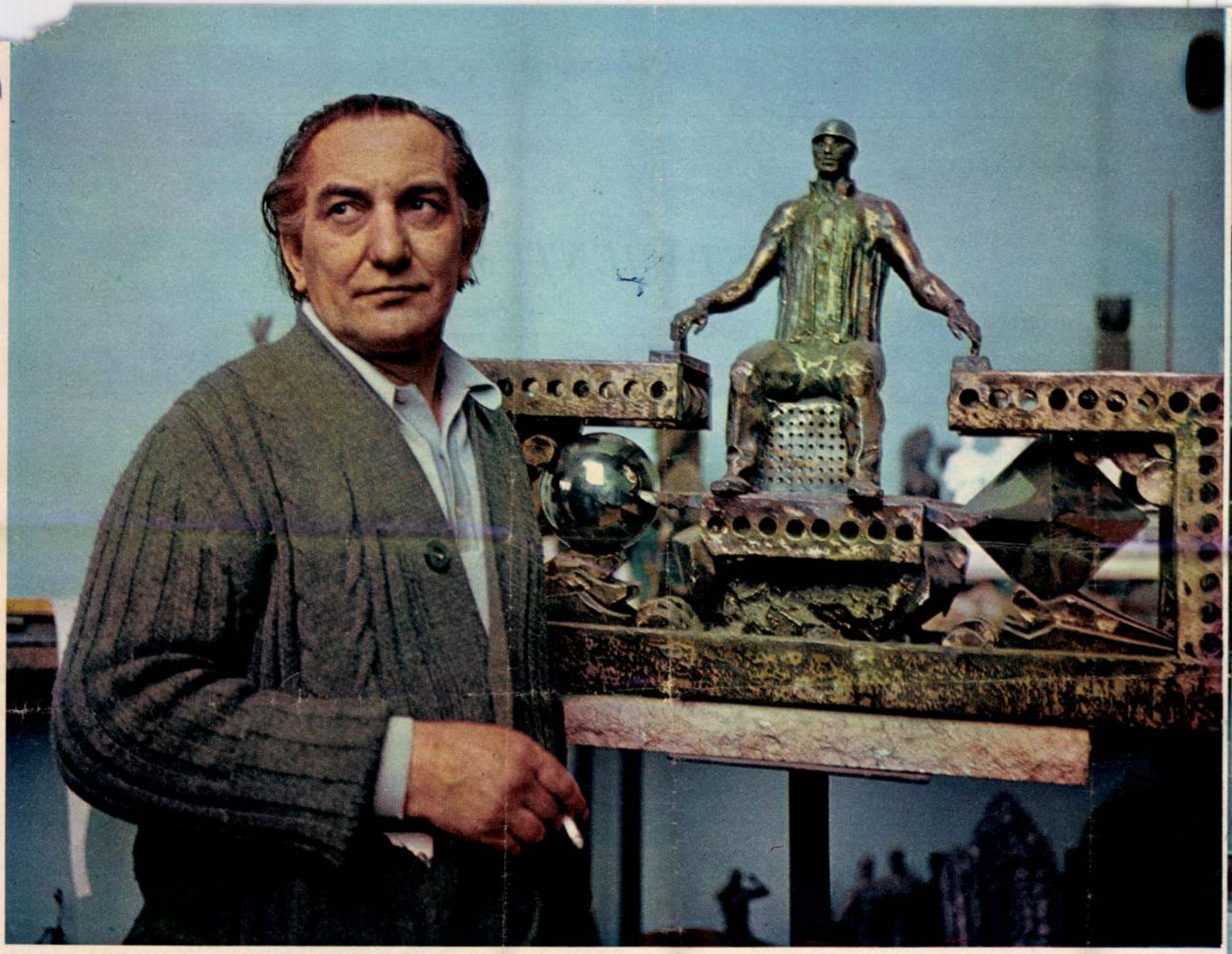

Kiss István a műtermében a Munkástrón című szobrával, amelyet tavaly formált krómacélból

(Fotó: Dolezsál László)

Időket formáló

Jó néhány éve Krakkóban az öreg egyetem múzeumában csodálkoztunk együtt Kiss István szobrászművésszel a Jagello-kor tudósainak, tanárainak kísérleti eszközei láttán az alkotó ember időket formáló munkáin. Műszerek a csillagászat tudományához vagy a fémek ötvözéséhez, térképek, Föld-ábrázolások, kémiai és fizikai kísérletek tárgyai sorakoztak előttünk a gondolkodó, tépelődő ember, a tudományok titkaiba mélyedő kutatók bizonyságainak egyszerű, vaskos, kicsit még durván megmunkált darabjai. Pár hónap múltán a szobrászművész budapesti műtermében két szikár férfi figuráinak első megfogalmazását mutatta meg Kiss István: formálódott, született a Két Bolyai.

– Visszaemlékszel Krakkóra, az öreg egyetem gyűjteményére? – kérdezte tőlem. – Akkor és ott ismertem meg azt a világot, ami szükséges volt, hogy a Két Bolyai helyét, helyzetét a történelemben megérezzem. Fantázia és szigorúság, a kegyetlen környezetbe szorított tudós felemelkedése, a kilátástalan holnap az akkori Erdély históriai kivetettségében, apa és fiú ellentéte, és ebben a kilátástalan kínlódásban mégis megszületnek az új geometriai tételek; kiteljesedés, elismerés nélkül. Néhány levélben fojtódik meg a tudományos felfedezés, és ha szabad ilyen merészen rögzí-

JUHÁSZ GYULA:

TESTAMENTUM

**Az 1919-es, „Ez Az Én Vérem"
című verseskötetből**

Nektek hagyom, ha innen elmegyek
E búcsúzót, jövendő emberek!

Ha emlékeztek, mit daloltam én,
Ne kérdezzétek majd, ki voltam én.

Nem a pacsirta fontos, csak a dal,
Mely a nem múló, szent összhangba hal.

Én botorkáltam s botlottam sokat,
De nem szűntem dúdolni dalomat.

Szomorú volt a versem, jól tudom,
Csüggedten álltam sokszor félúton.

Én vétkem, én nagy vétkem, érezem,
Hogy nem láthatta könnyemtől szemem

Sokáig a fölpirkadó napot:
De ti ezen ne csodálkozzatok!

Ha én a gyöngyvirágos hant alatt
Nem álmodom, csak fekszem majd hanyatt,

Kívánom és ez testamentumom,
Akarom én, ez így is lesz, tudom:

Hogy meg ne értse többé senkisem,
Miért vérzett el lassan a szívem,

Miért volt nekem fájó, ami szép.
S a fiatalság tavaszi ízét

Miért érezte fanyarnak a szám
S az asztal végén, vidám lakomán

Mért sírtam én, mint az elátkozott:
Ne értsétek meg azt, ti boldogok!

Szél

te elsőnek vette észre. Ugrott fel.

— Gabi! Gáborkám!...

— Anyuka, drága... nem ismer meg? Én Sanyi vagyok...

A középső fiú. Igaz, nem így álmodta meg, mert elsőnek Gábor jött álmában, de lehet, hogy nem is jól emlékszik...

Napok, hetek múltak el. S az asszony egyszer arra lett figyelmes, hogy a kakas csendesebb lett.

Megtapogatta a kakast, s gyakorlott ujjaival megérezte: kevesebb rajta a hús.

Két napig megpróbált kicsit többet adni neki. De akkor meg nagyon fogyott az eledel. Mármár ott tartott, hogy megalkudott magával, és titokban azt gondolta, ha még egy fia hazajönne... igen, kettőnek már le-

Könnyezve vágta el a kakas nyakát. Tartogatott hagymát, zöldséget, csinált tésztát a levesbe, s föltette a kakast főni. A hatalmas fazék tele levessel, de legalább a fele hús.

— Anyuka, most van vége a háborúnak — mondta Gábor, amikor beleszippantott a leves illatába, de gyorsan meg is bánta, hogy szólt. Anyja arcán látta: Zoltán miatt nem lett volna szabad szólnia.

Vacsorára tálaltak.

Rendesné négy terítéket rakott az asztalra, és szinte visszaejtette a merőkanalat a fazékba, amikor kopogtattak. Ő maga ment ki, ajtót nyitni.

A két fiú szaladt volna utána, de közben meghallották a hangot. A nurutos, beteges segéd-

teni: a világhír; és tragikus összeomlásban megtörik az ív a magasba törő utakon.

Aztán egy-két év múltán Szegeden találkoztam a József Attila Tudományegyetem falai között a Két Bolyaival. A szobrászművész történelmi alkotásainak e két megrázó erejű alakjával, és azóta sokszor, többször, mert egy-egy gyűjteményes kiállítás alkalmából a többi között ott volt e két kiváló gondolkodó ércbe-emlékbe-műbe fogalmazott megmunkálása. Az elmúlt esztendőben ott volt a moszkvai és a Szovjetunió köztársaságainak fővárosában bemutatott, a Kiss István életművét összefoglaló-összegező vándorkiállításokon: a Dózsa-emlékművel, a Leninnel, a Vak Bottyánnal, a Kiáltással, az Űrhajóssal egyetemben, vallomást tenni a művész hitéről, a munkálkodó ember igazáról. Az 1977-es esztendő Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész alkotó életének talán eddigi legnagyobb sikersorozatát jelentette, mert a világ más fővárosai után, itthon a Műcsarnokban is bemutatásra kerültek a művek, éppen az ötvenedik esztendőtől búcsúzó alkotó ember pálya-felméréséül.

– Ritkán örültem úgy kiállításomnak, kiállításaimnak, mint a múlt évi egymást követő sorozatnak, amikor annyi egyszerű, tiszta, értő emberrel találkozhattam, és olyan sok őszinte biztatást, elismerést kaptam, amennyit és amilyent eddig talán soha. Vendégkönyvekkel nem szoktak dicsekedni a művészek, mert gyakran ez a vitafórum a látogatók részére, de én olyan féltve őrzöm a mostaniakat, ahogy csak igaz értéket tud őrizni az ember.

Közbe kellett szólnom:

– A sajtóban megjelent kritikák pedig nem ezt a jóízű elismerést árasztották. Volt bennük kérdőjel, fenntartás, még rég elkészült emlékművekkel kapcsolatban is. Vajon ezek a megjegyzések nem rendítették-e meg az alkotókedvet, nem fékezik-e az erőt, nem befolyásolják-e a teremtő, tervező gondolatot?

A válasz egyértelmű:

– Minden alkotásomat vállaltam és vállalok ma is. Nem kellett szégyenkeznem soha semmiért. Nincs szükségem arra sem, hogy az egykori elismeréseket előrakoztassam, hiszen az új kritikusnak joga van a fintorhoz, legfeljebb azt palástolja vele, hogy fogalma sincs az „időről", amelyben egy-egy munka megfogalmazódott. Nem érti, éppen ezért próbál meg valamit kigondolni. De nem fontos erről szólni! Mert ne értsenek, akik nem akarnak érteni! Én azok közül jöttem, azokhoz tartozom, elkötelezettségem nekik szól, akik érteni mindig tudtak, akik úgy fogalmaztak: „mert ez a művészet az enyém, a mienk, újpesti munkásoké, és mindenkié, akik értik és érzik a törekvést, amely az emberért és mindig az emberért történik a művészetben".

A műterem egyik sarkában most egy emlékmű-terv kristályosodik szoborrá. Máshol a tömör fémlapokból a hegesztő, a kalapács, a reszelő a már életrehívott Lovak témája után az egyszer már megpróbált Bika-kompozíciót teljesíti ki. Készül, ötvöződik a Bikák vaskos, súlyos megformálása, rézlemezekből. És mostanában mindenkor találkozik a látogató a monumentális alkotások között a játékos lírai megfogalmazásokkal, (ilyen volt a kiállításokon a könnyed, mosolyt, kedvet keltő szobrocskája: Judit a macskával), az alkotó kor legértékesebb, legizgalmasabb idején ezt is megtalálta Kiss István, a mai modern szobrászat egyik legerőteljesebb, legtermékenyebb alkotóművésze.

Fábián Gyula

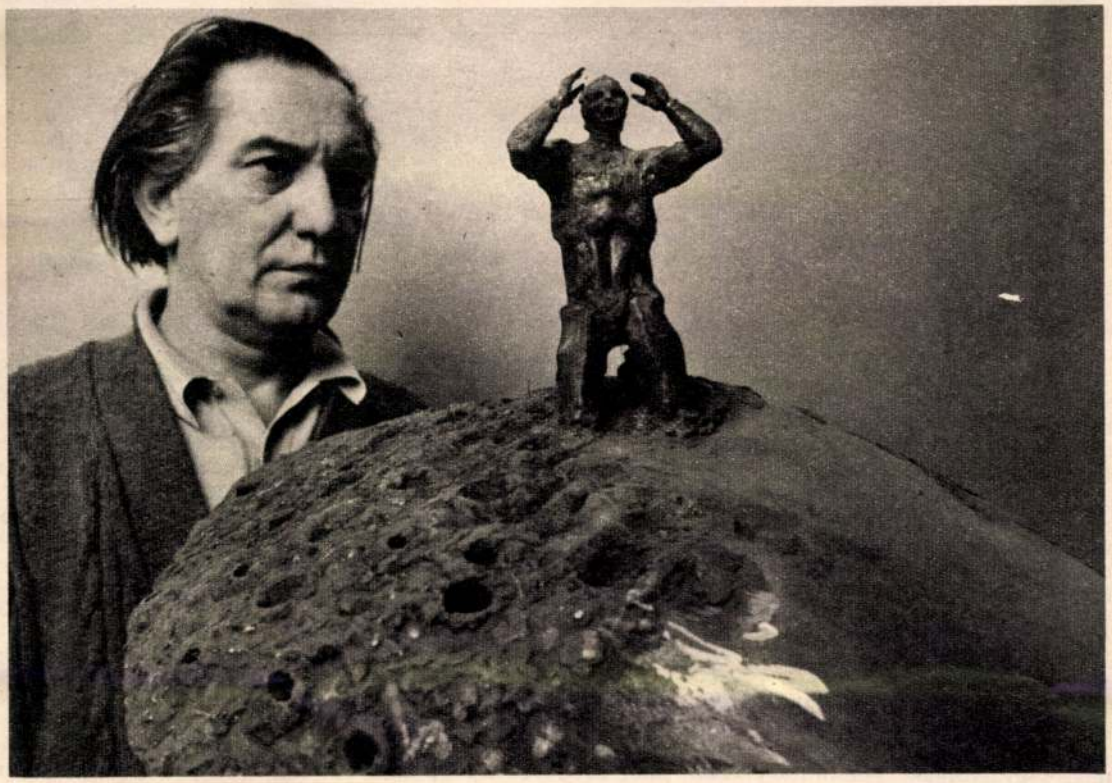

A Kiáltás című krómacélszobra, 1965-ből

A Két Bolyai című bronzszobra: Bolyai Farkas és Bolyai János

Országkóstolóban

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRSZÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-126
KÉPES ÚJSÁG
1979 APR — 1

Könnyű vacsora, kiadós esti séta és reggelig úgy alszom, mint a bunda. Ehhez tartom magam Milán vendéglőjében, a Pécsi diáktanyán sovány káposztalevest eszem és utána nyomban lejárom, visszaindulok a Pannóniába, természetesen kerülővel, hogy meglegyen a kiadós séta. Előttem diákok poroszkálnak: fiúk-lányok, Milánnál borokat ittak, frissen sülteket kértek és százasokkal fizettek.

Kocsma előtt visz el az utam, benézek az ablakon, semmi különös, a vendégek esznek-isznak, fogyasztanak, s minthogy a zaj, a nevetés nem hallatszik ki az utcára, az egész olyan, mint a süketnémák baráti találkozója.

Csak most veszem észre, hogy egy kopott, nyomorúságos utcába tévedtem. Nappal az emberektől, a járművektől talán nem is látni a málladozó vakolatot, de most nincs csúcsforgalom, és az egymás mellé préselt földszintes házak, a vaksi ablakok, a roskatag tetők, a süllyedő kapualjak lehangoló látványt nyújtanak. Megállok tájékozódni: mindössze száz lépésre lehet hozzám a Pannónia, ahol éjszakázom, s alig kőhajításra emeletes házak sorakoznak, nem látom ugyan egyiket sem, de tudom, hol magasodnak: az is Pécs, meg ez is Pécs.

A kép beugrott.

Valamikor a maguk módján, a maguk idejében ezek módos házak lehettek, mostanra megvénültek, elöregedtek, az összkomfort tőszomszédságában és a sápadt fényben fárasztóan szegényesek. A szemközti épület oldala púpos, cseppet sem csodálkoznék, ha padlásán váratlanul bagoly huhogna, és fejem fölött denevér suhanna. Nincs hideg, nem fázom, mégis megborzongok. Ebben a földszintes utcában első városlakó éveim jutnak eszembe, a kaposvári, a kecskeméti, és a szolnoki évek. Nyirkos albérleti szobákban laktam, amelyek pincehidegét még mindig csontjaimban érzem. A romantikus és hangula-

Szolnokot a vasútállomástól a Tisza-hídig lehetett csak igazi városnak tekinteni, néhány középülettel, továbbá a színház környékén a középosztálybeliek házaival. A bíróság, a bábaképző, a Gólya-kocsma mögött megszűnt, nem maradt a városból semmi. A középületeken túl nem volt más, mint egy hatalmas falu, hetvenhét utcával, földszintes házakkal, a lefolyókban csordogáló mosogatólével és szappanos vízzel. Még 1961-ben is nádtetős vályogházban laktam és most januárban pontosan azon a helyen aludtam, ahol 25 évvel ezelőtt állt az ágyam, csak négy emelettel feljebb, a Pelikán szállóban, amely nemrég épült a Jászkürt utca elején, első lakásom helyén.

A 77 utcát, a millió vályogházat eltörölték és Szolnok immár modern európai nagyváros, magas épületekkel, toronyházakkal. A megyeszékhelyek negyedszázada nagy kiterjedésű földszintes települések, nem volt városi arculatuk — ez alól egyedül Pécs talán a kivétel —, vidékiesek, olyannyira, hogy az ötvenes években Szolnokon, Nyíregyházán, Szekszárdon, Békéscsabán a „központban" malacok röfögtek, libák gágogtak, tyúkok káráltak, a járdák, az utcák földesek és porosak voltak.

Budapest kivételével a magyar városok mind az elmúlt negyedszázadban vetkezték le a vidékies külsőt, s ez idő alatt vették fel a mostani urbanizált formát. A mostani vadonatúj Salgótarjánnak szinte annyi köze van csak a régihez, hogy az elmúlt két évtizedben nagyjából annak a helyén épült. Mindössze néhány utca, néhány ház maradt meg a régi Miskolcból, Kecskemétből, Székesfehérvárból, Zalaegerszegből, Nyíregyházából, mintegy emlékeztetőül; idő kérdése és majd azokat is lebontják, miként, gondolom, ez a pécsi utca sem marad meg rezervátumnak. Nyíregyházán a tirpákok itt-ott még látható la-

Az átépítés lendületes első évében Győr, a kiemelt, elsőfokú központ milliárdokat költött magára, 1972-ben például 2 milliárd 152 millió forintot. E az összeg minden évben körülbelül ennyi, de inkább több. Százmilliók, milliárdok jutnak egy-egy városra, minden esztendőben. Nem csoda, hogy az országjáró autósok, akik úgy ismerik a megyeszékhelyeket, mint a tenyerüket, féléves kihagyás után rendre eltévednek. Kecskeméten, a Cifra-palota előtt hallottam, amint egy asszony így szólt volt szomszédasszonyához: „Drága Annuskám, készülök, hogy majd megkeresem, de nem merek elindulni. Attól félek, eltévedek. Hatvan esztendeje élek Kecskeméten, és úgy átépítettek mindent, hogy sokszor alig találok haza."

Városaink fölfelé terjeszkednek. Építészetileg is urbanizálódnak. A magas házakat persze nem mindenki kedveli, főleg amikor rossz a lift, csöpögnek a csapok és nincs szerelő. A kertes házból érkezőnek, különösen nehéz megszokni az emeletet, és az is igaz, hogy a régebbi új lakótelepek szürkék, egyhangúak. Összkomfortos lakásban élni mégiscsak kényelmesebb. A tévét kárhoztatjuk, miatta nem mozdulnak ki a lakásokból az emberek. Ebben sok az igazság. De nemcsak a tévé a ludas. A kényelmes lakás legalább annyira otthonülővé faragja lakóit, mint a tévé. S talán egyedül ez a rossz az összkomfortban. Mindenesetre, aki egyszer megízleli a távfűtés, a hideg-meleg víz, egyáltalán a kényelem örömeit, nemigen kívánkozik a régibe visszsza, még ha fájó szívvel is hagyta ott a megszokott udvart, az öreg házat. Más a kanyargós vén utcákon nézelődni, sétálgatni és más „a romantikában" élni, szénnel tüzelni, vízért az utcára járni.

Szállodámba visszatérve, bekukkantok az étterembe, minden hely foglalt, mióta megkezdődtek a török gasztronómiai napok, esténként egy fűt sem

Kiss István, szobrászművész

102 1978.XII.12.Kossuth 18.3o
Esti Magazin

- Moszkva. A szovjet Képzőművészeti Akadémia tiszteletbeli tagjává választotta Kiss István szobrászművészt, a Magyar Képző és Iparművészeti Szövetség elnökét. Az oklevelet ma adták át a művésznek Moszkvában.

Esti Magazin.
1978. XII. 12. Kossuth, 18.30.

1021 VEB
ZEITUNGSAUSSCHNITTDIENST GLOBUS

Istvan Kiss

Leipziger Volkszeitung
Leipzig
11. Juni 1978

W52R

EINE AUSSTELLUNG mit Werken des ungarischen Bildhauers Istvan Kiss, Präsident des ungarischen Künstlerverbandes, wird gegenwärtig im Ausstellungszentrum am Berliner Fernsehturm gezeigt. Foto: ZB (Franke)

„völlig unerl

t der massi
binger ausges
Land Baden-
ustiz seiner f
erklärte am
hart bestraft
Minuten Sendezeit einräumt, um

sen den Eindruck, daß er ein sehr
riger militärischer Richter Hitlers
r", schreibt die jugoslawische Zei-
g „Politika".

HELSINKI. Immer deutlicher
be die Vergangenheit Filbingers
n Rücktritt, schreibt die finnische
tung „Uusi Suomi". „Der Mann,
noch im Kriegsgefangenenlager
utsche zu Gefängnisstrafen verur-
te, weil sie die Hakenkreuze von
en Uniformen gerissen hatten, die-
Mann bezeichnet sich als konse-
enter Gegner des Nazismus."

RD-Richtern ist „völlig unerheb-
of" des Oberlandesgerichtsbezirks
chter de Chapeaurouge und Weber
t Urteile gefällt hatten und heute

den. Agenturberichten zufolge ist der Umsturz ohne Blutvergießen verlaufen. Ein „Militärausschuß für die Nationale Erneuerung" hat die Macht in dem nordwestafrikanischen Land übernommen. Präsident Moktar Ould Daddah ist verhaftet worden.

Verstärkt Festnahmen an BRD-Grenzen

Bonn (ADN). An den Grenzen der BRD sind 1977 über 100 000 Personen festgenommen worden. Wie aus einer am Montag vom BRD-Innenministerium veröffentlichten Statistik hervorgeht, betrug die Zahl der Festnahmen aufgrund vorliegenden Fahndungsmaterials 75 052 und die der sogenannten Initiativaufgriffe

1021

Kiss István
Kossuth-díjas szobrászművész

„Amikor én még kis stác voltam"

— Az a város, ahol születtem, az Alföld és Erdély kapuja. Inkább kereskedelmi város volt akkor. Egyetlen konzervgyár létezett itt, amely száz embernek adhatott csak munkát. Ezenkívül munkalehetőség nemigen akadt. Nagyszalonta maga volt a megtestesült szegénység, a kilátástalanság városa.

Apám lakatos volt, de csak nyáron, cséplőskor akadt igazán munkája. A fűszerestől, télen és féligmeddig tavasszal is, ebből a majdani nyári keresetből hiteleztünk. Amikor aztán egy bizonyos összegre nőtt az adósságunk, a fűszeres kijelentette: most már nem ad több hitelt, mert nem tudjuk majd kifizetni. Szegények voltunk, s talán ezért kicsit rátartiak.

Történt egyszer, hogy apám a konzervgyár tulajdonosának egy nagyméretű sparheltot készített. Én voltam apám inasa, segédje, egyszóval, a mindenese. Amikor elkészültünk vele, segítettem hazaszállítani. A nagyságos úr csak úgy vette át a sparheltot, ha kipróbálta, hogy jól süt-e a sütő. Egy tyúk megsütésével próbálták ki. Míg ez zajlott, én békésen álldogáltam a konyhában, és sóvárogva néztem az asztalon levő süteményestálat, amely púpozva volt süteménnyel. Nem süteményt, de kenyeret is ritkán láttunk. Amint nézegettem a sok gyönyörűséget, bejött a nagyságos asszony, karjában hozta a fehér pincsijét. Leült az asztalhoz, és a süteménnyel etetni kezdte a kutyuskát. Amikor meglátta, hogy ott vagyok, felém nyújtva egy süteményt, azt mondja nekem: „Nesze, kisfiú, edd meg!" Nem fogadtam el a süteményt, pedig nagyon jólesett volna. Gondoltam, ne adjon nekem olyat, amit a kutyájával etet. Még az apámra is haragudtam aztán, amiért a sült csirkét ajándékként elfogadta, a fizetésen felül.

Már gyermekkoromban éreztem a város kilátástalanságát, amit főként apám mogorvaságából, munkanélküliségéből, a fűszeres hitelezéséből mértem le ösztönösen. Hogy milyen is volt az a fojtogató szegénység, csupán egyetlen példa: a városnak azon a részén, ahol mi laktunk, az udvarok között nem létezett kerítés; ha lett volna, télen eltüzeljük.

Az elemi iskolában, tanítóim elismerése szerint, nagyon jó rajzoló voltam. Szerettem sárból szobrokat is gyúrni, a nagyszalontai sár kitűnően alkalmas erre. A román gimnáziumban rajzsikereim csak fokozódtak. Ide titokban iratkoztam be. Azért titokban, mert apám szinte gyűlölte az értelmiségieket, se nem egyezett volna bele. Amikor főiskolásként megnyertem az országos Dózsa-szoborpályázatot, amely szép eredmény volt, hiszen az összes jó nevű szobrászok részt vettek rajta, apám még akkor is azt mondta: „Fiam, mikor keresel már magadnak tisztességes szakmát, sosem lesz belőled rendes ember?"

Apám is mindig menekülni szeretett volna a város nyomorától, de nem volt rá lehetősége. Arra azonban nem vitte rá a lelkiismerete, hogy — mint sokan — kivándoroljon Amerikába vagy más országba, amely jobb lehetőséget kínált. Így aztán Rákospalotára költöztünk. A nővérem támogatásával érettségiztem le az újpesti Könyves Kálmán Gimnáziumban. Igyekeztem enyhíteni a költségeket. Nyáron mindig a legnehezebb fizikai munkát vállaltam, mert azért jól fizettek. Az újpesti iskolában többször nyertem rajzversenyt, szobrászkodtam is, mégsem művész, hanem archeológus akartam lenni. Ha szerét tehettem, Aquincumban csavarogtam. Szerettem a történelmet, különösen a népi mozgalmakat.

Az érettségi után (1949) dolgoztam, és esténként mint a rákospalotai alapszervezet agitproposa, de inkább dekorációs felelőse — május elsejékre, taggyűlésekre plakátokat, szövegeket festettem. S eközben esténként járogattam a palotai munkások festő- és szobrász-szabadiskolájába; akkor így hívták. Mint fiatal gyerek a nehéz kezű munkások között én lettem a „sztár", rajzban, festészetben, szobrászatban. Innen kerültem aztán 1949-ben a főiskolára, szobrásznak....

Mintegy ötven szobrom áll az ország különböző városainak főterein és egyebütt... Mégis őrzöm még a Nagyszalontán tarisznyámba rakott „hamuban sült pogácsát", a másfajta nép, a másfajta raj álmait, többre vágyódását, a kilátástalanság gyűlöletét, az álmok nyugtalanító biztatását, a világot próbáló szegények lázadását, amely művészetem világszemléletét is megszabja. Nem szeretem az úgynevezett modernkedést, amely csak divat. Szerintem az igazi művészet témája, tárgya, tartalma mindig a komoly gondolatú ember, a társas ember.

Feljegyezte:
SOMOSKŐI LAJOS

Magyari Pál ezredes, a

LOBOG

A KÖZEL-KELETI BÉKE KÉRDŐJELEI

AZ EAK—JORDÁNIA ÉS IZRAEL között létrejött tűzszünet immár második hetébe lépett. Gunnar Jarring, U Thant ENSZ-főtitkár különmegbízottja, megkezdte diplomáciai tevékenységét. Ennek ellenére — gondolom, ezzel az olvasóim is egyetértenek — nem kezelhetjük lezárt ügyként a közel-keleti konfliktust.

Azt, hogy a Rogers-terv elfogadásával az 1967-es háború óta először nyílt komoly lehetőség a békés rendezésre — nagyjában és egészében egyformán ítélték meg világszerte.

Olvasóim azonban bizonyára emlékeznek a Rogers-tervet ért korábbi kritikákra is. Ezek zömmel a tervezet homályos szövegezését vetik fel. Azt a „képlékenységet", amit amerikai részről azért tartanak előnynek, mert mint mondják: így minden érdekelt fél, álláspontjának feladása nélkül, csatlakozhat hozzá. Itt kezdődnek viszont a problémák!

Az izraeli diplomácia náris nekilátott a maga kisded játékainak. Abba Eban, izraeli külügyminiszter — mint az Al Ahramban olvasom — vádakkal illette U Thant ENSZ-főtitkárt a közel-keleti rendezéssel kapcsolatban, majd hozzáfogott a Rogers-terv, illetve a BT 1967-es határozatának egyoldalú értelmezéséhez, ami egyiptomi megítélés szerint — mint azt Riad, külügyi kabinetfőnök, Berguss, amerikai ügyvivővel Kairóban közölte —, súlyos következményekre vezethet.

Az egyiptomi kormány éppen ezért leszögezte, hogy az általa elfogadott szöveg „valamennyi" elfoglalt terület kiürítését tartalmazza. Vagyis — mint várható is volt — Izrael a megszállt területek kiürítése körül igyekszik nehézségeket támasztani, s ezzel a taktikával szeretné megtorpedózni a

A palesztinai menekültek ma is keserves körülmények között élnek az Izraelt környező arab államokban

A gerilla-szervezetek zöme, közöttük a Jasszer Arafat vezette Al Fatah, elutasítja a béke

1021

1 István Kiss, UVR
Befreiung
1976
Beton/
Bronze
85 × 40 cm
Aus der Berliner Ausstellung am Fernsehturm „István Kiss-Plastik"

Im Heft 9/1978
finden Sie unter anderem:

Beiträge zur Kunst im Bezirk Halle (Dieter Rex: Zur Arbeit des Bezirksverbandes Halle des VBK-DDR / Wolfgang Hütt, Ingrid Schulze: Mensch und Umwelt / Andreas Hüneke: Plastik / Irma Weber: Grafik / Eva Mahn: Kunsthandwerk / Peter Grahl: Arbeitsumweltgestaltung / Ullrich Wallenburg: Gebrauchsgrafik / Gerald Schellhorn, Karl-Heinz Dieckmann: Bildnerisches Volksschaffen)
Christa-Maria Dreißiger: Zum 20. Todestag Hans Grundigs

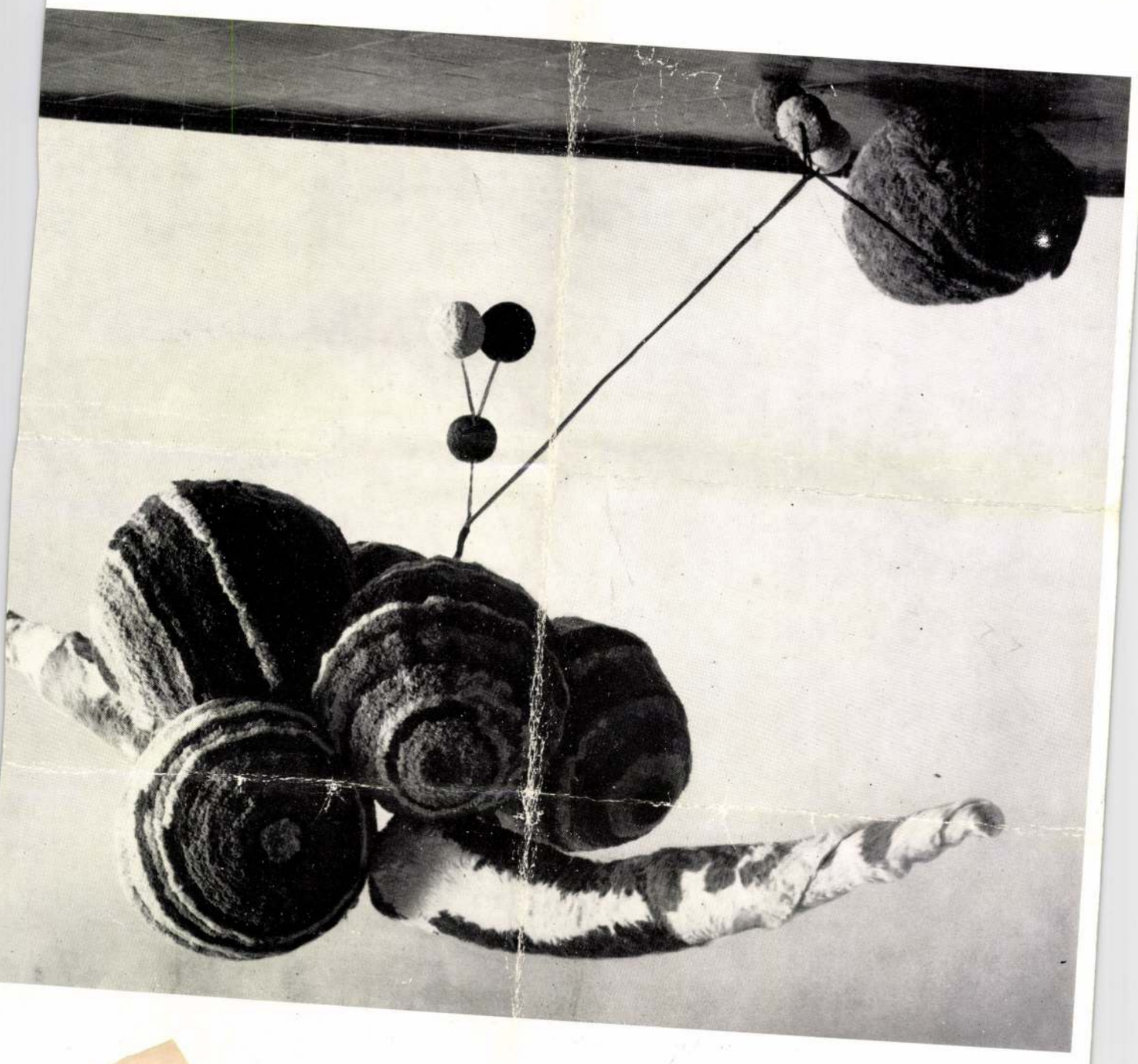

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
BILDENDE KUNST
István Kiss
1978 8

Kiss István, Kossuth-díjas
szobrászművész

1978. X. 6. 12.00 Kossuth
Déli krónika
- Most Krassó Lászlót halljuk.

- A kor politikai, emberi problémáit megjelenitő magyar szobrász-művész alkotásaiból nyilt kiállitás Varsóban. A Kossuth-díjas Kiss István munkáit a Lengyel Épitőművész Szövetség bemutató termében állitották ki. A ma délelőtti megnyitó közönsége előtt J. Kackarszky a Lengyel Képzőművész Szövetség elnöke méltatta Kiss István művészetét. A kiállitás ötven szobra a munkásábrázolás széles skáláját öleli fel. Örök békevágyát, a tömegpusztitó fegyverek gyártása elleni harcot szimbolizálja munkáinak másik része. Kiss István varsói bemutatkozásán túl, a Magyar Képzőművészeti Szövetség elnöki tisztében tárgyalásokat folytat a magyar és a lengyel művészek kapcsolatainak szélesitéséről is.

Kiss István, Kossuth-
díjas szobrászművész

Meghívó

79 7493 – FNYV 1

A NÉMET DEMOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁG
MEGALAKULÁSÁNAK
30. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL
A Kulturális Kapcsolatok Intézete
a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége és
a Kiállítási Intézmények
meghívja Önt
a
HANS-THEO RICHTER
ÉS TANÍTVÁNYAI
ÉS
FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK AZ NDK-BÓL
c. kiállítás megnyitására.
A kiállítást
Kiss István
Kossuth-díjas szobrászművész, az MSZMP KB tagja,
a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének
elnöke
nyitja meg
1979. október 5-én, pénteken de. 10 órakor
Műcsarnok
Budapest, Hősök-tere
A két kiállítás október 28-án zár

KORTÁRS

A KÖZÖS BŰN

Új magyar film
Galgóczi Erzsébet
regényéből

*

Rendezte:
MIHÁLYFI IMRE

*

Fényképezte:
Szécsényi Ferenc

*

Szereplők: Horváth Sándor, Várnagy Kati, Csák György fh., Horlneczky Erika fh., Némethy Ferenc, Berek Kati, Kovács János, Molnár Tibor és Szirtes Ádám

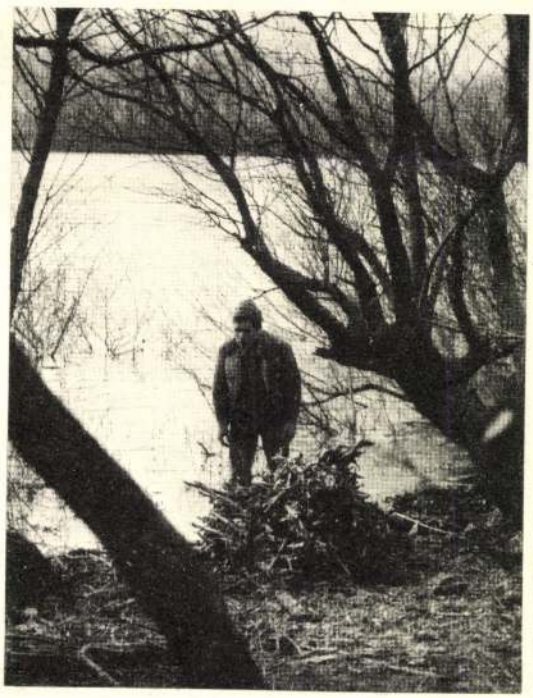

EZERKILENCSZÁZÖTVENHAT – gyilkosság a Sokorai-tanyán

A HUNNIA Játékfilmstúdió filmje, 1977.

MOKÉP

VEB
ZEITUNGSAUSSCHNITTDIENST GLOBUS

1021

Neue Zeit

Berlin

14. Juli 1978

Köpfe präsentieren Histori

Schon oft wurden berühmte Persönlichkeiten in Plastiken dargestellt. Die meisten stehen dann auf einem Sockel und überragen so ihre Betrachter. Durch diese Distanz wirken die Dargestellten aber ohne Beziehung zu uns, man muß zu ihnen hochschauen, will man das Werk betrachten. Ganz anders löst der ungarische Bildhauer Istvan Kiss dieses Problem.

In dem von ihm geschaffenen Denkmal „Petöfi", das sich in der Stadt Györ befindet, steht der ungarische Dichter auf einem nur kleinen Podest. Er sieht den Betrachter an und schreitet ihm entgegen. Das ist eine vollendete künstlerische Umsetzung des Charakters dieses Mannes, der in allen seinen Werken den Menschen entgegengeht.

85 Plastiken von Istvan Kiss zeigt gegenwärtig eine kleine Schau im Ausstellungszentrum am Berliner Fernsehturm. Er ist einer der bedeutendsten Bildhauer in der Ungarischen Volksrepublik. Fest in der ungarischen Bildhauertradition verwurzelt, hat er eine eigene Ausdruckssprache, die sich durch Einfachheit, Klarheit und eine einheitliche Sicht auszeichnet. Davon kann man sich bei Besuchen im sozialistischen Bruderland immer wieder von neuem zeugen; mehr als 50 Plastik ihm stehen dort auf öffen Plätzen. Zu den bekanntest beiten gehört das 18 Mete Monumentalwerk „Pest- das auf der Margarethen-In Hauptstadt anläßlich des läums der Vereinigung Stadtteile aufgestellt wurd Entwurf dieses Denkmals man in der Ausstellung betra

Neue Techniken wurden Bildhauerkunst eingeführt. dem üblichen Material v Glas, Stahl, Stein und Acr die plastische Kunst entdec

Bei der 1976 entstandenen „Gedanke" führt die Verwe von Bronze, Stahl und Ac einem Kunstwerk zu einem eigenartigen Effekt, der die sagekraft des Werkes nur stärkt. Zwei Hände, in der eine rote Kugel, sind Symb das Schaffen des Menschen, Überlegungen, denen die Id Sozialismus entsprang und d durch die Hände, die Arbei wirklicht werden können. In Werken spricht der Künstl in Symbolen, doch verwen dabei stets Bilder, die von verstanden und leicht ents selt werden können.

Istvan-Kiss-Ausstellung am Berliner Fernsehturm

Häufig gestaltet Kiss auch historische Themen. Schon 1953 schuf er das Denkmal „1514", bei dem er durch Einbeziehung der aufständischen Bauern und ihres Führers die enge Verbindung beider und die mitreißende Kraft des Volkes darstellt. Weitere Plastiken zu politischen Themen sind „Das Jahr 1956", „Bergen-Belsen", „Grauenvolles Spiel" und „Befreiung".

Porträts nutzt Istvan Kiss, um ganze gesellschaftliche Entwicklungsprozesse darzustellen. „Dosza", der ungarische Bauernführer, wird mit einer Krone dargestellt, die den Sieg der Idee in unserer Zeit zeigt, aber auch gleichzeitig die Niederlage in jener historischen Epoche, in der die Krone des Bauernführers, die ihm von seinen Feinden aufs Haupt gesetzt wurde, aus glühendem Eisen bestand. Köpfe sind stellvertretend für historische Ereignisse. Dies zeigt auch seine Plastik „Lumumba", in dessen Gesicht er die Unabhängigkeitserklärung schrieb und damit an die alte afrikanische Beninkunst erinnert. Großartig finde ich auch das Lenin-Porträt — der große Führer der Revolution lacht.

Ariane Beygang

ISTVAN KISS: Bergen-... 1974; Stahl, Holz

Foto:

Kiss István, szobrász

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI kiállítás nyílt tegnap Pitestiben, a román képzőművészeti szövetség rendezésében. Az október végéig nyitva tartó tárlaton Kiss István szobrászművész, Csohány Kálmán és Reich Károly grafikusművész alkotásaival ismerkedhetnek meg az érdeklődők.

–: Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1978 szept. 27.

1021

Kiss István szobrai

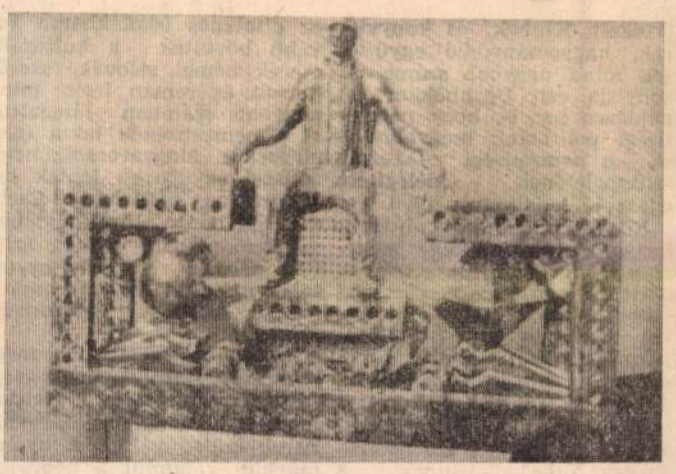

Munkástrón

Kiss István Kossuth- és Munkácsy-díjas szobrászművésznek ötven köztéri műve látható az ország különböző tájain. Kiss István számára a munka ünnep is, pihenés is.

A Százados úti műteremben fázisonként nyomon követhető egy-egy szobor születése. Egy emelvényen kétarasznyi szoborcsoport, mellette ugyanennek a még kisebb fémmodellje, egy csupaüveg, modern épülettömb makettja elé helyezve. Odébb az emlékezetes műcsarnokbeli gyűjteményes kiállítás egyik legérdekesebb darabja: a Munkástrón. A fal mentén sokasodó nagyobb méretű fémelemek szemléltetik, hogy a kiállításon látott változat: egy nagyobb méretű szoborhoz készült tanulmány.

— Sokféle anyagból dolgozik. Most, mintha beleszeretett volna a krómacélba.

— Minden jó anyagot szeretek; és nem föltétlenül az a jó anyag, amelyet könnyebb megmunkálni. Jobban bízom az ellenállóbb anyagban. Dehát megdönthetetlen szabályok nincsenek: a mű határozza meg, miből akar megszületni. Nincs olyan anyag, amellyel szemben ellenérzéseim lennének. Dolgozom bronzzal, kővel, agyaggal, krómacéllal, színes üveggel; még Hungarocellel is — igaz, hogy csak segédanyagként: egy kiállítási szobrom váza volt.

— Fel tudná sorolni mikor, hol, melyik szobrát állították fel?

— Nehezen. Azt megmondhatom, melyik a legnagyobb méretű munkám, mert az egyben Közép-Európa legnagyobb egy kőből faragott szobra is. Tízalakos Dózsa szoborcsoportom ötméteres főalakjához Süttőn akadtak egy remek repedésmentes monolitra — azaz szikladarabra. A szobrot gipszmodell alapján készítette el a kőfaragó-vállalat — négy évig dolgoztak rajta.

— Tekintélyes méretű a margitszigeti Pest-Buda szobor is, amelynek érdekessége, hogy az összekötő vörösréz héjazat belsejében bontakozik ki a bronzplasztika.

— Ezt a szobrot Pest-Buda egyesülésének jubileumára, annak szimbólumaként készítettem.

— Hogyan vált a monumentális köztéri szobrok alkotójává?

— 1953-ban végeztem el a képzőművészeti főiskolát: ugyanakkor nyertem el az országos Dózsa-pályázat első díját, — ennek nyomán készült el az imént említett Dózsa-szoborcsoport, amely a Tabánban látható. Azután — feszített tempót diktáltam magamnak. Vagy nekem diktálta a természetem, a szerencsém, a követelmények? Akárhogyan fogalmazok: ötven nagyméretű szobor — kemény fizikai munka is.

— Talán összefügg ezzel is, hogy a legsikeresebb köztéri szobrász első önálló kiállítását csak nemrég láthattuk?

— Hiányzott a kezdő lendület, mert sok mellékes tevékenységgel, adminisztrációval, nem szobrászmunkával jár egy ilyen kiállítás. Ennek nehezebben rugaszkodtam neki, mint egy tízméteres szobornak. Úgy kezdődött, hogy meghívtak Moszkvába. Eredetileg csak ottani kiállításról volt szó. Aztán a Pravda cikke, a moszkvai rádió interjúja, a kiállítás sikere nyomán meghívtak Jerevánba, Tbiliszibe, Bakuba is. Egy-

A „béke" — a budapesti kiállításon.

egy város: egy-egy hónap. Nyolcvan szobrom vándorolt. Meghatott az ottaniak érdeklődése, és türelme: sorba álltak a kiállítások előtt. A moszkvai Puskin Múzeum megvásárolta Felszabadulás-emlékművemet, amelynek hétméteres változatát, a Műcsarnok főhelyén mutatták be. A szovjetunióbeli vándorkiállítás folyamán mindenütt volt egy kedvenc szobor — ahol ami a legjobban tetszett, oda ajándékoztam. A jerevániak szívéhez legközelebb állt a Népmese, Tbiliszben az Ikaruszt találták a legszebbnek, a Galambokat Bakuban állítják fel, az ottani hatalmas építkezések egyik nagy közterén.

Híd a n

1978 OKT 2 6
NOGRÁD
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-926

Olvasva az újságokat, hallgatva a rádiót, gyakran találkozhatunk olyan híradásokkal, amelyek arról számolnak be, hogy sok tőkésországban a nemzeti és nemzetiségi kisebbségek — a helytelen nemzetiségi politika következtében — ellentétek és feszültségek forrásait jelentik. Ezek az esetek többségében, nemcsak az adott országban, de a nemzetközi politikában is igen érzékenyen éreztetik hatásukat.

Ezzel szemben hazánkban a szocialista forradalom győzelme a dolgozó osztályok felszabadításával egyidőben a nemzetiségi diszkrimináció, a megkülönböztetés megszüntetését is jelentette. Ez természetesen következik a marxizmus—leninizmus alapelveiből, azok gyakorlati megvalósításából.

Pártunk következetes elvi politikájának köszönhető, hogy hazánkban már nincsenek alapvetően megoldatlan nemzetiségi kérdések. Nálunk a nemzetiségek egyenjogú állampolgárokként vesznek részt egész népünket átfogó szocialista építőmunkában, közös feladataink megoldásában. Törvény van rá, hogy szabadon gyakorolhatják anyanyelvüket, ápolhatják kulturális hagyományainkat, s a magyar lakossággéval azonos jogok és kötelességek illetik meg őket.

Pártunk nyílt, a gyakorlati végrehajtásban is következetes nemzetiségi politikája az élet minden területén érvényesül. A nemzetiségek képviselői a helyi tanácsoktól a a legmagasabb törvényhozó testületig, a parlamentig, részesei a magyar közéletnek. Több mint félezer általános iskolában és mintegy százharminc óvodában tanulhatják anyanyelvüket a hazánkban elő nemzetiségek gyermekei. Egyre táguló körben őrzik, kívánják élőnek megtartani a nemzetiségek kultúrájának ért
ra
se
z
sa
szükségle
egész társadalm

Bízvást mondhatjuk, hazánkban élő mintegy négyszázötvenezer német szlovák délszláv és román nemzetiségi lakos állampolgári és politikai közérzete jó. Szülőföldjüknek és hazájuknak vallják ezt az országot, amelynek örömei és gondjai az övékéi is. Pártunk azon törekvése is, hogy a hazánkban élő nemzetiségek hidat alkossanak a szomszédos országok népei között, egyre inkább kiteljesedik.

Az idei esztendő különösen nagy jelentőségű a Magyarországon élő nemzetiségek életében. Az érdekeiket képviselő nemzetiségi szövetségek novemberben tartják soron következő kongresszusukat. Így ez az év a számvetés esztendeje számukra: mire jutottak a legutóbbi kongresszus óta, hogyan tovább ezután. A felkészülés több mint fél esztendeje folyik. Már túljutottak a helyi küldöttválasztó gyűléseken és a legtöbb helyen a megyei küldöttértekezleteken is.

A beszámolók, valamint a felszólalók százai szinte kivétel nélkül mindenütt újabb eredményekről adtak számot. Mind a négy nemzetiség képviselői elmondották, hogy tovább nőtt az érdeklődés az anyanyelv oktatása iránt. A német nyelvet például az óvodákban ma már háromezernégyszáz, az általános iskolákban tizenhatezer, a gimnáziumokban szintén nagyszámú gyermek tanulja. A szlovák nyelvvel a legutóbbi kongresszus óta ezerszáz diákkal több ismerkedik csak To
lturális
szerb-
mind
átogattak
kta tele-
szági nem-
léptek do-
an. Cseh-
oszláviában
német, szlo-
omán együtt-
tesek mu
e tudásukat a
magyarországi nemzetiségi falvakban.

Az évente hazánkban megrendezésre kerülő nemzetiségi fesztivál kulturális életünk jeles eseményei közé tartozik. Rendszeressé váltak a nyelvművelő valamint a néprajzi és helytörténeti nyári táborok. Mind gyakoribbak a kétnyelvű ismeretterjesztő előadások és filmvetítések.

És nemcsak a nyelvművelés és hagyományőrzés szép eredményeiről adtak számot a küldöttértekezletek felszólalói. Elmondották azt is, hogy az általános politika szerves részeként alkalmazott nemzetiségi politika tudatosítása, eredményeinek ismertetése tovább erősítette a hazánkban élő nemzetiségi lakosságban is a párt politikája iránti bizalmat és az e politikából fakadó tennivalók végrehajtását.

Mind a négy szövetség ez évi munkájának középpontjában a kongresszusra való felkészülés állt. Ezt célozták a különböző pályázatok és vetélkedők, ezt segítették a kultúrkörutak és a kulturális seregszemlék csakúgy, mint a különböző kiállítások, vagy az anyanyelven írott művek az eddiginél nagyobb számú megjelentetése.

A megtett út végső mérlegét a kongresszusok hivatottak elkészíteni. És a kongresszusok feladata lesz az is, hogy megjelöljék a további út legfontosabb állomásait.

Prukner Pál

kuznyecki lence két zvárosa

tonna „fekete gyémánt" rejtőzik. A két nyugat-szibériai város épületeinek nagy részét ezért lebontják, s csak a műemlékjellegűeket mentik át a szénmezők közelében felépülő új városokba. A következő hét évben összesen egymillió 600 ezer négyzetméter lakóterület épül. A két bányászváros fejlesztésére mintegy 1,3 milliárd rubelt fordítanak.

ácselnök

háti

ségi tanácselnöki tisztség betöltéséig. Érdemes vele együtt előidőzni azokon a társadalmi, közösségi pontokon, cselekvési területeken, ahol az évek során munkát végzett, ahol tekintélyt szerzett az emberek előtt. Igen, elsősorban a példa kedvéért, hiszen a munkás tanácstagok máshol, a pásztói járásban is méltán számíthatnak a községi tanács tisztségviselőinek utánpótlásában arra, hogy idővel és esetenként rájuk esik majd a választás.

— Pásztón születtem, de tulajdonképpen Felsőtoldon gyerekeskedtem — mondja az elnök. — Felsőtoldon jártam iskolába, aztán Szécsényben tanultam másfél évig mezőgazdasági technikusnak, a betegség

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP

Kiss István Kossuth- és Munkácsy-díjas szobrászművész

1978. március 26.

1978 MÁR 26

1021

A Béke című, repülő galambokat ábrázoló kompozíció

„Mindent, ami emberi — emberalakkal fejezhetek ki a leghívebben"

Kiss István szobrai

Kiss István Kossuth- és Munkácsy-díjas szobrászművész az idén többszörös jubiláns: 50 esztendős, 25 év óta szobrász, és ötven köztéri műve látható az ország különböző tájain.

A Százados úti műtermében látható a szeptemberben megrendezett Műcsarnokbeli gyűjteményes kiállításának egyik legérdekesebb darabja: a Munkástrón. A fal mentén sokasodó, nagyobb méretű fémelemek szemléltetik, hogy a kiállításon látott változat: egy nagyobb méretű szoborhoz készült tanulmány. A Munkástrón krómacélból készül, hegesztéssel, 4,80-szor 3,50-es méretben állítják fel Miskolcon, a Vasas Művelődési Központ előtt. Az épületet tavaly decemberben avatták fel, a szobrot idén december 3-án, a város felszabadulásának évfordulóján adják át.

— A Műcsarnokban kiállított változat ott volt az intézmény felavatásán, — mondja a művész —, hogy láthassák azok akiknek készül; láttam: sajátjuknak érzik, mert — ha áttételesen fogalmaztam is — mondanivalóját mindenki érti.

— Sokféle anyagból dolgozik. Most mintha beleszeretett volna a krómacélba.

— Minden jó anyagot szeretek; és nem föltétlenül az a jó anyag, amelyet könnyebb megmunkálni. Jobban bízom az ellenállóbb anyagban. Dehát megdönthetetlen szabályok nincsenek: a mű határozza meg, miből akar megszületni. Nincs olyan anyag, amellyel szemben ellenérzéseim lennének. Dolgozom bronzzal, kővel, agyaggal, krómacéllal, színes üveggel; még Hungarocellel is — igaz, hogy csak segédanyagként: egy kiállítási szobrom váza volt.

— Fel tudná sorolni, mikor, hol, melyik szobrát állították fel?

— Nehezen. Azt megmondhatom, melyik a legnagyobb méretű munkám, mert az egyben Közép-Európa legnagyobb egykőből-faragott szobra is. Tíz-alakos Dózsa szoborcsoportom ötméteres főalakjához

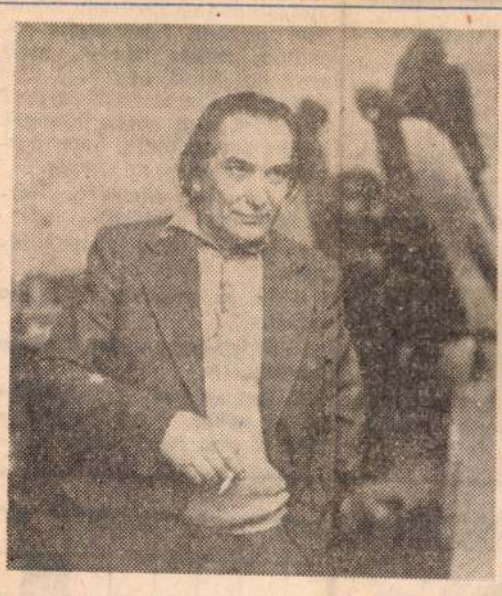

Kiss István portréja

Süttőn akadtak egy remek, repedésmentes monolitra — azaz szikladarabra. A szobrot gipszmodell alapján készítette el a Kőfaragó Vállalat — négy évig dolgoztak rajta.

— Tekintélyes méretű a margitszigeti Pest—Buda szobor is, amelynek érdekessége, hogy az összekötő vörösréz-héjazat belsejében bontakozik ki a bronz plasztika.

— Ezt a szobrot Pest—Buda egyesülésének jubileumára, annak szimbólumaként készítettem.

— Hogyan vált a monumentális köztéri szobrok alkotójává?

— 1953-ban végeztem el a Képzőművészeti Főiskolát; ugyanakkor nyertem el az országos Dózsa-pályázat első díját, — ennek nyomán készült el az imént említett Dózsa-szoborcsoport, amely a Tabánban látható. Aztán — feszített tempót diktáltam magamnak. Vagy nekem diktálta a természetem, a szerencsém, a követelmények? Akárhogyan fogalmazok: ötven nagyméretű szobor — kemény fizikai munka is.

— Talán összefügg ezzel is, hogy a legsikeresebb köztéri szobrász első önálló kiállítását csak tavaly láthattuk?

— Hiányzott a kezdő lendület, mert sok mellékes tevékenységgel, adminisztrációval, nem-szobrász munkával jár egy ilyen kiállítás. Ennek nehezebben rugaszkodtam neki, mint egy tízméteres szobornak. Úgy kezdődött, hogy meghívtak Moszkvába. Eredetileg csak ottani kiállításról volt szó. Aztán a Pravda cikke, a moszkvai rádió interjúja, a kiállítás sikere nyomán meghívtak Jerevánba, Tbiliszibe, Bakuba is. Egy-egy város: egy-egy hónap. Nyolcvan szobrom vándorolt. Meghatott az ottaniak érdeklődése, és türelme: sorbaálltak a kiállítások előtt. A moszkvai Puskin Múzeum megvásárolta Felszabadulás-emlékművemet, amelynek hétméteres változatát a Műcsarnok főhelyén mutatták be ősszel; s Mátészalka főterén állítják fel, a terv szerint jövőre. A szovjetunióbeli vándorkiállítás folyamán mindenütt volt egy kedvenc szobor — ahol ami a legjobban tetszett, oda ajándékoztam. A jerevániak szívéhez legközelebb állt a Népmese, Tbiliszíben az Ikaruszt találták a legszebbnek, a Galambokat Bakuban állítják fel, az ottani hatalmas építkezések egyik nagy közterén.

— A szovjetunióbeli és a Műcsarnokban látott kiállítását folytatja-e másutt?

— Dunaújváros, Szeged, Berlin, Varsó, Szófia: az idei kiállításaim színhelyei.

Péreli Gabriella

hét szabadságom, utána pedig a főnök ment el 4 hét szabadságra...

Milyen idő várható a következő évtizedekben?

A vermonti meteorológusok a következő két évtizedre hidegebb időjárás bekövetkezését jósolják az Egyesült Államoknak. Azoknak, akik szeretik a meleget, meg kell várniuk a századfordulót. „A nyolcvanas években a hőmérsékletnek századunkban egyedülálló csökkenésére számíthatunk" — nyilatkozott Harold Bernard meteorológus. Jóslatait statisztikai adatokra alapozza, amelyekből kitűnik, hogy a melegebb és hidegebb levegőhullámok mintegy húszéves időszakokban váltják egymást.

Vasárnapi konferansz

Nehéz eset

Nem árulok el újságot, bajban vagyunk. E baj annál inkább sem újság, mert az illetékesek már évekkel ezelőtt szóvátették, hogy emberek, tartóztassuk meg magunkat a földi élvezetek egyik leggyönyörűbbjétől, a dúsan terített asztaloktól. A baj méreteiről eddig azonban csak felületes ismereteim voltak. Megyek például az utcán és szembejön velem Kovásznainé. Ejnye, mondom, nem tévesztem össze valakivel? Hiszen mikor utoljára láttam vagy három évvel ezelőtt, akkor legalább tíz négyzetdeciméterrel kisebb volt a felülete. Vagy összeakadok ifjúkorom réglátott nagy szerelmével, s felidézendő a letűnt ifjúságot, át akarom fogni a derekát, de az első pillanatban azt hiszem, hogy összementek az ujjaim, holott nem erről van szó, hanem drága Orsolyám szedett fel nem elhanyagolhatóan kevés kilókat.

Ez volt tehát eddig, a minap viszont pontos adathoz jutottam a baj elhatalmasodását illetően. Olvasom ugyanis Sághy Vilmos belkereskedelmi miniszternek az országgyűlésben elmondott expozéjában, hogy élelmiszerfogyasztásunk naponta és gyomronként elérte a 3150 kalóriát. Ezzel szemben, ha emlékezetem nem csal, például egy ilyen magamfajta nehéz iróasztal munkát végző embernek vígan elég lenne napi 2800 kalória is. A nehéz fizikai munkát pedig egyre inkább könnyítik a gépek, így azt hiszem, nem járok messze az igazságtól, ha kimondom, napi száz—százötven kalóriát nyugodtan leadhatnánk ebből a bizonyos átlagból, hogy megőrizzük szilfidségünket.

De mennyire igaz a mondás, hogy ahol a baj, ott a segítség. Fél évvel ezelőtt, a most már kétmilliós példányszámú hetilapunk, a Nők Lapja heti étrendeket kezdett közölni fogyókúrázók számára.

Megmondom őszintén, a magam részéről kétkedéssel fogadtam ennek sikerét, mert eszembe jutott egy régi vicc változata. Eszerint két barátnő beszélget, s az egyik könnyek között panaszkodik, hogy borzalmas dolog ez az éhezés.

— De miért éhezel? — kérdi részvéttel a másik.

— Azért, mert fogyókúrázom.

— Ó, te szegény, és mióta csinálod?

— Hogy-hogy mióta. Holnap kezdem.

Szóval ez van. A fogyókúra olyan nehéz, hogy az ember még el sem kezdi, csak elhatározza és máris szenved miatta.

De nemcsak ezért fogadtam kétkedve a Nők Lapja kezdeményezését, hanem azért is, mert hátha kedvet kapok hozzá alapon beleolvastam néhány hét étrendjébe. No szóval, ettől ment el a kedvem, mert többek között ilyeneket olvastam: „Tízórai: 40 gramm gépsonka. Uzsonna: 150 gramm alma." Ugyanez más alkalommal: 100 gramm grape fruit. No nem az volt a baj, hogy nem szeretem a gépsonkát, az almát, vagy a grape fruitot, hanem nem tudtam elképzelni, hogyan fogok szaladgálni patikamérleggel a zsebemben, hogy tízóraira kimérjem magamnak például a 40 gramm gépsonkát. Az is elképzelhetetlen volt számomra, hogy egyáltalán dolgozó nő hogyan nevezhet be egy olyan fogyókúrába, amelynek ételreceptjeihez ugyancsak grammokban adják meg a nyersanyagmennyiséget, például: 10 gramm vöröshagyma, 3 gramm napraforgóolaj stb., mert hát mikor és hol főzi meg az étkét? Elvégre villanyrezsót nem cipelhet magával a munkahelyére, s az ebédidő sem túlságosan bő ahhoz, hogy főzzön is, egyen is.

Hitetlenkedésemre azonban, hogy úgymondjam ráfáztam. A népszerű hetilap legújabb száma máris eredményeket tárt országunk elé. Összesen négy fogyókúrázó fényképét tudta közölni, akik hajlandók voltak magukat lefényképeztetni a kúra elején és végén. Hiába, az erős akarat diadalmaskodik. Íme, itt van mindjárt az első, aki négy kilóval verte a mázsát egy fél évvel ezelőtt, s ha nem is lett légies karcsúvá egy fél év alatt, de most már kilenc kilóval alatta van a száznak. De van ezen túl egy 25, egy 8 és egy ötkilós eredmény is — mármint minuszban. Nem mondom, enynyi soványság elég sovány eredmény, s hogy a Nők Lapja sincs elragadtatva tőle, azt a képes összeállításnak adott mértéktartó cím is igazolja: Kezdetnek jó.

Fogjuk ezt fel úgy, hogy végre elindult valami?

Már-már hajlamos lettem volna rá, de erre olvasom egy belkereskedelmi minisztériumi sajtótájékoztató anyagában, hogy az ünnepekre a tavalyi mennyiségnél 10,6 százalékkal több húst és húskészítményt hoznak forgalomba a boltokban.

Mit tehetek ezek után? Mindenkinek jó étvágyat kívánok a húsvéti lakomához.

Baloghy Zoltán

A SZERELEMRŐL

Mottó: Kassák Lajos válogatott versei című kötetének, a szerelemről szóló egyik versében idézünk.

Vízszintes: 1. **Az idézet második sora** (Zárt betűk: A, O, A, J, V.) 13. Spanyolország legmagasabban épült tartományi városából való. 14. Finnugor nyelvű nép. 15. A buddhizmus Japánban elterjedt ága. 16. Beszédbeli sajátosságok, nyelvjárások. 19. Hírek része! 20. Tűző egynemű betűi. 21. **Az idézet első része.** (Zárt betűk: A, I.) 22. Vatikán és Luxemburg gépkocsijainak jelzése. 23. Kevert zene! 26. Kiváló katonai alakulat. 27. Négy németül. 29. Nagy folyónk. 31. Holland festő, Rembrandtnak volt a tanítványa. 32. A kard része. 33. Kitalálja. 35. Régi súlymérték, névelővel. 36. Énekkar vezetője. 37. Ott alul. 39. Könyvespolc régies neve. 41. ... ramma, valamely szó betűinek felcserélésével alkotott más szó. 42. Jurij Bondarev híres regénye a sztálingrádi csatáról. 44. SLÓ. 46. Pista angol változata. 48. Francia névelők. 49. ... mi magyar felvágott specialitás. 51. Visszatett! 53. Kettős mássalhangzó, fordítva. 56. Tetejébe. 57. Konyhafőnök. 59. Község a Zala folyó mellett. 60. Páhol. 61. Csipkelődve tréfálkozik. 63. Élénken tarka.

Függőleges: 1. Felülről **nézve** ezek láthatók. 2. Körülvenni. 3. A francia filmek végén olvashatjuk. 4. Közben volt! 5. Argentin, olasz, zambiai gépkocsik jelzése. 6. Kossuth-díjas írónk (Sándor). 7. Műalkotások. 8. Női név, 9. ... oi, sílécet visszal keni be. 10. Az egyik legnagyobb amerikai hírügynökség névbetűi. 11. Norvég, portugál és olasz gépkocsik jelzése. 12. Északi nép. 17. Rajongásig szeret. 18. ... egyev, világhírű szovjet kémikus. 24. Apróságok miatt elégedetlenkedik. 25. **Az idézet harmadik része.** (Zárt betűk: A, M.) 28. Többször jelez. 30. Ez a könyv a bérházakban a nyilvántartást szolgálja, névelővel. 32. Vívópást. 34. Járom, hám. 35. ... Kaleh, Al-

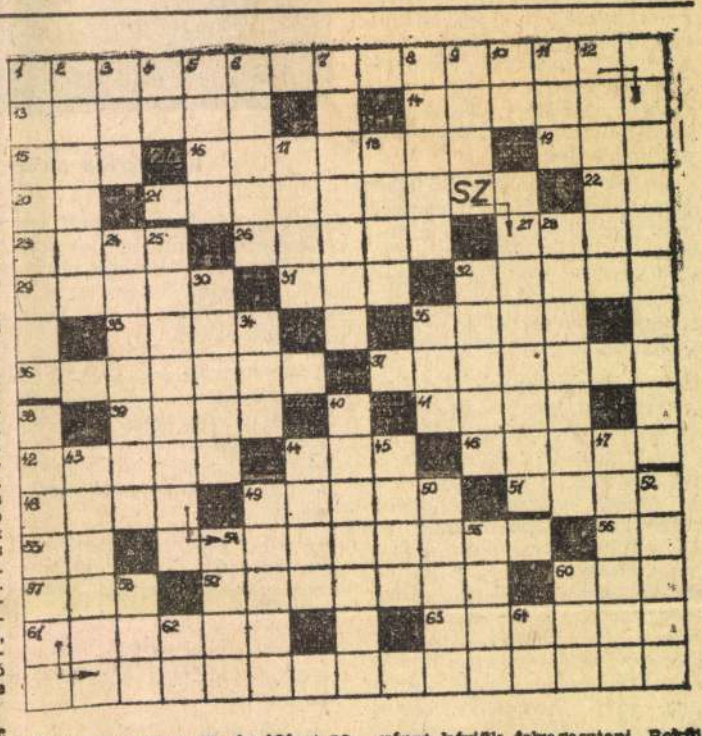

Dunán kis sziget. 38. **Az idézet negyedik része.** (Zárt betűk: M, G, S.) 40. A meleg évszakban üdülő, ford. 43. Genfet így is nevezik. 44. Éles késsel vág. 45. Kis kutya. 47. Megmunkált érem domborművéről mondjuk. 49. Munkatárs bizalmas megszólítása. 50. Hamis tény, megállapítás (két szó). 52. Vágatok a bányában. 54. Gyenge minőségű föld. 55. Az észak-amerikai Nagytavak egyike. 58. Száraz, meleg bukószél. 60. Az élethez nélkülözhetetlen. 62. Kötőszó. 64. A magyar zene egyik legkiválóbb képviselőjének névbetűi.

A megfejtéseket **szerkesztőségünk** címére kell beküldeni. A levelezőlapra az alábbi **rejtvényszelvényt kérjük** felragasztani. **Beküldési határidő:** 1978. április 1. Legjobb rejtvényfejtőink között minden hónapban könyvutalványokat sorsolunk ki. A március 19-i számunkban közölt keresztrejtvény helyes megfejtése:

Nem idegené, nem úré, miénk a hazánk

A népé, amely fönntartotta

Egy évezreden át

ZH **Rejtvényszelvény 1978. márc. 26.**

Kiss István, szobrász

Emil Alekszandrov, a Bolgár Népköztársaság kulturális bizottságának első elnökhelyettese és *Kiss István* Kossuth-díjas szobrász, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke idézte fel Roerich életútját, méltatta munkásságát. A kiállítást *március 2-ig* tekinthetik meg az érdeklődők.

5.

-: Emlékünnepség a Bolgár Kult. Központban

Népszabadság, Bp. 1979. febr. 17.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1978 MÁR 26

Kiss István

1021

Kiss István: Munkás trón (szobor)

...vá vált formai me...

...eszprémi színjátszó napok mérlege

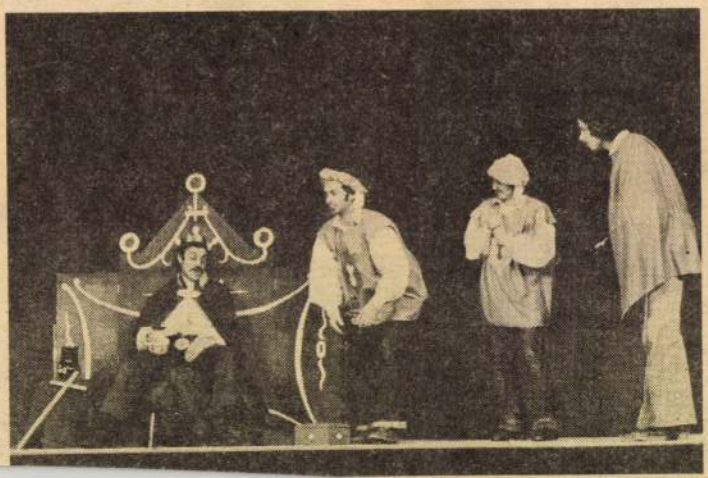

A sümegiek megmaradtak az általános problémánál. A rendező, *Sarkadi Nagy Antalné*, visszariadt az alkoholizmus gondjának *„sümegiesítésétől"*. Így az előadás mind az otthoni, mind a fesztiváli hatásából sokat veszít.

Három népi játékot láthattunk. Mindhárman — *a bakonycsernyeiek, a herendiek és a pápateszériek* — országos minősítést értek el. Az utóbbiak sajátosan, és tegyük hozzá, izgalmasan újszerűen ötvözték a popzenét, a mai fiatalok táncát a Ludas Matyi történet plebejus népiségével. Bizonyára ezért is értek el — nemcsak ősszin-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-548, 340-726
1978 ÁPR 23
DÉLMAGYARORSZÁG

Kiss István,
szobrászművész

ZIN DÉM

A két Bolyai

1021

Kiss István elkötelezett művész, robusztus népi hősök meggyőző erejű ábrázolója — ilyennek látja őt a közvélemény, s teljes joggal, mert ilyennek mutatja őt két legismertebb monumentális alkotása, a Dózsa-emlékmű és a Tanácsköztársasági-emlékmű. Lélegzetelállítóan nagy feladat volt mindkettő: történelmi adósságát egy ország rótta le Kiss István kezével. Századunk elején írta le Ady Endre: *„Magyarország népe, mely a feudalizmus ellen küzd, állítson szobrot Dózsa Györgynek."* Ötven év kellett hozzá, hogy álljon a szobor, immár nem a küzdelem, hanem a győzelem szimbólumaként, s az is jelkép, hogy az éppen kivívott győzelem által felszabadított ifjú alkotó állíthatta a helyére. Ugyancsak ötven évbe telt, míg az első magyar proletárdiktatúra méltó emlékművet kapott Budapesten. Ez a szobor a művészi egyéniség alázatát példázza a művészi cél előtt: *Berény Róbert* klasszikus plakátja vált háromdimenziós, lenyűgöző művé Kiss István kezében. Mindezek közismert tények, s vitathatatlanná teszik az első mondatomban foglalt sommás értékelés igazságát.

De ez az igazság — bár tiszta igazság — mégsem a teljes igazság. Arra nyilvánvalóan nem vállalkozhatok, hogy kiteljesítsem. Nem fogok Kiss István elkötelezettségéről beszélni — művei beszélnek róla. Művészetét sem próbálom elemezni — nem is tudnám értő módon, úgy, ahogy ez a művészet megérdemli: nem ezért tiszteltek meg azzal, hogy most pár mondatot mondhatok, hanem egy szerencsés véletlen miatt. Véletlenül és többek között ugyanis olyan szerencsém is volt életpályám alakulásánál, hogy reggelente, amikor munkahelyem bejárati ajtaját kinyitom, jobbról *Bolyai János*, balról *Bolyai Farkas* néz el mellettem: mindketten Kiss István kezemunkái. Nem rám néznek, fontosabb dolgokkal vannak elfoglalva: János most fedezi fel a hiperbolikus geometriát, édesapja meg az egyenlő területű síkidomok egymásba való átdarabolhatóságáról szóló nevezetes tételét. Ezt a két szobrot ismerem: hadd beszéljek most úgy Kiss István művészetéről, hogy erről a két szoborról beszélek.

Látszólag egyszerű, talán túlságosan is egyszerű a mozdulat, amely által a két bronzalak életet kap: Farkas keményen szorítja össze ujjait, jelezve a kemény, görcsös, hiábavaló töprengést; János a felfedezés örömével tárja szét karjait. Ha ez, és csak ez volna a két szoborban, talán igazat lehetne adni Kiss István egy kritikusának, aki a szimbolika bonyolultságát kéri számon művészetében. Valójában azonban mást, és sokkal többet adnak ezek a szobrok; de ehhez nem elég köztük elsietni: szembe kell állni velük. Álljunk szembe Bolyai János szobrával a szegedi Bolyai Intézet előcsarnokában, olyan messziről, ahogy a belső tér engedi. Látunk egy fiatal, császári mérnökkari tisztet, aki tisztán és rendkívüli koncentrációval gondolkodik, karjait a gondolkodás révületében felemelve; már érzi a teret, de még nincs a végleges tudás birtokában. Induljunk meg lassan a szobor felé, s amikor mintegy négy lépésnyire megközelítjük, valami különös történik. Bolyai János szemei, ezek a csupán jelzésszerűen megformált szemek, sugározni kezdenek, s érezzük, hogy ez előtt a fiatalember előtt feltárult a nagy titok, s kezei sem tapsikolásra nyílnak, hanem négy lépés távolságról hajlásuk egyenletessé válik, és a pszeudoszféra két geodétikus vonalává lényegülnek át. A semmiből előállt az új, más világ. Bonyolult és mély szimbólum ez a szobor, azt mondja el a látvány nyelvén a tudományos felfedezés megszületéséről, amit szavakkal elmondani hiábavaló próbálkozás.

Évekig jártam el Bolyai János szobra mellett, amíg egyszer ezt felfedeztem. Tudománnyal foglalkozó ember, ha egy módszert kitalál megpróbálja másutt is alkalmazni. Szembeálltam Bolyai Farkas szobrával is, megindultam felé — eredmény nélkül. Vártam, hogy a kemény vonások mögül feltűnjön a reménytelenség fájdalma, de a képről is jól ismert arc hidegen nézett el fölöttem. A kezekkel több szerencsém volt; azokra a módszer alkalmazható volt: az ujjak egyenes-szakaszokkal határolt idomokat zártak körül, s amit eddig éveken át nem tettek, most egy pillanat alatt felidézték agyamban a Bolyai—Gerwin-tételt. Azt azonban, hogy az arc miért nem mozdult meg, csak most értettem meg, amikor megálltam Bolyai Farkas szobrának kis méretű eredetije előtt. Ennek a kis szobornak az arca nem az ismerős, fennmaradt Bolyai Farkas-arc, hanem azé az apáé, ki azt mondja fiának: *„Az istenért kérlek, hagyj békét a paralelláknak ... megmértem azt a feneketlen éjszakát én is, az életemnek minden világossága kialudt benne."* A nagy szobor, az emlékmű már nem ezt a drámai figurát ábrázolja.

A két Bolyai szobrát mi, szegediek, bármikor láthatjuk. Kiss István többi szobrait együtt azonban csak most, és nem sokáig. Néhány mondatban vallottam a Bolyai-szobrok nyújtotta élményemről. A kiállításon pedig hadd valljanak a művek alkotójuk hűségéről népéhez, nemzetéhez; alkotó fantáziájáról, uralmáról a fémek, a kövek és a valóságos világ térbeli formái felett.

KÖZNEVELÉS

Egészségnevelés és nevelési folyamat*

Az egészségnevelés jelentőségével mindannyian tisztában vagyunk. Az egészségnevelés azonban elválaszthatatlan a nevelés folyamatának egészétől: többek között az értelmi az erkölcsi az esztétikai neveléstől. Ha a nevelés többi feladatának megvalósításában gyengeségek vannak, ha a nevelés egész stratégiájával baj van, az egészségnevelés is csak nagyon korlátozottan tudja megvalósítani a maga célkitűzéseit.

Ma a nevelés területén tele vagyunk ellentmondásokkal, sokak számára megmagyarázhatatlan ellentmondásokkal. Ilyen ellentmondás pl. az egészségügyi ismeretek és az egészségügyi szokások közötti súlyos ellentmondás is. Az iskolai tanulók általában tudják, hogy a dohányzás, az alkoholfogyasztás ártalmas, mégis szomorú és egyre szomorúbb adataink vannak az ifjúkori dohányzásról és alkoholfogyasztásról. A tanulók sokat hallanak a tisztaságról, mind a személyes, mind a környezeti tisztaságról mint az egészség fontos feltételéről. Mégis a tisztaságot akadályozó hajviselet, ruhaviselet divatja terjed, és még oktatási intézményeink helyiségeiben sem tudunk megfelelő tisztaságot teremteni. Honnan ez az ellentmondás? Többek között onnan, hogy gyengén fejlettek ifjúságunkban az olyan tulajdonságok, mint a fegyelmezettség, az önuralom, az akaraterő. A fegyelmezetlen, az akaratgyenge ember sok mindent tudhat, sőt be is láthat, mégis tudása, belátása ellenére, a közszokásnak engedve cselekszik. Ha egészséges életmódra akarjuk nevelni az ifjúságot, általában fegyelmezettebbé, akaraterősebbé kell nevelni.

Az elmondottak nemcsak a dohányzásra, az alkoholfogyasztásra, a tisztaságra vonatkoznak, hanem pl. a szexuális nevelésre is. Az egészséges, a humánus szexuális életet nem lehet elválasztani az olyan tulajdonságoktól, mint a fegyelem, akaraterő, komolyság.

Az egészséges életmódra nevelés gyakran ellentétbe kerül azok törekvéseivel is, akik a gyermekek egészsége megóvásának, a mentálhigiéné érvényesítésének a jegyében lépnek fel, akik az iskola megfelelő mentálhigiénés klímáját hiányolják. Az egészségvédelem érdekében száműzni kívánnak az iskolából minden határozott követelést, vég nélkül akarják csökkenteni a tananyagot, túlterhelőnek tartanak minden memoritert, idegrendszeri ártalmat okozónak kiáltják ki az osztályzást, károsnak vélnek minden vizsgát. Főképp orvosok és pszichológusok képviselnek ilyen nézetet. Úgy vélem, az ilyen nézeteknek semmi közük nincs az igazi egészségnevelő tevékenységhez, a nekünk szükséges mentálhigiénéhez. Az ily módon nevelt, elkényeztetett gyermekek számára már az általános iskola felső tagozatában, méginkább a középiskolában a legcsekélyebb szellemi terhelés is elviselhetetlen, tanulási kapacitásuk beszűkül, és képtelenek valamit is a szó valódi értelmében megtanulni.

Ugyanígy vagyunk a testi megterheléssel is. Sokat panaszkodunk, hogy a fiatalok nem elég ellenálóképesek, gyenge az állóképességük, izmaik nem képesek elviselni akceleráltan fejlődött testüket. Nyilvánvaló, ha a gyermekek rendszeres testedzését, fokozatosan növekedő testi terheléseket elhanyagoljuk, vagy-is ha nem támasztunk velük szemben követelményeket, akkor bizonyos idő után a legcsekélyebb fizikai terhelés is elviselhetetlen számukra.

És most ott vagyunk nevelési stratégiánknál, amiről első mondataimban említést tettem. Nevelési stratégián azt az általános irányvonalat értem, amely egész nevelési ténykedésünket áthatja, amely egész nevelési tényked-sünk vezérfonala. Az egészségnevelés lehetősége, eredményessége is nem kis mértékben függ ettől az általános nevelési stratégiától. Ha ebben a polgári reformpedagógia egyoldalú gyermekközpontúsága: egy álhumanista gyermekfelfogás érvényesül, akkor nem leszünk képesek a mi társadalmunk követelményeinek, igényeinek helytálló, egészséges embereket nevelni sem fizikailag, sem szellemileg. Egy olyan pedagógiai stratégia amely a gyermek érdekeire hivatkozva nem ismeri, pontosabban nem engedi a gyermekkel szembeni igényességet, a vele szemben támasztott — természetesen mindig erejéhez mért egészségügyi szempontból mérlegelt — követelést, amely kizárólag a gyermek „szükségleteire" „érdeklődésére" alapozza a nevelést, amely elszakítja az iskolát, a nevelést a társadalmi követelményektől, a felnőtt ember tényleges társadalmi feltételeitől a helyett, hogy felkészítené a fiatalokat ezekre a követelményekre és feltételekre, rossz szolgálatot tesz a nevelés ügyének általában és az egészségnevelés ügyének is.

Az egészségnevelés vonatkozásában is a gyermekek fokozatosan növekvő szellemi és fizikai terhelésének, a folyamatos, az egészséges szellemi és fizikai edzésnek, az okos gyermekszeretetnek a híve vagyok. Az egészségnevelés vonatkozásában is a felvilágosító, meggyőző módszerek és a határozott követelések dialektikájának kell érvényesülnie. Igenis, szabad követelni, szabad tiltani, és szabad büntetni is, ha kell, ha ez a gyermek érdekeiért van, nem azért, mert valamiféle elavult parancspedagógia, büntetéspedagógia hívei vagyunk. Azt kell elérnünk, hogy az alapvető egészségügyi normák betartását az iskolában tantestület és tanulóközösségi önkormányzat együtt, egyetemlegesen határozottan követelje. Ha nincs egyetemleges, kollektív követelés, akkor természetesen egy-egy pedagógus, egy-egy osztályfőnök elszigetelt erőfeszítése kudarcra van ítélve.

Persze az említett pedagógiai stratégia sikeres alkalmazásának nemcsak az iskolán belüli nevelési tényezők együttműködését közösségét feltételezi, hanem nagy nyomatékkal az iskola és a szülői ház, a családi nevelés összhangját. A liberális, a hamis gyermekszereteten nyugvó pedagógia melegágya ma a család. Hallatlan, mit meg nem engednek a szülők gyermekeiknek egészségtelen életmódban divatban.

Nyáron figyelemmel kísértem egy középiskolai ifjúsági tábor életmódját a Balaton-partján. Az állam nagy anyagi áldozattal napi 10 forintért jó szállást biztosít a fiataloknak, és napi háromszori bőséges étkezést. Mi volt a 15—18 éves fiatalemberek fő szórakozása, szinte versenysportja? Az, hogy melyikük mennyi sört képes egyszerre meginni. Voltak, akik napi 10 forintot is elköltöttek üveges sörre. Micsoda ellentmondások: Balaton, napfény jó levegő, víz, ugyanakkor lerészegedés a sörtől — napi 10 forintért teljes ellátás és napi 100 forint elverés italra. Ebben a jelenségben nem csak a szülők megengedhetetlen engedékenysége, helytelen gyermekszeretete mutatkozik meg, hanem tulajdonképpen benne van jelenlegi nevelési stratégiánk számos negatív vonása is. És jól mutatja ez az egyáltalán nem egyedi jelenség az egészségnevelés és az általános nevelési stratégia összefüggését.

Remélem — bár nincs módom részletesebben kifejteni gondolataimat — nem értenek félre. Amikor az egészségnevelés és a nevelés egész folyamatának elválaszthatatlanságát állítom, egy általán nem becsülöm le az egészségnevelés jelentőségét. Sőt szerintem az egészségnevelés a nevelés minden egyéb feladatának megvalósításának, megvalósítha-

* Felszólalás az egészségnevelési országos tudományos konferencián.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrász-művész

1.) Folytatás.

Az emberekhez szólni. Nemcsak azokhoz, akik abban a városban élnek, ahol a szobrot felállították, és így naponta látják, találkoznak vele, hanem azokhoz is, akik csak egyszer-egyszer haladnak el előtte.

Vegyünk egy másik példát. Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész Dunaújvárosban felállított Lenin figurája sem az ismert politikust, hanem elsősorban az embert fogalmazta meg. Hogy miért így ábrázolta Lenint? Ime, a művész válasza:

„A kor emberét nem kell megtámasztani héroszokkal. A ma embere eljutott idáig, hogy már nem igényli az isteneket. Az önmagához hasonló embereket akarja viszontlátni a művekben. Lenin pedig ember volt a szó legnemesebb értelmében. Ezért formáltam meg ilyen egyszerűen, pátosz nélkülinek alakját. Úgy, ahogyan azokban él, akik ismerték, találkoztak vele. S úgy, ahogyan bennünk, a fiatalabb generációban él, akik azért munkálkodunk, hogy valóra váltsuk életművét".

Prukner Pál: Miért szép? Miért más?
Napló (Veszprém), 1978. ápr. 1.

...lap 1021

1978. MÁRCIUS 11., SZOMBAT

A mű határozza meg az anyagot

KISS ISTVÁN MŰTERMÉBEN

Kiss István, Kossuth- és Munkácsy-díjas szobrászművész az idén többszörös jubiláns: 50 esztendős, 25 éve szobrász, és ötven köztéri műve látható az ország különböző tájain.

Aki műtermében körülnéz, meg sem kérdezi, mivel ünnepli e kerek számokat. A képzőművész nemcsak a maga gyönyörűségére dolgozik, hanem azért is, hogy minél többen láthassák alkotásait. Kiss István *számára a munka ünnep is, pihenés is.*

A Százados úti műteremben fázisonként nyomon követhető egy-egy szobor születése. Emelvényen kétarasznyi szoborcsoport, mellette ugyanennek a még kisebb fémmodellje, egy csupaüveg, modern épülettömb makettja elé helyezve. Odébb a szeptemberben megrendezett Műcsarnokbeli gyűjteményes kiállításának egyik legérdekesebb darabja: *a Munkástrón.* A fal mentén sokasodó, nagyobb méretű, fémelemek szemléltetik, hogy a kiállításon látott változat: egy nagyobb méretű szoborhoz készült tanulmány. A Munkástrón krómacélból készül, hegesztéssel, Miskolcon, a Vasas Művelődési Központ előtt állítják fel.

A kicsinyített formájában is impozáns épületről, és az eléje szánt szoborról. kérdezem.

— Az épület a Népstadion úton már majdnem elkészült; ez a foncsorozott üvegpalota *a honvédség kulturális központja* lesz. A nyugodt architektúrájú tömb ellenpontjaként *csipkeszerű szobrot* képzeltem elé; egyelőre csak annyi bizonyos, hogy a többalakú kompozíció emeletnyi magasságú, és tíz méter széles lesz.

● Sokféle anyagból dolgozik. Most mintha beleszeretett volna a krómacélba.

— Minden jó anyagot szeretek; és nem föltétlenül az a jó anyag, amelyet könnyebb megmunkálni. Jobban bízom az ellenállóbb anyagban. Dehát megdönthetetlen szabályok nincsenek: a mű határozza meg, miből akar megszületni. Nincs olyan anyag, amellyel szemben ellenérzéseim lennének. Dolgozom bronzzal, kővel, agyaggal, krómacéllal, színes üveggel; még Hungarocellel is — igaz, hogy csak segédanyagként: egy kiállítási szobrom váza volt.

● Fel tudná sorolni, mikor, hol, melyik szobrát állították fel?

— Nehezen. Azt megmondhatom, melyik a legnagyobb méretű munkám, mert az egyben Közép-Európa legnagyobb egy kőből faragott szobra is. Tízalakos *Dózsa-szoborcsoportom* ötméteres főalakjához Süttőn akadtak egy remek, repedésmentes monolitra — azaz szikladarabra. A szobrot gipszmodeli alapján készítette el a Kőfaragó Vállalat — négy évig dolgoztak rajta.

Műteremsarok — előtérben a Béke című röpülő galambokat ábrázoló kompozíció

● Hogyan vált a monumentális köztéri szobrok alkotójává?

— 1953-ban végeztem a Képzőművészeti Főiskolán; ugyanakkor nyertem el az országos Dózsa-pályázat első díját, — ennek nyomán készült el az imént említett Dózsa-szoborcsoport, amely a Tabánban látható. Aztán — feszített tempót diktáltam magamnak. Vagy nekem diktálta a természetem, a szerencsém, a követelmények? Akárhogyan fogalmazok: ötven nagyméretű szobor — kemény fizikai munka is.

● Talán összefügg ezzel is, hogy a legsikeresebb köztéri szobrász első önálló kiállítását csak tavaly láthattuk?

— Hiányzott a kezdő lendület, mert sok mellékes tevékenységgel, adminisztrációval, nem szobrász munkával jár egy ilyen kiállítás. Ennek nehezebben rugaszkodtam neki, mint egy tízméteres szobornak. Úgy kezdődött, hogy meghívtak *Moszkvába.* Eredetileg csak ottani kiállításról volt szó. Aztán a Pravda cikke, a moszkvai rádió interjúja, a kiállítás sikere nyomán meghívtak *Jerevánba, Tbiliszibe, Bakuba* is. Egy-egy város: egy-egy hónap. Nyolcvan szobrom vándorolt. Meghatott az ottaniak érdeklődése, és türelme: sorbaálltak a kiállítások előtt. A moszkvai Puskin Múzeum megvásárolta *Felszabadulás emlékművemet,* amelynek hétméteres változatát a Műcsarnok főhelyén mutatták be ősszel; a Mátészalka főterén állítják fel, a terv szerint jövőre. A szovjetunióbeli vándorkiállítás folyamán mindenütt volt egy kedvenc szobor — ahol ami a legjobban tetszett, odaajándékoztam. A jerevániak szívéhez legközelebb állt a *Népmese,* Tbilisziben az *Ikaruszt* találták a legszebbnek, a *Galambokat* Bakuban állítják fel, az ottani hatalmas építkezések egyik nagy közterén.

● A szovjetunióbeli és a Műcsarnokban látott kiállítását bemutatják-e másutt?

— Dunaújváros, Szeged, Berlin, Varsó, Szófia: az idei kiállításaim színhelye.

P. G.

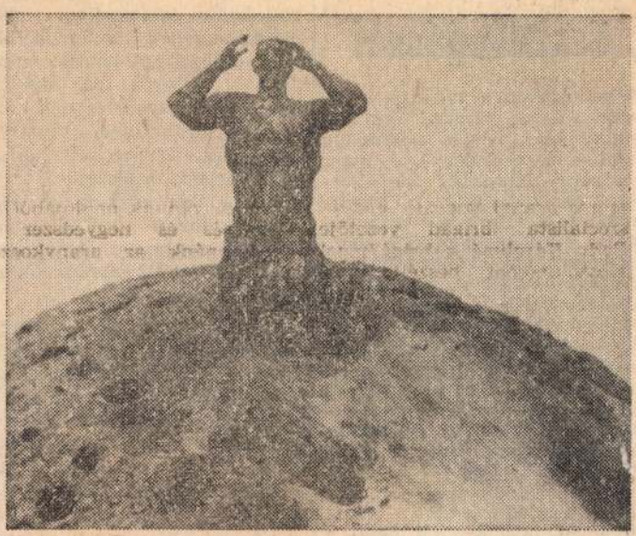

Kiáltás

1978 MÁR 17
PEST MEGYEI HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Gazdaságpolitikai újságírók tanácskozása

Pénteken a budapesti pártbizottság Villányi úti oktatási igazgatóságán a sajtó, a rádió és a televízió szerkesztői, gazdaságpolitikai újságírói, valamint a budapesti és a megyei pártbizottságok ideológiai titkárai tanácskoztak a gazdaságpolitikai újságírás időszerű kérdéseiről.

Az értekezleten megjelent *Győri Imre*, az MSZMP Központi Bizottságának titkára, *Várkonyi Péter* államtitkár, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke.

Grósz Károly, a Központi Bizottság agitációs és propaganda osztályának vezetője tartott előadást *a gazdaságpolitikai újságírás helyzetéről és feladatairól*, majd vita következett. A tanácskozás Győri Imre zárszavával fejeződött be.

Kétmillió tonna kőolaj

A hazai kőolajtermelésnek 1980-ban el kell érnie a kétmillió tonnát, a földgáztermelésnek pedig a 6 milliárd köbmétert. Mint az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület közgyűlésén ezzel kapcsolatban elmondották, e terv megvalósításából különösen nagy feladat hárul a szakemberekre. Most a kitermelés hatékonyságának a fokozása a fő feladat.

A bales

Tava
életük
áldoza
okok k
gondolt cselekvésre intenek — állapították meg az Országos Közlekedésbiztonsági Tanács pénteki plenáris ülésén. A Belügyminisztérium központi klubjában megrendezett tanácskozáson — amelyen megjelent *Földvári Aladár*, a SZOT elnöke — *Körösi Sándor*, az OKBT alelnöke tartott beszámolót. Kiemelte: a közúti közlekedés népgazdaságunk egyik leggyorsabban fejlődő ágazata. *A járművek száma már megközelíti az 1 700 000-et*, s csaknem 4 millió kerékpár és segédmotoros kerékpár népesíti be az utakat. Felfelé ível az idegenforgalom is, tavaly például több mint 2,5 millió külföldi gépkocsi fordult meg az országban. Az egyre dagadó forgalom mögött viszont *elmaradt az úthálózat-építés*, s a feszültséget legfeljebb csak enyhítette a forgalmi rend felülvizsgálata, korszerűsítése.

A kétségtelen gondok sem indokolják azonban a közúti balesetek számának emelkedését, a halálos és súlyos kimenetelű tragédiák szaporodását. Pedig sajnos tavaly ez történt, az előző évinél 8,3 százalék-

balönöcsét-
l, s a
; meg
nem adása, a szabálytalan előzés és kanyarodás ezen kívül 8313 súlyos sérülést okozott.

Az elemzések arra utalnak, hogy nem a szaporodó gépjárműpark, még csak nem is a KRESZ-ismeretek hiánya, hanem elsősorban *a gyakorlatlanság*, a *gyenge vezetői készség* a bűnös. Még mindig túl sokszor ülnek *ittasan* a volán mögé, motorra a gépjárművezetők: 1977-ben 51 ezer elszíneződött szonda vallott az emberi felelőtlenségre. A rendőrök 780 ezer helyszíni bírsággal és 150 ezer feljelentéssel büntették a szabálysértőket.

A jövőben *tudományosan vizsgálják a halálos és súlyos kimenetelű balesetek okait*, a pálya, a jármű és az ember szerepét. Az értékelő, elemző munkában felhasználják a számítógépeket is, s több téma kidolgozására kutatóintézeteket bíznak meg. A gyermekek, fiatalok nevelésében előrelépést jelent, hogy *a pedagógusképző intézményekben megkezdődött a közlekedési szakelőadó-képzés.*

Ezt követően *Kiss Dezső* közlekedési és postaügyi miniszterhelyettes szólt arról, hogy több évnyi baleseti statisztikát átfogva már egyáltalán nem olyan szomorú a helyzet, mintha csak a tavalyit elemezzük. De természetesen azért higgadt és átgondolt cselekvésre van szükség. A jövőben *külön sávot* építenek a kerékpárosoknak, fogatosoknak, a helyi közlekedőknek a főutak mellett.

A plenáris ülés további hozzászólásokkal folytatódott, majd ismertették az *Iskolák a közlekedés biztonságáért* mozgalom eredményeit. A versenyben élen végzett három iskolának, valamint az OKBT 69 aktívájának kitüntetéseket adtak át.

Cikkünk visszhangja

Városfejlesztés, összefogással

A Pest megyei Hírlap *1978. február 25-i számában Homályos* címmel vezércikk jelent meg a tanácsok és a nem tanácsi szervek kapcsolatainak továbbfejlesztéséről, illetve e kapcsolatok némely részletének jogi, gyakorlati tisztázatlanságáról.

Városunkban, a megye ilyen rangú településeinek legfiatalabbján, *Dunakeszin*, a tanács és a nem tanácsi szervek együttműködése már hosszabb ideje eredményes, kiegyensúlyozott. Mindennapjaink ennek sokféle gyakorlati bizonyítékát adják. Így például még a várossá nyilvánítás előtti időszakban épült fel *társadalmi összefogással* egy, száz gyermeket befogadó *óvoda*. A város valamennyi oktatási intézményét *patronálja* egy-egy gazdasági egység, az egy üzem — egy iskola, illetve az egy raj — egy brigád mozgalom keretén belül. Túl az anyagi támogatáson, ezek a személyes jellegű kapcsolatok hozzájárulnak a gyermekek pályaválasztásához, a gazdasági egységek munkaerő-helyzetének javításához. Hasonló, sok területre kisugárzó hatása van annak, hogy a város művelődési központját a tanács a gazdálkodó szervekkel *közös fenntartásban* működteti.

Sokat segített a várossá nyilvánítás előfeltételeinek megteremtésében a tanács és a nem tanácsi szervek együttműködése. Ennek eredménye volt — egyebek között — utak, parkok, játszóterek kialakítása, korszerűsítése. A hagyományokra támaszkodva, a várossá nyilvánítás után is *nagy szerepet kap az összefogás a városfejlesztésben*. Így például újabb óvoda — szintén száz gyermekre méretezve — kerül tető alá a város gazdasági egységeinek támogatásával. A művelődési központnál bevált gyakorlatot, a közös fenntartást kamatoztatva, a gazdálkodó szervek felajánlották, hogy részt vesznek a városi *sportkör* fenntartásában is, ezen a módon segítve a város sportéletének, s azon belül a tömegsportnak a fejlesztését. Az erre vonatkozó megállapodásokat március végéig írják

Itt készül a m

Kiss István, szobrász

EGY SZOBRÁSZ ÚTJA

Kiss István kiállítása a Műcsarnokban

Úgy látszik, mintha *Kiss István* nemzedéke, a munkásokból és parasztokból lett első művésznemzedék ebben az országban, zöld utat kapott volna művészete számára. S ez valóban igaz, ha arra gondolunk, hogy nem kínlódott a létért való küzdelem korábbi szövevényei között, s hogy feladat és közönség várta. Ha végigpergetjük azonban a valóságosan megtett utat, annak egyetlen szakasza sem volt hívogatóan sima. A művésznek szembe kellett néznie a váratlanul kapott nagy feladatok szakmai próbatételével, ki kellett alakítania a művészeti és társadalmi élet változó mércéi, buktatói között az alapvető, őt jellemző művészmagatartást, vállalnia kellett az ideálok újabb és újabb kontrollját a minél tisztább eszményekért, s mindennek képi megoldását a bronz, a kő súlyos anyagában.

Kiss István olyan korban és közegben lett szobrász, ahol természetes törekvés volt, hogy a régi emlékművek helyébe újak kerüljenek, és új szellemű-témájú alkotások szóljanak arról, amiről korábban hallgatni kellett. Önmagában véve is jelképi fontossága volt annak, hogy a Budavári Palota tövébe tervezték *Dózsa György-szobrát*, a még főiskolás Kiss István pályanyertes munkáját. *Műcsarnoki* kiállításán most ismét bebizonyosodott, hogy az ötvenes évek elején, a heroikus emlékmű szellemében fogant eredeti elképzelés — a tömegek tömörebb összefoglalása, lendületesebb, célratörőbb mozgása — mennyivel jobb a hármas tagolást hangsúlyozó és statikusabb nagy alkotásnál. Persze máig sem küszöbölődtek ki a lehetséges ellentmondások terv és kivitelezett mű között, s e sajátosan szobrászi probléma azért érdemel itt különös figyelmet, mert olyan művész, aki pályakezdés óta a legintenzívebb közlésre alkalmas műfajokra koncentrál, sokféleképpen érezhette munkájában elképzelés és megoldás lehetséges ütközőjét.

Mindez azonban csak részben magyarázza a kiállítás némely ellentmondását, és csak részben menti a megoldatlanságokat. De ennyire emlékműcentrikus szobrászpályán, amely szinte egy időben indult a jelenkori művészet új funkciójú emlékművének kialakulásával — figyelembe véve az emlékmű és a közönség, a szobor és a környezet folytonos változását is —, inkább szembeötlik, különösen kiállításon, az emlékművekhez vezető út. Gondoljuk csak el: Kiss István 1958-ban nyerte meg az 1919-es Berény-plakátot szoborrá transzponáló tervével a *budapesti tanácsköztársasági emlékmű* pályázatát, s a szobor csak 1969-ben került felállításra. Úgy érezhető, frissebb a terv, mint az emlékmű? Ez igaz. De az évek hosszú sora is igaz, amíg a tervből emlékmű lett, és noha a szobrász nem tizenegy, hanem csak néhány évig érlelte-növelte indító gondolatát — eközben is változott a művészet, és átalakulhatott a művész látásmódja is.

A Dózsa-emlékmű vagy a budapesti Tanácsköztársaság-emlékmű esetében nincs nehéz dolgunk: egyik sem lehet ismeretlen a műcsarnoki kiállítás látogatója számára. De a debreceni szobrok vagy a másutt felállított köztéri alkotások megítélése már nehezebb a tárlat alapján. Tudomásul vehetők persze a kiállítási teremből következő torzítások (mint például az 1975-ös *Felszabadulás* kompozíciónál), de több segítséget adhatott volna a katalógus, ha utal arra, hogy mi a terv és mi a készre koncipiált alkotás, mit hol állítottak fel, és mi hova kerül. A kiállítás nem tételezheti fel látogatójáról, hogy az ismerje a művész országszerte nyomot hagyó munkásságát, s ha már nem jelzi fotódokumentáció, hogy a szobrász mit milyen összefüggésbe szánt, segíthetett volna a több, pontosabb adat: a katalógus műtárgyjegyzéke a tűrési határon túl tér el a kiállított anyagtól, képaláírásaiból hiányzik minden évszám, és végig nem tájékoztat arról, hogy mi hova készült. Nem valamiféle öncélú filológiai igény miatt teszem ezt szóvá, hanem mert eleget tapasztalhattuk, hogy mindig olyan alkotások, életművek kiállítása a nehezebb, amelyek a legállandóbb és legnagyobb közösségekhez szólnak. Ilyenkor

fogódzót adhat a gondosabb dokumentáció, habár nem oldhatja fel azt az itt és most lényegi ellentmondást, hogy a kiállítási tér mint reális természeti tér és mint társadalmilag viszonylag semlegesített tér nemcsak segíti, hanem nehezíti is az ilyen jellegű életművek megismerését.

Persze ez sem áll egy művészpálya minden megnyilvánulására. Kiss István hagyományosan realista szellemben fogant portréinak érzelmi-tartalmi árnyalatai nem perlekednek a kiállítási térrel, de közöttük ott vannak az új térproblémákat sejtető alkotások vagy tervek, amelyek már korántsem hatnak annyira egyértelműen ugyanabban a térben, mint akár a *Dózsa-fej*, a *Könyves Kálmán* vagy az intimebb portrék sora. Néha nehéz követni e munkásság legállandóbb és változékonyabb komponenseinek együtthatását. Kiss István, aki szobrászaink közül talán a legközvetlenebbül őriz egyfajta emberideált, a nagyüzemi munkásnak a nagyerejű férfialakra épített eszményét, azok között volt nálunk, akik már a hatvanas évek legelejétől feszegetni kezdték a szobrászat tematikai és nyersanyagbeli konvencióit, merészen keresve a jelképalkotás és eszményalkotás új útjait, mindig nyitott pályát biztosítva az eszmei konzekvencia képi kifejeződésének. E mozzanatok azonban nem hatnak egyértelműen a kiállítási tér keretei között. Mert az 1962-es, víz felszínére szánt *Szitakötő*, szellemesen színtjátszó üvegszárnyával, vonaljátékával, alig hat többnek, mint óriásira nőtt szitakötőnek ezen a kiállításon, melynek indító mozzanata a Műcsarnok homlokzatánál felállított több méteres bronz *Búzakalász*. Itt persze sok függ a motívumtól is: a kalász-plasztika puszta létével, hatalmas búzakalász-létével már jelentést hordozó, és habár egy emlékmű fő motívumaként született meg, tartalma önmagában sem csorbul. Persze a *Szitakötőre* is áll, hogy Kiss István legtöbb szobrászi gondolata az állandó nagy nyilvánosságra szánt mű előkészítője, csakhogy ez az alkotás sokkal elszigeteltebb és ezért félreérthetőbb a kiállításnak a közegében, mint a szabad térben is látható *Búzakalász*.

Az ötletek-tervek és realizálódásuk viszonyának némely ellentmondása persze nemcsak az összefüggésükből kiragadott kiállítási tárgy jellegéből következik, hanem az ereje teljében levő művészre váró további lépéseket, az eddigi tapasztalatok alapján esetleg meggondolandó mozzanatokat is jelzik. A legtöbb megoldatlanság talán abból fakad, hogy megszületik az ötlet, a hitből és plasztikai leleményből fogant szobrászi idea, s a végső megformáláshoz közeledve mindinkább növekszik a tárgyias konkrétság és halványul a gondolat. A *galambos kompozíció* kiállítóteremben látható középméretű változatán még röpködnek, lebegnek, szállnak a kisebb példányon inkább játékosan felfogott galambok, ám a Műcsarnok lépcsőjén álló végleges kompozícióban (vagy változaton) szinte megmerevedett a mozgás, az anyag, a tér, és valóságos fémgalambokból épített dekoráció állt elő. A csaknem másfél évtizede alkotott *Prométheuszok* is talán ott rekedt meg, hogy a láng nem eléggé lángoló, hanem inkább tárgyiasult gáz-embléma, alkalmazkodva formájában-tömegében a lángot tartó munkások súlyos, tömör testéhez: ez esetben a gondolat megsínylette az anyagi egységet. A *Duna—Istár* ugyanúgy kettős kompozíció, mint ahogyan az 1975-ös *Felszabadulás* hősét körülvevő falak sem térben fogják körül a figurát, nem azzal együtt alkotnak teret. Analóg ellentmondást tartalmaz az 1969-es *Mártíremlék*, az absztrahált márványtenyér és a kis bronzfigura kétfélesége. És ahol ez a kettősség nincs jelen, mint az 1976-os, emberalak nélküli *Alkotó eszme* kompozícióban, ott inkább a *Búzakalászhoz* fogható direkt jelképi formálásra kerül sor, ami szobrászatilag helytálló és funkcionálisan fontos, de ezen túl kezdődik a bonyolultabb, árnyaltabb szimbolika, ami Kiss Istvánt is láthatóan állandóan foglalkoztatja.

Egyik fő mondanivalója, amely egész szobrászatán végigvonul, hogy ez a gondolat úgy határozza meg a témát, mint 1969-es *Munka* című, krómacél szobortervében, ahol a figuráknak a hegesztett vas révén technikailag is adott átírása hozzájárul egy újfajta képi és térbeli ritmus teremtéséhez. És fő téma az idén született, ugyancsak krómacél *Munkástrón* című alkotásban, ahol a nehézipari munka gép- és nyersanyagelemei rendeződnek kompozícióvá, strukturális szerepet biztosítva a teret és tárgyat meghatározó felületmintázásnak is, magasra emelve a munkáshősnek egy térben-időben változatlan eszményét, amely minden külső formai hasonulása ellenére más szobrászi logika szerint fogant, mint a mű többi része.

A mondani akarás intenzitása és a pártos felelősségvállalás következetessége kényszeríti arra a művészt, hogy mindig újabb és újabb megoldásokat keressen, vállalva az alkotás létrejöttének folyamatából fakadó újabb ellentmondásokat, sőt esetleges buktatókat is. Az intimebb szféra, mint az életöröm áradása a középméretű galambos szobor lendületében, vagy az 1971-es *Népmese* három bikájának józan harmóniája talán könnyebben engedi célhoz érni a tartalmi-formai egységre való törekvést. De Kiss István elérte ezt a célt nemcsak több társadalmi súlyú emlékművében, hanem olyan alkotásban is, mint amilyen a kiállításán látható 1974-es, félméteresnél alig nagyobb mementó, a *Bergen-Belsen*. A szurony-tövisek között törzs nélkül lebegő antikizáló fej nagyon is korhoz kötött időtlenségében feloldódott a környezeti elemek és a figura átírásának néha még szembeszökő nyersesége. S ha lehet egyáltalán arról szólni, hogy a jelképek iránti érzék nagyvonalúsága intim közelségbe hozhatja az egész történelmet, úgy ez áll a *Szakócák* jelen méretű változatára, ahol a legősibb szerszám védő sziklaként magasodik a növekvő fa köré. Megannyi példa arra, hogy a monumentalitás tartalmi kritérium, nem pedig mérettől függ.

Kiss István útja könnyűnek látszik, mert főiskolás kora óta arról szólhat, amiért művész lett. És mégis nagyon nehéz, mert művészként kellett vállalnia azokat az ellentmondásokat, amelyekkel az adott út minden követője szembenézett, alkotásokban fejezve ki, a „hogyan tovább?" lehetőségét és felelősségét.

Aradi Nóra

KGST-
gyösön
KGST
szerszá
szakér
szerep
helyze
szabb
nak ki

KÜLF
látoga
ügym
vezés
Fémn
redité
kozta
majd
son v

A V
ponti
tartot
iparban, a villamosenergia-ipar-
ban dolgozó műszaki és közgaz-
dasági szakemberek élet- és mun-
kakörülményeiről tárgyalt.

Könyvpremier

A Corvina Könyvkiadónak és a New York-i Columbia Egyetem kiadójának közös munkája nyomán megjelent angolul A modern magyar költészet című versantológia. A kötet mintegy 300 oldalon mutatja be a XX. századi magyar lírát. Az antológia könyvpremierjére íróküldöttség utazott az Egyesült Államokba: Juhász Ferenc, Károlyi Amy, Vas István, Weöres Sándor és a kötet szerkesztője, Vajda Miklós.

A SZOVJETUNIÓBÓL hétfőn út-
nak indított első gázolajszállít-
mány kedd reggel 6 órakor érke-
zett meg — az előzetes terveknek
megfelelően — Nyírbogdányba, a
keleti termékvezeték nemzetközi
mérőállomására.

FEDŐNEVE: LUKÁCS. Nagy sikerrel mutatták be kedden Moszkvában a Fedőneve: Lukács című, szovjet—magyar koprodukcióban készült filmet; Manosz Zahariasz és Kő Sándor közös alkotása Zalka Máté életét, küzdelmeit mutatja be.

A KECSKEMÉTI KÓRHÁZBAN kedden vették át a társadalmi összefogással készült csontreperátor műtőasztalokat a budapesti és a pécsi traumatológiai intézet, továbbá a bajai, az egri, a kecskeméti, s a fővárosi Péterfy Sándor utcai kórház képviselői. A fontos gyógyászati berendezés elkészítésében Szabó Lajos nyugdíjas mérnök koordinálásával 16 Bács-Kiskun megyei üzem, vállalat, intézmény műszaki és szocialista brigádjai vettek részt.

MOST JELENT MEG: Erdei Ferenc: Mezőgazdaság és szövetkezet. A mezőgazdasági és a szövetkezeti fejlődés kérdései. E. F. összegyűjtött művei sorozat. — Soós Pál: A pályakezdő Szabó Ervin politikai és kulturális törekvései. Fejezetek a magyar századforduló munkásművelődésének történetéből (Akadémiai). — V. V. Lazarev: A joghézag és kiküszöbölésének módja (Közgazdasági). — Selma Lagerlöf: Nils Holgersson csodálatos utazása. Ifjúsági regény, 3. kiad. — Lengyel József: Igéző. Elbeszélések. Diákkönyvtár (Móra).

KÖZLEMÉNYEK

A HUSZONÖTÖDIK SZÍNHÁZBAN a Cserepes Margit házassága októ-
ber 20-ra, 21-re és 23-ra hirdetett
előadása elmarad. A jegyek a váltás
helyén visszaválthatók vagy későbbi
előadásokra becserélhetők.

A NEMZETI GALÉRIA jövőre Vajda Lajos-emlékkiállítást rendez. Kéri mindazokat, akik Vajda Lajos alkotta művel vagy vele kapcsolatos dokumentummal rendelkeznek, értesítsék a Galériát a 160—030, 160—100/377 telefonszámon. Ugyanakkor kéri a Barta Ernőtől származó festménnyel vagy grafikával rendelkező gyűjtőket, hogy jelentkezzenek az intézmény nyilvántartási csoportjánál, a 160—030/438 telefonszámon vagy a következő címen: Magyar Nemzeti Galéria 1250 Budapest, pf. 31.

A MAHART közli, hogy mától a menetrend szerint közlekedő személyhajók Dunabogdány, illetve Horány hajóállomást nem érintik. A Budapest—Esztergom közötti, menetrend szerinti személyhajójárat október 23-án közlekedik utoljára.

pex, és a Videoton — képviseli hazánkat.

„KOZMIKUS NYOMDA." Moszkva és Habarovszk közt megkezdte működését a „kozmikus nyomda": több moszkvai újság kiszedett oldalainak fényképét mesterséges hold segítségével juttatják el a sok ezer kilométernyire levő városba, s ennek alapján készítik el helyben az újság aznapi kiadását. Régebben a kiszedett oldalak matricáit az Aeroflot gépei szállították; az új módszert rövidesen más városokban is alkalmazzák.

A TESTVÉRVÁROSI KAPCSOLAT keretében együttműködés alakult ki Miskolc és Kassa színháza között is. A miskolci színház tavalyi vendégszereplésének viszonzásaként tegnap a Kassai Állami Színház Verdi Simone Boccanegra című operáját mutatta be nagy sikerrel a miskolci közönségnek.

A PSZICHOLÓGUSOK IV. Duna menti találkozóján kedden külön tanácskozáson foglalkoztak a szakemberek a személyiség és a megismerési folyamatok közötti kapcsolatokkal, az érzelmek szabályozó szerepével, továbbá a megismerés pszichofiziológiájával.

BÁNYÁSZLAKÓTELEPET létesítenek Gyöngyösön. A 300 lakásosra tervezett lakótelep a Kálvária-parton épül; az első 28 lakás tulajdonosainak most adták át ünnepélyesen a lakáskulcsot.

ÚJ ÁRUHÁZAT adott át kedden rendeltetésének Sághy Vilmos belkereskedelmi miniszter Békéscsabán. Az Univerzál Kiskereskedelmi Vállalat háromszintes és több mint 7000 négyzetméter alapterületű üzletházában korszerű ABC-áruház is helyet kapott.

FÖLDTANI KUTATÓKAT tüntettek ki kedden a Magyar Tudományos Akadémián: Nagy Elemér és Radócz Gyula vezette azt a magyar expedíciót, amely sikerrel fejezte be Kuba Oriente tartományának évekig tartó földtani feltérképezését.

PÁRATLAN ÉRTÉKŰ KINCSEK — — arany, ezüst ékszerek, egyházi kegytárgyak kerültek elő falbontás közben a győri Püspökvárban. Jó néhány ékszer a XIV—XV. századból való, páratlan értékű, gótikus stílusú remekmű. A 46 darabból álló leletet a győri székesegyház kincstárában helyezték el.

SZOFIÁBAN kedden megkezdődött a szocialista országok központi könyvtárainak tanácskozása. A találkozón többek között az olvasók tájékoztatásának időszerű kérdéseit vitatják meg.

A VASÚTI VÁGÁNYOK korszerűsítéséről kezdődött tegnap kétnapos tanácskozás az Akadémián, a Magyar Tudományos Akadémia közlekedéstudományi bizottsága és a Közlekedéstudományi Egyesület közös rendezésében, 11 ország vasúti szakembereinek részvételével.

A KOLERAJÁRVÁNY Szíriában — hivatalos damaszkuszi tájékoztatás szerint — visszavonulóban van. A betegségnek egy hónapja nincs halálos áldozata.

CSEMPÉSZBANDÁT tettek ártalmatlanná az indiai hatóságok. A banda tagjai Nepálból Indián át az Egyesült Államokba szállítottak kábítószert. Sok százezer dollár értékű hasist foglaltak le tőlük. Eddig öt nepáli állampolgárt vettek őrizetbe.

betakarító kombájn. Alkalmazásával mód nyílik a munkaigényes zöldségtermő területek nagyobb arányú művelésére. Az egyórás gépi teljesítmény háromszáz ember kézi munkájával ért fel.

SZEMÉLYSZÁLLÍTÁSI tanácskozás kezdődött tegnap Szombathelyen. A kétnapos MÁV-konferencián megvitatják a korszerű személyszállítás kialakításával kapcsolatos legfontosabb feladatokat.

A PALÓC MÚZEUMBAN, Balassagyarmaton kedden kiállítás nyílt meg a debreceni Déri Múzeum népitextilhímzés-gyűjteményéből.

NEMZETKÖZI ÍRÓTALÁLKOZÓ kezdődött kedden Belgrádban. A hagyományos összejövetelt ezúttal 15. alkalommal rendezik meg. A találkozón negyven országból vesznek részt vendégek, a Magyar Írók Szövetségének küldöttségét Csák Gyula vezeti.

A ZALAI MŰEMLÉKEKRŐL kiadvány jelent meg a Zala megyei múzeumok igazgatóságának gondozásában. A kötet 37 műemléki és 153 műemlék jellegű létesítményt ismertet, mintegy hatvan fotó kíséretében.

Halálos gázolásért szabadságvesztés

A Pesti Központi Kerületi Bíróság halálos közúti baleset gondatlan okozásának bűntettéért *egy év és kéthónapi szabadságvesztésre* ítélte *Bácsi Gábor* 25 éves perbáli lakost, és két esztendőre eltiltotta a járművezetéstől.

A fiatalember tehergépkocsit vezetett, s amikor Pestlőrincen, a Vörös Hadsereg útja és a Nagybányai út kereszteződésénél a gyalogos-átkelőhelyhez közeledett, a KRESZ rendelkezéseit megszegve nem lassított, bár látta, hogy ott egy idős asszony haladt át. Megkísérelte, hogy elhúzzon a gyalogos előtt, de ez nem sikerült, s a szerencsétlen 83 éves asszonyt halálra gázolta.

Kiss István, szobrász

Művészet, környezet, harmónia

Beszélgetés Kiss István szobrászművésszel

Kiss István szobrászművésznek Moszkvában és több szovjet városban kiállítása volt. Hogy milyen sikerrel, arról nemcsak a Magyar Televízió híradója számolt be, hanem a moszkvai rádió, televízió, a Pravda, az Izvesztyija is.

— Mit szólt a sikerhez Kiss István?

— Én elsősorban nem a kiállítást szeretném értékelni, hanem a mindnyájunk számára igen fontos művészetpropagandát, amiből jelenlegi, hazai viszonyaink között van mit tanulni. Itthoni művészetpropagandánk ugyanis meglehetősen ötletszerű. Engem például a kiállítás előtt egy fél évvel megkerestek a moszkvai televíziósok és filmet készítettek a kiállítás előkészületeiről. A megnyitóról a moszkvai központi televízió negyvenöt perces adásban számolt be. Ezenkívül az örmény, a grúz, az azerbajdzsán televíziók és a helyi lapok, mind-mind hírt adtak az eseményről.

Propaganda

— Feltehetően Magyarországon a legelmaradottabb a kortárs művészetek propagandája, pedig nagy szükség lenne arra, hogy a rendelkezésünkre álló különböző fórumok, újságok, például a Nők Lapja, a Tükör, a Képes Újság, a Televízió stb. több helyet szentelne és rendszeresen foglalkozna művészetpropagandával. Természetesen elsősorban mai képzőművészettel. Erről nemrégen a Képzőművészeti és Iparművészeti Szövetség közgyűlésén is szó — tudatos ismeretek átadására.

— Mit tervez a szövetség a művészetpropaganda kiszélesítése érdekében?

— Mi mindenesetre a jövőben is rendszeresen megküldjük a lapoknak, a televíziónak a különböző kiállításokról, rendezvényekről szóló tájékoztatónkat, bízva abban, hogy többet foglalkoznak majd egy-egy hazai eseménnyel, mint eddig.

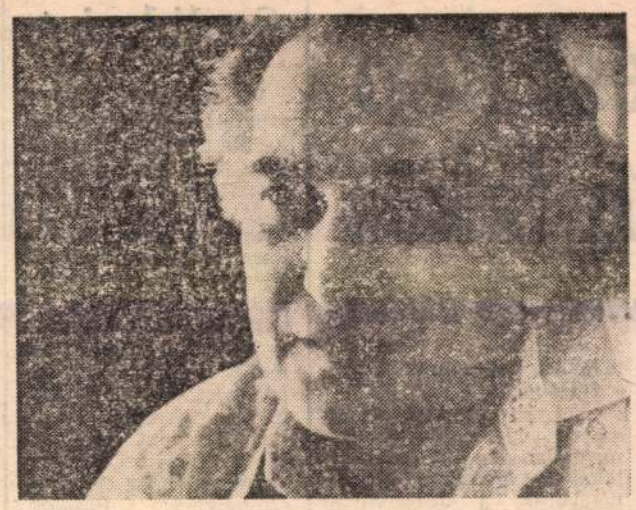

— Napjainkban gyakran szóba kerül az ember és környezetének harmóniája. Mi erről a véleménye?

— Ember és környezete csak akkor lehet jó kapcsolatban, ha a környezet segít a harmonikus embert kialakítani. Az ember teljes emberré alakulásához szükséges megteremteni a közösségi embert. Ezt nem lehet központi intézkedésekkel elérni, ebben a munkában komoly feladat hárul a művészetekre. Ehhez szükséges egy komplex rendszer kialakítása. Például a lakóházak közötti harmóniát nem adaptálva kell kialakítani, hanem előre átgondolva megtervezni. Sajnos, ma még az a gyakorlat, hogy a tanácsok nem mindenütt élnek a rendelkezésükre álló lehetőségekkel, éppen a hozzáértés hiánya miatt. Nagyon fontos lenne a lakótelepek megtervezésénél, hogy együttműködjenek a területi szervek a helyi építőművészekkel, a területen dolgozó nagyüzemi tervezőművészekkel és a különböző társművészetek képviselőivel, hiszen a nagyon fontos lokálpatriotizmusra nevelés csak harmonikus környezetben valósítható meg igazán.

Kiállítás

— Ha most arra kérné valaki, hogy javasoljon valami új propagandalehetőséget, mit javasolna?

— Javasolnám a televíziónak, hogy indítson egy vetélkedőt mai képzőművészeti alkotásokról, kutatva azok irodalmi, zenei és történelmi kapcsolatait. Feltétlenül érdekes, izgalmas és nem utolsósorban hasznos játék lenne.

— Mire készül most?

— Szeptember 27-én nyílik kiállításom a Műcsarnokban. Ez módosított változata a moszkvainak.

Cseterás Andrea

Beirut, szeptember 9.

A mérséklett arab országok *Washington* és *Izrael* kezére játszanak és szemet hunynak egy *Libanon* elleni izraeli agresszió lehetőségé felett — szögezte le a *Palesztinai Felszabadítási Szervezet* (PFSZ) vezetője, Jasszer Arafat a Libanonban tartózkodó újságírók előtt.

est kap
új lakás

artás — jó ütemben

lakást kapcsolnak a távfűtésbe,
s az ilyen otthonok száma az év végén Budapesten meghaladja a 131 ezret. Új lakásokat adnak át Békásmegyeren, a Józsefvárosi lakótelepen, Pesterzsébeten, az újpesti városközpontban, Kőbánya-Újhegyen, a kőbányai városközpontban, Újpalotán, Örmezőn és a Fehérvári úti lakótelepen. A távfűtéses hálózat egy sor iskolával, óvodával és bölcsődével is gyarapodik.

Venceremos! Győzni fogunk! — hirdeti a XX. kerületi Attila utcai iskola homlokzatán a falfestmény, amelyet tavaly a chilei fiatalokból alakult Ramona Para freskófestő-brigád készített. Ma délelőtt az épület bejáratánál a pesterzsébeti dolgozók és lakók nevében emléktáblát lepleztek le: *Szabadságot Chilének!* felirattal. A kerületi Hazafias Népfront egésznapos szolidaritási menetet szervezett az esemény színhelyére: fiatalok, szocialista brigádok, a lakosság képviselői helyezik el az emlékezés virágait, aláírják a chilei fasizmus elleni tiltakozó levelet, amelyet holnap adnak át a Chilei Szolidaritási Bizottságnak.

HALMAI GYÖRGY JELENTI ZÁGRÁBBÓL

MA DÉLELŐTT MEGNYÍLT A NEMZETKÖZI VÁSÁR

HUSZONKÉT MAGYAR VÁLLALAT MUTATJA BE TERMÉKEIT

Ma délelőtt ünnepélyesen tát tárja fel a Chemolim-

lőüzemébe, s megtekintette készülő új munkáslakásoka utáni órákban Lázár Györg kérdésekről tart tájékoztató

MÁTÓL BERLINBEN

A BVT e irodájá

Berlin, szeptember 9.
Kocsis Tamás, az MTI tudósítója jelenti:
Berlinben ma *Romes Csandrának,* a Béke Világtanács elnökének vezetésével megnyílt a BVT elnöksége irodájának négynapos ülése. A tanácskozáson — a napirenden szereplő kérdések fontosságára való tekintettel — az iroda tagjai mellett részt vesz egy sor nemzeti békemozgalom, számos afrikai felszabadító szervezet és több nemzetközi szervezet, így az ENSZ képviselője is. A magyar békemozgalmat *Szilágyi Béla* és *Lőrincz Tamás,* az Országos Béketanács alelnöke

Jog a f palesztin

Kiss István, szobrász

Kiállítások

Igen értékes tárlatokat nyújtanak a múzeumok. A Műcsarnokban: *Kiss István* szobrászművész gyűjteményes kiállítása nyílik szept. 27-én. *A 175 éves Magyar Nemzeti Múzeum és Országos Széchényi Könyvtár* október 3-án nyitja meg figyelemre méltó, érdekes emlékkiállítását. Ez a művészeti seregszemle sok látnivalót és hallanivalót nyújt. Az esték jórészére *bérleteket* adtak ki, amelyek iránt igen nagy az érdeklődés.

Christóf Károly: Középpontban a zene

2.

Esti Hírlap, Bp. 1977. szept. 19.

Kiss István, szobrász

□ KISS ISTVÁN szobrászművész kiállítása szeptember 27-én, kedden délután 5 órakor nyílik a Műcsarnokban. Megnyitja: Kátai György, az Egyesült Izzó géplakatosa.

□ —: Kiss István

Esti Hírlap, Bp. 1977 szept. 26.

2

Kiss István, szobrász

● KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrászművész kiállítását ma délután 5 órakor nyitják meg a Műcsarnokban.

0 – : Kiss István

Esti Hírlap, Bp. 1977 szept. 27. 12.

VADAS JÓZSEF:

Jelszobrok

Elmélyülésre késztet *Kiss István* szobrászművész kiállítása a *Műcsarnokban.*

Rokonszenves a műfaj: a mütyürkézésre hajlamos magyar képzőművészetben Kiss István a nagy méreteket kedveli. Döntő változás ez a korábbiakhoz képest. Hiszen az első világháború előtt a millenniumi emlékművek, a két háború között pedig a neobarokk stíluseszmény miatt szorult ki a közterekről az, amit ma haladó szobrászatnak nevezünk. A szükségből lett erény, vagyis könyvespolcra, szobafalra, kézbe illő kisplasztika. Kiss Istvánnak semmi köze ehhez az egykor eleven, mára azonban szinte törvényszerűen háttérbe szoruló műformához. Ő nem az intim szobabelsők, hanem az utcák, s terek művésze. Számtalan köztéri szobra látható szerte az országban, s a Műcsarnokban is egy-két-három méteres vagy ennél is nagyobb darabok sorakoznak.

Rokonszenves a stíluseszmény: a klasszicizmusra hajlamos magyar szobrászatban Kiss István a keményen metszett formákat kedveli. De hogy a ténymegállapításon túl, megintcsak érzékeltessük a szellemi közeget: a kisplasztikára kényszerült magyar szobrászatban Maillol, Despiau finom lírája volt a legnagyobb hatású — elsősorban Ferenczy Béni korszakos jelentőségű életműve jóvoltából. Persze, Kiss sem bújhat ki a magyar szobrászat bőréből, neki is vannak — voltak — klasszicista reminiszcenciáról árulkodó művei, pontosabban talán: műveinek ilyen részletei. Gondolok például a kétfigurás *Generációk* című szobrára, e szobrának Ferenczy Béni időtlen mosolyait idéző arcvonásaira. De nem ez a fajta mintázás jellemző rá. Míg a legtöbb kortársa, sőt még a nála fiatalabbak is, valamiféle reneszánsz szépségeszmény jegyében alkották első, sajátjuknak tekinthető munkáikat — addig Kiss István egy már-már romantikusságig heves, leginkább a grafikus Käthe Kollwitz expresszivitására emlékeztető emlékművel diplomázott. Ez volt a *Dózsa György-emlékmű.* Romantikus magatartásához azóta is hű maradt. Talán túlságosan is: a durvaságig kemény metszések, a trivialitásig hangsúlyos kiemelések, az elrajzolásig túlzó egyszerűsítések tanúsága szerint. Mi sem áll Kisstől távolabb, mint elmélázás a bársonyos bőrön vagy csöndes tűnődés a zajos világban. Nem is kiáltani, ordítani akar.

Rokonszenves a szemlélet: a fecsegésre hajlamos magyar szobrászatban Kiss István célratörő. Innen a sok szimbólum. Ha a Tanácsköztársaságnak kell emléket állítani, akkor Berény Róbert nevezetes — Fegyverbe, fegyverbe című — plakátjából indul ki. Ha az új élet a téma, akkor kaszás parasztok, fényes gépezetek vagy izzadtságcseppes arcok helyett egyetlen motívumot ragad ki, s ezt az egyetlen motívumot, a *búzakalászt* nagyítja fel nyolc méteresre. A tömörítés igényéből fakad az új anyagok használata is. Hiszen a két tenyér közé-elé biggyesztett vörös csillag — egy akril gömbben — azt hivatott jelezni, amit a cím így fogalmaz meg: *Alkotó eszme.*

Csakhogy az imént említett *Alkotó eszme* két kezének ujjai hegyes körmökben végződnek. Hideg fémkesztyűket érzékel az ember ott, ahol gyöngédségnek volna helye. S nemcsak ebből a szoborból hiányoznak azok a körmöt a hústól elválasztó, a valóság gazdagságát érzékeltető részletek, amelyek a nagy műveket megkülönböztetik a jószándékú keresgélésektől. Az *1919-es emlékmű* fejének, karjának és felsőtestének kialakítása az akadémiai sablon javára egyszerűsödött, ha a Dózsa György úton álló kész művet szembesítjük a dinamikus kisméretű vázlattal. Máskor a kompozíció tudatos kettéhasítása oltja ki az átütőerőt. A *Munkás Prométheuszok* három alakból áll, ezek megjelenítése alig tér el az általános gyakorlattól: tiszta tekintet, vastag nyakak, erősen kitámasztott lábak, köpeny alá bújtatott markáns mellkasok hivatottak a munkásöntudatot szuggerálni. Ez a szuggesztió azonban nem sikerül, mert csupán a kezükből kilobbanó szabdalt lángcsóva kelt izgalmat a nézőben. Más — elementáris — lenne a hatás, ha az egész kompozíciót, tehát a figurákat is hasonló mozgalmassággal ábrázolta volna. (Nem mesterkélt teóriát hajtogatok: Varga Imre ugyanis egy minden részletében lángszerű Prométheusszal hajtotta végre jó egy évtizeddel ezelőtt a magyar szobrászat egyik legnagyobb tettét.) Legegyértelműbben azonban alighanem a *Szabadság* mutatja Kiss István erényeit és művészetének korlátait. Nem fegyverrel a kezében érkező szovjet vöröskatonát látunk, mint annyi, elcsépelt megoldásokat ismétlő szobron. Egy virágot tartó férfi jelenik meg, méghozzá — igazodva a szimbolikus előadásmódhoz — két gerenda által képzett, jelzésszerű térben. Idáig — pusztán alapképletét tekintve — ez a mű akár Schaár Erzsébet-szobor is lehetne. A mércét tehát magasra — nagyon magasra — állítja önmagával szemben. Kiss István. Ez az igényesség követeli meg annak kimondását: a gerendák nyerssége durvának hat, a figura nem a gerendák által kialakított képzeletbeli tér archimédeszi pontján, hanem egy üres helyen áll. Ennélfogva nincs feszültség a díszlet és a szereplő között. Elválnak egymástól, már csak azért is, mert a kézmozdulat sem teremt köztük összetartó erőt. A test izmai helyenként olyan teltek, hogy lecsurognak a helyükről, mint gyanta a fa törzsén. Szép lehetne ez a csurgás is, ha következetesen alkalmaztatnék, mint Somogyi József szobrainál. Finomság, báj, elegancia híján azonban az egész koncepciót egyelőre csak a tisztességes szándék próbálja hitelesíteni.

KERESZTES ÁGNES:

Őszi rend

Zárul a kert lakatra;
kerítésszögeiről összegyűjtöm
képzeletem színes cafatait;
míg léggömbtelen és sárkánytalan
bölcsességben az ég megélesül;
elbúcsúzkodik fátyolos szemétől;
mindenről tud csak
semmin nem dereng;
tüzet rakok
tüskéből, görcseimből;
a kérdő dadogást is füstre szánom,
gondolatokkal sem szemetelek;
ragyoghasson a bádogfelirat!

TISZTA AZ UDVAR ÉS RENDES A HÁZ

más, mint a bátor balta, a kecses szalonnázó kés, a jókedvű bugylibicska, a karakán rugóskés... Igen, a bárd aljasnak és kiszámíthatatlannak tűnt Somos szemében, vissza is akarta tenni a többi konyhalom közé, de aztán az elégedett ökörszályra esett a tekintete, marokba kapta a bárdot, a húst a deszkára dobra, bal kezével lefogta, a jobbjával hatalmas csapást mért rá... ORDÍTVA TÁNTORODOTT HÁTRA, szeme elé kapta a bal mutatóujját, „még megvan", suttogta, a bárd körmét találta el, megcsúszott, nem vágta le, csak kihegyezte Somos ujját... — Ila, te átkozott, hol lehetsz?! — nyögte Somos, a vére az ökörfarokra csorgott, felkapta a bárdot, magasra emelte... Aztán lehanyatlott a keze, hiszen ha most agyoncsapja Ilonát, Ilona örökre eltűnik, és senki nem lesz, aki a kötést cserélhesse Somos ujjain.

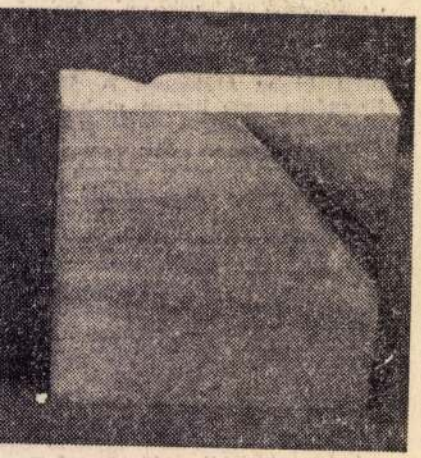

...belelőtt. De hát ki is gondolhatta volna csizmáshitű, bősz mezei hadainkban, ahol, ha nem is hittük el a forradalmakért gyanús főváros „bűnös" jelzőjét, egy kicsit mégis csak féltünk tőle. Az öreg fejkendős szülék a megesett cselédlányok Babilonjának mondták. A kubikosok a Teleki tér vagányairól beszéltek, akik azt lesik, mikor zsebelhetik ki az ismeretlenségbe kábult falusit. Volt vélük találkozásuk elég, gyalogosan feltolt taligáik mellett, bundájukon hálva hónapokig lesték a lusta munkaalkalmat arrafelé. A papok feslettségéről prédikáltak. Mi pedig, klottgatyás „értelmiségre" menendők, szent borzongással, félve vonzódtunk hozzá, hiszen onnan lengedezett mindenfajta újság a „kiátkozott" Ady Endre, a Nyugat, majd a Magyar Csillag, a Kelet Népe, a Szabad Szó és a Népszava harangszavára hangszerelve.

Ilyenformán kopogtattam lelki csizmapatkóimat én is a pesti aszfalton, a negyvenes évek legelején, amikor kollégiumos kálvinista gimnáziumunk azt az őszi kirándulást szervezte, melynek házitanítóskodással gürcöltem össze a költségeit, s amikor a legelső franzstadti találkozásom esett.

Reácsodálkoztam a Nemzeti Múzeum Petőfi-nevezetes lépcsőgyámfalára. Ady jelenlétét éreztem a New York előtt. Leviziteltünk a hervadó prófétánál. Szabó Dezsőnél is, aki „taknyikáimnak" tisztelt minket. S végezetül labdarúgó-mérkőzésre is elkalauzoltak fővárosi illetőségű cimboráink, ahol a tatár koponyámra mérték, milyen hatalom is a Fradi.

Mert a Ferencváros játszott az éppen bajnok, vagy bajnokjelölt nagyváradi NAC-cal, s a párciumszomszédos békési-bihari fattyak ...gadást, úzze a lasztit bárki is a pályán, a Fradinak tapsikolok, mert lobogjanak bár a szivárvány összes színei, a zöld-fehér derékhadbéliek mindenhol megtalálhatnak, akár a bosszúálló isten. Pedig az a félóklömnyi gusa a fejem búbján anélkül is hússzor lelohadhatott volna negyedfél évtized alatt...

Hej, Ferencváros, jó öreg Franzstadt, ki gondolta volna akkor, hogy az a jobb belátásra bíró üvegzuhanás éppen jövendő polgárodat illeti, aki most már huszonkét esztendeje úgy szembesül nevezetes helyeiddel, mint akinek személyes köze is van hozzájuk?!

Elbóklász Kosztolányi Dezső Üllői úti fái alatt. Megilletődik Mikszáth Kálmán, Tolnai Lajos, a Cholnokyak emléktáblái előtt. József Attila nyomát tapossa. Vastagabb napjain a Vörös Postakocsiban ebédel. S mindkét fia abban az Ybl-templomos Bakáts téri kórházban születik, melyben Krúdy Gyula csodálatos nőalakja, Natália, nyerte el az Asszonyságok díját.

S még azt sem érzi közben, hogy a Körös-parti „haza" megkisebbedne benne ezáltal a szeretet mérlegén, mert az „újhazában" házasította azt is. Csendeske mélabúval, mint az őszülgető férfiú szerelme, mely lángolni ritkán szokott, de akácfagyökér parazsa igencsak kitart. Sőt, amikor elközeleg a ködökkel borongós őszidő, íme jólesik valamicskét világgá szellőztetnie belőle...

Hej, Ferencváros!

Tamás Máté

...TÁ

...környező tanyák, ...tt bujkálva érke- ...át az udvar föld- ...olta: Gortva kör- ...hektár szőlő is, ...ának nyele jég-

...csak a közigazga- ...ák előtte ezt az ...oz, később bele- ...ltözött ugyan, de ...Vörös Hadsereg ...ülfejtés azonban ...yi bauxit, mind- ...dén beleharap a ...lékszel, parancs- ...ett volna, s már ...hogy egyáltalán ...ja Dömének; ha ...gy hívja meg a ...ortvát. „Jól véd- ...gtak ki a Doug- ...zánegysége. Már ...hogy Tányát és

A zápor persze jeget hozott, a titkár fekete kocsiján ősi dal ritmusát dobolta az isten, ők ketten ültek a tornácon, s bámulták a külfejtés irdatlan vastömegét, amint dacolt a villámokkal. „A gyerekek hogy vannak?" Kérdésre kérdés, amivel el is üldözte a titkárt. Csöndesült a zápor, erre kiitta maradék borát, s nyújtotta a kezét Dömének. A Volga két hátsó kereke megkapart, aztán meglódult és eltűnt, amerre már tisztulni kezdett az ég. A titkár előszobájában ott ült a főmérnök, s megkérdezte, hogy akkor mi lesz? A titkár elvörösödött, s azt ordította, hogy menjen a fenébe. Úgy mondják, nem volt nála halkszavúbb ember a pártapparátusban. „Értem." A főmérnök megsértve mosolygott, s fennsőbbsége tudatában is, hiszen ott állt mögötte a magyar népgazdaság, s ha jól meggondoljuk, az egész KGST is. „Értem." Ezt már az irodájában mondta, s utasította a titkárnőjét, hogy kapcsolja a gortvai külfejtés mérnökét.

Másnap, mikor már az erdők páráját is felitta a nap, Döme József felöltötte ünneplő ruháját, bal mellén három sorban fénylettek a kitüntetései. Vette göcsörtös botját, s elindult a régi makadámon a külfejtés felé. Félúton járt, amikor meghallotta a tompa morajlást. Jólismert hang: felfejlődnek az ellenség páncélos egységei. S amint a falut jelző táblához ért, meg is látta az öt lánctalpas dózert: egy az úton, kettő-kettő pedig oldalt, a földeken ficánkolt. Gyanútlanul, a túlerő magabiztos hetykeségével rohantak a falu felé. Bezzeg, ha volna csak egy köteg gránátja, másképp állna a dolog; de mintha valóban volna, fedezékbe vonult, megbújt az út melletti mély árokban. Amikor a középső dózer csak néhány méternyire volt, amikor éppen jobbra húzott, hogy kipöccintse helyéről a Gortvát jelző táblát, akkor Döme, feledve hetvennyolc évét, kiugrott az útra, az égnek emelte két kezét, ősz haja lobogott a szélben. Rettenetes látvány lehetett, mert ahogy a lánctalpasok megtorpantak, az öt srác szinte katapultált a vezetőülésekből. Rohantak középre, s megálltak az öreg madárijesztő előtt. „Mi az istent akar?" A középső gép vezetője kérdezte: szőke haja a válláig ért, sélymes szakállával úgy festett, mint Krisztus urunk suhanc korában. „Ne tovább!" Döme nem kiáltott, de a fiúk úgy érezték, hangját visszaverik a hegyek. „Miért, ki maga?" — kérdezte egy pattanásos, nagyorrú legény. „Én vagyok ennek a falunak az elnöke." A srácok röhögtek: „Marha jó. Na, menjen arrébb tata, s figyelje,

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész kiállítása

A budapesti művészeti hetek egyik kiemelkedő képzőművészeti rendezvénye, a Műcsarnokban megnyílt tárlat: Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész első budapesti gyűjteményes kiállítása, több mint félszáz mű. A tárlatot október 23-ig tekintheti meg a közönség. (Németh Ernő felvételei — KS)

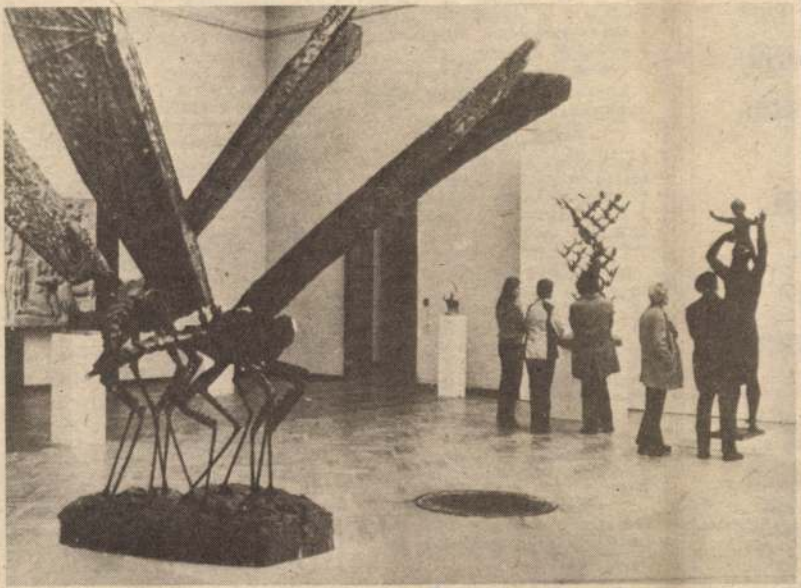

Hajdú-Bihari Napló, 1974. okt. 8.

...m alatt,
...tályon.

megyei
I
...LLALAT
...n,
... 5. sz.)

...ezői,
...ezői,

...si,
...,
...t
...zolói

...ői

...kbe
...ókat
...nnali
...

és a gyászoló család. Debrecen, Arany János u. 39.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett jó férjem, édesapánk, apósunk, nagyapánk, dédnagyapánk, testvérünk és rokonunk,

KÁLMÁN ANDRÁS

TITÁSZ-nyugdíjas 74 éves korában elhunyt. Temetése október hó 11-én, kedden délután 1 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozó terméből a ref. egyház szertartása szerint. A gyászoló család. Lakás: Debrecen, Tégláskert, Szepesi u. 10.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik

VIDA JÁNOSNÉ

Varga Julianna

temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek és mély fájdalmunkban részvéttel osztoztak. A gyászoló család.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik

EGRI JÓZSEF

MÁV-nyugd. temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek és mély fájdalmunkban részvéttel osztoztak. A gyászoló család.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik szeretett feleségem,

BALOGH JÁNOSNÉ

temetésén megjelentek, mély fájdalmamban osztoztak. Gyászoló férje.

...ves u. 52. sz.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik drága férjem és édesapánk,

SIPOS KÁROLY

nyugalmazott református lelkész temetésén megjelentek, hogy ezzel is bizonyítsák iránta és irántunk érzett szeretetüket. Özv. Sipos Károlyné és családja.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik

ID. VIDA SÁNDOR

temetésén megjelentek, ravatalára koszorút, virágot helyeztek és mély fájdalmunkban részvéttel osztoztak. A gyászoló család.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

MOLNÁR MÁRIA,

a Vendéglátó Vállalat dolgozója 54 éves korában elhunyt. Temetése október hó 10-én, hétfőn délután 2 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozó terméből polgári szertartás szerint. A gyászoló család. Lakás: Debrecen, Tímár u. 28.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

DEMETER DEZSŐ

GÖCS-dolgozó 57 éves korában tragikus körülmények között elhunyt. Temetése október hó 10-én, hétfőn délelőtt 10 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozó terméből a református egyház szertartása szerint. A gyászoló család. Lakás: Debrecen, Kopja u. 9.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

1977 OKT 16

Kiss István

1021

KISS ISTVÁN VÁZLATFÜZETÉBŐL

zabó Bakos Károly a próbapadon ellenőrzi a kocsik elektromos szerkezetét

iskolába, szakmunkásképzőbe. Érintésvédelmi tanfolyamra, fűtőtanfolyamra, szakmunkásvizsgára előkészítő tanfolyamra. Azt már csak vezetőiktől tudom meg, hogy vannak, akik a mestervizsgát is letették már, s van, aki másodéves a műegyetemen.

— Nem könnyű, de érdemes megbirkózni az egyetemi anyaggal — mondja *Varga Barnabás* villanyszerelő, akinek a munka és a tanulás mellett a családdal, feleségével és kislányával is meg kell osztania az idejét. — Segít az igazgatóság, a munkatársak, a vezetők. Segít — megértésével a család is.

Segítik Kondrád István létrehozásánál. Hogy még több oldalról támadhassák a mindennapi feladatokat.

És segítik a Béke téri iskola egy osztályát, a pákozdi óvodát. Számukra éppen november 7-re készítenek elő egy szép meglepetést.

Járjuk a műhelyeket. Odakint sűrű őszi eső hull, jelezve, hogy tél közeleg. S számukra a tél a nagy erőpróba időszaka. A munkaidőhöz nem kötött harcok ideje. Mert a gépeknek időben utat kell nyitnia a bányászjáratok előtt a gyárakba siető autóbuszoknak, az embert és anyagot szállító járművek tíz- és százezrei előtt. Éjjel-nappal. S ehhez a visszatisztító

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 OKT 21

NÉPSZAVA

Kiss István, szobrász-művész

1021

KIÁLLÍTÁSI KALAUZ

Kiss István szobrai a Műcsarnokban

Negyedszázados szobrászi pályájának *első* gyűjteményes kiállításával jelentkezik *Kiss István a Műcsarnokban*, ami szokatlan önmérsékletre vall magamutogatásoktól hangos művészeti életünkben. Rokonszenvesen szerény a tárlat mérete is: mindössze négy tucat alkotás képviseli a ma 50 éves mester eddigi életművét. Tavalyi, nagy sikerű moszkvai bemutatkozása nyomán szánta rá magát végül is Kiss István erre a számadásra; az innen-onnan összekölcsönzött kisplasztikákat kézenfekvőnek tetszett néhány monumentális kompozícióval kiegészítve a hazai közönség elé tárni.

Kiss István a messzi Biharból jött, Toldi Miklós, Arany János, Szabó Pál pátriájából, ahol az apai kovácsműhelyben korán megismerte nemcsak a szenvedést, hanem a munka, az alkotás teremtő hatalmát is. Emberi és művészi kibontakozása elválaszthatatlanul összeforrott a felszabadulással: a népi kollégiunok neveltjeként, az ország újjáépítésének lelkesült atmoszférájában látott munkához.

Alkotói magáratalálását a magyar művészet szocialista hagyományainak elmélyült tanulmányozása, valamint szenvedélyes közéleti érdeklődése segítik; már fiatalon emlékezetes feladatokat old meg, melyekért mind magasabb díjak sorát nyeri el. Köztéri szobrai révén szinte az egész ország ismeri: ő a tabáni *„Dózsaszobor"*, a debreceni *„Munkásmozgalmi emlékmű"*, a margitszigeti *„Janus Pannonius"*, a Jubileumi Park-beli *„Múlt és jelen"*, a győri *„Petőfi"*, a váci *„Végvári katonák"*, a városligeti *„Tanácsköztársasági emlékmű"*, a szegedi *„Lenin"*, a budapesti *„Centenáriumi emlékmű"* és a dunaújvárosi *„Galambok"* alkotója. Ezek a művek szinte városképet formáló jelleggel vésődtek az évek során tudatunkba.

Mint kiállítása is bizonyítja, Kiss István roppant *kommunikatív művész:* alkotásai mindenki számára és sokoldalúan hozzáférhetőek. Nyitottsága kétségtelenül tárgyilagos és humánus világszemléletének, pontosan körvonalazható magatartásának eredménye: témái és közlendői rendre a természeti és társadalmi mozgás eseményeihez, a közösség mindennapi életéhez kötődnek.

A kor lényegét a *társadalom forradalmában* látja, a megvalósuló szocializmusban, amelyet elősegíteni legfőbb kötelességének érzi. Értékrendszerében a szobor voltaképp *híd* a gondolkodás és a társadalom között, amely a koreszmények jelképpé tömörítésével, illetve a környezet humanizálásával fejti ki hivatását.

Az időrendben egymást követő művek az egyre erőteljesebb gondolati koncentráció mellett egyben, Kiss István stílusfejlődéséről is hírt adnak, amely romantikus, majd klasszicizáló kezdetek után napjainkra a természetes arányokat és formákat átfogalmazó, a plasztikai kifejezőerőt hangsúlyozó *expresszív realizmus* fogalomkörén belül állapodott meg. A fordulat a hatvanas évek végére, a dinamikus tömegkompozíciók megszületésének az idejére tehető. Az irányzaton belül Kiss István főként a nyugodt, statikus beállításokat kedveli, amelyek a formaadás konstruktív és dekoratív tendenciáit is érvényre juttatják.

A tömondatos mintázás jelképessé általánosítja alakjait, expresszívvé fejleszti szűkszavú formáit. Természetes, ha a mondanivaló megkívánja, mesterünk bátran tágít a kortársi szobrászat más igazodásának irányában is: fellelhető többek között formaképzésében a pop art és a szcenizáló szoborépítkezés hatása. Bizonnyal ez a formai rugalmasság is hozzájárul ahhoz, hogy legjobb műveiben *egyetemes kisugárzással* képes tolmácsolni századunk legfontosabb emberi-erkölcsi problémáit.

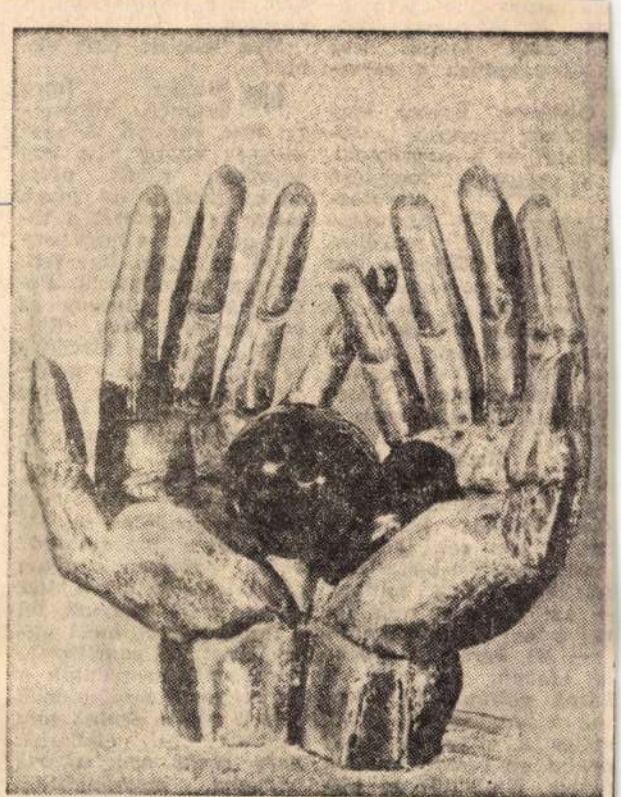

Alkotó eszme

Történelmi távlat híján nem vállalkozhatunk még arra, hogy végleges érvénnyel minősítsük Kiss István munkásságát. Pályája delelőjén állva még sokféle irányban és műfajban alkothat maradandót. Egy azonban máris bizonyos: abban a folyamatban, amely a hatvanas-hetvenes évek magyar művészetét megteremtette, Kiss István művei *kiemelkedő szerepet* játszottak. Pillanatnyilag — úgy hiszem — ez a legtöbb, amit eddigi tevékenysége summájaként itt és most művészetéről elmondhatunk.

Tasnádi Attila

ehenészeti telep létrehozását is. És persze: *rendületlenül fontos lesz minden időben a paprika.*

Géderlak hosszú esztendőkön keresztül „vjaszkodott" — *a paprikával.*

Az egyesülést megelőző körülbelül tizenöt év termelése a „háztáji" jegyében folyt, szerződésben. Azelőtt még szerződéskötésre sem lehetett rábírni a *„ki-ki magának" munkához, eladáshoz szokott* géderieket. Teli voltak bizalmatlansággal, kételyekkel: *ki nyer* ezen a dolgon?

Idős *Madách Imre*, akihez mint régi, tán legtekintélyesebb paprikaszakértőhöz irányítottak, s aki sok időn át *fűszerpaprika-termelési felelőse* volt a falunak — azt mondja: meg lehet érteni a tartózkodást.

— *Mi, kérem, a régebbi időben, vándorpaprikások voltunk.* Kiváltottuk a batyusipart, aztán, széles a világ, *mentünk árulni az ország minden tájára.* Kialakult az szépen: ki hol méri a portékáját. Én Nógrád megyébe jártam el. *Biciklivel, vonattal, mikor hogy.* Volt, hogy *két hétig távol éltem a családtól. Már akik ismertek,* vártak: *megjött a paprikás!* Háltam, sokszor, *istállóban, fészerben.* Ahol jobban megismertek, adtak a konyhában egy zugot. A fizetség sose pénz volt, csak paprikát kértek. *„Adjon, amennyit gondol",* én meg mértem a *féldecissel, decissel...* Ha megfogyatkozott a batyu, üzentem az asszonynak, *küldjön utánam még valamennyit, a vonaton...*

Meg lehetett élni ebből?

Idős Madách Imre őszintén kimondja: *nem egészen.* A szegénység bizony *nem egy paprikást rávitt némi csalafintaságra is: lazán mérte a féldecissel* a törött paprikát, s hogy senki rá ne jöjjön, úgy tett, mintha megpúpozná. Pedig hát az *púpozva se volt az igazi adag.* (Előfordult olykor, s törvényre is vittek évente néhányat miatta, hogy *piros lisztte*l keverték a paprikát.) Nyaranta részaratónak mentünk, *télben fát vágni* az érseki erdőbe. *Nehéz* élet volt, *jobb nem is gondolni rá.* De azért *ezt a „magam ura" batyus paprikázást nehezen feledte az itteni nép.* Sokan azért hagyták fel a termesztéssel, mert mikor bejött a *„paprikamonopólium"; megvonták a batyusipart.* Sok időnek kellett ahhoz eltelni, míg rájöttek az emberek, hogy *senki nem akarja becsapni, megrövidíteni őket, hogy érdemes újrakezdeni a paprikáséletet. Csakhogy most már másképpen...*

A Madách-porta udvarán *Trabant* áll. A hátsó ülésen tisztára mosott, nylonzsákokba csomagolt sárgarépa, káposzta, uborka. *Hajnalban viszik a kalocsai piacra.* Az udvarhoz hatalmas kert csatlakozik; háztáji. Korai krumpliból ötezret, gyenge, eltennivaló uborkából tízezer forintot árultak ki. A házban víz, villany — fürdőszoba —, hűtőszekrény, szép bútorok, televízió. Mint ahogy a legtöbb helyen. *Az emlékeimben élő petróleumlámpásos, „tisztaszobás" házak, a többnyire elhanyagolt, trágyás udvarok — a múlté lettek immár.*

Igaz, a géderlakiak ma is sokat dolgoznak. *Aki „paprikás"* — az hajnaltól késő estig bíbelődik, a kényes-fényes növénnyel. *„Aranyat ér"* — de ezt az aranyat sok verejték öntözi, míg valóban nagy értékké, hazai és külföldi piacokon egyaránt keresett, márkás termékké lesz.

Ám ami tán a piros aranynál is *becsesebb* — az a falu *élete váltása.* Mindaz, ami *nem* a földekben — hanem a gondolatokban, a szívekben terem. A bármily apró „enyém" makacs birtoklásától a „mienk"-hez jutás.

Madách néni az ura szavaihoz fűzi:

— *Emlékszem én a régebbi időkre. Sok volt bizony az önzés, torzsalkodás.* A szegény úgy *kapart* magának, ahogy tudott, ahogy *a világ engedte.* De mikor így elnézem a magunk életét, amire vittük, a gyerekeinkkel együtt: *azt gondolom, tán igaz se volt.* Hogy öregségünkre ilyen szép, *jó sorsunk* lett. Hogy nincsen már „módos", meg „nem módos" különbség, legfőbbet az, hogy *ez* jobban dolgozik, s amaz szorgosabb a másiknál. *Beletellett húsz, harminc évbe, de már a gyerekeink, unokáink úgy élnek, ahogy mi álmodni se mertük...*

Bíró Teréz

Az első kommunista brigád. A moszkvai rendezőpályaudvar munkásai szervezték 1919 áprilisában az első kommunista szombatot

lyen szívós igyekezet építette ki az utat egy másik, technikailag sokkal tökéletesebb képig; *népviseletbe öltözött táncosok* töltik be a hatalmas színpadot. Szinte hallani az orosz népdal utánozhatat-

oroszlánrészt. Ahány kép, annyi jelentős cselekedet: *Nagygyűlés az újjáépített Dnyeprogresz vízi erőmű megnyitásán... Az első kommunista brigád... A szűzföldek feltörése...*

Méltán állapította meg

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 OKT 11

Kiss István, Kossuth-
DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP
díjas szobrászművész

1021

Kiss István szobrászművész kiállítása a Műcsarnokban

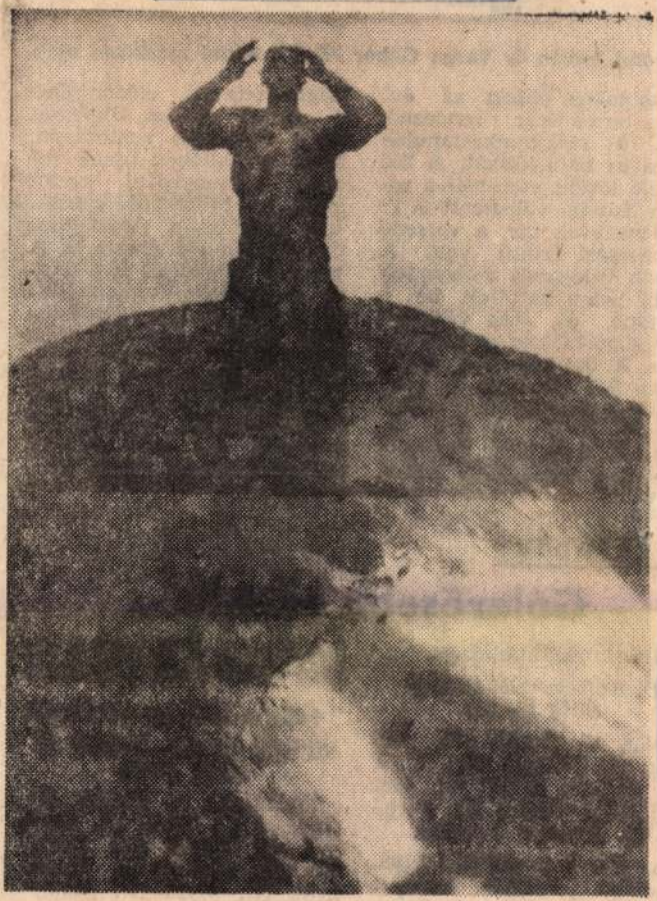

A budapesti művészeti hetek egyik kiemelkedő képzőművészeti rendezvénye a Műcsarnokban megnyílt tárlat: Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész első budapesti gyűjteményes kiállítása. A tárlaton több mint félszáz mű ad áttekintést a városunkban műveiről ismert szobrászművész mintegy kétévtizedes munkásságáról, melyet az október 23-ig látható kiállításon tekinthet meg a közönség

(Németh Ernő felvétele — KS)

ıotai István és V

zolnokon ebben
harmadszor
g a szakmunk
zágos bajnokság
uló között szerepelt a 10-
n ifjúsági válogatott is 12
senyzővel, így a verseny
ızetközi szintű volt. A
ián válogatott versenyzők
ül heten kerültek be a
tőbe, és öten végeztek
ycsoportukban az első he-
n. A dunaújvárosi BVM
ra SK ökölvívói is részt
tek a versenyen. Közülük
ıotai István a 316. sz.
ritanuló-intézet tanulója
e el a legnagyobb sikert.

össze, és a többszörös válogatott Dimitrescu Alexandrut döntő fölénnyel győzte le. A verseny különdíját is ő kapta. A többiek: *Volmann Zoltán* a 316. sz. iparitanuló-intézet tanulója a súlycsoportában induló tíz versenyző közül az ötödik helyen végzett, *Farkas Zoltán* a 340. sz. ipari-tanuló-intézet tanulója jól helytállt, de nem sikerült helyezési pontot szereznie.

ézilabda:

Gólerősebb ellenfél...

FB II. férfimérkőzés:

D. Kohász—Bodakajtor
25:30 (16:17)

)láh — Baráth (3), Je-
k (2), Kovács (10), Józsa
Szurok, Szabó (3). Cs.:
resztes, Takács (1), Füre-
(1), Eszenyi, Rapatyi.

Az NB I-et megjárt játé-
sokkal (Fenyő, Csiszár,
nszki, Skultéti) bajnokság-
törő Bodakajtor ellen so-
ig izgalmassá, nyílttá tud-
k tenni a mérkőzést. Az
olsó öt percet nem bírtuk.
lövőerőben sokkal jobbak
ltak ellenfeleink. 16 gólt
tek csak átlövésből, mi pedig hetet. Kár, hogy a végére összeroppant csapatunk.

Megyei férfi ifi kézilabda:

Szondy SE—D. Kohász SI
10:41 (6:23)

Markovics — Takács (2), Rapatyi (3), Józsa (9), Eszenyi (3), Szurok (9), Szabó (2). Cs.: Kovács L., Gyurgyák (7), Berta (2), Saliga (5), Vonnák (2).

A megyei bajnokság 3. helyezettjét a Kohász NB-s játékosai még otthonában is kiütötték teljesen megérdemelten.

KÁ

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 ÜLL 3

PEST MEGYEI HIRLAP

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

lap 1977. DECEMBER 3., SZOMBAT

1021

ÉLET

Felavatták Gödöllőn Kiss István szobrát

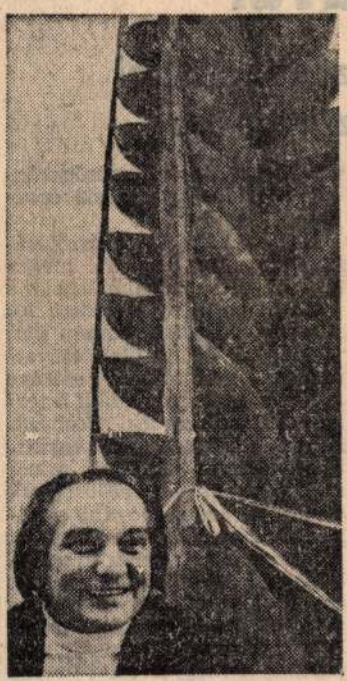

Kiss István: „... a kalász sokat képes elmondani!"

Élet és kalász — gazdag anyanyelvünk számtalan formában társítja ezt a két fogalmat. A kalász életet ad, az élet folyamatosságát, az örök újrakezdést jelzi. Mintegy ötméteres egyetlen szál bronzkalász magasodik tegnaptól Gödöllőn, az Agrártudományi Egyetem modern épülete előtt. Az erőtől duzzadó, hatalmas búzaszemeket mindössze négy magasba törő, karcsú ág tartja össze, de a rend, a stabilitás, a szélben sem hajlongó biztonságával.

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész *Élet* című alkotását tegnap délelőtt avatták fel az Agrártudományi Egyetem lépcsője mellett. *Dr. Pethő György*, az egyetem rektora nyitotta meg a rövid ünnepséget, melyen részt vett *Soós Gábor*, a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium államtitkára, valamint *Tamási István* akadémikus. Az avatáson jelen voltak a gödöllői felsőoktatási intézmény tanárai és diákjai, illetve az egyetemen tegnap kezdődött növénynemesítési konferencia meghívott vendégei is.

Kriszán István traktoros, az Agrártudományi Egyetem dolgozója avatta fel a műalkotást.

— Szépnek tartom a szobrot — mondta —, mert munkánk szimbóluma, mindazt jelképezi, amiért az egyetem tanárai és hallgatói, a későbbi mezőgazdászok és mi, munkások dolgozunk: az ország lakosságának jobb életéért. Számomra azért marad feledhetetlen élmény ez a kalász, az Élet című alkotás, mert a művészet nyelvén fogalmazza meg mindazt, ami napi munkánkban örömöt, felemelő érzést ad.

A Gödöllői Agrártudományi Egyetem nevében *Mezei Tibor*, az egyetemi KISZ-bizottság titkára vette át a szobrot, köszönetet mondva a művésznek, hogy alkotásával szebbé, emberibbé tette iskolájuk környezetét.

Az avatási ünnepség után dr. Pethő György rektor az egyetem bronz emlékplakettjével ajándékozta meg Kiss Istvánt, aki megköszönve a megemlékezést, ezt mondta:

— Örülök, hogy sikerült olyan kifejezési formát találnom, amely *mindenki számára érthető*, amelynek élménye közvetlenül befogadható. Nem tettem mást, csak a többezer éves jelkép méreteit változtattam meg, s kiderült: így a kalász sokat képes elmondani.

Kr. Gy.

Az anyagi és a szellemi erők összpontosításával

Egyesült Pest megyében a mezőgazdasági szövetkezetek két területi szövetsége

Egy évtizeddel ezelőtt még a kis területen gazdálkodó termelőszövetkezetek sokasága jellemezte a magyar mezőgazdaságot, ma viszont már országosan megcsappant a közös gazdaságok száma, de *növekedett a megművelt átlagos földterület.* Fölismerték a szövetkezetek annak szükségességét, hogy egyebek közt az *anyagi és szellemi erők összpontosítására* egyesüljenek.

Pest megyében két éve még 122 termelőszövetkezet dolgozott, *jövőre már mindössze 78 közös gazdasággal számolunk.* Aktuálissá vált tehát eldönteni, nem érett-e meg az idő a két tsz-szövetség egyesítésére is. A Pest megyei pártbizottság és a megyei tanács a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa elnökségével egyetértésben javasolta, hogy *a fejlesztési koncepciók fokozottabb összehangolása érdekében, a szövetkezetpolitikai irányelveknek megfelelően, ezentúl egy tsz-szövetség képviselje megyénkben is a termelőszövetkezetek, szakszövetkezetek, társulások érdekeit.*

Mindkét szövetségben munkához látott az egyesülést előkészítő bizottság, a gazdaságok kollektívái fontolóra vették a javaslatot, majd döntés született.

Érvényben: január 1-től

Tegnap délelőtt tartották meg Budapesten, a Kertészeti Egyetem épületében közgyűlésüket a Budapest Környéki és a Dél-Pest megyei mezőgazdasági Szövetkezetek Területi Szövetségéhez tartozó termelőszövetkezetek, szakszövetkezetek és társulások küldöttei, s határoztak az egyesülésről. A küldöttközgyűlésen jelen volt *dr. Czimbalmos Béla*, a TOT főtitkára és *Balogh László*, az MSZMP Pest megyei bizottságának titkára is.

Az összevont közgyűlés előtt a küldöttek két csoportban hallgatták meg a területi szövetségek elnökségének beszámolóját *az utóbbi öt esztendő eredményeiről*, majd a termelőszövetkezeti törvénynek megfelelően *titkos szavazással* úgy döntöttek, hogy helyesnek tartják a két szövetség egyesülését. S bár volt rá lehetőség, *vitára mégsem került sor*, hiszen az egyesülésről szóló javaslatot előzőleg alaposan megtárgyalták a testületek, tehát már korábban eldőlt, hogy a szövetségi szervezet korszerűsítése időszerű. A küldöttek kimondották, hogy a két szövetség 1978. január 1-től *Mezőgazdasági Szövetkezetek Pest megyei Területi Szövetsége* néven egybeolvad.

Közvetlenebb partner

A közösen folytatott küldöttgyűlésen felszólalt *dr. Czimbalmos Béla*, aki hangsúlyozta, hogy a TOT elnöksége egyetért a Pest megyei gazdaságok döntésével. Elmondotta azt is, hogy *a Pest megyei területi szövetségek munkájára eddig is nagy érdeklődéssel figyelt a TOT.* A hozzájuk tartozó gazdaságok a magyar szövetkezeti mozgalom erősségei. Igen bonyolult természeti, gazdaságföldrajzi és demográfiai körülmények között *kifogástalanul illeszkednek a mezőgazdaság egészébe*, kimagasló eredményeket érnek el.

Balogh László hozzászólásában kiemelte, hogy a megye szövetkezeti mozgalmában ez a jelentős esemény *nemcsak lezár egy korszakot, hanem újat is nyit.* A két területi szövetségnek számottevő szerepe volt a megyében például a termesztési rendszerek létrehozásában. A szövetkezetek együttműködésének tartalmi, minőségi színvonala a *szövetségek munkája révén* is tovább emelkedett. Hangsúlyozta, hogy az új szervezeti forma mindenképpen lehetőséget teremt *egységes szemléleti és cselekvési elképzelések* kialakítására. Egy szövetség közvetlenebb partner a megyei célkitűzések összehangolt megfogalmazásában és azok megvalósításában, a megye tsz-parasztságának érdekképviseletében.

Az új vezetőség

A küldöttközgyűlés ezután elfogadta az új szervezet alapszabályát, majd megválasztotta a tisztségviselőket. A szövetség elnöke *Cserháti Pál* lett (korábban a Budapest Környéki Területi Szövetség elnöke), elnökhelyettesei *Kiss P. László* (a budapesti Duna Tsz elnöke), és *Tóth Róza* (a kocséri Petőfi Tsz elnöke). A szövetség titkára *dr. Vimola Károly* (korábban a Dél-Pest megyei Szövetség titkára).

A közgyűlésen adta át dr. Czimbalmos Béla a Kiváló Termelőszövetkezeti Munkáért kitüntetést *dr. Balla Istvánnak*, a területi szövetség fejlesztési osztályvezetőjének, *Z. Molnár Mihálynak*, a kerepesi Szilasmente Tsz elnökének és *dr. Kecskeméti Lajosnak*, aki ko-

A magyar pártküldöttség

Kiss István, szobrász

Szelíd Prométheuszok

Kiss István kiállítása

Három masszív, mozdulatlan, közönyös, szokványosan formált munkásnak öltöztetett figura lángot emel a feje fölé. A Prométheuszok című acélból hegesztett szobor Kiss István gyűjteményes tárlatán látható a Műcsarnokban.

Ezen a munkán szobrászművészetének minden erénye, értéke és problémája felismerhető. Az egyes figurák, s a lángok gondos megformálása kitűnő felkészültségre, mesterségbeli tudásra vall. A nehezen engedelmeskedő acél Kiss István hegesztőpisztolya alatt megszelídül, az általa kívánt formát ölti fel. És mégis, az eredmény vitatható. A szobor tartalmában és kompozíciójában egyaránt problematikus lett. A lángokat tartó munkásfigurák nem lényegülnek át Prométheusszá, csupán közönyös, sértetlen hordozói a lángnak, nem a bennük kigyulladt küldetéstudat megnyilvánulásai. Fáklyába szelídített lángok ezek, nem égből lopottak, nem a gyönyörű lázadás és teremteni akaró küzdelem lángjai. A szobrásznak az a valószínűsíthető gondolata, hogy korunkban a munkásosztály az emberiség Prométheusza, nem ölt testet a szoborban, öntörvényű művészi erővel.

Ha a kompozíció oldaláról nézzük Kiss István alkotását, szintén hiányérzetünk támad. Egyrészt, mert a három figura semmivel nem fejez ki többet, mintha egyetlen tartaná a lángot, másrészt a kompozíció alakjai között nincs belső összefüggés, cselekvő egymásrautaltság. Azáltal, hogy megsokszorozódnak, a prométheuszi elszánás, a vállalás nagysága szenved csorbát, s a Prométheuszok csupán szelíd, jóságos, mindennapi családapának tűnnek.

Kiss István ahhoz a művészgenerációhoz tartozik, amely az 50-es évek elején tanulta meg a szakma alapjait, és ez az időszak minden akkor indult alkotónkat elkötelezte a klasszicista plasztikának. A művész első, igazán ismert munkája a budai vár tövében álló Dózsa-kompozíció, amelynek kisplasztikai változatát a kiállításon is bemutatja. Ez a nem így megvalósított elképzelés lényegesen jobb, mint a felállított kompozíció, ám ha végülis ez került volna a térre, ma már — minden művészi kvalitásával együtt is — csak úgy ítélhetnénk meg, hogy eggyel több romantikus-heroikus és kissé álmonumentális plasztika látható Budapesten.

A monumentalitás igénye jellemző Kiss István munkásságára. Szobrai nagyléptűek, akár olyan munkát tekintünk, mint a tanácsköztársasági vagy éppen az endrődi emlékmű. Mindkét munka emlékeztet bizonyos gondolati és művészeti előzményekre és a bronzba öntött rohanó férfi éppolyan gondosan megmunkált, mint az Endrődön felállított robusztus, kőből faragott férfialak. De ezekből a plasztikákból is hiányzik valami, akárcsak a Felszabadulás című kompozícióból: az öntörvényűség, a minden részletből előtörő, hódítani akaró eredetiség. A felszabadulás emlékére készített kompozícióban alig érthető, hogy a kissé csodálkozó, apró szimbólummal ékesített figura mögött mit keres, mit képvisel a betonkonstrukció. Hiszen nehézségével agyonnyomja és elnyeli az alakot. Pedig ebben a szoborban is számos részlet, s a pontosság mesterségbeli tudásról tanúskodik.

Kiss István politikus alkatú művész, aki a ma kérdéseire kíván választ keresni és szobrokkal, művészi alkotásokkal választ adni. Ez a szándék figyelemre méltóvá teszi törekvéseit még akkor is, ha a munkái művészi szárnyalásukban nem tudnak együtt repülni a művész jót és nemeset akaró gondolatával. Úgy tűnik, a komponálás során csúszik be valami hiba a műalkotásba, amely végül is legyengíti a kész művet. Egy példa. A Galambok című alkotás kisplasztikai változata szép, lírai munka. A művész megérezte, miként fejezheti ki bronzzal a szárnyalás nagyszerűségét. Ez a szárnyalás több volt, mint egy galambcsapat égbetörése; tisztaság és talán a nagyság vágya. A nagyplasztikai változat mégsem sikerült. A szobrot a galambok számának megsokszorozása felbontotta, megfosztotta az eredeti gondolattól és csupán egy geometrikus rendben felszálló galambrajköteléket láthatunk benne. Ez a túlrendezettség éppen a természetességet, s az abban levő szépséget szállongtatja el a végleges munkából.

Kiss István kiállítása érdekes, sokfelé tekintő, kísérletező kedvű és nemes szándékú művészpályát rajzol fel előttünk. Művészete, ha egy-egy szobrával vitatkozunk is, a ma kifejezése és megtestesítése.

Harangozó Márta

döntés

Washington, október 12.

Az amerikai szenátus külügyi bizottsága ma határozatban foglalt állást *Carter* elnöknek a SALT-tárgyalásokkal kapcsolatos magatartását és a kongresszus pozícióját illető kérdésekben. A bizottság felhatalmazta az elnököt és a kormányt a hadászati támadó fegyverek korlátozásával összefüggő tárgyalások folytatására.

A külügyi bizottság határozatát hosszú vita után 11:3 arányban szavazta meg. A vita résztvevőinek nagy része *támogatásáról* biztosította a kormányt abban a döntésben, hogy a SALT-tárgyalások sikeres folytatása érdekében az Egyesült Államok tartózkodik minden olyan lépéstől, amely ellentmondana az ez év október 3-án lejárt SALT-megállapodásnak. Mint ismeretes, a Szovjetunió *hasonlóképpen* kötelezettséget vállalt erre.

nagra talált a szocialista országokban és világszerte érdeklődést keltett a magyar dolgozók teljesítménye iránt. A jubileumi munkaverseny hatása már jól lemérhető, eredményei nagyrészt megállapíthatók és levonhatók a tanulságok.

Néhány kiugró munkasiker: *a csepeli kollektíva* teljesítette, több területen túl is teljesítette vállalásainak időarányos részét.

Az export növekedése a tervezett 12,5 százalék helyett eléri már a 13-at.

Az *Egyesült Izzó* 1700 szocialista brigádja sok más mellett 81,8 millió forintos anyagmegtakarítást vállalt. ennek kétharmadát már az első félévben teljesítették. A *Kőbányai Gyógyszeráru-*

dapesti Tejipari Vállalat kelet-pesti üzemének Energia brigádja, jórészt az általa kidolgozott eljárások eredményeként, villamos energiából, vízből több mint kétmillió forintot takarít meg az idén.

Juhász Ottó szólt a munkaverseny értékelési rendszeréről is.

Közölte: a vállalásoknak az adott üzem, intézmény feladatainak teljesítését — s ezeken keresztül a népgazdasági tervek megvalósítását — kell segíteni. Ezért a munkaverseny értékelését nem lehet elválasztani a vállalatok, intézmények éves munkájának értékelésétől. *(Lapzártakor a tájékoztató tart.)*

BRIT SAJTÓVISSZHANG

Owen moszkvai tárgyalásairól

London, október 12.

Stanley Levinson telefonjelentése:

Igen sikeresnek nevezte

amely első oldalon, feltűnő beállításban ismertette dr. Owen tárgyalásának szinte minden mozzanatát.

Kiss István, szobrász

□ KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrászművész újabb kiállítása november 5-én, szombaton délben nyílik az Óbudai Pince Galériában. (Zichy kastély, Fő tér 1.) A tárlat november 27-ig tekinthető meg.

—: □ Kiss István

2.

Esti Hírlap, Bp. 1977. okt. 29.

1977. szeptember 27. Kossuth 18,3o VGné

Esti Magazin

- A Budapesti Müvészeti Hetek mai eseménye Kiss István KOssuth díjas szobrászmüvész első magyarországi gyüjteményes kiállitásának a megnyitója a Mücsarnokban. Kiss István fő müvei közé tartozik például a budai Dózsa emlékmü, a Felvonulás téri Tanács köztársasági emlékmü és a Leninvárosban lévő Generációk cimü alkotása. Most a Mücsarnokban 52 szobrát, szoborvázlatát, kisplasztikáját, emlékmü tervét mutatja be a mester. Kiállitását pedig egy munkás, az Egyesült Izzó géplakatosa, Kátai György nyitotta meg, aki a tárlatvezető szerepét is vállalta Szatmári Ilonának.

- A képzőmüvészetet és Kiss István alkotásait is szeretem. Elszoktam járni tárlatokra, muzeumokba, kiállitásokra, családostól, a nagyobbik gyerekkel és a feleségemmel.

- Hogyan ismerkedett meg Kiss Istvánnal? Gondolom, hogy az első személyes találkozásuk nagyon emlékezetes volt?

-Három hete tudtam meg, engem ért az a megtiszteltetés, hogy a mester kiállitását a Mücsarnokban megnyithatom. Remegő lábakkal mentem a Százados uti müterme felé, hogy vajon az első találkozás milyen lesz. Hiszen Kossuth-díjas szobrászmüvésszel még így emberközel ben nem találkoztam. Szivélyesen fogadott, fekete alacsony, és nagyon szinpatikus. Megmutatta a készülő alkotásait, akkor készült a Buzakalász, ami most a Mücsarnok előtt látható.

- Vörösréz hegesztés.

- Ez a szakma, amit én csinálok, ez szakma, ez fém, és Kiss István is tulnyomó többségében fémmel dolgozik. Elmesélte, hogyan dolgozik, milyen technikával dolgozik. Beszélt az éle téről is. Edesapja is géplakatos volt, mint én, Ujpesten járt iskolába, a Könyves Kálmán gimnáziumba. Van a kiállitáson egy Könyves Kálmán szobra is. Szóval nagyon közelinek és barátinak tartottam ezt az első találkozást, azóta többször jártam már Kiss István mütermében. .Mégegyszer azért elmentem, a Mücsarnokban találkoztunk ujra, ahol megnéztem ujra, hogy melyik alkotása lesz véglegesen kiállitva. Kiss István nem ismeretlen itt az Egyesült Izzó dolgozói előtt sem, A mi gyári ifjuságí klubunkban rendszeresen van kiállitás a Mücsarnok és az Egyesült Izzó közös megállapodása alapjá-n.

- Kiss István a monumentális köztéri szobrászat egyik kiválósága, egyik vezető müvészegyénisége.

- Szobrai mindenkihez szólnak. Monumentálisak és emberközel be érzi az ember, szóval ez igen, szóval erre gondoltunk, mert azok igazak, erőteljesek, mindenki megérti és megérzi azt, hogy a müvész ezzel mit is akart kifejezni. Számomra az egyik legcsodálatosabb alkotása a Galambok, amelyek a vágyat a béke iránt jelképezik. Csodálatos harmóniábanvannak ezek a galambok, kicsiben, nagyban, a kiállitási teremben is látható, a Mücsarnok előtt is látható, Amikor másodszor jártam Kiss István mütermében, akkor még javában dolgozott a Munkás a tró non cimü kompoziciójón. Egész más, mint a huszas-harmincas évek munkása. Ez a munkás már nem proletár, nem elnyomott, itt a saját maga által tervezett képnek okos, szakavatott irányitója. Nagyon sok alkotása közül talán ez tette rám a legnagyobb hatást. Akkor még javában dolgozott ezen az alkotásán, most már itt látható a kiállitás első nagy termében. Hadd idézzem itt a megnyitóban elhangzott Juhász Ferenc két verssorát. "Az erős gyurja meg a fémet. Adjon lelket a lélkes anyagnak." A szobrász müvész Kiss István ezt teszi, pontosan azt teszi.

1977.IX.4.Kossuth 8,55 /Z.
Kulturális magazin

Kiss István szobrászművész

- Idén szeptemberben is megrendezik más országokban is, nálunk is a képzőművészeti világhetet. Kiss István szobrászművésszel, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnökével arról beszélgetünk néhány perdig, hogy mi ennek a jelentősége,és milyen események várhatók ennek a keretében hazánkban?
- A világhét tulajdonképpen egy UNESCO program. Amiben Magyarország elég jelentős szerepet tölt be, talán a legsikeresebb akciók közé tartoznak a magyar világhét eseményei.Azért nem csak a Képzőművész Szövetség a házigazda, mert az eddigi tapasztalatok bizonyitják,hogy hihetetlenül sok jelentős eseményt szerveztek a különböző helyi tanácsok. Rendkivül eleven dolog ez a világhét,mert mindig egy-egy olyan témát, témakört tüz központi gondolatták,ami valóban a mi
- /Szalagforditás/.
- .....miután az életforma kialakulását nézzük,akkor viszont evidenssé válik a kulturának és ezen belül a művészetnek a valódi társadalmi szerepe. Lényegében az a célja, értelme,hogy harmonikus emberi élet tulajdonképpen csak akkor jöhet létre, hogy ha ez kulturált élet is.
- A képzőművészeti világhét idén is szinte nyitánya a Budapesti Müvészeti Heteknek, nagyon közel van hozzá. A Világhét és a Budapesti Müvészeti Hetek között tulajdonképpen egy hét a távolság, az egyik szeptember 17-én nyilik, a Budapesti Müvészeti Hetek pedig 27-én.
- Milyen érdekesebb, fontosabb események várhatók a világhét során?
- Az ország minden részén több száz rendezvény, értekezések, kiállitások,találkozók, müvészeti találkozók, előadások, fontossága az egész folyamatnak.
- Emlitette a kiállitásokat, ennek kapcsán legyünk,és lehetünk egy kicsit most személyesek is,hiszen szeptember végén saját müveiből nyilik kiállitás. Erről szeretnénk hallani.
- Ez a kiállitás tulajdonképpen furcsa módon jött létre, mert én őszintén szólva nem vagyok az a fajta, aki szeret kiállitani. Tulajdonképpen ez is az első olyan gyüjteményesnek nevezhető kiállitásom az országban, ami, amit megrendezek,ennek egyszerüen az a magyarázata, hogy a Szovjetunióban volt egy kiállitásom,

ami három,ill.négy várost járt végig,elég jelentős sikerrel, hát igy jött létre ez a kiállitás, szeptember 27-én nyilik ez a Budapesti Hetekkel kapcsolódik, az anyagom, hát lényegében hasonló,de nem azonos a Szovjetunió-beli kiállitással, mert az részben nagyobb anyag volt, részben ott nem volt módom arra, ami hát jellemző a tevékenységemre,hogy a köztéri tevékenységemet hatékonyabban,hangsúlyozottabban mutassam be, tehát módosult. Azonkivül van itt egy kis játék,én 25 évvel ezelőtt állitottam ki először a Mücsarnokban,és 25 éve vagyok szobrász, hivatásos szobrász. Azonkivül most vagyok 5o éves. Valahogy ilyen

- Sok évforduló

- Ilyen évfordulós játékká vált. A köztéri szobrokról szólva mindannyiunknak a szimbólumként a Dózsa szobor jut eszébe,ami nagyon-nagyon régen készült, de azért mondom,mert mostanában már kivilágitva is láthatjuk

- Vajon milyen gondolatok foglalkoztatják manapság a köztéri szobrokkal, emlékművekkel kapcsolatban?

- A Dózsa tulajdonképpen a pályám kezdete. Az eredeti tervemet én ma is jobbnak tartom,mint ami megvalósult,de mivel én ezzel a nagy feladattal szinte beleéstem abba,hogy pályát nyitott számomra, igy jellemző a tevékenységemre,gondolkodásomra valóban a köztéri. De. Én nagyon szeretném hangsúlyozni,hogy a köztéri tevékenység az nem pusztán politikai, az sokkal szélesebb. Inkább ugy fogalmaznám,hogy az emberi környezet humanizálása.

- Mi foglalkoztatja jelenleg és mi készül el a közel jövőben?

- A kiállitáson kivül két dologgal foglalkozom. Az egyik Mátészalkára kerül egy szobor, a másik pedig Miskolcon lesz egy új vasas kultur központ. Ide tervezek egy szobrot, a modern munkát, a modern ipart próbálom itt megfogalmazni, egy trón ez, tulajdonképpen egy munkás trón.Lényegében az a célom vele,hogy azt megmutassam, hogy ma már a modern ipari tevékenység szinte az ember meghosszabbitott kezei, a manipulátorokkal történik. Ma már nem az ember dolgozik fizikailag,hanem ezeket a manipulátorokat,gépeket irányitja.

-/Zene./

1021

Díszünnepség az Erkel Színházban

ADY ENDRE SZÜLETÉSÉNEK CENTENÁRIUMÁN

Ady Endre születésének 100. évfordulója alkalmából az Ady Emlékbizottság és a Kulturális Minisztérium november 22-én díszünnepséget rendezett az Erkel Színházban. Az elnökségben helyet foglalt Aczél György, a Minisztertanács elnökhelyettese, Apró Antal, az Országgyűlés elnöke, az Ady Endre Emlékbizottság elnöke, a társadalmi szervezetek vezetői, valamint a kulturális és tudományos életünk jeles személyiségei. Franyó Zoltán romániai magyar, Emil B. Lukac szlovák, Anasztasz Dalcsev és Nevena Sztefanova bolgár, Tadeusz Fangrat lengyel és Paszkal Gilevszki jugoszláviai költő és műfordító. A díszünnepségen a budapesti külképviseletek számos vezetője és tagja is megjelent.

A Himnusz elhangzása után Apró Antal nyitotta meg a díszünnepséget, majd Juhász Ferenc Kossuth-díjas költő emlékezett meg Ady Endréről. Ezt követően Óvári Miklós, a Központi Bizottság titkára, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja mondott ünnepi beszédet.

KOSZORÚZÁSOK

A költő sírjánál megemlékezést tartottak a Mező Imre úti temetőben. Részt vettek a koszorúzási ünnepségen Aczél György, a Minisztertanács elnökhelyettese és Óvári Miklós, a Központi Bizottság titkára, az MSZMP Politikai Bizottságának tagjai.

A költő sírjánál az Ady Endre Emlékbizottság nevében Apró Antal, az emlékbizottság elnöke és Király István akadémikus; a Kulturális Minisztérium képviseletében Pozsgay Imre miniszter és Marczali László miniszterhelyettes helyezte el a megemlékezés koszorúit. A koszorúzás a Liszt Ferenc téri Ady szobornál folytatódott, ahol az Ady Emlékbizottság képviseletében Molnár Ferenc kulturális államtitkár és Kiss István, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke helyezte el a kegyelet virágait.

AZ ADY-ÉVFORDULÓ KÜLFÖLDI ESEMÉNYEI

Ady-estet rendezett a kölni Német—Magyar Társaság és az Inter Nationes nevű intézet. Az esten Keresztury Dezső professzor, akadémikus, az MVSZ alelnöke tartott német nyelvű előadást, amelyet kulturális műsor követett.

*

Bukarestben a Román Írószövetség és a Tudományos Akadémia Ady-emlékestjén magyar kormánydelegáció vett részt, Boros Sándor kulturális miniszterhelyettes vezetésével. Nagyváradon dokumentumkiállítás nyílt, és emléktáblát lepleztek le a Nagyváradi Naplónak egykor otthont adó ház falán. A programot Ady szülőhelyén, Érmindszenten koszorúzással zárták.

*

Ady-estet rendezett Brüsszelben a PEN Club belgiumi francia nyelvű tagozata és a Belga—Magyar Baráti Társaság. Ady életét Timár György, a Magyar PEN Club titkára ismertette.

*

A dániai aarhusi egyetem nyelvészeti intézete Ady-estet rendezett. Az egyetem rektorának bevezető szavai után Heine Jensen, Magyarországon végzett tanár tartott előadást, majd az egyetem hallgatói Ady költeményeket adtak elő. Az előadóteremben kiállítottak egy Ady Endre életét bemutató fotósorozatot. Az előadást megelőzően az Aarhus Stifstidende című újság hosszabb cikkben emlékezett meg Ady születésének 100. évfordulójáról.

*

Ady-emlékünnepséget rendeztek a bécsi Collegium Hungaricumban. Az irodalmi esten — amelynek védnöke dr. Nagy Lajos nagykövet és dr. Fred Sinowatz osztrák közoktatási és művészeti miniszter volt — dr. Koczkás Sándor egyetemi tanár tartott előadást. Következő számunkban részletesen beszámolunk az ünnepségről.

— Amerikából

ÖRÖMMEL HO

lettelen. Csodálatos do-
kéze alatt, amikor egy
gy vágtató ló vagy egy
öröm.
az ünnepélyes mozdula-
hondatokról. Jobb keze
ott szemüvegét. Mi pe-
ogyan lesz egy gázláng
560 fokos hőmérséklet-
int amilyenek előttünk
atóhelyettesi szobájának

Gusztáv, munkáiból hár-
dékozott. Egy hintót két
y szántóvetőt kétökrös
on, „még az utolsó szeg

szat. — És már magya-
vezető, három-négy cen-
t fogni. S a képlékeny
pillanatokig. Azt is kell
hevíteni, mert kiég be-
válik.

letlen. A múzeum igaz-
ik munkatársa, dr. Cse-
an. Hova is sorolja az
üveg, csak annyi a biz-
rtoznak.

om az üveggel, már az
munkahelyemen, a Ge-
aboratóriumban vagyok
hobbym is az. A lakás
v alatt készítettem. Un-
a régiből, amennyi újat
egy darabért. De nekem
dig még csak múzeum-
k államközi Corning vá-
n, az is múzeumba fog
rimeknek az első aratá-

sát formálom m
lenségi harc egy részletét is

Míg beszélgetünk, elkészül az ajándékozási okirat és a köszönő oklevél. Ábel Gusztáv egyenként még egyszer a kezébe veszi alkotásait, és aztán átadja dr. Cserey Évának, aki a kezéből már múzeumi tárgyakat rak le.

— ...Önök döntsék el, munkám művészet-e vagy hobby. Én minden tudásomat beleadva készítettem. És nagy örömmel hoztam...

Hangot vált és így folytatja:

— ...ami külön művészet volt. A lakásomtól idáig, húszezer kilométeren keresztül a két tenyeremen hoztam, egy pillanatig sem adtam ki a kezemből, nehogy eltörjön.

Megyünk lefelé a múzeum lépcsőin.

— Mi indította arra, hogy a Budapesti Iparművészeti Múzeumnak ajándékozzon a munkáiból?

— Két-három éve a Magyar Hírekben olvastam egy Londonban élő művészről, Komáromi — ha jól emlékszem — Istvánról, „Üvegszobrász" volt a cikk címe. A másik írás címe „Hazatért művek". Ekkor határoztam el, hogy én is szívesen hazahoznám néhány munkámat. Írtam a Világszövetségnek. Tavaly itthon volt a feleségem, elhozott néhány fényképet...

— A felesége magyar?

— Igen. Két gyerekünk van.

Szedi elő a fényképeket. Állunk a múzeum bejáratánál, és nézzük a fotókat.

— Az egyik 19, a másik 17 és fél éves. Tudja, mi a furcsa? Hogy mi magyarul szólunk hozzájuk, és ők angolul válaszolnak. Ők értik, amit mi magyarul kérdezünk, és mi értjük, amit ők angolul válaszolnak. Olyan érzésünk van ilyenkor, mintha egy híd közepén lennénk. Se az egyik parton, se a másikon. 53 éves vagyok. Húsz éve élek már külföldön.

Visszanéz az épületre.

— Talán megérti, nyugodtabban utazom vissza.

A tárgyaknak nemcsak anyagi értékük van.

Pokorny István

1977 DEC 3
MAGYAR HÍREK
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-128

Kiss István, Ybl-díjas építész /Közte/. 2.) Folytatás.
Budapest Sportcsarnok.

Magyar Építőművészet, 1986. 1. 20-old.

2. Az épület az autóbuszállomás felől. Fotó: Borbíró László

ben alacsony pódium van egy v
részére, az előadók fölött régi,
mennyezet. Fazakas György sz
élményt jelentettek az erdélyi
templomok; ott az ilyen díszíté
gyományos. A Bartók házba aze
be, hogy a terem a zene szentély
Az álmennyezet pedig elrejti a
rendát, valamint a klíma- és ak
rendezéseket.

A festett famennyezet gazda
díszes mintái kellemesen lekötik
gatók figyelmét. Az előadóhely é
zet az oszlopokról fényszórókka
világítva.

A zongora mögött, függön
helyezkedik el a vetítővászon (v
kozás), valamint két kis helyiség
tak ki a művészek és a műszaki

A második emeleten van a k
ség. A lépcsőről nyíló előszobát
Bartók életrajzát szavakban és
A második térben Bartók bútor
jó elrendezésben; mintha Bar
csak egy kis időre ment volna el.

A szobában egy kis asztal áll, r
kopott írógépe, és itt van a
Bösendorfer zongorája is.

Jane

Fordította: E

3./ Folytatás

Kiss István, YBL-díjas építész [Körti].
Budapest, Sportcsarnok

A margon: alaprajzi lehetőségek különböző funkciók esetén:
A 20. oldalon: atlétika, labdajáték, versenytorna, jégkorong.

A 21. oldalon: térszínpad, pódiumszínpad, térszínpad, keretesszínpad

Magyar Építőművészet, 1986. 1./20-21-old.

Kiss István
MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Kossuth-díjas
NÉPÚJSÁG (TOLNA)
1981 FEB 21
1021

Kiss István szobrainak kiállítása Kölesden

Bármelyik világváros múzeuma megirigyelhetné annak a kiállításnak az anyagát, melyben tegnap délután óta gyönyörködhetnek a kölesdi művelődési házba látogatók. Kiss István kétszeres Kossuth- és kétszeres Munkácsy-díjas, Érdemes művész 38 alkotása látható a lépcsőházban és az emelet három termében. Kiss István monumentális művek alkotója, elég a budapesti Tanácsköztársasági emlékműre gondolni. Az itt láthatók javarészt amazoknak kicsinyített mása, ami mit sem vesz el a nézőre gyakorolt hatás erejéből, hanem inkább intimebbé, bensőségesebbé teszi azt. Az igazi műalkotás becsét különben sem a méretei adják. A közelijeinek koporsói fölött komorló férfi alakja például mindenkinek szól. Mi magyarok tudjuk, hogy a csendőrsortűz áldozatául esett mezőgazdasági munkások emlékéről van szó, ez egyben nemzeti és internacionalista tartalom. Maga a fájdalom pedig örök emberi. (Endrőd) A kövek, pajzsok és embertestek bástyái (Végvár) nemzeti múltunkat idézik. Misztikum és realitás ötvöződik a napot, csillagokat és holdkorongot szarvaik közt hordó bikákon (Népmese). A „Kalász" párja Bábolnán van. Az asztalra terített földabrosz fölött töprengő „Széchényi" megfelelő méretben az idén kerül Kecskemét egyik közterére...

A terjedelmünk szabta korlátok nem teszik lehetővé, hogy valamennyi kiállított műről akár csak ilyen jelzésszerűen tömör jellemzést próbáljunk adni. A kölesdi kezdeményezés — a teljes kiállítássorozat melynek ez a tárlat legújabb része — a maga nemében egyedül álló, ezt megnyitójában Fertőszögi Béláné, a megyei tanács művészeti főelőadója is érzékeltette. Március 8-ig nyílik lehetőség arra, hogy az érdeklődők Kölesdre utazzanak, elég jó az autóbusz-közlekedés, megéri. A kultúra természetesen nem decentralizálható, de a művelődés lehetőségei igen és itt a Kossuth Művelődési Ház Látás brigádja jóvoltából már régóta éppen ez történik.

ORDAS IVÁN
Fotó: K. A.

Óvó kezek dédelgetnek egy leheletnyi könnyű gömböt, buborékot. Hátha elpattan...

APRÓHIRDETÉSEK

Adásvétel

Megvételre keresek szőlőt, lakható tanyával Szekszárdon és környékén. Készpénzben fizetek. Szekszárd, telefon: 11-694, Keresztes. (395)

Szekszárd, Szőlőhegyen, 620 n-öl szőlő eladó, víz, villany van, továbbá Ozsák-pusztán két és fél hold szántó bérbe kiadó. Érdeklődni: Szekszárd, Ady 10. (458)

Két szoba, összkomfortos családi ház, sürgősen eladó. Bonyhád, József u. 24. Telefon: 371. (17/18)

5 négyzetméter akácparketta eladó. Szekszárd, Dr. Berze

szárd, Herman O. 8. I. em. 16. Érdeklődni lehet hétfőtől péntekig, 17 óra után. (419)

2 db kétéves, sodrott kancacsikó eladó. Szedres, Petőfi u. 2. (398)

50 q fűszéna és 600 bála bálázott szalma eladó. Nagydorog, Vasút u. 9. (491)

Eladó egy jó állapotban lévő, 40 mázsa teherbírású gumis kocsi. Potó Lajos, Dombóvár, Táncsics 17. (495)

Kétszobás családi ház eladó. Tolna, Réti sor 19. (500)

Szekszárd, Baka u. 15. szám alatti szobakonyhás ház eladó. (506)

Sarok-ülőgarnitúra eladó. Tamási, Dó-

Régi fegyvereket, kardokat, szablyákat és hasonló tárgyakat keresek gyűjteményem számára. Csete, Szekszárd, Alisca u. 4. (326)

Külön bejáratú szoba, konyha albérletbe kiadó. Szekszárd, Kisbödő 31. (524)

Családi házak központi fűtéséhez ellenáramú készülék (bojler) kapható, Bonyhád, Gagarin u. 23. (20/18)

Megismerkednék korban hozzám illő, 165 cm-nél magasabb, barna, nem dohányzó, rendezett körülmények között élő, gyermekszerető férfival, házasság céljából. 33 éves, elvált asszony vagyok, egy fiúgyermekkel. „Szeretetre vágyunk"

FEBRUÁR 23-TÓL MÁRCIUS 14-IG

engedményes vásár

SKÁLA SZEKSZÁRD

ÁRUHÁZUNK VILLAMOSSÁGI ÉS SZABADIDŐ-OSZTÁLYAIN, AMÍG A KÉSZLET TART.

AJÁNLATUNK:

— **10%-os engedménnyel:** Csillag kerékpár,

— **15%-os engedménnyel:** Csaba és City—24-es kerékpár, 120—200 l-es villanybojler,

— **20%-os engedménnyel:**

1021

Kiss István Kossuth-díjas, érdemes művész - kiállítás-múzeum

1984. szeptember 14. 3.Műsor 9,oo LK

Amikor én még...

- Kiss István szobrászművésszel beszélget Szabó Éva.

- Két nagyon izgalmas felfedezése az embernek gyerekkorában mindenképpen van. Az egyik az, hogy észreveszi a kezét, és észreveszi a tárgyakat, amiknek valamire valók, valamit tudnak. Mi volt az első szerszám, amit a kezedbe vettél, és fogtál a kezedben?

-Az apám lakatos volt, és természetesen, hogy voltak szerszámok. Hát a legelső, az tudatos emlékem, olyan három év körül voltam, kalapács volt az első szerszám. Valószínü, hogy kicsit nagyobb volt, amit én még elbírtam, mert egy körmöm mindjárt bánta. Valami kiskocsit csináltam, és szeg lett volna a tengelye, és hát azt hiszem hogy mellétöttem. Ugyhogy az első szerszám, az a kalapács volt. Azóta is ragaszkodom hozzá.

- Ha a gyerekkoredból azt az első helyszínt kell felidézni, amire visszaemlékszel, akkor ezt hol kell keresni helyileg?

- Nagyszalontán. Szalonta 16 ezer lakósu városka, abban egyetlen iparszerü képződmény volt, a Kemény-testvéreknek egy konzervgyára, száz nő dolgozott a gyárban. Hát az volt a szalontai életlehetőség, mert ezen kívül semmi. Ez egy ilyen kereskedőváros volt, Erdély és az Alföld határa között, és hát el lehet képzelni, hogy nem a földtörülete volt az igazi bázis, mondtam már többször is máshol is, hogy aki onnan elkerült, abból vagy irtózatosan önző, vagy rendkivül erősen közösségi gondolkodásu ember lett. Mert ott csak végletek voltak.

-Az első kötődéseket egy ház, egy utca, egy város jelenti, és azután kinyilik később a világ. Milyen képzetőrzöl arról a házról, arról az utcáról, ahol gyerek voltál?

- Ilyen sárbaragadt parasztházak voltak, a miénk is az volt, mi béreltük a házat, a szemben lévő sarkon voltegy nagyobb ház, az a boltosnak volt a háza. Azért volt nagy, hogy a bolt is beleférjen. Ezek különbenáltalában, ilyen alföldi jellegü két szobás házacskák voltak. Nagy udvarral, veteményeskerttel, gémeskuttal, amelyikbe mindegyikben minden évben belefulladt legalább egymacska. Kerités nem volt. A keritéssel fütöttünk, mi a szomszédét loptuk, a szomszéd a miénket. Már nyolc éves koromban mentem apámmal éjjel a temetőbe, fejfát lopni. Mert

Szalontán, az református terület, olyan tölgyfa fejfák voltak, és azokkal lehetett fűteni. Mivel az apám lakatos volt, loptuk mindig a csatornát is a szomszédtól, Tehát élni kellett. Volt egy üveges veranda, arra emlékszem. Mi nagyon sokat éheztünk. És volt például egy eset, amikor a testvérem elment, sok könyvünk volt, és elment az antikvá riushoz, hogy pénzt csináljon a könyvekből. És akkor már-már három napos koplalás után voltunk, hazajött egy csomó ponyvaregénnyel, ilyen sárga ponyvával, és azt mind, a verandán ültünk, még szék sem volt, és olvastuk a regényeket.

Mégegy emlék, a ház előtti ut, Alkotmány utca, azt hiszem az is kövezetlen volt, mint Szalonta nagyrésze, és ha esett az eső, éléggé kátyus ut lett belőle, és elég gyakran láttam, amikor jött a paraszt a szekérrel a szép lovával, aztán egyre mélyebben süllyedt a sárba. Majdnem mindig nálunk akadt el, mert ott volt az egyik lgnagyobb kátyu. Először csak leszállt, óvatosan lépkedett, hogy ne legyen nagyon sáros, aztán levette a lovakat. Persze azok forogtak, topogtak, nem tudták kihuzni a szekeret. Akkor már nekidőlt a paraszt is, hogy segitse a lovakat, aztán már huzta a lovakat. Aztán már nem sokat törődött vele, hogykötésig benne van sárban, nyakig sárosan, huzta, vert te a lovakat is, maga is huzta, majdnem mindig az lett a vége, hogy a harmadik vagy negyedik szomszéd volt a "bivajos Varga" megkérték a Bivajos Vargát, hogy hozza az egyik pár bivaját, és huzzák ki.

-Szegények voltatok. Akkor, mint gyerek, érezted? Rossz volt? Szenvedtél tőle?

- Igen. Az éhezést nem lehet megszokni. Hát egy példát! Az apám javitotta vagy csinálta, már nem emlékszem pontosan a Keményéknek a sportheltjét a konyhában. Hát az egy óri ás sportbelt volt , én amikor azt megéttam, én voltam persze az inasuk az apámnak, azt hittem, hogy az valami gép. A dolog lényege, hogy a sütőtkellett kipróbálni, és a nagyságos asszony egy csirkét süttetett meg a szakácsnéval. Míg sült a csirke, a nagyságos asszonynak az előtében volt egy pincsikutya, és az asztalról ilyen tessütemménnyel etette. És közben mondta, hogy én is vegyek. Én nagyon akartam, és akkor az apám azt mondta, hogy nem látod, hogy a kutya is abból eszik. Na most ezek borzasz tóan jelentős dolgok voltak. Aztán a csirkét, ami megsült, apámnak adták, apám rettenetesen keserü, konok ember volt, először nem akarta elfogadni, aztán mégis elfogadta, mert már akkor sem ettünk otthon vagy két napja, hát nem lehetett azt csak ugy otthagyni. És akkor,

mikor mentünk haza, akkor meg én mondtam, hogy szégyelljc magát.

- Egy gyerek hogyha szeres vagy sük körülötte a világ, akkor próbál kitalálni a maga számára valamit. Álmodozik, elképzel valamit. Ugy fog fel egy helyzetet, hogy átmeneti, valaminek történnie kell. Voltak ilyen belső játékaid, hogy innen el lehet menni, fölé lehet nőni ennek az életnek?

-Volt az udvaron egy szin, szinházat csináltunk. Összeszedtük a környék gyerekeit, hát én is, a testvérem is, elöggé jó fantáziájuak voltunk,meg hát ilyen csinálós - gyerekek. Lenke is fedrész, természetes, hogy akkor is voltak azért emberekben, ha nem is tudatos, de ilyen nyomai. Szinházat csináltunk, meg hát magunk kitalálta jelenetekct és történeteket rendezgettünk. Ott egy elöggé hosszu ideig ment is, a környékbeli felnőttek is jöttek, nagyon jól elszórakoztak rajtunk, rendkivül jól játszottunkvele, mert tulajdonképpen az összes, nemcsak az egy-egy emberben kialakuló álmokat , illuziókat lehetett ott akármilyen időben eljátszani, hanem kialakult egy ilyen közös, program is. Mert olyan betyártörténetekct kreáltunk, mint annak a rendje.

- Mennyire kellett abban az időben egy gyereknek részt-venni a család hétköznapjaiban, gondjaiban?

-A helyzet az, hogy az apám ugy élt, hogy ilyen feltező munkát tudott csinálni, illetve kora tavasszal elkezdte a cséplőgépet javitani,mert az volt,amiből ugy, ahogy megéltünk,hogy ő gépészkedett. Általában gőzgépet használtak , mert akkor még a traktort nem nagyon ismerték. Tulajdonképpen a vasmunkát,meg ilyen szerelési munkát elvégezte a cséplőgépen, és agőzgépen, egyuttal nyáron csépelt. Ne m szerettem én ugyan annak segitni,mert hát mindig koszos munkát végzett, de eszembe sem jutott,hogy azon vitatkozzam. Hát ki segitett volna? Ha volt véletlenül egy-egy tüzhely, amit meg kellett csinálni, sürgős volt mindig,mert hát nagyon kicsi pénzt kaptunk, mi azért. Tehát minél hamarabb megvolt, annál több volt a pénz, annál jobb volt. Meg mindig adósságunk volt. Hát akkor éjszakánként én is suroltam, fényes részeket, smirglizgettem, mert hát apám szegény nem győzte. Meg hát amikor szegedcelni kellett, hát valakinek rá kellett tartania. Hát anyám csinálta, de anyám akkor szegény rendkivül betegcs volt, hát nagyon kilós asszony volt. Nem nagyon birta ő. Nyolc éves koromban már jobban birtam, mint ő.

Büszke is volt akkor apám, akkor volt azt hiszem talán egyedül büszke rám. Volt egy ilyen cláhteknőnk, az a dagasztóteknő. Kineveztem csónaknak, és csalánt szedtem, pár lejért eladtam azoknak, akiknek volt kecsájuk. Vagy rengeteg jegenyecsács van ott azon a környéken, hát azzal kötötték azt a rossz földet. Minden tanya körül rengeteg varjufészek volt. Én nagyon ügyes mászó voltam, mint egy kis majom. Hát rengeteg varjufészket szedtem ki, aminek többféle haszna volt. Hát, ha egy tanya körül kiszedtem az összes varjufészket, 15-20 lejt kaptam. De ezen kívül a varjutojások nagyon jók, szóval akkor tojás is volt. És a kis varjuból, mi bizony főztünk levest. Hát kinos volt, amikor már nagyobb volt a varju, mert akkor az ehetetlen, az rettenetesen rossz étel, dehát a fiatal varju, az majdnem olyan volt, mint a galamb.

Volt olyan is, hogy Erdőssel szemben, az a második, harmadik szomszéd volt, hat-hét kilométerre a várostól egy kaszálójuk. Hát bizony én kisgyerek, mentem forgatni. Ez azt jelentette, hogy kb. két óra tájban fel kellett kelni, és akkor elgyalogolni oda a hat-hét kilométerre, mert mire elkezdett feljönni a nap, addigra már a forgatással nagyjából meg kellett lenni, mert különben befullt volna a szénа.

– Milyen volt nálatok egy karácsony?

-Hát, mese volt. Szegény anyám valahogy kiügyeskedte, hogy azért akkor legyen legalább kenyér. Nálunk volt egykülönös szokás, hogy bodagot csináltak. Nem tudom, hogy az mennyire ismerős? Gyakorlatilag az azt jelenti, hogy inkább korpás lisztet használtunk, mivel nem nagyon volt ott nullás, még a gazdagok sem nagyon ismerték, azt csak rétesnek használták. Na most ebből csináltak ilyen sós vízben ilyen tésztafélét, és a sparhelten kisütötték. Na ez a bodag, volt végeredményben, ami ha, nagy esemény volt. Mert azért az esetek nagy részében, bizony a puliszka volt az ennivaló.

Úgy hiszik az emberek, hogy milyen jó dolog az, amikor egyszer megkóstolják. Tényleg jó a tejeskása, a puliszka. De amikor megdermed, kiöntik a fazékból, és akkor a drótal vagdalják szét, hideg, reszket és az ember reggel – ezi, este ezi, ha van. Szóval borzasztó! Úgyhogy a bodag, az ilyen nagy esemény volt, vagy ha kukoricát főztünk, tengerit, hát az karácsonykor is elég gyakori volt, és néha cukor is volt hozzá. Az jó volt! Hát karácsonyfa nem igen volt. De mese volt.

- Minden kisvárosban vannak jellegzetességek, amiket az ember gyerekkorában ugy sajátos szemmel lát. A környezetben volta-ke ilyenek? Akik ugy megindítják az ember fantáziáját, és különböző dolgokat játszik vagy képzel róluk. Voltak-e ilyenek?

- Hát hogyne lettek volna! Hát egyrészt ez a Bivalyos Varga, hát az egy viszonylag gazdag parasztvolt. Azért volt gazdag, mert két pár bivalya volt, és az majdnem azt jelentette, mintha egy traktorja lett volna. Szóval rendkivül sokszor kérték a Bivalyos Vargát, de nem szerették. Mindig feketében volt, mindig csizmában, mindig kalapban. Egyik alkalommal ment és őrleni vitt buzát a malomba. Jött vissza, rettentően meleg volt. Szalontán átfolyik a Kövecses, amiben van 1o-2o centis viz, és kb. másfél méter iszap. Na most a bivaly nagyon szereti a vizet. És a Bivalyos Varga átakart menni a hidon, a bivalyok meggondolták magukat, és belementek a vizbe ugy szekerestől, lovasztestől, a Bivalyos Varga örjöngött, a fél-Szalonta ott röhögték a Kövecses vizpartján, meg a hidon, A Bivalyos Varga vasvillával szurkálta a bivalyokat, azok kidugták az orrukat a vizből, és ott hüsültek. Szépen elterültek, a nagy iszapban, és rendkivülien jól érezték magukat. Nem is mozdultak ki egészen addig, amig le nem ment a nap.

- Az sem mindennapi az ember életében, ha például egy circusz érkezett a városba. A megszokott, a napi dolgok, a család életében való részvétel, tehát itt voltak azok, amikor ugy éreztétek, hogy a saját magad gyerekéletét élheted.

-Az volt különösebb élmény, hogy tavasszal mindig lejöttek a csobánok. Áthajtották a birkákat, más területekre, és akkor hoztak majdnem mindigmagukkal egy-egy szerencsétlen medvét. És csobánok mindig a libalegelőn, hát az volt egy olyan hely, ami semmirenem használható volt. Nem volt igazi legelő, mert azon, a parélyon kivül azt hiszem semmi nem volt. Nem termett. Ugyis szétrugtuk volna, hogyha valami növényeket, vagy valami nő. Dehát ott volt akkora hely, ahol a nyájat kordában lehetett tartani, mégsem a városon kivül, és hát a csobánok, akkor furulyáztak, és táncoltak. Szóval ez azt hiszem, hogy számukra is egy ilyen megmutatkozás volt. És hát akkor még fél éjszakákat ott töltöttünk, néztük, hogy a csobánok a tüz mellett hogy rugják a port, meg táncoltatták a medvét. Mert azért azok egy kis előadást is tartottak, meg kalapoltak utána.

Tulajdonképpen énnem utaztam. Szalontán kivül alig volt képem az életről, a világról. De amiket igy könyvében

láttam, rajzok, fotók alapján, arról voltak bizonyos elképzeléseim. Amikor átjöttünk Magyarországra, Rákospalotára. Hát az az utazás, az valami elképesztő dolog volt, éjjel jöttünk.

- Hány éves voltál akkor?

- Tizenkettő. Maga a vonatutazás, hát egész éjjel nem aludtam. Nagyon lassan jött ám az a vonat. Hát most eltudom képzelni, ha most úgy végigdöcögni, hát az kb. 26-27 órás út volt, Szalontától, ami gyakorlatilag kétszáz ötven kilométer. Hát egész éjjel néztem a tájat, és mindig mentek, és mindenütt voltak fények. És aztán Pesten olyan kora hajnalban találkoztam, hogy még tulajdonképpen sötét volt. A város is nagyon sötét volt, és valami borzasztó dolog volt, mert őrült méretü falak. Én nem láttam a várost. Az valami ilyesztő, nyomasztó, egy szük, hát Szalonta azért egy nagy tágas tér, ahol ha tényleg szép volt az idő, akkor kéklettek a váradi hegyek. Rákospalotán van egy utca, a Bocskay utca, oda jöttünk, és hát Rákospalota volt végeredményben, ami ezt az első sokkot úgy lepuhította. Mert Rákospalota tulajdonképpen akkor egy jókora falu volt. Az első napokban, a Bocskay utcának háromszor is nekiindultam, mert az egy teljesen egyenes utca. Számomra valami döbbenetes volt. Olyan perspektivát látni egy utcában, hogy a házak már olyan kicsik, hogy már nem lehet megkülönböztetni őket, és még mindig házak vannak egymásután, és végtelen hosszunak tünt. Hát aztán a harmadik nap már olyan bátor voltam, hogy végigmentem az egész Bocskay utcán, eljutottam egészen a körvasutig, és láttam, hogy nincs ott a világ vége.

-Említetted, hogy sok könyvetek volt. Olvasós gyerek voltál?

- Én nem tudom, hol szedte apám össze, rendkivül sok jó könyvünk volt. A Toldi volt nekünk a fő mese. De az Isteni színjáték is. Szóval elég, elég furcsa egy könyvtárunk volt, a nyomorusággal együtt. Meg elég sok lexikonunk volt. Ugyhogy, tulajdonképpen azért ilyen absztrakt ismeretem a világról rendkivül sok volt. El lehet képzelni, hogy öt éves koromban én már irtam és olvastam. Pedig akkor még nem jártam iskolába, dehát nyilván volt valami természetes ambició is. Ilyen ujságból kimásolt, nagybetükkel kezdtem el irni tanulni, saját, tényleg a saját ambiciómra. Aztán rendkivül érdekes dolgok jöttek abból ki, amin például nagyon sokat nevetek, és még gyakran emlegetik ma is, hogy az első egy , hát ilyen irásprc-

dukción, az az volt, hogy le akartam irni a nevem, és leírtám odáig, hogy Kispis, ott már megállt a tudomány.

- Gyerekkoredban volt-e valami, ami jelezte, hogy kés őbb majd szobrász leszel?

-Valószinü. Szurokból, aztán abból a szalontai sárból, hát én cséplőgéptől, bikaistállóig, mindenfélét csináltam. Hát a gyerekeknek ez borzasztóan tetszett, mert megcsináltam, őszintén szólva, én is nagyon jól eljátszogattam . Már 15-17 éves koromban rájöttem arra, hogy ahhoz, hogy egy állat olyan legyen, mint egy állat, na persze, bumfordi kis rövid lábakat lehet megcsinálni ezekből az anyagokból, csak akkor, ha vázat épit bele az ember, aztán én már elkezdtem drótból vázat épiteni. Aztán rájöttem arra, hogy a megrágott kenyérből, nagyon jó mintázóeszköz. Meg is szárad, és akkor az még maradandó is. Aztán már kenyérbélből csináltam dolgokat. Volt olyan, amit el is adtam.

- Kisinasból szobrász lett. Azután közösségi, gondolkodó ember is lett belőled. Az ember , amikor visszanéz, egy kicsit mindig arról a tájról , meg abból azutcából látja a későbbi életét, ahonnan elindult. Nagyon sokat utazol. Hogy van a mostani életed és a mostani világlátásodd mögött a gyerekkor? Miféle mértéket jelent ez gondolkodásodban, a magatartásodban?

-Bár ezt már kérdezted, olyan 11-12 éves koromban, hogy mi akarok lenni, dehát akkor, a lehetőség maximum addig terjedt, a legjobb esetben, hogy valami iparos. Dehát az is majdnem lehetetlen, reménytelen, olyan nagy álom lehetett volna. És akkor eljutni odáig, abból a sorból, hogy végeredményben most már Európa tud rólam, hát ez valami elképesztő! Hát szóval az, ért az, hogy az ember a tarisznyában mit hoz, azt azért mégis Szalonta adta. Akármilyen rágós, vagy kemény vagy fekete, de mégis onnan.

- - -

1984.XI.13. Kossuth 18,3-6/Rozsnyay M.

Esti Magazin

A 114 éves Bajai Tanítóképző negyedszázada felsőfokú intézetként működik. Az Intézet ma felvette egykori alapítója, Eötvös nevét.

Ladányi Zsuzsa nemcsak az ünnepségről, hanem a Tanítóképző munkájáról is beszámol.

- Az elmúlt negyedszázad alatt sokat változott a felsőfokú tanítóképzés. A fejlődés lépcsőfokait Baján a tanszékek kialakulásától számolják. Folyamatosan korszerüsödött, új elemekkel bővült a tanterv és életre hívták a személyes ambíciókat specialis érdeklődés kibontakoztatására a szakkollégiumokat. Meghonosították a német és a szerbhorvát nyelvü nemzetiségi oktatást. A tartalmi változások mellett számottevő az oktatás körülményeinek javulása is. Hat éve új szárnnyal, majd sportcsarnokkal gyarapodott az Intézet. Kialakították a nyelvi laborokat, a szaktantermeket és kiépítették a zártláncú TV-rendszert. A jövőben pedig - így tervezik - bevezetik a német és a délszláv óvónőképzést, a népmüvelő és a könyvtárosképzést is.

Negyedszázados jubileumára ünnepséggel emlékezett ma délután a Bajai Tanítóképző. Az Intézet nától Eötvös József nevét viseli, merthogy Eötvös volt az, aki 1867-től-71-ig terjedő kultuszminisztersége idején elfogadtatta az Országgyülléssel a népoktatásról szóló törvényt. Az általa alapított 14 állami tanítóképző egyike a bajai volt. A névadási okmányt Aczél György, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára nyújtotta át Dr.Juhász Károlynak, az Intézet főigazgatójának. Negyedszázada a felsőfokú válogató okleveket ugyancsak Aczél György, akkor mint a müvelődési miniszter első helyettese adta át. A megemlékezés záróak-

kordjaként lelepleztek Kiss István szobrászművész Eötvöst ábrázoló alkotását.

A Tanítóképző bejáratát díszítő dombormüvén az iskola névadója felemelt mutatóujjal fogadja az egykori néptanítók örököseit, homlokán a nemzet ügyéért aggódó államférfiráncai. A rézbe foglalt betük pedig üzenetét közvetítik: "Hiszen, hogy az emberi nem oly haladásra képes, melyről még fogalmunk sincs és a jóléthez és szellemi hatalomnak oly fokára emelkedhetik, mely legvérmesebb reményeinket is föülmúlja!"

Kiss István, Ybl-díjas építész 5) Folytatás

Budapest Sportcsarnok.

1. A nézőtér.

Magyar Építőművészet, 1986. 1., 22-old.

Kiss István, Ybl-díjas építész (közli).

6.) Folytatás

Budapest Sportcsarnok.

5

5. A sportcsarnok a környező épületekkel. Fotó: Borbíró László

Magyar Építőművészet, 1986 1., 21-old.

Kiss István, Ybl-díjas építész (Körtí). 4. Folytatás

Budapesti Sportcsarnok.

3. Homlokzati részlet. (repr.)

3. Homlokzati részlet. Fotó: Lugosi-Lugo László

2. A tetőszerkezet részlete. (repr.)

4

4. A sportcsarnok belső tere

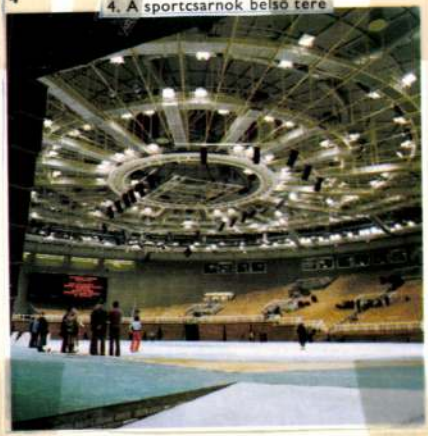

Magyar Építőművészet, 1986. 1., 21-old.-22-old.

021

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész kiadó-műhely

1984.VIII.19. Kossuth S.Gy.

Kopogtató

- Valamennyiüket és valamennyiünket kőbe, fémbe formázó, igy örök életet adó Kiss István, a szobrászművész.

- Ez a szobor itt, a müterem kellős közepén, tisztelgés a szülőföldnek, hisz nagyszalontai, mint a nagy költő, Arany János. T.i. Nagyszalontán nincs Arany Jánosnak szobra, ill. a Csonkatorony bejáratánál van egy törpeméretü mükő Arany szobor, de hát azt hiszem, méltó Arany szobrot a szülővárosnak igazán illene adni. Én ezt adom. Valószinü, hogy mindenkiben meg van az a szándék, hogy otthon, a szülőföldön igazolja egyszer magát. Ebben a szoborban a kiegyensulyozott alak, méltóságteljes, tiszteletet parancsoló, mégis szeretnék hozzá simulni és megsimogatni, mint ahogy ő szavaival bennünket simogat mindig és üzen, napjainkban is. Igy a szülőföld üzenetét is hozza.

- A közösségiség, ami azóta is meg van bennem, lényegében onnan ered. Annyira egymásra utaltak az emberek, alig-alig lehet ott valami közömbös életet élni. Hát ez az egyik nagy élmény, a másik pedig az, hogy Szalontán valami olyan természetes Aranynak a szellemisége még ma is, minden gyerek Arany müvein nő fel, mert a Toldi ott az esti mese is. De ez a dolog tulajdonképpen többet is jelent, egy kemény realizmust, ami megint alapvetően meghatározó a gondolkodásban. Arany ugy fogalmazott, hogy "mert olyan a magyar, ha fejére áll is, akad benne mindig valami vaskos, reális".

- Napjaink müvészetére legjellemzőbbek a gyorsan változó izmusok. Hogy sikerült megmaradnia a realizmus mellett?

- Mert hiszen az alapgondolkodásom ez. Példaképpen most csináltam egy tervet a Paksi Atomerőmünek, ami tulajdonképpen az első pillantásra egy absztrakt dolog. Pedig teljesen reális, mert ez a reaktornak a hatszögü oszloprendszere és erre, mint négy nagy virág, ugy épül rá krómacélból a négy turbina, amit hajtani fog ez a reaktor. Ez is reális, annak ellenére, hogy megjelenésében nem ugy figurális, hiszen gépi formák. Hogy mondjam, emberszabásuvá melegitve, mert ezek a turbinák, ha egy kicsit gazdálkodik vele az ember, valóban valami nagyon szép nagy virágokká tudnak átalakulni.

- Itt szembe velem, a hütőszekrény tetején, bronz buzakalászok. Szinte az ember, hogyha megnövelt méreteit nem nézi, akkor teljesen valóságosnak érzi őket.

- Mégis jelkép, meg nagyon szép architektura. Van nekem egy nagy buzakalászom, ami a Gödöllői Agrártudományi Egyetem előtt áll. A Mezőgazdasági Minisztérium évente kiad 5 nagydijat a legjobb állami gazdaságoknak, tsz.-eknek. Most már, vagy 5-6 éve ez a Mezőgazdasági Minisztériumnak nagydija.

- Miben fogalmazná meg Szent Istvánt, a honalapitót? A kenyér ünnepét, ill. Alkotmányunkét, évfordulóját. Ezt a három gondolatot meg lehetne-e egy térformában fogalmazni?

- Ilyen kapásból, valószinü, hogy nem találnék egy egyértelmü jelet, de nyilvánvaló ott kellene keresnem a megoldást, hogy mi egy teljesen más szellemi és gondolkodási rendszerü nép, ide telepedtünk Európa közepébe és Európa közepén egyrészt meg tudtunk maradni, másrészt olyan történelmet tudtunk végig élni, hogy európaiakká váltunk, de a sajátos módszereinkkel, sajátos karakterünket megőrizve. Valahol itt van a három ünnepnek, ill. a három motivumnak valami olyan egysége, ahol meg lehet találni nyilván azt a közös jelképet, amivel mind a három kifejezhető. Nagyon sok a történelmi visszanyulás nálam, de azért ez nem azt jelenti, hogy a mai dolgok nem foglalkoztatnának és őszintén szólva, valószinü, hogy ezeken a terveken tul, ezeket a ma égető kérdéseket, azokat szeretném ujra egy kicsit intenzivebben megközeliteni. Pl. van egy ilyen Kiáltás c. szobrom, ami már van vagy 20 éves terv. Az pl. majdnem biztos, hogy meg fogom csinálni köztéri méretbe. Ez a kor egyik nagy gondja, az elidegenedés, az elmagányosodás problémája. Aki alkotó ember, az soha nem válhat magányossá. Ez teljesen mindegy, hogy művész, vagy tervező. T.i. magányossá az az ember válik, aki értelmetlennek látja az életét. Egy alkotó ember számára az élet legfeljebb rövid. De értelmetlen sosem tud lenni, hiszen mindig több a feladat, több a vállalni való, mint amit el tudna végezni. Meg nem értett lehet az ember. Sokminden gondja lehet, de egy igazán alkotó fajtáju ember, az soha nem magányos.

Kedves hallgatóink, ma Istvánokhoz kopogtattunk. A volt főispánnal Veress Tibor, az országgyülési képviselővel Lakatos Pál beszélgetett. A tsz. alapitókat Bazás Andor mutatta be. Nyugdijba vonuló kollegánkat, a Rádió főmunkatársát Perjés Klára, a szobrászmüvészt Kovács Jenő kérdezte. A müsort Perjés Klára szerkesztette.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR NEMZETI

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 188-068, 337-748, 340-726

Kiss István, Kossuth-díjas

1984 MÁJ 1

EGYETEMI ÉLET

szobrászművész, kiváló-
művész

1021

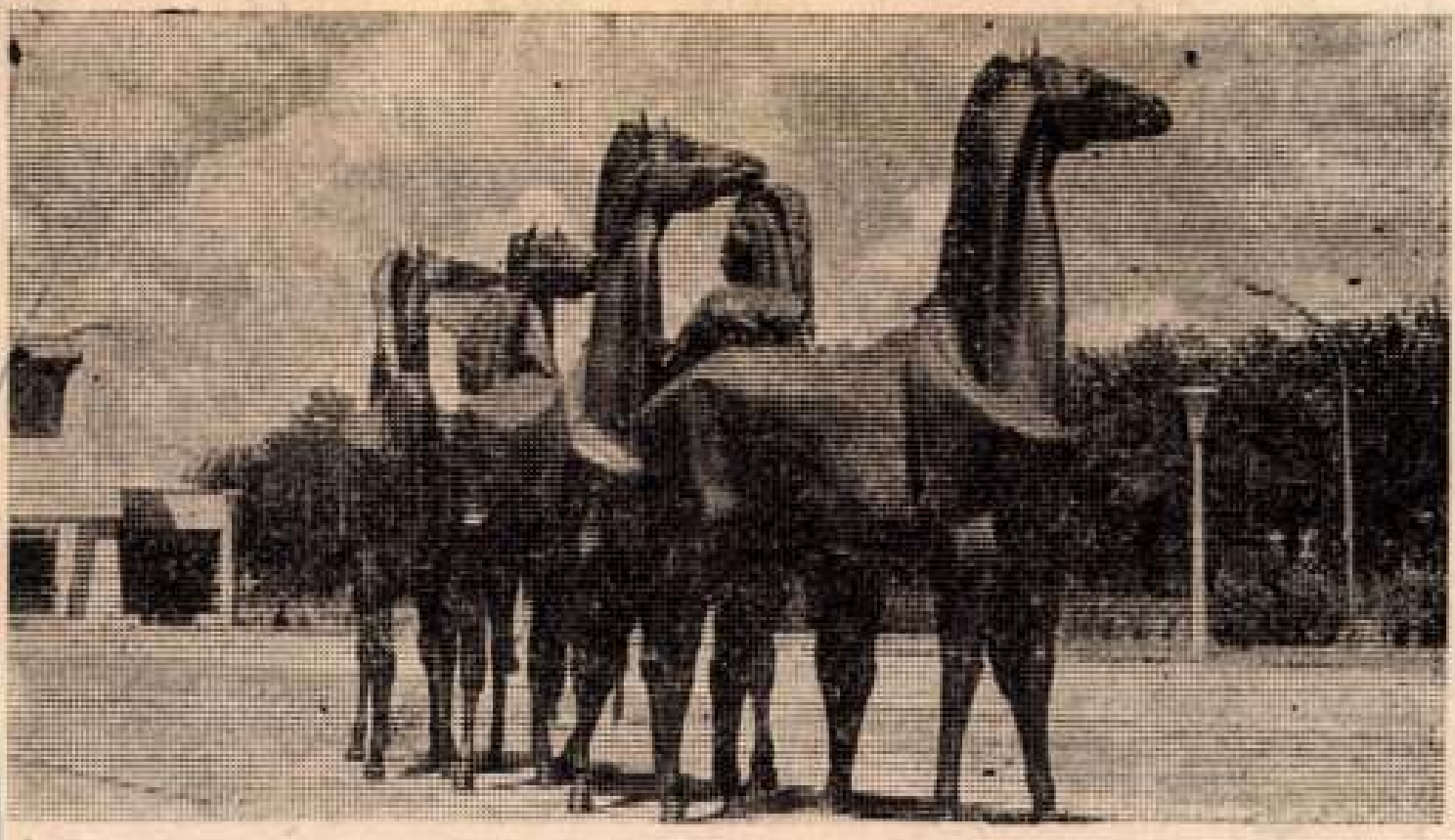

Kiss István: Lovak (DATE)

Oleá
Belé
(Tisz

Lehe
Mer
Pere
Mer

Pere
Ki t
Nag
Nem jöttenek erről

angyalok

Tavasz

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Bildhauer István Kiss

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1984 APR 3 01

1021

Diese Nummer enthält auf den Seiten 2, 3, 4, 7, 9 und 10 Reproduktionen von Plastiken, die auf der Landesausstellung der Bildenden Kunst bis zum 13. Mai in der Budapester Kunsthalle zu sehen sind. Bild oben: Der Dichter János Arany von István Kiss, Gips

Postfac
W. E. S
Postfac
D-5000 1

Österre
GLOBU
Vertriel
Zeitsch
Höchsti
A-1206

LIBRO-
UNGAI
UND
AUS WIEN
Domgasse 8 A-1011 Wien

Schweiz:
MAGDA SZERDAI
Teichweg 16
CH-4142 Münchenstein

Dänemark:
MUNKSGAARD LTD.
Norregade 8
DK-1165 Kopenhagen K.

Finnland:
SOUMALAINEN
KIRJAKAUPPA OY
P. O. Box 2
SF-01641 Vantas 64

Schweden:
ESSELTE
TIDSKRIFTSCENTRALEN
SUBSCRIPTON
SERVICES
P. O. Box 62
S-101 20 Stockholm 1

WENNERGREN-
V'ILLIAMS AB
Nordenflychtsvägen 70
S-10425 Stockholm

Wenn nicht extra vermerkt, stammen die Bilder von der ungarischen Nachrichtenagentur MTI.

Agamemnon Makris:
Don Quijote, Kupfer
Landesausstellun
der Bildenden Kun

HU ISSN 0007-2893

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész, Kiváló művész

PETŐFI NÉPE

1984 ÁPR 2 6

1021

HUNYADI-SZOBOR

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész, az Aradi vértanúk terén álló Széchenyi-szobor alkotója a tervek szerint Hunyadi-szobrot készít Kecskemétre. Az elképzelések szerint — stílusosan — a Hunyadivárosban állítanák fel a lovasszobrot, az Április 4. téren. Az alkotás makettje az Erdei Ferenc Művelődési Központ előcsarnokában látható. Ezúton is közhírré tesszük: bárki elmondhatja véleményét a munkáról (a helyszínen postaládába gyűjtik az észrevételeket). Május 8-án, kedden délután fél 6-kor személyesen is találkozhatnak Kiss Istvánnal az érdeklődők a művelődési központban.

ME

Hosszúhegyi
Duna-Tisza
Kecskemé

T

Telex: 26-581. 1011

HŰTŐGÉP, AUTOMATA MOSÓGÉP

tartós kihelyezésre bérelhető

NAGYTAKARÍTÁSHOZ: henger, etető, korongecset, csiszológép, szőnyegtisztítógép.

Iparcikk Kölcsönző és Szolgáltató Vállalat
Kecskemét, Arany J. u. 3.
Telefon: 22-613. 1631

A Skála-COOP Alföld Áruházban

MAI naptól május 5-ig.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss István, Munkácsy-díjas szobrászművész, Kitűnő művész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1984 ÁPR 2

NÉPÚJSÁG

1021

Kiss István: Arany János

NÉPÚ

A településfejlesztő

A közelmúltban értékelték az 1983. évi településfejlesztő társadalmi munka eredményeit. A városok kategóriájában Békéscsaba, a nagyközségek között Szeghalom (tavaly még az volt), a községek sorában Ecsegfalva lett az első. Hogy sikerült, mivel gazdagodtak, mit terveznek az idén — erről szól a három győztest bemutató írás.

Békéscsaba

Két év alatt több mint kétszeresére emelkedett az egy lakosra jutó társadalmi munka értéke a megyeszékhelyen. Míg 1981-ben csak 515 forint volt, tavaly már megközelítette az 1300 forintot. Amint a népfront egyik tanácskozásán is elhangzott: kívánatos lenne, ha az idén tovább növekedne a településfejlesztést segítő hozzájárulás.

Egy erről nemrég tartott tájékoztatóban hallottuk, hogy az elszámolás okozza a legtöbb gondot, s esetenként akadozik a lakótelepi munka is. Például Kecskeméten, ahol egyébként mintegy 2100 való tekintettel Békés megyében szintén figyelembe kellene venni a jövőben azokat az összegeket, amelyeket a gazdasági egységek adnak át településfejlesztésre. Ilyen esetben milliós nagyságú támogatásról van szó. Ugyancsak mindenki részére előnyt jelentenének, ha megerősítenék a versenyt szocialista szerződésekkel. Így pontos képet lehetne kapni arról, hogy az egyes munkahelyi kollektívák melyik bölcsődét, óvodát, illetve iskolát patronálják. Ezáltal hosszabb távra is konkretizálni lehetne az ilyen jellegű teendőket, s nem lenne gond az ellenőrzés sem. Az első helyezés egyébként 350 ezer forint jutalmat jelentett a városnak.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész,
kiváló művész

Kiss István: Arany János.

Országos képzőművészeti kiállítás.
Napló | Veszprém, 1984. ápr. 4.

- Kiss István szobrászművésszel, a Képző- és Iparművészek Szövetségének elnökével itt a Műcsarnok nagytermében, első termében beszélgetünk Arany Jánost ábrázoló szobra mellett. Az Ön megitélése szerint a mai magyar képzőművészet helyzetet milyen lehet, megnézve ezt a kiállitást?

- Azt hiszem, hogy ez a kiállitás nem nagyon tükrözi a mai magyar képzőművészet állapotát. A kiálllitás nagyon sok vonatkozásban hiányos.

- Nem reménytelen-e az a törekvés, hogy egy tárlaton belül mindent bemutatunk?

- Hát lehetne, de ha ezt megcsinálnánk ma, akkor azt hiszem, hogy lényegesen rosszabb kép jönne létre, mint ami itt látszik, mert ez a kiállitás tulajdonképpen inkább tükröz egy olyan szándékot, ami mondjuk egy közösségi szándék, mint ami a valóságban ma van. Tudniillik tudni kell azt, hogy itt ma a főleg a mükereskedelem vonulatában, de általában is egy olyan jellegü tendencia működik, érvényesül, ami inkább az ilyen privatizáló művészeti törekvéseket segiti, a megbizásokat főleg ezek adják. Az a vásárlókör, ami ma hát a mükereskedelmet lényegében fenntartja, az nyilvánvaló, hogy inkább diszitő, vagy lakásdiszitő, vagy környezetdiszitő dolgokat igényel. Ezek nem a közösségi művészet létrehozását fogják segiteni.

- De léteznek még ezek a közösségi művészetek támogató

1984. III. 29. TV 2. műsor, (Zné).
Képzőművészet '84.

törekvések is azért? Miért nincsenek jelen ezen a kiállitáson?

- Ennek sajnos az a pillanatnyi nagyon nehéz gazdasági helyzet a magyarázata. Tudniillik azok a központi támogatási keretek, amik akárhogy nézzük is, igen erősen csökkentek, a mai körülmények között nagyon nehéz elvárni akármelyik tanácsi, vagy városivezetőségtől, hogy különösebben művészeti alkotásokra adjon pénzt, mert hiszen általában mindenütt rendkivül szük keretekkel gazdálkodnak.

- Ennek a kiállitásnak a szervezésében, ha szabad ezt megkérdezni, mennyiben vett részt a Szövetség?

- A mi egész kiállitási rendszerünk az, amit a Szövetség erőteljesebben a magáénak tart, az a biennálérendszer, ami az ország különböző városaiban él, természetesen azok sem teljesen tisztaképüek, de sokkal inkább ilyen társadalmi bázisu. Általában egy-egy műfaj ott jelenik meg. Ennek a kiállitásnak tulajdonképpen az igazi értelme és célja az lenne, minden ilyen nemzeti kiállitásnak, ami egyértelmüvé tenné, világossá tenné azt, hogy mi áll a kulturpolitika, mit tart sajátjának, mit támogat, mi az, amit a magyar művészet jelenlegi állapotában fővonulatnak tart. De meg kellmondani, hogy ebben a Szövetség nem sokat vett részt, tulajdonképpen egy dologgal vett részt, azzal, hogy a szekértő keretet adta. Maga a szervezés, a kiállitás anyagának az összegyüjtése ez nem a szövetség dolga volt.

- Szabad-e azt megkérdeznem, hogy Kiss István szobra Arany János portré hogy került ide a kiállitásra?

- Hát ugy, hogy én a beküldéses felhivásra beadtam a fotót, és hát a zsüri a fotó alapján fogadta el a szobrot. De hát erre a kiállitásra sokféle módszerrel jött természetesen anyag, nemcsak a beküldéses anyag.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész, köszöntője

1984.III.16. 16,00 Tv.2. Idősebb Kiss Jánosné

Budapesti Tavaszi Fesztivál

- Ugynacsak képzőművészeti eseményre szeretnénk önöket kalauzolni egy délben készült felvétellel. Most már lassan ismét hagyománnyá válik, hogy országos képzőművészeti tárlatot rendeznek ilyenkor tavasszal a fesztivál idején. A Műcsarnokban nyilt meg ez a kiállitás, amelyre jó szivvel hivom önöket. Kedvcsinálóként hallgassák meg Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész megnyitóbeszédét.

- ... köszöntöm immár az ő nevükbenis látogatóinkat! Mind-

azokat, akik figyelmüket ma és a következő hetekben munkánk eredményeire forditják. Mert ez a kiállitás is, mint minden más tárlat, mint minden bemutatóterembe gyüjtött, minden köztérre, közösségi épületbe helyezett alkotás a kettőnk párbeszédének létrejöttével nyeri el az értelmét. Korunk müvészete semmiképpen sem egyszerü életmináták és nem egysiku életideálok tárháza. Hanem ugyanolyan bonyolult mint a kor, mely benne tükröződik. Igy hát mikor párbeszédről szólunk a müvészet, a müvészek és a közönség között, ha a müvészet alkotásainak gondolatébresztő szerepét hangsulyozzuk, valóban párbeszédre gondolunk. Sőt párbeszédet várunk. Mert számunkra nagyon fontos a müvekkel találkozó ember valódi válasza.

A képeken is látnak ismerősöket, e felvételek ma délben készültek, amikor a Mücsarnokban megnyilt először a Tavaszi Fesztivál idejéhez igazitva az Országos Képzőmüvészeti Kiállitás is. Kiss István szobrászmüvész a Magyar Képző müvész Szövetség elnökének megnyitója után járták és jártuk körbe mint vendégek a tárlatot. Ahol a jelenkori magyar festészetből készitettünk és adhatunk át most önöknek egy kis izelitőt. Pillanatnyi részlet Kokas Ignác Háboru cimü kompozíciójából. Wild Tibor Szemüveges portré-ja tünt fel. Öreg bárannyal - Németh József festménye.

- Mennyire örülök, hogy amikor felpillantottam jobbra tőlem megpillantottam Amerigo Tot régi barátunkat, ő is el tudott jönni a fesztiválra hires vendégek között. Köszöntjük őt!

1021

1984.XI.13.Tv.1. 19.30.

Tv-Hiradó

- Kettős ünnep ez, névadót, és jubileumot köszöntöttek ma a Bajai Tanitóképző Főiskolán. Erre az alkalomra készült el Kiss István Kossuth dijas szobrászművész bronzból készült dombormüve a névadó Ötvös Józsefről. A jeles iróra, a haladó gondolkozásu reformkori politikusra, és Rőként a népnevelőre emlékeztek a 114 éves intézetben, amelyet a többi 14-el együtt Ötvös alapitott. Csaknem száz év mulva, 1959-ben felsőfokuvá vált hazánkban a tanitóképzés. A bajai intézetet éppen 25 évvel ezelőtt Aczél György, az akkori művelődési miniszterhelyettes avatta fel. Ujabb fordulópont 1976, amikor a képző főiskola lett. Az elmult évtizedben pedagógiai kisérletek műhelyévé vált az intézmény, ahol elsődleges az alkotó tehetség kibontakoztatása. Korszerü laboratóriumokban készitik fel a hallgatókat az orosz mellett

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész

német, és a szerb-horvát nyelv oktatására a nemzetiségi iskolák számára. Ám a legmodernebb oktatástechnikai eszközök birtokában is korszerűnek tartják a Ötvös pedagógiai elveit. Máig érvényes például hires mondása, életre csak az élet által nevelünk. Ezt a gondolatot hangsulyozta ammái tanitók hivatásáról szólva Kczél György a Párt Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára, amikor az esti órákban rövidddel adásunk előtt a bajai tanitóképző főiskola ünnepélyesen felvette Ötvös József nevét.

33 István, Kossuth-díjas „kiváló" szobrászművész 1. Folytatás
hner Tibor: Kópia. Három új budapesti szobor

3–3/d Kiss István: Münnich Ferenc, bronz, utcakő, 1986 (fotók Somfai István)

Művészet, 1987. június, 33-old.

helt. A szobrászati kifejezőeszközök terén már változatosabb a kép. Győrfi Sándor Engels téri alkotásának megfogalmazása, eszközhasználata hagyományos: kőposztamens, bronzszobor. Akár száz évvel korábban is megszülethetett volna. Kiss István a Néphadsereg téri ugyancsak hagyományos bronzalakot lépcsőzetesen emelkedő, barikádra emlékeztető-utaló utcakőtalapzatra helyezte, amely elem – furcsa, elképesztő ötlet – asztallábként is funkcionál, miként a három lőszeresláda is. Az asztallapról lelógó újságlap, az asztal felületébe és a ládákba mélyített évszámok, jelképek, jelszavak és feliratok hanyag összevisszasága vélhetően az elegáns, fegyelmezett, mértéktartó figura ellenpontjaként épült a kompozícióba. Varga Imre Vérmezőn felállított emlékművén is feltűnik az utcakő, a dombszerűen kiemelkedő, horpadással megtört betonhéj takaró felületeként. Az utcakődombon menetel a krómacélból hajlított-kalapált-hegesztett és rézlemezből formált embertömeg: a puskás-szuronyos, zászlódrapériával is összefogott – hol stilizáltan, hol naturálisan megmintázott – katonákat a sor végén napernyős hölgyek és urak csoportja követi. A menet fölött áll, a ferdén leszúrt lámpaoszlop mellett Kun Béla kissé balra

Csss István, Kossuth-díjas szobrászművész/Kiváló művész 2.) folytatás
Lehner Tibor: Kópia - Három új budapesti szobor
. Münnich Ferenc szobor részlet etc.

3a

3b. —"— —"— —"— —"—
(Kinagyított kép).

Művészet, 1987. június, 28-32-old.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész, kiváló művész. 3.) Folytatás.
Kehner Tibor: Kópia. Három új budapesti szobor.
d. Münnich Ferenc szobor részlete.

3d

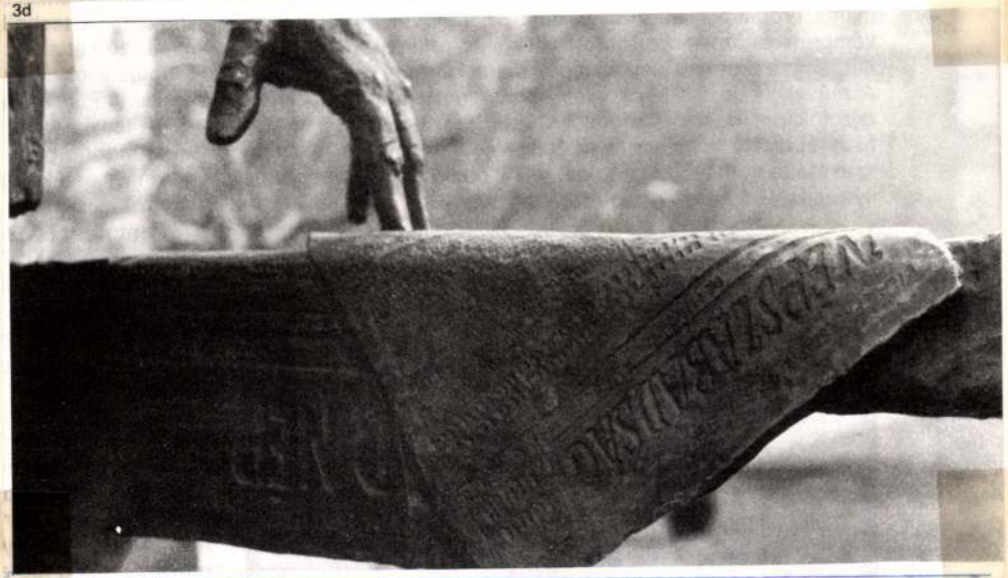

Művészet, 1987. június, 33-old.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész, Kiváló Művész 4.) Folytatás

Wehner Tibor: Kópia. Három új budapesti szobor

1, 2, 3-c. Münnich Ferenc szobor részletei:

Művészet, 1987. június.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

DÉLMAGYARORSZÁG
1984 SEP 22
1021

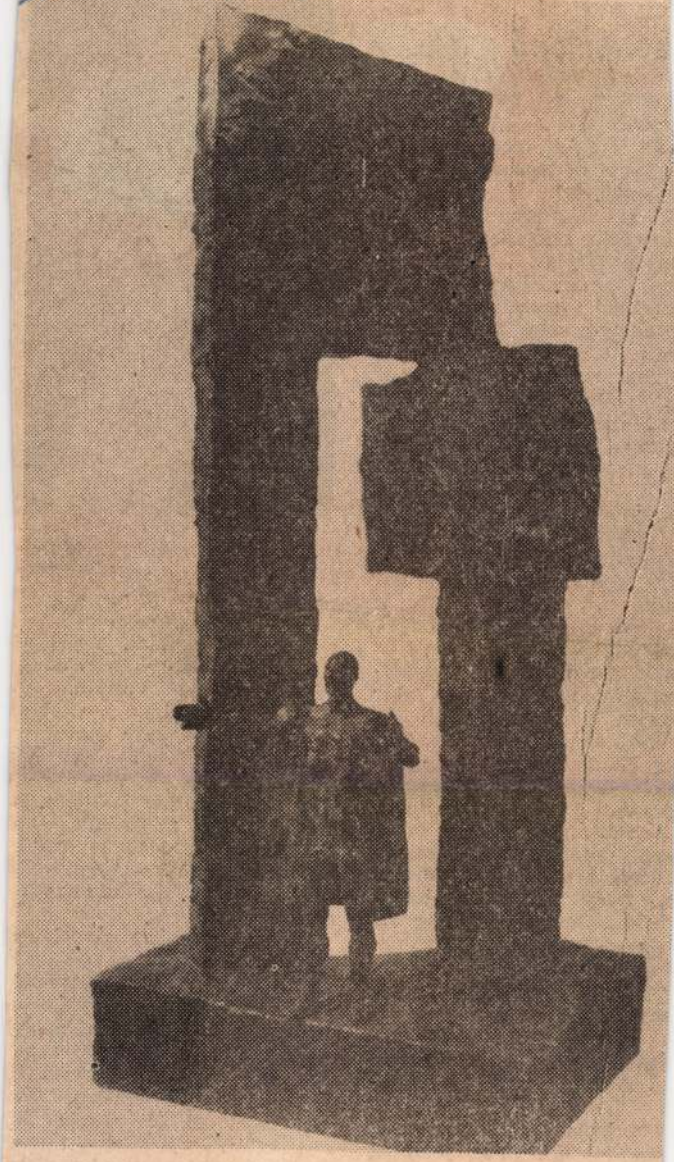

KISS ISTVÁN: FELSZABADULT

lálko

ztviselő

osabban a
előnő. Bár
ság ritkán
a titulust s
részletezik
kört: bére
könyvelő, pé
munkaügyes
hajdanában, ha egy érett-
t ember (akár lett légyen
gyengébb nem képviselője)
nül állást kapott magán-,
közhivatalban, örömmel
zta, hogy tisztviselő. Le-
díjtalan díjnok (kezdő, és
nem kapott), kinevezett
, sőt később akár iroda-
is. Ez utóbbi beosztást
olyanok nyerték el, akik
sokat tudtak, vagy nagy
ású protektoruk volt. A fe-
jú, kedves idős hölgy régi
söm: öt évvel ezelőtt a
i Orvostudományi Egye-
onyódi üdülőjébe együtt
ünk, de ő — nagy szeren-
ségére — másnap már
azott. Ugyanis eltörte a
Sajnáltuk, és sokat em-
k *Kátai Rózsát*, az egye-
gyik legidősebb dolgozóját.
onában kerestem föl Rózsa
A Sellő-ház második eme-
egy parányi garzonban la-
súfolt a szoba, régi almá-
, nagy kombinált szek-
csipketerítővel díszített
és székek között helyez-
k el. Rózsa néni 83 éves,
hiszik, akár nem, de ő
n kezdett el dolgozni a
egyetem patikájában.
három évvel ezelőtt! S
a is bejár, segít az utód-

em ismeri ki magát az
sztrációban, meg jelenleg
rolásoknál sok a papír-
abban motoszkálok. Bár

természetet örökölt. Trianon
kerültünk el a szülőföldről.

— *Iskoláit még ott végezte*

— Kislány koromban na
szerettem sportolni, a diákok
zött válogatott szertornász
műkorcsolyázó voltam. A
is iratkoztam be a kolozs
egyetemre, hogy a sportban
többre vigyem. De egy bal
keresztülhúzta számításai
Oly szerencsétlenül estem, h
a gerincem megsérült. Sol
kórházban feküdtem, majd
mankóval botladoztam. El
radt a sport és elmaradt
egyetem is.

— *S amikor Szegedre kerül
hogy folytatódott az életük?*

— Pontosan hatvanhárom
vel ezelőtt alkalmazott a sze
egyetem tisztviselőnek a gy
szertárba, amely akkor a
fémipari iskolában székelt. El
díjtalan díjnok voltam. Kine
zést nemigen adtak senki
szilencium volt az álláso
pláne a női alkalmazottal
Akár hiszi, akár nem, de

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

Népszabadság, 1974. szept. 22.

Köszöntjük Bulgáriát kiállítás

Csohány Kálmán és Reich Károly grafikusművész, valamint Kiss István szobrász alkotásaiból tárlat nyílt Budapesten, a Bolgár Kulturális és Tájékoztató Központban. A Köszöntjük Bulgáriát kiállításon mintegy 30 művet mutatnak be. A tárlat szeptember végéig látható. Képeinken Csohány Kálmán grafikája és Kiss István plasztikája látható.

A PANNONKER Vállalat
bakonypölöskei halüzemébe

október 1-től munkatársakat keres

villanyszerelő (karbantartó),
takarító,
éjszakai portás,
mosónő,
segédmunkás,
betanított munkás
(gépsorhoz)

munkakörökbe.

Jelentkezés a vállalat munkaügyi osztályán, Veszprém, Pápai u. 37. vagy szeptember 25-én és október 1-én Bakonypölöskén, a halüzemben.

A Balatonfüred és Vidéke Áfész

Füred Áruházába felvételre keres

azonnali belépéssel ABC-osztályára
osztályvezető-helyettest, szakképzett eladókat,
pénztárosokat és hentes szakmunkásokat.

Jelentkezni lehet az áruházban,
vagy a szövetkezet központjában.

Balatonfüred, Dózsa Gy. u. 4.

Még olcsóbban a Centrumban!

Értesítjük tisztelt
gázfogyasztóinkat,

hogy szeptember 25-én
8–16 óráig

GÁZSZÜNETET

A tenor

Rejtvényünkben a közelmúlt idők világhírű tenoristáinak nevét találják

Vízszintes: 1. *Kiváló lírai tenorunk, főleg Mozart-szerepekben* (Kálmán, 1896–1964.) 7. *Híres svéd tenorista, kora egyik legnagyobb Verdi-énekese* (Jussi, 1911–1960.) 14. Itt a helye 15. Csillagkép 16. Húros népi hangszer 18. A nemzetközi mesekatalógus típuszámjelölése 19. Súlymérték rövidítése 20. Üres rúd 21. Angol női név 24. Főzeléknövény 25. Névelő 26. *A Turandot-beli Kalaf nagyhírű interpretálója, bolgár tenorista* (Nikola.) 28. Portugál Timor fővárosa 30. Helység Győr-Sopron megyében 32. Értékesít 35. Iskolabútor 36. A régi rómaiak felső ruhája 38. Sütemény 40. Szív, ahogy az orvos nevezi 42. *Olasz származású amerikai tenorista, aki a nálunk is bemutatott Caruso-film főszerepében vált világhírűvé* (Mario, 1921–1959.) 44. *Világhírű olasz operaénekes, sokan őt tartják minden idők legnagyobb tenoristájának* (Enrico, 1873–1921.) *1907-ben nálunk is fellépett* 46. Kaliber 48. Község Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 50. Híres tihanyi cukrászda 51. Forrásvizek radioaktivitásának mértékegysége 53. Eltulajdonít 55. Alulra 57. Biztatás 58. Kovapuska 60. Tiltás 61. Ne tovább 63. Az orrához 64. Neves nagybőgős (Aladár) 66. Felfordulás 67. „A templom . . ." (Fodor László színpadi műve) 68. „. . . a földről" (Mahler-szimfónia) 69. Mint a 25. számú sor 70. Mérgezett ételt ad neki 71. Pénzzel vásárolt végrehajtó 73. *Lengyel operaénekes, aki a bécsi Operaházban a Turandot Kalaf szerepében lett világhírű. Magyar szinésznőt vett feleségül* (Jan) 74. *Olasz operaénekes, a Metropolitan, majd a milanói Scala világhírű tenoristája. 1940-ben visszavonult és csak tanítással foglalkozott* (Alreliano.)

Függőleges: 1. Neves

1021

IRODALOM

Kiss István szobrászművész plasztikája

ÖRŐK

Jól szórakoztunk a klubdélutánon

1984. november 2-án iskolánkba szovjet gyerekeket hívtunk Pétről, klubdélutánra. Először mi adtunk műsort oroszul, november 7. tiszteletére, amit nagy tapssal fogadtak. Viszonzásul ők is szavaltak és énekeltek.

A klubdélután ünnepélyes részét követte az ismerkedés. Megmutattuk a szovjet pajtásoknak iskolánk tantermeit. Hét óra tájban vendégeinknek haza kellett indulniuk. Búcsúzáskor meghívtak bennünket bábelőadásra és fenyőfaünnepélyre. Nagyon jól szórakoztunk a klubdélutánon, izgatottan várjuk a következő találkozást.

Várpalota, 1. sz. Általános Iskola
6. c. osztály

A tési szélmolnár

Felkerestük az egyetlen ma is működő hatlapátos szélmalom molnárját, hogy riportot

ből ajtó nyílott a szobába. Ő a fonott karosszékben ült, mi pedig az asztalnál foglaltunk

badult Tés, újra engedélyt kaptam az őrlésre. Akkor az emberek a padlásról és más

Kiss István, szobrán

900 négyzetméter

— A tér városligeti oldalán a Tanácsköztársasági emlékmű rohamra induló matróz bronzszobrát Kiss István szobrászművész mintázta 1969-ben. A dísztribünt 1975. április 4-én avatták fel. Tervezője: Horváth Egon, a BUVÁTI munkatársa. A vörös- és szürkemárvány lapok 900 négyzetméter felületet burkolnak be. A homlokzatot díszítő különleges ötvösmunka Papp Zoltán iparművész alkotása. A teret szegélyező jelképek sorát Lenin szobra zárja le. Az emlékmű vörösgránit pilonját Weichinger Károly építész tervezte, Lenin alakját Pátzay Pál szobrászművész formázta meg.

9

Felvonulási tér

Esti Hirlap, ap. 30.

nye szerint a közép-amer
kai ország elsősorban árt
hitelekhez jut, illetve a
egészségügy helyreállítás

Kiss István szobrai

Derkovits Gyula, Dési Huber István és Kerényi Jenő Puskin múzeumbeli gyűjteménye után pénteken *Nyikolaj Ponomarjov*, a Szovjetunió népművésze és *Kiss István* Kossuth-díjas nyitotta meg azt a nagyszabású magyar *iparművészeti kiállítást*, amely komplex módon mutatja be a legutóbbi évek hazai termését. Kilencven művész mintegy 1200 alkotása, textil- és fémmunkák, kerámiák, a lakáskultúra és az ipari művészet legjobb teljesítményei sorakoznak a termekben.

– : A magyar kultúra napjai 6.

Népszabadság, Bp. 1980 okt. 6

Kiállítási kalauz

Egy életmű erővonalai

Az őszi kiállítási évad jelentős eseménye Kiss István gyűjteményes tárlata a szekszárdi *Babits Mihály Művelődési Központban*. Kossuth-díjas, kiváló művészünk mintegy hetven alkotása — az életmű csaknem valamennyi helyhez nem kötött darabja — látható itt, emlékműtervek, kisplasztikák, érmek és középméretű szobrok vegyesen. (A közterekre és középületekben álló műveket fotótablók szemléltetik.)

Kiss István indulása, 1953 óta a kortársi magyar szobrászat egyik legjelentősebb egyénisége. Hírnevét és népszerűségét a felszabadulás utáni idők első nagyszabású plasztikai vállalkozása, a *Dózsa-emlékmű* kivitelezésével alapozta meg; a hatalmas, több figurás monumentum megmintázására még főiskolásként kapott megbízást, miután megnyerte a szoborra kiírt országos pályázatot. Érdeklődésének központjában azóta is a *nagy nyilvánossággal számoló köztéri szobrászat áll*, amely sokoldalúan és mindenki számára hozzáférhetően exponálja szocialista társadalmunk politikai és erkölcsi eszményeit. Ebbeli igényéből következik, hogy művei a kiállítótermek viszonylag semleges légkörében csak *részben* fedik fel valódi természetüket: kommunikatív erejük csak a szabadtér távlatokat kínáló adottságai között, a gonddal megszervezett környezeti hatások eredőjeként érvényesül igazán.

Stílus dolgában Kiss István első munkái még a klasszicizáló szoborformálás jegyeit viselik magukon, jóllehet, a sajátos képzőművészeti közlés intenzitása érdekében már az ötvenes években is gyakorta túllépett azokon a szemléleti, formai normatívákon, melyeket a korabeli esztétikai dogmatizmus szinte kötelezőleg előírt. A már említett *Dózsa-emlékművön* például a tömegábrázolás megoldásában sikerrel alkalmazza a plasztikai elemek *önelvűségére építő* azon fogásokat, melyeket a modern művészet a tömeg tartalmi egységének érzékeltetésére korábban kimunkált. Stílusfejlődésében a fordulat a hatvanas évek derekára tehető: ekkor jelenik meg életművében — párhuzamosan a gazdasági, társadalmi és kulturális élet átrétegeződésével — az a szigorúbb szerkezeti törvényeknek engedelmeskedő, *racionális előadásmód*, amely az erőteljes kontúrokkal határolt vízszintes és függőleges léptékek rendszeréből szervezi meg a kompozíciót.

Kiss István reprezentatív műfaja a *történelmi-politikai emlékszobor:* — ilyen jellegű munkáiból több mint félszáz áll az országban. Számára az emlékmű — a műfaj legjobb tradícióinak megfelelően — a mozgósítás eszköze, alkalom világnézetének és politikai meggyőződésének nyílt vállalására. Többnyire történelmünk kiemelkedő személyiségeit és eseményeit, a nemzet sorsát előrevivő társadalmi és politikai aktivitást örökíti meg emlékszobraiban, a művészi általánosításnak hol a figurativitásra építő közvetlenebb, hol a plasztikai jel felé mutató, elvonatkoztatottabb módján. Java munkái, így a városligeti *Tanácsköztársasági emlékmű*, a margitszigeti *Pest-Buda*, az endrődi *Agrárproletár emlékmű*, a szegedi és a dunaújvárosi *Lenin* szinte városképet meghatározó jelleggel rögződtek az évek során emlékezetünkbe.

Mártíremlék

Művészetének sajátos tartományát alkotják azok az építészeti jellegű plasztikai produkciók, melyek nem önálló képzőművészeti alkotásként egzisztálnak, hanem különböző építészeti egységek *szerkezeti elemeként*, mint térrács, támfal vagy térplasztika töltenek be díszítő és térrendező szerepet. Az ilyen művek fő célja a környezet humanizálása, mindamellett — ha csak jelzésszerűen is — tematikai feladatoknak is eleget tesznek. Az égre röppenő galambrajokból összeszőtt dunaújvárosi *Béke* például a város felszabadulását is szimbolizálja; a *Lovak* című lendületes csoportkompozíció egyben szűkebb színtere, a debreceni agráregyetem rendeltetésére is utal.

A kisplasztikus Kiss István alig-alig különíthető el a monumentalistától, mert mesterünk ezt a műfajt is a karakteréhez illő feladatok próbájaként értelmezi. Erkölcsi kérdések, a magán- és közélet aktuális eseményei, a világ jelenségeit figyelő és elemző intellektus különböző kedélyállapotai kapnak hangot a kisméretű alakos kompozíciókban (*Sejt*, *Szabad Afrikáért*, *Vietnam*, *Tükör előtt*, *Kiáltás* stb.), míg a portrék a barátok és családtagok arcvonásait rögzítik elfogult szeretettel ötvözött realizmussal.

A kiállítás néhány szobor erejéig Kiss István terveibe, pillanatnyi problematikáiba is betekintést enged: tanulmányozhatjuk a Kecskemétre szánt *Széchenyi* modelljét, belemerítkezhetünk az egyéni sorscsapások súlyától kikényszerített *Ballada-sorozat* komor-tragédiás világába. Ezek a szobrok is arról győznek meg, hogy Kiss István ma is lendületesen tartja a lépést a korral; kitartóan keresi azokat az új formákat, amelyek *alkalmasak* a változó világ kifejezésére.

Tasnádi Attila

gyenge gazdálkodás okait. Az elemzés alapján kiderült: a jó vagy jobb eredményt elérő gazdaságoknál a növénytermesztés, az alacsony jövedelműeknél az állattenyésztés felé tolódik a termelési szerkezet. Megállapították, hogy a fogyatékosságok legfőbb oka: *nem alakult ki kellően a tájkörzet adottságait kihasználó termelési szerkezet, hiányzik ehhez az üzemek ösztönzése.*

WELLNER ISTVÁN,

az MSZMP Csorna Városi-Járási Bizottságának első titkára, a nagyüzemi gazdaságok eredményei közül elsőként megemlítette, hogy a gabonatermés átlaga 18 százalékkal emelkedett az előző tervidőszakhoz képest. Hasonlóan a népgazdaság igényei szerint alakult a többi ágazat is választókörzetében. A képviselő beszámolt arról, hogy a csornai járásban már bevezették a *tej minőség szerinti átvételét.* Szólott a mezőgazdasági és ipari melléktermékek hasznosításáról és felhívta a figyelmet a gyepterület intenzív hasznosítására is.

KOSÁR ISTVÁN,

a *bátaszéki* Búzakalász Tsz kombájnos gépszerelője felhívta a figyelmet arra, hogy az *új közutak tervezői és építői gyakran esztétikai szempontokra hivatkozva olyan helyekre is facsoportokat telepítenek, ahol lehetőség lenne intenzív mezőgazdasági termelésre.* Szerinte az energiahordozó távvezetékek szántó azonban, hogy ennek a szerteágazó ágazatnak összes problémáját valamiféle kiemelt támogatással egyik napról a másikra megoldhassuk. *Hosszan tartó, következetes erőfeszítésekre van szükség.*

A tárolás témájánál időzve Váncsa Jenő bejelentette: hamarosan jogszabály jelenik meg, *amely szerint*

nagyüzemi gazdálkodás feltételeit. *A mezőgazdasági üzemekre mindinkább jellemző az önállóság, a felelősség és a kockázatvállalás, a rugalmas reagálás a piaci feltételek változásaira.*

A képviselő arról is szólt, hogy *több ezer hektár, szőlőtermesztésre egyébként kiválóan alkalmas zártkerti terület parlagon hever, mert a Balaton-part rendezési tervének megvalósulása, az egyértelmű minisztertanácsi határozatok ellenére, a körülményes végrehajtás miatt húzódik.*

SZÁNTÓ SÁNDOR,

a *nagyecsedi* Rákóczi Tsz üzemágvezetője elmondotta, hogy a megye termelőszövetkezeteiben a korábbi éveknél jóval több, mintegy 1400 egyetemi és főiskolai végzettségű szakember dolgozik. Többségük a közéletben is tevékenykedik. *A kedvezőtlen természeti adottságú szövetkezetekben azonban a szakemberek is „hátrányos helyzetűek", mivel csak kevesen részesülhetnek állami támogatásban.* Ezért nem is mindenütt maradnak huzamos ideig. A képviselő javasolta: a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium állapítsa meg a megyéknek folyósítható támogatás összegét, és azokat a megyei tanácsok végrehajtó bizottságai, a *helyi ismeretek szerint osszák el,* hogy minél több szakember telepedjék le Szabolcs-Szatmár megyében is. Az utolsóként felszólaló képviselő a kiegészítő üzemek gazdasági és társadalmi hasznáról is képet adott.

A miniszter válasza

A vitában elhangzottakra Váncsa Jenő miniszter válaszolt. A legfőbb témakörök közül a kedvezőtlen adottságú üzemekkel kapcsolatos észrevételekre reagált. A feszültségeket érzékelve — mondotta — a MÉM sok szakember bevonásával közel egyévi munkával az előreléptést szolgáló komplex intézkedéssorozatot dolgozott ki. *Megállapította*

Elutazott a Szovjet Tudományos és Műszaki Egyesületek Össz-szövetségi Szervezetének küldöttsége, amely *Marlen Makeenko* professzor, a Szovjetunió Mezőgazdasági, Műszaki-Tudományos Egyesülete elnökének vezetésével tartózkodott hazánkban. Az MTESZ meghívására érkezett szovjet szakemberek egy héten át tanulmányozták a magyar mezőgazdaság szervezetét, munkáját, látogatást tettek Bábolnán, Kiskunhalason, megtekintettek háztáji gazdaságokat, találkoztak vezető agrárszakemberekkel. Az MTESZ Magyar Agrártudományi Egyesületének vezetőivel folytatott megbeszélések során megállapodtak a szovjet és a magyar mezőgazdasági egyesületek kapcsolatainak további fejlesztéséről.

Magyar—kubai barátsági nap

Az őszi szolidaritási akció keretében csütörtökön magyar—kubai barátsági napot rendezett *Fegyverneken* a Hazafias Népfront Szolnok megyei és nagyközségi bizottsága. A községi művelődési házban rendezett demonstráción *José Élias Plannels,* a Kubai Köztársaság budapesti nagykövetségének másodtitkára mondott beszédet; beszámolt a Karib-tengeri baráti ország fejlődéséről és méltatta a magyar—kubai testvéri kapcsolatok erősödését.

(MTI)

Télre készül az ÁFOR

73 milliárdos forgalom — Miniszervizek

Az idén *73 milliárd forint bevételre* számít az ÁFOR, de a jelentős forgalom mellett is tovább csökkent az országban az üzemanyag-felhasználás. Miért és hogyan?

A statisztikák szerint a IV. ötéves terv időszakában benzinből, fűtőolajból, kőolajtermékekből csaknem *kétszer annyit adtak el,* mint a korábbi öt évben. A motorizáció gyorsult, egyre több éhes autót kellett etetni, a mezőgazdaság gépparkja is gyarapodott, így évi *6—12 százalékkal emelkedett* az üzemanyag iránti igény.

Ez év első felében annak ellenére, hogy mintegy százezerrel több személyautó van az országban, mint egy évvel korábban volt, *4,5 százalékkal csökkent a forgalom.* Az éves prognózisok is kedvezőek, hiszen 9,2 millió tonna kőolajtermék eladására számítanak és ez 600 ezer tonnával kevesebb, mint 1978-

elérni. Január 1-től *megváltoztatják a benzinkutasok jutalékrendszerét,* elsősorban az alkatrész-árusításra, különböző szolgáltatások biztosítására ösztönözve. Bővítik az áruválasztékot, a többi között az AGIP-pal tárgyalnak olyan termékek behozataláról, amelyek ma hiánycikknek számítanak. El akarják érni, hogy a benzinkutasok igazi szakemberek legyenek, ezért *meggyorsítják szakmai képzésüket,* elsősorban kereskedelmi tevékenységre ösztönözve őket.

Jelenleg *430* töltőállomásuk van, 8—10 újabb építését tervezik. Jelentős összegeket fordítanak a meglevők korszerűsítésére is. Így tárgyalnak az NDK-gyártmányú *elektronikus benzinkutak vásárlásáról* is és újabb *60 helyen vezetik be az önkiszolgálást.* Dombóvárott és Kecskeméten olyan elosztótelepeket építenek, ahová már

Kiss István, szobrász

□ A KÉZ INTELLIGENCIÁJA című kézműves iparművészeti kiállítást és a 100 éves a magyar iparművészképzés című bemutatót Kiss István szobrászművész, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke nyitja meg július 18-án délben a Műcsarnokban.

– □ A kéz intelligenciája

Esti Hírlap, 1980. júl. 15.

2

KISS ISTVÁN

Népszava 1981. VI. 16. 3

Változó világ – változó feladatok

Kiss István művészeti életünk aktuális kérdéseiről

A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége június 16–18. között tartja XI. közgyűlését. Ebből az alkalomból kérdéseket intéztünk Kiss István Kossuth-díjas szobrászművészhez, a szövetség elnökéhez, megtudakolandó a művészeti élet aktuális feladatait, illetve a magyar művésztársadalomnak ezekkel kapcsolatos elgondolásait, állásfoglalását.

A magyar népgazdaságban, a mindennapi termelőmunkában bekövetkezett változások új követelményeket vetettek fel az elmúlt években. Ezek többségében a mennyiség és a minőség, a hatékonyság és a gazdaságosság címszavai köré csoportosíthatók. Benyomása szerint a követelményrendszernek ez az átalakulása kihat-e a művészi alkotótevékenységre, azaz, van-e jogosultsága a fenti fogalmaknak a művészet területén?

— A kérdésre egyértelműen igennel tudok válaszolni, hisz a művészet, mint felépítmény, sohasem független a társadalmi-gazdasági alaptól, illetve az ebben érvényesülő tendenciák mozgásirányától. Az említett fogalmak, mint ismeretes, nem véletlenül, hanem törvényszerűen kerültek előtérbe, annak az utóbbi évtizedben kibontakozó nagyszabású demokratizálódási folyamatnak az eredményeként, amely általános gyakorlattá tette a gazdaság és a politika síkján az irányítási-igazgatási tevékenység helyi kézbe adását — a döntések decentralizálását.

Sajnos, a kulturális szféra — s ezen belül is főként a képzőművészeti szakterület — nem, vagy csak részben tartott lépést a fejlődéssel; itt továbbra is erősen központosított maradt az ügyintézés. Ez a központosítás számos torzulás forrása lett: az intézmények például hatósági jogkörrel, nem szolgáltató-közvetítő jelleggel működtek, ami kizárta mind a társadalmi igények pontos felmérését, mind a valós esztétikai értékrend kialakulását. A minőség, a mű hatékonysága, társadalmi befolyásoló ereje háttérbe szorult; az újdonságérték, az érdekesség lett a döntő; a művészt jobban érdekelték a pillanatnyi erőviszonyok, mint művének jövőbeni sorsa — kissé nyersen fogalmazva: az alkotó és a közönség elszakadt egymástól.

Ebben a konstrukcióban a Szövetség látszatfunkciókat töltött be, tevékenysége lényegében kimerült az intézmények bírálatában. Az egyoldalúságnak természetesen megvoltak az ideológiai hátulütői: eluralkodott az a polgári nézet, miszerint erkölcsös művészet csak a hatalom ellenében jöhet létre. Szerencsére a Szövetség legjobb erői és a művészetpolitika felelős vezetői belátták ennek a helyzetnek a tarthatatlanságát, s kölcsönös javaslataikkal egymás elébe sietve, erőfeszítéseket tettek a művészeti struktúra megreformálására, egy, a társadalmi fejlődés tényeit figyelembe vevő, függőleges tagolású intézményrendszer kialakítására. Ennek az új művészeti struktúrának a taglalása, konkretizálása és beindítása lesz közgyűlésünk legfontosabb tennivalója.

Melyek a közgyűlés elé kerülő tervezet leglényegesebb gondolatai?

— A tervezet, mint utaltam is rá, a Szövetség és a Művelődési Minisztérium közös munkája, s megtárgyalta, kiegészítette az MSZMP KB illetékes osztálya is. Alapvető célja, hogy biztosítsa a művészeti élet folyamatának áttekinthetőségét, illetve, hogy a jelen adottságaihoz igazítsa — a művészet sajátos törvényeinek tiszteletben tartásával — a képző- és iparművészetet fenntartó-működtető gazdasági hátteret, és elősegítse a művészet fejlődését, társadalmi hatékonyságát.

A bevezetésre kerülő új szervezetben, amely egyaránt intézkedik a kiállításpolitika, a műkereskedelem, a zsűrizés, a támogatás, a művészetpropaganda és a napjainkban nagy fontosságú ipari tervezőművészet ügyeiben, a Szövetség kizárólagos tanácsadói, szakértői és ellenőrző szerepet fog kapni. Az elvi irányítás és koordinálás a minisztérium, a gyakorlati végrehajtás pedig a tanácsok, illetve egyes kérdéskörökben a minisztérium szakigazgatási szerveivé előlépett intézmények kezébe kerül. Ez a tagolás jó lehetőséget ad a döntések decentralizálása mellett a helyi erőforrások feltárására és kiaknázására is.

Mi a biztosítéka annak, hogy ez a rendszer életképesebb lesz a korábbinál?

— A biztosítékok többrendbeliek. A legfontosabb talán az, hogy a decentralizálás a központi irányítás elvi alapjainak tisztázását, pontos körvonalazását tételezi fel. A központi irányítás értékkritériumai — nem utolsósorban az MSZMP Központi Bizottsága mellett működő Agitációs és Propaganda Bizottság által kezdeményezett kutatóprogramok nyomán — elméletileg már kikristályosodtak; nos, ezeket kell a gyakorlatba is átültetni és megvalósítani. Egy másik biztosíték lehet a társadalmi szükségletek pontos felmérése és konkretizálása. Az igazi művészet, tudjuk, mindig ilyeneket elégített ki; ha belátjuk e tétel igazságát, nem lesz nehéz az ocsút elválasztani a búzától. A lényeg: a dolgok ne helyettesítődjenek, minden legyen az, ami a neve; tehát ne próbáljunk portréemlékművet csinálni, mondjuk, ipari formákból.

A magam részéről a biztosítékok közé sorolnám magát a művésztársadalmat is, amely — remélem — felül tud majd emelkedni önös érdekein, s átérzi felelősségét vizuális kultúránk fejlődése ügyében. Pillanatnyilag, nem tagadom, ellentmondások vannak még ezen a téren, mert szövetségi közakaratról nem beszélhetünk. Meggyőződésem azonban: az idő kivel-kivel be fogja láttatni, hogy az értékek kiválasztódásának nem lehetnek szubjektív szempontjai, azaz tudatos értékkritériumok nélkül a művészet gazdaságában sem lehet eredményeket produkálni.

Végezetül: milyennek látja a magyar művésztársadalom erkölcsi és anyagi esélyeit a nyolcvanas évek szorítottabb körülményei közepette?

— Optimista vagyok a jövőt illetően, mert bízom benne, hogy átmeneti zavarok után — hosszabb távon — kedvező kibontakozással számolhatunk. Tény és való: alkotóinknak ezután individuálisan is érzékelniük kell a társadalmi igények átalakulását, változását, differenciálódását, s bizonyos képességek és adottságok mellett személy szerint is és intézményesen is, magának a művésznek, és magának a művészeti életnek is keresnie kell az eddigieknél szorosabb alkalmazkodás útjait. Aki ezt nem teszi, bizonnyal meglepetések fogják érni, ám aki képes a szemléletváltásra: az továbbra is bízhat munkája sikerében. A társadalmilag értékes és értelmes cselekvés a szocialista rendszertől mindig meg fogja kapni a méltányos erkölcsi és anyagi megbecsülést!

Tasnádi Attila

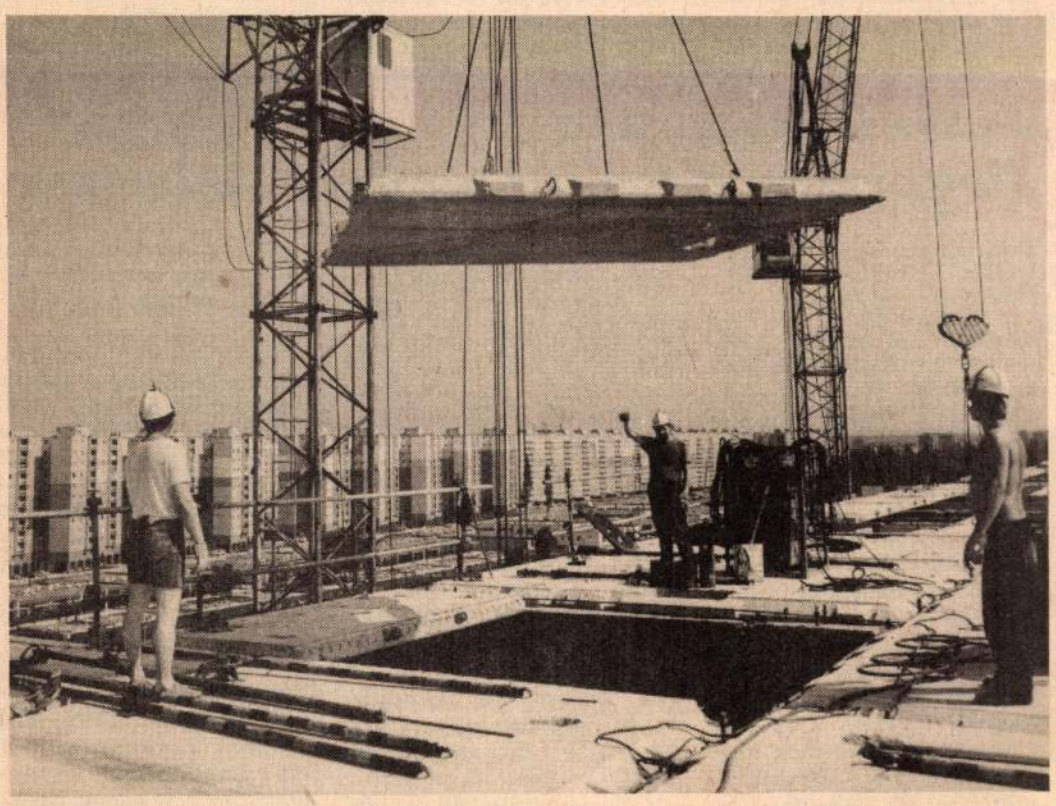

Mintegy három évig épült és a közeljövőben fejeződik be a pestlőrinci lakótelep kivitelezési munkája. A 43. számú Állami Építőipari Vállalat eddig 4443 lakást adott át, az idei tervükben újabb 1500 otthon szerepel

MTI Fotó – Balaton József felvétele

A pernye ernyedt érdekeltsége

Korábban növénytermesztésre használt földjeinkből több mint ezer hektár a hőerőművekben elkerülhetetlenül keletkező pernye (és salak) tárolására szolgál. Ez a terület évről évre nő. Tucatnál is több hőerőművünk évente 5–5,2 millió tonna pernyét produkál. A pernyehegyek mindössze 8 százalékát hasznosítjuk. Márpedig ez az átkos melléktermék – szaktekintélyek, például dr. Kovács Róbert kandidátus szerint – a szén és a bányászott kő után a harmadik legnagyobb ásványi kincsünk.

A nyugat-európai országok közül a legtöbb pernyét — több mint évi egymillió tonnát — Franciaországban és az NSZK-ban használnak fel. Japánban és az USA-ban ennek több mint a dupláját. A szocialista országok közül Lengyelország a legnagyobb felhasználó, 27 cementgyára közül 17-ben pernyére is szükség van a termeléshez.

Hazánkban az 1960-as évek elején kezdték hasznosítani ezt a melléktermeket *kísérletképpen*, az útépítéseknél. Majd ez a munka megtorpant, csak 1974-ben kezdtek ismét komolyabb figyelmet fordítani a pernyére. Újabb év múlva a Tatabányai Közúti Igazgatóság területén néhány kísérleti útszakasz is épült. Bebizonyosodott: *a pernye — a megfelelő technológia betartásával — kiválóan alkalmas útépítésre.* Ma körülbelül 300 ezer négyzetméter, pernye hozzáadagolásával stabilizált út található Magyarországon. A rendelkezésre álló melléktermék-tömeghez és az útépítők elképzeléseihez képest ez eléggé *kevés*, a körülményeket figyelembe véve azonban *nem is annyira.*

Olcsó építési anyag

Az építési kormányzat rendeletet hozott a közelmúltban, mely szerint 1986-tól csak olyan építőanyag használható fel, amely számottevően kevesebb hőt enged át magán, mint a korábbiak, vagyis a belőlük felhúzott épületek a szokásosnál *jóval kevesebb energiát* emésztenek fel. Az igencsak szigorú feltételt két módon lehet teljesíteni: a *falvastagság növelésével* vagy *kedvezőbb tulajdonságú építőanyagok* alkalmazásával.

Az előző nem célravezető, mert a fűtésen csupán azt takarítja meg, amit a vastagabb fal előállítására pazarol. Az utóbbi viszont rendelkezésünkre áll. *A köbméterenként 500 kilogramm súlyú, pernye felhasználásával készült, úgynevezett gázbetonfalazat a mai szabványoknak megfelelő 25—30 centiméteres vastagságban tökéletesen megfelel az előírásoknak.*

Ráadásul az Építésgazdasági és Szervezési Intézet vizsgálatai szerint a ma még leginkább divatos és úgynevezett poroton falazóblokk gyártásához csaknem *háromszor* több hőenergia, *másfélszer* annyi fejlesztési költség és valamivel *több* munkáskéz kell, mint a gázbetonhoz. *Az ugyanakkora falfelület porotonból másfélszer annyiba kerül, mint gázbetonból.* A gázbeton egyetlen hazai előállítója (1963 óta) a Kazincbarcikai Könnyűbetongyár. Mai termelését rövid időn belül évi 400 ezer köbméterre emeli. Ennél többre nem képes. — Vagyis — egyenértékben számolva — az évi 1 milliárd 800 millió darab kisméretű tégla — ennyi a mai szükséglet — túlnyomó többsége nem a minden szempontból előnyös pernye alapú gázbetonból, hanem a hagyományosnak nevezhető agyag alapú termelésből kerül ki. a csupán a népgazdaság (a lakosság) úgymond teljes kézifalazóblokk-igényének a felét vizsgáljuk, úgy körülbelül 1 millió tonna pernyét is felhasználhatnánk évente.

Javítja a mezőgazdaság hozamait

Ám a pernye nemcsak *közvetve*, hanem *közvetlenül* is hasznosítható. Töltések, földművek, vízügyi létesítmények mind épülhetnének hulladékként kezelt pernyéből. Csupán a Gagarin és a tiszapalkonyai erőművek körzetében megerősítésre váró gátakba évente körülbelül 200 ezer tonna pernye volna beépíthető.

Másik, beláthatatlan előnyöket sejtető felhasználási terület a *mezőgazdaság.* A VITUKI a tiszaburai Lenin Termelőszövetkezetnél 1972-ben úgynevezett porszénhamus kísérleteket végzett. A hozamnövekedés a pernyével kezelt földön: kukoricából öt, árpából 35, olajlenből pedig 40 százalékos. Az NDK-ban 3 ezer hektár savanyú talajba dolgoztak be pernyét, hektáronként 500—1000 köbmétert. Az addig semmit sem termő területen 30—35 mázsa rozsot takaríthattak be hektáronként.

Dr. Vámos György, a Pernyehasznosítási Programiroda vezetője szerint:

— *A jelenlegi technikai, technológiai feltételek közepette Magyarország 1990-re nagyjából 3,5 millió tonna pernyét hasznosíthatna.* Ebből *a népgazdaság legkevesebb 1,5 milliárd forintot nyerne.* Akkor is, ha csupán azt nézzük, hogy a pernye más, úgymond elsődleges nyersanyagokat helyettesíthet, amelyek így nemesebb termékek előállítására volnának felszabadíthatók. A tényleges haszon az energiatakarékosságban, a nagyobb termésátlagokban az idézett szám többszöröse *is* lehet.

Érdemes lenne hasznosítani

Mi az oka, hogy kevés pernyét hasznosít a magyar népgazdaság? *A legnagyobb akadály az ellentmondásos érdekeltségi rendszer.* Érdeke-e az erőműnek, hogy melléktermékét hasznosítsa?

Igencsak kevéssé. Munkáskéz, szállítóeszköz, szervezés kellene hozzá. Mindez pénzbe kerül, időbe és fáradságba. *A pernye tonnája pedig — átlagosan — 20 forint, vagyis olyan kevés, hogy az eladásából befolyt árbevétel úgyszólván semennyivel sem növeli a nyereséget.* (Pedig — kimutatható — az áramtermelés önköltségét a pernye eladása révén valamelyest csökkenteni lehetne.) A felhasználók érdekeltsége sem egyértelmű. Az *építőipar* például éppen akkor igényelné a legtöbb pernyét, amikor az erőművek karbantartás miatt — néha több hónapon át — leállnak, szüneteltetve a pernyeeladást is.

Továbbá: sem az erőműveknek, sem a szénbányászati vállalatoknak nincs erejük arra, hogy a pernyék *egyenletes minőségére* ügyeljenek. Aztán: igencsak körülményes, nehézkes a pernye *szállítása, fogadása.* A felhasználását engedélyező, illetve előíró *műszaki irányelvek, szabványok sem egységesek.* Korábban maguk az építőanyag-ipari vállalatok voltak a legkevésbé érdekeltek a hasznosításban, noha a pernyével olcsó alapanyaghoz jutottak volna. Nos, éppen ez volt a baj. Őket az elért termelési érték alapján minősítették a felsőbb szervek, az olcsóbb pernye—mész kötőanyag alkalmazása esetén viszont kisebb eredményt értek (volna) el, mint a cement, aszfalt stb. kötőanyagú termékekkel.

Ezt az ellenérdekeltséget a szabályozóváltozás jórészt feloldotta. Vagyis: a vállalatok érdekeltek az olcsóbb alapanyagok felhasználásában.

Mindezek után dr. Vámos Györgynek az a véleménye:

— Kétségtelen, az irányítás szintjén a pernyehasznosítás érdekében az utóbbi egy-két év alatt több történt, mint az azt megelőző húszban. De a múlt, ha szabad úgy mondani, visszanyúl. Tisztelet a kevés kivételnek, az építőipari vállalatok általában még mindig a régi, a megszokott szerint gondolkodnak, terveznek. Nekik most voltaképpen tigrisként kéne harcolniuk a minden szempontból előnyös pernye felhasználásának, növeléséért de mégsem teszik.

Mónus Miklós

Kiküldött munkatársunk jelenti

Megnyílt a poznani nemzetközi vásár

Noha az események homlokterében jelenleg Lengyelországban a politikai megnyilvánulások állnak — elsősorban a LEMP IX. rendkívüli kongresszusának előkészítése — június második vasárnapján, az évek óta megszokott menetrend szerint, most is megnyílt a poznani nemzetközi vásár. Ebben az évben 37 ország kiállítói vesznek részt az árubemutatón, s a külföldiek mellett 1500 lengyel vállalat is bemutatja termékeit — jelentette be az ünnepélyes megnyitón *Ryszard Karski* külkereskedelmi és tengerhajózási miniszter.

Valamennyi jelentős szocialista és tőkés cég képviselteti magát Poznanban az idén is. *A Szovjetunióból például 24 külkereskedelmi egyesülés jelentkezett 4 ezer termékkel.* A Szovjetunió varsói kereskedelmi képviselője pedig sajtótájékoztatóján azt hangsúlyozta, hogy *1981-ben 6 százalékkal tovább növekszik a két ország árucsere-forgalma, s eléri a 8,5 milliárd rubelt.* Ez az elképzelések szerint úgy valósulhat meg, hogy a szovjet szállítások 12 százalékkal haladják meg a tavalyit, míg a lengyel export 4 százalékkal kisebb lesz. *A Szovjetunió jelentős pénzügyi segítséget nyújt Lengyelországnak hosszú lejáratú áruhitel és készpénzhitel formájában.*

A *nyugatnémet* kiállítók között megtalálható a Salzgitter AG, a Mannesmann és a Daimler-Benz. Az *angol* pavilonban bemutatják az év autója címet elnyert Ford Escortot, valamint a legújabb konstrukciójú angol traktorokat. Az *amerikai* vállalatok többsége az elektronikát és a szerszámgépipart képviseli.

Magyarország negyvenötödször vesz részt a poznani nemzetközi vásáron, s a kereskedelmi kapcsolatokban érdekelt magyar cégek közül idén sem hiányzik senki. A 22 vállalat között például itt van a Mogürt, a Technoimpex, a Komplex, a Metrimpex és a Nikex is.

Tavaly egyébként *a két ország árucseréje* megközelítette a 700 millió rubelt, am rekordnak számít. Erre az évre 640 millió rubelről írtak alá jegyzőkönyvet az illetékes minisztériumok képviselői. Az első öt hónap tapasztalatai alapján 5 százaléko lemaradásra lehet számítani

Emőd Pá

Kiss István, szobrán

SZOBOR ZÁNKÁNAK

Kiss István Kossuth-díjas, érdemes művész tavaly a nemzetközi gyermekév tiszteletére felajánlotta, hogy a magyar úttörőknek egy szobrot ajándékoz, melyet a Balatoni Úttörővárosban állítanak fel, 1980 nyarán.

A művész ígéretét teljesítve, elkészítette „Béke" c. monumentális alkotását. Az ünnepélyes átadás ma délelőtt volt Zánkán. A szobor egy bazaltoszlopon áll, melyet a DÉLKŐ Zalahaláp Kőbánya Vállalat ajándékozott az úttörővárosnak.

– Szobor Zánkának

2.

Esti Hírlap, Bp. 1980. jún. 28.

KISS ISTVÁN

ALKOTÓMŰHELYBEN

Korkérdésekről — köztéren

Kiss István: Tanácsköztársasági emlékmű

Van Budapesten három monumentális szobor: a budai *Dózsa-*, a városligeti *Tanácsköztársasági* és a margitszigeti *Centenáriumi emlékmű*, amelyet nemcsak a főváros lakossága, de talán az egész ország ismer. S nemcsak amiatt, mert ezek az alkotások — mint a szocialista Magyarország sajátos hatalmi jelei — gyakorta feltűnnek a televízióban, megjelennek a filmhíradókon és a képes hetilapok hasábjain, hanem azért is, mert felállításuk óta olyan szorosan összenőttek környezetükkel, hogy az évek során mindhárom *városképet formáló jelleggel* rögzült emlékezetünkbe. Nem tudjuk sem a Városligetet, sem a szigeti bejárót, de még a Tabán és a Krisztina találkozásánál, a Vár aljában fekvő Dózsa György teret sem elképzelni nélkülük. A szobrok alkotója *Kiss István* Kossuth-díjas szobrászművész, a mai magyar művészet egyik legkiemelkedőbb, külföldön is nagyra becsült képviselője.

Korára nézve már túl van az ifjúság lázas lobogásán, de még messze innen az öregkor megnyugvó bölcsességén: 52 éves. Magas, kissé szikár alkat, plasztikusan tagolt, markáns arcvonásokkal. Aki csak távolról ismeri, arcvonásai után kemény és zárkózott karakternek gondolja, akinek azonban módjában volt a közelébe kerülni, tapasztalhatta: kedélyére nézve csak az első jelző indokolt. Kiss István embernek is, művésznek is kiegyensúlyozott, erőteljes és határozott egyéniség, ám jellembeli szilárdsága őszinte emberszeretetet, intenzív segíteni akarást takar. Mindent megértő toleranciája alól csak az emberellenes gesztusok képeznek kivételt.

Sokat foglalkoztatott, közismert, sőt népszerű művész; ahhoz a generációhoz tartozik, amely a felszabadulással egy időben érkezett el a felnőttkor küszöbére, s így emberi és művészi kibontakozása elválaszthatatlanul összeforrt az új társadalom építésének bonyolult folyamatával. Fejlődésének nem voltak nagy és meglepő ugrásai: a kor szellemének hiteles ábrázolására törekedve, kezdettől fogva a környezetében és a gondolatvilágában fellelt életanyag általánosításából alakította ki kompozícióit — tudatosan alkalmazkodva a valóság arányaihoz és tartalmaihoz. Művészi oeuvre-je mindamellett egyáltalán nem állóképszerű jelenség, mert az állandó értékek minduntalan új megközelítést, *változó értelmezést* kapnak pályáján; eszményeit, mondanivalóit igyekszik összehangolni a természeti és társadalmi mozgás aktuális eseményeivel, a folytonosan változó világgal.

Tudatosságának igen fontos eleme a *határozott eszmeiség*. Szobraiban a világnézet a művészi látás és ítélet természetes, szerves tartozéka — ezért tudja elkerülni az ideológiailag látványos, de belsőleg át nem élt megoldásokat. Témáit az élmény emeli művészetté, amelynek jelenléte minden munkájában kitapintható. A témák egyébként — éppen eszmei és valósághűsége okán — mindig *társadalmi mivoltukban* ötlenek fel előtte, s úgy interpretálódnak műveiben, mint a korunkat ténylegesen meghatározó történelmi erők harcának fejleményei. A kor lényegét a társadalom forradalmában látja, a megvalósuló szocializmusban, amelyet elősegíteni legfőbb kötelességének érez. Értékrendszerében a szobor *híd* a gondolkodás és a társadalom között, ezért mind művei problematikáit, mind formaeszközeit úgy választja meg, hogy azok befolyásoló erővel bírjanak — akár azáltal, hogy a környezetet humanizálják, akár pedig, hogy a koreszmények jelképpé tömörítésével eszmei tájékozódási pontot adnak — az emberekre. Tehetségét dicséri, hogy legjobb művei mindkét követelménynek, a dekoratív és a tudatformáló funkciónak is eleget tudnak tenni.

Talán az eddigiekből is kitetszik: Kiss István elsősorban „köztéri szobrász", s voltaképpen minden egyéb tevékenysége, így a kisplasztikai munkálkodás vagy a portrészobrászat csak előjáték, és arra szolgál, hogy majdan beleolvadjon egy-egy emlékmű szintézisébe. Szobrait nem kiállításokra, exkluzív közönségnek készíti, hanem állandó nyilvánosságnak, konkrét helyre és céllal szánja. Úgy véli, a szobrász elsőrendű kötelessége az, hogy közösségi és maradandó műveket emeljen, mégpedig olyanokat, melyek a kor nagy kérdéseit sokoldalúan és mindenki számára hozzáférhetően exponálják. Ebből az igényéből következik, hogy művei a kiállítótermek viszonylag semleges légkörében csak részben fedik fel valódi természetüket; kommunikatív erejük csak a szabadtér távlatokat kínáló adottságai között, a gonddal megszervezett környezeti hatások eredőjeként érvényesül igazán.

Azt szinte természetesnek kell tartanunk, hogy olyan célratörő szemléletű alkotó, mint Kiss István, főként jelképekben gondolkozik. Bár minden alkotását, még a legelvontabbakat is, átlengi bizonyos — az alkotói személyiség filozofikus beállítottságára és kontaktust kereső szándékaira utaló — epikai jelleg, többnyire nem részletez és nem magyarázkodik műveiben, hanem *egyetlen motívumot* ragad ki, ám ez a motívum mindig jellemző és sokatmondó. Ebben a törekvésében jó utódja nemcsak az egyetemes szobrászi örökség képszerű metaforával áthatott irányzatainak, mindenekelőtt a XIX. század társadalmi érdekeltségű, expresszív-romantikus plasztikai koncepciójának, de a két világháború közötti hazai szocialista képzőművészetnek is. Aki összeveti szimbólumait Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet jelképei című, nagy ikonográfiai enciklopédiájának adataival, meglepve fogja tapasztalni, hogy a könyvben felsorolt közel 350 képi alakzat csaknem egynegyede Kiss István művészetében is előfordul — részben eredeti értelemben, részben újragondolt, továbbfejlesztett változatban, újszerű összegezésben. A tömörítés igényéből fakad egyébként Kiss István vonzalma az új anyagok és kifejezőeszközök használata iránt is; szobrászatában ugyanolyan nyitottság fedezhető fel a szakmai kezdeményezések, az előremutató kísérleti eredmények asszimilálása tekintetében, mint az új társadalmi eszmék befogadása és kifejezése terén.

Kiss István eddigi, negyedszázados pályája során következetesen arra törekedett, hogy a hazai hagyományt egyeztesse a korszerűséggel, az esztétikumot az eszmei elkötelezettséggel. Célja: szobrokban megfogalmazni mindazt, amit szavakban felelősségteljesen így vet fel a maga és mások számára: *„Hiszen ki mást nevezhetünk szocialista embernek? — ha éppen azt nem, aki felismeri helyét, szerepét és következésképpen feladatait is a szocialista társadalom mindennapi életében, építésében; akiben ez a felismerés a gondolkodásában, magatartásban, egész életében ki is fejeződik... Lehet-e szebb és teljesebb kibontakozása az egyénnek? — mint éppen a szocialista fejlődés folyamatában való aktív — önkifejező — részvétel?"*

Több mint félszáz köztéren és középületben álló alkotása a bizonyság rá, hogy alapjában véve eleget tudott tenni e magára szabott etikai és művészi követelmények mindegyikének.

Tasnádi Attila

Kende Sándor

Köszönés nélkül

Különben nincs közöttük háborúság, dehogy. A csöndben, a szellőzésre tárt ablakok előtt álldogálva, ilyenkor szokott Erzsike a hentesről mesélni, arról a régiről, akinek csillogó volt az arca. Ez alatt a pár perc alatt nem söpör, s a ronggyal se törődik.

Aztán átmegy a raktárba, szortírozza a csomagolóanyagot, gondosan kiválogatja a hulladékpapirost. Talán akadnak néhányan, akik azt hiszik, azért foglalatoskodik a papírokkal ennyire buzgón, mert övé lesz, amit a hulladékgyűjtő fizet érte. Biztos benne, hogy sokan vanak ilyenek, de ezek aljasok, és jobban tennék, ha nem is köszönnének neki! Különben pedig az az igazság, hogy a vállalatnak szűk a takarítási kerete, és úgy állapodott meg vele — igenis: megállapodott! —, hogy a hulladékpénzzel pótolja a fizetését.

Rengeteg papír gyűlik össze minden nap. Mert az érkező áru vastagon csomagolt, s a külső védő göngyölegen belül a puhább minőségű és az ütődést jobban fölfogó makulatúra is bőséges, a tömítésnek használt rongypapír mennyisége pedig szinte már a fölöslegességig túlzott. Mi lenne, ha Varga Erzsike csak egyetlen nap is úgy hagyná a raktárban a papírt szanaszét?!

Az egészen nagy íveket külön teregeti és gondosan kisímítja, mert ezeket még egyszer föl lehet majd használni. Másik hegybe kerül az olyan, mely csak annyira rongálódott meg, hogy a rongyos vagy sáros részek eltávolítása után kisebb csomagokhoz, vagy bizonyos alkalmakra azért még bátran fölhasználható, mint például: fiókbélés, egészségügy, zacskóragasztás. Ami aztán csak fecni, ócska, gyűrött, azt henger alakú kupacokba gyömöszöli, átzsinegeli szépen, s ez az összekötözött szemét ilyenkor, hó vége felé, úgy tornyosodik már a raktárfolyosón, hogy valóban a legfőbb ideje, ha a hulladékgyűjtő kocsija végre odaáll a kapu elé.

Megszédül, amikor az újabb összezsinegelt papírcsomót föltornássza az óriási halom tetejébe. Másnapra egy-két henger mégis mindig legördül — persze, mert törődnek is ám itt a más munkájával! Nekimennek, ledöntik, otthagyják! Külön cseléd kellene valamennyi után, akkor se lenne rend soha!...

*

Varga Erzsike ma szokatlanul csöndes. Nem morog, nem szid senkit; ami ledőlt, lent hagyja, ráül, és néz mereven maga elé.

Koch kartársnőnek a raktárból beszüremlő reggeli zsörtölődés egyébként olyan, mint az utca zaja: nem hallja. Különben pedig nem igaz, hogy kizárólag azért jár korábban, hogy a délelőtti munkához kikeresse az irattárból az aktákat. De megint, már megint megígért valakinek valamit...

Semmi mozgolódás odaátról, a raktárból. Koch kartársnő megijed, hogy egyedül maradt. Odatámaszkodik az ajtónak, úgy néz be.

Erzsike fölrezzen az óvatos nesztől, ül a papírdombon, kilátszik szoknyája alól a másik; még csukva a szeme, de gépiesen máris dünnyögni kezdi a soha nem szűnő panaszt:

— Ide készítettem nekik, hogy *ezt* vigyék begyújtáshoz, de azértis mindig a legszebbet hordják el!...

Mindennel így van. A poharakkal is. Igaz, az ő dolga, hogy elmossa valamennyit, de miért kell őket minden áldott reggel a mosdóból vagy az irattartó kosárból elővadászni, netán az asztal alá bújnia értük? Miért nem tudják viszszarakni a helyére?!

Néha még éjjel is fölkiált álmából:

— Rendetlen népség!

A saját hangjára eszmél most is, arra nyitja föl a szemét.

S Koch Ulrika ott áll fölötte. És mosolyog. Mintha lila volna a szeme.

Erzsike föl akar tápászkodni, de gyönge, majdnem térdre bukik. Koch kartásnő gyorsan a karja alá nyúl, hogy segítse, de ő megborzad, és inkább a papírokhoz kap.

— Mit akar tőlem? — húzogatja álla alatt az idős lány az eltekeredett kendőt.

— De Erzsike, hiszen segíteni akartam! — próbálja a száját kedvesen elhúzni Ulrika. — Erzsike, vigyázzon!

— Nem vigyázok!

— Jöjjön, segítek hát...

— Mit segít?! — mutat a szétdőlt papírrengetegre. — Mindegyik így segít!

Annyi ereje van csupán, hogy ellökje magától Koch kartásnőt. S még annyi, hogy előredőlve meginduljon a folyosónak

Vissza se néz a ledőlt papírhegyre, csak a karjával kaszál hátrafelé, mintha legyintene, hogy nem számít, semmi se számít... Megy, és csapkod a kezével, még a falba is belepaskol, nem számít.

A portás bácsinak se köszön vissza.

*

Fél kilenc után népesedni kezd a folyosó, köszönések röpködnek, kulcscsomók csörrennek.

Fekete János megáll az irattár ajtajában, és nem tud átmenni a raktárba a szétgurult papírtekercsektől. Nagy József a kolléga háta mögül les be, ágaskodva:

— Hát ez mi?!

Koch kartársnő ül az írógépe előtt, és rejtélyesen mosolyog a tanácstalan férfiakra:

— Erzsike elveszítette a türelmét — mondja finoman.

— És már megint miattunk! — nevet Fekete János.

— Rendetlen népség! — utánozza Ulrika elég ügyetlenül. — Annyi a baj magukkal!...

— ...még földrengést is okozunk! — nevet harsányan Nagy József is, és kezdi összeterelni a széthemperedett papírtekercseket.

Koch kartásnő, aki szeret mindig, mindenkinek szívességet tenni — most éppen a két férfinak, azzal, hogy ő is nevet —, előzékenyen beszámol, hogy mi történt reggel; nem érti, mi lelte Erzsikét, és miért hagyott itt mindent szanaszét?

Fekete János fölkap hirtelen egy hulladéktekercset, s a csonka kupac tetejébe hajítja, mintha jókedvében tenné.

Nagy József erre kettőt nyalábol át:

— Hóóó!... — kiáltja, fölfújja az arcát, és sikerül egyszerre mind a kettőt fölrepítenie; nyakán egészségesen kidagadnak a vastag erek, lila a homloka.

— Jéé — álmélkodik Koch kartásnő szolgálatkészen. — Ha Erzsike láthatná ezt!

— Miért ne láthatná?! — nevet az egyik.

— Hát már ez is munka?! — nevet a másik is.

És nekiesnek — egy, kettő, három, négy! — dobálják toronyba az átzsinegelt papírcsomókat.

Koch kartásnő csintalanul kuncog:

— Hogy munka-e? Ja, ha csak ilyen felületesen csinálják...

Most nem mosolyog, de így meg olyan, mintha le akarna hajolni.

— Ez, például, nem ide való! — tart kezében egy kötözetlen csomagot, és nyújtott karral mutatja nekik, mint valami bűnjelet.

Nézi is a két férfi, olvassa, hogy mi van ráírva:

— Ebből viendő a W. C.-be.

Kipukkadnak. Vad férfiröhögés. Egyik a térdét, másik a homlokát csapkodja, visszhangzik a folyosó.

Koch Ulrikát jó modorra tanították a szülei — elfordul, most nem mosolyog:

— Igazán, ne feledkezzenek meg magukról — suttogja ...

Varga Erzsébetnek másnap be kell mennie az osztályvezetőhöz, úgy érzi. Mert, hogy ami tegnap történt... hogy másoknak kellett rendbe hozniuk utána, ami az ő dolga lett volna. — Alacsony vérnyomás, vérkeringési zavarok, és a gyomra se bírja már úgy ezeket az orvosságokat, mint régen...

— Osztályvezető elvtárs, kérem, én ismerem a gyógyszereket jól: hiszen tetszik tudni, kórházban dolgoztam azelőtt... De a Dadilon új orvosság; nem mondták, hogy ezt csinálja az emberrel... Elszundítottam, igen, majdnem. Tessék elhinni, hogy ettől volt, különben nem szoktam munka közben elszundítani... Aztán meg egész éjjel nem tudtam elaludni, egész éjjel nem...

Az osztályvezető sértődötten lapozgatja magát — semmit se tud az esetről.

— Tessék csak leülni — biztatja Varga Erzsébetet. — És nyugodjék meg szépen.

Erzsike le is ül. Azonnal. És csöppet sem félszeg. Hiszen dolgozott ő már irodában, főorvos mellett, és gépelni is tud. Igaz, hogy régen... — Mégis, istenem, milyen más innen minden!

Ül, a vastag harisnyáját nézi és a tenyerét. Aztán fölemeli a fejét; nem, nem fél. Nagy ablakfal választja el az osztályvezetői szobát az irodától, ott ülnek kint mindannyian, Fekete János, Nagy József, Koch kartársnő, s néz befelé mindegyik, értetlenül, hogy mi ez, hogyan kerül ő az osztályvezető asztalához? Mosolyognak most is, csak másképp — s ő nézi őket, nézheti, *innen* nézhet vissza rájuk!

De ni! Egyszerre mind lekapja a fejét! Mintha rajtakapták volna valamin. Lecsukódik a szemük, mint az elbillent alvóbabának.

Ahá! az osztályvezető elvtárs is kinézett rájuk! — eszmél Erzsike. — Hát persze: ilyenek ezek... — suttogja, még az íróasztalnál se lehet hallani.

És föláll. Szusszan és elfordul. Aztán nekiindul, mintha köszönt is volna. Ki, csak ki innen. Most, azonnal.

A portás bácsinak se köszön, pedig ezt már gépiesen szokta.

Sietni akar az utcán. Ez azonban nehéz. Csak mert annyian vannak. S mert mindenki siet. S mind övele szemben!

Nem tér ki előlük! Senki elől sem! Háromnak, négynek nekimegy, a papírüzletnél meg ő súrolja a falat — bár a kirakat törne be!

Ellöki magát a faltól. Ez erőt ad, s ahogy lendül a karja, elsodor egy kosaras aszszonyt: almák gurulnak szanaszét a sáros járdán.

Nem számít!... Kaszál hátrafelé a karjával, nem számít...

*

Az öreg portás, ráncos homlokkal, még mindig azon tűnődik, miért nem köszönt Varga Erzsike most már másodszor neki?

Az idők változása közben sokan nem tartották az effajta kisablakban üldögélést semmire. Ezt a nézetét némely ember nem is igen titkolta. — S most eggyel több? És éppen Varga Erzsike?...

Eggyel több. Hm... Jövőre úgyis nyugdíjba megy, akkor még gondolkoznia kell ezen...

Szívja a cigarettát, hallgat.

— Hát ennek az Ignácnak sem volt könnyű... — bök a bakterház ajtajára. — Itt fölnevelni négy leányt... Ez már valami.

Odabenn magasra csap a jókedv. Valaki köszöntőt mond. „Kedves násznépeim!" — jönnek ki hozzánk a szófoszlányok.

— Gondolkoztam én sokat — mozdul a szemöldöke Jóska bácsinak —, gondolkoztam én Ignácon is, magamon is... Miért vagyunk mi ilyenek? Miért maradtunk itt egy életen át?

Várom, hogy folytassa, de nem szól többet. A szeme alatt árok, az arcán valami nagy fáradtság. Éjjel nem aludt, szántott. Ma éjjel sem alszik — lakodalom van. Holnap kicsit pihen, s éjjel megint a traktor.

A köszöntő odabenn még nem ért véget. „Most változik el életemnek sorsa, sorsomig örömre vagy búra..."

Jóska bácsi bütykös, nikotinfoltos ujjaival a zakója belsején babrál. Bőrtárcát húz elő, kihajtja, s az egyik rekeszből kicsippent valamit. Elsimítja a tenyerén: repedésekkel hálózott, gyűrődött fénykép.

— Ez meg a Gyurka... — Ezen a felvételen nagyon hasonlít az édesapjára. Érettségiző képnek tűnik: sötétkék öltöny, csokornyakkendő. Néhány hónappal a kullancscsípés előtt készülhetett.

— Utat a menyasszonynak! — A bakterházból hármas, négyes bolyokban szakad ki a násznép.

KISS ISTVÁN Budapest 1982/6

Magyarország—NDK atlétikai viadal

KUBINSZKY MIHÁLY

Az új sportcsarnok sikere

Az új sportcsarnok imponáló — már csak a külső és belső méretei miatt is. A hatalmas, megkapó belső térben a lenyűgöző látvány eleganciával párosul, s emiatt a hasonló méretű külföldi csarnokok sorában előkelő helyezést érdemel. Az eleganciát elsősorban a célszerűség kifejezése, nem kevésbé a szerkezet tiszta megjelenítése és végül a jó színhatás és világítás adja.

Térfogata 360 ezer légköbméter, alapterülete 40 ezer négyzetméter, fesztávolsága 102 méter. Ilyen belső térrel hazánkban eddig az ipari és a közlekedésépítés is alig kérkedhetett, annál is inkább, mert csarnokainál másodrangúak voltak az építészeti igények. Ott mindenki dolgozik, sürög-forog. A sportcsarnokban 12 és fél ezer ember ülve tölt el órákat valamilyen esemény szemlélésében. Ehhez méltó építészeti keretet kellett és sikerült létrehozni. Pedig ilyen méretben ez ugyancsak nehéz. A belsőépítészet szokott eszközei — falburkolat, szőnyeg, ízléses bútorok — nem elegendők ehhez. Itt atmoszférát kellett teremteni, amelyhez hozzájárulnak a jó térarányok, a hatásos tetőszerkezet és a nézőtér felületét alkotó üléssorok játékos folthatása, további lehetőség a megvilágítás és mindezek felett: a bemutatók középpontba helyezése, a mozgó látvány „építészeti kihasználása". A tervezők éltek mindezekkel a lehetőségekkel, a csarnok hatásában kifogástalan.

A sokszög alapú, hengeralakhoz közelítő hasábot, a küzdőtér és a nézőtér együttesét öt egymás feletti gyűrűs szint övezi. A legalsóban az öltözők és mosdók, a következőben a bejárók helyezkednek el. A harmadik szint is a közönség forgalmát, a nagy tér „megtöltését" és „kiürítését" szolgálja, míg a negyediken a sajtó- és díszpáholyok s egyéb helyiségek találhatók. Legfölül van az ún. technikai szint.

A lefeszített, kábelszerkezetes függőtető szövevényei közé járdák vezetnek, melyek nemcsak a szerkezet ellenőrzését, hanem a világítóberendezések kezelését is lehetővé teszik. Ebben a „tetőtájban" is minden áttekinthető, minden megközelíthető, minden világos. A centrikus elrendezés megnehezítené a „tájolás" érzékelését, ezért nagy a jelentőségük a feliratoknak. Ennyi nézőt nem is lehetne másképp eligazítani. A közönség az épületet gyorsan elhagyhatja: a küzdőtér másfél

Pophangverseny Amanda Learrel

Emlékek, anekdoták a Tanár Úrról

BARNA ISTVÁN:

A Kodály-legendárium legbájosabb történetei közé tartoznak azok, amelyek a Mester híres és hírhedt szűkszavúságáról, lényegretörő kijelentéseiről szólnak.

Íme, az egyik:

Kodály nemigen állhatta, ha a Zeneakadémia folyosóján megszólították, amikor órára ment, vagy onnan jött. Mindenkivel szóba állt természetesen, de mindig a maga idején. Nevezetes népzeneóráinak hallgatói — és ilyenek a népzene kötelező tárggyá történt előléptetése után (ami ugyancsak Kodály műve volt) igencsak sokan voltak — a szokásos félévi indexaláírásokat természetesen a félév első óráin bonyolították le. Persze voltak, akik még Kodálytól is „lógtak", olyanok, akik ezt a „melléktárgyat" nem tartották fontosnak. Nos, néhány ilyen hallgatónő, aki akkor eszmélt rá, hogy indexéből hiányzik Kodály aláírása, amikor már egyeztetésre sürgősen be kellett adni az indexeket az irodába, lesben állt a tanterem előtt, és várta, hogy a Tanár Úr kijöjjön óra után. Kodály kilépett a teremből, az egyik lány kinyitott indexszel odalépett hozzá: „Tanár Úr, egy pillanatra..." Kodály megállt, egy pillanatig némán, majd így szólt: „Már elmúlt" — és békésen tovább-ballagott.

Balról jobbra: Kálmán Oszkár, Horusitzky Zoltán, Kerényi György, Ádám Jenő, Székelyhidy Ferenc, Karvaly Viktor és Palló Imre

*

A másik ilyenféle Kodályiáda a harmincas évek közepe táján történt. Egy rendkívül ambiciózus hangszeres növendék Kodálynál is „be akart vágódni", és ezért népzenei tárgyú tanulmányt írt. Odasündörgött a Mesterhez, aki éppen zeneszerzésóráról jött kifelé: „Tanár Úr kérem, írtam egy népzenei tanulmányt. Tessék szíves lenni elolvasni, és véleményt mondani!" Kodály ránézett, szó nélkül zsebrevágta az iromány, és továbbment. Hetekkel később az ifjú titán hasonló körülmények között, tehát zeneszerzés-óráról kijövet, megint odasettenkedett Kodályhoz és megkérdezte: „Tanár Úr, kérem, el tetszett már olvasni a tanulmányomat?" Kodály meg sem állva így válaszolt: „Még nem". És ez így ment hónapokon keresztül. A növendék odament, megkérdezte — Kodály válasza mindig ez volt: „Még nem".

Sok idő eltelt, mire végre valahára választ kapott. De aligha örült neki. A szokásos kérdésre, hogy elolvasta-e már a dolgozatot, Kodály igennel válaszolt. — „És?" — kérdezte reménykedve, bizakodva a delikvens. — „Rossz" — válaszolt Kodály anélkül, hogy tempós járásán változtatott volna.

BÁRDOS LAJOS:

Személyes kapcsolatom nem volt vele. Egyfelől Kodály nagyon jól távol tudta magától tartani az embereket — másfelől sokkal jobban tiszteltem, semhogy magánügyekkel foglaljam le felbecsülhetetlen értékű munkaidejének csak egy percét is.

Mégis, van egy kedves, nem muzsikus emlékem róla. Mi 1925-ben végeztük nála a zeneszerzést. Tíz év múlva meghívta lakására ezeket a volt növendékeit. Könnyű kis hideg vacsora, nem túl bőbeszédű társalgás... Aztán egyszer, miként az társaságokban elő-előfordul, véletlenül beállt a teljes csend. Ekkor Kodály Emma asszonyhoz fordult:

— Nem látod, milyen álmosak a vendégek? Miért nem hagyod őket aludni menni?

Nem volt még negyed tíz...

Azóta se dobtak ki sehonnan ilyen finom szellemességgel...

Emma asszonnyal

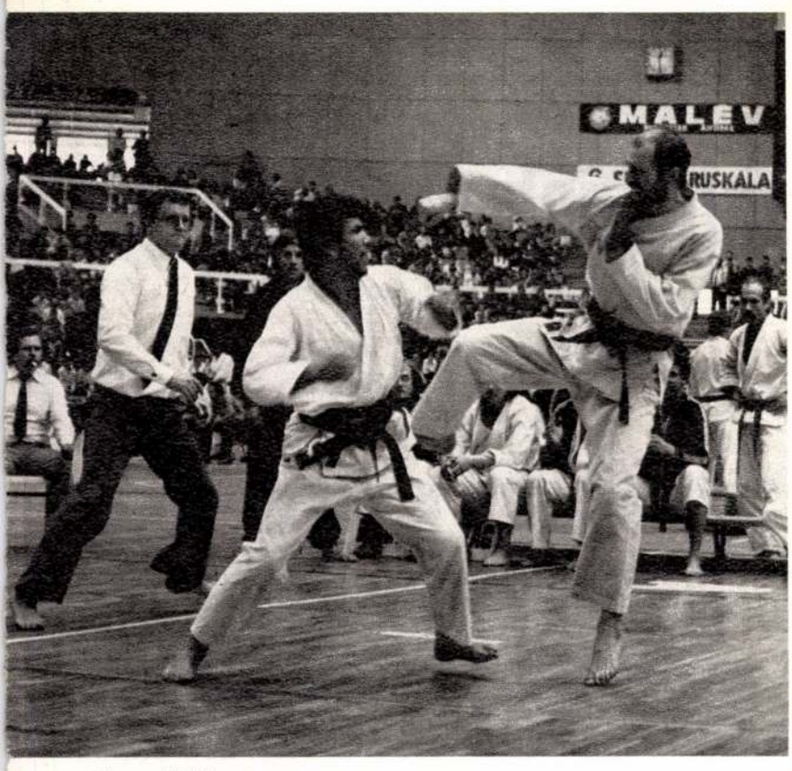

Nemzetközi karateverseny

A Győri Balett

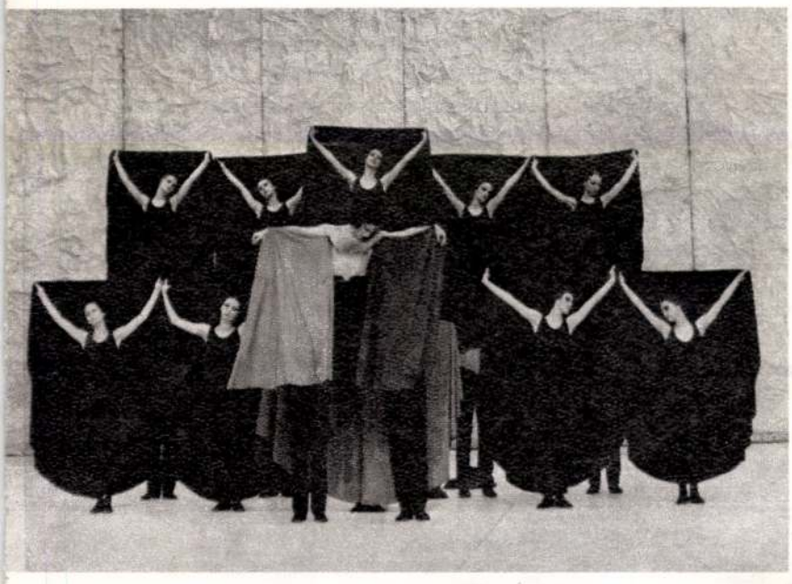

perc alatt, az épület hat perc alatt üríthető ki. Ehhez és nem pusztán az esztétikai hatáshoz szükséges a sportcsarnokban látványként is domináló építészeti rend.

Az építészeti teljesítménynél nem kisebb a gépészeti. Az épületet jól fűtik (ezt a télen magam is tapasztaltam). A nyári légfrissítés remélhetőleg ugyancsak hibátlanul fog működni. A légbefúvás felül, az elszívás alul történik. A légcsere tetőfelépítményeinek hézagosan felállított dobozai egyébként furcsa pártázatos kontúrt rajzolnak a homlokzatra. Ez erősen szembetűnik, mikor az épülethez közelítünk, s aligha tartozott az építész elképzeléséhez.

A küzdőtér méretei mellett szinte eltörpülnek és mellékhelyiségnek tűnnek olyan létesítmények, melyek másutt bizonyára jelentős centrumot képeznének, mint például a két edzőpálya. A nagyobbik mintegy kétezer négyzetméter alapterületű. Jégpályája alá 18 kilométer hűtőcső van beépítve.

A csarnok előtereiben a falburkoló mészhomoktégla uralkodik, melynek előnye, hogy élénkpiros szín nélkül ad téglatextúrát, s ezért egy ideje igen kedvelt belsőépítészeti anyag. A téglapiros szín ugyanis az emberek nagy részében külső falat, északi zord időjárást asszociál. A szürkével rokonszínű, de finomabb árnyalatú, a belső tér falfelületét borító cementkötésű forgácslap (Betonyp). Itt, a csarnokban egy új építőanyag „betörésének" lehetünk tanúi. Kifogásolni kell azonban a közönség közlekedését szolgáló felületek aszfaltburkolatát, mely különösen a rákent festék miatt nem mutat jól.

A sportcsarnok kapcsolata a közeli Népstadionnal és a készülőben levő Stadion-szállóval látványban és funkcióban egyaránt jó. Összetartozásuk világos és harmonikus. A hazai sportkultúra méltó építészeti keretben mutatkozik. S jól jelölték ki az együttes helyét Budapest városszerkezetében. Amikor annak idején, harminc évvel ezelőtt, a Népstadion épült, sokan megkérdezték, helyes volt-e vajon a hely megválasztása a füstös Keleti pályaudvar tőszomszédságában, a külvárosi gyártelepek közelségében? Nem lett volna kedvezőbb egy félreeső budai hely? Úgy hiszem, hogy a fővárosnak már az is nagy nyereség, hogy itt, a legsűrűbb beépítésű övezetek mentén ekkora terület szabadon maradt és lélegzik, az ugyancsak közeli Városligettel majdnem összefüggő zónát alkot. Egyébként a Keleti pályaudvar már nem füstöl. Azt hiszem, mindenképpen örülhetünk, hogy sportközpontunk — más nemzetek hasonló intézményeitől eltérően — szokatlanul bátor közelségben van a városközponthoz. Minden irányból könnyen megközelíthető.

A sportcsarnok és a Népstadion forgalmi kapcsolatába, sajnos, kisebb zökkenő csúszott, a szó szoros értelmében: a gyalogoshidakat Rialto-szerűen meg kellett magasítani, hogy a már korábban lefektetett közművek miatt immár fel nem bontható utak felett a közönséget átvezethessék.

Kissé túl soknak tartom a betonozott és aszfaltozott felületet. Éppen egy sportlétesítménynél bizonyára lehetett volna ezek helyett zöldbetont vagy gyepsávokat létesíteni, melyek intenzívebb fásítást tettek volna lehetővé. Hiszen az épületek amúgy is nagy területet foglalnak el. A föld csak akkor „lélegzik", ha felületének kétharmada szabad marad, nincs lebetonozva, beépítve.

Összességében szép munkát végeztek, akik az új sportcsarnok létesítésében közreműködtek. Csak némelyikük nevét tudom itt kiemelni. Kiss István irányító építésztervezővel és munkatársával, Vukovich Miklós építésszel kell kezdenem a sort. A beépítési tervet Szabados László, a statikai munkát Ercsényi Sándor és Nemes Szilárd készítette. A fűtésszellőzést Réfy Imre, a világítástechnikai megoldásokat Mostbacher Ödön tervezte. Valamennyi munka a Középülettervező Vállalat keretében készült. Igazgatója, Mányoky László építész a jó gazda figyelmével ugyancsak részt vett a nagy munkában. A készülőfélben levő Stadion-szálló építésztervezője, Tolnay Lajos meghatározóként működött közre az épületek együttessé formálásánál. A sportcsarnok függőtetőjének tervezését a leningrádi Lenznyep, J. V. Jeliszejev állami díjas konstruktőr végezte. A belsőépítészeti terv Mózer Pál és Székelyi Zsuzsa munkáját dicséri. Valamennyien hozzájárultak ahhoz, hogy az egyik legnagyobb és valóban nagyszabású huszadik századi fővárosi középületet ilyen kiváló megfogalmazásban hagyhassuk örökül a következő nemzedéknek.

PURCSI BARNA GYULA

„Sok a költő, fiam, mindnek élni kell"

Szép Ernő 1884. június 30-án született Huszton, szegénysorsú zsidó tanító gyermekeként. Hajdúszoboszlón apja keze alatt végzi az elemit, majd Debrecenben és Mezőtúron járja a gimnáziumot, a nyolcadik osztályt Budapesten, a terjeszkedő s az irodalmi centrum hegemóniáját magához ragadó ifjú világvárosban, egy kis verseskötettel a háta mögött. Apai nagybátyjánál lakik, a Keleti pályaudvar melletti Százház utcában. A városban ízlelheti meg igazán a self-made man keserű kenyerét: az írás nem lehet többé szabad, szellemi kaland, ebből kell megélnie, vagy legalábbis (később) előteremteni a hónaposszobák bérét és a betévő falatra valót. „*Minden hónapban eladtam a Kakas Mártonnak vagy két verset. Később a Borsszem Jankót is meghódítottam: ott is négy koronát kaptam egy-egy rigmusért, legfeljebb kettőt vettek ott is havonként, többre nem reflektált a szerkesztő, Ágai Adolf, azt mondta: sok a költő, fiam, mindnek élni kell. A Borsszem Jankóba kormánypárti rigmusokat kellett írni, a Kakas Mártonba ellenzékieket.*"[1]

A szépirodalom, úgy látszik, semmiképp sem a bőség szaruja Budapesten. „*Meg kell jegyezni, a komoly verseimet szívesen kiadta a Pesti Hírlap meg a Pesti Napló, a Vegyes meg az Innen-Onnan-rovatok elején, de ezekért egy fillért sem kaptam. A segédszerkesztő urak, akik átvették a verseimet, megmondták, hogy szó sem lehet honoráriumról, ezzel kapja a lap a verseket, a szerzőik boldogok, ha ‚jönnek', még ők fizetnének, ha kéne.*"

Szép Ernő nem is tud az írásból megélni, egy másik „műfajba" fog: címírást vállal a Hermes banknál. A bank ezer boríték megcímzéséért fizet egy koronát. Az ifjú író legjobb teljesítménye, napi hatszáz boríték megfejelése után minden más tevékenységre képtelen. A gimnáziumi könyvtárból kölcsönzött kötetek — Mikszáth, Tolsztoj, Csehov, Dickens, Anatole France, Balzac — bűvöletében ott is hagyja a bankot. A véletlenen múlik, hogy el tud szegődni egy vak ember mellé kísérőnek és felolvasónak. Munkaideje délután öttől hétig tart, a fizetség havi harminc korona és naponta uzsonna. E rózsásnak éppen nem nevezhető időszakban ismerkedik meg az anarchista és szocialista tanokkal; egy földije kölcsönzi neki Kropotkin emlékiratait és két Marx-kötetet, s Bakunyinról, Lasalle-ról mesél. Az élményekből vers is születik — *A vonat* címmel —, amelyet állítólag a Népszava is lehoz név nélkül.

A Légrády-tulajdonban lévő Pesti Hírlap humoros politikai verseket kér tőle, majd a Negyvennyolc című lapnál kap munkát: a ripők lelkületű jogász-szerkesztő diktálja vezércikkeit, neki kell lejegyeznie és korrigálnia, valamint a heti aktuális rigmust, a „szezonverset" megírnia. Ezektől évek múltán sem tud megszabadulni. A szükségesnek is megvan azonban néha a haszna: a budapesti irodalmi kabarék egyik legnépszerűbb szerzője, a magyar sanzon egyik megteremtője itt alakítja ki költői eszközeit. „*Ha sok eső esett, arról írtam, ha a sziámi ikreket bemutatták Pesten, arról írtam, meg az új táncról, meg már nem tudom mi mindenről.*"

A Pesti Hírlap szerkesztőségében ismerkedik meg Peterdi Andorral, aki elviszi a New York kávéházba. Ide addig nem merte a lábát se betenni, csak üvegablakai előtt sétálgatott, sóvárogva. Legendás hely: kis és nagy költők, írók népszerű tanyája az irodalmi asztal, hiteleket diszkréten elfelejtő, mecénás-szellemű a főpincér, ott vannak a pesti irodalom habitüéi: Pásztor Árpád, Csergő Hugó, Szomaházi István, Molnár Ferenc, Bródy Sándor s maga Kiss József. „*Én voltam a legvidámabb fiú ezek közt a new yorki költők közt* — írja emlékezéseiben Szép Ernő —, *de persze én is csupa szomorú verset írtam. Felnőtt életemben azután nagyon elszégyelltem magam, hogy soha az élet örömeiről, élvezetes perceiről verset nem írtam.*" Kissé túlzó, de találó mérleg.

Amint felcsillan a remény, hogy írásaiból meg tud élni egy ideig, úgy dönt — egy-két hónappal az érettségi előtt —, hogy megszabadítja magát az algebra gyötrelmeitől, amely gyerekkora óta átokként nehezedik rá. A Hét körének megismerése után szocialista földije hozza össze a Budapesti Napló gárdájával a szerkesztőség törzstanyáján: a Szabadság kávéházban.

A bemutatkozáskor ott volt Vészi József, Kabos Ede, Erős Gyula (a segédszerkesztő), Színi Gyula, Bíró Lajos és egy nagyváradi újságíró: Ady Endre. „*Fizetésem egyelőre*

Szép Ernő az Otthon Hírlapírók Körében. Az álló sorban balról a hatodik

[1] Emlékezéseit az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárában őrzik

Kiss István

Nyírbátor, Református templom parkja
Kiss István: Tinódi Lantos Sebestyén-portrészobor,
vörösrézlemez domborítással,
figuraméret 250 cm;
megbízás: 1979. I.

—: Köztéri munkák.
Művészet, 1980. augusztus – 47. kép.

Kiss
5515
Natsi

NÉPSZAVA 1979. ápr. 5.

KIÁLLÍTÁSI KALAUZ

Kiss István salgótarjáni tárlata

A vidék művészeti életének jelentős eseménye Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész kiállítása a salgótarjáni *Kohász Galériában.* A bemutatott 21 kisplasztika és szoborterv a mai magyar művészet egyik legkiemelkedőbb, külföldön is nagyra becsült egyéniségét reprezentálja a nagy munkásvárosban, aki mint a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke, meghatározó szerepet tölt be kulturális életünk irányításában is.

A ma 52 éves mester ahhoz a nemzedékhez tartozik, amely a felszabadulással egy időben érkezett el a felnőttkor küszöbére, s így emberi és művészi kibontakozása elválaszthatatlanul összeforrott a szocialista társadalom építésének bonyolult folyamatával. Művészetének éltető forrása a munkásosztály világnézetével és életével való *eleven kapcsolat,* mely alkotótevékenységének politikai tudatosságában és konzekvensen realista valóságlátásában egyként megnyilatkozik. Értékrendjében a szobor *híd* a gondolkodás és a társadalom között, ezért mind tematikáit, mind formaeszközeit úgy választja meg, hogy azok befolyásoló erővel bírjanak — akár úgy, hogy a környezetet humanizálják, akár úgy, hogy a koreszmények jelképpé tömörítésével eszmei tájékozódási pontot adnak — az emberekre. Tehetségét dicséri, hogy legjobb művei *mindkét* követelménynek, a dekoratív és a tudatformáló funkciónak is eleget tudnak tenni.

Kiss István elsősorban „köztéri szobrász", s tulajdonképpen minden egyéb tevékenysége, így a kisplasztikai munkálkodás, vagy a portrészobrászat csak előjáték, és arra szolgál, hogy majdan *beolvadjanak* egy-egy emlékmű szintézisébe. Szobrait nem kiállításokra készíti, hanem állandó nyilvánosságnak, konkrét helyre és céllal szánja. Mindez elégségesen megmagyarázza, hogy kis méretű alkotásait *nem lehet* a kisplasztika hagyományos mércéivel mérni és értelmezni, mert többnyire monumentális munkáinak mintáiként, terveiként jöttek létre, s mint lépték nélküli modellek, természetesen nem adnak teljes értékű képet a kész mű (sokszor építészeti segédlettel is előmozdított) értékeiről. Egy-egy elkénzelést néha több változatban, sőt többfajta anyagban is kivitelez; a hagyományos bronzöntés mellett szívesen él a hegesztés improvizációkat is lehetővé tevő módszereivel, míg máskor közvetlenül kőbe faragja, vagy ólomba kalapálja elképzeléseit. Igen leleményes a különböző anyagok együtthatásának kiaknázásában, a fém kővel, üvegpasztával, vagy más fémmel való párosításában. Stílus dolgában főként a természetes formákat és arányokat átfogalmazó, *expresszív realizmus* szellemében mintáz, ám ha mondanivalója megkívánja, merészen tágít a kortársi szobrászat más igazodásai — pl. a pop-art, vagy a szcenikus szoborépítkezés — felé is.

A kéttucatnyi alkotás szinte teljes áttekintést ad a Kiss Istvánt foglalkoztató legfontosabb problémakörökről és műfajokról. A centrumban a *politikai emlékművek* állnak, amelyek történelmünk kiemelkedő eseményeit, a nemzet sorsát előbbre vivő társadalmi és politikai aktivitást örökítik meg, illetve századunk emberierkölcsi problémáit exponálják hol a figurativiás hagyományosabb, hol pedig a fogalmi általánosítás korszerűbb plasztikai nyelvén (*1514, Magyar Tanácsköztársaság, Proletár, Endrőd, Felszabadult, Mártíremlékmű* stb.). A művek egy másik, jelentékeny csoportja ún. „portréemlékmű": ezek a magyar kultúra és tudomány kimagasló képviselőit, és a nemzetközi munkásmozgalom vezéregyéniségeit hozzák emberközelbe. A szobrok közös jellemzője, hogy azokban nem a megformáltak testi, hanem *jellembeli* tulajdonságai dominálnak, amit a művész olyképpen ér el, hogy a fejet egy jellegzetes formai motívumra ülteti. A *Bolyaiak* esetében ez a formai motívum a kezek különböző értelmű mozdulata — Bolyai Farkasé befelé zár, Jánosé viszont, a végtelenséget szimbolizálva, nyitva van —, *Adynál* a testet felkiáltójellé alakító, állig begombolt öltözet, *Apáczainál* a klasszikus görög oszlopra emlékeztető figura, a *Leninszobroknál* a forradalmár belső dinamikáját megsejtető, lángnyelvszerű alakkiképzés.

A szobrász környezetalakító szándékait azok az épületplasztikai kísérletek mutatják a legteljesebben, amelyek szerkezeti elemként *dekoratív funkciók* ellátására is képesek. Ide kell sorolnunk Kiss István változatos tömegkompozícióit, így a vágtató lovakat formázó *Tavaszt* és a szigorú rendszerbe komponált *Végvériakat,* amelyek azon túl, hogy eszmei-hangulati hatásokat ébreszfenek, térrácsként is alkalmazhatóak. Ilyen jellegű próbálkozásainak egyik legszerencsésebbje a *Galambok* című, hegesztett acélból kialakított dekoratív alakzat, amely a motívumok és méretek megfelelő alakításával külső és belső díszítésre is felhasználható. Voltaképpen a kisplasztikaként számon tartott *Munka* című kompozíció is épületplasztikai teljesítmény, mert a tengely köré szervezett, különböző nézetű négy figura nem közvetlenül, hanem közvetve: *térhatása és formaritmusa útján* utal a szobor tényleges mondanivalójára: az ember és a gép egységére.

Örülnünk kell, hogy a kiállítási bemutatkozástól korábban tartózkodó művész — ami, ismételjük: egy köztéri szobrásznál indokolt és érthető —, újabban szívesen kölcsönzi oda kollekcióját az arra igényt tartó közösségeknek és intézményeknek, mert ezeken a bemutatókon olyan műveket ismerhet meg a közönség, melyekben a szocialista-realista alkotótevékenység néhány alapvető elve és formateremtő lehetősége testesül meg — *mértékadó érvénnyel.*

Tasnádi Attila

Dózsa-részlet a hartai emlékműből

Méliusz József köszöntése

Mélisz Józsefet, a Magyar Írók Szövetségének vendégeként hazánkban tartózkodó romániai magyar írót hivatalában fogadta *Pozsgay Imre* kulturális miniszter. Az Írószövetségben a tiszteletére rendezett baráti fogadáson az írót *Dobozy Imre* elnök köszöntötte.

SZÍNHÁZI MŰSOROK

Operaház: Cosi fan tutte (Klemperer b. 1. ea., 7) **Erkel Színház:** Hunyadi László (10. bérl., 1. ea., 6) **Nemzeti Színház:** Szent György és a Sárkány (7) **Madách Színház:** A hatodik napon (7) **Bp-i Gyermekszínház:** Jövőre veled ugyanitt (a **Madách Színház vendégjátéka,** 7) **Vígszínház:** Vadkacsavadászat (Varsányi I. b. 1. ea., 7) **Pesti Színház:** Orfeusz alászáll (sajtóbemut, 7) **József Attila Színház:** Anna őfelsége (nyilv. főpróba, 7) **Operettszínház:** Kabaré (7) **Vidám Színpad:** Micsoda cirkusz! (7) **Thália Színház:** A japán szalon (7) **Mikroszkóp Színpad:** Minek néz engem? (fél 9) **Radnóti Miklós Színpad:** Mikszáth Kálmán különös házassága (du. 3 és e. 6) **Bp-i Gyermekszínház:** Egy szívdobbanás fele (du. 3) **Bábszínház: Népköztársaság útja:** A Sárkány (du. 3) **Jókai tér:** János vitéz (de. 10) **Fővárosi Nagycirkusz:** Intercirkusz (fél 4 és fél 8) **Zeneakadémia Kisterem:** Algerdos Budrisz (klarinét, Rajmondasz Katilgusz (hegedű) és Larissza Lobkova (zongora) hangversenye (Korunk zenéje, fél 6) **Zeneakadémia:** Kamaraest (Korunk zenéje, fél 8).

*

A **Madách Színház** igazgatósága közli, hogy az október hónapra hirdetett összes Kései találkozás előadás Mensáros László betegsége miatt elmarad. A megváltott jegyeket a váltás helyén visszaváltják.

KÖZÉLET

Trautmann Rezső, az Elnöki Tanács helyettes elnöke, Lázár György, a Minisztertanács elnöke és Apró Antal, az Országgyűlés elnöke fogadta Zsigmond Zoltánt, hazánknak a Szíriai Arab Köztársaságba akkreditált rendkívüli és meghatalmazott nagykövetét, aki a közeljövőben utazik állomáshelyére.

Csütörtökön Ulánbátorba utazott a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság küldöttsége — Szakali József államtitkárnak, a KNEB elnökének vezetésével — Cendijn Molom miniszterelnök-helyettesnek, a Mongol Népi Ellenőrzési Bizottság elnökének meghívására. A delegáció elutazásánál a Ferihegyi repülőtéren jelen volt D. Purev, a Mongol Népköztársaság budapesti nagykövete.

KITÜNTETÉSEK

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa *Mikola Ferencnek*, a Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízügyi Dolgozók Szakszervezete Zala megyei bizottsága titkárának a Munka Érdemrend arany fokozata, *Medgyesi Mátyásnak*, a MEDOSZ Békés megyei bizottsága és *Pais Pálnak*, a MEDOSZ Zala megyei bizottsága politikai munkatársának a Munka Érdemrend ezüst fokozata kitüntetést adományozta, nyugdíjba vonulásuk alkalmából. A kitüntetéseket *dr. Dobi Ferenc*, a MEDOSZ főtitkára adta át.

Az Elnöki Tanács *Sófalvi Istvánnak*, a dunaújvárosi városi tanács elnökének nyugállományba vonulása alkalmából, eredményes munkássága elismeréséül, a Munka Érdemrend arany fokozatát adományozta. A kitüntetést *Závodi Imre*, a Fejér megyei tanács elnöke adta át.

Fagyoskodni nem kell

Fűteni takaré

Az egyik új városnegyedben több lakó leszereltette a fűtőtestet a fürdőszobából, mert a múlt télen olyan melege volt, hogy azt már nem lehetett elviselni.

— Minden oldalról fűtött helyiségek veszik körül a fürdőszobát — magyarázza egy ismerősöm —, így teljesen fölösleges volt az ottani radiátor, elzárni meg, persze, nem lehetett, mert egycsöves a rendszer. A szobákban egyszerűbb a helyzet: legfeljebb kinyitjuk az ablakot. *Az utcát fűtjük, mást nemigen tehetünk.*

Kinek a dolga?

Igaz, nem mindig rajtunk — a lakókon — múlik, mennyit sikerül megtakarítani. Akik *egyedileg fűtenek* — szénnel, gázzal, olajjal, vagy akármi mással —, természetesen *sokat tehetnek azért, hogy kevesebbet mutasson a számla.* Gondoskodhatnak például arról, hogy jól szeleljen, ne kormoljon a kályha, kijavíttathatják az ajtók, az ablakok szigetelését. Ha túl meleg van, takarékra állíthatják a berendezést. Nem árt tudni azt sem, hogy a száraz levegő fokozza a hidegérzetet, néha elég egy párologtató és máris kellemesebb a szoba hőmérséklete.

A *távfűtéses lakásokban* más a helyzet. A jó szigetelés és hasonlók nyilván itt is sokat segítenek, de az ésszerű takarékoskodás nem elsősorban a lakók feladata. És a legtöbb gondot éppen az új lakótelepek gazdaságos fűtése jelenti évek óta. Elég gyakori, hogy *míg a legfelső emeleteken nyitott ablaknál is ingujjban járnakkelnek az emberek, a földszinten dideregnek.* Akik fáznak, ilyenkor felhívják a hőszolgáltatót. Ott többnyire úgy próbálják orvosolni a panaszt, hogy megemelik a fűtővíz hőmérsékletét. Ettől odafönn még melegebb lesz.

Sokan azt mondják, nincs más lehetőség, „a távfűtés ilyen". Különösen az *egycsöves* rendszerű, mert ez — úgymond — szabályozhatatlan.

— Vajon valóban a sokat szidott egycsöves fűtőrendszer lenne minden pazarlás oka?

— Nem az egycsöves fűtés rossz, hanem annak a jelenlegi kialakításában és üzemeltetésében van a hiba — mondja *dr. Varga István*, az Országos Energiagazdálkodási Hatóság osztályvezetője.

Ez a véleménye *Biró Kálmánnak*, az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium műszaki-fejlesztési főmérnökének is:

— Az egycsöves fűtés *előnye*, hogy ehhez csak egyféle méretű csőre van szükség, és így lehetőség van a fűtőcsövek tipizálására. A gyártás és a szerelés élőmunka-igénye körülbelül fele a kétcsöves rendszerének.

Elvetélt lehetőségek

A közhiedelemmel ellentétben, az egycsöves fűtés sem szabályozhatatlan:

— A fűtőtestek eredetileg *elzárócsappantyúval* készültek — mondja Biró Kálmán. — Ezek elfordításával a radiátor egyharmadába nem jutott meleg víz. A laboratóriumi vizsgálatok azt mutatták, hogy *a leadott hőmennyiséget ilyen módon körülbelül 30 százalékkal lehet csökkenteni.* Sajnos a

Lehel városa

Nem a kürt teszi híressé

Szivós Antal a városi pártbizottság első titkára, *Szalóki László* tanácselnökhelyettes és *dr. Székely András* orvos, a népfront helyi szervezetének elnöke sokat tudnának mesélni arról a külső és belső „szorításról", ami az igazi, modern várossá válást kísérte, és kíséri ma is. Igények keletkeznek és óhatatlanul megteremtődik az igények kielégítésének szükségessége. Vita, harc, ellenállás és összefogás kíséri ezt a folyamatot. Sokan segítik a közös ügyet, de akadnak akik hátráltatják.

Nehéz örökség

Mit kellett itt felépíteni, megteremteni az utóbbi két évtizedben?

Dr. Mihályi István tanácstitkár: „... 1960-tól felépítettünk *háromezer lakást.* A második 15 éves lakásépítési tervben háromezer újabb lakás építését irányoztuk elő. Megjegyzem: még mindig marad több ezer régi, elavult, komfort nélküli otthon. Óriási feladat egy ilyen örökséget átvenni."

Kiss István, a műszaki osztály vezetője: „... Nem uniformizálunk. *Szépet, korszerűt, tájba illőt akartunk.* Egyesek tiltakoztak a műanyagbevonat ellen. S milyen szépek lettek a házak."

Rácz Jánosné, a művelődési osztály vezetője: „... Egy sereg közintézményt kellett létesíteni. Könyvtárak, rendelőintézet, szakmunkásképző, és gyakorlóiskola, óvodák épültek. Hotel és termálfürdő, strand és még mindig nem elég... Művelődési központ, új kórház kellene, hiszen *100 ezer ember lakik Jászberény vonzáskörzetében*, és Vámosgyöröktől Hevesig, Jászárokszállástól Zagyvarékasig, ide járnak vásárolni, szórakozni, tanulni a felnőttek, a diákok, gyerekek."

Szent Vendel imája

Gedei György pénzügyi osztályvezető: „... *A városban két Szent-Vendel szobor áll. Ő a juhászok védőszentje. Nos, még ő sem tudna leimádkozni annyi mindent...*"

Felnevet a rögtönzött kerekasztal-társaság. Gedei György folytatja: „... Csatorna nincs még a város fele részében, kevés a jó út. Víztisztítómű .. Folytassam?"

Folytatják a *Lehel Hűtőgépgyárban: Schiller Erik* gazdasági igazgatóhelyettes, *Szebenyi Mihályné* adminisztrátor, *Pataki József* lakatos, *Szabó István és Bujdosó János* hegesztők. Szerintük Jászberényben az ipari munkásság „együtt él" a várossal, hozzájárul a város építéséhez, csinosításához. A múlt évben például 18,5 millió forint értékű társadalmi munkát végeztek a jászsági polgárok, s ez országosan is kiemelkedő eredmény.

Schiller Erik: „Együtt nőttünk a várossal. Kérem, tessék csak elképzelni, milyen figyelmet, tapintatot néha méregnyelést követelt, hogy a mezőről, tanyákról bekerülő fiatalemberekkel megismertessük a magas színvonalú ipart, hogy megszokják a szervezettséget, a pontosságot, a fegyelmet."

Szebenyi Mihályné: „... Én társadalmi munkában népi ülnök vagyok, tudtommal *Pataki Jóska*, te kereskedelmi ellenőr vagy. Mások ta-

„Emelkedik

Szabó István „... Szinte emelkedik az ember a székben, amikor tanácsülésen, vagy bárhol hallja, mit tettünk, mi, a Lehel dolgozói a településért. Például *Hamar József* Állami Díjas szerelő brigádja a város összes játszóterén elvégezték az elektromos érintésvizsgálatot. Persze a városiak is serénykednek. *Sárosi Bandi bácsi* a műemlékekkel foglalkozik, *Oláh János* nyugdíjas, *Andrási Béla* nyugdíjas a lakosság mozgósításából veszi ki a részét. No, de elfogyott például a belterület, ahol újat lehetne építeni. Szanálni kell. Sok pénzbe kerül majd."

Beszélnek a jégkorongcsapatról, a futballról, aztán a sportpályák, a parkok állapotáról, arról, hogy ültetnének több fát, de nincs megfelelő csemete, szóba kerül a tanácsi fogadóóra, amit itt tartanak a gyárban, vitáznak arról, vajon miért nem helyeznek már el forgalmi jelzőlámpákat a gyerekek biztonságo-

Kiss István, szobrász

□ KISS ISTVÁN szobrászművész kiállítása nyílt tegnap a XV. kerületi Konyfa u. 5. sz. általános iskola aulájában. A tárlatot a 700 éves fennállását ünneplő Rákospalota kiállítási programjának keretében rendezi a HNF és a XV. ker. Művelődési Központ.

–□ Kiss István

Esti Hírlap Bp. 1981. márc. 17. 2

Kiss István, szobrász

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrászművész munkásságát szemléltető tárlat nyílt meg pénteken a Tolna megyei Kölesden. Az alkotó szobrai és emlékművei Budapesten kívül az ország nagyobb városaiban is megtalálhatók, s ezek 44 kicsinyített másа látható március 8-ig a Kossuth Művelődési Házban.

— :Kés

8

Népszabadság Bp. 1981 febr. 21.

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 11.
Telefon: 337-748, 340-726
1979 APR 27

NÉPSZAVA

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

1021

NÉPSZAVA 1979. április 27.

KIÁLLÍTÁSI KALAUZ

Szabadtéri szoborgaléria

A Fővárosi Tanács V. B. művelődésügyi főosztálya és a Budapesti Képzőművészeti Igazgatóság közös erőfeszítéseinek eredményeként az idén ismét megnyitotta kapuit a *Fővárosi Szabadtéri Galéria* a Vas utcában.

A két háztömb közé ékelt, kőlapokkal fedett utakkal és pihenőhelyekkel kiképzett kis parkban, amelynek kovácsolt vaskapuit napnyugtától napkeltéig bezárják, ezúttal a képzőművész szövetség pártszervezetének szobrász tagjai mutatják be munkáikat: parkszobrokat, monumentális emlékműveket, díszítőművészeti alkotásokat és ún. közép méretű kiállítási plasztikákat vegyesen. (Az utóbbiak beépített talpazatokon állnak.) Közülük néhány már ismerős egyéni és csoportkiállításokról, a fentebbi összetételben azonban, illetve a szabadtéri bemutatás kedvező lehetőségei között nemegyszer *új arcukat* mutatják, eddig kevésbé észrevett vonásaikat tárják fel.

Mindjárt a bejáratnál *Kiss István* Kossuth-díjas szobrászművész, egyik legnépszerűbb köztéri alkotónk két nagyméretű figurális műve fogadja a látogatót. Közülük a „Generációk" című még a művész fiatalkori munkája; 1955-ben készült, eredetileg Tiszapalkonyára. Kiss István ekkori szobrászi stílusa még a plasztika klasszikus hagyományainak jegyében állt, ami mind a figurák — szobor egy kisgyermeket maga fölé emelő fiatal férfit ábrázol — formai kiképzésében, mind a kompozíció elbeszélő, zsánerszerű megoldásában, érzelmi hatásokra építő beállításában megnyilvánul.

A „Felszabadulás" címet viselő másik szobor egészen újkeletű munka — a művész Nyírbátorba szánt felszabadulási emlékműnek egyik változata. Benne már csak a finom jelképesség emlékeztet a „Generációk"-ra, mert plasztikai felépítése egészen újszerű, hallatlanul tömör. Meg kell jegyeznünk, hogy a szobor csak egy feléje épített kapu-alakzattal válik teljessé: innen lép ki — a kezében tartott virággal az elhozott szabadságot szimbolizálva — a felszabadító vörös katonát intonáló emberalak.

Sorrendben továbbhaladva *Makrisz Agamemnon*, ugyancsak európai hírű szobrászunk „Térdelő nő"-je tűnik szemünkbe; a kompozíció a klasszikus görög szobrászaton iskolázott mester humánus szándékainak, lírai érzelemvilágának szép bizonyítéka. *Ifj. Szabó István* fából faragott Dózsája a roppant szuggesztív, az asszociációk egész sorát elindító megformálás okán érdemel említést; a fahasábok között égve trónoló Dózsa-alak a forradalmi tömegmozgalmak elpusztíthatatlanságára figyelmeztet.

A park hátsó felét az intimebb, kamara jellegű kompozíciók töltik meg. Közülük *Kalló Viktor* sima csiszolt, vörösmárvány „Aurórá"-ja a legemlékezetesebb: a kavicsszerűen formált, titokzatos mosolyú asszonyarc igazi mitologikus hangulatot kelt. Portréval jelentkezik fiatal Munkácsy-díjasunk, *Janzer Frigyes* is, Kozma Istvánról, a közelmúltban elhunyt kiváló sportemberről készített arcmása az emberi és szobrászi mondanivaló szerencsés ötvözete.

Szépség, érzés és gondolat ad egymásnak találkozót *Szabó Iván* „Ünnep" című parasztaszszony-alakjában; kiváló szobrászunk Medgyessy nyomán a népi-nemzeti karakter, a magyar etnikum erkölcsi vonásainak szobrászi megjelenítését keresi. Az emberábrázolás modernebb formáját képviseli *Kalló Viktor* Marx-szobra: kubisztikusan formált, súlyos tömbökből nő ki — mintegy filozófiájának társadalmi sémákat rombolóerejét szemléltetve — a nagy forradalmár jellegzetes alakja.

Hasonló, expresszív felfogás jellemzi *Mészáros Mihály* mozgó figuráját is, míg *Vasas Károly* „1917" elnevezésű műve a maga tömör nyugalmával, fallá préselődő lovasaival állít méltó emléket a polgárháborús idők harcosainak.

A fiatal szobrászgeneráció egyik legtehetségesebbje, *Gyurcsek Ferenc*; a tömegek és formák sajátos ritmusával, a futuristák feltalálta formasokszorozás módszerével épített „Jakobinusrózsá"-ja érdekes kísérlet haladó hagyományaink korszerű megidézésére. A pop-art rusztikusabb eszközeivel formált „Föld" című szobra a gondolati közlés mellett épületdíszítési feladatok ellátására is alkalmas.

Ilyen, dekoráló célok vezérlik *Várady Sándor* munkásságát is, aki hegesztett lemezből készített madaraival, és alumíniumlapokból hajlított konstruktivista emlékművével a szobrászatban is hasznosítható új technikai fogások és anyagok világába enged bepillantást. Izgalmas, fantáziadús kompozíciói már korunk új plasztikai szemléletét hordozzák, amelyet megérteni csak racionális úton, befogadókészségünk kitágításával lehet.

Az ismertetett kollekció — értesüléseink szerint — május végéig marad felállítva; ezt követően a nemzetközi gyermekévvel foglalkozó, új, tematikus összeállítást láthat majd a Vas utcában a főváros közönsége.

T. A.

Kiss István: Generációk (részlet)

1979. április 27.

A munkahelyi demokrácia érvényesülése a közszolgálatban

Ülést tartott a Közalkalmazottak Szakszervezetének központi vezetősége

Csütörtökön kibővített ülést tartott a Közalkalmazottak Szakszervezetének központi vezetősége. A tanácskozáson, amelyen *Suhajda József* elnökölt, részt vett és felszólalt *Havasi Ferenc*, az MSZMP Központi Bizottságának titkára és *Juhász Ottó*, a SZOT titkára is.

Elsőként *Havasi Ferenc* tájékoztatta a központi vezetőséget az időszerű gazdaságpolitikai teendőkről, majd kérdésekre válaszolt.

A következő napirendi pont előadója *Szabó Endre*, a szakszervezet titkára volt. A témája: a *munkahelyi demokrácia és a szakszervezeti jogok érvényesülésének tapasztalatai a közszolgálatban*, valamint a továbbfejlesztés aktuális kérdései.

A munkahelyi demokrácia a közszolgálatban három fő formában érvényesül: *a munkaértekezleteken, a különböző rétegtanácskozásokon és a vezetői fogadóórákon.* A szakszervezet véleménye szerint a közvetlen fórumrendszer legnagyobb hagyományokkal rendelkező és legjobban bevált formái *a munkaértekezletek*, amelyeknek jelentőremtő szakaszok is, amelyek megalapozták a további reális fejlesztés lehetőségeit. *A fejlődés máris érzékelhető.* Ennek jelei a hozzászólások, javaslatok növekvő száma, a gyakoribb munkaértekezletek és általában az, hogy megélénkült a foglalkozás a témával.

A nehézségek, fogyatékosságok egy része a szemléleti problémák mellett abból fakad, hogy néhány ágazati irányelv túlságosan is általánosan fogalmazódott, és a konkrét kérdések kimaradtak a szabályozásból. Így nem rendezett mindenütt a vezetők *válaszadási kötelezettségének* módja és határideje, a munkaértekezleteken néhol nem készül jegyzőkönyv, s így az elhangzottak nem is kérhetők számon. Gyakori még, hogy formális a vezetői beszámoló, s így elmaradnak a hozzászólások is, mert *nincs miről véleményt nyilvánítani.* A szakszervezeteknek fontos feladatuk, hogy még jobban készítsék elő ezeket a tanácskozásokat, s ebbe a *dolgozók felkészítése* is beletartozik.

Hangsúlyozták: tudatosítani kell, hogy az állami hivatalok, társadalmi lyok minél eredményesebb végrehajtása érdekében. Ilyen irányelv szabályozza például az igazságügyi dolgozók anyagi és erkölcsi megbecsülését és a tanácsi törzsgárdatagságot. Az egyetértési jog érvényesülését bizonyítja az az általános megállapítás, miszerint az alapszervezetek többségénél *minden lényegesebb, a dolgozók élet- és munkakörülményeit, a munkaviszonyt érintő általános intézkedés a szakszervezeti bizottságokkal egyetértésben történik.* Különösen ott érvényesül hatékonyan az egyetértési jog, ahol a munkahelyi vezető és az szb-titkár között megfelelő munkakapcsolat alakult ki. Ma már a közszolgálatban is általános gyakorlat, hogy az szb-titkár *rendszeresen részt vesz a vezetői értekezleteken, így beleszólhat például a bérezésbe, a jutalmazásba, a létszámgazdálkodással és a szociálpolitikával kapcsolatos döntések előkészítésébe.*

Felvetődött a tanácskozáson: felül kellene vizsgálni azt a jelenlegi helyzetet, amely *nem teszi lehetővé a közszolgálatban kollektív szerződések megkötését.* Az utóbbi években több intézkedés is született a munkáltatói jogkörök decentralizálására, s ez a megváltozott helyzet indokolttá tenné a hivatalokban a kollektív szerződésekhez hasonló *munkaügyi szabályzatok* megalkotását.

Mivel a közszolgálatban — főleg az államigazgatási és igazságszolgáltatási szerveknél — a munkáltatói jogokat gyakran még mindig magasabb szintű, vagy választott testületek gyakorolják, szükségessé vált, hogy a szakszervezeti bizalmiak hatáskörére *külön irányelveket* adjanak ki. A munkáltatói jogok decentralizáltsága esetén, így különösen az ügyészi szerveknél, a bizalmi *közvetlenül nem gyakorolhatja egyetértési jogát*, s ezért a szakszervezet indokoltnak tartja a munkáltatói jogkörök további *körültekintő decentralizálásának kezdeményezését.* Az összhang megteremtése érdekében felül kell vizsgálni a szakszervezetek szervezeti felépítésének módosítási lehetőségeit is (főbizalmi-hálózat, a szakszervezeti csoportok átalakítása stb.).

Szó esett a központi vezetőség ülésén *a bizalmiak* szerepéről, megnövekedett feladataikról. Többen felvetették: elfogadhatatlan az a vezetői szemlélet, amely a bizalmiak beleszólását tekintélysértésnek, feleslegesnek ítéli, s *nem partnerként, hanem beosztottként kezeli őket.* Több helyütt nem érvényesül kellően a bizalmiak beleszólási joga a *kitüntetéseknél* és a *lakástámogatásnál.* Összességében mégis az a vélemény alakult ki, hogy a szakszervezeti jogok gyakorlása a közszolgálatban széles körben az érdekvédelem *hatékony eszközévé vált.*

A központi vezetőség végezetül *megtárgyalta és jóváhagyta a szakszervezet 1978. évi gazdálkodásáról szóló jelentést.*

D. A.

Nyikolaj Gribacsov látogatása

A *„Ki tud többet a Szovjetunióról?"* vetélkedő országos döntőjére hazánkba látogat *Nyikolaj Gribacsov*, a húsz nyelven, kétmilliós példányszámban megjelenő „Szovjetunió" című folyóirat főszerkesztője. A Lapkiadó Vállalat vendégeként hazánkban tartózkodó szovjet vendéget fogadta *Fodor László*, az MSZMP KB osztályvezető-helyettese, valamint *Várkonyi Péter*, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke, és ellátogatott Békés megyébe is. Nyikolaj Gribacsov csütörtökön elutazott hazánkból.

elbeszéljük, hogy micsoda nagyot fordult velünk itt a történelem. Különösen, ha a gyerekek sorsát beszéljük, de azért én azt hiszem, csak elmegyek, ha betöltöm a hatvanadikat az ősszel.

Van, amit nem szeretek.

változott az eddigi rend. Nem volt ezzel a brigáddal soha olyan baj, hogy ne lett volna a munkák idején valaki a helyén. Egymás között is ugyanolyan gonddal osztoztunk meg, hogy mindenre jusson egyformán szolgálat.

Kiss István

Emlékműterv

Bereczky Lóránd: Évtizedes léptekkel.
Művészet, 1980. október - 2. lap.

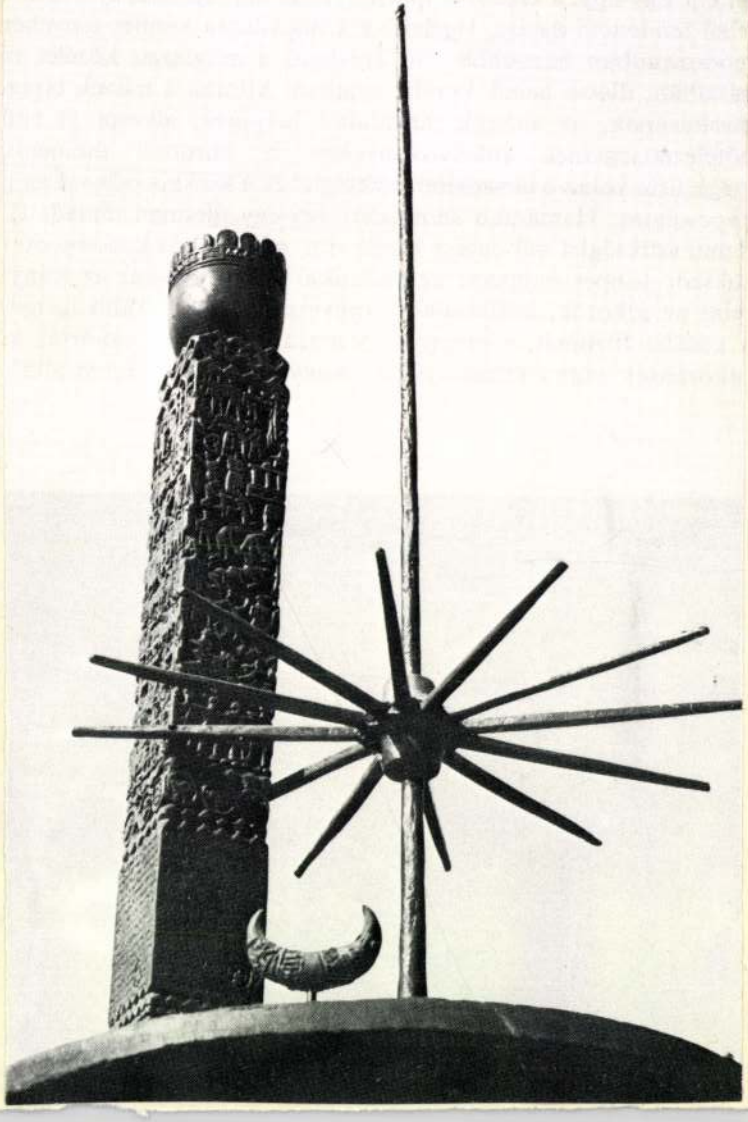

Kiss István, nobrán

L: Papp Gyula

– : Művészeti és irodalmi kitüntetések

5

Népszabadság Bp. 1981 márc. 31.

Kiss István Ybl-díjas építész

- Müsorunk elején azt igértük, hogy Budapest jövőjéről is szó lesz. Most a Középülettervező Vállalat,népszerü nevén a KÖZTIV számára az utóbbi lo évben az egyik legnagyobb beruházás az új budapesti nagy sportcsarnok, amelyik makettként látható előttünk, Bálnoki /fon/ László igazgatót kérem meg, hogy a makett alapján villantsa föl számunkra a jövőt, milyen lesz a budapesti nagy sportcsarnok.
- Ha megengedi, ennél többet szeretnék mondani,mert a lényeg több. A Kerepesi ut és a Hungária körut találkozásánál minden arrajáró pesti ember láthatja, hogy hatalmas épitkezés folyik. Ez az épitkezés két nagyon jelentős müvet foglal magába, az egyik a budapesti nagy sportcsarnokot, és az azzal kompozicionálisan egységbe tervezett Stadion Szálló. Ezt a két együttest, a hozzátartozó olyan kiegészitő létesitményekkel,amelyek a funkció maradéktalan betöltéséhez elengedhetetlenek, épitészeti egységben szeretnénk megvalósitani. Hadd mondjam el azt, hogy a nagy sportcsarnok épitésztervezője Kiss István, Ybl-Dijas épitész kollegám, mig a Stadion Szálló tervezője Tolnai Lajos épitész kollegám.
- A makettről látjuk, hogy a sportcsarnok köralakú lesz. Jelent-e ez épitészetileg valami különlegességet?
- Hogyne. Egy különleges fél lefedés szerkezete van,.....

és a szovjet ipar szállitott Magyarország számára.

1980. II. 12. Televizió 21.50 /Ny./
Művészeti Magazin

Ez a 106 méteres, Magyarországon egyedülálló..... szerkezet külön érdekessége ennek a münek. Ez a belső térben rendkivül érdekes rajzot fog mutatni, a benne mozgó sok szines ember, az alkalmazott szinekkel, a formák harmóniájával, azt hiszem egyedülálló látvány lesz,ha elkészül.
- A városképben milyen helye lesz ennek a köralakú sportcsarnoknak?
- Az első gondolatként azt hiszem, már emlitettem, hogy épitészeti egységre törekedtünk a Stadion Szállóval, és ez tulajdonképpen városképi okok miatt történt. A modellen is látható,és azt hiszem, a nézők is felismerik,hogy ezek a kis házacskák, amelyek itt a modellen házácskák, valójában a METRO Népstadion állomásának az épitményei. A kerepesi út oldaláról a városképi megjelenést ezek adják. Először ezek mellett és ezeknek a nyilásain tünik föl először a Stadion. A megközelitésben, a város központja felöli megközelitésben pedig a Stadion Szálló jelenik meg először. A Stadion szálló téglalap alakú, téglás tömege, és ez a lágy, körformájú, lapos, kissé nyomott épület, olyan kompozicionális egységet alkot a köréje füzött és szervezett gyaloghidakkal, amely hitem szerint egy nagyon kellemes, jóizü, és nagyon márkás városképi elemet fogunk kapni.
- A köralakú stadionban a társmüvészetek, vagyis a képzőmüvészet különböző ágai milyen szerepet, milyen helyet kapnak?
- Az épitészeti egység keretein belül gondolkodtunk akkor, amikor társul hivtuk az úgynevezett társmüvészeket, festőket, szobrászokat, grafikusokat,textilmüvészeket. Ezeknek a szerepe nem applikativ jellegü.Éppen olyan fontos egy társmüvész egy jól komponált müben, mint a vasbetont tartó pillér.Nem csak adott esetben nem csak gyönyörködtetés,és élménykeltés, hanem eligazitás, és különböző hatások felkeltése. Arra a kérdésre tehát,hogy milyen funkciót szántunk a társmüvészeknek, a válaszom az, hogy nagyon fontos funkciót szántunk. Néhányat abból hadd emlitsek meg, előrebocsátva,hogy most abban a stádiumban vagyunk, mikor mérlegelünk, és mérlegel a Fővárosi Tanács is, hogy mi lesz a végső döntés, talán még nem mondható meg, nem érett arra a helyzet. Mindenképpen müvészeti megoldással készülnek az eligazitó táblák, az információs táblák, fontos szerepet szántunk egy olyan pilonnak /fon/ obeliszknek, és ebben a vagylagosságban van még a bizonytalanság, ami megörökiti majd az épitészeti együttesben résztvevő szervezetek nevét, nem kis mértékben azokét, akik társadalmi munkával járultak hozzá, hogy ez megvalósulhasson. Diszkutakat is tervezünk, disz rácsokat is tervezünk, alkalmazni, különböző térplasztikákat nem kevésbé, mindezt azért, hogy az egész együttes épitészetileg, és képzőmüvészetileg egyaránt azonos szinvonalúan rangos lehessen.
- Ezzel búcsúzik a Müvészeti Magazin. Megköszönjük nézőink figyelmét.

Kiss István, szobrán

□ KISS ISTVÁN szobrászművész kiállítása 23-án, pénteken nyílik a nagyatádi Helyőrségi Művelődési Otthonban. A tárlat február 14-ig tekinthető meg.

2.

–: □ Kiss István

Esti Hírlap, Bp. 1981 jan. 22.

Kiss István, szobrász

Szovjet szobrász és grafikus

Emmanuil Miszkó szobrászművész és *Georgij Poplavszkij* grafikusművész munkáiból nyílik kiállítás ma délután 4 órakor a Pataky István Művelődési Központban. A Szovjet Kultúra Napjai alkalmából rendezett tárlatot *Kiss István* szobrászművész, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke nyitja meg.

– Szovjet szobrász és grafikus 2.

[illegible], Bp. 1980 nov. 3.

Kiss István, szobrász

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrászművész kiállítása nyílt meg szerdán Miskolcon, a Vasas Művelődési Központban. A tárlaton 45 bronzból, kőből, krómacélból, tölgyfából és vörösrézből formált alkotás szerepel, közöttük köztéri szobrok másolatai, kisplasztikák, érmék és emlékműtervek.

– :Hír

8.

Népszabadság Bp. 1980 nov. 6

Kiss István, szobrászművész

Az idén másodízben rendezi meg a Hatvani Galéria a portrébiennálét. A két évvel ezelőtti első alkalom bizonyította a gondolat életképességét. –
Kiss István Dózsa Györgyről készített portréját, míg Miskolczi László Beethoven-portréját látjuk itt. [aulítve].

Farkas András: Arcok és sorsok.
Népújság [Heves], 1979. dec. 6.

Kiss István nekrológ

KISS ISTVÁN, a Központi Bizottság tagja, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke, aki az MSZMP képviseletében Pozsonyban részt vett Lőrincz Gyula szlovákiai magyar festőművész temetésén, hazaérkezett Budapestre.

8

– Hí

Népszabadság, Bp. 1980. dec. 20.

Kiss István, Ybl-díjas építész (Körtí).
a Budapest Sportcsarnok belső tere.
Magyar Építőművészet, 1986. 1., a borítón.

The 1986 competition of the Magyar Ép

This year again our newspaper intends to hold a competition in order to provide an opportunity for publishing architectural thoughts "left on paper". Anyone can participate with his or her own project provided the material was not yet submitted to any architectural competition previously. The authors of the three winnig projects will be awarded by the Editorial Board with the Medal of the Magyar Építőművészet which was designed by sculptor György Jovánovics and the best projects will be published in our newspaper. There will be no monetary awards. The jury will consist of the members of the Editorial Board of the Magyar Építőművészet. Any questions relating with the competition will be answered by the Editorial Board in the next issue of the Magyar Építőművészet.

The final date of submission is
12am on 1st of October, 1986

The projects should be adressed to the Magyar Építőművészet (1088 Budapest, Dienes László u. 2).

HUNGARIAN ARCHITECTURE

BUILDINGS FOR CULTURE, LEISURE TIME AND SPORTS IN BUDAPEST

Kálmán Gérnyi: Thoughts for a reckoning 5

Budapest is rich in cultural and sport buildings, we managed to preserve the heritage of the past and new values were created in the last few decades as well. This process was not hindered even by the harder economical situation of the last few years, buildings like the Budapest Sports Center, the Petőfi Hall, the "museum-subway" at the Flórián square, the Komjádi swimming pool, the Cultural Center at the Almássy square, the reconstruction of the hundred year old Opera House and the Pesti Vigadó (concert hall), the Convention Center and the new cultural institutions at the Buda Castle all prove that Budapest has further developed in this respect.

The creators of new leisure centers must produce new values in a rational way so that a balance of beauty and economy is achieved in a good taste.

József Finta: Cultural forums of Budapest 6

One such center is the Buda Castle with the new National Gallery and the Historical Museum which were created within the former Royal Castle. Other centers are Óbuda and the inner city area with the numerous exhibition halls. However Budapest needs a "Pompidou Center" of its own e. g. at the place of the present parking lot at the Engels square.

Ferenc Török: Leisure time architecture 8

Recently a number of good quality spaces were created in our capital where people can spend their leisure time in a novel fashion. Even a traffic junction like the one built at the Flórián square could become such a center where the two thousand year old Roman ruins, the multistriped highway, the museum and the occasio-

of this fact by stressing the importance of the development of sport establishments for schools and the general public. Many sport facilities were created in recent decades both for competitive sports and for the general public. The distribution of such facilities however is very uneven, the central areas of the capital were neglected. An overall development plan is required that would indicate, preserve or mark out new sites even at the cost of pulling down existing houses for creating new sport facilities. For the public and especially for the youth it is important to develop the network of school gymnasiums, sport grounds and swimming pools in order to insure sufficient opportunities for sports.

Éva Straub, Zoltán Jakab, Pál Somogyi: Leisure Center at Almássy square, VIIth district, Budapest 12

The building wedged between eclectic houses and facing the square turns inwards, both because of its function and because of the surroundings. The five storeyed building with an inner garden consists of 5000 m² of built-in floor area. There are three auditoriums, two clubs, nine rooms for professional circles, a large hall for 400 spectators, a chamber hall with 100 seats, a 25 m indoor swimming pool, terraces and an inner court as well as offices, service areas and corridors within the building. The various spaces can be combined or can be operated independently. The spatial system of the building can serve varying requirements as was proved already during operation.

György Fazakas: Béla Bartók Memorial Home, Csalán str. 29, II. Budapest 16

The house was built in 1924. Bartók lived at the upper storey while his housekeeper on the ground floor. Following the IInd World War three families lived in the house. In 1981 the Executive Committee of the Budapest Council charged a young architect, György Fazekas, to redesign the house in order to create a Memorial Home for Béla Bartók on the occasion of the 100th anniversary of his death. The client has asked for a concert hall, a space for the exhibition of the composer's life as well as to place his study room and a shop selling books and records.

Judit Tihanyi, György Halmos: Reconstruction of the Petőfi Hall at the Városliget 24

The building hosts the Budapest Youth Leisure Centre and the Aeronautical Museum. It is an industrial hall, built 100 years ago, and till the seventees it served for exhibition purposes. The central part of the building is raised in a basilica-like manner and here a multifunctional hall was created for 2500 visitors. An auditorium for 5000 spectators is situated in the adjoining longitudinal space. The original internal hight of the former museum part of the building remained unaltered. It is shaped in a plastic, colourful way.

László Ágostházi, Mária Voith: Pedestrian subway system, Flórián square, III. Budapest 26

The previous excavations have brought into light the remnants of a Roman legionary camp consisting of a public bath (Thermae Maiores) a street flanked by collonades and dwelling houses with inner courts. The pedestrian subway system was subordinated to the conservation of the ruins.

Judit Tihanyi, György Halmos: Market in Óbuda, Budapest 27

The new market was built replacing the demolished pavilions of the old shopping area using a 6×12 m modular grid. The buildings were constructed of prefabricated reinforced concrete frames with ribbed, plastic coated facade elements.

László Bérces: Kindergarten toy houses 28

In autumn, 1984 a competition was held at the Architectural Faculty of the Budapest Technical University for students of architecture to design and construct kindergarten toy-houses not exceeding 8 m². The XIVth district Council provided the site and the financial background for the three winning projects which were constructed by the students themselves in 1985.

Miklós Kapsza, György Krizka: The swimming pool of the Ferencváros Athletics Club, Budapest, Népliget Sports Fields 30

The roofing of the two open air pools consists of 40 m

Kis István

KIS ISTVÁN szobrászművésznek, a Képzőművészek Szövetsége elnökének kiállítását csütörtökön nyitották meg Moszkvában. A művész félszáz szobrát, emlékműtervét, kisplasztikáját és plakettjét mutatják be 1951-től napjainkig. XI-2

Magyar Hirlap 1976/281/9

Kiss István, festőművész

L.: Somm S.

7.

Rózsa Gy.: Művészet . . .

Népszabadság. Bp. 1976. aug. 14.

Kiss István, szobrász

Képzőművészeti világhét

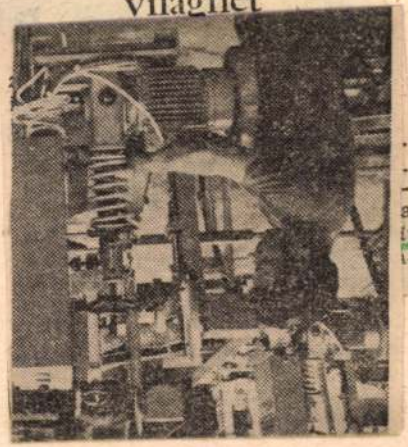

6.

– : Képzőművészeti világhét

Szabadság Bp. 1976. aug. 7.

Kiss István szobrász

Készülődés a képzőművészeti világhétre

(Tudósítónktól.)

Mint korábban már hírt adtunk róla, szeptember 13. és 26. között rendezik meg a *képzőművészeti világhetet*, amelynek alkalmából Magyarországon is több jelentős képzőművészeti eseményre kerül sor. A képzőművészeti világhét központi rendezvénye az *országos rajzkiállítás* lesz, amelyet a Magyar Képzőművészek Szövetségének észak-magyarországi területi szervezete rendez *Szentendrén*. A kiállítást *Kiss István* Kossuth-díjas szobrászművész, a szövetség elnöke nyitja meg. A *Nemzeti Galériában* szeptember 24-én *textilgrafikai kiállítás* nyílik meg. A II. kerületi művelődési központban rendezik meg a *Képzőművészeti Főiskola* hallgatóinak kisplasztikai és grafikai tárlatát. A megnyitót *Somogyi József* Kossuth-díjas szobrászművész tartja. A *textiltervezők* munkáiból a Pataky István Művelődési Központban nyílik kiállítás.

A képzőművészeti világhét alkalmából a *Műcsarnok* és a *HUNGEXPO* közös rendezésében szeptember 22-én a BNV területén *szobor- és kerámiaplasztikai* bemutató nyílik. Budapesten ezeken kívül igen sok kerületben nyílik kiállítás, festmény- és plasztikai bemutató; ifjúsági klubok képzőművészeti vetélkedőket rendeznek, jeles alkotóművészek tartanak előadásokat, képzőművészeti filmvetítéseket.

A *Corvina Kiadó* a világhét alkalmából jelenteti meg *Zádor Anna A XX. század művészete*, *Marosi Ernő Emlék márványból vagy homokkőből*, *Újvári Béla Domanovszky Endre* című könyvét. A *Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata* a *Mai magyar művészet* című sorozat köteteit kiállításon mutatja be.

Készülnek a képzőművészeti világhétre a Magyar Képzőművészek Szövetségének *területi szervezetei* is. *Győrött* nyílik meg a budapesti fiatal képzőművészek stúdiójának kiállítása, *Székesfehérvárott* a Fejér megyei képzőművészek tárlatát rendezik meg. Szeptember 22-én *Pécsett* nyílik meg az *V. országos kisplasztikai biennálé*, a *kecskeméti* művelődési házban a *magyar naiv művészek* képeit, szobrait mutatják be, *Szentesen* a Nemzeti Galéria *Derkovits-anyagából* rendeznek tárlatot, *Anyag és forma* címmel nyílik kiállítás a *nyíregyházi Jósa András Múzeumban*, *Gyulán* tekinthetik meg az érdeklődők a Békés megyei képzőművészek grafikai munkáit.

Ezenkívül országszerte rendeznek képzőművészeti könyvvásárt, filmvetítéseket, üzemi tárlatokat, tárlatvezetéseket.

7.

Kés

Népsz

1976. szept. 8.

életkorral van össz
ugyanis igen sok ipar
országban a *középkor*
zaléka keringési beteg
meg, s háromnegyedül
rúér-megbetegedésben.

**— Az infarktus tehá
mint általában a s
— ma már nem az o
„magánügye", hanem
dalmi kérdés is.**

— Valóban. Figyel
hogy a keringési bete
nyire elterjedtek, mag
dően súlyos közösség
ról van szó. A cél

soknak, az idősek példájának van döntő szerepe. *A rendszeres testmozgásra nevelés* vagy a dohányzás elleni küzdelem szintén olyan *jelentős társadalmi feladat*, amelyet az egészségügy egyedül nem oldhat meg. A különféle intézkedések, a felvilágosítás, a nevelés és a közgondolkozás egymással szoros összhangban és kölcsönhatásban nem csupán a ma még sokak szemében sorscsapásnak tartott szívbetegségek leküzdését, hanem általában az egészségesebb életet segíthetik — mondta befejezésül dr. Gyárfás Iván.

Kovács Dénes

Kiss István, szobrász

□ ORSZÁGOS RAJZKIÁLLÍTÁS, 1976 címmel nyílik tárlat ma délután 5 órakor Szentendrén. Megnyitja: Kiss István szobrászművész, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke.

— □ Országos rajzkiállítás 2.

Esti Hírlap, B.n. 1976. szept. 18.

Kiss István nekrológ 1

Művészi felelősség – közösségszolgálat

Beszélgetés Kiss István szobrászművésszel

A múzeumokba, a kiállításokra járók számának ugrásszerű emelkedése, egy-egy köztéren felállított mű, nagyobb méretű tárlat ünnepélyes fogadtatása, a műkereskedelem forgalma meggyőzően bizonyítja, hogy a kulturális értékek keresletében előkelő helyet foglal el a kortárs képzőművészet. Ez a kulturális életben az utóbbi időben kapott „főszerep" a tetszés és a nemtetszés keresztüzében formálódik; a fokozódó érdeklődés hangosabbá tette a képzőművészet körül vitázó véleményeket is. Ezek közül választottunk ki néhányat, s Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész, az MSZMP Központi Bizottsága tagja, a Magyar Képzőművészek Szövetsége elnökének az állásfoglalását, a gondolatait kértük — segítsen a felvetett kérdések megválaszolásában.

— A múlt év jubileumi kiállítássorozatának értékelésében, de az azóta eltelt idő bemutatóinak a fogadtatásában és azoknak kritikai elemzésében is találkozhattunk két végletes véleménnyel. Az egyik mai művészetünket túlságosan „esztétizálónak", a valóságtól elrugaszkodottnak, társadalmi problémák iránt közömbösnek tartja. A másik a sematizmustól óv, kortárs képzőművészetünk színvonalát az elkötelezettség vállalásától félti. Hogyan látja ön a felvetett problémát? A „polgári szemléletű formalizmus", vagy a napi eseményekhez kötődő, „illusztratív sematizmus" végletei között hogyan ítéli meg mai magyar képzőművészetünk helyzetét, erényeit és hibáit?

— A mai magyar képzőművészet alakuló, változó, folyamatban formálódó alkotói tevékenység eredményeként jött létre. Igen sok jó művészünk van, akik tehetségesen és becsületesen keresik szakmai és társadalmi feladatukat, s a köztéri, a muzeális munkák sora, a sikeres kiállítások igazolják, hogy eredménnyel. Képzőművészetünk egészére jellemző ez a feladatkeresés, s ebben a folyamatban különböző művészeti és társadalmi hatások motiválják, vagy éppen erősen befolyásolják az eredményeket, s már ezek is — ha valaki nagyon akarja — indokot szolgáltathatnak az elfogult vélemények megfogalmazásához. Nos úgy gondolom, érdemesebb a művészet értelme felől megközelítenünk a dolgot. Úgy gondolom, hogy a művészetnek mindig a kor legfontosabb emberi problémáit és eszményeit kell megfogalmaznia, kifejeznie. Az eszmény, a kor eszménye pedig nagyon leegyszerűsítve úgy fogalmazható meg, hogy kollektív világot kell teremtenünk — mert csak így biztosítható az emberiség jövője, talán nem túlzás: léte. A termelést, az elosztást ennek megfelelően kell szabályozni. Ennek megvan a tudati következménye is — hogy az egyik legjellemzőbbet említsem: az erkölcsi normáknak is igazodniuk kell. Ez a világ jövőjét érintő folyamat határozza meg a művészet feladatát, s ami döntő, amit a mai magyar művészet alkotóinak tudni kell: a marxista világnézet e folyamat minden kérdésére pozitív választ tud adni. Ezért állíthatom, hogy kulturális politikánk tudatos rendszerbe foglalja a kor eszményét. Nem „l'art pour l'art" elkötelezettségre gondolok tehát. Vitákban én úgy szoktam fogalmazni, hogy egyformán ideológiai féloldalúság a felszínt dicsérő lakkozott örömujjongás és az ünneptagadás, az értelmetlen, a mindenáron való deheroizálás is.

Az eddig mondottak alapján úgy hiszem, nem következetlenség, ha azt is mondom, hogy jelképek is csak konkrétumokból jönnek létre. Tehát az általános esztétikai normákra hivatkozó, semmihez sem kötődő, az úgynevezett öntörvényű művészet csak nagyon szűk körben mozoghat. Lényegében túlértékeli az alkotó szubjektum szerepét. Pedig az alkotó „abszolút joga" nem létezik — a művészet mindig közösségi célú volt.

Arra is figyelnünk kell, hogy az előbbivel ellentétes véglet a művészetet a kor jelenségeinek illusztrációjaként fogja fel. Ennek éppen úgy nincs köze a problémafelvetéshez, bemutatáshoz és az eszményteremtéshez, mint a befelé fordulóknak. Az igaz, hogy a művészet nem kerülheti ki a kor jelenségeit, de a jelenségeket értékelni kell. Szakmai, művészi és világnézeti feladat a jelenségek, információk szűrése, lényegük megragadása, művészi formába öntése. Egyébként e — jobb szó híján — proletkultos gondolkodásnak a legprimitívebb megnyilatkozása az, amikor a művészetet, illetve az elkötelezettség kérdését stiláris keretbe kívánja szorítani. Ez teljes tévedés. Ha ma feltámadna egy századfordulón élt ember, nem értené meg, hogy mit beszélünk, pedig magyarul beszélünk, s nyelvünk nem változott olyan sokat. De a hangalakok csak szavak, s az összefüggések, a változást, fejlődést kifejező új gondolati kapcsolatok volnának érthetetlenek. Ezt a változást, fejlődést a művészetnek is tükröznie kell — a művészet folyamat jellegét, kísérlethez való jogát tagadja az, aki minden új, az első pillanatban talán szokatlan művészeti megnyilvánulásban gyanús ideológiai tartalmat, a polgári szemlélet veszélyét véli felfedezni.

— Az elmondottak alapján úgy tetszik, hogy az első kérdésben említett végletek következménye az a vita, amelyet röviden „stílusvitának" nevezhetnénk. Nem ritka ugyanis az elkötelezett realista művészetet csak realisztikus, részletező ábrázolásmódra — s ezek különbözőképpen „korszerűsített" változataira — szűkítő elképzelés; s mint ilyenkor törvényszerű, szükségképpen hangosabban jelentkezik az önmagáért való modernkedés, a látszatkorszerűség programja. Hogyan látja ön az elkötelezett, korszerű realizmus lényegét, s hogyan jelentkezik kortárs művészetünkben?

— Ahogy az előbbiekben említettem, a realizmus és az elkötelezettség nem stíluskérdés. A művészet, ha szabad leegyszerűsítve mondanom, társadalmi tevékenység; a tükörképnek éppolyan összetettnek kell lennie, mint amit tükröz. A realista művészet nem kötődhet egyetlen kifejezésmódhoz. A korszerűség lényegének pedig azt tekintem, hogy a mű teljes értékű hatásra törekszik, ezért például a környezetalakításban szerepet vállaló köztéri szobor lehet, hogy éppen szokatlanabb megjelenésével képes feladata teljes megoldására.

án király k
és szeme

szek mai állás
lamszervező Is
sei, elhatároza
ötletből, suga
hosszú ideig t
amíg a nyug
döntött, *nem*
mákat sem.
venni, hogy e
nyugati és a b
ellentétének n
ma, mint késő
dáskor. 972-be
szár Rómában,
esküszik meg
hercegnővel.
Uralkodói s
zonyítására m
tunk is van;

hérvári bazilikának adományo-
án levő ábrázolás; István király
hatalmi jelvényekkel.

eredményeinek elemzése is alátámasztja ezt. A koronázás körülményeiről. Tudjuk, hogy a koronázást két egyházi személy végez-

ban), két külsődleges mozzanattal ragadja meg az avatatlan figyelmét. A címével: *A képernyő tekintete*, és a szöveg első három szavával: *„A régi rómaiak..."* Tehát nem én nézem a képernyőt, hanem az (ő?) engem. s mindez valahogy kapcsolatban áll Itália hajdani jeles lakóival. Az utóbbiakról persze gyorsan kiderül, hogy csak a bensőséges hang megteremtése végett kerültek ide (egy bölcs aforizma szülőiként). Ami a tekintetváltást illeti — paradoxon. Látszatellentmondás, amely valós tényekre figyelmeztet. A kölcsönösségre egy eszköz és a vele kapcsolatban álló ember között. Arra, hogy ez a millió és millió példányban létező tárgy már több, mint eszköz: új szelete, új síkja a valóságnak, életjelenség, élettény. Ennek magyarázatára: helyzetelemzésre vállalkozott Halász László.

Ezért jó a könyvcím, de azért még nem szükségszerűen jó maga a könyv. Mitől jó mégis? Attól, hogy nemcsak alapötletként, reklámfogásként használja ezt a képet: „Nézzük a televíziót, ahonnan gyerekeink és önmagunk hol élesebb, hol homályosabb körvonalú képe tekint ránk." Tehát nem televíziós műhelytitkokba, intimitásokba, szakszódzsungel-

nál jobban összpontosít a man
kennek beillő, malomipari tec
nikuslányra, akinek közelképb
közölt felsőteste a sikeres me
fejtés reményével kecsegteti..
A csillogó „slágervilág" mily
modelleket, eszményeket, illúzi
kat kínál a nézőknek? Legszív
sebben kiírnám az egész fölsor
lást a slágerek megdönthetetle
igazságtartalmú híradásainak be
mutatásából. „Milyen a szerelem
Nagy, olykor lángoló, de minde
nekelőtt fájdalmas, ha csak játé
neked." Nem az itt az újdonság
hogy föltűnt a szerzőnek a slá
gerek buta banalitása. Hanem az
hogy ezeket az információka
hordozó közeg milyen súlyos dön
tésekre kényszeríti-készteti a be
fogadót, hogy ezek az életajánlá
sok milyen mértékben befolyá
solják a hatást fölerősítő televí
zión keresztül a gyanútlan és jó
hiszemű nézőt. Kitűnő az a vizs
gálat is, ahol a televízió káro
előítéleteket oszlató szerepéró
szól. De itt sem áll meg annál
ténynél, hogy egy bölcs film ross
hiedelmeket segíthet szétzúzn
hanem a közeljövő dilemmáját i
felveti. Ahol a technikai fejlett
ség már nagy műsorkínálatbó
enged választani, ott éppen eze
a nevelő célzatú műsorok sikkad

Kiss István, művész 2

Azt hiszem, baj akkor van, ha realizmuson még ma is azt a kánonba rendezett ábrázolásmódot értik sokan; a XIX. században akadémizmussá merevedett realista szemlélet még ma is kísért. Emlékezzünk: volt, amikor a meghamisított Munkácsy volt az abszolút mérce. Bátran állíthatom, hogy ez a primitíven anakronisztikus realizmusszemlélet még a naturalizmusnál is szűkebb.

A probléma tartalmában fogható meg, s én úgy hiszem, hogy ezekkel a kérdésekkel nem a valóban tehetségesen és felelősen dolgozó művészek viaskodnak, hanem azok, akik nem képesek felnőni a feladatokhoz, s főként a művészet körül bábáskodók közül azok, akik úgy vélik, hogy a bonyolult problémák vulgarizálással oldhatók meg.

— Maradjunk még a stíluskérdésnél, illetve szűkítsük tovább. Tapasztalható olykor, hogy a „ki, miből merít" szemlélet ál értékrendje szerint minősülnek művek, törekvések. Arra gondolunk — ismét csak szélsőséget említve —, hogy vannak, akik igent mondanak színvonaltól, eredménytől függetlenül műalkotásokra csak azért, mert például „alföldi", „magyar", illetve mert „európai", „nem késésben levő" stíluseszményt valósítanak meg. Az első véglet vallói az utóbbiakat „kozmopolitának", „polgárinak" minősítik; ők pedig „parlaginak", „avítt provinciálisnak" amazokat. Önnek mi a véleménye a hagyományokhoz, illetve a kor művészeti áramlataihoz fűződő alkotói viszonyról?

— Tudom, hogy léteznek a kérdésben említett nézetek, sőt olykor érzem is a „vita szelét". De őszintén megmondom, hogy ez már nem stílusvita. Egyszerűen nem tudom elképzelni, hogy ma Magyarországon tisztességesen dolgozó művész úgy próbáljon maradandót alkotni, hogy ne akarna arról tudni, ahol él és dolgozik, ott volt népművészet, dolgozott szívszorítóan szépet alkotó névtelen kőfaragók hada, s hogy Ferenczy István, Izsó Miklós, Ströhl Alajos, Medgyessy Ferenc, Mészáros László, Goldmann György, Ferenczy Béni előtte járt. De ugyanúgy őt előző tény a Willendorfi Vénusz, az egyiptomi szfinx, a naumburgi Uta, Michelangelo, Bernini, Rodin, Brancusi munkássága. Az indián és az afrikai népművészet vagy például a kortárs Moore is szolgáltathat megszívlelnivalót.

A romantikus múltkötődés mindent megszépítő hamis illúziót, nosztalgikus világot teremt. A másik oldal pedig elfelejti, hogy absztrakt tudat nincs; a környezet, a haza meghatározó; a nemzeti tudat kor és hely szerinti koordináta. Hogy is mondjuk magyarul? Nemzetközi — ebben a kölcsönösség és a nemzet egyaránt benne van.

— Az eddigi kérdésekhez szorosan kapcsolódik az érthetőség, a befogadhatóság, illetve más összefüggésben fogalmazva a „populáris" és a „tiszta művészet" konfliktusa is. Hogyan ítéli meg a művészet és közönség kapcsolatát, különös tekintettel az iskolai és az iskolán kívüli vizuális nevelésre?

— Beszélgetésünk elején próbáltam utalni arra, hogy a művészet társadalmi tevékenység, helyesebben szolgálat, de nem kiszolgálás. Ebből egyértelműen következik, hogy az elit- és a tömegkultúra hamis alternatíva, az érthetőség pedig a minőség rovására nem valósítható meg. Társadalmunk „esztétikai állapota" szintén folyamat — a közönség nem homogén, ízlése, vizuális szükséglete, igénye mozgásban van, alakuló, változó. Az ízlésbeli differenciáltságot sem lehet ma már egyszerűen osztály- vagy réteghovatartozás szerint megítélni. Nem kedvelem, ha azt mondják, hogy a munkásoknak ilyen, az értelmiségieknek amolyan művészet kell; hogy az egyik fogékonyabb az esztétikai értékekre, mint a másik. Szocialista brigádokkal folytatott beszélgetéseimre hivatkozva állíthatom, hogy az azonos vagy csaknem azonos körülmények között dolgozó és élő munkások ízlése is lényegesen különböző, s vannak nagy tudású — szerintem szakbarbár —, a képzőművészetre immúnis kutató, műszaki és humán „vezető káder" ismerőseim. Valószínű, hogy ebben az oktatás és a nevelés is szerepet játszik — erről pedig túl sok jót mondani nem tudok. Oktatásunk mintha nem akarná tudomásul venni, hogy az információcserében fokozódik a vizualitás jelentősége, s amit ma e területen az iskolai oktatás elmulaszt, azt a közművelődésben pótolni nem lehet.

— Az elméleti kérdésekről szóló viták kapcsán nemegyszer felvetődött, hogy azok nem annyira a művészeti folyamatok problémáiból erednek, hanem olykor különböző érdekcsoportok, klikkek vetélkedésének átruhái. Van e véleménynek reális alapja?

— Klikkharcok ideig-óráig befolyásolhatják a művészeti közéletet, s ezen keresztül a művészeti alkotómunkát, döntő tényezővé azonban nem válhatnak. Az egyéni, illetve csoportérdek előtérbe helyezése emberileg indokolható, társadalmilag azonban meg nem bocsátható.

— Érvényes ez a képzőművészszövetségre is?

— Teljes mértékben. Érvényes a szövetségen belül és érvényes a szövetségre mint testületre. A szövetség csak akkor töltheti be hivatását, ha a társadalom irányába nyit, ha megértjük, hogy elsősorban nem „céhjogokat" védő érdekvédelmi szervezet, hanem szakmai, ideológiai testület. Volt egy periódus a szövetség életében, amikor az „önmagában élés" dominált, belső viták, hatetszik, csoportérdekek langyos egyensúlya határozták meg életét. A langyos érdekegyeztetés felszámolásának nem az a módja, hogy bármely csoport érdekei kapjanak zöld utat, hanem az, hogy a testület valódi társadalmi kapcsolatai teremtődjenek meg. A feltételek ehhez adottak, s most rajtunk a sor, hogy a szövetségnek olyan rangja legyen a művészeti közéletben, amelyet a párt- és az állami vezetők, a művészet sorsa iránt őszintén érdeklődő közönség bizalma máris előlegezett. Azért hozzátenném ehhez még azt is, hogy néha munkánk, problémáink megítélése sem volt teljesen reális.

— Az utolsó mondatban benne rejlik a „kritika kritikája" is?

— Nézze, én többet és pontosabbat a kritika feladatáról mondani, mint amit a XI. kongresszus mondott, nem tudok. Hozzátenném még azt is, hogy nem hiszem, hogy e kritika kritikája — legalábbis szóbeli vitában — a művészek feladata lenne. Az biztos, hogy a művészetet meghatározó alapvető társadalmi célok a kritikára, ideológiai jellegénél fogva, fokozottabban érvényesek. Vannak persze kritikusok és vannak művészek is, akik az értékelést legszívesebben kitagadnák, pedig hihetetlenül fontos az elemzés. Ez segíti a társadalom nevében mecénáló munkát végzőket, s e nélkül a művész sem juthat messzire. Azt hiszem, ezek után nem kell hangsúlyoznom a felelősséget. Én azt hiszem, a kritika a közösségi szemlélet érvényesítésében tud legkevésbé feladatának megfelelni.

— A problémákról szót ejtve, úgy véljük, az is világosan kiderült, hogy a kulturális életben hihetetlen mértékben nő a vizualitás, illetve a képzőművészet jelentősége. Ön is így látja?

— Határozottan, sőt néha már félek is a konjunktúrától. Itt vannak például a kiállítások — egymást érik, s már félő, hogy a sok „ünnep" devalválódik. Ha a konjunktúra nagyobb, mint amit e képzőművészet ki tud elégíteni, akkor kaput nyitunk a dilettantizmusnak is. Ennek már vannak példái. Nem hiszem, hogy szentségtörés, ha azt mondom, a „keresletet" is jó lenne irányítani.

— Beszélgetésünk végéhez érve, művészi terveiről szeretnénk hallani.

— Készülök a moszkvai kiállításomra — s az igazat megvallva, amikor a meghívást elfogadtam, felkészületlen voltam, és most versenyt futok az idővel. Úgy érzem, hogy ez a bemutatkozás nemcsak magánügyem, felelősséggel tartozom szélesebb körben is. Szeretnék valami újat dokumentálni a környezetátalakítás és a heroizmus összefüggésében. Egyszóval dolgozom.

— Köszönöm a beszélgetést.

Bereczky Loránd

Művészeti Lektorátus-kiállítás megnyitója

2

sorakoztatni a tudományos érvelést. Csak annyit: István király halála és szentté avatása alkalmából *László király* által elrendelt exhumálása — *felemelése* — között negyvenöt év telt el. A fehérvári sírfelbontás szemtanúinak alapján író *Hartvik* püspök 30 évvel későbbi beszámolója hiteles. Ha kiszűrjük belőle a csodára utaló irreális elemeket (a sírból felszálló virágillat, a gyógyulások stb.) megmarad a tanú beszámolója; benne olyan részletek, amelyeket kitalálni nem lehet.

Dr. Kralovánszky Alán régész, István király korának ismert kutatója, a Veszprém megyei Múzeumok igazgatója mondja ezeket. Témánk: István király korának régészeti kutatása, illetve azok az archeológiai eredmények, amelyek az államalapítás néhány mozzanatának világosabb történelmi értelmezéséhez járulnak hozzá. Kralovánszky megjegyzi, hogy nemcsak a saját — székesfehérvári — ásatásainak tanulságait összegezi; történészek, gazdaságtörténészek, régészek, településföldrajzi szakértők, nyelvészek dolgoznak közösen azon, hogy a magyar államalapítás koráról az eddiginél pontosabb, tudományosan megalapozott ismereteink legyenek.

— Ilyen például annak a történeti felfogásnak a módosulása, amely szerint a magyarság a Kárpát-medencébe érkezésekor nomád állattartó színvonalon élt, s a földművelésre az itt élő őslakosok és a nyugati szerzetesek tanították meg. Új szovjet ásatások bizonyítják, hogy az i. u. IX. századi *kazárok* — ebből a népcsoportból szakadt ki a honfoglaló magyarság —, sőt már az Urál menti népek az időszámítás előtt 1000 táján ismerték a földművelést. Az őshazából menekülő magyarok egy időszakban nomád török művelődési hatás alá kerültek; ennek alapján jelentek meg az arab és a bizánci forrásokban a magyarság nomád életmódjáról való leírások. A következtetések levonása tehát érthető, ámde ma már nem állják meg mindenben a helyüket.

A saját számításaim szerint a X—XI. századi magyarságnak körülbelül 800 ezer vagy egymillió szarvasmarha volt a birtokában. Ehhez félmillió lónak, négy-ötmillió kisebb állatnak (sertés, juh, kecske) kellett tartoznia. Ez az arányos megoszlás. E régészeti eredményeken alapuló számítás egybeesik a lélekszám-rekonstrukció megállapításaival. Eszerint az István-kori társadalom 140—150 ezer családból állt. Mint a korai feudális társadalmakban, ebből 15—20 százalék *differenciált:* katona, egyházi ember, iparos, kereskedő. Valamennyi adat összecsendül: a terület mennyisége és minősége megfelelt a népességnek; a Kárpát-medence testreszabott ország volt. István király az új feudális államszervezetbe 100 ezer négyzetkilométernyi lakható területet vont. Ez 190 ezer *ekealja* földet (egy ekealja: 40 kataszteri hold) jelentett, illetve ennek kétharmadát, mert a föld egyharmada mindig pihent.

— *A számításokon kívül alátámasztja-e még valami ezt a fel-*

lási szférába kerül, évszázadoknak kell eltelniük. A magyarság a honfoglaláskor és Szent István idejében tehát már földművelő életmódot folytatott, 80 százalékban földműveléssel foglalkozó társadalom volt. Ezért lehetett képes Géza fejedelem, majd István a roppant vállalkozásra: a feudális államszervezet kialakítására. Megvolt hozzá a gazdasági alap. István államszervezői zsenialitására vall a felismerés és a megvalósítás.

— *A székesfehérvári ásatások úgy tudom, több új vonással gazdagították az István királyról eddig kialakult történeti képet.*

— Igen. A két legutóbbi, az 1971-es és az 1972-es ásatás eredményeiről beszélek; az elsőt a Géza fejedelem által alapított székesfehérvári Szent Péter-templom körül — ez volt Magyarország első állami temploma —, a másikat a Szent Kereszt plébániatemplomnál végeztem. Az ásatás adatainak a feldolgozása még tart, a summáját azonban már el lehet mondani. István király vallási — politikai — magatartásáról és gondolkodásáról alkotott képünket gazdagítják.

A történészek korábban egységesen állították, hogy István király a nyugati kereszténységet választotta államvallásnak. (A dolog nem ilyen egyszerű mint a kifejezések, amelyeket most használnunk kell.) A római pápától kérte a koronáját, nevelője a prágai Adalbert, majd Gellért püspök, aki Velencéből érkezik Magyarországra, nyugatról jönnek a szerzetesek, papok, térítők... Mostanában azonban mindjobban kezdenek felszínre kerülni a *bizánci* hatások nyomai. Fehérvárott, amely város István uralkodásának ideológiai központja volt, két bizánci alaprajzú templomot sikerült találnom. Biztos, hogy ezekben görög szertartású istentiszteletek folytak. Veszprémben ugyancsak istváni alapítású a görög apácakolostor —, valószínűleg 1018 körül a bizánci császárral való szövetség idejéből. Imre herceget 11 esztendős korában bizánci hercegnővel jegyezték el. Kétségbevonhatatlan adatok bizonyítják tehát, hogy Szent István beengedte a bizánci kereszténységet *is.* (Erre vonatkozólag korábban csak egy-két forrásértékű adatunk volt, s néhány tárgyi bizonyíték: importtárgyak, ékszerek, keresztek.) A Székesfehérvárott feltárt két templom alaprajza, az alaprajzából következtethető funkciója további erős érv — bizonyíték — a bizánci szertartás mellett. Ez egyébként összhangban van már a történé-

1031-ben a f
zott miseruh
a

...n szobrász
Jászkunság XXXII. évf. 2. sz. 1986

MŰVÉSZET

Kiss István Kossuth-díjas szobrász-művész tárlata a Szolnoki Galériában

Molnár Ferenc megnyitja a kiállítást, mellette a művész

A Szolnoki Galériában április 3-án délután nyitotta meg Molnár Ferenc nyugállományú államtitkár Kiss István Kossuth-díjas szobrász-művész kiállítását. A méreteiben is reprezentatív tárlat május 20-ig tartott nyitva, a vendégkönyvben is nyilvánított vélemények szerint igen nagy sikert aratott, a szolnoki és a városkörnyéki művészetbarátok, de az átutazóban, a Tisza-partján tartózkodott turisták — még nem véglegesített adatok szerint — ezrei látták Kiss István itt bemutatott alkotásait.

Kiss István „köztéri szobrász" állapították meg róla minduntalan a művészettörténészek, — közülük a nagyobb pontosságra törekvők hozzáteszik: „elsősorban köztéri szobrász".

Aki nyitott szemmel jár, kel az országban, de nem rendszeres tárlatlátogató, bizonyára fenntartás nélkül egyetért az előző megállapítással, hiszen csak csupán a fővárosban három monumentális szobra van a művésznek: a budai Dózsa-, a városligeti Tanácsköztársaság-, és a margitszigeti Centenáriumi emlékmű. A XV. kerületi köztemetőben egyik legmegejtőbb, legdrámaibb munkája látható, az Apám síremléke, a Margitszigeten pedig Janus Pannonius márvány-, a XI. kerületben pedig Apáczay Csere János mészkőszobra áll; a XII. kerületben a Fényes szelek haraszti mészkőkompozíciója vonzza a szemet, de okvetlenül szólnunk kell még a zuglói Felszabadulási emlékműről, a Hűvösvölgyi réten lévő Munkásmozgalmi emlékműről, — s még mindig nagyon hiányos a felsorolásunk, egyetlen középületben felállított munkáját sem említettük.

Ha az ország különböző városaiban járunk, akkor is sűrűn megállítanak bennünket Kiss István köztéri szobrai, Cegléden a Dózsa vezér (hegesztett vörösréz) Debrecenben a Proletár (bronz) és a Lovak; Diósgyőrött, Dunaújvárosban, Szegeden és Székesfehérvárott a Lenin szellemiségét sugalló szobrok, portrék, a kecskeméti Széchenyi kompozíció; Petőfi büszt és szobor Gödöllőn, illetve Győrött, s végezetül, de nem utolsósorban — már csak azért sem mert a vidéken felállított Kiss István -munkákból is csak csupán „idéztünk" — az egyik legnagyszerűbb alkotása Endrődön az Agrárproletár emlékmű.

JEGYZETEK

1. A dorozsmai születésű, s hosszú ideig itt birtokos Jerney legfontosabb életrajzi adatait és műveit ld. Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái, V. (Bp. 1897) 494—500.

2. Jerney János: Keleti utazás a magyarok őshelyeinek kinyomozása végett, 1844 és 1845. 1—2. kötet. Pesten 1851.

3. A sírszobrok újabb magyar nyelvű szakirodalma: Fodor István: A sírszobrok kérdéséhez. Folia Arch. 21 (1970) 113—126.; G. A. Fjodorov—Davidov: Az aranyhorda földjén. (Bp. 1983) 23—36.

4. E. Henszlmann: L'age du fer. Étude sur l'art gothique. (Bp. 1877) 14—17.

5. Nagy Géza: A régi kunok temetkezése. ArchErt 13 (1893) 106—107.

6. Bendefy László: A magyarság és Középkelet. (Bp. 1945) 314—323.

7. N. I. Veszelovszkij: Szovremennoje szosztojanie voprosza o „Kamennih babah" ili „Balbalah". Zepszki Imperatorszkogo Odesszkogo Obscsesztva Isztorii i Drevnosztyej, tom XXXII. (Odessza 1915) 412—413.

8. G. A. Fjodorov—Davidov: Kocsevnyiki Vosztocsnoj Evropi pod vlastyu zolotoordinszkih hanov. (Moszkva 1966) 166—193. Sz. A. Pletnyova: Poloveckie kamennie izvajanyija. Moszkva 1974.

9. Jaroslaw R. Daszkiewicz—Edward Tryjarski: Kamennie babi pricsernomorszkih sztyepej. Kollekcija iz Aszkanii-Nova. (Wroclaw-Warsawa—Krakow—Gdansk—Lódz 1982) 68, 84.

10. Az odesszai múzeum és a történelmi társulat történetéről ld. G. A. Dzisz—Rajko: 150 let Odesszkomu archeologicseszkomu muzeju. Materiali po arheologii Szevernogo Pricsernomorja, vip. 8. (Kiev 1976) 5—15.; Odesszkij archeologicseszkij muzej AN USzSzR. Red. G. A. Dzisz—Rajko. (Kiev 1983) 5—10.

11. Jerney János: i. m. 2. kötet. 13.

12. Uo. 13—14. Jerneynek a múzeumi látogatásáról megemlékezik könyvében Péter László is: Odessza és a magyarok. Szeged, 1978. 22.

13. Jerney János: i. m. 15.

14. Kedves segítségét ezúton is hálásan köszönöm.

15. N. I. Veszelovszkij: i. m. XII. t. 10.

16. Sz. A. Pletnyova: i. m. 106, 187, 68, t. 1176.

17. Jerney János: i. m. 44—46.

18. Uo. 46.

19. Uo. 58—59.

20. Uo. 59.

21. Uo. 63—64.

22. Bendefy László: i. m. 315.

23. Jerney János: i. m. 100—101.

24. Uo. 101.

25. Bendefy László: i. m. 314—316.; Ua.: A két első népvándorláskori sepulchrális kőemlék Magyarország területéről. Antiquitas Hungariae 2 (1948) 217—219. vö. Fodor István: A sírszobrok ... 114.

26. Vö. Fodor István: Utószó G. A. Fjodorov—Davidov: Az aranyhorda földjén c. könyvéhez. (Bp. 1983) 128—130.; Ua.: Lehettek-e kun sírszobrok Magyarországon? Sajtó alatt „A Jászkunság kutatása" c. kötetben.

Mindezek után bizonyítottnak tűnik, hogy Kiss István „mennyire köztéri" szobrász, — ám a nyolcvan különböző munkáját bemutató szolnoki kiállítás netán meg is kérdőjelezi a fentieket. Aki csak csupán köztéri szobrokban gondolkodik, hogyan lehet ennyire termékenyen otthonos a szobaméretekben, a kisplasztikában. Egyik legértőbb monográfusa, Tasnádi Attila adja meg erre a választ. Bizonyítja, hogy Kiss István számára minden kisplasztikai munka, vagy a portrészobrászat is csak előjáték és arra szolgál, hogy majdnem beleolvadjon egy-egy emlékmű szintézisébe. Kiss István szobrait konkrét helyre és céllal készíti. Úgy véli, a szobrász elsőrendű kötelessége, hogy közösségi és maradandó műveket emeljen, mégpedig olyanokat, melyek a kor nagy kérdéseit sokoldalúan és mindenki számára hozzáférhetően exponálják.

A szolnoki tárlaton szemelvényeket láthattak a nézők Kiss István eddigi életművéből. A meghatározás — „szemelvények" — a művésztől származik, aki elmondta: korszakokat hiába is keresne valaki munkásságában, hiszen egy-egy különösen kedvelt téma végigkíséri az életét. Sosincs tehát „befejezett" szobra, a jelképek új és új gondolati asszociációkkal terebélyesednek, a kifejezési formák általuk gazdagodnak.

Kiss István szolnoki kiállításának nem mindennapi sikere szorosan kapcsolódik ahhoz, amit a művész — mintegy ars poeticájaként — nyilatkozatában elmondott: „Jelképpé csak az tud válni, aki mennél többek gondolkodásában helyet keres... Én meglehetősen primer módon fejezem ki magamat, mert az a véleményem, ha az ember kerülgeti a problémát, némiképp már el is kente. Igyekszem úgy fogalmazni, hogy szobraimban benne feszüljenek napjaink ellentmondásai. Az ilyen szobor pedig már nem csak anyag, cselekvés is."

Fontosnak tartjuk a művész szándékának „visszaigazolását" a nézők részéről. Az a nemes egyszerűség, ahogyan Kiss István szobrait megfogalmazza, a művészetekben járatlan ember számára is érthető, gondolkodásra és azonosulásra serkentő. Szobrai beszélni, sírni, rajongani akarnak, s visszhangzó szavakat keresnek mibennünk — állapította meg az előzőekkel összefüggésben a művész szolnoki tárlatát megnyitó Molnár Ferenc államtitkár. Ennél pontosabban nem hisszük, hogy kifejezhetnénk a kiállítás kiváltotta nézői gondolatok lényegét. Kiss István számára valóban az az elsődleges, hogy értik és megértik-e szoborba formált gondolatait, érzéseit, műveit azon emberek, akik őt indították, vállalták, ahová elszakíthatatlan szálakkal kötődik ma is.

Alkalmunk volt művészete meghatározó tényezőiről, az indulás éveiről beszélgetni Kiss Istvánnal.

— Nagyszalontához, a pőre sík vidékhez kötnek az első emlékeim. Olyan volt ott a mi fajta emberek szegénysége, hogy ha valakinek két karéj kenyere volt, — aznapra már gazdagnak számított. Családom félig paraszt, félig iparos, — apám falusi díszműlakatos, mindent csináló, mindenben tökéleteset akaró ezermester volt. Én a vassal együtt tanultam beszélni, az első gyurmáimat ezekben az években készítettem. Előbb „csócsált" kenyérből, agyagból, később szurokból. Amit magam körül láttam, ma is meghatározó számomra. Őszinte szavú, becsületes emberek küzködtek a megélésért, így apám is, aki a díszmű lakatosság és a művészet határmezsgyéin dolgozott műhelyében,

ahol nekem is hamar kezembe adta a reszelőt, a dörzsvásznat. Láttam, hogy körülöttem mindenki, milyen keményen dolgozik, tettem én is, amennyire csak az erőm engedte. Ezzel kapcsolatban előre ugrok időben: már főiskolás voltam, megkaptam a Dózsa emlékmű pályázat kivitelezését, amikor szegény apám igen furcsán dicsérte gyermekkori munkámat. Azt mondta: „nyolc éves korodban többet értél, mint egypár rossz segéd, hát mikor akarsz már valami jó kétkezi szakmát kitanulni." Számára a biztos kenyeret, a legnagyobb egzisztenciát — ahogy mi mondjuk manapság — mindig is a vasfűrésszel, hidegvágóval, kalapáccsal végzett munka jelentette. Sokáig nem tudott megbékülni a gondolattal, hogy én szobrász leszek, nem pedig lakatos vagy kazánkovács. Mondjam azt, nekem úgy kellett szobrásznak lennem, olyan szobrásznak kellett lennem, hogy apám és a hozzá hasonlóak megértsék amit csinálok, hiszen csak akkor nem csalódtak bennem, amikor értelmükkel szívükkel felfogták, megérezték és tudták: szép és társadalmilag hasznos az én szobrászatom. Úgy gondolom, azóta is, hogy a művészetnek mindig a kor legfontosabb emberi problémáit és eszményeit kell megfogalmaznia, kifejeznie. Talán ismert a történelmi érdeklődésem. Netán az is egyértelmű, hogy nem illusztrálni akarom a történelmet, hanem erősíteni kívánom szobraimmal az emberekben a hovatartozás tudatát. Úgy vélem a művészetnek az a dolga, hogy minél több embernek gondolkodási támasza, szemléleti segítője legyen. Valamelyest talán a szolnoki kiállításom is bizonyítja, mindig azok a történelmi személyiségek érdekeltek, akik valamilyen előremutató, emberközpontú gondolat hordozói voltak.

Emlékmű (terv)

A művész szolnoki tárlata csupán — s ez nem kevés! — szemelvényeket adott a gazdag életműből, de jelölte, érzékeltette az egész, szépívű pályát is.

A Vágtató kuruc lovas (bronz, 35 cm) még Kiss István főiskolás éveihez kötődik, lovasfigura az 1969-ben alkotott Vak Bottyán (bronz 260 cm) amely az előzőnél ugyan statikusabb, de döbbentségében kimerevített kurucvezér alakja nagy drámai erőt sugall.

A magyar történelmi múlt emlékeit, jelképeit idéző Kiss István-szobrokat nagyszerű megjelenítésben kapta meg a néző a kiállítás keretein belül. A Végváriak, Tinódi Lantos Sebestyén, Bólyai János, Bólyai Farkas, Petőfi, Apáczai Csere János, Dózsa e vonulat legértékesebb alkotásai.

Külön, hangsúlyozottan érdemel említést — a kifejezésmód sajátos-

Felszabadult
(krómacél, bronz, 90 cm)

ságai miatt is — ahogy Kiss István két nagy költőnket, Petőfit és Adyt megjeleníti. Az a Petőfije nem a misztifikált költő, hanem a nép között járó-kelő, a látottakon kézközelben gondolkodó ember. Ady szellemiségét a fej karakterisztikus kidolgozásával érzékelteti. A test jószerével csak talapzat — más kérdés, hogy gyönyörű vonalakkal körülhatárolt és szép arányú — amely hangsúlyozza a nehéz gondolatokkal telített, markáns fej különlegességét szellemi erejét.

Lenin alakja — híven szemléletéhez, amely szerint a történelemformáló ember áll érdeklődése középpontjában — talán a leggyakrabban visszatérő téma Kiss István művészetében. Művészi szándéka szerint Lenin a gondolatok szféráján keresztül közelíthető meg legkifejezőbben, „az segített a legtöbbet Lenin megismerésében, és így megmintázásában is, amit ő maga írt, alkotott" — mondta ezzel összefüggésben a művész. A szolnoki tárlaton láthatott Lenin megfogalmazást is érezhetően ez a meggondolás szülte.

Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész szolnoki tárlatát, amely a tavasz művészeti eseményeinek kétségtelenül legrangosabb, legtöbb gondolati, művészi értéket hordozó kiállítása volt Szolnokon, L. Menyhárt László értő rendezésében láthatta a közönség.

„Az embert dicsérem!"

Gondolatok egy nemzetközi fotókiállításután

1981-ben hirdette meg a Mozgássérültek Szolnok Megyei Egyesülete az első, mozgássérülteknek kiírt nemzetközi fotó- és színesdia pályázatát azzal a nem titkolt elképzeléssel, hogy kétévenként ismételve a pályázatot és kiállítást, Szolnokon hagyományt teremtsenek és bemutatkozási lehetőséget biztosítsanak a művészi színvonalon fotózó mozgássérülteknek. A gondolatnak humánus tartalma mellett kérdőjelei is voltak. Nemzetközi tud-e lenni a pályázat, színvonalában és hatókörében? Öt év távlatából nyugodtan állíthatjuk, hogy igen, hiszen 1986-ban már a harmadik pályázat is lezárult és április 9-én az SZMT székházában e gazdag, színvonalas anyag kiállítása is megnyílt.

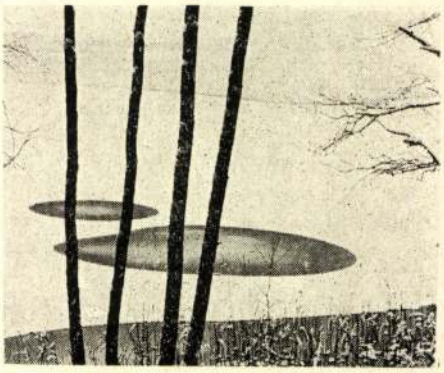

Martti Peltola (Finnország): Cím nélkül (1. díj és a Magyar Fotóművészek Szövetsége különdíja)

Az eddig megrendezett három pályázat és kiállítás számadatai is figyelemre méltóak. 1982-ben az első pályázatra — három meghirdetett kategóriában: fekete-fehér, színesfotó és színesdia — 67 szerző 517 alkotással vett részt, a nemzetközi jelleget Szovjetunióból, Jugoszláviából és Csehszlovákiából küldött pályázatok jelentették.

Már az első pályázat és kiállítás igazolta, hogy van igény, érdeklődés arra, hogy a pályázatok és kiállítások kétévenként rendszeresek legyenek, biztosítsanak bemutatkozási lehetőséget a művészi színvonalon fotózó mozgássérülteknek.

Az 1984-ben meghirdetett és megrendezett második pályázat és kiállítás a hazai és nemzetközi érdeklődés számszerű és minőségi növekedését bizonyította, e pályázaton már 81 alkotó, 602 művével vett részt, hazánkon kívül 9 országból. A harmadik pályázat meghirdetése 1985-ben volt, a beküldött alkotások zsűrizés utáni kiállítása 1986. április 9-én nyílt meg. Ez a pályázat az érdeklődés további növekedését bizonyította; 15 országból — Japántól Új-Zélandig — 101 alkotó, közöttük 67 külföldi, 839 alkotása került elbírálásra. (Különösen sok — 273 darab — diapozitív érkezett a pályázatra.) A művészi igénnyel megfogalmazott díjazott alkotások között osztrák, finn, dán fotósok mellett magyar szerzők is vannak. (Fekete-fehér kategóriában Aszódi Zsuzsanna szolnoki fotós a II. díj mellett a Városi Tanács Vándorserlegét is elnyerte.) A három kategóriában meghirdetett pályázat díjain kívül tömegszerveze-

dataink alapján nem zárható ki, hogy a tatárjárás után hazánkba költözött unok (és jászok) nem állítottak néhány helyen kőből vagy fából készült sírszobrokat, hiszen előkelőik egy ideig még pogány módon temetkeztek, s az Alföldön nagy számban találhattak a korábbi hazájukban lévőkhöz hasonló földhalmokat, ahová e szobrokat felállíthatták.[26]

A fentiekkel természetesen nem azt szerettük volna sugallni, mintha Jerney János közel másfél évszázados elmélete a sírszobrokról ma is fenntartás nélkül helytálló lenne. Számos vitatható és homályos kérdés ellenére a kutatás nagy vonalakban tisztázta eredetüket, szerepüket és időrendjüket. Azt a hamis vélekedést szerettem volna csupán megingatni — ami a későbbi kutatóknál szinte vita nélküli, — hogy Jerney Jánost a múlt század műkedvelő arisztokrata utazókhoz hasonlóan ítéljük meg. A magyar tudós felkészülten, széles irodalmi ismeretekkel indult útjára, s a bennünket érdeklő kérdésekben is ismerte kora legújabb eredményeit. Gyűjtése pedig szinte példamutatónak mondható, nem csupán a múlt század közepének színvonalához, hanem még jónéhány későbbi évtized szokásaihoz képest is. Eredményei, következtetései is kora színvonalán álltak, s az sem meglepő, hogy reformkori hazaszeretete és népe történelmének szeretete sok esetben átsugárázik tudományos állásfoglalásán.

Kiss István:
Apám síremléke
(1956, 140 cm, műkő)
— Bp. XV. kerületi köztemető

Arra a kérdésre keresvén a feleletet, hogy milyen nép hozta létre ezeket az alkotásokat, a szerző számos korábbi elméletet tekint át, többek közt a mongolokkal való azonosítás gondolatát. Éles szemmel fedezi azonban fel, hogy a XIII. századi utazó, Rubruk azon a területen haladt keresztül a mongol kánhoz vezető útjában, ahol most ő is járt, s a szerzetes megemlékezett a sírszobrokról is a kunok lakta területen. Így tehát e szobrok nem mongolok, csakis kunok lehetnek. Hivatkozik továbbá a szobrok alatt levő kun kurgánokra vonatkozó orosz évkönyvi adatra, végezetül véleményét így summázza: „Elég tanuadások ezek, úgy vélem a' kőszobrok' nem más, mint kunoktóli származásának megbizonyitására. Már ha ezen nemzet' történetét mélyebben vizsgáljuk, be kell vallanunk a' „Cumanus" név alatt azon rokonfajú és nyelvü népnek értetését, melly az orosz és lengyel krónikákban Polowcz és Petseneg; a' byzantiaknál Comanus, Patzináka és Patzinakita, a' magyar évkönyvekben Cuni, Cumani, Besseni, Bisenni azaz kun és besenyő nevezettel fordul elő; melly ezen vidékeket a' legrégibb idők óta scytha, hun, turka, kazar 'stb. majd összes, majd ismét felekezeti számosb nevekkel illetve lakta. Mindezeknek a' magyarral egy törzsökről szakadása, és azonos, merőben dialectusi különbözésü nyelvüsége valamint már eléggé kitüntetett, úgy az alább mondandókból is minden lépten nyomon bebîzonyuland. Mihezképest kimondom huzamos meghányás után keletkezett abbéli erős meggyőződésem' és rendithetetlen hitemet: hogy *ezen kőszobrok hun-scytha népcsaládhoz tartozó, és igy magyar fajú népeknek sok száz, sőt ezer évek alatt készült siremlékei,* melly nyilvánitás a' müvek' részleteinek megvizsgálása által is valósággá emelkedik: mielőtt azonban illy térre vezetném az olvasót, egy Achilessel fölérő ellenvetést szükség legyőznünk. Ebből áll az:

Tudatik a' történetekből, hogy az érdeklett keletről költöző népfelekezetek, u. n. besenyők, jászok, kunok, palóczok különböző időszakokban jobbára a' Magyarhaza' határi közt vér- és nyelvrokonaiknál keresve menedéket, vétére ott települtek meg: lehetetlen ugyanezért, hogy ne találtanának nálunk hasonló kőszobrok, ha csakugyan azoknál volt vallásos nemzeti szokás illy emlékeket állitani halottaik fölött. Igazuk van az ekép okoskodóknak; sőt én még azt is hozzá adom, hogy a' magyaroktól, mint rokon fajtól szükségkép kellett volna fönmaradniok efféle jeleknek hazánkban."[23]

A fentiekből egyértelmű: helytelen úton járnak a későbbi szerzők, amikor azt állítják, hogy a sírszobrokat Jerney egyértelműen magyarnak vélte. A valóság ezzel szemben az, hogy lényegében ő is a ma is általánosan elfogadott, leginkább Veszelovszkij által beigazolt kun származtatás álláspontjára helyezkedik. Csakhogy Jerney a kunokkal rokonnak veszi a szkítákat, hunokat, besenyőket és magyarokat is, és úgy véli, hogy a közös vérrokonság és hitvilág miatt mindezen népek állíthattak sírszobrokat. Ezért bizonygatja aztán hosszasan a sírszobroknak a magyaroknál való meglétét is. Hivatkozván Kézainak a tárnokvölgyi csatát leíró szövegében, s egyéb okleveleinkben is előforduló „bálványkő" kifejezésre, valamint a „Bálványos", „Bálványosvár" típusú helyneveinkre olyan helyeken, ahol nem számolhatunk római kori szobrokkal. Megjegyzi: „Szentek szobrait' s keresztyének emlékeit soha nem nevezék őseink bálványnak."[24]

Ma már aligha tartható fenn az a vélekedés, hogy a honfoglaló magyarok is állítottak sírszobrokat, amint az még néhány évtizede felmerült,[25] az azonban

„kíváncsiskodók" között, s ilyenkor nem kímélték a zenekar tagjait sem. Megszülettek tehát a botránybandák, amelyek lassan a könnyűzenei szaklapok címoldalára kerültek. A cél tulajdonképpen ez volt: a tömegkommunikációs eszközök révén ország-világ előtt hangot adni a nihilista törekvéseknek, durván felrázni nyugalmából a békés angol polgárt. A sajtó pedig eleget is tett az „elvárásoknak", és bőséges anyagot közölt az együttesekről, valamint népes munkanélküli táborukról.

Miről is énekelt a vezérbanda, a Sex Pistols fenegyereke, Johnny Rotten (Rohadt Jancsi)? Főként anarchiáról, kiúttalanságról, a jövő tagadásáról. De a királynő uralkodásának 25. éves jubileumát is a brit hagyományoktól eltérő módon ünnepelték. Az angol himnuszt például első négy szavának meghagyásával így folytatták: „God save the Queen and the fascist regime" — vagyis „Isten óvd a királynőt és fasiszta rendszerét". Talán fölösleges is kommentálni, honnan tulajdonítható a szöveg a Sex Pistolsnak.

A közvélemény tiltakozása nőttön nőtt, s a punkzenekarokat egymásután zárták ki a klubokból, koncerttermekből. Az indulatok így is odáig fajultak, hogy egy teherautósofőr dühében szétverte televíziókészülékét, mert képtelen volt hallgatni Johnny Rotten irritáló kijelentését egy interjúban.

A punkzenészek azonban nem csupán a botrányokkal szerették volna felhívni magukra a figyelmet, hanem felületes ideológiák „gyártásába" is csakhamar belekezdtek. Gyakran röpködtek a sajtóban — főleg az énekesek szájából — hangzatos, ám valójában elkoptatott frázisok: „A punk életfelfogás, mely szívből, agyból és zenéből ered", és így tovább.

Punk-diskurzus

A hetvenes évek Angliájának társadalmi válságát felszínre hozó, a nyomasztó körülmények között tengődő munkanélküli fiatalok szócsövévé avanzsálódott punkot azonban utólérte a végzete: a korai robbanás után idővel kommercializálódott, beszippantotta a pangó piac, s a „szakadtak" körében kezdte elveszíteni varázsát. Mert mi történhet egy új irányzattal akkor, ha már mindenki pirosra, kékre festett hajjal, biztosítótűkkel, láncokkal jár, és fennen hirdet olyan ideológiákat, amelyek egy szűk kör számára még jelentenek valamit, de másoknak pusztán csak üres szólam és rongyrázás?

2

A nyolcvanas évtizedre külföldön jócskán alábbhagyott a „punkvész", de korábban, már a hetvenes évek közepétől a légköri áramlatokkal együtt lassan a punkzene is sodródott kelet felé, s érkezését már jóelőre jelezték a magyar sajtó olyan szak-

A punkmozgalom tükröződése a mai magyar sajtóban

Könnyűzenei berkekben kevés olyan grandiózus vita zajlott le az egykori boldogemlékezetű beat-konjunktúra óta a magyar sajtóban, mint a hetvenesnyolcvanas évek fordulóján egy merően új irányzat, a punkmozgalom megítélését illetően. Szinte alig akad olyan sajtótermék, amely ne szentelt volna hasábokat e különösnek számító, a társadalom egyes rétegeit mélyen érintő jelenségnek. Magától értetődik, hogy az ifjúsági lapok (Magyar Ifjúság, Ifjúsági Magazin) az eseményekkel egyidőben reagáltak az ifjúság egy bizonyos részét felkavaró problémákra, de élen jártak a punk feltérképezésében, elemzésében más kategóriába tartozó orgánumok, így az Élet és Irodalom és a Kritika is. Utóbbiban például 1984-ben hosszú sorozat indult a rockzenéről, és ebben helyet kapott a legújabb irányzat, a punk bemutatása is.

Anyaggyűjtésem során érdekes volt megfigyelni, hogyan alakult a punk sajtóbeli meg- vagy elítélése, milyen szemléletváltozáson mentek keresztül a honi újságírás korábban már nevet szerzett „apostolai". Mindenképp dicséretes, hogy a punkmozgalommal igyekezett a sajtó értékének, jelentőségének megfelelően foglalkozni, s a kezdeti egyértelműen negatív állásfoglalást elutasítva áttérni egyfajta mélyebb elemzésre. Mert szerencsére sokan gondolták úgy, hogy nem lehet félvállról venni ezt a külföldről hozzánk beszivárgott jelenséget, amely nem elégszer hangsúlyozott dekadens volta ellenére mégis lábra tudott kapni nálunk is.

1

Mielőtt rátérnék a hazai punkmozgalom sajtóbeli tükröződésének a bemutatására, néhány mondatban szükséges megemlékezni a gyökerekről. Hogyan is fest a punk története dióhéjban?

Köztudott, hogy a könnyűzenében szinte minden jelentős irányzat külföldről áramlik be hozzánk. A rock különféle „ősi" trendjeinek maradéktalan átvétele (rock and roll, beat stb.) jól szemlélteti az előbbi megállapítást. A gyökereket tehát újfent a könnyűzene már korábban is „jegyzett" szülőhazájában, Angliában kell kutatni. Valamikor a hetvenes évek tájékán, egészen pontosan 1975-ben itt kezdett felfelé ívelni a punk szerencsecsillaga, mégpedig a később hírhedtté vált Sex Pistols együttes koncertjével. A zenekar botrányosan gyenge muzsikát csalt elő hangszereiből, s a lágynak éppen nem nevezhető dallamot agresszív szöveg fűszerezte. A sokkoló, primitívnek tetsző zene nem váltott ki túlzott elismerést a színvonalasabb zenéhez szokott közönség körében. A közismerten konzervatív angol polgárok nem is tűrték sokáig a gomba módra szaporodó zenekarok „ocsmány" megnyilatkozásait, punknak mondott viselkedését. (A punk szó egyébként mocskot, vacakot jelent.) A megtorlás nem is váratott hosszú ideig magára: egy-egy koncert közben óriási verekedések törtek ki a mind nagyobb számban felbukkanó színes hajú, láncokat hordó, szegecses bőrruhákba bújt, munka nélkül lődörgő punkközönség és a betévedt

IRODALOM:

Maróti Andor: A kultúra egysége. In: Acta Philosophica, Bp. 1983. 11—40. p.

Józsa Péter: A kulturális javak fogyasztása a fejlett társadalmakban. Valóság, 1970. 11. sz.

Kerékgyártó István: A kultúra egészen más dolog. Kritika, 1981. 12. sz. 17. p.

Vitányi Iván: Vitairat a mai magyar művelődésről. Bp. 1983. Gondolat Kiadó, 88. o. skk.

Hankiss Elemér: Értékszociológiai kísérlet, Bp. NPI. én.

Andorka Rudolf: A munkásosztály életmódjának egyes jellemzői. Szakszervezeti Szemle, 1980. 9. sz. 24—33. o.

Heller Ágnes: Elmélet és gyakorlat az emberi szükségletek szempontjából. Új Írás, 1975. 4. sz.

Életmód és közművelődés. Reflektor, 1982. 3. sz. 214. o.

A. H. Maslow: Motivation and Personality. New York, 1954. Harper and Row.

P. A. Sorokin: Social and Cultural Dinamics. Vol. I. Fluctuation of Forms of Art. New York, 1962. 55. o. skk. (Részlet: Szociológiai Közlemények, 1969. II. 58—65. o.)

Fukász György: A munka kultúrája. Bp. 1983. Kossuth Könyvkiadó.

Kiss István:
Tinódi Lantos Sebestyén
(1979) — Nyírbátor

kenység szükséglete, másodikként pedig — *Heller Ágnes* szóhasználatával élve — a *voltaképpeni emberi szükségleteket* kellene megemlítenünk, melyek között maga a kulturális szükséglet is megjelenik. Ebben a felosztásban egyébként idosorolódik még a munkaerő újratermeléséhez szükséges fokot meghaladó pihenés, a felnőttek „játéka", az elmélkedés, a barátság, a szerelem, az önmegvalósítás az objektivációkban, illetve az erkölcsi szükséglet.

S ez a megkülönböztetés annál is inkább elkerülhetetlen, mert a kulturális szükségletek formálódására a többi szükséglet „kielégítettségi foka" jelentős hatással van. A művelődéskutatás szempontjából a nehézségek egy része így abból adódik, hogy az operacionalizálhatóság érdekében rendkívül nehéz lesz a kulturális szükségletek formálódását csupán önmagában vizsgálni. Részint azért, mert ez a kiépülés — nevezetesen a kulturális szükségletek formálódása — elválaszthatatlanul összefonódik az imént említett szükségletek „funkcionálásával" (magyarán: kielégülésükkel vagy kielégítetlenségükkel), részint pedig azért, mert még a viszonylag könnyen operacionalizálható, *szűkebb értelemben vett* kulturális szükségletek vizsgálata is számos nehézséget rejt magában. Éppen ezért — ha összegezésképpen meg akarjuk fogalmazni — a legfontosabb vizsgálandó kérdéseket, a következőket mondhatjuk.

Mindenfajta empirikus kutatás alapvető célja lehet, hogy a társadalmi munkamegosztás különböző helyeit elfoglaló egyének *kulturális szükségleteinek jellegzetességeit és befolyásoló tényezőit tárja fel.* Ennek érdekében kell kísérletet tenni: a) a kulturális szükségletek változatainak, tartalmi és formai jellegzetességeinek, típusainak és intenzitási fokozatainak komplex feltárására; b) a kulturális szükségletek alakulását, formálódását befolyásoló objektív és szubjektív tényezők kölcsönhatásainak megismerésére; c) változási irányainak jellemzésére egy adekvát közművelődési stratégia körvonalazása céljából. A feladatunk ugyanakkor: felismerni és megérteni az egyéni szükségletek, értékaspirációk s a szűkebb, tágabb társas közegből jövő inspirációk, igények vagy éppen retardációs tényezők egymást kölcsönösen megtermékenyítő vagy kioltó találkozásait. Az így végzendő kutatás legfőbb haszna abban jelentkezhet, hogy elméletileg és gyakorlatilag is instrumentalizálható szempontokat szolgáltat az intézményes közművelődés tartalmi és módszertani továbbfejlesztéséhez. Mert. ha reális és egymással összefüggő ismereteket szerzünk az egyének kulturális szükségleteiről, ezek hasznosításával (instrumentalizálásával) nemcsak a közművelődési tervezőmunka válhat megalapozottabbá, hanem azok a gyakorlati kísérletek is, melyek akár a brigádművelődés, akár a közösségi művelődés más formáinak megújítására irányulnak. De tisztában kell lennünk azzal is, hogy az elméleti hasznosítás — bizonyos értelemben — csak *korlátozott érvényű* lehet, hiszen éppen az empirikus kutatásnak kell verifikálnia azt a felismerést, hogy a társadalmon belüli rétegződés más és más kulturális szükségletstruktúrát feltételez.

KERÉKGYÁRTÓ ISTVÁN

szokat, neveket és könyvcímeket, s amint a sok betű és szám parabolikus rendben tágulni kezdett, egy kép derengett fel előtte, látta a tengerpartot, a halászkunyhót, benne egy asszonyt a lányával és az öreget, aki kimerülten fekszik a kemény ágyon, hogy a hiábavaló munkát kipihenje a karjaiból, hogy a kelő Nappal Ő is kifuthasson a tengerre, hiszen a családnak élnie kell, mégha az óriási emlős tanítása a csontjába ivódott is, mégha a rettentő nagyságú tetem álmai megnyomorítója is.

Erre gondolt LJ miközben félálomba magára terített egy plédet, és még arra, hogy túl van az első estén, amelyet nélküle kellett eltöltenie... „Ilyen hát a válás, az első este nélküled...?" Ez volt az utolsó gondolata, de még érezte, hogyan lopakodik be álmába az elkövetkező esték nyomorúsága, még érezte, hogyan ivódik bele a nyelvébe a magány és a reményvesztettség sós íze, aztán már csak azt érezte, hogy aludnia kell, mert holnap újra felkel a Nap, aludnia kell, hogy reggel kipihent legyen, hiszen holnap neki is dolgoznia kell menni, hiszen holnap ő is dolgozni fog...

BAKOS KORNÉL

Kiss István: Végváriak

hullámaival, a széllel, amely az őrült munka sósszagú hiábavalóságát hozta feléjük. A lány felismerte anyja alakját, odabújt mellé, s noha a sötétben nem láthatta az asszony arcát, tudta, hogy az anyja is könnyezik. Eszébe jutott egy nem is olyan régi beszélgetés, amelyet az apja folytatott Jón báttyóval.

Arról beszéltek, hogy egyre kevesebb a hal, hogy jövőre már nem lesz elég a hét napból hatot kint tölteni a tengeren. És beszéltek a bálnákról is, igen, arról a három bálnáról, amelyek két napi járásra innen partra vetették magukat. Csak a legkisebbet tudták megmenteni. Nagy port vert fel a dolog. Napok múlva is mindenki az öngyilkos bálnákról beszélt, csak a legöregebb halászok hallgattak, hiába kérdezték tőlük a szokatlan eset magyarázatát. Hallgattak, és szomorúak voltak...

Az anyjával együtt ment vissza a kunyhóba, és anélkül, hogy lámpát gyújtottak volna, leültek az ágy szélére. Sokáig ültek így némán, egymás mellett a sötétben, az asszony szavai mégis a szélzúgás természetességével hatottak, amikor megszólalt. — Mi lesz velünk, Istenem?... — benne volt ebben a négy szóban minden, amit a lány képzelt, gondolt, tudott, s oly természetességgel értette meg anyja érzéseit, mint amilyen természetes, hogy a Nap körbejár társával, a Holddal, az örök és hiábavaló szerelem jelképeként, melyre mindenki vágyik, de amelyet soha senki még ezen a földön el nem érhetett."

Az öngyilkos bálna..., talán ezt érezte Ő is — gondolta LJ — a kilátástalanságot, a jövő..., a jövő reménytelenségét. Hiszen a folyó sem látszik innen az ablakból, csak tudom, hogy ott van, de hogy ott van, s nem látszik, mi értelme van az egésznek? Ellépett az ablaktól, kitámolygott a konyhába, s anélkül, hogy villanyt gyújtott volna, megivott egy nagy pohár citromos szódát. A fürdőszobában undorral köpött a csapba, s a tükörben a sötét árny mozgását figyelte. A beszüremlő fény kísérteties vibrálása egy rock-koncertet juttatott az eszébe, ahol hogy-hogynem, egy verekedés közepén találta magát. Valaki megütötte hátulról, akkor látott ilyen homályosan és ilyen vibrálva. Ezért nem vette észre, hogy akit visszakézből, majd megfordulva szemből is kétszer-háromszor megütött, nem fiú volt, hanem lány. Egy szőke, hosszúhajú, tizenkilenc éves lány. Később a rendőrségen megtudta a címét, s amikor másnap egy csokor virággal a kezében becsengetett hozzájuk, rendkívül nevetségesnek érezte magát. Szeretkezés közben már nem gondolt erre. Talán a lány sem. Nem találkoztak többé. Most elképzelte a szőke lányt, amint áll a tengerparton holdfényben, szeretkezés után, s nézi őt, amint távolodik a parttól, majd alámerül a hullámokban, de csak azért, hogy a következő éjszaka újra kibukkanjon és megmártózzon ebben a kéjes földi érzésben, amit az emberek szerelemnek neveznek, de ami csak annyi, mint a tavasz, része az egésznek, a nagy körforgásnak, amelyben napnap után elmerül az ember — mint bálnák a tengerben — és nem érti, sehogyan sem érti, hogy a következő napon mi viszi rá, hogy újra megtegye mindazt, ami már egyszer hiábavalónak bizonyult, ami nem visz közelebb az örök léthez, ami nem visz közelebb az örök boldogsághoz, a Mindenhez.

Visszament a szobába, s az ablak üvegén újra csak betűket látott, összefüggéstelen kusza betűket: személyi igazolvány bejegyzéseket, bírósági végzések sorait, levélrészleteket, bölcsődei felvételi lap rublikákat, csekkek számait és telefonszámokat, lakcímeket és fizetési bérlisták számerdejét, kérdőíveket, vála-

DONKÓ LÁSZLÓ VERSEI:

A Holt-Tiszánál

Tuskók között süllőtanyák,
odvában még a hajnal,
nagyot pislog, s ha odalát
a túlsó partra, sugarát
indítja már ladikkal...

Ébred a víz is, megremeg,
fázósan fodrozódik,
vízisízik egy kiskeszeg,
körötte szellő hempereg,
ám a szél még szabódik.

A nádiveréb dalba fog,
s már tükröt tart a reggel,
beleles a Nap, izgatott,
hisz a premierláz nagyobb
és nagyobb minden percben.

Aztán felgyúl és lézerez,
s az Öreg-Tiszám boldog,
két part között evez-evez,
s már a szél is csőrébe vesz
vizéből néhány kortyot...

Délben delel, hisz tűzmeleg
hevével fúj a bóra,
a sekély víz forr, sistereg,
s a könnyűbúvár kiskeszeg
zihál, útját ha rójja...

Este lesz, csillag-ikreit
mosdatja ég a vízben,
később az éj hálót merít,
s kifogja hunyó fényeit
Holt-Tiszámból szelíden...

Kiss István: Kiáltás (krómacél, 50x100 cm)

Szerelem

Ötven felé a szerelem
vénülni kezd, sok a ránca,
ujja remeg a szíveden,
s kezében nincs sétapálca.
Nem csavarog már szüntelen,
nem kér szüzet édes táncra,
megpihen halkan öleden,
s csöndre vágyik semmi másra...
Halk szeretkezésre, csak legyen
tinédzserkori láza,
ötven felé a szerelem
vénülni kezd, sok a ránca!

Virág

Májusi reggel, pocsolyád
szárítsd fel gyorsan legalább
forró déli szelekkel,
hisz tiszta volt az éjszaka,
lengett szerelem illata
álomszép rózsakertben.

Kinn rendőnyt vert a monoton
zivatar ujja konokon,
mint stopos éji vándor,
nem hántad, termő öleden
tárta kelyhét a szerelem:
buja rózsavirágom.

SZABÓ IMRE — fia BÉLA VERSEI:

Lapos tájban járok,
bozót lett az erdő.
Fegyvertelen vagyok.
Félelmem heggyé nő.

De

próbát állni illik,
mégha mégúgy félek
istenszobrot tenni
kődombra elétek.

Szelíd lovakról álmodom.

Szelíd lovakról álmodom,
s arcom nyugalma, derűje
lecsurog a gyönge fűre.

Szelíd lovakról álmodom.

Állok. Utak folynak körül,
s nagy, piszkos tócsákba gyűlnek
lábamnál az események.

P. A. Ivanovics (Szovjetunió): Cím nélkül (A Fotó c. folyóirat különdíja)

Pipacsvirágos
hajnalég alatt
kuporgok gyáván:
– meg ne halljanak!

A csillagok, mint
apró kis szögek,
szívembe ütik
szikkadt fényüket.

Hideg se moccan.
Megfagyni készül
gallyak közt a Hold.

Virrad. Köd oszlik.
Fenn az űr remeg,
s szavakat esznek
lenn a gyökerek.

JÁSZKUNSÁG

Társadalompolitikai
művészeti és irodalmi
folyóirat

2

XXXII. évfolyam
második szám
1986. június

Vágtató kuruc lovas (1952)

KISS István

 Wehna Tibor: Szobabuszentalá. Holmi 1993. 2.

ként hordozó Mikus Sándor-nőalak a szimbólumkeresés és -teremtés nehézségeit illusztrálta oly beszédesen, ugyanúgy, mint Kalló Viktor angyalföldi, Béke téri hasonló jellegű monumentuma; a terpeszben álló, széttárt és égnek nyújtott kezekkel ábrázolt két bronzfigura népünk ujjongani vágyását örökítette az utókorra maradandó anyagban. A semlegesség lengte be Kiss István Thököly úti, kerületi felszabadulási emlékművét: a sziklarés előtt álló, sapkás, vállán lazán szétnyíló kabátot viselő férfialak az általánosságok nehezen körvonalazható közegében vergődött. Mészáros Mihály budai, volt Vörös Hadsereg úti (ma Hűvösvölgyi úti) BUDAI ÖNKÉNTES EZRED-EMLÉKMŰ-ve – a betontömbbe mélyített, negatív formákkal komponáló, menetelő katonákat megjelenítő alkotás – az emlékműszobrászatot meg-megérintő, beteljesítetlen kísérletező szándékokat reprezentálta. A volt Kun Béla téri (ma Ludovika tér) KUN-LANDLER-SZAMUELY-EMLÉKMŰ (Olcsai Kiss Zoltán, Herczeg Klára és Farkas Aladár műve) három hatalmas, mészkőépítményre szerelt bronz domborműve nem lépett, 1967-ben még nem léphetett, túl a rideg dokumentáláson: három ismeretlen, karakter nélküli alakot állított példaképként a néptömegek elé. E munkásmozgalmi arctalanságon próbált meg túllépni két évtizeddel később Kiss István a MÜNNICH FERENC- és Varga Imre a KUN BÉLA-MONUMENTUM-mal. A puritán, cirkalmaktól mentes kifejezés helyére barokkos eszközgazdagság, forma- és anyagkavalkád lépett: a Néphadsereg téren barikádszerű, bazaltkövekből emelt asztal előtt, amelyről a *Szabad Nép* és a *Népszabadság* példányai lógtak le attribútum gyanánt, útmutató, előrenyújtott karral az öltönybe bújtatott Münnich Ferenc állt, s mindez a bombasztikus tartalmi üresség és az öntetszelgő formai zagyvaság együtteseként jelent meg. A budai Vérmező Moszkva tér felé eső csúcsára – közvetlenül A MAGYAR JAKOBINUSOK EMLÉKMŰVE szomszédságába, kisajátítva annak hatóterét – állított KUN BÉLA-EMLÉKMŰ színpadi jelenete – balról jobbra vonuló tömeg katonákká formálódó masszája fölött, gázlámpa mellett népvezérként szónokló Kun – valóságosan és képletesen sem illeszkedett be a városképbe, így is, úgy is idegen test, kívülálló maradt. Az egy nézetre komponált, ennek ellenére térbe helyezett mű a hatalmas méreteivel, formai csinnadrattájával, történeti és eszmei tisztázatlanságaival nem találhatott utat a befogadókhoz, a városlakókhoz. Furcsa mozzanatként értékelhetjük az alkotó, Varga Imre azon, a rendszerváltozás után interpretált hitvallását e művéről, amely szerint nem véletlenül, hanem jól irányított utalásként szerepeltette Kun Béla mellett, alakjával társítva a lámpavasat. Valószínű, hogy a modell bemutatásakor, 1985–86-ban nem ezzel az érvvel győzte meg a művész a megrendelőket: az MSZMP legfelsőbb funkcionáriusait.

Mint Münnich Ferenc és mint Kun Béla monumentuma – mindkettőnek csak néhány esztendő adatott meg a köztéren az 1986-os avatót követően –, a jótékony feledés homályába hullhat Kiss István hűvösvölgyi MUNKÁSMOZGALMI EMLÉKMŰ-ve is: eltávolításával csupán a két hatalmas kéz között lebegtetett gömb silány szobrászati közhelyével lettünk szegényebbek. Kalló Viktor Köztársaság téri rogyadozó MÁRTÍREMLÉKMŰ-figurája – a később hozzácsatolt jelkép-kollázs emlékfallal, amely A NÉPHATALOM HŐSEINEK EMLÉKHELYE gyanánt funkcionált – sem léphetett át a harsány politikai agitáció tartományából a művészet szférájába. Kisebb-nagyobb tüntetések kíséretében elbúcsúztathattuk a városszéljelző tájékozódási pontokká merevedett parlamentereket is; Mikus Sándor vecsési STEINMETZ KAPITÁNY-át és Kerényi Jenő budaörsi OSZTYAPENKÓ-ját: mindkét mű a korszak, az ötvenes évek – illetve 1949 és 1951 – ábrázolási kánonjának átlagos színvonalába süllyedő, szokványos, invenciómentes produkciójaként dacolt az egyre növekvő autófolyammal, az úthálózat terjeszkedésével. A Városliget szélén a lebontásra ítélt Regnum Marianum-kápolna helyét sajátította ki a Kiss István adaptálta tanácsköztársasági plakátfigura alig negyedszázadnyi időtartamra. A központi 1919-es monumentumként 1969-ben állított mű kapcsán – az elsöprő lendület szobrászi megragadásán túl – nem sok pozitívumot találhatunk, emlegethetünk. Ugyancsak dokumentumként, korjelző alkotásként minősíthetjük a rövid köztéri pályafutást megért, Marton László által megformált, volt Szakasits Árpád, ma Etele úti egykori SZAKASITS-EMLÉKMŰ-vet, a Szófia város ajándéka-

nácsköztársasági monumentumok, a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő jelentőségű alakjainak állított portréemlékművek lebontása kapcsán művészeti értékektől kell, kellett-e búcsúznunk. Netán kvalitásos monumentumokat küldtünk – az átlátszó propagandisztikus szándékok, a legitimációs célzat, a hatalmi gőg, az igazság fedezetének hiánya ellenére – emlékműtemetőkbe, gyűjtünk össze panoptikumszerű szoborskanzenbe?

A bontásra, eltávolításra ítélt, mintegy hatvan alkotást felölelő jegyzék műveit áttanulmányozva döbbenhetünk meg: milyen sok felszabadulási, szovjet hősi emlékművet állított az elmúlt évtizedekben a főváros. 1992-ben a felszabadulási monumentumok közül tizenhármat, a szovjet áldozatokra emlékeztető emlékjelek közül hetet ítéltek száműzetésre. Mint a hírlapi tudósításokban olvasható volt, a központi SZOVJET HŐSI EMLÉKMŰ – a Szabadság téren, az egykori Országzászló helyén álló, arányaiban, anyagában, méretében, kialakításában is elhibázott, csapnivalóan kivitelezett építészeti-szobrászati konglomerátum – a helyén marad, míg a Vigadó téri, Schall József által tervezett, szovjet repülősök emlékét őrző márványobeliszk, valamint a Gellért téri, a rákoskerti és a rákoshegyi, valamint a két XX. kerületi távozik, illetve távozott. Az Új Köztemetőben kialakított emlékhelyen kap helyet Vilt Tibor Soroksáron állott – az életműben nem éppen kiemelkedő jelentőségű –, kitárt karú nőalakot ábrázoló kőplasztikája és a Schall-féle emlékmű. Érdekes megoldást választottak Kispesten – erről a *Magyar Nemzet* egyik, 1992. áprilisi száma tudósított: *„...a XIX. kerületben, a volt Lenin téren elhelyezett szovjet hősi emlékmű bizonyos relikviáit már kivitették a helyi temetőbe, s a szobor talapzatáról a feliratokat is eltávolították. Az emlékmű, amely egy álló, szimbolikus női alak, jelenleg is a megváltozott nevű, immáron Városház téren áll. Az ily módon az utókornak megmentett szobor »átlényegítése« a kispesti lakosság teljes egyetértésével találkozott..."* Hasonló módszerrel dolgoztak a Gellérthegyen is: Kisfaludi Strobl Zsigmond együtteséről a feliratokat és címereket, valamint a zászlós szovjet katona figuráját távolították el – még legyalulásra várnak a főalakot tartó posztamens domborművei és cirill betűs feliratai –, s ily módon alakul át az egykori FELSZABADULÁSI EMLÉKMŰ A MAGYAR SZABADSÁG EMLÉKMŰVÉ-vé. E módszer esetleges alkalmazását nem várhatták ki az ismeretlen tettesek Csillaghegyen: ifj. Szabó István ötágú csillaggal ékesített NIKÉ-alakját – amely pofonegyszerű megoldással, a görög mitológia kommunista jelképekkel való dúsításával, átideologizálásával élt – 1992 nyarán, tehát már a bontások megkezdése után döntötték le posztamenséről. Szeptemberben is a szoboreltávolítások ütemével és körével elégedetlenkedők megmozdulásáról értesülhettünk: a Magyar Egyensúly és Szimmetria Párt egyik éjszakai akciójának eredményeként az Ajtósi Dürer sori egykori MSZMP Politikai Főiskola faláról tüntették el Lukács György mellszobrát. Nem szerepelt a bontási jegyzékben a Blaha Lujza téri sajtószékház körúti homlokzatának 1950-es keltezésű, a Beck András, Kerényi Jenő, Mikus Sándor alkotóhármas által kivitelezett domborműve sem, amely, noha Aradi Nóra jellemzése szerint *„...az első komoly lépés a munkáséletre koncentráló, állandó nyilvánosságra szánt új témakör értelmezésében: közvetlen célja a szocialista építés képi megfogalmazása. A korábbi időszak legtöbb munkásábrázolásának meggyötört alakja helyébe itt a harmonikus, céltudatosan és értelmesen cselekvő munkás lép. Képi egységbe fonódik a régi attribútum, az új szituáció és az új típusú munkás társadalmi eszménye"*. Mindennek ellenére e mű már nem látható eredeti helyén.

A hivatalos határozat szellemében, a szoborbontó brigád céltudatos, kemény és áldozatos munkájának köszönhetően távozott Kisfaludi Strobl Zsigmond SZOVJET–MAGYAR BARÁTSÁG című kétalakos szobra a kőbányai Pataki tér parkjából: az egymással kezet rázó két figura révén a legsekélyesebb szocreál példaértékű, didaktikus szellemű és szemléletű kompozícióját állították köztérre 1955-ben. Kőbányán egyébiránt igen szoros volt a közelmúltban a szovjet–magyar barátság: ezt az eszmekört, életérzést szolgálta, fejezte ki itt Buza Barna monumentális, domborművű látomása is. A zászlót lobogtató, közben galambokat eregető két üde nőalak minden bizonnyal azt jelenítette meg, amit a mű felirata tömören így hirdetett: *„Szabadságunk és békénk záloga a magyar–szovjet örök barátság"*. A szovjet hősi emlékmű gyanánt a rákosszentmihályi Hősök terén állt, pálmaágat pallos-

1021

MAGYAR HÍRLAP

Lenin-szobor Dunaújvárosnak

Látogatás Kiss István szobrászművész budapesti műtermében

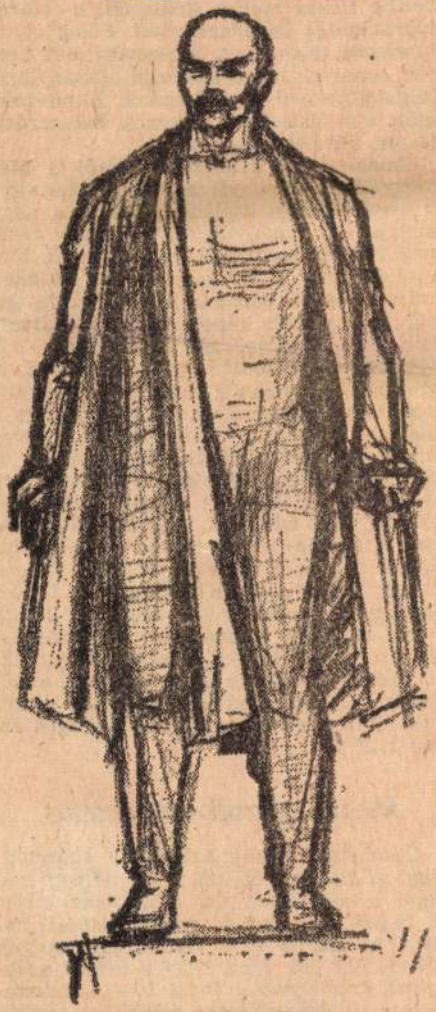

Tanulmányrajz a Lenin-szoborhoz

SZISZEG A HEGESZTŐPISZTOLY. A hatalmas Lenin-fej percről percre új vonásokkal gazdagodik, egyre monumentálisabbá válik *Kiss István* szobrászművész keze alatt. A műterem túlsó végén a posztamensen hárommétéres fehér gipszfigura: a Lenin-szobor első változata. A végleges alkotást rézlemezekből most hegeszti össze a művész.

— Ez a szobor Dunaújváros számára készül — mondja —, az építészeti kiképzést *Baranyai István* tervezi. Április 21-én lesz a leleplezés. Az elmúlt tíz évben számos szobrot készítettem hegesztési eljárással, de Lenin-szobrot most először. Ez ugyanis már a harmadik Lenin-kompozícióm. Az elsőt Diósgyőrben állították fel tíz évvel ezelőtt, két esztendeje Szegeden avatták a másodikat, Dunaújvárosé lesz az új, a harmadik.

Kiss István a fiatalabb nemzedékhez tartozik, közéleti érdeklődésű művész. A nemrég felavatott Tanácsköztársasági emlékmű — legutóbbi monumentális kompozíciója — a modern magyar szobrászat kiemelkedő alkotása. Szerte az országban mintegy ötven szobra áll a művésznek.

— Ez a Lenin-szobor különösen nagy feladat. Más lesz, mint előző kompozícióim. Lenin egyéniségének, eszméinek megfogalmazása már hosszú ideje foglalkoztat. A téma kimeríthetetlen, tovább dolgozott bennem, s most úgy érzem, véglegesen meg tudom formálni elképzelésemet. *Lenin a gondolkodó, a forradalom vezére:* ezt akarom ábrázolni a szobor dinamizmusával, s az arc drámai kifejezésével.

— Az alapterv, a gipszvázlat méreteiben és arányaiban már végleges. De a részletek éppen a hegesztés folyamán alakulnak ki. Különösen a fejen, az arcon dolgozom sokat, itt kell elérnem a kifejezés tökéletességét. Ami az alakot illeti, a téma azt kívánja, hogy némiképpen eltérjek a szabályos, naturális arányoktól. Ez a szobor dinamikusabb is lesz, mint az előzőek. Törzse hosszabb és aszimmetrikus felépítésű. A burkoló köpenyféle kiemelkedő és bemélyedő részleteinek ritmusa még inkább fokozza az alak drámai mozgalmasságát. Ennyit tudok elmondani új művemről — fejezi be Kiss István —, hiszen még dolgozom rajta. Szeretném megragadni az ember és az eszme kifejezésbeli egységét. Remélem sikerülni fog.

F. L.

MAGYAR HÍRLAP

A Viharsai

Békés megyében történelmi jelen eredmények születtek az elmúlt ne század alatt. Az elért sikereket aligl liet rangsorolni, de talán a legfonti bak közé tartozik, hogy a helyes ip lepítési politika alapján megkezdődö *iparosítási program valóra váltása* a gyénkben is. Békésben a második öté terv ipari beruházásainak összege mes meghaladta a két hároméves és az e ötéves terv együttes beruházásait.

Olajbányászat Békésben

Negyed évszázaddal ezelőtt jelentéktelen volt az ipar a megyében. 1920 és 1945 között mindössze 5 kisüzem és 3 szövetkezet működött területén. *Ma korszerű iparral rendelkezünk.* 1930-ban a megye üzemi munkásainak száma alig haladta meg a tízezret, jelenleg több mint 50 ezer ember dolgozik szocialista ipari üzemeinkben. Különösen az utóbbi években, a második és harmadik ötéves terv idején épültek új, korszerű üzemek: *az orosházi üveggyár, a békéscsabai hűtőház, konzervgyár, ruhagyár, nyomdaipari vállalat, gyulai bútoripari vállalat, telefongyár, békési kosáripari vállalat, gépgyár.* Ugyanakkor a régi üzemekre sem lehet ráismerni, újjászülettek. Az utóbbi években megerősödtek megyénk kisipari termelőszövetkezetei. Külön kell szólni arról, hogy az elmúlt évtizedben *új iparág született* Békésben, az *olajbányászat.*

Az iparosítás magával hozta az infrastruktúra fejlődését is. Gázprogramunk megvalósítása milliárdos nagyságrendű. Villamosítottuk megyénk összes faluját. Korszerűsítettük az úthálózatot, fejlesztettük a közmű- és kommunilás ellátást.

Közel a világszínvonalhoz

Történelmi jelentőségű *a falusi változás,* különösen a mezőgazdaság szocialista átszervezése. Az egykori kisárutermelő parasztgazdaságok helyét szocialista nagyüzemek foglalják el. Megyénkben *135 mezőgazdasági termelőszövetkezet* 594 000 hold földterülettel, 86 107 taggal gazdálkodik. Munkájukat könnyíti az a körülmény, hogy állandóan bővül a mezőgazdaság anyagi és technikai bázisa, és ezzel mindjobban kibontakoznak a nagy-

MAGYAR HÍRLAP
Budapest
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-126

a népességet, a családnagyságot, a nagy kiterjedésű tanyavilágot, *a nagyon rosszul ellátott megyék közé tartozunk.* Megyei átlagban *a 100 lakásra jutó családok száma 104.* A városok lakáshelyzete ennél is rosszabb képet mutat. *Békéscsabán 118, Gyulán 105, Orosházán 103 Szarvason 110 család jut 100 lakásra.* A központi tervezésnél azt is figyelembe kell venni, hogy 1960 és 1968 között a megépült lakások 40%-át kellett a megszűnő lakások pótlására felhasználni. A régi lakások egymásután mennek tönkre — rosszak. Bár az új népszámlálás adatai még nem ismertek, de a legutóbbi szerint *a vályog- és sáralapú, -falazatú lakások aránya 60%-os* az országos 33%-os átlaggal szemben. Az 1968. január 1-i állománynak csak 10%-a épült az utóbbi nyolc év alatt. (Országosan 14,7 százalék az átlag.) 1960 és 1967 között *a megye lakásszáma mindössze 5,8 százalékkal emelkedett.* Ez az állománynövekedés országos szinten a legkisebb. (Az országos átlag 11,2%.)

Megalapozott optimizmus

Gondokat okoz a *szűkösebb egészségügyi ellátottság.* Békés a 17. helyen szerepel a rendelőintézeti ellátottság terén. A 10 000 lakosra jutó rendelőintézeti napi órák száma 17.8. Az alföldi megyék átlaga 20.3 óra. Igaz, hogy a *békési, szeghalmi és mezőkovácsházi* 10—10 munkahelyes rendelőintézetek felépítése enyhíti gondjainkat, de ellátottságunk így sem fogja elérni az országos közepes szintet.

Szomorú örökséget, *nagy elmaradottságot* kell felszámolni a megyében *a vízvezeték, csatornázás terén.* A vízvezetéki hálózatokba bekapcsolt lakások száma 9500 volt, a lakásoknak mindössze 6%-a. A csatornahálózatba bekapcsolt lakások száma a lakásállománynak mindössze 3

1027

Kiss István szobrászművész kiállítása a Tungsram-Klub Galériában

VASBÓL NŐTT EMBEREK

A megnyitó

Rendhagyó módon, dallal nyitották meg *Kiss István* szobrászművész kiállítását az *Egyesült Izzó Tungsram-Klub Galériájában. Dévai Nagy Kamillát* a kiállított szobrok ihlették műsora összeállításában. *Károlyi Amy, Garai Gábor és Szécsi Margit* egy-egy megzenésített versét adta elő. Végül *József Attila, Füst* és *Proletár dal* című versének eléneklésével fejezte be, nem hivatalos megnyitóját.

Ezután *Vadas Sándorné*, az Egyesült Izzó pártbizottságának titkára szólt:

— *Az ünnep előestéjén nyitjuk meg ezt a kiállítást, harmincnégy éve, hogy az utolsó német tankok elhagyták az országot. Sorsforduló volt ez a nap, új korszak kezdődött. Mi akkor és azzal tettük le voksunkat a nép állama mellett, hogy mozgásba hoztuk az elnémult és megbénított gépeket, amikor mindent elkövettünk azért, hogy az országnak mielőbb fényt ajdunk. Egy célért a művészekkel, a fényért, a világosságért.*

Beszélt *Kiss István* művészetéről. Elmondta, hogy soha az idény-divat nem befolyásolta ezt a művészetet, ellenkezőleg, a társadalom életéhez való kötődés, a politikai mondanivaló jelkép útján való kifejezése jellemezte. Ez a 23. tárlat a galériában, annak a háromévés mozgalomnak az eredménye — melyben a művész a kezdetek óta részt vett —, melynek célja, hogy a munkásoknak közvetlenül a munkahelyükre vigyük a művészetet és a közművelődés társadalmi ügy legyen.

— *Ki ekével, ki tollal, ki kalapáccsal. Ő vésővel nekünk szól, a népről a népért érthetően.*

Rendezők és művek

A megnyitó alatt a művész szerényen, mosolyogva állt a kiállítás két rendezője között. Mint később elmondta, sohasem vállalja kiállításai megnyitását.

— *Azt szeretném, hogy a helyiek, a rendezők mondják el gondolataikat. Ezzel is közelebb kerülnek a szobraimhoz és azt hiszem, még inkább magukénak érzik, amit csinálok.*

Ez a vágya maradéktalanul teljesült, mert ebben az évben minden kiállítást más gazdasági egység rendez. *Kiss István* szobrainak kiállítását a *Gazdasági Igazgatóság* rendezte, a *József Attila brigád* védnöksége alatt. Az aranykoszorús brigádot, a művész műteremlátogatásra hívta meg.

A megnyitó után autogramkérők vették körül a művészt, volt, aki brigádnaplót, volt, aki a kiállítás meghívóját nyújtotta aláírásra. A közönség másik része ez alatt megcsodálta, a sokak számára a közterekről, vagy a Műcsarnokból már ismerős szobrok kicsinyített mását. „*A Tanácsköztársaság emlékmű lendületes munkásalakját*", a „*Munka*" *vasból nőtt embereit, meg a Szabad Afrikáért című szobor tetovált négerfejét.* Ott van a *Galériában a Népmese* szobra, ebben az alkotásában *Kiss István* a népi fantáziának állít emléket a három bikával: *az egyiknek szarva közt a nap, a másiknak szarva közt a hold, a harmadik a csillagokat hordozza.* Gyönyörködhetnek a látogatók a „*Szitakötő*" *áttetsző, zöld szárnyában, a Kiáltás című szobor megrázóan modern emberségében és a szobrászművész többi alkotásában.*

A híres Kezek című szobor

Az alkotó

Végre elfogytak az aláíráskérők és sikerült a művésznek néhány kérdést feltenni.

— *Úgy tudom, Újpesten járt iskolába, milyen kapcsolata volt az Egyesült Izzóval?*

— *Valóban az újpesti Könyves Kálmán gimnáziumba jártam. A szigorúságáról híres Szalóki József, fizikatanár volt az osztályfőnököm.* Mivel fizikából nem nagyon jeleskedtem, nem bízott benne, hogy lesz belőlem valami.

Csak a véletlenen múlt, hogy a többi diákhoz hasonlóan, nem jöttem szünidőben az Izzóba dolgozni. De volt már itt anyagom másokéval együtt.

— *Hasznosnak találja az ipari nagyvállalatokban rendezett képzőművészeti kiállításokat?*

— Mint a „*Szövetség*" elnöke azt a mottót hirdetem, hogy „*A művészet a társadalom szolgálata*", de hangsúlyozni kell csak szolgálata, nem kiszolgálása. Oda kell vinni a dolgozókhoz a művészetet, de nem mindegy, hogy hová viszik. A fogadónak megfelelő körülményeket kell teremtenie, ebben vannak differenciák. A Tungsram-Klub Galéria kitűnő körülmények között rendezte meg ezt a kiállítást. Így lehet a dolgozó emberekben kifejleszteni a művészet iránti igényt. Ha ezer ember közül csak háromszázharmincban hagy maradandó emléket, az nem baj, mert ez elterjed és egyre szélesedik.

— *A Pest-Buda című alkotásához kerestem megfelelő jelzőt, de nem találtam. Kérem segítsen!*

— *Én összenövő héjnak nevezem, félig architektúra, félig vegetáció. Továbbnövésre is utal. Csak kívülről mutatja ezt a koncepciót, a belsejébe kell menni, mint a városba, belülről olyan, mint egy kis múzeum. Személyes kötődés a városhoz, alulról fölfelé kötődik a mához.*

— *Egyik legszebb szobra a kezek a kék üveggömbbel, ez talán a föld, a kék bolygó?*

— *Soha sem csináltam önmagamról portrét. A kezek a portrém, a gyermekeszmény, a kék üveggolyó. Ahogy József Attila írta: „A távolságot mint üveggolyót megkapod, óriás leszel..."*

Szobor és művész

Seress Eszter

Kiss István az autogramkérők gyűrűjében

1979 APR 12
Budapest
IZZÓ
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Beszéljünk a jogról!

MDB — nem jótékonysági intézmény

— A fegyelmi határozat enyhítéséért benyújtott kérelmet a munkaügyi döntőbizottság elutasítja. — mondta ki a határozatot a törzsgyári MDB elnöke, *Balázs János.*

A kérelmező az elmúlt évben két fegyelmit kapott, mindkettőt munkaköri kötelezettségének megszegése miatt. Munkaidő alatt ittas volt, veszélyeztette a saját maga és mások testi épségét. *Közvetlenül a második fegyelmi tárgyalás után a munkahelyén ittas állapotban balesetet szenvedett, ezért több hónapig volt betegállományban.* Fegyelmi úton elbocsátották.

Többször hallottam már olyan véleményt; a munkaügyi döntőbizottság úgyis a dolgozónak ad igazat, meg kell próbálkozni náluk. A fenti eset is azt bizonyítja, hogy az MDB nem jótékonysági intézmény. *A vállalatnál működő tizenhét munkaügyi döntőbizottság 1978-ban összesen 222 ügyet tárgyalt. 119 alkalommal részben vagy egészben helyt adtak a dolgozó kérelmének. 85 esetben a kérést elutasították, 13 ügyben az eljárás megszűnt, öt ügy tárgyalása pedig áthúzódott erre az évre.*

— A 34/1967. sz. kormányrendelet a vállalati munkaügyi döntőbizottságot a vállalat és a dolgozók között felmerülő munkaügyi viták eldöntésére hozta létre — mondja *Balázs János,* aki az Izzó kutató intézetének laboratóriumvezetője, társadalmi munkában hosszú évek óta tevékenykedik az MDB-ben. *A múlt év szeptembere óta látja el a Budapesti Munkaügyi Bíróság megbízása alapján az elnöki tisztet.*

— A bizottság mindig három emberből áll: az elnök vagy egyik helyettese — őket is a munkaügyi bíróság bízza meg — valamint a szakszervezet, illetve a vállalat által kijelölt 6—8 tag közül egy-egy fő. Mindannyian a vállalat régi, megbízható dolgozói. A munkaügyi döntőbizottság felett a kerületi ügyészség és a szakszervezet gyakorol felügyeletet.

Munkánkat segíti a vállalat jogi főosztálya, illetve a jogsegélyszolgálat. Vannak ügyek, amelyeket vita nélkül, mindkét fél megelégedésére lehet elintézni, ezeket megoldják. Sőt, számos esetben a tanácsadás, felvilágosítás is segít. Így nekünk csak a valóban vitás és más úton el nem intézhető ügyekkel kell foglalkozni.

A tavaly benyújtott 44 panasz közül tízet kellett visszautasítani. Általános tapasztalat: *a dolgozók sokszor nem veszik figyelembe, hogy a jogokhoz kötelességek is tartoznak. Ez sok konfliktus forrása.* Megnehezíti munkánkat, hogy a panaszosok beadványaikat rendkívül pontatlanul fogalmazzák meg. Valóságos nyomozást kell végezni egyik-másik esetben, hogy kiderítsük, ki az, aki megkeresett minket és hol dolgozik.

Sok vitát lehetne megelőzni, ha az érdekeltek betartanának néhány alapvető szabályt és határidőt. Például: a felmondást célszerű írtanúk előtt, szóba fegyelmi ügyben kézhezvételétől s. napon belül lehet fordulni.

1978-ban 2 esetl helyt a dolgozók tehát az esetek 50 százalékában. Véleményünk szerint a vállalatnak több gondot kellene fordítania a tanulmányi szerződésekre, hogy azok mindenben megfeleljenek a törvényes előírásoknak. A MIL-lapokon csak a törvény által megengedett, illetve jogerős tartozásokat szabadna feltüntetni.

Legfőbb célunk a törvényesség betartása minden részrehajlás nélkül. Olyan esetekben, amikor a megfelelő paragrafus ismerete elegendő a döntéshez, viszonylag könnyű dolgunk van. Ahol azonban mérlegelni kell, mint például a fegyelmiknél, jóval nehezebb a helyzetünk, nagyobb a felelősség. Szerencsére minden problémánkkal bátran fordulhatunk a kerületi ügyészséghez, állandó konzultációs lehetőséget biztosítanak számunkra.

A vállalat és a dolgozók egyaránt elkövetnek szabálytalanságokat, mert nem mindig ismerik a megfelelő jogszabályokat, rendeleteket, vagy rosszul értelmezik azokat. Mi erről a véleménye dr. Leleszi Imrének, a jogi főosztály helyettes vezetőjének?

— A munkaügyi döntőbizottságok megalakulását követő néhány évben a dolgozók által benyújtott panaszok száma 300—400 volt évente. Azóta ez a szám fokozatosan csökkent. Igen bonyolult jogrendszer a mienk, amely természetesen állandóan változik.

A vezetőknek folyamatosan figyelemmel kellene kísérniük ezeket a változásokat, sajnos ez nem történik meg mindig. Sokszor okoz problémát az is, hogy valaki egy régen megszűnt vagy megváltozott jogszabály szerint jár el. Ezek megszüntetése érdekében javasoltuk, hogy a vezetőképző tanfolyamokon jogi ismereteket is oktassanak. A legutóbbi fonyódi tanfolyamon ezt már el is kezdték. Más módon is van lehetőségünk a szükséges jogszabályok megismertetésére sőt az ellenőrzésre is. A fegyelmi eljárások legnagyobb részét a jogi főosztály folytatja le. Enyhébb esetekben a munkahelyi vezető eljáráson kívüli fegyelmi határozattal büntetheti a dolgozót, ezeket nekünk is megküldik.

— Sajnos többször előfordult már, hogy az, aki fegyelmit kapott, „megsértődött" és elment máshová, nemegyszer magasabb fizetésért.

— Igen, így persze nem könnyű a vezető dolga. Ha alapos rendet akar teremteni a területén, könnyen azon veheti észre magát, hogy jó néhány beosztottja felmondott. A helyüket pedig nagyon nehéz újra betölteni, kevés az ember, különösen a jó munkaerő. De hát ez már egy külön beszélgetés témája lehetne.

kiszabásának gyakorlata a. mi tapasztalataink szerint sem egységes. Ahogy az említett példa is mutatja, néha még egy-egy gyáron belül sem. Nekünk pedig nem egy gyárunk van! Itt nagy szerepe van az ellenőrzésnek és természetesen annak, hogy a dolgozók ilyenkor a munkaügyi döntőbizottsághoz fordulhatnak felülvizsgálatért. Persze a dolgozók nem mindig jogos panasszal fordulnak az MDB-hoz. Például az üzemi baleseti kártérítésekkel kapcsolatban sokszor túlzott igényekkel lépnek fel. *Itt van egy üzemi balesetből adódó kártérítési igény nyomtatvány. Majdnem egy oldalon keresztül vannak rajta felsorolva azok a szervek, melyeknek egyetértésére a kifizetéshez szükség van.* Szinte lehetetlenség, hogy itt valami szabálytalanság történjen. Igaz, hogy éppen emiatt sokszor nem lehet a kártérítési igényt 30 napon belül elbírálni.

— A tapasztalatok szerint a renitenskedők nagyon is tisztában vannak jogaikkal, ebből a szempontból ők nem szorulnak segítségre. De sokaknak csak ritkán lenne szükségük útbaigazításra a jogszabályok között és nem is a saját hibájukból. *Másrészt vannak olyan vezetők — és nem vezető beosztásúak —, akiknek a rendeleteket, jogszabályokat „napra készen" szükséges ismerniük. Tudna-e ebben segíteni az üzemi lap?*

— Természetesen. Voltak is már erre kezdeményezések régebben, de abbamaradtak. Hasznos lenne időnként az addig megjelent fontosabb rendeleteket, jogszabályokat néhány mondattal ismertetni. Vannak olyan tanulságos, közérdeklődésre számot tartó jogi eseteink a vállalat életében, melyeket érdemes lenne a lapban közzétenni. Számíthatnak a segítségünkre.

Miklós Éva

Lenin Ifjú Távírásza verseny

Az idei tavaszon is megrendezték az immár hagyományossá vált, népszerű rádiós versenyt amely a *Lenin Ifjú Távírásza nevet viseli.* Az általános iskolák rádióamatőr tanulói már jó előre készülnek először a megyei, majd a területi bajnokságra.

Az MHSZ adócsőgyári rádióklubjának úttörői a Budapest bajnokságon már szépen szerepeltek. Az előkelő második helyezéssel bejutottak az országos döntőbe, amit Leninvárosban rendeztek meg. Itt ötvennyolc induló közül a 13. helyezést érte el Bolla Gábor úttörő rádióamatőr, nyolcadikos pajtás.

Sikeres vizsga radiológiából

A Kohó- és Gépipari Továbbképző és Módszertani Intézet által szervezett felsőfokú durvaszerkezeti radiológiai tanfolyamon a közelmúltban jó eredménnyel vizsgázott *Nemes Csaba* elektrotechnikus, az Adócsőgyár csoportvezetője.

A sikeresen vizsgázóknak a bizonyítványt *Soltész István* kohó- és gépipari miniszter nyújtotta át.

20 éve a szo

A Gábor Áron Öntöde- és Gépgyár egyike azon munkahelyeknek, ahol a szocialista brigádmozgalom 20 évvel ezelőtt kezdődött. Ennek kapcsán kerestük fel az egyik brigádalapítót, *Ignéczi Lajos* művezetőt, aki ma az öntöde egyik munkaterületét vezeti.

A munkaasztal féltveőrzött zugából előkerülnek az első brigádnaplók, a már elsárgult kockás füzetek. Első oldalon olvashatjuk a névsort, mellette az alakulás időpontját: *1958. december 4.*

A dokumentumok között találjuk *Pápay Gyula: „Versenyben a szocialista brigádok"* című könyvét, amely gyárunk első szocialista brigádjairól is ad hiteles képet.

1958 őszén, amikor a gyár súlyos tervlemaradással küzködött, felvetődött, hogy a bajokon csak úgy lehetne segíteni, ha a munkaversenyt újraszerveznénk — kezdi beszámolóját *Ignéczi Lajos.* Többünkben, így *Fábri Tibor* öntőben is felvetődött a gondolat: *olyasfajta brigádokat kellene alakítani, mint a szovjet, illetve csehszlovák gyárakban.*

A szervezéshez a VIII. kerületi pártbizottság adott segítséget. Feltétel volt, hogy a dolgozók saját elhatározásukból és önkéntes célkitűzésekkel alakítsák ki brigádjaikat. A gyárban elsőként a lakatosműhelyből *Ignéczi Lajos* hozta a brigádnévsort és az első vállalást. *Őt követte ezután rövid idő múlva még 9 brigád, amelyek közül a gyári pártszervezet hatot jogosított fel a szocialista címért folyó versenyre*

Ignéczi Lajos brigádjába amely a *„November 7."* neve viselte, pártoló tagokat is felvettek — mérnököt, technikust *Első vállalásaikban a tervtelje*

Kiss István: Népmese (1978) Kiss István,

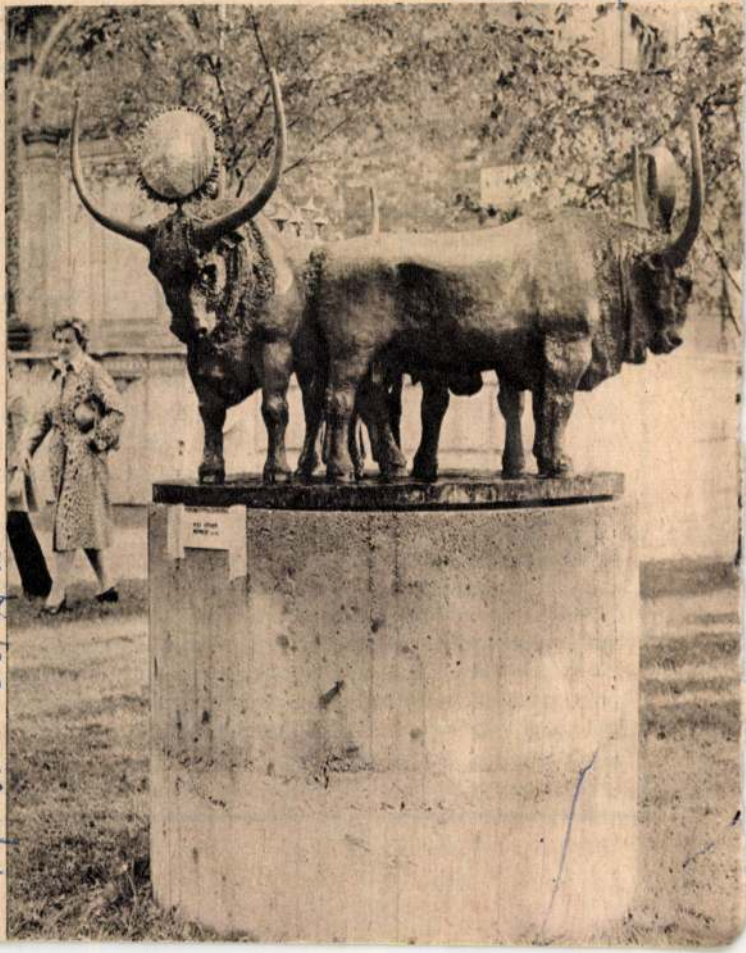

Népmüvelés, jul.

Az MTI tudósítója jelentette nagy sietve Havannából, hogy ott háromnapos *„konzultatív tanácskozást* tartottak" – mindegy most, hogy kik. Szörnyű okosan, „külpolitikusan" hangzik, de hopp, mit is jelent *konzultálni? Megbeszélést folytatni, tanácskozni*, tehát így fordíthatjuk magyarra a megfogalmazást: *„tanácskozásos tanácskozást"* tartottak (Esti Hírlap, 78. febr. 22: 1). Tudományos folyóiratban tudós szerző írta: „A szocialista brigádokat a *kulturálódás-művelődés* lehetséges bázisaiként tartjuk számon" (Kultúra és közösség, 77. 4: 54). Úgy bizony! A tudományos kutatás kiderítette, hogy a szocialista brigádok nem egyszerűen *művelődnek*, hanem *kulturálódnak* is. „Kulturálódni" igét nem ismernek szótáraink, de csak azt jelentheti, hogy *művelődni*, a belőle képzett *kulturálódás* pedig a *művelődés*. Megint csak magyarra fordítva: igen tisztelt szerzőnk szerint a szocialista brigádok a *„művelődés-művelődés"* lehetséges bázisai... Vezető politikusunk szerint is „közös gonddá változott, hogy az ember *kulturálódjék, művelődjék*..." (Magyar Nemzet, 78. május 14: 3): az egyik, az idegen származású ige fölösleges itt is.

Mi a bajuk az idézett mondatoknak? Az, hogy *pongyolán* alkották meg őket: *ugyanazt a fogalmat egy másik, azonos jelentésű szóval is megismételték*. Mert a második szó idegen, sokak fülében „előkelőbben", „választékosabban", „tudományosabban", esetleg „politikusabban" hangzik – vagy egyszerűen nem tudják, mit jelent. De az így írók és beszélők se tudják? Akkor mért használják, vagy mért nem nézik meg az idegen szavak szótárában? Az ilyen fordulatok láttán-hallatán Karinthy Ady-paródiája jut eszünkbe: „Hát maga..."

Van még egy kis helyünk, „fordítsunk le" néhány ilyen *szó-*

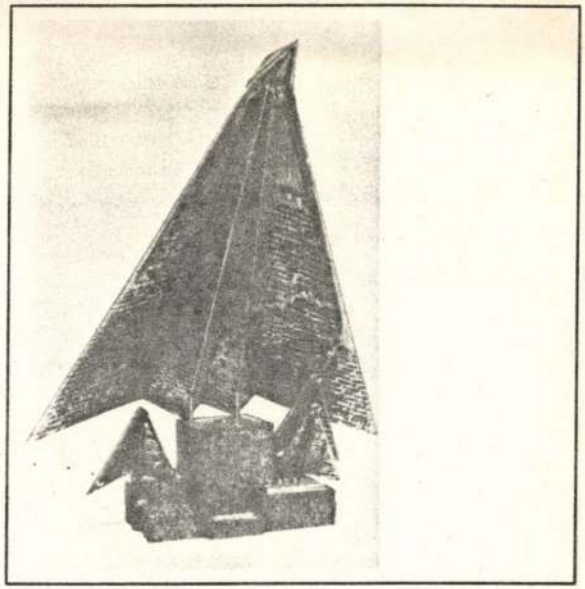

KISS ISTVÁN

1927. június 8-án Biharillyén született. 1948—1953. között végezte a budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanulmányait, Kisfaludi Strobl Zsigmond, Pátzay Pál és Mikus Sándor növendékeként. Első kiállítását 1953-ban Budapesten (Fényes Adolf terem) rendezték, ezt számos követte, legutóbb a Műcsarnokban (Budapest) 1977-ben és a Szovjetunió több városában. Kb. ötven szobrát állították fel köztéren (Dózsa: Budapest, Tinódi Lantos Sebestyén: Szigetvár, Lenin: Dunaújváros, Pest—Buda egyesítése: Budapest, Tanácsköztársasági emlékmű: Budapest stb.). Kitüntették Munkácsy-díjjal (1956, 1962), Kossuth-díjjal (1970) és Érdemes Művész címmel (1975).

Lakcíme: Budapest VIII., Százados út 3—13.

Iszonyú játék, 1977, krómacél, 100x90x40 cm

Népmese, 1978, vörösréz hegesztés, 120x140x140 cm

Magyar szobrászati kiállítás Sp. Műcsarnok 1978. VII-28.

Kiss István

BOROS GÉZA: **Köz-tér**

Vörös pitypang

Salgótarjánban, az egykori testvérvárosról, a szibériai Kemerovóról elnevezett lakótelepen felújított köztéri műalkotást avattak októberben: a Tajga teázó (ma söröző) előtt újra a régi fényében pompázik Kiss István szobrászművész vörös csillagokból álló kompozíciója.

A szovjet–magyar barátságot és a békét szimbolizáló alkotás hazánk felszabadulásának negyvenedik évfordulójára készült a városi tanács megrendelésére. A krómacél mű egy termőre fordult pitypangvirágot formáz, amelynek gömb alakú termését üvegből készült vörös csillagok alkotják, amelyek – amint arra a városi pártbizottság első titkára 1985-ös avatóbeszédében rámutatott – „beragyogják a jelent, s mutatják a jövő útját". Az acélvirág egy vízmedencéből nő ki, amelynek betonjába eredetileg néhány vörös csillag volt fémszárakon leszúrva – mintha a termésből néhányat szétfújt volna a szél –, az eszme terjedését és azt jelképezve, hogy a virágzó szovjet–magyar barátság magja (a kommunizmus) tápláló talajra talált a városban. (Ezt a sérülékeny részt nem rekonstruálták.) A példásan kivitelezett művet annak idején a Képző- és Iparművészeti Lektorátus dicsérettel fogadta el. Ahogy az egykori zsűrijegyzőkönyvben olvasható: az alkotás „formájában, arányában a város szellemi jellegéhez csatlakozik".

Eredetileg a díszkút részét képezte még a két testvérváros krómacélból készült címere is. Közülük Salgótarján szocialista városcímere ma ismét köztéren látható: a szeptemberben nyílt baglyasaljai szoborparkot díszíti a helyi kommunista nagyságok elbontott portréi, valamint a város fölé évtizedekig fenyegetően magasodó géppisztolyos partizán csillogó-villogó acélkolosszusa (népszerű nevén: a „Pléhöcsi") társaságában. Tulajdonképpen a szóban forgó virágkölteménynek is a szoborparkban lenne a helye a Fő (Tanácsköztársaság) téren ma is álló vöröskatona szobrával együtt, ha a képviselő-testület korábban nem a megtartásuk mellett döntött volna.

Kiss Istvánnak két köztéri munkája található a nógrádi megyeszékhelyen: az ominózus vörös csillagos virágplasztika és a vöröskatonák emlékfájánál 1984-ben kialakított emlékhely, amely egy bazaltkő-együttes a kiszáradt Rákóczi- (az ötvenes években: Rákosi-) fa körül. Az utóbbi egy táblacserével túlélte a rendszerváltozást (ma *Hősök emlékhelye*), az acélvirág azonban alaposan megrongálódott: az üvegcsillagok egy részét ismeretlenek letördelték, összetörték (vagy ahogy a felújításáról beszámoló *Magyar Nemzet* október 18-i száma fogalmaz: „a polgárok szétszerelték"). A néhai *Barátság és béke* emlékművet most az önkormányzat több más szoborral együtt helyreállíttatta. A mű új elnevezése: *Pitypang*.

A helyhatósági választási kampányra időzített díszkút-újraavatás kisebb politikai indulatokat gerjesztett a városban. A *Magyar Nemzet* szerint a helyi MIÉP elnöke feljelentést tervez az ügyészségen tiltott önkényuralmi jelkép köztéri használata miatt. A választáson polgármesterjelöltként indult MIÉP-vezető szerint ez a szoborfelújítás is a „visszarendeződési folyamat" jele, amelyet „csakis a posztkommunista városvezetés leváltásával lehet megállítani". Az SZDSZ polgármesterjelöltje kilátásba helyezte, ha megnyeri a választásokat, egy hónapon belül eltávolíttatja az inkriminált műtárgyat. A szocialisták képviselője szerint Kiss István Kossuth- és Munkácsy-díjas, érdemes művész volt, ezért igazi művészi értékkel bír a szobor. Miután a választást ismét a szocialista városvezetés nyerte meg, a szobor eltávolítása legális úton nehezen képzelhető el.

Nincs sok esély arra sem, hogy feljelentés esetén az ügyészség a beadványt megalapozottnak találja. A virágmotívum általános békeszimbólum, ezzel senkinek sem lehet baja. A vörös csillag azonban joggal irritálja a polgárokat. A díszkút plasztikája nem ötágú virágszirmokból, nem elvont jelentésű pentagrammákból épül fel, hanem ötágú vörös csillagokból, amely egyértelmű és közérthető önkényuralmi jelkép. A Btk. szerint önkényuralmi jelképek használatának bűncselekményét az követi el, „aki horogkeresztet, SS-jelvényt, nyilaskeresztet, sarló-kalapácsot, ötágú vörös csillagot vagy ezeket ábrázoló jelképet terjeszt, nagy nyilvánosság előtt használ vagy közszemlére tesz". A közszemlére tételt a tiltott jelkép nyilvános helyen történő elhelyezésével lehet megvalósítani. E tényállás az emlékmű helyreállításával megvalósulni látszik, nem büntethető viszont a cselekmény miatt az, „aki azt ismeretterjesztő, oktatási, tudományos, művészeti célból vagy a történelem, illetve a jelenkor eseményeiről szóló tájékoztatás céljából követi el".

A művészeti célú elkövetés tehát jogi szempontból felmentő körülmény. Az, hogy az alkotás egy elismert művész munkája, önmagában azonban még nem elégséges mentő körülmény. (A Szovjetunió felségjelvényét, az egyenlő szárú háromszögekből komponált vörös csillagot is egy neves művész, El Liszickij tervezte.) A csillagos díszkút a maga idejében jellegzetes, de nem kiemelkedő jelentőségű alkotás volt, és Kiss István hasonló, propagandisztikus alkotásokban bővelkedő életművén belül sem jelentős munkáról van szó. Rekonstruálni – és áthelyezni a szoborparkba – inkább a történeti s nem a művészi értéke miatt lett volna érdemes.

A műtárgy eredeti rendeltetését mára elveszítette, „értelmetlenné" vált, hiszen az a politikai rendszer, amelynek köztéri dekorációjaként született, ma már nem létezik, mi több, felidézése sokak számára kifejezetten nemkívánatos. Az egykori emlékmű ideológiamentes, díszítőplasztikaként – ám változtatás nélküli – utóhasznosítása merő tévedés, a kompozíció félreértésén alapul. Ha fontos lett volna a jelentésmódosítás, akkor az üvegcsillagokat a felújításkor más színűre (mondjuk pitypangsárgára) kellett volna kicserélni. Mi lehetett egy ilyen változtatás akadálya? Talán az eredeti szerzői szándék és a mű mondanivalójának a tiszteletben tartása. Ám, ha ehhez akartak ragaszkodni, akkor a műnek tényleg a szoborparkban lenne a helye.

Salgótarjánban tehát újra kivirított a vörös acélpitypang. Másodvirágzása furcsa tünemény a novemberi őszben. Mintha egy japán haiku sorai elevenednének meg a Kemerovo-lakótelepen: *„Belep már a tél / mindent dérrel-dúrral. S e / pitypang még itt pang."*

kortárs képzőművészeti kiállítás és aukció

Zöld Kakas 2002. ősz

A kiállítást megnyitja / Zrínyifalvi Gábor
megnyitó / 2002. november 28., 18 óra
Az aukciót vezeti / Marsó Diana
aukció / 2002. december 15., 11 óra
helyszín / Hotel Fiesta ★★★
1061 Budapest Király utca 20.

info / 0620 956 9099
www.axioart.com

az aukció bevételét a Zöld Kakas Líceum Mentálhigiénés Szakközépiskola bővítésére fordítjuk.

2002 Nov. 22

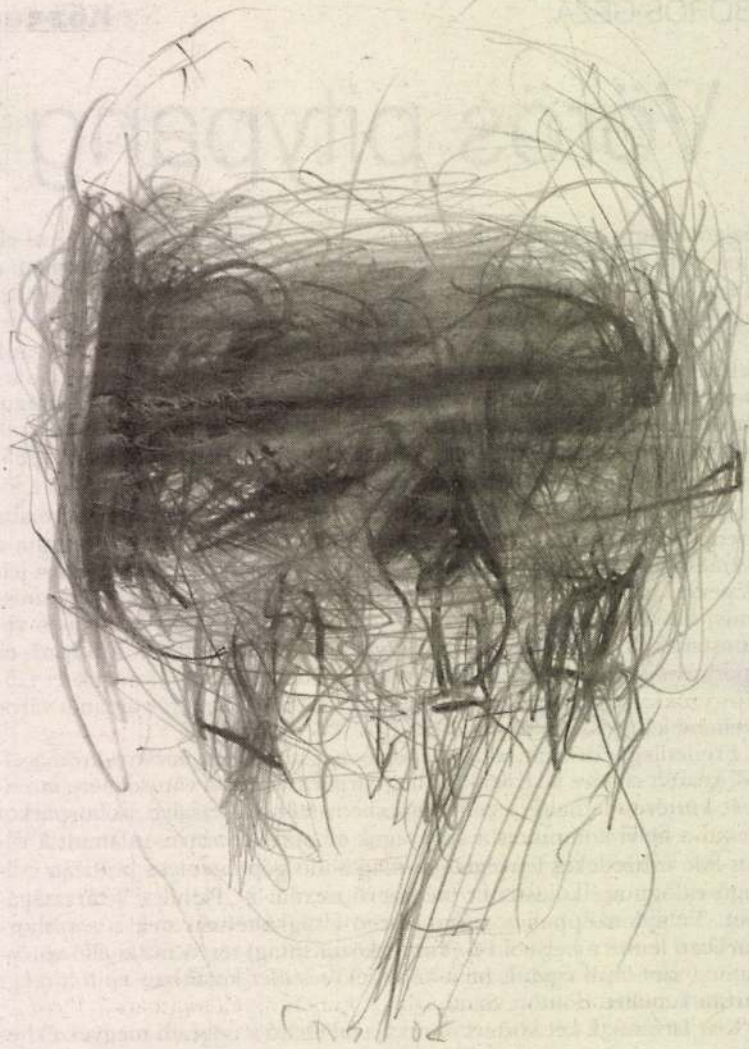

Kovács Péter rajza

HEMRIK LÁSZLÓ: **Tárlat**

Keletről nyugatra, nyugatról keletre

A Várfok Galéria (a Várfok- és az XO-termekben) két igen eltérő felfogásban, két különböző eszmény szellemében dolgozó művész, Nádler István és Szotyori László munkáit mutatta be novemberben.

Nyugat és Kelet. A létezés differenciált módjait kínáló irányok, helyszínek. Nem állítom, hogy Közép-Kelet-Európa egyenlő távolságra lenne nyugattól és kelettől, az viszont gyakorta megesik itt velünk, hogy a multikulturális környezet szorításában a senki földjén érezzük magunkat, miként az is, hogy különösebb aggályok nélkül engedünk egy-egy „idegen" kultúrkör csábításának.

A Kelet legyen Japán avagy Tibet, a buddhizmus és a Zen, a Nyugat pedig USA az újabbnál újabb jelmezekbe búvt aranyásók, telepesek összkomfortos álmaival.

A kérdés, hogy a felkínált filozófiák-világnézetek miképpen szerveződnek a kiállított anyagba.

Nem következett be gyökeres változás Szotyori László művészetében, de látható, hogy festészetét továbbtolta Greenwichtől az Új Világ felé. Ezzel, véleményem szerint, egy – lehet, hogy tudatos? – inflációs folyamatot indított útjára. Szotyori tesz még néhány utalást európaiságunk antik romjaira, de vizsgálódásait egyértelműen az észak-amerikai kontinensre helyezi át, igaz, a témához nem adekvát formanyelvvel, hanem egy sajátos, egyéni jegyeket hordozó, impresszionisztikus, Európából hozott plein air hagyománnyal közelít. Az égbe vesző toronyházak, a pálmaligetek, road movie-s állóképek nem szikrázó élességgel, hű realizmussal, hanem festészeti szeszéllyel íródnak meg. A létrejött képek európai csomagolásban beszélnek Amerikáról. Ez rendben is van, de mégis, Szotyori eddigi munkái, ha abban éppen filmidézetek vagy a *Tavaly Marienbadban* című film hangulatát árasztó parkok, kutak szerepeltek, több titkot, mélyebb történeteket hordoztak. Fajsúlyosabbnak gondolom tehát az előzményeket. Ezt a fajta esztétizálást, a színek – más helyen igen dicséretes – kiszabadítását Szotyori László esetében némileg visszalépésnek érzem.

Nádler fejlődését viszont most is következetesnek, „előremutatónak" látom: a képet évről évre, hónapról hónapra gondosan továbbépíti. Nádler képeit nézve gyakran eszembe jut Hegyi Lóránd gondolata: „(Nádler ecsetrajzai) valóban a »disegno« programszerűségét, a művészi formateremtés folyamatát feltáró »terv« gondolatiságát állítják előtérbe." Egy kicsit átírva: Nádler nem képeket fest, hanem a festészetet mint folyamatot láttatja, s viszi azt egyik képről a másikra. És felidéződik bennem Grunwalsky Ferenc portréfilmje is *(Az úton vagyok, és haladok)*, melyben azt láthatjuk, hogy a művész miként, milyen zenei segédlettel készíti utolsó korszakának, rendkívül stabil alapokon nyugvó, megérlelt-átgondolt élő, eleven gesztusokat hordozó képeit. Vitathatatlan a hasonlóság Hakuin, Bankei és más zen-festő kalligráfiából kifejlődő alkotásaival, melyek egyszerű és nagyvonalú elvontsággal tesznek hűséget a vallás mellett. Nádler képei Nádler művészete mellett tanúskodnak. Az a nagyszerű ebben, hogy a „keleti történet" tulajdonképpen szintézisét adja mindannak, amit a festő eddig létrehozott, így benne van a neoavantgárd, a hard edge, és benne vannak a nyolcvanas évek érzelmesebb megnyilvánulásai stb. A monokróm s az egészen eleven koloritú, izgalmasan strukturált kompozíciók mellett megtalálhatók itt azok a munkák is, melyeken apró kis fehér négyzetek („fehér lyukak") avatnak be bennünket a gazdag felületek utolsó-első tartományába.

Buddha a *bikkhuk* (szerzetesek) életszabályainak ismertetése közben beszélt az alábbiakról hűséges követőjének, Mógallánának: „Ha szemeddel meglátsz egy dolgot, ne légy a jelenség rabja, sem a jellegzetességek magával ragadottja. Minthogy azt, aki a látásérzékét nem fegyelmezi, zűrzavarok érik, s körülveszik őt az ingerültség és a levertség rossz és kárhozatos elemi, törekedjél ennek megfegyelmezésére, őrizd meg a látásérzék-fegyelmet, érd el a látásfegyelmet." Azt gondolom, Nádler István festészete ennek a gondolatnak a vizuális tárgyiasítása.

(Nádler István és Szotyori László kiállítása november 30-ig látható a Várfok Galériában.)

Kiss István, szobrász-
1021 művész

(5)

1977.XI.22.Kossuth, 18.3o/KJné/
Esti Magazin

- Budapesten Ady Endre születésének 1oo.évfordulója alkalmából két helyen is megemlékezést tartottak.
A Mező Imre uti temetőben megkoszoruzták a költő sirját.
Acél György miniszterelnök helyettesnek és Óvári Miklósnak a Központi Bizottság titkárának jelenlétében az Ady emlékbizottság nevében Apró Antal a Politikai Bizottság tagja és Király István akadémikus helyezte el a kegyelet virágait.

Megkoszoruzták a siremléket a Kulturális Minisztérium, a Hazafias Népfront, a KISZ Központi Bizottsága, a Fővárosi Tanács és a Magyar Irók Szövetsége is.

A Liszt Ferenc téri Ady szobornál Molnár Ferenc kulturális államtitkár és Kis István a Magyar Képző és Iparművészek Elnöke koszoruzott.
A szobornál elhelyezték több társadalmi és kulturális szervezet koszoruit is.

- Budapesten átadták a Dénes Zsófia által Ady Endre emlékére alapitott jutalmakat.
Posthumus dijat kapott Latinovits Zoltán szinművész.
Kitüntették Nagy László költőt, Szokolai Sándor zeneszerzőt, Kiss István szobrász művészt, Varga József és Vitályos László irodalomtörténészt, Timár György müforditót, valamint Csorba Csilla és Somogyi Ágnes tudományos kutatót.

A „Kilencek" kiállítása a Műcsarnokban

Kiss István: Munka.

Két évvel ezelőtt alakult meg kilenc festőből és grafikusból a *„Kilencek"* csoportja. A csoport célja — mostani, harmadik kiállításuk katalógusa szerint — az volt, „hogy rendszeres időközökben közösen mutassák be műveiket." Tavalyi veszprémi tárlatuk után most a *Műcsarnok* termeiben állították ki az elismert művészek újabb munkáikat.

A csoport elnevezése nem szerencsés. Nyilván a magyar művészet egyik leghaladóbb, legértékesebb csoportjára, a Nyolcakra akartak utalni, de míg a Nyolcak csoportját a közös esztétikai nézetek és művészi célok mellett bizonyos *tartósság* is jellemezte, a Kilencek csoportja két év alatt lényegesen átalakult a távozások és csatlakozások következtében. Jelenleg a Kilencek — *tizennégyen* vannak.

Tar István retrospektív anyaggal, több mint negyven szoborral szerepel a kiállításon. Számos köztéri szobor alkotója, az építészet és szobrászat kapcsolatai foglalkoztatják. Némelyik szobrán az angol Henry Moore hatása érződik — ez érthető, hiszen Moore művészetében valósul meg ma a legtökéletesebben a modern építészet és modern épületplasztika együttélése. *Illés Gyula* sem tudta kivonni magát Moore hatása alól, *Kiss István* műveit bizonyára minden látogató ismeri, számos köztéri szobra áll az ország különböző városaiban. Kiegyensúlyozottságra, nyugalomra törekszik. Ezt különösen a *Lovak* kompozícióján érezni. *Kiss Sándor* lírikus alkat, a simára csiszolt kő és a női fej témája felel meg leginkább egyéniségének.

A festők közül *Iván Szilárd* a legidősebb, *Konfár Gyula* a legfiatalabb. Képeiken azonban nyomát sem lehet felfedezni valamilyen generációs ellentétnek, legfeljebb Konfár szabadabban él a felület játékaival, a vastagon felrakott, csurgó festék és a fekete kontúrok hatásával. Iván Szilárd csendesebb, befelé fordulóbb — látszik, hogy valaha Szőnyi István tanítványa volt. A csoport festőtagjai többé-kevésbé egységes felfogást képviselnek. *Ridovics László, Sarkantyú Simon* és *Vati József* lényegében a Szőnyi-iskola hagyományait követik, csupán témaválasztásukban térnek el néha a magyar tájképfestés legnagyobb mesterének tradícióitól (Vati József: *Martinászok*, Ridovics László: *Kivégzés Vietnamban*, Sarkantyú Simon: *Népek barátsága*). Eredetibb — vagy inkább más hagyományhoz, a Nyolcakhoz kapcsolódó — utat jár *Szabó Zoltán*, aki monumentális, közéleti festészetet igyekszik teremteni (*Lenin*). A kivégzés Goya, Manet, Picasso és Derkovits óta számtalanszor feldolgozott témája több festőnél is jelentkezik. Érdemes összehasonlítani a művészi megfogalmazás különbségeit.

Plesnivy Károly, szőnyegterveit állította ki egy kész filcmozaik-kompozíciója (*Kaposvár*) mellett, így — bár iparművész — a grafikusok közé sorolható. Rajzai és szőnyegtervei teljesen nonfiguratív kompozícióként hatnak. *Stettner Béla* és *Zala Tibor* a groteszk formák kedvelői. *Vietnam* tragikus témája Stettner grafikáin is jelentkezik. Zala *Pusztulás utánja* az atomháború víziójét idézi fel.

A grafikusok közül kiemelkedik jó rajztudásával *Raszler Károly*. Hangulatos, könnyed *itáliai útirajzai* derűs színfoltok a kiállítás sok nyomasztó hatású műve között.

Bizonyára sikere lesz az ízlésesen rendezett kiállításnak. Reméljük, a köztéri szobortervek legjobbjaival még találkozni fogunk.

Székely András

tett előélétű *perkátai* lakos e
Babai a lakásán, szóváltás u
ittasan, konyhakéssel hasba s
ta élettársát, *Szórádi Ilon*
éves háztartásbelit. A lány s
sérüléseibe a kórházba szá
után belehalt. A rendőrség B
előzetes letartóztatásba hel

1965 DK I 11
NÉPSZABADSÁG
SAJTÓFIGYELŐ
Magyar Hirdető
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

A RÁDIÓ ÉS A TE

KOSSUTH RÁDIÓ

8.17: Magyar tájak zenéjéből. 8.53: Jack London: Martin Eden. Rádióváltozat. 10.10: Óvodások műsora. 10.30: Édes anyanyelvünk. 10.35: Könnyűzene. 11.00: Nem boszorkányság, technika! 11.30: Y. Marculescu és J. Kibkalo énekel. 12.15: Tánczenei koktél. 13.05: Budapest kulturális programjából. 13.06: Két balettszvit. 14.03: A német kultúra hete Operettrészletek. 14.30: Róka Móka bábszínháza. 15.15: ÜZENEtek. 15.55: Családi körben. 17.15: Brahms: d-moll szonáta. 17.33: Nyitott stúdió. 18.00: Új Zenei Újság. 18.40: A Stúdió 11 játszik. 19.25: Mexikó, 1968. Beszélgetés Egri Gyulával, az MTS elnökével. 19.40: Nótacsokor. 20.30: Könyvszemle. 20.45: Az MRT Szimfonikus Zenekara hangversenyének közvetítése Asconából. Közben: kb. 22.00: Vers. Kb. 23.10: Operettmuzsika. 23.40: Debussy: Suito bergamasque. 0.10: Könnyűzene.

PETŐFI RÁDIÓ

10.00: L. Pons és C. Valletti énekel. 10.40: Válaszolunk hallgatóinknak! 10.55: Johann Straussnál Bécsben. 11.25: Könnyűzene. 12.10: Bach: E-dúr hegedűverseny; Schumann: II. szimfónia (vez.: Konwitschny). 13.05: Szép magyar novella. 13.20: Tánczene. **Kettőtől — hatig . . .**: Zenés délután. 14.08: Kovács Erzsi énekel. 14.25: Bélyeggyűjtők ötperce. 14.30: V. Horowitz zongorázik. 14.42: Pol-beat. 14.50: Magánvélemény, közügyekben. 15.00: A Pénzügyőrzenekar játszik. 15.13: Aktualitások. 15.40: Beethoven: Fidelio. Az I. felvonás finálója. 16.05: Népi zene. 16.25: Gondolatok a vétójogról. 16.35: Két zenekari scherzo. 16.52: Szentjánosbogárka. Elbeszélés. 17.00: Ötórai tea. 18.10: Csárdások. 18.20: Riport. 18.40: Franck: A-dúr vonósnégyes. 19.25: Lehár: Arany és ezüst keringő. 19.34: Láttuk, hallottuk . . . 20.30: Népi zene. 21.07: Az első 36 óra. Dráma két részben (közvetítés a kaposvári színházból).

URH

18.10: Tánczenei koktél. 18.55: URH zenei kalauz. 19.35: K. Gilbert csembaló- és J. Simard oboahangversenye. 20.12: A dzsessz kedvelőinek. 20.27: Wagner: A bolygó hollandi. Háromfelv. opera.

TELEVÍZIÓ

Iskola-tv: 8.05: Matematika (ált. isk. 8. oszt.). Szorzás negatív számokkal (ism.: 13.10). 8.30: Angol nyelv (középisk. III—IV. oszt.). Connie autót vezet. 9.05: Orosz nyelv (ált. isk. 5. oszt.). Mit csinál? (Ism.: 14.00). 9.20: Dokumentumfilmek. 1. Aero-szimfónia. 2. védőpajzsunk. Iskola-tv: 9.55: Magyar irodalom (ált. isk. 5. oszt.). Hogyan mondjunk mesét? (Ism.: 14.55.) 11.05: Fizika (ált. isk. 8. oszt.). Összefüggés a feszültség, az ellenállás és az áramerősség között (ism.: 15.50). 17.30: Pedagógusok fóruma. 18.03: Hírek. 18.10: Reklámműsor. 18.25: Óvodás játékok. 18.45: Esti mese. 18.55: Nők félórája. 19.25: Megemlékezés Szabó Ervinről halálának 50. évfordulóján. 20.00: TV Híradó. 20.20: Nótaszó. 20.40: Vasárnap délután (magyarul besz. angol tvfilm). 21.30: Mi a szociometria? 22.00: TV Híradó, 2. kiadás.

A budapesti színházak mai műsora

Operaház: A sevillai borbély (Szemere-bérlet, 1. ea., 7). **Erkel Színház:** Hoffmann meséi (4. bérlet, 2. ea., 7). **Nemzeti Színház:** Az ember tragédiája (7). **Katona József Színház:** A fösvény (7). **Madách Színház:** Kegyenc (E-bérlet, 7). **Madách Kamaraszínház:** A bolond lány (7). **Vígszínház:** Altona foglyai (7). **Pesti Színház:** Csók (7). **Fővárosi Operettszínház:** Bunbury (7). **József Attila Színház:** Thomson kapitány (K-bérlet, 1. ea., 7). **Thália Színház:** Mária (Bemutató ea., 7). **Irodalmi Színpad:** Újjé, a ligetben . . . (7). **Kis Színpad:** Urak és elvtársak (fél 8). **Mikroszkóp Színpad:** Fő a fejünk (fél 9). **Zeneakadémia:** A Néphadsereg Központi Férfikarának hangversenye (fél 8). **Zeneakadémia Kisterem:** Szűcs Lóránt zongoraestje (Magyar Kamarazene II., fél 8). **Egyetemi Színpad:** Piszkos Fred (7) **Bartók Gyermekszínház** (a Fővárosi Operetszínházban): Az utolsó padban (du. 3). **Állami Bábszínház:** Dani Bogárországban (de. 10); Lúdas Matyi (du. 3). **Dallos Ida Művelődési Otthon** (IV., Papp János utca 1): János vitéz (az Állami Déryné Színház előadása, 6). **Kamara Varieté:** Folytassa, Hacsek! (6, fél 9). **A Liverpool Cirkusz** műsora: Városligeti Sátorcirkusz (fél 8).

S ALMAAKCIÓ

rkai Termelő-
ezet elad

ai
t — 3,80 Ft/kg
almát — 4,— Ft/kg
va. — 5,— Ft/kg-os

-os, az alma 20 kg-os
rül leszállításra.
Y-szolgálat bonyolítja le
ól, szombat du. vagy vasárnap de.

az alábbi címre kérjük:
OLGÁLAT
köly út 18.
: Peisz László

1021

1972. VII. 6. Petőfi 11,45 /6/ RJ

Néhány szó zene közben

Pest-Buda egyesitésének loo. évfordulójához érkezik lassacskán a főváros, Budapest. Bár az ünnepség sorozatra csak jövő évben kerül sor, a jubileum előkészitése már az idén, sőt tavaly megkezdődött.ennek egyik része volt a Pest-Buda egyesitését stilizáló emlékmü elkészitésére kiirt pályázat is, melyet Kiss István szobrászmüvész nyert meg.

- Tavalyelőtt ósszel, a Fővárosi Tanács kiirt 3 pályázatot.A 3 pályázat a zuglói felszabadulási vagy munkásmozgalmi emlékmü, a Pest-Buda egyesitési emlékmü, a Ligetbe, a Városligetbe egy egy diszkut..Pest-Buda emlékmü pályázat volt természetesen a legjelentősebb, erre tiz egynéhány müvészt, élvonalbeli müvészünket hivták meg. Én nem vettem részt ezen a pályázaton, én a zuglói pályázaton vettem részt, ez egy kisebb méretü dolog volt, hárman vettünk részt, ezt megnyertem. A Pest-Buda egyesitési emlékmü pályázat, azt hiszem második forduló, vagy harmadik forduló után, nem is tudom egész biztosan, végeredményben hát eredménytelenül zárult, illetve ugy, hogy a Fővárosi Tanács egyik tervet se tartotta, ugy látszik, kielégitőnek ha egy pályázat eredménytelen, akkor előtte be, kiadják

1972. VII. 6. Petőfi 11,45 /6/ HJ

Néhány szó zene közben

Pest-Buda egyesítésének 100. évfordulójához érkezik lassacskán a főváros, Budapest. Bár az ünnepség sorozatra csak jövő évben kerül sor, a jubileum előkészítése már az idén, sét tavaly megkezdődött.ennek egyik része volt a Pest-Buda egyesítését stilizáló emlékmű elkészítésére kiírt pályázat is, melyet Kiss István szobrászművész nyert meg.

- Tavalyelőtt decszel, a Fővárosi Tanács kiírt 3 pályázatot.A 3 pályázat a zuglói felszabadulási vagy munkásmozgalmi emlékmű, a Pest-Buda egyesítési emlékmű, a Ligetbe, a Városligetbe egy egy diszkut..Pest-Buda emlékmű pályázat volt természetesen a legjelentősebb, erre tíz egynéhány művészt, élvonalbeli művészünket hívták meg. Én nem vettem részt ezen a pályázaton, én a zuglói pályázaton vettem részt, ez egy kisebb méretű dolog volt, hárman vettünk részt, ezt megnyertem. A Pest-Buda egyesítési emlékmű pályázat, azt hiszem második forduló, vagy harmadik forduló után, nem is tudom egész biztosan, végeredményben hát eredménytelenül zárult, illetve ugy, hogy a Fővárosi Tanács egyik tervet sa tartotta, ugy látszik, kielégítőnek ha egy pályázat eredménytelen, akkor előtte be, kiadják

egy müvésznek, ilyen utolsó próba az ilyesmi, tulajdonképpen, hogy megpróbálják, hogy esetleg egy más módszerrel, nem pályázati módszerrel talál-e megoldást valaki. Hát, én csináltam egy tervet, egy ilyen előtervezési megbizásra, s ugy látszik eredményesen, mert mert utána minden további nélkül hát, állitólag közmegelégedésre

- Elfogadták?

- Elfogadták.

- Hova tovább az egyik legismertebb emlékmü szobrászunk lesz, hiszen ugyancsak Kiss István munkája a Tanácsköztársasági Emlékmü is, amiért 197o-ben Kossuth-dijat is kapott.

- Olyan, hogy emlékmü-szobrász, véleményem szerint, nincs, bár az kétségtelen, hogy én én ezt a müfajt elég erősen képviselem, persze az igaz, hogy az emlékmü szobrászatnak van egy sajátossága. Az emlékmü, az mindig társadalmi gondolatot fejez ki. A más jellegü müfajai a szobrászatnak, azok sokkal inkább intimitást, sokkal inkább az alkotónak is, a nézőnek is sokkal inkább a szubjektivabb, egyénibb szemlélet, határozottabb formájára épült. A^{Z} emlékmü, az természetesen nagy általánosságokat akar kifejezni és amennyiben ezt nem tudja megtenni, akkor tulajdonképpen nem is jó. Ugyanakkor, természetesen föl kell, az emlékművet is, bármennyire általános, föl kell heviteni a személyességnek, a személyes indulatnak vagy érzelemnek olyan olyan feszitő-

erejével, hogy az meggyőző legyen.

egy művésznek, ilyen utolsó próba az ilyesmi, tulajdonképpen, hogy megpróbálják, hogy esetleg egy más módszerrel, nem pályázati módszerrel talál-e megoldást valaki. Hát, én csináltam egy tervet, egy ilyen előtervezési megbízásra, s ugy látszik eredményesen, mert mert utána minden további nélkül hát, állítólag közmegelégedésre

- Elfogadták?

- Elfogadták.

- Hova tovább az egyik legismertebb emlékmű szobrászunk lesz, hiszen ugyancsak Kiss István munkája a Tanácsköztársasági Emlékmű is, amiért 1970-ben Kossuth-díjat is kapott.

- Olyan, hogy emlékmű-szobrász, véleményem szerint, nincs, bár az kétségtelen, hogy én ezt a műfajt elég erősen képviselem, persze az igaz, hogy az emlékmű szobrászatnak van egy sajátossága. Az emlékmű, az mindig társadalmi gondolatot fejez ki. A más jellegű műfajai a szobrászatnak, azok sokkal inkább intimitást, sokkal inkább az alkotónak is, a nézőnek is sokkal inkább a szubjektivabb, egyénibb szemlélet, határozottabb formájára épült. A^{z} emlékmű, az természetesen nagy általánosságokat akar kifejezni és amennyiben ezt nem tudja megtenni, akkor tulajdonképpen nem is jó. Ugyanakkor, természetesen föl kell, az emlékmüvet is, bármennyire általános, föl kell heviteni a személyességnek, a személyes indulatnak vagy érzelemnek olyan olyan feszítőerejével, hogy az meggyőző legyen.

- Pályafutása kezdetén, még főiskolás korában, 1953-ban megnyerte a Dózsa-emlékmü pályázatot, azt hiszem ezzel indult emlékmü-szobrászati pályafutása. Most, 1972-ben Dózsa születésének 5oo-ik évfordulója alkalmával, ismét Dózsa szobron dolgozik,

- EGy megláncolt, megvasalt fej ez, ami egy ilyen rusztikus három kopjafára van vagy kopjakőre téve. Egy parasztí kálváriát akarok itt tulajdonképpen és én ugy hiszem, hogy ezzel egy ujabb nézőpontból tudom megmutatni ezt az egész parasztmozgalmat, a parasztmozgalom és Dózsa azonos.

- Melyiket hol fogják fölállitani?

- A Dózsa szobrot a XV. kerületi Dózsa Gimnázium előtti téren.

- Pest-Buda emlékmü?

- Sajnos, ennek rendkivül rövid a határideje, az ősszel lesz leleplezve a Margitszigeten az emlékmü, szeptember 2o. körül, nem tudom egész pontosan a leleplezés idejét. Mindenesetre, nekem szeptember közepére kész kell lenni, az emlékművel.

Turi T. András riportját hallották.

- Pályafutása kezdetén, még főiskolás korában, 1953-ban megnyerte a Dózsa-emlékmű pályázatot, azt hiszem ezzel indult emlékmű-szobrászati pályafutása. Most, 1972-ben Dózsa születésének 500-ik évfordulója alkalmával, ismét Dózsa szobron dolgozik.

- Egy megláncolt, megvesalt fej ez, ami egy ilyen rusztikus három kopjafára van vagy kopjaköre téve. Egy parasztí kálváriát akarok itt tulajdonképpen és én ugy hiszem, hogy ezzel egy ujabb nézőpontból tudom megmutatni ezt az egész parasztmozgalmat, a parasztmozgalom és Dózsa azonos.

- Melyiket hol fogják fölállítani?

- A Dózsa szobrot a XV. kerületi Dózsa Gimnázium előtti téren.

- Pest-Buda emlékmű?

- Sajnos, ennek rendkivül rövid a határideje, az ősszel lesz leleplezve a Margitszigeten az emlékmű, szeptember 20. körül, nem tudom egész pontosan a leleplezés idejét. Mindenesetre, nekem szeptember közepére kész kell lenni, az emlékmüvel.

Turi T. András riportját hallották.

Kiss István

1021

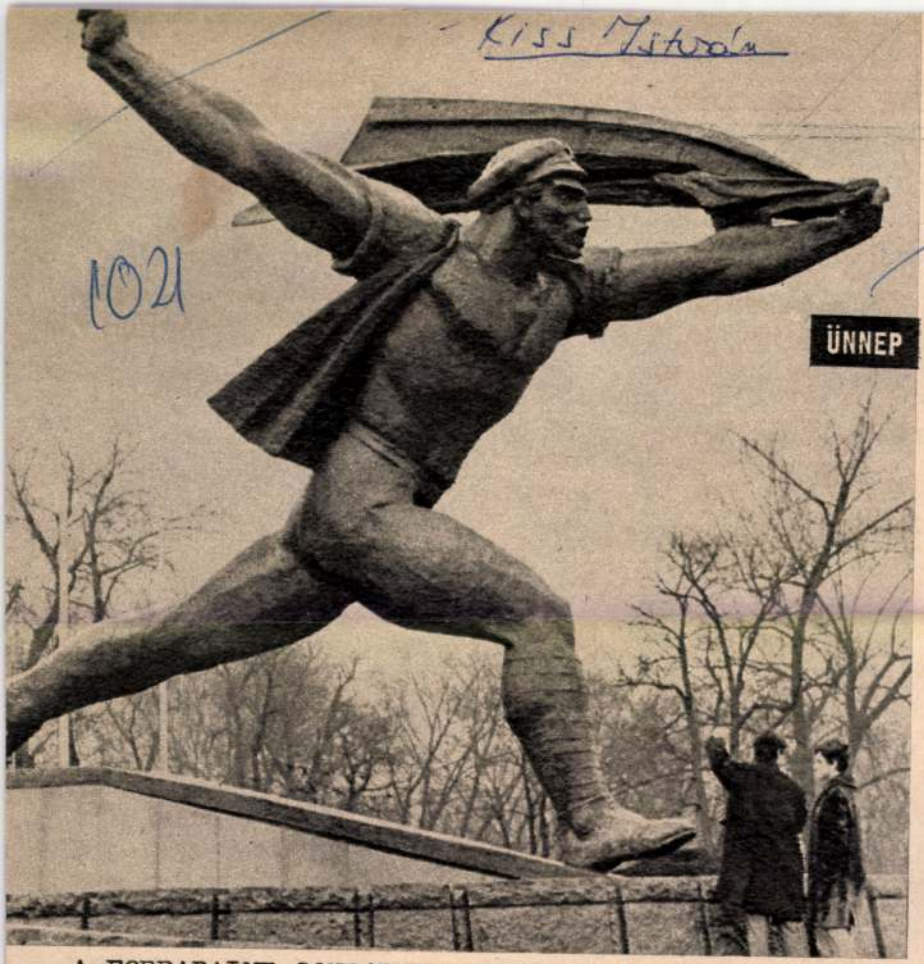

A FORRADALMI GONDOLAT SZOBRA. A Tanácsköztársaság 50. évfordulójának ünnepségén, március 21-én a Felvonulási téren leplezik le a "Tanácsköztársasági emlékművet". A három emelet magasságu bronzszobor Kiss István kétszeres Munkácsy-dijas szobrászmüvész alkotása. A szürke gránitból készült alapzat architekturáját Hofer Miklós épitész tervezte. /Fotó: Petrovits/

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TUKÖR

1969 MÁR 25

1978. IX. 16. Petőfi, 10.00 /Kiné/
Szombat délelőtt 1

Kis István
Képzőművész

- A Képzőművészeti Kivitelező Vállalat igazgatója Poldausz Medárd.
A képzőművészeti világhét alkalmából szeptember 18-án kiállitás nyilik a Városligetben.

- Lényegében ebben a szobor parkban Budapest közönségének szeretnénk bemutatni azokat a képzőművészeti alkotásokat, amelyek a közeljövőben az ország különböző városaiban lesznek elhelyezve.
Egyetértek én a közönséggel. Én magam is ugy vagyok, ha külföldön és Magyarországon ha járok és látok egy szobrot először azt nézem meg vajon mit akar ábrázolni, mi a mondanivalója és utána keresem az alkotót, mert szeretném ismerni.

- Milyen szerv befolyásolhatná a müvészeket abban, hogy hajlandóak legyenek olyan módon jelezni, hogy ők az alkotók, ami mindenki számára érthető ?

- Ha talán egyáltalán joga van, akkor esetleg a Képzőművészeti Szövetség hozhatna ilyen elvi határozatot.

- Kis Istvánnak a Képzőművész Szövetség elnökének mi erről a véleménye ?

- Azt hiszem ez sokkal komolyabb, mélyebb dolgot takar, mint amire az ember az első pillanatra gondol.
Itt arról van szó, hogy a müvészek hosszu ideig azért nem tartották fontosnak, hogy szigánlják, megjelöljk müveiket, mert hiszen a társadalmi érdeklődés, a müvek iránti figyelem nem volt olyan jelentős, hogy ezt fontosnak tartották volna.

- Ön mint alkotó müvész mindig szignálja a szobrait ?

- Én is ugy voltam vele, mint általában a müvészek valahogy nem érezte az ember a szükségét annak, hogy hitelesitse a tettét. Ma már nem kerül ki a kezem alól semmi, amit ne szignálnék, illetve amit nem szignálok azt nem is adom ki, mert azt nem tartom méltónak arra, hogy a nevem aláirjam.

Tényleg foglalkoznunk kell ezzel a kérdéssel a szövetségbe, mert hiszen egy időszaknak a rossz gyakorlatát kell tulajdonképpen mostmár tudatosan megváltoztatni.

- De mi lesz a régi nagy mesterek névtelenségbe burkoló hires alkotásaival ? Ezt kérdezem Kerényi Jenőnétől az Emlékmü Felügyelőség igazgatójától ?

- Kérdés az, hogy jogunk van- e a régi alkotások esetében az alkotók szándékába ilyenformán beavatkozni. Mert minden fajta magyarázó tábla, ami a szoborra, vagy annak talapzatára kerül zavaró látvány.

- Feltehetnénk akkor azt a kérdést is, hogy megfoszthatjuk- e a közönséget attól, hogyha lát egy szobrot akkor azonnal megtudja azt, hogy kinek a szobra. A Várban lo emberből kettő hax tudta, hogy Szavolyai szobra előtt állunk és senki nem tudta azt, hogy kinek a müve ?

- Mint minden olyan esetben, ahol kiegészitő ismeret szükséges ezesetben is az irásbeli tájékoztatókhoz kekl folyamodni a látogatónak. Mert egy-egy müalkotás bármilyen ágában a müvészetnek zene, irodalom, képzőmüvészet nem hordozhat minden jellemzőt.

- Azt hiszem nem arról beszélünk és nem az a kérdés, hogy egy elemző tanulmány jelenjen meg a szobrokon, csak a legfontosabb ismertetők az hogy kinek az alkotása, mondjuk azt, hogy mit ábrázol és talán ha igazán régi alkotás hogy mikor készült.

- Akkor viszont kevés az információ, viszont esztétikailag zavaróan hat a szobron.

- Akkor ne a szoborra kerüljön a felirat, hanem a talapzatra, vagy előtte egy földbeszurt táblára.
Érdekes, kiállitásokon miért nem zavaró a mü cimét alkotóját, keletkezési idejét közlő cimke. Sőt néha még a méretet, sőt a tulajdonos nevét is feltüntetik.

A kiállitó termékben ennyi információ miért nem kevés ?
Az a bizonyos szerény névtelenség sem igen fedi a valóságot. Mert ugye hallottunk egy felsorolást arról melyik szobrokat látta el nevével mégis a szobrász, egyszerüen azért mert azokat vállalta.
Ha egy müvet nem tart érdemesnek készitője, hogy vállaljon miért vállalja annak köztéri felállitását ?

A szemérmességnek talán a nem megfelelő megrendelések visszautasitásában kellene jelentkeznie, nem pedig abban, hogy eljujunk a névtelenségbe a közösség itélete elől. Annak a közösség itélete elől, amely közvetve megrendelője volt a szobornak.

Kiss István, pásztorfaragó

„Borotvatartó doboz", 1873. Komárváros.
Cheri György Múzeum, Nagykanizsa.

Művészet, 1978. 1. 18. old.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP
1978 ÁPR 2 3

Kis István, festő-
művész.
1021

VÁSÁRHELYTŐL FEHÉRVÁRIG

Kis István kiállítása a Megyei Művelődési Központ klubjában

Kis István 1931-ben született Hódmezővásárhelyen; ifjúságának java részét ebben az alföldi kisvárosban töltötte, amely múltjával és jelenével a magyar képzőművészet egyik jellegzetes nagyvárosa. A gimnáziumban egy ideig tanítványa Németh Lászlónak, „a csendes szavú, elmélkedő vásárhelyi tanárnak" — ahogy kollégája, Sinka Sándor nevezte az írót. Talán a diákok is tudják, hogy az utolsó kicsöngetés után hazasiető Németh tanár úr otthon Tolsztoj mellé ül, az *Anna Kareninát* fordítja, vagy regénye fölé hajol, az *Égető Esztert* írja.

Diákként csodálkozhat rá a város nagy festőiére, Tornyai Jánosra, aki Hódmezővásárhelyt afféle paraszt-Párizzsá álmodta: korán találkozhatott a rokonszellemű Rudnay Gyulával és a szomszédságban, Szentesen festő Koszta Józseffel, de még „az erdélyi hegyek szurdokaiból Alföldre botytvant" Nagy István festészetével is; az újabb nemzedék sorából pedig okvetlenül ismernie kellett Kurucz D István képeit.

Kis István 1950-ben kezdte meg tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán, ahol mindvégig Hincz Gyula volt a mestere, művészeti anatómiát pedig Barcsay Jenőtől tanult. 1954-ben tanárként telepedett le Fehérváron, azóta is tanít, jelenleg a Teleki Blanka Gimnáziumban. Rendszeresen minden esztendőben kiállít a megyei művészek tárlatain, részt vesz az észak-dunántúli képzőművészek kiállításain, legyen az itthon, Tatabányán vagy a Műcsarnokban, de állított ki szülővárosában, Vásárhelyen is. Első önálló tárlata 1967-ben volt az István Király Múzeumban.

Hogy a fiatal, pályakezdő Kis Istvánra milyen hatással volt Hódmezővásárhely és egyáltalán az alföldi festészet, hadd igazoljam személyes emlékkel. A 60-as évek elején, derekán sok festői útjára elkísértem (akkor még javában állványnyal, palettával járt festeni), láthattam, hogy mindig azokat a motívumokat kereste, azokat a hangulatokat kutatta, amelyek itt Fehérváron és táján is Vásárhelyt és az Alföldet idézték. Jártuk a lapályos Palotaváros nyárbacsöndesült, falusias utcáit, néztük a délutáni nagy árnyékot vető apró házak sorát, a járdaszéli akácokkal, az udvarok terebélyes epereivel. Festette Kis István a behavazott kertek alkonyatát, a dermedt, magas fákkal, a gyöngyházfényű éggel. Festette a tágra nyíló őszi földek kékes derengését, vagy a tavaszi fényt, ha fehér ház homlokfalán, szürke léckerítésen villant. Úgy adódott, hogy a fehérvári látvány egy kissé mindig alföldi látomássá változott a képein.

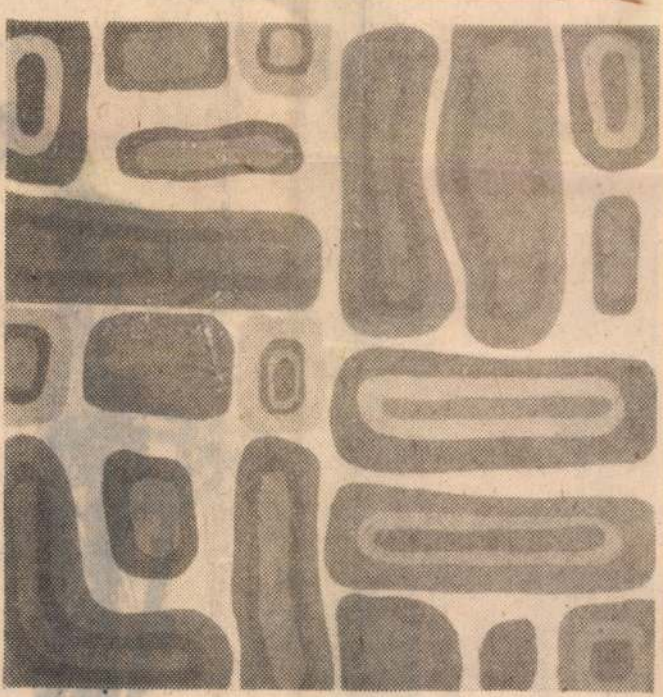

Kis István festőművész munkáiból — Fotó: Kabáczy Szilárd

Most pedig, körbepillantva ezen a tárlaton, azt kell tapasztalnunk, hogy festményei semmiben sem hasonlítanak az 1967-es első kiállítás munkáira. A tárlatlátogatók közül mindazok, akik ismerik Kis István korábbi festészetét, most meghökkenve állhatnak az új gyűjtemény előtt.

Pedig nincs okunk nagyon meghökkenni: éppenséggel nem ismeretlen előttünk az a festői törekvés, amely Kandinszkij és Mondrian óta hat, Victor Vasarely munkássága nyomán mutatja napjainkban is a festészet egyik lehetséges útját, s amely törekvésnek hazai művészetünkben is megtaláljuk a megfelelőit. Inkább arról van szó, hogy Kis István újabb munkáival egy, a tőle megszokott útról hirtelen áttért egy másikra, szintén taposott, járt útra. Azért mondom, hogy hirtelen, mert az átmenetet nem volt alkalmunk figyelemmel kísérni, hiszen akár legutóbbi képei is inkább az említett hagyomány körébe illenek. Most pedig szerencsés pillanatban nyílt ez a tárlat, hogy szétnézhessünk új vállalkozásának eredményei között. Ez a változás persze, amit én hirtelennek mondok, nem biztos, hogy az. Lehet, hogy csak részünkre hirtelen való, a festőben azonban régebben érlelődhet már a megújulás, a kísérletezés szándéka.

Mert ez a változás nem is akármilyen vállalkozás: hiszen egy szigorúan tárgyábrázoló, figurális festészetről tér át a tárgy nélküli festészet, művelésére, a nagyrészt geometrikus ihletésű kompozíciók készítésére.

Többen és sokszor mondták már, hogy a geometria, alapelemeivel, a négyszöggel, a háromszöggel, a körrel éppúgy jelenthet vizuális élményt, mint akár a virágos rét, a vízpart vagy a hegyek vonulata. A geometrikus síkformák, a konkrét színek, ezek kombinációja szerkezetté, renddé állhat össze, s a hatás szellemi reakciót vált ki, szolgálja a művészi megjelenítést.

A hagyományos táblakép keretei közül mindenesetre ez a festészet kívánkozik kilépni leginkább. Vasarely mondja, hogy ez a fajta művészet be kíván épülni a modern nagyvárosba, helyet kér az építészetben: kikívánkozik az utcára, terekre, a házak falára.

Én a magam részéről Kis Istvánnak ezeket a geometrikus kompozícióit szívesen viszontlátnám majd ott a régi Palotaváros helyén föléépülő új városnegyed falain — hogy aztán alattuk jó szívvel megemlegethessük az egykori utcák csöndjét, a nagy árnyékokat, a falusias fehér házfalakat, az úti akácokat, azokat a régi délutánokat, alkonyatokat...

SOBOR ANTAL

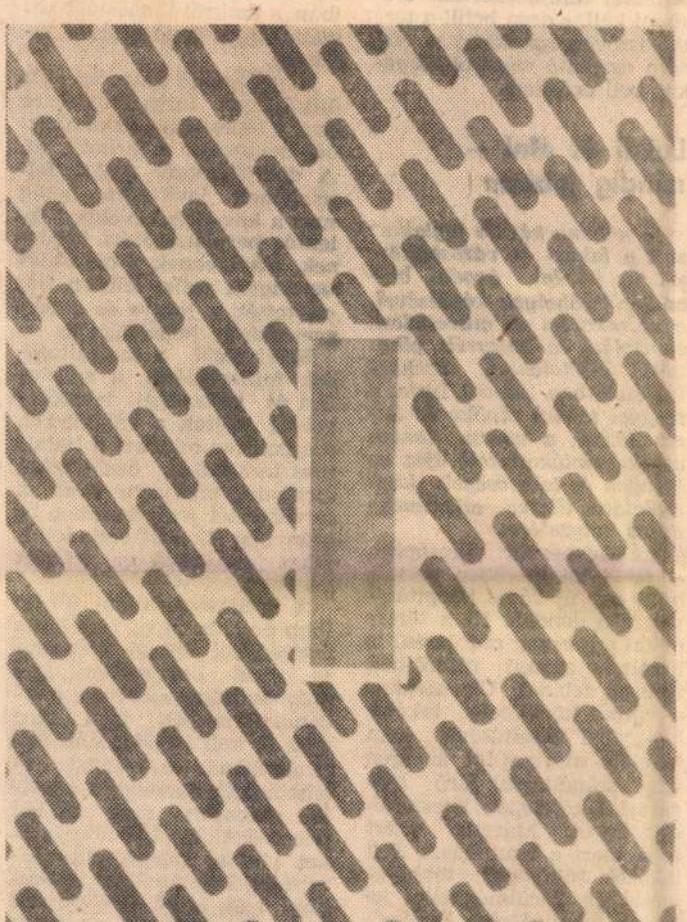

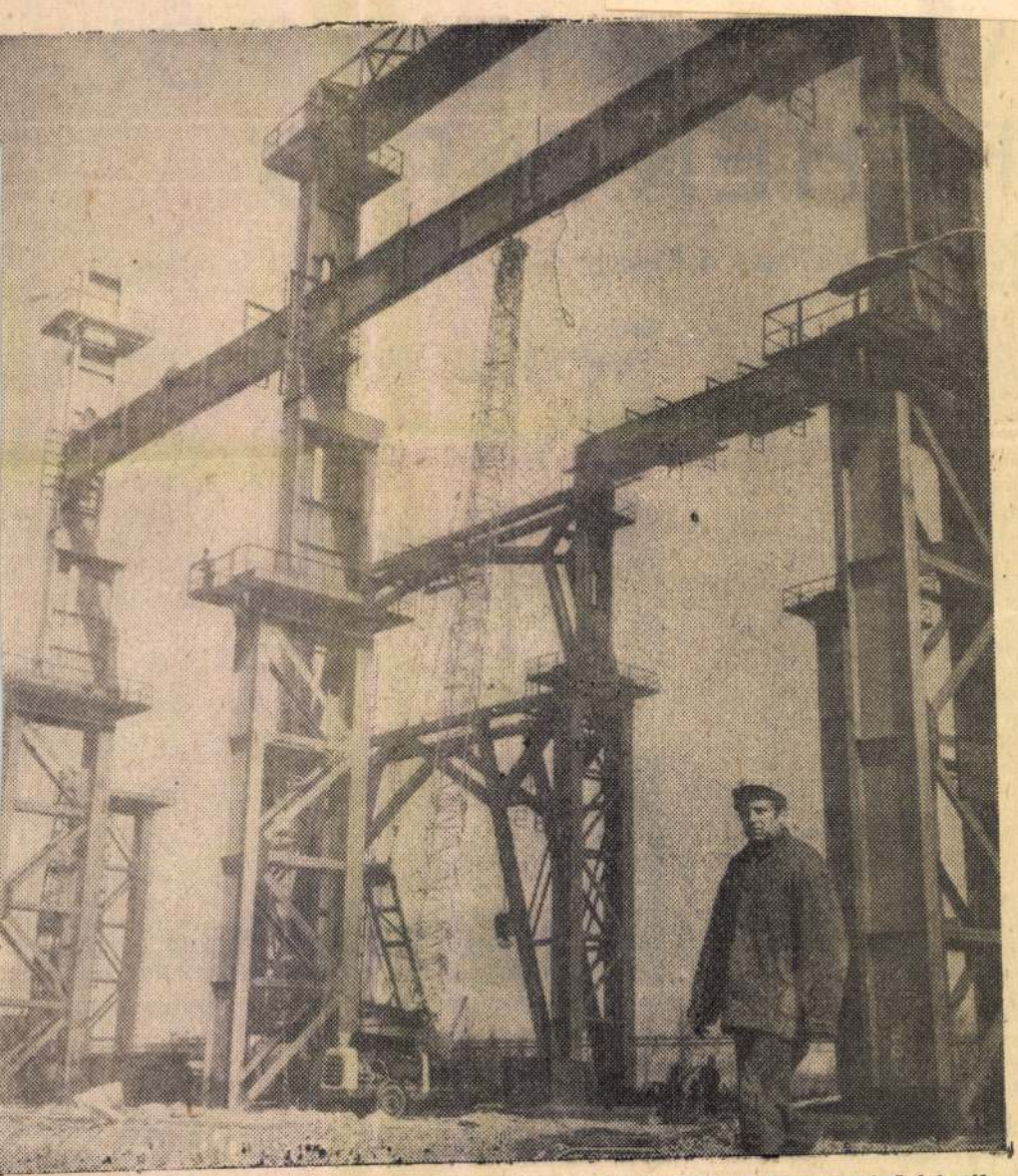

A konverteres acélmű 9,5 milliárdos beruházása nemcsak mennyiségi, hanem minőségi változást is eredményez a Dunai Vasmű termelési tevékenységében Kabáczy Szilárd felvétele

kább. De ezekben is csak a ervezett lehetőségekhez mért gények vannak megfogalmazva. Jól tudjuk, hogy fantáziánk, felismert szükségleteink a terveknél mindig gazdagabbak, s ez így is helyes. Azt azonban nem engedhetjük meg, hogy bárhol s felcseréljék a rangsort, s a lehetőségek helyébe az igényeket helyezzék.

Konkrétan a beruházások helyzetéről. Való igaz, hogy a múlt évben, különösen a vállalati beruházások szférájában a tervezettnél jóval többet költöttünk beruházásokra. Ez azonban semmiféle „stoppot" vagy „korlátozást" nem hozott magával, hiszen az értelmesen felhasznált forintok és eszközök meg kell, hogy térüljenek. Az azonban gazdaságpolitikánk egyik alaptétele, hogy csak a tervszerű fejlesztéseket szabad támogatnunk. Ha tehát bárki azért panaszkodik, mert népgazdasági és ezen belül megyei terveinkkel összhangban nem álló beruházási igényét nem támogatjuk, akkor akár korlátozásnak is nevezheti a lehetőségekhez való ragaszkodásunkat. Mi ragaszkodunk ehhez szigorúan.

Az ésszerű koncentráció társadalmi érdek

Jelent-e gondot megyénkben, hogy több vállalatunk nem önálló? Folytatjuk-e a mezőgazdaság koncentrációját? Gyorsítjuk-e a csoporttulajdon közelítését az állami tulajdonhoz?

Annak ellenére, hogy nyilvánvalóan nem társadalmi méretű érdeklődést megfogalmazó kérdésről van szó, s nem is valós gondok megfogalmazásáról, Takács elvtárs nagy részletességgel foglalkozott ezzel is. Leszögezte: egyetlen vállalatunk munkáját sem minősíti az a tény, hogy a megyében önálló státussal rendelkezik-e vagy egy nagyobb közösségnek a tagja. Az eredményeket a végzett munka minősíti, s ennélfogva nem is jelent gondot sem a megyei, sem az országos vezetésnek, hogy egyik másik gyárunknak a központja nem Székesfehérváron vagy Dunaújvárosban van. Az azonban változatlanul elsőrendű feladat, hogy a gyáron, vállalaton és ágazaton belüli, s még tovább menve az ágazatok közötti integráció mind tökéletesebbé mind hatékonyabbá váljon. Ezt a fölérendeltségi viszony helyett tehát az egymás mellérendeltség, a közös cél érdekében való akcióegység megteremtésével kell foglalkoznunk. Minden területén a munkának, minden posztján a vezetésnek.

A mezőgazdaság koncentrációjával kapcsolatban ugyanezt lehet elmondanunk. Kiegészítve azzal, hogy termelőszövetkezetek összevonását csak az összevonás kedvéért nem támogattuk és nem támogatunk a jövőben sem. Ott viszont, ahol ennek társadalmi szükségletei világosak, s ahol ennek feltételei megteremtődnek, támogatnunk kell a hatékonyabb forma létrehozását. Akárcsak a közös vállalkozások szintjén, akár a termelőszövetkezetek egyesülésének formájában.

A tulajdonformákkal kapcsolatban is ez az álláspont. A népgazdasági és csoportérdek eddigieknél hatékonyabb érvényesülését szolgáló közös vállalkozások ügyét támogatjuk, de mindenáron nem kívánunk állami tulajdont csinálni a csoporttulajdonból. Mindkét tulajdonformát erősíteni kell, s ezen belül a termelőszövetkezetekben a fel nem osztható vagyoni alapokat kell erősíteni.

Lakni és élni — mindig jobban

Jó néhány kérdés foglalkozott a lakás- és városépítéssel, az iskolai, óvodai, bölcsődei férőhelyek kérdésével, a szórakozási és művelődési, sportolási és kulturált pihenési feltételekkel. Ezekkel kapcsolatban Závodi Imre, a megyei tanács elnöke és Seres József, a városi tanács elnöke emlékeztetett újra az igények és lehetőségek kapcsolatára, illetve ellentmondásos helyzetére.

Székesfehérvár városépítési feladatai merőben mások, mint egy új város telepítésével járó gondok. Itt a történelmi városmag megőrzése is hatalmas anyagi ráfordítást igénylő feladat. Ugyanakkor a várost körülölelő lakótelep-gyűrű létesítésével nem lehetett megkerülni az igen nagy szanállással járó belvárosi lakótelepek létesítésének ügyét. Márcsak azért sem, mert a szanállásra ítélt lakások túlnyomó többsége méltatlan körülményeket jelentett lakói részére. Egészségileg és komfort tekintetében is. Ezért aztán igen nagyfokú kell bánnunk ezekkel a közművesített területekkel.

E szükséges takarékosság bizonyos fokig az addig is ott lakók életkörülményeiben is változást hozott. Az új lakásba való költözés nem szüntette meg a kiskert utáni nosztalgiát, s a motorizáció robbanásszerű fejlődése mérhetetlenre duzzasztotta a garázsigényeket. Erről csak annyit, hogy sem a lakáshoz igényelt kiskerteket sem a garázsigényeket nem lehet, nem szabad a lakótelepeken kielégíteni. Még távlatokban sem lehet reális alapja ennek, hiszen ezt megelőző építési feladataink is tömegével vannak. Elsőként a lakás, aztán az utak, a kereskedelmi hálózat kiépítése, az egyműszakos iskolai oktatás feltételeit megteremtő tantermek, a teljes óvodai férőhelyigényt kielégítő óvodák, bölcsődék mind mind fontosabb igények.

A sportolási, szórakozási lehetőségekről szólva a tanácsok vezetői elmondták, hogy a lehetőségekhez igazított tervek megfogalmazódtak a pártbizottság és a tanácsok cselekvési programjaiban, s ezekről tanácstagi beszámolókon is értesült a lakosság.

A közlekedés csúcsidei zsúfoltságának megszüntetésére csak a lépcsőzetes munkakezdés bevezetése a járható út. A diákélelmezés tárgyi feltételeinek javítására pedig már a következő években jelentős beruházásokba kezdenek, amelyeknek programját ugyancsak széles körben ismertették a megye és a megyeszékhely lakosságával.

Befejezésül a szolgáltatások fejlesztéséről, a sportolási és turisztikai lehetőségekről szóltak a válaszadók, megemlítve mindazt a hatalmas társadalmi összefogást, amelynek eredményeként a tervezettnél jobb ütemben és arányban sikerült ezek feltételeit javítanunk az elmúlt években.

A gazdaságpolitikai fórum több órás és egyes témákban évtizedeket átfogó programja ezzel befejeződött. Az alaptanulságot azonban mindennapjainkban újra meg újra el kell ismételnünk önmagunkban: az igények és lehetőségek sorrendjét egyetlen pillanatra sem szabad felcserélnünk. Lehetőségeinket viszont pártos elkötelezettséggel szüntelenül bővítenünk kell. Mind hatékonyabban. Kinek-kinek a maga munkaterületén.

Kis István, festőművész

Kis István *festőművész*

1932-ben Hódmezővásárhelyen született. A Képzőművészeti Főiskolát, ahol Hincz Gyula irányítása alatt tanult, 1954-ben fejezte be. Székesfehérváron él, művészpedagógus. Művészi felfogásában az alföldi festészeti hagyományok követője, de stílusát szűkebb pátriájának urbánusabb légköre is alakította. A dunántúli tárlatok mellett gyakorta kiállít alföldi rendezvényeken. Önálló anyaggal 1967-ben mutatkozott be a székesfehérvári István király Múzeumban.

Kis István: Perforációk, olaj, farost lemez, 60x80 cm, 1978

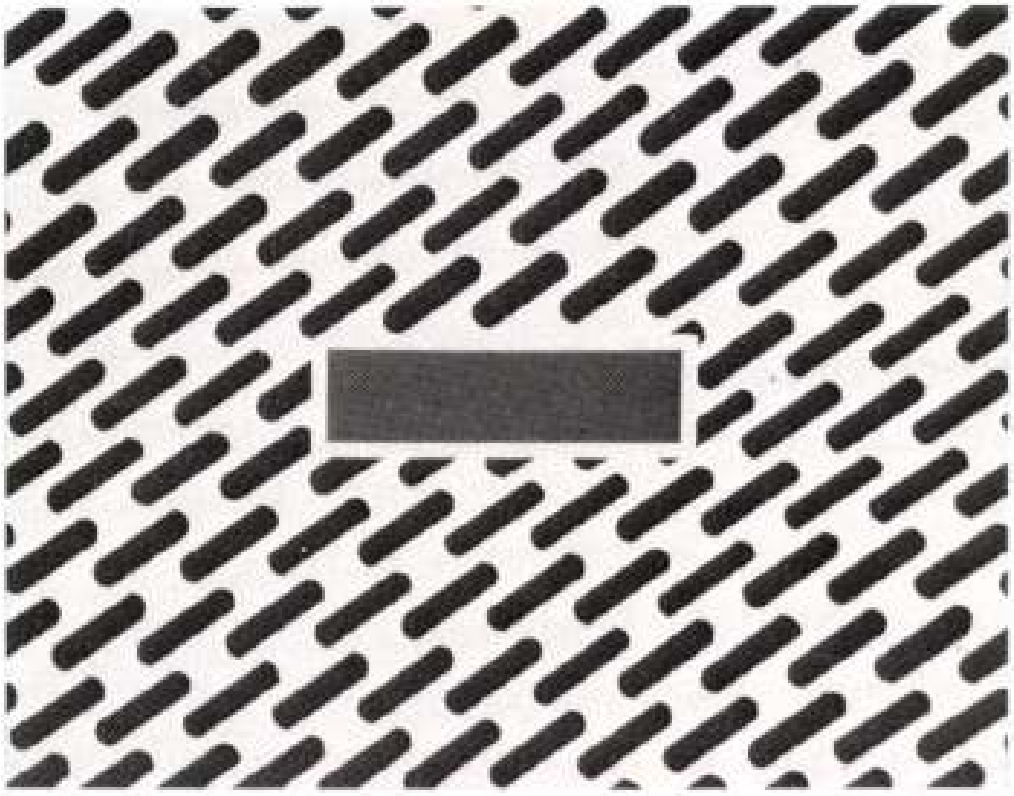

Művészet, 1979, 20. old.

elentősebb: van pécsi művészeti élet. persze, hogy ez a szembeállítás az én ltságom, de az tény: Székesfehérvárott alig húszegynéhány képzőművész dolgozik, s közülük talán a még Stúdió-korosztályhoz tartozó *Újházi Péter* a legismertebb. És az is tény: az a szellemiség, amelyet a legidősebb nemzedékből Martyn Ferenc, a középgenerációból *Lantos Ferenc,* a fiatalabbak közül a Pécsi Műhely képvisel, szoros összhangban van a Janus Pannonius Múzeum által rendezett állandó és időszaki kiállításokkal. Pécsett a múzeumi rendezvények és az egyéb művészeti események ugyanannak a szellemi programnak a megvalósulásai. Fehérvár múzeumi rendezvényei azonban függetlenek a helyszíntől.

Körülmények III.

Alkalmazkodás és megalkuvás persze különböző fogalmak. Vagyis: nem helyes, ha a muzeológusok pusztán a környezettel való látszatkapcsolat kedvéért kompromisszumot kötnek és engednek az igényükből. Tehát: a magam részéről szerencsének tartom, hogy a fehérváriak bemutatták a buda-

Kis István, festőművész

Kis István *festőművész*

1932-ben Hódmezővásárhelyen született. A Képzőművészeti Főiskolát, ahol Hincz Gyula irányítása alatt tanult, 1954-ben fejezte be. Székesfehérváron él, művészpedagógus. Művészi felfogásában az alföldi festészeti hagyományok követője, de stílusát szűkebb pátriájának urbánusabb légköre is alakította. A dunántúli tárlatok mellett gyakorta kiállít alföldi rendezvényeken. Önálló anyaggal 1967-ben mutatkozott be a székesfehérvári István király Múzeumban.

Kis István: Perforációk, olaj, farost lemez, 60x80 cm, 1978

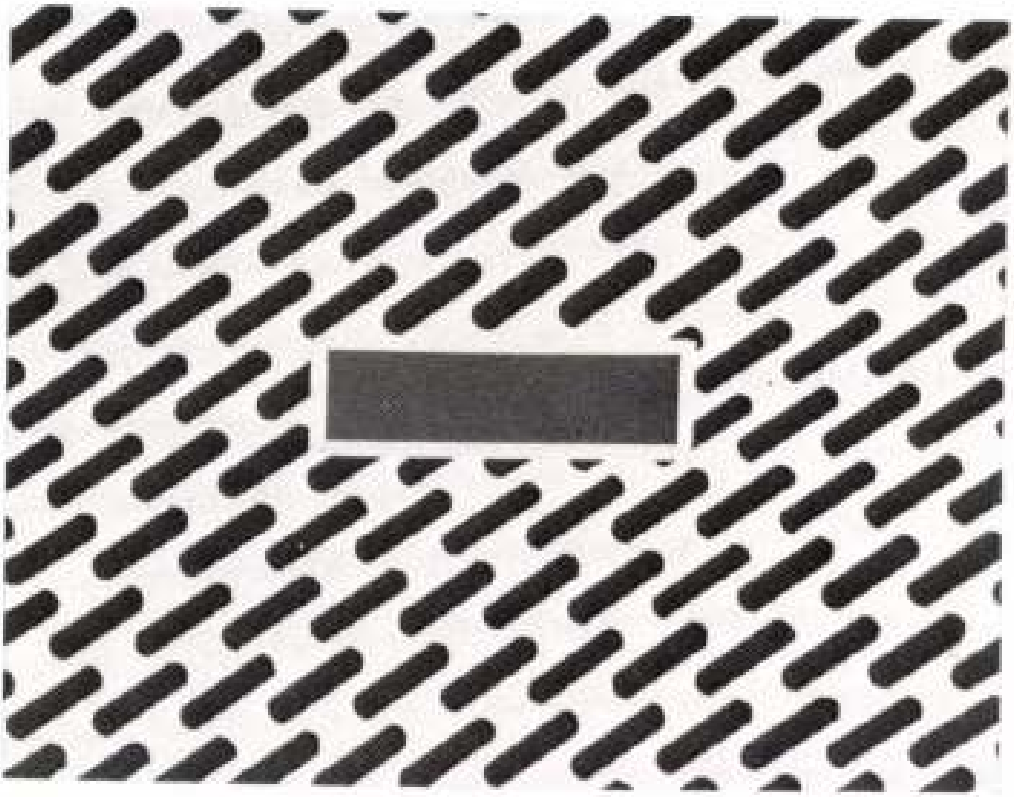

Művészet, 1978. 10. 20. old.

még jelentősebb: van pécsi művészeti élet. Lehet persze, hogy ez a szembeállítás az én elfogultságom, de az tény: Székesfehérvárott alig húszegynéhány képzőművész dolgozik, s közülük talán a még Stúdió-korosztályhoz tartozó *Újházi Péter* a legismertebb. És az is tény: az a szellemiség, amelyet a legidősebb nemzedékből Martyn Ferenc, a középgenerációból *Lantos Ferenc,* a fiatalabbak közül a Pécsi Műhely képvisel, szoros összhangban van a Janus Pannonius Múzeum által rendezett állandó és időszaki kiállításokkal. Pécsett a múzeumi rendezvények és az egyéb művészeti események ugyanannak a szellemi programnak a megvalósulásai. Fehérvár múzeumi rendezvényei azonban függetlenek a helyszíntől.

Körülmények III.

Alkalmazkodás és megalkuvás persze különböző fogalmak. Vagyis: nem helyes, ha a muzeológusok pusztán a környezettel való látszatkapcsolat kedvéért kompromisszumot kötnek és engednek az igényükből. Tehát: a magam részéről szerencsének tartom, hogy a fehérváriak bemutatták a buda-

Kiss G. István

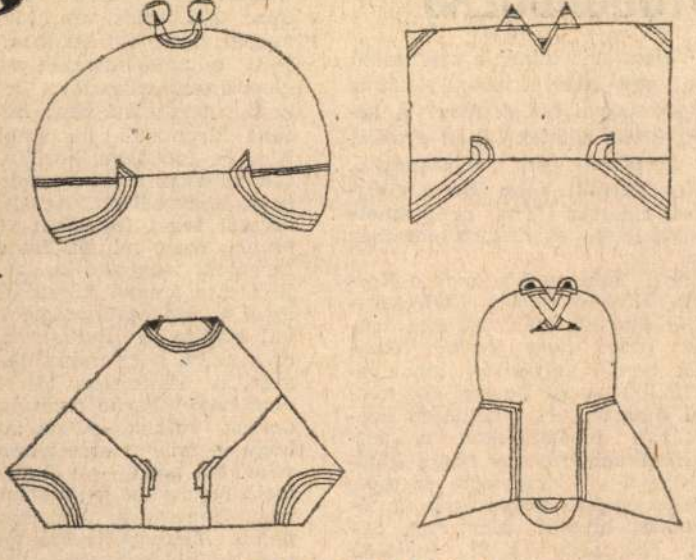

Kiss G. István rajza

Élet és Irodalom Bp. 1977. szept. 10.
XXI. évf. 37. sz. 10. lap.

ÜNNEPI UTÓGONDOZÁS

Vajon, mit csinál a szerkesztő, akit egy ismét kiadandó könyv gondozásával bíztak meg? A hevenyészett kötetek láttán gyakorta kérdezem ezt mostanában. Mint például John Reed világhírű riportja (Tíz nap, amely megrengette a világot) esetében is.

Az a legkevesebb, hogy a Kossuth Kiadó-gondozta 1957-es fordítás elavult. Még azt sem tenném szóvá, hogy jócskán akadnak benne helyesírási hibák és betűkihagyások. De ami egy névvel történt... A forradalmi krónikában fel-felbukkan a petrográdi polgármester. Nincs különösképpen kiemelkedő szerepe, mindazonáltal megkavarja a figyelmes olvasót. Már csak azért is, mert a 81. oldalon Schneidernek neveztetik, a 98.-on pedig Sreidernek. Aztán a 99.-en és a 126.-on is Sreider. Már-már azt hinnénk, hogy a szerkesztő belenyugodott az oroszos írásmódba, amikor a 165. oldalon is-

merjük, csak a magyart, hiszen Szabó Lőrinc emlegeti a nevét, egyik híres és sokat idézett versében. Temirkul Umetoliról Moldvay Győzőnek is mondanivalója támadt az Új Tükör új számában: találkozott vele Magyarországon, 1966 októberében. Apropóul e mondanivalóhoz, a mi glosszánkat választotta, a következő interpretálásban: Buda Ferenc kirgizföldi beszámolóját az Élet és Irodalom közölte, s aztán ugyanaz a lap megglosszázta saját közleményét. Az Új Tükör olvasói tehát furcsákat gondolhatnak most rólunk. Ha rosszhiszeműek, még azt is gondolhatják: ez a fránya ÉS szándékosan ezzel a tájékozatlanság-foltocskával közölte a Buda-beszámolót, csak azért, hogy utána diadalmas glosszát írathasson. Mivel pedig nem szeretjük, ha furcsákat gondolnak rólunk, ezúton közöljük, hogy — miként erre glosszánk is világosan utalt — a Buda-beszámoló nem a mi lapunkban jelent meg. Hanem a Forrásban. Ezt persze Moldvay Győző nem köteles tudni, csak akkor, ha mondanivalójához éppen nálunk keres apropót. És ha cikkének filológusi gondosságot ígérő alcímet ad, mely szerint a cikk állításai „Adalékok egy irodalmi disputá-

Kiss Istvánnéj naiv festő

L: Hullai Ferenc

–: Hír.

8.

Mérszabadság, Bp. 1978. máj. 24

Kiss József naiv festő

L. Hullai Teréz

– :Hl

8.

Népszabadság, Bp. 1978. máj. 24.

Kis István
festő

Kis István festőművész 1932-
ben született Hódmezővásár-
helyen. A képzőművészeti Főiskolát 1954 fejezte be, Hincz Gyula tanítványaként.

—: Fejér megye képzőművészei.
Művészet, 1978. október – 20 lap.

Kis István

Kis István stílusát szűkebb pátriájának urbanusabb légköre is alakította. Részt vesz a dunántuli és alföldi rendezvényeken.

—: Fejér megye képzőművészei.
Művészet, 1978. október - 20. lap.

Kis István

Kis István Szekszárdon él, művészpedagógus. Művészi felfogásban az alföldi festészeti hagyományokat követi.

—: Fejér megye képzőművészei. Művészet, 1978. október - 20. lap.

Kis István

Kis István 1967-ben mutat-
kozott be a székesfehérvári
István-király Múzeumban.

—: Fejér megye képző művészei.
Művészet, 1978. október — 20. lap.

KIS ISTVÁN, festő

A múzeum az évente szokásos megyei képzőművészeti kiállitások mellett időről-időre megrendezi a megyében élő művészek egyéni gyüjteményes kiállitását is.-Igy 1967-ben Kis István mutatta be egy-egy alkotói korszakának termését. 287.old

K.KOVALOVSZKY MÁRTA: Ujházi Péter kiállitása 287.old

ALBA REGIA, Az István Király Múzeum Évkönyve, XII. 1971. Székesfehérvár, 1972

KI ISTVÁN, festő

B. KISS ISTVÁN bábos

ld. Havas Gertrúd

UJ TÜKÖR 1980.XVII.évf. 5. sz. 45.o.

DU TURCIN 1900. XVII. évr. 8n.

Kiss István

Textiltervező, részt vesz a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
Kecskemét, 1975. jún-júl.

Kiss István

Textiltervező, részt vesz a kiállításon,

Jubileumi iparművészeti kiállítás
1979. Miskolcon, jún – júl.

KISS ISTVÁN, éremmüvész

Az Orsz.Szépmüv.Muz érem-és plakettgyüjteményében napjaink alkotásai is szép számmal szerepelnek.A Képzőmüv.Alap Vásárló Bizottsága ,a Mücsarnok évi kiállitásain folyamatosan vásárol érmeket és plaketteket.Tehát a legfiatalabb generáció is képviselve van néhány sikerült alkotással.Igy Kiss István is szerepel müveivel. 68.old.

SOÓS GYULA: Az Országos Szépmüvészeti Muzeum érem-és plakettgyüjteménye 68.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LIV-LV.évf. 1955-1956. Akad.Kiadó,Bpest. 1956

KISS ISTVÁN, éremművész

Hazánkban ma körülbelül ötven művész foglalkozik hivatásszerüen érem és plakett készitéssel. Kiss István is szerepel közük müveivel 44.old. 1.jegyz.

SOÓS GYULA: Az utóbbi évtized magyar éremművészete / 1945-1955 / 44.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó, Bpest, 1958.

KISS ISTVÁN, gombkötőmester

9.-Származásáról nincs adat. Polgár lett 1665. máj. 25. A céh velvette tagjai soraba 1665. jún. 18. A céhmesteri tisztet 1684-1687-ig töltötte be. 398. old

SZOVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszűnéséig 395. old

SAVARIA, A Vas megyei múzeumok értesítője, 5-6. 1971-72, Szombathely, 1975

Kiss István, szobrászművész

„Afrika", fekete márvány, 40. cm. 1976.
(repr.)

Művészet, 1977. 12. 44. old.

Kiss István szobrászművész

Lázár György, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Kormány elnöke látogatást tett a főváros VI. ker.-ben. Részt vettek a látogatáson Katona Imre a Bpi Pártbizottság első titkára, Kiss István szobrászművész. Meglátogatták a Képzőművészeti Főiskolát, beszélgettek Somogyi József szobrász- és Sváby Lajos festőművésszel.

TV. Híradó

1948. jan. 31. TV 19.30 - K Gyné -

Kiss István
szobrászművész

A művész kisplasztikai kamarakiállitása nyilt Salgótarjánban a József Attila Művelődési Központban.

NÉPSZAVA, 1977. augusztus 2.
8. oldal.

A közleményt lásd Vigh Tamás cimszó alatt.

Kis István festő

Megnyílt Esztergomban a Balassa Múzeumban a Fejér Megyei Képzőművésznek, Kiállítása, melyen szerepelnek a művésmunkái.

(gorubkötő): Képek, szobrok a szomszédból.

Dalgozók Lapja, 1977. júl. 13.

Kiss István, szobrász

L:Kokas Ignác

Rózsa Gyula:Egy igén es műgyűjtő 9.

Népszabadság, Bp. 1977. jún. 19.

Kiss István, szobrász

L: Péter Zsuzsa

-: Hir 8.

Népszabadság, Bp. 1977 aug. 2.

Miss Istvánne

A Nábrin téri gyalogos aluljáró
cves végfalára készülő műalkotás
tervezésére kiírt pályázaton a zsírri
egyik tagja a művész.

-----:Képzőművészeti pályázatok.

Művészet, 1976. december - 48.oldal.

Kiss István, szobrász

A bizottság tagja.

↓

– Megalakult az Ady Endre Emlékbizottság 7.

Népszabadság, Bp. 1976. szept. 21.

Kiss István szobrász

l.: Buza Barna

D.K.: Ünnepélyesen felavattak 3.

Népszabadság, Bp. 1976. szept. 16.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

Czóbel Bélát ma temették el. Kiss István a Képzőművészek Szövetségének elnöke mondott gyászbeszédet sírjánál.

Esti Magazin

1946. II. 11. 18.25 N. /11/

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

a művész, a Kultuszminisztérium, a Magyar Képzőművészek Szövetsége és a Népköztársaság Művészeti Alapjának ülésén mondott búcsúbeszédet Orbán Béla szobrászművész temetésén, a Farkasréti temetőben.

Nógrád, 1946. febr. 12.

Kiss István

Fekete Judit – Kiss István:

„Dombóvári embléma" c. /repr./

Élet és Irodalom, 1979. nov. 10.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
MAGYAR HÍRLAP

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748/ 340-726

Kiss István,
Kossuth-díjas

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Szobrászatművész

1979 DEC 1

1021

— **Vasárnap** kiállítással egybekötve nyitották meg az első hazai szilikátipari formatervezési triennálét Kecskeméten. A kiállítást, amely január 20-ig tekinthető meg, Kiss István Kossuth-díjas szobrászművész nyitotta meg. A bemutatott pályamunkák legszínvonalasabb alkotásait a „Triennálé plakettjével" díjazta a zsüri.

készítésére alkalmas, hos
ideig megoldja tehát a k
étkeztetést.

A felújítás terveit a tern
lőszövetkezet szakemberei
szítették el és a kivitelezést
saját erőből oldották m
Az eredetileg 60 négyzetmé

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

Gy. Szabó Béla grafikus-festő-fametszőművész kiállítását, – melyen fametszeit mutatják be – Kiss István szobrászművész nyitja meg 1982. febr. 25.-én, a Magyar Nemzeti Galériában, Budavári Palota c. ép.-ben.

Megluvó

1982. febr. 25.

Kiss István, szobrászművész

Tsenyén vásárolt házat Lesenyei Mária szobrászművésznő, Kiss Gáudot és szó van arról, hogy Kiss István-ék is idejönnek. Olyan kép kezd kialakulni, hogy Tsenye művészfalu lesz.

Kapcsolás a györi stúdióba.

1949. VIII. 16. Petőfi 12. 54 | K. Imi.

Kiss István, sofőr

Az emlékbizottság
tagja.

- Medgyesy Ferenc - emlékbizottsági alakult 6.

Népszabadság, Bp. 1980. október 14.

Kiss István, szolnán

L. Pap Gyula

–: Ki tüntetett mű vérek. 8

Esti Hírlap, Bp. 1981 márc. 30

Kiss István

A székesfehérvári ezredéves emlékmű pályázaton részt vett a művész.

Lóska Lajos: Egy művész évben után.
Művészet, 1980. június – 24. lap.

Kiss István

Méltatás.

Lóska Lajos: Egy művészötven után.
Művészet, 1980. június – 24. lap.

Kiss István

Neglézták Kiss Istvánt, hogy a Mikó utcai parkban üveg, a cibból készült „Szitakötő"-jét helyezze el.

— : Köztéri munkák
Művészet, 1980. november — 47 lap.

Kiss István

Kossuth-díjas festőművész, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze „Kiváló művész" címet kapott.

Magyar Nemzet 1981. III. 31.

Kiss István

A siékesfehérvári ezredéves
emlékmű egyik második díját
Kiss István nyerte el.

Lóska Lajos: Egy művész ötven után.
Művészet, 1980. június - 24. lap.

Kiss István

Megbizták a müvészt, hogy a Washingtoni Magyar Nagykövetség részére Generációk c.bronzszobrát készitse el.

--------:Köztéri munkák.
MŰVÉSZET,1980.május - 47.lap.

Kiss István, szobrász

L.: Mikus Sándor

–: Művészek az üzemekben

7.

Népszabadság, Dn. 1981 jan. 20.

Kis István, nobrán

L: Kő Pál

Szőkösi F. Építész, művén együtt 2.

Esti Hirlap Bp. 1981 febr. 13.

Kiss István, szobrán

-: A Központi Bizottság Tagjai 4 -

Esti Hirlap, Sp. 1980. márc. 28.

Kiss Ishán, Robrán

L: Csoháry Kálmán

– : Hír 8.

Nemszabadság, Bp. 1980 ápr. 22.

Kiss István

A Magyar Képző- és Iparmű-vészek Szövetsége 1979 novemberében tanácskozást tartott, melynek megnyitó-beszédét Kiss István a Szövetség elnöke tartotta.

Ottlakan Gábor: Az iparművészet jelene és jövője. (Művészet, 1980. május – 2. lap.

Kiss-István, Kossuth-díjas szobrászművére

Csohány Kálmán, Reich Károly és Kiss István közös kiállítása nyílt B.pesten, a Bolgár Kulturális és Tájékoztató Központban. 30 mű látható a „Körzöntjük Bulgáriát" c. tárlaton.

TV-híradó 2.

1984. szept. 11. 21.10 | JÁ |.

Kiss István, YBL-díjas építész

Iskolaépítési kutatás.

Az első komplex iskolaépítési kutatás Magyarországon, ÉVM kutatás, 1968–1970. A kutatást vezette: Jeney Lajos. A kutatócsoport tagjai: Kismarty Lechner Kamill, Kiss István – és még többen.

Magyar Építőművészet, 1986. 2., 24–old.

Kiss István, kossuth-díjas,

nohrázmüvén

Hevesi Sierle

„Irodalom Művénet"

1981. 1., 4-8-9 old.

Tasnádi Attila: A kisplasztikus Kiss István.

Kiss István, szobrán

L.:Fóth Ernő

/h.m./Kilátás a RoSZTA ablakából 2.

Esti Hirlap, Bp.1977.nov.5.

Kiss István, szobrász

L.:Bálint Endre

Bodri Ferenc:Művészeti könyvszemle 910-913

Jelenkor, Pécs, 1977. okt. XX/10.

Kiss István

A Magyar Nemzeti Galériában Zichy Mihály grafikáinak kiállitása október 2.-ig,

A Műcsarnokban Kiss István szobrászművész, Szilágyi Mária keramikusművész és Litkei József festőművész kiállitása október 23.-ig tekinthető meg, -közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. okt. 1.
XXI. évf. 4o. sz. 8. lap.

Kiss István, szobrászművész

a Mücsarnokban rendezték meg az Októbert köszöntő tárlatot, melyen szerepel a művész alkotása.

Tasnádi Attila: Ünnepi tárlat-tanulságokkal

Népszava, 1977. nov. 20.

Kiss István szobrászművésznek
a Nagy Októbra Szocialista Forradalom tiszteletére
rendezett képzőművészeti kiállításon szere-
pelnek a művésznő művei.

Molnár Zsolt: Magyar Művésznők Tárlata
a Műcsarnokban.
Pesti Napló, 1944. nov. 13.

Kiss István

Egy-egy portréja látható a vajai Vay Ádám Múzeumban.

Lóska Lajos: Nyiregyházi körkép - 1977.

Müvészet, 1977. szeptember - 28. oldal.

Kiss István, kohász

L: Tényes Adolf.

–: Kohnoki Múvésztelep 2.

Esti Hirlap, Bp. 1977 szept. 15.

Kiss K. István

/2/

folytatás az /1/ sz. céduláról:
/Kalló Viktor/, Paizs László, Segesdi György, /Tóth Valéria/, Veszprémi Imre.
"A többiek" c. alatt szerepelnek:
Berczeller Rezső, Boda Gábor, Borsos Miklós, Csikszentmihályi Róbert, Fekete Tamás, Kéri Ádám, /Kiss K. István/, Kiss Nagy András, Kő Pál, Olcsai Kiss Zoltán, Samu Géza /Somogyi József/, Szervátiusz Tibor, Vigh Tamás Vilt Tibor.
"Lovak" c. alatt /Lovasszobrok/
Györfi Sándor, Martsa István.

Vadas József kritikáját lásd: Beck Ö. Fülöp nevénél.
Élet és Irodalom, Bp. 1978. május 2o.
XXII. évf. 2o. sz. 13. lap.

Kiss István, építész

megemlítve

Tomás Kruzi A város és folyója (3.) 8.

Népszabadság, Bp. 1979. márc. 11.

Kiss István, Kolbász

L: Egry József

9

-: Átadják a Római Magyar Akadémiát

Népszabadság, Bp. 1979. márc. 9.

Kiss István, szobrán

KISS ISTVÁN Kossuth-díjas szobrászművész munkásságát bemutató kiállítás nyílt meg Prágában, a várbeli régi Betlehem-kápolna épületében. A cseh kulturális minisztérium rendezésében a művész mintegy 60 alkotását, köztük nevezetes köztéri szobrainak eredeti terveit tekinthetik meg a látogatók.

–: Hl

8

Népszabadság, Bp. 1979 márc. 23

Kiss István

„Munkástrón"
(vepro)

—: Munkástrón.
Új Tükör, 1979. április 1 - 43. lap.

Kiss István

A Tanácsköztársaság kikiáltásának 60. évfordulója alkalmából Miskolcon a városi művelődési ház előtt felavatták Kiss István „Munkástron" c. alkotását.

— : Munkástron
Új Tükör, 1979. április 1 – 43. lap.

Kiss István

Megbízást kapott Kiss István, hogy az MSZMP VI. kerületi Bizottsága-nak székháza előtti park részére „Tűnődés" bronzlemez plasztikáját készítse el.

—: Köztéri munkák.
Művészet, 1978. július – 45. lap.

Kiss István, szobrász

Szovjet képzőművészeti tárlat a Műcsarnokban

A lenini úton címmel a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tiszteletére korábban Moszkvában bemutatott össz-szövetségi jubileumi tárlat anyagából nyílt reprezentatív kiállítás pénteken a Műcsarnokban.

Az ünnepi megnyitón, amelyen *Kiss István* Kossuth díjas szobrászművész, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének elnöke és *Borisz Svarc*, a Szovjetunió művészeti kiállítási szövetségének igazgatója köszöntötte a kiállítás első látogatóit, jelen volt Vlagyimir Pavlov, a Szovjetunió budapesti nagykövete, s ott volt a budapesti diplomáciai képviseletek több vezetője is. A jubileumi tárlat *április 8-ig* várja az érdeklődőket.

–: hovjet képzőm. tárlat

9.

Népszabadság, Bp. 1979. márc. 17.

Kiss István, hobrán

L. Vasas Károly

–: A hétvégi kult. prog. 9.

Népszabadság, Bp. 1979. ápr. 6.

Kiss István

Kiss István varsói kiállításán szereplő „Galambok" című kompozicióját oda ajándékozta egy varsói gyermekpak díszítésére.

—: Kiss István szobrai Varsóban.
Művészet, 1979. január – 46. lap.

Kiss István

Kiss István varsói kiállítás án be-
mutatta a króma célból készült
nagy méretű „Munkástrón"-t, va-
lamint a „Felszabadulás"-t. stb.

—: Kiss István szobrai Varsóban.
Művészet, 1979. január - 46. lap.

Kiss István

Berlin és Pozsony után, Varsóban is kiállítást rendezett Kiss István. Kiállítása október 6-án nyílt meg, a Foksal utcai kiállítóhelyiségben 49 munkája kapott helyet.

—: Kiss István nyolc ai Varsóban
Művészet, 1979. január - 46. lap.

Kiss István, szobrászművész

a közelmúltban a képzőművészeti intézmény rendszerében is változások kezdődtek. Erről beszélget Berecsky Lóránddal, Gaba Gézával, Kiss Istvánnal és Miklós Pállal Rózsa T. Endre, az adásban.

Kiss István, a Magyar Képzőművészek Szövetség elnöke.

Gondolatjel.

1978. jan. 2. Kossuth, 16.05 /Áné/.

Kiss István, szobrász

l.: Reich Károly

—: Magyar kisplasztikák ... 9.

Népszabadság, 1978. okt. 11.

Kiss István, szobrász

Kiss István a Szovjet Képzőművészeti Akadémia tiszteleti tagja

Moszkvában ülést tartott a szovjet és a magyar képzőművészeti szövetség közös titkársága. Az ülésen a két szövetség jövő évi együttműködési tervét és a fiatal képzőművészek közös képzésének kérdéseit vitatták meg.

A Szovjetunió Képzőművészeti Akadémiája tiszteleti tagságáról szóló oklevelet ez alkalommal adták át *Kiss Istvánnak*, az MSZMP KB tagjának, Kossuth- és Munkácsy-díjas szobrászművésznek, a *Magyar Képző- és Iparművészeti Szövetség* elnökének. Az oklevelet *Nyikolaj Tomszkij*, a Szovjetunió Képzőművészeti Akadémiája elnökségének elnöke nyújtotta át — meleg szavak kíséretében — a magyar művésznek, aki meghatottan mondott köszönetet a magas elismerésért.

– : Kiss István a Szovjet Képzőművészeti .... 7.

Népszabadság, Bp. 1978. December 13.

Kiss István

Kiss István varsói kiállítasán bemutatta a tóbi között a „Két Bólyai"-t az „Élet", az „Ady", a „Dózsa fej" című munkáit is a „Galambok" új változatát.

—: Kiss István szobrai Varsóban.
Művészet, 1979. január – 46. lap.

Kis István
festőművész

Perforációk

-------: Fejér megye képzőművészei.
Művészet, 1978. október - 20.oldal.

Kis István *festőművész*

1932-ben Hódmezővásárhelyen született. A Képzőművészeti Főiskolát, ahol Hincz Gyula irányítása alatt tanult, 1954-ben fejezte be. Székesfehérváron él, művészpedagógus. Művészi felfogásában az alföldi festészeti hagyományok követője, de stílusát szűkebb pátriájának urbánusabb légköre is alakította. A dunántúli tárlatok mellett gyakorta kiállít alföldi rendezvényeken. Önálló anyaggal 1967-ben mutatkozott be a székesfehérvári István király Múzeumban.

Kis István: Perforációk, olaj, farost lemez, 60x80 cm, 1978

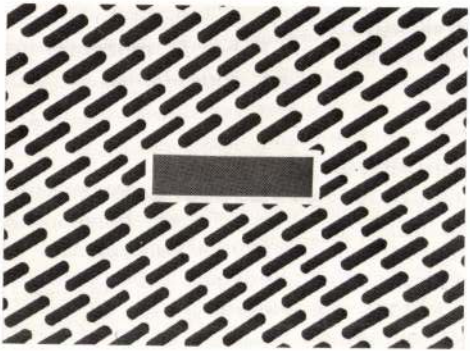

Kiss István

„Felszabadulás" szobortero.
(repro)

—: Kiss István Varsóban.
Művészet, 1979. január – 46. lap.

Kiss István, szobrászművész

A művész alkotását: Dózsa-fejét a Műcsarnokban állították ki.
(említve)

Vilt Tibor: Gondolatok Németh József Szántó Kovács partrejáról.
Heresi Szemle, 1978. márc. 13. old.

Kiss István, szobrász

L. Czóbel Béla

—: Megemlékezés Czóbel Béláról 7.

Népszabadság, Bp. 1978. szept. 5.

Kiss István, szobrászművész

„Népmese", (repr.)

Pogány Ö. Gábor: A Magyar Nemzeti Galéria.
Népművelés, 1948. 3. 34. old.

Kiss István, szobrászművész:

A művész munkáiból áradt az erőnek, örömnek vagy a szorongásnak a tudata. Az utóbb, években inkább az anyag megmunkálásának technikai és tematikai racionalitása látszik új kutatási terepnek és, ez itt-ott már közvetlenül hat a munkásábrázolásra.

Aradi Nóra: Munkásábrázolás a mai képzőművészetben.

Gongrád Megyei Hírlap, 1978. máj. 21

Kiss István, szobrászművész

Az utóbbi évtizedben jelentős volt az előrelépés mezőgazdasági oktatási intézményeink környezetesztétikájában. E folyamatban élen jár a gödöllői egyetem, mely teret biztosított, ~~egy biztosított~~ egy bizonyos gondolati, szemléleti egységen belül a művész szobrának, „Kalász"-t jelképező köztéri plasztikájának.
(említve)

Losonci Miklós: A mag apoteózisa.
Pest Megyei Hírlap, 1978. szept. 24.

Kiss István, szobrászművész

Ha az első hatvani „Arcok és sorsok" c. biennálé Kiss István Lumumba-fejét (említve), ha Szalay Ferenc „Öregember"-ét vizsgáljuk, (említve) akkor nem csupán egy-egy ember valóságát érzékeljük, hanem azt a társadalmi, történelmi környezetet, azt a megapjázódásünket, mely korunkra és a portré alkotójára is jellemző.

Losonci Miklós: A portré holnapjai.
Hevesi Szemle, 1978. márc. 14. old.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

a Városliget patinás környezetében ékszerként ható bronz-acél- és köszobrok láthatók.–
A művész „Munkástrón" c. szobra (emlétve) dinamikus, monumentális hatású formavilágával vonzza a tekintetet. A robusztusságában is könnyed, feszes formát és gondolatvilágot tükröző szobor a városligeti bemutatkozást követően Miskolcon is látható lesz.

Csáky Ida: Szobrok a parkban.
Népújság (Heves), 1978. okt. 29.

Kiss István

Több tanulmány foglalkozik a túri fazekasság múltjával: Kiss István alapos kézirata, Vörös István 1911-ben megjelent könyve a túri cehekről, Győrffy Lajos írása a feliratos edenyekről.

Kresz Mária: Merre tart Mezőtúr fazekassága?
Jászkunság, Szolnok, 1978. 4. 92. old.

Kiss István, zobrán

L. Pán József

dr. Nagy Károly: Tévedések a Mo. útikönyvben

6.

Esti Hirlap,

Bp. 1978. szept. 19.

István Kiss.

Szegedi Bildergalerie (Képtár):
Skulpturen von István Kiss

Ausstellungen in der Provinz.

Daily News, 1978. ápr. 25.

István Kiss

Szeged, Gemäldegalerie: Skulpturen von István Kiss.

Ausstellungen.

Daily News, 1948. Apr. 21.

Kiss István, szobrász

L.: Udvardi E.

— : Tárlat ..... 9.

Népszabadság, Bp. 1978. nov. 16.

Kiss István, nobrán

L.: Bezény Róbert

Kr. Nagy Károly: Naptárak ..... 6.

Esti Hirlap, Bp. 1978. nov. 21.

Kiss István, szobrász

L: Martou László

Tandi L: Dózsa alakja és nelleme 83-85.

Jószkemsaj, szolnok, 1978. nov XXIV/3-4.

Kiss István szobrászművész

a mai munkásábrázolás variánsait, talán két fontosabb tartalmi-tematikai törekvéssel jellemezhetjük: egy „össznépi" típus" keresése és az ember és az általa formált anyag világ megfogalmazása. – A művész munkáiból árad az érőnek, örömnek, vagy a szorongásnak a tudata.

Aradi Nóra: Munkásábrázolás a mai képzőművészetben.

Népújság (Tolna) 1978. máj. 7.

Kiss István

A Tanácskoztársaság kikiáltásának 60. évfordulójára Kiss István szobrászművész „A béke védelmében" című kompozíciót alkotta.

— : A béke védelmében.
Új Tiekor, 1979. március 25-43. lap.

Kiss István

Biológiai tárgyú ábrákat készített, amelyek tudományos szempontból kifogástalanok és ugyanakkor önálló művészi alkotások.

Szvoboda Gabriella: Fiatal tipográfusok kiállítása
Új Tükör, 1979. január 14 – 4. lap.

Kiss István

Kiss István „A béke videlnében" című kompozíció-ja a néphadsereg művelődési központjának készült.

— A béke videlnében. —
Ug Tükör, 1979. március 25-43. lap.

Kiss István

„A béke védelmében"
(repro-)

—: A béke védelmében.
Új Tükör, 1979. március 25-43. lap.

Kiss István

Kovács Gyula: Kiss István Képzőművészeti Alap
Kiadóvállalat
Kossuth Nyomda Bp. 1974. 46. l.
illustr.
17 cm.

A magyar művészettörténeti Irod.bibliográfiája 1974.

Művészettörténeti Értesitő 1977/1.

74. old.

Kiss István, szobrász

L.: Kornis Dezső

[Gátor Ester cikke után]

Bereczky Lóránd: Kiss István a Műcsarnokban. 30

Kritika, Bp. 1978. jan.

78/1.

Kiss István. szobrászművész

Munkásábrázolása mai képzőművészetben:

Prométhensok Ikaruszok fenyegettek a nagy kérdéseket, amit a világ megismerésének megnőtt lehetősége és felelőssége jelent. A művész munkáiból áradt az erőnek, örömnek, vagy a szorongásnak a tudata.

Dolgozók Lapja, 1948. ápr. 30.

Kiss István

Megbízást kapott Kiss István, hogy a gödöllői Agrártudományi Egyetem részére „Élet" című vörös-réz domborítását készítse el.

— Korlátozó munkák.

Művészet, 1978. április - 45. kap.

Kiss István

Kiss István szobászművész kiállítása a Helikon Galériában megnyílt.

----Kiállítási naptár.

Művészet,1977.szeptember - 48.oldal.

Kiss István

Kiss István alkotta a Dózsa emlékművet. Az ő műve Szvetlov Ingligetben felállított emlékműve is.

—: Kiss István szobászművész kiállítás sorozata
Művészet, 1977. december - 44 lap.

Kiss István

A Pravda 1976 december 12-i
száma hírül adja, hogy a ma-
gyar szobrászművészek Kiss Ist-
vánnak kiállítása van Moszkvá-
ban.

–: Kiss István szobrászművész kiállítássorozata..
Művészet, 1977. december – 44 lap

Kiss István

Kiss István alkotása a duna-
ujvárosi Lenin emlékmű, vala-
mint a város központjában el-
helyezett Felszabadulási emlékmű.

—: Kiss István szobászművész kiállítássorozata.
Művészet, 1977. december - 44 lap.

Kiss István

Kiss István kiemelkedő művei
a „Magyar Tanácsköztársaság”
–1919, a Proktariatus, a Magyar
munkásmozgalom harcosai, a
Dózsa emlékmű, a Lenin portré.

– Kiss István szobrászművész kiállítás sorozata...
Művészet, 1977. december – 44 lap.

Kiss István

Kiss István szobrászművész 1976 végén, 1977 elején a Szovjetunióban rendezett kiállítást, amiről több folyóiratban emlékeztek meg.

— : Kiss István szobrászművész kiállítássorozata a Szovjetunióban

Művészet, 1977. december - 44 lap.

Kiss István

Kiss István Moszkvában, Bakuban, Tbilisziben, Jerevánban rendezett kiállításokat.

—: Kiss István orvosművész kiállítás sorozata. Művészet, 1977. december - 44 lap.

Kiss Istiáu

Emlékeretes alkotásai az
„Mai Prométheusz", a „Viet-
nami nő", a „Duna" és az
„Béke" című alkotások.

— : Kiss Istváu grafikusművész kiállítássorozata
Művészet, 1977. december – 44 lap.

Kiss István

A most 60-éves művész a
tárlatán 50 plasztikát állít
ki.

—: Kiállítási naptár.
Művészet, 1977. október – 48. lap.

Kiss István

A művész mindig koráról
szól, társadalmunk változá-
sai, a világ történései fogal-
koztatják.

—: Kiállítások Magyar
Művészet, 1977. október - 48. lap.

Kiss István

Művészi tevékenységet érzékeny reagálás, a társadalom mal szemben érzett nagy felelősség jellemzi.

—: Kiállítási naptár

Művészet, 1977. október - 48 lap.

Kiss István

Kiss István szobrászművése tár-
lata a Műcsarnokban szeptember
27-én nyílt meg.

—: Kiállítási naptár
Művészet, 1977. október - 48 lap.

Kiss István

Afrika (repro)

—: Kiss István szobrászművész kiállítássorozata...
Művészet, 1977. december – 44. lap.

Kiss István szobrászművész

Új kiállítás nyílt a Történeti Múzeumban, amely a magyar művészet 30 évének gyűjteménye. – A művész alkotásaiból látható a tárlaton.

Losonci Miklós: Kiállítások a Várban. Pest Megyei Hírlap, 1977. jún. 29.

Kiss István

Kiss István kiállításán bemutatta a „Kiáltás", a „Népmese", a „Szitakötő", a „Galambok" című művét.

Székely András: Kiss István kiállításához. Új Tükör, 1977. október 30 - 24. lap.

Kiss István

A Tvorcseszto 1977/6 számában
illusztrált cikk Kiss István szov-
jetunióbeli szerepléséről foglalko-
zik.

— : Kiss István grafikusművész kiállítás sorozata...
Művészet, 1977. december - 44 lap.

Kiss István

Alkotó eszme
Nép mese } repro

Székely András: Kiss István kiállításához
Új Tükör, 1977 okló bor 30-24 lap.

Kiss István

Mártiremlékmű-terv
Dózsa
Szitakötő
} vegyes

Székely András: Kiss István kiállításához.
Új Tükör, 1977. október 30 - 24 lap.

Kiss Gyula

A művész 1975-ben alkotta
a „Parasztmozgalom harcosai-
nak emlékművét."

— : Kiss Gyula grafikusművész kiállítássorozata
Művészet, 1977. december – 44 lap.

Kiss István, szobrász

L: Martsa István

–: Végső búcsú Martsa Istvántól

7.

Nérszabadság Bp. 1978 febr. 14.

Kiss István

Kiss István alkotása budai Dózsa szobor és a ligeti Tanácsköztársasági Emlékmű.

Székely András: Kiss István kiállításához.
Új Tükör, 1977. október 30-24 lap.

Kiss István

A Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében Decsi Ilona, Kéri Imre, Muzsnai Ákos és Püspöki István grafikái február 26.-ig,
a Magyar Nemzeti Galériában Farkas István emlékkiállítása február 28.-tól,
a Műcsarnokban Anna Margit festményei március 3.-tól,
a dunaujvárósi Uitz Teremben Kiss István szobrai március 3.-tól,
a szegedi Képtárban Szabados Árpád grafikái március 12.-ig,
a székesfehérvári Ifjusági Házban Escher Károly és Pécsi József fotóművészek alkotásai március 14.-ig láthatók.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. febr.25.XXII.évf.8.sz.
8. lap.

Sculptor István Kiss

In the country:

Dunaújváros, Vitra Gallery

Daily News, 1990. március 21.

Kiss K. István /1/

A Műcsarnokban rendezett "Szobrászat 77" c. Magyar szobrászati kiállitást ismerteti Vadas József: "Változatok a változatlanságra" c. kritikájában, mely alcimekkel fejezetekre osztva utal az egyes cimek alatt felsoroltak módszerére, müvészeti stilusára:

"Naturalizmus" c. alatt szerepelnek: Beck O. Fülöp, Borbás Tibor, Ferenczy Béni, Marton László, Melocco Miklós, Ő Pátzay Pál, Schaár Erzsébet, ifj. Szabó István, Varga Imre.

"Racionalizmus" alatt: Bohus Zoltán Farkas Ádám, Grantner Jenő,

folytatás a /2/-es sz. cédulán.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. május 2o. XXII. évf. - 2o. sz. 13. lap.

Kiss István

Kiállított a Műcsarnokban mely a hódmezővásár helyi őszi tárlatok anyagából került összeállításra.

Uj Tükör 1979/22/24

Kiss István

A szovjet és a magyar szövetség egyik ehnőke a magyar Kiss István.

Attalai Gábor: Szovjet és magyar művészet
Művészet, 1981. február — 55 lap.

Kiss István

Megbízták a művészt, hogy Cegléden a Dózsa György laktanya udvarán Dózsa fej kompozícióját helyez-ze el.

— : Közteri munkák, 1980-ban :
Művészet, 1981. február — 58. lap.

Kiss Ishán, építén

L. Farkasdy 2.

– követségi kérek

6.

Magyar
Építőművészet! Br. 1983

83/3

Kiss István szobrász

„Magyar Képző-és Ip-
Szövetségének elnöke
beszélgetés
résztvevője
+ ill. (35. old.)

→ Hiner Gyula fm

Művészet 1985/4/32-37

Kiss István szm.

-> Csorba Géza szm
Művészet 1985/3/3 l.
4 l.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

Balogh Péter szobrászművész „Az egység szobra" c. kiállítása 1983. okt. 27-én a Magyar Nemzeti Galériában (C ép. fszt.) nyílik meg. Megnyitja Banner János művészeti író és Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

Megnyitó

1983. okt. 27.

Kiss István: Kossuth-díjas szobrászművész

a kiállítás a Szovjet Tudomány és Kultúra Házában a Magyar–Szovjet Baráti Társaság közös rendezésében.

a kiállítást Kiss István nyitotta meg.

Gy. L.: Magyar művészek a Szovjetunióról.
Somogyi Néplap, 1983. okt. 29.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

A Szovjet Tudomány és Kultúra Házában kiállítás nyílt meg tízéves évfordulója alkalmából. A kiállításon ötven magyar képzőművész kétszáz alkotása szerepel, sorban a 147-ik. Kiss István megnyitó szavaiban úgy fogalmazott, hogy ez a Szovjetunió iránti tisztelgés. — A művészek több nemzedéke van jelen, Zitz Bélától, Szemethy Imréig.

Gy. L.: Magyar művészek a Szovjetunióról.
Kelet-Magyarország, 1983. okt. 29.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

Megnyílt a Műcsarnokban az Orsz. Képzőművészeti Kiállítás. Szembetűnő, hogy minden műhely, függetlenül a helységtől, számos új, árnyalat jegyében lép a porondra. – Kokas ~~István~~ Ignác, Kiss István – és még több alkotó – művei jelzik, hogy mindenütt az országban a legmagasabb szintre törekednek.

Losonci Miklós: Országos Képzőművészeti Kiállítás.
Zalai Hírlap, 1984. márc. 31.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

A Műcsarnokban ezúttal másodszor kerül sor az elmúlt esztendők legjelentősebb alkotásai közül kiválogatott, művek gyűjteményes bemutatására. — Kiss István és Makrisz Agamemnon szobrai fogadják a belépőt jobbról.

-bányai-: Több esztendő munkáiból.

Magyar Papíripar, 1984. máj. 5. 6. old.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

Kisfaludi Stróbl Zsigmond száz éve szü-
letett. — Tanári pályáján növendéke volt
Somogyi József és Kiss István is, szobrász-
művészek.

Tóth Sándor: „Művészete örök érvényű".
Kelet-Magyarország, 1984. jún. 30.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész

Szabadtéri szoborkiállítás nyílt meg a salgótarjáni Tanácsköztársaság téren. Huszonegy alkotó – köztük Kiss István és pályatársai szobrászatunk több más reprezentánsa szerepel a szoborbemutatón.

Népszabadság, 1984. júl. 24.

KISS ISTVÁN szobrán

Trinódi Sebestyént ábrázoló bronz szobrát említi a Sárvár történelmének ikonográfiája című alatt.

Kondics József: Sárvár és a sárváriak a magyar képzőművészetben

Vasi Szemle 1983. 4.

Kiss István szobrászművész

- Országos képzőmű. i kiállítás
- nem megmelítve

Fejér Megyei Hírlap

1964. márc. 31.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész, Kiváló Művész

A tizeneggedik salgótarjáni szabadtéri szoborkiállítás megnyílt. Fontos ez a tárlat, a magyar köztéri szobrászat a kortárs hazai képzőművészet legelkötelezettebb része, ily módon a társadalmi kötelezettségvállalásban példa. Az évek folyamán a köztéri szobrászatban legsikeresebb alkotók közül mutattak be itt: Kiss István, Marton László, Kerényi Jenő, hogy csak néhányukat említsük.

Tóth Elemér: A szabadtéri szoborkiállításról.

Nógrád, 1981. aug. 30.

Kiss István, Kossuth-díjas szobrászművész – Kiváló-művész

A városok mellett a községekben is egyre több igény merül fel az utcák, terek, középületek szépítésére. – Köztudott, hogy tavaly óta egyebek mellett Kecskeméten Kiss István Széchenyi-szobrá-t állították fel. (említve).

V. M.: Új köztéri alkotások.
Petőfi Népe, 1983. szept. 8. 5-old.

Kiss István: szobrászművész

1) „Barikád" c. szobor
Bp. Népköztársaság útja (emlétés)

16 bp. i műve

2) Dózsa - szobor (ill.)

bsd → Kerényi Jenőszi
Művészet 1985. júl. ~~18~~ 19 old

Kiss István Szn

Magyar atomerőmű

→ Benedek György

MŰVÉSZET 1985/7/9

Kiss István szm

"Kilenek" - tagja

→ Szabó Zoltán

MŰVÉSZET 1985/2/40

Kiss István szn

Kiállítások

→ Csinder Antal szn

MŰVÉSZET 1985/11-12/49

Kiss István

Kiállítás Szófián

Magyar Nemzet 1986. XII. 29.

Kiss István

Kiállítás a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1987. III. 19.

Kiss István

Szabó

Velence 1985. V. 4.

Kiss István

Felnőttoktatási emlékművei ürül.

Népszava. 1985. IV. 4.

Kiss István

Művésztelep gazdát keres

Népszava 1985. VI. 15

Kiss István

Hajdútáic c. sobra Hajdúkőszörmény-
ben

Magyar Nemzet 1986. VIII 2.

KISS ISTVÁN

UJTÜKÖR 1980./XVII/ 16 sz. 43 o.

KISS ISTVÁN

repr. "Kezek"
ld. Somogyi Árpád

Székely András: Müvészek az üzemekben
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/9.sz.24-25.o.

KISS ISTVÁN

repr. Felszabadulási emlékmü
ld.Domanovszky Endre

Erdész László: A városlót jelképei.

UJ TÜKÖR 1981/XVIII/ 4.sz.12-13.o.

MUNKÁCSY MIHÁLY MUZEUM
Könyvtár

Széchenyi u. 9.
Pf. 46.

Békéscsaba

56o1

MUNKÁCSY MIHÁLY MUZEUM
Könyvtár

Széchenyi u. 9.
Pf. 46.

Békéscsaba

56o1